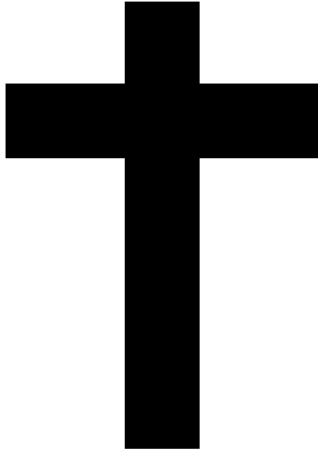

PIŃKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea

PIN^KOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106

Contents

FRT	1
Kap	3
Matyu	93
Mak	136
Luk	162
Jon	205
Yabekbi	237
Rom	279
1 Korin	299
2 Korin	318
Galesia	331
Epesas	338
Pilipai	345
Kolosi	350
1 Tesalonaika	355
2 Tesalonaika	359
1 Timoti	362
2 Timoti	368
Taitus	372
Pilimon	375
Ibru	377
Jems	393
1 Pita	399
2 Pita	405
1 Jon	409
2 Jon	414
3 Jon	415
Jut	416
Panjalon Abi	418
Gen sop diwari dakon mibili	441

PINKOP GEN

Published 2010

The New Testament and Psalms in the
Yopno language

Morobe Province, Papua New Guinea

© Wycliffe Bible Translators 2010

Print edition ISBN: 0 86893 445 3

Table of Abbreviations

Sarjɛk Sarjɛk Kalipmi Dakon Papua Silip
Minam Gen Yopno Gen Man Pisipmi

Stat	Wasok Wasok	the Yopno valley.
Kisim Bek	Timik Panagut	We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.
Wok Pris	Mukwa Sogok	
Namba	Israel Dakon Tilak	
Lo	Gen Teban	
Josua	Josua	
Hetman	Gen Kokwin Amin	
Rut	Rut	
1 Samuel	1 Samuel	
2 Samuel	2 Samuel	
1 King	1 Kila Amin Madep	
2 King	2 Kila Amin Madep	
1 Stori	1 Kila Amin Madep Dakon Gen	We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of His Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.
2 Stori	2 Kila Amin Madep Dakon Gen	
Esra	Esra	
Nehemia	Niamaia	
Esta	Esta	
Job	Jop	<i>Buk Piso Gen</i>
Buk Song	Kap	On Kapia unun Yopno amin da iyi da genonsi da Pinkop dakon gen bamisi nandan pisanek Pinkop dakon galaktok yolek egipni do wasanbi.
Sindaun	Yiyit Tagisi	
Saveman	Nandak Nandak Amin	
Solomon	Soloman	
Aisaia	Aisaia	
Jeremaia	Jeremaia	
Krai	Kunam	
Esekiel	Esikiel	
Daniel	Daniel	
Hosea	Osea	
Joel	Joel	
Amos	Amos	
Obadia	Obadaia	
Jona	Jona	
Maika	Maika	
Nahum	Naum	
Habakuk	Abakuk	
Sefanaia	Sepanaia	
Hagai	Agai	
Sekaraia	Sekaraia	
Malakai	Malakai	

Preface

This publication includes the New Testament and Psalms in the Yopno language. There are approximately 9,000 Yopno speakers. The majority of them live in

villages along the Yopno river and its tributaries in the Finisterre Mountains in both Morobe and Madang provinces of Papua New Guinea. Others live in various towns, especially Lae and Madang.

Lutheran evangelists, who came to bring God's Word to the Yopno people in the 1920's, told of a star that guided them to where they should begin telling the Good News. In a dream God told them to go to Gunjam, an area named for a fern that grows there. And so the cover features, along with the cross and an open Bible, a star and two gunjam plants, reminding the Yopno people of how Christianity came to the Yopno valley.

We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.

We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of His Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.

Buk Piso Gen
On Kapia unun Yopno amin da iyi da genonsi da Pinkop dakon gen bamisi nandan pisanek Pinkop dakon galaktok yolek egipni do wasanbi.

Pinkop gen nianon da apgut unun dakon tilakni gipmikon toso. Gik da kosit yolekwan yabekbi mibiltoksi apgwit da uneksi kanek yolek apgwit. Pinkop da geni kopan kinda mani Gunjam unudon ankini yadipminon yoyinban nandanakwa gik da milotan yoban abin Isan anolon awit. Gik unamsigin tarakwan Kumbul pinek Gunjam mibin kanakwa gik unun pasilgit. Anakwan unun kokup wasanek Pinkop gen Kâte genon da wasanek yoyiwit. Lutheran dakon piawan da bilak morapmisi pi madepsi awit da unun do ya yanji yoyaman.

Aesdon sil da panpuluganek Yopno genonsi da Pinkop gen pantobil ningwit. Ae unun gin duma, Yopno gen papia yut kisi wasawit, anek yoyidet pantagap awit da yoyin det an. Unun do ya yanji yoyaman.

Pinkop da Yopno amin do butdasi galaktan yominek geni pakyansi nandan pisonen do si nandisak. Gen diwarikon da kili apgut, mani nin da genonsi da bamisi abidanek Yesu butdasi yol kimotnen do tagisi nandisak.

Do not, papia on butdasi abidanjek bisapmi
bisapmi manjijaki Pinjop gen da gak
anjuluganban on miktimon jigi morap
noman tan gamni bisapmon tebai agek, don
egip egip teban abidoki.

KAP

But piso gen

On papia unun Israel amin dakon kap papiani Pinjkop gawak imgwit bisapmon yawit. On papiagwan kap diwari ton unun Jerusalem tan Pinjkop dakon yutnon muwukgwit bisapmon yan yan awit. Ae kap diwari unun bisit, do minjat aminyo da Pinjkop gawak im do muwukgwit bisapmon, bo ae amin kalonj kalonj da jigi pan pan awit bisapmon, unun ban yan yan awit.

On kap gat ae bisit gat unun amin morapmi da jigi bo ae kisik kisik mibili mibili noman tan yomgwit bisapmon mandawit. Don amin diwari da panmuwukba papia kinda dagagit.

On papiagwan bisap mibili mibili gat domdom awit bisapmon yawit. Unungwan Pinjkop anjksik kap ton, ae yokwi yan tenjenok gat, ae yokwi wiririt gat dakon bisit ton. Ae jigi ae panjilit bisapmon panpulugok timit dakon bisit, ae kila amin madep kinda kaluk manjiri dakon bisap madep dakon kap, ae Pinjkop nandan gadan imim dakon yan tenjenok kap, ae Pinjkop do ya yan iyik dakon kap, ae butjik ae nandaba kik yan tenjenok agak dakon kap, ae Pinjkop do bisit iyinba uwal panjupbal asak dakon bisit, ae minjat aminyo da anpak tagi ani dakon kap kisi ton.

On kap morap gat ae bisit gat unun minjat amin morap nin kisi dakon egip egip kisi abidosok. Nin kisik kisik bisapnin ton, ae butjik bisapnin ton. Ae monji gwayo bulagi tapminnin ton da egipnenj dakon bisapnin ton, ae minjat pelanj amin pelanyo anenj bisapnin ton. Bisap diwari sot aman, ae bisap diwari tagi ekwamanj. Kap papia on da nin da bisap morap on domdom aman unun abidosok. Do kalipsigwan da wij abisok ekwamanon on kap papia da Pinjkop dakon minjat aminyo dakon nandan gadat madepsi panjeban anek egip egipni panpulugagit.

Kap diwari dakon gen busun ton unun da kwenon but pisoni unudon ton do pindakgi. But piso unun Ibru genon ban timigek yopbi. Bisap diwari namn da kap mandagit unun do yosok, ae ni bisapmon mandagit unun do yosok. Ae bisap diwari kap yanakwa amin diwari da duban bo kap dakon yo kidat diwari nianj tidogi unun do yosok.

PAPIA 1

1

(Kap 1-41)

Amin kilegisi gat ae amin yokwi gat dakon anpak

- 1 Amin kinda yokwi pakpak amin da yabet anakwa unun yolek dima agisak, ae amin yokwi gat kisi dima akgan, ae Pinjkop do manji gen yonj amin gat kalonj dima yikgan, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 2 Unun amin da Yawe dakon nawa gen do tagisi nandisak. Gildat kalba ae kalbiyo kisi unun do nandanj egisak.
- 3 Unun amin kindap kinda pakbi ilenon kwaokbi yombem. Bami toktok bisapmon bami unudon tanjanj asak, ae tami dima kibidosok. Yo morap asak unun aban bami tagisi gin noman ton.
- 4 Amin yokwi unun yan dimasi. Unun wit dakon gipmi mirim da wiririk panjanj unun yombem.
- 5 Yan do anek gen kokwin bisap madepmon Pinjkop da amin yokwi gen pikon yopban geni aripmi dima abinj yipdan. Yokwi pakpak amin kilegi da kabikon dima egipdan.
- 6 Nido Yawe da amin kilegi kilani asak, mani yoki pakpak unun tasik tokdan.

2

Pinjkop da kila amin madep kinda manjigit

- 1 Minjat amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun nido kwen wigik ak do gen yan panjeban anj? Minjat aminyo unun nido isal dogin yokwi ak do gen yan panjeban anj?
- 2 Miktim morap dakon kila amin madepni emat ak do tagap ton. Unun muwugek Yawe gat ae amin unun minjat amin kabini kila asak do bit nelak tagal ibi amin gat pabinj yop do gen yan panjeban anj.
- 3 Gen yan yonj, "Unun bamot dakon amin wamwam nap teban panjagono. Ain nap kandapninon panjeban agimal unun witalno."
- 4 Kwen Kokup kila amin madep yityit tamonikon yikdak amin jikgo yanjanj yomisak. Amin Tagi da jigilagon da pabinj yopmandak.
- 5 Butjapsi nandanj yominjek gen tebai yoyinban pasal kimokgon.
- 6 Unun da yan yoyisak, "Nak da on amin kila amin madepno egipjak do kili yipgum da telagi ilejno Saion unudon yikdak."
- 7 Kila amin madep da yan yosok, "Yawe da yo madep kinda nayigit unun yan tenjenokdisat. Yan nayigit, 'Gak Monjino. Abisok nak gak dakon Datgo dagosot.

⁸ Bisit nayinbi minjat amin morap miktimi miktimi ekwan unun gak do gabo miktim kisisi kila abi.

⁹ Gak da kila amin pi tapmimi tonjsi anjek kila amin madep dakon kindap kirin ain nan wasanbi unun nan uwalgo pudan monin monin akdisal.

Amin da miktim kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisal.”

¹⁰ Yan do, kila amin madep ji nandan kokwin tagisi anjek egipni.

Miktimon kila amin, mama geno nandan.

¹¹ Ji Yawe do pasal iminjek omani ani.

Kisik kisik anjiminjek pasal nimnimik imni.

¹² Ji monji dakon pinbini egek gawak imni. Butjap tepmi nandisak, do japmi nandan daban di kimakbam.

Amin morap panjutnosak do Pinjopmon kwan unun kisik kisik tagi ani.

3

Amin kinda da wisa dagokdo tapmim pak do bisit agit

Dewit monji Apsalom do pasalek kigit bisapmon kap on mandagit.

¹ Yawe, uwalno morapmisi! Amin morapmi da yokwisi an naman.

² Unun da yan yon, “Pinjop da aripmi dima anjapulogokdisak.”

³ Mani Yawe gak pasik da yan nak anjisibisal.

Anjapuluganbi emaron teban tosot.

Gak kalon dagin but yokwino wiririkbi pasilakwa anteban abi tebai akdat.

⁴ Yawe da anjulgusak do yan tidosot.

Unun telagi kabapnikon egek yan ilitno dakon kobogi namisak.

⁵ Dipmin potpot tamokon pagek obisi pak injosot.

Ae don pidañek tagisi egisat, nido Yawe da kilano tagisi asak.

⁶ Uwalno 10 tausen da teri teri da abin anjagat ayin,

mani unun do dima pasolgerj.

⁷ Yawe gak apbi! Pinjopno abin anjapulogoki! Uwalno mogim kulbak dapbi.

Amin yokwi unun dakon geni dapman biripmikgi.

⁸ Yawe gak dagin nin panjapuluganbi teban toman.

Minjat amin kabigo nin yo tagisi an nibi dosi nandisat.

4

Kalbi amin kinda tapmim timit do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita tidanek yogogi.

¹ Pinjopno kilegisi, gak do yan tidoken bisapmon nandan nabi.

But yokwino wiririkbi pasilgit. Bupmi nandan naminjek bisitno nandaki.

² Amin ji, bisap nian da man madepno abin yip do pi ani?

Bisap nian da yo isali mibili mibili do but dasi galak tan yomin kimotni?

Bisap nian da top anpak yolni?

³ Ji gen on do pakyanji nandani.

Amin morap Yawe dakon pinbinisi ekwan, unun iyi do manjigit.

Nak unun do yan tidoko

bisitno nandisak.

⁴ Ji Pinjop do si pasalek anpak yokwi morap yopman mudoni.

Si potni bisapmon gen on do pakyanji nandanek gen kagasi sopni.

⁵ Paret Yawe da galak tosok unun ban anjek egip egipji Yawekon tosok yanji nandan.

⁶ Amin morapmi da yan yon, “Namin da nin panjapuluganban tagisi egipneñ?”

Yawe, butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.

⁷ Wit gat ae wain gat dakon bami morapmi pan bisapmon amin kisik kisik an.

Mani Yawe gak da kisik kisik butnokon yipgul unun da unun dakon kisik kisik yapmandak.

⁸ Yawe gak dagin kilano anaki tagisi egisat, do yo kinda do dima pasalek tamokon pokdot bisapmon tepmisi pak injosot.

5

Amin kinda Pinjop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on amin da kasisin pisonakwa yogogi.

¹ Yawe bisit anjek iyon iyon yanapbo geno do mirak yopbi.

² Kila Amin Madepno ae Pinjopno, anjapulogoki do bisit asat, do yan ilitno nandan nabi.

³ Yawe, wisa dagokdo morap gak do bisit asat.

Wisa dagokdo gak do bisit tebaisi asat.

Bisitno dakon kobogi nabi do jomjom asat.

⁴ Pinjop, gak anpak yokwi do

kisik kisik dima asal.

Yokwi an amin gak da kapmatjok tagi dima egipmi.

⁵ Iyi do nandaba wikwan amin gak da dabilon tagi dima atni.

Anpak yokwi an amin morap dimasi galak tan yomisal.

⁶ Yawe, gak da top gen yogok amin morap panjupal asal.

- Amin dapba kimokgeŋ amin gat, ae amin paŋkewalgaŋ amin gat dimasi galak taŋ yomisal.
- ⁷ Mani gak da nak but dasi galak taŋ namisal, do gak da yutnon tagi wigikeŋ.
Telagi yutgokon uŋudon ŋwakbeŋ aŋek gawak gaben.
- ⁸ Yawe, uwal da nak aŋupbal akdaŋ, do kosit yipmaŋ namijaŋki aŋpakgo kilegi uŋun yolbeŋ.
Kosit agipbeŋ do nandisal uŋun noliki.
- ⁹ Uwalno gen bamisok kinda dimasi yoŋ.
Amin diwari paŋupbal ak dogin nandaŋ. Gen kagani uŋun kimakbi tamo da yaŋ pison.
Amin paŋgalak ak do gen morapmi yoŋ.
- ¹⁰ Piŋkop, gen yaŋ yomiŋek yo yokwisi aŋ yobi.

Nandak nandak yokwini paŋupbal abi.
Yo akdo nandaŋ kokwin aŋ iyi uŋudon yokwalni.

Uŋun kwen wigik aŋ gamiŋek yokwi morapmi aŋ, do yolbi gak da iŋam da dubagikon kiŋ mudoni.

- ¹¹ Mani amin morap paŋkutnoki do gagon kwaŋ uŋun kisik kisik tagi ani.
Uŋun but galak nandaŋek kisik kisik dakon kap dagok dagogi mini tagi yoni.
Paŋkutnaŋaki but dasi galak taŋ gamaŋ amin kisik kisik sigin aŋek mango awigini.
- ¹² Gak da amin kilegi do yo tagisi aŋ yomisal.
Emat dakon pasik da yaŋ taŋek paŋyoŋgam asal, ae kilani tagisi aŋaki tagisi ekwaŋ.

6

Amin kinda jigini toŋ uŋun Piŋkop da aŋpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita napmi 8 kabi uŋun naŋ tidaŋek yogogi.

- ¹ Yawe, butjap nandaŋek gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandaŋek nak aŋmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- ² Yawe, tapmiŋno mini, do bupmi nandaŋ nabi.
Yawe, giptimno tep namaŋ, do aŋmilip abi.
- ³ Butno wagilsi jik tosok. Yawe, bisap niaŋ da jigi paŋegipbeŋ?
- ⁴ Yawe, tobi obineŋ yokwikon baŋ abidoki.
Bisapmi bisapmi amin do but dasi galak taŋ yomisal, do aŋpulugaŋbi dima kimokgeŋ.
- ⁵ Amin kimakbi dima nandaŋ gamaŋ.
Kimakbi tamogwan da gak dima aŋkisaŋ.

- ⁶ Iyoŋ iyoŋ yaŋ egapbo tapmiŋno wagilsi maŋ mudon.
Kalbi morap kunam pakbino da tamono wagilsi aŋgik asak.
Kunam tagapbo busuŋ kidiŋno madepsi gik tosok.
- ⁷ Uwalno morapmiŋ, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropmaŋ.
Aŋakwa yo kinda dima kosot.
- ⁸ Kunam tak egapbo Yawe da kili nandaŋ namgut, do aŋpak yokwi aŋ amin ji kisisi nepmaŋdek kit.
- ⁹ Yawe da aŋpulugosak do aŋek yaŋ tidaŋapbo nandaŋ namgut.
Yawe da bisitno nandagit.
- ¹⁰ Uwalno kisisi mayaktok ae but yokwiyo pakdaŋ.
Tepmiŋ tobi kiŋek mayaktok pakdaŋ.

7

Jigini toŋ amin kinda dakon bisit

Dewit da amin kinda Benjamin da kabikon nani mani Kus uŋun da yokwi aŋ iban butjik paŋek kap on Yawe do yagit.

- ¹ Yawe Piŋkopno, gak da nak aŋkutnoki do obisat.
Aŋpulugaŋaki nak aŋsopmaŋgaŋ amin da dima nikba kimokgeŋ.
Yokwikon naŋ abidaŋaki dima tasik token.
- ² Laion da amin dakon gipni paŋdagoŋ, uŋun da tilak di aŋupbal abam.
Hik aŋaŋ timi kindakon aŋkiŋakwa amin da nak yokwikon naŋ aripmi dima di abidaŋbam.
- ³ Yawe Piŋkopno, yokwi agim dakon gulusuŋno taŋ namisak,
bo amin diwari do yokwi aŋ yomgum,
- ⁴ bo notno isal dogin yokwi aŋ imgum,
bo uwalno dakon yo isal dogin kabo timikgim kaŋ,
- ⁵ yum pindagaki uwalno da nak aŋsopmaŋek abidoni.
Nak tagi bamaŋek obisi aŋupbal aŋek giptimno yipba kimbabaŋon isal tosak.
- ⁶ Yawe, pidoki! Uwalno da nagon emat tebaŋsi aŋ.
Uŋun butjap nandaŋ yomiŋek yo yokwisi aŋ yobi.
Piŋkopno, aŋpak kilegi dogin galak tosok, do abineŋ aŋpulugoki.
- ⁷ Gak kwensi kila amin madep yiyit tamogokon yigek miŋat amin kabi morap gak da kapmatjok abin muwutni do yoyiki.
- ⁸ Yawe, miŋat amin morap dakon aŋpakni kokwin asal,
do aŋpulugaŋaki gen pikon teban token.

Nido, anpak kilegi gat ae anpak tagisi gat bangin asat.

⁹ Pinjkop gak wagil kilegisi.

Amin morap dakon nandak nandak butyo pakyansi pindak nandanyo asal. Amin yokwi anpak yokwi sanjenek dima ani do kirinjik yobi.

Mani amin kilegi panjpluganjaki tebai atni.

¹⁰ Pinjkop unjun pasikno. Butni kilegisi amin yokwikon banj timikdak.

¹¹ Pinjkop unjun gen kokwin kila amin kilegisi. Gildari gildari yokwi pakpak do japmi nandanjek pabinj yopmanjak.

¹² Yokwi anj amin but tobil dima ani kan, Pinjkop da emat agak sibani geni tonji asak do ilitdisak, ae obipni panjlitdisak.

¹³ Amin unjun dapban kimotni do dikdikni kili panjnoman agit.

Dikdik milenj asipmi tonj panjnoman asak.

¹⁴ Amin yokwi unjun yokwi ak do nandaban teban tonj.

Yokwi mibili mibili ak do tagap tok asak, ae bisapmi bisapmi top yosok.

¹⁵ Amin kinda abidok do gapma dubagi kinda wayikdak, mani iyi unjun gapma wayikdakgwan mosok.

¹⁶ Gulusunj iyi asak unjun da iyinanj witjin imisak.

Ae butjap ematyo amin diwari do anj yom do nandak nandak asak, unjun da tobilek iyi nanj anjupbal asak.

¹⁷ Yawe unjun amin kilegisi, do ya yanj iyisat. Pinjkop Wukwisi do mani anjksik do kap yokenj.

8

Pinjkop dakon man madep gat ae amin dakon man tagi unjun dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita nanj tidanjek yogogi.

¹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanjisi. Tilimgo wukwisi, kundu si yapmanjak.

² Gak da man madep gamni do minjat monjjo gat ae monjjo njanjak gat yoyinj dekdal.

Man madep gaminjakwa uwalgo da gak abinj gep do antidok anjek gen mapmit anj.

³ Kundukon gik kanekyo kisitgo da wasanj kwen yopgul da tonj unjun pindagek yanj nandisat.

⁴ Minjat aminyo nin nianjen amin di banj nin do nandak nandak madep asal?

Nin yo isalisi. Nin dakon kila nido kagjimansi asal?

⁵ Pinjkop gak da nin gaga da mibilgwanjok nipgul.

Gak da nin wasanjek tilim gat ae man madep gat nimgul.

⁶ Yo morap wasagil unjun nin da kilani anenj do yanj mudagil.

Unjun yo morap nin dakon pinjbi ekwanj.

⁷ Sipsip bulmakau, ae jonj bit kilapyo gat,

⁸ minam kwen akwanj gat, ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan akwanj unjun kisi nin dakon pinjbi ekwanj.

⁹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanjisi.

9

Amin kinda da Pinjkop dakon anpakni kilegi do Pinjkop ya yanj iyigit

Dewit dakon kap kinda. Tek kinda mani Almut Laben yanj yonj tegon da yogogi.

¹ Yawe, butnokon da ya yanji gayikenj.

Pi tagisi morap agil unjun do minjat aminyo yoyikenj.

² Gak do nandanjek kisik kisik abenj.

Pinjkop Wukwisi, mango awigik do kap yokenj.

³ Uwalno da gandanjek pasal kwanj.

Manj pagak kimak mudonj.

⁴ Kila amin madep yityit tamogokon yigek gen kokwin kilegisi asal.

Anpakno kokwin anjaki gen pikon teban tosot.

⁵ Miktimi miktimi dima nandanj gamanj amin gen tebai yoyigil.

Amin yokwi kili panjupbal agil, ae dagok dagogi mini amin da intanj yomdanj.

⁶ Uwal wagilsi tasik tawit. Pinjkop gak da kokup papni kili panjupbal agil, ae amin da intanj yomdanj.

⁷ Mani Yawe unjun kila amin madep dagok dagogi mini egi wigisak.

Unjun kila amin madep yityit tamonikon yigek gen kokwin pi ak do kili tagap tagit.

⁸ Unjun anpak kilegikon da minjat amin kabi morap dakon anpakni kokwin akdisak.

Ae anpak tagisikon da minjat amin kabi morap kisi kila akdisak.

⁹ Uwalon jigi panj amin Yawe da tagisi panjnutnosok.

Jigi bisapmon unjodon kinjek pasilganj.

¹⁰ Yawe, minjat aminyo gak wisinj gandak do pi anj amin manji dima yomisal.

Yanj asal, do mango nandanj amin egip egipni gagon tosok yanji nandanj.

¹¹ Yawe Saion kokup papmon unjodon kila amin madep egisak.

Kap yanjek mani anjksini.

Amin morap kisikon pi morap agit unjun do yanj tentenjak ani.

- 12 Yawe da jigi paŋ amin nandan yomisak, ae kunam takba mirakni dima sopmanɗak.
Yokwi aŋ yomaŋ amin do kobogi yokwisi yomisak.
- 13 Yawe, bupmi nandan nabi. Uwal da jigi tepmiyo namanɗ pindakgi.
Pali kimot do asat, do yokwikon nan abidanjaki tagisi egipbenɗ.
- 14 Anɗpulugaŋbi yo morap agil dakon geni tagi yanjek mango awigikenɗ.
Saion kokup pap da wigaron agek yanɗ tenɗenɗok anek yokwikon nan abidagil unun do kisik kisik abenɗ.
- 15 Miktimi miktimi dima nandanɗ gamaŋ amin da nin timit do gapma wayaŋ, mani iyi ununɗwan moŋ.
Nin timit do pat yopmaŋ, mani iyi unun paron yokwalaŋ.
- 16 Yawe dakon gen kokwin pi agakni unun kilegisi yanɗ unun amin da nandanɗ imanɗ.
Amin yokwi amin diwari paŋɗupbal ak do yo awit,
mani unun yo yokwi da tobilek iyi ban paŋɗupbal awit.
- 17 Piŋkop manji iminek yokwi aŋ amin morap unun kimakbi kokupmon paŋki egipdaŋ.
- 18 Bisapmi bisapmi Piŋkop da yoni mini amin dima inɗanɗ yomisak.
Jigini madepsi toŋ amin, unun Piŋkop da paŋɗulugosak do nandanɗ gadat anek jomjom aŋ.
Unun yum pindagakwan isal dogin jomjom dima aŋ.
- 19 Yawe, apbi. Yum pindagaki miktim amin da teban tanjek dima abinɗ gepni.
Miktimi miktimi amin dima nandanɗ gamaŋ unun gaga da inɗamon yopmanjek gen kokwin aŋ yobi.
- 20 Yawe, paŋpasol anjaki madepsi pasolni, ae iyi do nin miktim amin gin yanɗsi nandanɗi.
- 4 Amin yokwi iyi do nandaban wigakwan Piŋkop wisinɗ kok do pi dima asak.
Piŋkop do nandaban yo isali asak.
- 5 Yo morap aban tagisi noman toŋ.
Yawe, gak dakon nandak nandak kinasok dimasi nandisak.
Unun da uwalni do manji gen yanɗ yomisak.
- 6 Yanɗ nandisak, “Nak aripmi dima mokenɗ.
Bisapmi bisapmi yo di da nak aripmi dima abinɗ nepni.”
- 7 Bisap morap amin jobit yomisak, ae top gen yosok, ae amin dap do yosok.
Yokwi ak do ae jigɗi paŋalon ak do gen tepmisi yosok.
- 8 Unun kokupmon pasili egek amin gulusunɗi mini amin apba dapban kimotni do jomjom asak.
Unun si pasilek amin tapmimni mini paŋɗupbal ak do yubinɗ egisak.
- 9 Laion da yanɗ pasilikon yigek kila tebai asak.
Unun pasil yigek tapmimni mini amin paron yokwalban ilik paŋkisak.
- 10 Anjakwan unudon gin tapmimni mini amin tasik toŋ.
Amin yokwi dakon tapmim madepni da pabinɗ yopmanɗak.
- 11 Amin yokwi da yanɗ nandisak, “Piŋkop da nak inɗanɗ namgut.
Iyi dakon dabil kili soggut, do dima nandisak.”
- 12 Yawe, abinɗ yokwi pakpak amin kobogi yokwi anyobi.
Piŋkop, amin jigini toŋ unun dima inɗanɗ yobi.
- 13 Yokwi pakpak amin da nido Piŋkop do yanɗba yokwi tok aŋ?
Ae nido “Piŋkop da kobogi yokwi dima nimdisak” yanɗ nandanɗ?
- 14 Mani gak da yokwi pakpak amin dakon anɗpak pindak mudosol.
Anɗpak yokwi aba amin diwari da tepmi paŋ unun pindagek kobogi yokwi yomisak.
Jigi nandanɗ amin gak da paŋɗulugoki do buri gagon yopmangaŋ.
Meŋ datyoni kimakbi amin gak da tagisi paŋɗulugosol.
- 15 Yokwi pakpak dakon tapmim pabinɗ yopmanjek anɗpak yokwini bunjon ae dima pindakgi.
- 16 Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egi wigikdisak.
Piŋkop inɗwakɗwari gawak yomaŋ amin miktimnikon ban yolban tasik tokdaŋ.
- 17 Yawe, gak jigini toŋ amin dakon bisit nandanɗek buri paŋteban akdisal.

10

Amin kinda Piŋkop da anɗpulugosak do bisit agit

- 1 Yawe, gak nido nak da dubagikon egisal?
Bisap yokwikon gak nido pasil namisal?
- 2 Amin yokwi iyi do nandaba wigakwa yoni mini amin paŋɗupbal ak do yolgaŋ.
Amin diwari yokwi anyom do nandak nandak aŋ, unun yo yokwi iyi timikgaŋ.
- 3 Amin yokwi galaktok yokwini do nandanɗek pibit tidok asak.
Yo morapmi timit do nandanɗ amin paŋkisisak, ae Yawe ibipmanɗak.

- 18 *Mej datyoni kimakgwit amin gat ae uwalon jigi timikgan amin gat dakon bisitni nandan yomdisal.*
Panpuluganaki gen pikon atni bisapmon teban tokdan.
Ae miktimon minat aminyo da sanbenek yo yokwi dima anjomdan.

11

Amin kinda Pinjok do nandan gadat tebaisi agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1-2 *Nak anjutnosak do Yawekon kisasat.*
Do gak nido yan nayisal, "Amin yokwi obipni panjilikgan!"
Pilin tukgwan amin kilegi yam do dikdikni bisapmon samban!
Do minam kinda da yan pasalek kabapngwan wigi!
- 3 *Anjak kilegi dakon teban tokni kisi tuwil ki mudoni kan, amin kilegi nian ani?"*
- 4 *Mani Yawe telagi yutnikon egisak.*
Kwen Kokup kila amin madep egek dabili da amin morap kisi pindakdak.
Yo morap an unun kisisi nandan mudosok.
- 5 *Yawe da amin kilegi ae amin yokwi kagimansi kokwin asak.*
Emat do galak ton amin dimasi galak tan yomisak.
- 6 *Amin yokwi do kindap tepmisi sosok unun tagal yomisak.*
Anjek giptimni obisi son yomni do mirim tepmisi sosok unun yipban abisak.
Unun yokwi awit dakon kobogini.
- 7 *Yawe anjak kilegi gin asak.*
Anjak kilegi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Anjak kilegi an amin unun da tomno dabilni kokdan.

12

Amin kinda Pinjok da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 *Yawe, gak gawak gaman amin pasil mudan.*
Gak golgan amin kinda dima kokdisal, do abin nak anpuluga.
- 2 *Amin morap kisi amin diwarikon top yon.*
Panjkewal do gen galagi yoyan.
- 3 *Yawe, gak da gen galagi yon amin dakon gen kagani sopbi.*
Ae pibit tidok an amin dakon gen kagani sopbi dosi nandisat.
- 4 *Unun amin da yan yon, "Top gen yanek teban toner.*
Nin da galak togon gen yokdaman.

Amin kinda da kosit dima sopman nimanjak."

- 5 *Mani Yawe da yan yosok, "Amin yokwi da tapmimni mini amin pabin yopmangan,*
ae yoni mini amin iyon iyon yanek ekwan.
Do nak da abin panpulugoker.
Unun nak da panjutnoker do yon, do yan si akdisat."
- 6 *Yawe dakon yan teban tok gen unun bamisi.*
Unun silwa kindapmon kosiri 7 yan sonba jimjimi minisi an, unun yombem wagil tagisi.
- 7-8 *Yawe, amin yokwi unun dukwan dukwan kisi agek anjak injani unun do yo tagisi yan nandan.*
Do bisapmi bisapmi kilanin tagisi anjaki amin yokwi da nin dima panjupal ani.

13

Amin kinda Pinjok da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 *Yawe, ni bisapmon aego nandan nabi?*
Nak do dagok dagogi mini injan namin wigikdisal bo?
Gak bisap nian da pasil naminjaki dima gandaker?
- 2 *Bisap nian da butnokon da tepmi pasat unun sigin paker?*
Gildat nian da but yokwino sigin tosak?
Bisap nian da uwalno da sigin abin nepni?
- 3 *Yawe Pinjopno, nandan naminek bisitno nandaki.*
Dima anteban aki kan, nak kimokger.
- 4 *Yan anjaki kan do uwalno da "kili abin yipmaman" yan dima yoni.*
Ae nak da man pokgo kanek kisik kisik dima ani.
- 5 *Mani bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal yan si nandako dagosok.*
Ae jigikon ban anpulugosol, do gak do kisik kisik aben.
- 6 *Yawe da nak do yo tagisi agit, do mani awigek kap yoker.*

14

Amin dakon anjak yokwini

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 *Nandan kokwini tagi dima amin burikon da yan yon,*
"Pinjok kinda dima egisak."
Unun amin yokwisi.
Yo wagil yokwisi ban gin an.
Kinda da anjak tagi kinda dima asak.

- ² Yawe unun Kwen Kokup da sintarban pinjakwan minjat amin morapyo pindakdak.
Unun da amin kinda nandak nandakni tagisi kinda Pinjokop wisin kok do pi asak bo dima yan do wisisak.
- ³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekwit.
Unun amin wagil amin yokwisi, kisi morap arip gin.
Kindasok da anpak tagisi kinda dimasi asak.
- ⁴ Pinjokop da yan yosok, “Yokwi an amin nandak nandak tagi di dimasi timitdan.
Bret nanba mudon, unun da tilak minjat amino nan mudon.
Ae nak da panpulugoken do bisit dima an nama.”
- ⁵ Mani Pinjokop minjat aminyo geni guramikgan amin gat egisak,
do amin yokwi unun madepsi pasoldan.
- ⁶ Yoni mini amin da yo ak do panjosit an unun tuwil do pi an.
Mani yoni mini amin Yawe da panjutnosok.
- ⁷ Nak Pinjokop da Saion amin kinda yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak do nandisat.
Yawe da minjat amini panpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon, Israel amin kisik kisik akdan.
Asi, but galaksi egipdan.

15

Anpak Pinjokop da nin da aneŋ do nandisak Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, namin da gak da telagi yutgwan tagi wigisak?
Telagi kabapgokon namin da tagi egipjak?
- ² Amin kinda suŋ kinda aban amin da yanba yokwi tok dima an imgwit,
ae anpakni kilegisi,
ae burikon da nandanek gen bami gin yosok,
unun amin da tagi egipjak.
- ³ Amin do yanba yokwi tok dima asak,
ae notni do anpak yokwi dima anyomisak,
ae notni do top dima yan yomisak.
- ⁴ Yokwi pakpak amin do dima galak tanek Yawe do pasolgon amin do nandaban wukwan yomisak.
Yan teban tok asak unun jigi noman tan iman bisapmon dima kirinjek geni guramik kimokdok.
- ⁵ Amin da goman an iba di gat sanbenek imni do dima yosok.
Ae amin da topni panjeban anek si yuman nanjakwa amin kilegi gen

pikon yop do aba geni dima nandan yomisak.

Unun anpak kilegi morap yolgan amin unun dagok dagogi mini aripmi dima mokdan.

16

Amin kinda da nandan gadat anek bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Mik-tam” yan yon.

¹ Pinjokop, anjuktunoki do gagon obisat, do kilano aki.

² Nak Yawe yan iyigim,
“Gak Amin Tagino.

Yo tagisi morap timikdat unun gak da kiron dagan aban.”

³ Pinjokop dakon amin unun tagisi.

Nak unun gat egip do tagisi nandisat.

⁴ Amin timit yanek pinjokop njwaknjwarikon kwan unun jigi morapmi pakdan.

Nak paret ak do bit kilapyo dakon yawi tagal do unun gat dima muwutneŋ,
ae pinjokopni dakon man dima yoken.

⁵ Yawe, gak kalon gin nak dakon yo morapno.

Yo morapno gak da kiron gin ton.

Yo morapno panjutnan namisal.

⁶ Miktimno gat ae yo tagisi morap gat gagon gin timikdat.

Asi, yo morap namisal unun wagil tagisi.

⁷ Yawe anjokisiken. Unun da tagisi egipben do nayin nolisak.

Ae kalbi butno da nayin dekdak.

⁸ Bisapmi bisapmi Yawe nak da kapmatjok ekwan nandisat.

Kapmatjok egek tapmin namisak,
do yo kinda da aripmi dima anjkwakwalitjak.

⁹⁻¹⁰ Yum nandanaki nak kimakbi kokupmon aripmi dima panji egipben.

Anek gak dakon Telagi Amin yum kanjaki kimakbi tamokon tan dima miktosak.

Yan do, butno tagisi anjakwan mango yan anjokisat.

Pasol pasoli mini tagisi egisat.

¹¹ Gak da egip egip dakon kosit nolisal.

Gak nak da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi asat.

Ae anpuluganaki butno kisik kisik tanjakwan dagok dagogi mini yan gin tan anan kikdisak.

17

Amin kilegi kinda dakon bisit Dewit dakon kap kinda.

18

- 1 Yawe, nak amin kilegi, do anpulangan nandan nabi do yan tidosot.
Nak top amin dima, do bisitno nandaki do nandisat.
- 2 Ni anpak da kilegi unun gak da nandisal, do anpulangan gen pikon teban token dosi nandisat.
- 3 Gak da nak dakon but nandan mudosol.
Kalbi abin ankilik nandanek nagon nandak nandak yokwi kinda dima tanban kal.
Gen yokwi kinda dima yoken dosi nandisat.
- 4 Gen tebango guramigek emat pidokyo an amin dakon anpak manji yomgum.
- 5 Bisapmi bisapmi gak dakon kosit nan agek kandapno sun dima pilik bamosot.
- 6 Pinjkop, gak da bisitno dakon kobogi namisal.
Unun do anjek gak do bisit asat.
Mirak yopmanek bisitno nandaki.
- 7 Nin do but dasi galak tan nimisal, unun dakon bami nolihek yo tagisi anjibi.
Tapmim madepgokon da nin panpulugosol.
Nin gak da kapmatjok egek uwalnin da dima nindani do pasigaman.
- 8 Gaga dakon dabilgo kila asal unuden kilano aki.
Pup meni da pudigi pirigwan wutjisak unun da tilak nak wutjiki.
- 9 Yan anjaki kando uwalno da nak aripmi dima anjupal ani.
Nikba kimokgen do andigat an.
- 10 Amin diwari do nandan yawotjok di dimasi an yoman.
Gen pap yanek iyi dakon man pawikwan.
- 11 Nak abin nepdosi nandan teban tan, do kandap tamono yolek andigat ayin da ekwan.
- 12 Unun laion da kilap dap do an unun da tilak, ae laion bulagi da pasilek yubin ekwan unun da tilak.
- 13 Yawe, gak abin uwalno gat emat wamanek pabin yopbi.
Emat agak sibago abidanek unun gat emat wamanek yokwi pakpak da kisiron ban abidoki.
- 14 Yawe, tapmim madepgokon da anpulangan uwalno da dima nikba kimokgen.
Unun miktim dakon yo banjin panmuwut do nandan.
Anpak yokwini dakon kobogi yo yokwisi an yobi.
Ae monjini gat ae babikni don altoni unun yo yokwisi anjobi.
- 15 Mani nak amin kilegi, do don gandakdisat.
Pokdot da pidosot bisapmon gak nak gat egisal yan nandanek but galaksi nandaken.

Pinjkop da nin panpulanganwan emaron teban toman

Dewit Yawe dakon oman amini dakon kap kinda. Kap dakon kila amin do mandagit. Kap on Yawe da Dewit Sol ae uwalni diwari morap da kisiron ban abidagit bisapmon Yawe do yagit.

1 Yawe, gak da nak anteban asal.

Nak but dasi galak tan gamisat.

2 Yawe unun tip madepno, unun da nak anjabisibisak.

Unun dam tebano aripmi dima tuwili egisak.

Anjek uwal da kisiron nan abidosok.

Pinjkopno unun tip madepsi yombem, do uwalno da dima nandani yan do unuden kin pasildat.

Yawe unun pasikno, ae yokwikon nan abidanek kilano asak dakon tapmim tan imisak.

Unun dam tebano.

3 Nak Yawe do bisit asat. Anpulanganwan uwalno da aripmi dima anjupal ani.

Yawe unun anjabisigisi noman.

4 Nap teban da nak tebaisi wamanjak, ae tap idap da nak witjik do madepsi tamalikdak,
unun da tilak kimot da nak palisi abidagit.

5 Paron yokwalek aripmi dima pulungan kigi, unun da tilak kimot da nak abidanban kimakbi tamokon palisi kigim.

6 Butno madepsi yokwi tagit, mani Yawe do madepsi yan tidagim.

Pinjkop da anpulugosak do yan tidoko Telagi Yutnikon egek yan ilitno nandagit.

Anjek bisitno do mirak yopgut.

7 Bisitno nandanek uwalno do butjap madepsi nandan yomgut.

Anjek miktim aban wudip madepsi agit.

Anjawan iler dakon mibili madepsi kwakwalikgwit.

8 Mukwa Yawe da tomnokon da pidawit.

Anjawan milen asip gen kaganikon da baljanek yo morapmi sowit.

Anjawan kindap patdet yaban dukwan dukwan kisi kiwit.

9 Unun kundu witdalek pigit.

Anjawan gikwem pilisi da kandapni da mibilgwan tawit.

10 Unun anjelo madep serabim kinda da kwenon yikban piriropman abigit.

Ae mirim minam da yan piri toj da Pinjkop abidan tepmisi abigit.

11 Unun da pilin tuk yipban kubikgit.

Gikwem pilisi sikak mok do anjawan wamanjak unun da witjigit.

- 12 Ujun da gikwem aban tenjenisi anjakwa ais sikak gat kindap patdet gat unjun gikwemngwan da mawit.
- 13 Yawe Kwen Kokup egek kiririn da yan madepsi yan tidagit.
Pinjok Wukwisi da madepsi yan tidagit.
- 14 Ujun da aban mal da dikdikni da yan uwalni yaban pasal kiwit.
- 15 Yawe, gen tebai yipmanjaki tap dakon mibili noman tagit.
Migan pisonji miktim dakon mibili noman tagit.
- 16 Yawe kwen egisak unjun kisiri yipban pinjakwan nak yokwikon ban abidagit.
Tap madep da nak witjigit, mani ilikban wigim.
- 17 Uwalno da madepsi teban tanjakwa nak da aripmi dimasi pabinj yopmi,
mani Yawe da nak unjun da kisiron ban abidagit.
- 18 Bisap yokwi kinda noman tanj namjakwan uwalno abinj nagon emat awit.
Mani Yawe da kilano agit.
- 19 Ujun da an puluganjakan tagisi egipgum.
Tagisi nandanj namgut do anjek nak yokwikon ban abidagit.
- 20 Nak anpak kilegisi agim, do Yawe da kobogi do yo tagisi morapmi namgut.
Sunj kinda dima agim do anjek Pinjok da yo tagisi anj namgut.
- 21 Yawe dakon gen teban tagisi yol kimakgim.
Pinjokpno manji iminjek yokwi dima agim.
- 22 Bisapmi bisapmi gen tebani do nandanjek geni tagisi unjun dima abinj yipgum.
- 23 Ujun da nandisak, nak gulusunjo mini.
Kosit agipgum unjun kila tebai anjek yokwi kinda dima agim.
- 24 Dabilnikon gwaljigi minisi egipgum, do Yawe da anpakno kilegi unjun do nandanjek kobogi do anpak tagisi anj namgut.
- 25 Yawe, amin kinda gak dima gepmanjetjak kanj, gak unjun amin dima yipmanj detdisal.
Amin kinda anpak kilegi anjek gulusunji mini kanj, kobogi do yo tagisi gin anj imdisal.
- 26 Amin kinda anpak gwaljigi mini asak kanj, gak da anpakgo gwaljigi mini unjun yolisal.
Mani amin kinda anpak yokwi asak kanj, kalgimansi kanjek kobogi imisal.
- 27 Gak da minjat aminyo iyi do nandaba panj amin yokwikon banj timikdal.
Mani iyi do nandaba wikwanj amin pabinj yopmandal.
- 28 Yawe Pinjok, gak da lamno yipbi tenjenosok, anjek nagon pilin tuk yoldal.
- 29 Pinjok, anpuluganjaki uwal kabi madep unjun aripmi tagi pabinj yopbenj.
Ae anjeban anjaki kokup pap dakon dam madep aripmi tagi irakgenj.
- 30 Pinjok dakon anpak unjun wagil kilegisi.
Yo kinda ak do yanj teban tok asak kanj, geni unjun bami noman tokdanj.
Yawe unjun pasik yombem, do amin morap uwal da dima pindatni yanj do unjudon kinj pasilakwa tagisi panjutnosok.
- 31 Yawe kalongin Pinjok bamisi.
Unjun kalonj dagin tip madep da yanj dam anjnimisak.
- 32 Pinjok dagin nak anjeban anjakwan tebai akdat.
Ae kosit agisat bisapmon kilano tagisi asak.
- 33 Jonj kilap dia unjun kandapmi tagisi do gilokon aripmi dima mosak,
unjun da aripmon anpuluganjakan ilenjon kwensi tagisi agisat.
- 34 Ujun da emat agak do nayinj degek kisitno anjeban asak,
do obip tebai ain kinda mani bras unjun banj wasanji unjun tagi panjilikej.
- 35 Yawe, gak da nak uwal da kisiron banj abidagit.
Pasikgo nabi unjun da manjigwan pasildat.
Kisitnokon abidanjaki tebai akdat.
Anpulugosol, do minjat aminyo da dabilon man madepno tonj.
- 36 Kosit ilalogi nanj yul namgul, do sagalek dima nikgit.
- 37 Nak uwal panjsoptanjek timikgim.
Yo yokwisi anjyominjek wagil kisisi dapbo pasilgwit.
- 38 Nak da yabo manj pakgwit.
Kandap mibilnogwan pakgwit, do aripmi dima pidokdanj.
- 39 Gak da emat dakon tapmim namgul, anjek uwal kisitnokon yopmanjaki pabinj yopgum.
- 40 Anjaki uwal tobil manji naminjek pasal kiwit.
Amin dima galak tanj namgwit unjun wagil dapbo pasilgwit.
- 41 Amin da panpulugonisi do yanj tidawit, mani dima apgwit.
Yawe do kunam takgwit, mani bisitni dima nandanj yomgut.
- 42 Mirim da milip milip pisonja dukwan dukwan kwanj, unjun da tilak obisi panjupbal agim.
Uwal mabo kinjek nerjak da yanj kosiron tawit.

- 43 Minjat aminyo da uwal anj namgwit bisapmon, anj puluganjaki dima anj upbal awit.
Anjek Amin Nwaktjwari Kabi dakon mibiltok amini egipbenj do nak manjigil.
Minjat aminyo dima nandanj yomgum, abisok nak da yonj gangwan ekwanj.
- 44 Uñun da mibilno nandanjek unjudon gin geno guramikganj.
Miktim dubagikon amin da nak do pasalek abinj njwakbenj anj namanj.
- 45 Tapmim pawit unjun kili yipba magit, ae kokup papni tapmimi tonj unjun yipmanj degek si nimnimik nimnimik nagon obanj.
- 46 Yawe unjun toktogisi egisak.
Unjun tip madep da yanj nak dam asak, do mani anj kisinenj.
Pinj kop da nak yokwikon nanj abidagit, do nin man madepni awiginerji.
- 47 Pinj kop da uwalno yokwini dakon kobogi do yokwi anj yomisak.
Anjek amin kabi miktimi miktimi ekwanj unjun yopban nak da yonj gangwan ekwanj.
- 48 Yanj anjek uwalno da kisiron nanj abidosok. Asisi, Yawe gak da uwalno da dabilon man madep namgul.
Anj puluganjaki emat pidokyo anj amin da dima nikba kimakgim.
- 49 Unjun do anjek Amin Nwaktjwari Kabi da binapmon mango awigikenj.
Yawe, mango awigik do kap yokenj.
- 50 Yawe da kila amin madepni nak Dewit anj puluganjakwan uwal madepsi pabinj yopmanjadat.
Bisapmi bisapmi iyi do tilak agit amin nak but dasi galak tanj namisak.
Ae dagok dagogi mini diwatno don altoni unjun but dasi galak tanj yomdisak.

19

Yo morap Pinj kop da wasagit unjun da man madepni nolisak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

- 1 Kundu da Pinj kop dakon tilimni nolisak.
Kwen yo morap da Pinj kop unjun napbisap aminsi yanj nolisak.
- 2 Gildari gildari man madepni do yonj.
Ae pilini pilini mibilni yanjakwa nandanjanj.
- 3 Tenjenji gat pilin tuk gat gen kagani mini, do gen aripmi dima yonjil.
Nin da unjun bamot dakon tekni dima nandanjanj.
- 4 Mani unjun da miktim amin morap kisi yoyinj dekgamal.

Geni kinj miktim morap kisi aripmi asak. Kundukon Pinj kop da gildat do imal yut kinda witjigiti.

- 5 Gildat dabil unjungwan da amin kinda da minjat panjek but galagon da yutni yipmanjek wanja pisak, unjun da tilak wanja pisak.
Gildat dabil unjun amin kinda da napbi gwapbo do timtim yanjek kik do asak, unjun da tilak kisik kisik anjek kositni nanj kisak.
- 6 Gildat dabil unjun kundu dakon diwarikon da altanj wijek teri kinda kisak.
Tedepnikon yo kinda aripmi dima pasiljak.
Pinj kop dakon geni unjun wagil tagisi
- 7 Yawe dakon nawa gen unjun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Unjun da egip egipnin panjaluk asak.
Yawe dakon gen unjun bami tanj tanj akdandanj gin, dima sunj tokdandanj.
Unjun da nandak nandakni mini amin panj tagap aban nandanj kokwini tagisi amin dagonj.
- 8 Yawe dakon geni tagisi unjun abidandanj but galaksi nandanjanj.
Yawe dakon gen tebani unjun gwaljigi minisi.
Unjun da nandak nandak tagisi nimisak.
- 9 Yawe do pasalek gawak imim unjun anj pak tagisi kinda, don tanj ananj kikkdisak.
Yawe da anj pak ananj do niyisak unjun bamisi ae kilegisi gin.
- 10 Yawe dakon geni da gol morapmi gwaljigi mini yapmanjadak, do nin unjun do madepsi galak tomanj.
Galagini madepsi da kabanj kok tamonikon da monj unjun dakon galagini yapmanjadak.
- 11 Nak oman amingo mama gengo guramigek kobogi tagisi timikdat.
- 12 Namin da iyi dakon anj pak yokwini morap nandisak?
Yokwi diwari dima nandanjek asat unjun wiririkbi kilegisi egipbenj.
- 13 Ae unjun gin dima, anj pak yokwi yanj dino nandanjek dima abenj do oman monjigo kilano aki.
Kwen wigik anj pak da nak dima abinj nepjak do nandisat.
Nak kilegisi egek yokwi madep dima abenj do nandisat.
- 14 Yawe, gen yogokno ae nandak nandakno kisi gak da pindakbi tagisi ani dosi nandisat.
Yawe, gak tip madepno, ae yokwikon banj yumanj nanj nepnep aminyo.

20

Amin kinda Piŋkop da anpulanganban emaron teban tosak do bisit agit Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Jigi noman taŋ gamni bisapmon Yawe da gak anpulgusak dosi nandisat.

Jekop dakon Piŋkop da gak ankutnosak dosi nandisat.

² Uŋun telagi yutnikon Saion kokup papmon egisak.

Uŋun da gak anpulanganjek anteban asak dosi nandisat.

³ Uŋun da paret morap asal uŋun do tagi nandisak dosi nandisat.

Ae paret morapgo kindapmon sosol uŋun do galak tosak dosi nandisat.

⁴ Piŋkop da yo morap galak tosol uŋun gamjak, ae pi morap ak do nandisat uŋun da anpulanganakwan aripmi tagi abi dosi nandisat.

⁵ Emaron teban toki bisapmon kisik kisik aneŋ, ae Piŋkopnin dakon man awigineŋ.

Yawe da bisit morapgo nandisak dosi nandisat.

⁶ Abisok nak nandisat. Yawe da kila amin madepni iyi manjigit anpulgusak.

Uŋun Kwen Kokup kokupni tagisikon egek bisitni nandisak.

Iyi da tapmimon anpulanganjek uwalni da kisiron nan abidosok.

⁷ Amin diwari emat bisapmon os da amin ilik pawilgan tamoni uŋun do pibit tidok aŋ.

Ae amin diwari osni do pibit tidok aŋ.

Mani nin Yawe Piŋkopnin dakon tapmim do yo madepsi yan nandaman.

⁸ Uŋun amin man mudokdan.

Mani nin pidaneŋ tebai atdaman.

⁹ Yawe, kila amin madepnin anpulanganjaki emaron teban toneŋ.

Gak do yan tidoneŋ bisapmon panpulgoki.

21

Piŋkop da kila amin madep anpulanganban mani awigigit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Yawe, kila amin madep da tapmimgo do kisik kisik nandisak.

Gak da anpulanganjaki emaron teban tagit, do gak do but galaksi nandisak.

² Yo timit do nandagit uŋun gak da ibi kili timikgit.

Yo do bisit gayigit, uŋun imgul.

³ But galagon da abidaneŋ yo tagisi imgul.

Anek kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi busunikon yipgul.

⁴ Egip egip do bisit gayinban imgul.

Anek egip egipni andubak abi toktogisi egipdisak.

⁵ Anpulanganjaki man madepni madepsi tosak.

Kila amin madep dakon tilimni wagil tagisisi gak da imgul.

⁶ Gak da yo tagisi dagok dagogi mini anjimin wigikdisal.

Gak uŋun da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi nandisak.

⁷ Kila amin madep da egip egipni Yawekon tosak yanŋi nandisak.

Piŋkop Wukwisi, uŋun da kila amin madep do bisapmi bisapmi but dasi galak taŋ imisak, do tebaisi atdisak.

⁸ Kila amin madep da uwal morapni tebaisi timitdisak.

Amin dima galak taŋ iman amin kisiri amin tet da tebaisi timitdisak.

⁹ Kindap madep da yo soson, uŋun da tilak noman altosak bisapmon uwalni dapban pasildan.

Yawe da butjap nandan yomineŋ pabin yopmanakwan kindap da soŋ yomin mudokdan.

¹⁰ Kila amin madep da uwalni dakon monji gwayoni kisi morap dapban kimak mudokdan.

Anakwan monji gwayoni miktimon sanbenek dima egipdan.

¹¹ Uwal da nandak nandak anek kila amin madep yokwi aŋ im do gen yan panteban aŋ,

mani aripmi dima abin yipni.

¹² Dikdikgo ban yaman yobi tobilek pasal si kikan.

¹³ Yawe, tapmimgo madepsi do gak dakon man anksik do kap yonen.

22

Iyon iyon dakon gen ae ya dakon kap Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minat aminyo yoyinban kap tek "Wisa dagok dakon dia minat" uŋun nan yoni.

¹ Piŋkopno, Piŋkopno, nido nipman dekgil? Iyon iyon yanapbo nido dubagikon egek jigikon nan dima anpulgusol?

² Piŋkopno, gildari gildari gak do yan tidosot, mani kobogi dima nayisal.

Kalbiyo kisi gak do yan tidosot, mani yawori kinda dima abidosot.

³ Mani gak telagi egisal. Gak kila amin madep yigaki Israel amin da mango anksian.

⁴ Kalip babiknin da egip egipni gagon tosak yanŋi nandan gamgwit.

Anakwa gak da uwalni da kisiron ban pulugagil.

⁵ Gak do yan tidanba jigikon ban pulugagil. Nandan gadan gaminakwa panpulugagil, do nandan gadatni unun isali dima agit.

⁶ Mani nak amin dima, nak walen yombem yo isali.

Amin morap da nandaba yokwi tok annaminjan manji naman.

⁷ Amin morap nak nandan unun yansul an naman.

Anek yanba yokwi tok anek wunda kwakwal an naman.

⁸ Anek yan yon, "Yawe da anpulugosak do nandan gadan imisak, do yum kanakwa unun da jigikon ban pulugan yipjak.

Yawe do madepsi galak tan imisak, do yum kanakwa anpulugosak."

⁹ Pin kop gak dasi kilano anaki men da buron da tagisi altagim.

Mum nagim bisapmon anpuluganbi egipno gagon tosok yansi nandan gamgum.

¹⁰ Meno da anlagiron da wasanek gak da kisiron egipgum da egisat.

Si altagimon da wasanek gak Pin kopno egipgul da egisat.

¹¹ Jigi mibili mibili aban, ae panpulugokno mini, do dubagikon dima egipbi.

¹² Uwalno unun bulmakau wili da yan anjwasan.

Unun tapmimni madepsi, Basan miktim dakon bulmakau wili yombem.

¹³ Laion da jon kilap nok do yan tidanek gen kagani anjan kwan,

unuden uwalno da nak anjupal ak do an.

¹⁴ Pakbi isal dogin tagal ki mudon, unun da tilak tapmimno minisi an.

Kidatno dakon sanbekni kisi kalkalan mudon.

Bit nelak da pakbi dagon unun da tilak butno wagilsa tapmimi mini pakbi idap asak.

¹⁵ Tapmimno mini anakwan melno tiptan gen kaganogwan tegosok.

Gak da nepbi kimot da tamokon pokdot.

¹⁶ Amin yokwi da nak pinan da yan anjwasan.

Anek kisit kandapyo nokon injinba geni da giptimnogwan pigen.

¹⁷ Kidatno kisi noman tanakwa tagi manjanen.

Unun da nak da yokwi tat unun kanek kisik kisik an.

¹⁸ Imalno kokwinik timigek paba pigikno namin da abidosak yan do satu wasok an.

¹⁹ Yawe, nak nepmanek dubagikon dima egipbi.

Panpulugokno, tepmi abin anpuluga.

²⁰ Anpuluganbi emat agak siba ban dima nikba kimokgen.

Unun amin pinan yombem da kisiron ban puluganbi dima nikba kimokgen.

²¹ Laion da gen kaga ae jon bulmakau da jomon ban pulugan nepbi.

²² Yan anaki notno kabikon man madepgo yan tenjenoken.

Ae minat amin kabiyo da muwutnikon gak ankisiken.

²³ Yawe do pasal iman amin kabi, Yawe ankisini.

Jekop dakon diwatni kabi, Yawe man madep imni.

Israel dakon diwatni kabi, Yawe gawak imni.

²⁴ Nido jigi madepsi pan amin manji dima yomisak.

Tepmi jigiyo pan amin unun do nandaban yo isali dima asak.

Unun manji dima yomisak.

Panpulugosak do yan tidanba bisitni nandan yomisak.

²⁵ Amin madepsi Pin kop gawak im do muwutni bisapmon gak ankisiken.

Minat aminyo gak do pasolgon unun da dabilon kalip gak do paret ak do yan teban tagim unun akdisat.

²⁶ Bupmi amin jap aripmisi nan tugokdan.

Ae Yawe wisin kokdo pi an amin unun da mani ankisikdan.

Pin kop da panpuluganban dagok dagogi mini butni tagisi tan anjan wigikdisak.

²⁷ Amin miktimi miktimi ekwan Yawe do nandanek tobi iyikon apdan.

Miktimi miktimi amin kabi kabi ekwan unun da abin ek gawak imdan.

²⁸ Nido Yawe kila amin madep egek miktimi miktimi amin morap kilani asak.

²⁹ Miktimi miktimi kwen wigik amin morap da njwakben an imdan.

Miktim amin morap kimagek miktim dagokdan unun kisi morap da abin ek Pin kop gawak imdan.

³⁰ Don altan altan ani amin da omani anjmdan.

Amin da Amin Tagi do yan tenjenok anakwa don altoni amin da nandan anjan kikdan.

³¹ Pin kop da anakni kilegikon da iyi minat amin kabini yokwikon ban timikgit, unun dakon geni don altoni amin ban yoyikdan.

23

Yawe unun kila amino tagisi Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe unun kila amino, do yo kinda do wadak wadak dima asat.
- ² Anji jon kalikaligi timon nepban pak yawokdot.
Anjek pakbi monin monin yawori pokgon unjudon gin nayin awildak.
- ³ Tapmin kalugi naminek man bini tagisi tosak do kosit kilegikon nayin awildak.
- ⁴ Pinjop, gak nak gat egisal, do gilo ae pilin tukyogwan agipben kan, yo yokwi do dima pasolgen.
Gandako sipsip kila amin dakon kindap kirin abidosol, do unun da butno anjeban asak.
- ⁵ Japno tagisi uwalno da dabilon nomansi panjoman asal.
Yutgokon but galagon da abidane bit nelak busunokon tagaldal.
Yo galagi irenisi idawukbi idapno si tugosok.
- ⁶ Miktimon egipben bisap morapmon kilano tagisi anjek but dasi galak tan namin wigikdisal.
Ae bisap mudok mudogi mini yutgokon egi wigiken.

24

Pinjop unun Kila Amin Madep

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Miktim gat ae yo morap unjungwan ton unun Yawe dakon.
Ae kokup morap gat ae minjat amin morap unjungwan ekwan kisi unun dakon gin.
- ² Pakbi ilarisi da binapmon miktim wasagit.
Miktim dakon mibili tap binap yipgut.
- ³ Namin da Pinjop da kabap madepmon tagi wigisak?
Ae namin da iyi da telagi tamokon tagi atjak?
- ⁴ Yokwi dima asak amin, ae butni kilegi, ae kokup kidat do dima gawak yomisak, ae notni topmon da yan teban tok dima anyomisak, unjuden amin da aripmi tagi.
- ⁵ Unjuden amin Pinjop da gisamitjak.
Yokwikon ban timigek amin kilegi yan iyisak.
- ⁶ Unjuden amin da Pinjop wisinek Jekop dakon Pinjop da kpatatjok kisak.
- ⁷ Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anjakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- ⁸ Kila Amin Madep tilimni tonji unun namin?
Unun Yawe kalon gin. Tapmimni madepsi, emaron teban tosok.
- ⁹ Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.

Anjakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.

- ¹⁰ Kila Amin Madep tilimi tonji unun namin?
Unun Yawe tapmimni pidanbisi.
Unun kalon dagin Kila Amin Madep tilimi tonji da egisak.

25

Amin kinda Pinjop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, anpulugoki do bisit gayisat.

² Pinjopno, egip egipno gagon tosok yanji nandisat.

Anpuluganaki mayagi dima paken, ae uwalno da abin nepmanek kisik kisik dima ani.

³ Amin morap gak do nandan gadan unun mayaktok dima pani,
mani amin panjewan amin unun mayaktok pakdan.

⁴ Yawe, nian egipben do nandisal unun noliki.

Kositgo noliki.

⁵ Pinjopno, yokwikon ban anpulugosol do nayin dekb gengo bami yol anjan kiken.

Gildat kinda kalon anpulugoki do jomjom anjegisat.

⁶ Yawe, gak amin do bupmi nandanek but dasi galak tan yomisal unun do nandaki.

Kalipsigwan da anpak unun agil da anjan obisal.

⁷ Pinjop nak monji bilagi egek anpak yokwi agim unun do dima nandaki.

Gak amin do bupmi nandan yomisal, do but dasi galak tan nabi.

⁸ Yawe unun wagil tagisi ae kilegisi.

Yando, yokwi pakpak amin kositni yolisak.

⁹ Amin iyi do nandaba pan unun kositni kilegi yolisak, ae anpakni kilegi yoyin dekdak.

¹⁰ Yawe da sanbek sanbekni ae gen tebani yolgan minjat aminyo unun do but dasi galak tan yominek dima yopman dekdak.

¹¹ Yawe, man bingo tagisi tosak do yokwino morapmisi unun wiririk nabi.

¹² Yawe yolgan amin kosit kilegi nian agipni unun yolisak.

¹³ Unjuden amin tagisi egipdan, ae monji gwayoni unun da miktimni abidokdan.

¹⁴ Yawe unun minjat aminyo pasal iman unun dakon notni egisak.

Anjek sanbek sanbek unun gat agit unun do yoyin dekdak.

- 15 Yawe da gin nak paron nan kukwosok, do unun da anpulugosak do dabilno unudon gin yipmanjat.
- 16 Naga dage egapbo amin da yokwi an naman, do tobil abinjek nandan yawok nabi.
- 17 Butjik morapno unun si pap tosok, do wiririk naminjaki yawori egipben. Anpuluganjaki jigi da dima abin nepni.
- 18 Butjik morapno gat ae jigino gat do nandanek yokwi morapno yopman nabi.
- 19 Uwalno morapmisi unun do pindat. Unun nak do japmisi nandanek ukwayit an.
- 20 Anpulugoki do obisat, do egip egapno kutnoki, ae uwal da kisiron nan abidoki. Anpuluganjaki mayagi dima paken.
- 21 Anpulugoki do jomjom anegisat, do anpakno tagisi ae kilegisi unun da nak anikutnoni dosi nandisat.
- 22 Pinjkop, amin kabigo Israel yuman nanjaki jigini mibili mibili ton unun da dima pabinj yopni.

26

Amin kilegi dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak anpak kilegi gin anjek gak dogin nandan gadasat, do amin kilegi yan nayiki.
- 2 Yawe, nak dakon but nandak nandakyo ankiligek koki.
- 3 Nido nak do but dasi galak tan namisal unun bisapmi bisapmi nandisat. Anjek bisapmi bisapmi gak dakon gen bami yoldat.
- 4 Nak top yon amin gat dima yikgaman. Ae jamba but amin gat dima akwaman.
- 5 Yokwi pakpak gat egip do dimasi nandisat. Ae unun gat yit do dimasi galak tosot.
- 6 Yawe, nak diwarino mini yan nandaki do kisitno pakbi nan sugosot. Nak gak dakon alta anjwasinjek
- 7 gen papmon da gak anjkinjek pi tagisisi asal unun do amin yoyisat.
- 8 Yawe, gak dakon yut do but dasi galak tosot. Gak dakon tilingo unudon tosok.
- 9 Gak yokwi pakpak amin dapbi kimotni bisapmon dima nikbi kimogjen. Amin dapdap amin dapmanjek nakyo kisi dima nikgi.
- 10 Unun amin yo yokwi ak do gen panjosit an. Ae amin da notni yo yokwi anyomni do amin do tomni yoman.
- 11 Mani nak anpak kilegi gin asat. Bupmi nandan naminjek yokwikon ban pulugan nepbi.
- 12 Nak miktim kilegikon akdat. Yawe, amin gawak gam do muwukgan unun da bikbigon gak anjksiken.

27

Pinjkop anjksik dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun tenjenino ae yokwikon ban timit timit amino, do namin do pasolgen?
Yawe da nak anikutnosok, do nido pasol pasol aber?
2 Amin yokwi nak anjupal ak do apni bisapmon kosit yokwigin agek man potdan.
- 3 Emat amin morapmisi da abin anjwasini kan, dima pasolgen.
Uwal da nit do apni kan, but morap dima aben.
- 4 Yawe do yo kalonji kinda do bisit asat. Unun da nandan naban miktimon egipben bisapmon gildari gildari iyi da yutnon egipben do nandisat. Anjek Yawe unun wagil tagisisi do dabilno unudongin yipmanjek kisik kisik anjek egipben. Anjek Telagi Yut Madepnikon Yawe dogin nandanek egipben.
- 5 Nido yo yokwi da nagon noman toni bisapmon unun da iyi da yutnon anjksibinj nepban egipben. Yoma sopmanjek tagisi anjksibinj nepjak. Tip madep kinda da kwenon nepban tagisi egipben.
- 6 Yan aban uwalno nak anjwasan unun pabinj yopben. Nak kisik kisik anjek yan tidanjek iyi da telagi yutnikon paret an iben. Anjek kap yanek mani anjksiken.
- 7 Yawe, gak do bisit abo bupmikon da bisitno nandanek anpulugoki.
- 8 Gagon opben do nayisal, do Yawe nak kili unun obisat.
- 9 Dima gandaken yan do dima pasilgi. Nak oman amingo, do butjap nandanek dima akwayikgi. Pinjkop, gak panpulugokno. Gak da nak yokwikon nan abidosol. Dima nepman dekgi.
- 10 Men datyo da manji namjil kan, Yawe da kilano sigin akdisak.
- 11 Yawe, gaga dakon anpak do nayinj dekgi. Uwalno morapmi, do kosit kilegi nan nayinj ananj kiki.
- 12 Yum nandanjaki uwalno da nak dima abidoni. Unun topmon da gen yan naminjek nak anjupal akdo an.
- 13 Nak asisi nandisat, don on miktim egisaron Yawe da yo tagisi an namdisak.
- 14 Yawe anpulugosak do jomjom aki. Tebaisi agek nandan gadanj iminjek but pasol dima abi. Yawe do jomjom aki.

28

Piŋkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, gak tip madepno, bisitno nandanek anpuluga.

Dima anpulugoki kanj, nak amin kimakbi da tilak egipbenj.

² Bupmi nandanj namijek anpulugoki do yanj tidokerj bisapmon nandanj nabi.

Bisit anek kisitno panjenokgo telagi yutgo da tet do wigisak.

³ Yokwi pakpak amin gak kisi nak dima ilik panji mabi kinerj.

Unjun amin kwen da notni do gen galagi galagi yonj.

Mani burigwan nandak nandakni yokwi morapmi tonj.

⁴ Anpak yokwi awit unjun da aripmon kobogi do tepmi pi yobi.

Amin do yokwi awit unjun panjobilbi iyikon kini.

⁵ Yawe da pi madepsi anek yo morap wasagit unjun do dima nandanj.

Yanjo, unjun amin yut kinda nanj yanj tuwilek dima awaldisak.

⁶ Bupmi nandanj namjak do bisit abo bisitno kili nandagit, do Yawe dakon man awigikerj.

⁷ Yawe da tapmim namijek pasikno asak.

Yan asak do anek nandanj gadanj imisat. Yawe da nak anpulugosok unjun do kisik kisik madepsi nandanj imisat.

Nak ya yanj iyijek kap morapmi yosot.

⁸ Yawe da minjat amin kabini tapmim yomisak.

Kila amin madepni pini asak do manjigit unjun anpulugok do tagap tanjek dam tebani aripmi dima tuwili da yanj egisak.

⁹ Minjat amin kabigo yokwikon banj puluganj yopbi.

Gaga do manjigil amin kabi yo tagisi anj yobi.

Kila amini egek dagok dagogi mini kilani abi.

29

Sikak mirimyo madep anjakwan Piŋkop dakon yanj ilit nandamanj

Dewit dakon kap kinda.

¹ Ji anelo tapmimi tonj, ji Yawe anjksisini.

Tilimni gat ae tapmimni gat do nandanj anjksisini.

² Yawe dakon man madepni unjun tilimi tonj, do anjksisini.

Ji si telak tanjek gawak imni.

³ Yawe da gen yanjakwan tap kwenon kinjakwan nandanj.

Piŋkop tilimni madep kiririnj da yanj madepsi yosok.

Gen madepsi yanban suligi tap madep kwenon kinjakwan nandanj.

⁴ Yawe gen yosok unjun tapmimi tonji yosok. Yanjakwan amin morap da Yawe unjun kila amin madep wikwisi yanj nandanj imanj.

⁵ Yawe gen yanjakwan Lebanon miktim dakon sida kindap gawikganj.

⁶ Unjun da wasok aban Lebanon Kabap da bulmakau monji da wigi mok anj unjudej anj.

Ae Hej Emon da bulmakau wili bilagi da yanj wigi mok asak.

⁷ Yawe da gen yanjakwan mal asak.

⁸ Unjun da wasok aban Kedes dakon miktim kibiri unjun wudip madepsi asak.

⁹ Yawe da gen yanjakwan kindap teban da kwasigilganj, anjakwa koron kindap tam morap kisisi biripmigi monj.

Yanj anjakwan Telagi Yut Madepnikon amin kisisi da yanj tidanjek yanj yonj, "Piŋkop unjun tilimni tonj!"

¹⁰ Pakbi igakwa Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egisak.

¹¹ Yawe minjat amin kabini tapmim yomisak. Yanj anek gisamigakwan yaworisi ekwanj.

30

Amin kinda da Piŋkop ya yanj iyik do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on telagi yut yoma witald do yawit.

¹ Yawe, gak da nak yokwi da kisiron nanj abidagil.

Yum pindagaki uwalno da abinj nepmanjek kisik kisik dima awit.

Yanj agil do mango yanj anjksisat.

² Yawe Piŋkopno, anpulugoki do bisit gayiko anpuluganji kilek tagim.

³ Yawe, kimot do anapbo abi pidagim.

Kimakbi tamogwan pigik do anapbo egip egipno aego namgul.

⁴ Yawe dakon minjat amin kabini, Yawe anjksisini.

Mani telagi anjksisini.

⁵ Bisap pisipmisok butjap nandisak.

Mani miktimon ekwananj bisap morap nin do tagisi nandanjek yo tagisi anjnmisak.

Dabil pakbiggo kalbi tagi moni, mani wisa dagokdo kisik kisik aego akdisal.

⁶ Kalip nak tagisi egek yanj yagim, "Yo kinda da aripmi dima aban yokwi tokenj."

⁷ Yawe, gak nak do tagisi nandanj anpulugagil bisapmon ilej kinda da yanj tebaisi akgim.

Mani manji namgul bisapmon unjodon yokwi tagim.

⁸ Yawe nak gak do yanj tidagim.

- Bupmi nandisak do Amin Tagi bisit tebaisi anek yan iyigim,
 9 “Nak kimakbi tamogwan pigiken kan, ni yo tagi kinda da noman tosak?
 Amin kimakbi da mango tagi ankisini?
 Gak da toktogi ninon yo tagisi asal dakon gen unjun da tagi yan tenjetoni?
 Aripmi dima.
 10 Nandan naminek nak do bupmi nandaki.
 Yawe, nak anpulugoki.”
 11 Gak da butno jigisi tagit unjun antagap abi kisik kisik kap asat.
 Ae but yokwi nandagim unjun anyawot abi but kwaktok nandisat.
 12 Yan agil, do gen mapmit aripmi dima aben. Mango ankisiken.
 Yawe Pinkopno, dagok dagogi mini ya yan gayiken.

31

Yawe da minjat aminyo gawak iminek ek-waj unjun kilani tagisi asak
 Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da nak anjuktunoki do abisat.
 Anpuluganjaki uwal da dima abin nepni.
 Gak kilegisi do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
 2 Nandan naminek tepmisi pulugoki.
 Gak gopbatno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal, do uwal da aripmi dima abin nepni.
 3 Asi gak tip madepno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
 Gak dakon man dima yokwi tosak do mibiltan naminek kosit nolayiki.
 4 Uwalno da nak abidok do pat yipman.
 Mani gak pasili tamono, do abin anjuktunanjaki paron dima yokwalgen.
 5 Wupno gak da kisiron yipmandat.
 Yawe, gen bami dakon Pinkop, yokwikon ban pulugan nepbi.
 6 Gak kokup kidat gawak yoman amin dimasi galak tan yomisal.
 Mani egip egipno Yawekon tosoke yanji nandisat.
 7 Nak do bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal, do nak gak do but galaksi nandisat.
 Jigi morapno pindagek butjik pagim unjun pindak nandanjo agil.
 8 Yum pindagaki uwal da nak dima abidawit.
 Anpuluganjaki tagisi egisat.
 9 Yawe, jigino madepsi, do bupmi nandan nabi.
 Kunam morapmi tagek dabilno piriropman.
 But yokwi nandanek giptimno wagilsi alek tan.
 10 Butnokon da jigi nandan egisat.
 Unjun da egip egipno anpisip asak. Kunam morapmi takdat do bisap dubagi dima egipben.
 Nak jigino madepsi do tapmimno minisi anjakwan kidatno wagilsi yokwi ton.
 11 Uwal da jigilak yan naman.
 Kokup isalno da nak do nandaba yokwitok an naman.
 Anjakwa notnoni da nak do pasol pasol madepsi an.
 Kosiron agapbo nak nandan amin unjun pasal si kwan.
 12 Amin kimakba intan yomaman unjudek amin morap kisi nak do intan naman.
 Nak miktim kwoba pudan kwa maba kwan unjun yombem.
 13 Nak nandanapbo uwalno morapmi da manji gen yan naman.
 Yo pasolisi da nak angwasan.
 Muwugek nianji anek anjatno kimakban yan do yan nandat an.
 14 Mani Yawe egip egipno gagon tosoke yanji nandisat.
 Nak yan yosot, “Gak Pinkopno.”
 15 Nak don egi anan kikdisat unjun gak da kisiron tosoke.
 Uwalno nak anjopmanjan unjun da kisiron ban pulugan nepbi.
 16 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi.
 Butdasi galak tan namisal, do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
 17 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do anpuluganjaki mayagi dima paken.
 Yokwi pakpak amin panmayak abi.
 Anjaki kimakbi tamogwan pagek gen dima yoni.
 18 Unjun amin kwen wigik anek amin kilegi do yanba yokwi tok anyoman,
 do unjun top yogok amin pantasik abi gen dima yoni.
 19 Amin gak do pasalek gawak gaminek ek-waj unjun gak da anpakgo tagisisikon da panpulugosol.
 Minjat amin morap da dabilon panjuktunoki do gagon kwan amin kilani tagisi asal.
 20 Gak da unjun amin gaga da kapmatjok panjisibisal.
 Yan anjaki dap do yon amin dap do si pantidok an.
 Gak da yongamwan egakwa uwalni da gen yokwi yanek aripmi dima pabin yopni.
 21 Yawe anjisino. Nak do but dasi galak tan namisak.

Kokup papmon egapbo uwal da anɣwasinek nit do awit bisapmon tagisi anɣpulugagit.

22 Uɣun bisapmon wuripdagek yaɣ yaɣim, “Gak da nak nolbi gak da dubagikon egisat.”

Mani buɣmi nandanɛk anɣpulugoki do yaɣ tidoko nandanɛ namgul.

23 Telagi miɣat amin kabini, ji Yawe but dasi galak taɣ imni.

Geni guramikɣan amin kilani tagisi asak, mani iyi do nandaba wigisak amin uɣun kobogi yokwisi yomisak.

24 Yawe da paɣpulugosak do jomjom an amin morap ji butji paɣteban anɛk atni.

32

Diwarinin yaɣkwok anɛk kisik kisik aneɣ

Dewit dakon kap kinda. Kap on do “Maskil” yaɣ yoɣ.

1 Amin kinda gulusuɣ agit dakon yokwini Piɣkop da wiririk imisak, uɣun amin kisik kisik tagi asak.

2 Amin kinda Piɣkop da diwarini wiririk imisak, ae topni mini egisak amin uɣun kisik kisik tagi asak.

3 Diwarino dima yaɣ tenɛteɣagim bisapmon gildat kalba ae kalbi but yokwi nandanɛk iyoɣ iyoɣ yaɣek egipgum. Anɛk tapmiɣno wagisi alek tawit.

4 Gildari ae kalbi tepmi pi namgul. Gildat da miɣtim kaɣban kibidosok uɣun da tilak tapmiɣno kisisi maɣ mudawit.

5 Don diwarino gagon yaɣ tenɛteɣagim. Anɣpakno yokwi kinda dima anɣsibigim. “Yawekon diwarino kisi yaɣ kwokeɣ” yaɣ yaɣim.

Yaɣkwok abo diwarino kisisi wiririk namgul.

6 Do amin gak golɣan jigi bisapmon gak do bisit yoni.

Anɣakwa jigi pakbi ikdak uɣun da tilak abineɣ ariɣmi dima pabiɣ depni.

7 Gak kalon gin pasili tamono. Gak da kilano asal, do jigi da nak ariɣmi dima abin nepni.

Gak da nak jigikon naɣ pulugosol, do nak anɣwasineɣ akɣan amin da but kwaktok kap yoɣ.

8 Yawe da yaɣ yosok, “Nak da gayin degek kosit agipbi uɣun golikdisat.

Nawa gen gayineɣ kilago akdisat.

9 Gak os bo donki da yaɣ kadim dima dagoki. Uɣun amin da gen kaganikon ain tim toɣ uɣudon nap teban paɣteban anɛk ilikba geni guramikɣan.”

10 But yokwi morapmi yokwi pakpak aminon noman toɣ.

Mani Yawe si nandanɛ gadan iman amin uɣun dagok dagogi mini but dasi galak taɣ yomisak.

11 Amin kilegi ji butji tagisi taɣakwan Yawesi anɣkisini.

Butji gwaljigi mini amin, ji kisik kisik nandanɛk yaɣ tidoni.

33

Piɣkop yaɣ anɣkisik dakon kap

1 Amin kilegi ji kisik kisik nandanɛk Yawe anɣkisini.

Uɣun anɣpak uɣun ji da agagisi.

2 Yawe anɣsineɣ kulele tidoni. Gita napmi 10 kabi toɣ uɣun tidaɣakwa geni galagisi nandisak.

3 Kap kalugi yaɣek gita si nandanɛ kimagek tidoni.

Yaɣ anɛk kisik kisik anɛk yaɣ tidoni.

4 Yawe dakon gen uɣun gen bamisi. Yo morap asak uɣun da nin toktogisi dima niɣman dekdak yaɣ nolisak.

5 Yawe uɣun anɣpak kilegi ae gen kokwin kilegisi uɣun do but dasi galak tosoɣ. Dagok dagogi mini miɣtimi miɣtimi amin do but dasi galak taɣ yomisak.

6 Yawe da gen yaɣakwan gildat kanek ae gikyo kundukon noman tawit. Gen yaɣakwan yo morap kundukon noman tawit.

7 Amin da kwobakon pakbi koleɣba toɣ uɣun da tilagon Yawe da tap pakbi anɣmuwukban tamonikon gin tagit.

8-9 Gen yaɣakwan on miɣtim noman tagit. Gen tebai yaɣakwan noman tagit do miɣtimi miɣtimi amin kisisi Yawe do pasalek tamtam yaɣ imnisi.

10 Miɣtimi miɣtimi miɣat aminyo da yo ak do paɣkosit an uɣun Yawe da tuwildak. Ae pi ak do nandanɛ uɣun kosit sopmanɣdak.

11 Mani Yawe da yo morap ak do yosok uɣun jonjigeɣ an mudosok.

Pi morap ak do nandisak uɣun toktogisi kulabik ariɣmi dima asak.

12 Miɣat amin kabiyo Yawe yiɣba uɣun da Piɣkopni egisak uɣun amin kisik kisik tagi ani.

Uɣun miɣat amin kabiyo iyi do kili manjigit.

13 Yawe uɣun Kwen Kokup da siɣtaɣban piɣakwan amin kisisi pindakdak.

14 Uɣun kila amin madeɣ yiɣyit tamonikon yigeɣ siɣtaɣban piɣakwan miɣtimon amin morap pindakdak.

15 Uɣun da amin dakon but nandak nandakni wasagit, do yo morap an uɣun pindak nandanɛyo asak.

- ¹⁶ Kila amin madep kinda unjun emat amini morapmi da uwalni aripmi dima pabij yopni.
Ae emat amin kinda unjun iyi da tapmimon da uwalni da kisiron da aripmi dima pasal kisak.
- ¹⁷ Emat dakon os unjun tapmimni madepsi, mani uwal da kisiron ban aripmi dima panpulugosak.
- ¹⁸ Mani amin morap Yawe do pasolgon unjun iyi kilani asak.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak unjun do nandanek jomjom an amin unjun kilani tagisi asak.
- ¹⁹ Unjun amin kabi panpuluganjakwan dima kimokgon, ae jap da mini an bisapmon jap yomanjakwan dima kimokgon.
- ²⁰ Yawe unjun dagin nin tagi panpulugosak, do unjun do jomjom aman.
Unjun da pasiknin egakwan unjun da yongangwan tagisi ekwaman.
- ²¹ Nin mani telagi unjun do nandan dago-man, do kisik kisik aman.
- ²² Yawe, gak nin panpulugoki do jomjom aman.
Dagok dagogi mini but dasi galak tan nibi dosi nandaman.

34

Dewit Pinjop da anpuluganban anjisisigit

- Dewit Abimelek gat egek topmon da ngugit daganban Abimelek da yolban kigit. Kinjek kap on mandagit.
- ¹ Nak Yawe anjisisiken. Bisapmi bisapmi mani anjisisiken.
- ² Yawe da anpulugagit do nandanek mani anjenokgen.
Jigini ton amin da unjun do nandanek but galaksi nandani.
- ³ Yawe dakon man madepni do yanek anjisisiken.
- ⁴ Yawe da nak anpulugosak do bisit iyiko nandagit.
Pasol pasolno wiririkban but yawot pagim.
- ⁵ Yawe nandan gadan iman amin kisik kisik anek mayagi dima nandan.
- ⁶ Nak jigikon egek Yawe do yan tidoko bisitno nandanek jigi morapnokon nan pulugan nepgut.
- ⁷ Yawe dakon anjelo da Yawe do pasal iman amin da kapmatjok egek yokwikon ban panpulugosok.
- ⁸ Yawe anjilik koni, unjun tagisi.
Panjutnosak do kwan amin unjun kisik kisik tagi ani.
- ⁹ Minjat amin kabiyoni ji Yawe do pasal imni.

- Nido pasal iman amin unjun yo kinda do wadak wadak dima an.
- ¹⁰ Laion da jap do an, mani Yawe wisin kok do pi an amin unjun yo tagisi do wadak wadak dima an.
- ¹¹ Minjat monjiono, abijek mirak yopgut.
Apba Yawe do pasol pasol ani do dayin dekgot.
- ¹² Ji miktimon bisap dubagi egek egip egip tagisi egek kisik kisik ak do nandan?
- ¹³ Yan egip do nandan kan, ji gen yokwi dima yoni, ae top gen dima yoni.
- ¹⁴ Ji anpak yokwi manji yominek anpak kilegisi gin ani.
Amin gat but kalon anek egip do pini si teban tanek ani.
- ¹⁵ Yawe unjun amin kilegi kilani anek bisitni nandan yomisak.
- ¹⁶ Mani yokwi an amin dima galak tan yomisak.
Kimagakwa amin da intan yomdan.
- ¹⁷ Amin kilegi Yawe bisit an iba nandan yomisak.
Panpuluganban jigi da dima pabij yopmanjan.
- ¹⁸ Yawe butjigon da egisak amin da kapmatjok egisak, ae nagon yo tagi di dima noman tokdan yan nandisak amin unjun anpulugosok.
- ¹⁹ Amin kilegi jigi morapmi noman tan yoman, mani Yawe da jigi morapnikon ban pulugan yopmandak.
- ²⁰ Yawe da kilani tagisi anjakwan amin kinda da kidatni kinda dima jokgaldisak.
- ²¹ Anpak yokwi da yokwi an amin dapba kimotdan.
Amin kilegi dakon uwalni Yawe da tepmi pi yomdisak.
- ²² Mani Yawe da iyi dakon oman amini yokwikon ban yuman nan yopmandak.
Amin morap panjutnosak do nandan iman unjun dima tasik toni do yoyikdisak.

35

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, kosit sopman naman amin dakon kositni sopman yobi.
Ae amin nak gat emat aman amin, gak unjun gat emat ani.
- ² Emat dakon yik imalyo gat ae pasik gat timigek abin nak anpulugoki.
- ³ Dikdik gat ae gwawiya gat timigek nak an sopmanjan aminon emat abi.
“Nak yokwikon ban timit timit amingo!” yan nayiki.
- ⁴ Unjun amin da nikba kimokgen do nolgan.
Pabij yopmanjaki mayaktok pani.

- Unun da nak anupbal ak do gen yan panjteban an.
Yopbi tobil kinakwa panjntok abi dosi nandisat.
- ⁵ Yawe, mirim da wit dakon gipmi wiririk pangwan, unun da tilak anelogo da amin yokwi unun wiriritjak dosi nandisat.
- ⁶ Anelogo da yolban kinakwa kositni aban pilin tuk ae sagalegiyo ani dosi nandisat.
- ⁷ Nak da yokwi kinda dima an yomgum, mani nak abidok do pat yipgwit, ae nak da mokenj do gapma kinda wayikgwit.
- ⁸ Yan awit, do dima nandanakwa gak da yum pindagaki yokwi da timitjak, ae pat yipgwiron iyi yokwalni, ae gapma unun wayikgwiron iyi unjudon moni.
- ⁹ Yawe da yan anakwan but galak nandan imdisat.
Nak anpulugokdisak do tagisi nandan imdisat.
- ¹⁰ Butnokon da yan iyikenj, “Yawe, gak yombem kinda mini.
Gak da tapminni mini amin unun tagisi panpuluganaki amin tapminni tonj da dima panupbal an.
Gak da bupmi amin wadak wadak an unun panpuluganaki kabo noknok da yoni dima timikganj.”
- ¹¹ Top amin da anpak yokwi di dima agimon gen yan namanj.
- ¹² Nak anpak tagi ban an yominapbo, unun da kobogi do anpak yokwi ban an namanj.
Do but yokwi nandisat.
- ¹³ Mani sot awit bisapmon bupmi madepsi nandanj yominjek bupmi dakon imal wamgum.
Nak jap kelek egek gak da panpulugoki do bisit agim.
- ¹⁴ Unun notno bo ae padigino yombem kinda do bupmi nandagin.
Nak amin kinda da menj kimagakwan bupmi ae kunamyokon da agisak unun yombem.
But yokwi nandanek kunam ae bupmiyo anek egipgum.
- ¹⁵ Mani jigi pasat bisapmon unun muwugek kisik kisik anj.
Ae amin di dima nandanj yomisat unun da abinj nep do muwukganj.
Ak nandanj mini gen yokwi yan namanj.
- ¹⁶ Unun da yansul sigin yan naminek gen yokwisi nayanj.
Dima galak tan naminek mam nonj.
- ¹⁷ Amin Tagi, bisap nianj da sigin yum pindagek nak dima anpulugoki?
- Anpuluganaki nak dima anupbal ani.
Unun laion yombem da nak nitdanj, do unun da kisiron ban pulugoki.
- ¹⁸ Gak da yan anjaki minjat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwutnikon ya yan gayikenj.
Asisi, minjat amin kabi madepsi da binapmon mango awigikenj.
- ¹⁹ Amin diwari isal dogin uwal an namanj.
Yum pindakbi nak abinj nepmanjek kisik kisik di abam.
Unun isal dogin nandaba yokwi tok an namanj.
Do yum pindagaki nak dakon jigi do kisik kisik dima ani.
- ²⁰ Amin diwari gat yityit tagisi ak do genjok di dima yonj.
Amin kokupmon tagisi ekwanj unun panupbal ak do gen ban yonj.
- ²¹ Unun da gen papmon da gen yanjsi yan namanj,
“Asisi, nin da gandanapno anpak yokwi agil.”
- ²² Yawe, gak da unun amin kili pindak mudal.
Gen mapmit dima aki.
Amin Tagi, gak nak da dubagikon dima egipbi.
- ²³ Gak Pinkopno ae Amin Tagino.
Pidanj abinj nak anpuluganek gen kokwin kilegisi an nabi.
Pidanek nak dakon gen anteban ak do yan tenjenok abi.
- ²⁴ Yawe Pinkopno, gak anpak kilegi asal.
Do nak anpuluganbi uwalno da nak anpak kilegi asat yanjsi nandani.
Yum pindagaki nak da yokwi toko nandanek kisik kisik dima ani.
- ²⁵ Yum pindagaki iyi do “Nin yo ak do nandaginanj unun abisok tagisisi kili unun amanj” yan dima yoni.
Yum pindagaki “Kili anupbal amanj” yan dima yoni.
- ²⁶ Nagon jigi noman tak unun do kisik kisik anj, do panmayak anek panjntok abi.
Unun iyi dakon man pawigik do anek nak abinj nepmanganj, do mayaktok yominjek mani pabinj yopbi dosi nandisat.
- ²⁷ Mani nak do amin kilegi yan nayiki do nandanj amin, unun kisik kisik dakon yan tidok anek buri tagisi toni dosi nandisat.
Bisapmi bisapmi yan yoni, “Yawe unun mani wukwisi! Oman amini tagisi egipjak do but galaksi nandisak.”
- ²⁸ Yan anakwa nak da anpakgo kilegi do yan tenjenok anek gildat kinda kalon gak anjisikenj.

36

Amin dakon anpak yokwini

Yawe dakon oman amin Dewit da kap on mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yokwi unun amin yokwi da buron yigek gen iyisak.
Unun amin Pinjkop do disok dimasi pasoldok.
- 2 Unun iyi do nandaban wigakwan nak yokwi pakpak aminsi kinda yan iyi do dima nandisak.
- 3 Bisapmi bisapmi unun amin gen yokwi gat ae top gen yosok.
Anpak kilegi asak dakon nandan kokwin tagisi disok dima tan iman.
- 4 Dipmin tamokon pokdok bisapmon yokwi asak dakon kosit dakon nandak nandak asak.
Kosit yokwisi bangin agek anpak yokwi manji dima yomisak.
Pinjkop dakon anpak tagisi
- 5 Yawe, gak amin do but dasi galak tan yomisal.
Unun dakon tilakni kundu gat arip, madepsi.
Ae gengo anteban anek nin tagisi panpulugosol.
Tilakni unun kwen ason gikwem da arip.
- 6 Anpakgo kilegi unun madepsi kabap daman yombem.
Gen kokwin pi agakgo unun tap idap ilarisi yombem.
Yawe, gak da amin gat bit kilapyo gat kilani anjaki tagisi ekwan.
- 7 Pinjkop, amin do but dasi galak tan yomyomgo unun wagil tagisisi.
Minjat amin morap kisisi gagon obinjek pasilgan.
Pup pidok menji da pirigwan panji pasil yikgan unun yombem.
- 8 Yutgokon jap morapmisi, do amin jap do dima an.
Yogo galagisi unun morapmisi.
Unun pakbi madep pokgon unun ban yan yobi non.
- 9 Gak egip egip dakon mibilisi.
Gak gaga tenjenj amisi, do tenjenjogokon yo morap tagisi pindakgaman.
- 10 Bisapmi bisapmi amin si nandan gaman unun amin but dasi galak tan yobi.
Buri tagisi amin panpuluganaki tagisi egipni.
- 11 Gak yum pindagaki iyi do nandaba wigisak amin da nak dima bamoni.
Ae yum pindagaki amin yokwi da nak dima nolba kiker dosi nandisat.

- 12 Pindakgi! Amin yokwi miktimon piligi man da pokgon, ae aripmi dima pidokdan.

37

Yo ni da amin tagisi gat ae amin yokwi garon noman tokdan
Dewit dakon kap kinda.

- 1 Gak amin yokwi da anpak an unun do nandaba kik dima abi.
Gak anpak yokwi an amin pindagek nak da yan asat tam tagi yan dima nandabi.
- 2 Unun jon bo ae kindap tam da kibidon, unun da tilak amin yokwi bisap pisipmisok kibidokdan.
- 3 Gak egip egipgo Pinjkopmon tosok yan nandanjek anpak tagisi ban abi.
Yan anek miktimgokon bisap dubak tagisi egipdisal.
- 4 Pinjkop do kisik kisik an iminjaki yo galak tosol unun gamjak.
- 5 Gak egip egipgo Yawe da kisiron yipbi.
Egip egipno unudon tosok yan nandan iminjaki, unun da gak anpulugosak.
- 6 Anpakgo tagisi unun aban noman gildat dabil da yan tentenjakdisak.
Anek gildat dabil da gildat binapsi wisisak, unun da tilak minjat aminyo da dabilon anpakgo kilegi nomansi antenten akdisak.
- 7 Gak Yawe da kapmatjok tayanjok yikgi.
Tayanjok egek butgo yawori tanjakwan anpulugosak do jomjom abi.
Amin da anpak yokwi mibili mibili anek yo tagisi morapmi timikgan unun do nandaba kik dima abi.
- 8-9 Amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.
Mani minjat aminyo nandan gadat anek Yawe da panpulugosak do jomjom an, unun miktimnikon tagisi egipdan.
Do gak butjap yipbisi.
Ae nandaba kik yo kisi dima abi.
Yan abi kan, unun da gak ilik anjkan yokwi akdisal.
- 10 Bisap dubak dima amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.
Unun wusinj pindat do pi abi, mani dima pindatdisal.
- 11 Mani minjat aminyo anpakni yawori, unun Pinjkop da miktim morap kisi yomdisak.
Unun yiyit wagil tagisi anek kisik kisik egipdan.
- 12 Amin yokwi amin kilegi panjupbal ak do nandak nandak asak.
Anek nandaban yokwi tok an yominjek mam nan yomisak.
- 13 Mani Amin Tagi da nandisak, bisap kinda noman tokdisak, unun bisapmon

- amin yokwi pasil mudokdan, do Yawe da jikgo yanjan yomisak.
- 14 Amin yokwi unun yoni mini amin gat ae wadak wadak an amin yam do emat agak sibani yiknikon ban ilikgan, ae obip panjilikgan.
Unun anpak kilegi yolgan amin dapba kimot do an.
- 15 Mani emat agak siba da iyi ban wamikon sugokdan.
Anjakwa obipni si jokgal kikdan.
- 16 Amin kilegi dakon yoni kalonisok unun da amin yokwi dakon yoni morapmi yapman mudosok.
- 17 Nido, Yawe da amin yokwi dakon tapmim pabij yopmanjek amin kilegi kilani tagisi akdisak.
- 18 Yawe da gulusunni mini amin unun kilani tagisi asak.
Ae yo tagisi yomisak unun toktogisi timik wugikdan.
- 19 Bisap yokwikon jig dima pakdan.
Ae amin diwari jap do ani bisapmon amin kilegi japni morapmi tan yomdan.
- 20 Mani amin yokwi tasik tan mudokdan.
Jaren gat jon gat da pasilgan, unun da tilak Yawe dakon uwalni pasildan.
Asisi, mukwa da bisap pisipmisok tanjek pasilgan, unun da tilak pasildan.
- 21 Amin yokwi yo do goman anjek sop do dima nandisak.
Mani amin kilegi amin diwari do yo morapmi yomisak.
- 22 Minjat aminyo Yawe da gisamikdak, unun miktimni timigek tagisi egipdan.
Mani minjat aminyo jobit timitni do yagit unun wagil tasik tan mudokdan.
- 23 Yawe da amin kindo do but dasi galak tan imisak kan, unun amin anteban anjakwan kosit kilegisi agisak.
- 24 Unun amin mosak kan, wagilsu dima yokwi tosak.
Yawe da kisitnikon abidanjek anjapulganban aeni pidan akdak.
- 25 Kalip nak monji bulagi, ae abisok nak amin pelan kili at.
Mani Pinjop da amin kilegi kindo manji dima iban kagim.
Ae amin kilegi dakon monji gwayoni jap do wadak wadak anjek amin da panjapulgoni do dima yan tidanba pindakgim.
- 26 Bisapmi bisapmi amin kilegi da amin diwari do yo morapmi yoman.
Ae monji gwayoni da men datni kisik kisik yoman.
- 27 Gak anpak yokwi morap do manji yominjek anpak tagi banjin abi.
Yan abi kan, dagok dagogi mini miktimon tagisi egipdisal.
- 28 Nido Yawe gen kokwin kilegisi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Minjat amin kabini geni guramikgan unun manji dima yomdisak.
Dagok dagogi mini Yawe da kosit kilegi akwan amin kilani asak,
mani amin yokwi dakon gwakni unun tasik tokdan.
- 29 Amin kilegi Pinjop da miktim yomgut unun abidanjek unudon toktogisi egi wugikdan.
- 30 Amin kilegi unun nandan kokwin kilegisi anjek gen yosok.
Unun gen kokwin kilegi anjek gen yosok.
- 31 Pinjop dakon nawa gen butnikon toso, ae kositni kilegi unun dima yipman degek sagalek dima anjakdak.
- 32 Amin yokwi amin kilegi anjakban kimotjak do yubij egisak.
- 33 Mani Yawe da amin kilegi yipman dekbun amin yokwi da aripmi dima anjakban kimotjak.
Ae amin yokwi da amin kilegi gen pikon yipjak kan, Yawe da yum kanjakwan gen pikon aripmi dima abin yipjak.
- 34 Yawe da gak anjapulgosak do jomjom anjek anpakni yolgi.
Yan abi kan, man madep gaminjakwan miktim unun gamgut unun abidokdisal.
Anjek kanaki amin yokwi panjupbal akdisak.
- 35 Nak amin yokwi tapmimni madepsi kindo kagim.
Sida kindap da kindap diwari yapman mudosok, unun da tilak minjat aminyo yapman mudagit.
- 36 Mani don unudon kinjek mini kagim.
Nak unun amin wusik do pi agim, mani dima kagim.
- 37 Amin kilegi, ae gulusunni mini, ae amin diwari gat yaworisi ekwan amin do nandaki.
Unun amin dakon diwatni tagisi egipdan.
- 38 Mani Yawe da yokwi pakpak obisi panjupbal akdisak.
Unun dakon diwatni wagil tasik tan mudokdan.
- 39 Yawe da amin kilegi yokwikon ban timikdak.
Jigi altan yoman bisapmon dam tebani aripmi dima tuwili egi yomisak.
- 40 Panjuktunosak do Yawekon kwan, do amin yokwi da kisiron ban timigakwan tagisi ekwan.

38

Amin kindo jigini ton dakon bisit Dewit dakon kap kindo.

- 1 Yawe, butjap nandisal mani gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandisal mani nak anjmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Gak gaga dakon gobin nanj yamanj namil, anjek kisitgo da nikdak.
- 3 Gak da butjap nandanj namisal, do sot yokwisi asat.
Nak diwarino tonj, do giptimno tapmimi minisi asak.
- 4 Gulusunjo da kili witjin namgut.
Ae unun jigino yik yombem jigini madepsi, do nak da aripmi dima imeri.
- 5 Giptimnokon wuda tonj dakon tabani unun madepsi, ae miktanbi.
Nak nandanj kokwini mini amin da aripmon anpak gulusunj agim do anjek unun noman tanj namenj.
- 6 Butnokon jigi madepsi tanjakwan tasik tosot.
Gildat kinda kalonj bupmi nandanej kunam gin tak egisat.
- 7 Giptimno tedepmisi kindap da yanj sonj naminjakwan sot madepsi asat.
- 8 Yo kinda da tebaisi bamanj namisak unun da tilak nak obisi tasik tanjek yokwisi egisat.
Butnokon da yokwisi nandanej tepmi madepsi nandisat do iyonj iyonj yosot.
- 9 Amin Tagi, gak da nak dakon galaktok teban nandisal.
Butno da kunam yokwisi takdak, unun gak da dabilon pasili dima.
- 10 Wamno gami pi tebaisi anjakwan tapmimno minisi asak.
Dabilno pilin tanjakwan tagi dima sijtosot.
- 11 Notnoni gat ae gen kalonjo gat nak da kapmatjok ap do dima galak tonj, nido wudano yokwisi.
Gwakno kisi dubagikon ekwanj.
- 12 Nikba kimokgenj do nandanj amin unun nak abidok do pat yipmanj.
Amin nak antasik ak do nandanj amin yo yokwi anj nam do gen yonj.
Bisapmi bisapmi yokwi anj nam do gen yanj panjeban anj.
- 13 Mani amin mirakni mini yombem geni dima nandanj yomisat.
Nak kadim yombem, do antanj yok kinda dima asat.
- 14 Nak amin kinda gen aripmi dima nandagi, ae kobogi aripmi dima yogogi yombem.
- 15 Mani Yawe, nak gak do jomjom asat.
Amin Tagi, gak Pinjopno, do gaga geno dakon kobogi antobilbi.
- 16 Nak bisit yanj asat, "Yum pindagaki sagalek nikban uwal da but kwaktok dima nandani."
- 17 Nido, nak kili ununajok mokdisat.

- Ae tepmi toktogisi pasat.
- 18 Nak gulusunjo gagon yanj tenjenjosot, anjek yokwi agim do bupmisi nandisat.
- 19 Uwal morapno unun tapmimi tonjsi.
Unun da isal dogin uwal anj namanj.
- 20 Nak anpak tagisi anj yomisat, mani kobogi do anpak yokwi anj namanj.
Nak anpak kilegi yolapbo unun do nandanej nak dakon uwal dagonj.
- 21 Yawe, dima nepmanj dekgi.
Pinjopno, nak da dubagikon dima egipbi.
- 22 Amin Tagi, gak yokwikon banj timit timit amino.
Nak tepmisi anpulugoki.

39

Amin jigini tonj dakon gen

- Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin Jedutun do mandabi.
- 1 Nak kili yagim, "Anpak morap aben unun kila tagisi anjek aben.
Ae gen yokenon yokwi kinda dima aben.
Amin yokwi nak da kapmatjok egipni bisapmon nak gen kinda dima yokenj."
- 2 Nak gen mapmit anjek gen kinda dima yagim.
Ae yo tagi kisi do genjok kinda dima yagim.
Mani butjikko unun madepsi taganej paptan madepsi agit.
- 3 Anjek butnokon da nandaba kiksi agim.
Nak sigin nandanej butno da jigi madepsi nandagim, do gen yagim.
- 4 Yawe bisit yanj iyigim, "Egip egipno dakon wasip nayinbi nandako.
Bisap nianj da egipben unun nayinbi nandakerj.
Egipben dakon bisap unun pisipmisok unun do nayiki.
- 5 Nak dakon bisap pisipmisok yipgul.
Gak da dabilon nak dakon bisap yo isali.
Amin kinda da mirim yawik pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwanj."
- 6 Amin morap gildat panjopmon wupnin noman tanjek tepmi pasilgan unun yombem.
Yo morapmi timit do pi madepsi anj, mani pi madep anj unun bami mini.
Amin da yo morapmi panjmuwukganj, mani namin da timitjak unun dima nandanj.
- 7 Mani Amin Tagi, abisok nak nido jomjom asat?
Nak gak do nandanj gadanej gak dagin anpulugoki do jomjom asat.
- 8 Yokwikon nanj abidanej diwari morapno wiririk nabi.

- Yum pındagaki nandan kokwini tagi dima amin da yañsul dima an namni.
- ⁹ Mani nak gen dima yosot. Nak gen mapmit gin asat.
Nido, gak da gaga nak do yo unun asal.
- ¹⁰ Sañbejek tepmi pi dima nabi.
Obisi nigkil, do tapmimno minisi asak.
- ¹¹ Gak da amin tebai yoyinjek yokwini dakon kobogi yomisal.
Yo moniñ da imal kinda nanba yokwi tosok, unun da tilak yo morap unun do galak tosok unun wagil wiririkbi pasil mudon.
Amin kinda da mirim pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwanj.
- ¹² Yawe, bisitno nandaki. Anpulgoki do yañ tidosot unun do mirak pakyañsi yopbi.
Mirakgo dima sopbi, nido gak gat bisap pisipmisok gin miktimon egipdamak.
Nak babikno yombem.
Unun kisi bisap pisipmisok gin miktimon egipgwit.
- ¹³ Sañbejek yo yokwisi dima an nabi.
Yum nandanaki butno ae tagisi asak.
Anjaki don kimagek on miktimon wagil yipman dekenj.

40

Piñkop ankisik kap

- Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- ¹ Nak butno yawori tanakwan Yawe da anpulgusak do jomjom agim.
Anjek yañ tidanapbo nak da tetgin do tobilek tekno nandagit.
- ² Nak gapma dubagisikon man neñak kagagwan egapbo Yawe da ilikban wigim.
Awin tip kwenon nepban kosit tagi agipgum.
- ³ Piñkopnin ankisikenj do kap kalugi kinda namgut.
Amin morapmi da yo agit unun kanek Yawe do pasalek egip egipni Yawekon tosok yañsi nandan imdanj.
- ⁴ Egip egipni Yawekon tosok yañsi nandan amin unun kisik kisik ekwanj.
Unuden amin iyi do nandaba wikwanj amin dima yolgan, ae kokup kidat dima gawak yomanj.
- ⁵ Yawe Piñkopno, gak nin panpulgok do yo tagisi morapmi agil.
Gak da nin do nandak nandak asal unun madepsi, ae nin panpulgok do pi asal unun manjiri mini.
Nak da amin aripmi dima yoyiko nandan mudogi.
- ⁶ Amin da bit kilapyo dapman mukwa sosonj, ae kindapmon wagil sonba

sosonj, ae diwari wiririt do mukwa sosonj, unun kisi do madepsi dima galak tosol.

- Mani gak da nak antagap abi gak dakon gengo guramit do nandisat.
- ⁷ Do yañ yosot, “Nak gagon kili abisat. Kalip nak do gen kili mandabi unun yañ,
- ⁸ Piñkopno, nak gak dakon galaktok yol do tagisi nandisat.
Gak dakon nawa gen butnokon tonj.”
- ⁹ Gak da anpak kilegi asal unun miñat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwuganjon yoyisat.
Yawe gaga nandisat, nak gen mapmit dima asat.
- ¹⁰ Gak da anpakgo kilegikon da nak yokwikon ban pulugan nepgul, unun dakon geni dima witjiko tagit.
Gengo guramigek nin yokwikon ban timikgil unun dakon yanjkwok asat.
Amin do but dasi galak tan yomisal ae anpak bamisi gin asal unun dakon geni amin morapmi muwugakwa yoyin tenjenosot.
- ¹¹ Yawe, bupmi nandan nabi. Nak do but dasi galak tan naminek gengo guramigek kilano dagok dagogi minisi abi do nandisat.
- ¹² Nido jigi morapmi noman tan naman, unun manjiri mini.
Yokwino morapmi da witjin namik da tagi dima siñtosot.
Anpakno yokwi morapmi da busun dangwano dakon tilak yapmanjak.
Butno tagi dima tanakwan tapmimno minisi asak.
- ¹³ Yawe, jigikon nan tagi abidoki?
Yawe, tepmisi abinjek nak anpulgoki.
- ¹⁴ Amin di da nikba kimotdisat.
Gak da si pabin yopmanjek panin tok abi, anjaki mayaktok pani.
Amin diwari nak dakon jigino do kisik kisik anj.
Gak da wiririkbi tobil kinakwa pabin yopbi dosi nandisat.
- ¹⁵ Nak da yokwi toko nandanek tagisi nandanj.
Gak da mayaktok sigin yominjaki anpak yokwini do gembir pikpiksi nandani dosi nandisat.
- ¹⁶ Mani gak wisin gandak do pi an amin buri tagisi anakwa but galaksi nandanj.
Miñat aminyo gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandan amin, unun da, “Yawe unun wukwisi” yañ tagi yoni.
- ¹⁷ Nak wadak wadak amin. Mani Amin Tagi da nak do nandak nandak asak.
Piñkop, gak dagin panpulgok amino, ae nak yokwikon nan abidosol.

Do jomjom dima abi. Tepmisi nak anjapulugoki.

41

Sot amin kinda Pinjkop da anjmilip asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Amin kinda da tapmimni mini amin pindagek panjapulugosok, unjun amin kisik kisik tagi asak.

Jigi altan imni bisapmon Yawe da pulugan yipdisak.

² Yawe da unjun amin anjnutnanjakwan kimot dima asak.

Kilani anjakwan miktimnikon gisami ton egakwan uwalni da dima abin yipdan.

³ Amin unjun sot asak bisapmon Yawe da anjmilip aban tapmim kaluk pakdisak.

⁴ Nak yan yagim, “Yawe, nak yokwi gak do anjgamisat, do bupmi nandan naminek sotno anjmilip abi pasiljak.”

⁵ Uwalno da nandaba yokwi tanban naminek yan yon,

“Ni bisapmon kimagek mani pasiljak?”

⁶ Kinda da abin nandanek top yan namisak. Anek sotno dakon mibili nandanek kin amin yoyinek anjupbal ak do yosok.

⁷ Uwalno kisi da muwugek gen pisigon da yo yokwisi kinda da altan imik yan yanek yan yon,

⁸ “Sot yokwisi kinda da abidak, do pokdok tamokon da aripmi dima pidosak.”

⁹ Nak notno kinda kalip notnosi yan nandan iminek jap kalonj nagimak.

Mani unjuno kisi da nandaba yokwi tok anj naminek uwal anjnamisak.

¹⁰ Yawe, nak do bupmi nandanek sotno anjmilip anjaki unjun amin kobogi yobenj.

¹¹ Uwalno da nak dima abin nepmanjan, do nak yanji nandisat, gak nak do tagisi nandan namisal.

¹² Nak anjak kilegi gin asat, do kilano anjaki gak da kapmatjok toktogisi egi wigikenj.

¹³ Yawe, Israel amin dakon Pinjkop toktogisi anjksin anjan wiginenj teban. Unjun asi.

PAPIA 2

(Kap 42-72)

42

Amin kinda kokupni yipmanjek dubagikon egisak dakon bisit

Kap on do “Maskil” yan yon. Unjun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Jon kilap dia miktim kibiri timon pakbi do tep ton, unjudej nak Pinjkop gak gat egip do tagisi nandisat.

² Pinjkop, amin da pakbi do tep ton unjudej, nak Pinjkop egip egipmi ton gak do nandisat.

Ni bisapmon kiko Pinjkop gat egipdenj?

³ Gildari ae kalbiyo amin da yan yon, “Pinjkopgo dukon egisak?”

Yan nayan, do bisapmi bisapmi kunam tagegisat.

Gildari ae kalbiyo kunam ban japmi do nanjegisat.

⁴ Bisap tagisi kalipmi do nandanek butno obisi yokwi toso.

Kalip nak amin morapmi Pinjkop da unnon mibiltan yominek panjigim.

Nin kinjek kisik kisik do yan tidagimanj.

Anek ya yan yagimanj.

Unjodon gak gawak gam do muwuk mamno kigit.

⁵ Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik toso?

Nak Pinjkop do nandan gadanek unjun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom abenj.

Unjun Pinjkopno, do aeno mani yan anjksikenj.

⁶ Butno madepsi jik toso, do nak gak do nandisat.

Nak Jordan Pakbi tet do ae flen Emon ae flen Misa unjodon egek aeno nandan gamisat.

⁷ Tap da tagan winjek ilenjon miktim witjisak ae pakbi tek manjakwa wiwik madep asak,

unjudej gin jigi morapmi da witjin naminakwa yokwisi nandisat.

⁸ Yawe da gildaron but dasi galak tan namisak.

Kalbi ya yan iyik do kap yosot.

Pinjkop egip egip namisak unjun bisit iyisat.

⁹ Pinjkop tip madepno yan iyisat, “Gak nido injan namisal?

Yum pindagaki uwal da abin nepmanjakwa butno nido obisi jik toso?”

¹⁰ Toktogisi uwalno da sitnok an naminek yan yon, “Pinjkopgo dukon egisak?”

Gen unjun da gobin da yan yaman naminakwan kimot do nandisat.

¹¹ Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik toso?

Nak Pinjkop do nandan gadanek unjun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom abenj.

Unjun Pinjkopno, do aeno mani yan anjksikenj.

43

Amin kinda kokupni yipman dekgit dakon bisit

¹ Pinjkop, manji gamañ amin da nak abin nep do añ.

Nak anpulugañek gen yokwi yañ naman unun kosit sopman yobi.

Añek anpak tagisi asat unun yolñbi koni. Unun top amin, anpakni yokwisi, unun da kisiron bañ pulugañ nepbi.

² Gak Pinjkopno. Amin yokwi da dima abidoni yañ do gagon obin pasildat.

Yañ anapbo nido manji namisal? Nido uwal da abin nepmanakwa butno obisi jik toso?

³ Tenjenigo gat ae gengo bami gat yopbi nagon obin ek kosit nolinjl.

Nolinbal kañek nomansi telagi ilen gokon gaga egisalon wigiken.

⁴ Wigek gak da altakon opben.

Pinjkop, gak da butno anjtagap anjaki kisik kisik madepsi nandisat.

Gak Pinjkopno, do nak gita tidañek kap yañek mango anjksiken.

⁵ Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik toso?

Nak Pinjkop do nandan gadañek unun da yokwikon bañ kukwañ nepjak do jomjom aben.

Unun Pinjkopno, do aeno mani yañ anjksiken.

44

Israel amin Pinjkop da panpulugosak do bisit iyiwit

Kap on do "Maskil" yañ yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, babiknin da kalip egipgwit bisapmon pi tapmimi ton agil unun dakon geni niyiwit.

Nin mirak yopmanek gen unun kili nandagiman.

² Gaga da tapmimon da amin njwakjwari miktimnikon egipgwit unun yolbi kiwit.

Añek unun miktim babiknin do yominjaki unudon tebai egipgwit.

Gak da Amin Nwakjwari Kabi panjupbal agil, mani babiknin panpulugajaki tagisi egek madepsi iren tawit.

³ Babiknin emat agak sibakon da miktim unun dima abidawit.

Iyi dakon tapmimon da emaron dima teban tawit.

Gak da but dasi galak tañ yomgul do unun gat egek tenjen yomgul.

Gak da tapmimon gin emaron teban tawit.

⁴ Gak Kila Amin Madepno ae Pinjkopno.

Gak da yañaki Jekop dakon amin kabi da emaron teban ton.

⁵ Gak da tapmimon gin uwalnin yolno kwan.

Gak da manon da uwalnin baman misinjkgaman.

⁶ Obip da anpuluganban emaron teban token yañ dima nandisat.

Ae emat agak sibano da nak anpuluganban dima teban token.

⁷ Gak dagin panpuluganaki uwal da nin dima pabin nipgwit.

Unun da nin do dima galak tañ niman, mani gak da unun gat emat wamanek panmayak agil.

⁸ Pinjkop, nin gildat kinda kalon gak do man madep gamaman.

Bisap dagok dagogi mini mango anjksinen.

⁹ Mani gak manji kili nimgul, añek pabin nipmanek emat aminin gat kisi sanbenek emaron dima kwan.

¹⁰ Yañ anjaki uwal da panjopba pasal kinapno yo kabinin kili timikgwit.

¹¹ Gak da yum nindanjaki nin sipsi si dapba kimori yombem da ekwaman.

Añek gak da miktimninon bañ nolbi dukwan dukwan kin Amin Nwakjwari Kabi da binapmon ekwaman.

¹² Gak da yum pindagaki minjat amin kabigo Amin Nwakjwari Kabi dakon oman monji dagawit.

Yuman añek tomni pinbisi gamgwit, monejni madepsi dima timikgil.

¹³ Gak da ninon yañ anjaki, amin nin da kapmatjok ekwan unun da yañsul an niman.

Miktim morap nin panjwasinjek tañ anjan kwan unun da yañsul madepsi an nimanjek gen mayagisi yañ niman.

¹⁴ Gak da amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun panjtagap anjaki nin dakon man do mayak mayak gen yon.

Ninon yo noman tañ unun do jikgo madepsi yanjan niman.

¹⁵⁻¹⁶ Uwal da jigilak gen yañ naminek gen giren nayan.

Añek kobogi do anpak yokwisi an naman.

Do bisapmi bisapmi yokwisi nandanek mayaktok obisi pasat.

¹⁷ Pinjkop, nin gak dima injan gamguman, ae gak dakon sanbek sanbek dakon gen dima abin yipguman.

Mani unun yo morap noman tañ nimgwit.

¹⁸ Nin manji gaminek gak dakon kosit dima yipman dekgiman.

¹⁹ Mani jon kilap da ekwan timon gak da nin panjupbal agil.

Añek pilin tuk madep nan nin witjigil.

- 20-21 Piŋkopnin, gak do inŋtaŋ gamgumaŋ, bo ae kisitnin amin ŋwakŋwari dakon piŋkopni do yopno kiŋjakwa bisit agimaŋ tam gaga nandabim.
Nin da butgwan nandak nandak morap pasili toŋ unun nandaŋ mudosol.
- 22 Nin gak dakon miŋat aminyo ekwamaŋ, do gildat kinda kalonj uwal da nin-dapba kimokgomaŋ.
Nin sipsip si nindapba kimori da tilak ekwamaŋ.
- 23 Amin Tagi, gak pida! Gak nido pokdol? Pida!
Nin do toktogisi manji dima nibi.
- 24 Gak mibili nido pasil nimisal?
Amin da yokwi aŋ nimaŋjakwa nin jigi madepsi sigin pamaŋ.
Nin dakon jigi do dima inŋtaŋ nibi.
- 25 Nin maŋ kimbabaŋon pagapno giptimnin amin kimakbi da yaŋ miktimon toŋ.
- 26 Piŋkop, pidaŋ abiaŋ nin paŋpuluga.
Butdasi galak taŋ yomyom aŋpakgo do nandaŋek nin yokwikon baŋ timigaki kimot dima aneŋ.

45

Kila amin madep da miŋat pasak dakon kap

Kap on do “Maskil” yaŋ yoŋ. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on miŋat pakpak dakon kap. Kap yoŋ amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyiŋban tek “Jareŋ tagisi” kon da yoni.

- 1 Nandak nandaknokon gen tagisi morapmi toŋ.
Nak kap on mandaŋ yobo kap yoŋ amin da kila amin madep do yaŋ imni.
Gen kagano unun kilda mandak tagisi dakon kilda mandak yombem.
- 2 Gak amin tagisi. Amin gak yombem mini.
Gengo unun tagisi gin.
Do toktogisi Piŋkop da gak do yo tagisi aŋ gamdisak.
- 3 Gak kila amin madep tapmimi toŋ.
Gak tilingo morapmi, ae man madepgo unun wukwisi.
Gak emat agak siba kwengokon aŋteban aŋek emat do tagap toki.
- 4 Gak kila amin madep mibiltogi man madepgo toŋ.
Osikon yiŋek emaron kiŋek teban toki.
Yaŋ aŋaki amin da gen bami aripmi dima abiaŋ yiŋni.
Ae amin da kosit kilegi naŋ yolek agipni do emat asal yaŋ nandani.
Pi tapmimi toŋ aŋaki gandaŋek tamtam yokdaŋ.
- 5 Gobinjo unun kisigisi do uwalgo wami gamikon obisi sugaŋ yomisak.

- Amin ŋwakŋwari Kabi pabiŋ yopmaŋaki gak da kandap mibilgogwan ekwaŋ.
- 6 Piŋkop, gak kila amin madep toktok teban egisal.
Miŋat amingo kosit kilegikon da kila asal.
- 7 Gak aŋpak kilegi do but dasi galak taŋek aŋpak yokwi do kuragisi nandisal.
Yaŋ nandisal do Piŋkopgo da gak kisik kisik abi do bit nelak tagal gamgut.
Notgo kinda yaŋ dima tagal ingut.
- 8 Imal dubakgo mea ae aloe ae kasia dakon pakbi kibaŋi tagisi unun baŋ dapbi.
Kila amin madep dakon yut unun elepan dakon jomi baŋ paŋtilim abi.
Aŋek gak da kisik kisik abi do gita tidonj.
- 9 Kila amin madep dakon gwani gat miŋat man madepni toŋ diwari gat unun gak da yutnon ekwaŋ.
Kwin amin tetgo do akdak.
Unun tilimni Opir miktim dakon gol baŋ wasaŋbi.
- 10 Miŋat gimoni kila amin madep pak do nandisal, gak nak dakon gen do mirak yopmaŋek unun do nandaki.
Gak miŋat aminyo kokupgokon ekwaŋ unun inŋtaŋ yobi, ae yawi diwatgo kisi inŋtaŋ yobi.
- 11 Nido kila amin madep da miŋat tagisi yaŋ gandaŋek but dasi galak taŋ gamisak.
Unun amin tagigo, do man madep imiŋ kimokgi.
- 12 Tair kokup pap dakon miŋat aminyo da but galak do yo paŋabiaŋ gamdaŋ.
Ae yoni morapmi amin da gak dakon tagi tim abidok do but galak do yo paŋabiaŋ gamdaŋ.
- 13 Kila amin madep dakon miŋatni iyi dakon yutgwan egisak.
Unun miŋat tagisi.
Imal pak unun mali gol baŋ wasaŋbi unun baŋ paŋtilim abi.
- 14 Imalni unun kildani mibili mibili.
Abisok miŋat unun kila amin madep-mon anaŋ kwaŋ.
Aŋakwa miŋat gimoni notni kisi yol anaŋ kwaŋ.
- 15 Kisik kisik aŋek but galak nandaŋek kila amin madep da yut madepgwan wukwaŋ.
- 16 Kila amin madep gak monjigo morapmisi altokdaŋ.
Unun da datgoni dakon tamo timigek man madep paŋek miktim morap-mon miŋat aminyo kila akdaŋ.
- 17 Gak dakon man madepgo miŋat aminyo abisok ae don altaŋek egi anaŋ kikaŋ unudon yaŋ teŋteŋaŋ anaŋ kikenj.
Aŋapbo toktogisi miŋat aminyo da mango aŋkisiŋ wigikdaŋ.

46

Piņkop nin gat egisak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap yon amin dakon kila amin da miņat aminyo yoyiņban tek “Miņat gimonji kabi” kon da yoni.

¹ Piņkop unun nin dakon pasili tamonin.

Unun da nin bisapmi bisapmi panjeban asak.

Jigi pamanj bisapmon unun nin da kapmatjok egek panjapulugosok.

² Yanjo, miktim wudip anjakwan ileņ oba tuwil ki tapmon pigini kan, nin unun do dima pasolneņ.

³ Tap madepsi tamaligakwan tarak madepsi anek ileņ oba pankwakwalitjak kan, nin unun do dima pasolneņ.

⁴ Piņkop Wikwisi Madep unun telagi kokup papnikon egisak.

Unun kokupmon pakbi madep kinda pagak amin kisik kisik yomisak.

⁵ Piņkop unun kokup papmon egisak, do kokup unun aripmi dima yokwi tosak. Wisa migon yipmanjakwan Piņkop da kokup unun anjuktosak.

⁶ Miktimi miktimi miņat aminyo da pasol pasol madepsi anjakwa on miktim dakon kila amin madep gat miņat amin kabiyoni gat obisi tasik toņ.

Piņkop da gen pap yanjakwan miktim pakbi dagoņ.

⁷ Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.

Jekop dakon Piņkop unun dam tebanin aripmi dimasi tuwili egisak.

⁸ Ji abinjek Yawe da wasok asak unun do pindakgit.

Miktimon wasok masi masimi asak unun pindatni.

⁹ Miktimi miktimi emat panyawot asak.

Obip gat gwawiya gat gwokgalek pasikni kindapmon sosok.

¹⁰ Unun da yanjosok, “Ji tayangok egek nak Piņkop bamisi unun pakyaņsi nandan namni.

Miktimi miktimi amin nak do nandaba wukwan namni.

On miktimon nak dogin nandaba wigisak.”

¹¹ Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.

Jekop dakon Piņkop unun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak.

47

Piņkop unun miņat amin morapyo kisi dakon kila amin madep yikdak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Miņat amin morap ji kisik kisik anek kisit tidok ani.

Ji kisik kisik dakon yan tidok anek kap yanek Piņkop anjisini.

² Yawe Wukwisi Madep unun njwakņwarisi.

Unun miktimon miņat amin morap dakon Kila Amin Madep Wukwisi egi yomisak.

³ Unun da uwalnin pabiņ yopban nin dakon piņbinin ekwan.

⁴ Piņkop da Jekop dakon diwatni nin do but dasi galak taņ nimgut.

Iyi miktim kinda manjinek nin do kili nimgut.

Unun miktim do nandano yo madepsi asak.

⁵ Piņkop Kwen Kokup wigigit.

Wigakwan amin kisik kisik anek madepsi yan tidanek kwenjo kisi pisowit.

⁶ Kili Piņkop anjisik do kap yono.

Anek Kila Amin Madepnin kisik kisik kap yan imno.

⁷ Piņkop unun Kila Amin Madep yigek miktim morap kisi kila asak.

Nin mani anjisik do kisik kisik kap yoneņ.

⁸ Piņkop unun Kila Amin Madep yigek miņat amin morap kisi kila asak.

Kila Amin Madep yityit tamoni telagi ujudon yikdak.

⁹ Miņat amin morap dakon kila amini unun muwukba nin gat kisi Abraham dakon Piņkop yan anjisaman.

Unun on miktim dakon kila amin madep morap dakon Piņkop egisak.

Miktimi miktimi mani wukwisi taņ anan kisak.

48

Saion kokup pap unun man madepni tosok ae tilimni tagisi

Kap on Piņkop gawak imim kap. On Kora amin kabi dakon.

¹ Yawe mani wukwisi. Nin telagi kabapnikon wigek Piņkop da kokup pagwan pigek anjisin kimotneņ kan unun tagisi.

² Piņkop dakon kabap unun wagil tagisi ae dubagisi.

Miktimi miktimi amin da Saion Kabap do but galaksi nandan.

Kila Amin Madep Wukwisi dakon kokup pap unun kabapmon tosok.

³ Piņkop unun kokup pagwan egisak.

Egakwan amin da Piņkop unun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak yan kan nandanjo an.

⁴ On miktim dakon kila amin madep Saion gat emat anek abin yip do awit bisapmon muwugek Saion da kapmatjok apgwit.

- ⁵ Abiñ pasolisi kanj pasal si kiwit.
- ⁶ Madepsi nimmimegek miñat da monji altok do anjakwa tepmi madepsi pan unjun da tilak nandawit.
- ⁷ Yan nandanakwa gak da dapbi kimagwit. Unjun gildat wisak tet da mirim madep da Tarsis amin dakon tap wakga panjupbal asak, unjun da tilak gak da unjun amin panjupbal agil.
- ⁸ Kalip Pinjkop da kokupni anjknatnek yo agit unjun dakon geni nandagimanj. Abisok aeni yan gin anjakwan komanj. Nin Pinjkopnin Yawe Tapmim Ami da kokup papmon ekwamanj. Pinjkop da kokupni anjteban anjakwan bisap mudok mudogi mini tebai tan ananj wigikdisak.
- ⁹ Pinjkop, nin gak da telagi yutgwan egek gak da nin do but dasi galak tan nimisal unjun do nandanek ekwamanj.
- ¹⁰ Pinjkop, miktim diwarikon da diwarikon mango wukwisi toso, do unjudon amin da mango anjkanj. Gak tapmingo madepsi, ae anjakw kilegisikon da miñat aminyo kila asal.
- ¹¹ Gak gen kokwin pi kilegisi asal, do Saion Kabapmon amin da kisik kisik anjakwa Juda miktim dakon kokup moninj moninj amin da but galak nandanj.
- ¹² Ji kinj Saion kokup pap dakon dam madep anjwasinjek uwal pindat do dam unjun da kwenon yut dubak dubak abi unjun manjini.
- ¹³ Ji Saion kokup pap dakon dam madepni gat, ae yut tebani gat, unjun pakyanjsi pindatni. Yan anek don altoni amin yoyini.
- ¹⁴ On Pinjkop unjun bisap mudok mudogi mini Pinjkopnin egi wigisak. Unjun da kosit nolinjakwan wigi kimot da panj dagosak.

49

Amin monej dogin nandanj unjun amin nandanj kokwini tagi dima

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Miñat amin morap ji nandani. Miktimi miktimi ekwan miñat amin morap ji nak dakon gen do mirak yopni.
- ² Mani tonj amin ae amin isali, yoni morapmi amin ae yoni mini amin, ji kisi gen on yosot unjun pakyanjsi nandani.
- ³ Nawa gen yoko nandanek egip egip tagisi dakon mibili nandanj pisoni.
- ⁴ Nak nawa gen do mirak yopmanjek gita tidanjek tilak gen dakon mibili dayikenj.

- ⁵⁻⁶ Amin egip egipni monejon gin tonj yan nandanek pibit tidok an amin unjun da nak anjwasinjek anjupbal ak do anj. Mani unjun anj amin do dima pasolgenj.
- ⁷ Amin kinda da iyi dakon egip egipni yum do Pinjkop do monej aripmi dima imjak.
- ⁸⁻⁹ Egip egip dakon yumanj nogi unjun wukwisi. Pinjkop do monej iminek miktimon bisap dagok dagogi mini egi ananj kinej dakon kosit kinda dimasi toso.
- ¹⁰ Pindakgamanj, nandanj kokwini tagisi amin gat, ae nandanj kokwini tagi dima amin gat, ae buri mini amin unjun kisi kimotdanj. Kimagakwa yo morapni amin njwaknjari da timitdanj.
- ¹¹ Unjun kalip miktim yumanj nanek iyi do timikgwit, mani kimakbi kokup da kokupsini aban unjudon dagok dagogi mini egipdanj.
- ¹² Amin dakon yoni tagisi unjun da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak. Unjun jonj bit kilapyo da yan kimotdanj.
- ¹³ Amin egip egipni iyikon toso yan nandanj amin unjun kimotdanj. Unjuden amin nandak nandak tagi mini. Unjun amin yoni morapmi do kisik kisik anj, mani unjun kimotdanj.
- ¹⁴ Sipsip da yan kimagek kimakbi kokupmon kini do Pinjkop da yan mudanj yomgut. Yutni tagisi yipmanj detni, ae giptimni da miktanj mudoni. Anjakwa kimot da kila amini egi yomdisak.
- ¹⁵ Mani, Pinjkop da nak yokwikon nanj abidokdisak. Anjakwan amin kimakbi tamo da nak abidosak dakon tapmim dima tanj imdisak.
- ¹⁶ Amin diwari monej morapmi timitni, ae yutni madepsi ani, ae tilimni morapmi kanj, gak unjun do but yokwi dima abi.
- ¹⁷ Unjun kimagek yo di aripmi dima pabidanjek kikdanj. Yo morapni tilimi tonj unjun gat kisi timigek kimakbi kokupmon aripmi dima kikdanj.
- ¹⁸ Ekwan bisapmon, yoni unjun do kisik kisik anj. Unjun pi madepsi anek yo morapmi timigakwa miñat aminyo da "amin tagisi" yan yonj.
- ¹⁹ Mani unjun kimagek babikni gat gildat ae dima kokogi kokupmon egipdanj.
- ²⁰ Man madepnin da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.

Nin jon bit kilapyo da aripmon
kimotdaman.

50

Piņkop da amin dakon anpak kokwin asak
Asap dakon kap kinda.

¹ Piņkop Tapmim Ami unun Yawe.

Unun da amin kisisi miktimon ekwan
unun yan ilikdak.

Gildat wisak tetgin da wasanej kin si
pigisak tetgin amin ekwan kisisi yan
ilikdak.

² Piņkop unun Saion kokup papmon egisak.
Kokup unun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Piņkop dakon tilimni unudon da
tenntenan kisah.

³ Piņkopnin tayanjok dima abisak.
Yo morapmi sonban mudon unun dakon
kindapni da mibiltan iban abisak.
Sikak mirimyo madepsi kagagwan da
abisak.

⁴ Miņat amin kabiyoni dakon anpak kokwin
anjawan pindatjil do Kwen Kokup gat
ae miktim gat yan yoban abamal.

⁵ Piņkop da yan yosok, "Miņat amin kabino
nak gat sanbek sanbek anek unun
anteban ak do mukwa sowit ji nagon
apba muwutneņ."

⁶ Kwen Kokup da iyi yan tenntenanej yan
yosok,
"Piņkop unun anpakni kilegisi.
Unun iyi gen kokwin agak ami."

⁷ Piņkop da yan yosok, "Miņat amin kabino
mirak pani.
Nak gen kinda dayikdisat.
Israel amin nak da gen pikon depdisat.
Nak Piņkop egisat.
Nak ji dakon Piņkop.

⁸ Ji da bit kilapyo parekgan ae bit kilapyo
bisapmi bisapmi nagon panjabin
sonba son mudon nak unun do gen
tebai dima dayisat.

⁹ Nak bulmakau wili bo meme ji da nagalon
ban timit do dima nandisat.

¹⁰ Jon kilap morap koron ekwan gat ae bul-
makau ilen tausenen ekwan gat unun
kisi nak dakon gin.

¹¹ Kabapmon minam morap ekwan unun
kisi nandan yomij mudosot.
Ae jon kaga yo monij morap ekwan
unun kisi nak dakon.

¹² Nak jap do aben kan, but piso dima
dayikdisat.
Miktim madep gat ae yo morap
ujungwan ton unun kisi nak dakon
gin.

¹³ Nak bulmakau dakon sabamni gat ae
meme dakon yawi gat unun nosot yan
nandan, ma? Unun dimasi.

¹⁴ Ji nak do ya yan nayini kan, unun da
mukwa sogok tagisi asak.

But galak do yo morap Piņkop Wikwisi
nak do nam do yan teban tok awit
unun namni.

¹⁵ Ji yan anek jigi altan damni bisapmon nak
do yan tidanba panpulgokdisat.

Yan anapbo man madep namni."

¹⁶ Mani Piņkop da amin yokwi do yan yosok,
"Ji nido gen tebano isaldogin gen ka-
gakan da yon?"

Ae nak dakon sanbek sanbekno dakon
gen nido yon?"

¹⁷ Ji nak da egip egiji panmilih aben
do kuragisi nandan, anek bisapmi
bisapmi nak dakon gen pabin
yopmangan.

¹⁸ Ji kabo noknok pindagek not anyoman.

Anek yumabi amin gat kisi akwan.

¹⁹ Ji gen yokwi gat ae top gen gat yon.

²⁰ Anek notji gen yan yoman.

Disi dakon menji dakon monjini yanba
yokwi tok an yoman.

²¹ Ji yan anakwa nak gen kinda dima yagim.
Do nak disi yombem yan nandan na-
man, mani dimasi.

Abisok nak tebai dayinek nomansi gen
pikon depdisat.

²² "Miņat aminyo manji naman amin ji nan-
dani.

Ji yan gin egipni kan, nak da ji panupbal
anapbo amin kinda da ji yokwikon
ban aripmi dima timitjak.

²³ Amin kinda ya yan nayisak, unun paret
nan yan namisak.

Unun amin da mano awigisak.
Ae nak da amin geno guramitni unun
yokwikon ban timitdisat."

51

Yokwi wiririt dakon bisit

Dewit da Batsiba kon yumabi aban don
kombi amin Natan da yokwini yoligit. Aban
Dewit da yokwini do nandanej kap on
mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin
do mandabi.

¹ Piņkop, gak bisapmi bisapmi amin do but
dasi galak tan yomisal, do nandan
yawok nabi.

Bupmigo madepsi do nak dakon
diwarino yipman nabi.

² Sugan anmilih anjaki anpak yokwino
mudoni.

Diwarino wiririk namijaki kilek token.

³ Gulusun at yanji nandisat.

Unun gulusunno toktogisi tanba
nandisat.

⁴ Nak gulusun gak nanjin an gamisat.

Gak da dabilon yokwisi at.

Yanjo, gen pikon nepmanjek gen yan nabi unun tagisi.

Gen kokwin kilegisi anjek kobogi namdisal.

⁵ Asisi, yokwi gat kisi altagim.

Menj da butgwan wasanek yikgim bisapmon yokwi gat kisi yikgim.

⁶ Asi, nin butninin da topmi mini egipnenj do nandisal.

Do gak da nandan kokwingo tagisi butnokon nayinj dekgi do nandisat.

⁷ Yokwino wiririkbi kilegisi egipbenj do nandisat.

Suganj nepbi ais kwakwagisi unun da tilak kilegisi egipbenj.

⁸ Butno antagap abi aeno kisik kisigi tonj egipbenj.

Asi, wagilsi abinj nepgul, mani aeno kisik kisik abenj do nandisat.

⁹ Diwarino aego dima pindakgi.

Yokwino kisi wiririk mudoki.

¹⁰ Pinjkop, butno anjaluk abi kilegisi asak.

Butno anjaluk abi gak nanjin golbenj.

¹¹ Nolbi gak da dubagikon dima egipbenj.

Telagi Wupgo nagon egisak unun dimasi gwayeki.

¹² Kalip yokwikon nanj anpuluganbi kisik kisik nandagim unun aego nabi.

Anpuluganbi gak dakon gen guramikgenj.

¹³ Anej yokwi pakpak amin anpakgo yoyin dekgi tobilek gagon opni.

¹⁴ Pinjkop, Yokwikon Banj Timit Timit Aminu, nak yokwi anjapbo amin kinda kimakgit.

Mani diwarino yipmanj nabi.

Yanj anjki anpakgo kilegi do nandanjek kisik kisik kap yokenj.

¹⁵ Amin Tagi, gen dulumno antagap abi mango anjisikenj.

¹⁶ Gak bit kilapyo parek gabenj unun do dima galak tosol.

Ae bit kilapyo gak do mukwa sok do dapmanj soko sonj pasilni kanj, gak ununyo kisi do dima galak tosol.

¹⁷ Pinjkop, nak naga do nandako pinbisi asak unun da paret si galak tosol asak.

Amin iyi do nandaba pinjakwa but tobil anj unun manji dima yomisal.

¹⁸ Saion kokup pap amin do galak tanjek panpulugoki.

Jerusalem kokup pap dakon dam madep aego abi atjak.

¹⁹ Yanj anjek unun bisapmon gak paret tagisi unun do galak tokdisal.

Ae sonja wagil pasildanj ununyo kisi do galak tokdisal.

Nin bulmakau wili gak da altakon sonj gamnenj.

52

Amin kinda anpak yokwi do kisik kisik asak, unun amin nandan kokwini tagi dima

Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yanj yonj. Dewit da kap on Idom miktimon amin kinda mani Doek unun da kinj Sol, "Dewit Aimelek da yutnon kik" yanj iyigit bisapmon mandagit.

¹ Amin tebai, gak nido Pinjkop dakon minjat aminyo do anpak yokwi anj yomgul unun do pibit tidok asal?

Bisapmi bisapmi Pinjkop da nandanj yawot anj yomisak.

² Gak top amin, gengo siba geni tepmisi yombem geni tepmisi da amin diwarari obisi mandanj yomisak.

Gildari gildari amin diwarari panupbal ak do nandak nandak asal.

³ Gak anpak kilegi do dima galak tosol. Anpak yokwi dogin galak tosol.

Gak gen bami yogok do dima galak tosol.

Top yogok dogin galak tosol.

⁴ Gak top amin.

Amin diwarari panupbal ak dakon gen dogin galak tosol.

⁵ Mani nandaki. Pinjkop da gak wagilsi anupbal akdisak.

Gak tebaisi abidanjek yutgokon nanj maban abigikdisal.

Anej obisi gikban pasilaki miktimon sanbenjek dima egipbi.

⁶ Amin kilegi da unun yo noman tanj gaba pindagek si pasoldanj.

Gak do jikgo yanjanj gaminjak yanj yokdanj.

⁷ "Kabit. Unun amin Pinjkop da anpuluganjek anteban asak do dima nandagit.

Unun monenj yo morapni do nandan gadagit, anjek anpak yokwi da anpuluganjakwa tagisi egipbenj yanj nandagit."

⁸ Mani nak dima.

Nak olip kindap da yanj Pinjkop dakon yut kidipminjon tagisi kwosot.

Nak Pinjkop but dasi galak tanj namisak unun do toktogisi nandanj dagokenj.

⁹ Pinjkop, gak da nak anpulugagil, do bisapmi bisapmi ya yanj gayikenj.

Anej minjat aminyogo da dabilon mango awigek

"Pinjkop da nak do yo tagisi anj namisak" yanj yokdisat.

53

Amin dakon gulusunj anpakni gat ae anpak yokwini gat dakon gen

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yanj yonj. Kap yonj amin dakon kila amin da

minjat aminyo yoyinban tek “Malat” ron da yoni.

¹ Nandan kokwini tagi dima amin da “Pinjkop kinda dima egisak” yan yon. Unun amin anpak kosirikon dima an. Unun anpak amin da dimasi agagi ban an.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

² Pinjkop Kwen Kokup egek sinjanban minjat aminyokon pisak.

Anek nandan kokwini tagisi ae Pinjkop dakon mibili nandak do pi an amin di ekwan bo dima yan do wisisak.

³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekwit.

Kisi morap aripgin, unun amin wagil yokwisi.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

⁴ Pinjkop da yan yosok,

“Yokwi an amin nandak nandak tagi di dima timikgan.

Amin da bret nanba mudon, unun da tilak amin yokwi da minjat amino nan mudon.

Ae nak da panpulugoken do bisit dima an.”

⁵ Mani madepsi pasoldan.

Kalip yan dima pasalgwit.

Nido, Pinjkop da uwal morapji unun wagisi dapmanek kidatni maban dukwan dukwan kikdan.

Ji da uwalji panmayak akdan, nido Pinjkop da manji kili yomgut.

⁶ Nak Pinjkop da amin kinda Saion nan yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandisat.

Pinjkop da minjat amini panpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon Israel amin kisik kisik akdan.

Asi, but galaksi nandakdan.

54

Amin kinda da Pinjkop anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yan dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Sip kokup dakon amin da kin “Dewit nin da binapmon pasilak da egisak” yan Sol iyiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Pinjkop mango wukwisi, do amin yokwi da kision ban pulugan nepbi.

Tapmimo madepsi do anpuluganbi tagisi egipben.

² Pinjkop, nak dakon bisit nandaki.

Mirakgo yopmanek geno nandaki.

³ Nak dima nandan yomisat amin da abin nitdan.

Ematni yokwisi amin da nikba kimokgen do aban.

Unun amin da Pinjkop do yo isali yan nandan.

⁴ Mani Pinjkop unun panpulugokno.

Amin Tagi da tapmim naminakwan sigin egisat.

⁵ Yo yokwi anmanan unun iyikon noman toni.

Bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do uwalno dapbi pasil mudoni.

⁶ Yawe, naga dakon galaktok yolek paret gaben.

Mango unun tagisi, do mango ankisiken.

⁷ Anpuluganaki jigi morapno da dima abin neppwit.

Dabil da pindagapbo gak da uwalno pabin yopgul.

55

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yan dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Pinjkop, nak dakon bisit nandaki.

Anpulugoki do yan tidoko dima nandabi da tilak dima egipbi.

² Bisitno pakyanji tagisi nandanek gen kobogi nayiki.

Jigi unun da nak anjupbal akdisak.

³ Uwal da nak anjupbal ak do gen tebai yipman.

Amin yokwi unun da nak abin nepmanan, do butnokon da yokwisi nandisat.

Unun da jigi morapmi naminek butjap madepsi nandanek uwal madepsi an naman.

⁴ Nak madepsi pasoldot, anek kimot do nandisat.

Anek unun da aban butno madepsi jik tosok.

⁵ Asi, nak madepsi pasoldot, anek giptimno madepsi nimnimikdak.

Pasol pasol da obisi abin nepmanak.

⁶ Do yan yosot, “Bupmisi, nak kinarim da yan pitno ton ak do nandisat.

Anek piriropman kin yik yawot tamo kinda wusin kan unudon yikgen.

⁷ Nak piriropman dubagisi kindakon kin miktin amin dima ekwanon egipben.

⁸ Tepmisi kinok yongamno kinda analon anek mirim ae sikakyo madepsi da dubagikon tagi egipben.”

⁹ Nak pindakgo kokup pagwan pidok anek emat an, do Amin Tagi, gak da geni panjintok abi.

- 10 Unjun gildari ae kalbi kokup pap dakon tip dam da kwenon akwan.
Kokup pap dakon miñat aminyo gulusun morapmi gat ae yokwi morapmi anj.
- 11 Kokup pap dukwan dukwan amin da amin diwari gat ae yo morap gat panjupal anj.
Kosit ileñon notni pabiñ yopmanjek yoni gwayek do panjwalganj.
- 12 Uwal kinda da nabipjak kanj, unjun jigi tagi pakenj.
Uwal da nit do asak kanj tagi pasilgenj.
- 13 Mani dima. Gak kalonjin.
Gak notnosi, egip egipnit kalonji.
Anpak yokwi unjun gak da gaga asal.
- 14 Nit kalip but kalonjon da Pinjkop da yutnon amin diwari gat kisi kigimanj.
- 15 Anpak yokwi da butnikon tugawit, do uwalno but pisoni mini tepmisi kimotni do nandisat.
Kalugi sigin egek kimakbi kokupmon kinisi.
- 16 Mani Pinjkop da anj pulugosak do bisit asat, do iyi nak yokwikon nanj abidosak.
- 17 Jigi da nak anjupal anj, do wisa dagokdo, ae gildat binap, ae kalbi kisi kunam tak ibo bisitno nandisak.
- 18 Amin morapmi da nikganj, mani giptimno dima yokwi tanj,
nido Pinjkop da jigikon nanj puluganj nepmanjek kilano anjakwan tagisi egisat.
- 19 Pinjkop toktok teban kila amin madep egisak.
Uwalno Pinjkop do dima pasal iman, ae anpakni kulabik ak do dima nandan, do Pinjkop bisitno nandanek uwal emaron pabiñ yopdisak.
- 20 Nak dakon notno iyi dakon notni gat emat anj.
Anjek kalip notni gat sanjek sanjek awit unjun tuwildak.
- 21 Gen kaga da gen galagi yosok, mani butnikon da emat ak do nandak nandak asak.
Geni da aban but yawot ekwamanj, mani geni unjun geni tepmisi, emat agak siba yombem da nin mandanj nimisak.
- 22 Jigi morap imekdal, unjun Yawe da kisiron yopbisi.
Anjaki unjun da imegek kilago anjek gak anjeban asak.
Amin kilegi yipban aripmi dimasi mosak.
- 23 Mani Pinjkop, gak da amin dapba kimokgonj amin gat, ae top yonj amin gat wiririkbi kimakbi kokupganj pikeg pasil mudokdanj.

Kimot bisapni tanjakwa yawi kalik da tepmi kimotdanj.
Mani egip egipno gagon tosok yanji nandanj gabenj.

56

Pinjkop nandanj gadanj imisak amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Miktam" yanj yonj. Uwalni Pilistia amin da Gat kokupmon Dewit tebaisi abidawit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yonj amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban "Kinarim kinda dubagikan kindapmon yikdak" unjun tegon da yoni.

- 1 Pinjkop, nak do nandanj yawok nabi.
Amin da nak nit do anjek nolganj.
Gildat kinda kalonj uwalno da nit do abanj.
- 2 Wisa dagokdo da wigi pilindosi uwal da nit do pi anj.
Amin morapmi da iyi do nandaba wigakwa abin nep do anj.
- 3 Pinjkop, yo kinda do pasoldot bisapmon, egip egipno gagon tosok yanji nandisat.
- 4 Egip egipno Pinjkopmon tosok yanji nandanjek geni bamisi do nandak nandak anjek mani awigisat.
Nak Pinjkop nandanj gadanj iminjek yo kinda do dima pasolgenj.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 5 Yo morap akdisat unjun uwal da panjupal ak do pi anj.
Toktogisi nak anjupal ak do kosit wusik anj.
- 6 Unjun kisi muwugek si pasilek ekwanj.
Nak da kosit agisat unjon yubinjek nikba kimokgonj do pi anj.
- 7 Pinjkop, gak da anpak yokwi anj unjun do yo yokwisi anj yobi.
Gak butjap nandanj gadanj yominjek emaron teban tanjek pabiñ yopbi.
- 8 Jigi pasat unjun gak da nandisat.
Anjek nak unjun do jigisi nandanjek kunam tagegisat.
Kunam pakbino nianj da moñ unjun gak da manjinjek papiagokon kili mandal.
- 9 Nak yanji nandisat, Pinjkop unjun panj pulugokno,
do bisit anj iben bisapmon unjun da uwalno yolban kinj mudokdanj.
- 10 Nak Pinjkop dakon gen awigisat.
Asisi, Yawe dakon gen awigisat.
- 11 Egip egipno Pinjkopmon tosok yanji nandisat,
do yo kinda do dima pasolgenj.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.

- ¹² Pinjkop, nak kalip yo ak do yan teban tok agim unun akdisat.
Nak ya yan gayiken paret aben,
¹³ nido gak da kimoron nan puluganaki dima kimakgim.
Anpuluganaki sagalek dima nikgwit.
Do Pinjkop da dabilon toktogisi tenjeninikon agipben.

57

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Mik-tam" yan yon. Dewit Sol do pasalek kin tip kinamgwan pasil egipgut bisapmon kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima panjasik ani" unun tegon da yoni.

- ¹ Pinjkop, bummi nandan nabi.
Nak gagon abisat, kilano aki do nandisat.
Pup pudik da menji da pit kagagwan pasilek ekwan, unun da tilak ankutnanaki tagisi egisat.
Nak yan gin egapbo wigi anupbal ani dakon yo da pasilni.

- ² Nak Pinjkop Wukwisi do yan tidosot.
Unun da anpuluganban galaktokni tagi yolgen.
³ Unun Kwen Kokup egek nak yokwikon nan abidanek nak anupbal ak do an amin unun pabin yopdisak.
Pinjkop toktogisi but dasi galak tan naminek dimasi nepman dekdak.

- ⁴ Amin da nak anjwasan.
Unun laion amin noknok yombem.
Geni unun tepmisi, gwawia ae gobin yombem.
Melni unun emat agak siba yombem geni tepmisi.

- ⁵ Pinjkop, minjat aminyo da gak dakon man kundu yapmanek kwensi awigini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenosak.

- Yan anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.
⁶ Uwal da nak abidok do pat yipman, do jigi madepsi da nak obisi abin nepmanjak.

- Nak da moken do kosiron gapma wayik yipman.
Mani dima magim.
Iyi unun gapmagwan mawit.

- ⁷ Pinjkop, butnokon da gak do tebaisi nandan gadasat.
Do gak dakon man awigik do kap yokdisat.

- ⁸ Dipmin yipmanek pidokenji.
Gita ae kuleleyo tidokenji.

Wisa dima daganakwan nak da kalip pidanek kap yokenj.

- ⁹ Amin Tagi, Amin Njwaknari Kabi da binapmon ya yan gayiken.
Minjat amin morap kisikon agek mango awigikenj.

- ¹⁰ Nido do but dasi madepsi galak tan nimisal.

Unun dakon tilak yipnen kan, wigi kundu da arip akdisak.

Toktogisi gengo tagisi unun yol kimagek ninon yo tagi asal unun aripmi tagi manjinen kan, tilakni unun wigi gikwem kagagwan da arip.

- ¹¹ Pinjkop, minjat aminyo da gak dakon man madepsi awigini do nandisat.

Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenosak.

Yan anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

58

Amin kinda da Pinjkop da amin yokwi tepmi pi yomjak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Mik-tam" yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima panjasik ani" unun tegon da yoni.

- ¹ Kila amin, ji gen pikon gen kilegi yon, ma?
Amin morap kisi dakon gen kokwin tagisi an bo?

- ² Dimasi. Nandak nandakji yokwi ak dogin nandanj.

Ji gen kokwin kilegisi dima anek dukwan dukwan minjat aminyo madepsi panupbal anj.

- ³ Amin yokwi unuden kaluk altonon da wasanek kosit tagisi yipmanj degek anpak yokwi gin anj, ae top banjin yanekwanj.

- ⁴ Geni unun tunon amin dakon pakbi emari ton yombem.

Mirakni intagit, do

- ⁵ tunon amin unun pidan kap asak do kasisin pison bisapmon, ami dakon kasisin ni dakon tekni dima nandisak.

Ami kasisin dakon mibili pakyan nandanek pisosok, mani tunon amin tekni dima nandisak.

- ⁶ Pinjkop, kila amin yokwi unun panupbal akisi.

Unun laion emat yokwisi anj yombem, do geni biripmik mudoki.

- ⁷ Pakbi da pak kinjek miktimgwan pasilgan unuden si pasilni.

Amin da jon bamanba kibidonj unuden gak da si bamanaki yokwi toni.

- ⁸ Unun galjisip da kimagek miktimon miktin, unuden tasik toni.

- Ae monji meŋ da butgwan kimagek gildat dima koŋ, uŋuden tagi kimotni.
- ⁹ Amin kinda da kindap moniŋgok kinda pasisak, uŋun da tilak, Piŋkop da tepmisi paŋupbal akdisak.
- Uŋun kalugi egakwa Piŋkop da butjapsi nandan yomiŋek sibiŋ sibiŋ yaŋ ma-ban kikdan.
- ¹⁰ Piŋkop da amin yokwi yo yokwisi aŋ yom-jak bisapmon, amin kilegi kisik kisik akdan.
- Amin kilegi da amin yokwi dakon yawi ban kandapni sugokdan.
- ¹¹ Anakwa amin diwari da yaŋ yokdan, “Asisi, Piŋkop da amin kilegi do kobogi do tomni tagisi yomisak.
- Asisi, Piŋkop da gen pikon amin morap dakon aŋpak kokwin asak.”

59

Amin kinda uwal da dima aŋupbal ani do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yaŋ yoŋ. Sol da Dewit abidanek anakba kimotjak do amin yabekba yutnison kiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yoŋ amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyiŋban “Dima paŋtasik ani” uŋun tegon da yoni.
- ¹ Piŋkopno, uwalno da kisiron ban nak abidoki.
- Kilano aŋaki dima aŋupbal ani.
- ² Amin yokwi da kisiron naŋ gwayeki, aŋek amin nikba kimotdisat da kisiron ban nak abidoki.
- ³ Pindakgi. Nikba kimokgen do yubiŋ ek-waŋ.
- Yawe, yokwi kinda dima agim, mani amin yokwi emat agak amin uŋun nit do muwukgaŋ.
- ⁴ Yawe, suŋ kinda dima agim, mani tepmisi nak gat emat wam do tagap taŋ.
- Jigino do kaŋek abiŋ aŋpuluga!
- ⁵ Piŋkop Yawe, Tapmiŋ Ami, tepmisi abiŋek nak aŋpulugoki.
- Gak Israel amin dakon Piŋkop, tepmisi abiŋ amin kabi morap egi aŋaŋ kwaŋ tepmi pi yobi.
- Uŋun jamba but aminsi, do bupmi dima nandan yobi.
- ⁶ Piliŋ kaga abiŋek kokup pap da kosiron agek piŋaŋ da yaŋ nimi yoŋ.
- ⁷ Nandaki, gen kaganikon da gen yokwisi da moŋ.
- Uŋun emat agak siba geni tepmisi yombem.
- Mani yaŋ yoŋ, “Namin da nandan nim-jak?”
- ⁸ Mani Yawe, gak da jikgo yokwisi yaŋaŋ yomisal.

- Gak da uŋun miŋat amin morap kabi kisi do yaŋsul aŋ yomisal.
- ⁹ Gak dagin nak aŋteban aŋek kilano asal.
- Piŋkop, gak dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
- ¹⁰ Piŋkopno da but dasi galak taŋ namisak, ae uŋun da abiŋ aŋpulugokdisak.
- Piŋkop da nak yum nandanek nepban pindagapbo uwalno pabiŋ yopdisak.
- ¹¹ Amin Tagi, dima dapbi kimotni.
- Miŋat aminno da tapmiŋgo madep do di iŋtaŋbam.
- Gak pasiknin tebaisi, gaga da tapmiŋon uwal yolbi kiŋakwa paŋupbal aki.
- ¹² Toktogisi yokwi ak dogin yoŋ.
- Iyi do nandaba wikwaŋ do yum pindagaki iyi da paron yokwalni.
- Jobit timitdo dakon gen ae top gen gat kisi yoŋ.
- ¹³ Do gak da butjap nandan yomiŋek dapbi kimotni kaŋ tagisi.
- Amin yokwi uŋun dapbi pasilni.
- Yaŋ aŋaki miŋat aminyo da gak do Piŋkop, ae Israel amin dakon kila amin madep, ae dukwan dukwan kisi dakon kila amin madep egisal yaŋ nandan gamni.
- ¹⁴ Piliŋ kaga abiŋek kokup pap da kosiron agek piŋaŋ da yaŋ nimi yoŋ.
- ¹⁵ Jap wusiŋ pindak nok do kiŋ ap aŋ.
- Ae buri dima tugoni kaŋ, nimi yoŋ.
- ¹⁶ Mani, nak tapmiŋ madepgo do kap yokeŋ.
- Wisa dagokdo but dasi galak taŋ namisal, uŋun do nandanek kap yokeŋ.
- Nido, kalip jigi mibili mibili noman taŋ namgwiŋ bisapmon tagisi aŋkutaŋgil, aŋek dam tebano aripmi dima tuwili egiŋgul.
- ¹⁷ Piŋkop, gak kalonŋin teban tokno.
- Gak dakon man awigik do kap yokdisat.
- Piŋkop, toktogisi but dasi galak taŋ namisal, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.

60

Amin kinda Piŋkop da yokwikon naŋ abidosak do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yaŋ yoŋ. On kap da niyiŋdet kinda asak. Dewit da Siria amin Mesopotemia miktimon nani gat emat wamgwiŋ bisapmon miktim Soba gat Joap gat dakon amin da tobil abiŋek Idom amin 12 tausen miktim kinda mani Galegi Tapmi Morapmi uŋudon dapgwiŋ. Uŋun bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yoŋ amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyiŋban “Saŋbek

sanjkek dakon jareñ tagisi" unjun tegon da yoni.

- ¹ Pinjkop, gak da manji nimgul.
Ninon yanj abi emaron magimanj.
Nin do butjap nandangil, mani abisok aego tobil abinjek nin panpulugoki.
- ² Gak da abi miktimmnin wudip agit.
Miktim pudanjbi gapma madep kinda noman tagit.
Abisok miktimmnin obisi tasik tosok.
Aego anmjilip abi.
- ³ Mijat amin kabigo nin do jigi morapmi nimgul.
Unjun wain banj yanj nibi nanj mudanjek but upbal obisi agimanj.
- ⁴ Mani gak da tilak kinda anjenakgil.
Do amin gak do pasolgoñ unjun tilagon kinj altanjek tagisi egakwa uwal da aripmi dima dapni.
- ⁵ Gak da nin but dasi galak tanj nimisal, do bisitnin nandanj nibi.
Anjek tapmim madepgokon da nin yokwikon banj timigaki nin tagisi egipnenj.
- ⁶ Pinjkop iyi da yutnon egek yanj yagit, "Nak emaron kili teban tat.
Do nak kisik kisik anjek Sekem dakon miktim gat ae Sukot dakon galegi oba unjun gat mijat amino do kokwinik yomdisat.
- ⁷ Giliat miktim gat Manase miktim gat unjun nak dakon.
Epraim miktim unjun busunj kutnokno.
Ae Juda miktim unjun kila amin madep dakon kindap kirinjno.
- ⁸ Mani Moap miktim unjun nak dakon pakbi sogok idap.
Ae Idom miktim unjun nak dakon kandap gwil yopyop tamo.
Anjek nak emaron Pilistia amin pabinj yopmanjek kisik kisik anjek yanj tidokdisat."
- ⁹ Pinjkop, namim da nak ananj kokup pap dam tebani tonjon anjiskas?
Ae namim da nak Idom miktimon emat ak do anjiskas?
- ¹⁰ Pinjkop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisal, ma?
- ¹¹ Amin dakon panpulugok unjun yo isali gin, do nin panpuluganjaki uwal gat emat tagi wamnenj.
- ¹² Pinjkop da nin panpuluganjakwan emaron teban tonenj.
Iyi uwalnin pabinj yopdisak.

61

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. Gita tidanjek yogogi.

- ¹ Pinjkop, mirakgo yopmanjek anpulugoki do yanj tidosot unjun nandaki.
Bisitno nandaki.
- ² Nak miktim dubagisikon da gak do yanj tidosot.
Butnokon da panpulugogi mini egisat yanj nandanjek yanj tidosot.
Anji nepbi tip madep da yonjamon pasili egipbenj,
- ³ nido tagisi anjikutnosol.
Nagal tebano agaki uwalno da aripmi dima abinj nepni.
- ⁴ Nak bisap mudok mudogi mini gak da yutnon egipbenj do nandisat.
Pup pudik menj da pitgwan tagisi ekwanj, unjun da tilak gak da kapmatjok egapbo anjikutnoki do nandisat.
- ⁵ Pinjkop, nak yanj teban tok agim unjun gak da nandangil.
Yo tagisi gak do pasolgoñ amin kabi do yomisal unjun nak do kili namgul.
- ⁶ Kila amin madep anteban abi bilak morapmisi egipjak.
Anteban abi babikni morapmi altanj altanj ani unjun pindatjak.
- ⁷ Pinjkop, anteban anjaki bisap dagok dagogi mini gak da dabilon kila amin madep egipjak.
Toktogisi but dasi galak tanj iminjek kilani anjek anjikutnoki dosi nandisat.
- ⁸ Yanj anjaki gildari gildari yo ak do yanj teban tok agim unjun abenj.
Anjek gildari gildari kap yanjek mango anjiksikenj.

62

Pinjkop kalonj dagin kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da mijat aminyo yoyinjban "Jedutun" unjun tegon da yoni.

- ¹ Nak tayanjgok egek Pinjkop dogin jomjom asat.
Unjun da nak yokwikon nanj abinjakwan egisat.
- ² Unjun kalonj gin tip madepno ae yokwikon banj timit timit amino.
Unjun kalonjin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abinj nepni.
- ³ Bisap nianj da nak nikba kimokgenj do emat akdaj?
Ji nak dam garanj yombem kinda da yanj wagilsi tuwil kiken do nandanj.

- ⁴ Nak man madepno ton, mani ji nak dakon man madepno anjupbal ak do nandak nandak panjosit an.
 Ji top gen dogin galak ton.
 Ji Pinjkop da nak do yo tagisi an namjak do gen tagisi yon,
 mani butjikon da “Pinjkop da anjupbal asak kan tagisi” yan nandan.
- ⁵ Nak tayanjok egek Pinjkop do jomjom asat.
 Anek unun kalon dagin anjuplugosak do nandan teban tanjek jomjom asat.
- ⁶ Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino.
 Unun kalon gin dam bebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abin nepni.
- ⁷ Pinjkop kalon dagin yokwikon ban abidanek man madep namisak.
 Unun da tip madepno agakwan tebaisi akdat.
 Unun dagin dam madepno agakwan tagisi anjuktunosok.
- ⁸ Mirjat amin kabi bisapmi bisapmi egip egipji Pinjkopmon tosok yan si nandani.
 Nin Pinjkopmon kinapno tagisi panjuktunosok, do butjikon yo morap ton unun Pinjkop do imin mudoni.
- ⁹ Amin isali unun mirim paman yombem bami mini.
 Ae amin mani ton unun jigi bisapmon nin aripmi dima panjuplugogi.
 Unuden amin kokwin anej kan, bami mini tagapmisi pindatdaman.
 Unun mirim paman yombem bami mini.
- ¹⁰ Ji amin dakon yo timit do tebai dima yoyini.
 Ji amin panjkwalek kabokon do yo timit timit unun anjak tagi yan dima nandani.
 Monen ae yo kabiyosi iren tanba unun do butjikon da unun yo madep yan dima nandani.
- ¹¹ Bisap morapmi Pinjkop da yan yanban nandagim, “Nak naga Pinjkop, tapminno madepsi.
- ¹² Nak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisat.”
 Amin Tagi, anjak aman unun da aripmon gak da amin kalon kalon do kobogi nimir nimir asal.

63

Amin kinda da Pinjkop gat egip do nandanek bisit agit

Dewit Juda miktimon miktimon amin da aripmi dima egipmi unudon egek kap on mandagit.

¹ Pinjkop, gak Pinjkopno.

Nak pi madepsi anek gak wisisat.

Nak miktimon kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egek tapminno minisi anjakwa amin da pakbi do an unuden wupno da gak do tepmisi nandisak.
 Anek giptimno da gak gat egipdosi nandisak.

² Telagi yutnon gandagim.

Tapmingo madep gat ae tilimgo gat pindakgim.

³ Miktimon egip egip unun tagisi, mani unun yapmanjek gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun da wukwisi asak.

Do nak mango yan anjksisat.

⁴ Nak si egipben bisapmon mango yan anjksin wigiken.

Kisitno si panjenagak gak do bisit an an aben.

⁵ Amin da jap galagisi nelagi ton nanjek aripmi an unuden wupno galagisi nandisak.

Do nak kisik kisik kap yanjek mango yan anjksisat.

⁶ Nak dipmin potpot tamokon si pokdot bisapmon gakkosi nandan egisat.

Kalbi nandak nandak gak dogin asat.

⁷ Gak panjuplugokno egisal, do nak gak da pit kagagwan tagisi egek gak do kisik kisik kap yosot.

⁸ Wupno gak da kapmatjok gol awildak.

Anjakwan kisitgo aminsi tet da nak tebaisi abidosok.

⁹ Amin nikba kimokgen do nandan amin, unun tasik tokdan.

Unun kimakbi kokupgwan pigikdan.

¹⁰ Uwalni da emat agak sibaban dapba kimagakwa jon pinan da giptimni nokdan.

¹¹ Mani kila amin madep nak naga Pinjkop do kisik kisik akdisat.

Ae Pinjkop yol do unun da manon da yan teban tok awit amin, unun kisik kisik tagi ani.

Mani unun da top amin dakon gen kagani sopdisak.

64

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, nak jigino madepsi, do bisitno nandaki.

Nak uwal do pasoldot, do anjupuganbi nak aripmi dima nitni.

² Amin yokwi nak anjupbal ak do pasulikon da gen yan panjosit an.

Anek nak nit do muwukan, do kilano anjaki yo yokwi dima an namni.

³ Geni unun geni tepmisi.

- Emat agak siba da yan mandan naman.
Amin da amin do tilak anek obip
panjilikgan, unun da tilak geni emari
ton ban nak panjilik naman.
- 4 Unun pasil egek amin kilegi do obip ya-
mangan.
Unun dima pasolgon, do tepmisi ya-
mangan.
- 5 Iyi panjeban ak do anpak yokwi unun an.
Amin diwari yokwalni do pat yop-
manek gen yan yon,
“Amin kinda da nin aripmi dima nin-
dakdisak.”
- 6 Anpak yokwi ak do gen yan panjeban anek
yan yon,
“Anpak yokwi kinda ak do dakon nan-
dak nandak tagisi aman.
Yo unun akdaman unun amin kinda da
aripmi dima kan nandanjo asak.”
Amin dakon but nandak nandakyo
aripmi dima nandaney.
Unun pasilisi.
- 7 Mani Pinjkop da iyi dakon gobin ban yaman
yomdisak.
Anjakwan unudon gin wuda madepsi no-
man tokdan.
- 8 Amin diwari panjupbal ak do yawit, do
Pinjkop da panjupbal akdisak.
Amin morap unun pindatni amin da
jikgo yokwisi yanjan yominek winda
kwakwal an yomdan.
- 9 Minjat amin morap kisi Pinjkop do pasoldan.
Anek Pinjkop da yo unun asak unun do
yokdan, ae unun do nandan egipdan.
- 10 Amin kilegi morap Yawe do kisik kisik
akdan.
Anek panjutnosak do iyikon kinjek tagisi
egipdan.
Amin kilegi morap Yawe dakon man
awigikdan.
- 5 Pinjkop gak dasi nin yokwikon ban timik
timik anaki tagisi ekwaman.
Gak bisitnin nandanek pi tapmimi ton
anek nin panjulgosol.
Amin miktim diwarisikon ae tap
diwarisikon ekwan unun kisi gak da
panjulgoki do jomjom an.
- 6 Gaga da tapmimon kabap morap wasan
yopgul da tamonikon ton.
Gak tapmingo madepsi.
- 7 Gak da tap madep paptan tamaligakwan
anyawot anaki wayinji mini toso.
Ae minjat amin kabi egi anan kwan gen
pap yanek pidok pidok an unun gak da
panyawot asal.
- 8 Wasok madep madep anaki amin unun do
pasolgon.
Gildat wisak tetgin ae pigisak tetgin wa-
sok tapmimi ton asal unun do nan-
danek kisik kisik kap yan gaman.
- 9 Gak da miktim kilani ak do sikak yipbi
mosok.
Yan anaki miktim tagisi anjakwan jap
bami tagisi ton.
Pinjkop gak da pakbi morapmi yopgul da
dima dugon.
Yando, jap bami madepsi iren tanakwa
amin da aripnikon pan non.
Gak da yan ak do kili nandagil.
- 10 Gak da sikak morapmi yopbi manek
miktim anyawot anjakwan pakbini ton
anjakwa jap gisamigaki bami tagi ton.
- 11 Gak nin do tagisi nandanek jap pakpak
bisapmon jap madepsi panjirenan
nimisal.
Jap tamokon jap morapmisi tujan
wigisak.
- 12 Miktim amin dima ekwanon jon tim
morap tan anan kwan unudon bul-
makau gat ae sipsip gat morapmisi
ekwan.
Ae ilej morapmon jon kalikaligisi
kwanjakwa kisik kisik an.
- 13 Jon timon sipsip morapmisi ekwan ae
galegikon wit morapmisi kwanek ton,
do yo morap kisik kisik anek kap yon.

65

Kisik kisik anek Pinjkop ya yan iyiwit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop
gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila
amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nin Saion kokup papmon kinjek gak
anjisinensi.
Yan anapano yo morap ak do yagiman
unun kinda dima sun tosak.
- 2 Gak da bisitnin nandan nimisal.
Amin morap kisisi gagon opdan.
- 3 Diwarinin da witjinba wagil yokwisi
egipguman, mani gak da diwarinin
wiririk ningul.
- 4 Amin gak da yutnon opni do manjisa unun
kisik kisik ekwan.
Gak da Telagi Yut Madepmon yo tagisi
ton unun ban tugok tugogisi panek
ekwaman.

66

*Pinjkop do kisik kisik anek ya yan iyik
dakon kap*

Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yon
amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Miktimon minjat amin morap kisik kisik
anek yan tidanek Pinjkop anjisinini.
- 2 Kap yanek man madepni yan anjisinini.
Man madepni madepsi yan anjisinini.
- 3 Pinjkop yanji iyini, “Yo morap asal unun
wagil tagisisi.
Tapmingo unun madepsi, do uwalgo da
madepsi pasolgon.
- 4 Miktimon amin morap gak gawak gaman.

Kap yanjek mango yan anjisan.”

- 5 Ji abinej Pinjkop da yo agit unjun pindatni.
Yo masi masimi amin da binapmon agit unjun do pindatni.
- 6 Unjun da Tap Gami aban kibidanj miiktim kibiri yombem anjakwan unjudon da teri kinda wugiwit.
Ji abinej mani yan anjisinio.
- 7 Unjun tapmimni madepsi, ae kila amin madep dagok dagogi mini egi wugisak teban.
Egek amin da yo morap an unjun pakyanji pindakdak.
Do kwen wugik dima an imnenj.
- 8 Minjat amin kabi morap ji Pinjkopnin anjisinjakwa amin da wiwikni nandani.
- 9 Unjun da kilanin anjakwan sigin ekwamanj, ae sagalek dima nindapmanjanj.
- 10 Pinjkop, amin da silwa sonja gwaljigi minisi an unjun da tilak gak da nin kili panjkewalgil.
- 11 Gak da nin paron banj timikgil.
Yan anek ninon jigi madepsi yipmanj ningul.
- 12 Gak yum pindagaki uwal da obisi bamanj ningwit.
Anjaki nin kindap ae pakbi madep kagagwan agipgumanj.
Mani abisok gak da kokup tagisikon panjabil.
- 13-14 Kalip jigi noman tanj naban paret kindap da si sonj mudogi unjun gam do gen kagano kon da yanj teban tok kili agim.
Yan agim do on paret gak da yutnon panjabinjek kindapmon sokdisat.
- 15 Gak do bit kilapyo madepsi banj altakon sonjek gak do paret abenj.
Sipsip wili madepsi banj sonjapbo unjun dakon kibanj tagisi unjun nandabi.
Bulmakau wili ae meme wili kisi gak do paret abenj.
- 16 Minjat amin morap ji Pinjkop do pasalek ekwanj amin ji abinj nak dakon gen nandani.
Pinjkop nak anpulugok do yo madepsi agit, unjun dakon geni dayikdisat.
- 17 Nak mani yanj anjisinjek anpulugosak do yanj tidagim.
- 18 Butnokon diwarino tawit unjun yanjkwok dima agim tam, Amin Tagi bisitno dima nandaban.
- 19 Mani Pinjkop da nak kili nandanj namgut.
Asisi, tekno nandanjek bisitno kili nandagit.
- 20 Nak Pinjkop dakon man anjisisat.
Unjun bisitno nandaban isali dima agit.
Anjek nak do but dasi sigin galak tanj namisak.

67

Pinjkop anjistik kap

Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi. Gita tidanjek yogogi.

- 1 Pinjkop nin do nandanj yawok niminej ninon yo tagisi abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi anj nibi dosi nandamanj.
- 2 Yanj anjaki amin kisi da gak dakon anpakgo nandani.
Ae gak da amin yokwikon banj tagi timikdal dakon tapmim miiktim amin kisi morap da nandani.
- 3 Pinjkop, amin da gak anjisinio do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisinio dosi nandisat.
- 4 Gak gen kokwin pi agakgo kilegisi, ae miiktimi miiktimi minjat amin kabi kosit kilegi yolisal.
Yan asal do minjat amin kisi dakon but tagisi anjakwa kisik kisik kap yoni dosi nandisat.
- 5 Pinjkop, amin da gak anjisinio do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisinio dosi nandisat.
- 6 Miiktim da jap morapmi panalon asak, ae Pinjkop, nin dakon Pinjkop da nin gisamitjak.
- 7 Asisi, Pinjkop da nin gisamigakwan amin morap miiktimi miiktimi ekwanj unjun da Pinjkop do pasal imdanj.

68

Israel amin Pinjkop da panpulugagit do kisik kisik awit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop da tepmisi abinej uwalni yoljak.
Pinjkop do uwal anj amin pasalek kinj mudoni dosi nandisat.
- 2 Mirim da mukwa pisonja kinj pasilganj, yan gin Pinjkop da uwal yoldisak.
Kindap tedep da kendol pindakban pakbi dagonj, yan gin amin yokwi Pinjkop da injamon tasik tokdanj.
- 3 Mani amin kilegi kisik kisik akdanj.
Anjek Pinjkop da dabilon butni tagisi anjek kisik kisik madepsi akdanj.
- 4 Pinjkop anjisinienj.
Man madepni do nandanjek anjisinienj kap yonenji.
Unjun gikwemon yigek kisak.
Mani unjun Yawe.
Nin iyi da dabilon kisik kisik anenj.
- 5 Pinjkop iyi da telagi kokupmon egek minjat monjiyo datni kimakgwit unjun kilani asak, ae sakwabatyo kisi kilani asak.

- ⁶ Ae miñat aminyo dage dage anjek ekwan unun diwatni panalon anyoban tagisi yikgan.
Ae dam tebanon ekwan amin puluganban kokupmon tagisi ekwan.
Mani kwen wugik an amin miktim kibiri tim yokwisikon panji egipdan.
- ⁷ Pinjkop, kalip gak miñat aminyogo mibiltan yomiñek miktim amin da aripmi dima egipmi timon timik pawilgil.
- ⁸ Unun bisapmon Sinai dakon Pinjkop abinjakwan miktim wudip agit.
Asi, Israel dakon Pinjkop abinjakwan sikak madepsi magit.
- ⁹ Pinjkop, gak da sikak madepsi yipbi miktimgokon magit.
Anjaki miktim yokwi da miktim tagisi ae dagagit.
- ¹⁰ Unun miktimon miñat amin kabigo da kokup wasawit.
Gak yogo morapmisi unun ban wadak wadak amin panpuluganlaki tagisi egipgwit.
- ¹¹ Amin Tagi da miñat amini do gen yomgut, aban miñat morapmi da kin gen unun yan tenjenawit.
- ¹² Gen unun yan, Uwal dakon kila amin madep gat ae emat amin morapni gat kisi pasal kwan.
Anjakwa miñat kokupmon ekwan da amin emaron yo timikgan unun kokwin an.
- ¹³ Miñat unun sipsip kila an, mani silwa gat gol gat ban giptimni tagisisi panjtilim anjek minam dakon tilimi yombem dagon.
- ¹⁴ Pinjkop Tapmim Ami da Salmon Kabapmon kila amin madep yolban kiwit, anjek unun kabapmon ais yopban mawit.
- ¹⁵ Basan dakon kabap unun madepsi.
Her monij monijni morapmisi.
- ¹⁶ Kabap madep Basan, gak nido Pinjkop da Jerusalem dakon kabap Saion unudon iyi yit do tilak agit unun do nandabi yokwi tok asal?
Yawe iyi toktogi unun kabapmon egipdisak.
- ¹⁷ Amin Tagi emat amini gat os da emat amin ilik pawilgan tamo tausen morapmi kon da apgut.
Sinai Kabap yipmanjek pigit da iyi da telagi yutnon egisak.
- ¹⁸ Pinjkop kabap dubagisikon wigek uwalni morapmi emaron teban tajekek iyi timikgit unun amin timikban kisi wigiwit.
Unun kwen wigik amin unun dakon yoni ban but galak do timikgit.
- Pinjkop Yawe iyi unun kabapmon egipdisak.
- ¹⁹ Amin Tagi dakon man awigino.
Gildari gildari nin dakon jigi imekdak.
Pinjkop kalon dagin nin yokwikon ban timikdak.
- ²⁰ Pinjkopnin da nin panpuluganjakwan tagisi ekwaman.
Amin Tagi Yawenin da nin panpuluganjakwan dima kimokgomar.
- ²¹ Mani Pinjkop da uwalni dakon busuñni pansulitdisak.
Unun anpak yokwi toktogisi an amin panjasik akdisak.
- ²² Amin Tagi da yan yosok,
“Nak da uwalji Basan ekwan unun aeno timik panjapdisat.
Tap idap da kadagikonsi ban timik pawiken.
- ²³ Ji uwalji dakon yawi ban kandapji sugokdan.
Anjakwa pinjanji da galak toknikon nokdan.”
- ²⁴ Pinjkopno, ae Kila Amin Madepno, miñat amin morap da gandaba gak emaron teban tal da kisik kisik anjek abisal.
Kisi morap da gandanjakwa telagi yutgogwan wigisak.
- ²⁵ Kap yogok amin mibiltok kwan, anjakwa duban tidok amin buñon oban.
Anjakwa miñatjok tambarin tidon unun binapmon kwan.
- ²⁶ Unun kap yan yon,
“Nin Pinjkop dakon miñat aminyo, nin muwugek Pinjkop dakon man awigino.
Israel amin, nin Yawe dakon man awigino.”
- ²⁷ Benjamin dakon miñat aminyo kalonjistik da mibiltok kwan.
Ae Juda amin dakon kila amin gat ae miñat aminyo gat Benjamin dakon amin kabi ban yolgan.
Anjakwa Sebulan gat Naptali gat dakon kila amin buñon yolgan.
- ²⁸ Pinjkop, gak tapmingo kalip noligil, unun nan abisok nomansi noliki.
- ²⁹ Kila amin madep da yutgo Jerusalem tosok unudon abinjek gak do but galak do yo panjaban.
- ³⁰ Pinjkop, Isip unun jon kilap yokwi yombem, unun tebaisi iyiki.
Gak da uwalnin morap kwen wigik an unun tebaisi yoyiki.
Tebai yoyinjaki wigi njakben anjek silwa gamni dakon bisapmon wugisak.
Emat ak do nandan amin yolbi dukwan dukwan kini.
- ³¹ Isip amin da but galak dakon yo timigek Jerusalem opdan.

- Anjakwa Itopia amin da Pinƙop do kisitni panenagek gawat akdan.
- 32 Amin Nwakiwari Kabi, ji Pinƙop do kap yanek Amin Tagi dakon man awigik do kap yoni.
- 33 Uƙun kundu wasogikon da kili tagit da tosoƙ uƙudon agisak.
Nandani. Pinƙop madepsi yan tidosok.
- 34 Miƙat aminyo morap, ji Pinƙop dakon tapmim madepni do yan tenƙenƙoni.
Uƙun Israel amin dakon kila amin madepni.
Kundukon tapmim madepni nomansi koman.
- 35 Pinƙop iyi da telagi yutnon tapmimi tonji yikdak, do pasal imin kimotnej.
Israel amin dakon Pinƙop miƙat amini do tapmim madepni yomisak.
Pinƙop anƙisino!

69

Dewit Pinƙop da anƙpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da miƙat aminyo yoyinƙan "Jaren tagisi" uƙun teƙon da yoni.

- 1 Pinƙop, nak anƙpuluga!
Pakbi wiƙanek teknokon kili wik.
- 2 Nak neƙak kagagwan maƙ pigigim da egisat.
Miktim tebai nikon bamaƙek tebai akgeƙ?
Pakbi ilarigwan agapbo pakbi da igek wagil witinƙan tokdisat.
- 3 Pinƙop gak da anƙpulugoki do toktogisi yan tidan egek tapmimno minisi asak.
Bisap dubagi gak do jomjom anek egit, do teƙno bap tanakwan dabilno tep naman.
- 4 Isal dogin nandaba yokwi tok an naman amin morapmi ekwan.
Busuƙ danƙwano dakon tilak yapmanƙak.
Uwalno mibili mini nak anƙtasik ak do an.
Nak kabo dima nan yominapbo top yan naman, do naga dakon yo kabino diwari yomisat.
- 5 Pinƙop, nak nandan kokwini tagi dima amin kinda gak da nandan namisal.
Diwarino aripmi dima paƙkisibiken.
- 6 Amin Tagi Yawe Tapmim Ami, yum nandanaki yokwi di abo gak da paƙpulugosak do nandan gadat anek jomjom an amin da mayaktok di pabam.
Israel amin nin dakon Pinƙopnin yum nandanaki yokwi di abo gak wisin gandak do pi an amin da mayaktok di pabam.
- 7 Nak gak goldat, do amin da manji gen yan naman.
Yan anjakwa mayaktok pasat.
- 8 Peno padik padikyo da dima nandan naman wup an.
Gwakno da nak kokup nwanƙwarikon amin kinda yombem nandan naman.
- 9 Nak gak dakon yut do madepsi galak tosoƙ, do yutgo da tagisi tosoƙ do pi madepsi asat.
Amin da gak do gen yokwi yan gaman uƙun yanba nagon obisak.
- 10 Nak kunam tagek gak do nandanek jap kelkel anek gawak gamisat bisapmon, amin da nak do gen yokwi yan naman.
- 11 Nak but yokwi dakon imal pasat bisapmon, amin da manji gen yan naman.
- 12 Muwut muwut tamokon amin da nak do yanba yokwi tok an.
Ae pakbi teban nanek but upbal an amin da abin nep do kap yon.
- 13 Mani Yawe, nak gak do bisit asat.
Pinƙop gaga nandisal bisapmon bisitno dakon bami uƙudon nabi.
Gak nak do but dasi galak tan namisal, do asi pulugan nep do yagil uƙun do nandanek bisitno dakon kobogi nabi.
- 14 Pulugan nepmanaki neƙak kagagwan dima pigi pasilgen.
Nak do yanba yokwi tok an naman amin da kisiron ban pulugan nepmanaki pakbi ilarigwan dima pasilgen.
- 15 Yum nandanaki pakbi da igek nak dima witjisak, ae pakbi ilarigwan dima pigi pasilgen.
Yum nandanaki bumjot gapma da nak dima galautjak.
- 16 Yawe, gak bisapmi bisapmi but dasi galak tan naminek yo tagisi an namisal.
Yan do, bisitno dakon bami nabi.
Bupmigo uƙun madepsi, do abin anƙpulugoki.
- 17 Nak gak dakon oman monjigo.
Pasilikan dima egi nabi.
Nak jigikon egisat, do bisitno tepmisi nandanek bami nabi.
- 18 Nak da kapmatjok abin ek yokwikon ban yuman nan nepbi.
Uwalno da kisiron nan pulugan nepbi.
- 19 Uwalno nak do gen yokwi yon uƙun gak da nandanaki nayan.
Mano abin yipmanakwa mayaktok pasat uƙun nandisal.
- 20 Gen yokwi uƙun yan naman uƙun do but yokwisi nandisal.
Anek tapmimno minisi asak.
Amin di da nak dakon but bo anƙteban ani yan nandagin, mani dima.

- Ae amin di da nak anjeban ak do gen tagi di bo nayini yan nandagim, mani dima.
- 21 Jap do agim bisapmon marasin yokwi ban namgwit.
Tekno kibidanjban wain isipmi bangin nokej do namgwit.
- 22 Jap noknok madep ak do muwutni bisapmon unjun kisik kisik bisap da tobilek kilap da yan paron depban yokwalni, ae gapmagwan manjek tasik toni dakon yo yan asak dosi nandisat.
- 23 Dabilni abi pilin tuk ani, anek yo sanjenek dima pindatni.
Manji panjupbal abi tebai dima atni dosi nandisat.
- 24 Butjap sigin nandan yominek yo yokwisi an yobi.
Anek butjapgo da aban pasil mudoni.
- 25 Kokup ekwan unjun isal tosak.
Ae imal yutnikon amin kindi dima egipjak dosi nandisat.
- 26 Amin diwari yokwini dakon kobogi yomgul, amin yokwi da yokwi an yom do pi sigin an.
Gak da amin diwari dakon giptim panjaganjek giptim tedep yomgul, amin yokwi da jigilak gen yan yominek jigi yoman.
- 27 Amin yokwi dakon yokwini do dima injan yobi.
Unjun amin dimasi panjuplugoki.
- 28 Gak da egip egip papiakon mani wiririkgi.
Ae amin kilegi dakon man gat kisi mani dima mandaki dosi nandisat.
- 29 Nak jigi tepmiyo madepsi pasat.
Pinjkop, gak da nak yokwikon nan abidanjek nak anmilip abi.
- 30 Yan anjaki nak kap yanjek Pinjkop dakon man awigikdisat.
Anek ya yan iyinek man madepni do yan tenjenok aberj.
- 31 Anjapbo Yawe da anjak unjun aberj do but dasi galak tan kimotjak.
Bulmakau ban paret aberj unjun do madepsi dima galak tosak.
- 32 Nak Pinjkop anjiksiken bisapmon minjat aminyo jigi panj da unjun kanjek kisik kisik akdan.
Ae minjat aminyo Pinjkop wisin kok do pi an amin unjun Pinjkop da butni panjeban akdisak.
- 33 Yawe da yo do wadak wadak an amin dakon bisitni nandan yomisak.
Minjat amini dam tebanon ekwan unjun do dima injan yomisak.
- 34 Kundu gat ae miktim, ae tap idap gat ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan

- ekwan, ji kisi morap Pinjkop dakon man awigini.
- 35 Nido, Pinjkop da Saion kokup pap dakon minjat aminyo uwal da kisiron ban timitdisak.
Anek Juda minjat aminyo panjupluganban kokup papni ae akdan.
Yan aban Pinjkop dakon minjat aminyo unjun kokup papmon tagisi egek, unjun miktim wagil abidoni.
- 36 Pinjkop dakon oman amini dakon diwatni da unjun miktim abidokdan, ae minjat amin Pinjkop but dasi galak tan iman unjun da unjun miktimon egipdan.

70

Dewit Pinjkop da anjuplugosak do bisit agit
Pinjkop da Dewit dakon jigi kan nandanjo asak do Dewit da kap on mandagit. Kap yan amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nak yokwikon nan abidoki.
Yawe, tepmisi abinek nak anjupluga.
- 2 Amin diwari da nak nikba kimotdisat.
Gak dasi pabin yopmanjek panjintok anjaki mayaktok pani.
Ae amin diwari nak dakon jigi do kisik kisik an, wiririkbi tobil kinjaka mani pabin yopbi dosi nandisat.
- 3 Nak do manji gen yan amin, obisi panmayak anjaki anjak yokwini do wiripdatni dosi nandisat.
- 4 Mani amin gagon oban, unjun buri tagisi anjaka gak do kisik kisik ani.
Minjat aminyo unjun gak da yokwikon ban timikgil unjun do but galaksi nandanjek toktogisi
"Pinjkop unjun wagil tagisisi!" yan tagi yoni.
- 5 Mani Pinjkop, nak wadak wadak amin, ae nak naga aripmi dima anjuplugokenj, do tepmisi abin anjuplugoki.
Yawe, gak gaga nak dakon panjuplugokno ae yokwikon ban timit timit amino.
Jomjom dima abi, tepmisi anjuplugoki!

71

Amin pelanj dakon bisit

- 1 Yawe, anjuktunoki do gagon obisat.
Nak anjuktunanjaki mayagi dima pakenj.
- 2 Gak wagil kilegisi, do nak anjupluganjek uwalno da kisiron nan kukwan nepbi.
Bisitno nandanjek pulugan nepbi.
- 3 Gak tip madepno egek nak tagisi anjuktunosol.
Gak tip tebano ae dam tebano aripmi dima tuwili, do gen teban yipmanjaki uwal da kisiron da pulugan kikenj.

- 4 Piŋkopno, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Unjun emat aminsi, ae anpakni unjun wagil yokwisi.
- 5 Amin Tagi Yawe, gak dasi pulugan nepdisal yan nandanek egisat.
Nak moniŋisogon da nandan gadan gamiŋ anjan wigim.
- 6 Meŋno da nak analanban gak da kila anjaki wik da abisok egisat.
Yan asal do bisapmi bisapmi mango yan anjisiŋ kimokgeŋ.
- 7 Amin morapmi nandanakwa yo noman tan naminjakwa yan nandan, gak kalon dagan tagisi anjuktanosol.
- 8 Gildat kinda kalon nak gak dakon man awigisat, anek miŋat aminyokon gak dakon tilimgo do yan tenjenok asat.
- 9 Abisok nak amin pelan kili at, do tapmimno minisi.
Gak nepman degek manji di nabim.
- 10 Uwalno nikba kimokgeŋ do muwugek anjupal ak do gen yan panjeban an.
- 11 Unjun yan yon, “Kili yolek abidono.
Unjun anjapulugosak amin kinda dima egisak.
Piŋkop kili yipman dekgit.”
- 12 Piŋkop, dubagikon dima egipbi.
Piŋkopno, tepmisi abinjek nak anjapulugoki.
- 13 Gen yan naman amin unjun pabiŋ yopmanjek dapbi pasilni.
Nak anjupal ak do nandan, do gak da panjintok anek madepsi panjmayak abi dosi nandisat.
- 14 Mani nak toktogisi gak nandan gadan gaminjek anjapulugoki do jomjom aben.
Mango madepsi sigin awigiken.
- 15 Anpakgo kilegisi unjun do amin yoyiken.
Yo masi masimi morapmisi nagon agil unjun aripmi dima manjin mudogi, do gildat kinda kalon gak do nandan egek pulugan nepgul unjun dakon geni amin yoyiken.
- 16 Amin Tagi Yawe, gak dakon tapmim do nandanek gak anjisiken.
“Yawe kalon gin unjun amin kilegisi” yan yoyin tenjenoken.
- 17 Piŋkop, nak moniŋisogon da gak da nayin dek anjan wigil.
Gak da yo masi masimisi asal unjun do amin yoyin tenjenosot.
- 18 Abisok nak amin pelan kili at, ae kuluno madepsi kwan, do Piŋkop nak dima nepman dekgi.
Nak gat egaki gak dakon tapmim madepgo do miŋat amin kabiyo altan altan ani unjun yan tenjenok anyomin yomin aben.

- 19 Piŋkop, anpakgo kilegi unjun tujan kundu da aripmon wigigit.
Gak pi madepsi agil.
Amin kinda gak yombem mini.
Gak da yapman mudosol.
- 20 Gak da jigi mibili mibili yopbi nagon apgwit, mani nak nandisat, gak da nak aego anteban akdisal.
Miktim kagagwan nan abi pidoken.
- 21 Gak da mano abi madepsi sigin pap tokdisak.
Anek butno aego anteban akdisal.
- 22 Piŋkopno, gak dimasi nepman dekdal, do mango awigik do gita tidoken.
Israel amin dakon Piŋkop telagi, mango awigik do gita tidanek kap yoken.
- 23 Nak kisik kisik anek yan tidoken.
Gak do kap yanek mango awigiken, nido yokwikon nan abidagil.
- 24 Amin da nak abin nep do awit, mani gak da pabiŋ yopmanek obisi panjmayak agil.
Yan agil do nak gildat kinda kalon gak dakon anpak kilegi do miŋat aminyokon yan tenjenok aben.

72

Piŋkop da kila amin madep anjapulugosak dakon bisit

Solomon dakon kap kinda.

- 1 Piŋkop, anpakgo kilegi unjun kila amin madep do iyin dekbi gen kokwin kilegi asak.
- 2 Anjaki anpak kilegikon da miŋat amin kabiyogo ae yoni mini amin gen kokwin tagisi an yomjak.
- 3 Kila amin madep anpak kilegi asak, unjun do ilen madep ae moniŋikon jap bami tagisi pani.
- 4 Anjapuluganbi kila amin madep da bupmi amin panjapuluganban tagisi egipni.
Ae yo do wadak wadak an amin dakon gwakni panjapulugosak.
Mani amin do yokwi anyoman amin unjun pabiŋ yopjak.
- 5 Kila amin madep anjapuluganbi gildat ae kanek tonjil da aripmon egipjak.
- 6 Kila amin madep anjapuluganbi anpak tagisi banjin asak.
Anjaki sikak da manjek jap panjiren asak unjun da tilak anpakni tagi da tagisi noman tosak.
- 7 Miktimon egipjak bisapmon amin anpak kilegisi banjin ani.
Kaneke da tan anjan kisak bisapmon yo kinda do wadak wadak dima ani.
- 8 Kila amin madep egek tap teri kinda da tap teri kinda miktim daman tosok, gat ae Pakbi Yupretis kon da miktim

- morap tan anaj kwan unun gat kisi kila akdisak.
- ⁹ Miktim kibiri timon amin da gawagek pasal imni.
Ae uwalni da miktimoni man pagek pasal imni.
- ¹⁰ Spen miktim dakon kila amin madep gat ae tap binap miktim tim ton unun dakon kila amin madep kisi da gawat gawat an iminek yo tomni madep ban imni.
Arebia miktim gat ae Seba miktim gat dakon kila amin madep da yan gin akdan.
- ¹¹ Kila amin madep morap da njakber an iminakwa minjat amin morapyo da oman an imdan.
- ¹² Yoni mini amin da panpulugosak do yan tidanba panpulugosak.
Ae jigi panek panpulugogi mini amin panpulugosak.
- ¹³ Ae amin tapmimi mini wadak wadak ekwan unun do bupmi nandanek panpulugosak.
- ¹⁴ Unuden amin do but dasi galak tan yomisak, do uwal da pabin yopmanek panpbal ani bisapmon uwal da kisiron ban pulugan yopdisak.
- ¹⁵ Kila amin madep unun bilak morapmi egipjak dosi nandisat.
Arebia miktim amin da gol imni.
Gildat kinda kalon Pinjop da anpulugosak do minjat aminyo da bisit an imni dosi nandisat.
- ¹⁶ Lebanon miktimon wit tagisi kwon, unuden gin amin da pigaga yan gin kwoni.
Jon morap kwan iren ton unun da tilak kokup papmon amin yan gin iren toni.
- ¹⁷ Kila amin madep unun dakon man madepni do dima intoni dosi nandisat.
Gildat da toktogisi tosok unun da aripmon man madepni toktogisi yan gin tan an an kisak.
Unun amin dogin anek miktimi miktimi amin da gisami ton egek kila amin madep do gisami ton amin yan iyini dosi nandisat.
- ¹⁸ Pinjop, Israel amin dakon Yawe ankisino.
Yo masi masimisi unun kalon dagin asak.
- ¹⁹ Mani tilimni ton unun toktogisi ankisino.
Miktimi miktimi tilimni tugok tugogisi tan anaj kikdisak.
Unun bami, unun asi.
- ²⁰ (Dewit, Jesi dakon monji, unun dakon bisit obin idon dagosok.)

PAPIA 3

(Kap 73-89)

73

Pinjop amin yokwi do yo yokwisi an yomdisak

Asap dakon kap kinda.

- ¹ Pinjop da Israel amin do yo tagisi an yomisak.
Pinjop da butnigwan yoni minisi amin do yo tagisi yomisak.
- ² Mani nak da naga yokwikon pali magim.
Nak kandapno sagalek yan nikban manjek nandan gadatno pali yipman dekim.
- ³ Nido, nak kwen wugik amin yokwi pakpak unun pindakgo yoni morapmisi anakwa unun dakon yoni do pindak galaktok agim.
- ⁴ Giptimnikon tepmi dima nandan.
Unun amin tebai ae giptimni unun tagisi gin.
- ⁵ Jigi amin diwari da pan unuden dima pan.
Amin diwari jigi mibili mibili pan, mani yo unuden di dima noman tan yoman.
- ⁶ Do iyi do nandaba wigakwa kisik kisik an, ae nomansi amin diwari dapmanek panpbal an.
- ⁷ Unun but nandak nandaknikon da anpak yokwi ak do nandan unun panalon an.
- ⁸ Amin diwari do manji gen yan yominjek yokwi an yom do gen yon.
Unun kwen wugiksi anek amin diwari panpbal ak do gen madepsi yon.
- ⁹ Pinjop Kwen Kokup egisak unun do gen yokwi yan iman.
Anek iyi dakon man pawigek amin morap da geni guramitni do pi tebaisi an kimokgon.
- ¹⁰ Do Pinjop dakon minjat aminyo diwari kwen wigik amin dakon gen do galak tanek geni unun nandan gadan.
- ¹¹ Amin yokwi da gen yan yon, "Pinjop da yo nin da aman unun aripmi dima nandisak.
Pinjop Wukwisi da nin dakon anpaknin dakon mibili nandisak dakon kosit kinda dima tosok."
- ¹² Amin yokwi unun jigi di dima noman tan yoman.
Anakwa yoni morapmisi, ae sigin iren ton.
- ¹³ Nak naga dakon egip egipno kila tebaisi agim, ae butno gwaljigi mini tosok, ae yokwi di dima agim.
Unun isal dogin agim, ma?
- ¹⁴ Pinjop, nak yokwi dima agim, mani gak da gildat kinda kalon gip tedep namisal, ae wisa dagokdo morap kobogi yokwisi namisal.
- ¹⁵ Nak gak dakon minjat aminyogo do amin yokwi da gen yon unuden yoyigim tam, top yoyikom.

- 16 Nak amin yokwi da yo unun an dakon mibili wisin kok do agim, mani antidok agim.
- 17 Pinjkop, nak gak da telagi yutnon wigigim bisapmon nandak nandakno pisagit. Anek amin yokwikon yo noman tokdan unun do nandako pisagit.
- 18 Pinjkop, gak da amin yokwi abi kosit saga-legisi ban akwan, anek abi manjek waglisi tasik tonj.
- 19 Unun tepmisi tasik tonj.
Ae kimotni unun pasol pasolisi ae yok-wisi.
- 20 Amin Tagi, unun amin da dipmin pindakgan da wisa daganakwan pasilgan unun yombem.
Gak da abinaki amin yokwi pasil mudoni.
- 21 Unun bisapmon nak bupmisi nandagim, anek butnokon da yokwisi nandagim.
- 22 Nandak nandakno minisi agit.
Jon kilap buri mini da yan gak da dabilon anpak agim.
- 23 Mani nak gak gat toktogisi egapbo kisitno aminsi tet do abidosol.
- 24 Nak da kosit kilegi agipber do nayin dekdal.
Ae don gak da nak abidanbi kokup tilimni tonj unudon gak gat egipdamak.
- 25 Namin amin di da Kwen Kokup egek nak dakon kila an?
Amin di minisi, gak kalon gin.
Pinjkop, nak gak do but dasi galak tan gamin kimokdot.
Gak do but dasi galak tosot unuden miktim dakon yo morap do dima galak tosot.
- 26 Giptimno ae wupno tapmimni minisi anjil kan, Pinjkop gak kalonjin teban tokno. Anek nak gat egaki toktogisi wadag wadagi mini egipber.
- 27 Asisi, minat aminyo manji gaman unun tasik tokdan.
Amin gak golgwit da ae kili gepman dekgwit, unun panjupbal abi mini ani.
- 28 Mani nak gak da kapmatjok egisat, unun da tagisi.
Amin Tagi Yawe, gak da nak tagisi anjknosol.
Nak yo morap agil do yan tenjenok aben.

74

Pinjkop da Israel amin panpulugosak do amin kinda da bisit agit
Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yonj.

¹ Pinjkop, gak nido toktogisi manji nimisal?

- Nido sipsip kabigo tagisi pawildal nin do butjap tebaisi nandan nimisal?
- ² Minat aminyogo nin do aego nandaki.
Kalipsigwan minat aminyogo nin manjin nippul.
Gak da nin yuman nagil da nin gak dakon kabi ekwamanj.
Saion Kabap kalip egipgul unun do aego nandaki.
- ³ Uwalnin da gak dakon telagi yutgo dakon yo morap kili pantasik awit.
Abinjak yo morap pantasik awit unun pindakgi.
- ⁴ Uwalgo da telagi yutgokon wigek yan tidanek galak toknikon yo awit.
Gak dakon yo kulabik anek iyi emaron teban tawit unun dakon tilakni ban yopgwit.
- ⁵ Amin da koron kindap pasan unuden, gak dakon yut pasiwit.
- ⁶ Kindap kwik tilak tagisi ban pantilim abi, unun uwal da parenka ae ama madep ban tidan tuwilgwit.
- ⁷ Kindap ban yutgo sowit.
Unun anpak yokwisi anek yut unun gaga egip do manjigil, unun anjupbal aba telagi dima tagit.
- ⁸ Nin waglisi pabin nip do nandak nandak awit, do miktminon Pinjkop gawak imim yut morap tonj unun soj mudawit.
- ⁹ Gak da wasok tapmimi tonj kinda abi dima komanj.
Ae abisok kombi aminin mini.
Ni bisapmon jigi unun pasiljak unun nion da kinda dima nandisak.
- ¹⁰ Pinjkop, bisap nian da uwal da yanjul yokwisi an gamni?
Toktogisi gak dakon man do yanba yokwi tok anegipni?
- ¹¹ Gak nido nin dima panpulugok do nandisal?
Tapmim madepgokon da uwalnin dapbi tasik toni.
- ¹² Mani Pinjkop, kalipsigwan gak kila amin madepnin egipgul, ae abisok kisi kila amin madepnin egi nimisal.
Bisap morapmi gak da nin panpuluganbi emaron dima tasik tagimanj.
- ¹³⁻¹⁴ Gak dasi tapmim madepgokon da tap pudagil, anek unun tap pakbi kagagwan nugim madep mani Liwaiatan unun dakon busunji pansulikgil.
Anek giptim timni miktim kibiri niman tonj timon jon kilap do yobi nawit.
- ¹⁵ Gak dasi abi pakbi monin miktim timon noman tanejak pak abigiwit.
Ae gak dasi pakbi madep abi waglisi kibidawit.

- 16 Gak dasi gildat kalba gat ae pilin gat wasagil.
Ae gildat gat kanek gat kwen yopgul.
- 17 Gak dasi miktim morap dakon wasipni yopgul.
Ae bilagi bilagi dakon gildat ae sikak bisap yopgul.
- 18 Yawe, gak dima intoki.
Uwalgo da yansul yokwisi an gaman.
Unun nandan kokwini tagi dima amin da mango do yanba yokwi tok an.
- 19 Minjat amingo kinarim yombem tapmimni mini, do gak da nin nipman dekbi jon bit kilapyo da dima panupbal ani.
Uwal da minjat amingo nin obisi panupbal an, do dimasi intan nibi.
- 20 Miktimninon dukwan dukwan morap kisi emat an, ae pilin tuk madepsi toso, do gak da nin gat sanbek sanbek agil unun do aego nandaki.
- 21 Yum pindagaki amin yokwi da bupmi amin baman yominek dima panmayak ani.
Wadak wadak amin unun da mango ankisini do nandisat.
- 22 Pinjop, uwal da gen yan gaman, do gak abinek gen pikon gaga da tet kila tebai abi.
Gildat kinda kalon nandan kokwini tagi dima amin da yansul yokwisi an gaman unun do nandaki.
- 23 Uwalgo da gen pap yanek gen yokwi yan gaman.
Unun toktogisi madepsi yan tidon.
Pinjop, anpak yokwini do dima intan yobi.

75

- Pinjop amin yokwi pabin yopmanjek amin kilegi panpulugosok*
Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap. Kap yan amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima pantasik ani" unun tegon da yoni.
- 1 Pinjop, nin gak do ya yan gayinek mango toktogisi awikwaman.
Anjek man madepgo do yan tenjenok anjek wasok tapmimi ton mibili mibili agil unun do yoman.
- 2 Pinjop da yan yosok, "Nak da gen pikon depben dakon bisap kinda kili manjigim.
Gen kokwin kilegisi akdisat.
- 3 Miktim wudip anjakwan minjat aminyo unun yawori dima ekwan.
Mani miktim dakon mibili tebai abidanjabo tebai tosak.
- 4 Nak da iyi do nandaba wikwan amin yan yoyisat, 'Ji pibit tidok dima ani.'
Ae amin yokwi yan yoyisat, 'Ji disid dakon man dima pawigini.

- 5 Disid dakon tapmim do kisik kisik dima ani, ae madepsi yan tidanek manji gen dima yan namni.'"
- 6 Minjat aminyo man madep yomyom dakon pi unun miktim teri teri tan an an kwan dakon amin kinda da aripmi dima agagi.
- 7 Pinjop kalon dagin anpaknin kokwin asak.
Unun da amin diwari pabin yopmanjek amin diwari pawigisak.
- 8 Yawe da kisitnikon kap kinda abidosok, unun wain yokwisi ae tebaisi yo isipmi gat iktagilbi unjungwan tuganji.
Unun tagalban amin yokwi morap da kisi nan mudon.
- 9 Mani nak toktogisi Jekop dakon Pinjop do yan tenjenok anjek mani awigik do kap yoken.
- 10 Pinjop da amin yokwi dakon tapmim wiririkban pasildan.
Mani amin kilegi do tapmim madepsi yomdisak.

76

- Pinjop da emaron teban tagit*
Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap. Gita tidanek yogogi.
- 1 Juda miktimon amin da Pinjop pakyanji nandan iman.
Israel miktimon mani wukwisi toso.
- 2 Yutni unun Jerusalem toso.
Saion Kabapmon toso.
- 3 Unun kokupmon uwal dakon gobinji gat, ae pasikni gat, ae emat agak sibani gat jokgalgit.
Pinjop da emat dakon yo morapni panupbal agit.
- 4 Pinjop, gak tilingo unun madepsi, ae gak kila amin madep mibiltogi.
Gak wukwisi, man madepgo da kabap madep dakon man madep yapman mudosok.
- 5 Gak uwal dakon emat amini tapmimi ton dakon yoni tagisi gwayen panjapgul.
Unun emat amin unun kili kimak mudawit, ae emat dakon yo kabini timitni dakon tapmim mini.
- 6 Jekop dakon Pinjop, gak da tebai yoyigil, do os gat ae amin ilik pawilgan tamo gat kisi wayinji mini.
- 7 Pinjop, amin gak do si pasolgon.
Gak da butjap nandan yobi bisapmon, namn da gak da dabilan tagi atjak?
Amin kinda da aripmi dima.
- 8 Gak kwen kokupmon da uwal da kobogi yokwisi timitni do yagil, anjaki miktimon minjat aminyo da pasalek tayanjek egipgwit.
- 9 Pinjop gak pidan agek amin yokwi dakon anpakni kokwin anjek jigini ton amin pulugan yopmandal.

- 10 **Gak butjap nandanek kobogi yomisal, do amin diwari mango awikwan.**
 Ae amin emaron dima yokwi toni unjun da gak gawak gamdan.
- 11 **Yawe Pinjkopgo yanj teban tok anj iminjek unjun gen si guramikgi.**
 Minjat amin morap ji Yawe do pasalek but galak do yo panji imni.
- 12 **Unjun on miktim dakon kila amin madep kwen wigik anj, unjun pabinj yopmandak, do madepsi pasal iman.**

77

Amin kinda da jigi bisapmon Pinjkop do yanj tidagit

Asap dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Jedutun" unjun tegon da yoni.

- 1 **Nak Pinjkop da anpulgosak do yanj tidosot.**
 Bisitno nandisak do nandisat.
- 2 **Jigi bisapmon nak Amin Tagi do bisit asat.**
 Kalbi bisit anj imisat, mani but yawot dima abidosot.
- 3 **Nak Pinjkop do nandak nandak anjek iyonj iyonj yosot.**
 Nandak nandak anjek butno jik tosok.
- 4 **Butno jigisi, do gen aripmi dima yokenj.**
 Pinjkop gak da yum nandanjaki dipmin dima pokdot.
- 5 **Nak kalip tagi egipgum unjun do nandisat.**
 Bilak unjun kili kinj mudawit, unjun do nandisat.
- 6 **Kalbi nak nandak nandak morapmi anjek naga do yanj yosot,**
 7 "Amin Tagi da toktogi manji namjak bo?
 Nak do sarbejek dima galak tosok bo?"
- 8 **Amin do but dasi galaktanj yomyom anpakni wagil pasilgit bo?**
 Yanj teban tok morapni isali bo akdanj?
- 9 **Pinjkop da kili inntanj nimgut da bupmi nandanj nim do dima bo nandisak?**
 Butjapni da bupmini sopmandak bo?"
- 10 **Nak yanj nandanjek yagim,**
 "Pinjkop Wukwisi, gak abisok nak dima anpulgosol, do nak unjun do butno obisi jik tosok."
- 11 **Pinjkop, nak gak dakon pi madep do aeno nandakenj.**
 Asi, wasok tapmimi tonj kalip agil unjun do nandakenj.
- 12 **Pi morap agil unjun do nandakenj.**
 Pi tapmimi tonj agil unjun kisi do nandakenj.
- 13 **Pinjkop, anpakgo telagi.**
 Kokup kidat kinda gak gat arip dima.
 Gak da yapmanj mudosol.
- 14 **Pinjkop, gak kalonj dagin wasok tapmimi tonj asal.**
 Kalip gak da tapmingo madepsi minjat amin kabi morapmon yologil.

- 15 **Gaga da tapmimon da minjat amin kabigo Jekop gat Josep gat dakon babikni yokwikon banj timikgil.**
- 16 **Pinjkop, Tap Gami da gak gandagit bisapmon si pasalek kwakwalikgit.**
- 17 **Sikak madepsi manjakwa kiririnj madepsi awit.**
 Anjek mal madepsi anjek tenjenj dukwan dukwan kisi yamgwit.
- 18 **Mirim kwasigilgwit da binapgwang gak da kiririnj yopbi yawit.**
 Mal da aban miktim morap dukwan dukwan kisi tenjenjanjakwa miktim kwakwalikgit.
- 19 **Gak tap binap nanj agipgul.**
 Kosit tap idap madep da binap tagit, mani gak dakon kandap tamo dima kawit.
- 20 **Gak mibiltok kinjaki minjat aminyo da bunjon golgwit.**
 Gak da Moses gat Aron gat do pi yobi unjun da kilani agimal.

78

Amin yokwi aba Pinjkop da but yokwi nandagit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yanj yonj.

- 1 **Nak dakon minjat aminyo, ji nak dakon nawa gen pakyanjsi nandani.**
 Gen yokdisat unjun do mirak pakyanjsi yopni.
- 2 **Nak ji do tilak gen dayikdisat.**
 Nak da yo kalipsigwan noman tawit unjun dakon mibili do yokdisat.
- 3 **Kalip babiknin da yo unjun do kili niyinba nandanjek timikgimanj.**
- 4 **Nin monji gwayonin do gen unjun dima panjisibinenj.**
 Monji gwayonin unjun yoyinenj. Pinjkop dakon tapmimni gat ae pi tapmimi tonj agit gat ae wasok tapmimi tonj mibili mibili agit unjun do yoyinenj.
- 5 **Pinjkop da Jekop do geni yomgut.**
 Israel dakon babini da guramitni do yomgut. Kalipsigwan babiknin yanj yoyigit,
 "Ji monji gwayosi nak dakon gen teban morapno pakyanjsi yoyinjetni."
- 6 **Yanj ani kanj, minjat monjiyo don altoni unjun da nandanj pisanjek yoyin dekanj anj ani.**
- 7 **Yanj anjakwa unjun amin kabi kisi da egip egipni Pinjkopmon tosok yanjsi nandanjek jomjom anjek yo agit unjun do dima injtoni.**
 Anjek gen teban morapni tagi guramitni.
- 8 **Anjek babikni yombem dima egipni.**

- Babikni kwen wigik anjek Pinjkop dakon gen pabin yopmanjek tebai dima nandanj gadanj imgwit.
Anjek wupmon da toktogisi dima yolgwit.
- ⁹ Kalip Epraim amin obip gobinyo tanj yomgwit, mani emat noman tanban pasal kiwit.
- ¹⁰ Pinjkop da sanjek sanjek agit unjun dima guramikgwit, ae nawa geni dimasi yol do nandawit.
- ¹¹ Wasok tapmimi tonj yolijban pindakgwit unjun do kili injtawit.
- ¹² Babikni da dabilon Isip miktim unjudon Soan miktim timon Pinjkop da wasok tapmimi tonj agit.
- ¹³ Unjun da tap idap pudanban tap idap teri teri agakwan Israel amin binapmon da panjkigit.
- ¹⁴ Gildari unjun gikwem nanj yolijakwan unjun nanj kanjek yolgwit, ae kalbi kindap tenjer nanj yolijakwan unjun nanj kanjek yolgwit.
- ¹⁵ Miktim kibiri timon tip pudanban pakbi madepsi mibilikon noman tanban nawit.
- ¹⁶ Tipmon pakbi aban noman tagit unjun koron pakbi madep da yanj pak kigit.
- ¹⁷ Mani Pinjkop Wukwisi do yokwi sign anj imgwit.
Miktim kibiri timon egek kwen wigik anj imgwit.
- ¹⁸ Pinjkop anjkilit do anjek yanj awit, jap si galak tawit unjun si yomjak dosi tebai iyiwit.
- ¹⁹ Pinjkop manji gen yanj iminjek yanj yawit, "Pinjkop miktim kibiri timon jap morapmi aripmi tagi nimjak?"
- ²⁰ Asi, mibiltok tip tidanban pakbi madepsi noman tagit.
Mani bret gat ae bit kilapyo di aripmi tagi nimjak bo dima?"
- ²¹ Yawe da geni unjun nandanjek Jekop do butjap nandanj yomgut.
Israel dakon amin kabi do kindap yipban pinjakwan japmisi nandanj yomgut.
- ²² Nido, dima nandanj gadanj imgwit.
Unjun da kilani aripmi tagi asak yanj dima nandawit.
- ²³ Yanj awit, mani Pinjkop da yanjan kundu yoma wital kigit.
Wital kinjakwan Kwen Kokup da
- ²⁴ mana yopban pinjakwa nawit.
Unjun Kwen Kokup dakon jap.
- ²⁵ Unjun anjelo dakon jap.
Pinjkop da mana morapmi aripnikon yomgut.
- ²⁶ Anjek gildat wisak tet da mirim yipban kigit.
Ae tapmim madepnikon da saut tet da mirim yipban kigit.
- ²⁷ Anjek minam morapmisi, kimbabanj ae tap niman da tilak, morapmisi yopban bikbiknikon mawit.
- ²⁸ Pinjkop da minam morapmi yopban manjek yut kabenni pangwasinjek tawit.
- ²⁹ Manjakwa nanjek aripmisi tugawit.
Yo unjun do galak tawit unjun Pinjkop da yomgut.
- ³⁰ Mani jap si galak tawit unjun sign nanj egakwa
- ³¹ Pinjkop da butjap nandanjek Israel amin dakon monji tebaisi ae tagisi unjun dapban kimakgwit.
- ³² Pinjkop da wasok tapmimi tonj yanj agit, mani minjat aminyo da yokwi sign anjek dima nandanj gadanj imgwit.
- ³³ Do mirim da gen kagakon noman tanjek tepmisi pasilgan unjun da tilak tepmisi panjpasil agit.
Unjun panjupbal aban pasol pasol madepsi anjek kimakgwit.
- ³⁴ Pinjkop da di dapban kimakgwit bisapmon diwari but tobil anjek tobil abinj yolgwit.
- ³⁵ Aeni nandawit, Pinjkop unjun tip damanin.
Pinjkop Wukwisi unjun yokwikon banj timit timit aminin.
- ³⁶ Mani unjun si angalak anjek top yawit.
- ³⁷ Unjun but dasi dima yolgwit.
Unjun gat sanjek sanjek awit unjun kirinjikgwit.
- ³⁸ Mani bupmi nandanj yominjek diwarini wiririk yominjek dima panjupbal agit.
Bisap morapmi butjapni yipmanjek dima japtan yomgut.
- ³⁹ Unjun do aeni nandagit, unjun miktim amin gin, unjun mirim da yanj kinj mudonj, aeni dima abanj.
- ⁴⁰ Bisap morapmi miktim kibiri timon kwen wigik anjakwa bupmisi nandagit.
- ⁴¹ Israel amin dakon Pinjkop Telagisi bisap morapmi anjekwalakwa nandaban yokwi tok anyomgut.
- ⁴² Tapmim madepni do injtawit, ae uwal da kisiron banj timikgit unjun do dima nandawit.
- ⁴³ Unjun tilak tapmimi tonj Isip miktimon Soan miktim timon agit unjun do dima nandawit.
- ⁴⁴ Pakbi antobilban yawi daganba aripmi dima noknogi agit.
- ⁴⁵ Ae bigal morapmi yabekban injinj yomgwit.

Ae meŋgak morapmi yabekban yo morapni paŋupbal awit.

46 Ae pilak pilak yabekban kiŋ pigagani yo kwawit unun naŋ mudawit.

47 Ae ais yipban maŋek wain napni ae pik kindapni paŋupbal awit.

48 Ae ais yopban maŋek bulmakauni dapba kimakgwit.

49 Butjap madepsi nandanj yomiŋek yo yok-wisi aŋ yomgut.

Anek aŋelo kabi kinda yabekban kiŋ paŋupbal anjakwa jigi madepsi pawit.

50 Butjap madepsi nandanjek yum dima pindakgit.

Sot madepsi yoban kimakgwit.

51 Isip amin morap kisi dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.

52 Mani unun sipsip kila amin yombem da iyi mibiltok kiŋek miŋat amin kabini kila agit.

Miktim kibiri timon kosit yoligit.

53 Timik paŋgwan jigini mini egipgwit, do dima pasalgwit.

Mani tap idap da uwalni witjigit.

54 Timik paŋpaŋ telagi miktimnikon paŋpagut.

Unun miktim ilenji obani toŋ iyi da tapmimon abidagit.

55 Miŋat amini apgwit bisapmon amin nŋwakŋwari yolban kiwit.

Kiŋakwa miktim unun Israel amin kabi do kokwinik yomgut.

Anek yopban yutnikon yikgwit.

56 Mani Israel amin da Piŋkop Wukwisi ankwalek kwen wigik aŋ imiŋek gen tebani dima guramikgwit.

57 Kalip babikni da awit, unuden gin, kwen wigik anek Piŋkop manji imgwit.

Unun obip girenji dikdik sun yamanjak unun yombem.

58 Kokup kidat dakon alta wasanakwa unun do anek Piŋkop da butjap madep nandagit.

Piŋkop yipmaŋek kokup kidat gawak yomiŋakwa nandaba yokwi tok aŋ yomgut.

59 Piŋkop da anpakni pindagek butjap nandanj yomgut, do Israel amin do manji wagisi yomgut.

60 Anek imal yutni telagi Silo kokup papmon tagit unun yipmaŋ kigit.

Kalip unun yutnon egipgut bisapmon miŋat aminyo da binapmon egipgut.

61 Mani yum pindagakwan Sanbek Sanbek Kinam uwal da abidawit.

Unun tamo timon tapmimni gat ae tilimni unuden tagit.

62 Miŋat amin kabini do butjap nandanjek yum pindagakwan uwal da emat agak siba baŋ dapba kimakgwit.

63 Monji bulagi emat madepmon kimagakwa miŋatjok wili mini, do amin dima pawit.

64 Uwal da mukwa sogok amin dapba kimagakwa miŋatni da bupmi kunamyo ani dakon bikbik dima taŋ yomgut.

65 Amin da dipminon da pidon unuden Amin Tagi pidagit.

Ae amin tebai wain morapmi nanek pokgon da don pidanek yaŋ tidon unun da tilak Yawe pidagit.

66 Anek uwal gat emat anek yolban kiŋ mudawit.

Pabiŋ yopmaŋakwan mayaktok toktok teban pawit.

67 Mani Josep dakon babikni dima manjigit.

68 Unun Juda amin kabi gat ae Saion Kabap iyi but dasi galak taŋ amisak unun baŋ manjigit.

69 Yutni telagi unun kabapmon agit.

Kwen kundu wasagit, ae miktim wasagit da tebai tomal, unuden yutni anteban aban tebaisi toktogisi tokdisak.

70 Piŋkop da oman amini Dewit manjinek sipsip kila agiron naŋ abidagit.

71 Sipsip kila agiron naŋ abidanek yipban amin kabini Jekop dakon kila amini dagagit.

Piŋkop iyi dakon amin kabini Israel kila agit.

72 Dewit but dasi nandanjek kilani tagisi agit. Anek tagisi timik paŋkigit.

79

Israel amin Piŋkop da paŋpulusogak do bisit awit

Asap dakon kap kinda.

1 Piŋkop, Amin Nŋwakŋwari Kabi gak da miktimon kili aben da miŋat amin kabigo nin gat emat aŋ.

Yutgo telagi unun anupbal aba telagi dima tagit.

Anek Jerusalem obisi anupbal awit.

2 Telagi oman amingo dapmaŋek bumjotni yo isali yaŋ nandanjek yum pindagakwa siŋgin gat ae jon piŋan gat da giptimni non.

3 Miŋat amingo dapmaŋakwa yawi da tagal kiŋek Jerusalem pak pukwan. Ae bumjotni wayitni amin kinda dima egisak.

4 Miktim nin da kapmatjok toŋ unun dakon amin da yaŋsul aŋ niman.

- Miktim morap nin paŋwasineŋ taŋ
 aŋaŋ kwan unun da yaŋsul madepsi
 aŋ nimeŋek gen mayagisi yaŋ nimaŋ.
- ⁵ Yawe, bisap niaŋ da butjap nandaŋ nibi?
 Gak toktogisi butjap nandaŋ nimdisal
 bo?
 Gepmaŋ dekgimaŋ do butjapgo kindap
 da yaŋ soŋek dima kimotdisak, ma?
- ⁶ Gak miŋat amin kabi dima gawak gamaŋ
 ae mango yaŋek bisit dima aŋ amin
 unun do butjap nandaki.
- ⁷ Unun amin kabi da miŋat amin kabigo
 Jekop dapba kimakgwit, aŋek
 miktimni obisi aŋupbal awit.
- ⁸ Babiknin da aŋpak yokwi awit unun do yo
 yokwi dima aŋ nibi.
 Abisok nin yokwisi ekwamaŋ do bupmi
 nandaŋ nimeŋek tepmisi paŋpulugoki.
- ⁹ Piŋkop, gak yokwikon baŋ timit timit
 Piŋkopnin.
 Man madepgo do nandaŋek nin
 paŋpulugaŋek diwarinin wiririkgi.
- ¹⁰ Amin Nwakiwari Kabi da nin do yaŋ yoŋ,
 “Piŋkopni dukan egisak?”
 Unun tagi dima. Uwal da oman amingo
 dapba kimakgwit, do yawinin dakon
 kobogi do gak da Amin Nwakiwari
 Kabi yo yokwisi aŋ yomiŋjaki gandak
 do nandamaŋ.
- ¹¹ Dam tebanon ekwaŋ amin dakon ku-
 namni nandaki.
 Aŋek tapmim madepgokon da uwal da
 amin dapba kimotni dosi kili yawit,
 unun yokwikon baŋ timikgi dosi
 nandisat.
- ¹² Uwal nin da kapmatjok ekwaŋ unun da
 gak do gen yokwisi yawit, do Amin
 Tagi aŋpak yokwini dakon kobogi
 yomiŋjaki kosiri 7 yaŋ asak.
- ¹³ Yaŋ aŋjaki miŋat amin kabigo, sipsip
 kabigo, nin toktogisi ya yaŋ gayinen.
 Ae babiknin don altoni unun kisi da
 mango aŋkisini.
- 80**
- Israel amin Piŋkop da paŋpulugosak do bisit
 awit*
 Asap dakon kap kinda. Kap yoŋ amin dakon
 kila amin da miŋat aminyo yoyiŋban “Saŋbek
 saŋbek dakon jareŋ tagisi” unun tegon da
 yoni.
- ¹ Israel dakon Sipsip Kila Amin, gak Josep
 dakon amin kabi sipsip baŋ yaŋ kosit
 yolisal.
 Bisitnin nandaŋ nibi.
 Aŋelo madep serabim bamot da
 binapmon kila amin madep yigek
 tilingo miŋat amin kabigo do yolijbi
 pindatni.
- ² Epraim ae Benjamin ae Manase da
 bikbigon tapmim madepgo noliki.
 Abiŋ nin yokwikon baŋ timikgi.
- ³ Piŋkop, kalip egip egip tagisi egipgumaŋ
 unun aego aŋkaluk abi.
 Butgo ninon yipmaŋek yo tagisi aŋ nibi.
 Aŋek yokwikon baŋ pulugaŋ nipbi.
- ⁴ Yawe Piŋkop Tapmim Ami, miŋat amin
 kabigo bisit gayiŋakwa bisap niaŋ da
 butjap nandaŋ yobi?
- ⁵ Butjap nandaŋ nimaŋjaki kunam tagapno
 dabil pakbinin da jap pakbiyonin
 asak.
- ⁶ Gak da yum pindagaki amin kabi nin da
 ileŋon ekwaŋ unun da abiŋ nin dakon
 miktim abidok do emat aŋ.
 Uwalnin da yaŋsul aŋ nimeŋek yaŋjaŋ
 nimaŋ.
- ⁷ Piŋkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi
 egipgumaŋ unun aego aŋkaluk abi.
 Butgo ninon yipmaŋek yo tagisi aŋ nibi.
 Aŋek yokwikon baŋ pulugaŋ nipbi.
- ⁸ Kalipsigwan gak wain nap kinda Isip
 miktimon naŋ aŋapgul.
 Aŋek on miktimon amin kabi yolbi
 kiŋakwa wain nap unun kwaokgil.
- ⁹ Miktim unun garam aŋek kwaokbi kwaŋek
 geli dubagisi pigiwit.
 Pigakwa madepsi kwaŋek miktim kisi
 ilimikgit.
- ¹⁰ Aŋek kabap anyoŋgam aŋek unun dakon
 kilij da sida kindap madepsi unun
 kisi witjigit.
- ¹¹ Unun dakon kilij da tap madep Mediter-
 eŋian da ariŋmon kiwit.
 Ae teri kinda do gigi da kwaŋek pakbi
 madep Yupretis da ariŋmon kiwit.
- ¹² Gak mibili nido wain pi dakon dam
 tuwilgil?
 Yaŋ agil do amin da kiŋ ap aŋek bami
 paŋ.
- ¹³ Joŋ bit da abiŋ paŋupbal aŋ, ae joŋ kilap da
 noŋ.
- ¹⁴ Piŋkop Tapmim Ami, ninon tobil apbi.
 Kwen Kokupmon da ninon siŋtanbi
 piŋakwan wain pi do kilani abi.
- ¹⁵ Gak da gaga da tapmimon nin kwaokgil,
 do abisok abiŋ nin paŋpulugoki.
 Nin wain nap bulagi yombem baŋ gak
 da paŋteban abi teba isi awit.
- ¹⁶ Uwalnin da mandaŋ kindapmon kili
 sowit, do gak da butjap nandaŋ
 yomiŋek paŋupbal aki.
- ¹⁷ Mani, miŋat aminyo nin gaga do manjigil,
 ae gak da abi madepsi taganeŋ teban
 tagimaŋ, do paŋpulugaŋek kilanin aki.
- ¹⁸ Yaŋ aki kaŋ, nin gak dima gepmaŋ detneŋ.
 Gak da paŋpulugaŋbi tagi egek bisit aŋ
 gamaŋek mango awiginen.

¹⁹ Yawe Piŋkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipgumarj unjun aego anjaluk abi.
Butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.
Anek yokwikon ban pulugan nipbi.

81

Jap noknok bisap madep dakon kap

Asap dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanek yogogi.

- ¹ Piŋkop panpulugokniin do kisik kisik kap kinda yonej.
Jekop dakon Piŋkop do kisik kisik kap yonej.
- ² Kap yoni. Tambarin tidanek, gita gat ae kulele gat kisi tidoni.
- ³ Kanek kaluk abisak bisapmon kwen pisoni.
Kanek binap tanjakwan Piŋkop gawak imim bisap madepmon kwen pisoni.
- ⁴ Yan anej do Jekop dakon Piŋkop da Israel amin nin do gen teban unjun ningut.
- ⁵ Kalipsi Isip amin pabin yopgut bisapmon, Piŋkop da gen teban unjun Israel amin nin do ningut.
- ⁶ Nak amin kinda tekni dima nandisat unjun da gen yanban nandisat.
Unjun da yan yosok,
“Nak yo jigj morap ji da kwapmon tawit unjun kukwan yopgum.
Ae miktim simil gok panpulugoko mibilikon yopba tanakwa pi teban sarbenek dima awit.
- ⁷ Jigikon egek bisit nayinba pulugan depgum.
Gikwem kiririn yosok unjungwan da bisitji nandagim.
Nak Meriba pakbikon nandan gadatji pindat do anek ji panjekwalgim.
- ⁸ “Nak dakon amin kabino, nawa dayiko nandabit.
Israel amin, nak dakon gen nandanek guramitni do madepsi nandisat.
- ⁹ Ji miktim nwanjwari dakon kokup kidatni dima yolni, ae dima gawak yomni.
- ¹⁰ Nak kalongin ji dakon Yawe ae Piŋkopji egisat.
Nak naga Isip miktimon ban ji timik panjopgum.
Gen kagasi antan kinakwa upmokgen.
- ¹¹ “Mani babakji da nak dakon gen nandak do dima galak tawit.
Asisi, Israel amin nak dakon gen guramit do dima galak tawit.
- ¹² Do yum pindagapbo kwen wigik anpakni yolek galak toknikon yo awit.
- ¹³ “Nak minjat amino da geno guramik kimotni dosi nandisat.

Ae Israel amin nak dakon galaktok yol kimotni do nandisat.

- ¹⁴ Yan ani kan, nak da uwalni tepmisi pabin yopdisat.
Anek uwal gat emat wamanek pabin yopbenj.
- ¹⁵ Anapbo minjat aminyo nak do nandaba yokwi tok an, unjun madepsi pasal nimnimik namni.
Anakwa toktogisi yo yokwisi an yobenj.
- ¹⁶ Mani nak da ji do bret galagisi, ae kaban kok koron nani daben, anapbo butji tugokdan.”

82

Piŋkop unjun kila amin madep mibiltogi

Asap dakon kap kinda.

- ¹ Piŋkop unjun Kwen Kokup muwut muwut madep dakon mibiltok amin yikdak.
Miktim morap dakon kila amin da muwugakwa nandak nandakni kokwinikdak.
- ² Anek yan yoyisak,
“Ji bisap nian da gen kokwin pi gulusun ani?
Ji yokwi pakpak amin nido panpulugonj?
- ³ Ji yoni mini amin ae monji datni kimakbi panpulugoni.
Anek jigj panek yokwi ekwan amin unjun pankutnioni.
- ⁴ Amin yokwi ekwan ae yo do wadan amin unjun yokwi pakpak da kisiron ban pulugan timigek panpulugoni.
- ⁵ Ji pilin tukgwan agek nandak nandakji minisi, do miktimi miktimi amin anpak kilegi dima anj.
- ⁶ Nak gen yan yosot, ‘Ji piŋkop ekwan.
Ji Piŋkop Wukwi Madep dakon monjini ekwan.’
- ⁷ Mani amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan.
Kila amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan.’”
- ⁸ Piŋkop, minjat amin morapyo unjun gak dakon gin, do abin miktim amin morap gen kokwin anyobi.

83

Asap da Israel amin dakon uwalni Piŋkop da dapban pasilni do bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on Piŋkop gawak imim dakon kap.

- ¹ Piŋkop, gak gen mapmit dima abi.
Gak isal dima yikgi.
Piŋkop, gak isal dima egipbi.
- ² Pindakgi. Uwalgo emat wasanek anj.
Gak do nandaba yokwi tok an amin kwen wigik anjamanj.

- ³ Uņun pasili egek miņat amingo yokwi an yom do gen yan paņteban an.
Gak da miņat amingo uņun kilani tagisi asal, mani uwal uņun paņupbal ak do muwugek gen yon.
- ⁴ Uņun da yan yon, "Kili kino!
Israel amin dapno pasil mudarjakwa, amin da sanbejek dima nandan yomni."
- ⁵ Piņkop, uņun amin gak abin gep do but kalon an.
- ⁶ Idom amin, ae Ismael amin, ae Moap amin, ae Akri amin,
- ⁷ ae Gebal amin, ae Amon amin, ae Amelek amin, ae Pilistia amin ae Tair amin, uņun miktim morap dakon amin da yo uņun ak do nandan.
- ⁸ Siria yo kisi uņun gat muwukgan.
Uņun amin tapmimi ton kabi uņun Lot dakon babini kabi paņpulugon.
- ⁹ Uņun amin kabi da gak anupbal ak do but kalon an, do kalip
Midian amin do agil, bo pakbi madep Kison uņudon Sisera amin gat Jabin amin gat do agil yan gin uņun amin paņupbal abi.
- ¹⁰ Uņun bisapnon gak da kokup pap Endo uņudon paņupbal abi bumjotni miktimon tanjek miktawit.
- ¹¹ Kalip kila amin bamot Orep gat ae Sep garon agil uņuden gin emat amini dakon mibiltok amini paņupbal aki.
Kila amin madep bamot Seba gat ae Salmuna garon agil uņuden gin kila amini pabin yopbi.
- ¹² Uņun amin da yan yawit,
"Piņkop dakon sipsip upmot miktimni nin do anawatneņ."
- ¹³ Piņkopno, miktimon kimbaban ban yan uwalgo wiririkbi kini.
Mirim da wit dakon gipmi pisonba kwan uņuden wiririkbi kini.
- ¹⁴ Kindap da koron sosen, ae ilen gurigi ton da madepsi sosen,
- ¹⁵ yan gin gak da sikak mal kiririnyo madepsi yipbi abinej uņun amin kabi yolban pasal kini.
Ae uņun da pasolni do mirim madepsi yipbi kisak.
- ¹⁶ Yawe, pabin yopmanaki mayaktok madepsi pani.
Anek gak tapmingo madepsi yan yokdan.
- ¹⁷ Pabin yopmanaki toktogisi pasal kimotni do nandisat.
Paņmayak anek dapbi kimotni dosi nandisat.
- ¹⁸ Yan anjaki uņun da gak kalongin Yawe ae Piņkop Wukwisi egek miktim morap kisi kila asal yan nandan gamni.

84

Amin kinda da Piņkop dakon telagi yut do galak tagit

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanej yogogi.

- ¹ Piņkop Tapmim Ami, gak dakon yut tilimi ton galagisi.
- ² Nak uņudon egip do but dasi madepsi galak tosot.
Galak tok morapno kisi gak dakon yut do tosok.
Giptim ae nandak nandakno kisi da Piņkop egip egipmi ton gak do kisik kisik kap yosot.
- ³ Yawe Tapmim Ami, gak Kila Amin Madepno ae Piņkopno.
Bibagap ae bibagap giman da gak dakon alta da kapmatjok yutni anek pudigi kila amal.
- ⁴ Miņat aminyo gak da yutnon ekwan uņun kisik kisik anek bisapmi bisapmi mango awigik do kap yon.
- ⁵ Miņat aminyo gak dakon tapmim timigej Saion Kabapnon wigik do but dasi galak ton, uņun kisik kisik tagi ani.
- ⁶ Miktim kinda mani Miktim Kunam Pakbi Kulduk Giban, uņudon kinakwa uņun miktimon pakbi gapma morapmi noman ton.
Anakwa sikak manakwa pakbi gapmakon wiņon.
- ⁷ Uņun amin kosit agek tapmim kaluk sigin paņ.
Uņun Saion kin Piņkop da inamon altokdan.
- ⁸ Piņkop Yawe Tapmim Ami, bisitno nandaki.
Jekop dakon Piņkop, mirak pak yanji yopmanek geno nandaki.
- ⁹ Nin dakon kila amin madep do koki.
Pasiknin da yan nin dam anek kilanin tagisi asak.
Yawe, gaga kila amin madep egipjak do manjigil, do yo tagisi an ibi.
- ¹⁰ Nak gildat kalon kindagin gak dakon yut da yomakon egipbeņ kan, uņun da tagisisi asak.
Uņun da gildat 1 tausen timi dukon egi egi asat uņun yapman mudosok.
Nak oman amin piņbisi egek Piņkopno dakon yoma kagakon yoma kila agak amini egip do but dasi galak tan kimokdot.
Mani amin yokwi da yutnon egip do dima galak tosot.
- ¹¹ Nido Yawe uņun paņkutnok aminin ae tenjenjin.
Uņun da nin do yo tagisi an niminej man madep nimisak.

Kilegi akwanj amin do yo tagi yom do dima panjutosok.

- 12 Yawe Tapmim Ami, minjat aminyo gak nandanj gadanj gamanj amin unjun kisik kisik tagi ani.

85

Pinjkop da amin kabini kila asak do amin kinda da bisit agit

Kap on Kora amin kabi dakon kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da miktimgo ae amin kabigo Jekop nin panpuluganjaki kalip tagisi egipgumanj abisokyo kisi yanj gin anjaki tagisi ekwamanj.
- 2 Amin kabigo nin yokwi morap agimanj dakon diwarinin unjun wiririk nimgul.
- 3 Gak kalip nin do butjap nandagil unjun nandabi magit.
Nin do japmisi nandagil, mani kulabik anjek butgo magit.
- 4 Pinjkop, yokwikon banj timit timit aminin, kalipsi nin tagisi egipgumanj abisok panjaluk abi yangin egipneņ.
- Butjap sanbenek dima nandanj nibi.
- 5 Bisap mudok mudogi mini butjap sigin nandanj nimin wigiķdisak?
Babikon da babikon yanj gin tanj anjan wigiķdisak?
- 6 Minjat amin kabiyogo aego panjeban abi nin kisik kisik anjek gak anjksinenj.
- 7 Yawe, gak asisi mudok mudogi mini nin do but dasi galak tanj nimisal unjun dakon bami nolijnbi konenj.
- Yokwikon banj timigaki tagisi egipneņ.
- 8 Nak Pinjkop Yawe da gen yosok unjun do mirak pakyanji yopmandat.
Nin da anjak yokwi kalip agimanjon tobil dima pigineņ kanj, unjun iyidakon telagi amin kabini nin but yawot nim do yosok.
- 9 Asisi, amin Pinjkop do pasal iman unjun yokwikon banj timitdisak.
Anjakwan tilimni miktimmninon tokdisak.
- 10 Unjun bisapmon amin da amin do but dasi galak tanj yomineņ anjak tagisi anj yomdanj.
Yanj anjek kilegisi egek but yaworon da tagisi egipdanj.
- 11 Miktimon Pinjkop but dasi yolyol anjak miktimgwan da pawinban pisanjek kwokdisak.
Ae Kwen Kokup da anjak kilegi sinjanban miktimon pikdisak.
- 12 Asisi, Yawe da yo tagisi niminjakwan miktimmnin da jap morapmisi panjalon akdisak.

- 13 Yawe apjak dakon kosit yul im do kanj, amin da anjak kilegi aba kanjek unjudon tagi apjak.

86

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon bisit kinda.

- 1 Yawe, nak wadak wadak amin, do bisitno nandanjek anpulugoki do nandisat.
- 2 Yokwikon nanj abidanjaki dima kimokgeņ, nido nak gak nanj goldat.
Nak oman amingo, gak nanj nandanj gadanj gamisat, do anpulugoki.
- 3 Amin Tagino, nak gildat kinda kalonj gak do bisit asat, do nak do bupmi nandanj nabi.
- 4 Amin Tagi, nak gak dogin bisit asat, do oman amingo nak do kisik kisik nabi.
- 5 Amin Tagi, gak tagisisi, diwarinin wiririk nimisal.
Gak minjat aminyo bisit gayanj unjun but dasi galak tanj yomisal.
- 6 Yawe, gak bisitno do mirak pakyanji yopbi.
Nak do bupmi nandanj nabi do yanj tidosot.
Yanj ilitno nandaki.
- 7 Nak gak do yanj tidosot bisapmon anpulugosol, do jigidi pakenj bisapmon gak do bisit abenj.
- 8 Amin Tagi, pinjkop gak yombem di mini.
Gak da kisi morap yapmandal.
Ae amin kinda da wasok tapmimi tonj asal unjudeņ kinda aripmi dima asak.
- 9 Amin Tagi, minjat amin kabi morap gak da wasagil, unjun da abinj iwakbenj anj gamineņ gak dakon man awigikdanj.
- 10 Nido, gak kalongin tapmingo madep ae gak dagin yo masi masimisi asal.
Gak kalongin Pinjkop bamisi.
- 11 Yawe kositgo kilegi do nayin deķbi gengo bamisi yolek egipbenj.
Nayin deķbi gak dogin nandanj egek mango awigikenj.
- 12 Amin Tagi Pinjkopno, nak but dasi gak anjksikenj.
Toktogisi mango anjksin wigiķenj.
- 13 Nido gak nak do madepsi but dasi galak tanj namisal.
Kimoron nanj puluganj nepbi gapmagwan dima pigigim.
- 14 Pinjkop, kwen wigiķ amin da nak nit do abanj.
Unjun amin yokwi bupmini mini da nak nikba kimokgeņ do abinj muwukganj.
Unjun manji gamineņ gengo dima guramikganj.
- 15 Mani Amin Tagi, gagon bupmi ae nandanj yawotyō tugagit da tosok.
Gak butjap tepmi dima nandisak.

Gak nin do but dasi galak tan nimejek gengo anteban anek nin panpulugan wigisal.

- 16 Tobil nagon abinejek bupmi nandan nabi. Mejno da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyu kisi pigo asat, do nak dakon but anteban anek yokwikon nan pulugan nepbi.
- 17 Yawe, gak da nak do but dasi galak tan namisal unun dakon tilak kinda nolinbi kokerj.
- Yan anaki uwalno da gak da nak anpuluganek anteban asal unun kan nandanjo anek anpak yokwini dakon mayagi pani.

87

Jerusalem do kisik kisik awit

- Kora amin kabi dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.
- 1 Pinjkop da kokup papni telagi kabapmon agit.
- 2 Yawe da Israel miktim dakon kokup morap do galak tosok, mani Jerusalem do madepsi but dasi galak tosok.
- 3 Pinjkop dakon kokup pap dakon minjat aminyo, ji nandani, Pinjkop da yo tilimi ton tagisi jikon asak.
- 4 Pinjkop da yan yosok, "Namin amin da nak dakon gen guramikdak, unun manjikerj bisapmon, Isip ae Babilon kisi manjikerj.
- Anek Pilistia, Tair ae Itopia do yan yokdisat, 'Unun yo kisi Jerusalem amin gin.'
- 5 "Nak Jerusalem do yan yokdisat, 'Unun minjat amin morap kisi dakon kokup pap.'"
- Ae Pinjkop Wukwisi da Jerusalem anpuluganban tebaisi tokdisak.
- 6 Yawe da amin diwarj dakon man mandakdisak.
- Anek panmuwugek Jerusalem minjat aminyo gat kisi manjikdisak.
- 7 Anjakwan minjat aminyo unun kap yanjek kisik kisik anek yan yokdan, "Jerusalem, gak yo tagisi morap ninon ton unun dakon mibilisi."

88

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do yan tidagit

- Eman unun Sera kabikon nani kinda da kap on mandagit. Kap on do Maskil yan yon. Kora amin kabi da Pinjkop gawak iminejek kap on yon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Malat Leant" unun tegon da yoni.
- 1 Pinjkop, Yawe, gak panpulugokno.
- Gildari ae kalbi gak do yan tidosot.
- 2 Bisitno nandaki.

- Anpulugoki do yan tidosot,
- 3 nido jigi morapmi nagon noman tan naminjakwa pali kimokdot.
- 4 Amin diwarj da si kimot do an, nak unun yombem.
- Tapminno kisisi mudan.
- 5 Nepman degakwa amin kili kimakgwit gat kisi ekwaman.
- Amin da amin kinda anjakba kili kimakgit da kimakbi tamokon tosok, nak unun yombem.
- Amin wagilsi injan yomejek sanbenek dima panpulugokdisal unun yombem.
- 6 Mabi gapma dubagisi kidagisikon kili pigigim, da pilin tuksigwan egisat.
- 7 Butjapgo da obisi abin nepgut.
- Tap idap da yan tamaligek wutinban tagim.
- 8 Gak da yopbi notnoni da manji namgwit.
- Gak da nepbi nak amin yokwisi daganapbo madepsi pasal naman.
- Unun da tebaisi abidanjakwa aripmi dima pulugan kikerj.
- 9 Nak jigi panapbo dabilno yokwi tanjakwan tagi dima sintosot.
- Ae gildari gildari kisitno panenagek gak da anpulugoki do bisit asat.
- 10 Gak wasok tapmimi ton amin kimakbi panpulugok do anek asal, ma?
- Amin kili kimakgwit da pidanjek mango awikwan, ma?
- 11 Ae kimakbi tamokon kili pakgwit kabi da gak da but dasi galak tan nimisal yan di yon bo dima?
- Si tasik togi tamokon da gak da kilanin tagisi asal yan di yon bo dima?
- 12 Pilin tuk tamogwan ekwan amin da wasoko tapmimi ton unun di pindakgan?
- Amin gak da kili injan yongul tamokon ekwan unun da anpakgo kilegi di pindakgan?
- Unun dimasi!
- 13 Yawe, nak gak da anpulugoki do yan tidosot.
- Nak wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
- 14 Mani Yawe, nido manji namisal?
- Nido pasil namisal?
- 15 Monji bulagi egipgum bisapmon da win abisok egisaron, jigi panjek kili ununjak kimotdisat.
- Gak da yo yokwisi pasol pasolisi an naminjakwi tapminno mini asak.
- 16 Yawe, butjapgo da wutinban namisak.
- Gak da obisi nigeek obisi anupbal asal.
- 17 Gildat kinda kaloj nak do yan asal.
- Pakbi da igek miktim morap kisi wutjisak, unun da tilak amin da nak angwasej.
- 18 Gak da abi notno tagisi nepman dekgan.
- Nagon pilin tuk dagin tosok.

89

Israel amin jigi bisapmon kap on yogogi

Etan unun Esra amin kabikon nani kinda dakon kap. Kap on do Maskil yan yon.

- ¹ Yawe, gak da amin do but dasi galak tan yomisal, unun do nak toktogisi kap yoken.
Gak gengo anjeban anjek nin tagisi panpulugosol unun dakon geni babikon da babikon yan tenjenoken.
- ² Gak toktogisi nin do but dasi galak tan nimisal unun dakon geni yan tenjenan wigiken.
Gak gengo anjeban anjek nin tagisi panpulugosol.
Unun anpak kundu da tebai tosok unuden toktogisi tokdisak.
- ³ Gak da yan yagil,
"Naga dakon amino manjenek unun gat sanjek sanjek kili agim.
Oman monjino Dewit unun do yan teban tok kili agim.
- ⁴ Anjek yan iyigim, 'Israel dakon kila amin madep noman tan noman tan ani unun gak da kabikon dagin noman tokdan.
Babikon da babikon gak da kabikon nani kinda da kila amin madep yiyit tamokon yitdisak.'"
- ⁵ Yawe, Kwen Kokup anjelo gak da yo tagisi agil unun do kap yanjek mango awikwan.
Gak da gengo guramikdal unun do nandanek kap yon.
- ⁶ Nido Kwen Kokupmon Yawe gak yombem kinda mini.
Anjelo kinda gak yombem mini.
- ⁷ Anjelo dakon kila amin da muwukanon Pinjkop do si pasolgon.
Unun anjelo kabi anjwasinjek akgan unun masi masimi, mani Pinjkop da unun kabi si yapmanjek wagil masi masimisi.
- ⁸ Pinjkop Tapmim Ami, gagon tapmim madep tosok unuden amin kinda mini.
Toktogisi gak kulabik dima anjek gengo guramik kimokdol.
- ⁹ Gak da tap idap tapmimi ton unun kila asal.
Tap idap si pidosok bisapmon gak da abin yipmanjaki wayin dima asak.
- ¹⁰ Gak da Isip dakon tapmim madepni tuwilek obisi anupbal agil.
Anjek tapmim madepgokon da uwalgo pabinj yopgul.
- ¹¹ Kundu gat miktim gat unun gak dakon gin.
Gak da miktim gat yo morap unuden ton gat wasagil.

- ¹² Gak da not tetgin dakon miktim wasagil, ae saut tetgin dakon miktim kisi wasagil.
Henj Tabor gat ae Henj Emon gat gak do kisik kisik anjek kap yan gamamal.
- ¹³ Yawe, gak tapmimo madepsi.
Tapmimo pidanbisi.
- ¹⁴ Gak kila amin madep egek anpak kilegikon da amin kilani anjek gen kokwin pi kilegisi asal.
Gak minat amin do but dasi galak tan yominek gengo anjeban anjek tagisi panpulugosol.
- ¹⁵ Amin gak gawak gaminek kap yan gaman unun kisik kisik tagi ani.
Yawe, amin morap gak da inamon tenjenigokon akwan unun kisik kisik tagi ani.
- ¹⁶ Unun amin anpakgo kilegi do gildat kinda kalon unun do nandanek kisik kisik anjek mango anjisan.
- ¹⁷ Gak kalongin teban toknin, ae gak do kisik kisik madepsi nandaman.
Nin do nandan yawok niminek panpulanjaki emaron teban toman.
- ¹⁸ Asisi, Yawe unun pasiknin egi nimisak.
Gak Israel amin nin dakon Pinjkop Telagisi nin da kila amin madepnin ningul.

Pinjkop da Dewit do yan teban tok agit

- ¹⁹ Kalipsigwan oman amin kabigo tagisi do dipmin yoligil, anjek yan yoyigil,
"Nak da emat amin tagisi kinda kili manjigim.
Nak da minat aminyo da binapmon nan kila amin madep egipjak do abidagim.
Anjek kila amin madep dakon pelit kinda busujikon yipman ingum.
- ²⁰ Nak da oman amino Dewit kili manjigim, anjek yipbo ji dakon kila amin madep dagagit.
- ²¹ Nak tapmimno yipbo unun gat toktogisi egipdamal.
Nak dakon tapmim da aban teban tokdisak.
- ²² Uwalni da emaron aripmi dima abin yipni.
Ae amin yokwi da aripmi dima abin yipni.
- ²³ Nak da uwalni baman yomdisat, anjek amin nandaba yokwi tan imni amin dapbo kimotdan.
- ²⁴ Nak da but dasi galak tan imin kimagek unun gat toktogisi egipdisat.
Uwal gat emat wamni bisapmon nak da anpulanjapbo pabinj yopdisak.

- 25 Nak da miktimoni abo tap idap Mediterenian unudon da wasaṅek kin pakbi madep Yupretis da ariṅmon kikedisak.
- 26 Aṅek Dewit da yaṅ naṅyikedisak, 'Gak Datno ae Pinjkopno.
Gak da tip tebano egek toktogisi anṅpulugosol.'
- 27 Nak da manjiko monjino mibiltogi dagosak, ae kila amin madep mibiltogi dagaṅek miktimon kila amin madep morap yapman mudosak.
- 28 Nak toktogisi but dasi galak taṅ imin kimotdisat.
Aṅek unṅ gat saṅbek saṅbek anṅapdo saṅbek saṅbek unṅ toktok teban taṅ wigikedisak.
- 29 Toktogisi unṅ da kabikon kinda da kila amin madep egi egi akdisak.
Kundu da toktogisi tosok unṅ da tilak, unṅ da kabikon kila amin madep kinda da toktogisi Israel amin kila akdisak.
- 30 "Mani babini kabi nawa geno pabin yopni, ae nak dakon gen dima yolni kaṅ,
- 31 bo ae geno do manji imiṅek gen tebano dima guramitni kaṅ,
- 32 yokwini do nandaṅek baljokdisat.
- 33 Mani unṅ bisapmon kisi nak Dewit but dasi galak taṅ imdisat.
Aṅek dima yipman dekeṅ, ae unṅ do yaṅ teban tok agim unṅ dima anṅun abeṅ.
- 34 Nak unṅ gat saṅbek saṅbek agimak dima kirinṅkeṅ, ae geno kulabik kinda dima abeṅ.
- 35 Nak Dewit do yaṅ teban tok agim.
Nak telagisi, do top dimasi yosot.
- 36 Babikni kabi toktogisi egi wugikdaṅ.
Gildat da tosok unṅ da tilak unṅ dakon diwatni da miṅat aminyo bisap dubagi kila akdaṅ.
- 37 Kanek da kundukon tosok, unṅ da tilak toktogisi yaṅ egi wigikdaṅ."
Uwal da kila amin madep abin yipgwit bisapmon kunam takgwit
- 38 Mani abisok kila amin madep manjigil unṅ do butjap nandaṅ imisal.
Kili yipman dekgil, aṅek manji imgul.
- 39 Oman amingo gat saṅbek saṅbek agimal unṅ panṅdagagil.
Gak da kila amin madep pelitni mabi miktimon manek yo isali agit.
- 40 Gak da kokup papni dakon dam kili tuwilgil.
Yutni tebaisi unṅ kili tasik tawit.
- 41 Miṅat amin morap kapmatjok akwan unṅ da yo kabini kabo timikgan.
- Ae amin kapmatjok ekwan da yaṅsul an iman.
- 42 Gak da yum pindagaki uwal da emaron abin yipgwit.
Yaṅ anṅyominjaki kisik kisik awit.
- 43 Gak da abi emat amini emaron dima teban tawit, aṅek emat bisapmon dima anṅpulugagil.
- 44 Gak da abin yipgul da kila amin madep saṅbek dima egisak, ae saṅbek miṅat aminyo kila dima asak.
- 45 Gak da abi amin pelan tepmisi asak, aṅek mayaktok madepsi da wutjin imisak.
- Pinjkop da panṅpulugosak do bisit awit*
- 46 Yawe, gak bisap nian da pasildisal?
Toktogisi, ma?
Bisap nian da butjapgo kindap da yaṅ tebai sosak?
- 47 Yawe, nin bisap pisipmisok gin ekwaman, do nandaṅ nibi.
Gak da nin wasagil, mani mibili mini ekwaman da kimak mudokdaman.
- 48 Namin da toktogisi egek ariṅmi dima kimotjak?
Namin da tebaisi egek kimakbi tamokon ariṅmi dima kisak?
Amin kinda minisi.
- 49 Amin Tagi abisok nin dima galak taṅ nimisal, ma?
Dewit gat yaṅ teban tok aṅek nin but dasi galak taṅ nim do yagil unṅ nian?
- 50 Amin Tagi, oman amingo nak do nandaki.
Amin da nak do yaṅsul an naman.
Amin Nwaktjwari Kabi dakon manji gen yokwini dakon jigi imekdat.
- 51 Yawe, gak da nak kila amin madep manjigil, mani uwal da yaṅsul an naman.
Dukwan dukwan morap kisasat yaṅsul an naman gin.
- 52 Nin Yawe dakon man toktogisi awigi kimotneṅ.
Unṅ asi.

PAPIA 4

(Kap 90-106)

90

Pinjkop gat amin gat dakon gen

Kap on Pinjkop dakon pi amini Moses dakon bisit.

1 Amin Tagi, gak nin dakon yutsi yombem.
Kalip babiknin gagon egipgwit, ae abisokyo kisi, nin yaṅ gin gagon ekwaman.

2 Kalipsigwan ae don kisi toktok teban egipgul da egisal.
Kabap morap dima noman tawit, ae miktimon yo morap dima wasagil, mani gak kili egipgul.

³ Gak da yan yosol, “Minat aminyo ji aesi miktım dagoni.”

Yan yanek minat aminyo abi kimagek ae miktım dagonj.

⁴ Gak da bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalonjin, apma gildat egapno tepmi mudak unun yombem gin yan kosol, ae emat amin da kalbi bisap pisipmisok kila an unun da arıp gin.

⁵ Pakbi da igek amin timik panabikwa kimokgon, unudenj gak da amin abi kimokgon.

Bisap pisipmisok ekwanj, unun dipmin yombem gin pindakganj.

Unun jonj yombem da wisa dagokdo kwanj

⁶ madep tanek tilimni yopmanjan, mani pilindo si kibidanj mudonj.

⁷ Gak nin do butjap nandisal, do nin panupbal asal.

Gak nin do butjap nandisal, do madepsi pasalgomanj.

⁸ Gak da nin dakon yokwi morap kisi pindak mudosol.

Yokwi morap pasili amanj, unun gak da nomansi yopmanek pindak mudosol.

⁹ Miktımonegipnej bisap morapmon butjapgo da kagagwan ekwamanj.

Egip egipnin mudok do anjakwan yanwik anek kimokgomanj.

¹⁰ Nin bilak 70 yan da arıpmoneg kin ekwamanj.

Ae tapmınnin toni kanj, bilak 80 da arıp tagi egipnej.

Mani unun bilak morap ekwamanjon, nin pi madepsi amanj, anek jigi morapmi panalon amanj.

Unun bilak morap tepmisi kin mudanakwa nin tepmisi pasilgamanj.

¹¹ Namın da butjap madepgo dakon tapmım unun nandisak?

Butjapgo unun madepsi, do amin da gak do pasol pasol madepsi nandanı kanj, unun da tagi asak.

¹² Niyin dekbı on miktımone bisap dubagi dima egıpdamanj yansi nandananj.

Yan aki kando nandan kokwin tagisi ban panek egipnej.

¹³ Yawe, butjapgo bisap nıanj da sigin tosak? Oman amingo nin do bupmi nandanı nıbi.

¹⁴ Wisa dagokdo but dasi galak tan nımanaki butnin kadımisi tosak.

Yan anaki miktımone egi ananj kınanj daman kisik kisik kap yanek tagisi egipnej.

¹⁵ Gildat nıanj da jigi nıngul unun da arıp kisik kisik nıbi.

Ae bilak nıanj da yokwisi egıpgumanj unun da arıp kisik kisik nıbi.

¹⁶ Wasok tapmımi tonj asal unun oman amingo nin do nolınıbi pındatnej.

Ae tilıngo tagisi minat monjıyonın do yolınıbi pındatni dosi nandısak.

¹⁷ Amin Tagi Pınkopnin, gısamgo nınon tosak do nandanımanj.

Nınon tanjakwan pi morap amanj unun bamı tagisi tosak.

Asi, panıteban anaki pi aman dakon bamı tagisi tosak.

91

Pınkop unun kıla aminın

¹ Pınkop Wukwi Madep gat ekwanj amin unun Pınkop Tapmım Ami da yongamwan egek yik yawot tagisi anj.

² Nak Yawe do yan yosot, “Gak da dam madepno arıpmı dima tuwılı egek nak tagisi anıkutnosol.

Gak Pınkopno.

Egip egıpmo gagon tosak yansi nandısak.”

³ Pınkop da kılago tagisi anıakwan paron dima yokwalgi.

Ae gak nagal anıakwan sot teban gagon dima noman tonı.

⁴ Pup da pudıgi pırıgwan wutjanj unudenj Yawe da tagisi anıkutnosak.

Unun toktok teban kılago anek pasıkgo asak.

⁵ Kalbi bınap bo gildat kalba yo yokwisi kında da anıupbal asak yan do pasol pasol dima abi.

⁶ Ae sot teban kında da kalbi altanj gamjak, bo gildat bınap yo yokwisi kında da gak anıupbal asak yan do pasol pasol dima abi.

⁷ Amin 1 tausen gak da kapmatjok kımagakwa ae amin 10 tausen amin tetgo do kımotni kanj, unun yo yokwi gak da kapmatjok arıpmı dima apni.

⁸ Dabılgo da sı pındagaki Pınkop da amin yokwi kobogı yokwi yomıdsak.

⁹ Yawe Wukwi Madep da yongamwan egıpbı kanj,

¹⁰ yo yokwisi gagon arıpmı dima noman tonı.

Ae sot teban gak da yut da kapmatjok arıpmı dima apni.

¹¹ Kosıt morap agıpbıkon Yawe da anıelonı pi yoban kılago akdanj.

¹² Anıakwa kandapgo fıpmone fıdokı yan do gak kısıt da bedanj awılđanj.

¹³ Gak da laıon emarı yokwi gat ae tunon amin emarı tonj gat bamanj mısınıtdısak.

¹⁴ Yawe da yan yosok,

- “Amin nak do but dasi galak tan naman unun yokwikon banj timikgen.
Amin nak dakon man do nandanj teban tonj unun panjutnokenj.
15 Nak do bisit aba bisitni nandanj yobenj.
Ae jigi noman tanj yomni kanj, nak unun gat egipnenj.
Nak da yokwikon banj timigek man madep yobenj.
16 Nak da yokwikon banj timigek egip egipni sanjbeke dubagi anjakwan tagisi nandakdanj.”

92

Pinjkop anjkisik kap

Kap on Sabat bisapmon Pinjkop gawak iminek yogogi.

- 1 Yawe, gak Pinjkop Wikwisi egisal.
Ya yanj yanjek kap yanjek mango anjkisinej kanj unun tagisi.
2 Wisa dagok morap gak da nin do but dasi galak tanj nimisal unun do yanj tenjenok anenj kanj unun tagisi.
Ae kalbi morap bisapmi bisapmi panjputuganek dima nipmanj dekdal unun do yanj tenjenok anenj kanj unun tagisi.
3 Gita napmi 10 kabi dakon ae gita napmi morapmi tonj unun banj tidanjek kisik kisik anek unun dakon yanj tenjenok anenj kanj unun tagisi.
4 Yawe, gak yo tagisi asal unun do nandanjek butno tagisi asak.
Kisitgo da pi asak unun do nandanjek kisik kisik kap yosot.
5 Yawe, gak pi tapmimi tonji asal.
Nandak nandakgo unun ilarisi.
6-7 Amin yokwi jonj yombem tagi kwonj, ae yo morapmi timigek tagisi ekwanj.
Mani gak da wagilsi panjupbal akdisal.
Amin nandak nandakni mini ae nandanj kokwini tagi dima amin on yo morap do aripmi dima nandanj pisoni.
8 Mani Yawe gaga kila amin madep toktok teban egi wigisal.
9 Yanjsi nandamanj, amin gak do uwal anj gamanj, unun kimotdanj.
Yo yokwi anj amin pabinj yopbi birapmigi dukwan dukwan kikanj.
10 Mani gak da tapmim madep namgul unun jonj bulmakau wili dakon tapmim yombem.
Gak da yo tagisi anj namisal, do but galaksi nandisat.
11 Dabilno da pindagapbo uwalno tasik tanj mudawit.
Mirakno yopmanjek uwalno yokwisi dakon kunam wiwik nandagim.
12 Amin kilegi unun silbat da yanj madepsi taganjek bami tokdanj.

- Sida kindap Lebanon miktimon tonj unun da tilak tagokdanj.
13 Amin kilegi unun Yawe da yutnon kili kwaokbi.
Pinjkopnin da yutnon egek madepsi tagonj.
14 Amin pelanj anek bami sigin tokdanj.
Tagisi tanjek tami dima biripmigi manjek kalikaligi sigin tokdanj.
15 Anek yanjsi yanj tenjenokdanj, “Yawe unun anjakni kilegi gin.
Unun tip madepnin egisak, ae yokwini kinda dimasi tanj imisak.”

93

Pinjkop unun kila amin madep egisak

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Kila amin madep dakon imal pasak.
Asi, kila amin madep dakon imal pasak, ae tapmimni unun madepsi.
Miktim daman unun wasanban tebaisi tosoke, aripmi dima puwenj kisak.
2 Yawe, gak kila amin madep yityiti tamogokon kalipsigwan kilisi yikgil.
Yo morap dima noman tanjakwa gak kilisi egippul.
3 Yawe, tap pakbi madep unun da madepsi tamalikganj.
Anek wiwik madepsi yanjek sulukwanj, ae ilenjonk tebaisi tidonj.
4 Mani Yawe, gak dakon tapmimgo unun pidanjbisi.
Tap pakbi madepsi tamalikganj unun dakon tapmim yapmandak, ae ilenjonk tidonj unun dakon tapmim yo kisi yapmandak.
5 Gak dakon gen tebango unun toktogisi tokdanj.
Yawe, gak dakon yut dagok dagogi mini telagisi tokdisak.

94

Pinjkop da amin yokwi morap pabinj yopmanjek amin kilegi morap panjputugokdisak

- 1 Yawe, gak Pinjkop, gak da yokwi pakpak amin yokwi anj dakon kobogi yomisal.
Do abisok butjapgo yolinjaki tilimgo koni.
2 Miktim daman dakon gen kokwin amin madep pidoki.
Abisok abinjak iyi do nandaba wigisak amin dakon anjak yokwini do kobogi yokwisi yobi.
3 Yawe, bisap nianj da amin yokwi da anjakni do kisik kisik ani?
4 Amin yokwi da iyi do nandaba wigakwa anjak yokwini anj unun do pibit tidok anj.
5 Yawe, minjat amin kabi gaga do manjigil, amin da pabinj yopmanjek jigi madepsi yomanj.

- 6 Uñun da sakwabat gat, ae miñat monjiyo meni datni yopman kimakgwit gat, ae amin kokup ñwakñwarikon da apgwit da miktminnon ekwan, uñun dapba kimokgoñ.
- 7 Añek yañ yoñ, “Yawe da nin dima nindasak.
Israel amin dakon Piñkop yo nin da amañ uñun do nandaba kik dima asak.”
- 8 Nandak nandakji mini amin, mirak yopmanjek butji piñoni!
Ji ñjugigisi. Ni bisapmon nandan kokwin tagisi amin dagoni?
- 9 Piñkop da miraknin wasagit, do aripmi dima nandisak, ma?
Ae dabilnin wasagit, do iyi aripmi dima siñtosak, ma?
- 10 Miñat amin kabi egi añ añ kwan kobogi yokwi yomisak, do ji do kobogi yokwi aripmi dima damjak, ma?
Uñun miñat amin morap kisi dakon yoyiñdetni.
Uñun nandak nandakni mini, ma?
- 11 Yawe da miñat amin morap kisi dakon nandak nandak kili nandan mudagit.
Uñun nandisak, yo morap ak do nandan, uñun bami tagisi dima noman tokdan.
- 12 Yawe, gak da amin kinda anmilip akdo tepmi imiñek nawa gengo iyin dekgi kan, uñun amin kisik kisik tagi asak.
- 13 Jigi bisapmon gak da yik yawot imisal.
Yañin egakwan amin yokwi kimagek miktim kagagwan pikwan.
- 14 Nido, Yawe da miñat amini aripmi dima yopman detjak.
Asisi, miñat amin kabi iyi do manjigit uñun manji aripmi dima yomjak.
- 15 Ae don anpak kilegikon da gen kokwin akdan.
Anakwa amin kilegi da uñun yoldan.
- 16 Namìn da nak anpuluganjek amin yokwi pabij yopjak?
Namìn da nak anpuluganjek amin gulusuñ añ uñun pabij yopjak?
- 17 Yawe da nak dima anpulugagit tam, bisap dubak dima kimakbi tamokon pakgim.
- 18 Nak yañ nandagim, “Kandapno sagalegi, do kili uñun man nitdisak.”
Mani dima. Yawe, nak do but dasi galak tan namiñek abidanaki dima magim.
- 19 Butjik nandagim bisapmon, butno anteban añek anpuluganbi kisik kisik agim.
- 20 Gak kila amin yokwi gat pi dima añ.

- Uñun amin da miñat aminyo anpak yokwi tagi ani do gen teban yopmanjan.
- 21 Uñun muwugek amin kilegi panupbal ak do gen yañ panteban añ.
Ae gulusuñ dima añ amin dapba kimotni do gen yañ yoman.
- 22 Mani, Yawe dam madepno aripmi dima tuwili egisak.
Piñkopno da tagisi anknunosok.
- 23 Uñun anpak yokwi awit dakon kobogi yomdisak.
Yokwini uñun nandan yomisak, do dapban kimotdan.
Asi, Yawe Piñkopnin da obisi panjasik akdisak.

95

Piñkop ankisik kap

- 1 Apba kisik kisik kap Yawe do yono!
Piñkop tip madepnin yokwikon ban pulugan nipgut uñun do nandanek yañ tidanjek kisik kisik kap yono.
- 2 Uñun da kapmatjok kinjek ya yañ iyinen.
Añek kisik kisik kap yañek mani ankisino.
- 3 Nido Yawe uñun Piñkop tapmimi tonji egisak.
Uñun Kila Amin Madep tapmimi tonji egek amin da piñkopnin yañ yoñ yo morap yapman mudosok.
- 4 Miktim galegi ae kabap miktim kisi uñun iyi dakon.
- 5 Miktim gat tap gat kisi iyi wasagit, do kisi bamot iyi dakon gin.
- 6 Ji apba ñwakben añek gawak imno.
Yawe uñun da nin wasañ nipgut.
- 7 Uñun Piñkopnin egisak.
Nin sipsip kabini, do nin dakon kila añek japnin nimisak.
Abisok geni nandan imni.
- 8 Yawe da yañ yosok, “Kalip babikji da miktim kibiri timon, Meriba ae Masa miktimon, but teban awit.
Ji yañ dima ani.
- 9 Yo agim uñun pindakgwit, mani nak ankwel do pi madepsi awit.
- 10 Nak bilak 40 uñun amin do butjap nandan yongum.
Añek yañ yagim, ‘Butdasi nak dima nolgan.’
Nak dakon gen dima guramikgan.’
- 11 Yañdo, nak japtanjek yañ yoyigim, ‘Asi dayisat, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigni.’”

96

Piñkop da miñat amin kabinikon anpak tagisi asak

- 1 Yawe do kap kalugi kinda yan imni.
Miktimi miktimi amin ekwan, ji Yawe do kap yan imni.
- 2 Yawe do kap yan iminek mani anksisini.
Gildari gildari amin yokwikon ban timik timik asak unun dakon geni yan tenjenoni.
- 3 Amin kisisi miktimi miktimi ekwan tilimni gat ae yo masi masimisi asak unun do yan tenjenan yomni.
- 4 Yawe unun wagil tagisisi, do anksin kimorisi.
Unun kokup kidat morap yapmandak, do si pasal imimisi.
- 5 Miktim diwari dakon pinjopni unun kokup kidat dakon wupni gin.
Mani Yawe da kundu wasagit.
- 6 Yawe unun kila amin madep egek man madepni tan imisak.
Tapmimni madep gat ae yo morapni kildani tagisi telagi yutnikon tan iman.
- 7 Minjat amin kabi morap, yan simil anek Yawe dakon tilimni gat ae tapmim madepni gat do yoni.
- 8 Yan simil anek tilim madepni do nandanek Yawe anksisini.
Paretji timigek Telagi Yut Madepni da nagalgwan pigini.
- 9 Unun telagisi ae tilimni njwaknjwarisi, do Yawe gawak imni.
Amin miktimi miktimi ekwan, ji nimmimigek pasal imni.
- 10 Miktimi miktimi egi anan kwan unun dakon amin yan yoyini, "Yawe unun kila amin madep egisak.
Unun da miktim daman anteban aban wayin dima asak.
Yawe da don gen kokwin pi kilegisi anek amin dakon anpak kokwin akdisak."
- 11 Kundu gat miktim gat, jil kisik kisik anjil.
Tap idap, gak wayin madepsi anek kisik kisik abi.
Ae yo morap tap kagagwan ton, jiyo kisi kisik kisik ani.
- 12 Jap pi gat ae yo morap unjungwan ton, ji kisik kisik ani.
Unun bisapmon kindap morap koron ton unun kisik kisik kap yokdan.
- 13 Yawe da buron kisik kisik akdan, nido Yawe abin gen kokwin anek miktim daman kisi dakon minjat aminyo dakon anpak kokwin an yomdisak.
Anpak kilegikon da, ae gen bamikon da, miktimon minjat amin morapyo gen kokwin anyomdisak.

97

Pinjkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktim gak kisik kisik aki.
Miktim tim tap binap ton ji but galak nandani.
- 2 Gikwem gat ae pilin gat da anjwasamal.
Anpak kilegikon da amin kila asak.
- 3 Kindap da mibil tan iminek uwalni anjwasinek ekwan unun sonban pasilgan.
- 4 Unun da malni yopban miktim tenjenosok.
Miktim da kanek nimmimikdak.
- 5 Yawe apban kanek kabap da pakbi dagon.
Unun miktim morap kisi dakon Amin Tagi egisak.
- 6 Kundu da anpakni kilegi do yan tenjenok anjawan minjat amin morapyo da tilimni kon.
- 7 Amin kokup kidat gawak yominek panjisan unun mayak tok pan.
Kokup kidat, ji Yawe gawak imni.
- 8 Saion kokup pap amin gat, ae Juda miktimon kokup pap tan anan kwan unun dakon amin gat da unun nandanek, gen kokwin tagisi asal unun do but galak nandanek kisik kisik an.
- 9 Nido Yawe gak Pinjop Wikwisi egek miktim morap kisi kila asal.
Gak pinjop njwaknjwari morap kisi yapmanek mango wukwisi toso.
- 10 Ji Yawe but dasi galak tan iman amin, ji anpak yokwi do nandaba inanis asak.
Iyi dakon telagi amin kabini, yokwi an amin da kisiron ban timigek kilani asak.
- 11 Pinjop da amin kilegi tenjenan yoban kisik kisik pan.
- 12 Amin kilegi, ji Yawe kisik kisik anjiminek mani telagi do nandanek ya yan iyini.

98

Pinjkop unun amin morap dakon kila amin madepni

- 1 Yawe da yo masi masimisi agit, do kap kalugi kinda yan imno.
Tapmimni madepsi ae anpakni telagi, do emaron teban tagit.
- 2 Yawe emaron teban tagit unun dakon yan tenjenok agit.
Anpakni kilegi yoliban miktimi miktimi amin kisi da kawit.
- 3 Israel amin do but dasi galak tanek dima yopman det do yan teban tok agit unun do sigin nandisak.
Pinjopnin da emaron teban tanek nin yokwikon ban pulugan nipgut, unun miktimi miktimi amin ekwan unun da kili kawit.
- 4 Miktim amin morap, ji yan tidanek Yawe anksisini.

Kisik kisik kap yanek anjksini.

⁵ Gita tidanjek kap yanek Yawe anjksini.

⁶ Kwen gat ae kasisinj gat pisonjek yan tidanjek kisik kisik anjek Yawe anjksini.

Unjun Kila Amin Madep egisak.

⁷ Tap gat yo morap tapgwan ton, ji yan tidoni.

Miktim gat amin miktimon ekwan, jiyu kisi yan tidoni.

⁸ Pakbi madep ji kisit tidoni.

Kabap ji kisik kisik anjek kap yoni.

⁹ Ji kisisi Yawe da buron kisik kisik anjek kap yoni, nido Yawe miktim amin morap gen kokwin an yom do abisak.

Gen kokwin kilegisi akdisak.

99

Pinjkop unjun kila amin madep mibiltogi

¹ Yawe unjun kila amin madep egisak.

Miktimi miktimi amin ji pasal nimnimikyo ani.

Kila amin madep tamonikon yigakwan anjelo madep serabim da teri teri akjan.

Anjakwa miktim wudip asak.

² Saion kokup papmon unjudon Yawe tapmim madepni tanj imisak.

Ae unjun da minjat amin morap kisi dakon man yapmanjek mani da wikwisi asak.

³ Amin kisi da mango madepsi ae masi masimi unjun do yan anjksinj kimotnisi.

Gak telagisi.

⁴ Kila amin madep tapmimi tonj gak anjak kilegisi unjun do galagisi nandisal.

Gak da Israel amin nin do anjak tagisi gat ae anjak kilegi gat nibi yolgamanj.

Gak da Israel miktimon gen kokwin kilegi gat ae anjak kilegi gat asal.

⁵ Ji Yawe Pinjkopnin anjksini.

Unjun telagi egisak, do burikon kinjek gawak imni.

⁶ Moses gat Aron gat Yawe dakon mukwa sogok amin egipgumal.

Ae Samuel yo kisi mani yanek gawak imgwit amin kabikon nani kinda.

Unjun da Yawe do bisit aba bisitni nandanj yomgut.

⁷ Gikwem timi kinda dubagisi wigisak unjudon egek gen tebani yomgut.

Yoban gen teban morap Pinjkop da yomgut unjun guramikgwit.

⁸ Yawe Pinjkopnin, gak da minjat aminyogo dakon bisitni nandanj yomgul.

Gak da diwarini wiririk yomgul, mani gulusunji dakon kobogi do jigi yomgul.

⁹ Yawe Pinjkopnin unjun telagi, do mani awigek iyi da telagi kabapmon gawak imnenj.

100

Pinjkop ya yanj iyik dakon kap.

¹ Amin miktimi miktimi ekwan ji kisik kisik anjek yan tidanjek Yawe anjksini.

² Ji but galagon da Yawe gawak imni.

Kisik kisik kap yanek unjun da kapmatjok kini.

³ Yawe unjun Pinjkop yanji nandanj imni.

Unjun da iyi nin wasanj nipgut.

Nin unjun dakon gin.

Nin unjun dakon minjat amin kabini, nin sipsip kabini iyi pawilakwan ekwamanj.

⁴ Telagi yut madep da nagalgwan pigeke ya yan iyinejek anjksinenj.

Nin ya yanj iyinejek mani yan anjnotnenj.

⁵ Nido Yawe unjun tagisi.

Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tanj yomisak.

Babikon da babikon geni anjeban anjek amin kabini panjapulganj anjanj kikedisak teban.

101

Kila amin madep dakon yanj teban tok

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, nak amin do but dasi galak tanj yomisak, ae amin dakon anjak kokwin kilegisi asal unjun do kap yokenj.

Nak gak anjksik do kap yokenj.

² Nak anjak kilegi ban gin yolgenj.

Yawe, ni bisapmon gak abinj nak anjapulugoki?

Nak naga da yutnon anjak kilegi ban gin abenj.

³ Nak yo injani kinda dimasi kokenj.

Pinjkop manji imanjan amin dakon anjak do dima galak tosot.

Nak unjun gat kalonji dima agipnenj.

⁴ Nak butnokon da yokwi di dima abenj.

Ae anjak dima agagi do nandak nandak dima abenj.

⁵ Nak da amin do yanba yokwi tok anj amin obisi panjupbal akdisat.

Iyi do nandaba wigisak amin gat dima egipnenj.

⁶ Nak amin Pinjkop yolganj unjun banj galak tanj yobenj, ae unjun gat gin nak da yutnon tagi egipnenj.

Amin toktogisi anjak kilegi anj, unjun amin dagin oman amin egipni.

⁷ Jamba but amin nak da yutnon dima egipni, ae top yonj amin nak gat dima egipnenj.

⁸ Gildari gildari amin yokwi miktimmninon ekwan unun panjupbal ak do pi aben. Nak da amin anpak yokwi an amin wiririgapbo Yawe da kokup papmon sanbenek dima egipni.

102

Amin kinda da jigi panjek bisit asak

Amin kinda jigi panjek tapmimni minisi anjakwan Yawe da anjapulugosak do bisit agit.

¹ Yawe, bisitno nandaki. Nak gak da anjapulugoki do yan tidosot.

Nak dakon kunamno nandan nabi.

² Jigi madepsi paken bisapmon dima gandan yan do dima pasilgi.

Bisitno nandaki.

Gak do yan tidoken bisapmon tepmisi nandanek nak anjapulugoki.

³ Egip egipno unun mukwa da yan bisap pisipmisok tanjek pasilgan unun yombem.

Kindap madep da sosok unun da tilak giptimno tepmisi sosok.

⁴ Amin da jon kibidanbi bamon unuden nak yokwisi egisat.

Do jap nok do dima galak tosot.

⁵ Nak iyon iyon yosot, ae giptimno madep dima, nak kidari ginsi.

⁶ Nak singin da yan miktim kibiri timon yokwisi egisat.

Ae kalbi dakon minam da kokup amin da antasik abi do amin da aripmi dima egipmi timon ekwan unun da arip egisat.

⁷ Nak dipmin potpot tamokon pokdot, mani dabilno si sinjan egisak.

Bupmisi, nak minam kinda da yut kwenon yiddak unun da tilak nak naga gin egisat.

⁸ Gildat kinda kalon uwal da nak gen yokwi nayan.

Tasik token do yanek yansul an naman.

⁹⁻¹⁰ Gak nak do butjap madepsi nandisal, do abilak banjin nosot, ae dabil pakbino kapmon manba pakbi gat kisi nosot.

Nak sibat sibat ban yan abidan mabi timi kindakon kigin.

¹¹ Pilindo gildat da pigisak unun da aripmon egip egipno bisap pisipmisok gin.

Nak jon da kibidon unun yombem.

¹² Mani Yawe, gak kila amin madep toktogisi egisal.

Mango unun wukwisi, do minjat aminyo don altokdan unun da gak nandan gamdan.

¹³ Abisok abin Saion kokup pap do bupmi nandan iminjek anjapulugoki.

Bupmi nandan ibi dakon bisap kili noman tak.

Abisok bupmi bisap.

¹⁴ Saion kokup pap unun yokwi tak, mani oman amingo da yut agak tip morapni do but dasi galak tan yoman.

Abisok yokwi tak, mani kosit madepni dakon kimbaban pindagek unun da but yokwi yomisak.

¹⁵⁻¹⁶ Pinjop da Saion kokup pap aeni wasanek tilimni minjat amin kabikon yolikdisak.

Anjakwan minjat amin kabi morap Yawe do pasolni, ae miktim dakon kila amin madep morap tilimni do pasal imdan.

¹⁷ Unun giptim dakon yo do wadan amin unun dakon bisitni nandan yomdisak.

Bisit aba sanbenek manji dima yomdisak.

¹⁸ Yo unun Yawe da asak unun papiakon mandano babi kabi don altoni da Yawe da pi unun agit dakon gen nandanek mani awigini.

¹⁹ Gen unun yan mandanen, "Yawe iyi da telagi kokupmon kwen egek sinjanban pigit.

Unun Kwen Kokup egek sinjanban miktimon pigit.

²⁰ Anjek dam tebanon amin jigi panjek kunam tagakwa nandagit.

Ae dapba kimotni do yanbi amin unun pulugan yopban kiwit."

²¹ Yan agit do Saion minjat aminyo da Yawe dakon man yan tenjenoni.

Jerusalem minjat aminyo da anjisini.

²² Unun bisapmon minjat aminyo gat ae kila amin madepni gat Yawe gawak im do Jerusalem muwugek yan akdan.

²³ Nak tagan amin madep egapbo Yawe da tapmimno anjupbal anjek bisapno anjisip agit.

²⁴ Do nak yan iyigim, "Pinjopno, toktok teban egisal.

Nak amin pelan dima at, do egip egipno abisok dima gwayeki.

²⁵ On miktim dakon teban tokni kalipsigwan kili yipgul da tosok.

Ae kundukon yo morap ton unun gak dakon kisit kilda.

²⁶ Kundu gat miktim gat tasik tokdamal. Imal giranji da pudan kwan, unun da tilak yokwi tokdamal.

Amin da imal kulabik an, unun da tilagon gak da kulabik anjaki sanbenek dima tokdamal.

Mani gak toktok teban egipdisal.

²⁷ Gak kulabik dima anjek yan gin egipgul da egisal.

Gak dagok dagogi mini egi wigikdisal.

28 Oman amingo nin dakon miñat monjiyo
gak da buron egipdan.
Ae unjun dakon diwatni pañpuluganjaki
gak gat tagisi egipdan.”

103

*Piñkop da nin do but dasi galak tan
nimisak*

Dewit dakon kap kinda.

1 Yawe anksikenj.

Nak butno nan yan iyisat, gak
gwinimbil mani telagi anksiki.

2 Yawe anksikenj.

Nak do yo morap tagisi asak unjun do
dima intokerj.

3 Unjun da diwarino kisisi wiririk namisak.

Ae sotno kisisi pañmilip aban kilek
tosot.

4 Yawe da yokwikon ban puluganban dima
kimokdot.

Ae but dasi galak tan naminej bupmi
nandanj namisak.

5 Yo tagisi do galak tosot unjun aripnokonsi
namisak.

Yan anjakan nak aeno amin kalugi
daganek sinjin da yan tapmimi tonj
agisat.

6 Amin da pabinj yopmanakwa yokwi ekwanj
amin Yawe da anpakni kilegikon da
gen kokwin tagisi anj yomisak.

7 Kalipsigwan yo morap ak do nandagit
unjun Moses nan iyigit.

Ae pi tapmimi tonj agit unjun Israel amin
do yolinban pindakgwit.

8 Yawekon bupmi ae nandanj yawotyo
tosok.

Unjun butjap tepmi dima nandisak, ae
amin do but dasi madepsi galak tan
yomisak.

9 Bisapmi bisapmi yokwi amanj do gen dima
yanj nimisak.

Ae butjapni bisap dagok dagogi mini
dima tan ananj kisak.

10 Diwarinin dakon kobogi yokwisi timiri
mani dima nimisak.

Nin yokwi morapmisi amanj unjun
dakon kobogi do yo jigisi timiri mani
dima nimisak.

11 Nido amin iyi do pasal iman amin unjun
but dasi galak tan yomisak.

Butdasi galak tan yomyomni unjun
pidanbisi, miktim yapmanek kwensi
ason kundu tosok unjun dakon tilak.

12 Gildat wisagon da si pigisak tet unjun
dubagisi.

Unjun da tilak Piñkop da diwarinin
wiririkban dubagisikon tonj.

13 Dat da miñat monjiyoni do bupmi nandanj
yomanj unjun da tilak Yawe da amin iyi

do pasal iman amin do yanji nandanj
yomisak.

14 Nido tapmimnin madep dima, nin miktim
gin yan nandanj nimisak.

15 Amin nin jonj yombem egip egipnin
pisiptomisok.

Nin jonj dakon jareñj yombem da bisap
pisiptomisok egek kibidomanj.

16 Mirim da jareñj pañwayinj aba manakwa
amin da jareñj sanbenjek dima
pindakganj.

17 Mani Yawe da toktok teban miñat aminyo
pasal iminej ekwanj unjun do but dasi
galak tan yomisak.

Ae babik don altoni unjun do anpak
kilegisi anj yomdisak.

18 Yawe da sanbek sanbek agit unjun yolek
geni guramikganj amin do yo tagisi anj
yomdisak.

19 Yawe Kwen Kokupmon kila amin madep
yigek yo morap kila asak.

20 Anjelo tapmimi madepsi kabi, ji Yawe
dakon geni do mirak pakyansi yop-
manjek guramik kimokgonj kabi, ji
Yawe anksisini.

21 Ji Yawe dakon pi amin Kwen Kokup egek
galaktokni yolek omani anj, ji Yawe
anksisini.

22 Yo morap Yawe da wasagit da kilani
asak unjun dukwan dukwan tan ananj
kwanj, ji Yawe anksisini.

Nak Yawe anksikenj.

104

*Piñkop yo morap wasagit, do mani
awigino*

1 Nak Yawe anksikenj.

Yawe Piñkopno, gak wukwisi.

Gak kila amin madep mibiltogi ae man
madepgo tonj.

2 Amin da imal ban giptimni wamanjanj
unjuden, gak gaga nanj tenjenj nanj wa-
manjal.

Amin da imal yut ilikba pikwanj unjuden,
gak da kundu gat ae gik morap gat
yopmanjal.

3 Anjek yutgo kwen ason pakbi kwenon asal.
Gikwem da os da amin ilik pawilganj
tamo timgo daganakwan mirim da gak
nanj kisak.

4 Gak da mirim yabekbi unjun da gengo ananj
kisak.

Ae gak da abi mal da oman amingo
dagonj.

5 Gak da miktim on yipgul da tamonikon
wagil tebai tosok,

ae aripmi dima duwalik kisak.

6 Gak da tap idap yipbi imal da yanj miktim
wutjigit.

- Anjaki pakbi da kabap morap kisi wutjigit.
- ⁷ Mani don tap idap tebai iyinbi duwalik kigit.
Tap idap gak da tebai yanbi nandanek tintim yanek kigit.
- ⁸ Tap idap kabap morap yipman degek miktim kuldugi timon pigigit.
Gak da tap idap unjon tosak do yagil da abisok unjon tosok.
- ⁹ Gak da tilak kili yipgul, do tap idap tilak unjon dima iratjak.
Tap idap miktim morap aeni dima wutjisak.
- ¹⁰ Kabap da galegikon miktingwan pakbi dabil panoman anjaki pakbi pagek kuldugi timon pukwan.
- ¹¹ Jon bit kilapyo pakbi unjon ban non, ae jon donki kisi unjon pakbi non, anek tekni panyawot an.
- ¹² Pakbi ilenon kindap ton, minam unjon yutni anek kindap kilenon yigek gen yon.
- ¹³ Gak kokupgokon kwen egek sikak yipbi kabap morapmon moj.
Pi asal dakon bami da on miktimon tugosok.
- ¹⁴ Gak da bulmakau da noni do jon yopbi kwon.
Ae yo mibili mibili abi kwanakwa nin jap unjon paman.
- ¹⁵ Nin wain nok do wain sop paman, anek but galaksi nandanaman.
Ae tomno dabilnin sono gulgwa ani yan do olip dakon nelagi paman.
Ae jap da giptimnin parjeban ani do pigaga jap paman.
- ¹⁶ Sikak manakwa Lebanon dakon kindap dakon geli da pakbi morapmi ilikgan.
Yawe dakon sida kindap unjon kalipsigwan iyi kwaokgit.
- ¹⁷ Unjon sida kindapmon minam da yutni an.
Ae bilak minam unjon kwat kwenon yutni unjon an.
- ¹⁸ Jon meme kabap madepsikon akwan.
Anakwa misan kabap dakon tip madep da panyongam anakwa ekwan.
- ¹⁹ Gak da kanek wasagil da unjon da bilak dakon kanek morap dakon tilakni asak.
Ae gildat dabil ni bisapmon pigisak unjon gildat da iyi nandisak.
- ²⁰ Gak da pilin tuk abi noman tanakwan karon jon bit kilapyo akwan.
- ²¹ Laion kilap wisinek madepsi yan tidon.
Pinjok gak da kilap wisan unjon yomisal.
- ²² Gildat wisak bisapmon tamonigwan si panji pokgon.
- ²³ Anakwa amin pidan kin pini anakwa wigi gildat pigisak.
- ²⁴ Yawe, gak da yo morapmi wasagil.
Gak nandan kokwin anek yo morap unjon wasagil.
Gak da yo morap wayin anek ekwan wasagil unjon on miktimon tuganbisi.
- ²⁵ Tap idap unjon madepsi.
Tap kilap madep ae monin monin morapmisi gat ae yo diwari gat kisi unjungwan ekwan.
Nin da aripmi dima manjitner.
- ²⁶ Tap kwenon tap wakga kin ap anakwa tap kilap madepsi wasagil unjon tap pidanek kisik kisik anek wigi mok an.
- ²⁷ Unjon kisisi jap do an bisapmon gak da upmoksi do jomjom an.
- ²⁸ Gak da jap yominaki non.
Gak da upmagaki buri tugon.
- ²⁹ Mani manji yominaki si pasolgon.
Ae mirim gwayesal bisapmon kimagek miktim dagon.
- ³⁰ Gak da egip egip dakon mirim yobi egip egip kalugi abidon.
Yo morap panjaluk anjaki miktimon kalugisi ton.
- ³¹ Yawe dakon tilimni dagok dagogi mini tan anan kisak dosi nandisat.
Anakwan yo morap wasagit do kisik kisik asak.
- ³² Unjon miktimon sintanban miktim wudip asak.
Kisitni kabapmon yopban mukwa pidon.
- ³³ Nak si egipben bisapmon Yawe do kap yoken.
Nak miktimon egi anan kikkisat unjon da aripmon Pinjokpo sigin yan anksiken.
- ³⁴ Nak Yawe do kisik kisik asat.
Do unjon da nandak nandakno do galak tosak dosi nandisat.
- ³⁵ Yawe, yokwi an minat aminyo panjupal aki.
Nak amin yokwi wagil pasilni do nandisat.
Nak Yawe anksiken.
Yawe anksini!

105

Pinjok gat minat amin kabiyoni gat dakon kap

- ¹ Yawe bisit iyinek ya yan iyino.
Pi madep madep agit unjon dakon geni yoyino miktimi miktimi amin da nandani.
- ² Kap yanek mani anksinek wasok tapmimi tonji morapmi agit unjon do yan tenjono.
- ³ Mani telagi anksinen.

- Amin morap Yawe gawak im do unjun da kapmatjok kwaj unjun kisik kisik madep ani.
- 4 Bisapmi bisapmi Yawe da kapmatjok kinjek panpuluganjek tapmim nimjak do sigin iyinenj.
- 5-6 Ji Yawe dakon oman amini Abraham dakon babini kabi, ji Jekop da kabikon nani, Yawe da iyi do manjikbi kabi, Yawe da pi tapmimi tonj ae yo masi masimi agit unjun do aesi nandani.
Ae amin yokwi do kobogi yokwi yomgut unjun do nandani.
- 7 Yawe unjun Pinjopnin.
Unjun da miktimi miktimi minjat amin morap kilani asak.
- 8 Yawe da sanjek sanjekni nin gat toktogisi agit.
Dagok dagogi mini sanjek sanjekni do nandanj egisak.
- 9 Yawe da Abraham gat sanjek sanjek unjun agit.
Unjun sanjek sanjek agit unjun dima kirinjit do Aisak nanj yanj teban tok anj imgut.
- 10 Ae Jekop, Israel amin dakon babi, sanjek sanjek unjun toktogisi tosak do Yawe da iyigit.
- 11 Unjun da yanj yagit, "Nak da Kenan miktim gak do gabenj.
Miktim unjun babigoni do tosak."
- 12 Kalip Israel amin kalonjisol, ae apbi amin yombem da egipgwit.
Asi, Kenan miktimon egipgwit, mani iyi dakon miktim unjun mini.
- 13 Unjun amin njwaknjwari da miktimon agi agi awit.
- 14 Mani, Yawe da yum pindagakwan amin di da dima pabinj yopgwit.
Panpuluganjek kila amin madep yokwi anjomo do nandawit unjun tebai yoyigit.
- 15 Kila amin madep unjun yanj yoyigit, "Minjat aminyo unjun nak dakon pi ani do manjigim, do anjak yokwi dima anjomni.
Nak dakon kombi amino do yokwi dima anjomni."
- 16 Yawe da aban Kenan miktimon jap do madepsi awit.
Anjek japni panjpasil agit.
- 17 Mani Josep yabekban unjun da mibil tanjek unjun da kalip panji Isip miktimon egipgut.
- Peni padik padikyo da monenj timit do nandanjek amin dakon oman monjini egipjak do amin do yomgwit.
- 18 Ain nap banj kandapnikon panjteban aba kandapmi pilin tagit.
Ae ain gironjikbi madep kinda tegikon anjteban awit.
- 19 Yanj egakwan wigi yo unjun altoni do kalip yanjkwok agit unjun bami noman tagit.
Yawe dakon gen da Josep dakon gen unjun bamisi yanj yoligit.
- 20 Kili Isip amin dakon kila amin madep da amin kinda yabekban kin Josep dam tebanon nanj pulugagit.
Amin njwaknjwari Kabi dakon kila amin unjun da Josep puluganj yipban kigit.
- 21 Anjek yipban yut madepni gat ae yo morapni kila asak do man madep imgut.
- 22 Kila amin madep dakon yo morapni kila anj unjun dakon mibiltok amin morapni kila agit.
Ae kila amin madep nandak nandak imanjan amin kabi unjun yoyinjdetjak dakon tapmim kisi tanj imgut.
- 23 Don Jekop panji Isip egipgut.
- 24 Ae don Yawe da minjat amin kabini panpuluganjban gwakni morapmi awit.
Ae panpuluganjban tapmimni da uwalni dakon tapmim yapgut.
- 25 Yawe da Isip amin dakon butni panjtoibilban minjat amin kabini do uwal anj yomgwit.
Anjek Yawe dakon oman amini do yokwi anj yom do kosit wusik awit.
- 26 Mani don, Yawe da oman amini Moses gat Aron gat manjinej yabekban Isip kigimal.
- 27 Kinj altanjek Yawe dakon wasok tapmimi tonj Isip miktimon agimal.
- 28 Yawe da pilin tuk yipban pilin tuk da miktim wutjigit, mani Isip da geni abinj yipgwit.
- 29 Pakbi kulabik aban yawi daganjek tap kilap kisi morap dapban kimak mudawit.
- 30 Merjak morapmisi irenj tanjek miktimni kisi tugawit, ae kila amin madep iyi dakon yut tamoyo kisi tugawit.
- 31 Yawe da yanjakwan bigal gat ae gugim gugim kisi morapmisi irenj tanjek Isip miktim kisi tugawit.
- 32 Ae sikak kulabik anjek ais gat ae mal gat banj yopban piwit.

- 33 Wain napni gat ae pik kindapni gat panjupbal anjek kindap diwari dapban sulugi timi morapmi awit.
- 34 Gen yanjakwan pilak pilak noman tawit. Tilakni unjun morapmisi, amin da aripmi dima manjiri.
- 35 Pilak pilak da yo tami tonj morap nawit. Anjek Isip amin da jap kwaokgwit dakon bami kisi nawit.
- 36 Ae Isip amin morapmon amin yuri kindakon monji mibiltogi Pinjkop da dapban kimak kimak awit.
- 37 Mani don, Israel amin timik panjinjakwan Isip yipmanj dekgwit. Silva ae gol kisi timigek kiwit. Israel amin morap kisi tagisi egipgwit, kinda sot dima agit.
- 38 Isip amin Israel do madepsi pasalgwit, do kinj mudanjakwa but galak nandawit.
- 39 Yawe da gikwem timi kinda yipban kwen tanjek unjun da minjat amini panjonngam agit. Ae kalbi kindap madep kinda yipban unjun da tenjenj yomgut.
- 40 Jap do iyinba minam yopban apba nawit. Ae Kwen Kokup dakon bret yoban nanjek tugawit.
- 41 Tip madep kinda witdal kinjakwan pakbi kinda tagal kinjek miktim kibiri timon pakbi madep kinda pak kigit.
- 42 Yo morap yanj agit, nido kalip Abraham oman amini do yanj teban tok agit unjun do sigin nandagit.
- 43 Do anjek minjat amini timik panjigit. Anjakwan minjat amin kabi iyi do kili manjigit unjun kap yanjek kisik kisik anjek kiwit.
- 44 Kinjakwa Amin Nwaktjwari Kabi dakon miktim unjun do yomgut. Ae yum pindagakwan unjun dakon pi timikgwit.
- 45 Israel amin da gen morapni gat ae gen teban morapni guramik kimotni do yanj agit. Yawe dakon man awigini!

106

Pinjkop da minjat amin kabini do anpak tagisi asak

- 1 Yawe dakon man awigini. Yawe anpakni unjun tagisisi, do ya yanj iyinenjsi. Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tanj nimisak.
- 2 Yo madep agit do namin da unjun dakon geni tagi yanj tenjenjosak?

- Ae anpak tagisi morap agit unjun da aripmon namin da mani tagi awigisak?
- 3 Amin do gen kokwin kilegisi anj yominjek bisapmi bisapmi anpak kilegisi anj amin unjun kisik kisik tagi ani.
- 4 Yawe, minjat amin kabigo panpuluganjek yokwikon banj timikgi bisapmon, nakyo kisi abidoki.
- 5 Nak minjat amin kabigo pindagapbo tagisi yigek yo tagisi timitni do nandisat. Ae amin kabigo da kisik kisik anjakwa nak unjun do kisik kisik aben. Anjek nin gak dakon amin kabigo ekwamanj do mango anjkinenej dosi nandisat.
- 6 Kalip babiknin da awit, unjuden nin yokwi agimanj. Nin anpak yokwi mibili mibili agimanj.
- 7 Isip miktimon babiknin gak da wasok tapmimi tonj agil unjun do pakyanjsi dima nandawit. Gak da bisap morapmi anpak tagisi anj yomgul, mani unjun do si injtawit. Anjek Tap Gamikon kinj altawit bisapmon gak kwen wigik anj gangwit.
- 8 Mani Yawe da tapmim madepni yolik do nandagit, ae man bini dima mosak do yokwikon banj timigakwan dima yokwi tawit.
- 9 Tap Gami tebai iyinban miktim kibiri tim dagagit, do amin da miktim kibiri timon kwanj unjun da tilak minjat aminyo mibiltan yominjek tap idap pudanjek panpanj kigit.
- 10 Amin uwal anj yomgwit amin da kisiron banj timigakwan dima panjupbal awit.
- 11 Mani pakbi da uwal wutjiba kimak mudawit, kinda dima egipgut.
- 12 Yawe da yanj anjakwan minjat aminyoni da yanj teban tok morap anj yomgut unjun do nandan gadawit. Anjek kap yanjek anjisiwit.
- 13 Mani Yawe da yo agit unjun do tepmisi injtawit. Anjek mibiltok Pinjkop da si yoyinjakwan yo ak do dima nandawit. Iyi da nandak nandagon da yo awit.
- 14 Miktim kibirikon egek burikon da jap dogin madepsi nandanek Pinjkop anjkilikgwit.
- 15 Pinjkop yo nido iyiwit unjun yomgut, mani sot madep kinda kisi yipban sot awit.
- 16 Miktim kibiri timon egek di da Moses gat Aron Yawe dakon mukwa sogok

amini telagi gat do nandaba yokwi tok an yomgwit.
 Anjek Pinjkop da nin do tapmim yanjin nimisak tam tagi yan nandawit.
 17 Anjakwa miktimon gapma madep kinda pisan pigakwan Datan gat ae Abiram gat amin kabini gat kisi unjun gapmagwan pigakwa miktim da abinj sopmanjakwan pasilgwit.
 18 Anjakwa kindap da pinjek unjun amin bamot yolgwit amin sorjan mini awit.
 19 Orep Kabapmon unjodon egek gol ban bulmakau wup kinda wasanej unjun Pinjkopnin yan yanek gawak ingwit.
 20 Bulmakau jon nosok dakon wupmi kinda gawak ingwit.
 Unjun anjak anjek Pinjkopni tilimi tonji abinj yipgwit.
 21 Pinjkop da Isip miktimon pi tapmimi tonji anjek Isip da kisiron ban timikgit, mani Israel amin da si injan ingwit.
 22 Pinjkop da wasok tapmimi tonj Isip miktimon agit, ae yo njwakjwarisi Tap Gamikon aban minjat aminyo madepsi wiripdakgwit.
 23 Pinjkop da minjat amini dapban kimotni do yagit.
 Mani pi amini unjun manjigit unjun Moses, unjun da Pinjkop da dabilon agek Israel amin panpuluganjek Pinjkop dakon butjap dakon kosit sopmanjakwan Pinjkop da dima panjupbal agit.
 24 Unjun Pinjkop da panpulugosak do yan teban tok agit unjun do dima nandan gadawit, do miktim tagisi abidok do dima galak tawit.
 25 Imal yut kabennigwan egi egi anjek Yawe do yanba yokwi tok anjek geni dima guramikgwit.
 26 Yan awit, do Pinjkop da gen tebaisi yominjek miktim kibiri timon kimotni do yagit.
 27 Anjek babikni yolban panji Amin Nwakjwari Kabi da binapmon egek miktim njwakjwarikon egipni do yagit.
 28 Don Peor miktimon kokup kidat egip egipmi mini unjun do paret abi unjun nawit.
 29 Anjak unjun aba Yawe butjap nandanek sot madep yokwisi kinda yomgut.
 30 Mani Piniis da pidan agek binap amini egi yominjakwan sot madep unjun pasilgit.
 31 Piniis da yo unjun agit unjun do anjak kilegisi kinda asak yan nandan ingwit da wun abisok ekwamanjon kisi yan gin nandaman.
 32 Israel amin Meriba pakbikon yokwi aba Pinjkop butjap nandan yomgut,

do unjun anpakni do anjek Moses jigi madep pagit.
 33 Moses buri yokwi tanban dima yogogi gen yagit.
 34 Yawe da yoyigit unjoden, Amin Nwakjwari Kabi dima dapba kimakgwit.
 35 Israel amin Pinjkop dima nandan iman kabikon minjat eyo anjek unjun dakon anjak yokwini yolek awit.
 36 Yan anjek kokup kidatni gawak yominjek anjak yokwisi anjek egipgwit.
 37 Unjun da monji gwayoni dapman kokup kidat do paret awit.
 38 Iyi dakon monji gwayoni ban dapgwit.
 Monji gwayoni gulusun dima awit, mani dapman paretni do Kenan amin dakon kokup kidat do ingwit.
 Anjakwa yawini da miktim anjupbal aban Pinjkop da dabilon injani agit.
 39 Anjak unjun anjek iyi ban panjupbal aba Pinjkop da dabilon injani awit, anjek minjat kinda da eni yipmanjek yumabi asak unjun da tilak Pinjkop manji ingwit.
 40 Yan awit do Yawe minjat amin kabini do japmi nandanek nandaban injanisi agit.
 41 Ae yopman degek yum pindagakwan Amin Nwakjwari Kabi da kisiron kiwit.
 Anjakwan uwalni dakon pinji egek geni guramikgwit.
 42 Uwal da jigi morapmi yominjakwa unjun dakon tapmim da yongamgwan egipgwit.
 43 Bisap morapmi Yawe da minjat amini panpulugagit, mani iyi dakon galak-tok yolek kwen wigik anjek yokwi morapmisi awit, do yokwisi egipgwit.
 44 Mani bisit awit bisapmon bisitni nandan yomgut.
 Anjek yokwisi egipgwit do bupmi nandan yomgut.
 45 Bupmisi nandan yominjek sanbek sanbek agit unjun do ae nandagit.
 Ae amin kabini do but dasi galak tan yomgut, do nandak nandakni ae kulabik agit.
 46 Anjek uwal Israel amin dam tebanon yopgwit amin dakon buri panjobilban Israel amin do bupmi nandawit.
 47 Yawe Pinjkopnin, yokwikon ban timikgi.
 Nin Amin Nwakjwari Kabi da binapmon ekwaman, mani aego panjumuwegek miktimninon panji nipbi.
 Yan anaki mango telagi do nandanek ya yan gayinej, ae kisik kisik anjek gak anjksinej.
 48 Yawe anjksinej,

Unjun Israel amin nin dakon Pinjkop abisok ae don egi anjan kinej kisi dakon.

Amin morap kisi da yoni, "Unjun asi!"
Yawe anjksinini!

PAPIA 5

(Kap 107-150)

107

Pinjkop anpakni tagisi unjun do kisik kisik anej

- 1 Yawe anpakni unjun tagisisi, do ya yan iyinisi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tanj nimisak.
- 2 Minjat amin morapyo, Yawe da nin uwal da kisiron banj puluganj nipgut, do yanji yanjek mani anjksinisi.
- 3 Unjun da ji miktim dubagikon egakwa timik panjopgut.
Gildat wisak tet da, ae pigisak tet da, ae not tet da, ae saut tet da ji timik panjopgut.
- 4 Diwari miktim kibiri timon agipgwit.
Kokup pap kinda anjalon anjek unjudon panji egipni dakon kosit kinda dima kawit.
- 5 Jap ae pakbiyo do obisi anjek pali kimakgwit.
- 6 Yokwi yanji egek, Yawe do yanj tidanba yokwikon banj puluganj yopgut.
- 7 Anjek timik kosit kilegi nanj panjanj kokup pap kindakon kinj altanjek unjudon egipgwit.
- 8 Yawe da toktogisi but dasi galak tanj yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.
- 9 Nido minjat aminyo pakbi do tegi kibidonj unjun pakbi yoban nanjek yawokgonj, ae jap do anj amin jap morapmi yoban nanjek tugonj.
- 10 Diwari dam teban yutnon pilin tukgwan egipgwit.
Amin da nap teban banj panjeban anjek jigiyomgwit.
- 11 Nido, Pinjkop Wukwisi kwen wigik anj imanjek geni abinj yipgwit.
- 12 Yanj aba Pinjkop da pi madepsi yoban jigisi nandawit.
Anjek miktimon manj pagakwa panpulugoni dakon amin mini.
- 13 Yanj egek Yawe do yanj tidanba panpuluganjek jigini unjun wiririkban pasilgwit.
- 14 Yawe da pilin tukgwan banj timik panjabinjek dam teban dakon nap tebani panjdagagit.

- 15 Yawe da toktogisi but dasi galak tanj yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.
- 16 Nido, yoma ain kinda mani bras unjun banj dapmanj panjeban abi unjun tuwildak, ae dam teban yut dakon dam dakon ain oba panjokgal jokgal asak.
- 17 Diwari kwen wigik anjek nandanj kokwini tagi dima amin dagawit.
Gulusunj morapmi awit, do jigiyepmiyo madepsi pawit.
- 18 Jap nok do dima nandawit, do palisok kimakgwit.
- 19 Yokwi yanj egek Yawe do yanj tidanba jigini unjun wiririkban pasilgwit.
- 20 Iyi yanjek giptimni panmilip aban kimakbi tamogwan dima pigiwit.
- 21 Yawe da toktogisi but dasi galak tanj yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.
- 22 Ya yanj iyik do paret anisi.
Ae kap yanjek kisik kisik anjek yo tagisi agit unjun do minjat aminyokon yanj tenjenonisi.
- 23 Diwari tap binap tap waggakon pi awit.
Tap madepmon agek monen ilit pi awit.
- 24 Yawe da wasok agit unjun pindakgwit.
Tap ilarisikon wasok tapmimi tonj agit unjun pindakgwit.
- 25 Yawe da yanban mirim madep anjakwan tap pakbi da madepsi tamaligkwit.
- 26 Anjakwan tap wakga kwen anenakban wigigit, ae yipban yawok mibalikon pigigit.
Yanj anjakwan pasildamanj yanj nandanjek but pasol madepsi awit.
- 27 Pakbi teban morapmi nanjek obigi anj unjun da tilak tap waggakon agipgwit.
Ae tap wakga awal do antidok awit.
- 28 Yokwisi agek Yawe do yanj tidanba panpuluganban jigini pasil yomgwit.
- 29 Mirim madep anyawot aban tap pakbi tamaliggit unjun yawori tagit.
- 30 Tap pakbi kanba yaworisi tanjakwan but kwaktok nandawit.
Yanj nandanakwa Yawe da dukwan kik do nandawit unjun tamo tagisikon panji yopban akgwit.
- 31 Yawe da toktogisi but dasi galak tanj yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.
- 32 Pinjkop dakon minjat amin kabi gat muwugek mani anjksinisi, ae kila amin muwut muwuron mani anjksinisi.
- 33 Yawe da yanban pakbi madep kibidonj, ae pakbi dabil dugonj.
- 34 Unjun da yanban miktim pakbini tonj unjun da kulabik aban yosok kinda unjudon dima kwosok.

- Unjun miktim amin da anpak yokwi awit,
do Yawe da jigi yan yomisak.
- 35 Yawe da yanban miktim kibirikon pakbi
noman ton, ae miktim pakbini
minikon pakbi dabil morapmi
noman tanek pokgon.
- 36 Anakwa jap do an amin panabin yopban
unjudon kokup pap kinda anek yikgan.
- 37 Yigek jap pi ae wain pi anek bami irenji
pan.
- 38 Yawe da pangisam aban minjat monjiyoni
morapmi iren ton, ae bulmakauniyo
kisi yan gin iren ton.
- 39 Mani don uwalni da pabin yopba
kalonisok dagin egek bupmi nan-
danek yokwisi ekwan.
- 40 Yawe da kila amini pabin yopban miktim
kibiri ae kosit minikon isal yumgin
akwan.
- 41 Mani wadak wadak an amin
panpuluganban minjat monjiyoni unjun
sipsip da yan iren ton.
- 42 Amin kilegi da Yawe dakon anpakni kanek
but kwaktok nandan.
Mani yokwi pakpak amin unjun gen ka-
gani sopmanek gen dima yon.
- 43 Nandan kokwinji tagisi amin, ji unjun yo
morap do pakyanji nandanek egipni.
Yawe da bisapmi bisapmi amin do but
dasi galak tan yomisak unjun do nan-
dani.

108

*Pinjop da minjat amini panpulugosak do
amin kinda da bisit agit*
Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop
gawak imim dakon kap.

- 1 Pinjop, butnokon da gak do tebai nandan
gadasat.
Asi, nak wagil gakdosi nandan gadasat.
Nak mango awigik do kap yokdisat.
- 2 Nak pidanek dipmin yopbo kinakwan gita
gat kulele gat tidoken.
Wisa wisa do unjun ban tidoken.
- 3 Yawe, nak Amin Nwaktjwari Kabi da binap-
mon ya yan gayiken.
Nak minjat amin morap kabikon kinjek
mango awigikdisat.
- 4 Gak da nin do but dasi madepsi galak tan
nimisal.
Nin da unjun dakon tilak yipnen kan,
kundu da aripmon wigikdisak.
Gak toktogisi gengo yolek nin
panpuluganek dima nipman dekdal.
Nin da unjun dakon tilak yipnen kan,
gikwem da aripmon wigikdisak.
- 5 Pinjop, nak minjat aminyo da mango
madepsi awigini do nandisat.
Tilingo yipbi noman tanakwan minjat
aminyo miktim morap kisikon ekwan
unjun da koni.

- 6 Gak da nin but dasi galak tan nimisal, do
bisitno nandaki.
Anek tapmim madepgokon da nin
yokwikon ban timigaki nin tagisi
egipnen.
- 7 Pinjop telagi yutnikon egek yan yosok,
“Nak emaron kili teban tat, do nak
kisik kisik anek minjat amino do
Sekem miktim kokwinidiat, ae
Sukot miktim dakon kuldukgiban
kokwinik yomdisat.
- 8 Gileat miktim gat Manase miktim gat unjun
nak dakon.
Epraim miktim unjun nak dakon busun
kutnokno.
Anakwa Juda miktim unjun kila amin
madep kalinj kirinno.
- 9 Moap miktim unjun pakbi sogok idapno.
Ae Idom miktim unjun kandap gwil
yopyop tamono.
Pilistia amin emaron pabin yopmanek
kisik kisik anek yan tidokdisat.”
- 10 Pinjop, namin da nak anan kokup pap
dam tebani tonon tagi anjisak?
Ae namin da nak Idom miktimon emat
ak do tagi anjisak?
- 11 Pinjop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok
do nandisat, ma?
- 12 Amin dakon panpulugok unjun yo isali gin,
do nin panpuluganaki uwal gat emat
tagi wamnen.
- 13 Pinjop da nin panpulugosak kan, emaron
teban tonej.
Iyi uwalnin pabin yopdisak.

109

Jigini ton amin dakon bisit
Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop
gawak imim dakon kap. Kap yon amin
dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjop, nak mango anjisat.
Manji dima naminek bisitno nandan
nabi.
- 2 Nido, amin yokwi da uwal an naminek
aminon nak do top gen yoyan.
- 3 Unjun nak do kuragisi nandanek gen yok-
wisi nayan, mani unjun gen dakon
mibili mini.
- 4 Nak unjun do butdasi galak tan yominjek
unjun panpulugok do bisit asat, mani
gen yan nama.
- 5 Nak anpak tagi ban anyomisat, mani kobogi
yokwi ban annama.
- Nak unjun do but dasi galak tan yomisat,
mani nak do kuragisi nandan.
- 6 Amin yokwi kinda manjikbi unjun da
uwalno tagi abin yipjak.
Iyi dakon uwalni kinda da gen tagi yan
injak.

- ⁷ Gen kokwin asak amin da unun amin gulusunni ton yan kosak.
Ae unun amin dakon bisitni kisi diwarini ton yan kosak.
- ⁸ Nak unun amin tepmisi kimagakwan amin njwaknari da unun dakon pi tamo abidosak dosi nandisat.
- ⁹ Tepmi kimagakwan monji gwayoni datni mini egipni, ae minatni sakwabat egipjak dosi nandisat.
- ¹⁰ Ae monji gwayoni yutni mini ae amin da jap yomni do bisit yoyinjek egipni dosi nandisat.
Ae yut tasik tanbikon egipdan unudon banj amin da yolakwa abigikdan.
- ¹¹ Uwalno goman amini da abin miktim ae yo morapni kisi timitjak dosi nandisat.
Anakwa kokup njwaknwarikon amin da abin yo morapni yum do anek pi agit unun tagi timitni.
- ¹² Amin kinda da anpak yawori dima an imjak dosi nandisat.
Ae amin kinda da monji datni mini egipni unun do bupmi dima nandan yomjak.
- ¹³ Minjat monjiyoni tagi kimotni, anakwa amin don altoni da unun amin dakon man dima nandani dosi nandisat.
- ¹⁴ Nak babikni da anpak yokwi awit do Yawe da unun do nandisak dosi nandisat.
Anek menji dakon diwarini dima wiririk imjak do nandisat.
- ¹⁵ Yawe da diwarini do toktogisi nandan yomjak, anakwan minjat aminyo da unun dakon diwatni do wagilsin intan yomni dosi nandisat.
- ¹⁶ Unun amin, amin diwari do anpak yawori an yom do dima nandagit.
Unun yoni mini amin gat, ae yo do wadak wadak awit amin gat, ae butjik madepsi nandawit amin gat pansopmanjek dapban kimakgwit.
- ¹⁷ Amin jobit yom do tagisi nandagit, do abisok iyi jobit pasak dosi nandisat.
Pinjop da amin diwari gisamitjak do bisit ak do dima nandagit, do ununyo kisi Pinjop dakon gisam dima timitjak.
- ¹⁸ Toktogisi amin diwari jobit pani do yagit, unun gen yagit da iyi dakon imalni agit.
Unun gen yagit da giptim kaganigwan pakbi da yan pigrisak.
Anek kidarigwan bit nelak da yan pigrisak.
- ¹⁹ Jobit yagit unun nanj imali do tagi banjaljak, anek boban nap nanj yan wamjak dosi nandisat.
- ²⁰ Amin nak do gen yokwi yanek gen yan namanj amin unun do Yawe da kobogi yan anjyomjak dosi nandisat.
- ²¹ Mani Amin Tagi Yawe, man bingo tagisi tosak do anek yo tagisi an nabi.
Gak nak do toktogisi but dasi galak tanj namisal, do yokwikon nanj abidoki.
- ²² Nak wadak wadak amin.
Butjik madepsi nandisat.
- ²³ Wupnin gildat panjop do noman tonj da gildat pigakwan pasilganj unun da tilak nak pasil do asat.
Nak pilak pilak kinda mirim da anji maban kisak unun yombem.
- ²⁴ Nak gak do nandanek jap kelek egapbo njwak tukwalno tapmimi mini ak.
Nak amin kidari gin agim.
- ²⁵ Gen yanj namanj amin da nandanek jikgo yanjanj namanj.
Busunj kwakwal anek jikgo yanjanj namanj.
- ²⁶ Yawe Pinjopno, gak da toktogisi nak but dasi galak tanj namisal, do anjapulaganjek yokwikon nanj abidoki.
- ²⁷ Uwalno buri panjobilbi gak dagin nak anjapulaganjek yokwikon nanj abidosol yanji nandanj gamni.
- ²⁸ Pinjop da nak anjupbal asak do yokdanj, mani gak da nak do yo tagi gin akdisal.
Yokwi anj namanj amin pabinj yopmanjaki mayak tok pani do nandisat.
Anjaki pi amingo nak but kwaktok nandabenj.
- ²⁹ Uwalno da mayaktok banj imal banj yanj pani, anakwa minjat aminyo da mayaktokni unun pindatni.
- ³⁰⁻³¹ Mani Yawe da wadak wadak amin panjapulaganjek kilani asak.
Amin da gen yanj yominjek kimotni do yanj dagok anakwa unun da kisiron banj timikdak.
Yanji asak, do nak gen pap yanek Yawe ya yanj iyikerj.
Minjat aminyo da gak gawak gam do muwatni bisapmon mango anjksikerj.

110

Yawe gat ae kila amin madep manjigit dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap.

¹ Yawe da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikgi.

Anjaki uwalgo dakon tapmim pabinj yopbo gak dakon pinjisi egipni.”

² Yawe Saion kokup papmon egisak.

Uñun da man madep gaban miktim madep kila akdisal.

Ae yan yosok, "Gak da uwalgo kila akdisal."

³ Uwalgo gat emat wamni bisapmon miñat amin kabigo gat kirjek uñun da but dasi nandanek gak anpulgokdar.

Gak kila amin madep dakon telagi imalgo pakdisal.

Kalbi morap gik sitnan manek jon panjaluk an, uñun da tilak gak gildari gildari tapmim kalugi pakdisal.

⁴ Yawe da gen yan anteban anek nandak nandakni uñun kulabik dima asak.

Gen uñun yan yagit, "Melkisedek da mukwa sogok amin egipgut, uñudeñ gak mukwa sogok amin kinda dagok dagogi mini egi wigikdisal."

⁵ Amin Tagi gak anteban ak do gak da kapmatjok egisak.

Butjap nandisak bisapmon kila amin madep madep gat emat wamanek obisi pabin yopdisak.

⁶ Miktimi miktimi gen kokwin anyominek madepsi dapban kimotdan.

Miktimi miktimi kila amin madep madep obisi pabin yopdisak.

⁷ Kosit ilerjon pakbi kinda pokdok uñudon pakbi nan teban tajeck emaron teban tokdisak.

111

Yawe anjksino

¹ Yawe dakon man anjksino!

Miñat amin kabinikon nak but dasi nandanek ya yan iyiken.

² Yawe uñun pini wagil tagisi asak.

Amin morap Pinjop dakon pi do galak ton pini uñun do nandan ekwan.

³ Yo morap asak uñun da tilimni anjalon aban wagil tagisisi asak.

Anpakni kilegi uñun toktogisi tan anjan kisak.

⁴ Yawe da miñat aminyo dakon nandak nandakni panjtagap aban yo madep madep agit uñun do sigin nandanek ekwan.

Yawe bisapmi bisapmi nandan yawok niminek nin do bupmi nandisak.

⁵ Iyi do pasolgon amin jap yomisak.

Sanjek sanjek agit uñun dima injosok.

⁶ Amin njaknjwari dakon miktim miñat amini do yominek tapmimni madep anjalon agit.

⁷ Anpakni uñun bamisi ae kilegisi.

Gen morapni uñun bamisi gin, do tagi guramitneñ.

⁸ Gen tebani uñun bamisi ae toktogisi tan anjan kikkdan.

Uñun butdasi nandanek yol kimotneñ do ningut.

⁹ Pinjop da iyi dakon miñat amin kabini yuman nagit.

Anek uñun gat sanjek sanjek dagok dagogi mini agit.

Pinjop uñun mani telagi ae masi masimi.

¹⁰ Amin kinda nandan kokwini tagisi amin kinda dagok do nandisak kan, Yawe do pasal imjak.

Amin geni guramikgan uñun nandak nandak tagisi yomisak.

Dagok dagogi mini mani anjksin anjan kinen!

112

Amin kilegi dakon kisik kisik

¹ Yawe anjksini!

Amin morap Yawe do pasalek geni do galak ton uñun kisik kisik tagi ani.

² Monji gwayoni miñat aminyo da binapmon man madepni ton da egipdan.

Amin kilegi uñun dakon diwatni Pinjop da yo tagisi anyomdisak.

³ Yutnikon yo kabini morapmi tan imni, ae anpakni tagisi uñun do amin da dima injtoni.

⁴ Pilin tukgwan tenjeni da altanek amin kilegi panpulgosok.

Amin kilegi uñun amin do nandan yawot an yominek bupmi nandanek kosit kilegi agisak.

⁵ Amin kinda yo kabini amin do yum yomisak, bo ae goman do yanba nandan yomisak, ae yuman gwayek kosit kilegikon da asak uñun amin tagisi egipjak.

⁶ Uñun amin tebaisi atjak.

Anakwan man bini don tan anjan kikkdisak.

⁷ Gen bin yokwi nandisak bisapmon pasol pasol dima asak.

Yawe tebaisi nandan gadan imisak.

⁸ Uñun tebaisi agek pasol pasol dima nandisak.

Ae uwalni emaron aripmi dima teban tokdan yan nandisak.

⁹ Yoni mini amin do yo morapmi yomisak.

Man bini amin da binapmon tanakwan uñun do nandaba wukwan iman.

Anpakni tagisi uñun do amin da dima injtoni.

¹⁰ Yokwi pakpak amin da uñun kanjek but jap nandan.

Yan anek mam nan yominek giptimni man mudon.

Yo ak do nandan uñun suñ ton.

113

Piŋkop da yo tagisi aŋ yomisak do kisik kisik aŋ

¹ Yawe aŋkisini.

Oman amini ji Yawe aŋkisini.

Mani aŋkisini.

² Dagok dagogi mini Yawe dakon man aŋkisini.

³ Gildat da wisak tetgin ae pigisak tetgin miŋat amin morap ekwan kisi da Yawe aŋkisini.

⁴ Yawe unun miktimi miktimi man madepni tosok.

Tilimni unun kundu si yapmaŋek wagil tagisisi.

⁵ Yawe Piŋkopnin egisak, unun yombem kinda mini.

Unun kwensi kila amin madep yityit tamonikon yiddak.

⁶ Unudon da mibilisigwan siŋtaŋek kundu gat miktim gat pindakdak.

⁷ Aŋek yoni mini amin sibat sibat tamokon ekwan unun paŋpulugaŋek

⁸ iyi dakon miŋat amin kabini dakon kila amin gat yopban tagisi ekwan.

⁹ Miŋat monji suŋ ekwan unun paŋpulugaŋban monji morapmi paŋalaŋek kisik kisik madepsi aŋ. Yawe aŋkisini.

114

Tap Gamikon Piŋkop da miŋat amin kabini yokwikon baŋ timikgit dakon kap

¹ Israel amin kalip Isip yipmaŋ degek kiwit. Jekop dakon diwatni da amin gen ŋwakŋwari yoŋ kabi dakon kokup yipmaŋek kiwit.

² Yaŋ awit bisapmon Juda miŋat aminyo Yawe dakon telagi yut dagawit. Israel amin Piŋkop da kila agit.

³ Tap Idap Gami Israel amin pindagek pasal kigit.

Ae Jodan Pakbi isal taŋek dima pak kigit.

⁴ Kabap unun meme da yaŋ wigi mokmok awit, ae ileŋ unun sipsip da yaŋ wigi mokmok awit.

⁵ Tap Gami gak yo ni da noman taŋban pasal kigit?

Jodan Pakbi gak nido dima pak kigit?

⁶ Kabap morap nido meme da yaŋ wigi mokmok awit?

Ae ileŋ moniŋ moniŋ ji nido sipsip da yaŋ wigi mokmok awit?

⁷ Miktim daman, abisok Amin Tagi abisak, do gak wudip aki.

Jekop dakon Piŋkop unun kili abik, do gak wudip aki.

⁸ Unun da tip kulabik aban pakbi idap moniŋ kinda dagagit.

Aŋek tip tebanon wasok aban pakbi dabil noman tagit.

115

Piŋkop kalonŋin unun Piŋkop bamisi

¹ Piŋkop gak bisapmi bisapmi nin do but dasi galak taŋ niminek dima nipmaŋ dekdal.

Yaŋ asal do nin dakon man dima pawigineŋ.

Gak dakon man madepgo naŋgin aŋkisineŋ.

² Amin Nwakŋwari Kabi da “Piŋkopji dukwan egisak?” nido yaŋ niyaŋ?

³ Piŋkopnin Kwen Kokup egisak.

Unun yo kinda ak do nandisak kaŋ si akdisak.

⁴ Amin Nwakŋwari Kabi kokup kidatni dakon wupmi unun gol ae silwa baŋ wasoŋ.

Unun amin kisit da wasoŋ.

⁵ Kokup kidat dakon wup unun gen kagani toŋ, mani gen aripmi dima yoni.

Dabilni toŋ mani aripmi dima siŋtoni.

⁶ Mirakni toŋ, mani gen aripmi dima nandani.

Unun tomnoni toŋ, mani yo dakon kibariŋ aripmi dima nandani.

⁷ Unun kisitni toŋ mani yo aripmi dima igayini.

Ae kandapni toŋ, mani kosit aripmi dima agipni.

Ae gen kinda tegikon da dima noman tokdan.

⁸ Kokup kidat dakon wupmi wasoŋ amin unun kokup kidat wup yombem aŋ.

Ae amin morap egip egipni kokup kidaron toŋ yaŋsi nandaŋ unun kisi kokup kidat yombem gin aŋ.

⁹ Israel miŋat amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yaŋsi nandani.

Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.

¹⁰ Piŋkop dakon mukwa sogok amin Aron da kabikon nani, egip egipji Yawekon tosok yaŋsi nandani.

Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.

¹¹ Yawe do pasolgoŋ amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yaŋsi nandani.

Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.

¹² Yawe da nin sigin nandaŋ niminek gisamitjak.

Unun da Israel miŋat amin kabi gat ae Aron dakon amin kabi kisi gisamitjak.

- 13 Yawe da amin mani toŋ ae mani mini iyi do pasal iman unun unun kisisi gisamitjak.
- 14 Yawe da ji gat ae gwakji gat morapmi panjireŋ asak dosi nandisat.
- 15 Yawe Kwen Kokup ae miktimo wasagit unun da ji gisamitjak dosi nandisat.
- 16 Kwen Kokup kwensi ason tosoŋ unun Yawe iyi dakon.
Mani miktim unun amin nin do nimgut.
- 17 Amin kimakbi gen wayinyo mini tamo unjungwan pigeŋ Yawe dima anksian.
- 18 Mani nin abisok ae don dagok dagogi mini Yawe anksineŋ.
Yawe anksini!

116

Piŋkop da amin kinda anpulanganban ya yan iyigit

- 1 Yawe da bisitno nandisak, do nak but dasi galak taŋ imisat.
Asisi, bisitno nandisak.
- 2 Nagon tobilek bisitno nandagit, do miktimon egipbeŋ bisapmon bisit dima yipman dekgeŋ.
- 3 Kimot da nak nap da yan wamgut.
Nak kimakbi kokup do nandanek pasol pasol madepsi agim.
Yan anek nandaba kik madepsi agim.
- 4 Yan nandan egek Yawe yan iyigim, “O Yawe, pulugaŋ nepbi!”
- 5 Yawe da nin nandan yaworon dasi yo tagisisi annimisak.
Piŋkopnin da bupmi nandan nimisak.
- 6 Yawe da nandak nandakni mini amin panjutnosok.
Kalip tapminno mini da egapbo pulugaŋ nepgut.
- 7 Yawe da nak do yo tagisisi an namgut, do butno aeni yaworisi tosoŋ.
- 8 Yawe, pulugaŋ nepbi dima kimakgim.
Yan anek dabil pakbino wiririgeŋ kilano anjaki dima kesal nikgit.
- 9 Yan do, nak miktimon egipbeŋ bisapmon Yawe gat kalonj agipdeŋ.
- 10 Nak Piŋkop nandan gadan imineŋ bisit yan agim, “Yawe, nak jigisi nandanek egisat.”
- 11 Ae si pasalgim bisapmon yan yagim,
“Amin kisi morap unun top amin gin.”
- 12 Yawe da nak do yo tagisi an namisak, do kobogi do yo ninan ibeŋ?
- 13 Yawe da nak yokwikon nan abidagit, do ya yan iyineŋ paret ak do wain kap anjenokgeŋ.

- 14 Minjat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 15 Yawe dakon telagi amin unun iyi dakon wam tabilni, do kimokgeŋ bisapmon pindakban yo madepsi an.
- 16 Yawe, nak gak dakon oman monjigo.
Mejno da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyi kisi pigo asat.
Nak nap tebanon egapbo pulugaŋ nepgul.
- 17 Nak ya yan gayineŋ paret anek mangokon da bisit abeŋ.
- 18 Minjat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 19 Yawe, nak Jerusalem kokup papmon gak da telagi yutnon paret unun abeŋ.
Yawe anksini!

117

Yawe anksineŋ

- 1 Minjat amin kabi morap egi anan kwan, ji Yawe anksini.
Miktimi miktimi minjat amin morap ji mani yan anksini.
- 2 Nin do but dasi galak taŋ nimisak.
Bisapmi bisapmi geni guramik kimageŋ nin dima nipman dekdak.
Yawe anksini!

118

Piŋkop da panpulgagit do ya yan iyiwit

- 1 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.
- 2 Israel amin ji yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 3 Piŋkop dakon mukwa sogok amin kabini yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 4 Minjat aminyo morap Yawe do pasal iman amin yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 5 Nak jigino madepsi, do Yawe bisit iyiko nandanek jigino unun wiririkban pasilgwit.
- 6 Yawe nak gat egisak, do aripmi dima pasolgeŋ.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.

- 7 Yawe panpulugokno nak gat egisak.
 Kanapbo Yawe da uwalno pabin yopdisak.
- 8 Panjutnosak do Yawekon kinej kan tagisi.
 Egip egipnin amin kindakon tosoq yan nandaney kan, unjun da tagi dima.
- 9 Panjutnosak do Yawekon kinej kan tagisi.
 Egip egipnin kila amin madep kindakon tosoq yan nandaney kan, unjun da tagi dima.
- 10 Uwal morapmi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 11 Teri teri kisi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 12 Kaban morapmi da yan nak angwasiwit.
 Mani jon kibiri sonba sonjek tepmi pasilgan, unjun da tilak tepmi kimakgwit.
 Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 13 Nak gat emat madepsi wamanek abin nep do aba nandagim.
 Mani Yawe da nak anpulugagat.
- 14 Yawe da tapmim madepsi namisak.
 Iyi nak yokwikon nan pulugan nepmanjak.
- 15 Pinjop dakon minjat amin kabini da imal yutnigwan kisik kisik anjek yan tidon do nandaki.
 Yan jon, "Yawe dakon tapmim madepni da yo unjun agit!"
- 16 Yawe dakon tapmim madepni da nin panpuluganban emaron teban tagiman!
 Yawe dakon tapmim madepni da yo unjun agit!"
- 17 Nak dima kimokgen.
 Nak egek Yawe da yo agit unjun do yan tenjenok aben.
- 18 Yawe da nak ankilek ak do yo yokwisi anjamgut, mani yum nandanakwan dima kimakgim.
- 19 Wigat amin kilegi da tagi pigigi unjun witald naminjaki pikeg Yawe ya yan iyiken.
- 20 Unjun Yawe dakon wigat.
 Amin kilegi da unjun nan tagi pigini.
- 21 Gak bisitno nandanek yokwikon nan pulugan nepgul, unjun do ya yan gayisat.
- 22 Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unjun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.
- 23 Yawe da iyi yo unjun aban nin da kono yo masi masimisi asak.
- 24 Yawe on gildat unjun nin do nimik.
 Nin kisik kisik anjek but galak nandaney.

- 25 Yawe, gak da nin yokwikon ban timikgi do gayaman.
 Gak da nin panpuluganbi yo morap ano tagisi gin noman toni.
- 26 Yawe da manon abisak amin unjun Pinjop da yo tagisi an imjak.
 Yawe da yutnon nin mani anjksinenj.
- 27 Yawe unjun Pinjop.
 Unjun da tenjenj nimisak.
 Kindap kilin timigek kin alta angwasiwini.
- 28 Gak Pinjopno, do ya yan gayisat.
 Gak Pinjopno, do mango awigisat.
- 29 Yawe anpakni unjun tagisi, do ya yan iyini.
 Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tanj nimisak.

119

Pinjop dakon gen teban unjun tagisisi

- 1 Amin kosit kilegikon akwan, ae gulusunji mini, ae Yawe dakon gen teban guramikgan, unjuden amin kisik kisik ekwanj.
- 2 Amin Pinjop dakon gen guramigek but dasi nandanek yolgan unjuden amin kisik kisik ekwanj.
- 3 Unjuden amin gulusunj kinda dima an.
 Yawe dakon anpak bangin yolgan.
- 4 Gak da gen morapgo niminek nin da kilani tagisi anjek guramitnej dosi gen teban yipgul.
- 5 Gak dakon gen si teban tanek guramik kimokgen dosi nandisat.
- 6 Nak yan aben kan, gak dakon gen teban do nandanegipbenj bisapmon mayagi dima pakenj.
- 7 Gen tebang kilegi do pini anjek nandabo pisosak bisapmon butno kilegisi tanjakwan mango anjenokgenj.
- 8 Nak gen tebang kisi morap guramikgen.
 Wagil dima nepmanj dekgi.

Pinjop dakon gen teban guramikgan amin dakon gen

- 9 Nian anjek monji gimoni da anpak kilegi gin anjek egipni?
 Gak dakon gen guramigek kando kilegisi egipni.
- 10 Nak but dasi nandanek gak wisin gandak do pi asat.
 Anpuluganaki gak dakon gen teban dima yipmanj dekgenj.
- 11 Nak yokwi kinda dima angabenj do anjek gengo butnokon yopgum.
- 12 Yawe mango anjksisat.
 Gen tebang nayin dekgi.
- 13 Gen teban morap niyigin unjun minjat amin morapyo yoyin tenjenjosot.

14 Nak amin da monej ae yo galagisi do galak ton, nak unjun da tilak gak dakon gen guramit do galagisi nandisat.

15 Nak gengo do pakyanji nandan egisat. Ae anpakgo do nandan egisat.

16 Nak gen tebango do galagisi nandisat. Unjun dima injtokej.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do but galak nandisak

17 Oman amingo nak do yo tagisi an nabi.

Yan anjaki nak kalugi egek gengo guramikgej.

18 Nandak nandakno dakon yoma witdalaki nawa gengokon gen wagil tagisi morap ton unjun aripmi tagi nandan pisokenj.

19 Nak on miktimon miktim njwakjwarikon amin kinda da egisat.

Do gen tebango dima anjksibinj nabi.

20 Butnokon da gildari gildari gak dakon gen teban yol do tek kindap pasat.

21 Gak da iyi do nandaba wikwan amin gen tebai yoyisal.

Unjun amin jobiri ton, ae gen tebango manji yominek iyi da galak togon akwanj.

22 Unjun da jigilak yan naminek nabipmanganj.

Mani gak dakon gen teban yoldat, do yum pindagaki gen unjuden dima nayini.

23 Kila amin muwugek nak dakon man abinj yipmanganj.

Mani oman amingo nak toktogi gak dakon gen do nandakenj.

24 Gak dakon gen do but dasi galak tosot.

Gengo da kosit kilegi agipbenj do nayinj dekdak.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban yol do pi madepsi asak

25 Nak kimbabanon yokwisi pokdot.

Yan teban tok agil unjun da aripmon abi pidanjabo anteban aki.

26 Anpak morapno do gayiko kobogi pantobil namgul.

Gengo nayinj dekgi.

27 Nayinj dekbi gengo dakon mibili nandan pisokenj.

Ae wasok tapmimi ton morapgo unjun do nandan egipbenj.

28 Butno jigisi asak.

Yan teban tok agil unjun da aripmon nak anteban aki.

29 Anpak toptopmi yolbi nak da dubagikon kin mudoni.

Anpak tagisi an naminek nawa gengo do nayinj dekgi.

30 Nak gak gol do gen yan anteban agim.

Toktogisi nawa gengo dogin nandan egisat.

31 Yawe, gengo unjun guramik kimokdot.

Ankutnanjaki mayaktok dima pakenj.

32 Gen tebango tepmisi guramitdisat.

Nido, gak da nandak nandak di gat sanjbenjek namdisal.

Amin kinda Pinjkop da nandak nandak anpulugosak do bisit agit

33 Yawe, gengo nayinj dekbi guramik egapbo bisapno mudosak.

34 Nawa gengo dakon mibili nolinjbi but dasi nandanjek guramikgej.

35 Gak dakon gen teban do galagisi nandisat, do unjun dakon kosit nolinjbi unjun nan kikenj.

36 Butno antagap abi gak dakon gen do galagi nandanjek yo do pindak galaktok dima abenj.

37 Anpuluganjaki yo isali do pindak galak tok dima abenj.

Yan teban tok agil unjun da aripmon egip egipno anjuktok.

38 Oman amingo nak do yo ak do yan teban tok agil unjun da aripmon anjaki amin da pasal gamni.

39 Nawa gengo unjun tagisi.

Anpuluganjbi mayaktok dima pakenj.

Mayagi pak do si pasoldot.

40 Gengo guramit do galagisi nandisat.

Anpakgo kilegisi, do egip egipno anjuktok.

Amin kinda Pinjkop dakon gen do nandan gadat agit

41 Yawe, bisapmi bisapmi nak do but dasi galak tar nabi, anjek nak yokwikon nan abidoki dosi nandisat.

Gak yan ak do kili yan teban tagil.

42 Nawa gengo do nandan dagosot.

Do anpuluganjaki nabipmanganj amin do gen kobogi aripmi tagi pantobil yobenj.

43 Nawa gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.

Do anteban anjaki bisapmi bisapmi gengo bami yan tentenokenj.

44 Bisap dagok dagogi mini nawa gengo guramik kimokgej.

45 Gengo guramit do pini asat, do yo yokwi kinda da kosit dima sopman namjak.

46 Nak da kila amin madep gengo do yoyikenj.

Unjun da mayagi dima namni.

47 Gen tebango do but galaksi nandisat.

Gen teban morapgo unjun do but dasi galak tosot.

48 Gen tebango unjun tagisi yan nandanjek, unjun do but dasi galak tar kimokdot.

Gengo unjun do nandan egipbenj.

Amin kinda da Pinjkop dakon gen teban do yo bamisi yan nandisak

49 Gak oman amingo nak do kalip yan teban tok agil unjun do nandaki.

Unjun da nak antagap aban tagisi egipben yanji nandan teban tanjek jomjom asat.

50 Yan teban tokgo da egip egip namisak.

Jigi pasat bisapmon unjun da butno anteban asak.

51 Iyi do nandaba wikwanj amin da yanjsul yokwisi anj namanj.

Mani nawa gengo do manji dima yomisat.

52 Yawe, gak dakon nawa gen kalipmisi unjun do nandanj egisat.

Unjun da butno anteban asak.

53 Amin yokwi da nawa gengo manji yominjakwa japmisi nandanj yomisat.

54 Nak kokupno da dubagikon egek gengo do kap yosot.

55 Yawe, nak kalbi mango do nandak nandak anjek nawa gengo yoldat.

56 Gak dakon gen guramikdat.

Unjun da but galak namisak.

Amin kinda Pijkop dakon gen teban yol do but dasi galak tagit

57 Yawe, gak nak gat egisal, do yo do wadak wadak dima asat.

Gengo yol do yan teban tok asat.

58 Gak da nandanj yawot anj nabi do yan teban tok agil, do yanji abi do bisit gayisat.

59 Anjak morapno do kili nandagim, anjek tobilek gengo guramit do agim.

60 Jomjom dima abenj.

Gen tebangi tepmisi guramikgenj.

61 Amin yokwi da nap nan nak anteban anjek anjak yokwinikon ilik ananj kik do anj, mani nawa gengo do dima injtosot.

62 Kalbi binap nawa gengo kilegisi do ya yan gayik do pidosot.

63 Amin morap gak do pasalek gengo guramikganj amin not anj yomisat.

64 Yawe, gak da miktimon minjat amin morap kisi do but dasi galak tanj yomisat.

Gengo do nayinjet abi.

Pijkop dakon gen teban unjun da nin tagisi panj pulugosok

65 Yawe, yan teban tok agil unjun da aripmon oman amingo nak do anjak tagisi anj namgul.

66 Gen tebangi do nandanj gadasat.

Do nandak nandak gat ae gen kokwin tagisi agak dakon nandak nandak do nayin dekki.

67 Nak anjkilek akdo pi dima agil bisapmon kositgo yapgum.

Mani abisok gengo guramikdat.

68 Gak tagisi, do yo asal unjun tagisi banj asal. Gengo do nayin dekki.

69 Iyi do nandaba wikwanj amin da top morapmi yanj namgwit.

Mani but dasi nandanjek gengo guramikdat.

70 Unjun amin nandak nandakni kilegi mini. Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.

71 Gak da jigi namgul unjun tagisi agil.

Unjun da gengo do nayinjet tagisi agit.

72 Nawa gengo do nandako yo madepsi asak.

Unjun da gol ae silva monenj morapmisi yapmanjak.

Pijkop dakon gen teban unjun kilegisi

73 Kisitgo da nak wasagil.

Nandak nandak naminjaki gen teban morapgo nandanj pisokenj do pi tagisi abenj.

74 Gengo da nak tagi anj pulugosak yan nandanj teban tanjek jomjom asat.

Do minjat amin morap gak do pasolgonj amin nak nandani bisapmon kisik kisik ani dosi nandisat.

75 Yawe, nak nandisat, gak dakon gen teban morap unjun kilegisi gin.

Gak gengo yolek anjakno anjmilip ak do anjek jigi namgul.

76 Gak nak do toktogisi but dasi galak tanj nam do yan teban tok kili agil.

Do gen yagil da aripmon nak oman amingo dakon but anteban abi dosi nandisat.

77 Nawa gengo do but dasi galak tosot.

Do nak do bupmi nandanjaki tagisi egipbenj dosi nandisat.

78 Iyi do nandaba wikwanj amin da top yanjek isal dogin abinj nepgwit.

Anjakni unjun do gak da panjmayak abi mayak toni dosi nandisat.

Mani, nak toktogisi gengo do nandanj egipbenj.

79 Namnamin da gak do pasolgonj ae gak dakon gen teban nandanj unjun da nagon apni dosi nandisat.

80 Anj puluganjanj gen teban morapgo guramigek anjakno do mayaktok dima pakenj dosi nandisat.

Amin kinda Pijkop da yokwikon nanj abidosak do bisit agit

81 Gak da nak yokwikon nanj abidoki do jomjom anjek butjiksi nandisat, anjek tapmimno minisi ayinj.

Mani gengo da nak tagi anj pulugosak yan nandanj teban tanjek jomjom asat.

82 Gak da yan teban tok agil unjun aripmi akdisal yanj do jomjom anjek sinjanj egit da dabilno tep namanj.

Anjek yanj yosot, "Ni bisapmon butno anteban abi?"

83 Nak wain tibit meme gip banj wasanji kalipmi kinda amin da mukwakon yipba teban tanji yombem.

Mani gen tebangi do dima injtosot.

84 Bisap nian da oman amingo nak jomjom
sigin aben?

Yo yokwi an naman amin do ni
bisapmon kobogi yokwi an yobi?

85 Iyi do nandaba wikwan amin, nawa
gengo dima guramikgan.

Nak da moken do gapma wayikgan.

86 Mijat aminyo nin da gen teban morapgo
tagi nandan gadaner.

Amin da isal dogin yokwi an naman, do
anjpulugoki do nandisat.

87 Palisok nikba kimakgin, mani gengo
dima yipman dekgim.

88 Nak do toktogisi but dasi galak tan
namisal, do anpuluganaki dima
kimokgen.

Yan anaki gen teban morapgo gu-
ramikgen.

*Amin kinda Pijkop dakon gen teban do
nandan gadagit*

89 Yawe, gak dakon gengo toktogisi tan anan
kikdisak.

Unun Kwen Kokup tebaisi tosok.

90 Anpakgo tagisi unun amin don altanek
egipdan kabikon toktogisi tan anan
kikdisak.

Miktim yipgul da tamonikon tanek dima
diwalik kisak.

91 Gaga yagil unun da aripmon yo morap
tawit da abisokyo kisi ton gin.

Nido yo morap kisi da gak dakon pi an.

92 Nawa gengo do but dasi dima galak tagim
tam, nak jigi panek kili kimakgin.

93 Gengo dimasi in tokenj.

Nido unun yolapbo gak da egip egipno
anjkutnal.

94 Nak gak dakonsi, do yokwikon nan
abidoki.

Nak gengo guramit do pini asat.

95 Amin yokwi nikba kimokgen do jomjom
an.

Mani, gen tebang do nandan egipbenj.

96 Abisok nak nandisat, yo wagil tagisi kinda
minisi.

Mani gengo unun yo tagisisi, ae tilakni
mini.

*Amin kinda Pijkop dakon gen teban do
but dasi galak tosok*

97 Nak gen tebang do but dasi galak tosot.

Gildat kinda kalon unun dogin nandan
egisat.

98 Gen tebang nagon toktogisi tosok, do
nandan kokwin tagisi amin kinda da-
ganek uwalno dakon nandak nandak
yapman dat.

99 Nak toktogi gak dakon gen bami dogin
nandan egisat, do nandak nandak
tagisi timigek yoyin det morapno kisi
yapman dat.

100 Gengo kilegisi unun guramikdat, do nan-
dan kokwino tagisi da amin pelan
dakon nandak nandak yapman dak.

101 Anpak yokwi ak do dimasi nandisat, nido
gengo banjin guramit do nandisat.

102 Gak da gaga dakon gen do nayin dekgil,
do gen unun dima yipman dekgim.

103 Kaban kok unun gen kaganokon galagisi,
mani gengo da unun yapmanek wagil
galagisisi asak.

104 Gengo da nandak nandak tagisi namisak,
do anpak yokwi morap do dimasi
galak tosot.

Amin Pijkop dakon genon ten tenj abidonj

105 Gengo da nak anpuluganban kosit kilegi
agipbenj dakon lamno asak.

Ae kosit agipbenj dakon ten tenj no asak.

106 Gen tebang kilegisi guramit do yan
teban tok kili agim, do yan gin akdisat.

107 Yawe, jigi madepsi da wutjin namisak.
Yan teban tok agil da aripmon

anjpuluganbi kalugi egipbenj.

108 Yawe, nak ya yan gayisat unun da
paretno asak, unun timikgi.

Gen tebang do nayin dekgi.

109 Nak toktogisi kimot da kapmatjok kin
asat.

Mani nawa gengo dima in tokenj.

110 Amin yokwi da nak abidok do pat
yipman, mani gengo dima yipman
dekdak.

111 Toktogisi gengo abidan kimokdot.

Anapbo unun gen da kisik kisik namisak.

112 Gengo guramik kimokgen si, anapbo wigi
kimokgenj da bisapmon wigisak.

*Pijkop dakon gen teban da anpulugan akwan
nin tagisi ekwamanj*

113 Amin gak gol do but bamot an unun do
dima galak tan yomisat.

Mani nawa gengo do but dasi galak
tosot.

114 Gak kalongin pasili tamono ae pasikno.

Gengo da nak tagi anpulugosak yan nan-
dan teban tanek jomjom asat.

115 Yokwi pakpak mijat aminyo ji nepman
dekgit.

Pijkopno dakon gen teban guramit do
nandisat.

116 Yan teban tok agil da aripmon anteban
anjaki egipbenj.

Anaki yo abidok do nandan teban tanek
jomjom asat unun dima sunj tosak.

117 Kisitnokon abidanaki tagisi egipbenj.

Anaki toktogisi gengo do nandan
egipbenj.

118 Mijat amin morapyo gen tebang
yipman dekgan unun manji yomisal.

Top geni unun sunj tokdanj.

119 Gak da amin yokwi morap sibat sibat gin
yan nandan yominek mabi kwan, do
gengo do but dasi galak tosot.

120 Nak gak do pasalek giptimno madepsi
nimnimikdak.

Gen kokwin tamokon gak da amin
gen yan yomdisal unun do nandanek
madepsi pasoldot.

*Amin kinda Pinjkop dakon gen teban gu-
ramikdak*

121 Nak anpak kilegi tagisi ban agim.
Yum nandanaki uwalno da yokwi dima
an namni do nandisat.

122 Pi amingo nak anpulugok do yan teban
tok abi do nandisat.

Yum pindagaki kwen wigik amin da jigi
dima namni.

123 Yokwikon nan abidoki do yan teban
tok agil unun aripmi akdisal yan do
jomjom anek sinjan egit da dabilno
tep naman.

124 Oman amingo nak butdasi galak tan
naminjek gen bami do nayin dekgi.

125 Nak oman amingo, do nandak nan-
dak naminjaki gengo do tagi nandabo
pisosak.

126 Abisok minjat aminyo nawa gengo
kiriinjkan unun Yawe gak da kobogi
yobi dakon bisap.

127 Gol unun yo tagisi, mani unun yapmanek
gen tebango do but dasi galak tosot.

128 Gen morapgo kisi guramikdat.
Anpak yokwi morap do dima galak
tosot.

Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon gen

129 Gen tebango unun wagil tagisisi do anek
guramikdat.

130 Amin kinda da notni kinda anpuluganban
gengo dakon mibili nandisak kan,
tenjenikon egipdisak.

Gengo unun da nandak nandakni mini
amin nandak nandak yomisak.

131 Nak amin da pakbi do tep ton unun
da tilak gen tebango do galagisi
nandisat.

Unun nandak do but dasi galak tosot.

132 Amin morap mango do but dasi galak ton
unun bupmi nandan yomisal, unuden
gin abin bupmi nandan nabi.

133 Yan teban tok agil unun da aripmon kosit
nolayiki.

Ankutnanjaki yokwi kinda da nak abin
nep do pi dima asak.

134 Pulugan nepmanjaki nak abin nep do yon
amin da dima anupbal ani.

Yan anjaki gengo guramikgen.

135 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo
tagisi an nabi.

Gen teban morapgo do nayin dekgi.

136 Amin da nawa gengo dima guramikgan
do anek kunam tagapbo dabil pak-
bino pakbi madep da yan pokgon.

Pinjkop dakon gen teban unun kilegisi

137 Yawe gak kilegisisi.

Ae gen teban morapgo kisi kilegi gin.

138 Gen teban morap ningul unun kilegi ae
nin da tagi nandan gadanerj.

139 Uwalno gengo do nandak nandak dima
an, do butjap madepsi nandanek
tapmimno moj.

140 Yan teban tokgo unun panjiligej unun
bamisi yan kili pindakgim.

Do oman amingo nak yan teban tok
gengo unun do but dasi galak tosot.

141 Nak amin isali nan amin da abin nep-
manjan.

Mani gengo do dima injosot.

142 Anpakgo kilegi unun toktogisi tan anan
kikdan.

Ae nawa gengo unun bamisi.

143 Jigi morapmi nagon noman ton, mani
gengo do but galaksi nandisat.

144 Gengo unun toktogisi kilegisi.

Anpuluganbi gen unun do nandan
pisanek tagisi egipbenj.

*Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan
abidosak do bisit asak*

145 Yawe, nak gak do bisit tebai asat.

Bisitno nandanjaki gen morapgo gu-
ramikgenj.

146 Nak gak do yan tidosot.

Yokwikon nan abidanjaki gen tebango
tagi guramikgenj.

147 Wisa dima daganakwan pidanek
anpulugoki do yan tidosot.

Gen tebango da nak tagi anpulugosak
yan nandan teban tanek jomjom asat.

148 Kalbi dipmin dima pokdot.

Toktogisi yan teban tok gengo dogin
nandan egisat.

149 Yawe, toktogisi but dasi galak tan
namisal, do bisitno nandaki.

Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.

150 Amin nandak nandakni yokwi da nak
anupbal ak do nak da kapmatjok
abanj.

Unun amin nawa gengo dima gu-
ramikganj.

151 Mani Yawe, gak nak da kapmatjok egisal.
Ae gen teban morapgo unun bamisi gin.

152 Gengo unun anjeban anjaki dagok
dagogi mini toktogisi tosoj unun
kalipsigwan kili nandagim.

*Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan
abidosak do yan tidagit*

153 Nak nawa gengo do dima injosot,
do jigino madepsi unun kanek
anpulugoki.

154 Uwal da gen yan naman, do anpuluganek
yokwikon nan abidoki.

Kalip yan teban tok agil unun yolek egip
egip nabi.

155 Amin yokwi gen tebango unun dima guramikgan, do yokwikon ban dimasi timitdisal.

156 Yawe, bupmigo unun madepsi.
Gak kilegisi, do kilano anjaki egipben.

157 Amin morapmi da yokwi an naminek uwal an nama.

Mani gengo bami dima yipman dekdal.

158 Manji gaman amin pindakdal bisapmon nandaba yokwitok an yomisat, nido unun gengo dima guramikgan.

159 Gengo do but dasi galak tosot unun nandisal.

Yawe, gak da but dasi galak tan namin kimokdol, do yokwikon nan abidanjaki tagisi egipben.

160 Gen morapgo unun bamisi gin.

Nawa gen morapgo kilegisi unun toktogisi tan anjan kikkad.

Amin kinda Pinjop dakon gen teban guramik kimot do nandagit

161 Kila amin da mibili mini nak yokwi an nama.

Mani nak gengo do nandanek nimmimikdal.

162 Amin kinda da yo tagisi morapmi timikdak, unun da tilak yan teban tok gengo do kisik kisik madepsi asat.

163 Nak anpak toptopmi do nandabo tagi dima an.

Mani gen tebango do but dasi galak tosot.

164 Nawa gengo unun kilegisi, do gildat morap kisi nak gak do ya yan kosiri 7 kabi yan yan asat.

165 Minjat aminyo nawa gengo do but dasi galak ton, unun butni yaworisi ton, ae yo kinda da kesalban dima man dapni.

166 Yawe, yokwikon nan abidoki do jomjom asat.

Nak gen tebango guramikdal.

167 Nak gengo do but dasi galak tosot, do gengo guramikdal.

168 Anpak morapno unun pindakdal, do gen teban morapgo unun guramikdal.

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

169 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do nandan nabi dosi nandisat.

Yan teban tok agil unun da aripmon nandak nandak tagisi nabi.

170 Kalip yagil unun da aripmon bisitno do mirak yopmanek yokwikon nan abidoki dosi nandisat.

171 Gengo do tagisi nayin dekdal, do toktogisi mango anjisiken dosi nandisat.

172 Gen teban morapgo unun kilegi gin, do gengo do kap yoken dosi nandisat.

173 Nak gengo yoldosi nandagim, do toktogisi nak anpulugok do tagap toki dosi nandisat.

174 Yawe, gak da nak yokwikon nan abidoki do madepsi nandan egisat.

Nawa gengo da kisik kisik namisak.

175 Egip egip naminjaki mango anjisiken.

Gengo da anpulugosak do nandisat.

176 Sipsip da kin pasilgan unun da tilak kosit tagisi kili yipman dekgim.

Do abin oman amingo nak do wusiki.

Nak gen tebango do dima injtosot.

120

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Jigi noman tan namgwit bisapmon Yawe do yan tidoko bisitno nandan namgut.

2 Bisit yan agim, "Yawe, top amin da nak anjewalni yan do nak pulugan nepbi."

3 Top amin ji, Pinjop da ji do yo ni ban an damjak?

4 Unun da emat amin dakon gobin ban yaman damdisak.

Anek kindapni tedepmi jikon tagaldisak.

5 Nak ji da binapmon yokwisi egisat.
Amin da Mesek miktimon bo Kade amin da binapmon yokwisi ekwan unun da tilak jikon yokwisi egisat.

6 Nak minjat aminyo yawori egip egip do ikwayit an amin gat kisi bisap dubagisi ekwaman, do kuragisi nandisat.

7 Nak da tagisi yitni do yosot bisapmon unun emat gin ak do nandan.

121

Yawe unun nin dakon kila amin
Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Nak sintoko ilenon wigisak.

Panpulugokno dukwan da apban koken?

2 Yawe kundu gat ae miktim gat wasagit unun dagin panpulugokno egisak.

3 Kilago asak, do aripmi dima man pokgi.

Kilago anek dipmin dima pokdok.

4 Pakyanji nandani, Israel amin dakon kila amin unun pak nandat kinda dimasi asak.

5 Yawe unun gak da ilenonjok egek kilago anek gak anjongam asak.

6 Gildat da gildat kalba ae kanek da kalbi aripmi dima anjupbal anjil.

- ⁷ Yawe da kilago anjakwan yo yokwi morap tonj kinasok da gak dima anjupbal asak.
Egip egipgo kisi kila asak.
- ⁸ Yawe da abisok ae don kinj apyo akdisal unjun kilago ananj wigikdisak.

122

Jerusalem anjistik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Kili apba Yawe da yutnon kino” yan nayinba nandabo tagisi agit.
- ² Nin kili abinj Jerusalem dakon wigat yapmanjek nagalgwan pigimanj da akmanj.
- ³ Jerusalem kokup pap unjun wagil tagisi wasanji.
- ⁴ Israel amin idon abinj Yawe ya yanj iyini do kalip kili yoyigit unjun gen yolek abinj abinj anj.
- ⁵ Unjudon gen kokwin agak tamo tosok.
Dewit dakon diwatni kila amin madep egi egi awit unjun dakon gen kokwin tamo tonj.

- ⁶ Jerusalem yaworisi tosok do bisit ani.
Bisit yanj ani,
“Yawe, Jerusalem do galagi nandan amin panpuluganji tagisi egipni.
- ⁷ Panpuluganji Jerusalem da nagalgwan ekwanj amin emari mini tagisi egipni, ae kila amini gat kisi tagisi egipni dosi nandamanj.”
- ⁸ Gwakno gat ae notno gat do nandanjek Jerusalem amin do bisit yanj abenj,
“Ji emari mini tagisi egipni.”
- ⁹ Nak Yawe Pinjkopnin dakon telagi yut do nandanjek bisit yanj abenj,
“Yo kinda do wadak wadagi mini tagisi egipni.”

123

Amin kinda Pinjkop da bupmi nandan imjak do bisit agit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, nak Kwen Kokup sintoko wigakwan gandako kila amin madep yiyit tamogokon yikdal.
- ² Oman amin amin tagini do nandan gadasak, anjakwan pi amin minjat unjun amin tagi minjat do nandan gadasak, yanj gin nin Yawe gak do nandan gadamanj.
Gak Pinjkopnin, gak dagin bupmi nandanj nibi do jomjom amanj.
- ³ Yawe, amin da yokwi anj nimanakwa jigisi nandamanj, do bupmi nandanj nibi.

- ⁴ Bisap dubagisi iyi do nandaba wikwanj amin da pabinj nipgwit, do jigisi nandamanj.

124

Pinjkop unjun minjat amin kabini dakon Panpulugok Amini

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Yawe da nin dima panpulugagit tam, nianji?”
Israel amin da unjun gen dakon kobogi yoni.
- ²⁻³ “Amin da butjap nandanj nimanjek ninon emat awit bisapmon Yawe da nin dima panpulugagit tam, uwal da japmisi nandanjek obisi tagi panjupbal abam.
- ⁴ Butjapni pakbi da yanj igek timikban tagi pasilnom.
- ⁵ Pakbi madep unjun igek timikban tagi kimak mudonon.
Mani dima.”
- ⁶ Nin Yawe do ya yanjsi iyinerj.
Yum nindanakwan uwal da nin dima nindapba pasilgimanj.
- ⁷ Nin minam da yanj amin kinda da pat yipguron yokwalgimanj da puluganj kigimanj.
Pat unjun tuwil kigit, do nin puluganj kigimanj.
- ⁸ Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit, unjun da iyi nin tagisi panpulugosok.

125

Pinjkop da minjat amin kabini yopban tagisi yikganj

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Minjat aminyo egip egipni Yawekon tosok yanjsi nandanj amin unjun Saion Kabap yombem.
Kabap unjun dima nimnimigek tebaisi tokdisak.
- ² Henj da Jerusalem anjwasinjek tonj unjun da tilak Yawe da abisok ae don panjwasinjek minjat amini kilani akdisak.
- ³ Amin yokwi da amin kilegi dakon miktim toktoji kilani dima ani.
Yanj ani kanj, amin kilegi yokwi akdanj.
- ⁴ Yawe, amin tagisi butni kilegi unjun aminon anjak tagisi anjyobi.
- ⁵ Mani minjat aminyo iyi dakon anjak yokwini yolek anj, unjun yo yokwisi anj yobi.
Yokwi pakpak amin do yo yokwisi anj yobi.
Israel amin yawori tagi egipni.

126

Pinjkop da panpulugosak do Israel amin da bisit awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da nin uwal da kisiron ban timik aeni Saion kokup papmon panjagut bisapmon dipmin yombem pindakgiman.
- 2 Nin jikgo madepsi yanjagiman.
Anjek kisik kisik kap yagiman.
Yan anjapno miktim diwari dakon minjat aminyo da yan yawit,
"Yawe da Israel amin panpulugok do pi madepsi agit."
- 3 Asisi, Pinjkop da nin panpulugok do pi madepsi agit, do nin wagol tagisisi nandaman.
- 4 Yawe, miktim kibirikon sikak manakwa jon yo morap ae kwon unjun da tilak panpuluganaki kalip tagisi egipguman yan gin aenin tagisi egipnen.
- 5 Amin kunam tagek jap kwaokgan, unjun kisik kisik nandanek bami pakdan.
- 6 Asisi, amin kunam tagek jap yet kwaot do jap yet pigaga pangwan, unjun don jap bami pektanba pan panobinek kisik kisik kap yokdan.

127

Pinjkop da yo tagisi an yoban mani anjisiwit

Solomon dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da panpuluganban kisit kilda yut dima an tam, pi isal dogin abam.
Yawe da panpuluganban kila amin kokup pap kinda kilani dima an tam, kila isal dogin abam.
- 2 Nin jap timit do nandaba kik anjek wisa dima daganakwan pidan pi gin anjagapno wigi pilin toni kan, pi unjun isal dogin aman.
Nido, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tar yomisak unjun yik yawot yomisak.
- 3 Pinjkop da nin do yo tagisi an nimanek monji gwayo but galak do nimisak.
Unjun gisam tagisi Pinjkopmon timikgaman.
- 4 Yawi kaluk dakon monji gwayo unjun gobin da yan emat amin kinda da kisiron ton.
- 5 Amin monji gwayo morapmi amin kisik kisik tagi ani.
Unjun da gen pi tamokon uwal gat gen pi anakwa anpulugokdan.
Anakwa mayagi dima pakdisak.

128

Pinjkop da geni guramikgan amin do yo tagisi anjomisak

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Amin morap Yawe do pasalek geni guramikgan unjun amin kisik kisik tagi ani.
- 2 Ji pi anjek unjun dakon bami pan noni.
Ji kisik kisik anjek tagisi egipdan.
- 3 Minjatgo da yutgokon wain nap da yan bami madepsi toni.
Ae minjat monjiyogo da olip kindap monin yombem da yutgokon tamokon anjwasinejek yitni.
- 4 Asi, Yawe do pasalek ekwan amin kisik kisik tagi ani.
- 5 Yawe Saion kokup papmon egisak unjun da gisam tagi damjak.
Ji miktimon egipni bisap morapmon Jerusalem kanakwa tagisi tosak dosi nandisat.
- 6 Ji bisap dubagisi egek babikiji pindatni do nandisat.
Israel amin yawori tagi egipni.

129

Israel amin da Pinjkop da uwalni panjupbal asak do bisit awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Israel amin, gak moninjisogon da win abisok ekwamanon gak uwal da yokwi an gangwit dakon gen niyiki.
- 2 Gak yan yoki, "Moninjisogon da win abisok ekwaman bisapmon uwal da nak yo yokwisi an naman.
Mani nak aripmi dima abin nepni.
- 3 Nak obisi baljanakwa nap kiring da manjinokon giptimno dapba kirinikwan.
Pi kaga dangap pindakgaman unjun da tilak baljanba wuda dubagisi di noman ton.
- 4 Mani Yawe unjun kilegisi.
Nak amin yokwi da nap teban wamgwit unjun mandan daganakwan oman monji sanbenjek dima egisat."
- 5 Nak Yawe da minjat aminyo Saion kokup pap do uwal an, unjun mayaktok yominjek pabin yopmanek yolban tobilek kokupnikon kini dosi nandisat.
- 6 Unjun jon yut kwenon kwanek don dubak tokdo anakwa gildat da pindakban tepmi kibidon unjun yombem ani dosi nandisat.
- 7 Amin kinda da jon unjun baljan panmuwuk wamanjek dima panjisak.

- ⁸ Ae miñat aminyo uwalnin da kapmatjok kiñek “Yawe da yo tagisi anj damiñek gisam damjak” yañ dimasi yoyini dosi nandisat.

130

Amin kinda Piñkop da anpulgusak do bisit agit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, butno jigisi tanjakwan anpulgoki do yañ tidosot.
² Amin Tagi, bisitno nandaki.
 Anpulgoki do gayisat, do nandan nabi.
³ Yawe, gak da diwarinin manjiñek gen pikon nipbim tam, Amin Tagi namin da gengo yapban?
⁴ Mani gagon diwari wiririt tosook, do nin gak do pasal gamneñsi.

⁵ Nak Yawe da anpulgusak do nandanjek jomjom asat.

Añek geni do tebaisi nandan gadasat.

⁶ Nak Amin Tagi da anpulgusak dosi nandanjek but kindap asat.

Kalbi kila amin da uwal apni do kila añek wisa tepmi dagosak do arjep an unun yapmanjek but kindap madepsi asat.

⁷ Israel amin, Yawe da nin do but dasi galak tan nimisak, ae dima yokwi toneñ yañ do bisapmi bisapmi nin panpulgusak, do Yawe da nin panpulgokdisak yañsi nandan teban tanjek unun do jomjom anej.

⁸ Unun da Israel amin nin yokwikon ban timigek diwarinin kisisi wiririk nimisak.

131

Amin kinda iyi do nandaban piñakwan bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, nak naga do nandako dima wigisak.
 Mano dima awigisat.

Nak yo kinda ni da wikwisi asak ae yo unun dakon mibili aripmi dima nandako pisolak unun do nandaba kik dima asat.

² Nak butno tagisi tosak do pi at da butno yawori tosook.

Nak egisat unun monji njakñak da yañ meñi da kisiron nandaba kigi mini pagegisak nak unun yombem.

³ Israel amin, ji abisok ae bisap morap don kisi Yawe da panpulgusak do nandan teban tanjek jomjom ani.

132

Piñkop dakon telagi yut madep do kisik kisik awit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, gak Dewit do dima inñtoki.
 Ae jigi morap pagit kisi do dima inñtoki.
² Dewit da Israel amin dakon Yawe, Piñkop tapmimi ton, unun do yañ teban tok kinda yañ yagit,
³ “Nak yutnon dima kiken, ae dipmin potpot tamokon dima pokgen.
⁴ Nak dipmin dima pokgen.
⁵ Mibiltok Yawe do yut kinda aben, unun Israel amin dakon Piñkop Tapmimi Ton unun da egipjakdo.
 Añek don yik yawot aben.”

⁶ Nin Betlehem kokupmon egek Sanbek Sanbek Kinam dukwan tosook unun dakon geni nandagiman.
 Añek unun Kiriari Jearim da miñtimon tanban kagiman.

⁷ Kanek yañ yagiman,
 “Nin kili Yawe da yutnon wigino.
 Ae unun da kapmatjok kiñek gawak imnen.”

⁸ Yawe, gak Sanbek Sanbek Kinamgo gat kisi abijek yik yawot yutgokon yikgi.
 Sanbek Sanbek Kinam unun gak dakon tapmin madepgo dakon tilak asak.

⁹ Mukwa sogok amingo panpulgukanaki tok-togisi anpak kilegi ani.

Anjaki unun anpakni kilegi da imalni tagisi da yañ asak.

Ae miñat aminyogo panpulgukanaki kisik kisik añek kap yoni dosi nandisat.

¹⁰ Yawe, oman amingo Dewit do nandan ibi.
 Kila amin madep gaga manjigil unun manji dima ibi.

¹¹ Gak da kalip Dewit do yañ teban tok tebaisi an imgul, ae gengo kulabik aripmi dima akdisal.

Yañ iyigil, “Nak da monji kabigokon kinda yipbo kila amin madep egipjak.

¹² Monjigoni nak dakon sanbek sanbekno guramitni, ae gen morapno yober unun guramitni kan, don bisap dagok dagogi mini babigoni dakon monjini kila amin madep dagokdan.”

¹³ Yawe da Saion kokup pap iyi do tilak agit da unudon toktogisi egip do nandisak.

¹⁴ Yañ yagit, “Nak unun kokup papmon tok-togisi egipdisat.

Nak unun kokup papmon kila amin madep egipben do tilak kili agim.

- 15 Nak Saion kokup pap dakon miñat aminyo do yo morapmi imdisat.
Anjapbo yo do wadak wadak dima akdañ.
Anjek yoni mini amin do jap morapmi yobo nañ tugokdañ.
- 16 Nak da Saion kokup pap dakon mukwa sogok amin kabini yokwikon ban timikgo unun da imalni yombem asak.
Anjapbo Saion dakon miñat aminyo da kisik kisik kap yokdañ.
- 17 Nak da Dewit da kabikon amin kinda abidañek yipbo unun kokup papmon kila amin madep dagosak.
Anjek miñat amin kabino do lam kinda da yañ tenñeñ yomjak.
- 18 Nak da uwalni pañmayak akdisat.
Mani kila amin madepno tilim madepni gat yitdisak.”

133

Not do but dasi galak tañ yomyom anpak do tagisi nandawit

Dewit dakon kap kinda. Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Piñkop dakon miñat aminyo but kalon anjek egipni kañ unun tagisi, ae buri tagisi akdañ.
- 2 Unun anpak unun wagil tagisisi. Unun olip dakon nelagi yombem.
Olip dakon nelagi Aron do tagal iminakwa mogim dañgwanikon pigest imal dubakni da diwarikon pigigit.
- 3 But kalon anpak unun kalbi gik sitnañ Emon Kabap ae Saion Kabapmon moñ unun yombem tagisi.
Yawe da but kalon ekwan amin gisamni yomisak.
Egip egip dagok dagogi mini unun yomisak.

134

Piñkop dakon man anjksino

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe dakon oman amin morap, ji kalbi yutnikon pi an amin, ji mani anjksini.
- 2 Telagi yutnikon kisitji pañenagek Yawe dakon man anjksini.
- 3 Yawe kundu ae miktim wasagit unun Saion egisak, unun da yo tagisi andamjak dosi nandisat.

135

Yawe anjksik dakon kap

- 1 Yawe anjksini!
Yawe dakon oman amin, ji mani anjksini.

2 Ji Yawe da nagalgwan Piñkop da yutnon omani an, ji Yawe anjksini.

3 Yawe unun tagisi, do Yawe anjksinon.
Mani unun tagisisi, do kap yanjek anjksini.

4 Yawe da Jekop iyi do anawakgit.
Israel unun Piñkop iyi dakon amin kabi.

5 Yawe unun mani wukwisi yan nandisat.
Amin Tagi da piñkop toptopmi morap kisisi yapman mudosok.

6 Yawe kwen kundukon, ae miktimon, ae tap kwenon, ae tap kagagwan, galaktokni yolek yo morap ak do nandisak unun asak.

7 Unun da yanban gikwem noman ton, ae mal anjek sikak mosok, ae yo morap yopyop yutnikon da mirim yopban kwan.

8 Isip miktimon Isip amin dakon monji mibiltogi gat ae bit kilapyo dakon monji mibiltogi unun dapban kimakgwit.

9 Isip miktimon kila amin madep gat ae kila amini gat pañupbal ak do wasok tapmimi ton mibili mibili agit.

10 Yawe da miktim morapmi pañupbal anjek kila amin madep tapmimi ton morapmi dapban kimakgwit.

11 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakban kimakgit, ae Basan dakon kila amin madep Ok, ae Kenan miktim dakon kila amin madep morap gat kisi dapban kimakgwit.

12 Yan anjek unun kila amin madep dakon miktimni amin kabini Israel do yomgut.

13 Yawe, mango bisap mudok mudogi mini tañ anaj kikdisak.
Babikon da babikon man binggo do nandañ anaj kikdañ.

14 Yawe dakon amin kabi uwalni da yo yokwi anjyoba iyi pañkutnokdisak.
Oman amini do bupmi nandañ yomisak.

15 Amin Nwakñwari Kabi kokup kidatni unun silwa ae gol ban wason.
Amin kisit da wup unun wason.

16 Kokup kidat dakon wupmi unun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.
Ae dabilni ton, mani yo aripmi dima pindatni.

17 Ae mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Ae mirim dima pañ.

18 Kokup kidat dakon wupmi wason amin, ae egip egipni kokup kidaron tosok yanji nandañ amin morap, unun

kokup kidat dakon wupmi yombem akdan.

- 19 Israel miñat aminyo, ji Yawe anjkisini.
Yawe dakon mukwa sogok amin, ji mani anjkisini.
- 20 Liwai da kabikon nani, ji Yawe anjkisini.
Miñat aminyo Yawe do pasolgoñ amin, ji mani anjkisini.
- 21 Yawe Jerusalem kokup papmon egisak, do miñat aminyo ji Saion wigek mani anjkisini.
Yawe anjkisini!

136

Piñkop ya yañ iyik do dakon kap

- 1 Yawe anpakni uñun tagisisi, do ya yañ iyinerñsi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tañ nimisak.
- 2 Nin Yawe ya yañ iyinerñ.
Uñun da piñkop toptopmi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 3 Nin Amin Tagi ya yañ iyinerñ.
Uñun da amin tagi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 4 Uñun kalon da wasok tapmimi toñ madep asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 5 Iyi da nandak nandagon da kundu ae yo morap kwen toñ uñun wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 6 Miktim yipban kwen tagit, ae pakbi yipban mibilikon tagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 7 Gildat gat kanek gat wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 8 Gildat yipban gildat kinda kila asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 9 Kanek gat gik morap gat yopban pilin kila an.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 10 Nin Yawe ya yañ iyinerñ.
Uñun Isip amin dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.

- 11 Israel amin timik pañobinjakwan Isip yipman dekgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 12 Iyi da tapmim madepmon da timik pañopgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 13 Tap Gami pudanban timi bamori agit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 14 Iyi mibiltok kinjek miñat amini timik pañabinjakwan tap idap pudawit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 15 Mani Isip dakon kila amin madep gat ae emat amini gat yopban pakbi nan kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 16 Miktim kibiri timon miñat amini mibiltan yominek kigit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 17 Kila amin madep tapmimi toñ dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 18 Ae kila amin madep man bini toñ dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 19 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakban kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 20 Ae Basan dakon kila amin madep Ok anjakban kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 21 Anjek uñun kila amin madep dakon miktimni miñat amini do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 22 Miktim uñun oman amini Israel do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 23 Uwal da pabin nipgwit bisapmon nin do sigin nandan nimgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 24 Anjek uwal da kisiron ban timikgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tañ nimin kimokdok.
- 25 Miñat aminyo gat ae bit kilap morap gat jap yomisak.

Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.

- ²⁶ Do Kwen Kokup Pinjop ya yanji iyinen.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.

137

*Israel amin uwalni da miktimon egek
kokupni do kunam tagwit*

- ¹ Nin Babilon amin dakon pakbini da
ilejikon yigek Saion kokup pap
do nandak nandak anek kunam
taggiman.
- ² Kindap kapmatjok tawit unun da kilinikon
gitanin mindano tanjakwa sanbejek
dima tidagiman.
- ³ Nido nin timik miktimnikon panjiwit amin
da kap yonej do niyiwit.
Yokwi anjningwit amin da tebai yan
niyiwit,
“Nin da kisik kisik panerj do ji da kap
yoni do nandaman.
Saion dakon kap kinda yoni.”
- ⁴ Mani miktim dubagikon egek Yawe dakon
kap nianon da tagi yonej?
- ⁵ Jerusalem, nak gak do intoker kan, Pinjop
da nak anjntok aban sanbejek gita
dima tidokerj.
- ⁶ Jerusalem, nak gak do intanjek yo isali
yan gandanek yo diwari do nandako
wigini kan, Pinjop da nak melno
anjkadim aban kap dima yokerj dosi
nandisat.
- ⁷ Yawe, gak Idom amin da kalip Babilon
dakon emat amin jonjkgwit unun do
aego nandaki.
Babilon amin da emat wamanjek
Jerusalem abidawit bisapmon Idom
amin da gen yan yawit,
“Yut morapni kisi tuwil mudanjek
panjupbal an mudoni.”
- ⁸ Babilon, nandaki.
Gak tasik tokdisal.
Nin do anpak yokwi nian an nimgul
unudej gin kobogi yokwisi timitdisal.
Kobogi yokwi gamjak amin unun kisik
kisik tagi asak.
- ⁹ Unun da gak dakon monji monin monin
timik maban tipmon manjek obisi
tasik tanek kimotdan.

138

*Amin kinda Pinjop do ya yan iyigit
Dewit dakon kap kinda.*

- ¹ Yawe, nak but dasi nandanek ya yan
gayisat.

Pinjop toptopmi da dabilon kap yanek
mango yan anjksisat.

- ² Bisapmi bisapmi but dasi galak tan
naminek kilano tagisi asal, ae mango
gat gengo gat da yo morap yapman
mudanek unun da wukwisi amal.
Yanjo, nak Telagi Yut Madep-
gokon gawak gaminek mango yan
anjksikerj.
- ³ Gak do bisit asat bisapmon nandan
namisal.
Anek tapmim naminek butno anteban
asal.
- ⁴ Yawe, miktimon kila amin madep morap
da gengo kili nandayin, do unun da
mango yan anjksisini dosi nandisat.
- ⁵ Tilimni unun madepsi, do unun da Yawe
dakon wasokni do nandanek kap
yoni dosi nandisat.
- ⁶ Yawe unun wukwisi egek amin iyi do nand-
aba pan amin unun nandan yominjek
kilani asak.
Mani iyi do nandaba wigisak amin unun
yum dabil dagin pindakdak.

- ⁷ Jigi mibili mibili altan naba kilano anaki
dima kimokdot.
Uwalno da nak do japmi nandan, mani
gak tapmimgo madep, do si pabin
yopmanek nak anjapulugosol.
- ⁸ Yawe da nak nianji egipberj ae pi ni
ban aberj do nandagit unun kilano
anjakwan an mudokerj.
Mudok mudogi mini nak do but dasi
galak tan namisal.
Gak da nak wasagil, do dima intan nabi.

139

*Pinjop da nandan niminek kilanin asak
Dewit dakon kap kinda. Kap yan amin
dakon kila amin do mandabi.*

- ¹ Yawe, gak butnokon yo ni da ton unun
kokwin anek bamisi nandan namisal.
- ² Gak nak da yik pidoty asat unun nandan
mudosol.
Dubagikon da nandak nandakno nan-
dan mudosol.
- ³ Nak kosit agisat bo ae dipmin pokdoron
nian egisat unun gak da nandisal.
Gak anpakno kisisi nandan mudosol.
- ⁴ Yawe, nak gen kinda yok do asat unun gak
da kili nandagit.
- ⁵ Gak mibiltok ae bujonyo agaki kisitgo da
nak abidosok.
- ⁶ Nandak nandakgo da nandak nandakno
yapmanek wukwisi asak.
Unun nak da aripmi dima nandakerj.
- ⁷ Nak dukwan kinjek Wupgo yipman
dekerj?

- Nak pasal dukwan kinapbo gak kapmatjok dima egipdisal?
- ⁸ Kwen Kokupmon wigikenj kanj, gak unjodon egipdisal.
Ae kimakbi tamogwan pigikenj kanj, unjodon kisi egipdisal gin.
- ⁹ Pidanj piriropanj gildat wisak tetgin do dubagisi kikenj bo tap diwarisikon kikenj kanj,
- ¹⁰ gak unjodon egipdisal gin.
Anej kisitgo da nak abidanjek kosit nolikdisal.
Tapmimgo madep, do nak anjapulugokdisal.
- ¹¹ Nak "Pilin tuk da nak anjksibisak, ae gildat dakon tenjenj nak anjwasisak unjun da pilin tuk asak" yanj yokenj kanj
- ¹² pilin tuk da nak aripmi dima anjksibisak.
Kalbi unjun gildat kalba yombem akdisak.
Pilin gat ae tenjenj gat kisi pindakbi aripsi amal.
- ¹³ Gak da giptim diwat morapno kisi wasagil.
Menj da butgwan nak unjungwan wasanj mudagil.
- ¹⁴ Nak da gak anjksisat, nido gak da pi njwaknjwarisi anej nak wasanj nepgul.
Nak pakyanjsi nandisat, gak da yo morap wasagil unjun njwaknjwarisi.
- ¹⁵ Menj da butgwan pasili tamogwan tagok tagok agim bisapmon gak da pindagaki kidat morapno taganek notnikon sanjbevit.
- ¹⁶ Menj da dima anjanjakwan kili nandagil.
Nak miktimon dima altagim, mani gak da gildari gildari miktimon egipbenj do nandagil unjun papiagokon kili mandagil.
- ¹⁷ Pinjkop, nandak nandak morapgo unjun wagil tagisisi.
Nandak nandakgo unjun madepsi, amin da aripmi dima manjiri.
- ¹⁸ Gak da nandisal yo morap manjikenj kanj, tap ilenjon niman morap yapjak.
Dipminon da pidosot bisapmon nak gak gat sigin egisat.
- ¹⁹ Pinjkop, amin yokwi dapbi kimotni do nandisat.
Amin dapdap amin ji nepmanj dek kit!
- ²⁰ Unjun amin da gak do gen yokwi yonj, ae gak dakon man do gen girenj yonj.
- ²¹ Yawe, nak amin gak do kuragi nandanj amin do kuragi nandanj yomisat.
Ae amin kwen wigik anjgamanj amin do nandaba yokwi tok anj yomisat.
- ²² Asisi, nak unjun amin do kuragisi nandisat.
Unjun pindakgo nak dakon uwalno anj.
- ²³ Pinjkop, kokwin tagisi anej nak dakon nandak nandak morap butnokon tonj unjun do nandaki.

- Anjkwalek nandak nandak morapno do pakyanjsi nandaki.
- ²⁴ Egip egipno kokwin tagisi abi.
Anjpak yokwi di nandak nandaknokon di tanjban.
Egip egip teban dakon kosit nanj anjanj kiki.

140

Amin kinda da Pinjkop da kilani tagisi asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, amin yokwi da kisiron banj puluganj nepbi.
Kilano tagisi anjaki emat amin da dima anjupbal ani.
- ² Toktogisi anjpak yokwi ak do nandak nandak anj, anej toktogisi minjat aminyo da binapmon pidok pidok panjalon anj.
- ³ Gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon geni yombem, geni tepmisi.
Ae gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon pakbi yokwini yombem da gen kagakon tugawit da minjat aminyo panjupbal anj.
- ⁴ Yawe, kilano tagisi anjaki amin yokwi da dima abinj nepni.
Dam anjaki emat amin nak anjupbal ak do gen yonj, unjun yo kinda dima ani.
- ⁵ Kwen wigik amin da nak do pat yipmanj.
Nak do kilap nanj yanj abidok do nap teban banj nak da kosiron pat yipmanj.
- ⁶ Yawe yanj iyisat, "Gak Pinjkopno."
Yawe, nak anjapulugoki.
Yanj tidosot, do nandanj nabi.
- ⁷ Amin Tagi Yawe, gak yokwikon banj timit timit amino tapmimi tonjsi.
Kalip uwal gat emat wamgumanj bisapmon anjknagnagil.
- ⁸ Yawe, amin yokwi da yo timit do galak tonj unjun dima yobi.
Yum pindagaki anjpak yokwi ak do gen yanj panjteban awit unjun dima ani.
- ⁹ Yum pindagaki uwalno da emaron dima abinj nepni.
Yo unjun ak do nandanj unjun panjtoibilbi iyikon noman toni.
- ¹⁰ Kindap yipbi kwenikon moni.
Mabi gapma madepgwan pigeke ae dima wini.
- ¹¹ Isal dogin amin diwari gen yanj yomanj amin yum pindagaki nin da miktimon tagi dima egipni.
Ae emat aminon yo yokwisi noman tanj yoba pasilni do nandisat.

- ¹² Yawe, gak da jigi panj amin gat ae yo do wadak wadak anj amin gat panj pulugosol.
- ¹³ Minjat aminyo kilegi da mango anj kisikdan. Unjun gak gat kisi egipdan.

141

Amin kinda kalbi bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, nak gak do yanj tidosot.
Tepmisi anj pulugoki do nandisat.
Gak do yanj tidosot, do bisitno nandaki.
- ² Bisitno da mukwa kibanj tagisi da yanj gagon opjak dosi nandisat.
Ae gak do kisitno panjenokdot unjun da pilindo dakon paretno yanj asak.
- ³ Yawe, gen kagano do kila tagisi anjaki gen yokwi kinda dima yokenj.
- ⁴ Yum nandanjaki butnokon da anjak yokwi ak do dima nandakenj.
Ae yum nandanjaki amin yokwi gat muwuk agek yokwi dima anenj.
Yum nandanjaki unjun dakon jap noknok bisap madepmon unjun gat dima yitnenj.
- ⁵ Yum nandanjaki amin kilegi kinda da nak anj milip ak do jigi tagi namjak.
Mani nak amin yokwi not dima anj yobenj.
Pinj kop da amin yokwi unjun anjak yokwini dakon kobogi parjotobil yomjak do bisit asat.
- ⁶ Amin da amin yokwi dakon kila amini unjun timigek maba tip domon pigini bisapmon Yawe dakon gen unjun bamisi yanj nandaba pisokdanj.
- ⁷ Anjek amin da jap pi do miktim pidanjek pandamit anj, unjun da tilak unjun amin dakon kidari pandamit anjek maba kimakbi tamogwan pigikdanj.
- ⁸ Mani Amin Tagi Yawe, nak gak do nandanjadasat.
Gak da nak tagisi anj kutnosol.
Yum nandanjaki dima kimokgenj.
- ⁹ Anj puluganjaki amin yokwi da pat yipgwit unjudon dima yokwalgenj.
- ¹⁰ Yopbi iyi pat yipgwiron iyi yokwalni.
Mani nak kosit tagisi agek yo kinda da dima anj upbal asak.

142

Dewit Pinj kop da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on do Maskil yanj yonj. Dewit tip kinamgwan egek bisit on mandagit.

- ¹ Nak Yawe da anj pulugosak do tebaisi yanj tidosot.

Bupmi nandanj nami nek anj pulugosak do bisit asat.

- ² Nandaba kikno gat ae jigi morap noman tanj namanj unjun kisi iyinj mudosot.
- ³ Jigisi nandanjek wagilsi yokwi tokdisat yanj nandisat bisapmon, Yawe nianjsi abenj unjun gak da nandisat.
Kosiron yokwalgenj do amin da pat piwit.
- ⁴ Nak anj pulugosak amin kinda kapmat dima akban kosot.
Amin kinda da kilano dima asak, ae amin kinda da nak do bup tanjek dima anj kutnosok.
- ⁵ Yanj do, Yawe nak anj pulugoki do bisit gayisat.
Gak kalongin pasili tamono.
Miktimon egisat bisapmon gak gat gin egip do nandisat.
- ⁶ Butno obisi jik tosok, do anj pulugoki do bisit asat unjun nandaki.
Nak anj sopmanjanj amin unjun tapmimni madepsi.
Aripmi dima pabinj yopbenj, do unjun da kisiron banj puluganj nepbi.
- ⁷ Jigikon yikdat, do puluganj nepbi tagisi egipbenj.
Yanj anjaki yo tagisi anj namisal unjun do nandanjek minjat amin kabiyogo muwutnikon mango anj kisikenj.

143

Amin kinda Pinj kop da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe bisitno nandaki.
Mirakgo yopmanjek anj pulugoki do yanj tidosot unjun nandaki.
Gak amin kilegisi, ae bisapmi bisapmi dima nepmanj dekdal, do bisitno nandaki.
- ² Gak da dabilon amin kilegi kinda dima egisak, do oman amingo nak gen pikon dima nepbi.
- ³ Uwalno da nol anjki nikban manj miktimon pokdot.
Anjakwan amin kili kimakgwit da aripmon pilin tukgwan egisat.
- ⁴ Nandak nandakno upbal tanjakwan but pasol madepsi nandisat.
- ⁵ Kalipsi egipgum unjun do nandisat.
Yo morap agil ae pi tagisi agil unjun do nandak nandak tebaisi asat.
- ⁶ Anj pulugoki do didasat.
Miktim kibirisi da sikak do nandisak, unjun da aripmon nak gak do madepsi galak tanj gamisat.

- ⁷ Yawe, butno tapmimi mini aban nandisat, do bisitno nandajek tepmisi anpulgoki.
Dima pasil nabi.
Yan abi kan, amin kili kimakgwit unun da tamokon kikenj.
- ⁸ Egip egipno gagon tosoke yanji nandisat, do anpulanjanbi wisa dagokdo gak da amin nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandakenj.
Nak bisit gayisat, do kosit nolnjanbi unun nan kikenj.
- ⁹ Yawe, kilano abi do gagon obisat, do uwalno da kisiron ban pulugan nepbi.
- ¹⁰ Gak Pinjopno, do nayin dekbi gak dakon galaktok yolek egipbenj.
Wupgo tagisi unun da mibiltan namijanwan kosit kilegikan agipbenj.
- ¹¹ Yawe, man bingo tagisi tosoke do yokwikon nan pulugan nepbi.
Gak amin kilegisi, do jiggi morap pasat unun wiririk nabi.
- ¹² Nak do but dasi galak tan namisak, do uwalno dapbi kimotni.
Nak oman amingo, do uwalno obisi dapbi kimotni.

144

Kila amin madep da Pinjop da anpulanjan emaron teban tagit do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Nak Yawe dakon man anjksisat.
Unun tip madepno.
Emat dakon mibili tagisi nayin dekdak.
Anjek antagap aban emat do tagap tosot.
- ² Unun but dasi galak tan namisak, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Unun pasili tamono, ae yokwikon ban timit timit amino.
Unun pasikno tebaisi, do anjuknanakan tagisi egisat.
Amin Nwaktjwari Kabi pabinj yopmanakan nak da yongamgan ekwanj.
- ³ Yawe, minjat aminyo nin nianjen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
Nin yo isalisi.
Gak nido kilanin kagimansi asal?
- ⁴ Mirim bisap kalonj pisono kwanj unun da tilak bisap pisipmisi ekwamanj.
Wupnin gildaron tepmisi altan pasilgan unun da tilak bisap pisipmisok gin ekwamanj.
- ⁵ Yawe, kundu witdalek piki.

- Kisitgo kabapmon yopmanjaki mukwa madepsi pidoni.
- ⁶ Mal yipbi noman tanjek uwal yolban kin mudoni.
Gobingo yamanjaki pasal kin mudoni.
- ⁷ Kisitgo yipbi pinakan nak ilikbi wikenj.
Anjaki pakbi ilarisi yipmanj dekgenj.
Amin Nwaktjwari Kabi da kisiron ban abidoki.
- ⁸ Unun amin gen bami dima yonj.
Top ban gin yanjek gen unun bamisi yan yonj.
- ⁹ Pinjop, nak abisok gak do kap kalugi yokenj.
Gita tidanjek gak do kap yokdisat.
- ¹⁰ Kila amin madep anpulanjanjaki emaron teban tonj.
Oman amingo Dewit nak yokwikon nan abidagil.
- ¹¹ Uwal yo yokwi an namanj da kisiron ban abidoki.
Anjek Amin Nwaktjwari Kabi da kisiron ban abidoki.
Unun gen bami dima yonj.
Top banjin yanjek gen unun bami yan yonj.

- ¹² Nin monjinin wili kindap da yan tebaisi tagoni do nandamanj.
Ae gwanin da kila amin madep dakon yut dakon tilimni tagisi da egipni do nandamanj.
- ¹³ Pigaganin da jap bami morapmi tanakwa jap panj yopyop yut madepsi tujan toni do nandamanj.
Anakwa sipsipnin da monji morapmi sigin panjalani.
- ¹⁴ Ae bulmakau da monji morapmi panjalani.
Anakwa yokwi di dima altoni ae kinda dima kimotjak.
Nin dakon kosiron minjat bo wili kinda da jiggi bo ae tepmi panjek kunam dima tatjak do nandamanj.
- ¹⁵ Minjat amin kabi yo unuden timikgan unun kisik kisik tagi ani.
Minjat aminyo Yawe yipba Pinjopni egisak unun kisik kisik tagi ani.

145

Pinjop anjksik dakon kap

- Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop dakon man anjksik dakon kap.
- ¹ Pinjopno ae Kila Amin Madepno, bisapmi bisapmi mango anjksikenj.
- ² Gildari gildari mango anjksikenj.
Dagok dagogi mini gak anjksinw wigikenj.
- ³ Yawe unun mani wukwisi, do mani anjksinw kimotnenj.

Mani wukwisi, do unun dakon mibili
kisi amin da aripmi dima nandaba
pisogi.

4 Babikon da babikon pi madep an an agil
unun do yan yan akdan.

5 Amin da tapmim madepgo gat ae Kila
Amin Madep Wikwisi egisal unun do
yokdan.

Anakwa nak do pi madep madep asal
unun do nandanek egipben.

6 Amin da pi masi masimi asal unun dakon
geni yokdan.

Anakwa nak da man madepgo do yoken.

7 Anpakgo tagisi unun dakon geni yanek kap-
mon da anpakgo kilegisi unun do yoni.

8 Yawe da nin do nandan yawok niminek
bupmi nandan nimisak.

Butjap tepmi dima nandanek but dasi
galak tan nimisak.

9 Amin morap kisi do anpak tagisi anyomisak.
Anek yo morap wasagit unun do
bupmikon da kilani asak.

10 Yawe, yo morap wasagil unun da mango
anjisini.

Minjat amin kabigo da mango anjisini.

11 Amin kila agakgokon tilingo tosok unun
do yokdan.

Anek tapmim madepgo dakon geni yok-
dan.

12 Yan anakwa amin morap da pi madep asal
unun do nandani.

Anek gak kila amin madep tapmimi tonj
egisal ae mango wukwisi tosok yan
nandan gamni.

13 Gak kila amin madep dagok dagogi mini
egek amin morap kilani akdisal.

Yawe yan teban tok gen yagit unun
kinda dima yapmanek guramik
kimokdok.

Nin panpulugok do yo tagisi gin asak.

14 Jigini tonj amin panpuluganek amin
da pabin yopmangan amin unun
panenakban tagisi ekwan.

15 Yo morap egip egipmi tonj jap do an
bisapmon gagon sinjanba wikwan jap
upmokdol.

16 Jap gat ae yo morap gat aripnikon
yomanjaki tagisi ekwan.

17 Yawe unun anpak kilegi gin asak.

Yo morap wasan yopguron anpak tagisi
ban anyomisak.

18 Butdasi nandanek bisit iyan amin Yawe
unun amin da kapmatjok egisak.

19 Iyi do pasolgon amin yo nido galak tonj
unun yoban timikgan.

Bisitni nandanek yokwikon ban
timikdak.

20 Iyi do but dasi galak tan iman amin Yawe
da kilani asak.

Mani yokwi an amin panjupbal akdisak.

21 Bisapmi bisapmi Yawe dakon mani
anjisiken.

Yo morap egip egipmi tonj ji dagok da-
gogi mini mani telagi anjisini.

146

Pinjkop Panpulugokni dakon mani anjisiwit

1 Yawe dakon man anjisini.

Nak naga mani anjisiken.

2 Miktimon egipben bisapmon Yawe dakon
mani anjisiken.

Pinjkopno do kap yanek anjisinj wigek
kimokgen.

3 On miktim dakon kila amin madep da gak
aripmi dima anpulugokdan, do egip
egipji unun aminon tosok yan dima
nandani.

4 Unun kimagek miktim dagokdan.

Yo ak do yawit unun bami dima noman
tokdan.

5 Mani amin kinda Jekop dakon Pinjkop
da anpulugosak do nandan gadanek
jomjom asak unun amin kisik kisik
tagi asak.

6 Pinjkop da kundu ae miktim ae tap ae yo
morap unjungwan tonj wasagit.

Toktogisi yo morap ak do yosok unun
akdisak.

7 Jigikon ekwan amin panpulugosok.

Ae jap do an amin jap yomisak.

Yawe da dam tebanon ekwan amin
witdal yopban kwan.

8 Dabili mini amin dabilni paban pisanban
sinjtonj.

Ae jigi da tebai pabin yopmangan amin
unun jigini kukwan yomisak.

Yawe unun amin kilegi do but dasi galak
tan yomisak.

9 Dubagikon amin nin da miktimon ekwan
unun kilani asak.

Ae sakwabat gat ae monji menj datniyo
kimakbi unun kisi kilani asak.

Mani amin yokwi an unun da yo ak
do nandan unun kosit sopman yoban
dima an.

10 Yawe unun dagok dagogi mini kila amin
madep egipdisak.

Saion kokup pap amin ji dakon Pinjkop
dagok dagogi mini Kila Amin Madep
egipdisak.

Yawe dakon man anjisini!

147

Yawe unun man madepni tonj ae tapmim madepni tonj

- 1 Yawe anjksisini!
Pinjkopnin kap yanjek anjksisamanj kan,
anjpak kilegisi amanj.
Yanj anjapno butnjin tagisisi tosok, ae
anjksisamanj unun agagisi nanj amanj.
- 2 Yawe da Jerusalem kokup pap aeni anjkaluk
anjek Israel amin kalip uwal da timik
miktim dubagikon panjkiwit unun
aeni panjmuwukdak.
- 3 Buri yokwi tawit unun panjmilip anjek wu-
dani wamanj yomisak.
- 4 Unun da gik manjnjek gik kalonj kalonj do
man yomisak.
- 5 Amin Taginin unun wukwisi madep, ae
tapmimni madepsi.
Nandak nandakni unun tilakni mini.
- 6 Yawe da amin iyi do nandaba panj unun
panjpulugosok.
Mani yokwi pakpak amin pabinj yop-
ban miktimon manj pokgonj.
- 7 Yawe ya yanj iyinjek kap yanj imno.
Gita tidanjek Pinjkopnin anjksino.
- 8 Unun da gikwem kwen yopban sikak
manjakwa ilenjon jonj kwonj.
- 9 Unun da jonj kilap do jap yomisak, ae
minam pidikyo kisi yanj tidanja jap
yomisak.
- 10 Yawe unun os dakon tapmim gat ae amin
dakon tapmim gat do nandaban yo
madep dima asak.
- 11 Mani, amin iyi do pasal imanj ae Yawe da
nin do but dasi bisapmi bisapmi galak
tanj nimisak yanjsi nandanj gadanj
amin unun do galak tanj yomisak.
- 12 Jerusalem amin ji Yawe anjksisini.
Saion amin ji Pinjkopji anjksisini.
- 13 Unun da kokup papji dakon wigat
panjteban anjek amin kabigo gisam
yomisak.
- 14 Unun da panjpuluganjan emari mini tagisi
ekwanj.
Ae wit tagisi dakon banj panjirenj aban
nanjek butji tugonj.
- 15 Gen kinda yipmanjak unun tepmisi
miktimon pisak.
- 16 Unun da ais yopban sipsip dakon dangwi
da yanj manj miktim yalisak.
Anjek gik sitnanj yopban abilak da yanj
manj tayinjikwanj.
- 17 Ais madep yopban tip da yanj miktimon
monj.

Anjek unun da aba kokup mirimisi
anjakwan amin kinda da mirim abinj
yipmi mini.

- 18 Ae don gen yipban mirim anjakwan ais
pakbi daganjek pokgonj.
- 19 Geni Jekop do imgut.
Nawa geni Israel amin do yomgut.
- 20 Miktim diwari tanj anj anj kwanj dakon
minjat aminyo do yanj dima agit.
Nawa geni dima nandanj.
Yawe dakon man anjksisini!

148

*Yo morap kundukon ae Kwen Kokupmon
ae miktimon tonj unun da Pinjkop anjksianj*

- 1 Yawe anjksisini!
Ji ason Kwen Kokup ekwanj, Yawe
anjksisini.
- 2 Anjelo morapni anjksisini.
Kwen Kokup emat amin kabi morapni
anjksisini.
- 3 Gildat gat kanek gat jil anjksinjinil.
Gik morap tenjtenonj ji anjksisini.
- 4 Kundu kwen ason anjksiki.
Pakbi kundu yapmanjek kwensi tonj, ji
anjksisini.
- 5 Iyi yanjakwan unun yo morap noman tawit,
do unun yo morap Yawe dakon man
anjksisini.
- 6 Unun yo morap wasanjakwan tamonikon
toktogisi tebai tonj.
Gen yagit unun dima pasiljak.
- 7 Miktimon yo morap tonj, ji Yawe anjksisini.
Ji tap kilap madep madep gat, ae tap
idap morap ilarisi,
- 8 ae mal, ae ais madep moninjyo, ae gikwem,
ae mirim madep Yawe dakon galak-
tok yolganj, ji kisi da anjksisini.
- 9 Ji kabap madep ae moninji gat ae kindap
sopmi tonj ae sida kindap madep,
- 10 ae jonj kilap gat ae bulmakau ae yo moninj
morap egip egipmi tonj gat ae minam
gat, ji kisisi Yawe anjksisini.
- 11 Ji kila amin madep gat ae amin gat ae
gapman gat ae kila amin morap gat,
- 12 ae wilisok ae minjatjok ae amin pelanj ae
minjat monjyo, ji kisisi Yawe anjksisini.
- 13 Unun kisi morap Yawe anjksinjinimotni.
Unun kalonj gin mani wukwisi.
Tilimni da miktim gat kundu gat yap-
manj mudosok.
- 14 Unun da iyi dakon amin kabi Israel
unun do but dasi galak tanj yominjek
panjteban asak do anjek anjksianj.
Yawe anjksisini!

149

Yawe anjksik dakon kap

- ¹ Yawe anġisini! Kap kaluġi yaŋ imni.
Piŋkop yol kimokgoŋ miŋat amin kabini
ji muwugek anġisini.
- ² Israel amin ji Piŋkop da wasagit, do but
galak nandaŋ imni.
Saion kokup pap amin ji Kila Amin
Madepji do kisik kisik ani.
- ³ Kap anġek mani yaŋ anġisini.
Tambarin gat ae gita gat tidaŋek mani
anġisini.
- ⁴ Yawe da miŋat amin kabini do galak taŋ
yomisak.
Anġek amin iyi do nandaba piŋbi an uŋun
yokwikon baŋ timikdak.
- ⁵ Yaŋ asak, do miŋat amin kabini but dasi
yolgaŋ uŋun kisik kisik ani dosi
nandisat.
Dipmin potpot tamokon kisik kisik kap
yoni.
- ⁶ Piŋkop yaŋ anġisinek emat agak siba geni
tepmisi baŋ timigek
- ⁷ Amin Nwakŋwari Kabi gat emat wamaŋek
yo yokwisi an yomiŋek pabiŋ yopni
dosi nandisat.
- ⁸ Anġek ain nap baŋ kila amin madepni
gat ae kila amini gat dakon kandap
paŋteban ani.
- ⁹ Anġakwa Piŋkop da yagit uŋun da ariŋmon
kobogi yokwisi timitni.
Anġakwa amin kabini iyi yol kimokgoŋ
uŋun dakon man madep tokdisak.
Yawe anġisini!

150

Yawe anġisino

- ¹ Yawe anġisini!
Piŋkop telagi yutnikon egisak, uŋun
anġisini.
Kwen Kokup tapmimi toŋsi uŋudon
egisak, uŋun anġisini.
- ² Pi masi masimisi asak do anġisini.
Mani uŋun wagil wukwisi do anġisini.
- ³ Kwen pisonġek anġisini.
Gita mibili mibili tidaŋek anġisini.
- ⁴ Tambarin tidaŋek kap anġek anġisini.
Gita tidaŋek kasisiŋ pisonġek anġisini.
- ⁵ Ain idap notnikon tidaŋ tidaŋ anġek
anġisini.
Uŋun tidaŋba gen madepsi yaŋakwa
anġisini.
- ⁶ Yo morap mirim paŋ uŋun Yawe anġisini!
Yawe anġisini!

Gen Bin Tagisi Matyu da Mandagit

But piso gen

Matyu unun Juda amin kinda, mani Rom gapman dakon pi amini egek takis timit timit pi agit. Unun pi anjakwan Yesu da yan iban panjetni dagagit.

Gen Bin Tagisi Matyu da mandagit ununwan Yesu miktimon egipgut bisapmon yo morap noman tan imgwit dakon geni ton. Unun papiagwan mibiltok yo ni da Maria kon noman tanakwa Yesu anjalagit unun do yosok. Anek pi morap agiron da wigi gen yan iminek anakba kimakgit. Ae kimoron da ae pidagit anek amin kabi egipgwit unun yopman Kwen Kokup wigigit unun do yosok.

Yo madep kinda Matyu da nolisak unun yan, kalip Pinjkop da yo ak do yan teban tok agit, ae Sanjek Sanjek Papiia Kalipmikon mandabi, unun Yesu da aripmi aban bami ton agit. Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timit do amin kinda yabet do yan teban tok agit. Do on papiia da Yesu do unun amin mani yanji nolisak. Unun papiia Matyu da mandagitgan gen morapmi unun kalip kombi amin da yawit unun bami ton awit do yosok.

Ae yo madep kinda Matyu da yosok. Kwen Kokupmon ae miktimon Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun do yosok. Yesu da pi agit do anek Pinjkop minjat amin morap dakon kila amin madep egisak. Egek minjat aminyo morap iyi dakon galaktok yol kimagek egipni do nandisak.

Matyu kon Yesu da Pinjkop gen dubagisi 5 kabi yagit. Mibiltok unun kilapmi 5 mon da 7 non tosok. Ununwan Yesu da ilejon Pinjkop gen yagit. Pinjkop dakon minjat amin kabi da anpak ani unun do nolisak. Gen dubagisi 2 unun kilapmi 10 non tosok. Unun Yesu da panjet kabini kinjek iyi dakon geni aminon yan tenjanek yo ni ban ani unun do yoyigit.

Gen dubagisi 3 yagit unun kilapmi 13 non tosok. Ununwan Yesu da Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon anpak do minjat aminyo tilak genon da yoyigit. Gen dubagisi 4 yagit unun kilapmi 18 non tosok. Ununwan Yesu da minjat aminyo iyi dakon panjet egek ni anpak ban ani unun do yagit. Ae gen dubagisi 5 yagit unun kilapmi 24 kon da 25 mon tosok. Ununwan Yesu da mibi gildaron yo noman tokdan unun do yagit.

*Yesu miktimon altagit
(Kilapmi 1.1-4.16)*

*Yesu dakon babikni dakon man silip
(Lk 3.23-38)*

¹ On man silip unun Yesu Kristo dakon babikni dakon man silip. Yesu unun Dewit da kabikon nani. Anjakwan Dewit unun Abraham da kabikon nani.

² Abraham unun Aisak dakon datni.

Aisak unun Jekop dakon datni
Jekop unun Juda gat ae peni padik padikni gat dakon datni.

³ Juda unun Peres gat Sera gat dakon datni.
(Menji unun Tamar.)

Peres unun Esron dakon datni.
Esron unun Ram dakon datni.

⁴ Ram unun Aminadap dakon datni.

Aminadap unun Nason dakon datni.
Nason unun Salmon dakon datni.

⁵ Salmon unun Boas dakon datni. (Menji unun Reap.)

Boas unun Obet dakon datni. (Menji unun Rut.)

Obet unun Jesi dakon datni.

⁶ Jesi unun kila amin madep Dewit dakon datni.

Anjakwan Dewit unun Solomon dakon datni. (Solomon dakon menji kalip Uria dakon minjatni egipgut.)

⁷ Solomon unun Reoboam dakon datni.

Reoboam unun Abiya dakon datni.
Abiya unun Asa dakon datni.

⁸ Asa unun Jeosapat dakon datni.

Jeosapat unun Jeoram dakon datni.
Jeoram unun Usia dakon datni.

⁹ Usia unun Jotam dakon datni.

Jotam unun As dakon datni.
As unun Esekia dakon datni.

¹⁰ Esekia unun Manase dakon datni.

Manase unun Emon dakon datni.
Emon unun Josaia dakon datni.

¹¹ Josaia unun Joiakin gat ae notni kabi gat dakon datni.

(Unun amin kabi da bisapmon Israel amin uwalni da timik Babilon miktimon panji yopba egipgwit.)

¹² Babilon panji egipgwit bisapmon, Joiakin unun Sealtiel dakon datni.

Sealtiel unun Serubabel dakon datni.

¹³ Serubabel unun Abiut dakon datni.

Abiut unun Eliakim dakon datni.
Eliakim unun Aso dakon datni.

¹⁴ Aso unun Sadok dakon datni.

Sadok unun Akim dakon datni.
Akim unun Eliut dakon datni.

¹⁵ Eliut unun Eleasa dakon datni.

Eleasa unun Matan dakon datni.
Matan unun Jekop dakon datni.

¹⁶ Jekop unun Josep dakon datni.

Josep unun Maria dakon eni.

Anjakwan Maria da Yesu anjalagit. Yesu unjun Kristo yanj iyanj.

¹⁷ Abrahamon da wiñ Dewiron dagagit unjun babikni 14 kabi.

Anjakwan Dewiron da wiñ uwalni da timik Babilon miktimon panjkiwit bisap unjun babikni 14 kabi.

Anjakwan Babilon egipgwiron da wiñ Kristo altagit unjun kisi babikni 14 kabi.

*Yesu altagit
(Lk 2.1- 7)*

¹⁸ Yesu Kristo altagit unjun dakon gen yanj. Menji Maria unjun Josep da pasak do kili manjiwit. Mani dima panjakwan Maria unjun monji kwap kili awilgit. Monji kwap awilgit unjun Telagi Wup da tapmimon da awilgit.

¹⁹ Anjakwan Josep unjun Maria monji kwapni kinda awilak yanj nandanjek yipman det do nandagit. Mani eni amin kilegi do amin morap da inamon Maria mayagi im do dima nandagit. Yanj do anjek pasilikon da kirinjik im do nandagit.

²⁰ Josep yanj nandanjek egakwan Amin Tagi dakon anjelo kinda da dipminon altan iminjek yanj iyigit, "Josep, Dewit da kabikon nani, Maria da monji kwap unjun Telagi Wup da tapmimon awilak, do Maria pak do dima pasolgi.

²¹ Unjun monji wili analanban minjat amin kabini diwarini wiririgek iyi do timitdisak, do mani Yesu yanj iyiki."

²² Unjun yo morap altanjakwa Amin Tagi da kombi amin antagap aban gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj tosok.

²³ "Nandaki. Minjat kinda amin gat dima pakbi kinda da monji kwap awilek monji wili kinda anjalasak.

Analanban mani Emanuel yanj yoni." (Emanuel dakon mibili unjun yanj: "Pinjkop nin gat egisak.")

²⁴ Josep dipminon da pidanjek Amin Tagi dakon anjelo da gen iyigit unjun guramigek minjatni Maria pagit.

²⁵ Mani kalonji dima pakeg egi wigi Maria da monji wili kinda anjalagit. Analanban Josep da mani Yesu yanj iyigit.

2

Gik dakon mibili nandak nandak amin Yesu kok do apgwit

¹ Judia miktimon kokup kinda mani Betlehem unjudon Maria da Yesu anjalagit. Unjun bisapmon Erot da kila amin madep yikgit. Yesu altanjakwan nandak nandak amin gildat wisak tetgin da Jerusalem kokup papmon apgwit.

² Abinj Jerusalem amin yanj yoyiwit, "Juda amin dakon kila amin madep altagit unjun

dukwan yikdak? Nin gikni gildat wisak tetgin da kanjek gawak im do abamanj."

³ Kila amin madep Erot gen yawit unjun nandanjek wiripdakgit. Ae amin morap Jerusalem egipgwit unjunyo kisi yanj gin nandanjek wiripdakgit.

⁴ Erot da gen unjun nandanjek Israel amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen teban yoyin det amin gat yanj yoban abinj muwukgwit. Muwukba yanj yoyigit, "Kristo ni kokupmon altosak do yanjbi?"

⁵ Yanjban kobogi yanj iyiwit, "Judia miktimon Betlehem kokupmon altosak. Kombi amin kinda da kalipsigwan yanj mandagit,

⁶ 'Betlehem, Judia miktimon tosok, gagon kila amin madep kinda altokdisak, do gak Judia miktimon dakon kokup morap yapmandal.

Unjun amin da amin kabino Israel unjun dakon kila amin madep egipdisak."

⁷ Yanj yanjba nandanjek yoyinban kiwit. Kinjakwa pasilikon da gik dakon mibili nandak nandak amin Erot da yoyinban apgwit. Apba yanj yoyigit, "Gik unjun ni bisapmisoni altagit?"

⁸ Yoyinban gik noman tagit dakon bisap iyinba nandanjek Betlehem kokupmon yabegek yanj yoyigit, "Ji kinj monji unjun kilegisi wusinj koni. Kanjek abinj nayinba nakyo kisi kinj gawak abenj."

⁹ Yanj yanjban nandanjek kinjakwa gik gildat wisak tetgin da kalip kawit aeni altan yomgut. Gik unjun kinjakwan yol anki Monji si pakgit yut da tilagon yikban kawit.

¹⁰ Gik unjun kanjek but galak madepsi

¹¹ nandanjek yutnon wigek Monji gat menji Maria gat pindakgwit. Pindagek njakbenj anjek Monji gawak imgwit. Yanj anjek yikni witdalek gol ae yo diwari kibanj tagisi yumanj nogi wukwi but galak do imgwit.

¹² Pinjkop da dipminon Erot do dima tobil kini do yoyinban nandanjek kosit njakjwari nanj miktimnikon si kiwit.

Josep gat minjatni Monjiyo gat Isip miktimon kiwit

¹³ Nandak nandak amin unjun kinj mudanjakwa, Amin Tagi dakon anjelo da Josep dipminon altan iminjek yanj iyigit, "Erot da Monji anjakban kimotjak do wisikdisak, do gak pidanj monji njakjak gat menji gat timikbi Isip miktimon pasal kini. Isip sigin egakwa nak da aesi apni do don gayikenj."

¹⁴ Yanjban unjudon gin Josep unjun kalbi monji njakjak gat menji gat timikban Isip kik do kosit wasawit.

¹⁵ Yanj anjakwa kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unjun bami noman tagit. Amin Tagi da antagap aban yanj yagit: “Monjino Isip egisak unjun opjak do yanj imisat.”

Josep gat minjati Monjiyo gat Isip miktimon panjki egakwa Erot don kimakgit.

Erot da yanban monji wili morapmi dapgwit

¹⁶ Erot da nandak nandak amin nak anjkealan yanj nandanek butjap madepsi nandagit. Yanj nandanek Betlehem kokupmon ae kokup moninj moninj Betlehem da kapmatjok tawit unjudon monji wili morap bilakni bamori dima yapbi unjun emat amini da kisisi dapman mudoni do gen teban yipgut. Nandak nandak amin da gik ni bisapmon noman tagit unjun kili iyiwit, do monji morap unjun bisapmon altawit unjun kisi kimotni do gen teban yipgut.

¹⁷ Yanj aban kombi amin Jeremaia da kalipsigwan gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj:

¹⁸ “Rama kokupmon kunam ae bupmi kapyo madepsi altosok.

Resel unjun monji kimakgwit unjun do nandanek kunam madepsi takdak.

Monjini kisi kimakgwit, do amin da buri anteban ak do antidok anj.

Kunamni kirinjik imni do dima nandagit.”

Josep gat minjati Monjiyo gat aeni tobil opgwit

¹⁹ Erot kimagakwan Amin Tagi dakon anjelo da Isip miktimon Josep dipminon alantjan ingut.

²⁰ Altan iminek yanj iyigit, “Monji anjat do yawit amin unjun kili kimakgwit. Do gak pidan Monji gat menji gat timikbi aesi tobil Israel miktimon kini.”

²¹ Yanban Monji gat menji gat timikban Israel kiwit.

²² Mani Erot kimagakwan monji Akelas da kila amin madep tamoni abidanek Judia miktim kila agit, do Judia miktimon kik do pasalgit. Josep dipminon gen kinda yanj nandagit, “Ji Judia miktimon dima kini. Galili tetgin do kini.”

²³ Unjun nandanek kokup kinda mani Nasaret, Galili miktimon tosok, unjudon panjki egipgwit. Yanj aba kombi amin dakon gen bami noman tagit. Gen unjun yanj: “Nasaret amin yanj iyini.”

3

Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da gen yagit (Mk 1.2-8 ae Lk 3.1-18 ae Jn 1.19-28)

¹ Unjun bisapmon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon unjun abinj altagit. Abinj altanek Judia miktimon amin da aripmi dima egipmi timon minjat aminyo unjudon kwa Pinjkop gen yoyigit.

² Yoyinek yanj yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun dakon bisap kwanj tosok, do ji but tobil ani.”

³ Kalipsigwan kombi amin Aisaia da Jon do gen yanj mandagit:

“Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yanj tidanek yosok,

‘Amin Tagi dakon kosit anjdimin ani, kositni pasinj anmilip ani.’”

⁴ Jon da ilikba pigik panj egipgut unjun bit madep kinda mani kamel unjun dakon dangwani banj wasanbi. Anjek bit gip kinda nanj boban napmi do wangut. Japni unjun pilak pilak ae kabanj kok.

⁵ Amin morapmi Jerusalem kokup papmon egipgwit, ae Judia miktimon egipgwit, ae Jordan Pakbi teri teri egipgwit unjun kisi Jonon kiwit.

⁶ Kirj yokwini yanjkwok anjakwa Jordan Pakbikon telagi pakbi sonj yomgut.

⁷ Anjakwan Parisi amin morapmi gat Sadyusi amin morapmi gat telagi pakbi sonj yomjak do Jonon apgwit. Apba pindagek yanj yoyigit, “Ji tunjon amin emari tonj dakon gwakni kabi, Pinjkop da butjap nandanek yokwi pakpak do yo yokwisi anj yomdisak. Pinjkop dakon butjap apdisak namin da unjun dakon but piso dayik da unjun yap do pasal kwanj?”

⁸ Ji but tobil bamisi anjek anpakjikon but tobil dakon bami anjalon ani.

⁹ Ji disa do ‘Nin Abraham dakon babikni’ yanj dima yoni. Yanjsi dayisat, Pinjkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unjun Abrahamon da altawit unjun da yo madep dima asak.

¹⁰ Parenjka unjun kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unjun mandan kindapmon maba pigi sokdanj.

¹¹ “Nak amin pakbisi banj telagi pakbi sonj yomisat unjun amin but tobil bami anj dakon tilak asak. Mani nak da manjikon abisak amin unjun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmanjak. Nak yombem yokwi da kandap gwilni tagi dima abidanj awili. Unjun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat sonj damdisak.

¹² Unjun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirinjni kisitnikon tanjakwan apdisak. Abinek bami kokwinik tamonikon yopmanjek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unjudon sokdanj.”

Yesu telagi pakbi sogit*(Mk 1.9-11 ae Lk 3.21-22)*

¹³ Uñun bisapmon Yesu Galili Provins yipmanjek Jodan Pakbikon, Jon da telagi pakbi soñ imjak do opgut.

¹⁴ Mani Jon da kirinjik iminej yan iyigit, “Nak da telagi pakbi soñ gaben do abil, unun tagi dima. Gak da telagi pakbi soñ nabi kan, unun da tagi asak.”

¹⁵ Yan yanban Yesu da iyigit, “Dima, gak telagi pakbi soñ nabi. Yan anaki Pinjkop da yo morap anej do nandisak unun kindasok dima yapmanjek kisisi an mudonej.” Yanban Jon da geni guramikgit.

¹⁶ Pakbi soñek Yesu pakbikon da wigit. Winjek unudon gin kundu witald kinakwan Yesu yan kagit, Pinjkop dakon Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak pin kwenikon yikgit.

¹⁷ Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Unun Monjino. Butno unun do tagisi anjakwan but dasi galak tan imisat.”

4**Sunduk da Yesu anjekwalgit***(Mk 1.12-13 ae Lk 4.1-13)*

¹ Uñun bisapmon Telagi Wup da Yesu Sunduk da anjekwaljak do miktimon amin da aripmi dima egipmi timon anjigit.

² Anki yipban Pinjkop do nandanej jap kelek egakwan gildat 40 ae pilin 40 mudagit, do jap do agit.

³ Anjakwan Panjekwal Amin da abin altan iminej yan iyigit, “Gak asi Pinjkop dakon Monji egisalon yoyinbi tip on da bret dagabit.”

⁴ Mani Yesu da kobogi yan iyigit, “Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak. Pinjkop dakon gen kisi morap panjek egip egip pan.’”

⁵ Yan yanban Sunduk da Yesu anjan Pinjkop dakon telagi kokup papmon Jerusalem anjan kigit. Anki Telagi Yut Madep da kwenon kwensi yipgut.

⁶ Yipmanjek yan iyigit, “Pinjkop papiakon gen yan tosok:

‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisit da kendak abin gepni.’

Gen yan tosok, do gak asi Pinjkop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma.”

⁷ Mani Yesu da yan iyigit, “Pinjkop dakon papia da gen kinda gat yan yosok, ‘Amin Tagi Pinjkopji dakon tapmim kok do anjek dimasi anjekwaldo.’”

⁸ Sunduk da aeni Yesu iyin anjan ilen dubagisi kindakon awigigit. Awigi on miktimon miktimon madep madep morap kisi ae unudon yo tilimni ton gat kisi yoligit.

⁹ Yolijek yan iyigit, “Nwakjek anjek gawak nabi kan, on yo morap kisi gaben.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Sunduk gak nepmanjet! Pinjkop dakon papia da yan yosok:

‘Amin Tagi Pinjkopji unun nan gin gawak iminej oman anjinni.’”

¹¹ Yan iyinban Sunduk Yesu yipmanjek kinakwan anelo da abin Yesu anpulugawit.

Yesu Galili miktimon pi wasagit*(Mk 1.14-15 ae Lk 4.14-15)*

¹² Yesu Jon dam tebanon yipgwit yan nandanej tobil Galili miktimon kigit.

¹³ Nasaret kokup yipmanjek

Kapaneam kokupmon kin unudon egipgut. Kapaneam unun Galili Pakbi idap ilenikon, Sebulan ae Naptali miktimon unudon toso.

¹⁴ Kapaneam kokupmon ekwan kombi amin Aisaia da gen kinda yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

¹⁵ “Sebulan miktimon, ae Naptali miktimon, Jodan Pakbi usugap tet do Galili miktimon tomal.

Unun miktimon bamot kosit tapmon pikwan miktimon tomal.

Galili miktimon Amin Nwakjwari Kabikon nani morapmi ekwan.

¹⁶ Unun amin pilin tukgwan egek kimot do pasolgon,

mani unun da tenjenji madep altan yoban kili kan.”

Yesu da Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenjek sot amin panmilip agit

(Kilapmi 4.17-9.34)

Yesu da pini wasanek panjetni diwari timikgit

(Mk 1.16-20 ae Lk 5.1-11)

¹⁷ Unun bisapmon Yesu wasanek Pinjkop dakon gen yan tenjenjek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobil ani.”

¹⁸ Yesu da Galili Pakbi idap kidipmij agek tap kilap do pi agak amin bamori pindakgit. Kinda unun mani Saimon (ae mani kinda Pita), unun gat ae padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yakni pakbi idapgwan mabal pigakwan egipgumal.

¹⁹ Unjun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, "Abin nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko."

²⁰ Yanban unjudon gin tap kilap simil simil yakni yopmanjek yolgimal.

²¹ Yesu timisok di kinjek ae amin bamori gat pindakgit, kinda unjun Jems, Sebedi dakon monji, ae padige Jon. Unjun bamot gat datni gat boron yigek tap kilap simil simil yakni bisawik panmilip anyo anjakwal pindakgit. Pindagek yan yoban

²² nandanej unjudon gin botni gat datni Sebedi gat yopmanjek yolgimal.

Yesu Pinjkop gen yanjek sot amin panmilip agit

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu Galili miktim morap kisi agek muwut muwut yutnikon amin yoyinj dekgit. Anej Pinjkop da amin kila akdisak dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenagit. Yan anjek sotni tonj ae giptimni yokwisi awit amin kisi morap panmilip agit.

²⁴ Yan anjakwan gen bini da kin irentan Siria miktim kisi aripmi agit. Do amin da sot amin mibili mibili gat, ae amin giptimikon tepmi madepsi pawit amin gat, ae kojni tonj gat, ae sot kinda unjun amin miktimon manj pakek giptimni nimmimikgan unjun gat, ae kidari alek tanbi unjun kisi panjapba Yesu da panmilip agit.

²⁵ Anjakwan Galili minjat amin morapmi gat, ae Dekapolis amin gat, ae Jerusalem, ae Judia, ae Jodan Pakbi usugap tet amin gat kisi da Yesu yolgwit.

5

Yesu ilejon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Yesu minjat amin kabi madep pindagek ilejon pawigi yigakwan panjet kabini iyi yikgiron apgwit.

² Apba yoyinj degek yan yoyigit,

Kisik kisik bamisi dakon mibili yagit

(Lk 6.20-23)

³ "Amin morap iyi do nak butnokon yo tagi minisi yan nandan amin, unjun amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁴ Amin morap burikon da bupmi kunamyo madep an, unjun Pinjkop da butni panjeban akdisak,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁵ Amin morap iyi do nandaba pan, unjun Pinjkop da yo morap yom do yagit unjun yoban timitdan,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁶ Amin morap anjak kilegi do amin da jap pakbiyo do nandan unjudenji nandan amin, unjun Pinjkop da aripnikon yoban tugokdan,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁷ Amin morap notni do bupmi nandan, unjun amin Pinjkop da bupmi nandan yomdisak,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁸ Amin morap buri kilegisi tonj, unjun amin da Pinjkop kokdan,
do unjun kisik kisik ekwan.

⁹ Amin morap emat pidokyo anjakwa nawa gen yon amin do, amin da Pinjkop dakon monjini yan yoyikdan,
do unjun kisik kisik ekwan.

¹⁰ Amin morap anjak kilegi anjakwa anpakni kilegi do anjek amin do, yokwi anyoman, unjuden amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan egipdan,
do unjun kisik kisik ekwan.

¹¹ "Amin da ji do Yesu dakon amin kabi yan yanek yanba yokwi tok, ae top gen mibili mibili yan damni, ae yokwiyo kisi andamni kan, ji kisik kisik ani.

¹² Kalip kombi amin yan gin dapman yolyo awit. Do jiyo kisi anpakji kilegi dakon tomni wukwisi Kwen Kokupmon timitdan,
do but galak nandanej kisik kisik ani."

Ji amin dakon tap ae tenjenji ekwan

(Mk 9.50 ae Lk 14.34-35)

¹³ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji amin dakon tap ekwan. Mani tap galagini pasilni kan, nianji anjek galagini anjaluk anej? Galagini yipman detjak kan, pini mini. Isal maba kwa amin da bamon.

¹⁴ "Ji amin dakon tenjenji yombem da ekwan. Kokup madep kinda ilejon tanjan yo kinda da aripmi dima anyonjam asak.

¹⁵ Amin da lam kolej kwoba ban dima witjanba tonj. Kwen tamonikon yopba yut kagagwan amin ekwan unjun kisi tenjenjan yoman.

¹⁶ Yangin, tenjenjisi da amin da dabilon tenjenjosak. Yan anjakwa amin da anpakji tagisi kanek Kwen Kokup Datji anjisini."

Pinjkop dakon gen teban do yagit

¹⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, "Nak gen teban ae kombi amin dakon gen abo kin isali asak do dima pigim. Gen teban ae kombi amin dakon gen bami tonj anjudoni do pigim.

¹⁸ Nak asisi dayisat, kundu gat miktim gat tonjil da aripmon gen teban dakon gen jimjimok kinda dima pasidisak. Gen kisi morap tan bami tonj akdan.

¹⁹ Amin kinds da gen teban monijisok kinds yapmanek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjok da Kila Asak kokupmon mani pinjisi. Mani amin kinds da gen teban guramigek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjok da Kila Asak kokupmon mani wukwisi.

²⁰ Asisi dayisat, ji dakon anpak kilegi unun da gen teban yoyindet ae Parisi amin dakon anpak dima yapni kan, ji Pinjok da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan.”

Amin dapba kimokgon dakon gen
(Lk 12.57-59)

²¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Gen kinds babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni. Amin kinds da amin kinds anjakan kimotjak kan, unun amin gen pikon kisak.’

²² Mani nak yan dayisat, amin kinds notni do butjap nandisak kan, unun amin gen pikon kisak. Ae amin kinds notni do yanba yokwi tok asak kan, unun amin gen kokwin amin kabi madepmon kisak. Ae amin kinds da amin kinds ‘Gak nanda kokwingo tagi mini!’ yan iyisak kan, unun amin Tipdom dakon kindap tebanon pigisak.

²³ “Do paretgo altakon panobinek notgo kinds da nandaba yokwi tok angamisak yan nandisak kan,

²⁴ paretgo alta da kapmatjok yopbi toni. Yopbi tanjakwa mibiltok gak kwi notgo unun gat but kalon anjil. But kalon anek don kin Pinjok do paret aki.

²⁵ “Amin kinds da gen pikon gep do gen yan gaban kan, jil gen pi tamokon kik do anek kosiron kinjek gen unun tepmisi anmilip ak do pi anjil. Yan dima anjil kan, unun amin da gen kokwin kila agak amin da kisiron gepban unun da obip amin da kisiron gepban dam teban yutnon gepdisak.

²⁶ Asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monej nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanja kikdisal.”

Minjat yumabi ae wili yumabi dakon gen

²⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ae gen kinds babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Minjat eyo kili abi amin ji yumabi anpak dima ani.’

²⁸ Mani abisok nak da yan dayisat, amin kinds minjat kinds kanek unun do galak tan imjak kan, unun amin butnikon da yumabi kili ak.

²⁹ Dabilgo amin tet da yokwikon gepban kan, pilik mabi kisak. Giptim diwatgo kinds

pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.

³⁰ Ae kisitgo amin tet da yokwikon gepban kan, mandan dagan mabi kisak. Giptim diwatgo kinds pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.”

Minjat pan kwinit dakon gen
(Mt 19.9 ae Mk 10.11-12 ae Lk 16.18)

³¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Kalip gen yan yawit:

‘Amin kinds minjatni kwinit do kan, minjat pankwinit dakon but piso papia kinds minjatni do mandan imjak.’

³² Mani abisok nak da yan dayisat, minjatgo kwinit yipbi kwan wili kaluk pasak kan, eni gak da gulusun al, do minjatgo da yumabi asak. Anjakwan wili unun kaluk pasak unun kisi yumabi asak. Do minjatgo yumabi dima anjakan isal dogin dima kwinitki.”

Gen panjeban ak dima akdo

³³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ae gen kinds babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin Tagi da dabilon gen yan panjeban asal unun dima yapmanek kisi guramigek abi.’

³⁴ Mani nak abisok yan dayisat, gen yan panjeban ak dimasi ani. Kwen Kokup unun Pinjok dakon kila amin madep yityit tamoni, do Kwen Kokup manon da genji dima panjeban ani.

³⁵ Ae miktim unun Pinjok dakon kandap yipyip tamoni, do miktim da manon genji dima yan panjeban ani. Ae Jerusalem unun Amin Tagi Madep Wikwisi dakon kokup papni, do Jerusalem da manon genji dima yan panjeban ani.

³⁶ Ae ji da busun dangwanji kinds kulabik aba kwakwagi bo pili unun aripmi dima asak, do busunji da manon genji dima yan panjeban ani.

³⁷ Ji ‘asi’ bo ‘dima’ yan gin yoni kan, unun da tagi. Gen unun da kwenon sanbenek yon unun Yokwi Ami da panjalon asak.”

Yokwi anjaba kobog dima anyomni
(Lk 6.29-30)

³⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ae gen kinds babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin kinds da amin kinds dakon dabil anjupbal asak kan,

unun amin dakon dabilniyo kisi anjupbal ani.

Ae amin kinda da amin kinda dakon geni anjak biripmitjak kan, unjun amin dakon geni kisi anjak biripmitni.'

³⁹ Mani nak da abisok yan dayisat, amin da yokwi andaba kobogi do yokwi dima anjomni. Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, mogingo teri kinda kisi antobil ibi.

⁴⁰ Amin kinda da gen pikon gepmanek kobogi do paba pigikgo abidok do yosak kan, mirim imalga gat kisi ibi.

⁴¹ Ae amin kinda da yikni imegek kosit 1 kilomita kiki do tebaisi gayisak kan, yik unjun imegek 2 kilomita kiki.

⁴² Ae amin kinda da yo kinda ibi do gayisak kan, ibi. Ae amin kinda da gagon goman ak do gayinban kan, manji dima ibi."

Uwalnin but dasi galak tanjomnen
(Lk 6.27-28 ae 6.32-36)

⁴³ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae gen kinda babak da abidawit unjun ji kili nandawit. Gen unjun yan:

'Notgo do but dasi galak tanjomnen uwalgo do nandabi yokwi toni.'

⁴⁴ Mani nak da yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tanjomni. Anjek yokwi andaman amin do bisit ani.

⁴⁵ Yan anek Pinkep Datji Kwen Kokup egisak unjun dakon monjini egipni. Unjun da gildatni yipban amin yokwi ae kilegi kisikon mosok. Ae sikak yipban amin anpak kilegi an ae yokwi an kisikon mosok.

⁴⁶ Amin yokwi takis timit timit amin da notni banjin but dasi galak tanjomnen. Jiyo yan gin ani kan, Pinkep da kobogi do yo tagi kinda dima damdisak.

⁴⁷ Ji notji banjin gildat tagi yan yoyini kan, unjun da tagi dima asak. Pinkep dima nandan iman amin kabi kisi yan gin an.

⁴⁸ Kwen Kokup Datji gwaljigi mini kilegisi egisak, do jiyo yan gin gwaljigi mini kilegisi egipni."

6

Amin panpulugok dakon gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji kan kimotni. Amin da dandani yan do unjun da dabilon anpak tagi ani kan, Datji Kwen Kokup egisak unjun da unjun dakon kobogi do yo tagi kinda dima daban abidokdan.

² "Wadak wadak amin do yo yom do aki bisapmon jamba but amin diwari da muwut muwut yutnon ae kosit madepmon an, unjudej amin kinda yabekbi mibiltan gaminjek kwen dima piosak. Yan an amin unjun amin da nandaba wukwan yomni yan

do an. Nak asisi dayisat, unjun kobogi kisisi wagilni timikgan.

³ Mani yo do wadak wadak an amin do yo yobi bisapmon noman amin da gandani do dima yobi.

⁴ Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unjun da kobogi do yo tagi gamdisak."

Bisit dakon gen
(Lk 11.2-4)

⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji bisit ani bisapmon jamba but amin da an unjudej dima ani. Jamba but amin unjun muwut muwut yut madepmon ae kokup papmon kosit amal amalon unjudej agek bisit ak do galagisi nandan. Unjun amin amin da pindatni do yan an. Nak asisi dayisat, kobogini kisi wagilni timikgan.

⁶ Mani gak bisit ak do nandisal kan, yutgokon wigi yoma sopmanek Datgo pasili egisak unjun bisit iyiki. Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unjun da kobogi tagisi gamdisak.

⁷ Amin Nwakwari Kabi gen isali morapmi yanapno pinkepni da genin nandisal yan nandan. Mani ji bisit ani bisapmon yan dima ani.

⁸ Ji unjun amin da an unjudej dima ani, nido Datji dima iyinjakwa yo morap do wadak wadak an unjun nandan mudosok.

⁹ Ji bisit yan ani:

'Datnin Kwen Kokup egisal,
gak dakon man telagi tosak.

¹⁰ Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

Gak dakon gen guramit Kwen Kokup toso,

miktimon ninon yan gin tosak.

¹¹ Abisok gildat dakon jap aripninon nibi.

¹² Nin amin notnin dakon yokwini yopmanjama.

Unjudej gin yokwinin wiririk nibi.

¹³ Panjwalon dimasi nipbi.

Yokwi Ami da kisiron nan pulugan nipbi.'

¹⁴ "Ji notji dakon yokwini yopmanjomni kan, Datji Kwen Kokup egisak unjun da yokwisi yopman damjak.

¹⁵ Mani amin dakon yokwini dima yopmanjomni kan, Datji da yokwisi dima yopman damjak."

Pinkep do nandanek jap kelkel dakon gen

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji Pinkep do nandanek jap kelek egip do nandan kan, jamba but amin da an unjudej tomno dabilyosi dima inan toni. Yan ani kan, amin da ji Pinkep do nandanek jap dima non yan dandani. Nak asisi dayisat, unjun amin kobogini kisi wagilni timik mudon.

17 Mani ji Pinjkop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, busun dangwanji wayigek tomno dabilyosi pakbi ban sugoni.

18 Yan anakwa amin da ji jap kelek ekwan yan dima nandan damni. Mani Datji pasili egek yo pasili pindakdak unun da dandanek kobogi tagisi damdisak.”

*Yo tagisi panmwut dakon gen
(Lk 12.33-34)*

19 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji on miktimon yo tagisi panmwut do nandak nandak dima ani. Unun yo monin da nokdan, ae manut manut akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek panjisibikdan.

20 Yo tagisi Kwen Kokupmon panmwut do nandak nandak ani. Unudon yo monin da dima nokdan, ae manut manut dima akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek aripmi dima timitdan.

21 Yo kabigo tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak.”

*Dabil unun giptim dakon tenjeni
(Lk 11.34-36)*

22 Yesu da sanbenek yan yagit, “Dabil unun giptim dakon tenjeni. Dabilgo tagisi kan, giptimgo kalon tenjenini ton.

23 Mani dabilgo yokwi kan, giptimgo kisi pilin tuksi asak. Do tenjeni butgokon toсок unun pilin tuksi asak kan, unun da pilin tuk madepsi asak.”

*Amin bamori dakon oman dima agagi
(Lk 16.13)*

24 Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nanjin galak tan iminek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjkop gat ae monen gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

*Nandaba kik anek but morap dima ani
(Lk 12.22-31)*

25 Yesu da sanbenek yagit, “Unun do anek yan dayisat, ji egip egipji do nandaba kik anek jap pakbiyo ni ban nonen yan dima nandani. Ae giptimji do nandanek imal dukon ban panen, yan nandanek nandaba kik dima ani. Egip egipji da jap yapmandak, ae giptimji da imal yapmandak.

26 Ji minam pindakgan unun do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap panmwut yutnon jap dima panek panmwuk yopmanjan. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da jap upmokdok. Ji pinji anakwa minam da yo madep yan nandan, ma?

27 Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

28 “Ji nido imal do nandaba kik an? Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmanjan.

29 Mani yan dayisat, jaren pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

30 On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pinjkop da si panjilim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yanji nandani, Pinjkop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonji ban pan damdisak.

31 “Nandaba kik anek jap pakbiyo dukon ban nonej, bo imal dukon ban panen yan dima nandani.

32 Pinjkop dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusik do nandaba kik an. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da ji unun yo morap do wadan unun nandan mudosok.

33 Do mibiltok Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pini ani, ae anpakni kilegi wusik do pini ani. Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.

34 Do anwa gildat do nandaba kik dima ani. Gildat kalon jalon dakon jigi unun iyi da aripmon tan tan an.”

7

*Amin dakon anpak kokwin dima ani
(Lk 6.37-38 ae 6.41-42)*

1 Yesu da sanbenek yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinini. Yan ani kan, Pinjkop da jiyo kisi kokwin akdisak.

2 Amin dakon anpak kokwin niansi ani, Pinjkop da jiyo kisi unuden gin kokwin akdisak.

3 Gaga da dabilon kindap kwik toсок unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

4 Gaga da dabilon kindap kwik tanakwan nianon da notgo ‘Dabilgokon jimjim toсок unun pan gamdisat’ yan tagi iyiki?

5 Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik toсок unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok toсок unun kanbi pisanakwan tagi paki.

6 “Yo telagi pinan do dima yomni. Yoba tobilek injin dabam. Ae kindirinji tagisi bit do dima yomni. Yoba kandap da di baman misinikbam.”

*Bisit dakon mibili**(Lk 11.9-13)*

⁷ Yesu da sanɓerɓek yanɓ yagit, “Piɓkop bisit iyinɓa yo damɓak. Pinisi anɓek wusinɓ pindatni. Yoma domon tidanɓa Piɓkop da witald damɓak.

⁸ Amin morap Piɓkop bisit iyanɓ unɓun yo timikɓan, ae yo wisanɓ amin unɓun bami konɓ, ae yoma domon tidonɓ amin unɓun witald yomisak.

⁹ Monɓisi kinda da datni bret do iyinɓan tip kinda tagi imɓak?

¹⁰ Bo tap kilap do iyinɓan tunon amin emari tonɓ kinda tagi imɓak? Unɓun aripmi dimasi.

¹¹ Ji yokwi morapmi anɓ, mani yo tagisi monɓisi do yom do nandanɓ. Do yanɓi nandanɓi. Bisit iyinɓa Datɓi Kwen Kokup egisak unɓun da but galagon da yo tagisi damdisak.

¹² “Amin da anɓpak tagisi nianɓi anɓdamni do nandanɓ, unɓun anɓpak amin do anyomni. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat da yanɓi ani do yosok.”

*Wigat gitni dakon gen**(Lk 13.24)*

¹³ Yesu da sanɓerɓek yanɓ yagit, “Ji wigat gitni nanɓ pigini. Amin wagil tasik tokdanɓ dakon kokupmon pigik dakon wigat gat ae kositni gat unɓun ilalogisi, do unɓun nanɓ yolek pigik unɓun tagapmisi. Amin morapmisi da wigat unɓun nanɓ pikwanɓ.

¹⁴ Mani egip egip dagok dagogi minikon kigik dakon wigat gat ae kositni unɓun gitnisi, unɓudon kigik dakon pini jigisi. Amin kalonɓ kalonɓ dagin wigat unɓun kanɓ kwonɓ.”

*Kombi amin toptopmi dakon gen**(Lk 6.43-44 ae 13.25-27)*

¹⁵ Yesu da sanɓerɓek yanɓ yagit, “Ji kombi amin toptopmi unɓun do pindak kimotni. Giptimni yaworisi sipsip yombem, mani burigwanɓ jonɓ piɓan butni tanɓ yomanɓ.

¹⁶ Ji anɓpakni pindak nandanɓyo anɓek kombi amin toptopmi yanɓ pindakba pisoni. Nap keli tonɓ da wain sop aripmi dima potni. Ae jal da kimip aripmi dima wigilɓak.

¹⁷ Kindap tagi da bami tagi pokɓon, ae kindap yokwi da bami yokwi pokɓon.

¹⁸ Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni, ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

¹⁹ Kindap morap bami dima pokɓon unɓun amin da mandanɓ kindapmon sosoɓ.

²⁰ Yanɓdo, ji anɓpakni pindak nandanɓyo anɓek kombi amin toptopmi yanɓ pindakba pisoni.

²¹ ‘Amin Tagino’ yanɓ yanɓ namanɓ amin unɓun kisisi Piɓkop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdanɓ. Datno Kwen Kokup

egisak unɓun dakon gen guramikɓan amin unɓun dagin wigikdanɓ.

²² Amin morapmi da bisap madepmon yanɓi nayikdanɓ, ‘Amin Taginin, nin gak da manon kombi gen yagimanɓ, ae konɓ yolgimanɓ, ae pi madep agimanɓ.’

²³ Yanɓ yanɓa yanɓi yoyikdisat, ‘Yokwi pakpak amin, ji dima nandanɓ damisat. Nepmanɓ dek kinɓ mudabit!’”

*Amin nandanɓ kokwini tagisi ae nandanɓ kokwini tagi dima**(Lk 6.47-49)*

²⁴ “Nak dakon gen guramikɓan amin unɓun amin kinda yombem. Unɓun amin nandanɓ kokwini tagisi, yutni miktim tebaikon witɓigit.

²⁵ Anɓakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abinɓ tidanɓ anɓidok aba miktim tebaikon witɓinɓi, do tebai tagit.

²⁶ Mani geno dima guramikɓan amin unɓun amin kinda yombem. Unɓun nandanɓ kokwini tagi dima, do yutni miktim yaworikon witɓigit.

²⁷ Anɓakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abinɓ tidanɓ tuwilba manɓ tasik tagit.”

²⁸ Yesu gen unɓun yanɓ mudanɓan minat amin kabɓi madep da kanɓek tamtam yanɓ ingwit.

²⁹ Nido yoyinɓdet pi agit unɓun gen teban yoyinɓdet amin yapmanɓ mudanɓek nɓwakɓwarisi agit. Amin kinda da pi unɓun asak do yanɓ mudanɓ ibi da tilak agit.

8*Yesu da wuda tebani tonɓ amin kinda anɓmilip agit**(Mk 1.40-44 ae Lk 5.12-14)*

¹ Yesu ilenon da piɓ kinɓakwan minat amin kabɓiyo morapmi da yolgwit.

² Yolek amin wuda tebani tonɓ kinda da Yesukon kinɓ nɓwakɓerɓ anɓ iminɓek yanɓ iyigit, “Amin Tagi, Piɓkop da dabilon kilek tokenɓ do nandisal kanɓ, tagi anɓmilip abi kilek tokenɓ.”

³ Yanɓan Yesu da kisitni amin unɓun da kwenon witɓinɓek yanɓ iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yanɓ yanɓakwan unɓudon gin wudani kibidanɓakwa giptimni kilek tagit.

⁴ Kilek tanɓan Yesu da yanɓ iyigit, “Nandaki, gak unɓun do amin dima yoyinɓek mukwa sogogon kinɓek giptimgo yoliki. Anɓek Moses da yagit unɓun da tilagon paret anɓaki amin da asi kilek tal yanɓ gandani.”

*Emat amin dakon oman monɓini anɓmilip agit**(Lk 7.1-10)*

⁵ Yesu Kapaneam kokupmon pigakwan Rom dakon emat amin 100 dakon kila amin kinda da abin anjapulugosak do anjek yan iyigit,

⁶ “Amin Tagi, oman monjino yutnon pokdok. Kidari alek tan, ae tepmi madepsi nandisak.”

⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kin anmilip aben.”

⁸⁻⁹ Yanban mibiltok amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak madepno da yongangwan egisat, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. Isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak. Nak naga mibiltok amino egakwan pinbini egisat. Ae emat amino unun nak dakon pinbino ekwan. Emat amino kinda ‘Ki!’ yan iyiko kisak. Ae kinda ‘Ap!’ yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda ‘Pi on aki!’ yan iyiko pi asak. Do isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak.”

¹⁰ Yesu da gen unun yagit do nandaban yo madepsi aban bujon yol awilgwit amin yan yoyigit, “Asisi dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yobem kinda dima kagin.”

¹¹ Yan dayisat, amin morapmisi da gildat wisak, ae si pigisak tetgin da apba Kwen Kokup Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan Abraham, Aisak, ae Jekop gat jap noknok tamo madepmon yitdan.

¹² Mani Juda amin kalip Pinjok da iyi Amin Kila Asak da kagagwan pigini do manjikbi unun maban pilin tukgwan pigikdan. Unjungwan kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

¹³ Yan yanek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, “Gak kin yo altoni do nandan teban tal unun yan gin noman tan imen kokdisal.” Gen unun iyigit unun bisapmonsio oman monjini kilek tagit.

*Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mk 1.29-31 ae Lk 4.38-39)*

¹⁴ Yesu unudon da kin Pita da yutnon wigi kanban Pita dakon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anjek pakgit.

¹⁵ Yan kanek kisitni kisirikon wutjanban sotni yipman dekgit. Yan aban pidanek Yesu do jap panjoman agit.

*Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mk 1.32-34 ae Lk 4.40-41)*

¹⁶ Gildat pigakwan pilindo konni ton amin morapmi panpan apba gen yanek konj yol yomgut. Anjek sot amin kisisi panmilip agit.

¹⁷ Yan anjakwan kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

“Iyi sotnin mibili mibili iyi do timigakwan kilek tagiman.”

*Yesu yolyol dakon mibili
(Lk 9.57-60)*

¹⁸ Yesu da amin morapmi anjwasinjek akba pindagek panjetni yan yoyigit, “Nin pakbi idap teri kinda do kino.”

¹⁹ Anjakwan gen teban yoyinet amin kinda da obin Yesu yan iyigit, “Yoyinet, gak dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Jon pinan unun miktimgwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

²¹ Yanban panjetni kinda da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, nandan naminjaki kin datno wayik yipmanjek don abin golgen.”

²² Mani Yesu da yan iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Anjakwa gak nak nol.”

*Yesu da yanban mirim madep yawokgit
(Mk 4.36-41 ae Lk 8.22-25)*

²³ Yan yanek boron wigakwan panjetni kisi yolek wigiwit.

²⁴ Wigi pakbi idapmon kinakwa tepmisi mirim madepsi da abin pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Yan anjakwan Yesu dipmin pagakwan

²⁵ panjetni da kin anyolek iyiwit, “Amin Tagi, nin panpuluga! Pakbi oni nan kimotdaman!”

²⁶ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji nido pasolgon? Nandan gadatji pisipmi.” Yan yanek pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

²⁷ Aban panjetni tamtam yanek yawit, “On nianen amin kinda da mirim pakbiyo yoyinban geni guramikgamal?”

*Yesu da konj yolgit
(Mk 5.1-17 ae Lk 8.26-37)*

²⁸ Yesu pakbi idap teri kinda Gadara miktimon kin altanban amin bamori konni ton unun da amin kimakba panji tip kinangwan yopmanjan miktimon da abin Yesu altan imgumal. Unun amin bamot amin dapdapni yokwisi. Do amin unun do pasalek unun kosit nan dima agipgwit.

²⁹ Unun amin bamot da yan tidanek Yesu yan iyigimal, “Pinjok dakon Monji, nianji anjim do abisal? Tepmi yomyom bisap dima noman tanjakwan tepmi pi nimdisal?”

³⁰ Dubagi yangok bit kabi madep di jap nanek egipgwit.

³¹ Konj unun da Yesu bisit tebaisi yan iyigimal, “Nol nipbi abiginen kan, unun bit kabi da butgwan piginen do nandaman.”

³² Yanba yoyigit, “Ji abigit!” Yan yanban konj da aminon da win kinjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanjek gilokon da pakbi idapgwan manjek pakbi nanj kimakgwit.

³³ Kimagakwa bit kila amin da timtim yanjek kinj kokupmon bit gat ae konjni tonj amin gat dakon geni amin yoyiwit.

³⁴ Yoyinba amin kisisi Yesu kok do abinj mudawit. Abinj kanjek miktim unun yipmanjek kisak do bisit tebai iyiwit.

9

Yesu da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mk 2.1-12 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu bot kindan abidanjek pakbi idap teri kindan iyi da kokupmon kigit.

² Anjakwan amin kabi kindan da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindan wamanj unudon anapgwit. Anapba Yesu da nandan gadatni pindagek amin unun yan iyigit, “Monji, dima pasolgi, diwarigo wiririk gamisat.”

³ Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari da notni yoyinj yanjek yan yawit, “Ma! On amin Pinjok kulabisak!”

⁴ Yan yanakwa Yesu da pindak mudanek yan yoyigit, “Nidosi butjikon da nandak nandak yokwi unun nandanj?”

⁵⁻⁶ Diwari wiririt ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. Mani nak Amin Dakon Monji. Amin giptim panmilip agak dakon pi abenj do yan mudan nabi, do nandan, on miktimon diwari wiririt dakon pi abenj do yan mudan nabi yanji nandaba pisolak.” Yan yanjek amin kisit kandapmiyo kimakbi yan iyigit, “Gak pidan yalinj potgo timigek yutgokon ki.”

⁷ Yan yanban nandanek amin unun pidan yutnikon kigit.

⁸ Minjat amin kabi madep unun yo njaknjwarisi kanjek pasalgwit. Anjek Pinjok anjkinjek yan yawit, “Mao, Pinjok da tapmin madepsi amin do yomisak!”

Yesu da Matyu yan imgit

(Mk 2.13-17 ae Lk 5.27-32)

⁹ Yesu unudon da kinj amin kindan kagit mani Matyu, unun takis timit timit yut kabenon yikgit. Kanjek yan iyigit, “Abinj nak nol.” Yanban Matyu pidan Yesu yolgit.

¹⁰ Yesu Matyu da yutnon yigek jap nanjek takis timit timit amin morapmi ae yokwi pakpak amin morapmi da apba Yesu gat panjetni gat kisi yigek jap nawit.

¹¹ Jap nanakwa pindagek Parisi amin diwari da panjetni yan yoyiwit, “Yoyindetji

unun nido takis timit timit amin* gat yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nonj?”

¹² Yesu da gen unun nandanek yan yoyigit, “Sotni mini amin wuda wamagon dima kwanj. Sotni tonj amin dagin wuda wamagon kwanj.

¹³ Ji kinj Pinjok da papiakon gen kindan tosok unun dakon mibili nandan kimotni. Gen unun yanj:

‘Ji da paret an unun do dima galak tosot.

Ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak tosot.’

Gen yan tosok, do nandan, amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak amin yan ilit do pigim.”

Pinjok do nandanek jap kelek egip egip dakon gen

(Mk 2.18-22 ae Lk 5.33-39)

¹⁴ Yan yanban Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon panjetni da abinj yan iyiwit, “Nin gat ae Parisi amin gat Pinjok do nandanek jap kelek egapno gak dakon panjet kabigo nido yan dima anj?”

¹⁵ Iyinjba Yesu da yoyigit, “Monjisok kindan minjat pak do asak bisapmon monjisok notni gat kisi ekwanj, do bupmi dima nandan. Mani don monji unun gwayen ananj kinakwa notni unun bisapmon Pinjok do nandanek jap kelek ekwanj.”

¹⁶ “Nin ilikba pigik garanj pudanjkw kon imal diwat kalugi pakbikon dima suganji kindan nanj dima bupmanjamanj. Yan kanj, pakbikon sugono imal diwat unun da garanj ilikban pudanj ki madepsi akdisak.

¹⁷ Ae wain kalugi meme gip kalipmikon dima koleno pigisak. Yan kanj, wain da paptanban meme gip sulukwan wain gat meme gip gat kisi yokwi tokdamal. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal.”

Yesu da minjatok kindan aban pidagit, ae minjat kindan sot agit unun anmilip agit

(Mk 5.22-43 ae Lk 8.41-56)

¹⁸ Gen unun yoyinakan kila amin kindan da abinj Yesu burikon gawak iminjek yan iyigit, “Gwano onganjok kimokdok, mani gak da kinj kisitgo da kwenikon wutjanji pidosak.”

¹⁹ Iyinjban nandanek Yesu panjetni gat kisi kiwit.

²⁰ Kinakwa minjat kindan da abinj manjigwan da Yesu dakon ilikba pigikni ilenikon igayigit. Minjat unun dagan mok anjek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

²¹ Minjat unun ilikba pigiknikon igayinjek noman token yan nandagit.

9:1: Mt 4.13 9:4: Lk 9.47; Jn 17.2 9:5-6: Jn 17.2 9:11: Lk 15.2 * 9:11: Juda amin da takis timit timit amin do yokwi pakpak amin yanji pindagwit. Nido takis timigek ae monej kabokon da di gat kisi timigekwit. 9:13: Os 6.6;

Mt 12.7 9:14: Lk 18.12 9:21: Mt 14.36

²² Aban Yesu da tobil kanek yan iyigit, “Gwano, dima pasolgi. Nandan gadan namisal, do kilek tosol.” Yan yanban unjudon gin giptimni kilek tagit.

²³ Yesu kila amin da yutnon wigek kasisin pisok amin gat ae minat amin kabi madep kunam upbalapyo anakwa pindagek

²⁴ yan yoyigit, “Abigit. Minatjok unun dima kunwak, unun yum dipmin pokdok.” Yesu da yan yanban nandajek jigko yanjan ingwit.

²⁵ Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa wigi minatjok kisirikon abidanban pidagit.

²⁶ Yan aban wasok tapmimi ton unun agit dakon gen bini yoyinba unun miktin dakon minat aminyo kisi da nandawit.

Yesu da amin dabili mini ae amin kadimyo kisi panmilip agit

²⁷ Yesu unun miktin yipman kinakwan dabili mini amin bamori da abin yolgumal. Yolek yan tidanjek yan yagimal, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

²⁸ Yesu yutnon wigakwan amin dabili mini bamot unjudon winbal yan yoyigit, “Nak da dabiljil panmilip aben do nandan gadan namamal bo dima?”

Yanban iyigimal, “Amin Tagi, nandan gadan gamamak.”

²⁹ Yan yanbal Yesu da kisitni dabilnikon witjinek yan yoyigit, “Nandan gadan namamal unun da aripmon gin noman tan damdisak.”

³⁰ Yanban dabili sintanakwal Yesu da yansop tebai anjominek yoyigit, “Yo madep asat do amin dimasi yoyinjil.”

³¹ Mani Yesu dakon gen yanbal unun miktimon madepsi irentan anan kigit.

³² Amin bamot unun Yesu yipman dek kinakwal amin kadim konni ton kinda Yesukon anan oggwit.

³³ Anopba Yesu da konni yol iminakan amin kadim unun gen yagit. Yan aban amin da kanek nandaba yo nwanjwarisi aban yan yawit, “Yo unjuden kinda Israel miktimon dima altagit.”

³⁴ Mani Parisi amin da yan yawit, “Kon dakon kila amin madep da tapmimon kon yoldak.”

Yesu panjetni do pi yomgut (Kilapmi 9.35-10.42)

Yesu da amin do bupmi nandagit

³⁵ Yesu kokup monin ae kokup pap kisi agek Juda amin da muwut muwut yutni tan tan awiron wigek amin yoyin degek Pinjok da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi do yoyin tenjenagit. Anek giptimnikon sot

wudaniyo mibili mibili tawit unun panmilip agit.

³⁶ Minat amin kabiyo madepsi pindakban panpulgogi mini yokwi egipgwit. Sipsip kila amini mini yombemsi ekwa pindagek bupmisi nandan yomgut.

³⁷ Yesu buri da bupmisi nandanek panjet kabini yan yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tan pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima.

³⁸ Do ji bami pakpak dakon Amin Tagini bisit iyinba pi amin panalon an yopban pinikon kin jap pan panmuwutni.”

10

Yabekbi 12 kabi dakon man

(Mk 3.13-19 ae Lk 6.12-16)

¹ Yesu da panjetni 12 kabi yoyinban apba kon yoloyol ae sot mibili mibili kisisi panmilip agak dakon pi ani do yan mudan yomgut.

² Yabekbi 12 kabi dakon man unun yan: mibiltok Saimon (mani kinda Pita), ae padige Andru, Sebedi dakon monji Jems, ae padige Jon.

³ ae Pilip, Batolomiu, Tomas, ae takis timit timit amin Matyu, ae Alpius dakon monji, Jems, ae Tadius,

⁴ ae Saimon (unun kalip Selot* da kabikon egipgut), ae Judas Iskariot. (Judas unun da don Yesu uwal da kisiron yipgut.)

Yesu da yabekbi 12 kabi pi yomgut

(Mk 6.7-13 ae Lk 9.1-5)

⁵ Yesu da amin 12 kabi unun yabegek yan yoyigit, “Ji Amin Nwanjwari Kabikon bo ae Samaria amin da kokupmon dima kini.

⁶ Ji Israel amin kabi sipsip da yan kili pasilgwit unun amin kabikon kini.

⁷ Kinjek Pinjok da Amin Kila Asak dakon bisap unun kwan tosol unun dakon gen yan tenjenoni.

⁸ Anek sotni ton amin panmilip ani, ae amin kimakbi paba pidoni, ae wuda tebani ton panmilip ani, ae konni ton amin konni yol yomni. Ji yo yuman nogi mini yumsi timikgan, do amin do yumsi yomni. Tomni do dima nandani.

⁹ “Ji yik moninjikon gol bo silwa monen bo kopa monen dima similek agipni.

¹⁰ Kosit agipni bisapmon yik dima imetni, paba pigik bamori dima timitni, ae kandap gwil gat kosit dakon win kirinyo kisi dima

9:27: Mt 20.29-34   9:30: Mt 8.4   9:33: Mk 2.12   9:34: Mt 12.24; Mk 3.22; Lk 11.15   9:35: Mt 4.23; Mk 1.39
 9:36: IDT 27.17; 1KA 22.17; Sek 10.2; Mt 14.14; Mk 6.34   9:37: Lk 10.2   10:1: Mk 6.7; Lk 9.1   * 10:4: Selot unun
 amin kabi kinda, Rom amin yolno kinakwa nin miktimnin kila anen yan nandawit.   10:6: Jer 50.6   10:7: Mt 3.2;
 4.17; Lk 10.9,11   10:9: Lk 10.4   10:10: Lk 10.7; 1Ko 9.14

timitni. Pi anjakwa wadak wadakji amin da damdan.

¹¹ Kokup pap kindakon bo ae kokup moniñ kindakon kin altoni kan, unun kokupmon amin kilegi kindu wusir kan unun gat gin egek yipman kini.

¹² Yut kindakon wigini bisapmon, unun yutnon amin 'Amin Tagi dakon but yawot jikon tosak' yan yoyini.

¹³ Ae unun yutnon amin da ji but dasi timitni kan, ji dakon but yawot unun aminon tosak. Mani but dasi dima timitni kan, but yawotji unun disikon gin tosak.

¹⁴ Amin kindu da ji but dasi dima timitjak bo ae genji nandak do kurak tosak kan, yut kokupyoni yipman degek kandap jikon kimbaban tegoni unun tidanba kini.

¹⁵ Asisi dayisat, kokwin agak bisap madepmon, unuden amin da Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat da jigi pakdan unun si yapmanek jigi madepsi pakdan."

Jigi mibili mibili altokdan
(Mk 13.9-13 ae Lk 21.12-17)

¹⁶ Yesu da sanbejek yan yagit, "Nandani, nak da ji sipsip yombem ban jon pinan da bikbigon yabekdat. Do tunon amin da nandan kokwin tagisi anek akwan unun da tilagon agipni. Ae kinarim dakon anpak yolek yaworisi agipni.

¹⁷ Amin do pindak kimotni. Gen kokwin amin kabinikon depmanek muwut muwut yutnikon baljokdan.

¹⁸ Nak dakon man abin yip do anek ji timik panpan gapmanon ae kila amin madepmon panjikdan. Pankwa kila amin madepmon ae Amin Nwakiwari Kabikon nak dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenoni.

¹⁹ Gen pikon panji depmanakwa gen ni ban yonen ae gen kobogi nian yoyiner yan nandanek pasol pasol dima ani. Unun bisapmon gin ni gen ban yoyini unun Pin kop da dolikdisak.

²⁰ Ji da dima yokdan. Datji dakon Wup da ji da dulumon da yokdisak, do pasol pasol dima ani.

²¹ "Peni da padige si anakba kimotjak do gen pikon yipdisak. Ae dat da monji gwayoni yan gin akdisak. Anakwa monji gwayoni da meni datniyo do uwal anek si dapba kimotni do amin yoyikdan.

²² Nak nandan naman do anek amin morapmi da ji do nandaba yokwi tok andaman. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin Pin kop da yokwikon ban timitdisak.

²³ Kokup kindakon amin da uwal andaba kan, kokup unun yipmanek pasal kokup kindakon kini. Nak asi dayisat, ji Israel amin dakon kokup morapmon pi wasip dima anakwa Amin Dakon Monji apdisak.

²⁴ "Papia yut minat monjiyo da yoyindetni dima yapmanjan. Ae oman amin da madepni dima yapmanjan.

²⁵ Minat monjiyo da yoyindetni da tilagon egipni kan, unun tagi. Ae oman amin da madepni da tilagon egipni kan, unun kisi tagi. Yut dakon ami nak do Belsebul yan nayini kan, gwakni ji do nandaba pinbisi anakwa man wagil yokwisi damdan."

Pin kop dogin pasol do
(Lk 12.2-7)

²⁶ Yesu da gen sanbejek yan yagit, "Ji amin da yo yokwi an damni do dima pasolni. Yo witinbi da ton unun don noman tokdan. Ae gen pasili ton unun don amin kisi da nandakdan.

²⁷ Gen pilin kaga dayisat, unun gildat kalba yan tenjenoni. Gen pisik mirakjikon dayisat unun yut kwenon da agek yan tenjenan yomni.

²⁸ Amin da gip dapba kimokgon unun do dima pasolni, wupji aripmi dima dapba kimotdan. Ji Pin kop dosi pasolni. Unun da gip gat wup gat kisi Tipdomon maban pigi tasik tokdan.

²⁹ Minam moniñ unun yo moniñisok, bamori dakon yuman nogi unun moner giman tabili kalonji gin. Mani Datji da kindu miktimon dima mosak do nandisak kan, aripmi dima mokdisak.

³⁰ Pin kop da busun dangwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok,

³¹ do dima pasolni. Minam moniñ moniñ morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi."

Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima pasolner
(Lk 12.8-9)

³² Yesu da gen sanbejek yan yagit, "Amin kindu minat aminyokon 'Nak Yesu dakon amin' yan yosak kan, nak da Datno Kwen Kokup egisak 'Unun amin nak dakon amin' yan iyikdisat.

³³ Mani amin kindu minat aminyokon 'Nak Yesu dakon amin dima' yan yosak kan, nak da Datno Kwen Kokup egisak 'Unun amin nak dakon amin dima' yan iyikdisat."

Yesu but dasi galak tan imiñ kimotdo
(Lk 12.51-53 ae 14.26-27)

³⁴ Yesu da sanbehek yan yagit, “Nak da miktimon emat anyawot ak do pigim yan dima nandani. Nak emat agak sibanañ anjan pigim.

³⁵ Nak uwal pidok pidokyo noman tosak do pigim.

‘Amin kinda da datni uwal an imdisak.

Ae gwa kinda da menji uwal an imdisak.

Anjakwan miñat kinda da namdi uwal an imdisak.

³⁶ Anjakwan amin kinda iyi dakon gwakni da uwalni dagokdan.’

³⁷ “Amin kinda menji datniyo do but dasi galak tañ yomisak unun yapmanek nak do wukwisi yan dima nandisak kan, unun amin nak dakon notno dima. Ae amin kinda monji bo ae gwi do but dasi galak tañ yomisak unun yapmanek nak do wukwisi yan dima nandisak kan, unun amin nak dakon notno dima.

³⁸ Ae amin kinda tilak kindapni guramigek nak dima noljak kan, unun amin nak dakon notno dima.

³⁹ Amin kinda miktimon tagisi egip do nandaneñ pi madepsi asak kan, unun amin egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandaneñ egip egipni yipjak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.”

Yesu dakon amin pañpulugon amin da tonni tagisi timitdan

(Mk 9:41)

⁴⁰ Yesu da sanbehek yan yagit, “Amin kinda ji but dasi timikdak, unun nak nan abidosok. Amin kinda nak abidosok, Pinjkop nak yabekban pigim unun nan abidosok.

⁴¹ Amin kinda da nak kombi amin kinda anpulugosot yan nandaneñ kombi amin kinda abidan anki yutnikon kilani asak kan, Pinjkop da yo tagisi kombi amin do yomisak yan gin unun amin do imdisak. Ae amin kinda da nak amin kilegisi kinda anpulugosot yan nandaneñ amin kilegi kinda abidan anki yutnikon kilani asak kan, unun amin da yo tagisi amin kilegi da timikgan yan gin timitdisak.

⁴² Ae amin kinda da nak Yesu dakon pañdetni kinda anpulugosot yan nandaneñ nak dakon pañdetno mani mini kinda do pakbi mirimjok kinda kolen imjak kan, asisi dayisat, kobogi do yo tagisi timitdisak.”

Yesu unun namin?

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Jon da pañdet kabini yabekban Yesukon kiwit

(Lk 7:18-35)

¹ Yesu pañdetni 12 kabi yoyin dek mudaneñ unun kokup yipmanek Galili miktimon dakon kokup pap tawit unudon agek Pinjkop dakon gen yoyin deggit.

² Anjakwan Jon dam tebanon yigek Kristo da pi agit dakon gen bin nandaneñ pañdet kabini yan yoyigit,

³ “Ji Yesukon kin yan iyini, ‘Pinjkop da amin yabet do yagit unun gak, bo nin amin kinda don apdisak unun do jomjom aneñ?’”

⁴ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Ji kin yo morap kan nandanjo an unun Jon iyini.

⁵ Dabili mini amin sinjon, kandapmi alek tanbi kosit akwan, wuda tebani ton amin kilek ton, miragi mini gen nandan, kimakbi kimoron da pidon, ae yoni mini amin da Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi nandan.

⁶ Amin kinda nak nandaneñ nandan gadatni dima witald kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

⁷ Yoyinban Jon dakon pañdet kabini kinakwa Yesu da miñat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, “Ji miktimon amin minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal pañwayin aban pindat do kiwit?

⁸ Unun dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda da ilikba pigikni mani tonji pagit unun kok do kiwit? Dima, kila amin madep da yutnon unuden amin da ekwan.

⁹ Dima kan, ae ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Asi ji kombi amin kok do kiwit. Mani Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

¹⁰ Unun amin dogin Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

‘Nandani, geno yan teñteñosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak. Añek kositgo anñoman asak.’

¹¹ Nak asisi dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yapman mudosok. Mani amin morap Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan piñbisi ekwan unun da Jon yapmanjan.

¹²⁻¹³ “Kombi amin morap gat ae gen teban papia kisi da Pinjkop da Amin Kila Akdisak unun do yan teñteñanakwa wiñ Jon Telagi Pakbi Sogok pini wasagit bisapmon wigit. Jon da Pinjkop dakon gen wasaneñ yagiron da wiñ abisok ekwamanon Pinjkop da Amin Kilani Ak do pi madepsi asak. Anjakwan amin da unun kirinjit do pi madep an. Yan anjek emat jigiyi morapmisi pañalon an.

¹⁴⁻¹⁵ Unun papia da Elaija don apjak do yagit. Ji but bamot an yan nandisat. Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandaneñ mibili nandan pisoni. Jon unun Elaija.

¹⁶ “Amin abisok ekwan unun nandan kokwini tagi dima. Unun dakon mibili timisok di dayiko nandabit. Unun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon,

¹⁷ “Nin kasiin kili pisamon, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanekek kunam tat do dima nandayin.”

¹⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Jon abinekek jap morapmi dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, ‘Konni ton’ yan yawit.

¹⁹ Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek yan yawit, ‘Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.’ Yan yan imgwit, mani Pinjok da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

*But tobil dima an amin unun bupmisi
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Kokup pap diwarikon Yesu wasok tapmimi ton morapmi agit, mani but tobil dima awit. Do Yesu da tebaisi yan yagit,

²¹ “Korasin ae Betsaida amin, awa! Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair kokupmon amin gat Saidon kokupmon amin gat da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

²² Mani nak yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan.

²³ Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ji ason Kwen Kokupmon wigini yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan. Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Unun morap Sodom kokupmon amin da pindakgwit tam, abisok Sodom tosok gin.

²⁴ Do yan si dayisat, Pinjok da amin kokwin ak do bisap yigguron Sodom amin da jigi pakdan unun si yapmanek ji da jigi madepsi pakdan.”

*Ji nagon obinekyik yawotni
(Lk 10.21-22)*

²⁵ Unun bisapmon Yesu da yan yagit, “Dat, kundu ae miktin dakon Amin Tagi, amin diwari miktin dakon nandak nandakni unun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unuden amin do gen bami morap si panjisibisal. Anek amin moninji da tilagon ekwan amin, unun do yolisal.

²⁶ O Dat, gak gaga dakon galaktok yolek yan asal.

²⁷ “Datno da yo morap kili namgut. Dat unun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin Monji da Dat dakon mibili yoyisak unun amin dagin Datno nandan iman.

²⁸ “Jigi mibili mibili panek warari nandan amin, ji nagon opba bikbik dabo yik yawotni.

²⁹⁻³⁰ Bulmakau da tegon amin da yik pawil kindap kirin panjeban aba yo jigi ilikan, unun da tilak ji nak dakon kindap kirin pani. Nak dakon kindap kirin unun yawori ae yik imetni unun tagapmi. Nak amin yawori ae butno pinji, do nak gat egek Pinjok do dayin dekho butji yawori tosak.”

12

*Sabat dakon gen
(Mk 2.23-28 ae Lk 6.1-5)*

¹ Sabat kindakon Yesu gat pandetni unun wit pi kindi da bikbik nan kiwit. Kinjek pandetni jap do awit, do wit bami diwari jimik dagan nawit.

² Anakwa pindagek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Pindat, pandet kabigo Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “Dewit gat amin kabini gat da jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima?”

⁴ Dewit unun telagi yutnon wigi bret Pinjok do parekbi unun abidan nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun telagi, amin isali da dima noknogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit.

⁵ Bo ae Pinjok da papiakon gen kindi mukwa sogok amin do yosok unun kisi dima manjin nandanjo awit? Mukwa sogok amin Sabat bisap morapmon gen teban yapmanek pi an, mani diwarini mini ekwan.

⁶ Nak asi dayisat, amin kindi oni egisak unun da Telagi Yut Madep yapmandak.

⁷⁻⁸ Pinjok da papiakon gen kindi tosok unun yan;

‘Nak ji da paret an unun do dima galak tosot. Nak ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak tosot.’

Ji unun dakon mibili nandabam tam, gulusunni mini amin gen dima yan yobam. Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi egisak.”

*Yesu da Sabat bisapmon amin kisiri
gireniki kindi anmilip agit
(Mk 3.1-6 ae Lk 6.6-11)*

9 Yesu unjodon da muwut muwut yutni kindakon wigek

10 amin kisiri girenjiki kinda ekwan kagit. Amin yikgwit unjun da Yesu gen teban kinda yapmanjakwan gen pikon yipnej yan nandanj iyiwit, “Sabat bisapmon amin kinda da notni kinda anmilip asak kan, unjun gen teban yapmandak?”

11 Yanja yan yoyigit, “Nian nandan? Jikon da kinda dakon sipsipni kinda Sabat bisapmon gapmagwan mosak kan, yum kanjakwa unjungwan di egipjak? Dimasi, anpuluganjek abidan ilikba wikdisak.

12 Sipsip unjun yo isali, mani amin da yo madepsi. Yando, Sabat bisapmon amin kinda anpulugonej kan, gen teban yapmanjan yan dima nandani.”

13 Yan janjek amin kisiri girenjiki yan iyigit, “Kisitgo anjinijan a.” Yanban amin unjun kisiri anjinijan aban kilek tan kisiri teri kinda yombem gin agit.

14 Anjakwan Parisi amin da kin “Nian anjek Yesu anjanen?” yanon da gen panjosit awit.

Yesu unjun Pinjok dakon pi amin bamisi

15 Yesu unjun Parisi amin da yo an imdo yawit unjun kili pindak mudagit, do kokup unjun yipmanjek kigit. Kinjakwan amin morapni da yolgwit. Anjakwa sot amin kisisi panmilip anjek

16 Yesu iyi nianen amin kinda unjun amin dima yoyini do yanjop anjomgut.

17 Yan anjakwan Pinjok da kalipsigwan kombi amin Aisaia anjagap aban gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yan:

18 “On unjun oman monjino, nak da naga manjigim.

Nak unjun do but dasi galak tan imisat.

Nak da Wupno yipman ibo amin miktimi miktimi egi anjan kwan unjun gen kokwin kilegisi dakon mibili yoyin tentenokdisak.

19 Unjun pidok pidok dima asak, ae dima yan tidosak.

Do kokup pap da kosiron amin kinda da tekni dima nandakdisak.

20 Nagal si gawut do asak unjun aripni dima jokgaljak.

Ae lam kimot do asak unjun aripni dima aban kimotjak.

Pi tebai anjakwan wigi anpak kilegi da anpak yokwi wutjiban tapmimi mini akdisak.

21 Anjakwan amin miktimi miktimi egi anjan kwan unjun da mani do nandan gadan iminek panpulugosak do nandan teban tanjek jomjom akdan.”

Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit (Mk 3.20-30 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

22 Unjun bisapmon amin da konni ton amin kinda anjan Yesukon anjogwit. Unjun amin dabili mini ae kadim. Yesu da anmilip aban gen yanjek dabili pisagit.

23 Yan aban minjat amin kabi madep da kan wuripdagek yawit, “On amin Dewit dakon monji bo?”

24 Mani Parisi amin da gen unjun nandanjek yawit, “On amin kon dakon mibiltok amin madepni Belsebul unjun da tapmimon kon yoldak.”

25 Yanja Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anjek yan yoyigit, “Miktim kinda da pudan kabi bamori anjek emat wamjil kan, unjun miktim yokwi tokdisak. Ae kokup pap kinda bo ae yut kinda dakon amin da pudan kabi bamori anjek emat wamni kan, unjunyo kisi tagi dima egipdan.

26 Yanjin Sunduk da Sunduk yoljak kan, Sunduk da iyi wasen ki kabi bamori anjek yo morap kila agak dakon tapmim pasil imdisak.

27 Nak Belsebul da anpuluganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unjun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unjun amin kabi da genji kokwinigekek gulusun yon yan tagi dayini.

28 Mani Pinjok dakon Wup da nak anpuluganban kon yoldat kan, Pinjok dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

29 “Amin kinda da nian anjek amin tebai kinda da yutnon wigi yo kabini tagi timitjak? Mibiltok amin tebai unjun nap teban nan waman yipmanjek yo kabini tagi timitjak.

30 “Amin nak dakon notno dima, unjun da nak uwal anjanman. Ae amin nak dima anpuluganban amin panmuwukgaman, unjun amin da amin panwasenban wasen kwan.

31 “Do yan dayisat, Pinjok da yokwi morap gat ae Pinjok do yanja yokwi tok agak morap tagi wiriritjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanja yokwi tok asak kan, Pinjok da unjun amin dakon diwarini dima wiririk imdisak.

32 Amin kinda Amin Dakon Monji do yanja yokwi tok asak kan, Pinjok da diwarini tagi wiririk imjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanja yokwi tok asak kan, Pinjok da abisok on miktimon ae don bisap madepmon kisi diwarini unjun dima wiririk imdisak.”

Kindap yokwi unjun bami yokwi potdan (Lk 6.43-45)

33 Yesu da sanjenjek yan yagit, “Kindap kinda tagisi kan, bami kisi tagi. Ae kindap yokwi kan, bami kisi yokwi. Amin da kindap bami pindagek kindap yokwi bo ae tagi yan pindakgan.

³⁴ Ji tunjon amin emari tonj yombem. Gen tagisi niansi anjek yoni? Yo ni da butjigwan tonj unjon gen yogokjikon panalon anj.

³⁵ Amin kilegi unjon burikon yo tagisi morapmi tonj, do anjak kilegisi anj. Ae amin yokwi unjon burikon yo yokwi morapmi tonj, do anjak yokwi anj.

³⁶ “Mani yanj dayisat, gen kokwin bisap madepmon isal dogin gen yum yawit amin morap Pinjop da mibili nido yawit unjon do yoyinban kobogi iyinj iyinj akdanj.

³⁷ Gaga gen yosol unjon da tilagon gak amin kilegi bo amin yokwi yanj gayikdisak.”

Amin da Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit

(Mk 8.11-12 ae Lk 11.29-32)

³⁸ Gen teban yoyinjet amin di gat ae Parisi amin di gat da Yesu yanj iyiwit, “Yoyinjet, gak da wasok tapmimi tonj kinda abi kanjek asi gak Pinjop dakon pi nanj asal yanj gandanenj.”

³⁹ Yanjba yanj yoyigit, “Amin on bisapmon ekwanj unjon amin yokwisi gin. Pinjop dakon pi nanj asat yanj nandak do wasok tapmimi tonj kinda kok do yonj. Mani kinda dima kokdanj. Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdanj.

⁴⁰ Jona gildat kapbi ae pilin kapbi yanj tap kilap da but kagagwan egipgut, yangin Amin Dakon Monji miiktim kagagwan gildat kapbi ae pilin kapbi yanj potdisak.

⁴¹ Niniwe amin Jona da Pinjop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unjon da Jona yapmanj mudosok, mani ji but tobil dima anj. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidanj agek abisok ekwanj amin kabi dakon anjak yokwi unjon do yanj tenjentokdanj.

⁴² Miiktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unjon Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miiktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unjon da Solomon yapmandak, mani geni dima nandanj. Do gen kokwin bisap madepmon unjon kila amin minjat madep da pidanj agek abisok ekwanj amin kabi dakon anjak yokwi unjon do yanj tenjentokdisak.”

Konj aeni tobil abisak

(Lk 11.24-26)

⁴³ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Konj kinda da amin kinda yipmanj degek kinj miiktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok do

⁴⁴ yanj yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kikenj.’ Kinj kanban yut unjon isal tosoak ae sibat sibat ikdiganj antilim abi kosok.

⁴⁵ Yanj kosok, do kinj konj 7 kabi iyi yapmanjek wagil yokwisi gat timikban kwa unjon yutnon egek anjak yokwisi anj. Mibiltok unjon amin yokwi egipgut, mani abisok unjon yapmanjek wagil yokwisi egisak. Yanjin abisok yokwi pakpak amin ekwanjon yanj gin altosok.”

Yesu dakon menji padik padikyo

(Mk 3.31-35 ae Lk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu minjat amin kabi madep gen yoyinjakwan menji padik padikni panabinj yomakon agek Yesu gat yanj nandat ak do yawit.

⁴⁷ Yanjba yutgwan amin kinda da Yesu iyigit, “Menjo padik padikgo yomakon aben da gak gat yanj nandat ak do yonj.”

⁴⁸ Yanjban iyigit, “Menjo padik padikno unjon namin?”

⁴⁹ Yanjek panjetni kabikon kisit suganjek yagit, “Menjo padik padikno oni.

⁵⁰ Datno Kwen Kokup egisak unjon dakon gen guramigkanj amin unjon menjo padik padikno ae saminojo.”

13

Jap yet tinjnjok dakon gen

(Mk 4.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Unjon gildaron gin Yesu yut unjon yipmanjek pakbi idap da ilenon pabigi yikgit.

² Yigakwan amin morapmisi da opba pindakgit, do bot kindakon wigigit. Boron pawigi yigakwan amin pakbi idap da ilenon akgwit.

³ Agakwa Yesu da tilak gen kinda yanj yoyigit, “Amin kinda unjon jap yet tinjnjok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tinjnjokwan diwari kosiron manja minam da abinj nawit.

⁵⁻⁶ Ae yeri diwari da miiktim tipmi tonj timon mawit. Unjon kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miiktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da winj pindakban alek tawit.

⁷ Anjakwa jap yet diwari jonj keli tonj timgwan mawit. Unjon jonj keli tonj gat kisi kwanjek wutjinba kibidawit.

⁸ Ae jap yet diwari da miiktim tagisikon manj kwawit. Manj kwanjakwa diwari da bami 100, ae diwari da 60, ae diwari da 30 yanj tawit.

⁹ Gen yosot unjon pakyanjsi nandani.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit

(Mk 4.10-12 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Tilak gen unjon yoyinj mudanjan panjet kabini da abinj iyiwit, “Minjat amin kabiyo madep gen yoyinjek tilak gen banj nido yoyisal?”

¹¹ Yanba yan yoyigít, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili pasili tosok unun ji da tagi nandani do Pinjkop da nandisak, mani unun amin do dima yolisak.

¹² Amin nak dakon gen nandanej burikon yipmandak unun amin Pinjkop da sanbejek nandak nandak tagi madepsi imdisak. Mani amin nak dakon gen nandanej burikon dima yipmandak unun amin nak dakon gen diwari nandagit unun pasil imdisak.

¹³ Mibili yan do tilak gen gin yosot. Amin unun dabil sinjanek kon, mani yo kinda dima kon. Mirak panek nandan, mani dima nandaba pisosok.

¹⁴ Amin da yan anakwa kombi amin Aisaia da kombi gen kinda yagit unun bami ton asak. Gen unun yan yagit:

‘Ji bisap morapmi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Bisap morapmi dabil sinjanek kokdan, mani dima kanba pisokdisak.

¹⁵ Unun do anek on amin but teban kili awit. Gen kalugi di gat nandak do kurak tarjek mirakni panj sopgwit, ae dabilni wamañj sopgwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanyo aba pisanban nagon tobilba tagi panmilip abom.’

¹⁶ Mani ji dabilji da tagi pindakgan, ae mirakji da tagi nandan, do ji kisik kisik ekwanj.

¹⁷ Asisi dayisat, kalip kombi amin morapmi gat ae amin kilegi morapmi gat da yo ji da abisok pindak nandanyo an unun pindat do but kindap pawit, mani dima pindakgwit. Ae abisok ji da gen nandan unun nandak do but kindap pawit, mani dima nandawit.”

Jap yet tinjanok dakon mibili yoyigít
(Mk 4.13-20 ae Lk 8.11-15)

¹⁸ Yesu da sanbejek yan yagit, “Kili jap yet tinjanok dakon tilak gen dakon mibili dayiko nandani.

¹⁹ Amin Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen nandanej butni dima pisonj unun jap yet kosiron mawit unuden. Yokwi Ami da abinj gen tagi butnikon ton unun gwayen panjisak.

²⁰ Jap yet tipmi ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandanej unun bisapmon gin kisik kisigon da abidosok.

²¹ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit, do bisap pisipmisok akdak. Jigi mibili mibili altan imni ae Pinjkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yipban wital kisak.

²² Ae jap yet jon keli ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin

Pinjkop dakon gen nandisak, mani miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae moner da anjilikban unun do galagisi nandanjanwan unun da Pinjkop gen witjanban bami dima tosok.

²³ Mani jap yet miktim tagisikon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandanej mibili nandan kimokdok. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30 yan tanjan an.”

Jon pigaga kwoñ unun dakon tilak gen

²⁴ Yesu da tilak gen kinda gat yan yoyigít, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Amin kinda da jap yet pigagani kon tinjanagit.

²⁵ Mani amin dipmin pak mudanjakwa uwalni da abinj jap yet tagi yopgut unun bikbigwan jon yokwi dakon yeri tinjanek kigit.

²⁶ Jap yet kwanek bami tok do anakwa jon yokwi kisi kwan wiwit.

²⁷ “Kwanakwa pindagek pi monji da kin pi ami analon anek yan iyiwit, ‘Amin tagi, gak pigokon jap yet tagi banjin yopgul kagagwan jon yokwi unun nianon da kwawit?’

²⁸ “Iyanba yan yagit, ‘Uwal kinda da tinjanagit.’

“Yanban iyiwit, ‘Nian nandisal? Kin jon yokwi pilitnej do nandisal bo nian?’

²⁹ “Yanba yan yoyigít, ‘Dima. Jon yokwi pilitni kan, jap bami di kisi pilitdan.’

³⁰ Yum pindagakwa jap gat jon gat kisi kwanakwa bami pakpak bisapmon jap bami pakpak pi monjino yan yoyiken: Mibiltok ji jon yokwi kindapmon sok do baljan gwilik yopni. Anek jap bami pan iligek jap yutnokon pawigi yopni.’”

Mastat kindap dakon yeri dakon tilak gen

(Mk 4.30-32 ae Lk 13.18-19)

³¹ Tilak gen kinda gat yan yoyigít: “Pinjkop da Amin Kila Asak unun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet pinikon kwaokgit.

³² Mastat yet unun jap yet kisi morap dakon pinji. Yeri monjisisok. Mani kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman danek kindap da yan kwosok. Ae kilinj madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unungwan yikgan.”

Yis dakon tilak gen

(Lk 13.20-21)

³³ Yesu da aeni tilak gen kinda gat yan yoyigít, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anakwan plaua unun kisisi paptan madep tawit.”

Yesu tilak genon dagin Pinjkop dakon gen yagit

(Mk 4.33-34)

³⁴ Gen morap unun Yesu da minjat amin kabi yoyigit unun tilak genon dagin yagit. Gen noman dima yoyin tentenagait. Tilak gengin yoyigit.

³⁵ Yan anjakwan kombi gen kinda kalip yanji unun bami ton agit. Gen unun yan: "Nak da ji tilak gen dayiken."

Yo kalipsi Pinjkop da miktim wasagit bisapmon pasili tawit da ae abisok ton unun do dayiken."

Jon yokwi pigaga kwoŋ dakon mibili yoyigit

³⁶ Yesu da minjat amin kabi madepsi yopmanek yutnon wigakwan panjetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, "Jon pigaga kwoŋ dakon tilak gen unun dakon mibili yanbi nandano."

³⁷ Iyinba yan yoyigit, "Jap yet tagi yopmanjak amin unun Amin Dakon Monji."

³⁸ Pi unun on miktim. Anek jap yet tagi unun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan minjat amin kabiyo. Ae jon yokwi unun Yokwi Ami dakon minjat amin kabiyo.

³⁹ Anek uwal jon tintinagait unun Sunduk, ae jap pakpak bisap unun miktim da mudosak bisap madep. Ae jap bami pakpak pi monji unun Pinjkop dakon anjelo kabini.

⁴⁰ "Amin da jon pilik kindapmon soson unuden gin bisap mudok mudogikon yan gin altokdisak."

⁴¹⁻⁴² Amin Dakon Monji unun anjelo kabini yabekban unun da yo morap yokwi agak dakon yo panalon an gat ae yokwi pakpak amin gat kisi Iyi Kila Asak da kagagwan ban pilik maba kindap tepmisi sosok unungwan pigikdan. Pigi unungwan kunam tagek iyon yanjek egipdan.

⁴³ Unun bisapmon amin kilegi kabi Datni da Amin Kila Asak da kagagwan gildat da tentenosok unuden tentenajek egipdan. Nak da gen yosot pakyanji nandani."

Monej witjinbi dakon tilak gen

⁴⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, "Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej kinam kinda witjinbi yombem. Amin kinda da monej kinam kinda miktim kagagwan yipbi nan kanjkanj aeni anki sibigit. Anek but galak nandanek yo kabini tan imgwit unun kisisi aminon yuman nanjek unun dakon moneji ban unun miktim tim yuman nagit."

Kindirin mani tonji dakon tilak gen

⁴⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej ilit amin

kinda yombem. Unun amin yo tonni wikwisi wisin pindat do pi asak.

⁴⁶ Anek kindirin kinda wagil mani tonji tonni wukwisi kinda kosok bisapmon kin yo kabini tan imgwit unun kisisi aminon yuman nanjek unun dakon moneji ban unun kindirin tagisi yumgut."

Tap kilap simil similyik dakon tilak gen

⁴⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, "Aeno tilak gen kinda dayiko nandani. Pinjkop da Amin Kila Asak unun tap kilap simil similyik yombem. Amin da unun yik pakbi idapgan yipba pikwan tap kilap mibili mibili yikgan pikwan."

⁴⁸ Pigi tujanba ilikba ilenikon wikwan yigek tap kilap kokwinigan. Tagi amin idap madepmon yopmanek yokwi amin maba kwan."

⁴⁹ Miktim dakon bisap mudosak bisapmon yan gin altokdisak. Anjelo kabi da abin amin yokwi amin kilegi da bikbigon ekwan unun timitdan."

⁵⁰ Timigek maba kindap tebanon pikek unungwan kunam tagek iyon iyon yanjek egipdan."

⁵¹ Yan yanjek Yesu da panjetni yan yoyigit, "Gen morap dayisat unun dakon mibili nandan mudon ho dima?"

Yoyinban iyiwit, "O, nandan mudoman."

⁵² Yanba Yesu da yoyigit, "Gen teban dakon yoyinjet amin Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili kaluk nandanek nandan gadasak unun yut kinda dakon ami yombem. Unun amin yo kabi yopyop tamonikon kin yo kalugi ae kalipmi kisi panabin amin yolisak."

Nasaret amin da Yesu do kurak tan imgwit

(Mk 6.1-6 ae Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu unun tilak gen morap yoyin mudanek unun kokup yipmanek

⁵⁴ iyi da kokupmon kigit. Unuden Juda amin da muwat muwat yutnon wigi amin yoyin degakwan tamtan yanjek yan yawit, "Nandan kokwin tagisi ae wasok tapmimi ton agak dakon tapmim dukwan ban pagit?"

⁵⁵ Unun kisit kilda dakon monji. Menji unun Maria, ma? Ae padik padik kabini Jems, Josep, Saimon ae Judas, ma?

⁵⁶ Anek samini kabi bikbik ninon ekwan. Yo morap unun dukon timikgit?"

⁵⁷ Yan yanjek kurak tan iminjek nandaba pinban imgwit.

Yan nandanek egakwa Yesu da yan yoyigit, "Kombi amin kinda iyi dakon kokupni ae diwatniyo da nandaba pinban iminjakwa miktim diwarikon amin da nandaba wikwan iman."

⁵⁸ Amin unun dima nandan gadan imgwit, do Yesu unudon wasok tapmimi ton morapmi dima agit.

14

Erot da yanban Jon anjakgwit

(Mk 6.14-29 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹ Kila amin madep Erot unun Yesu dakon gen bin nandanek

² oman amin kabini yan yoyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun kimoron da pidak, do wasok tapmimi ton agak unun dakon tapmim tan imisak."

³⁻⁴ Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, "Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minatni tuwil pal. Unun tagi dima." Gen unun nandanek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

⁵ Erot unun Jon anjakban kimotjak do nandagit, mani amin da Jon unun kombi amin kinda yan nandawit. Do amin do pasalek Jon dima anjakgit.

⁶ Don Erot dakon altok altok bisap do nandanek jap noknok awit bisapmon Ero-dias dakon gwi da kap aban Erot da kanek nandaban yo madepsi agit.

⁷ Anek yan teban tok kinda anek yan iyigit, "Yo nido nayiki, tagi gaben."

⁸ Iyiban meni da gwi nandak nandak iban Erot yan iyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji idapmon yipman nabi."

⁹ Gen yan yanban Erot burikon jigi nandagit, mani amin jap nawit unun da inamon yan teban tok agit unun do pasalek gen yagit dima kirinikgit. Obip amini yoyiban minatjok da gen iyigit unudon anek

¹⁰ dam tebanon kin Jon dakon busunji mandan dagawit.

¹¹ Mandan dagan idapmon yipman anabin minatjok unun do iba anki meni do imgut.

¹² Anjakwan Jon dakon panjetni da kin bumjotni abidan anki wayikgwit. Wayigek kin Yesu unun dakon geni iyiwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mk 6.31-44 ae Lk 9.10-17 ae Jon 6.1-13)

¹³ Yesu unun Jon anjakba kimakgit dakon gen bin nandanek iyi gin bot kinda abidanek miktam amini minikon kigit. Kinjakwan minat amin kabi madep Yesu unudon kisak yan nandanek kokupni yopman yopman anek pakbi idap ilenji nan yol ankiawit.

¹⁴ Anjakwa bot unun panji ilenikon agakwan Yesu pin ilenikon winak amin kabi madepsi pindak bupmi nandanek sot amin panmilip agit.

¹⁵ Anjakwan pilindo panjetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktam amini minikon ekwan, ae gildat kili pigikdisak, do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin kinjek iyi do jap yuman noni."

¹⁶ Yanba yan yoyigit, "Nido kini? Disi jap yomgut."

¹⁷ Yoyinban yan yawit, "Ninon jap morapmi dima. Bret kisit kinda ae tap kilap bamori dagin tan niman."

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Unun nagon panopni."

¹⁹ Yan yanek amin morap jon timon yitni do yoyigit. Anek bret kisit kinda ae tap kilap bamot pabidanek Kwen Kokup sinjanek gisamikgit. Yan anek bret jokgalek panjetni do yoban unun da amin do yomgwit.

²⁰ Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nawit. Nanba bret diwat tawit unun panjetni da similba yik madepsi 12 kabi yan tugawit.

²¹ Wili 5 tausen da jap nawit. Ae minat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

Yesu pakbi idapmon baman baman kigit

(Mk 6.45-52 ae Jon 6.16-21)

²² Yesu panjet kabini boron wigek pakbi idap teri kinda unun da kalip wigini do yoyigit. Kinjakwa Yesu minat amin kabi madep yoyinban kiwit.

²³ Yoyinban kinjakwa iyi gin ilen kindakon bisit ak do wigigit. Wigi gildat pigakwan iyi gin ilenon egipgut.

²⁴ Yesu ilenon egakwan panjet kabini boron da kin dubak tanjakwa mirim da abin bot tomnikon tidanjakan pakbi da madepsi tamaligakwan bot tobil tobil agit.

²⁵ Kili wisawisa do Yesu da pakbi idapmon baman baman kin panjetni kabikon noman tan yomgut.

²⁶ Pakbi idapmon baman baman apban kanek panjetni si pasalgwit. Anek "Kon kinda abisak!" yan yanek yan tidawit.

²⁷ Yan tidanjakwa unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji si teban tanjek egipni. Nak naga abisat. Dima pasolni."

²⁸ Yoyinban Pita da iyigit, "Amin Tagi, gaga abisal kan, yanbi pakbi kwenon da baman baman gagon opbo."

²⁹ Iyiban Yesu da yagit, "Kili op." Yan yanban Pita da bot yipmanek pin pakbi kwenon bamanek Yesukon kigit.

³⁰ Kinjakwan mirim unun tebai aban kan pasalek pakbi kagagwan timisok di pigeek yan tidanjek yagit, "Amin Tagi nak anpulgul!"

³¹ Yan tidanban unudon gin Yesu da Pita abidanek yan iyigit, "Gak nandan gadatgo pisipmi, nido but bamot asal?"

³² Yan iyinban boron wigakwal mirim da-gagit.

³³ Daganakwan boron yikgwit amin unun Yesu gawak iminej yawit, "Asisi, gak Pinjkop dakon Monji."

Genesaret miktimon Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mk 6.53-56)

³⁴ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon kin ilenjikon wigakwan

³⁵ unun miktimon amin da Yesu kan nandanjo awit. Kan nandanjo anek Yesu abik dakon gen bin sanbenba miktimon teri teri kigit. Kwan nandanek sot amin kisisi panjabin yopmarjakwa

³⁶ sot amin da Yesu dakon paba pigik diwatni igayik do bisit tebai iyiwit. Igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

15

Pinjkop dakon gen teban da babak dakon gen yapmanjak
(Mk 7.1-13)

¹ Parisi amin diwari gat ae gen teban yoyindet amin diwari gat Jerusalem kokup papmon da obinej Yesu yan iyiwit,

² "Nido panjet kabigo babak dakon gen teban yapmanjek kisiri dima suganek jap nonj?"

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji Pinjkop dakon gen teban yipmanjek babakji dakon gen panjeban anek unun ban pan ekwan. Unun tagi dima.

⁴ Pinjkop da yan yagit, 'Ji menj datyo dakon pinji egek geni guramitni' ae kind a gat yan yosok, 'Amin kind a da menj datyo do gen yokwi kind a yosak kan, unun amin si anjakba kimotjak.'

⁵ Mani ji da amin gulusun yoyin degek yan yoyan, 'Menj datyo do nandaba wikwanek yo kabi unun do panpulugoki unun Pinjkop do paretni kan unun tagi' ji da sun yan yoyan.

⁶ Ji yan anek babakji dakon gen teban guramigek Pinjkop dakon gen teban maba kisasak.

⁷ Ji jamba but amin, Pinjkop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandak antagap aban ji do gen yan si mandagit:

⁸ 'Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep naman, mani but dasi nak dima nandan naman.'

⁹ Iyi dakon gen teban do, "On unun Pinjkop dakon gen" yan yanek amin yoyin dekgan,

Nak gawak naman unun koko yo isali asak."

Yo noknogi da amin dakon but dima anjupal asak
(Mk 7.14-23)

¹⁰ Yesu da minjat amin kabi madep yan ilikban apba yoyigit, "Gen dayiko mirak yopmanek nandaba pisosak.

¹¹ Yo si nono pikwan unun do Pinjkop da nandaban yokwi dima asak. Mani gen yoman unun do Pinjkop da nandaban yokwi tosok."

¹² Yan yanban panjetni da obin yan iyiwit, "Gen on yanjaki Parisi amin dakon but yokwi tonj gak unun di nandisal, bo dima?"

¹³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Kwen Kokup Datno yo iyi dima kwaokgit unun gelimbil pilik mudokdisak.

¹⁴ Ji on amin do nandaba kik dima ani. On amin kosit yolik amin dabili mini yombem. Dabili mini kind a da notni kind a kosit yolisak kan, kisi bamot gapmakon mokdamal."

¹⁵ Yanban Pita da Yesu yan iyigit, "Gak amin tilak gen yoyil unun dakon mibili tagi niyinbi nandanen?"

¹⁶ Yanban Yesu da yan yagit, "Jiyo kisi dima nandan pison?"

¹⁷ Jap morap noman unun kwasopninon pige kosi ri nanj abigisak.

¹⁸ Mani gen yokwi yoman unun nandak nandakninon da winj butnin panjupal asak.

¹⁹ Yo unun yan do yosot: nandak nandak yokwi, amin dapba kimot, yumabi anpak mibili mibili, kabo, topmon da gen pikon yopyop, ae yanba yokwi tok.

²⁰ Amin da unun anpak morap anakwa Pinjkop da pindakban yokwi an. Mani ji kisitji dima suganek jap nonj unun da yokwi dima asak."

Kenan minjat kind a Yesu nandan gadan imgut
(Mk 7.24-30)

²¹ Yesu kokup unun yipmanjek Tair ae Saidon kokup bamot tomal unudon kigit.

²² Kinj altanjakwan Kenan minjat kind a unudon egipgut unun da abin yan tidanek yan yagit, "Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bumpi nandan nam! Gwano konj da madepsi anjupal asak."

²³ Yanban Yesu da gen kobogi kind a dima iyigit. Anakwan panjet kabini da obinej Yesu yan iyiwit, "Minjat on yan tidanek jigi nimejek noldak. Unun tagi dima. Iyinbi kwan."

²⁴ Yanba Yesu da yan yagit, "Pinjkop da nak Israel amin sipsip kabini pasilbi unun banjin panpulugokenj do yabekgit."

²⁵ Yanban nandanek minjat da abin gawak iminej yan iyigit, "Amin Tagi, anjupalugoki dosi nandisat!"

²⁶ Yanj yanban Yesu da iyigiti, “Minjat monjiyo dakon jap piñan do yomyomi mini.”

²⁷ Yanban minjat da yanj iyigiti, “Amin Tagi, bami yosol, mani piñan tewigi da tamokon da jap jimjim monj unun tagi nonj.”

²⁸ Yanban Yesu da nandanek yanj iyigiti, “O minjat, nandan gadatgo unun wukwisi. Yo nido yal unun yanj gin altan gamdisak.” Yanj iyinjakwan unudon gin gwi kilek tagiti.

Yesu sot amin morapmi panjilip agiti

²⁹ Yesu unun kokup yipmanek Galili Pakbi idap da ilenjikon kigiti. Kinjek unudon da ilen kindakon pawigi yikgiti.

³⁰ Pawigi yigakwan minjat amin kabi madepsi da sot amin morapmi panjapgwit. Kandapmi yokwi ae girenjiki, dabili mini, amin kadim, ae sot mibili mibili tonj unun Yesu da buron panjabij yopmanjakwa panjilip agiti.

³¹ Anjakwan kadim da gen yawit, ae kandapmi yokwi ae girenjiki da kosit agipgwit, ae dabili mini da sinjawit. Amin da unun pindagek Israel dakon Pinjok do tamtam yanek anjisiwit.

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mk 8.1-10)

³² Yesu da panjet kabini yanj yoban apba yanj yoyigiti, “On minjat amin kabiyo nin gat gildat kapbi egipmaman. Kili japni kisi nanj mudanj, do nak bupmi nandan yomisat. Jap dima yominek yabetno kini kanj, kosiron injan kimot anek manj potdanj.”

³³ Yanban panjetni da yanj iyiwiti, “On miktim amini minikon bret morapmi dukon ban on minjat amin morapyo yomno noni?”

³⁴ Yanba yoyigiti, “Jikon bret nian da tonj?” Yanban yawiti, “Ninon bret 7 ae tap kilap moningok bamorisok dagin tan nimanj.”

³⁵ Yanj yanjakwa Yesu da minjat amin kabiyo madep miktimon pabij yitni do yoyigiti.

³⁶ Yoyinban yigakwa Yesu da bret 7 kabi gat ae tap kilap gat timik Pinjok ya yanj iyinjek pudanj panjetni do yoban unun da amin do yoba nawit.

³⁷ Kisi aripmisi nanba jap diwat tawit unun panjetni da timigek yik madepsi 7 kabi similgwit.

³⁸ Wili 4 tausen da jap nawit. Ae minjat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

³⁹ Yesu unun minjat amin kabi madepsi yoyinban kinjakwa iyi boron wigek Magadan tet do kigiti.

16

Yesu da wasok tapmimi tonj asak do iyiwiti

(Mk 8.11-13 ae Lk 12.54-56)

¹ Parisi amin ae Sadyusi amin diwari da Yesu anjekwal do anjek opgwit. Asi Pinjok

dakon pi nanj asak bo dima yanj do wasok tapmimi tonj kinda aban koni do iyiwiti.

² Iyinjba yoyigiti, “Gildat pigik do anjakwan ji yanj yonj, ‘Kwen gami asak, do anjwa bisap tagisi.’

³ Ae wisa dagokdosi ji yanj yonj, ‘Gikwem pili ae kwen gami asak, do sikak mirimyo akdisak.’ Ji gildat wisayo pindagek kokwin tagisi anj, mani abisok bisap ekwaman unun kanjek kokwin tagi dima anj.

⁴ Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinjok dakon pi nanj asat yanj nandak do wasok tapmimi tonj kinda kok do yonj. Mani kinda dima kokdanj. Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdanj.”

Yanj yoyinjek yopmanj kigiti.

Parisi ae Sadyusi amin dakon yis dakon tilak gen

(Mk 8.14-21)

⁵ Yesu gat panjetni gat pakbi idap teri kinda kiwit bisapmon panjetni bret do injanek kiwit.

⁶ Yanj aba Yesu da yanj yoyigiti, “Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat unun dakon yis do pakyanji kanj kimotni.”

⁷ Yanban notni yoyin yoyin anek yanj yawiti, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

⁸ Gen unun yanba Yesu burikon da pindak nandanjo anek yanj yoyigiti, “Ji nido ninon bret mini yanj yonj? Ji nandan gadatji pisipmi!”

⁹ Ji butji sigin pakyanji dima nandanj pisonj, ma? Nak bret 5 kabi banj amin 5 tausen do yoba nanjakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si injonj?

¹⁰ Ae bret 7 kabi banj amin 4 tausen do yoba nanjakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si injonj?

¹¹ Nak bret do yat yanj nandanj, ma? Dima. Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yisni do pakyanji kanj kimotni, nak unun do dayit.”

¹² Yanj yanban nandanek buri pisawit. Bret dakon yis do dima yosok, Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yoyinjetni toptopmi do kanj kimotnej do yosok yanj nandawit.

Pita da Yesu dakon mibili yanj tenjenagiti

(Mk 8.27-30 ae Lk 9.18-21)

¹³ Yesu Sisaria Pilipai kokup pap anjakmat anek panjetni yanj yoyigiti, “Amin da Amin Dakon Monji do namin amin kinda yanj yonj?”

¹⁴ Yanban iyiwiti, “Diwari da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yanj yonj, ae diwari da Elaija yanj yonj, ae diwari da kombi amin Jeremaia, bo kombi amin njaknjari kinda yanj yonj.”

¹⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

¹⁶ Yan yoyinban Saimon Pita da yan iyigit, “Gak Kristo, Pinjok egip egipni ton unun dakon Monji egisal.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak kisik kisik tagi abi. Gen yal unun miiktim amin kinda da dima goligit. Kwen Kokup Dat da iyi goligit.

¹⁸ Nak yan gayisat, mango unun Pita. Anakwan tip unun da kwenon panmuwukbi kabino pan- muwuk yopbo Tipdom dakon tapmim da aripmi dima pabin yopmanakwan toktogisi tan an aj kikdisak.

¹⁹ Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon yoma witald gaben. Gen miiktimon yan anteban abi, Kwen Kokupmon Pinjok da yan gin yan anteban asak. Ae gen miiktimon yan witaldabi, Kwen Kokup-mon Pinjok da yan gin yan witaldajak.”

²⁰ Yan yanek Yesu da panjetni dima yoni do kirinjik yominek yan yoyigit, “Nak Kristo egisat unun amin kinda dimasi iyini.”

Yesu kimot bisapni kwan tanakwan panjetni da iyi dakon anpak ani do yoyin dekgit
(Kilapmi 16.21-20.34)

Kimagek pidosak unun dakon but piso yagit

(Mk 8.31-9.1 ae Lk 9.22-27)

²¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek yo noman tan imdan unun do panjetni yoyinek yan yagit, “Nak Jerusalem kokup papmon kinjek kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyinjet amin unun da yo yokwisi an naminek nikba kimotdisat. Anek gildat kapbi anakwan Pinjok da aban pidokdisat.”

²² Yanban Pita da unun gen nandanek Yesu ilenikon anki tebai yan iyigit, “Amin Tagi! Unun yo morap dimasi altan gamni!”

²³ Yanban Yesu da Pita yan iyigit, “Sunduk gak nepman det! Kosit sopsop dima annam. Gak Pinjok dakon nandak nandak nan dima yoldal, gak amin dakon nandak nandak nan yoldal.”

²⁴ Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin kinda nak nol do nandisak kan, unun amin iyi dakon galaktok morapni kisi yopman mudanek tilak kindapni guramigek nak noljak.

²⁵ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil injak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep

dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Amin kinda da miiktim dakon yo morap pan egakwan egip egipni pasiljak kan, unun yo morap da nian anek anpulugoni? Bo egip egipni aeni abidok do tomni ninan yumjak?

²⁷ Amin Dakon Monji unun Datni dakon tilimni gat ae anelo kabini gat apdisak. Unun bisapmon miijat amin morapyo anpakni awit unun da aripmon tomni yomdisak.

²⁸ Nak asisi dayisat, on akgan kabikon da di dima kimagek egakwa gin Amin Dakon Monji unun kila amin madep mani panek apban kokdan.”

17

Yesu dakon giptimi kulabik agit

(Mk 9.2-13 ae Lk 9.28-36)

¹ Gildat 6 kabi mudanakwa Yesu da Pita, Jems ae padige Jon yoyinban bujon yolba ilen dubagi kindakon pawigi iyi gin egipgwit.

² Hejon egek kanakwa Yesu dakon giptim iwaknwariis agit. Anakwan tomno dabilniyo gildat da yan tenjenagit. Ae imalniyo kisi kwakwagisi ae tenjenini tonsi agit.

³ Yan aban kanakwa Moses gat Elaija gat altanbal Yesu gat gen yan nandatyo aba pindakgwit.

⁴ Yan anakwa Pita da Yesu iyigit, “Yoyinjet, nin idon egip do tagisi nandaman. Gak da tagi yan nandabi kan, nak da yut kaben kapbi aben. Kinda gak do, kinda Moses do ae kinda Elaija do aben.”

⁵ Pita da gen yanakwan gin gikwem tenjenini madep da pin ilimik yomijnakwan gen kinda unjungwan da yan noman tagit, “Unun Monjino, but dasi galak tan imisat, ae unun do nandabo wagil tagisisi asak. Ji geni nandani.”

⁶ Panjetni gen unun nandanek miiktimon man pagek madepsi pasal nimnimikgwit.

⁷ Yan aba Yesu da abin giptimikon witjinjek yan yoyigit, “Ji dima pasalek pidabit.”

⁸ Yan yanban pidañ kwen siñtanek amin bamot dima pindakgwit, Yesu nanñin kawit.

⁹ Hejon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pidañ unun dakon gen amin kinda dima iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak unun bisapmon tagi yoyini.”

¹⁰ Panjetni da Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyinjet amin da gen kinda yan yon, ‘Elaija mibiltok abijnakwan Kristo unun bujon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹¹ Iyinja Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija da abin yo morap panjaluk akdisak.

¹² Mani Elaija kili apgut, aban amin da dima kanba pisagit, do galaktokni yolek yo yokwi mibili mibili an imgwit. Ae Amin Dakon Monji ununyo kisi yo yokwi mibili mibili yan gin anjmdan.”

¹³ Yan yanban panjetni da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin do yosok yan nandaba pisagit.

*Yesu da monji kinda konni yol imgut
(Mk 9.14-29 ae Lk 9.37-42)*

¹⁴ Yesu gat panjetni kapbi gat ilenon da pin minjat amin morapmi muwukgwit kabikon kinakwa amin kinda da abin Yesu da buron gawagek yan iyigit,

¹⁵ “Amin Tagi, gak monjino do bupmi nandan ibi! Unun bisap morapmi tebaisi nimmimigek jigi tepmiyo madepsi pasak. Anjek bisap morapmi kindapmon mosok bo ae pakbi kagagwan man pigisak.

¹⁶ Nak panjet kabigokon anjiko anmilip ak do antidok ayin.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan yagit, “Ji nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik dabin? Monji unun nagon anogut!”

¹⁸ Yan yoyinban anjaba Yesu da kon unun gen tebaisi iyinban win abiginakwan unun bisapmon gin monji unun kilek tagit.

¹⁹ Anjakwan don panjetni iyi gin obin Yesu yan iyiwit, “Nin nido kon unun yol do antidok aman?”

²⁰⁻²¹ Yanba yan yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun pisipmisi, yan do anjek antidok ayin. Nak asisi dayisat, ji dakon nandan gadatji unun monjisisok, mastat yet yombem tan damisak kan, ji kabap on iyinja tuwil ki timi kindakon tagi kisak. Ae pi morap kisi tagi ani.”

²² Yesu panjetni gat Galili miktimon muwugek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji amin da uwal da kisiron yipba

²³ unun da anakba kimotdisak. Anjakwa gildat kapbi anjakwan Pinjop da kimoron nan aban pidokdisak.” Gen unun yanban nandanek bupmisi nandawit.

Yesu Telagi Yut Madep do takis yomgut

²⁴ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin altaanjakwa Telagi Yut Madep dakon takis timit timit amin da Pitakon kin yan iyiwit, “Yoyinjetgo Telagi Yut Madep do takis yopmandak bo dima?”

²⁵ Yanba Pita da yagit, “O, yopmandak.”

Pita da yan yoyinjek yutnon wig gen kinda dima yanakwan Yesu da kalip yan iyigit, “Saimon gak nian nandisal? On miktimon kila

amin madep madep takis timikgan, unun takis namin da yopmangan? Iyi dakon monjini da bo amin njwaknari da yopmangan?”

²⁶ Yanban Pita da yagit, “Amin njwaknari da yopmangan.”

Yanban iyigit, “Yand, iyi dakon monjini da takis dima yopmangan.”

²⁷ Mani nin takis dima yopnen kan, uwal anjmdan. Do gak pakbi idapmon kin nap yipbi pikwan tap kilap mibiltok anajak unun da gen kagakon monen kinda tanban kokdisal. Unun monen nan nit do Telagi Yut Madep do takis yopbi.”

18

*Mibiltok amin egip egip dakon gen
(Mk 9.33-37 ae Lk 9.46-48)*

¹ Unun bisapmon panjetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan namin da amin diwari yapmanek man madepni ton?”

² Yanba Yesu da amin monin kinda iyinban opban panjetni da bikbigon yipban agakwan

³ yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji kulabik anjek amin monin da tilagon dima egipni kan, ji Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan dima egipdan.

⁴ Amin kinda iyi do nandaban pinakwan amin monin da tilagon egipjak kan, unun amin Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan man madepni ton.

⁵ Ae amin kinda da amin monin oden kinda nak nandan gadan naminek egakwan anpulugosok kan, unun amin nak nan anpulugosok.”

⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan naminek egakwan yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anjakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pigek kimotjak kan unun tagi.

⁷ “Miktimon amin ekwan, awa! Amin diwari da yokwikon depdan. Mani yokwi ani do yabetdan amin, awa!

⁸ “Kisitgo bo kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, mandan dagan mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo bo kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁹ Ae dabilgo da yokwi aki do gayisak kan, pilik mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

10-11 Ji kanj kimotni. Amin moniḡ dakon aḡeloni Kwen Kokupmon Piḡkop da inḡamon toktogisi ekwanḡ. Do amin moniḡ do nandan-aba yo isali dima ani.”

Sipsip pasilbi dakon tilak gen
(Lk 15.3-7)

12 Yesu da sanbenek yanḡ yagit, “Ji nianḡ nandanḡ? Amin kindi kanda sipsipni 100 kabikon da kindi pasiljak kanḡ, nianḡ asak? Kanḡ 99 kabi ileḡ obakon yopban jap nanek egakwa kaloni pasiljak unḡun wusik do kisak.

13 “Nak asisi dayisat, sipsipni kanḡ kwosak bisapmon but galak madepsi nandakdisak. 99 kabi dima pasilgwit unḡun do tagi nandisak. Mani kaloni pasiljak nanḡ kanḡ kwokdisak unḡun do kisik kisik madepsi nandakdisak.

14 Yanḡin Kwen Kokup Datji da amin moniḡ kindi pasiljak do dima galak tosoḡ.”

Not yokwi aban anmilip ak dakon gen

15 Yesu da sanbenek yanḡ yagit, “Notgo kindi yakowi angaban kanḡ, kinḡ kanḡbi disilgin gen unḡun yanḡ anmilip ak do pi anjil. Gengo nandanḡ yawokban kanḡ notgo abidanḡbi gaganak apjak.

16 Mani gengo dima nandanḡ yawokban kanḡ, amin kaloni bo bamori yanḡ timikbi kini. ‘Yanḡ anek ji amin bamori bo kapbi da gen unḡun tagi anḡteban ani.’

17 Unḡun amin kapbi dakon gen dima nandisak kanḡ, kinḡ panḡmuwukbi kabikon mibilni yoyini. Anek panḡmuwukbi kabi dakon gen dima nandisak kanḡ, unḡun amin yokwisi asak. Unḡun amin do Piḡkop dima nandanḡ imanḡ amin ae takis timit timit amin yanḡ nandanḡ imni.

18 “Nak asisi dayisat, gen miktimon yanḡ anḡteban asal, Kwen Kokupmon Piḡkop da yanḡ gin yanḡ anḡteban akdisak. Ae gen miktimon yanḡ witdaldal, Kwen Kokupmon Piḡkop da yanḡ gin yanḡ witdaldisak.

19-20 “Nak sanbenek yanḡ dayisat, on miktimon amin bamori bo kapbi nak da manon da muwutni kanḡ, nak bikbiknikon egipbenḡ, do but kalonḡ anek yo kindi do bisit yoni kanḡ, Datno Kwen Kokup egisak unḡun da tagi damjak.”

Pi monji bupmini mini dakon tilak gen

21 Unḡun bisapmon Pita da abinḡ Yesu yanḡ iyigit, “Amin Tagi, notno kindi da yokwi anḡnaban kosiri nianḡ da yokwini yopmanḡ ibenḡ? Kosiri 7 kabi bo nianḡ?”

22 Yanḡban Yesu da yanḡ iyigit, “Nak yanḡ gayisat, yokwini kosiri 7 kabi dima, yokwini yopmanḡ ibi kosiri 77 kabi yanḡ asak.

23 “Nandani, Piḡkop da Amin Kila Asak unḡun yanḡ. Kila amin madep kindi pi

moniḡni da goman anḡ imḡwit, unḡun gomani panḡkilek ak do nandagit.

24 Wasanek gomani panḡkilek anjakwan amin kindi ananḡ opḡwit. Unḡun amin goman moneḡ 50 milion danari.

25 Mani goman unḡun sopsop dakon moneḡ unḡun da aripmon dima tanḡ imḡut. Do kila amin madep da unḡun amin gat gwakni gat oman amin egakwa tomni do amin da moneḡ iba gomani sopjak do yagit. Ae yo morapni yumanḡ nanḡ mudanek unḡun dakon moneḡ banḡ gomani sopjak do amin tagini da gen tebai yagit.

26 “Oman monji gen unḡun nandanek amin tagi nḡwakbenḡ anḡ imiḡnek bisit tebai yanḡ iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango kisisi sopbenḡ.’

27 Yanḡ yanḡban amin tagini da bupmi nandanḡ imiḡnek goman madepni yipmanḡ imiḡnakwan isal kigit.

28 “Anjakwan oman monji unḡun wanḡa pigi pi isalni kindi unḡun goman moneḡ 10 danari tanḡ imḡut unḡun kagit. Kanek tegikon tebai abidanḡek gen tebai yanḡ iyigit, ‘Gomano agil unḡun panḡop!’

29 “Pi isalni unḡun geni nandanek nḡwakbenḡ anḡ imiḡnek bisit tebai yanḡ iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango gabenḡ.’

30 “Mani geni dima nandanek pi isalni abidanḡ anḡki dam tebanon yipmanḡek gomani imiḡnek don wanḡa pisak do yagit.

31 Anjakwan pi isalni diwari da kanek buri yokwi tanḡba kinḡ amin taginikon yo unḡun agit do iyiwit.

32 “Yanḡba nandanek amin tagi unḡun da oman monji unḡun iyinḡban opban yanḡ iyigit, ‘Gak pi monji yokwi. Gak bisit tebai nayinḡbi goman kisisi yipmanḡ gamit.’

33 Nak da bupmi nandanḡ gamit, gak nido pi isalḡo do bupmi yanḡ gin dima nandanḡ imilḡ.”

34 Yanḡ yanḡek japmi nandanek obip amini yanḡ yoyigit, ‘Ji anakba tepmi nandanek gomano kisisi sopban don yipbo kisak.’”

35 Tilak gen on dakon wasipmi do Yesu da sanbenek yanḡ yagit, “Yanḡin notji da yokwi anḡdaba yokwi yopyop but dasi nandanek dima ani kanḡ, Kwen Kokup Datno da yo jigi yanḡ gin anḡ damdisak.”

19

Yesu da miḡat panḡkwiniḡ dakon gen yagit
(Mk 10.1-12 ae Lk 16.18)

1 Yesu gen unḡun yanḡ mudanek Galili miktimon yipmanḡek Jodan Pakbi teri kindi Judia miktimon kigit.

2 Kinjakwan miḡat amin kabi madepsi da yol ananḡ kinjakwa Yesu da sot amin morapmi panḡmilip agit.

³ Anjakwan Parisi amin diwari da Yesukon abin ankwalek yan iyiwit, “Nin da gen tebanon nian tosok? Amin kinda da minjati galak toknikon tagi kwinitjak, bo dima?”

⁴ Yanba Yesu da yan yagit, “Ji Pinjop da pa-piakon gen kinda tosok unun dima manjin kawit? Unun yan tosok,

‘Wasok wasogikon Pinjop da amin wasanek minjat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁵ Wasanek yan yagit,

‘Wili da menji datniyo yopmanek minjati gat muwukbal giptim kalonji anjil.’

⁶ Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal. Unun do Pinjop da minjat wili kili panmuwugit, do amin da dima panwasekdo.”

⁷ Yan yanban Parisi amin da iyiwit, “Yan kan ae mibili nido Moses da gen teban kinda yan mandagit? Gen unun yan: ‘Amin kinda minjati kwinit do kan, minjat pankwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.’”

⁸ Yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit. Mani wasok wasogikon minjat pankwinit dakon kosit unuden kinda dima tagit.

⁹ Yan dayisat, amin kinda minjati yumabi dima anjakwan kwinegek minjat kaluk pasak kan, unun wili iyi yumabi asak.”

¹⁰ Panjetni da gen unun nandanek yan iyiwit, “Yan kan minjat eyo dima anek egipdo.”

¹¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Amin diwari Pinjop da panpuluganjakwan minjat dima panek tagi egipni.

¹² Ae amin diwari unun giptimni yokwi da alton, ae diwari amin da yabi pabi, ae diwari Pinjop da Amin Kila Asak dakon pi do nandanek egipni parekgan, yan do anek minjat dima pan. Gen on abidok do nandan amin unun tagi abidoni.”

Yesu da amin moni yopba iyikon opni do yagit

(Mk 10.13-16 ae Lk 18.15-17)

¹³ Unun bisapmon amin da minjat monjiyoni Yesu da kisitni kwenikon wutjinek bisit anyomjak do panopgwit. Panjopba panjetni da dima panjopni do tebai yoyiwit.

¹⁴ Yan aba Yesu da panjetni yan yoyigit, “Minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.”

¹⁵ Yan yanek kisitni minjat monjiyo da kwenon wutjinek don unun kokup yipman kigit.

Monji gimonji kindayoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mk 10.17-31 ae Lk 18.18-30)

¹⁶ Bisap kindakon amin kinda da Yesukon obinek yan iyigit, “Yoyindet, nak ni anpak tagi kinda nan anek egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁷ Yanban yan iyigit, “Gak anpak tagi do nido nayisal? Amin Kalonji gin unun tagisi. Gak Pinjop dakon gen teban guramigek egip egip dagok dagogi minikon tagi kiki.”

¹⁸ Yanban iyigit, “Gak ni gen teban do yosol?”

Yanban Yesu da iyigit,

“Amin dima dapba kimotni,

minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani,

yo kabo dima noni,

top gen yanek amin notji yum dogin gen pikon dima yopni,

¹⁹ men dat do nandaba wukwanek geni guramitni,

ae gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

²⁰ Yan yanban monji gimonji da yan iyigit, “Nak unun gen teban morap guramik mudosot. Mani yo kinda gat ninañsi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

²¹ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kilegisi egip do nandisal kan, kin yo morapgo yuman nanek unun dakon monen ban yoni mini amin do yobi. Yan anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

²² Amin unun yoni morapmi tan imgwit, do gen unun nandan buri jik tanban si kigit.

²³ Kinjakwan Yesu da panjetni yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yoni morapmi amin unun Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok akdan.

²⁴ Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Pinjop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁵ Yanban panjetni nandan wiripdagek yan yawit, “Yan kan namn amin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁶ Yanba Yesu da panjet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁷ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman. Do nin yo ni ban timitnen?”

²⁸ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yo aeni kalugi mudoni unun bisap madepmon Amin Dakon Monji man madep

panjek kila amin madep yityit tamoni tilimi ton unjodon yitdisak. Anjakwan ji nak nolgan amin unjun bisapmon kila amin madep tamo 12 kabi unjodon yigek Israel amin kabi 12 dakon gen kokwin kila agak pi akdan.

²⁹ Amin morap nak do nandanjek yutni, notni, sami, menji, datni, minjat monjiyoni, ae jap pini yopman detni, unjun yo morapni kosiri 100 yanj timik timik akdan. Yanj anjek egip dagok dagogi mini abidokdan.

³⁰ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unjun da bujon amin akdan. Anjakwa amin morapmi abisok bujon ekwan unjun da mibiltok amin akdan.”

20

Wain pi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun yanj. Amin kinda miktimni morapmi. Unjun amin wisa dagokdosi kin pi monji wain pinikon pi ani do timikgit.

² Gildat kalonji do monej 1 danari timitni do yoyinban but kalonj aba wain pinikon yabekban kiwit.

³ “Kinjakwa timi di egi 9 kilok anjakwan pi ami kinj makeron amin diwari isal ekwa pindagek

⁴ yanj yoyigit, ‘Jiyo kisi wain pinokon kinj pi anjakwa pi ani da aripmon monej dabey.’ Yanjan nandanjek wain pinikon kiwit.

⁵ “Kinjakwa don gildat binap aeni makeron kinj di gat timikgit. Aeni 3 kilok kinj yanj gin pi monji di gat timikgit.

⁶ Anjek egi pilindosi kinj amin diwari isal agakwa pindagek yanj yoyigit, ‘Ji nido gildat daman pini mini isal ekwanj’

⁷ “Yanjan gen kobogi yanj iyiwit, ‘Amin kinda da nin pi dima nimik.’

“Yanj yanba pi dakon ami da yanj yoyigit, ‘Ji kisi kinj wain pinokon pi ani.’

⁸ “Yanj yoyinjek egi pilin pilindo pi ami da kinj pi monji dakon kila amin yanj iyigit, ‘Pi monji yanj panmuwugek monejni yobi. Bujonsi abej unjodon da wasanek yominjaki wigi mibiltok abej unjodon dagosak.’

⁹ “Yanj pan muwugek pi monji pilindosi abej unjun do monej 1 danari yominj yominj agit.

¹⁰ Yanj aban kanjek pi monji mibiltok apg-wit unjun nin da monej madep timitdaman yanj nandawit. Mani dima, kisi morap monej 1 danari gin timik timik awit.

¹¹ Mibiltok abej amin unjun monej 1 danari timigek pi unjun dakon ami do nandaba yokwi tanjan

¹² yanj iyiwit, ‘Nin wisa dagokdosi abinj pi anjapno gildat da madepsi nindanjakwan pilin tosok. Bujonsi abej unjun bisap pisipmisok

pi ayinj, do nido monej tilak kalonji kongin nimisal?’

¹³ “Yanj yanba nandanjek amin tagi da pi monji kinda yanj iyigit, ‘Not, nak da gak yokwi kinda dima anjamit. Nak monej 1 danari gaben do gayiko gaga but kalonj al.

¹⁴ Do gak monejgo abidanjek ki. Naga da galaktogon amin bujon abej unjun gat monej tilak kalonjikon damisat.

¹⁵ Unjun nak dakon yo. Naga dakon galaktok yolek monejno tagi kokwinik dabey. Nak amin do yo tagisi anjapbo gak nido nandaba yokwi tok asal?’ ”

¹⁶ Yanj yanjek Yesu da wasip do yanj yagit, “Yanjjan bujon amin da mibiltokdan, anjakwa mibiltok amin da bujon amin akdan.”

Yesu kimotjak do yanjan kosiri kapbi agit (Mk 10.32-34 ae Lk 18.31-33)

¹⁷ Yesu Jerusalem kokup papmon kinjek panjetni 12 kabi timikban iyi gin kosiron kinjek yanj yoyigit,

¹⁸ “Nin abisok Jerusalem kinjapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin unjun da kisiron yipdan. Yanj anjek gen pikon yipmanjek kimotjak do yanj dagok akdan.

¹⁹ Yanj dagok anjek Amin Njwaknjwari Kabi da kisiron yipdan. Yipba unjun da toptopmon da man madep iminjek, baljanjek tilak kindapmon anjakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anjakwan Pinjkop da kimoron nanj aban pidokdisak.”

Jems gat Jon gat man madep pak do yagimal

(Mk 10.35-45)

²⁰ Yanj yanjakwan Sebedi dakon monji bamot gat menji gat Yesukon kinj altanek menji da njakben anjek Yesu da yo kinda anj yomjak do iyigit.

²¹ Iyinjban Yesu da yanj iyigit, “Nak da ninan abej do nandisal?”

Iyinjban yanj yagit, “Gak kila amin madep egipbi bisapmon on monji bamotno man madep panjek kinda da gak da amin tet do ae kinda da gwanden tet do yitjil do yanj dagok anyobi do nandisat.”

²² Yanjan Yesu da monji bamot yanj yoyigit, “Jil gen unjun yomal dima nandanj pisanjek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unjun tagi panjil?”

Yanjban iyigimal, “Tagi panden.”

²³ Yanj yanbal Yesu da yoyigit, “Unjun asi, tepmi pakdisat unjun paktamal. Mani namin da nak da amin tet do ae gwanden tet do yitjak, unjun nak da aripmi dima yanj dagokenj. Tamo unjun Datno da amin kili manjinj yopgut unjun dakon.”

²⁴ Panġetni 10 kabi gen uġun nandanġek amin bamot uġun do butjap nandawit.

²⁵ Yan nandanġakwa Yesu da yoyinġban opba yan yoyigit, "Ji Amin Nwakiwari Kabi dakon kila amini dakon mibili disi nandanġ. Uġun iyi do nandaba wukwanek miġat amin kabiyoni da geni guramik kimotni do nandanġ.

²⁶ Mani uġun dakon anpak uġun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kaġ, uġun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

²⁷ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kaġ, uġun amin miġat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin asak.

²⁸ Amin Dakon Monji uġun yan ġin kili agit. Amin da oman aġ tyuimni do dima pigit. Iyi miġat amin morap paġpulugokdo, ae iyi dakon ġiptimnaġ paregek yumaġ naġ yop do pigit."

Yesu da amin dabili mini bamori paġmilip agit

(Mk 10.46-52 ae Lk 18.35-43)

²⁹ Yesu gat paġdetni gat Jeriko kokup pap yipmaġ degakwa miġat amin kabiyi madepi da yolgwit.

³⁰ Kiġakwa kosit ileġon dabili mini amin bamori yikġimal. Yigakwal amin da "Yesu abisak" yan yanba nandanġek madepi yan tidanġek yan yagimal, "Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandanġ nim!"

³¹ Yan tidanġbal amin kabi madepi da dima yan tidonġil do yanġop anġyomgwit. Mani madepi sigin yan tidanġek yagimal, "Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandanġ nim!"

³² Yan tidanġbal Yesu da nandanġ kosiron aġek yan yoyigit, "Nak ninan aġ dabem do nandamal?"

³³ Yoyinġban yan iyigimal, "Amin Tagi, nit siġtok do nandamak."

³⁴ Yanġbal Yesu bupmi nandanġek kisit da dabili witinġban uġudon ġin siġtanġek Yesu yolġimal.

Yesu Jerusalem kiġek amin yoyin deġit

(Kilapmi 21-25)

21

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jn 12.12-19)

¹ Yesu gat paġdetni gat Jerusalem kokup pap anġkapmat anġek Betpage kokupmon kiġ altawit. (Kokup uġun fleġ Olipmon tosoġ.) Altanġek Yesu da paġdetni bamori yabegek

² yan yoyigit, "Jil ason kokup koman uġudon kiġ altanġek uġudon ġin donki meġi kinda napmon agakwan monji isal akban pindatdamal. Uġun witald ilik idon paġoġpil.

³ Amin kinda da 'Nido yan amal' yan dayinġban kaġ, 'Amin Tagi da pi kinda ak do anġek yosok' yan iyinġbal uġun da tepmi daban paġoġpil."

⁴ Yan yanakwan kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit uġun bami noman tagit. Gen uġun yanġ:

⁵ "Saion kokup pap amin do gen yan yoyiki, 'Kabit, kila amin madepgo abisak.

Buri manġi da donki da kwenon yigek abisak.

Donki ġimonji da kwenon yigek abisak.'"

⁶ Yesu da paġdet bamot yoyinġban geni guramigek kiġimal.

⁷ Kiġ donki meġi gat monji gat paġabinġ imalni donki bamot da kwenikon yopmanakwal Yesu pawigi uġudon yikġit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni kukwan yaliwit. Anakwa amin diwari da kiġ kindap kiliġ mandanġ paġobinġ kosiron yaliwit.

⁹ Miġat amin kabi madepi mibiltok kiwit ae buġon yolġwit kisi da gen pap yanġek yan yawit:

"Osana! Dewit Dakon Monji anġkisino!

Amin on Amin Tagi da manon abisak, uġun Piġkop da ġisamigakwan abisak. Piġkop Wikwisi anġkisino!"

¹⁰ Yesu uġun Jerusalem kokup papmon pigakwan kokup amin kisi da buri pidanġba yan yawit, "On namin aminsi kinda?"

¹¹ Yanba Yesu gat agipġgwit miġat amin kabi madep da yan yawit, "On Yesu, uġun kombi amin kinda, Nasaret kokup Galili miktimon da abisak."

Yesu da amin telagi yutnon moneġ ilit pi awit uġun yolġit

(Mk 11.15-19 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹² Yesu kiġ Telagi Yut Madep da nagalwan piġi moneġ ilit pi awit amin uġun yolban wanġa abigiwit. Yan anġek moneġ kulabik awit amin* gat minam yumaġ nawit amin dakon tamo uġun kisi paġtobilban tagal kiwit.

¹³ Yan anġek gen yan yoyigit, "Piġkop da papiakon gen yan tosoġ:

'Nak dakon yut uġun miġat aminyo da abin bisit anġnamni do tosoġ.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo' yombem asak."

¹⁴ Yesu Telagi Yut Madepmon egakwan amin dabili mini ae kandapmi yokwi unjudon opba panmilip agit.

¹⁵ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyin det amin da wasok tapmimi tonj agit unjun do japmi nandawit. Ae minjat monjiyo da Telagi Yut Madepmon yanj tidanjek yanj yawit, "Osana! Dewit Dakon Monji anjksino!" Yanj yanba unjunyo kisi do japmi nandawit.

¹⁶ Yanj nandanjek Yesu yanj iyiwit, "Gak on gen yon nandisal?"

Yanj yanba Yesu da gen kobogi yanj yoyigit, "Gen yon unjun nandisat, mani ji gen kinda toсок unjun dima manjan? Gen unjun yanj: 'Gak minjat monjiyo gat ae monji njaknjak gat panntagap anjaki mango yanj anjenokgorj.'"

¹⁷ Yanj yoyinjek kokup pap unjun yipman wannga pigek unjun pilin kaga Betani kokupmon panji pakgit.

Yesu da yanban pik kindap kinda wagil kibidagit

(Mk 11.12-14 ae 11.20-24)

¹⁸ Wisa daganjakwan Yesu aeni kokup papmon tobil kinjek kosiron jap do agit.

¹⁹ Anjek kosit ilejon pik kindap kinda akban kagit. Kanjek kapmatjok da kinj bami di dima pindakgit. Tami gin pindagek yanj iyigit, "Gak bujon ae bami dimasi toki dosi nandisat!" Yanj iyinjakwan unjudon gin wagilsi kibidagit. Tami kisi alek tanj mudawit.

²⁰ Anjaka panjetni da pindagek tamtam yanjek iyiwit, "Pik kindap nianjon da tepmi kibidak?"

²¹ Yanba Yesu da gen kobogi yanj yoyigit, "Nak asisi dayisat, ji but bamot dima anjek nandan gadat bamisi anjek egipni kanj, pik kindapmon wasok at jijo kisi yanj gin tagi akdan. Ae unjun gin dima, on ilej pidanj tap kaga pigisak do iyini kanj, yanj gin akdisak.

²² Unjun do ji yo morap timit do nandan unjun Pinjok nandan gadanj iminj kimagek bisit iyini kanj, unjun yo morap damdisak."

Yesu man madep pagit ae tapmim tanj imgut unjun do iyiwit

(Mk 11.27-33 ae Lk 20.1-8)

²³ Yesu unjudon da kinj Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi amin yoyin dekgit. Yoyin degakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin diwari Yesukon obinjek yanj iyiwit, "Namin da pi unjun abi do yanj mudanj gamgut da yo unjun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

²⁴ Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Nak gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kanj, nakyo kisi kobogi tagi dayikenj.

²⁵ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjok da yabekban pi agit bo amin da yabekba agit?"

Yanjban iyi gin notni yoyin yoyin anjek yanj yawit, "Pinjok da yabekgit' yanj iyinanj kanj, gen kobogi yanj niyikdisak, 'Yanj kanj ji nido dima nandan gadanj imgwit?'

²⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yanj nandan, do 'Amin da yabekgwit' yanj iyinanj kanj, unjun kisi tagi dima asak. Yanj kanj Jon dakon man bin anjupbal ano minjat amin kabi madep da nindapdanj."

²⁷ Yanj nandanjek Yesu do gen kobogi yanj iyiwit, "Nin dima nandamanj."

Yanjba Yesu da yanj yoyigit, "Nakyo kisi namin da pi unjun abenj do yanj mudanj namgut unjun dima dayikenj."

Monji bamori dakon tilak gen

²⁸ Yesu da mukwa sogok amin tagi gat ae kila amin gat sanbenek yanj yoyigit, "Amin kinda monji bamori gat egipgwit. Egek monji mibiltogi yanj iyigit, 'Monjino abisok kinj wain pinokon pi aki.'

²⁹ "Iyiban yagit, 'Pi dima akenj' Mani don nandak nandakni kulabik anjek kinj pi agit.

³⁰ "Anjakwan datni da kinj monji bujon nani yanj gin iyinban monji da yanj iyigit, 'Dat, pi tagi abenj', mani pikon dima kigit.

³¹ "Nianj nandan? Monji bamoron da jit amin da datni dakon gen guramikgit?"

Yanjban yanj iyiwit, "Mibiltok amin."

Yanjba Yesu da yanj yoyigit, "Nak asisi yosot, takis timit amin yokwi gat ae kosit oba minjat gat da ji gwapmanek Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan mibiltanj damanjek kwanj.

³² Jon da jikon obinjek kosit kilegi dayinj dolinban geni nandaba bami dima agit. Mani takis timit amin yokwi gat ae kosit oba minjat gat da geni nandaba bami agit. Ji unjun kawit mani nandak nandakji kulabik anjek geni nandaba bami dima agit."

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mk 12.1-12 ae Lk 20.9-19)

³³ Yesu da sanbenek yanj yoyigit, "Nak tilak gen kinda gat yoko nandabit. Amin kinda da wain pini anjek nagal an unjun nagalon wain sop bamanj til do gapma kinda wayikgit. Wayik mudanjek kabo noknok pindat do yut dubak kinda aban wigigit. Yut anj mudanjek amin da monej pini di anjek pi ami do bami di panj imni yanj nandanjek pi unjun da kisiron yipmanjek miktim dubagikan kigit.

³⁴ Kinj egi don wain sop pakpak bisap kwanj tanjakwan pi monjini yabekban wain bami timik panjopni do kiwit.

³⁵ “Kinj altanba wain pi dakon kila amin da unun pi monji timigek, kinda anjak ukwayityo awit, anjek kinda anjakba kimagakwan, kinda tip ban anjakgwit.

³⁶ Yanj aba pi ami da aeni pi monjini mibiltok yabekgit unun dakon tilak yapmanjek morapmi yabekgit. Yabekban kwa pi kila amin da mibiltok awit unuden gin yokwi anyomgwit.

³⁷ Bunjonsi iyi dakon monji nan yabegek yan yagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwan imdan.’

³⁸ “Mani kila amin da monji kanjek notni yoyin yoyin anjek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do anjatno kimagakwan wain pini nin do anawatnen.’

³⁹ Yanjanek monji unun abidan ilik pigaga da wanja anjan abigi anjakba kimakgit.

⁴⁰ “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak?”

⁴¹ Yanjan yan iyiwit, “Pi ami da abin unun amin yokwi kobogi yo yokwisi anyomdisak. Anjek wain pi unun amin njaknjwari da kisiron yipban unun da wain sop pakpak bisapmon bami tagi pan imni.”

⁴² Yanba Yesu da yoyigit, “Ji Pinjkop da pa-piakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Mani Amin Tagi da unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidagit da gwak teban akdak.

Yo unun Amin Tagi da iyi aban nin da kono yo masi masimisi asak.’

⁴³ Unun do nak yan dayisat, Pinjkop da iyi Amin Kila Asak jikon tosok unun ji da kisiron nan gwayen amin kabi kinda bami tagi panalon agagi unun da kisiron yipdisak.

⁴⁴ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan.”

⁴⁵ Yesu da tilak gen bamot unun yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat da nin do yosok yan nandawit.

⁴⁶ Yan nandanek Yesu abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madepsi unun da Yesu do kombi amin kinda yan nandawit, do abidok do si pasalgwit.

22

Minjat panjek jap noknok abi dakon tilak gen

(Lk 14.16-24)

¹ Yesu da tilak gen kinda gat yanek amin yan yoyigit,

² “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun dakon tilak kinda unun yan. Kila amin madep kinda monji do minjat panjek sojnok madepsi agit.

³ Kili jap noknok bisap kwan tanjakwan kalip yan yomgut amin yoyinba opni do pi monjini yabekban kiwit. Mani kinj yoyinba op do dima galak tawit.

⁴ “Yanj aba pi monji di gat aeni yabekgit. Yabegek yan yoyigit, ‘Ji kinj mibiltok but piso yoyinbi amin unun yan yoyini: Nandani, nak bapalo gat ae bulmakau binap amin nelagi tonji kili dapman mandan soj yopmat. Jap morap kili soj panoman an yopmat. Do ji opba monjino do minjat pagim unun dakon sojnok anej.’

⁵ “Pi monjini unun gen anjan unun amin kabikon ankiwit, mani geni nandak do kuragi nandanek iyi da galak togon kinj kinj awit. Kinda unun pigagani kigit, ae kinda monen ilit pinikon kigit.

⁶ Yan anakwa amin diwari da pi monji timigek yo yokwi an yominek dapba kimakgwit.

⁷ Yanj aba kila amin madep unun japmisi nandanek emat amini yabekban kinj pi monjini dapgwit amin unun kisisi dapba mini awit. Anjek kokupni sowit.

⁸ “Anakwa kila amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Minjat pakpak dakon jap kili pan noman abi, mani si yan yomgum amin unun amin yokwi, do nak dakon jap dima noni.

⁹ Yanjo, ji kinj kosit papmon agek amin pindak yoyinba apba jap pakbiyo anej.’

¹⁰ Yan yoyinban pi monjini kosit papmon kinj amin anpakni tagi ae anpakni yokwi kisi pindak yoyinba opba jap noknok yut madep unun yikba tugagit.

¹¹ “Yigakwa kila amin madep da amin oben unun pindat do yutnon wigigit. Wigi kanban amin kinda minjat panjek jap noknok an bisapmon imal tagisi pan unuden kinda dima pagit kagit.

¹² Kanjek yan iyigit, ‘Not, gak nidosi minjat pakpak bisap madep dakon imal tagisi dima panjek idon wil?’ Yan ijinban amin unun geni mini yikgit.

¹³ Geni mini yigakwan amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Ji on amin abidanek kisit kandapmiyo wamanjan wanja abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unjudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.’”

¹⁴ Yesu unun tilak gen yoyin mudanek yan yagit, “Amin yan yobi unun da morapmisi asak, mani yutnon amin tagi gat yitni do kokwinikbi unun da tagapmi.”

Rom dakon kila amin madep Sisa do takis im do bo dima?

(Mk 12.13-17 ae Lk 20.20-26)

¹⁵ Parisi amin diwari da kin Yesu sun kinda yanban nandanek gen pikon yipnen yan do gen panjosit awit.

¹⁶ Anek iyi dakon panjetni gat ae Erot da kabikon amin diwari gat yabekba kin Yesu yan iyi yiwit, “Yoyinjet, gak gen bami yogok amin kinda yan nandan. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani tonj ae mani mini unun kisi Pinjok dakon anpak yoyinjet dek mudosol.

¹⁷ Gak nian nandisal? Sisa do takis imno tagi asak?”

¹⁸ Yan yanba Yesu da nianon da nak abin nep do nandan kokwin an unun pindak mudanek yan yoyigat, “Jamba but amin ji nak nido anjekwalgan?”

¹⁹ Monen tabili kinda takis do yipmanjan kinda anobin naba koko.” Yan yanban monen tabili kinda anobin iba

²⁰ yan yoyigat, “On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?”

²¹ Yanban yan iyi yiwit, “Sisa dakon.”

Yan yanba Yesu da yan yoyigat, “Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinjok dakon unun Pinjok iyi do imdo.”

²² Yesu da gen unun yanban nandaba njakwarisi aban yipman kiwit.

Amin kimoron da pidoni do Yesu iyi yiwit
(Mk 12.18-27 ae Lk 20.27-40)

²³ Unun gildaron gin Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Sadyusi amin kabi amin kimakbi dima pidon yan nandan.) Abinjan yan iyi yiwit,

²⁴ “Yoyinjet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan minjan isal egipjak kan, padige da panjakwan yawi diwatni dima pasilni yan do monji panjalasak.’

²⁵ Nin da bikbigon peni padige yo 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjan panjek monji mini egek kimakban padige da kwabatni pagit.

²⁶ Panjek ununyo kisi monji mini egek kimakgit. Ae unun da bunon nani kisi yan gin agit. Yan anjakwa amin 7 kabi unun kisi kimak mudawit.

²⁷ Kimak mudanakwa minjan unun don kimakgit.

²⁸ Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minjan asak?”

²⁹ Yanba Yesu da yan yoyigat, “Ji Pinjok da papiakon gen toso unun dima nandan. Ae Pinjok dakon tapminni unun kisi dima kan nandan yo anek ji gen gulusun yon.

³⁰ Pidot pidot bisap madepmon minjan wiliyo agak dima tokdisak. Anjelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

³¹ Ji kimoron da pidot pidot dakon mibili pakyan si dima nandaba pisosok. Pinjok da unun do kili dayigat. Ji dima manjan nandan, ma? Yan yagat:

³² ‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinjokni.’

Pinjok unun amin kimakbi dakon Pinjok dima, amin egip egipmi tonj unun dakon Pinjok.”

³³ Yesu da gen unun yanban nandanek minjan amin kabi madepsi da yoyinjet unun agit do tamtam yawit.

Ni gen teban da gen teban diwari yapmanjak?

(Mk 12.28-31 ae Lk 10.25-28)

³⁴ Sadyusi amin da Yesu anjekwal do iyinba gen tagisi yanjakwan kobogi iyik do dima nandawit. Parisi amin da unun nandanek Yesukon opgwit.

³⁵ Obin gen teban dakon mibili nandak nandak amini kinda da Yesu anjekwalek yan iyigat,

³⁶ “Yoyinjet, ni gen teban da gen teban morap kisi yapman mudosok?”

³⁷ Yanban Yesu da yan iyigat, “Ji Amin Tagi Pinjokpi unun but gat ae nandak nandak gat kisisi paregek but dasi galak tan iminjan egipni.

³⁸ Gen teban on da gen teban diwari yapman mudosok.

³⁹ Ae unun da bunon nani mibiltok yosok unun yombem gin. Unun yan yosok: Gaga do but dasi nian galak tosol, unun gin amin do but dasi galak tan yobi.

⁴⁰ On gen teban bamot da gen teban diwari gat ae kombi amin dakon gen morap kisi timikgamal.”

Yesu da iyi dakon mibili do panjekwalgit
(Mk 12.35-37 ae Lk 20.41-44)

⁴¹ Parisi amin sigin egakwa Yesu da yan yoyigat,

⁴² “Ji Kristo do namin dakon monji yan nandan?”

Yanban yan iyi yiwit, “Dewit dakon monji.”

⁴³ Yan yanba Yesu da yoyigat, “Yan kan nido Telagi Wup da Dewit anpuluganjawan Kristo do ‘Amin Tagi’ yan iyigat? Dewit unun yan yagat:

⁴⁴ ‘Pinjok da nak dakon Amin Tagi yan iyigat, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanogwan yopbo gengo guramini.”’

⁴⁵ Dewit da Kristo Amin Tagino yan iyigat. Unun do nianon da Kristo unun Dewit dakon Amin Tagini ae monji kisi egisak?”

⁴⁶ Yan yanjakwan amin kinda da gen kobogi kinda dima iyi yiwit. Ae unun bisapmon gin wasanek Yesu gen iyik do pasalgwit.

23

Parisi amin ae gen teban yoyiñdet amin da anpak yokwisi an

(Mk 12.38-39 ae Lk 11.43 ae 11.46 ae 20.45-46)

¹ Yesu da miñat amin kabi madepsi gat iyi dakon pañdet kabini gat yan yoyigít,

² “Gen teban yoyiñdet amin gat ae Parisi amin gat da kalip Moses da man madepni gat yigek gen teban yoyiñ dekgít unuden gin dayiñ dekgan.

³ Yanjo, gen morap dayiñ dekgan unun kisi guramik mudoni. Mani gen dayan unun iyi dima guramikan, do anpak an unun dima yolni.

⁴ Unun da gen teban mibili mibili jigisi guramitni do dayan, mani iyi pañpulusanba guramitni do kisiñjok kinda dimasi yipmanjan.

⁵ “Yo morap an unun amin da pindatni yan do an. Piñkop dakon gen sop simiñ simiñ kinam madepsi inamikon wamanjan, ae imalnikon nap tilimi ton dubagisi unun ban pan.

⁶ Jap noknok tamokon ae muwut muwut yutnikon amin mani ton da yikgan tamokon yit do galak ton.

⁷ Añek amin da maket tamokon ‘Yoyiñdet, gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton.

⁸ “Ji dakon Yoyiñdetji kalonji kinda dagin egisak, do amin da ji gawak damiñek ‘Yoyiñdet’ yan dima dayini. Ji kisi morap not dagin ekwan.

⁹ Datji kalonji unun Kwen Kokup egisak, do miktim amin kinda do dat yan dima iyini.

¹⁰ Ae ji dakon Madepji kalonji unun Kristo, do amin kinda do gawak imiñek madepno yan dima iyini.

¹¹ Ji da binapmon mibiltok aminiñ ekwan unun oman aminiñ egi damni.

¹² Amin kinda iyi do nandaban wigisak amin unun mani mini da egipdisak, anakwan amin kinda iyi do nandaban pisak amin unun mani ton da egipdisak.”

Yesu da gen teban yoyiñdet amin gat Parisi amin gat nawa gen yoyigít

(Mk 12.40 ae Lk 11.39-52 ae 20.47)

¹³⁻¹⁴ Yesu da sanbeñek yan yoyigít, “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin, ji jamba but aminsi. Awa! Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do an amin ji da kosit sopman yoman. Yan añek disiyi kisi unungwan dima pikwan.

¹⁵ “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kalonji kinda da pañdetji dagosak do pi teban añek tap kwenon da miktimi miktimi akwan. Ji Tipdom do amin an, do amin kinda abidoni kan, iyin deka unun amin yan gin

Tipdom do amin akdisak. Ae unun gin dima, ji da anpak yokwi an unun si yapmanjek unun amin anpak yokwisi asak.

¹⁶ “Kosít yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Awa! Ji yan yon: ‘Amin kinda da Piñkop dakon Telagi Yut Madep do yanjek geni yan anteban añek ae don tagi kiriñitjak. Mani amin kinda da telagi yut dakon gol do yanjek geni yan anteban asak kan, tagi dima kiriñitjak.’

¹⁷ Ji nandan kokwinji mini, dabilji mini. Yo ni da Piñkop da dabilon yo madep asak? Gol yutgwan ton unun bo ae Telagi Yut Madep? Nandani, gol telagi yutgwan ton do telagi yut da aban telagi asak.

¹⁸ “Ae kinda yon unun yan: ‘Amin kinda da alta do yanjek geni yan anteban asak kan, tagi kiriñitjak. Mani amin kinda da altakon paret ton do geni yan anteban asak kan, tagi dima kiriñitjak.’

¹⁹ Ji dabilji mini. Yo ni da Piñkop da dabilon yo madep asak? Paret altakon ton unun bo ae alta? Nandani, paret altakon ton do alta da aban telagi asak.

²⁰ Yanjo, amin kinda alta do yanjek geni yan anteban asak kan, alta gat ae yo morap altakon ton unun kisi do yanjek geni yan anteban asak.

²¹ Ae amin kinda Piñkop dakon telagi yut do yanjek geni yan anteban asak kan, telagi yut gat ae Piñkop yutnikon egisak unun gat kisi do yanjek geni yan anteban asak.

²² Ae amin kinda Kwen Kokup do yanjek geni yan anteban asak kan, Piñkop dakon kila amin madep yityit tamo gat ae Piñkop iyi tamonikon yikkak unun gat kisi do geni yan anteban asak.

²³ “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi kokwinigek unudon ban kabi kindanan Piñkop do paret tagi an. Mani gen tebanon gen madep madep ton unun yapman mudon. Aminon gen kokwin kilegi ani do yosok, ae amin bupmi nandan yomni do yosok, ae nandan gadat dakon bami anpak jikon noman tosok do yosok. Ji unun dima an. Gen tebanon gen madep madep ton unun guramik mudanek paret do yosok unun kisi guramitni kan unun tagisi.

²⁴ Kosít yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Ji dakon tilak unun yan. Amin da pakbi nok do añek yo moniñ pakbikon ton unun pindak maba kinakwa pakbi non, mani kamel madep dima noknogi unun dima kanek kalon galaukba pigisak.

²⁵ “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kap

idapyo dakon manji sugon, mani burigwan da kabo ae sukwap nandak nandakyo tugawit da tonj.

²⁶ Parisi dabili mini amin, ji mibiltok kap dakon buri ikdigoni kanj, manji iyi tagi kilek tosak.

²⁷ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kimakba yopmanganj tip kinam yombem. Kwen da kwak sorjbi do kwakwagi tagisi asak. Mani mikgwan amin kidat gat ae yo garagi tigi morapmi tonj.

²⁸ Jiyo kisi yanj gin ekwan. Amin da dandaba ji amin kilegisi ekwan yanj nandan, mani butjikon ji jamba but aminsi ae gen teban yapyap aminsi ekwan.

²⁹ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kombi amin ae amin kilegi kalipsi egi kimakba yopgwit tamo panjtilim anj.

³⁰ Anej yanj yonj, ‘Nin kalipsi babiknin da bisapmon egipgumanj tam, nin panjpuluganej kombi amin dima dapnom.’

³¹ Gen yanj yanjakwa ji kombi amin dapdap dakon babikni yanjsi nandanj damamanj.

³² Do ji kinj babikji da wasanej anjak yokwi awit unun anj mudoni.

³³ Ji tunon amin emari tonj dakon gwakni kabi. Pinjkop da ji yanj daganj depban Tipdom do amin anjakwa namin da puluganj depjak?

³⁴ “Do yanj dayisat, nak da kombi amin ae nandak nandak amin ae yoyindet amin yabekgo jikon apdanj. Apba ji da unun amin diwari yolba pasal kokupmi kokupmi kikdanj. Anjakwa diwari timigek dapba kimotdanj, ae diwari tilak kindapmon dapdanj, ae diwari muwut muwut yutjikon nap kirinbanj baljokdanj.

³⁵ Yanj do anej on miktimon amin kilegi morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi ji da timitdanj. Wasok wasok do amin kilegi Abel anjake ae amin kilegi morapmi kisi dapgwit. Egi wigi wasip do ji da Berekia dakon monji Sekarai Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anjakba kimakgit. Unun dakon kobogi yo jigisi ji da timitdanj.

³⁶ Nak asisi dayisat, abisok amin ekwan ji da unun dakon kobogi yo jigisi timitdanj.

*Yesu Jerusalem do bupmisi nandagit
(Lk 13.34-35 ae 19.41-44)*

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgonj. Amin Pinjkop da yabekban jikon abanj unun ji da tipbanj dapba kimokgonj. Pup menji da monjini panjmuwuk pirigwan yopmandak, unun da tilak nak da bisap morapmi ji panjmuwut do nandagam, mani ji da kurak tanj namgwit.

³⁸ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanj yumsi tokdisak.

³⁹ Ji nak dima nandanej egi wigi ni bisapmon nak do

‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak’

yanj nak do yoni unun bisapmon nandadanj.”

24

*Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit
(Mk 13.1-2 ae Lk 21.5-6)*

¹ Yesu Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanej wanga kinjakwan pandetni da Yesukon kinjek Telagi Yut Madep dakon yut madep madep pindatjak do yoliwit.

² Yolijnba Yesu da yanj yoyigit, “On yut madep madep pindakganj unun dakon tip notni da kwenon dima tanj tanj akdanj. Tuwilba kisisi manj mudokdanj.”

*Yesu da yo jigisi morapmi altoni do yagit
(Mk 13.3-13 ae Lk 21.7-19)*

³ Yesu flej Olijpmon yigakwan pandetni da iyi gin kinj yanj iyiwit, “Gen unun niyil unun ni bisapmon altokdanj? Ninanj kanjek gak aego tobil abinjaki on miktim dakon bisap mudokdisak yanj nandanenj?”

⁴ Yanj yanjba Yesu da yoyigit, “Amin da panjkewalni do kanj kimotni.

⁵ Amin morapmi da abinj nak dakon man yanjek yanj yokdanj, ‘Nak naga Kristo.’ Yanj yanjek amin morapmi panjkewaldanj.

⁶ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat anj unun dakon gen bin apba nandanej butji dima pasolni. Unun yo morap altokdanj, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun noman tosoj yanj dima nandani.

⁷ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdanj. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdanj. Anjakwa miktim diwarikon wudip akdanj. Ae amin da jap do madepsi anej diwari da kimotdanj.

⁸ Minjat monji kwapmi tonj da monji altok do anjakwa wasanej tepmi panj, yanj gin unun yo morap altanjakwa bisap madep kwanj tosoj yanj nandani.

⁹ “Unun bisapmon amin da ji timigek tepmi daminej dikba kimotdanj. Ae ji nak nolganj do anej amin kisi morap da ji do butjanj nandanj damdanj.

¹⁰ Unun bisapmon amin morapmi nak nandanj gadanj namanj unun nandanj gadatni yopba witald kinjakwa notni do nandaba

yokwi tok anjek uwal da kisiron yopman yopman akdan.

¹¹ Anakwa kombi amin toptopmi morapmi da altanek amin morapmi panjekwalba nandan yominek yoldan.

¹² Anakwa anpak yokwi da madepsi iren tan an an kikdisak. Yan anjakwa amin morapmi da not do but dasi galak tan yomyom anpak yipba wital kikdisak.

¹³ Mani amin morap tebaisi sigin agakwa wigi mihi bisapmon wigisak unun Pinjokop da pulugan yopdisak.

¹⁴ Amin da miktimi miktimi minat aminyo ekwan unun Pinjokop da Min Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi yoyin mudanjakwa bisap madep unun apdisak."

*Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mk 13.14-23 ae Lk 21.20-24)*

¹⁵ Yesu da sanjenek yan yagit, "Yo wagil yokwisi kinda don Telagi Yut Madepmon akban kokdan. Kombi amin Daniel da unun do kili yagit." (On gen manjisak amin unun da pakyanji nandisak.)

¹⁶ "Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabagwan tepmisi wigini.

¹⁷ Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgwan pigik do nandak nandak dimasi asak.

¹⁸ Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yut-non ilikba pigikni kin abidok do nandak nandak dimasi asak.

¹⁹ Unun bisapmon minat monji kwapni ton, ae minat monji mum non unun bupmisi.

²⁰ Ji da Pinjokop bisit iyinba nandanakwan yo unun ais bisapmon bo Sabat bisapmon dima noman toni.

²¹ Unun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjokop da mibilikon yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit, ae bunon dima altokdisak.

²² Amin Tagi da unun bisap dima anpisip asak tam minat amin morap kisi kimak mudonom. Mani minat amin kabi iyi do kili manjigit unun do bupmi nandanek bisap anpisip asak.

²³ "Unun bisapmon amin kinda da 'Kristo oni!' bo 'Asoni!' yan yanban kan, top yosok yan nandani.

²⁴ Amin diwari da abin 'Nak Kristo' yan top yokdan. Ae diwari da 'Nak kombi amin kinda' yan top yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anjek minat amin kabi Pinjokop da iyi do kili manjikbi

unun panjekwal do pini madep akdan. Mani aripmi dima panjekwalan.

²⁵ "Nandani, yo jigisi morap unun dima altanekwa mibiltok dayisat.

²⁶⁻²⁷ Mal da gildat wisak tetgin da tenjenan kin gildat pigisak tetgin noman tanban koman, unun da tilak Amin Dakon Monji unun apban amin kisi da kokdan. Do amin kinda da 'Kristo unun miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egisak!' yan dayinban kan, unudon dima kini. Bo amin kinda da 'Kristo yut unudon pasilek egisak!' yan dayinban kan, top yosok yan nandani.

²⁸ Yo kimakbi da ton singin unudon abin muwukgan."

*Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mk 13.24-27 ae Lk 21.25-28)*

²⁹ Yesu da sanjenek yan yagit, "Yo jigidi dakon bisap mudanjakwan,

'Gildat dabil pilin tuk akdisak,

ae kanek dima tenjenokdisak.

Ae gik kundu yipmanjek mokdan.

Anakwa kwen kundukon yo tebai ton unun da kwakwalitdan.'

³⁰ Unun bisapmon Amin Dakon Monji dakon tilak kundukon altanban kanek miktimi miktimi amin kisi morap da kunam tatdan. Kanakwa Amin Dakon Monji tapmimi gat ae tilim madepni gat gikwemon da apban kokdan.

³¹ Kwen madepsi da yanakwan anelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unun panmuwutdan."

*Pik kindap kanek butji pisosak
(Mk 13.28-31 ae Lk 21.29-33)*

³² Yesu da sanjenek yan yagit, "Ji pik kindap kanek butji pisosak. Kiliyi pakbini ton ae tami kaluk yopmanjak, unun bisapmon gildat bisap kwan tosok yan nandan.

³³ Unuden gin yo morap dayit unun da altanekwa miktim da mudosak bisap madep kili ununjok kwan tosok yan nandani.

³⁴ "Nak asisi dayisat, unun bisapmon egipni amin dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

³⁵ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak."

*Yo morap altokdisak unun dakon bisap
Pinjokop Dat dagin nandisak
(Mk 13.32-37 ae Lk 17.26-30 ae 17.34-36)*

³⁶ Yesu da sanjenek yan yagit, "Yo morap altosak unun dakon bisap unun amin kinda da dima nandisak. Kwen Kukup

anjeloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

³⁷Noa da bisapmon amin egipgwit unjuden gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin egipdan.

³⁸Kulup madep dima altanakwan jap pak-biyo anek minjat pakpak awit. Yan anek egakwa Noa tap wakgakon wigigit.

³⁹Wigakwan yo jigi altan nimdan unjun dima nandawit. Butni dima pisanakwa kulup madep da altanek wutjinban pasilgwit. Amin yan gin egakwa Amin Dakon Monji apdisak.

⁴⁰Amin bamori pigaga egakwal Pinjop da kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴¹Minjat bamori da plaua wasanek yigakwal kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴²“Yando, kan kimotni. Amin Tagisi ni gildaron apdisak unjun ji dima nandan.

⁴³Nandan pisoni. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apdisak yan nandagit tam, kila anjakwan yutni aripmi dima tuwilban.

⁴⁴Dima apdisak yan nandanek egakwa Amin Dakon Monji unjudon apdisak. Yando, ji tagap tanek egipni.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen

(Lk 12.42-46)

⁴⁵Yesu da sanbenek yan yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unjuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomij yomij asak.

⁴⁶Oman monji unjun amin tagini da tobil abin kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁷Nak asisi dayisat, amin tagini da unjun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁸Mani oman monji kinda pi yokwi asak unjun burikon da yan nandisak, ‘Amin tagino unjun tepmi dima apdisak.’

⁴⁹Yan nandanek oman monji notni dapmanek pakbi teban nanek but upbal an amin gat muwugek jap pakbiyo an.

⁵⁰Yan anek dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini apdisak.

⁵¹Abinek unjun oman monji tepmi pi iminek yipban jamba but amin gat kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

25

Minjatjok 10 kabi dakon tilak gen

¹Yesu da sanbenek yan yagit, “Unjun bisap madepmon Pinjop dakon Amin Kila Agakni

dakon tilak kinda unjun yan. Amin kinda minjat pak do agit. Anjakwan minjat unjun pakdisak dakon notni minjatjok 10 kabi da lamni timigek kosiron kin wili unjun kan abidan anjop do kiwit.

²Minjatjok 5 kabi unjun nandan kokwini tagi dima, ae 5 kabi unjun nandan kokwini tagisi.

³Minjatjok nandan kokwini tagi dima unjun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat dima panjkiwit.

⁴Mani minjatjok nandan kokwini tagisi unjun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat kisi timigek kiwit.

⁵Kin jomjom an egakwa amin unjun tepmi dima abinjakwan dipmini winba dipmin pak mudawit.

⁶“Pak mudanakwa kalbi binap aban amin kinda yan tidanek yan yagit, ‘Amin minjat pak do asak kili unjun abisak! Opba kin abidono!’

⁷“Yan yanban minjatjok kisi pidan lamni panjosit

⁸anjakwa minjatjok nandan kokwini tagi dima unjun da minjatjok nandan kokwini tagisi yan yoyiwit, ‘Nin do pakbi diwatji nimgut, lamnin kimotdan.’

⁹“Yanba nandan kokwini tagisi da yan yoyiwit, ‘Pakbi on nin kisi da aripmon dima ton. Ji kin yuman nok yutnon pakbi yumni.’

¹⁰“Kinakwa amin minjat pak do agit unjun apgut. Apban minjat tagap tanek egipgwit unjun gat sojnok ak do yutnon wigakwa yoma sogpwit.

¹¹“Bunjon don minjat kabi pakbi do kiwit unjun abin yawit, ‘Amin tagi, amin tagi, abin yoma witald nim!’

¹²“Mani amin tagi da gen kobogi yan yoyigit, ‘Nak asisi dayisat, nak dimasi nandan damisat.’”

¹³Yesu da tilak gen unjun yan mudanek yan yoyigit, “Amin Tagisi altan damjak unjun dakon bisap ji dima nandan, do tagap tanek egipni.”

Pi monji monej timikgwit dakon tilak gen
(Lk 19.11-27)

¹⁴Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinjop da Amin Kila Asak unjun do tilak kinda ako mibili nandani. Amin kinda kokup dubagi kindakon kiki do anek pi monjini yan yoban opba yo kabini kila ani do yoyigit.

¹⁵Pi monji kalon kalon dakon pi agakni da aripmon monejni kila ani do yomgut. Kinda do monej 25 tausen danari, ae kinda do 10 tausen danari, ae kinda do 5 tausen danari yan yomij mudanek kigit.

¹⁶ Kinjakwan unjodon gin 25 tausen danari timikgit amin unjun yomij gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁷ Ae 10 tausen danari timikgit amin unjunyo yan gin anjakwan 10 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁸ Mani 5 tausen danari timikgit amin unjun kin gapma wayigek amin tagini dakon monejni gapmakon yopban isal tawit.

¹⁹ “Amin tagini bisap dubagi egek aeni tobil apgut. Abij monejni yomgut unjun dakon pini nian awit unjun dakon mibili nandak do yoyigit.

²⁰ Yoyinban 25 tausen danari timikgit amin unjun da yomij gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit unjun yolijek yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 25 tausen danari kila akenj do namgul unjun pini ako 25 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

²¹ “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anjek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monijisok gabo kila tagisi agil do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

²² “Ae 10 tausen danari timikgit amin unjun da abij yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 10 tausen danari kila akenj do namgul unjun pini ako 10 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

²³ “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anjek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monijisok gabo kila tagisi agil, do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

²⁴ “Ae 5 tausen danari timikgit amin unjun da abij yan iyigit, ‘Amin tagi, gak dakon mibilgo nandisat, gak bupmigo mini. Amin njwakjwari da pi anakwa jap bami gak da pasal, ae miktimon jap yet tinjinonj dakon bami gaga do pasal.

²⁵ Yan asal, do pasalek monenjo 5 tausen danari namgul unjun anjki miktim kagagwan yipbo tagit. Monenjo unjun oni.’

²⁶ “Yanban amin tagini da gen kobogi yan iyigit, ‘Gak oman monji yokwi, pi ak do kurak tosol. Nak dakon mibilno kili nandagil. Nak amin da pigaga jap bami pasat, ae amin da jap yet tinjinonj dakon bami naga do pasat.

²⁷ Yan nandagil, do monejno berjon yopgul tam unjun tagi. Yan agil tam abij nak da monejno gat ae berj da diwari sanbesak unjun gat tagi timikgom.’

²⁸⁻²⁹ “Amin yoni tan iman amin unjun nak da sanbenjek yo ibo morapmisi tan imdan. Ae amin yoni kalonjisor tan iman amin unjun nak da ununjok gwayen mudokerj. Yanjo, on amin monejni unjun gwayen monej 50 tausen danari tan iman unjun amin do imni.

³⁰ Anjek on oman monji kurak tok amin wanja abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unjodon kunam tagek iyonj iyonj yan tidanjek egipdisak.”

Amin Dakon Monji da nin kokwinidisak

³¹ Yesu da sanbenjek yan yagit, “Amin Dakon Monji apjak bisapmon Kwen Kokup dakon tilimni gat ae anjelo kabini gat abijek kila amin madep yiyit tamokon unjodon yitdisak.

³² Yigakwan amin miktimi miktimi ekwan unjun abij burikon muwuk mudoni. Abij muwukba kila amin da sipsip ae meme kokwinikganj unjun da tilagon amin kokwinididisk.

³³ Kokwinigek sipsip aminsi tet do yopmanjek meme gwandenj tet do yopdisak.

³⁴ “Kila Amin Madep unjun da aminsi tet do amin yan yoyisak, ‘Datno da gisam dabi amin, abijek Datno dakon Amin Kila Agakni ji do anjoman abi unjun abijek abidoni. Unjun miktim wasok wasogikon ji do kili anjoman agit da toso.

³⁵ Nak kalip jap do abo jap naba nagim, ae pakbi do abo pakbi naba nagim, ae kokup njwakjwarikon da abpo but dasi abidanba yutjikon panji egipgum.

³⁶ Imalno mini egapbo imal namgwit. Sot abo anjplugawit. Dam teban yutnon yigapbo abij nandawit.’

³⁷ “Yan yanban kilegi kabi da gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi, ni bisapmon jap do abi gandanek jap gangumanj, ae ni bisapmon pakbi do asal yan gandanek pakbi gangumanj?’

³⁸ Ae ni bisapmon kokup njwakjwarikon da abisal yan gandanek anjki yutninonj gepgumanj, ae ni bisapmon imalgo mini yan gandanek imal gangumanj?

³⁹ Ae ni bisapmon sot asal yan gandanek kilago agimanj, ae ni bisapmon dam teban yutnon yikdal yan gandanek abij gandagimanj?’

⁴⁰ “Yanba Amin Madep da yan yoyisak, ‘Asisi dayisat, yo morap notno kinda mani mini do awit unjun yo morap nak do awit.’

⁴¹ “Yan yoyinjek Amin Madep unjun da tobil gwandenj tet do amin yan yoyisak, ‘Jobit pabi kabi ji anjgwikon kinjek kindapmon pigit. Unjun kindap unjun Sunduk gat anjelo kabini gat unjun do anjoman abi, unjun kimot kimori mini.

⁴² Kalip jap do abo jap dima namgwit, ae pakbi do abo pakbi dima namgwit.

⁴³ Kokup njwakjwarikon da abpo yutjikon dima anjki nepgwit, ae imalno mini egapbo imal dima namgwit, ae sot agim ae dam

teban yutnon yikgim bisapmon kilano dima awit.'

⁴⁴ "Yan yanban gen kobogi yan iyini, 'Amin Tagi ni bisapmon gandano jap do agil, bo pakbi do agil, bo kokup nkwakjwarikon da apgul, bo imalgo mini, bo sot agil, bo dam teban yutnon yikgil, abi dima anpulugagiman?'

⁴⁵ "Yanba yan yoyisak, 'Nak asisi dayisat, yo morap amin mani mini do dima awit unun nak do awit.'

⁴⁶ "Yan yoyinban unun amin kabi kobogi yokwisi dagok dagogi mini pakdan. Mani kilegi amin kabi unun da egip egip dagok dagogi mini unudon kikkdan."

Yesu da tepmi panjek kimot anjek kimoron da pidagit (Kilapmi 26-28)

26

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan ajteban awit

(Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Yesu unun gen morap yan mudanek panjetni yan yoyigit,

² "Disi nandan, gildat bamori gin egek Yapyap Bilak egipmi. Unun bisapmon Amin Dakon Monji amin da abidan uwal da kisiron yipba tilak kindapmon anjatdan."

³ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Israel dakon kila amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas unun da yutnon muwukgwit.

⁴ Muwugek Yesu ni kosiron da pasilek abidan anjatno kimotjak unun dakon gen yawit.

⁵ Yan yanek yawit, "Telagi bisap madepmon dima abidonej. Yan anej kan, minat aminyokon pidok pidok noman tokdisak."

Minat kinda da pakbi kibani ton tagisinin Yesu son imgut

(Mk 14.3-9 ae Jn 12.1-8)

⁶ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani ton egipgut.)

⁷ Yesu jap noknok tamokon yigakwan minat kinda pakbi kibani tagisi abidan awin Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi yuman nogi wukwisi ae tibiri unun tipnan wasanbi.)

⁸ Yan aban panjet kabini da kanek buri yokwi tanba yan yawit, "Nidosi anek pakbi kibani tagisi unun yumsi tagaldak?"

⁹ Amin da yubam tam, monen madepsi timik yoni mini amin do yomnom."

¹⁰ Yan yanba nandanek Yesu da yoyigit, "Minat on nido jigi iman? Minat on nak do yo tagisi asak.

¹¹ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdan.

¹² On minat da mibiltok giptimnokon pakbi kibani tagisi nan son naminek kimakbi tamokon nepni do antagap asak.

¹³ Asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinek minat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinakwa nandakdan. Anjakwa unun minat dakon man bini dima pasildisak."

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mk 14.10-11 ae Lk 22.3-6)

¹⁴ Unun bisapmon panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas Iskariot unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kigit.

¹⁵ Kin yan yoyigit, "Yesu kisitjikon yipbo ninan namni?" Yanban silwa monen tabili 30 yan manjin imgwit.

¹⁶ Iba wasanek Yesu kisitnikon yipjak do kosit wisigit.

Yesu panjetni gat jap nawit

(Mk 14.12-21 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹⁷ Bret Yisni Mini Bilak wasok wasogikon panjetni da Yesukon kin yan iyiwit, "Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anej do nandisal?"

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Kokup papmon kin amin kinda kokdan. Kanek yan iyini: Yoyijdet da yan yosok, Nak dakon bisap kili unun kwan tosok. Nak gat panjet kabino gat gak da yutnon apno Yapyap Bilak dakon jap nonen."

¹⁹ Yanban panjetni da Yesu dakon gen guramigek kin Yapyap Bilak dakon jap panjosit awit.

²⁰ Yan anek pilin tanakwan Yesu gat panjetni 12 kabi gat yigek jap nawit.

²¹ Jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, jikon da kinda da uwal da kisiron nepdisak."

²² Yan yanban panjetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, "Amin Tagi, nak do dima yosol, ma?"

²³ Yan yanba Yesu da yoyigit, "Kinda nak gat jap idapmon kisitnit kaloni yipmangamak, unun amin da nak uwalno da kisiron nepdisak.

²⁴ Asi Pinkep da papiakon gen mandabi unun da tilagon Amin Dakon Monji kimoron kikkdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da

kisiron yipjak amin, awa! Unjun amin menji da dima anjalagit tam tagi.”

²⁵ Yanj yanban uwal da kisiron yipyip amin Judas da Yesu yan iyigit, “Yoyin det, nak do dima yosol, ma?”

Yanjban iyigit, “Unjun gak mani.”

Yesu da Bret gat ae wain gat pan detni do yomgut

(Mk 14.22-26 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²⁶ Jap nan yigakwa Yesu da Bret kinda abidan, Pinjkop ya yan iyinek, pudan pan detni do yomgut. Yominek yan yoyigit, “Pabidanek noni, on nak dakon giptim timno.”

²⁷ Yanj yanjek wain kinam abidanek Pinjkop ya yan iyinek yominek yan yagit, “Ji kisi da noni.”

²⁸ On yawino. Pinjkop gat amin gat sanbek sanbek abi unjun anteban asak. Amin morapmi dakon diwarini yopman yom do parekdat.

²⁹ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek ewi wigi Datno da Amin Kila Asak da kagagwan don ji gat wain kalugi nonen.”

³⁰ Yanj yanban kap kinda yanjek yomakon pigekek Henj Olipmon wigiwit.

Pita da Manji imjak do Yesu da yagit

(Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

³¹ Henj Olipmon wigek Yesu da pan detni yan yoyigit, “Pinjkop da papiakon gen yan tosoke:

‘Sipsip dakon kila amin anjakgo kimagakwan sipsip birapmigi iyi iyi kikan.’

Gen unjun da aripmon abisok kalbi yo morap nagon noman tanjakwa pindagek ji manji namdan.

³² Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kiken.”

³³ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin diwari da manji gaminakwa nak yan dimasi aben.”

³⁴ Yanj yanban Yesu da iyigit, “Asisi gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanjakwan gak da nak do ‘Unjun amin dima nandan imisat’ yan kosit kapbi yokdisal.”

³⁵ Yanban Pita da yan iyigit, “Uwal da gikba kimagaki nakyu kisi nikba kimokgen do ani kan, gak do wasip dima yoken.” Yanj yanban pan det kabi diwari kisi yan gin yawit.

Yesu Getsemani bisit agit

(Mk 14.32-42 ae Lk 22.39-46)

³⁶ Yesu gat pan detni gat miktim tim kinda mani Getsemani unjudon kiwit. Kinj altanjek Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak asidon kinj bisit aken.”

³⁷ Yanj yanjek Pita gat ae Sebedi dakon monji yat timikban kiwit. Kinj burikon jigi madepsi nandanek

³⁸ yan yoyigit, “Butno jik tanjakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji nak gat kisi idon Pinjkop do nandanek egipnen.”

³⁹ Yanj yanjek timisok di kinjek miktimon manj pagek bisit yan agit, “O Dat, yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unjun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon nandak nandak dima yolgi. Gak dakon galak tok nianji tosoke unjun dagin noman toni.”

⁴⁰ Yanj yanjek tobil pan detni kapbi egipgwiron kinj pindakban dipmin pakgwit pindagek Pita yan iyigit, “Ji nak gat awa kalonji da aripmon gin Pinjkop do nandanek dima egipnen?”

⁴¹ Ji teban tanjek bisit anek egipni. Yanj anek egipni kan, panjkwalon aripmi dima mokdan. But da nak nol do galak tosoke mani gip dakon tapmimi mini.”

⁴² Yanj yanjek aeni tobil kinj bisit yan agit, “Datno, jigi pakenjosi nandisat kan, tagi pakenj.”

⁴³ Bisit aban daganban abinj pindakban pan detni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit.

⁴⁴ Yanj pindagek aeni tobil kinj bisit mibiltok agit unjuden gin agit.

⁴⁵ Yanj anek tobil abinj pan detni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pagek tapmim pan, ma? Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unjun yipmanjan.”

⁴⁶ Pidanba kino! Kabit, uwal da kisiron nejjak amin kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit

(Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

⁴⁷ Yesu gen yanjakwan unjudon gin pan detni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirinjni timigek bujon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon kila amin gat da yabekba opgwit.

⁴⁸ Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, “Amin kinda nak da mandan noko kan, unjun amin nanj tebai abidoni.”

⁴⁹ Judas tepmi Yesukon kinj altanjek yan iyigit, “Yoyin det, kalbi tagisi!” Yanj iyinek mandan nagit.

⁵⁰ Yanj aban Yesu da yan iyigit, “Not, yo ak do nandanek abil unjun abi.”

Yanj iyinban emat amin da Yesu tebai abidawit.

⁵¹ Aba Yesu da kabikon nani kinda da emat agak sibani ilikban winjan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monjini miragi mandan dagagit.

⁵² Aban Yesu da yan yagit, “Gak emat agak sibago yigikon simil. Emat agak siba pawilgan amin unun emat agak siba da mandan yoba kimokgon.

⁵³ Nak Datno aripmi tagi iyiko unun da ankebo 72 tausen yabekban abin nak tagi anpulugoni. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵⁴ Mani yan aben kan, Pin kop da papiakon gen toso unun nianan da bami ton asak? Uwalno da yo nansi annamni do yosok.”

⁵⁵ Yan yanek unudon gin Yesu da amin kabi madep yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirinyo timigek nak abidok do aben, ma? Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyin dekgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit.

⁵⁶ Mani Pin kop da papiakon kombi amin da gen mandawit yan gin bami noman toso.” Yan yanban pan det morapni Yesu yipmanek pasal kin mudawit.

Yesu gen pikon anan kiwit

(Mk 14.53-65 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵⁷ Yesu abidawit amin unun Yesu abidan anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas da yutnon ankiwit. Unudon gen teban dakon yoyindet amin gat ae kila amin gat kisi muwukgwit.

⁵⁸ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon yoma nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat yigek Yesu yo niansi aniba koken yan do pindak egipgut.

⁵⁹ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anatan kimotjak yan nandawit.

⁶⁰ Mani amin morapmi yan yoba abinek top gen morapmi yawit, mani asi gulusun kinda agit yan dima kawit. Don amin bamori da abin yan yagimal,

⁶¹ “Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, ‘Nak da Pin kop dakon Telagi Yut Madep unun tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witiaken.’”

⁶² Yan yanakwal mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da pidan agek Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?”

⁶³ Mani Yesu da gen kinda dima yagit.

Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Pin kop egip egipmi ton unun da manon yan teban

tok anek gen bamisi yoki. Gak asi Kristo, Pin kop dakon Monji bo dima? Kili bami ya!”

⁶⁴ Yanban Yesu da yan yagit, “Gen yosol unun bami. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmin Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anek kanakwa kundukon gikwemon da apban kokdan.”

⁶⁵ Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin buri wagil yokwi tanban iyi dakon paba pigikni pudanek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni? Iyi Pin kop kulabinjek ‘nak Pin kop dakon Monji’ yan yosok,

⁶⁶ do ji da nian an imnek do nandan?”

Yanban kisi morap da yawit, “Gulusun asak, do si kimotjak.”

⁶⁷ Yan yanek diwari da ilip sul iminek kisit da anakgwit. Ae diwari da mogim kulbak anagek

⁶⁸ yan iyiwit, “Kristo gak namn da gikdak? Kombi gen ya!”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mk 14.66-72 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁹ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan yigakwan mukwa sogok mibiltok amin dakon oman minatjok kinda da abin yan iyigit, “Gak Yesu Galili amin gat kisi egipgwit.”

⁷⁰ Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima nandisat.”

⁷¹ Yan yanek wigaron pigakwan oman minat kinda Pita kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, “On amin unun Yesu Nasaret amin gat kisi egipgwit.”

⁷² Yan yanban Pita aeni geni anteban anek yan iyigit, “Asisi, nak unun amin dimasi nandan imisat!”

⁷³ Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da kin Pita yan iyiwit, “Gak dakon tek nandano asi gak unun amin kabi dakon kokup isalni kinda yan asak, do gak unun da kabikon nani yan nandanam.”

⁷⁴ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, Pin kop da nak tagi anupbal asak!”

Yan yanakwan unudon gin pup gen yagit.

⁷⁵ Yanban nandanek Pita Yesu da gen yagit unun do buri pisagit. Gen unun yan yagit: “Pup da gen dima yanakwan gak da nak do wasip yanbi kosit kapbi akdisak.” Pita da gen unun do buri pisanban wanja pigi kuanam madepsi takgit.

27

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mk 15.1 ae Lk 23.1-2 ae Jn 18.28-32)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da muwugek Yesu anjakba kimotjak do yan dagok awit.

² Anjek Yesu kisiri waman anki gapman dakon mibiltok amin Pailat da kisiron yipgwit.

*Judas kimakgit
(Ya 1.18-19)*

³ Judas Yesu uwal da kisiron yipgut amin kanban Yesu kimotjak do yan dagok anjakwa mabisi at yan nandagit. Anjek nandak nandakni kulabik anek silwa monej 30 yan timikgit unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat do aeni panjobil yomgut.

⁴ Yominek yan yoyigit, "Nak sunsi anek amin kilegi kinda uwal da kisiron yipmat. Unun ji da anjakba kimotdisak."

Yoyinban yan iyiwit, "Unun nin dakon yo dima. Unun gak dakon yo gin."

⁵ Yan yanba Judas silwa monej unun telagi yut da nagalgwan dapban pigakwa kin iyitigut.

⁶ Aban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da silwa monej unun timigek yan yawit, "Monej on yawi dakon tomni. Do telagi yut dakon monej gat kisi yopnen kan, gen tebanin yadaman."

⁷ Yan yanek unun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit. Yuman nanek amin dubagikon da abin kimokgon unun dakon amin kimakba yopyop tamo kinda wasawit.

⁸ Yan awit do unun miktim tim unun do Yawi Miktim yan yawit da yon.

⁹ Yan anjakwa kombi amin Jeremaia da gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan,

"Israel amin da unun amin yuman noni do silwa monej 30 ban tomni yomgwit.

¹⁰ Yan anek Amin Tagi da nayigit, unun da tilagon unun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit."

Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?

(Mk 15.2-5 ae Lk 23.3-5 ae Jn 18.33-38)

¹¹ Yesu gapman dakon mibiltok amin Pailat da inamon agakwan Pailat da yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Yosol unun mani."

¹² Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin diwari gat da gen yan ininba gen kobogi kinda dima yoyigit.

¹³ Yan aban Pailat da aeni iyigit, "Amin on da gak wasok yokwi agil do gen morapmi yan gaman. Unun dima nandisal, ma?"

¹⁴ Yan yanban Yesu da gen kobogisok kinda dimasi yanjakwan Pailat da Yesu do nandaban njakwaris agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon kimotjak do yan dagok agit

(Mk 15.6-15 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon gapman dakon mibiltok amin da wasok kinda yan agit. Minjat aminyo da amin kinda dam tebanon yikdak unun mani yanakwa, Pailat da pulugan yopban kin awit.

¹⁶ Unun bisapmon amin yokwisi kinda dam tebanon yikgit, mani Barabas.

¹⁷⁻¹⁸ Amin abin muwugakwa Pailat da amin da Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit yan nandagit. Yan nandanej Yesu anjutanjek yan yoyigit, "Ji dakon galaktok namin nan pulugan yipbo jikon opjak, Barabas do nandan bo Yesu mani kinda Kristo yan yon unun nan?"

¹⁹ Yan yanek Pailat gen kokwin tamokon yigakwan minjatni da gen kinda yan yipban apgut, "Nak unun amin kalbi dipminon kat, do jigisi nandisat. Unun amin kilegisi, do gak yo kinda dimasi an ibi."

²⁰ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da minjat amin kabi madep buri suganjek yan yoyiwit, "Ji Pailat da Barabas nan puluganej Yesu nan anjakban kimotjak do iyini."

²¹ Yanba Pailat da aeni yan yoyigit, "Ji dakon galaktok on amin bamoron ban namin nan pulugan yipbo kisak do nandan?"

Yoyinban "Barabas nan" yan yawit.

²² Yanba yan yoyigit, "Yesu, mani kinda Kristo yan yon, unun do ninan an iben?"

Yan yanban amin kisi da yan yawit, "Tilak kindapmon anjakba kimotjak!"

²³ Yanba Pailat da yoyigit, "Mibili nido? Ni gulusun nan agit?"

Yanban mibiltok yawit si yapmanjek madepsi yan tidanjek yawit, "Tilak kindapmon anjakba kimotjak!"

²⁴ Yanba Pailat da iyi yan nandagit, "Gen yoko dima nandanej emat madepsi akdan." Yan nandanej minjat amin kabi madep da dabilon kisitni pakbikon suganjek yan yoyigit, "On amin kimakban nak da diwari dima paker, ji da pani."

²⁵ Yanban amin kisi da geni yan antobil ingwit, "Nin gat ae minjat monjyonin gat da kimotjak dakon kobogi tagi panen."

²⁶ Yan yanba Pailat da Barabas pulugan yipban minjat amin kabiyokon kigit.

Kinjakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anjakba kimotjak do yoyigiti.

Emat amin da Yesu jigilagon da abin yipgwit

(Mk 15.16-20 ae Jn 19.2-3)

²⁷ Gapman dakon emat amin da Yesu abidan anan gapman dakon yut madepmon wigakwa emat amin diwari kisi abin Yesu angwasihek akgwit.

²⁸ Anek Yesu iyi dakon imalni iligek kila amin madep da imal gami dubak pan unuden kinda pan ingwit.

²⁹ Yan anek nap keli ton nan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasan busunikon aba pigigit. Aba pigakwan kindap kirin kinda kisiri aminsi tet do yipman ingwit. Yipman iminhek gawak iminhek topmon da man madep iminhek gen yan iyiwit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!"

³⁰ Anek ilip sul iminhek kindap kirin kisirikon yipgwit unun gwayen busunikon kosiri morapmi baljawit.

³¹ Anek topmon da man madep imin mudanhek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan ingwit. Pan iminhek tilak kindapmon anjakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

³² Kosiron kinhek emat amin da Sairini kokupmon amin kinda kawit, mani Saimon. Unun tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

³³ Kin miktim tim kinda mani Golgata unudon altawit. (Golgata dakon mibili unun Busun Kidat Hen.)

³⁴ Kin altanek wain gat ae pakbi isipmi kinda gat iktagilek iminba nan nandat anek nok do kurak tagit.

³⁵ Anjakwan tilak kindapmon anagek emat amin da satu wasok anek imalni kokwinik timikgwit.

³⁶ Satu wasok aba mudanban miktimon pabin yigek kila anek kan egipgwit.

³⁷ Kwen busunikon mibili nido anjakgwit unun dakon but piso yan mandawit, ON YESU, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

³⁸ Kabo noknok bamori Yesu gat kisi dapgwit. Kinda aminsi tetdo, ae kinda gwanden tet do tilak kindapmon dapman dapman awit.

³⁹ Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminhek wunda kwalkwal anek yan iyiwit,

⁴⁰ "Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjik do yagil, do giptimo anknutnoki! Gak asi Pinjkop dakon Monji egisalon tilak kindapmon da pi!"

⁴¹ Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat gen teban yoyindet amin gat ae kila amin gat unun kisi yan gin jigilak iyinhek yawit,

⁴² "Amin diwari panpulugagit da nido iyi anpulugok do antidok asak? On Israel amin dakon kila amin madepni ma! Kan tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imnen."

⁴³ Pinjkop nandan gadan iminhek yan yosok, 'Nak Pinjkop dakon Monji egisat.' Pinjkop da Monji anpulugok do nandisak kan, tagi anpulugosak."

⁴⁴ Unuden gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok yan gin agimal.

Yesu kimakgit

(Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

⁴⁵ Gildat binap 12 kilok miktim kisi pilin tuk anjakwan kin pilindo 3 kilok agit.

⁴⁶ Kilok anjakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Gen unun dakon mibili yan:

"Pinjkopno, Pinjkopno, nido nepman dekdal?"

⁴⁷ Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanek yawit, "Nandan, unun Elaija do yan imisak."

⁴⁸ Yanba unudon gin amin kinda timtim yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unungwan sibihek Yesu da nosak do ananak ingut.

⁴⁹ Anjakwan diwari da yawit, "Yum kanba konen. Elaija da abin anpuluganban konen bo dima?"

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu aeni yan tidanek wupni yipban kinjakwan kimakgit.

⁵¹ Kimagakwan unun bisapmon gin Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon daganek timi bamori agit. Yan anjakwan miktim wudip anjakwan tip madep morapmi da sulugiwit.

⁵² Unun yo morap altanakwa amin kimakba yopmangan tamo witald kinakwa Pinjkop dakon amin morapmi kalip kimakba yoppi unun pidawit.

⁵³ Pidan don Yesu da kimoron da pidanjanwan telagi kokup papmon pukwa amin morapmi da pindakgwit.

⁵⁴ Anakwa emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amin Yesu do kan egipgwit amin unun wudip ae yo morap altawit unun pindagek si pasalgwit. Pasalek yanji yawit, "On amin asisi Pinjkop dakon Monji egipgut."

⁵⁵ Anjakwa miñat diwari dubagisogon da agek yo unun pindakgwit. Yesu Galili miñtim yipman abinjakwan unun miñat kabi da yol awilek oman an iminjek agipgwit.

⁵⁶ Unun kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala. Ae Maria njwakjwari kinda Jems gat Josep gat dakon menji. Ae Sebedi dakon monji bamot unun dakon menji kisi akgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁵⁷ Pilindo yoni morapmi amin kinda Ari-matea kokupmon da apgut. Unun mani Josep. Unun Yesu dakon panjetni kinda.

⁵⁸ Josep unun Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. Iyinban emat amini yoyinban bumjotni Josep do imgwit.

⁵⁹ Iminba abidan anki imal garagi mini kinda nan wamanek

⁶⁰ anki iyi dakon tip kinam amin kimakbi do kaluk pasinbi unungwan anki yipgut. Yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sopmanjakwan yipman kigit.

⁶¹ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam da kapmatjok yigek yo agit unun nomansi kagimal.

Emat amin da tip kinam do kila awit

⁶² Sabat bisap do tagap tok an mudanek wisa dagokdo mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat Pailaron kiwit.

⁶³ Kin yan iyiwit, “Top amin si egipgut bisapmon gen kinda yan yagit, ‘Gildat kapbi mudanekwa kimoron da pidoken’ yan yagit.

⁶⁴ Yan yagit, do gak obip amingo tebaisi yoyinbi tip kinam dakon kila tebaisi anjakwa wigi gildat kapbi mudoni. Yan dima ani kan, panjetni da abin bumjotni kabo ankisibin ankinjek Yesu kili pidak yan amin yoyikdan. Yan ani kan, mibiltok iyi do top gen yagit unun yapmanek top gen yokdan unun da yo yokwisi kinda akdisak.”

⁶⁵ Yanba Pailat da yan yoyigit, “Ji obip amin timikba kin tip kinam unun niansi anek kilani ak do nandan unun da tilagon yoyinba ani.”

⁶⁶ Yan yoyinban tip kinamon kin tip madep yoma kaga sopguron tilak kinda dima abidoni do yipgwit. Yipmanek obip amin da kilani tebaisi ani do yopba akgwit.

28

Yesu kimoron da pidagit

(Mk 16.1-10 ae Lk 24.1-10 ae Jn 20.1-18)

¹ Sabat bisap mudanjakwan pakgwit da Sonda wisa dagokdo Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam kok do kigimal.

² Kinakwal unudon gin wudip madep agit. Anjakwan Amin Tagi dakon anjelo kinda Kwen Kokupmon da pin tip madep unun antobilban kinakwan kwenikon yigkit.

³ Anjelo unun mal da yan tenjenanjakwan imalni unun gik sitnan yombem kwakwagisi agit.

⁴ Obip amin unun kan pasal nimnimik man pagek kimakbi yombem awit.

⁵ Yan anakwa anjelo da miñat bamot yan yoyigit, “Jil dima pasoljil. Yesu tilak kindapmon anakbi nan wusik do abamal yan nandisat.

⁶ Yesu yagit da aripmon Pin kop da kili aban pidak. Idon dima egisak. Abin tamoni do konjil.

⁷ Jil tepmisi kin panjetni yan yoyinjin, ‘Unun Pin kop da kimoron nan kili aban pidak. Mibiltan daminjek Galili miñtimon kik, do unudon kin koni.’ Nak gen on dayik do pit.”

⁸ Yan yoyinban miñat bamot unun pasalgimal, mani kisik kisik nandanek timtim yanek panjet kabini gen unun yoyik do kigimal.

⁹ Kinakwal Yesu gat domdom anek yan yoyigit, “Wisa dagokdo tagisi.” Yan yoyinban kandapmi abidanek gawak imgumal.

¹⁰ Anjakwal Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Dima pasoljil. Jil kin notnoni kabi yoyinbal Galili kin unudon nandani.”

Obip amin dakon gen

¹¹ Miñat bamot kinakwal obip amin diwari tip kinam dakon kila awit unun da kokup papmon kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi yo morap altawit unun dakon gen morap yoyin mudawit.

¹² Yoyinba mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin gat muwugek nian ano kilek tosak yan do gen pankosit awit. Anek obip amin do monen madepsi yominjek

¹³ yan yoyiwit, “Ji yansi yoni, ‘Nin kalbi pak intanapno panjetni da abin bumjotni kabo ankisiben.’”

¹⁴ Gapman dakon mibiltok amin da unun dakon geni nandisak kan, nin da iyino buri manjakwan jikon jigi kinda dima tosak.”

¹⁵ Yan yoyinba obip amin monen timigek geni guramigkwit. Gen unun Juda amin da yan an iren aba abisokyo kisi yan gin yon.

Yesu da panjet kabini Pin kop dakon pi ani do yoyigit

(Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁶ Pañdetni 11 kabi Galili miktimon kin, Yesu da kabap kinda unjudon wigini do kili yoyigit unjudon wigiwit.

¹⁷ Wigì Yesu kanek gawak imgwit, mani diwari da but bamot awit.

¹⁸ Anakwa Yesu da pañdet kabinikon kinjek yan yoyigit, "Piñkop da yo morap Kwen Kokupmon ae miktimon kila aben dakon pi nak do yan mudan namgut.

¹⁹ Unun do ji miktimi miktimi kin miñat amin morapyo pañpuluganba nak dakon pañdet kabino dagoni. Anek Dat ae Monji ae Telagi Wup unun da manon telagi pakbi son yomni.

²⁰ Nak da gen dayin doligim unun kisisi guramitni do yoyiñdetni. Nandani, nak ji gat gildari gildari egapno miktim dakon bisap mudosak."

Gen Bin Tagisi Mak da Mandagit

But piso gen

Mak unun Jerusalem kokup papmon egek tagagit, ae Yesu da gen yagit ae pi agit unun pindak nandanjo agit, mani Yesu dakon panjetni kinda dima. Don Pita gat kalonji agek Pinjok dakon pi agimal. Ae don Pol Banabas gat agek pi awit.

On papiagwan gen wasok wasogi da yan yosok, “On unun Pinjok dakon Monji, Yesu Kristo dakon Gen Bini Tagisi idon da wasosok.” Ae on papia da Yesu tapmimni tonj ae pi mibili mibili asak dakon yan dagok an ibi yan nolijan komanj. Tapmimni gat ae yan dagok an ibi dakon tilakni unun minjat aminyo yoyin dekgit, ae konj yolgit, ae minjat aminyo dakon yokwini wiririk yomgut unudon komanj. Yesu da iyi do “Nak Amin Dakon Monji” yan yosok. Ae minjat aminyo morapmi yuman nan yop do anjek naga dakon egip egipno parekdat yan yosok. (10.45)

Mak da Yesu da pi agit do morapmi yosok, mani Yesu da gen yagit unun do morapmi dima yosok. Mibiltok Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da pi agit gat, ae Yesu da telagi pakbi sogit, ae Sunduk da Yesu anjkealgit do Mak unun do yosok. Don Yesu da jigi mibili mibili pawit amin do bupmi nandan yominek yoyin dekgit unun nolisak. Mibiltok panjet kabi Yesu da pi agit unun dima nandaba pisagit, mani don yawori kanja pisagit.

Ae don minjat aminyo da Yesu dakon uwalni daganek jigi morapmi imgwit. Ae Gen Bin Tagisi dakon mibi do Mak da Yesu da kimagek pidagit unun do yosok.

Yesu minjat aminyo Pinjok da Amin Kila Asak unun yoyik do apgut

(Kilapmi 1.1-3.6)

Jon gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Lk 3.1-9 ae 3.15-17 ae Jn 1.19-28)

¹ Yesu Kristo, Pinjok dakon Monji, unun dakon Gen Bin Tagisi idon da wasosok.

² Kombi amin Aisaia da gen yan mandagit: “Nandani, geno yan tenjtosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak.

Anjek kositgo anjnoman asak.

³ Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanjek yosok,

‘Amin Tagi dakon kosit anjdimam ani, kositni pasin anmilip ani.’”

⁴ Gen unun da tilagon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da miktim amin da aripmi dima egipmi timon kinj altagit. Altanjek but tobil anjek telagi pakbi sojakwa Pinjok da diwarini yopmanj yomjak do yoyigit.

⁵ Anjakwan Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon egipgwit amin Jonon kiwit. Yokwini yanjkwok anjakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi soj yomgut.

⁶ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani banj wasanbi. Anjek bit gip kinda boban napmi do wamgut. Japni unun pilak pilak ae kabanj kok.

⁷ Gen yan yagit: “Amin kinda nak da manjikon apdisak. Unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmanjak. Nak oman monjini dakon pinbinisi egisat, do kandap gwilni dakon nap pabinj yigek tagi dima witalgerj.

⁸ Nak pakbisi banj telagi pakbi soj damisat, mani unun da Telagi Wup soj damdisak.”

Jon da Yesu telagi pakbi soj imgut

(Mt 3.13-17 ae Lk 3.21-22)

⁹ Unun bisapmon Yesu Nasaret kokup Galili Provins yipmanjek apgut. Apban Jon da Jodan Pakbikon telagi pakbi soj imgut.

¹⁰ Aban pakbikon da winjek winjek Yesu yan kagit: Kundu wital kinjakwan Telagi Wup kinarim da miktimon panj unun da tilak iyikon pigit.

¹¹ Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tanj gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Sunduk da Yesu anjkealgit

(Mt 4.1-11 ae Lk 4.1-13)

¹² Unudon gin Wup da Yesu yabekban miktim amin da aripmi dima egipmi timon kigit.

¹³ Kinj unudon gildat 40 egakwan Sunduk da anjkealgit. Bit kilapyo da bikbigon egakwan anjelo da anjapulugawit.

Yesu da pini wasanjek panjetni timikgit

(Mt 4.12-17 ae Lk 4.14-15)

¹⁴ Jon dam teban yutnon yipba yigakwan Yesu Galili Provinskon kigit. Kinj Pinjok dakon Gen Bin Tagisi yan tenjtanjek yan yagit,

¹⁵ “Pinjok da Amin Kila Akdisak unun dakon bisap kwanj toso. Unun do ji but tobil anjek Gen Bin Tagisi unun do nandan gadani.”

¹⁶ Yesu da Galili Pakbi idap kidipminj kinjek Saimon gat padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil

yikni pakbi idapmon mabal pigakwan egipgumal. Pini unjun tap kilap simil simil do pi agak amin bamot.

¹⁷ Unjun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigut, "Abin nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko."

¹⁸ Yanban unjudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanek Yesu yolgimal.

¹⁹ Yesu da timisok di kinjek Jems, Sebedi dakon monji gat padige Jon gat pindakgit. Unjun bamot boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panjmilip anjo anjakwal pindakgit.

²⁰ Pindagek unjudon gin yan yoban nandajek datni Sebedi gat pi amini gat boron si yigakwa Yesu yolgimal.

Yesu da Kapaneam kokupmon pi agut
(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kiwit. Kin altajek Sabat bisapmon Yesu da Juda amin da muwut muwut yutnon wigek Pinjkop gen yoyigut.

²² Gen teban yoyinjet amin da tilagon dima yagit, amin mani tonj da tilagon yagit, do amin da Pinjkop gen yogokni do nandaba njaknjawarisi agut.

²³ Anjakwan unjudon gin konni tonj amin kinda da yan tidajek yan yagit,

²⁴ "Yesu, Nasaret amin, gak niban anjnim do nandisal? Nin panjupbal ak do abil? Nak nandanj gamisat, gak Pinjkop Dakon Telagi Amini."

²⁵ Yan yanban Yesu da gen tebaisi yan iyigut, "Gak gen dima yanjek amin on yipman det!"

²⁶ Yanban konj da amin unjun ukwayigek madepsi yan tidajek yipmanj degek winj kigit.

²⁷ Winj kinjakwan amin da unjun kanjek wuripdagek notni yoyin yoyin anjek yan yawit, "Mao, unjun ni yo kinda da altosok? On amin gen njaknjawarisi yosok. Amin mani tonj da tilagon yosok. Konj gen yoyinban geni suramikgan."

²⁸ Yan yanakwa man bini da tepmisi iren tanek Galili Provins aripmisi agut.

Yesu da Pita dakon yopmi anjmilip agut
(Mt 8.14-15 ae Lk 4.38-39)

²⁹ Juda amin da muwut muwut yutnon da pinjek unjudon gin Jems gat Jon gat timikban, Saimon gat Andru gat unjun da yutnon wigiwit.

³⁰ Unjun yutnon Saimon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anjek pakgit. Unjun dakon mibili

³¹ Iyinja Yesu kin kisitnikon abidajek ilikban pidagit. Yan aban sotni yipmanjakwan jap noni do oman agut.

Yesu da sot amin morapmi panjmilip agut
(Mt 8.16-17 ae Lk 4.40-41)

³² Gildat pigakwan pilindo sot amin gat konni tonj amin gat kisisi Yesukon panpanj apgwit.

³³ Anjek kokup amin kisi morap yut unjun da yomakon muwukgwit.

³⁴ Muwugakwa Yesu da amin morapmisi sot mibili mibili awit unjun panjmilip agut. Anjek konni tonj amin morapmi konni yol yomgut. Anjek konj unjun nandanj imgwit, do yanjsop anjomgut.

Yesu Galili miktimon agipgut
(Lk 4.42-44)

³⁵ Wisa dima daganjakwan Yesu pilisisok pidanj yut yipmanjek miktim amin da aripmi dima egipmi timon panji egek bisit pi agut.

³⁶ Anjakwan Saimon gat notni kabi gat Yesu wisinjek apgwit.

³⁷ Abin anjalon anjek iyiwit, "Amin morapmisi da gak wisanj."

³⁸ Yanba yan yoyigut, "Nak unjun amin kabi dogin dima pigim. Do nin kokup tanj anjan kwan unjudon kinjek Pinjkop gen yoyiken. Nak pi unjun ak do pigim."

³⁹ Yan yanjek Galili Provinskon dukwan dukwan kisi agek Juda amin dakon muwut muwut yut morapmon Pinjkop dakon gen yoyinjek konj yol yominjek agipgut.

Yesu da amin kinda wuda tebani tonj anjmilip agut
(Mt 8.1-4 ae Lk 5.12-16)

⁴⁰ Amin wuda tebani tonj kinda da unjudon kinjek njaknbanj anj iminjek bisit tebai yan iyigut, "Pinjkop da dabilon kilek tokenj do nandisal kanj, tagi anjmilip abi kilek tokenj."

⁴¹ Yanban Yesu da unjun do bupmi nandanjek kisitni amin unjun da kwenon witjinjek yan iyigut, "Kilek toki do nandisal, do pasil gamni!"

⁴² Yan iyinban unjudon gin wudani kibidanjakwa giptimni kilek tagit.

⁴³ Kilek tanban unjudon gin Yesu da amin unjun yabegek gen tebai yan iyigut,

⁴⁴ "Gak unjun dakon mibili amin dima yoyiki. Anjek mukwa sogok aminon kinjek giptimgo yoliki. Anjek Moses da yagit unjun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani."

⁴⁵ Yan yanban yum kanjek kin gen bin yan anjrenj agut. Unjun do anjek Yesu kokup papmon noman kisak do nandaban tidok tagit. Kokup ilenji ilenjikon gin agakwan amin morap dukwan dukwan egipgwit Yesukon apgwit.

2

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kind aɲmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu gildat di egi aeni Kapaneam kokupmon kinɛk yutnikon wigakwan kokup amin da abapni dakon gen nandawit.

² Nandanɛk morapmisi da yutnon muwuk tugaɲɛk diwari yomakon yik tugaɲba Piɲkop dakon gen yoyigit.

³ Yoyiɲakwan amin kabi kind a apgwiron da amin 4 kabi da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kind a wamaɲ uɲudon aɲapgwit.

⁴ Aɲɛk yutnon awigi Yesu da buron yipdo aɲɛk aminon kwa tidanɲba yut kwenon awigiwit. Awigek Yesu da si yikgit da kwenon yut tuwilba kosit pisaɲakwan uɲudon da amin uɲun wayigon pagakwan nap anyawot aɲakwa pigigit.

⁵ Yaɲ aɲakwa Yesu da nandanɲ gadatni kaɲɛk amin kisiri kandapmiyo kimakbi yaɲ iyigit, “Monji, diwarigo yopmaɲ gamisat.”

⁶ Yaɲ yaɲban gen teban yoyiɲdet amin diwari uɲudon yikgwit uɲun da buri da yaɲ nandawit,

⁷ “Ma, amin on ni gen naɲ yosok? On Piɲkop kulabisak on! Namin amin da diwari wiririt pi asak? Uɲun pi Piɲkop dagin agagi!”

⁸ Yaɲ nandanakwa Yesu uɲun burikon da pindak nandanɲ yomaɲ mudanɛk yoyigit, “Ji nido butjikon da nandak nandak uɲun nandanɲ namaɲ?”

⁹ Jit da tagapmi, amin kisiri kandapmiyo kimakbi yaɲ iyikdo, ‘Diwarigo wiririk gamisat’, bo uɲuden iyikdo, ‘Pidanɲ yalin potgo timigek pilik bamok aki?’

¹⁰ Amin Dakon Monji uɲun miiktimon diwari wiririt dakon pi asak do yaɲ mudanɲ ibi yaɲ nandaba pisolak do on amin aɲmilip abeɲ.” Yaɲ yaɲɛk amin kisiri kandapmiyo kimakbi yaɲ iyigit,

¹¹ “Nak gayisat, pidanɲ yalin potgo timigek yutgokon ki.”

¹² Yaɲban uɲudon gin amin morapmi da dabilon yalin potni timigek abigigit. Yaɲ aɲakwan amin kawit uɲun da tamtam yaɲɛk Piɲkop aɲkisiɲɛk yawit, “Yo kalugisi altanɲban komaɲ!”

Yesu da Liwai (Matyu) yaɲ imgut

(Mt 9.9-13 ae Lk 5.27-32)

¹³ Yesu yaɲ aɲɛk aeni pakbi idap ilenikon pigigit. Pigakwan amin morapmi yol aɲaɲ uɲudon kwa Piɲkop gen yoyigit.

¹⁴ Aɲɛk uɲudon da kinɛk Liwai, Alpius dakon monji, takis timit timit yutnikon yigakwan kagit. Kaɲɛk yaɲ iyigit, “Abiɲ nak nol.” Yaɲban Liwai pidanɛk Yesu yolgit.

¹⁵ Aɲakwan Yesu Liwai da yutnon kwan yigek jap nawit. Monen timit timit amin

ae yokwi pakpak amin morapmi Yesu gat paɲdetni gat jap nawit. (Uɲuden amin morapmisi da Yesu yolgwit.)

¹⁶ Uɲudon Parisi amin diwari yikgwit uɲun gen teban yoyiɲdet amin. Uɲun da Yesu monen timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap naɲba kaɲɛk paɲdetni yaɲ yoyiwit, “Ma, uɲun nido takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non? Uɲun tagi dima.”

¹⁷ Yaɲba Yesu da nandanɛk yoyigit, “Amin sotni mini uɲun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni toɲ uɲun dagin wuda wamagon kwan. Nak amin kalegi yaɲ ilit do dima opgum, yokwi pakpak yaɲ ilit do opgum.”

Jap kelkel dakon gen

(Mt 9.14-17 ae Lk 5.33-39)

¹⁸ Jon dakon paɲdetni gat ae Parisi amin gat uɲun bisapmon Piɲkop do nandanɛk jap kelek egipgwit. Aɲakwa amin diwari uɲun Yesukon kinɛk yaɲ iyiwit: “Jon dakon paɲdetni gat ae Parisi amin dakon paɲdetni gat uɲun Piɲkop do nandanɛk jap kelek egakwa gak dakon paɲdetgoni nido jap naɲɛk ekwan?”

¹⁹ Iyina Yesu da yoyigit, “Monjisok miɲat pak do aɲ uɲun bisapmon notni gat jap kelek tagi egipni? Dima. Monjisok egakwan jap kelek ariɲmi dima egipmi.”

²⁰ Mani don monji uɲun abidanɲ aɲaɲ kinakwa notni uɲun bisapmon jap kelek ekwanɲ.

²¹ “Nin ilikba pigik garanɲ pudanɲkwikon imal diwat kalugi pakbikon dima suganɲi kind a naɲ buɲnom kaɲ, pakbikon sugono imal diwat uɲun da garanɲ ilikban pudanɲ ki madepsi akdisak.

²² Ae amin kind a da wain kalugi tibiri meme gip baɲ wasanɲi tibiri kalipmikon kolesak kaɲ uɲun tagi dima. Yaɲ asak kaɲ, wain da pukwa paptanɲ meme gip kirinɲigakwa wain maɲ mudokdanɲ. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon koleɲba wain gat meme gip gat kisi tagi tomaɲ.”

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Lk 6.1-5)

²³ Sabat kindakon Yesu gat paɲdetni gat uɲun wit pi kaga kindakon kiwit. Kinɛk paɲdetni da wit bami diwari jimik dagawit.

²⁴ Aɲakwa Parisi amin da Yesu yaɲ iyiwit, “Pindat, amin Sabat bisapmon nido gen teban yapmaɲɛk pi aɲ?”

²⁵ Yaɲba Yesu da yoyigit, “Dewit ae amin kabini jap do aɲɛk yo awit uɲun ji manɲiɲ nandanɲyo awit bo dima?”

²⁶ Uɲun Abiata da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgwit bisapmon yaɲ awit. Piɲkop da yutnon wigek bret Piɲkop

do parekbi unun timik nanjek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun amin isali da dima nok nogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit."

²⁷ Yan yanjek yagit, "Sabat bisap unun do nandaba yo madep anakwan amin kirinjik yomanj unun da tagi dima asak. Sabat bisap unun amin panpulugok do anjek yipbi.

²⁸ Yan do, Amin Dakon Monji unun Sabat bisap unun dakon Amin Tagini egisak."

3

Yesu da Sabat bisapmon amin kinda anjmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Lk 6.6-11)

¹ Yesu aeni bisap kinda gat Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin kinda kisiri girenjikbi kinda yikban kagit.

² Unun da Sabat bisapmon amin panmilip aban kanjek gen pikon yipnen yanjon da amin diwari Yesu tebai kanjek yikgwit.

³ Anakwa Yesu da amin kisiri girenjikbi yan iyigit, "Amin da inamon pidan at."

⁴ Pidan agakwan minjat aminyo yan yoyigit, "Sabat bisap dakon gen teban da yokwi anen do yosok? Bo tagi anen do yosok? Amin panmilip anen do yosok, bo dapba kimotni do yosok?" Yanban gen tamoni dima iyiwit.

⁵ Yan anakwa but tebani do butjap nandagit. Anjek butni yokwi tanban kobok tobil tobil anjek pindagek amin kisiri girenjikbi yan iyigit, "Kisitgo anjnjnjnj a." Yanban amin unun kisiri anjnjnjnj aban kilek tagit.

⁶ Anakwan unudon gin Parisi amin kinjek Erot dakon amin kabi unun gat muwugek "Nian anjek anjatnen?" yan do gen panjosit awit.

Yesu da tapmimni yoljban kokup isalni da dima nandan gadan ingwit

(Kilapmi 3.7-6.6)

Minjat amin kabi madep da Yesu yolgwit
(Lk 6.17-19)

⁷ Yan anakwa Yesu da panjetni timikban pakbi idapmon kiwit. Kinakwa Galili amin morapmisi da yolgwit. Ae unun gin dima, Judia miktimon da,

⁸ ae Jerusalem kokup papmon da, ae Idumea miktimon da, ae Jodan Pakbi usugap tet amin, ae Tair ae Saidon kokup tetgin do amin morapmi da Yesu dakon wasok agakni dakon gen bin nandanjek apgwit.

⁹ Amin madepsi apgwit do Yesu da panjetni yan yoyigit, "Amin morapmisi do

gitni gitni aba kan bot kinda anjnoman aba nak unudon milkanj wigiken."

¹⁰ Yesu da sot wudani ton morapmi panmilip agit, unun do anjek sot wudani ton amin Yesu igayik do anjek ukwayit ukwayit anjek Yesu da buron kiwit.

¹¹ Kinakwa kon unun Yesu kanjek miktimon gawagek madepsi yan tidanek yawit, "Gak Pinjok dakon Monji."

¹² Mani Yesu da mibilni dima yan tenjenoni do yanjop tebaisi anyomgut.

Yesu da panjetni 12 timikgit

(Mt 10.1-4 ae Lk 6.12-16)

¹³ Kili Yesu pakbi idap yipmanek ilen kindakon wigigit. Wigek yabekbini dagoni do nandagit amin yoyjban iyikon abin muwukgwit.

¹⁴⁻¹⁵ Amin 12 unun gat egipni do yabekbi kabini timikgit. Anjek yan yoyigit, "Ji yabekgo kin Pinjok gen amin yoyini, ae kon yolni do yan mudan dabo kon yolni."

¹⁶ Yabekbini 12 unun dakon mani yan:

Saimon (mani kalugi Pita yan iyigit),

¹⁷ ae Jems, Sebedi dakon monji,

ae Jems dakon padige Jon (unun bamot mani Boanages yan yoyigit, unun dakon mibili Kiririn Amin),

¹⁸ ae Andru,

Pilip,

Batolomiu,

Matyu,

Tomas,

Jems Alpius dakon monji,

Tadius,

Saimon Selot,

¹⁹ ae Judas Iskariot (unun egi don Yesu uwalni da kisiron yipgut).

Yesu Sunduk gat pi amal yan yawit

(Mt 12.24-32 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²⁰ Anjek Yesu yutnon wigakwan amin kabi madepsi aeni unudon muwukgwit. Muwugakwa Yesu gat panjetni gat jap noni dakon bikbik dima pisanj yomgut.

²¹ Anjek dabini unun bini nandanjek "Buri upbal tak" yan yanjek yutnikon iyinj ananj kik do apgwit.

²² Anakwa gen teban yoyjdet amin Jerusalem kokup papmon da apgwit unun da Yesu do yan yawit, "Kon dakon amin tagini Belsebul unun da burigwan egakwan unun dakon tapmimon da kon yoldak."

²³ Yanba Yesu da panmuwugek tilak gen kinda yan yoyigit: "Sunduk da Sunduk notni aripmi dima yolyoli.

²⁴ Miktim kinda dakon amin da pudan kabi bamori anjek emat wamjil kan, unun miktim tebai dima tokdisak.

²⁵ Ae amin yuri kinda dakon amin da pudan ki kabi bamot anek emat wamjil kan, unjun amin yut tebai dima egipdan.

²⁶ Unjuden gin Sunduk da pudan ki kabi bamot anek iyi emat wamjil kan, amin kabini tebai dima egipdan. Yan ani kan pasil mudokdan.

²⁷ “Bo namin dasi amin tebai kinda yigakwan yutnikon wigi yo kabini gwayen timitjak? Unjun aripmi dima. Mibiltok tebai kendagek kisit kandapmiyo wamanek yo kabini tagi gwayeni.

²⁸ “Nak asisi dayisat, Pinjkop da yokwi mibili mibili gat ae Pinjkop abin yip do manji gen yogok gat dakon diwari tagi wiriritjak.

²⁹ Mani amin kinda da Telagi Wup abin yip do manji gen kinda yosak kan, Pinjkop da diwarini dima wiriritjak. Unjun dimasisi, unjun diwarini mudok mudogi mini tar wigikdisak.”

³⁰ Amin da Yesu burikon kon kinda egisak yan yawit unjun do anek gen unjun yagit.

*Yesu dakon menj padik padikyo
(Mt 12.46-50 ae Lk 8.19-21)*

³¹ Gen yan yoyinjakan menj padik padikni da abin yomakon agek Yesu yomakon pisak do gen yipba wigigit.

³² Wikwan amin Yesu gat yikgwit unjun da yan iyiwit, “Menjo padik padikgo yomakon da gak do yon.”

³³ Yanba yan yoyigit, “Menjo padik padikno unjun namin?”

³⁴ Yan yanek amin angwasinek yikgwit kabikon dabil sintanek yagit, “Nak dakon menjo ae padik padikno oni.

³⁵ Pinjkop dakon gen guramikgan amin unjun nak dakon menjo ae padik padikno ae samino kabi.”

4

*Jap yet tintinjok dakon tilak gen
(Mt 13.1-9 ae Lk 8.4-8)*

¹ Bisap kindakon pakbi idap ilenikon minjat aminyo aeni yoyin dekgit. Amin madepsi da abin unjudon muwugakwa Yesu boron wigigit. Boron yigakwan amin morap ilenikon yikgwit.

² Yigakwa Yesu da tilak gen morapmi yoyinek kinda yan yagit,

³ “Nandani! Amin kinda da jap yet tintinjok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tintinjanakan diwari da kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Yeri diwari da miktim tipmi tonj timon mawit. Unjun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

⁷ Ae jap yet diwari da jon keli tonj tingwan mawit. Unjun jon keli tonj gat kisi kwanek wutjinba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktim nelagi tonj unjudon man kwawit. Diwari bami 100, ae diwari bami 60, ae diwari bami 30 tawit.”

⁹ Gen unjun yanek aeni sarbenek yan yagit, “Gen on nandak do galak tonj amin ji pakyanji nandanek mibili nandan pisoni.”

*Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit
(Mt 13.10-17 ae Lk 8.9-10)*

¹⁰ Amin kabi madep kinakwa iyi dakon pandetni 12 kabi gat ae amin diwari gat da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinba yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon gen pasili unjun dakon mibili ji ban dayin tenjenosot. Mani Pinjkop dima nandan iminek wanja ekwan amin tilak gen gin nandan.

¹² “Unjun dabil da yo asat unjun pindakgan mani mibili dima nandan, ae geno nandan, mani mibili dima nandan pison. Do Pinjkop da diwarini wiririk yomjak do but tobil ak do dima nandan.”

*Jap yet tintinjok dakon mibili yoyigit
(Mt 13.18-23 ae Lk 8.11-15)*

¹³ Yan yanek yagit, “Tilak gen yat dakon mibili dima nandan kan, tilak gen diwari yoko nian anek nandan pisoni?

¹⁴ Amin jap yet tintinjosok unjun Pinjkop gen tintinjosok.

¹⁵ Amin Pinjkop gen nandanek butni dima pison unjun jap yet kosiron mawit unjuden. Sunduk da abin gen tagi butnikon tonj unjun gwayen panjisak.

¹⁶ Amin diwari miktim tipmi tonj tim yombem, unjun amin Pinjkop gen nandanek but galagon da abidon.

¹⁷ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit do bisap pisipmisok akgan. Jigi mibili mibili ae Pinjkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yopba witdal kikan.

¹⁸ Ae amin diwari miktim nap keli tonj tim yombem. Unjun Pinjkop gen nandan,

¹⁹ mani nandak nandakni miktim dakon yo morap do nandan, ae monen panmuwut dakon galaktok da Pinjkop gen witjinba bami dima tosok.

²⁰ Ae amin diwari miktim nelagi tonj tim yombem, unjun amin Pinjkop gen nandanek abidon. Unjun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30, yan tar tar an.”

*Telagi egip egip dakon gen
(Lk 8.16-18)*

²¹ Gen kinda sarbenek yan yoyigit, “Namin da lam kolejek kwoba nan gap asak, bo

pigat kagagwan yipjak? Dimasi, tamonikon yipno tenjenosok.

²² Yo pasili tonj ae yo witjinbi da tonj unun kisi tenjenikon tokdanj.

²³ Gen on nandak do galak tonj amin ji pakyanji nandanej mibili nandanj pisoni."

²⁴ Yan yanek yagit, "Ji gen unun nandanj unun pakyanji nandani. Ji Pinjop dakon gen nandanej guramitni kanj, Pinjop da sanbejek damdisak. Mani geni dima nandani kanj, sanbejek dima damdisak.

²⁵ Nak dakon gen nandanej burikon yipmandak unun amin Pinjop da sanbejek nandak nandak imdisak. Mani geno nandanej burikon dima yipmandak unun amin geno diwari nandagit unun pasil imdanj."

Jap yet kwonj unun dakon tilak gen

²⁶ Yesu da sanbejek yan yagit, "Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon mibili nandani do tilak gen kinda gat dayiko nandani. Amin kinda jap yet pigaga tintinjosok.

²⁷ Kalbi dipmin pokdok ae gildat kalba wanga wanga agakwan jap yet kwonj. Mani nianji anek kwonj unun dakon mibili dima nandisak.

²⁸ Miktim da iyi upmagakwan gigi winj tami yopmanek bami tonj.

²⁹ Bami tanakwa pi ami da bami pasak."

Mastat yet dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu da sanbejek yan yagit, "Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yo nikon tilak ako nandani?"

³¹ Unun mastat yet yombem. Mastat dakon yeri unun jap yet kisi morap dakon pinji, monijisiosok.

³² Mani miktimon kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapmanj mudosok. Kilinj madep yopban kinakwa minam morapmi da panjabinj unun da yongamgwan yikganj."

Yesu tilak genon da gin gen yagit

(Mt 13.34-35)

³³ Yesu da nandak nandakni da aripmon Pinjop dakon gen yoyinjek tilak gen unjuden morapmi yoyigit.

³⁴ Amin madep kabikon Pinjop gen tilak genon dagin yoyigit. Mani panjetni gat egek tilak gen dakon mibili yoyinj tenjenagit.

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mt 8.23-27 ae Lk 8.22-25)

³⁵ Unun gildat da pilin pilindo Yesu boron yigek panjetni yan yoyigit, "Pakbi idap teri kinda do kino."

³⁶ Yan yanban panjetni amin kabi madep yopmanj degek boron wikwa panjetni gat kisi kiwit. Ae bot diwari gat kisi kiwit.

³⁷ Kinakwa mirim madep anek pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Pigi tuganban bot pakbigwan pigik do agit.

³⁸ Anjakwan Yesu bot bunjikon busunj kidinj kindakon witjinjek dipmin pagakwan panjetni da anyolek iyiwit, "Yoyinjet, nin pakbi nanj kimotnejan do nandabi yo isali asak?"

³⁹ Yan iyinba Yesu da pidanj agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinjek yagit, "Yawokgil!" Yanban mirim yawogakwan pakbi wayinj dimasi agit.

⁴⁰ Anek panjetni yan yoyigit, "Ji nido pasolgonj? Sigin dima nandanj gadanj naman, ma?"

⁴¹ Yanban panjetni si pasalek iyi gin yawit, "On nianjen amin kinda da mirim ae pakbiyo yoyinban geni guramikgama!"

5

Yesu da konj morapmi yolgit

(Mt 8.28-34 ae Lk 8.26-39)

¹ Yesu gat panjetni gat pakbi idap teri kinda Gerasa amin da miktimon kiwit.

² Boron da pinjakwan, amin kinda konji tonj unun da amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjan miktimon da abinj altanj imgut.

³ Amin unun amin da kisitni ae kandapmiyo nap teban nanj wamwami dakon arip dima agit.

⁴ Amin da bisapmi bisapmi kisit kandapyoni wamgwit, mani unun amin tebai do nap teban si pandagagit. Amin da aripmi dima abidogi.

⁵ Unun pilin kaga ae gildat kalba amin kimakba yopmanjan miktimon ae kabapmon egek madepsi yanj tidanej giptimi tipban mandagit.

⁶ Yesu dubagikon akban kanek timtim yanek Yesu da buron kinj gawak imgut.

⁷ Anek yanj tidanej yanj iyigit, "Yesu, Pinjop Wikwisi dakon Monji, gak nianji anjam do abisal? Pinjop da manon tepmi pi dima nabi do yanj teban ta."

⁸ Unun da yanj yagit, nido Yesu da yanj iyigit, "Konj gak on amin yipmanj degek winj ki!"

⁹ Yanban Yesu da antobilek iyigit, "Mango naminj?"

Yanj iyinban yagit, "Nak mano Amin Kabi Madep. Nin morapmi da ekwamanj."

¹⁰ Yan yanek bisit tebai sanbek sanbek iyiwit, "Nin nolbi on miktim tim dima yipmanj detnejan."

¹¹ Miktim unun da ilenon bit kabi madep jap nanjek egipegwit.

¹² Konj unun Yesu da nandanj yoban bit da butgwan pigini do bisit tebai iyiwit.

13 Yanba Yesu da nandan yoban konj da aminon da wɛnek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun pasal abiginjek pakbi idap tagit unjungwan pipeg kimakgwit. Bit kalonjisk dima, 2 tausen da kimakgwit.

14 Kimagakwa bit dakon kila amin da kokup kapmat tagit ae miktim diwarikon kinj yo unjun noman tawit dakon gen bin yoyiwit. Yoyinba amin da yo noman tagit unjun kok do anek abinj mudawit.

15 Yesukon abinjek amin konjni morapmi gat egipgut unjun buri pisagit ae ilikba pigikni tonj da yikban kawit. Yanj yikban kanj pasalgwit.

16 Yo dabil da kanj nandanjo awit amin unjun da konj gat egipgut amin gat ae bit kabi dakon gen bin gat kisi amin yoyinj mudawit.

17 Gen unjun nandan mudanek Yesu miktim unjun yipmanj kisak do tebai iyiwit.

18 Iyinjba nandanek Yesu unjun boron wigakwan amin konj gat egipgut unjun da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

19 Tebaisi iyinban kirinjik iminek yanj iyigit, "Gak yutgokon kinj Amin Tagi da gak do bupmi nandanek wasok madep ak unjun dakon gen bin yawi diwat kabigo yoyinj mudoki."

20 Yanban amin unjun kinj Yesu da yo agit unjun dakon gen bin Dekapolis miktim unjun amin yoyinban nandaba njwakjwarisi agit.

Yesu da minjatjok kinda aban pidagit

(Mt 9.18-26 ae Lk 8.40-56)

21 Yesu unjun boron wigek pakbi idap teri kinda do wigakwan amin morapmisi abinj muwukgwit.

22 Muwugakwa Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda mani Jairus, unjun da abinj Yesu kanjek burikon kinjek gawak imgut.

23 Anek si anpulugosak do madepsi yanj iyigit, "Gwano kimotdisak, do abinjek kisitgo da witjinbi kilek tanjek egipjak."

24 Iyinjban nandanek Yesu gat kigimal.

Kinjawal amin morapmi da yolek gadat gadat tebaisi awit.

25 Anjakwa binapnikon minjat kinda akgit, unjun daganj mok anek yawini manjakwa egakwan bilak 12 agit.

26 Anjakwan wuda wamak morapmi da anpulugok do pi antidok anjakwa tepmi madepsi nandanek egipgut. Wuda wamak yumanj nok do anek monejni kisi yominj mudagit. Aban sotni dima tagap tagit, si madep tagit.

27 Aban minjat unjun da Yesu dakon bin nandanek, minjat amin diwari unjun da bikbigon egek manjikon kinjek ilikba pigiknikon igayigit.

28 Igayinjek yanj nandagit, "Ilikba pigiknikon igayikenj kanj, kilek tokenj."

29 Yanj nandanek igayinban unjun gin yawini jiptanban giptimi kilek tanban nandagit.

30 Aban Yesu unjun tapmimni abikwa nandanek tobilek yanj yagit, "Ilikba pigikno namin da igayisak?"

31 Yanban panjetni da yanj iyiwit, "Amin da gadat gadat tebaisi anjakwa namin da igayinj namisak yanj nido yosol?"

32 Mani Yesu unjun amin igayinj imgut unjun kok do sigin wisigit.

33 Minjat unjun giptimikon wasok noman tagit unjun nandanek buri suganban nimmimigek Yesu da buron gawak iminek mibilni yanj tenjetagit.

34 Mibilni yanj tenjetanban Yesu da yanj iyigit, "Gwano, nandanj gadatgo da gak anjkilek ak. Unjun do butgo yawori tanjakwan kiki. Sotgo kili pasilak."

35 Yesu gen yanj iyinjawan, muwut muwut yutni dakon kila amin Jairus da yutnon da amin diwari da abinj Jairus yanj iyiwit, "Gwago kili kunjwak, unjun do nido yoyinjet isal dogin jigi imisal?"

36 Yanba Yesu da gen unjun nandagit, mani dima nandabi wup agit. Anek kila amin yanj iyigit, "Dima pasolgi. Isal nandanj gadat aki."

37 Yanj yanjek minjat aminyo diwari yopmanjek, Pita, Jems ae padige Jon unjun banjin timikban kiwit.

38 Kinj kila amin da yomakon altanek amin da upbalap madep ae gen kunamyo anjakwa pindak nandanjo agit.

39 Anek yutnon wigek amin yanj yoyigit, "Ji nido kunam kugiyi madepsi anj? Minjatjok unjun dima kunjwak, unjun isal dipmin pokdok."

40 Yesu da yanj yanban nandanek jikgo yanjanj imgwit.

Yanj aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa, minjatjok dakon menji datniyo ae panjetni timikban minjatjok pkgiron wigiwit.

41 Wigi minjatjok kisirikon abidanek iyigit, "Talita kum!" (Unjun dakon mibili, "Minjatjok pidoki do gayisat!")

42 Yanban unjun gin minjatjok pidanek kinj ap aban kanjek yanj kimakgwit. (Minjatjok bilakni 12 kabi.)

43 Anjakwa Yesu da amin dima yoyini do yansop tebaisi anyomgut. Anek minjatjok jap iminba nosak do yoyigit.

6

Nasaret amin da Yesu do kuraktan imgwit

(Mt 13.53-58 ae Lk 4.16-30)

¹ Anjakwa Yesu unjun kokup yipmanjek, kokupnikon kinjakwan panjetni yolgwit.

² Panji egek Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi Pinjkop gen yoyigiti. Anjakwan amin morapmi Pinjkop dakon gen nandanjek yikgwit amin unjun tamtam yanjek yan yawit, "Yo unjun dukon timikgiti? Nandanj kokwin tagisi gat ae wasok tapmimi tonj agak unjun namimon timikgiti?"

³ Unjun kisit kilda kinda, Maria dakon monji. Padik padikni unjun Jems, Josep, Judas ae Saimon. Ae samini binapninon ekwan." Yan yanjek injan iminek nandaba pinban imgwit.

⁴ Yan nandanjek egakwa Yesu da yan yoyigiti, "Kombi amin kinda man bini miktim diwarikon tonj, mani iyi da kokupmon yawi diwatni gat ae yutnikon amin gat da mani dima anenokgon."

⁵ Unjudon wasok tapmimi tonj ak do antidok agiti. Unjun yum amin sotni tonj kalonjistik di ban kisitni kwenikon witjinek panmilip agiti.

⁶ Anjek nandanj gadatni mini do, unjun do nandaban njaknjawarisi agiti. Yan nandanjek kokup tan anjan kiwit unjudon kin Pinjkop dakon gen yoyinj dekgiti.

Yesu tapmimni yoljban panjet kabini da dima kanjba pisagiti

(Kilapmi 6.7-8.21)

*Panjetni 12 kabi yabekgiti
(Mt 10.5-15 ae Lk 9.1-6)*

⁷ Yesu panjetni 12 kabi yan yoban opba, bamot bamot Pinjkop dakon gen yoni do yabekgiti. Yabekgon kon yolni do yan mudan yominek yan yoyigiti,

⁸ "Ji yo diwari di dima panjek kini, win kirinj banjin pabidanek kini. Jap bo yik bo monenjo dima panjek kini.

⁹ Kandap gwil panjek agipni, anjek paba pigik kalonji gin ilikba pigisak.

¹⁰ Kokup kindakon kin yut kindakon gin yigek pinj kini.

¹¹ Kokup kindakon kin altanba not dima andaminek genji dima nandanjek manji damni kanj, kandapjikon kimbaban tonj unjun kokup yip do anjek tidanba kini. Yan anjakwa unjun kokup amin da "Geni dima nandanjan, unjun do an' yan nandani."

¹² Yan yanban panjetni da kinjek amin but tobil ani do yoyiwit.

¹³ Yan yoyinek kon morapmi yol yominek sot amin morapmi bit nelak sonj yoba kilek tawit.

*Erot da yanban Jon anjakgwit
(Mt 14.1-12 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)*

¹⁴ Yesu dakon man bin irenjan tanban kila amin madep Erot unjun kisi da nandagiti. Amin diwari da Yesu do yan yawit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun kimoron da pidagiti, anjek wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim tan imisak" yan yawit.

¹⁵ Yan yanjakwa amin diwari da yawit, "Unjun Elaija." Ae diwari da yawit, "Unjun kombi amin kinda, kombi amin kalip egipgwit unjuden amin kinda."

¹⁶ Mani Erot unjun nandanjek yagiti, "Kalip nak da Jon dakon tegi mandan dagagim, unjun amin dasi kimoron da pidagiti."

¹⁷⁻¹⁸ Kalip Erot da padige Pilip dakon minjan Erodias tuwil pagiti. Aban Jon da Erot yan iyigiti, "Gak gen teban yapmanjek padigigo dakon minjan tuwil pal. Unjun tagi dima." Gen unjun nandanjek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanjek nap teban nanj wamanj dam tebanon yipgwit.

¹⁹ Jon da gen yan yanban Erodias da Jon do nandaban yokwi tanban anjakba kimotjak do si nandagiti. Mani aripmi dima,

²⁰ nido Erot da Jon do pasalek yan nandagiti, "Jon unjun amin kilegi ae telagisi." Yan nandanjek si anjuknagiti. Erot da Jon dakon gen nandanjek but morap agiti, mani geni nandak do galak tagiti.

²¹ Bunjon Erodias da Jon anjakba kimotjak unjun dakon kosit kagiti. Altok altok bisapnikon Erot da jap noknok ak do amin madep panmuwukgiti. Gapman dakon pi amin madep ae emat amin dakon mibiltok amini ae Galili miktim dakon kila amin kisi panmuwukgiti.

²² Jap nanj yigakwa Erodias dakon gwi da panjanjin inamnikon kap agiti. Aban Erot ae amin jap nawit unjun kisi da kanj galak tawit. Kanj galak tanj Erot da minjan gimonj yan iyigiti, "Ni yo do galak tosol unjun nayinbi tagi gabenj."

²³ Yan yanjek yan teban tok gen kinda yan yagiti, "Yo nido nayiki, tagi gabenj. Miktimno teri kinda pidan jak do tagi gabenj."

²⁴ Yanban minjan gimonj unjun da wanga kin menji yan iyigiti, "Ni yo nanj namjak do iyikenj?"

Yanban iyigiti, "Kin Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun dakon busunji unjun do iyiki."

²⁵ Menji yan yanban minjan gimonj unjun tepmi wigek Erot yan iyigiti, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon busunji abisok gin idapmon yipmanj nabi."

²⁶ Gen yan yanban Erot buri wagil yokwi tagiti. Mani amin jap nawit unjun da inamon yan teban tok gen yagiti unjun kirinjit do mayak tanjek gen yagiti unjun dima kirinjikgiti.

²⁷ Unjudon gin emat amin kinda Jon dakon busunji anojpak do yabekgiti. Yabekban unjun

da kinj dam teban yutnon wigi Jon dakon tegi mandan dagagit.

²⁸ Mandan dagan idapmon yipman anjabin miñatjok unun do iban anki menj do imgut.

²⁹ Anjakwan Jon dakon panđetni gen bini nandanek kinj bumjotni abidan anki tip kinamon yipgwit.

*Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Lk 9.10-17 ae Jn 6.1-13)*

³⁰ Don yabekbi kabi da abin Yesu anğwasinjek yo awit ae Pinjkop gen yawit unun dakon geni iyiwit.

³¹ Iyin mudanja amin morapmisi kinj abin abin anjaka Yesu gat yabekbi kabini gat jap noknok dakon bikbik dima pisanj yomgut. Aban Yesu da yabekbi kabini yan yoyigit, "Opba miktim amin dima ekwan timon kino. Unudon egek tapmim pani."

³² Yan yanjek boron wigek miktim amin da dima ekwan timon kiwit.

³³ Mani amin morapmi da unudon kwan yan pindak nandanyo awit. Yan nandanek kokup morapni yopman yopman anjek amin morapmi miktim kosit timtim yanjek unun da kalip kinj altawit.

³⁴ Kinj altanjaka Yesu boron da ilenikon obinjek amin morapmisi pindagek sipsip kila amini mini yombem da egipgwit, do bupmisi nandanj yomgut. Yan nandanek unudon gin wasanek Pinjkop gen morapmi yoyigit.

³⁵ Pinjkop dakon gen yoyinjakan pilin pilindo panđetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktim amin dima ekwanon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak,

³⁶ do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin ae kokup teri dingwan kinjek jap yumanj noni."

³⁷ Iyinba yagit, "Disi jap yoba noni."

Yanban panđetni da yan iyiwit, "Amin morapmisi ekwan, do monej 200 danari ban jap yumenj kanj aripmi asak. Yan anen do yosol, ma?"

³⁸ Yanba yoyigit, "Disikon bret nianj da tonj. Kinj pindakgit."

Kinj pindak abin yan iyiwit, "Bret kisit kinda, ae tap kilap bamori yan gin tarj nimanj."

³⁹ Yan yanba Yesu da yoyinban panđetni da amin kisisi kosiri kosiri jon timon yitni do yoyiwit.

⁴⁰ Kosiri kinda 50 ae kosiri kinda 100 yan yik ananj kiwit.

⁴¹ Yik mudanja bret kisit kinda ae tap kilap bamot unun gat timigek Kwen Kokup sinjanek gisamikgit. Gisamigek bret jokgal

panđetni do yoban unun da amin do kokwinik yomgwit. Ae tap kilap yan gin kokwinik panđetni do yoban unun da amin do yomgwit.

⁴² Yoba timigek amin kisisi jap aripmisi nawit.

⁴³ Nanba aripmi anjakwan bret diwat ae tap kilap diwat tawit unun panđetni da yik madepsi 12 kabi similba tugawit.

⁴⁴ Amin jap nawit unun 5 tausen yan da nawit.

Yesu da pakbi kwenon bamanj bamanj kigit

(Mt 14.22-33 ae Jn 6.16-21)

⁴⁵ Unudon gin Yesu da panđetni yoyinban boron wigek Betsaida kokupmon mibil tarj kinjaka Yesu da amin kabi madep unun yoyinban wasenj kiwit.

⁴⁶ Yoyinban kinjaka iyi bisit pi ak do kabapmon wigigit.

⁴⁷ Pilin pilindo bot pakbi idap binamon tanjakwan Yesu iyi gin tap kidipminjon egipgut.

⁴⁸ Egakwan mirim madep anjakwan panđetni pakbi wayit do antidok anjaka pindakgit. Yan pindagek wisa wisa do pakbi idapmon bamanj bamanj kinjek kinj panđetni yap do agit.

⁴⁹ Pakbi idap kwenon kinjakwan kanjek panđetni kisi da yan nandawit, "Konj kinda da abisak!"

⁵⁰ Yan nandanek madepsi pasalek yan tidawit.

Mani unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji teban tanjek atni. Nak naga obisat. Dima pasolni."

⁵¹ Yan yanjek boron wigakwan mirim yawokgit. Yawogakwan panđetni da tamtamisi yawit.

⁵² Nido Yesu da miñat aminyo do bret kokwinik yomgut unun dakon mibili dima nandawit. But nandak nandakni dima pisanjakan egipgwit.

⁵³ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon wigek bot ilenikon anteban awit.

⁵⁴ Anteban anjek bot yipmanjek pigakwa unudon gin miñat aminyo da Yesu kanj nandanyo awit.

⁵⁵ Yan kanj nandanyo anjek timtim yanjek kokupmi kokupmi kinj yoyinba sotni tonj amin wayik wamanjek Yesu dukwan dukwan egipgut unudon panjkiwit.

⁵⁶ Anjek kokup pap bo kokup monin ae dukwan dukwan kigit amin da sot amin muwut muwut tamokon unudon panjanj yopgwit. Anjek paba pigik diwatnikon igayini do bisit tebai iyiwit. Yan igayiwit amin unun kilek tarj mudawit.

7

Pinjkop dakon gen teban da babak dakon gen yapmanjak
(Mt 15.1-9)

¹ Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat Jerusalem kokup papmon da obin Yesu anjwasinjek muwukgwit.

² Muwugek pandet kabinikon da diwari kisitni dima suganjek jap isal timik nanjo aba pindakgwit.

³ Parisi amin ae Juda amin kisisi babakni dakon gen teban yolek kisiri suganjek gin jap nanj nanj anj.

⁴ Ae maket tamokon da tobilek obin yan gin kisiri suganjek jap nonj. Unjun gin dima, gen teban morapmi yolek kap, kwoba, idapyo kisi sugonj.

⁵ Yanjo, Parisi amin ae gen teban yoyindet amin da Yesu yan iyiwit, "Nido pandetgoni unjun babak dakon gen teban yapmanjek kisiri dima suganjek jap nonj?"

⁶ Yanba antobilek yoyigit, "Pinjkop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandakni antagap aban jamba but amin ji do gen yan mandagit:

'Unjun amin kabi gen kaga dagin nak man madep naman,
mani but dasi nak dima nandanj naman.'

⁷ Iyi dakon gen teban do, "On unjun Pinjkop dakon gen" yan yanjek amin yoyin dekgan.

Nak gawak naman unjun koko yo isali asak.'

⁸ Ji Pinjkop dakon gen teban yipmanjek babakji dakon gen pandetban anjek panj ekwanj."

⁹ Yesu da sanbenjek yan yagit, "Ji Pinjkop dakon gen teban yum pindagek disi dakon yan teban tok gen guramikganj.

¹⁰ Moses da kalip yan mandagit:

'Ji mej datyo dakon pinji egek geni guramitni',
ae 'Amin kinda da mej datyo do gen yokwi kinda yosak kanj, unjun amin si anjakba kimotjak.'

¹¹ Mani disi Moses dakon gen maba kwanek yan yonj, 'Amin kinda da menj bo datni yan iyisak, "Nak yo on kili Pinjkop do manjigim. Dima tam tagi panpulugokom."

¹² Yan yanjek menj ae datni dima panpulugosok. Anjek ji da unjun amin do yan yonj, 'Unjun amin tagi asak nido yo unjun Pinjkop do kili manjigit.'

¹³ Ji yan anjek babakji dakon yan teban tok gen guramigek Pinjkop dakon gen maba kisak. Ae unjun gin dima, yo morap diwari kisi yan gin anj."

Yo noknogi da amin dakon but dima panjupal asak

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu da aeni amin yan ilikban apba yoyigit, "Gen dayiko ji morap kisi da mirak yopmanjek nandaba pisosak.

¹⁵⁻¹⁶ Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unjun da amin dakon but aripmi dima anjupal asak. Yo kinda amin butgwan da winj wanga kisak unjun da amin dakon but anjupal asak."

¹⁷ Yan yanjek amin kabi madep yopmanjek yutnon wigakwan pandetmi da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹⁸ Iyinja Yesu yan yagit, "Jiyo kisi nandak nandakji mini anakwan unjun dakon mibili dima nandanj, ma? Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unjun da amin dakon but aripmi dima anjupal asak.

¹⁹ Nido but nandak nandak nikon dima pigisak, isal kwasopnikon pigakwan unjun da anjosok anakwan kosiri nanj abigisak." (Yesu yan yagit, do jap kisisi Pinjkop da dabilon kilegi gin.)

²⁰ Yesu da sanbenjek yan yagit, "Yo amin but nandak nandagon da winj wanga kwanj unjun da amin dakon but panjupal anj.

²¹ Yo amin but nandak nandagon da wisak unjun yan: nandak nandak yokwi, yumabi anjak mibili mibili, yo kabo, amin dapidap,

²² amin wam kili abi da yumabi anjak, pindak galaktok, anjak yokwi mibili mibili, top gen yogok, kwen wigik, tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae not do yokwi yogok, gen kirinjit, ae njugigi anjak.

²³ Unjun yokwi morap amin buron da winj wanga kwanj unjun da amin panjupal anj."

Ponisia miktim minjat kinda Yesu nandanj gadanj imgut

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu da unjun kokup yipmanjek Tair kokupmon kigit. Kinj yut kindakon wigek pasili egek yik yawot aken yan nandagit, mani pasili egip do antidok agit.

²⁵ Unjun bisapmon minjat kinda gwi konni tonj unjun da Yesu dakon gen bini nandanjek abinj Yesu da kandap mibilon gawak imgut.

²⁶ Unjun minjat Israel minjat kinda dima, unjun Grik minjat kinda Ponisia tetgin Siria miktimon altagit. Yesu da gwi dakon konj yol imjak do bisit tebai iyigit.

²⁷ Iyinja Yesu da yan iyigit, "Mibiltok Juda amin panpuluganjek ae don miktim diwarikon amin panpulugokenj. Yosol unjuden aben kanj, minjat monjiyo dakon jap pinan do yomdisat. Unjun tagi dima."

²⁸ Yanjan minjat da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, asi yosol, mani minjat monjiyo

da jap nanakwa jimjimi mibilikan monj unjun piñan da si nonj.”

²⁹ Yanban Yesu da yanj iyigit, “Gak gen kobogi tagisi yosol, do konj gwago kili yipmanj dek, do tobilek yutgokon kinjek koki.”

³⁰ Yanj iyinban miñat unjun yutnikon kinj kanban gwi konj mini da tamokon pakban kagit.

Yesu da wasok aban amin kadim kinda kilek tagit

³¹ Kili Yesu Tair kokup yipmanjek Saidon kokup kinj yapmanjek Dekapolis miñtamin unjun kisi yapmanjek Galili Pakbi ñdap unjudon kigit.

³² Kinj altanajakwan amin kabi kinda da amin kadim miragi mini kinda anjan opgwit. Anjobinj Yesu da kisitni giptimikon witjisak do bisit tbeai iyiwit.

³³ Iyinjba nandanjek Yesu da amin kadim unjun abidanban amin kabi madep yopmanjek ñlenikon kigimal. Kinj Yesu da kisitni amin unjun da miragon yipban pigigit. Anjek kisitnikon ilip sulek melikon witjigit.

³⁴ Yanj anjek Kwen Kokup sintanjek yanba kik anjek iyigit, “Epata!” (Unjun dakon mibili “Pisoki!”)

³⁵ Yanj iyinban unjudon gin miragi pisagit, ae meli tagap tanjek gen kilegisi yagit.

³⁶ Aban Yesu da wasok agit unjun dakon gen bin amin dima yoyini do yanşop anyomgut. Mani amin da geni dima nandanjek yanba madepsi ireñ tagit.

³⁷ Miñat aminyo da tamtama yanjek yanj yawit, “Yo morap asak unjun wagil tagisi asak. Wasok aban miragi mini unjun da gen nandan, ae amin kadim da gen yonj.”

8

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut (Mt 15.32-39)

¹ Unjun bisapmon miñat amin kabi madep aeni abinj muwukgwit. Jap mini do Yesu da pañdetni yoyinban apba yanj yoyigit,

² “On miñat amin kabiyo nin gat gildat kapbi ekwamanj. Kili japni kisi nanj mudanj, do bupmi nandan yomisat.

³ Diwari da kokup dubagikan da apgwit, do yabekgo kini kanj, kosiron jap do anjek dabili upbal tanba manj potdanj.”

⁴ Yanj yanban pañdetni da yanj iyiwit, “On ekwamanjon amin dima ekwanj, do jap dukon ban pañabin on miñat amin madep yomnenj?”

⁵ Yanba Yesu da yanj yoyigit, “Jikon bret nianj da tonj?”

Yanban iyiwit, “7 kabi.”

⁶ Yanba Yesu da miñat amin kabi madep yoyinban miñtamin yikgwit. Yigakwa bret 7

kabi timigek Piñkop ya yanj iyinjek pañdetni da kokwinik yomni do yomgut. Yoban miñat aminyo do yomgwit.

⁷ Tap kilap moninj moninj kalonj kalonj kisi tanj yomgwit. Unjun kisi gisamigek pañdetni da kokwinik yomni do yomgut.

⁸ Miñat amin jap nanba aripmi anakwa jap diwat tawit unjun pañdetni da yik madepsi 7 yanj similba tugawit.

⁹ (Amin jap nawit unjun 4 tausen yanj da nawit.) Yanj anjek Yesu da miñat amin kabi madep yabekban kinakwa,

¹⁰ pañdetni gat boron wigek miñtamin Dalmanuta tetgin do kiwit.

Parisi amin da Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit

(Mt 16.1-4)

¹¹ Unjun bisapmon Parisi amin da abinj Yesu anjekwal do anjek yanj iyiwit, “Gak da wasok tapmimi tonj kinda abi kanjek nin da gandano Piñkop da gak yabekban pil da pini asal yanj gandaneñ.”

¹² Yanj yanba buri yokwi tanban yanba kik anjek yanj yoyigit, “Apniap amin ekwanj nido wasok tapmimi tonj kinda kok do yonj? Nak asisi dayisat, wasok tapmimi tonj kinda dima koni, dimasi.”

¹³ Yanj yoyinjek boron wigek pakbi idap teri kinda kiwit.

Parisi amin gat ae Erot gat dakon yis dakon tilak gen

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Kinjek pañdet kabini inñtanjek bret diwari dima pañkiwit, bret kalonj kinda da gin boron tagit.

¹⁵ Yanj aba Yesu da nawa gen yanj yoyigit, “Ji Parisi amin gat ae Erot gat unjun dakon yis do pasalek kanj kimotni.”

¹⁶ Yanban notni yoyinj yoyinj anjek yanj yawit, “Ninon bret mini unjun do bo yosok?”

¹⁷ Gen unjun yanba nandanjek Yesu da yanj yoyigit, “Ji nido ‘ninon bret mini’ yanj yonj? Gen dayisat unjun dima nandaba pisosok, ma? Nandak nandak kositji sopgwit?”

¹⁸ Dabilji tonj mani yo dima kanba pisosok? Mirakji tonj mani dima nandanj? Kili inñtan mudanj, ma?”

¹⁹ Nak amin 5 tausen do bret 5 kabi pidanj yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nianj da similba tugawit?”

Yanban yanj iyiwit, “Yik madepsi 12 kabi.”

²⁰ Yanba yagit, “Nak amin 4 tausen do bret 7 kabi pidanj yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nianj da similba tugawit?”

Yanban yanj iyiwit, “Yik madepsi 7 kabi.”

²¹ Yanj yanba yoyigit, “Ji sigin dima nandaba pisosok, ma?”

Yesu da pañdetni yoyinj dekgit

(*Kilapmi 8.22-10.52*)

Yesu da Betsaida Kokupmon dabili mini kind a anmilip agit

²² Betsaida kokupmon kin altarba amin di da amin dabili mini kind a anan opgwit. Anjobinek Yesu da kisitni da witjisak do bisit tebai iyiwit.

²³ Amin unun kisirikon da abidanek yanban kokup yipmanek wanga pigigimal. Pigi dabilikon ilip sulek kisit da witjin yipmanek iyigit, “Yo di pindakdal, bo dima?”

²⁴ Amin unun sijtanek yan iyigit, “Nak amin pindakdat. Mani pindakgo kindap yombem da obigi abigiyo yan an.”

²⁵ Yan yanban Yesu da aeni dabilikon kisiri witjigit. Yan aban dabili wagil kilek tarban yo morap tagi pindakgit.

²⁶ Dabili kilek tarban Yesu da yabegek yan iyigit, “Gak kokupmon dima kiki, yutgokon kiki.”

Pita da Yesu dakon mibili yan tenjenagit
(*Mt 16.13-20 ae Lk 9.18-21*)

²⁷ Yesu gat pandetni gat Sisaria Pilipai kokup pap unun dakon kokup monin monin tawit unudon kiwit. Kinek pandetni kosiron yan yoyigit, “Minat amin da nak do namin yan yon?”

²⁸ Yanban yan iyiwit, “Diwari da gak do Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi amin kind a kalip egipgut unun da pidak da egisak yan yon.”

²⁹ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

Yanban Pita da gen kobogi yan iyigit, “Gak Kristo.”

³⁰ Yanban Yesu da mibilni amin dimasi yoyini do yoyigit.

Yesu kimotjak do yoyigit
(*Mt 16.21-28 ae Lk 9.22-27*)

³¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek pandetni yoyin degek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji da tepmi madepsi pakdisak. Anjakwan kila amin, ae mukwa sogok amin dakon mibiltok amin, ae gen teban yoyindet amin gat da manji iminek anjaka kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anjakwan kimoron da pidokdisak.”

³² Gen unun yan tenjenanban Pita da Yesu abidan anki ilenikon agek tebai iyigit.

³³ Mani Yesu da tobil pandetni pindagek Pita gen tebai yan iyigit, “Sunduk, gak nepman det. Gak Pinjok dakon nandak nandak dima yoldal, amin dakon nandak nandak yoldal.”

³⁴⁻³⁵ Yan iyinek amin kabi madep gat pandetni gat yoyinban iyi akgiron apgwit. Apba yan yoyigit, “Amin kind a iyi dakon

iyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asakkan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kind a nak do nandanek, ae Pinjok dakon Gen Bin Tagisi do nandanek, egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini do amin asak. Amin kind a nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni guramigek noljak.

³⁶⁻³⁷ Amin kind a miktin dakon yo morap kisi pan egakwan egip egipni pasil imjak kan, unun yo morap da aripmi dima anjapulogoni. Egip egipni unun yo kind a nan aripmi dima yumjak, wagilsi pasil imjak.

³⁸ Abisok minat aminyo ekwan unun Pinjok manji iminek yo yokwi mibili mibili an. Unun kabikon da amin kind a nak ae geno do mayagi nandisak kan, Datni dakon tilimni panek telagi anelo kabi gat apni bisapmon, Amin Dakon Monji da unun amin do mayagi yan gin nandakdisak.”

9

¹ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on akgan kabikon di dima kimagek Pinjok dakon Amin Kila Agakni tapmimi tonji apban kokdan.”

Yesu dakon giptim kulabik agit
(*Mt 17.1-13 ae Lk 9.28-36*)

² Gildat 6 mudanakwa Yesu da Pita, Jems, ae Jon yoyinban bujon yolba ilen dubagi kindakon wigiwit. Hejon iyi gin egek kanakwa Yesu dakon giptim kulabik anek njaknwarisi agit.

³ Anjakwan Yesu dakon imalni kwakwagisi tenjenagit. Unun miktin amin kind a da aripmi dima agagi, kwakwagisi agit.

⁴ Yan aban kanakwa Elaija gat Moses gat altarbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit.

⁵ Yan aba Pita da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, nin idon egip do tagisi nandaman. Nin yut kaben kapbi anen. Kind a gak do, kind a Moses do, ae kind a Elaija do anen.”

⁶ (Pita gat notni gat madepsi pasalgwit, ae ni gen ban yonej yan kind a dima nandawit, do Pita gen unun yumsi yagit.)

⁷ Yan yanban gikwem da pinj ilimik yomanakwan gen kind a unjungwan da yan altagit, “Unun Monjino, nak unun do but dasi galak tarj imisat. Ji geni nandani.”

⁸ Gen unun nandanek unudon gin teri teri sijtanek amin bamot ae dima pindakgwit. Yesu iyi gin kawit.

⁹ Hejon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindakgan unun dakon gen amin kind a dimasi iyini. Anjakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak, unun bisapmon amin tagi yoyini.”

10 Yoyinban pan̄detni da gen un̄un iyi gin yan nandan̄ek yan yawit, “Kimoron da pidot pidot un̄un yo kinda nido nandan̄ek yosok.”

11 Anej Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyin̄det amin da gen kinda yan yon̄ ‘Elaija mibiltok abin̄akwan Kristo bun̄on apjak.’ Gen un̄un nido yon̄?”

12-13 Iyin̄ba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen un̄un bami yon̄. Elaija kili abin̄ yo morap pan̄milip agit. An̄akwan amin da galaktokni yolek yo mibili mibili Pin̄kop da papiakon gen toсок un̄un da tilagon an̄ ingwit. Mani Pin̄kop da papiakon gen kinda mandabi un̄un yan̄: ‘Amin da Amin Dakon Monji manji imin̄ek yo yokwi madepsi an̄ imdan̄.’ Un̄un gen mibili nido toсок?”

Yesu da monji kinda koṅni yol im̄gut

(Mt 17.14-21 ae Lk 9.37-43)

14 Yesu pan̄detni kapbi gat kin̄ notni kabikon altawit. Kin̄ altan̄ek mīnat amin kab̄i madep notni pan̄gwasin̄ba pindakgwit. Ae gen teban yoyin̄det amin diwari da apba notni gat gen emat aba pindakgwit.

15 An̄akwa mīnat amin kab̄i madep Yesu kan̄ek but galak nandan̄ek un̄udon gin Yesukon kin̄ek “Gildat tagi!” yan̄ iyiwit.

16 Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Ji gen emat nido an̄?”

17 Yan̄ban un̄un mīnat amin kabikon da amin kinda da gen kobogi yan̄ iyigit, “Yoyin̄det, monjino koṅ da burikon yigek gen yogok kositni sopman̄dak, do gagon an̄obisat.

18 Koṅ da bisap morapmi yan̄ asak. Monjino tebai abidan̄ek maban miktimon man̄ pagak tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin̄ timikdak, an̄akwan geni wamtimsisak, ae giptimi kisisi kitiran̄ kisak. Nak pan̄detgoni koṅ yolni do yoyiko an̄tidok an̄, un̄un da aripmi dimasi yolyoli.”

19 Gen un̄un nandan̄ek Yesu da yan̄ yoyigit, “Ji nandan̄ gadatji mini amin nak bisap nian̄ da ji gat egipben̄? Ae bisap nian̄ da ji dakon jigi guramikgen̄? Monji un̄un nagon an̄opgut.”

20 Yan̄ yan̄ban monji un̄un Yesukon an̄opgwit. An̄opba koṅ da Yesu kan̄ek un̄udon gin monji maban miktimon pagak tobīl tobīl an̄ek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin̄ timikgit.

21 Yan̄ aban Yesu da datni iyigit, “Bisap nian̄ da yan̄ agit?”

Yan̄ban datni da yagit, “Nak̄nagikon da al-tan̄ im̄gut da toсок.

22 Bisap morapmi koṅ da an̄akgo kimotjak yan̄ nandan̄ek maban kindapmon ae pak-bikon pigigit. Tapmim tan̄ gamisak kan̄, nit do bupmi nandan̄ek pan̄pulugoki.”

23 Yan̄ban Yesu da yan̄ iyigit, “Tapmim tan̄ namisak bo dima nido but bamot an̄ namisal? Amin nandan̄ gadatni ton̄ un̄un yo morap tagi an̄ mudoni.”

24 Iyin̄ban un̄udon gin monji dakon datni da madepsi yan̄ yagit, “Nak nandan̄ gadasat, mani nandan̄ gadatno un̄un madep dima, do nak an̄puluga!”

25 Yan̄ban Yesu da mīnat amin kab̄i madep tim̄tim yan̄ek apba pindagek koṅ tebai yan̄ iyigit, “Koṅ, gen kaga ae mirak sopsop amin, gak monji on̄ yipman̄det! Wagil kin̄ek bun̄on on̄ monjigwan dimasi pigiki!”

26 Yan̄ban koṅ da madepsi yan̄ tidan̄ek monji un̄un maban bumjot yombem pagakwan koṅ yipman̄ek win̄ kigit. Kin̄akwan amin morapmi da monji kan̄ek yan̄ yawit, “Kuṅwakni.”

27 Mani Yesu da kisirikon abidan̄ek aban pidaṅ akgit.

28 Yan̄ an̄ek Yesu yut kindakon wigakwan pan̄detni da iyi gin egek yan̄ iyiwit, “Nido koṅ un̄un nin da yol do an̄tidok aman̄?”

29 Yan̄ba yoyigit, “Koṅ un̄udon un̄un yum yolyoli dima. Bisiron da tagi yolyoli.”

Yesu un̄un kimotjak do yoyin̄ban kosiri bamori agit

(Mt 17.22-23 ae Lk 9.43-45)

30-31 Yesu gat pan̄detni gat miktim un̄un yipman̄ek Galili miktim da binapgan̄ kiwit. Kin̄akwa Yesu pan̄detni yoyin̄det ak do nandagit, do gen bini amin da dima nandani do si pasilek kiwit. Anej yan̄ yoyigit, “Amin Dakon Monji don amin da kisiron yipba an̄akba kimotdisak. Kimak gildat kapbi an̄akwan kimoron da pidokdisak.”

32 Yan̄ yoyin̄ban gen un̄un dakon mibili dima nandaba pisagit ae iyik do si pasalgwit.

Mibiltok amin egip egip dakon gen

(Mt 18.1-5 ae Lk 9.46-48)

33 Yesu gat pan̄detni gat Kapaneam kokup-mon kin̄ pisan̄ek yutnon wigek Yesu da pan̄detni yan̄ yoyigit, “Kosiron ji ni gen nan̄ yan̄?”

34 Kosiron gen emat an̄ek yan̄ yawit, “Nin kabikon nam̄in da mibiltok amin asak?” Yan̄ yawit, do gen kobogi iyik do mayak tawit.

35 An̄akwa pabin̄ yigek pan̄detni 12 kab̄i yoyin̄ban apba yan̄ yoyigit, “Amin kinda mibiltok amin ak do nandisak kan̄, bun̄onsi agek amin morap dakon oman amin egipjak.”

36 Yan̄ yan̄ek amin mon̄in̄ kinda abidan̄ an̄obin̄ bikbiknikon yipban agakwan kisiri da abidan̄ek yan̄ yoyigit,

37 “Amin kinda nak do nandan̄ek amin mon̄in̄ oden kinda but da abidosak kan̄, un̄un nak nan̄ abidosok. Ae amin kinda

nak abidosak kanj, unjun nak nanj gin dima abidosok. Datno nak yabekban pigim unjun nanj abidosok.”

Amin kinda uwal dima anjnimjak unjun notnin

(Lk 9.49-50)

³⁸ Yanban Jon da yan iyigit, “Yoyinjet, nin karjapno amin kinda da gak da manon korj yolban kamanj. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yanj sop anj imimanj.”

³⁹ Yanban Yesu da yanj yagit, “Dima kirinjik imni. Amin kinda nak dakon man yanjek wasok tapmimi tonj asak unjun amin nikon da nak do yanba yokwi tok asak? Unjun aripmi dima.

⁴⁰ Amin kinda uwal dima anj nimjak amin unjun notnin.

⁴¹ Nak asisi dayisat, amin kinda nak do nandanek ji do Kristo dakon amin kabi yan nandanek pakbi kolej damjak kanj, unjun amin dakon yumanj nogi dima pasil imjak.”

Anjak yokwi da nandanj gadat anjupbal asak

(Mt 18.6-9 ae Lk 17.1-2)

⁴² Yesu da amin sanbejek yanj yagit, “Amin kinda da amin moninj kinda nak nandanj gadanj naminjakanj yokwi asak do yabekban yokwi asak kanj, yabet asak amin wit misinj tip madep kinda tegikon amin da wamanj maba tap ilarisigwan pigek tagi kimotjak.

⁴³⁻⁴⁴ “Kisitgo da yokwi aki do gayinban kanj, kisitgo mandanj dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do kisitgo mandanj daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ae kandapgo da yokwi aki do gayinban kanj, kandapgo mandanj dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do kandapgo mandanj daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁷ Ae dabilgo da yokwi aki do gayinban kanj, dabilgo piliki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do dabilgo kinda piligek tagapmi Pinjokp da Amin Kila Asagon tagi wigiki.

⁴⁸ “Tipdomon namat dima kimokgoj, ae kindap dima kimokdok.”

⁴⁹ Tap gat kindap gat amin kisikon altosak.

⁵⁰ Tap unjun yo galagisi. Mani tap dakon galagi pasiljak kanj, nianjsi anek galagini anjaluk anej? Ji tap yombem egek notji gat but kalonjsi egipni.”

10

Mijnat panjkwinin dakon gen

(Mt 19.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu unjun kokup yipmanek Judia miktimon ae Jordan Pakbi teri kinda unjodon kigit. Unjodon egakwan mijnat amin madepsi apgwit. Apba Yesu iyi anj anj agit unjoden ae Pinjokp gen yoyigit.

² Yoyinjakwan Parisi amin diwari da abinj Yesu gen yokwi kinda yanban kanjek gen pikon yipnenj yanj nandanek yanj iyiwit, “Gen tebanin da amin kinda mijnatni tagi kwinitjak do yosok bo dima?”

³ Yanba yoyigit, “Moses da ni gen teban nanj damgut?”

⁴ Yanban iyiwit, “Moses da yanj mandagit: Amin kinda mijnatni kwinit do kanj, mijnat panjkwinin papia kinda mandanj iminek kwinitjak.”

⁵ Yan yanba Yesu da yagit, “Moses unjun but tebanji do anek gen teban unjun mandagit.

⁶ Mani wasok wasogikon Pinjokp da amin wasanek

‘mijnat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁷ ‘Unjun do anek wili da menj datniyo yopmanek mijnatni gat muwukbal

⁸ giptim kalonj anjil.’

Gen yanj tosook, do amin wam da bamori dima, giptim kalonj amal.

⁹ Unjun do Pinjokp da mijnat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panjwasekdo.”

¹⁰ Yan yanban yutnon wigek panjetni da unjun gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinjba yanj yoyigit, “Amin kinda da mijnatni yipmanek kinj mijnat kalugi pasak kanj, unjun amin yumabi asak.

¹² Ae mijnat kinda da eni yipmanek kinj wili kalugi pasak kanj, unjun mijnat yumabi asak.”

Yesu da mijnat monjiyo gisam yomgut

(Mt 19.13-15 ae Lk 18.15-17)

¹³ Amin da mijnat monjiyoni Yesukon timik panopgwit. Panobinj Yesu da kisiri kwenikon witjisak do iyiwit. Mani panjetni da yanj yoyiwit, “Dima panjopni. Panjkit!”

¹⁴ Yanba Yesu da buri yokwi tanban yanj yoyigit, “Mijnat monji yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjokp da Amin Kila Asak unjun amin mijnat monjiyo da tilagon ekwan unjoden amin dakon.

¹⁵ Nak asisi dayisat, amin kinda da mijnat monjiyo da Pinjokp da Amin Kila Asak abidonj unjun da tilak dima abidoni kanj, unjungwan aripmi dima pigikdanj.”

¹⁶ Yan yanjek Yesu da mijnat monjiyo timigek kisiri kwenikon witjinjek gisam yomgut.

Monji gimonj kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mt 19.16-30 ae Lk 18.18-30)

¹⁷ Yesu pidanj kik do anjakwan amin kinda tintim yanjek abinj gawak iminek yanj iyigit,

“Yoyin det giman, nian si anjek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjok kalonji gin unun amin tagisi.

¹⁹ Gak gen teban nandan mudosol, unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni;
 minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani;
 yo kabo dima noni;
 top dima yoni;
 top gen yanjek amin notji yum dogin gen pikon dima yopni;
 amin dakon yo kabi pankiligek dima timitni;
 mej dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

²⁰ Yanban amin unun yan yagit, “Yoyin det, nak monjisogon da gen teban morap guramik an an ogum da obisat.”

²¹ Yanban Yesu da kan galak tanjek yan iyigit, “Yo kalonji tosoke unun dima asal. Gak kin yo morapgo yuman nanjek unun dakon monen ban yoni mini amin do yobi. Yan anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamsidak. Yan anjek abin nak nol.”

²² Amin unun yoni morapmi tan imgwit, do gen unun nandan but yokwi nandanek si kigit.

²³ Kinakwan Yesu da pandetni pindagek yan yoyigit, “Yoni morapmi amin unun Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.”

²⁴ Gen unun nandanek nandaba njwakjwarisi agit. Mani Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Monjinoni, amin Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.”

²⁵ Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bubpup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanjek yoni morapmi amin unun Pinjok da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁶ Yanban pandetni nandaba njwakjwarisi aban notni yoyin yoyin anjek yan yawit, “Yan kan namin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁷ Yanba Yesu da pandet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjok da aripmi tagi asak. Pinjok da yo morap ak do tagi asak.”

²⁸ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanjek gak nan gin gol awilgaman.”

²⁹ Yanban Yesu da yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda da nak do ae Gen Bin Tagisi do nandanek yutni, peni padik padikyo, sami, meji, datni, minjat monjiyoni, ae miktimni yopman detjak kan,

³⁰ tamoni do Pinjok da yo madepsi imdisak. Miktimon egipjak bisapmon yo morap kalip yopman dekgit unun dakon tilak yapmanjek yo morapmi imdisak. Unun amin da yutni, peni padik padikyo, sami, meji, minjat monjiyo ae miktim morapmi timitdisak. Mani unun gin dima, amin da yo yokwi anyomdan. Yan anjaka bisap madep apjak bisapmon egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.

³¹ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da bunon amin akdan. Anjaka amin morapmi abisok bunon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

Yesu unun kimotjak do gen bin yoyinban kosit kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Lk 18.31-34)

³² Yesu gat pandetni gat Jerusalem kokup papmon wigik do anjek Yesu iyi mibiltok anyoban kiwit. Kinakwa pandetni da nandak nandak morapmi anjaka amin bunon yolgwit unun da but pasol awit. Yan anjaka Yesu da pandetni 12 kabi aeni timik panmuwugek yo altan imni unun dakon but piso yoyinjek

³³ yan yagit, “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyin det amin unun da kisiron yipdan. Yan anjek gen pikon yipmanjek kimotjak do yan dagok akdan. Yan dagok anjek Amin Nwakjwari Kabi da kisiron yipdan.

³⁴ Unun amin kabi da anjokat anjek, ilip sul iminjek, baljanek anjaka kimotjak. Gildat kapbi anjakan kimoron da pidokdisak.”

Jems gat Jon gat amin madep egip do yagimal

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems gat Jon gat, Sebedi dakon monji bamot, unun da Yesukon altan iminjek yan iyigimal, “Yoyin det, nit yo kinda do gayikdamak, unun gak da abi do nandamak.”

³⁶ Yanbal yan yoyigit, “Nian aben do nandamal?”

³⁷ Yanban yan iyigimal, “Gak don tilimgo gat yikgi bisapmon nit kinda da gak da amin tetdo, ae kinda da gwanden tet do yitden do nandamak.”

³⁸ Yanbal Yesu da yan yoyigit, “Jil gen unun yomal unun dima nandan pisanjek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?”

³⁹ Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal.

⁴⁰ Mani, namin da nak da amin tet do yitjak, ae namin da gwanden tet do yitjak unun aripmi dima yan dagoken. Tamo unun

Piŋkop da amin kili manjiŋ yopgut unun dakon gin.”

⁴¹ Panjetni 10 kabi gen unun nandanek Jems gat Jon gat do butjap nandawit.

⁴² Mani Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, “Ji nandan, Amin Nwakiwari Kabi dakon amin tagi da iyi do nandaba wukwanek pi madepsi amin do yoba an. Ae geni guramiki kimotni do nandan.

⁴³ Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

⁴⁴ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin tagi egipjak.

⁴⁵ Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman anjinni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup papmon kin altawit. Yesu unun kokup yipman degakwan panjet kabini gat ae minjat amin kabi madep gat kisi kiwit. Kinakwa kosit ileron amin dabili mini kinda yikgit, mani Batimeus, unun Timeus dakon monji. Unun amin dabili mini do amin da moner imni do bisit yoyinjek yikgit.

⁴⁷ Yigakwan amin da “Yesu Nasaret amin obisak” yan yanba nandanek gen madepsi yan tidanek yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁸ Yan tidanban amin morapmi da gen tebai iyinjek dima yan tidosak do iyiwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁹ Yan tidanban Yesu da nandanek kosiron agek yan yagit, “Iyinba apban.”

Yanban amin da dabili mini amin yan iyiwit, “But galak nandanek pida. Opbi do yosok.”

⁵⁰ Gen unun yanba nandanek imalni kukwan yipmanek Yesukon opgut.

⁵¹ Opban Yesu da yan iyigit, “Nak ninan angaben do nandisat?”

Yanban dabili mini amin da yan iyigit, “Yoyinjet, nak sintok do nandisat.”

⁵² Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nandan gadan namisal, do kilek tanek kiki.” Yan iyinban unudon gin dabili sintanek Yesu yolgit.

Yesu tepmi panek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Yesu Jerusalem Kokupmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jon 12.12-19)

¹ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage ae Betani kokupmon kin altawit. (Kokup bamot unun Herj Olipmon tomal.) Altanek Yesu da panjetni bamori yabegek,

² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unudon kin altanek unudon gin donki bilagi kinda napmon akban konjil. Unun donki amin da kwenikon dima yikbi. Napmi witdalek anopjil.

³ Amin kinda da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan yan iyinjil, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok. Donjok yipban opdisak.’”

⁴ Unun amin bamot kin donki bilagi unun kosiron kagimal. Unun amin kinda da yoma kagakon gwilikba akgit. Napmi witalbal,

⁵ amin akgwit en da pindagek yawit, “Niban ak do anek on donki bilagi witaldalgamal?”

⁶ Yanba Yesu da gen yoyigit unudon gin yoyigimal. Abal nandan yominakwa donki anjigimal.

⁷ Yesukon altanek imalni ilik donki bilagi da kwenon yopmanakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yan anjakwan amin morapmi da kosiron imalni yaliwit. Anjakwa amin diwari da kin kindap kilin mandan panjobin kosiron yaliwit

⁹ Amin mibiltok kiwit ae bujon yolgwit kisi da yan tidanek yan yawit, “Osana! Piŋkop anjisinol!

‘Piŋkop dakon gisami tonj amin unun Amin Tagi da manon abisak.’

¹⁰ Osana! Babiknin Dewit da amin kila agit unudon gin on amin kila amin madepnin egip do abisak, unun do Piŋkop Wikwisi Kwen Kokup Amin anjisinol!”

¹¹ Yesu Jerusalem kin altanek Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigigit. Pigi yo morap pindak an an kigit, mani gildat pigik do anjakwan panjetni 12 kabi gat tobilek Betani kokupmon kiwit.

Yesu da yanban pik kindap kinda kibidagit

(Mt 21.18-19)

¹² Wisa daganakwan Betani kokup yipman dek obin kosiron Yesu jap do agit.

¹³ Yan anek pik kindap kinda dubagikan da tam dirim kagit. Yan kanek bami di tonj bo dima yan do kapmatjok da kin wisigit. Mani bami di dima pindakgit. Tam gin pindakgit, nido pik kindap dakon bami toktok bisap dima.

¹⁴ Yesu da kindap unun yan kanek yagit, “Bujon bami dimasi toki, anaki amin da

dimasi panj noni dosi nandisat." Gen yagit unun panjetni da nandawit.

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unun yolgit

(Mt 21.12-17 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹⁵ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kin altawit. Kin altanek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi pindakban amin monej ilit pi awit. Unun wasanek amin yolban wanja abigiwit. Yanj anek monej kulabik awit amin dakon tamo, ae minam ban monej ilit awit amin dakon tamo unun kisi pantobilban tagal kiwit.

¹⁶ Yanj anek amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoni timigek kin ap dima ani do yanjsop anjomgut.

¹⁷ Yanjsop anyominej yanj yoyinj dekgit, "Pinjkop da papiakon gen yanj mandabi:

'Nak dakon yut unun amin miktimi miktimi ekwan unun da abinj bisit anjamni do tosak.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo asak.'

¹⁸ Yanj yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjdet amin gen unun nandanek Yesu anakba kimotjak do kosit wisiwit. Unun Yesu do si pasalgwit, nido minjat aminyo da Yesu dakon gen yogokni do tamtam yawit.

¹⁹ Yanj yanjakwa pilin pilindo Yesu gat panjetni gat Jerusalem yipmanek kiwit.

Nandan gadaron da bisit ani

(Mt 21.20-22)

²⁰ Wisu dagokdo Yesu gat panjetni gat kosiron kiwit. Kinjek pik kindap unun kili wagilsi kibidagit kawit.

²¹ Yanj kanek Pita da Yesu da gen yagit unun nandanek yanj iyigit, "Yoyinjdet, ka! Apma pik kindap yokwi tosak do yagil abisok oni kibidak!"

²² Yanban Yesu da gen kobogi yanj yagit, "Ji Pinjkop nandan gadanj imni.

²³ Nak asisi dayisat, amin kinda da ilen kinda yanj iyisak, 'Gak pidanj tap kaga pigi' yanj iyinej but bamot dima asak kan, unun iyisak unudenj gin altokdisak.

²⁴ Unun do nak yanj dayisat, ni yo kinda do Pinjkop bisit iyinej yo unun timitni do nandan gadanj kinotni kan, yanj gin timitdan.

²⁵⁻²⁶ Ji bisit ani bisapmon amin kinda da yokwi anj damgut kan, yokwini yopmanj ibi. Yanj ani kan, Kwen Kokup Datji da yokwisi yanj gin yopdisak."

Yesu tapmim tanj imgut unun do iyiwit

(Mt 21.23-27 ae Lk 20.1-8)

²⁷ Yesu gat panjetni gat aeni Jerusalem kin altawit. Anjek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi agipgut. Agakwan mukwa

sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban dakon yoyinjdet amin, ae kila amin Yesukon opgwit. Obinej yanj iyiwit,

²⁸ "Namin da pi unun abi do yanj mudanj gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

²⁹ Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Nak jiban gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyo kisi kobogi tagi dayikenj.

³⁰ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjkop da yabekban pi agit, ho amin da yabekba agit? Unun do nayini."

³¹ Yanban iyi gin notni yoyinj yoyinj anjek yanj yawit, "Kobogi ni gen kinda nanj iyinenj? 'Pinjkop da yabekgit' yanj iyinenj kan, gen tebai yanj niyisak, 'Ji nido dima nandan gadanj imgwit?'

³² Mani 'Amin da yabekgit' yanj iyinenj kan, unun kisi tagi dima asak, nido nimo morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yanj nandan. Do Jon dakon man bin anjupbal anenj kan nindapnanj." Yanj do si pasalek

³³ Yesu do gen kobogi yanj iyiwit, "Nin dima nandanaj."

Yanjba Yesu da yanj yoyigit, "Nakyo kisi namin da pi unun aben do yanj mudanj namgut da pi asat unun dima dayikenj."

12

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Lk 20.9-19)

¹ Ae Yesu da tilak gen kinda yanj yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek nagal agit. Anjek unun nagalon wain sop bamanj til do gapma kinda wayikgit. Anjek kila amin da kabo noknok pindat do yut dubak kinda witjinban wigigit. Yut witjinjek kila amin da pini anek bami pakpak bisapmon bami di namni yanj nandanek wain pi unun da kisiron yipmanek miktim dubagikon kigit.

² "Wain sop pakpak bisap kwanj tanjakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit.

³ Kin altanban wain pi dakon kila amin da unun pi monji abidanj anagek bami kinda dima iminej yipba kigit.

⁴ Yanj aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekdak. Unun pi monji busunjikon anagek yo yokwisi anjimgwit.

⁵ Yanj aba kinda gat yabekban kwan anakba kimakgit. Yanj aba pi monji morapmi yabekgit. Diwari si baljanek diwari dapba kimakgwit.

⁶ "Dapmanjakwa kalonj kinda egipgut unun iyi dakon monji. Monji unun do galagisi nandagit. Bunon iyi dakon monji yabegek yanj nandagit, 'Monjino kwan kila amin

da unun do nandaba wukwanek geni nandanej bami di imni.'

⁷ "Mani kila amin da monji kanjek notni yoyinj yoyinj anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do nin amin on anajek wain pini nin do anawatneji.'

⁸ Yan yanek monji unun anakba kimakgit. Kimakban bumjotni pigaga nan maba wanga kigit.

⁹ "Ji nian nandan? Don pi ami da abinj pi kila amin nian anjomjak? Pi ami da abinj unun kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njakjwari da kisiron yipdisak.

¹⁰ Ji Pinjok da papiakon gen tosoq unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak amin da yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.

¹¹ Yo unun Amin Tagi da agit, anjakwan nin da kono yo masimisi asak.' "

¹² Yan yoyinban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyin det amin ae kila amin da "Tilak gen unun nin do yosok" yan nandanej Yesu abidok do nandawit. Mani minjat amin do pasalek yipba si kigit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej imimi bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Lk 20.20-26)

¹³ Parisi amin diwari gat ae Erot da kabikon amin diwari gat da Yesu dakon gen nandanej sun kinda yanban abidoni do kila amin da yabekgwit.

¹⁴ Yesukon kin altanej yan iyiwit, "Yoyin det, gak gen bami yogok amin yan nandaman. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae amin mani mini unun kisi Pinjok dakon anjak yoyinj dek mudosol. Gak nian nandisal? Sisa do monej imno tagi asak bo dima? Imneji bo dima?"

¹⁵ Mani Yesu da unun jamba but amin yan nandan yominej yan yoyigit, "Ji nido nak anjkewalgan? Monej tabili kinda anjabin naba koko."

¹⁶ Monej tabili kinda anjabin iba abidanej yan yoyigit, "On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

Yanban yan yawit, "Sisa dakon."

¹⁷ Yanba yan yoyigit, "Sisa dakon yo unun Sisa iyi do imni, ae Pinjok dakon yo unun Pinjok iyi do imni." Gen unun yanban nandanej Yesu do nandaba njakjwari agit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Lk 20.27-40)

¹⁸ Yan anakwa Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Unun amin kabi amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) Abinej yan iyiwit.

¹⁹ "Yoyin det, Moses da gen kinda yan mandagit, 'Amin kinda monji mini da kimagakwan minjatni isal egipjak kan, padige da panjakwan monji panjalasak.'

²⁰ Bisap kindakon peni padige 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjat panjek monji mini egek kimakgit.

²¹ Kimakban unun da bunjon nani da sakwabab panjek yan gin monji mini egi kimakgit. Ae unun da bunjon nani yan gin agit.

²² Unuden gin notni diwari kisi minjat unun panjek monji mini da kimakgwit. Kimagakwa minjat unun don kimakgit.

²³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minjatni asak?"

²⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji Pinjok da papiakon gen tosoq unun dima kan nandanyo an. Ae Pinjok dakon teban tok tosoq unun kisi dima kan nandanyo an. Unun do anek ji gen gulusun yon.

²⁵ Kimakbi da pidoni bisapmon minjat eyo agak dima tokdisak. Anjelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

²⁶ Nak amin da kimoron da pidot pidot unun dakon mibili dayiker. Moses da gen kinda mandagit ji manjin nandan bo dima? Moses da kindap kinda sonban kanjakwan Pinjok da gen yan iyigit:

'Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinjok.'

²⁷ Unun do nak yan dayisat, Pinjok unun amin kimakbi dakon Pinjok dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pinjok.'

Ni gen teban da mibiltok asak?

(Mt 22.34-40 ae Lk 10.25-28)

²⁸ Anjakwan gen teban yoyin det amin kinda da abinj pindakban Yesu gat Sadyusi amin gat gen emat awit. Yesu da gen kobogi tagisi yoyinban nandanej Yesu yan iyigit, "Ni gen teban da gen teban morap yapman mudanej mibiltok asak?"

²⁹ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Gen teban mibiltok asak unun yan:

'Israel amin kabi, gen unun nandani. Amin Tagi kalon gin unun Pinjokopin.

³⁰ Ji Amin Tagi Pinjokpi unun but gat, ae wup gat, ae tapmimo gat, ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.'

³¹ Ae unun da bunjon yan tosoq:

'Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.'

Unjun gen teban bamot da gen teban morap yapman mudomal.”

³² Yanban unjun gen teban yoyin det amin da Yesu yan iyigit, “Yoyin det, tagisi yosol. Unjun asisi, Pinjkop unjun kalonj dagin egisak, ae Pinjkop kinda dima egisak.

³³ Notgo do galagi nianj nandisal unjun si yapmanek Pinjkop do galagi madepsi nandanj imni. Bisapmi bisapmi unjun do nandanek ae oman anj iminek egipni. Yanj anjek gaga do but dasi nianj galak tosol, unjudej gin amin do but dasi galak tanj yobi. Unjun gen bamot da mukwa sogok mibili mibili yapman mudomal.”

³⁴ Yanban Yesu da amin nandanj kokwini tonj kinda da yosok yanj nandanek iyigit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun gak kili anjkwaj asal.”

Yanj yanban amin morap Yesu gen sanjbenek iyik do pasalgwit.

*Kristo unjun Dewit dakon Pinjkop
(Mt 22.41-46 ae Lk 20.41-44)*

³⁵ Yesu telagi yut nagalgwan egek amin yoyin degek yanj yoyigit, “Gen teban yoyin det amin da gen kinda yanj yonj, ‘Kristo unjun Dewit dakon yawi diwatni.’ Mibili nido yanj yonj?”

³⁶ Dewit Telagi Wup da anpuluganban iyij yanj yagit:

‘Pinjkop da nak dakon Amin Tagi yanj iyigit, “Gak abinj nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibangogwan yopbo gengo guramitni.”’

³⁷ Dewit da unjun amin do Amin Tagi yanj iyigit, do Kristo unjun Dewit dakon yawi diwatni dima, unjun Amin Tagini.” Yesu da gen unjun yanjakwan minjat amin kabi madep da nandanj galak tawit.

Gen teban yoyin det amin dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Lk 11.37-54 ae 20.45-47)

³⁸ Anjakwa Yesu da yoyin degek yanj yoyigit, “Ji gen teban yoyin det amin da dayin det anj unjun do pindak kimotni. Unjun amin ilikba pigikni dubagi panjek minjat aminyo da makeron ‘gildat tagi’ yanj yoyini yanj do galak tonj.

³⁹ Muwut muwut yutnikon ae jap noknok bisap madepmon amin mani tonj da yiyit tamokon yit do galak tonj.

⁴⁰ Unjun amin sakwabat panjkwalek yutni timikganj. Ae amin da pindatni yanj do bisit dubagisi anj. Unjudej amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdanj.”

Yoni mini minjat kinda da Pinjkop do paret agit

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu Telagi Yut Madepmon wigek paret yopyop tamo da kapmatjok yikgit. Yigek pindagakwan amin morapmi da paret yopgwit. Monenj morapmi tanj yomgwit amin unjun da monenj madep yopgwit.

⁴² Anjakwa sakwabat yoni mini kinda da abinj monenj gimani tabili bamori moninjisisok paret yopyop tamokon yopgut.

⁴³ Yanj yopban kanjek Yesu da panjdetni yanj panjmuwugek yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, on sakwabat unjun da paret yopmanjak unjun da amin morap da yopmanj si yapmanjak.

⁴⁴ Amin morap unjun monenjni morapmi tanj yomanjakwa diwari gin paret idapmon yopmanj. Mani on minjat wadak wadaksi anjek monenjni kisi yopmanjak. Kili jap yumanj nosak monenjni di dima tanj imanj.”

13

*Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit
(Mt 24.1-2 ae Lk 21.5-6)*

¹ Yesu gat panjdetni gat telagi yut madep dakon nagal yipmanj wanja pinjakwa monji kinda da yanj iyigit, “Yoyin det, tip madepsi banj yut tagisisi di awit do digo pindat!”

² Yanban Yesu da gen kobogi yanj iyigit, “On yut madep pindakdal, unjun dakon tip notni da kwenon dima tanj tanj akdanj. Tuwilba kisisi manj mudokdanj.”

*Yesu da jigij morapmi altoni do yagit
(Mt 24.3-14 ae Lk 21.7-19)*

³ Yesu Hej Olipmon yigakwan Telagi Yut Madep ason tet tagit. Anjakwan Pita, Jems, Jon ae Andru da iyij gin Yesu yanj iyiwit,

⁴ “Gak da gen unjun yal, unjun ni bisapmon altokdanj? Ni yo da mibitok altanban kanjek unjun yo morap altosak dakon bisap kwanj tosoke yanj nandanenj?”

⁵ Yanj yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjkwawalni do kanj kimotni.

⁶ Amin morapmi da abinj nak dakon man yanjek yanj yokdanj, ‘Nak naga Kristo.’ Yanj yanjek amin morapmi panjkwaldanj.

⁷ Unjun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat anj unjun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unjun yo morap altokdanj, mani miktim da mudosak bisap madep kili unjun yanj dima nandanani.

⁸ Miktim kinda dakon amin da pidanjanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdanj. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanjanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdanj. Anjakwa miktim diwarikon wudip akdisak, ae miktim diwarikon amin da jap do madepsi anjek diwari da kimotdanj. Minjat monji kwapmi tonj da monji altok do anjek suganba tepmi nandanj, unjudej gin unjun yo morap altoni

bisapmon, bisap madep kwanj tosok yan nandani.

⁹ “Uñun bisapmon ji disi do kila ani. Amin da gen pikon depdan ae Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi nap kirinban baljokdan. Ji nak nandan namañ do amin da ji panji miiktim dakon kila amin madep da inamon depba atdan. Uñun bisapmon nak dakon gen yoyini.

¹⁰ Miiktim da mudosak bisap madep tepmi dima apdisak. Mibiltok amin miiktimi miiktimi ekwanj uñun da Gen Bin Tagisi nandani.

¹¹ Amin da ji timik panpan gen pikon depni bisapmon dima pasolni. Ni gen ban yoyineñ yan dima nandani. Uñun bisapmon Pinjop da ni gen dayisak uñun ban yoyini. Yan anakwa ji dakon gen dima asak, uñun Telagi Wup dakon gen asak.

¹² “Uñun bisapmon amin da yan akdan; peni kinda da padige uwal da kisiron yipban anakba kimotdisak, ae amin kinda da miñat monjiyoni uwal da kisiron yopban dapba kimotdan, ae miñat monjiyo da meni datniyo do yan gin akdan.

¹³ Yan aba ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjan nandakdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin uñun Pinjop da yokwikon ban timitdisak.”

*Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mt 24.15-28 ae Lk 21.20-24)*

¹⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo yokwisi amin panupbal ak kinda don dima toktogi tamokon akban kokdan.” (On gen manjisak amin da pakyanji nandisak.) “Uñun bisapmon amin Judia miiktimon egipni uñun pasal kabapgwan tepmisi wigini.

¹⁵ Amin kinda yut kwenon egipjak kanj, yo kabini timit do yutgwan dima pigisak.

¹⁶ “Ae amin kinda pigaga egipjak kanj, yutnon ilikba pigikni kinj abidok do dimasi kisak.

¹⁷ Uñun bisapmon miñat monji kwapni tonj, ae miñat monji mum nonj uñun bupmisi.

¹⁸ Ji da Pinjop bisit iyinba nandanakwan yo uñun ais bisapmon dima altoni.

¹⁹ Uñun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjop da yo morap wasagiron da egi abisok ekwamañon yo jigisi uñuden kinda dima altagit. Ae buñon yo jigis uñuden aeni dima altokdan.

²⁰ Amin Tagi da uñun bisap dima anpisip asak tam miñat amin morap kisi pasilmom. Mani miñat amin kabi iyi do kili manjigit uñun do bupmi nandanek bisap anpisip akdisak.

²¹ “Uñun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kanj, geni dima nandan gadani.

²² Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan yokdan. Yan yanek wasok tapmimi tonj mibili mibili akdan. Anek miñat amin kabi Pinjop da iyi do kili manjikbi uñun panjiklikba kosit kilegi yipmanj detni do pini madep akdan. Mani aripmi dima akdan.

²³ Yo jigisi morap uñun dima altanakwa wagil dayisat, do disi kanj kimotni.”

*Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mt 24.29-31 ae Lk 21.25-28)*

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigis dakon bisap mudanakwan ‘gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek dima tenjenokdisak.

²⁵ Ae gik kundu yipmanjek mokdan, anakwa kwen kundukon yo tebai tonj uñun da kwakwalitdan.’

²⁶ “Uñun bisapmon amin da Amin Dakon Monji kanba tapmimni ae tilimni gat gikwemon da apban kokdan.

²⁷ Uñun da anelo kabini yabekban kinj amin iyi do manjikbi kabi miiktimi miiktimi ekwanj uñun panjmuwutdan.”

*Pik kindap kanjek butji pisosak
(Mt 24.32-35 ae Lk 21.29-33)*

²⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji pik kindap kanjek butji pisosak. Kiliñi pakbini tonj ae tami kaluk yopmanjak, uñun bisapmon gildat bisap kwanj tosok yan nandan.

²⁹ Uñuden gin yo morap dayit uñun da altanakwa miiktim da mudosak bisap madep kili uñunok kwanj tosok yan nandani.

³⁰ Nak asisi dayisat, amin uñun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap uñun kisi altan mudokdan.

³¹ Kundu gat miiktim gat pasildamal, mani nak dakon gen uñun dimasi pasildisak.”

*Yo morap altosak uñun dakon bisap
Pinjop Dat dagin nandisak
(Mt 24.36-44)*

³² Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo morap altokdisak uñun dakon bisap amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup aneloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

³³ Yo morap altokdan dakon bisap ji dima nandan, do kanj kimagek egipni.”

³⁴ Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda kokup kindakon kik do anek oman amini do pi kokwinik yomineñk yut

dakon kila ani do yoyisak. Anej yoma sop-sop dakon kila amin yoma kilani tebai asak do iyisak.

³⁵ “Ujun do anej ji kanj kimotni. Ji yut dakon ami ni bisapmon apjak unjun dima nandan. Apjak bisap unjun pilindo bo kalbi binap bo pup da gen yosok bisapmon bo wisa dagokdo unjun ji dima nandan.

³⁶ Tepmi abinj dandaban dipmin potni kanj, unjun tagi dima.

³⁷ Gen dayisat unjun amin morap kisi do yosot. Kanj kimotni.”

14

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do yawit

(Mt 26.1-5 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Gildat bamori egek don Yapyap Bilak ae Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altok do anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin da muwugek yan yawit, “Nianj anej Yesu anakwalek abidanj anjatno kimotjak?”

² Yan yanjek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidonej. Yan anej kanj, minjat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Minjat kinda da pakbi kibanj tonj tagisinar Yesu sonj imgut

(Mt 26.6-13 ae Jn 12.1-8)

³ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unjun da yutnon yikgit. (Saimon unjun kalip wuda tebani tonj egipgut.) Yesu jap noknok tamokon yigakwan minjat kinda pakbi kibanj tonj tagisi kinami kinda abidanjek wigigit. Awinj gapmi jokgalek Yesu da busunon tagalgit. (Unjun pakbi dakon yumanj nogi madepsi ae tibiri unjun tipnan wasanji.)

⁴ Yan aban amin diwari da kanjek buri yokwi tanja notni yoyin yoyin anej yan yawit, “Nidosi pakbi kibanj tonj tagisi unjun yumsi tagaldak?”

⁵ Amin da yubam tam, monen madepsi timik yoni mini amin do yomnom.” Yan yanjek minjat unjun gen tebai iyiwit.

⁶ Iyinja Yesu da nandanek yan yoyigit, “Ji minjat on yum koni. Nido jigi iman? Minjat on nak do yo tagisi asak.

⁷ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, do tagi panpulugoni. Mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

⁸ Yo minjat da agagi kili aban dagak. Nak kimokgo gapmakan nepni do unjun minjat da pakbi kibanj tonj nanj kili sonj namik.

⁹ Nak asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinjek minjat on da yo ak

unjun dakon gen bin kisi yoyinjakwa nandanek. Anej unjun minjat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yan teban tagit

(Mt 26.14-16 ae Lk 22.3-6)

¹⁰ Unjun bisapmon panjetni 12 kabikon kinda egipgut mani Judas Iskariot. Unjun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kinjek Yesu kisitnikon yipjak do yoyigit.

¹¹ Yoyinban but galak nandanek monen imni do yan teban tawit. Judas unjun nandanek Yesu kisitnikon yipjak dakon kosit wisigit.

Yesu gat panjetni gat jap nawit

(Mt 26.17-25 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹² Anakwan Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altagit. Unjun bisapmon Israel amin da Yapyap Bilak do nandanek sipsip moninj dapmanj sonj nonj. Unjun bisapmon panjetni da Yesu yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anej do nandisal?”

¹³ Yan yanja Yesu da panjetni bamori yabegek yan yoyigit, “Kokupmon kin kanbal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdanj. Jil unjun amin nanj yol ankinjil.

¹⁴ Kanbal yut kindakon wikwan kanj, unjun yut dakon ami yan iyinjil, ‘Yoyinjetnit da yosok, “Nak gat panjetnioni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonen dakon yut buri dukwan tosok?”’

¹⁵ Yan iyinbal unjun amin da yut madep kinda kwen nani do dolisak. Unjun yutnon jap noknok tamo ae amin iyit tamo kili panoman abi da tonj. Unjudon japnin panjosit anjil.”

¹⁶ Yoyinban kokupmon kin Yesu da yo morap do yoyigit unjudensi pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap panjosit agimal.

¹⁷ Pilin pilindo Yesu gat panjetni 12 kabi gat unjun yutnon opgwit.

¹⁸ Obinj jap noknok tamokon jap nanj yigek Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwalno da kisiron nepdisak. Unjun amin nin gat yigek jap nomanj.”

¹⁹ Yan yanban panjetni buri yokwi tanja kalon kalon yan yawit, “Nak dima, ma?”

²⁰ Yan yanja Yesu da yoyigit, “12 kabi jikon kinda nak gat bret idapmon sibinek nomak unjun.

²¹ Asi, Pinjokp da papiakon gen mandabi unjun da aripmon Amin Dakon Monji kimot akdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da

kisiron yipjak amin, awa! Unjun amin menji da dima anjalagit tam tagi.”

Yesu da panjetni japyomgut

(Mt 26.26-30 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²² Jap nan yigakwa Yesu da Bret kinda abidan, Pinjop ya yan iyinej, pudan panjetni do yomgut. Yominej yan yoyigit, “Timigek noni, on nak dakon giptim timno.”

²³ Yan yanek aeni wain kinam abidanek, Pinjop ya yan iyinej, yoban kisi da nawit.

²⁴ Nanakwa Yesu da sanbenek yan yoyigit, “On yawino. Amin morapni gat sanbek sanbek ak do parekdat.

²⁵ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjop da Amin Kila Agak kokupmon don wain kalugi nokenj.”

²⁶ Yan yanban kap kinda yanek yomakon pikeg Hlej Olipmon wigiwit.

Pita da manji imjak do Yesu da yagit

(Mt 26.31-35 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

²⁷ Hlej Olipmon wigakwa Yesu da panjetni yan yoyigit, “Pinjop da papiakon gen kinda tosok unjun da aripmon ji manji namdan. Gen unjun yan;

‘Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip wasen ki iyi iyi kikedan.’

²⁸ Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminej kikenj.”

²⁹ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin diwari dakon nandan gadat witald kisak kan, nak yan aripmi dima abenj.”

³⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, abisok kalbi pup kosit bamot dima yanakwan gak da nak do wasip kosit kapbi yokdisal.”

³¹ Yanban Pita da yan iyigit, “Uwal da gigeak nakyo kisi nit do ani kan, gak do wasip dima yokenj.” Yan yanban notni kabi kisi yan gin yawit.

Yesu Getsemani Pigaga bisit agit

(Mt 26.36-46 ae Lk 22.39-46)

³² Yesu gat panjetni gat miktim kinda mani Getsemani unjon kiwit. Kinj altanek Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak bisit akenj.”

³³ Yan yanek Pita, Jems, ae Jon kisi timikban kiwit. Kinj burikon jigi madepsi nandanek

³⁴ yan yoyigit, “Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji idon Pinjop do nandanek egipni.”

³⁵ Yan yanek angwikon kinj miktimon manj pagek bisit agit. Kosit kinda tosagon unjun bisap yokwi yapjak yan nandanek bisit yan yagit,

³⁶ “Aba, Dat, gak da yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unjun kukwoki

do nandisat. Mani nak dakon galaktok dima yolgi, gaga dakon galaktok unjun gin yolgi.”

³⁷ Yan yanek tobil panjetni kapbi egipgwiron kinj pindakban dipmin pakgwit. Pindagek Pita yan iyigit, “Saimon, gak dipmin pokdol, ma? Bisap awa kalonji da aripmon gin nak gat Pinjop do nandanek dima egipnenj?”

³⁸ Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan, panjkwalon aripmi dima moni. But da nak nol do galak tosok mani gip dakon teban tokni mini.”

³⁹ Yan yanek aeni tobilek kinj bisit mibiltok agit unudenj gin agit.

⁴⁰ Bisit anek abinj pindakban panjetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit. Panjolban pidan ni gen nan iyinenj yan do intanek isal yikgwit.

⁴¹ Aeni kinj bisit anj tobil abinj panjetni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pagek tapmin pan, ma? Dipmin aripmi kwayinj. Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unjun yipmanjanj.

⁴² Pidanba kino! Kabit, uwal da kisiron nejjak amin kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit

(Mt 26.47-56 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

⁴³ Yesu gen yanakwan unjon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirinj timigek bunon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinet amin ae kila amin unjun da yabekba apgwit.

⁴⁴ Uwal da kisiron yoyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, “Amin kinda nak da mandan noko kan, unjun amin nan abidoni. Abidanek kilani tebai anek ananj kini.”

⁴⁵ Judas unjon gin Yesukon kinj altanek yan iyigit, “Yoyinet!” Yan iyinej mogimikon mandan nagit.

⁴⁶ Yan aban kanek Yesu tebai abidawit.

⁴⁷ Aba unjun agkwit kabikon da kinda da emat agak sibani ilikgit. Higeek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji miragi mandan dagagit.

⁴⁸ Mandan daganban Yesu da obip amin yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirinj timigek nak abidok do abenj, ma?”

⁴⁹ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyinj dekgim. Unjun bisapmon nak abidok do dima nandawit? Mani Pinjop da papiakon nak do gen mandabi unjun da aripmon noman tosok.”

⁵⁰ Yan yanban panjet morapni yipmanjek pasal kinj mudawit.

⁵¹ Kirj mudanjakwa monjisok kinda imalni kwakwagi kindananj gin imegek Yesu yolgit. Emat amin da unun monjisok kisi abidok do awit,

⁵² mani imalni nanj kukwanjek pasal molan molanj kigit.

Yesu gen pikon ananj kiwit

(Mt 26.57-68 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵³ Yesu abidawit amin unun da Yesu abidan ananj mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yutnon wigiwit. Unun yutnon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ae gen teban yoyinjet ae kila amin kisi muwuk egipgwit.

⁵⁴ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat kindapmon yigek kindapni aliwit.

⁵⁵ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yanj nandawit, amin di yanj yomno abinj Yesu top gen yanj iminjek gulusun agit yanj yanjakwa anjatno kimotjak yanj nandawit, mani Yesu sunj kinda dima agit yanj kawit.

⁵⁶ Anjakwa amin morapmi da Yesu do top sitnok genyo yanjba geni dakon kosiri dima pisagit.

⁵⁷ Aba amin diwari da pidanj Yesu do top sitnok gen yanj yawit,

⁵⁸ "Nin da nandanapno Yesu da yanj yagit, 'Nak da Telagi Yut Madep amin da awit unun tuwilek gildat kapbi da butgwan yut njwaknjwari kinda aben. Yut unun amin kisit da agagi dakon tilak dima aben.'"

⁵⁹ Mani gen unun yawit unun kisi upbal tanjek gen dakon kosiri dima pisagit.

⁶⁰ Kili mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kila amin da inamon agek Yesu yanj iyigit, "Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yanj gaba nian nandan yomisal?"

⁶¹ Mani Yesu gen kagani sopmanjek gen kobogi kinda dima iyigit. Yanj aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, "Gak Kristo? Gak Pinjok gawak imamanj unun dakon Monji bo dima?"

⁶² Yanban Yesu da yanj yagit, "Unun nak mani. Ji don kanjakwa Amin Dakon Monji Tapmim Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anjek kanjakwa Kwen Kokup dakon kigkwemon da apban kokdan."

⁶³ Yanj yanban nandanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin iyi dakon paba pigikni pudagit. Yanj anjek yagit, "Mibilni nandak do amin nido sanjenjek yoyino apni?"

⁶⁴ Iyi do 'nak Pinjok dakon Monji' yanj yosok, do ji da nianj anj imnerj do nandanj?"

Yanban kisi morap da yawit, "Gulusun asak, do si kimotjak."

⁶⁵ Yanj yanjek diwari da ilip sul imgwit. Yanj anjek dabili imal nanj wamanj sopmanjek kisit da anjakgwit. Kisit da anjagek yanj iyiwit, "Namin da gikdak? Kombi gen ya!" Yanj iyinjakwa obip amin da abidanjek anjakgwit.

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-75 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁶ Anjakwa Pita unun yut da nagalgwan egakwan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman minjatjok kinda da opgut.

⁶⁷ Obinj Pita kindap alinjek ekwan kagit. Minjat unun da pakyansj yipban kwan kanjek yanj iyigit, "Gak Yesu Nasaret kokupmon nani gat kisi egipgumal."

⁶⁸ Yanban Pita da wasip yanjek yagit, "Gak da gen unun yosol nak dima nandisat." Yanj yanjek nagalon da wigat mibilon pigigit.

⁶⁹ Anjakwan oman minjatjok unun da Pita aeni kanjek amin unudon akgwit yanj yoyigit, "On amin unun Yesu da kabikon nani kinda."

⁷⁰ Mani aeni wasip yanjek yagit, "Dima."

Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da yanj iyiwit, "Gak asi Yesu da kabikon nani kinda. Gak Galili amin kinda."

⁷¹ Yanj yanjba Pita da tebaisi yanjek yagit, "Asisi dayisat, amin unun yonj nak dimasi nandanj imisat. Top yosot kanj, jobit tagi timikgen."

⁷² Yanj yanjakwan unudon gin pup gen yanban kosit bamot agit. Yanban nandanjek Pita Yesu da gen yagit unun do nandagit. Gen unun yanj yagit, "Nak dakon man kosit kapbi wasip yanaki pup da kosit bamot gen yosak." Gen unun do nandanjek buri yokwi tanban kunam madepsi tagkit.

15

Yesu Pailaron ananj kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Lk 23.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin ae gen teban yoyinjet amin ae gen kokwin amin kabi morap gat da muwugek gen kinda anteban awit. Anjek Yesu nap teban nanj wamanj ilik ananj Pailat da kisiron anjki yipgwit.

² Yipba Pailat da Yesu yanj iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

Yanban Yesu da gen kobogi yanj yagit, "Yosol unun mani."

³ Yanj yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da gen morapmi yanj imgwit.

⁴ Yanjba Pailat da aeni Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? Amin on da yokwi agil do gen morapmi yanj gaman.”

⁵ Yanj yanban Yesu da gen kobogi kinda dima yagit. Yanj aban kanjek Pailat nanda-ban njaknjawarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do yagit

(Mt 27.15-26 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

⁶ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon wasok kinda yanj awit: Juda minjat aminyo da dam tebanon yikdak amin kinda dakon man yanjakwa, Pailat da yopban kinj kinj awit.

⁷ Yesu gen pikon yipgwit bisapmon amin kinda mani Barabas unjun gat notni gat dam tebanon yikgwit. Unjun amin kabi Rom gapman do japmi nandanjek emat wamanjek amin kinda anjakba kimakgit. Unjun do dam tebanon yopgwit.

⁸ Kili amin morapmi da Pailaron kinj al-tanjek yanj iyiwit, “Bilagi bilagi asal, unjudej gin dam tebanon yikdak kinda pulugan yipbi kisak.”

⁹ Yanjba Pailat da yanj yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep nanj yipbo kisak do nandan?”

¹⁰ Pailat yanj yagit nido iyi nandagit: mukwa sogok amin dakon amin madep kabi Yesu do nandaba yokwi tanban top yanjek gen pikon yipgwit.

¹¹ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da minjat amin kabi madep buri suganjek yanj yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nanj yipban kisak do iyini.” Yanj yoyinba amin da yanj gin iyiwit.

¹² Yanjba Pailat da aeni yoyigit, “On amin ji da ‘Juda amin dakon kila amin madep’ yanj iyan, nianj anj iben do nandan?”

¹³ Yanjban yanj tidanjek yawit, “Tilak kindapmon anjakba kimotjak!”

¹⁴ Yanjba yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nanj agit?”

Yanjban mibiltok yawit si yapmanjek madepsi yanj tidanjek yawit, “Tilak kindapmon anjakba kimotjak!”

¹⁵ Yanjba Pailat da amin dakon buri moni do Barabas pulugan yipban minjat amin kabiyokon kigit. Kinjakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anjakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu toptopmon da man madep ingwit

(Mt 27.27-31 ae Jn 19.2-3)

¹⁶ Emat amin da Yesu abidan anjan gapman yut madep da nagalgwan pigiwit. Pigeek emat amin notni diwari kisisi yanj yoba abinj mudawit.

¹⁷ Muwugek Yesu do paba pigik gami kinda panj ingwit. Yanj anjek nap keli tonj kinda nanj kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanjek busunjikon wamanj ingwit.

¹⁸ Wamanj iminjek top iyinjek yanj yawit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!”

¹⁹ Yanj yanjek kindap kirinj nanj busunjikon anjagek ilip sul ingwit. Yanj anjek gawak iminjek toptopmon da man madep ingwit.

²⁰ Anjek topmon da man madep iminj mudanjek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik panj ingwit. Panj iminjek tilak kindapmon anjakba kimotjak do ilik anjan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

²¹ Kosiron kinj amin kinda kokup pap kik do apban kawit, mani Saimon. Unjun Sairini kokupmon nani kinda, Aleksanda gat Rupas gat dakon datni. Emat amin da Saimon gen tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

²² Kinj miktim tim kinda mani Golgata unjudon altawit. (Golgata unjun dakon mibili unjun Busunj Kidat flej.)

²³ Kinj altanjek wain gat pakbi isipmi kinda mani mea gat iktagilek iminjba nok do kurak tagit.

²⁴ Anjek tilak kindapmon anjakgwit. Anjagek imalni timit do satu wasok awit.

²⁵ Wisa dagokdo 9 kilok anjakwan anjakgwit.

²⁶ Anjagek mibili yanj do anjakgaman unjun dakon but piso gen yanj mandawit, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEP.

²⁷ Yesu da ilenj bamoron kabo noknok bamori kisi daggwit.

²⁸ Dapba Pinjokp da papiakon gen tosoke unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj: “Yokwi pakpak amin unjun kabikon anjakbi.”

²⁹ Amin kinj ap awit unjun da yanjba yokwi tok anj iminjek wunda kwalkwal anjek yanj iyiwit, “Ae! Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan kaluk ak do yagit,

³⁰ do giptimgo anjnutnanjek tilak kindapmon da pi!”

³¹ Yanj yanjba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin kisi yanj gin notni yoyinj yoyinj anjek anjolat anjek yanj yawit, “Amin diwari panpulugagit da nido iyi dakon giptim anjapulugok do antidok asak?”

³² On amin Kristo, asi Juda amin dakon Kila Amin Madepni kanj, tilak kindapmon da pinban kanjek nandanj gadanj imnenj.” Unjudej gin kabo noknok bamot teri teri dapbi unjunyo kisi yanjba yokwi tok anj ingumal.

*Yesu kimakgit**(Mt 27.45-56 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)*

³³ Gildat binap 12 kilok anjakwan miktim kisi pilin tuk anjakwan kin pilindo 3 kilok agit.

³⁴ Kin 3 kilok anjakwan Yesu da yan tidanjek yan yagit, "Eloi, eloi lama sabaktani?" Gen unun dakon mibili yan:

"Pinjokpno, Pinjokpno, nido nepman dekdal?"

³⁵ Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanjek yawit, "Nandan, unun Elaija do yan imisak."

³⁶ Yanba amin kinda timtim yanjek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unjungwan sibejek Yesu da nosak do anjenakgit. Anjenagek yan yagit, "Ji yipba konej. Elaija da asi abin tilak kindapmon nan abidan abinban konej, bo dima."

³⁷ Yan yanban Yesu madepsi yan tidanjek kimakgit.

³⁸ Kimagakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagar ki timi bamori agit.

³⁹ Anjakwan emat amin 100 dakon kila amin da Yesu injamikon kimakban kanjek yagit, "On amin asisi Pinjok dakon Monji egipgut."

⁴⁰ Anjakwan minjat diwari dubagisogon da agek pindak nandanyo awit. Unun minjat kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala, ae Maria nyakjwari kinda unun Jems bunjon nani gat Josep gat dakon menji, ae Salome gat kisi akgwit.

⁴¹ Yesu Galili miktimon egipgut bisapmon unun minjat kabi da yol awilek oman an iminjek egipgwit. Unun dagin dima, ae minjat diwari kisi Yesu gat Jerusalem kokup papmon kiwit unun kisi kanjakwa Yesu kimakgit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁴² Sabat dakon tagaptok bisap Nenjo pilindo

⁴³ Josep Arimatea kokupmon nani da apgut. Unun gen kokwin amin kabi dakon kila amin egipgut. Amin morapmi da nandaba wukwan imgwit. Ae unun Pinjok da Amin Kila Akdisak unun do jomjom anjek egipgut. Josep unun pasol pasoli mini Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit.

⁴⁴ Iyinjban Pailat da emat amin 100 dakon kila amin yan iban opban iyigit, "Asi Yesu kunjwak, bo dima?"

⁴⁵ Iyinjban emat amin 100 dakon kila amin da yan yagit, "Asi kunjwak." Yan yanban nandanjek Josep da bumjot anjiskas do yan mudan imgut.

⁴⁶ Aban Josep da kin imal kwakwagi kinda yumanj anabin Yesu dakon bumjot tilak kindapmon nan abin unun imal nan wangut. Wamanj anki tip kinam kindakon yipmanjek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sogput.

⁴⁷ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria Josep dakon menji gat da kanjakwal Yesu dakon bumjotni yipgut.

16*Yesu kimoron da pidagit**(Mt 28.1-8 ae Lk 24.1-12 ae Jn 20.1-10)*

¹ Sabat bisap mudanjakwan pilin pilindo Maria Makdala kokupmon nani, ae Maria Jems dakon menji, ae Salome, unun minjat kapbi da bit nelak, ae yo mibili mibili kibanj tagisi, Yesu dakon bumjotni soj im do yumanj panjosit awit.

² Yan anjek pakgwit da Sonda wisa dagokdo tip kinamon kik do kinjakwa gildat wigit.

³ Kinjek kosiron yan nandat anjek yan yawit, "Namin da tip kinam dakon tip madep antobilban pisosak?"

⁴ Yan yanjek kin kanba tip madep kili antobilbi kawit.

⁵ Yan kanjek tip kinamgwan pigi wili gimonj kinda kawit. Unun ilikba pigik kwakwagi dubagi kinda pabi da aminsi tet do yikban kawit. Kanjek wuripdagek pasalgwit.

⁶ Yan nandanjakwa yoyigit, "Ji wuripdagek dima pasolni. Yesu Nasaret kokupmon nani tilak kindapmon anakbi unun kok do aben, unun kili pidan kik, idon mini. Tamoni oni kabit.

⁷ Kin panjetni gat Pita gat yan yoyini, "Unun da kalip Galili miktimon mibiltan daminjek kik do kili dayigit, do unjudon kin koni."

⁸ Yan yoyinban minjat kapbi unun pasal nimnimegek tip kinamon da win timtim yanjek kiwit. Kin pasol pasol anjek amin di dima yoyiwit.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Jn 20.11-18)

⁹ Yesu Sonda wisa dagokdo kimoron da pidanjek mibiltok Maria Makdala kokupmon nani altan imgut. (Unun minjat Yesu da kalip konj 7 kabi burigwan egipgwit ban yol imgut.)

¹⁰ Altan iban kin Yesu dakon panjet kabini kunam takba pindagek yan yoyigit,

¹¹ "Yesu kalugi egakwan kat." Yan yanban gen unun do nandaba bami dima agit.

Panjetni bamori da Yesu kosiron kagit
(Lk 24.13-35)

¹² Bunjon panjetni bamori da kokup kindakon kik do kinjakwal Yesu da giptimi kulabik anek altan yoban amin njwaknwari kinda yan kagimal.

¹³ Altan yoban tobil kin notni diwari yoyinbal nandaba bami dima agit.

*Yesu da panjetni pi ani do yoyigit
(Mt 28.16-20 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)*

¹⁴ Aeni don panjetni 11 kabi muwuk yigek jap narakwa altan yomgut. Altan yominek gen tebaisi yanek yan yoyigit, "Ji amin da 'pidak da egisak' yan dayinba nido nandaba bami dima ak? Nandan gadatji mini?"

¹⁵ Aeni sarjenek yan yoyigit, "Ji miktimi miktimi kin Gen Bin Tagisi amin kisisi yoyin mudoni.

¹⁶ Amin kinda nak nandan gadan naminek telagi pakbi sosak kan, unun amin Kwen Kokup do amin asak. Ae amin kinda nak dima nandan gadan namjak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

¹⁷ Nak nandan gadan namni amin tapmim yobo wasok tapmimi ton yan ban akdan: nak dakon man yanek kon yoldan, ae gen njwaknwari yokdan.

¹⁸ Ae unun amin da tunon amin emari ton abidokdan, ae pakbi emari ton nanba unun da dima panupbal akdan. Unun amin da sot amin kisiri kwenikon witinba sotni mudokdan."

*Yesu Kwen Kokup wigigit
(Lk 24.50-53 ae Ya 1.9-11)*

¹⁹ Amin Tagi Yesu gen unun yoyin mudanakwan Pinjop da anenakban Kwen Kokup wigigit da Pinjop da aminsi tet do yikdak.

²⁰ Anakwan panjetni miktimi miktimi kin Pinjop dakon geni yoyin anan kiwit. Kinakwa Amin Tagi unun gat egek panpuluganakwan wasok tapmimi ton anek geni jonik panjeban agit.

Gen Bin Tagisi Luk da Mandagit

But piso gen

Luk unun Juda amin kinda dima. Unun Grik amin kinda. Ae nandak nandak amin madep kinda, ae wuda wamakyo kisi egipgut.

Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun da Yesu unun Israel amin gat ae Amin Nwakwari Kabi kisi yokwikon ban timit timit amin yan nolinban koman. Yesu pini wasanek ak do agit bisapmon minat aminyo yan yoyigit, "Telagi Wup da antagap aban Pinjop dakon geni tagisi bupmi amin do yoyij tenjenagit." (4.18 do koki) Asi, minat aminyo jigi mibili mibili pawit unun Yesu da yo tagisi anjomgut dakon geni morapmi Luk da mandagit.

Yesu dakon egip egipni morapmi do Luk kalon dagin yosok. Unun dakon geni papia diwarikon dima mandabi. Luk kalon dagin Yesu miktimon altagit bisapmon yo noman tawit unun do morapmi yosok. Ae Luk da Yesu da tilak gen kinda yagit unun Samaria amin kinda da kosiron kinj uwal da kisiron jigi pagit unun do mandagit. Ae Yesu da tilak gen kinda yagit unun monji kinda da datni yipman dek kigit unun do mandagit. Ae Luk dagin Sakius takis timit timit amin dakon geni mandagit.

Luk da yo diwari do morapmi yosok unun bisit pi tebaisi agak gat, ae Telagi Wup dakon pi gat, ae Pinjop da minat amin dakon yokwini wiririk yomisak unun do yosok. Ae Luk da minat da yo awit unun do morapmi yosok.

Luk papia on kalon nanj gin dima mandagit. Yabekbi Papia yo kisi mandagit. Unun papiagwan Yesu Kwen Kokup wigakwan unun da kwenon yabekbi da pi awit unun dakon geni mandagit.

Gen on Luk da Tiopilas do mandagit

¹⁻³ Kila amin madep Tiopilas, amin morapmi da Pinjop da yo morap nin da binapmon agit unun dakon geni papiakon mandak do awit. Yo morap wasanek altanakwa dabil da si pindagek yan tenjenok awit amin dakon gen yolek mandawit. Unun amin Pinjop gen do pi awit. Ae nak unun yo morap si wasanek noman tanj anaj opgwit unun dakon mibili pakyan si nandak do pini madepsi agim. Do gen morap on papiakon kilegisi mandan yipbo gagon opjak kar nandabo tagisi asak.

⁴ Papia on manjinek amin da gen morap gayiwit unun nandabi bamisi asak.

Elisabet da Jon anjalagit, ae Maria da Yesu anjalagit gat dakon gen

(Kilapmi 1.5-2.52)

Jon dakon altok altok dakon but piso gen

⁵ Erot da Judia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon mukwa sogok amin kinda egipgut mani Sekaraia. Sekaraia unun mukwa sogok amin Abiya da kabikon nani kinda. Minatni Elisabet unun Aron da kabikon nani.

⁶ Pinjop da dabilon kilegisi egek Amin Tagi dakon gen teban madep ae moniji kisi guramikgimal.

⁷ Mani Elisabet monji surj egipgut, do isal egek minat amin pelanjo agimal.

⁸ Bisap kindakon Sekaraia gat mukwa sogok amin notni gat Pinjop da dabilon mukwa sogok pi awit.

⁹ Anjek namn dasi Amin Tagi da telagi tamogwan wigi yo kibani tagisi sosak yan do anpakni yolek satu wasok awit. Yan aba Sekaraia dakon man da noman tanban mukwa sok do wigigit.

¹⁰ Wigi mukwa sonjakwan yomakon minat amin morap muwuk egek bisit pi awit.

¹¹ Anjakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda Sekaraia altan ingut. Unun alta mukwa kibani tagisi soson da tosok unun da aminsi tet do akgit.

¹² Akban kanjek Sekaraia wuripdagek pasalgit.

¹³ Mani anjelo da yan iyigit, "Sekaraia, Pinjop da bisitgo kili nandagit, do dima pasolgi. Minatgo Elisabet da monji wili kinda anjalakdisak. Mani Jon yan iyiki.

¹⁴⁻¹⁵ Amin Tagi da inamon mani wukwisi tokdisak, do gak butgo tagisi anjakwan kisik kisik akdisal. Ae amin morapmi da monji unun altosak bisapmon kisik kisik akdan. Menj da butgwan yitjagon da Telagi Wup da tujan iban egi anaj kikkdisak. Wain ae pakbi tebanyo dimasi nosak.

¹⁶ Unun da Israel amin morapmi pantobilban aeni Amin Tagini Pinjopmon kikkdan.

¹⁷ Elaija dakon anpak tapmimyo panjek Amin Tagi mibiltan iminek kikkdisak. Unun da minat monjiyo gat datni gat dakon but panjkilek aban but kalon akdan. Ae gen kirinjit amin dakon nandak nandak panmilip aban amin kilegi dakon nandan kokwin tagisi yombem akdan. Anjek amin pantagap aban tagap tanjakwa Amin Tagi apdisak."

¹⁸ Yan yanban Sekaraia da anjelo iyigit, "Nit minat amin pelanjo kili agimak. Do gen yanaki but bamot asat. Gen unun nianon da bami yosol yan nandaken?"

¹⁹ Yanban anjelo da yagit, “Nak Gebriel, nak Pinjkop da inamon akdat da yabekban gak do gen tagisi on gayik do abisat.

²⁰ Gen gayisat unjun asi Pinjkop da bisap yipgut unjun bisapmon noman tokdisak, mani nandabi bami dima asak, do gen yogok kositgo sopmanjakwan gen dimasi yanjek egi wigaki gen gayisat unjun bami noman tokdisak.”

²¹ Yan nandat anjek egakwal amin jomjom anjekek Sekaraia nido bisap dubak Telagi Yut Madepmon egisak yan nandanek but morap awit.

²² Yan nandanek egakwa Sekaraia yomakon pinj gen yok do antidok anjek kisit dagin tilak anyomgut. Yan anakwan kanjek Telagi Yut Madepmon dipmin yombem kinda bo kak yan nandawit.

²³ Sekaraia Telagi Yut Madepmon pi agak bisapni mudanjakwan tobi kokupnikon kigit.

²⁴ Panji egakwan don minjatni Elisabet monji kwap awilek yutnon pasili egakwan kanek 5 mudawit.

²⁵ Anjakwan yan yagit, “Amin Tagi da nak anpulanganban monji kwap awildat. Kalip monji mini egek amin da dabilon mayagisi nandagin, mani abisok kili unjun mayagino mudosok.”

Anjelo da Maria altan imgut

²⁶⁻²⁷ Elisabet monji kwap awilgit unjun dakon kanek 6 mudanjakwan Pinjkop da anjeloni Gebriel yabekban minjatjok kinda mani Maria unjun do kigit. Galili miktimon, kokup kinda mani Nasaret unjudon egipgut. Maria unjun amin kinda mani Josep, Dewit da kabikon nani unjun pasak do manjikbi.

²⁸ Gebriel Mariakon altan iminek yan yigit, “Gildat tagi. Amin Tagi gak gat egisak. Pinjkop da minjat diwari yapmanjek gak do yo madep yan nandisak.”

²⁹ Maria gen unjun nandanek burigwan da jigisi nandanek yan nandagit, “Ni gen kinda nanj nayisak?”

³⁰ Yan nandanakwan iyigit, “Maria, dima pasolgi. Pinjkop da gak do nandaban tagisi asak.

³¹ Nandaki, gak monji kwap awilek monji kinda anjalakdisal. Monji unjun mani Yesu yanjsi iyiki.

³² Unjun da amin man madepni tonj kinda egakwan amin da Pinjkop Wikwisi Dakon Monji yan iyikdan. Kalip babi Dewit da kila amin madep egipgut, unjun da tilagon Amin Tagi Pinjkop da yipban kila amin madep kinda egipdisak.

³³ Unjun da Jekop dakon diwatni dakon kila amin madepni bisap dagok dagogi mini egi anjan kinjek kilani akdisak.”

³⁴ Yan yanban Maria da anjelo yan iyigit, “Yo yosol unjun nian anjek altosak? Nak amin kinda pagim.”

³⁵ Yanban anjelo da gen kobogi yan iyigit, “Telagi Wup da gagon obinjakwan Pinjkop Wikwisi unjun dakon tapmim da gak kibitdisak. Unjun do anjek monji anjalaki unjun telagi egakwan amin da Pinjkop dakon Monji yan iyikdan.

³⁶ Nandaki, mamago Elisabet minjat pelanj kili agit, mani monji kwapni tonj, do monji wili kinda anjalakdisak. Kalip amin da ‘Monji aripmi dima panjalasak’ yan yawit, mani abisok monji kwap kinda awilakwan kanek 6 mudosok.

³⁷ Pinjkop da yo kinda ak do nandisak kan, aripmi dimasi antidok asak.”

³⁸ Yanban Maria da yan iyigit, “Nak Amin Tagi dakon oman minjat egisat, do unjun yosol nagon yan gin noman tosak dosi nandisat.” Yan yanjakwan anjelo da yipman kigit.

Maria da Elisabet kinj kagit

³⁹ Unjun bisapmon Maria tepmi kinjek miktim ilenji tonj timon Judia miktim dakon kokup pap kindakon kigit.

⁴⁰ Kinj Sekaraia da yutnon wigi Elisabet gildat tagi yan iyigit.

⁴¹ Iyinjakwan unjudon gin Elisabet monji burigwan yikgit unjun wigi mok agit. Anjakwan Elisabet Telagi Wup da burikon pigi tujanban

⁴² madepsi yan tidanjek yagit, “Pinjkop da yo tagisi minjat diwari do yomisak unjun si yapman mudanjek gisamni madepsi gamisak. Ae monji unjun gak da buron yikdak unjunyo kisi Pinjkop da gisamikdak!

⁴³ Amin Tagino dakon menji nagon nido obisak? Nak minjat tagi dima.

⁴⁴ Gak da gildat tagi yan nayinjaki unjudon gin monji butnogwan yikdak kisik kisik anjek wigi mok ak.

⁴⁵ Amin Tagi da gen gayigit unjun nandabi bami asisi noman tokdisak yan nandagit, do kisik kisik tagi abi.”

Maria da kisik kisik kap kinda yagit

⁴⁶⁻⁴⁹ Yan yanban Maria da yagit, “Nak oman minjatni gin, ae mano minisi, mani nak do yo tagisi asak, do but dasi Amin Tagi anjkisiat. Anjakwan butno da Pinjkop Panpulugok Amin do kisik kisik asak. Pinjkop Tapmim Ami da nak do yo madepsi kinda asak, do abisok ae don kisi amin da Pinjkop da gisamni madepsi namisak unjun do yokdan. Mani unjun telagisi tosok.

⁵⁰ Amin Pinjkop do pasolgon unjun amin bupmi nandan yomisak. Abisok ae don

minat amin morapyo yan ginsi bupmi nandan yomij anaj kikkisak.

⁵¹ Iyi dakon kisit dasi pi tapmimi tonj agit. Amin iyi do nandaba wigiwit amin unjun yolban wasen kiwit.

⁵² Kila amin madep yityit tamo madepmon yikgan unjun pabij yopmanek mani mini amin panenokdok.

⁵³ Amin jap do an unjun yo tagisi morapmi yominjakwan buri tugon. Anek amin yoni morapmi unjun yolban yoni mini da kwan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Iyi dakon oman monjini Israel panpuluganek yan teban tok gen Abraham gat ae babikni gat do yoyigit unjun dima intagit. Yan teban tok geni anteban anek unjun yawi diwatni dagok dagogi mini bupmi nandan yomij anaj kisak."

⁵⁶ Maria kanek kapbi Elisabet gat egek don kokupnikon tobil kigit.

Jon altagit

⁵⁷ Elisabet da monji anjalasak dakon bisap abinjakwan monji wili anjalagit.

⁵⁸ Anjalanek kisik kisik anjakwan Amin Tagi da bupmi nandan imgut dakon gen nandane kokup isalni gat ae yawi diwatni gat kisi da but galaksi nandawit.

⁵⁹ Altan gildatni 8 mudanjakwan giptimni mandak do apgwit. Abinek datni Sekaraia dakon man nan iyik do nandawit,

⁶⁰ mani menji da yan yagit, "Dima, mani Jon yansi iyinen."

⁶¹ Yanban iyiwit, "Yawi diwatjikon Jon man kinda dima tosok."

⁶² Yan yanek datni ni man nan yok do nandisak yan do kisit tilak an imgwit.

⁶³ Aba Sekaraia da yo kinda kan iba kilda mandisak do tilak an yoban iba yan mandagit, "Mani unjun Jon." Yan mandaban nandaba yo njwakjwarisi agit.

⁶⁴ Unjudon gin gen yogokni pisanjakwan gen wasanek yanek Pinjkop anjisigit.

⁶⁵ Anjakwan kokup isalni da kan pasalek unjun dakon geni yanba Judia miktim ilenji tonj timon kokup morap tawit amin kisisi da nandawit.

⁶⁶ Anek unjun do nandan kokwin anek egipgwit. Amin Tagi dakon tapmim tan imgut, do yan yawit, "Unjun monji taganek nian amin kinda egipdisak?"

Sekaraia da kombi gen yagit

⁶⁷ Jon dakon datni Sekaraia Telagi Wup da burikon pigi tujanban kombi gen yanek yan yagit:

⁶⁸ "Israel dakon Pinjkop da abin amini yokwikon ban yuman nan nipgut, do Amin Tagi anjisino.

⁶⁹ Oman monjini Dewit da kabikon da nin panpulugosak do amin tebaisi kinda anjnoman agit.

⁷⁰ Kalip kombi amin telagi da yan yawit,

⁷¹ 'Pinjkop da uwalnin gat ae amin morap nin do nandaba yokwi tok an niman amin da kision ban pulugan nipdisak.'

⁷² Sanjek sanjek telagisi agit unjun sigin nandanek babiknin bupmi nandan yom do yagit.

⁷³⁻⁷⁴ Babiknin Abraham yan iyigit, 'Nak asisi uwalji da kision ban pulugan depbo pasol pasoli mini egek oman amino egipdan.

⁷⁵ Gildari gildari nak da inamon telagisi ae kilegisi egi anaj kikan.'

⁷⁶ "Jon, monjino, gak don Pinjkop Wikwisi dakon kombi amin kinda yan gayikdan. Gak Amin Tagi mibiltan imitek kositni yuldisal.

⁷⁷⁻⁷⁸ Anek minat amin kabiyoni yoyin dekbi mibilni nandaba pisosak. Pinjkopnin unjun bupmini madepsi, do diwarini wiririk yominek pulugan timitdisak yan nandani. Unjun da Kwen Kokup dakon tenjenji madep yipban

⁷⁹ pilin tukgwan ekwan amin da tenjenji kokdan. Unjun da kosit noliban kanek but yawot dakon kositnan kinen."

⁸⁰ Unjun monji, wup gipyo kisi tapmimi tonji tagagit. Anjakwan miktim amin dima ekwan timon egakwan don noman tanban Israel amin da kawit.

2

Yesu altagit

(Mt 1.18-25)

¹ Unjun bisapmon Rom dakon kila amin madep Sisa Ogastus da gen teban kinda yipgut. Pi monjini kin amin miktimi miktimi ekwan unjun mani mandani do gen teban yipgut.

² Man mandawit unjun pi kaluksi awit. Unjun bisapmon Kwirinius da Siria provins dakon kila amin madep egipgut.

³ Sisa Ogastus da gen teban yan yipgut, do amin kisisi mani mandani do kokupni kokupni kin mudawit.

⁴ Josep unjun Galili provinskon, Nasaret kokupmon egipgut. Mani Dewit da yawi diwaron da altagit, do Judia provinskon, Dewit dakon kokup Betlehem unjudon kigit.

⁵ Minatni pasak do manjikbi Maria unjun gat kisi mani mandani do kigimal. Unjun bisapmon Maria monji kwapni tonj da kigit.

⁶ Kin Betlehem kokupmon altan egakwal Maria monji altosak dakon bisapni apgut.

⁷ Amin da yuman nanek dipmin pokgon yut unjun amin da yikba tugagit, do bulmakau yut kindakon pawigi yikgimal.

Yigakwal monji mibiltog; altanban Maria da imalnaŋ wamaŋ bulmakau idapmon yipban pakgit.

Sipsip kila amin da gen bin Nandawit

⁸ Bulmakau yutnon yigakwa Betlehem kokup da kapmatjok sipsip kila amin diwari da pilin kaga sipsip kila anek jon timon egipgwit.

⁹ Egakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda da altan yongut. Aban Amin Tagi dakon tenŋeŋi da tenŋeŋaŋ yoban madepsi pasal-gwit.

¹⁰ Anakwa anjelo da yan yoyigit, “Ji dima pasolni. Nandani, nak gen tagisi kinda anabisat. Unun amin kisi da nandanek kisik kisik madepsi akdaŋ.

¹¹ Abisok Amin Tagi Kristo unun Dewit da kokupmon ji do altak. Unun ji yokwikon ban timit do altak.

¹² Ji kin monji nakanak imalnaŋ wabi bulmakau idapmon potdisak do wisin koni. Unun kanek bami dayisat yan nandani.”

¹³ Gen yan yanakwan unudon gin Kwen Kokup anjelo morapmisi da pin notnikon muwugek Pinjok ankisinek yan yawit:

¹⁴ “Ason Kwen Kokup Pinjok ankisino. Miktimon amin galak taŋ yomisak unun kabikon but yawot tosak.”

Sipsip kila amin da Yesu analon awit

¹⁵ Anjelo da Kwen Kokup tobil wigakwa sipsip kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nin Betlehem kokupmon wigi Amin Tagi da gen niyisak unun dakon bami kono.”

¹⁶ Yan yanek tepmisi wigi Maria gat Josep gat paralon anek, monji nakanak unun bulmakau idapmon pakban kawit.

¹⁷ Kanek monji dakon gen bin nandawit unun yan tenŋeŋaŋba

¹⁸ nandanek amin kisisi nandaba yo nwanjwarisi agit.

¹⁹ Anakwa Maria da gen unun nandaban yo madep aban nandanek egipgut.

²⁰ Anakwan sipsip kila amin da tobil kinjek anjelo da gen yoyigit unun da aripmon pindakgwit, do Pinjok ankisiwit.

Yesu do man imgwit

²¹ Gildatni 8 anakwan, giptim mandak bisapmon, mani Yesu yan iyiwit. Dima altanakwan anjelo da unun man kili yagit.

Simeon gat Ana gat da Yesu Telagi Yut Madepmon kagimal

²² Josep gat Maria gat Pinjok da inamon kilek tok dakon bisap kili noman tagit. Unun dakon gen Moses dakon gen tebanon toso. Do Maria gat Josep gat da Yesu Monji Amin Tagi do paret do Jerusalem anjigimal.

²³ Amin Tagi dakon gen teban kinda mandabi nan yolek kigimal. Gen unun yan: “Minjat kinda monji mibiltog; unun wili kan, unun Amin Tagi do paret do.”

²⁴ Ae Amin Tagi dakon gen teban yolek paret ak do kigimal. Gen teban unun yan toso:

“Kinarim bamori bo ae yigi yigi bulagi bamori ban mukwa soni.”

²⁵ Unun bisapmon amin kinda Jerusalem egipgut unun mani Simeon. Unun amin anpakni kilegisi ae Pinjok gawak imin anjisinyo anek egipgut. Pinjok da Israel amin kabi but yokwikon egipgwit unun butni parŋteban asak do manjikbi amin unun do jomjom anek egipgut. Simeon unun Telagi Wup da burikon tugaŋbi amin kinda.

²⁶ Telagi Wup da burikon gen yan kili iyigit, “Gak tepmi dima kimotdisal. Amin Tagi dakon Kristo kanek don kimotdisal.”

²⁷ Simeon Telagi Wup da anŋtagap aban Telagi Yut Madepmon kigit. Anakwan Yesu menji datniyo da gen teban yolek Yesu anan oggumal.

²⁸ Anopbal Simeon da Yesu bedanek Pinjok ankisinek yan yagit:

²⁹ “Amin Tagi Tapmim Ami, kalip yagit unun da tilagon oman amingo nak but yaworon da tagi kimokgeŋ.

³⁰ Nin yokwikon ban timit do anek yo asal unun dabilno da kili unun kosot.

³¹ Amin morap da dabilon yo anŋnoman asal oni koman.

³² Unun da Amin Nwanjwari Kabi miktimi miktimi ekwan unun dakon but parŋteŋeŋ aban Pinjok dakon mibili nandakdaŋ. Anek gak dakon amin kabigo Israel dakon tilimni egipdisak.”

³³ Yesu dakon menji datniyo Simeon da gen yagit unun nandanek nandabal nwanjwarisi agit.

³⁴ Anakwal Simeon da gisam yominek Monji dakon menji Maria yan iyigit, “Nandaki, Israel amin morapmi da on Monji do anek man potdaŋ, ae morapmi da pidokdaŋ. But tobil ani do Pinjok da yabekgit, mani yanba yokwi tok an imdan.

³⁵ Yan anek amin morapmi dakon nandak nandak pasili ton unun parŋteŋeŋ akdisak. Anek but yokwi da emat agak siba da yan wamgo sugokdisak.”

³⁶ Unun bisapmon kombi amin minjat pelanji kinda egipgut, mani Ana. Unun Panuel, Ase da kabikon nani dakon gwi. Unun kalip amin paban egakwal bilak 7 kabi mudanakwan eni kimakgit.

³⁷ Eni kimagakwan sakwabab egakwan bilakni 84 agit. Ana unun telagi yut dima yipman dekgit. Jap kelek egek bisit pi anek

kalbi ae gildat kalba Pinjop gawak iminejek egipgut.

³⁸ Unjun bisapmon unjun kisi obin Monji kanek Pinjop ya yan iyigit. Yan anek Pinjop da Jerusalem amin panpulugosak do jomjom awit amin, unjun ban Monji dakon gen yoyigit.

Aeni Nasaret Kokupmon kiwit

³⁹ Yo morap Amin Tagi da gen tebanon tosoq unjun an mudaneq tobil Galili provin-skon iyi da kokup Nasaret unjudon kiwit.

⁴⁰ Monji tagan teban taneq nandan kokwini tagisi tan ingut. Ae Pinjop dakon gasamni madepsi tan ingut.

Yesu monjisok da Telagi Yut Madepmon wigigit

⁴¹ Bilagi bilagi Yesu dakon menji datniyo Yapyap Bilak kok do Jerusalem kin kin awit.

⁴² Yesu bilakni 12 anjakwan Yapyap Bilak dakon anpak yolek Jerusalem kiwit.

⁴³ Unjun bilak dakon bisap madep mudanawan menji datniyo tobil kokupnikon kik do kigimal. Mani Yesu Jerusalem sigin egipgut. Egakwan menji datniyo Yesu sigin egisak yan dima nandagimal.

⁴⁴ Amin agipgwit gat akwan bo yan nandaneq agakwal gildat kinda mudagit. Don diwatni ae notni agipgwit da bikbiknikon wusigimal.

⁴⁵ Wusin dima analon an aeni tobil Yesu wusineq Jerusalem kigimal.

⁴⁶ Kin gildat kapbi wusin mudaneq don Telagi Yut Madepmon analon agimal. Unjudon kanbal yoyindet amin da binapmon yigek gen yanakwa nandaneq mibili nandak do yoyin yoyin agit.

⁴⁷ Amin morap mirak panek yikgwit unjun nandak nandakni ae kobogi bamisi yagit unjun do nandaba njaknjawaris agit.

⁴⁸ Menji datniyo kan wiripdagek menji da yan iyigit, "Monji, gak nido yan anaki wusamak? Datgo gat nit gak do nandaba kik anek wusamak."

⁴⁹ Mani kobogi yan yoyigit, "Jil nido nak wusik do pi amal? Nak Datno da yutnon egipmisi egisat jil unjun dima nandamal?"

⁵⁰ Mani gen yoyigit dakon mibili nandabal dima pisagit.

⁵¹ Yesu menji datni yolban tobil Nasaret si kinjek bisapmi bisapmi menji datni dakon geni guramikgit. Anjakwan menji da unjun yo morap agit do nandaban yo madep aban nandaneq egipgut.

⁵² Yesu taganeq nandan kokwini tagisi tan ingut, ae Pinjop da galak tan iminjakwan aminyo kisi da galak tan ingwit.

Yesu da pini ak do anjakwan kositni yul do yo morap noman tawit dakon gen

3

(Kilapmi 3.1-4.13)

Jon da Pinjop gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.2-8 ae Jn 1.19-28)

¹ Sisa Taiberius da Rom dakon kila amin madep egakwan bilak 15 anjakwan Pontias Pailat da Juda gapman dakon mibiltok amin egipgut. Ae unjun bisapmon gin Erot da Galili miktim kila agit. Anjakwan padige Pilip da Ituria miktim ae Takonitis miktim kila agit. Anjakwan Lisanas da Abilene miktim kila agit.

² Anjakwan Anas gat Kaiapas gat da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgumal. Unjun bisapmon Sekaraia dakon monji Jon miktim amin da aripmi dima egipmi timon egakwan Pinjop da geni ingut.

³ Iban Jon unjun Jodan Pakbi oba tosoqon miktim morap ton unjudon agek Pinjop dakon gen yagit. Amin but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjop da diwarini yopman yomjak do yoyigit.

⁴ Yan anjakwan kombi amin Aisaia da papiakon gen mandabi unjun bami tagit. Gen unjun yan:

"Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidaneq yosok,
'Amin Tagi dakon kosit andimdim ani,
kositni pasin anmilip ani.

⁵ Anek dangap madep pekba tugoni ae iley morap pasinba kositni kilegisi asak.
Ae kosit gireni panmilip aba kilegisi asak.

Ae kosit yokwi panmilip aba wagil gwaljigi minisi asak.

⁶ Yan anakwa minat amin morapyo da Pinjop da nin yokwikon ban timit do anek pi asak unjun koni."

⁷ Amin morapmi Jon da telagi pakbi son yomjak do abinakwa yan yoyigit, "Ji tunjon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pinjop da butjap nandaneq yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Pinjop dakon butjap apdisak yan namin da unjun dakon but piso dayik da unjun yap do pasal kwan?"

⁸ Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami analon ani. Ji disi do 'Nin Abraham dakon babikni' yan dima yoni. Nak yansi dayisat, Pinjop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unjun Abrahamon da altawit unjun da yo madep dima asak.

⁹ Parenka kindap mibilon yipbi da tosoq. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandan kindapmon maba pigi sokdan.”

¹⁰ Amin da Jon dakon gen unun nandanek yan iyiwit, “Nin niansi anen?”

¹¹ Yanba Jon da kobogi yan yoyigit, “Amin kinda paba pigikni bamori kan, minini amin do kinda imjak. Ae japni tan iman aminyo kisi yan gin asak.”

¹² Yan yanban takis timit timit amin diwari telagi pakbi sok do apgwit unun da yan iyiwit, “Yoyin det, nin niansi anen?”

¹³ Iyamba yoyigit, “Ji takis gapman da dayisak unun da aripmon gin timitni. Ae sanbenek di gat dima timitni.”

¹⁴ Ae emat amin diwari da yan iyiwit, “Ae nin niansi anen?”

Iyamba yoyigit, “Ji amin yo yokwi an yominek top yoyinek monehni dima timitni. Topmon da gen pikon dima yopni. Pi an dakon yuman nogi timikgan unun aripninon timikgaman yan nandaba mudosak.”

¹⁵ Amin da butni pidanban but morap anek yan nandawit, “Jon unun Kristo bo?”

¹⁶ Yan nandanakwa Jon da yan yoyigit, “Nak pakbisi ban telagi pakbi son damisat. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witalgej. Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat son damdisak.

¹⁷ Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirin ni kisitnikon tanakwan apdisak. Abinek bami kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan.”

¹⁸ Jon nawa gen morapmi gat kisi amin dakon but pisoni do yoyigit. Yan anek Gen Bin Tagisi yan tentenan yomgut.

Erot da Jon dam tebanon yipgut

¹⁹ Jon da gapman dakon kila amin madep Erot tebai kan yagit, nido Erot da padige dakon minatni Erodias tuwil pagit, ae anpak yokwi di kisi agit.

²⁰ Erot yokwi kinda gat sigin sanben anek Jon dam tebanon yipgut.

Jon da Yesu telagi pakbi son imgut

(Mt 3.13-17 ae Mk 1.9-11)

²¹ Amin morap telagi pakbi sonakwa Yesu yo kisi sogit. Sorjek bisit anakwan kundu wital kigit.

²² Wital kinakwan Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak Yesukon pigit. Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tan gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Yesu dakon babini dakon man silip

(Mt 1.1-17)

²³ Yesu bilakni 30 da tilak anakwan pini wasagit.

Yesu unun Josep dakon monji amin da yan nandawit.

Josep unun Eli dakon monji.

²⁴ Eli unun Matat dakon monji.

Matat unun Liwai dakon monji.

Liwai unun Melki dakon monji.

Melki unun Janai dakon monji.

Janai unun Josep dakon monji.

²⁵ Josep unun Matatias dakon monji.

Matatias unun Amos dakon monji.

Amos unun Naum dakon monji.

Naum unun Esli dakon monji.

Esli unun Nagai dakon monji.

²⁶ Nagai unun Mat dakon monji.

Mat unun Matatias dakon monji.

Matatias unun Semen dakon monji.

Semen unun Josek dakon monji.

Josek unun Joda dakon monji.

²⁷ Joda unun Joanan dakon monji.

Joanan unun Resa dakon monji.

Resa unun Serubabel dakon monji.

Serubabel unun Sealtiel dakon monji.

Sealtiel unun Neri dakon monji.

²⁸ Neri unun Melki dakon monji.

Melki unun Adi dakon monji.

Adi unun Kosam dakon monji.

Kosam unun Elmamad dakon monji.

Elmadam unun Er dakon monji.

²⁹ Er unun Josua dakon monji.

Josua unun Eliesa dakon monji.

Eliesa unun Jorim dakon monji.

Jorim unun Matat dakon monji.

Matat unun Liwai dakon monji.

³⁰ Liwai unun Simeon dakon monji.

Simeon unun Juda dakon monji.

Juda unun Josep dakon monji.

Josep unun Jonam dakon monji.

Jonam unun Eliakim dakon monji.

³¹ Eliakim unun Melea dakon monji.

Melea unun Mena dakon monji.

Mena unun Matata dakon monji.

Matata unun Natan dakon monji.

Natan unun Dewit dakon monji.

³² Dewit unun Jesi dakon monji.

Jesi unun Obet dakon monji.

Obet unun Boas dakon monji.

Boas unun Salmon dakon monji.

Salmon unun Nason dakon monji.

³³ Nason unun Aminadap dakon monji.

Aminadap unun Atmin dakon monji.

Atmin unun Ani dakon monji.

Ani unun Esron dakon monji.

Esron unun Peres dakon monji.

Peres unun Juda dakon monji.

³⁴ Juda unun Jekop dakon monji.

- Jekop unun Aisak dakon monji.
 Aisak unun Abraham dakon monji.
 Abraham unun Tera dakon monji.
 Tera unun Nao dakon monji.
 35 Nao unun Seruk dakon monji.
 Seruk unun Reu dakon monji.
 Reu unun Pelek dakon monji.
 Pelek unun Ebe dakon monji.
 Ebe unun Sela dakon monji.
 36 Sela unun Kainan dakon monji.
 Kainan unun Apaksat dakon monji.
 Apaksat unun Siem dakon monji.
 Siem unun Noa dakon monji.
 Noa unun Lamek dakon monji.
 37 Lamek unun Metusela dakon monji.
 Metusela unun Enok dakon monji.
 Enok unun Jaret dakon monji.
 Jaret unun Malalel dakon monji.
 Malalel unun Kenan dakon monji.
 38 Kenan unun Enos dakon monji.
 Enos unun Set dakon monji.
 Set unun Adam dakon monji.
 Adam unun Pinjkop dakon monji.

4

Sunduk da Yesu anjkewalgit

(Mt 4.1-11 ae Mk 1.12-13)

1 Yesu Telagi Wup da burikon tujanban Jodan Pakbikon da tobil apgut. Abinjawan Telagi Wup da iyin anjan miktim amin da aripmi dima egipmi timon anjkgit.

2 Kin unudon gildat 40 japmi mini egek jap do madepsi agit. Anjakwan Sunduk da anjkewalgit.

3 Anjkewalek yan iyigit, "Gak asi Pinjkop dakon Monji egisalon yanbi tip on da bret daganban."

4 Yanban Yesu da yan iyigit, "Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

'Bret dagin amin egip egip tagi dima yom-jak.'

5 Yan yanban Sunduk da Yesu iyin anjan iley dubagisi kindakon wige unudon gin on miktimon miktim madep madep morap kisi yolinban pindagkit.

6 Anjek yan iyigit, "On miktim madep kisi kilani aki do yan mudan gabu man madep paki. On miktim madep kisi nak dakon, do amin kindo do im do nandaken kan tagi iben.

7 Gawak nabi kan, on yo morap gak do gamin mudoken."

8 Yan yanban Yesu da iyigit, "Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

'Amin Tagi Pinjkopji unun nan gin gawak iminek oman anjimni.'

9-11 Yan yanban Sunduk da Yesu iyin anjan Jerusalem kokup papmon kigit. Kin Telagi Yut Madep da kwenon awigi yipmanjek yan

iyigit, "Pinjkop da papiakon gen kindo yan tosok:

'Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisit da kendak abin gepni.'

Gen yan tosok, do gak asi Pinjkop dakon Monji kan, gak amon mibilikan pan ma."

12 Yanban Yesu da iyigit, "Pinjkop da papiakon gen kindo yan yosok:

'Amin Tagi Pinjkopji dakon tapmim kok do anjek dimasi anjkewaldo.'

13 Sunduk da panjkewal morap unun an mudanek ae bisap kindakon don anjkewalgen yan nandanek Yesu yipmanjek kigit.

Yesu unun Galili Provinskon Kinjek Wup da teban togon pini wasagit

(Kilapmi 4.14-9.50)

Yesu unun Galili Provinskon pini wasagit

(Mt 4.12-17 ae Mk 1.14-15)

14 Yesu unun Wup da teban togon aeni tobil Galili miktimon kigit. Kinjakwan minjat amin morapyo kokup teri teri egipgwit unun da gen bini nandawit.

15 Bisapmi bisapmi Juda amin da muwut muwut yutnon wige amin yoyin dekgit. Yan anjakwan amin kisi da anjkwit.

Nasaret amin da Yesu do nandaba yokwi tok awit

(Mt 13.53-58 ae Mk 6.1-6)

16 Yesu unun Nasaret kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon egek tagan teban tanjek amin tagi agit. Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi wigi agit unuden gin Sabat kindakon wigigit. Anjek Pinjkop dakon gen manjik do pidan agkit.

17 Pidan agakwan kombi amin Aisaia dakon papia iba abidan witaldak gen yan nan manjigit:

18 "Amin Tagi dakon Wupni nagon tosok, nido amin yoni minikon kinjek Gen Bin Tagisi yoyiken do nak manjinjek but nelak tagil namgut.

Ae dam tebanon ekwan amin pulugan ki abigini yan yoyiken do yabekgit.

Ae dabili mini amin tagi sirtoni, ae amin da pabin yopmanjan amin unun pulugan yopben do yabekgit.

19 Amin Tagi da minjat amin kabini yo tagisi anyomdisak dakon bisap kili abisak unun dakon yan tentenok aken do yabekgit."

20 Yesu unun gen manjin mudanek papia gironjgek kila amin do iminek yikgit. Yigakwan unun muwut muwut yutnon

amin kisi dabilni Yesukon gin tarjakwan yikgwit.

²¹ Anjakwa Yesu da yan yoyigit, "Pinjkop dakon gen manjiko nandayin unun abisok dabiljikon bami ton asak."

²² Yanban amin gen yagit do nandaba tagisi anjakwan yawit, "Mao! On Josep dakon monji da nianjansi da gen galagisi on yosok?"

²³ Yanba Yesu yoyigit, "Amin da gen kinda yon unun yan: 'Wuda wamak gaga dakon giptim anjmlip a.' Unun gen nak nayikdan, ma? Ae 'Kapaneam kokupmon wasok agil do amin da yanba nandagiman unun yomaninon yan gin abi do nandaman' yan nayikdan, ma?"

²⁴ Nak asisi dayisat, kombi amin morap kokup kalonni da geni dima nandan yoman.

²⁵ Asisi, kombi amin Elaija da bisapmon sikak dima manakwan bilak kapbi ae kanek 6 yan egek jap do madepsi awit. Unun bisapmon Israel miktimon sakwabat morapmi egipgwit.

²⁶ Mani Pinjkop da Elaija Israel sakwabat kinda do dima yabekgit. Sakwabat kinda Sarepat kokupmon egipgut unun do yabekban kigit. Sarepat unun Saidon kokup da tetgin do tosok.

²⁷ Ae kombi amin Elisa da bisapmon Israel miktimon wuda tebani ton amin morapmi egipgwit, mani kinda dima kilek tagit. Siria miktimon nani amin kinda mani Neman unun dagin kilek tagit."

²⁸ Yan yanban amin muwut muwut yutnon egipgwit kisi da japmisi nandanjek

²⁹ pidan Yesu yolba kokup da wanja pigigit. Kokup unun ilenon tagit, do tipdomon maba pigisak do ankiwit.

³⁰ Mani amin da bikbigon da si kigit.

Yesu da amin kinda konni yol imgut
(Mk 1.21-28)

³¹ Yesu Nasaret kokup yipmanjek Galili miktimon kokup kinda mani Kapaneam unudon pigigit. Pabigi egek Sabat bisap morapmon amin yoyin dekgit.

³² Yoyin degakwan amin kinda man madepni ton da gen njwakjwarisi niyisak yan nandawit.

³³ Konni ton amin kinda Juda amin da muwut muwut yutnon yikgit. Unun da madepsi yan tidanjek yan yagit,

³⁴ "Yesu, Nasaret amin, gak niban anjnim do nandisal? Nin panjupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinjkop Dakon Telagi Amini."

³⁵ Mani Yesu da kon tebai yan iyigit, "Gak gen dima yanjek amin on yipman det!" Yan iyijakwan kon unun da amin ukwayikban

manj amin da binapmon pakgit. Pagakwan amin unun dima anjupbal anjek yipman kigit.

³⁶ Amin da unun kan wuripdagek notni yoyin yoyin anjek yawit, "Mao, nian gen kinda yosok? Amin man madepni ton ae tapmimi ton da tilagon kon gen tebai yoyinban geni nandanjek pasal kwan."

³⁷ Yan yanakwa Yesu da pi agit dakon gen unun provins dakon amin kisi da nandawit.

Yesu da Pita dakon yopmi anjmlip agit
(Mt 8.14-15 ae Mk 1.29-31)

³⁸ Yesu Juda amin dakon muwut muwut yut yipmanjek Saimon da yutnon kigit. Saimon dakon yopmi sot anjek giptimni kindapmi sogit. Yan anjakwan Yesu da anjplugosak do iyiwit.

³⁹ Aba Yesu unun minat da kapmatjok panji agek giptimni kindapmi sogit unun pasil imjak do tebai yagit. Yanban sotni pasil iminjakwan unudon gin pidanjek japni panjosit agit.

Yesu da amin panjmlip agit
(Mt 8.16-17 ae Mk 1.32-34)

⁴⁰ Gildat si pigik do anjakwan amin da notni sot mibili mibili awit unun Yesukon panjopgwit. Panjopba Yesu da kisitni kwenikon kalon kalon wutjnjek panjmlip agit.

⁴¹ Ae amin morapmi konni ton unun yol yomgut. Yolakwan kon da yan tidanjek yawit, "Gak Pinjkop dakon Monji." Yesu unun Kristo yan nandan imgwit, do Yesu da kon gen dimasi yoni do kirinjik yomgut.

Yesu kokup pap diwarikon agipgut
(Mk 1.35-39)

⁴² Wisa dagokdosi Yesu amin dima egipgwit tim kindakon kigit. Anjakwan amin da wusij anjalon anjek dima yopmanj kisak do nandanjek abidok do awit.

⁴³ Mani yan yoyigit, "Nak Pinjkop da Amin Kila Akdisak unun dakon Gen Bin Tagisi kokup pap diwarikon kisi agek yoyin tenjenoken. Nak Pinjkop da unun pi aben dosi yabekgit."

⁴⁴ Yan yanjek Judia miktimon muwut muwut yut tan anjan kiwit unudon agek Pinjkop gen yoyigit.

5

Yesu da wasanjek panjetni timikgit
(Mt 4.18-22 ae Mk 1.16-20)

¹ Bisap kindakon Yesu Genesaret* Pakbi idap ilenikon agek Pinjkop dakon gen yanjakwan amin morapmi da abin unun da kapmatsisok anjwasinjek nandawit.

² Yesu bot bamori ilenikon tanbal pindakgit. Unun tap kilap simil simil amin

da yopba tanjakwal tap kilap simil simil yikni pakbikon sugawit.

³ Yesu unjun bot kindakon milkan wigigit. Bot unjun Saimon dakon. Unjun boron wigek Saimon yan iyigit, “Bot imin dilbi timisok di pakbikon kwan.” Yan iyinek Yesu boron wigek amin yoyin dekgit.

⁴ Yoyin dek mudanek Saimon yan iyigit, “Timisok di gat kinjek pakbi ilarikon kinjek tap kilap simil do yik yopba pigini.”

⁵ Yanban Saimon da iyigit, “Amin tagi, nin kalbi tap kilap simil do pi madep anek tap kilap kinda dima iligapdo wisa dagak. Mani gak dakon gen guramigek yik yum yopno pigini.”

⁶ Yoyigit unjuden anakwa tap kilap morapmisi yigon pigi tujanek yik dagok do awit.

⁷ Anakwa notni bot kindakon agipgwit amin da abin panpulugoni do kisit da tilak an yomgwit. Tilak an yoba apba tap kilap bot bamot kisikan yopba tujan jik tanjek pakbi kagagwan pigik do agimal.

⁸⁻¹⁰ Saimon gat notni kabi gat tap kilap ilikgwit unjun pindagek tamtam yawit. Ae Saimon dakon pi isal bamotni Jems gat Jon gat Sebedi dakon monji yat unjun kisi tamtam yagimal. Anek Saimon Pita da Yesu njakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, nepman dek ki. Nak yokwi pakpak!”

Yanban Yesu da Saimon yan iyigit, “Gak dima pasolbi. Abisok onda wasanek gak amin timitdisal.”

¹¹ Yan yanban bot bamotni ilikba ilenikon wigakwal yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgwit.

Yesu da amin kinda wuda tebani ton anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Mk 1.40-45)

¹² Bisap kindakon Yesu kokup pap kindakon egakwan amin wuda tebani ton kinda egipgut. Unjun da Yesu kanek njakben an iminek miktimon gawagek Yesu bisit tebai iyigit, “Amin Tagi, Pinjok da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

¹³ Yanban Yesu da kisitni amin unjun kwenikon witjinjek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanban unjudon gin wuda tebani pasil iminjakwa kilek tagit.

¹⁴ Aban Yesu da yan iyigit, “Gak amin dimasi yoyinek kin mukwa sogok aminon giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unjun da tilagon paret anaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

¹⁵ Mani Yesu da yo agit dakon geni sigin kin iren tagit. Anakwan amin morapmi da

geni nandak do opgwit. Ae sotni panmilip anjomjak do opgwit.

¹⁶ Mani Yesu bisap morapmi miktimon amin dima ekwan timon panji egek bisit pi agit.

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Mk 2.1-12)

¹⁷ Bisap kindakon Yesu amin yoyin degakwan Parisi amin ae gen teban yoyindet aminyo kisi panobin yikgwit. Unjun amin Jerusalem, ae Galili dakon kokup morap ton, ae Judia miktimon da opgwit. Yesu Amin Tagi dakon tapmim tan ingut, do sot amin panmilip agit.

¹⁸ Anakwan amin kabi kinda da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda waman anan opgwit. Unjun wayigon yipba pagakwan anan Yesu da akgiron awigik do awit.

¹⁹ Mani amin morapmi, do yutnon awigik do antidok awit. Do yut kwenon wigi yut tuwilek amin unjun wayigon pagakwan napon da abidanakwa amin morap da binapmon pigek Yesu da buronsi pigigit.

²⁰ Yesu da nandan gadatni pindagek yagit, “Not, diwarigo yopman gamisat.”

²¹ Yanban Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da iyi yan nandawit, “On namin amin kinda da Pinjok kulabinek gen unjun yosok? Diwari yopyop unjun amin kinda da aripmi dimasi agagi. Unjun Pinjok kalon dagen asak.”

²² Yesu da nandak nandakni unjun pindak nandanyo anek yan yoyigit, “Ji nido butjikon da nandak nandak unjun nandan naman?”

²³ Diwari yopyop ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unjun kisi amin da aripmi dima agagi.

²⁴ Mani Amin Dakon Monji on miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba pisolak do on amin anmilip aben.” Yesu yan yanek kisiri kandapmiyo kimakbi amin kanek yan iyigit, “Nak gayisat, gak pidan yalin potgo timigek yutgokon ki.”

²⁵ Yanban unjudon gin amin unjun pidanek yalin potni timigek Pinjok anjksinek yutnison kigit.

²⁶ Anakwan minjat amin morapyo unjun kan wuripdagek Pinjok anjksinek yawit, “Abisok yo njaknjarisi altanban koman.”

Yesu da Liwai (Matyu) yan ingut

(Mt 9.9-13 ae Mk 2.13-17)

²⁷ Unjun da kwenon Yesu yomakon pigek kin kanban takis timit timit yut kabenon takis timit timit amin kinda yikban kagit. Unjun mani Liwai. Yesu da Liwai yan iyigit, “Abin nak nol.”

²⁸ Yan iyinban Liwai pidan yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgit.

²⁹ Añek Liwai da yutnikon Yesu do jap madepi panjosit agit. Yanj aban takis timit timit amin morapmi gat ae amin diwari gat kisi yigek jap nawit.

³⁰ Anjakwa Parisi amin gat ae gen teban yoyijdet amin Parisi da kabikon nani unjun da Yesu dakon panjetni do yanba yokwi tok anek yanj yoyiwit, "Ji jap pakbiyo takis timit timit amin ae yokwi pakpak amin gat nido anj?"

³¹ Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Amin sotni mini unjun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni tonj unjun dagin wuda wamagon kwan."

³² Nak amin kilegi yanj ilit do dima pigim. Yokwi pakpak yanj ilikgo but tobil ani do pigim."

Pinjkop dogin nandanek jap kelek egip egip do yagit

(Mt 9.14-17 ae Mk 2.18-22)

³³ Parisi amin da Yesu yanj iyiwit, "Jon dakon panjetni bisap morapmi Pinjkop do nandanek jap kelek egek bisit pi anj. Ae Parisi amin nin dakon panjetnin kisi yanj gin anj. Mani gak dakon panjetgoni jap pakbiyo anek ekwanj."

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, "Monji kinda minjat pasak bisapmon unjun jap noknok bisap madep kinda, ae monji notni gat ekwanj, do jap kelek tagi dima egipni."

³⁵ Mani don monji unjun abidanj ananj kinakwa notni unjun bisapmon jap kelek ekwanj."

³⁶ Yesu da tilak gen kinda gat yoyinek yagit, "Amin kinda da imal kalugi kinda pudanj imal garanj daganj kwi kindakon bupjak kanj unjun tagi dima. Yanj asak kanj, imal kalugi anjupbal asak. Ae imal kalugi unjun kalipmi gat arip dima."

³⁷ Ae amin kinda da wain kalugi tibiri meme gip banj wasanji kalipmi kindakon kolesak kanj unjun tagi dima. Yanj asak kanj, wain da pukwa paptanj meme gip kirinjgakwa wain manj mudokdanj. Ae meme gipyo kisi yokwi tokdisak."

³⁸ Do wain kalugi meme gip kalugikon kolañ.

³⁹ Ae wain kalipmi nosok amin wain kalugi nok do kuragj nandanek yanj yosok, "Wain kalipmi unjun tagisi."

6

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Mk 2.23-28)

¹ Sabat bisap kindakon Yesu wit pi binap kinda nanj kigit. Kinakwan panjetni da wit bami di jimik kisit da misinjikba gipmi manjakwa bami si nawit.

² Anjakwa Parisi amin di da pindagek yawit, "Ji Sabat bisap dakon gen teban yapmanjek nido yanj anj?"

³ Yanba Yesu da kobogi yanj yoyigit, "Ji Dewit gat amin kabini gat da jap do awit bisapmon yo awit unjun di manjinj nandanj bo dima?"

⁴ Dewit unjun Pinjkop da yutnon wigi bret Pinjkop do parekbi unjun timikgit. Bret unjun mukwa sogok amin dagin tagi noknogi. Mani Dewit da nanjek amin kabini kisi do yomgut."

⁵ Yesu da sigin yanj yoyigit, "Amin Dakon Monji unjun Sabat bisap dakon Amin Tagi."

Yesu da Sabat bisapmon amin kinda anjmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Mk 3.1-6)

⁶ Sabat bisap kindakon Yesu Juda amin da muwut muwut yutnon wigek yoyijdet agit. Unjudon amin kisiri aminsi tetni girenjikbi kinda egipgut.

⁷ Parisi amin gat ae gen teban yoyijdet amin gat da Yesu Sabat bisapmon amin panjmilip aban kanjek gen yanj imnenj yanj do kanj egipgwit.

⁸ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek amin kisiri girenjikbi yanj iyigit, "Gak pidanj amin da inamon at." Iyijban amin unjun pidanj akgit.

⁹ Pidanj agakwan Yesu da yoyigit, "Ji nianj nandanj? Sabat bisap dakon gen teban unjun anjak tagi bo yokwi anej do yosok? Amin kutnok do yosok, bo ae amin si panjupbal ano kimotni do yosok?"

¹⁰ Yesu da amin morap kisi pindak ananj ki mudanek yanj iyigit, "Kisitgo anjnijninj a." Iyijban yanj gin anjakwan kisiri kilek tagit.

¹¹ Mani Parisi amin gat ae gen teban yoyijdet amin gat da japmisi nandanj iminjek iyig gin yanj nandat anjek Yesu nianjsi anj imno yanj yawit.

Yesu da yabekbini 12 kabi timikgit

(Mt 10.1-4 ae Mk 3.13-19)

¹² Unjun bisapmon Yesu kalbi bisit pi ak do kabap kindakon wigi Pinjkop bisit iyigit. Bisit pi anj egakwan wisa daganban

¹³ panjetni yanj yoban apba 12 kabi manjigit. Manjinjek yabekbi man yomgut.

¹⁴ Kinda unjun mani Saimon (unjun Yesu da Pita yanj iyigit).

Ae Saimon dakon padige Andru,

ae Jems,

Jon,

Pilip,

Batolomiu,

¹⁵ Matyu,

Tomas,

Alpius dakon monji Jems,

ae Saimon (unjun Selot da kabikon nani),

16 ae Jems dakon monji Judas, ae Judas Iskariot (unjun da don Yesu uwal da kisiron yipgut).

*Yesu da amin morapmi panmilip agit
(Mt 4.24-25 ae Mk 3.7-12)*

17 Yesu unjun amin kabi timikban ilenon da miktim kuldukgiban kindakon pukwa panjetni morapmi gat kisi akgwit. Anjakwa Judia miktim dakon amin morapmi gat, ae Jerusalem kokup papmon amin gat, ae tap amin Tair ae Saidon kokup da kpatmatjok egipgwit amin unjun gat kisi egipgwit.

18 Unjun geni nandakdo, ae sotni panmilip asak do nandanek apgwit. Kon da panjupbal abi amin unjun Yesu da panmilip agit.

19 Sot amin panmilip agak dakon tapmim Yesukon da apgut, do amin morap kisitni kwenikon igayik do awit. Yan anek kilek tawit.

*Yesu da yoni mini amin kisik kisik ani do yagit
(Mt 5.1-12)*

20 Yesu da panjetni pindagek yagit, “Yoni mini amin ji kisik kisik ekwan, nido ji Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan ekwan.

21 Abisok jap do an amin ji kisik kisik ekwan. Don jap nan tugokdan.

Abisok kunam takgan amin ji kisik kisik ekwan. Don jikgo yanjakdan.

22 Amin da dandaba ji Amin Dakon Monji yolyol amin yan dandanek nandaba yokwi tok andamdan. Ji unjun gat gadanek dima egipni do dayinek yanba yokwi tok an daminek man yokwisi damdan. Yo morap unjun altan damdan, mani ji kisik kisik ani.

23 Unjun bisapmon ji butji tagisi tanjakwan kisik kisik anek wigi mok ani.

Nandani. Kobogi do tomni wukwisi Kwen Kokupmon tan damisak. Kalip babini da kombi amin do yo yokwi yan gin anyomgwit.

24 “Mani yoni morapmi amin, awa! Ji yo tagisi wagil timikgan. Don butji panjeban ak do yo di dima timidtan.

25 “Abisok jap nanek butji papton amin, awa! Don jap do akdan.

“Abisok jikgo yanjan amin, awa! Don kunam tagakwa dabil pakbisi mokdan.

26 “Amin da man madep daman amin, awa! Kalip babikji da kombi amin toptopmi do yan gin an yomgwit.”

*Uwalnin but dasi galak tanjomnen
(Mt 5.38-48)*

27 Yesu da sanbenek yan yagit, “Geno nandan amin yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tan yomni. Ae nandaba yokwi tok an daman amin do anpak tagi anyomni.

28 Ae jobit timitni do dayan amin, unjun Pinjkop da panpulugosak do bisit iyini. Ae yokwi an daman amin do bisit ani.

29 Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, teri kinda kisi antobil ibi. Ae amin kinda da mirim imalgo gwayenban kan, yum kanjaki paba pigikgo kisi abidosak.

30 Ae amin morap da yo kabigo yobi do gayinba kan yobi. Ae amin kinda da yogo kinda abidan anjiskasak kan, antobil gamjak do tebai dima iyiki.

31 Amin da anpak niansi andamni do nandan, unjun anpak amin do anyomni.

32 “Amin butdasi galak tan daman banjin butdasi galak tan yomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin unjun kisi amin butdasi galak tan yoman ban butdasi galak tan yoman.

33 Ae anpak tagi andaman amin banjin anpak tagi anyomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak da anpak unjun kisi an.

34 Ae unjun amin goman tagi sopjak yan nandan teban nanek amin kinda do yo imni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin notni da goman unjun kisisi sopdan yan nandanek notni do yo yoman.

35 Mani ji uwalji do but dasi galak tan yominek anpak tagisi an yomni. Anek amin do yo yominek sopni do dima yoyini. Pinjkop da yokwi pakpak ya yan dima iyan amin unjun do yo tagi yumsi yomisak, do ji anpak tagisi ani kan, Pinjkop Wikwisi da kobogi do yo tagisi daminjakwan monjinisi egipdan.

36 Datgo da amin do bupmi nandisak, do jiyo yan gin amin do bupmi nandani.”

*Amin dakon anpak dima kokwinintri
(Mt 7.1-5)*

37 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinintri kan, Pinjkop da jiyo kisi dima kokwininjak. Ji amin yokwi aba unjun do kobogi timitni do dima yoyini kan, Pinjkop da jiyo kisi yokwisi do tebai dima dayikdisak. Ji amin dakon diwarini yopman yomni kan, Pinjkop da ji dakon diwarisi yan gin yopman damdisak.

38 Ji amin do yo yomni kan, Pinjkop da ji do yo damdisak. Unjun da yo morapmisi daminjakwan tugok tugogisi egipdan. Tilak niansi yomni unjun da tilak yan gin timidtan.”

39 Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Dabili mini kinda dabilni mini notni kinda kosit tagi yolisak? Kan kisi bamot gapmagwan mokdamal.

40 Papiya yut minat monjiyo yoyinjetni dima yapmangan. Mani papiya yut tagisi wigi mudanek don yoyinjetni yombem an.

41 Gaga da dabilon kindap kwik tosoq unjun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

⁴² Gaga da dabilon kindap kwik tosoq unun dima kañek nianon da notgo 'Dabilgokon jimjim tosoq unun pañ gamdisat' yan iyiki? Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosoq unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosoq unun kañbi pisanakwan tagi paki."

Kindap yokwi da bami yokwi potdan
(Mt 7.16-20 ae 12.33-35)

⁴³ Yesu da sanbenek yagit, "Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni. Ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

⁴⁴ Amin da kindap sop bami ban pindagek kindap yokwi bo tagi yan pindak nandanjo anj. Amin da pik kindap dakon bami pak do nap keli tonon kin dima dekgan. Ae wain sop kindap yokwi keli tonon kin dima pañ.

⁴⁵ Amin kilegi unun nandak nandakni kilegi morapmi butnikon ton, do anpak kilegisi asak. Anjakwan amin yokwi unun nandak nandak yokwi butnikon ton, do anpak yokwi asak. Nandak nandak nian amin butgwan ton, unun gen kagakon da yonj."

Yut bamori dakon tilak gen
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji nido nak Amin Tagi yan nayinek geno dima guramikgan?"

⁴⁷ Nagon obinek geno nandaneq guramikgan amin unun dakon tilak kinda doliken.

⁴⁸ Amin kinda yutni ak do anek gapma wayikban mibilisigwan pigakwan miktimgwan tip madep da kwenon gwak magit. Anek don yut unun da kwenon agit. Aban pakbi madepsi igek yutni tidan tuwil do agit mani yutni tebaisi agit, do tebaisi akgit.

⁴⁹ Mani amin kinda nak dakon gen nandaneq dima guramikdak amin unun amin kinda yombem. Unun yutni teban tokni mini isal miktimgwan gin agit. Don pakbi igek yut unun tidanban unudon gin tuwil ki madepsi tasik tagit."

7

Yesu da emat amin dakon mibiltok amin kinda dakon pi monji anmilip agit
(Mt 8.5-13)

¹ Yesu gen unun amin yoyin mudaneq Kapaneam kokupmon pigigit.

² Unun kokupmon Rom dakon emat amin 100 dakon mibiltok amin kinda egipgut. Unun dakon oman amini si galak tan ingut unun sot madep anek kimotdosi agit.

³ Anjakwan unun mibiltok amin da Yesu dakon gen bini nandagit, do Juda amin

dakon kila amin di yabekban Yesukon kiwit. Kin Yesu da abin oman amini anmilip asak do iyiwit.

⁴ Anek Yesu da anpulugosak do madepsi yan iyiwit, "Unun amin tagisi, do geni nandaneq kin oman monjini anpulugoki.

⁵ Unun amin da Juda amin nin do galak tan nimisak, ae muwut muwut yutnin witjin nimgut."

⁶ Yan iynba Yesu gat kisi kiwit. Kin yutni ankapmat anakwa mibiltok amin da notni di yabekban obin Yesu yan iyiwit, "Mibiltok amin da gak do yan yosok, 'Amin Tagi, pi madep dima gaben. Nak amin pinbisi, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak.

⁷ Yan do, naga gagon dima abit. Mani gak da kilek tosak do yanaki tagi kilek tosak.

⁸ Nido nak madepno da yongangwan egisat, do nak da unun dakon pinbini egisat. Ae emat amino nak da yongangwan ekwan, do kinda "Ki!" yan iyiko kisak. Ae kinda "Ap!" yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda "Pi on aki!" yan iyiko pi asak."

⁹ Yesu gen unun nandaneq nandaban yo madepsi aban tobilek amin madepsi buyon yolgwit yan yoyigit, "Nak yan dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagin."

¹⁰ Yan yanban amin yabekgit unun tobil yutnon wigi oman monji unun kili kilek tagit kawit.

Yesu da Nain kokupmon monji gimoni kinda kimoron nan aban pidagit

¹¹ Yesu bisap pisipmisok egek kokup kinda mani Nain unudon kinakwan panjetni gat ae amin morapmisi gat kisi kiwit.

¹² Kin unun kokup dakon tip dam dakon wigat ankapmat agit. Anek amin da amin kimakbi kinda waman anan wanga pinba pindakgit. Amin kimakgit unun dakon meni unun sakwabatek egakwan monji kalonisi da kimakgit. Unun kokup madep dakon amin morapmisi unun sakwabatek gat kisi pinba pindakgit.

¹³ Amin Tagi da sakwabatek unun kañek bupmisi nandan iminek yan iyigit, "Gak kuanam dima takgi."

¹⁴ Yan yanek kin bumjot abiwit tamo witjinakwan bumjot guramikgwit amin unun akgwit. Agakwa Yesu da yan yagit, "Monji gimoni pidoki do gayisat!"

¹⁵ Yan iynban amin kimakbi unun pidan yigek wasaneq gen yagit. Yanban Yesu da meni do ingut.

¹⁶ Aban amin morap kisi pasalek Pinkop ankisinek yan yawit, "Kombi amin madepsi kinda nin da bikbigon altanban koman. Pinkop da minat amin kabiyoni Israel panpulugok do abik."

¹⁷ Ae Yesu da yo agit unjun dakon gen bin da madepsi iren tanek Judia miiktim kisi aripmi agit, ae miiktim diwarikon kisi kigit.

Jon da panjetni bamori Yesu do yabekgit (Mt 11.2-19)

¹⁸ Jon dakon panjetni da Yesu da yo morap agit dakon geni Jon iyiwit.

¹⁹ Iyinjba panjetni bamori yan yoban op-bal Amin Tagi yan iyinjil do yabekgit, "Gak Pinjkop da amin yabet do yagit unjun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anej?"

²⁰ Amin bamot unjun kin Yesu altan iminjek yan iyigimal, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yan gayik do anek nit yabekban abamak, 'Gak Pinjkop da amin yabet do yagit unjun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anej?'"

²¹ Unjun bisapmon gin Yesu amin sotni mibili mibili tan yomgwit unjun panmilip anek konni tan yomgwit unjun yol yomgut. Ae dabilni mini morapmi paban pisawit.

²² Do gen kobogi yan yoyigit, "Jil kin abisok yo pindak nandanjo amal unjun do Jon iyinjil. Dabilni mini amin sinjon, ae kandapmi alek tanbi amin kosit akwan, ae wuda tebani ton amin unjun kilek ton, ae miragi mini amin da gen nandan, ae amin kimakbi pidon, ae yoni mini amin da Gen Bin Tagisi nandan.

²³ Amin kinda nak nandanek nandan gadatni dima witald kisak unjun amin kisik kisigi ton egisak."

²⁴ Amin bamot Jon da yabekgit unjun tobil kinakwal, Yesu da minjat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, "Ji miiktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal kinda anwayin aban kok do kiwit?"

²⁵ Dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda yik imalyo tagisi banjin pagit unjun kok do kiwit? Dima, yik imalyo tagisi panjek giptim dakon yoni tagi tagi dagin tan yoman amin unjun kila amin madep da yutnon gin ekwan.

²⁶ Mani ji ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Unjun bami, nak asisi dayisat, Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

²⁷ Unjun amin do Pinjkop da papiakon gen yan mandabi:

'Nandani, geno yan tenjenosak do amin kinda yabekgo unjun da mibiltan gamjak. Anek kositgo anjoman asak.'

²⁸ Nak yansi dayisat, amin morap miiktimon alton unjun Jon da yapman mudosok. Mani amin morap Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unjun da Jon yapmanjan."

²⁹ (Jon da amin gat ae takis timit timit amin gat telagi pakbi kili son yomgut, do gen

unjun nandanek yan yawit, "Pinjkop dakon anjak unjun kilegisi."

³⁰ Mani Parisi amin gat ae gen teban mibili nandak nandak amin gat unjun Jonon telagi pakbi dima sowit. Yan anek Pinjkop da kosit kilegi yolik do agit unjun manji imgwit.)

³¹ Yesu da sanbejek yan yagit, "Ni tilak gen kinda nan dayiko amin abisok ekwan unjun dakon anjak do nandaba pisanak? Unjun nianen amin di da ekwan?"

³² Unjun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon: 'Nin kasisin kili pisanan, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.'

³³ Yesu da sigin yan yagit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin abinek bret dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anjakwan, 'Konni kinda tan imisak' ji da gen unjun yawit.

³⁴ Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anjakwan kanek ji da yan yon, 'Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.'

³⁵ Ji da gen unjun yon, mani Pinjkop da pi morap agit unjun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak."

Minjat kinda da pakbi kibani tagisi nan Yesu son imgut

³⁶ Parisi amin kinda da Yesu yutnikon obin jap nosak do yan iban yutnikon obin jap tamokon yiggit.

³⁷ Unjun kokupmon yokwi pakpak minjat kinda egipgut. Unjun minjat Yesu Parisi da yutnon yigek jap nosok yan amin da yanba nandanek pakbi kibani tagisi kinami kinda abidanek yutnon wigigit. Tibiri unjun tipnan wasanbi.

³⁸ Wigi Yesu da manjikon kandapnikon panji agek kunam tagakwan dabil pakbini da kandapnikon man guktanba busun dangwani ban ikdigagit. Yan anek kandapnikon mandan nanek pakbi kibani tagisi nan son imgut.

³⁹ Yan anjakwan Parisi amin unjun Yesu yan imgut iyi burikon da yan nandagit, "On amin asi kombi amin kinda tam, on minjat kisiri kwenikon witjisak unjun yokwi pakpak minjat kinda yan nandaban."

⁴⁰ Yan nandanakwan Yesu da iyigit, "Sai-mon, nak gen kinda gayiko."

Yanban iyigit, "Yoyinjet, kili nayi."

⁴¹ Yanban Yesu da iyigit, "Amin bamori unjun amin kindakon gomani ton. Kinda dakon gomani unjun monen 500 danari, ae kinda dakon gomani unjun monen 50 danari.

⁴² Unun amin bamot gomani sopjil dakon monejni aripmi dima, do gomani dima sopjil do yoyigit. Gak nian nandisal? Yan aban jit amin da unun amin do madepsi galak tan imgut?"

⁴³ Yanban Saimon da iyigit, "Goman madepni dima sopjak do iyigit amin unun da, yan nandisat."

Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak kokwin kilegisi anek yosol."

⁴⁴ Yan yanek Yesu da tobil minjat unun kanek Saimon yan iyigit, "On minjat do koki? Nak yutgokon wiko kandapno sugoken do pakbi dima namil. Mani on minjat da dabil pakbini nan kandapno suganek busun danngwani ban ikdigak."

⁴⁵ Nak dima mandan nal, mani yutgokon si wiron da wasanek minjat on da kandapno mandan nak da sigen mandan nosok."

⁴⁶ Gak busunokon bit nelak dima tagal namil. Mani minjat on da pakbi kibani tagisi kandapnokon son namik."

⁴⁷ Do yan gayisat, on minjat dakon diwarini morapmi Pinjok da yopman iban nak do but dasi galagi madepsi nandan namisak. Mani diwarini tagapmisok tan iman amin Pinjok da diwarini yopman imjak kan, unun amin da nak do galagi madep dima nandan namjak."

⁴⁸ Yan yanek Yesu da minjat unun yan iyigit, "Nak da diwarigo yopman gamisat."

⁴⁹ Yan iyinban amin kabi Yesu gat jap nanek yikgwit unun iyi gin yan yawit, "On nianen amin kinda da diwari yopyop asak?"

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu da minjat unun yan iyigit, "Nandan gadatgo do anek Pinjok da gak yokwikon nan abidosok. Butgo yawori tanjakwan kiki."

8

Minjat diwari Yesu yolba kisi agipgwit

¹ Unun da kwenon Yesu kokup pap ae kokup monin monin tawit unudon agek Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yoyin tentenagat. Yabekbi 12 kabi kisi agipgwit.

² Ae minjat diwari Yesu da konni yol yomgut ae sotni panmilip agit unun kisi Yesu gat agipgwit. Kinda unun Maria. Maria unun Makdala kokupmon nani yan iyiwit. Kalip Yesu da konni 7 kabi yol imgut.

³ Ae Joana, Susana ae minjat morapmi gat kisi Yesu gat agipgwit. Joana unun Kusa dakon minjati. Kusa unun Erot dakon yutni dakon kila amin kinda. Unun minjat kabi yo kabini iyi dakon ban Yesu gat pandetni gat panpulugawit.

Jap yet tinjinok dakon tilak gen (Mt 13.1-9 ae Mk 4.1-9)

⁴ Amin morapmisi kokup morap tawiron da abin muwukgwit. Abin muwugakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁵ "Amin kinda unun jap yetni pigaga panji tinjinagat. Tinjinajakwan jap yet diwari kosiron manja amin da bamanakwa minam da abin si nawit."

⁶ Anakwa jap yet diwari tipmi ton timon mawit. Manj kwawit, mani miktim pakbini mini, do kibidan pasilgwit."

⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutinba kimak mudawit."

⁸ Ae jap yet diwari miktim tagisikon manj kwawit. Unun bami 100 taj tan awit." Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yagit, "Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandanek mibili nandan pisoni."

Yesu nido tilak genon dagin Pinjok gen yagit

(Mt 13.10-17 ae Mk 4.10-12)

⁹ Pandetni da tilak gen unun yagit dakon mibili do iyiwit.

¹⁰ Iyinja yagit, "Pinjok da ji banjin iyi dakon Amin Kila Agakni unun dakon mibili pasili ton unun damisak. Mani amin diwari tilak gen gin nandan."

"Do dabil sijtanek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan."

Ae gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdan."

Jap yet tinjinok dakon tilak gen dakon mibili

(Mt 13.18-23 ae Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu da sanbenek pandetni banjin yan yoyigit, "Tilak gen dayit dakon mibili unun yan. Jap yet unun Pinjok dakon gen."

¹² Jap yet kosiron mawit, unun amin Pinjok gen nandan dakon tilak. Amin nandan gadat aba Pinjok da yokwikon ban timitjak yan do Sunduk da abin butnikon Pinjok dakon gen gwayesak."

¹³ Ae jap yet tipmi ton timon mawit, unun amin da Pinjok gen nandan abidanek kisi kisi an dakon tilak. Mani geli tagi dima yipban kigit. Do nandan gadat bisap pisipmisok anek panjewal altan yoba tepmisi Pinjok manji imin mudon."

¹⁴ Ae jap yet jon keli ton bikbikgwan mawit, unun amin Pinjok dakon gen nandanek kin miktimon egip egipni do nandaba kik an unun dakon tilak asak. Unun monej gat ae on miktim dakon yo morap gat do galagi nandanakwa unun da wutin yominjakwa bami dima ton."

¹⁵ Mani jap yet miktim tagisikon mawit, unun amin Pinjok dakon gen nandanek tebaisi abidon unun dakon tilak. Unun

buri kalegisi tanjakwan tebai agek bami tagisi panjalon anj.”

Lam dakon tilak gen

(Mk 4.21-25)

16 Yesu da sanjenek yan yagit, “Amin da lam kolej kwoba nanj dima wutjinba tonj, bo ae dipmin potpot tamo da mibilgwan dima yopmanjanj. Noman tamokon yopmanjakwa amin da yutnon wijek tenjenj unun konj.

17 Yo morap pasili tonj unun don nomansi altan mudokdanj. Ae yo morap wutjinbi da tonj unun noman tanj mudanjakwa amin da pindak nandanjo akdanj.

18 “Ji kanj kimagek gen pakyansj nandani. Tanj yomanj amin unun Pinjkop da di gat sanjen daban timitdanj. Mani minini amin unun tanj namanj yanj nandisak unun Pinjkop da gwayekdisak.”

Yesu dakon menji padik padikyo unun namin?

(Mt 12.46-50 ae Mk 3.31-35)

19 Unun bisapmon menji padik padikyo Yesu kok do opgwit. Mani amin morapmi, do Yesu da kapmatjok kik do antidok awit.

20 Anjakwa amin di da Yesu yanj iyiwit, “Mengo padik padikgoyo yomakon agek gak gandak do yonj.”

21 Yanjba yoyigit, “Amin Pinjkop dakon gen nandanjek guramikganj unun menjo ae padik padiknoni.”

Yesu da yanjan mirim gat ae tap madep gat yawokgimal

(Mt 8.23-27 ae Mk 4.35-41)

22 Bisap kindakon Yesu panjetni gat bot kindakon wigek yanj yoyigit, “Pakbi idap teri kindo do kino.” Yanj yanjan kiwit.

23 Boron yigek kinjakwa Yesu dipmin pakgit. Anjakwan mirim madepsi kindo pakbi idapmon obinjakwan boron pakbi pigi tujanjakwa pasil do awit.

24 Anjakwa panjetni da kinj Yesu anyolek iyiwit, “Amin Tagi, nin pasildamanj!”

Iyinba pidan pakbi gat mirim gat tebai yoyinban mirim dima anjakwan pakbi yaworisi tagit.

25 Anjakwan Yesu da panjetni yanj yoyigit, “Nandanj gadatji dukon yipmanj?”

Yanjban panjetni si pasalgwit. Anjek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, “On nianjen amin kindo da pakbi mirimyo gen tebai yoyinban geni guramikgamal?”

Yesu da amin kindo dakon konni yol imgut

(Mt 8.28-34 ae Mk 5.1-20)

26 Yesu gat panjetni gat Gerasa miktim tetgin kinj altawit. (Gerasa miktim unun teri kindo tanjakwan Galili miktim unun pakbi idap teri kindo toso.)

27 Yesu bot yipmanjek ilenjon wijakwan unun kokup papmon amin kindo da abinj altan imgut. Unun amin konni tanj imgwit. Bisap dubagisi molanj egipgut, ae yut kindakon dima egipgut. Amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjanj miktimon gin egipgut.

28 Unun amin da Yesu kanjek madepsi yanj tidanjek Yesu da kandapmon manj pagek gen papmon da yanj yagit, “Yesu, gak Pinjkop Wikwisi dakon Monji, gak ninanj anjamdisal? Bupmi nandanj nabi. Yo yokwi dimasi anj nabi!”

29 Konj da amin unun yipmanj detjak do Yesu da kili iyigit, unun do madepsi yanj tidanjek gen unun yagit. Unun amin konj da bisap morapmi anjupbal awit, do amin da bisapmi bisapmi kilani tebaisi anjek nap teban tebaisi banj kisis kandapyoni panjeban awit. Mani nap teban unun panjaganjek konj da iminj suganjakwan miktim amin dima ekwanj timon kinj kinj agit.

30 Yesu da yanj iyigit, “Mango namin?” Iyinban konni morapmi tanj imgwit, do “Amin Kabi Madep” yanj iyigit.

31 Yesu da bupmi nandanj yomjak do konj da bisit tebai yanj iyiwit, “Nin gapma kidagi mini unjungwan piginenj do dima niyiki.”

32 Bit kabi madep kindo kapmatjok ilenjon egek jap nanjek egipgwit. Konj unun bit da butgwan pigik do Yesu bisit tebai iyinba nandanj yomgut.

33 Anjakwan konj amin unun yipmanj degek wij abigi bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanjek obandom nanj pigi pakbi idapgwan pikek pakbi nanj kimakgwit.

34 Anjakwa bit kila amin yo unun pindagek timtim yanjek kinj kokup papmon amin gat ae kokup teri teri egi ananj kiwit unun amin gat kisi yoyiwit.

35 Anjakwa amin da yo nianjensi kindo da altagit, unun kok do apgwit. Abinj Yesu altan iminjek amin unun konni kili yipmanj dekgwit kawit. Yanjba amin unun Yesu da buron buri kili pisagit ae ilikba pigikni tonj da yikgit. Yanj yikban kanj pasalgwit.

36 Anjakwa yo dabil da kanj nandanjo awit amin unun da konj da anjupbal abi amin nianjon da kilek tagit unun dakon mibili yoyiwit.

37 Yoyinba Gerasa miktim dakon minjat amin morap kisi pasol pasol madepsi nandanjek Yesu unun yopmanj dek kisak do iyiwit. Iyinba boron wigek yopmanj kigit.

38 Mani amin unun konj da yipmanj dek kiwit amin da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

Iyinban Yesu da tobil kisak do yabegek yanj iyigit,

³⁹ “Gak tobil yutgokon kinjek Pinjkop da gak anjapulganek yo madepsi ak unjun do amin yoyiki.” Yan iyinban amin unjun tobil kin kokupni dakon amin morap Yesu da anjapulganek yo morap agit unjun do yoyigit.

Yesu da minjatjok kinda kimakgit nan aban pidagit, ae minjat sotni tonj kinda anjkilek agit (Mt 9.18-26 ae Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu pakbi idap teri kinda do kinj altanjakwan amin morapmi da but dasi abidawit, nido unjun do jomjom anek egipgwit.

⁴¹ Unjun bisapmon amin kinda apgut, mani Jairus. Unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda egipgut. Unjun da Yesu da kandap mibilon manj pagak yutnikon kisakdosi madepsi iyigit.

⁴² Unjun monji mini, gwi kalonji kinda gin bilakni unjun 12 da tilak, unjun da si kimot do agit.

Yesu yutnikon kik do kosiron kinjakwan amin madepsi, do gitni gitni anjakwa kigit.

⁴³ Kinjakwan minjat kinda unjungwan agipgit. Unjun dagan mok anek yawini manjakwa bilak 12 yan agit, mani amin kinda da aripmi dima anjkilek agagi.

⁴⁴ Unjun minjat Yesu da manjikon kapmatjok abinej Yesu dakon imal dubakni da ilejikon igayigit. Anjakwan unjudon gin yawini pasil imgwit.

⁴⁵ Anjakwan Yesu da yagit, “Namin da igayin namik?”

Yanban amin morap nin dima dima yanjakwa Pita da iyigit, “Amin tagi, amin morapmisi da gak gat gadat gadatsi akwan.”

⁴⁶ Mani Yesu da yagit, “Amin kinda da igayin namanjakwan tapminno diwari kwan nandat.”

⁴⁷ Yanban minjat unjun aripmi dima pasilgen yan nandanek nimnimik abin Yesu da kandap mibilon manj pakgit. Manj pagak amin morap da dabilon mibili nido Yesu igayigit unjun dakon yanjkwok anek yan yagit, “Igayiko sotno unjudon gin pasilak.”

⁴⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Gwano, nandan gadatgo da gak anjkilek ak. Butgo yawori tanjakwan kiki.”

⁴⁹ Yesu gen unjun yanjakwan muwut muwut yut dakon kila amin Jairus da yutnon da amin kinda apgut. Abinej Jairus yan iyigit, “Gwago kili kunjwak, do yoyinjet isal dogin dima iyinbi kisak.”

⁵⁰ Yesu unjun nandanek Jairus yan iyigit, “Dima pasolgi. Isal nandan gadat gin anjaki gwago kilek tosak.”

⁵¹ Yan yanek yutnikon kinj altanek amin diwari dima wigini do yoyinjek Pita, Jon, ae Jems gat, ae minjatjok dakon menj datniyo gat timikban yutnon wigiwit.

⁵² Unjun yutnon amin morapmi da minjatjok do hupmi nandanek kunam tagek iyon iyon yanek egipgwit. Anjakwa Yesu da yoyigit, “Ji kunam yopgut. Dima kunjwak, isal dipmin pokdok.”

⁵³ Yanban minjatjok wagil kunjwak yan nandanek jiggo yanjan imgwit.

⁵⁴ Mani Yesu da minjatjok kisirikon abidanek gen papmon da yagit, “Gwano, pida!”

⁵⁵ Yan yanban minjatjok unjun dakon wupmi aeni tobil abin pigakwan unjudon gin pidagit. Pidanjakwan Yesu da jap di iba nosak do yoyigit.

⁵⁶ Aban menj datni da unjun kanek tamtam yagimal. Mani Yesu da tebai yoyigit, “Jil on yo noman tarban komal unjun do amin dimasi yoyinjil.”

9

Yesu da yabekbini 12 kabi pikon yabekgit (Mt 10.5-15 ae Mk 6.7-13)

¹ Yesu da yabekbini 12 kabi yan yoban obin muwukba sot amin panmilip agak, ae konj kisisi yolni dakon pi ani do yan mudan yomgut.

² Yominej Pinjkop da Aminon Kila Asak dakon gen yan tentenoni, ae sot aminyo panmilip ani yan do yabekgit.

³ Anek yan yoyigit, “Ji kosit agip do yo di dima timitni. Win kirin, ae yik, ae bret, ae monen, ae paba pigik bamori dima timitni.

⁴ Yut kindakon wugini kanj, unjudon gin egek kokup unjun yipmanj kini.

⁵ Kwa amin da ji dima timikba kanj, kokup pap unjun yipmanj det do kandapjikon kimbabanj tegon unjun tidanba kini. Yan aba amin da yokwi anjapno unjun do anek kwan yan nandani.”

⁶ Yan yoyinban kokupmi kokupmi agek Gen Bin Tagisi yoyin tentenanej amin dakon sotni panmilip awit.

Erot da Yesu namin amin kinda yanjsi nandak do agit

(Mt 14.1-2 ae Mk 6.14-16)

⁷ Gapman dakon kila amin madep mibiltogi Erot da Yesu dakon gen bini nandagit. Di da Yesu kanek Jon kimoron da aeni pidagit yan yawit, do Erot but morap agit.

⁸ Ae di da yawit, “Elaija da noman tak.” Ae di da “Kombi amin kalipsi egipgwit unjun kinda da kimoron da pidak” yan yawit.

⁹ Mani Erot da yan yagit, “Jon dakon tegi kili mandan dagagim. Mani abisok namin amin kinda dasi yo madepsi anjakwan gen bini nayinba nandisat?” Yan yanek Yesu kok do pini agit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Jn 6.1-13)

¹⁰ Yabekbi kabi aeni tobi Yesukon abinek yo morap awit dakon geni iyiwit. Iyinja Yesu da timikban iyi gin kokup kinda mani Betsaida unudon kiwit.

¹¹ Anakwa minjat amin kabi madepsi unun Yesu unudon kisak yan kan nandanyo anek bunjon yolgwit. Anakwa Yesu da tagisi nandan yominek Pinjop da Aminon Kila Asak unun do yoyinek sot amin panmilip agit.

¹² Pili pilindo yabekbini 12 kabi da obinj Yesu yan iyiwit, "Kokup amini minikon ekwaman, do yoyinbi minjat amin morapyo kinjek kokup moninj moninj ae timi digwan kin jap pakbiyo gat ae dipmin potpot tamoyo gat wisini."

¹³ Mani Yesu da yabekbini yoyigit, "Disi jap yomgut."

Yoyinban yawit, "Nin japnin morapmi dima. Bret 5 kabi gat ae tap kilap bamori gat gin. Nin kin on minjat amin morap do jap moninj ban si yumnejin do nandisal?"

¹⁴ (Wili 5 tausen da tilak egipgwit.)

Yanba Yesu da panjetni yan yoyigit, "Amin 50 50 yan panmuwuk yopba yik yik ani."

¹⁵ Yan yanban panjetni da yan gin aba amin kisi yik mudawit.

¹⁶ Yigakwa Yesu da bret 5 kabi gat ae tap kilap bamot gat kisi timik Kwen Kokup sinjanek gisamikgit. Anek bret gat ae tap kilap gat pandaganek panjetni do yominjakwan amin do kokwinik yomgwit.

¹⁷ Yoba timik amin morap kisi aripmisi nanakwa jap nawit dakon diwari tawit unun panjetni da similba yigi 12 yanji tugawit.

Pita da Yesu dakon mibili yan tenjenagit
(Mt 16.13-19 ae Mk 8.27-29)

¹⁸ Bisap kindakon Yesu iyi gin bisit pi agit. Unun bisapmon panjetni kisi unudon egipgwit. Egi yan yoyigit, "Amin kabi madep da nak do namin yan yon?"

¹⁹ Yoyinban yan iyiwit, "Dida Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi amin kalipmi kinda da kimoron da pidagit yan yon."

²⁰ Yanba yan yoyigit, "Mani ji disa nak do namin yan yon?"

Yanban Pita da antobilek iyigit, "Gak Kristo, Pinjop da yabekban apgul."

Yesu kimagek pidosak do yagit
(Mt 16.20-28 ae Mk 8.30-9.1)

²¹ Yan yanban Yesu da iyi Kristo egisak unun dakon geni amin kindakon dimasi yoni do yansop anyomgut.

²² Anek yan yagit, "Amin Dakon Monji da egi yo yokwi morapmi noman tan iba tepmi pakdisak. Ae Juda amin dakon kila amin,

ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyinjet amin unun da manji iminek anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan pidokdisak."

²³ Yan yanek amin kisi yan yoyigit, "Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni gildari gildari guramigek nak noljak.

²⁴ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanjek pi madep asak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanjek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁵ Amin kinda miktim dakon yo morap panek egi kimotjak bisapmon iyi pasiljak kan, unun yo morap da aripmi dima anpulugokdan.

²⁶ Amin kinda nak do ae nak dakon gen do mayagi nandisak kan, Amin Dakon Monji iyi dakon tilimni gat ae Datni dakon tilimni gat ae Pinjop dakon telagi anelo kabi dakon tilimni gat apjak bisapmon unun amin do mayagi yan gin nandan imdisak.

²⁷ Nak asisi dayisat, ji on akgan kabikon da di dima kimagek Pinjop dakon Amin Kila Agakni kokdan."

Yesu dakon giptim kulabik agit
(Mt 17.1-13 ae Mk 9.2-13)

²⁸ Yesu unun gen yanek egi gildat 8 yan da tilak mudanjakwa Pita, Jon ae Jems gat timikban ilen kindakon bisit pi ak do wigawit.

²⁹ Wigek Yesu bisit pi anakwan tomno dabilni kulabik anek imalni mal dakon tenjenji yombem agit.

³⁰⁻³¹ Yan aban anakwa Moses gat Elaija gat tilimni gat noman tagimal. Noman tanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit. Yesu Pinjop dakon galaktok yolek Jerusalem kokup papmon on miktim yipman detjak unun dakon gen yawit.

³² Pita gat notni bamot gat dipmin do yokwisi awit. Mani dipminon da pidan Yesu tilimni gat ae amin bamot gat kisi akba pindakgwit.

³³ Amin bamot Yesu yipman det do anakwal Pita da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, nin idon tagisi ekwaman. Nin yut kabek kapbi anen. Kinda gak do, ae kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen." (Pita gen unun nan yosot yan unun dima nandanjek yum yagit.)

³⁴ Pita gen sigin anakwan gikwem da pinj ilimik yomanakwan pasalgwit.

³⁵ Gikwem kagagwan da gen kinda yan altagit, "On Monjino, pino asak do manjigim, do ji geni nandani."

³⁶ Yanj mudanjakwan Yesu nanjin kawit. Yo ileñon altanba pindakgwit unjun iyi dogin nandaba tawit. Unjun bisapmon amin di dima yoyiwit.

Yesu da monji kinda koñni yol imgut
(Mt 17.14-21 ae Mk 9.14-29)

³⁷ Wisa dagok do Yesu gat pañdetni gat ileñ yipman pigakwa amin kabi madepsi kosiron domdom awit.

³⁸ Amin madep kabigwan da amin kinda da yanj tidañek anpulugosak do yanj iyigit, “Yoyinñet, monjino kalonji kindagin. Do kin koki do nandisat.

³⁹ Bisap morapmi koñ kinda da burigwan pigakwan unjudon gin madepsi yanj tidosok. Añek tebai anupbal anjakwan nimnimigakwan tarak da gen kaganikon wun tugoñ. Giptimi obisi anupbal anek bisap kalon kalon gin yipman dekkak.

⁴⁰ Pañdetgoni da yol imni do bisit tebai yoyigim, mani antidok awit.”

⁴¹ Yanj yanban Yesu da yagit, “Nandan gadtji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap niañ da ji gat egek jigisi guramik daben? Monjigo idon anop.”

⁴² Monji unjun Yesu da akgiron obinjakwan koñ da monji unjun ukwayikban miktimon man pagek nimnimikgit. Mani Yesu da koñ tebaisi iyinñek monji unjun anmilib aban kilek tanban datni do antobil imgut.

⁴³ Yanj aban amin da Pinkop dakon tapmim madepsi kanek tamtam yawit.

Yesu kimagek ae pidokdisak do yanban kosit bamot agit
(Mt 17.22-23 ae Mk 9.30-32)

Amin Yesu da yo morap agit do nandaba njwakñwarisi anakwa, Yesu da pañdetni yanj yoyigim,

⁴⁴ “Gen dayikdisat unjun pakyañsi nandani. Amin Dakon Monji amin da kisiron yipdan.”

⁴⁵ Mani pañdetni gen unjun dakon mibili pasili tan yomgut, do dima nandaba pisagit. Ae gen unjun dakon mibili nandak do anek iyik do si pasalgwit.

Namin da mibiltok amin egisak?
(Mt 18.1-5 ae Mk 9.33-37)

⁴⁶ Bisap kindakon Yesu dakon pañdetni namin da mibiltok aminin egisak yanj do gen emat kinda awit.

⁴⁷ Anakwa Yesu da pañdetni dakon but pindak nandanyo anek amin monin kinda iyi akgiron anobin yipban akgit.

⁴⁸ Yipban agakwan pañdetni yanj yoyigim, “Amin kinda nak do nandanek on amin monin but dasi abidosok, unjun nak nanj but dasi abidosok. Ae amin kinda nak but dasi abidosok, unjun Dat nak yabekban pigim

unjun nanj but dasi abidosok. Ji kabikon kinda da pinbisi egi damjak kanj, unjun da mibiltok aminin asak.”

Uwal dima anjamjak amin unjun notji
(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Jon Yesu da gen yagit nandanek yanj yagit, “Amin Tagi, nin kanapno amin kinda da gak da manon koñ yolban kaman. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yanşop anjimman.”

⁵⁰ Mani Yesu da iyigit, “Yanşop dima anjinni. Amin kinda uwal dima anjamjak kanj unjun notji.”

Yesu gat pañdetni gat Jerusalem kiwit

(Kilapmi 9.51-19.28)

Samaria amin da Yesu not dima anj imgwit

⁵¹ Pinkop da Yesu abidan ananj Kwen Kokup wigisak dakon bisap kwan tagit. Anjakwan Yesu unjun Jerusalem kiken yanşo nandaban teban tagit.

⁵² Añek amin di yabekban unjun da kalip mibiltan Samaria dakon kokup kindakon yut tamoyo panoman ani do kiwit.

⁵³ Mani Yesu Jerusalem kikkisak yanj nandawit, do unjun kokupmon amin da Yesu abidok do dima galak tawit.

⁵⁴ Jems gat Jon gat da unjun pindagek Yesu yanj iyigim, “Amin Tagi, nit da yondo Kwen Kokup kindap da pinşonba mini ani do tagi nandisat?”

⁵⁵ Yanbal Yesu da tobil tebaisi yanj yoyigim, “Dima yogogisi yomal!”

⁵⁶ Yanj yoyinban ae kokup njwakñwari kindakon kiwit.

Yesu yolyol dakon gen
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Kosiron kinakwa amin kinda da iyigit, “Dukwan dukwan agipbi unjun nak gol awilgen gin.”

⁵⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Jon pinan unjun miktimgwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unjun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unjun dipmin potpot tamoni mini.”

⁵⁹ Yanj iyinñek ae amin kinda yanj iyigit, “Abin nak nol.”

Mani amin unjun da yanj iyigit, “Amin Tagi, nandan naminaki kin datno wayik yipmanek don abin golben.”

⁶⁰ Yanj yanban Yesu da iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Mani gak kin Pinkop da Aminon Kila Asak unjun dakon gen yanj tenñenoki.”

⁶¹ Yanj yanban ae amin kinda da Yesu yanj iyigit, “Amin Tagi, gol do nandisat, mani nandan naminaki kin gwakno galok gen yoyinñek don abin golgen.”

⁶² Yanban iyigit, “Sapa nanj miktim pudanek dambi da manjigwan wusisak unjoden amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima egipmi.”

10

Pañdetni morapmi Pinjkop dakon gen yoni do yabekgit

¹ Egi Amin Tagi da pañdet 72 gat manjigit. Añek iyi kokup dukwan dukwan kik do agit, unjoden mibiltok unjun da kalip kini do bamot bamot yabekgit.

² Añek yanj yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tanj pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. Unjun do ji bami pakpak dakon Amin Tagi bisit iyinba pi amin pañalon anj yopban pinikon kini.

³ “Ji kinjek yanj nandani: Ji sipsip monin ban yanj jon pinjan da bikbigon yabekdat.

⁴ Moner simil kinam, ae yik, ae kandap gwil dima timigek kini. Añek kosiron amin pindak ‘Gildat tagi!’ yanj dima yoyini.

⁵ Yut kindakon wigek mibiltok yanj yoyini, ‘On yut amin butji yawori tosak.’

⁶ Yut unjoden but yawot amin kinda ekwan kanj, but yawot genji dakon bami unjoden tosak. Minini da egipjak kanj, but yawotji dakon bami jikon aeni tobiljak.

⁷ Yut wigini unjoden gin yik egiyo anjakwa jap daba noni. Pi agak amin unjun tomni tagi timikganj. Ji yuri yuri dima agipni.

⁸ “Kokup kindakon kinakwa not anj daminej jap daba kanj unjun si noni.

⁹ Añek amin sotni tonj pañmilip añek yanj yoyini, ‘Pinjkop da Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹⁰ Kokup kindakon kinakwa not dima anj daba kanj, unjun kokup dakon kosit madepmon agek yanj yoyini.

¹¹ ‘Kokupji dakon kimbabanj kandapnonon tegon, unjun tidono kinakwa diwarisi tanj daman yanjsi nandani. Añek yanjsi nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹² Yanjsi dayisat, gen kokwin bisap madepmon Sodom kokup amin da kobogi do jiggi tagapmi pakdan. Mani kokup unjoden amin kobogi do jiggi madepsi pakdan.”

But tobil dima anj amin unjun bupmisi
(Mt 11.20-24)

¹³ Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Korasin ae Betsaida kokupmon amin, awa! Nak wasok tapmimi tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair ae Saidon kokupmon amin da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Añek bupmi dakon yik imalyo panjek abilagon yikbam.

¹⁴ Mani gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jiggi tagapmi panjakwa ji da kobogi do jiggi madepsi pakdan.

¹⁵ Anjakwa Kapaneam kokupmon amin, ason Kwen Kokup nin da wigikdaman yanj nandan, ma? Unjun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan.”

¹⁶ Yesu da pañdetni sanjbenjek yanj yoyigit, “Ji dakon gen nandisak amin, unjun da nak dakon gen nandisak. Ae manji damisak amin, unjun nak nanj manji namisak. Ae nak manji namisak amin, unjun da nak yabekgit amin manji imisak.”

Pañdet 72 aeni tobil apgwit

¹⁷ Pañdet 72 unjun kisik kisigon da tobil abinej Yesu yanj iyiwit, “Amin Tagi, gak dakon man yanjanpo konj da genin guramikganj!”

¹⁸ Yanj yanja yoyigit, “Sunduk unjun Kwen Kokup da mal da yanj manban kagim.

¹⁹ Nandani. Nak ji da tunjon amin emari tonj gat ae skopion gat bamoni, ae uwal dakon tapmim kisisi pabinj yopni do yanj mudan damisat. Yo kinda da ji aripmi dima pañupbal asak.

²⁰ Mani konj da genji guramikganj, unjun do kisik kisik dima ani. Ji dakon man Kwen Kokupmon mandabi da tonj, unjun do nandanek kisik kisik ani.”

Yesu da kisik kisik nandanek Pinjkop anjkisigit

(Mt 11.25-27 ae 13.16-17)

²¹ Unjun bisapmon Yesu Telagi Wup da kisik kisik iban yanj yagit, “Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unjun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unjoden amin do gen bami morap si panjisibisal. Añek amin moninji da tilagon ekwan amin, unjun do yolisal. Yanj asal do gak anjkisat. O Dat, gaga dakon galaktok yolek yanj asal.

²² “Datno da yo morap kili namgut. Dat unjun dagin Monji nandan imisak. Añek Monji gat ae amin morap Monji da Dat dakon mibili yolisak, unjun amin dagin Datno nandan iman.”

²³ Yanj yanjek Yesu tobil pañdetni banjin yanj yoyigit, “Ji da yo pindak nandanjo anj, unjun pindakganj amin unjun kisik kisik ekwanj.

²⁴ Nak yanjsi dayisat, kalipsigwan kombi amin morapmi gat ae kila amin madep morapmi gat da yo ji da pindakganj unjun pindatdosi nandawit, mani dima

pindakgwit. Ae gen nandan unun nandak-dosi nandawit, mani dima nandawit.”

Samaria amin kinda da Juda amin kinda anpulgagit

²⁵ Bisap kindakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin kinda da pidan agek Yesu ankwel do anek yan iyigit, “Yoyidet, yo ninan anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

²⁶ Iyiban Yesu da iyigit, “Gen teban pa-piakon gen tosoq unun manjinek nian kok-winkdal?”

²⁷ Iyiban yagit,
“Ji Amin Tagi Pinjokpi unun but gat ae wup
gat ae tapmingo gat ae nandak nan-
dakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.

Ae gaga do but dasi nian galak tosol,
unuden gin amin do but dasi galak tan
yobi.”

²⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Kobogi bamisi yosol. Yanji anek egip egip abidokdisal.”

²⁹ Mani unun amin iyi do Yesu da amin kilegi kinda yan kosak do nandan yan iyigit, “Nak namin amin ban but dasi galak tan yoben do yosol?”

³⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda Jerusalem yipmanek Jeriko kokup papmon kik do anek kosiron pigigit. Pigakwan kabo noknok da abidan yik imalni gwayenek anakba pali kimakban yipman kiwit.

³¹ “Kinakwa mukwa sogok amin kinda unun kosit nanjin pigigit. Pigi amin unun kanek anpekwolek kosit iler nan yapman kigit.

³² Yapman kinakwan Liwai amin kinda obin kanek yan gin anpekwolek yapman kigit.

³³ “Mani Samaria amin kinda da unun kositnan obin amin unun kanek bupmi nandan imgut.

³⁴ Bupmi nandan iminek giptimi anek anupbal awit unun wain gat ae bit nelak gat ban son iminek waman imgut. Yan anek amin unun kendak anek iyi da donkikon yipgut. Yipmanek anki amin da yuman nanek pokgon yut kindakon yipmanek kilani agit.

³⁵ Anek wisa dagok do silwa monen tabili bamori unun yut pakgimal dakon kila amin do iminek yan iyigit, “Kilani anaki on monen da aripmi dima anakwan nan mudok di abi kan, tobil abinek don gaben.”

³⁶ Yan yanek Yesu da gen teban dakon nandak nandak amin yan iyigit, “Nian nandisal, unun amin kapbi da kabikon namin da kabo noknok da ankgwit amin unun do but dasi galak tan imgut?”

³⁷ Yanban iyigit, “Bupmi nandan iminek anpulgagit amin unun da.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kin anpak yan gin abi.”

Yesu unun Mata gat Maria gat da yutnon egipgwit

³⁸ Yesu gat pandetni gat kinkek kokup kindakon altawit. Unun kokupmon minat kinda egipgut mani Mata. Unun da yanban Yesu unun yutnikon wigigit.

³⁹ Wikwan Mata dakon padige mani Maria unun Amin Tagi da kandap mibilon yigek geni nandagit.

⁴⁰ Mani Mata unun jap dakon oman do nandaba kik morapmi anek obin Yesu iyigit, “Amin Tagi, padigino nepmak da naga gin pi madep asat. Gak unun do dima nandisal? Iyibi obin nak anpulgaban.”

⁴¹ Yanban Amin Tagi da Mata yan iyigit, “Mata, gak yo morapmi do nandaba kik anek butgo yokwi tosoq.

⁴² Mani gak yo kalonj kinda dogin nandaki kan tagi. Maria unun dogin nandisal, do tagi dima kirinjik iben.”

11

Bisit agak dakon gen

(Mt 6.9-15 ae 7.7-11)

¹ Bisap kindakon Yesu unun bisit pi anek egipgut. Bisit aban mudanawan pandetni kinda da yan iyigit, “Amin Tagi, Jon da pandetni bisit agak do yoyin dekgit, yan gin niyin dekgi.”

² Yanban Yesu da yoyigit, “Bisit ani bisapmon yan yoni:

‘Dat, gak dakon man telagi tosak.

Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

³ Gildari gildari jap aripninon nibi.

⁴ Nin yokwi anjiman amin dakon diwarini yopman yomaman,
do gak yan gin nin dakon diwarinin yopman nibi.

Panjewalon dima nipbi.’”

⁵ Yan yanek yoyigit, “Jikon da kinda da kalbi binap notni da yutnon kin yan iyisak, ‘Not, bret timi kapbi nabi tamoni don gaben.

⁶ Notno kinda kosit dubagikon da abik da yutnokon isal yikdak. Japno mini.’

⁷ “Yanban notni yutgan da gen kobogi yan iyisak, ‘Jigi dima nabi. Pidanek aripmi dima gaben. Yoma benjan kili at, ae gwakno gat kili pak mudaman.’

⁸ Nak yan dayisat, amin unun notni da bisit iyik unun do dima imisak. Mani sanbek sanbek yanakwan unun do kurak tanek yo nido wadanek yosok unun kisi imisak.

⁹ “Yanjo, nak yan dayisat: Ji Pinjok bisit iyinba tagi damdisak, ae wisinek bami kokdan, ae yoma domon tidanba wital damdisak.

¹⁰ Amin morap Pinjkop bisit iyan unjun yo timikgan, ae yo wisan amin unjun bami konj, ae yoma domon tidonj amin unjun witald yomisak.

¹¹ “Dat kabi, ji kabikon da monjisi kinda da tap kilap do dayinban tunjon amin emari tonj kinda tagi imni?”

¹² Bo pup kwap do dayinban skopion kinda tagi imni?”

¹³ Ji yokwi pakpak amin, mani monjisi do yo tagi yomanj. Do yanji nandani. Ji bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unjun da Telagi Wup tagi damjak.”

Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit
(Mt 12.22-30 ae Mk 3.20-27)

¹⁴ Yesu da amin kinda konj kinda da anjakadim aban gen dima yagit, unjun konj ni yol ingut. Yol iban amin kadim unjun gen yanjakwan amin da kanjba yo jwaktjwarisi agit.

¹⁵ Mani amin di da yan yawit, “Konj dakon mibiltok amin Belsebul da tapmimon konj yoldak.”

¹⁶ Yanjakwa amin diwari da Yesu anjekwal do anjek iyinba wasok tapmimi tonj kinda anjakwan, asi Pinjkop da yabekban pigit da pini asak yan kok do nandawit.

¹⁷ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anjek yoyigit, “Miktim kinda dakon amin da pudan ki kabi bamori anjek amat wamjil kanj, miktim unjun yokwi tokdisak. Ae amin yuri kinda da pudan kinjek amat wamni kanj, unjun amin yut tagi dima egipdanj.

¹⁸ Sunduk dakon amin kabini da pudan ki kabi bamori anjek amat wamjil kanj, nianjon da Sunduk gat amin kabini gat tebai atni? Nak da konj Belsebul da tapmimon yoldat yan yonj.

¹⁹ Mani nak Belsebul da anpuluganban konj yoldat kanj, disi dakon notji konj yolganj unjun amin kabi ni tapmimon da konj yolganj? Unjun amin kabi da genji kokwinigek gulusunj yonj yan tagi dayini.

²⁰ Mani Pinjkop da iyi tapmim naminjakwan konj yoldat kanj, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

²¹ “Amin tebaisi kinda amat agak yo kabini timigek iyi dakon yut kilani tebai anjakwan, yo kabini tagisi tonj.

²² Mani amin kinda unjun yut ami dakon tapmim yapmandak amin kinda da abisak. Abinj anjek amat agak yo kabini timigek tapmim pagit unjun gwayesak. Yan anjek yo morapni kabo nanjek kokwinik notni do yomisak.

²³ “Amin nak dakon notno dima, unjun da nak uwal anjnama. Ae amin nak dima

anpuluganban amin panmuwukgamanj, unjun amin da amin panwasenban wasenj kwanj.”

Konj kinda aeni tobil abisak
(Mt 12.43-45)

²⁴ Yesu da sanjenek yan yagit, “Konj kinda da amin kinda yipmanj degek kinj miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok, do yan yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kikerj.’

²⁵ Yan yanjek kinj kanjban sibat sibat wiririgek yo morap panjosit abi pindakdak.

²⁶ Yan kosok, do kinj konj 7 kabi iyi yapmanjek wagil yokwisi gat timikban kwa unjun yutnon egel anjak yokwisi anj. Mibiltok unjun amin yokwi egipgut, mani abisok unjun yapmanjek wagil yokwisi egisak.”

Nianjen amin da kisik kisik ekwanj?

²⁷ Yesu gen unjun yanjakwan minjat amin kabi madep kabigwan da minjat kinda da pidan yan iyigit, “Mengo si anjalajek mum gaban nagil unjun dasi kisik kisik tagi asak!”

²⁸ Yanban Yesu da yagit, “Mani unjun yapmanjek amin Pinjkop dakon gen nandanjek guramikganj amin unjun da kisik kisik ekwanj.”

Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit
(Mt 12.38-42 ae Mk 8.12)

²⁹ Amin morapmisi da Yesukon sigin obinj muwugakwa Yesu da yoyigit, “Amin on bisapmon ekwanj unjun amin yokwisi gin. Pinjkop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi tonj kinda kok do yonj. Mani kinda dima kokdanj. Jona dakon tilak nanjin kokdanj.

³⁰ Kalipsisgwan Pinjkop da kombi amin Jonakon tilak aban Niniwe kokup pap amin da asi Pinjkopmon da abik da asak yan kawit. Unjudej gin yo Amin Dakon Monjikon noman tan iba apmiap amin da karjek asi Pinjkop da yabekban abik yan kokdanj.

³¹ “Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unjun Solomon dakon nandanj kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unjun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandanj. Do gen kokwin bisap madepmon unjun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anjak yokwi unjun do yan tetjenokdisak.

³² Niniwe amin Jona da Pinjkop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unjun da Jona yapmanj mudosok, mani ji but tobil dima anj. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anjak yokwi unjun do yan tetjenokdanj.”

*Giptim dakon tenjenji**(Mt 5.15 ae 6.22-23)*

³³ Yesu da sigin yagit, “Amin da lam kolej pasiligwan yopba dima tonj. Bo ae kwoba banj wutjiba dima tonj. Noman tamokon yopba tanj tenjenjanakwan amin da winj tenjenji konj.

³⁴ Dabilgo unun giptimgo dakon tenjenji. Dabilgo tagisi kanj, giptimgo kalonj tenjenjini tonj. Mani dabilgo yokwi kanj, giptimgo pilin tuksi tosok.

³⁵ Yanjo, giptimgo dakon tenjenji unun pilin tuk asak yanj do kanj kimokgi.

³⁶ Giptimgo kalonj tenjenjini tonj ae pilin tuk kinda dima tosak kanj, giptimgo lam dakon tenjenji dakon panjop pindakdal unudenj tenjenjokdisak.”

*Parisi amin gat gen teban mibili nandak nandak amin gat dakon anpak yokwi**(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 20.45-47)*

³⁷ Yesu gen yanj mudanajakwan Parisi amin kinda da yutnikon kwan yigek jap nonjil do iyigit. Iyinjban Yesu kinj yutnikon wigi jap noknok tamokon yikgit.

³⁸ Yigek mibiltok kisiri dima suganjek jap nanjban Parisi amin unun da kanjek dima agagi asak yanj nandagit.

³⁹ Aban Amin Tagi da yanj iyigit, “Parisi amin ji kap idapyo dakon manji banjin sugonj. Mani kabo gat ae anpak yokwi mibili mibili gat unun butjigwan tugawit da tonj.

⁴⁰ Ji nandanj kokwinji tagi mini! Pinjkop da manji banj gin dima, buri gat kisi wasagit.

⁴¹ Ji bupmi amin do but dasi galak tanjek panjapulgoni kanj, ji amin kilegisi.

⁴² “Mani Parisi amin, awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi tonj unun panj kabi 10 kabi yopmanjek unun kabikon banj kabi kindanaj Pinjkop do paret anj. Mani gen kokwin kilegi agak gat, ae Pinjkop do but dasi galak tanj imim unun ji dima anj. Anpak kilegi unun gat ae paretyo kisi ani kanj tagisi.

⁴³ “Parisi amin, awa! Ji muwut muwut yut madepmon tamo mibiltogi unudon yit do galagi nandanj. Ae amin da maket tamokon nandaba wukwan daminjek gildat tagi yanj dayini do galagi nandanj.

⁴⁴ “Parisi amin, awa! Ji amin kimakbi yopyop tamo miktimgwan tanjakwa amin da dima pindagek kwenikon bamanj akwanj ji unun yombem.”

⁴⁵ Gen teban mibili nandak nandak amin kinda da gen unun yanjban nandanjek Yesu yanj iyigit, “Yoyinjdet, Parisi amin do gen unun yanjek, ninyo kisi pabinj nipmanjal.”

⁴⁶ Yanjban Yesu da yagit, “Gen teban mibili nandak nandak amin jijo kisi, awa! Ji amin gen teban mibili mibili jigisi guramitni do yoyan, mani kisitjok kinda yominjek panjapulganjek guramit do dimasi nandanj.

⁴⁷ “Awa! Ji kombi amin dakon bumjot tamo wasonj. Mani babikji da dapba kimakgwit.

⁴⁸ Babikji da kombi amin dapba kimakgwit unun dakon bumjot tamoni ji da panjtilim anj. Yanj anj unun babiknin da tagisi dapba kimakgwit yanj nandanj dakon tilak asak.

⁴⁹ Unun do anjek Pinjkop da nandanj kokwini tagisikon da yanj yagit, ‘Nak da kombi amino gat ae yabekbi kabino gat unun amin kabikon yabetdisat. Yabekgo diwari dapba kimotdanj, ae diwari yo yokwisi anjomdanj.’

⁵⁰ Yanj do anjek Pinjkop da miktimgwan wasagiron da kombi amin morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi amin abisok ekwanj unun da timitdanj.

⁵¹ Wasok wasok do amin kilegi Abel anjagek ae amin diwari dapmanjakwa wigi wasip do Sekaraia Telagi Yut Madep ae al-tayo da binapmon anjakba kimakgit unun dakon kobogi yo jigisi amin abisok ekwanj unun da timitdanj.

⁵² “Gen teban mibili nandak nandak amin, awa! Nandak nandak pakpak tamo dakon yoma witdal disi kili gwayewit. Disi unjungwan dima wigiwit. Anjek unjungwan wigik do awit amin ji da kosit sopsop anjomgwit.”

⁵³ Yesu unun yut egipgut yipmanj degakwan gen teban yoyinjdet amin gat ae Parisi amin gat da Yesu do uwal anj iminjek gen mibili mibili iyiwit.

⁵⁴ Anjekwalno surj kinda yanjakwan gen pikon yipnenj yanjon da iyiwit.

12*Parisi amin dakon anpak yokwi do kanj kimotni**(Mt 10.26-27)*

¹ Amin tausen morapmi da abinj muwugek gitni gitnisi anjek notni bamanj bamanj anjakwa Yesu da mibiltok panjdetni banj kalip yanj yoyigit, “Parisi amin dakon yisni do kanj kimotni. Unun jamba but amansi ekwanj.

² Yo morap gwiligwan tonj unun altanj tenjenjanj mudokdanj. Ae yo morap pasili tonj unun amin da nandaba pisokdanj.

³ Do gen morap ji da pilin tukgwan yawit unun amin da tenjenjikon nandakdanj. Ae gen morap yut kagagwan gen pisigon da yawit unun yut kwenon wigi gen papmon da yoyinj tenjenjokdanj.”

*Pinjkop dogin pasoldo**(Mt 10.28-31)*

⁴ Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Not kabi, yanji dayisat. Amin da giptim dapba kimagakwa unun da kwenon yo di aripmi dima akdanj, do unun do dima pasolni.

⁵ Mani namin amin dosi pasolni unun do dayikdisat. Ji Pinjkop do pasolni. Pinjkop da giptim dapban kimagakwa Tipdomon maban pigini unun dakon tapmim tar imisak. Asisi dayisat, ji Pinjkop dosi pasolni.

⁶ Minam moniŋ unun yo moniŋisok, 5 kabi dakon yumanŋ nogi unun moneŋ giman tabili bamori gin. Mani Pinjkop da minam moniŋgok unun dakon kindasok dimasi inŋar imgut.

⁷ Pinjkop da busunŋ dangwanji nianŋ da tonŋ unun kisisi nandanŋ mudosok, do ji dima pasolni. Minam moniŋ moniŋ morapmi dakon yumanŋ nogi unun madep dima, mani ji dakon yumanŋ nogi unun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yanŋ yok do dima mayak tonen

(Mt 10.32-33 ae 12.32 ae 10.19-20)

⁸ Yesu da sanbenjek yanŋ yagit, “Nak da yanŋsi dayisat, amin kinda da ‘Nak Yesu dakon amin kinda’ yanŋ amin yoyisak kanŋ, Amin Dakon Monji da Pinjkop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin kinda yanŋ yoyisak.

⁹ Mani amin kinda ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yanŋ amin yoyisak kanŋ, nakyu kisi Pinjkop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin dima yanŋ yoyikenŋ.

¹⁰ Amin morap Amin Dakon Monji do yanŋba yokwi tok ani amin unun Pinjkop da diwarini yopmanŋ yomdisak, mani amin morap Telagi Wup do yanŋba yokwi tok ani amin unun Pinjkop da diwarini dima yopmanŋ yomdisak.

¹¹ “Amin da ji Juda amin dakon muwut muwut yut madepmon, bo gapmanon, bo ae amin mani wukwi da inŋamon panŋki depni bisapmon, disi kutnok do anek ni gen banŋ yoyinenŋ yanŋ nandanek nandaba kik dima ani.

¹² Unun bisapmonsni ni gen banŋ yoyini unun Telagi Wup da dayinŋ detdisak.”

Yoni morapmi amin kinda gulusunŋ agit dakon tilak gen

¹³ Unun amin kabi madepgwan da amin kinda da Yesu yanŋ iyigit, “Yoyinŋdet, peno iyinŋbi datnit da yo morap yopgut unun kokwinik diwari nak do namjak.”

¹⁴ Yanŋban Yesu da iyigit, “Not, namin da jilon gen kokwin pi anek yo kabisil kokwinik dabenŋ do manjinŋ nepgut?”

¹⁵ Yanŋ yanek miŋat aminyo yanŋ yoyigit, “Ji kanŋ kimotni. Yo mibili mibili timit timit dakon galagi di pabam. Yo kabisi unun morapmisi kanŋ, unun da egip egip bamisi aripmi dima damdanŋ.”

¹⁶ Yanŋ yanek tilak gen kinda yanŋ yoyigit, “Yoni morapmi amin kinda dakon pigagani jap bami tagisi morapmi tawit.

¹⁷ Anjakwa amin unun iyi yanŋ nandagit, ‘Jap bami yopbenŋ dakon tamo kili tugaŋ, do ae di gat yopbenŋ dakon tamo aripmi dima, do nianŋsi abenŋ?’

¹⁸ Yanŋ nandanek yagit, ‘Nak yanŋsi abenŋ; Jap yopyop yutno kisi tuwilek madepsi wutjinek wit gat ae yo kabino gat kisi unun yutnon yopbenŋ.

¹⁹ Yanŋ anek naga do yanŋsi yokenŋ, “Nak bilak morapmi tagisi egi ananŋ kikenŋ dakon yo morapno aripmisi. Do yaworisi egek jap pakbiyo madepsi anek bisap morapmi kisik kisik anek egipbenŋ.”

²⁰ “Mani Pinjkop da iyigit, ‘Gak nandanŋ kokwingo tagi mini. Gak abisok kalbi kimotdisal. Yo morapgo gaga do panŋkosit agil unun amin da timitdanŋ.’”

²¹ Yesu da gen unun yanek yanŋ yagit, “Amin yoni morapmi panŋmuwut do pi anegek Pinjkop do dima nandanek ekwanŋ amin, unun aminon yo yanŋsi altokdisak.”

Yo morap do nandaba kik dima ani

(Mt 6.25-34)

²² Yanŋ yanek Yesu da panŋdetni yanŋ yoyigit, “Yanŋsi dayisat, egip egipji do nandaba kik anek ‘Jap dukon banŋ nonenŋ’ bo ae giptimji do nandaba kik anek ‘Imal dukon banŋ panenŋ’ yanŋ dima nandani.

²³ Egip egip da jap yapmandak, ae giptim da imal yapmandak.

²⁴ Ji minam do nandani. Jap yet dima kwaokganŋ, ae jap dima panŋ, ae jap panŋmuwut yutni mini. Mani Pinjkop da jap upmokdok. Minam dakon yumanŋ nogi pinŋbisi anjakwa amin ji dakon yumanŋ nogi unun madepsi.

²⁵ Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenŋba wigisak yanŋ nandanŋ, ma? Unun aripmi dimasi.

²⁶ Yo moniŋisok unuden ji da aripmi dimasi agagi, do nido yo diwari morap do nandaba kik anŋ?

²⁷ “Jarenŋ oni tarŋ ananŋ kwanŋ unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmanganŋ. Mani yanŋ dayisat, jarenŋ pindakganŋ unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

²⁸ On jonŋ tarŋ ananŋ kwanŋ unun anjwa amin da baljanŋ kindapmon sokdanŋ. Mani Pinjkop da si panŋtilim asak, do nandanŋ gadatji pispimisok amin ji yanŋsi nandani, Pinjkop da ji do nandaban yo madepsi anjakwan imal tilimi tonŋsi banŋ panŋ damdisak.

²⁹⁻³⁰ Pinjkop dima nandanŋ imanŋ amin kabi da yo morap unuden wusunŋ pindat do pini anŋ. Mani Datji da yo unun do wadak wadak anŋ unun nandisak, do ji jap pakbiyo dukon

ban nonen yan nandanek nandaba kik dima ani.

³¹ Nandaba kikji yipmanek Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pi ani. Yan anjakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.”

*Yo tagisi Kwen Kokup do panmuwutni
(Mt 6.19-21)*

³² Yesu da sanbejek yan yagit, “Sipsip kabisok, ji dima pasolni. Datji da iyi Amin Kila Asak da kagagwan egipni do tagisi nandisak.

³³ Ji yo morapji tan daman unun yopba amin da yuman noni. Yan aba moner timigek yoni mini amin do yomni. Anek yo kabisi tagisi Kwen Kokupmon panmuwuk yopba unudon tagisi tokdan. Unun tamokon toni kan, yo kabisi dima pasildan, ae kabo noknok da dima timitdan, ae yo moni da dima nokdan.

³⁴ Yo kabisi tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak.”

*Oman monji tagisi da tagap tanek ekwan
(Mt 24.42-44)*

³⁵ Yesu da sanbejek yan yagit, “Ji imalji panek lamji kolejek tagap tanek egipni.

³⁶ Oman monji da tagap tanek amin tagini da minat pakpak dakon sonnogon da tobil apjak do jomjom anek ekwan ji yan gin tagap toni. Do ni bisapmon abin yoma domon tidosak ji yoma tepmi witald imni.

³⁷ Oman monji amin tagini da pindakban tagap tanek ekwan kan tagisi. Nak asisi dayisat, amin tagini da iyi oman dakon imal panek oman monji yoyinban jap tamokon pabin yigakwa iyi jap yomdisak.

³⁸ Amin tagi unun kalbi binap bo wisa dagokdosi abin pindakban tagap tanek egipni kan tagisi.

³⁹ Ji yan nandani. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apjak yan nandagit tam, kila anjakan aripmi dima tuwilban.

⁴⁰ Ji kisi tagap tanek egipni. Dima apjak yan nandanakwa Amin Dakon Monji unudon apdisak.”

*Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak
gen*

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, tilak gen yal unun nin dogin yal, bo ae amin kisi do yal?”

⁴² Yanban Amin Tagi da yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unudon oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomin yomin asak.

⁴³ Oman monji unun amin tagini da tobil abin kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁴ Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁵ Mani unun oman monji burikon da amin tagini tepmi dima apdisak yan nandanek oman monji gat ae oman minat gat dapmanek jap pakbiyo madep anek pakbi tebanyo kisi nan but upbal asak kan,

⁴⁶ dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini abin unun oman monji tepmi pi iminek gen kirinjit amin kabi gat yopban egipdan.

⁴⁷ Oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni nandanek tagap tanek galaktokni dima yoljak kan, amin tagi da kosiri morapmi baljokdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni dima nandanek anpak yokwi si baljoni da aripmon asak kan, amin tagini da kosiri morapmi dima baljokdisak. Yo morapmi timikgan amin unun yo morapmi panobil yomyomi. Yo morapmi kila ani do dabi amin unun yo morapmi panobil yomyomi.”

*Yesu unun pidok pidok nan abigit
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu da sanbejek yan yagit, “Nak miktimon kindap sokekan do pigim. Kilisi kwan sok tam tagi.

⁵⁰ Nak tepmi madepsi pakdisat. Butno jik toso, do pako dagosak dosi nandisat.

⁵¹ Nak amin da miktimon but yawot pani yan do pigim yan nandan, ma? Unun dima. Yan dayisat, nak miktimon aminon pidok pidok panalon ak do pigim.

⁵² Abisok da wasanek amin yuri kindakon amin 5 kabi da pidan kinjek bamori da kapbi gat uwal uwal akdan. Ae kapbi da bamori gat uwal uwal akdan.

⁵³ Wasen kinjek dat da monji gat pidok pidok akdamal, ae men da gwi gat pidok pidok akdamal, ae minat kinda gat namdi gat pidok pidok akdamal.”

*Yo altawit dakon mibili dima nandawit
(Mt 16.2-3)*

⁵⁴ Amin kabi madepsi yan yoyigit, “Ji gildat da si pigisak tetgin do menji wamanak yan pindagek ‘Sikak mokdisak’ yan yanakwa asi sikak mosok.

⁵⁵ Ae saut tetgin dakon mirim madep abinakan ji da yan yon, ‘Gildat tepmisi wusikdisak.’ Yan yanakwa asi gildat tepmisi wusisak.

⁵⁶ Jamba but amin, ji da miktimon ae kwen yo morap ton pindagek kokwin tagisi

anj. Mani abisok yo morap alonj unjun pindagek kokwin nido tagi dima anj?"

Notgo gat genjil anjkilek anjil
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji disi anjak yokwi tagiyo nido dima kokwinikanj?"

⁵⁸ Amin kinda da gen yan gam do aban gen kokwin tamokon kik do kosiron kinjil bisapmon genjil unjun yan anjmilip ak do pi anjil. Yan dima anek kwal gen kokwin kila agak amin da obip amin da kisiron gepban unjun da dam teban yutnon gepdisak.

⁵⁹ Nak asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monej nian yopbi do gayini unjun kisisi yopmanjek don wanja kikdisal."

13

But tobil dima ani amin wagil pasildan

¹ Yesu da gen unjun yan mudanjakwan amin diwari da Pailat da yo agit unjun do iyiwit. Pailat da obip amini yoyinban kin Galili amin diwari Pinjop do mukwa sojakwa unjun dapba kimakgwit. Do unjun amin dakon yawini gat ae paret do yo mukwa sowit dakon yawini kisi mawit.

² Unjun do iyinba Yesu da yoyigit, "Nian nandan? Galili amin kimakgwit unjun dakon yokwini da Galili amin diwari dakon yokwini yapgut, unjun do anek jigi unjun pawit yan nandan?"

³ Unjun dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, unjun amin kabi da kimakgwit jiyo kisi yan gin kimotdan.

⁴ Bo Silom yut dubak tuwil ki manj amin 18 kabi witjinban kimakgwit do nandani. Unjun amin kabi dakon yokwini da Jerusalem amin diwari dakon yokwini yapgut unjun do anek pasilgwit yan nandan?"

⁵ Unjunyo kisi dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, jiyo kisi yan gin kimotdan."

Kindap bami mini unjun dakon tilak gen

⁶ Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pinikon pik kindap kinda kwaokgit. Bisap kinda bami wisik do kigit, mani bami mini pindakgit.

⁷ Bami mini pindagek pi kila amini yan iyigit, 'Nandaki. Nak bilak kapbi abinj pik kindap dakon sopmi wisinj wisinj anek mini pindakdat. Yan do kindap on si pasiki. Miktim dakon tapmim nido isal dogin ilik mudosok?"

⁸ "Yanban pi kila amin da yan iyigit, 'Amin tagi, yum kanbi bilak kinda gat atjak. Anjakwan mibilikon miktim wayigek yalik yopben,

⁹ Bilak kwenikon bami tosak kan tagisi. Mani bami dima tosak kan, tagi pasiki."

Sabat bisapmon Yesu da minjat kinda anjmilip agit

¹⁰ Sabat bisap kindakon Yesu da Juda amin dakon muwut muwut yut kindakon amin yoyinj dekgit.

¹¹ Unjudon minjat kinda egipgut. Unjun kon kinda da yigek abidanjakwan sot anjakwan bilak 18 agit. Manji gironjkgit, do kwen kilegi aripmi dima akgit.

¹² Yesu da kanek iyinban opban yan iyigit, "Minjat, sotgo kili gepman dek kik."

¹³ Yan iyinjek kisiri kwenikon wutinban unjudon gin manji kilek tanakwa Pinjop anjkisigit.

¹⁴ Mani muwut muwut yut dakon kila amin da Sabat bisapmon Yesu da amin anjmilip agit unjun do butjap nandagit. Butjap nandane minjat aminyo yan yoyigit, "Pi agak dakon gildat 6 kabi tonj. Unjun bisapmon sot amin apba tagi panjmilip ani. Mani Sabat bisapmon dimasi ani."

¹⁵ Yanban Amin Tagi da kobogi yan iyigit, "Ji jamba but amin! Ji Sabat bisapmon bulmakausi gat ae donkisi gat yutnikon ban witald ilik panji yopba pakbi nonj, ma?"

¹⁶ Minjat on Abraham dakon gwi, Sunduk da tebai abidanjakwan bilakni 18 agit. Sabat bisapmon dima pulugan kisak do nandan, ma?"

¹⁷ Yan yanban uwalni mayagi nandawit. Mani minjat aminyo Yesu da yo morap wagil tagisisi agit unjun do kisik kisik awit.

Mastat dakon yeri dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Mk 4.30-32)

¹⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, "Pinjop dakon Amin Kila Agakni unjun nianjsi? Yo ni gat tilak abo?"

¹⁹ Unjun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet kinda pigagani kwaokgit. Anjakwan mastat unjun kwanj madep tanj kindap kinda da yan agakwan minam da abinj kilinjikon yutni unjudon awit."

Yis dakon tilak gen

(Mt 13.33)

²⁰ Yesu da sanbenek yan yagit, "Pinjop dakon Amin Kila Agakni yo ni gat tilak abo?"

²¹ Unjun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anjakwan plaua unjun kisisi paptan madep tawit."

Yoma kosit gwagak moninjisok nan wigikdo

(Mt 7.13-14 ae 7.21-23)

²² Yesu unjun Jerusalem kokup papmon kik do anek kokup pap ae kokup moninj moninj tawit unjudon agek amin yoyinj dekgit.

²³ Anjakwan amin kinda da yan yiyigit, "Amin Tagi, Pinjkop da amin kalonisok di banjin yokwikon banj timitjak bo nianj?"

Yanban Yesu da yoyigit,

²⁴ "Nak yanji dayisat, amin morapmi da egip egipmon wigik do pini akdan, mani aripmi dima wigikdan. Do ji yoma kosit gwagak moninj nanj wigik do pi tebai ani.

²⁵ Yut dakon ami da pidan yoma sopban ji da kinj yomakon agek yoma tidanjek yan yokdan, 'Amin Tagi, nin do yoma witdal nim.'

"Mani gen kobogi yanj dayikdisak, 'Nak dima nandanj damisat. Ji dukon nani amin?'

²⁶ "Yanj yanban ji da kobogi yanj iyikdan, 'Nin gak gat kisi egek jap pakbiyo agimanj. Ae kokup papnin dakon kosit madepmon agek niyinj dekil.'

²⁷ "Mani unun da yanj dayikdisak, 'Nak asisi dayisat, nak dima nandanj damisat. Ji dukon nani unun dima nandisat. Yokwi pakpak ji kisisi nepmanj dek kit!'

²⁸ "Ji Abraham, Aisak, Jekop, ae kombi amin kisisi Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon ekwa pindatdan. Mani ji maba wanja kinj mudokdan. Unun bisapmon ji kunam tagek iyon iyon yanj tidanjek egipdan.

²⁹ Amin da gildat wisak ae si pigisak tet, ae not tet ae saut tet da Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon abanjek jap noknok tamo madepmon yitdan.

³⁰ Nandani, amin diwari abisok bunjon ekwan, unun don mibiltok amin akdan. Ae amin diwari abisok mibiltok ekwan, unun don bunjon amin akdan."

Yesu da Jerusalem Kokup do bupmi nandagit

(Mt 23,37-39)

³¹ Unun bisapmon gin Parisi amin diwari da abinj Yesu yanj iyiwit, "Gak idon dima egipbi, kokup digwan kiki. Erot da gak gibkan kimokgi do nandisak."

³² Yanba Yesu da yoyigit, "Ji kinj unun top amin yanj iyini, 'Nandaki. Nak abisok ae anjwa kon yolgen, ae sot amin panjmilip aben. Ae pidanj do pi aben do nandagim unun anjwasip aben.'

³³ Kombi amin Jerusalem kokup papmon gin dapba kimokgon. Kokup njwakjwarikon dima dapba kimokgon, do nak abisok ae anjwa ae pidanj do sigin kikerj.

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinjkop da yabekban jikon abanj unun ji da tipbanj dapba kimokgon. Pup menji da monjini panjmuwuk pirigwan yopmanjak, unun da tilak nak da bisap morapmi ji panjmuwut do nandagim, mani ji da kurak tanj namgwit.

³⁵ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanj yumsi tokdisak. Ji nak dima nandanjek egi wigi ni bisapmon nak do 'Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak' yanj nak do yoni unun bisapmon nandakdan."

14

Yesu da giptimi paptanji amin kinda anjmilip agit

¹ Sabat kindakon Yesu jap nok do Parisi amin dakon kila amin kinda da yutnon kigit. Anjakwan yipba kik anek kanj yikgwit,

² nido Yesu da buron giptimi paptanji amin kinda yigit.

³ Yesu da unun amin kanjek gen teban mibili nandak nandak amin gat ae Parisi amin gat yanj yoyigit, "Sabat bisapmon sot amin tagi panjmilip anej bo dima? Gen teban da nianj yosok?"

⁴ Mani gen kobogi kinda dima iyiwit. Yanj anjakwa Yesu da amin unun abidanjek anjmilip anek digo ki yanj iyinban si kigit.

⁵ Kinjakwan yanj yoyigit, "Jikon da kinda dakon monji bo bulmakauni Sabat bisapmon pakbi gapmakon manban tepmi tagi ilikba wisak bo dima?"

⁶ Yanban gen kobogi aripmi dima iyigi yanj kawit.

Yesu da amin iyi do nandaba pini do yagit

⁷ Yesu da amin jap nok do apgwit unun pindakban tamo mibiltogi nanikon gin yit do awit. Do tilak gen kinda yanj yoyigit,

⁸ "Amin kinda da minjat pakpak dakon sonogon yanj gaban kiki kanj, tamo mibiltogi nanikon dima yiki. Tamo unun amin madep kinda gak gwapmanjak unun do manjikbi nanj di yikbin.

⁹ Yanj kanj amin yanj daban kiki unun da abinj yanj gayisak, 'On tamo on amin do iminj.' Yanj gayinban gak gaga do mayagisi nandanjek tamo amin pinjisi do yopbi unudon panji yitdisal.

¹⁰ Amin kinda da yanj gaban kanj, gak tamo amin pinjisi do yopbi unudon panji yiki. Yigaki amin yanj gamjak unun da 'Not, on tamo tagikon pawinj yit' yanj gayinban pawinj yigaki amin diwari da amin mani tonj kinda yanj gandani.

¹¹ Amin kinda iyi do nandaban wigisak kanj, Pinjkop da unun amin abinj yitdisak. Mani amin kinda iyi do nandaban pisak kanj, Pinjkop da mani awigikdisak."

Kobogi tagi dima damni amin banj pappulugoni

¹² Yesu da amin unun yanj iban kigit unun yanj iyigit, "Gak jap noknok kinda asal kanj, notgo, bo ae pego padik padikgo bo ae yawi

diwatgo bo ae yoni morapmi amin diban dima yan yobi. Unjun da kobogi do don yan gamdan.

¹³ Gak jap noknok kinda abi kan, yoni mini amin, ae giptimi yokwi tanbi, ae kandap yokwi ae dabili mini amin banjin yan yobi.

¹⁴ Yan abi kan, gak kisik kisigi tonji egipbi. Unjuden amin kobogi tagi dima gamni, mani Pin kop da amin kilegi kimoron ban paban pidoni bisapmon don kobogi gamdisak.”

Jap noknok dakon tilak gen

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Amin kinda jap nawitgwan da gen unjun nandanek Yesu yan iyigit, “Pin kop da Amin Kila Asak kokupmon yigek jap nokdan amin unjun kisik kisik ekwan.”

¹⁶ Mani Yesu da yan iyigit, “Amin kinda da jap madepsi kinda panjosit anek amin morapmi yan yomgut.

¹⁷ Jap noknok bisapmon oman monjini kinda yabekban amin yan yomgut unjun yoyik do kigit. Kin yan yoyigit, ‘Yo morap kili panjosit abi, do ji tagi opni.’

¹⁸ “Mani amin kisisi dima op do yawit. Kinda da yan yagit, ‘Nak pi kinda kaluk yumit unjun kin koker. Do nandan naminaki dima opben.’

¹⁹ “Ae kinda da yagit, ‘Nak pi agak bulmakau 10 kabi yumit, unjun kin pankilik pindatgen. Do nandan naminaki dima opben.’

²⁰ “Ae kinda da yagit, ‘Nak minjat kaluk pat, do aripmi dima opben.’

²¹ “Oman monjini tobil obin amin tagini amin yoyinban gen yawit dakon mibili iyigit. Iyiban yut unjun dakon ami unjun da butjap nandanek oman monjini tebai yan iyigit, ‘Gak tepmisi kokup madep da kosit madep ae kosit monjon kin, amin yoni mini, ae giptimi yokwi tanbi, ae dabili mini, ae kandap yokwi unjun timik panjoppi.’

²² “Yan iyinban oman monji da yan gin anek yan iyigit, ‘Amin tagi, yo aben dosi nayil unjun kili anmudat, mani tamo ton.’

²³ “Iyiban amin tagi da oman monji yan iyigit, ‘Gak kokup madep yipmanek kin kosit madepmon bo ae pigaga da dam kidipmin agek amin pindak tebai yoyinbi abin yikba yutno tugosak.

²⁴ Nak yanji dayisat, amin unjun kalip yan yomgum unjun da nak dakon jap jimjimjok kinda dimasi nokdan.’”

Nandan kimagek Yesu yoldo

(Mt 10.37-38)

²⁵ Minjat amin kabi madepsi yolakwa Yesu da tobilek yan yoyigit,

²⁶ “Amin kinda nak nol do nandisak kan, menji datni, ae minjatni gwakniyo gat, ae

peni samini padige yo gat, ae iy dakon egip egipni gat kisi do uwal dima anjomjak kan, unjuden amin nak dakon panjetno aripmi dima egipjak.

²⁷ Tilak kindapni guramigek dima noljak amin panjetno aripmi dima egipjak.

²⁸ Amin kinda yut madep kinda ak do kan, mibiltok yigek moner ni manjisak. Anek yut tagi an mudogi bo dima unjun dakon nandak nandak asak.

²⁹ Yan dima anek yut gwak manek yo diwari do wadane yut dima an mudosok kan, amin morap koni unjun kisi jigilak yanek yanjan imdan.

³⁰ Anek yan yokdan, ‘On amin yutni an diwarikgit, mani wasip ak do antidok asak.’

³¹ Bo kila amin madep kinda da uwalni gat emat wam do nandisak kan, mibiltok nandan kokwin asak. Iyi dakon emat amin 10 tausen da uwalni dakon 20 tausen tagi yolni bo dima, yan do nandak nandak asak.

³² Tagi dima yolni yan nandisak kan, uwalni kapmat dima abinakwa amin kabi kinda yabekban kin emat dima wamni do gen yoyin panjawot an.

³³ Jiyo yan gin yo morapji dima yopman mudoni kan, panjetnoni tagi dima egipni.”

Yesu da tap dakon galagini yokwi tosak do yagit

(Mt 5.13 ae Mk 9.50)

³⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Tap unjun yo tagisi kinda. Mani galagini pasini kan, nianji anek galagini anjaluk anen?”

³⁵ Tap unjuden miktin aripmi dima panpulgogi. Bo bulmakau dakon kok gat iktagili aripmi dima. Tap unjuden isal mamno kwan. Mirakni ton amin da gen on pakyanji nandanek mibili nandan pisoni.”

15

Sipsip kinda pasilgit dakon tilak gen

(Mt 18.12-14)

¹ Takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat da geni nandak do Yesu da kapmatjok opgwit.

² Anakwa Parisi amin gat gen teban yoyin det amin gat da yanba yokwi tok anek yan yawit, “On amin yokwi pakpak amin not anyoban yigek jap non.”

³ Yan yanakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁴ “Jikon da amin kinda sipsipni 100 ban kaloni da pasiljak kan nian asak? Unjun da sipsip 99 jon timon yopban egakwa kaloni pasildak unjun wisin ek don anjalon asak.

⁵ Wisin kan abidosok bisapmon bot galak nandanek kwampikon guramik anjan

⁶ yomanikon anjisak. Ankin ek notni gat ae kokup isalni gat yan yoban obin

muwukba yan yoyisak, 'Sipsipno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'

⁷ Yesu da sanbenek yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Kwen Kokupmon kisik kisik madepsi yan gin akdan. Amin 99 unun kilegi do but tobil agagi mini do unun dakon kisik kisik madep dima ani. Mani yokwi pakpak kinda but tobil asak unun dakon kisik kisik unun madepsi noman tosok."

Monej kinda pasilgit dakon tilak gen

⁸ Ae Yesu da sanbenek yan yagit, "Minjat kinda da silwa monej tabili 10 kabi ban kaloni da yutnon man pasiljak kan unun nian asak? Unun da lamni kolejek yutni ikdiganjek tebai si wisinjek don kosak.

⁹ Kan abidosok bisapmon but galak nandanek notni gat ae kokup isalni gat yoyinban obin muwukba yan yoyisak, 'Monejno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'

¹⁰ Yesu da yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Pinjop dakon anelo da kisik kisik yan gin akdan."

Dat kinda gat monji bamotni gat dakon tilak gen

¹¹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin kinda egipgut unun monji bamori.

¹² Monji bujon nani da datni yan iyigit, 'Dat, gak peno gat nit do yo morap nim do nandisal unun nak dakon diwarino abisok kokwinik nabi.' Yan yanban datni da yo kabini kokwinik monji bamotni do yomgut.

¹³ "Yoban bisap pisipmisok egek monji bujon nani da yo kabini kisisi timik dubagisi kin miktim kindakon panji egipgut. Panji egek anpak yokwi mibili mibili anek monejni nan mudagit.

¹⁴ Monejni nan mudanjan unun miktim amin da jap do madepsi anek diwari da kimakgwit. Anakwa monji unun wadak wadak madepsi agit.

¹⁵ Do kin unun miktim dakon amin kindakon pi kinda abidagit. Aban amin tagini da yabekban bit damnikon kin bit jap yomgut.

¹⁶ Anek bit da birap gip nawit unun pindak galak tanek unun ban nanek butno kadim tosak yan nandagit. Mani amin kinda da jap kinda dima ingut.

¹⁷ "Nandak nandakni kulabik anek yan yagit, 'Datno dakon oman monji morapni unun japni aripmisi tar yomarjakwa ekwan, mani nak idon egek jap do kimotdisat.

¹⁸ Do yan si aben, nak tobil kin datno yan iyiken: "Dat, nak Pinjop da inamon ae gak yo kisikon yo yokwisi agim,

¹⁹ do bujon monjino yan dima nayiki. Yum oman monjigo yuman nanjaki ekwan unuden kinda da tilak egipben.'

²⁰ Yan nandanek pidan datnikon kigit. Kinakwan datni dubagikon da monji kan bupmi nandan timtim yanek kin monji bedanek mandan nagit.

²¹ Yan aban monji da datni yan iyigit, 'Dat, nak Pinjop da inamon ae gagon yo yokwisi agim, do bujon monjino yan dima nayiki.'

²²⁻²⁴ Mani datni da oman monjini yan yoyigit, 'Monjino kimoron da yan abisak. Pasilbikon nan analon aman. Do ji tepmi kin paba pigik dubagi tagisi kinda anjan pan imni. Ae kisirikon sip tagisi kinda yipman iminek kandap gwil kisi pan imni. Ae bulmakau monji nelagi ton kinda nan anjapba anjak son nanek kisik kisik ano.' Datni da yan yanakwan jap noknok anek kisik kisik awit.

²⁵ Yan anek egakwa monji mibiltogi pigaga egipgut da yutnon obin ankapmat anek nandaban amin da kap kisik kisikyo awit.

²⁶ Yan anakwa nandanek oman monji kinda yan iban apban iyigit, 'Unun niban anj'

²⁷ Yan yanban iyigit, 'Padigigo tagisi egisak da abik do datgo da kanek bulmakau monji nelagi ton anjak.'

²⁸ Yan iyinban monji mibiltogi butjan nandanek yutnon wigik do kurak tagit. Yan anjakwan datni da yomakon pinjek butni manjakwan yutnon wigisak do iyigit.

²⁹ Mani datni yan iyigit, 'Dat, gak yan nido asal? Nak oman monji isali kinda da yan bilak morapmi egek omango an egisat. Anek gengo bisap kindakon dima kirinikgim. Notnoni gat kisik kisik anen do memesok kinda dimasi namgul.

³⁰ Mani monjigo on yo morapgo kosit minjat gat egek yomin mudagit, unun da apban kanek bulmakau monji nelagi ton unun anjal.'

³¹ Yanban datni da yan iyigit, 'Monjino, bisapmi bisapmi gak nak gat ekwamak. Ae yo morapno unun gak dakon gin.

³² Mani padigigo kimoron da yan abik, ae pasilbikon nan analon aman, do nin but kwaktok nandanek kisik kisik tagisi aman.'

16

Kila amin kinda da goman panjiklek asak dakon tilak gen

¹ Yesu da panjetni yan yoyigit, "Yoni morapmi amin kinda gat ae yo morapni dakon kila amini gat egipgumal. Amin da abin yoni morapmi amin yan iyiwit, 'Yo morapgo dakon kila amin isal dogin yo morapgo nan mudok anjamisak.'

² "Iyinba nandanek yo kila amini unun yan iban opban yan iyigit, 'Gak nian anjaki gengo

nandat? Gak kin yo morapno kili nian asal unun dakon but piso kinda mandan nabi. Gak pi unun sanbenjek dima akdisal.

³ “Iyiban yo kila agak pi amini unun iyi yan nandagit, ‘Amin tagino da pikon noldak, do nian aben? Amin kinda dakon oman monjini egek miktimni pudan iben dakon tapmimno mini. Ae amin monej do bisit yoyik do mayagi nandisat.

⁴ Do pi yopben bisapmon amin da but galagon da yan naba yutnikon kin kin aken do nian aben unun kili unun nandisat.’

⁵ Yan nandanjek amin kalon kalon amin taginikon goman awit unun yan yoban apgwit. Mibiltok abinj altagit amin yan iyigit, ‘Gak amin taginokon goman nian da agil?’

⁶ “Iyiban yagit, ‘Olip pakbi tibiri madep 100 da arip.’

“Yanban yan iyigit, ‘Gak tepmisi yigek on papia tam gomango mandabikon olip pakbi tibiri 50 yan manda.’

⁷ “Ae kinda abinj altanban yan iyigit, ‘Gak gomango nian da?’

“Iyiban yagit, ‘Wit yigi 100 da arip.’

Yan iyiban yagit, ‘On gomango mandabi papia tamon wit yigi 80 yan manda.’

⁸ “Yan anjakwan amin tagini da yo agit unun kanban amin nandan kokwini tagisi da aripmon agit, do yo kila agak pi amini yokwi unun do nandaban wukwan imgut. On miktim dakon amin kabi da nandan kokwin tagisi anek notni gat yuman gwayek pi an. Unun tenjenj dakon amin kabi yapmanjan.

⁹ Nak da yan dayisat, on miktim dakon monej ban amin not anjomni. Yan ani kan, monenjo mudoni bisapmon ji egip egip dagok dagogi mini da yutgwan tagisi wigini.

¹⁰ “Amin kinda yo monijisok kilani tagi asak kan, unun amin da yo madep kilani tagi asak. Ae amin kinda yo monijisok kilani yokwi asak kan, unun amin yo madepyo kisi kilani yokwi asak.

¹¹ Yanjo, ji on miktim dakon monej kilani tagi dima ani kan, namn da nandan gadan damanjek yo tagisi bamisi daban kilani ani?

¹² Ae ji amin dakon yo kabi kilani tagi dima ani kan, namn da yo kabi disi do damjak?

¹³ “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nanjin galak tan iminjek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjop gat ae monej gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Yesu da gen teban gat ae Pinjop da Amin Kila Asak gat unun do yagit

¹⁴ Parisi amin monej do galagisi nandan, do Yesu da gen yagit unun nandanjek yanba yokwi tok an ingwit.

¹⁵ Mani Yesu da yan yoyigit, “Ji amin da amin kilegisi yan dandani yan do pi madep an. Mani Pinjop da butjigwan yo pasili ton unun pindak mudosok. Amin da yo tagisi yan yon unun Pinjop da dabilon yo wagil injanisi.

¹⁶ “Gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat yan tenjenjanba Jon da bisapmon wugit. Mani Jon da bisapmon da wasanjek Pinjop dakon Amin Kila Agakni dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenon. Anakwa amin unjungwan pigik do pi tebaisi an.

¹⁷ Miktim gat kundu gat tagi pasiljil. Mani gen teban dakon gen jimjimjok kinda aripmi dimasi pasildisak. Kisisi bam tan mudokdan.”

Yesu da minjat panjwinit dakon gen yagit (Mt 5.31-32 ae 19.9 ae Mk 10.11-12)

¹⁸ Yesu da sanbenjek yan yagit, “Amin kinda minjati kwinik yipban kinjawan minjat kaluk pasak kan, unun amin yumabi asak. Ae amin kinda minjat kinda kalip eni da kwinikgit unun pasak kan, unun amin kisi yumabi asak.”

Yoni morapmi amin kinda gat Lasarus gat dakon gen

¹⁹ Yesu da sanbenjek yan yagit, “Yoni morapmi amin kinda egipgut, unun bisapmi bisapmi ilikba pigikni kildani ton tagisi ae imalni gami ban panjek yoni aripmisi tan iminjakwa yaworisi egipgut.

²⁰⁻²¹ Yan egakwan unun da yut yoma kagakon yoni mini amin kinda mani Lasarus unjudon pak egipgut. Lasarus yan nandagit, yoni morapmi amin dakon jap tamokon da jap jimjim moj unun ban noken kan tagisi yan nandagit. Ae pinjan da abinj wudani asiwukgwit.

²² “Yoni mini amin egek kimakban anjelo da abidan anji yipba Abraham gat egipgumal. Egakwal yoni morapmi amin unun yo kisi kimakban wayikgwit.

²³ Aba Tipdomon tepmi madepsi nandanjek egipgut. Egek sintanban wikwanek Abraham dubagisikon Lasarus gat kapmat kapmat yigakwal pindakgit.

²⁴ Pindagek yan tidanjek yan iyigit, ‘Abraham dat, bupmi nandan nam. Lasarus iyinbi unun da pakbi jimjimjok di kisirikon yopman panabin melnokon yopban timisok di yawotjak. Nak on kindapmon egek tepmi madepsi nandisat!’

²⁵ “Mani Abraham da yan yagit, ‘Monjino, gak kalip egipgul do nandaki. Gak kalip yo kabigo tagisi banjin panjek egaki Lasarus unun yo kabini yokwi banjin panjek egipgut.

Mani abisok Lasarus on kokupmon butni yaworisi tanjakwan gak da tepmi madepsi nandisal.

²⁶ Ae unun gin dima. Nin da binapmon dangap dubagisi kinda tosook. Yanj tosook do idon ekwanj amin jikon aripmi dima kikigi, ae unudon ekwanj amin idon aripmi dima obopmi.'

²⁷ "Yanj yanban yoni morapmi amin da gen tebaisi yanj iyigiti, 'Yanj kanj, dat, nandanj naminek Lasarus iyinbi datno da yutnon kinj

²⁸ padik padikno 5 kabi ekwanj unun nawa gen tebai yoyinban nandanek on tepmi kokupmon dima apni.'

²⁹ "Mani Abraham da yanj yagiti, 'Moses gat ae kombi amin gat dakon gen do padik padikgo mirak yopmanjek tagi nandanani.'

³⁰ "Yanjban yoni morapmi amin da yagiti, 'Abraham dat, unun aripmi dima. Mani amin kimakbi kinda da kinj altanj yomjak kanj, padik padikno da but tobil tagi ani.'

³¹ "Yanjban Abraham da yanj iyigiti, 'Moses gat ae kombi amin gat dakon gen dima nandanani kanj, amin kinda kimoron da pidanban kanjek nandanj gadat aripmi dima akdanj.' "

17

Anpjak yokwi da nandanj gadat anjupbal asak

(Mt 18.6-7 ae 18.21-22 ae Mk 9.42)

¹ Yesu da panjetni yanj yoyigiti, "Yokwi mibili mibili da abinj amin panjekwalba yokwi anjek manj mudokdanj. Mani unun yokwi ani do dayikdanj amin, awa!

² Amin kinda da amin moninj kinda yokwi asak do yabetjak kanj, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anjakwan amin da wit misinj tip madep tegikon wamanj maba tap ilarigwan pikeg kimotjak kanj unun da tagapmi.

³ Yanjo, ji disa do kila tagisi ani.

"Notgo kinda yokwi aban kanj, tebai iyinbi egip egipni anmilip asak. Ae but tobil aban kanj, yokwini yipmanj ibi.

⁴ Unun gildaron gin kosiri 7 kabi yokwi anj gaminjek abinj 'But tobil at' yanj gayisak kanj, yokwini yipmanj iminj iminj abi."

Nandanj gadat dakon gen

⁵ Yabekbi kabi da Amin Tagi yanj iyiwit, "Nandanj gadatnin anjapap a."

⁶ Yanba Amin Tagi da yoyigiti, "Ji dakon nandanj gadatji unun mastat yet yombem moninjisok tanj damjak kanj, on kindap piligi tap kagagwan pigisak do iyinba genji tagi guramitjak."

Oman monji dakon gen

⁷ Ae Yesu da sanbenjek yanj yagiti, "Oman monjisi kinda pigaga da bo sipsip kila

asagon da apban 'Gak panabanj yigek jap sot unun na' yanj tagi iyini? Unun dimasi.

⁸ Amin tagi da oman monjini yanjsi iyisak, 'Gak tagap tanjek jap soj pilik nabi nanj mudanjabo gak jap don noki.'

⁹ Oman monji pini gin asak, do amin tagini da ya yanj aripmi dima iyigi.

¹⁰ Jiyo yanj gin, Pinjkop da oman morap ani do dayigiti unun anj mudanjek yanj gin yoni, 'Nin oman monji do, isal pinin gin amanj.' "

Yesu da amin wuda tebani toj 10 kabi panmilip agiti

¹¹ Yesu unun Jerusalem kik do anjek provins bamot Samaria ae Galili yo da kilapmikon da kigiti.

¹² Kinjek kokup kindakon wigik do anjakwan amin wuda tebani toj 10 kabi da dubagikon agek

¹³ gen papmon da yanj tidanek yanj iyiwit, "Yesu, Amin Tagi, bupmi nandanj nibi!"

¹⁴ Yanba pindagek Yesu da yoyigiti, "Ji kinj mukwa sogok amin giptimji yolini." Yanj yoyinban kinjakwa giptimni kilek tawit.

¹⁵ Kilek tanjakwa kinda da giptimno kilek tak yanj kanj tobil obinek Pinjkop gen papmon da anjksigiti.

¹⁶ Anjek Yesu da kandap mibilon gawak iminek ya yanj iyigiti. Amin unun Samaria amin kinda.

¹⁷ Yesu da unun amin kanjek yanj yagiti, "Amin 10 kabi kisi giptimni kilek tanj, ma? Mani 9 kabi unun dukwan ekwanj?"

¹⁸ Unun kisi tagi dima abinjek Pinjkop anjksisini? On amin miktim njwaknjarikon nani dagin abik."

¹⁹ Yanj yoyinjek amin unun yanj iyigiti, "Gak pidanjek ki. Nandanj gadatgo do anjek giptingo kilek tak."

Pinjkop amin kila akdisak

(Mt 24.23-28 ae 24.37-41)

²⁰ Parisi amin da Yesu yanj iyiwit, "Ni bisapmon Pinjkop Amin Kila Agakni yipban apdisak?"

Yanjba Yesu da yoyigiti, "Pinjkop da Amin Kila Agakni yipban apban amin da dabilni da kanjba pisosak dakon tilak altanba dima pindatdanj.

²¹ Bo amin da 'Oni obik', bo ae 'Asoni obik' yanj dima yokdanj. Nandanani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun yikon kili abik."

²² Yanj yanjek panjetni yanj yoyigiti, "Ji don Amin Dakon Monji dakon bisap kinda kok do galagisi nandakdanj. Mani dima kokdanj,

²³⁻²⁴ Mal kwen binap teri teri kisi tenjenonj, yanj gin Amin Dakon Monji apdisak. Do amin da 'Asoni egisak' bo 'Oni egisak' yanj dayinba dima yolni.

²⁵ Mani Amin Dakon Monji mibiltok tepmi madepsi panjakwan abisok ekwan amin da manji imdanj.

²⁶ “Noa da bisapmon amin egipgwit unudenj gin Amin Dakon Monji apjak madepmon yanj gin anj egipdanj.

²⁷ Jap pakbiyo madep anjek minjat pak-pakyo kisi awit. Yanj anjek egakwa Noa tap wakgapan wigigit. Wugakwan pakbi madepsi paptan wijek amin kisisi witjinban pasilgwit.

²⁸ “Lot da bisapmon yanj gin awit. Jap pakbiyo awit, ae yumanj gwayek awit, ae jap pi awit, ae yut kisi awit.

²⁹ Mani Lot da Sodom kokup yipmanj degakwan unudon gin kindap gat ae salfa tip gat kundukon da sikak da yanj manjek amin morap kisi panjupbal aban pasilgwit.

³⁰ “Amin Dakon Monji abinj noman tosak bisap madepmon amin anjak yanj gin anj egakwa apdisak.

³¹ Unjun bisapmon amin kinda yut kwenon egakwan yo kabini yutgwan toni kanj, yo kabini timit do yutnon dimasi pigisak. Ae pigaga egipjak aminyo kisi yanj gin yutnon yo kabini timit do dimasi tobil kisak.

³² Lot dakon minjatnikon yo noman tanj imgwit unjun do nandani!

³³ Amin kinda iyi dakon egip egip anjuknok do nandisak kanj, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda egip egipni paretjak kanj, egip egipni kutnanban tanj imdisak.

³⁴ “Nak yanji dayisat, unjun kalbi amin bamori dipmin pagakwal Pinjkop da kinda abidanjek kinda yipdisak.

³⁵⁻³⁶ Minjat bamori bret sok do plaua wasanjakwal, kinda abidanjek kinda yipdisak.”

³⁷ Panjetni da gen unjun nandanek iyiwit, “Amin Tagi, unjun yo morap dukon noman toni?”

Iyinja yanj yoyigit, “Amin kimakbi dakon bumjotni dukwan tonj, singinj unudon gin muwukganj.”

18

Bisit dima yipnej do sakwabat kindakon abidanjek tilak gen yagit

¹ Yesu da bisapmi bisapmi bisit anjek dima kurak toni do tilak gen kinda yanj yoyigit.

² “Kokup madep kindakon gen kokwin kila agak amin madep kinda egipgut. Unjun Pinjkop do dima pasalgit. Ae amin do nandaban yo isali anjakwa egipgut.

³ Unjun kokupmon sakwabat kinda egipgut. Unjun minjat bisapmi bisapmi gen kokwin kila agak amin madepmon abinj

abinj anjek yanj iyigit, ‘Uwalno gen pikon yipmanjek nak anjuktna.’

⁴ “Bisap morapmi apban gen kokwin amin madep da anpulugok do kurak tagit. Mani don yanj nandagit, ‘Nak Pinjkop do dima pasoldot ae amin do nandako yo isali anj.

⁵ Mani minjat unjun bisapmi bisapmi jigi namisak, do yumsi anpulugokenj. Bisapmi bisapmi yanj gin apjak kanj, tagisi dima nandakdisat.’”

⁶ Amin Tagi da sanjenek yanj yagit, “Gen kokwin kila agak amin yokwi unjun da gen yagit unjun do nandani.

⁷ Ji nianj nandanj? Pinjkop da iyi do manjigit amin kabi gildari ae pilini pilini iyi do yanj tidonj, unjun aripmi dima bo panpulugosak? Bo jomjom anjek tepmi dima panpulugosak? Unjun dimasi!

⁸ Yanji dayisat, bisit yanj ani kanj, tepmisi panpulugokdisak. Mani, Amin Dakon Monji miktimon apjak bisapmon amin nandanj gadatni tonj pindatjak, bo dima?”

Amin kilegi kinda gat amin yokwi kinda gat dakon tilak gen

⁹ Amin diwari iyi do amin kilegi yanj nandanek amin diwari do nandaba piwit. Yesu da unjun amin do tilak gen kinda yanj yoyigit.

¹⁰ “Amin bamori bisit ak do Telagi Yut Madepmon wigigimal. Kinda unjun Parisi amin, ae kinda unjun takis timit timit amin.

¹¹ “Parisi amin unjun agek iyi burikon da bisit yanj agit, ‘Pinjkop, amin yokwi diwari ekwanj nak unuden amin dima, unjun do nak ya yanj gayisat. Kabo noknok, bo yokwi pakpak, bo yumabi agak amin, bo ae takis timit timit amin amon akdak, nak unuden dima.

¹² Nak Sonda kinda da butgwan bisap bamot gak do nandanek jap kelek egi egi asat. Ae yo morap timikdat unjun kokwinigo 10 kabi anjakwa kabi kinda paret do yipmanj yipmanj asat.’

¹³ “Mani takis timit timit amin dubagikon agek but yokwi nandanek Kwen Kokup sijtok do mayak tanjek yanj yagit, ‘Pinjkop, nak yokwi pakpak, do bupmi nandanj nabi!’ ”

¹⁴ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Nak yanji dayisat, amin kinda iyi do nandaban wugisak kanj, Pinjkop da unjun amin abinj yipdisak. Anjek iyi do nandaba panj amin unjun Pinjkop da pawigikdisak. Do takis timit timit amin unjun yutnikon tobil kinjek Pinjkop da dabilon diwarini mini egipgut. Mani Parisi amin unjun dima.”

*Minjat monjiyo Yesukon yopba opni
(Mt 19.13-15 ae Mk 10.13-16)*

¹⁵ Amin da monji njakjak Yesu da kisitni kwenikon wutjusak do paņogpwit. Uņun pindagek paņdetni da kirinjik yomgwit.

¹⁶ Mani Yesu da miņat monjiyo iyikon apni do yoyiņek paņdetni yaņ yoyigiti, "Ji miņat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Piņkop da Amin Kila Asak uņun amin miņat monjiyo da tilagon ekwaņ uņuden amin dakon.

¹⁷ Nak asisi dayisat, amin kinda amin moniņ da Piņkop da Amin Kila Asak uņun abidonj uņun da tilak dima abidoni kaņ, uņungwan aripmi dima pigikdaņ."

Kila amin kinda yoni morapmi Yesu gat gen yagimal

(Mt 19.16-30 ae Mk 10.17-31)

¹⁸ Kila amin kinda da Yesu yaņ iyigiti, "Yoyiņdet tagisi, nak niaņsi anjek egip egip dagok dagogi mini abidoken?"

¹⁹ Yaņban Yesu da yaņ iyigiti, "Gak nido nak do amin tagisi yaņ nayisal? Piņkop kalonji gin uņun amin tagisi.

²⁰ Gen teban uņun gaga nandisal. 'Miņat eyo kili abi ji yumabi dima ani. Amin dima dapba kimotni. Yo kabo dima noni. Top gen yaņek amin isal dogin gen pikon dima yopni. Meņ dat do nandaba wukwanek geni guramitni.'

²¹ Iyiņban kila amin da yagiti, "Nak moniņisogon da gen teban morap uņun kisi guramik anjaņ ogpm."

²² Gen uņun yaņban nandaneķ Yesu da yaņ iyigiti, "Gak yo kalonisi kinda gin dima asal. Yo morapgo kisi yumaņ naņ mudaneķ, uņun dakon monerji yoni mini amin do yobi. Yaņ anjaki yogo tagisi Kwen Kokupmon taņ gamdisak. Yaņ anjek abiņ nak nol."

²³ Yaņ iyiņban kila amin uņun yoni morapmisi do but yokwi madepsi nandagiti.

²⁴ Yesu da amin uņun kaņek yagiti, "Yoni morapmi amin Piņkop da Amin Kila Asak uņun da kagagwan pigiki do antidok anj.

²⁵ Asisi, biť madepsi kamel uņun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani uņun yapmaņek yoni morapmi amin uņun Piņkop da Amin Kila Asak uņun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak."

²⁶ Amin da gen uņun nandaneķ yawit, "Yaņ kaņ, namin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?"

²⁷ Yaņba Yesu da yagiti, "Yo amin da aripmi dima agagi, uņun Piņkop da aripmi tagi asak."

²⁸ Yaņban Pita da yagiti, "Nin yo morapnin yopmaņek gak naņ gol awilgamaņ."

²⁹ Yaņban Yesu da yoyigiti, "Nak asisi dayisat, amin morap Piņkop dakon Amin Kila Agakni dakon pi do nandaneķ yutni,

bo miņatni, bo peni padik padikyo, bo meni datni, bo ae monji gwayoni yopmaņ detjak kaņ,

³⁰ on miķtmon egipni bisapmon, Piņkop da yo morapni yopmaņ deķgwit uņun si yapmaņek morapmisi yoban timitdaņ. Ae buņon bisap madep noman taņban egip egip dagok dagogi mini abidokdaņ."

Yesu da kimagek pidosak do yaņban kosiri kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Mk 10.32-34)

³¹ Yesu da yabekbini 12 kabi timik iyi baņgin yaņ yoyigiti, "Nandani. Nin Jerusalem kiķdamaņ. Kiņapno gen morap kalip kombi amin da Amin Dakon Monji do mandawit uņun kisisi bami toņ akdaņ.

³² Amin da Amin Nwakiņwari Kabi da kisiron yipba jigilagon da abiņ yipdaņ, ae yokwi animiņek ilip sul imdaņ.

³³ Yaņ anjek nap naņ baljaņek anjakba kimotdisak. Mani giľdat kapbi mudaneķwa aeni kimoron da pidokdisak."

³⁴ Paņdetni gen uņun dakon mibili dima nandaba pisawit. Mibili pasali tagiti, do gen uņun mibili nido yosok uņun dima nandaba pisagiti.

Yesu da dabili mini amin kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Mk 10.46-52)

³⁵ Yesu Jeriko kokup pap kiņ anķapmat anjakwan dabili mini amin kinda da kosit ilenon yigek amin da monerji imni do bisit yoyigiti.

³⁶ Uņun amin nandaban amin morapmi obiņ yapmaņ kiņakwa nandaneķ yaņ yoyigiti, "Ji nibaņ an?"

³⁷ Yaņban iyiwiť, "Yesu Nasaret amin da obigisak."

³⁸ Iyiņba yaņ tidaneķ yaņ yagiti, "Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandaņ nam!"

³⁹ Amin mibiltok ogpwit uņun da kirinjik imiņek tayaņkok yitjak do tebai iyiwiť, "Dewit Dakon Monji, bupmi nandaņ nam!"

⁴⁰ Yaņban Yesu ageķ amin uņun abidaņ anjopni do yoyigiti. Yoyiņban kapmat anjapba Yesu da yaņ iyigiti,

⁴¹ "Niaņsi anjabeņ do nandisal?"

Iyiņban yagiti, "Amin Tagi, nak siņtok do nandisat."

⁴² Yaņban Yesu da iyigiti, "Dabilgo kilek tosak. Nandaņ gadatgo da anmilip asak."

⁴³ Iyiņban uņuden gin dabili kilek taņban Yesu yoleķ Piņkop anķisiģiti. Yaņ aban miņat amin morap kisi da kaņek Piņkop anķisiwiť.

19

Yesu Sakius da yutnon wigigiti

¹ Yesu unjun Jeriko kokup pap wigi yap-manjek kik do agit.

² Unjun kokupmon amin kinda egipgut mani Sakius. Sakius unjun takis timit timit amin dakon amin madep kinda egipgut. Unjun yoni morapmi amin kinda egipgut.

³ Yesu unjun nianjan amin kinda yan kok do pi tebai agit. Mani Sakius unjun amin pisipmi, ae amin morapmi da muwugek kosit sopgwit, do Yesu kok do antidok agit.

⁴ Antidok agit do Sakius unjun timent yanjek mibiltan kin pik kindap kindakon wigigit. Yesu unjun onan abisak do tagi koken yanon da nandanek wigigit.

⁵ Wigakwan Yesu unjun pik kindap akgiron abin kwen sijnanek Sakius kanek yan iyigit, "Sakius, gak tepmi pi. Nak abisok gak da yutnon panji yitden dosi nandisat."

⁶ Yan yanban Sakius da tepmi pin but galak nandanek Yesu abidanban yutnikon wigigimal.

⁷ Wigakwal pindagek amin da yanba yokwi tok an iminjek yan yawit, "Unjun yokwi pappak amin kinda da yutnon wigik."

⁸ Yan yanakwa Sakius pidan agek Amin Tagi yan iyigit, "Amin Tagi, nandaki. Nak abisok yo kabi morapno kokwinik kabi bamori anakwa kabi kinda yoni mini amin do yoben. Ae amin kinda ankwalek yo kabini di timikgim kan, unjun dakon kobogi do yo timikgim unjun do yo 4 kabi gat sanbenek yomin yomin aben."

⁹ Yanban Yesu da iyigit, "On amin kisi unjun Abraham dakon monji kinda. Abisok Pinjop da on yut amin kisi yokwikon ban timik mudosok."

¹⁰ Nido Amin Dakon Monji unjun amin pasilbi yokwikon ban wisinjek timit do pigit."

Oman monji 10 kabi moner timikgan dakon tilak gen

(Mt 25.14-30)

¹¹ Gen unjun yanban nandan egakwa Yesu tilak gen kinda yoyigit. Yesu unjun Jerusalem kili kin ankapmat agit, ae amin da Pinjop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili unjun kawan tokdisak yan nandawit do

¹² yan yoyigit, "Amin tagi kinda kila amin madep man panek tobil abin don amin kabini kila asak do kokup dubagi kindakon kik do agit."

¹³ Amin unjun kokup yip do anek oman monjini 10 kabi yan yoban apba gol moner tabili kinda kalon kalon do yomin yomin agit. Yan anek yoyigit, 'I moner unjun ban moner ilit pi anakwa tobil apben bisapmon unjudon wigisak.'

¹⁴ "Mani kokup isalni da nandaba yokwi tok an ingwit. Yan nandawit do amin tagi unjun kinakwan kokup amin di yabekba kin

yawit, 'Nin unjun amin da kila amin madepnin egipjak do dima galak toman.'

¹⁵ "Mani kila amin madep man iba don tobil kokupnikon apgut. Kokupnikon abinjek yan yagit, 'Moner kokwinik yomgum oman monji unjun yan yoba apba moner ilit pi aba nian da noman tawit unjun do pindakgen.'

¹⁶ "Yanban kinda da mibiltok abinjek yan yagit, 'Amin tagi, nak gol moner tabilgo unjun nan moner ilit pi abo tabili 10 kabi noman tawit.'

¹⁷ "Yanban amin madep unjun da iyigit, 'Gak oman monji tagisi! Pi tagisi agil! Yo monerisok mani kilani tagisi agil, do kokup pap 10 kabi kilani abi do man madep gamisat.'

¹⁸ "Ae oman monji unjun da bujon nani da abin yan yagit, 'Amin tagi, nak gol moner tabilgo unjun nan moner ilit pi abo tabil 5 kabi noman tawit.'

¹⁹ "Yanban amin tagini da yagit, 'Kokup pap 5 kabi kila aki do man madep gamisat.'

²⁰⁻²¹ "Ae kinda da abin yan yagit, 'Amin tagi, gol moner tabilgo oni. Gak teban teban amin kinda yan gandisat. Yo amin da yopmanjan unjun gak da sigo timikdal. Ae jap amin da kwaokgan unjun yo kisi sigo pasal. Yan asal do pasalek imal diwatjok kindakon waman yipbo tagit.'

²² "Yanban amin tagi da oman monji unjun yan iyigit, 'Gak oman monji wagil yokwisi! Gaga gen yosol unjun dogin gen pikon gepben. Nak teban teban amin kinda ae amin da yo yopmanjan timikdat, ae jap amin da kwaokgan unjun pilikdat yan nandan namisal.'

²³ Gak mibili nido moner no benon dima yopgul? Benon yopgul tam ben da diwari sanben naminjakwan abin unjun kisi timikgom?'

²⁴ Yan iyinjek amin kapmatjok akgwit unjun yan yoyigit, 'Gol moner tabil unjun gwayen amin moner tabilni 10 kabi tan iman unjun do inni.'

²⁵ "Yan yanban iyiwit, 'Amin tagi, unjun amin moner tabilni 10 kabi kili timak!'

²⁶ "Yanba yan yagit, 'Nandani. Amin morap yoni tan yoman unjun sanbenek morapmi yomdisat. Mani amin kinda yoni mini kan, yo kalongok di tan iman unjun gwayekdisat.'

²⁷ Mani uwalno nak da kila amin madepni dima egi yoben do nandawit, unjun timik idon panabin dabilnokon dapba kimotni.'"

²⁸ Yesu tilak gen unjun yan mudanek aeni Jerusalem wigik do kosit wasagit.

Yesu Jerusalem kinj altanjek Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 19.29-21.38)

Yesu Jerusalem kokup papmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Jn 12.12-19)

²⁹ Yesu kinj Betpage ae Betani panjkapmat agit. Unjun kokup bamot Hlej Olipmon tomal. Unjudon da pandetni bamori yabegek yan yoyigit,

³⁰ "Jil ason kokup tosoq unjudon kinjil. Unjudon kinj kanbal donki bilagi kindi amin da kwenikon dima yikbi unjun napmon anteban abi da akban konjil. Napmi witaldialek anopjil.

³¹ Amin kindi da 'Donki nido witaldagal?' yan dayinban kanj, yan ijinjil, 'Amin Tagi da pisok kindi ak do anjek yosok.'

³² Amin bamot yabekban kinj pindakbal gen yoyigit da aripmon yan gin noman tawit.

³³ Aba donki bilagi unjun witaldakwal donki unjun dakon ami da yan yoyiwit, "Donki bilagi unjun nido witaldagal?"

³⁴ Yanba yoyigimal, "Amin Tagi da pisok kindi ak do anjek yosok."

³⁵ Amin bamot donki bilagi unjun anjonek ilikba pigik dubakni donki kwenon yopmanjek Yesu yipba unjun kwenon yikgit.

³⁶ Donkikon yigek kinjakwan amin da ilikba pigik dubakni kosiron yalin ananj kiwit.

³⁷ Anjakwa Yesu abinj Hlej Olip dakon kosit obandom nanj pukwan unjun anjkapmat anjakwan pandet kabini madepsi da wasok tapmimi tonj morap aban pindakgwit unjun do nandanek kisik kisik madepsi awit. Yan anjek madepsi yan tidanek Pinjkop anjisiwit.

³⁸ Yan tidanek yan yawit:

"Kila Amin Madep on Amin Tagi da manon abisak, unjun Pinjkop da gisamigakwan abisak.

Kwen Kokupmon but yawot tosak. Pinjkop Wikwisi anjisino!"

³⁹ Yanjakwa amin madep unjun da bikbigon Parisi amin di akgwit unjun da Yesu yan iyiwit, "Yoyinjet, pandetgoni kirinjik yom."

⁴⁰ Iyinja yan yoyigit, "Nandani. Gen kagani sopni kanj, tip da iyi yan tidokdan."

Yesu Jerusalem do kunam tagit

⁴¹ Yesu Jerusalem anjkapmat anjek kokup pap unjun kanjek kunam tagek

⁴² yan yagit, "Gak abisok but yawot dakon kosit kosol tam tagisi, mani unjun pasili tanjakwan dabilgo da aripmi dima kokdisal.

⁴³ Nandaki. Don bisap kindi noman tokdisak. Unjun bisapmon uwalgo da gak

anjwasinek miktin panjabinj dam madepgonok yopba tujan wigikdanj. Anjakwa teri teri da abinj pandagat akdanj.

⁴⁴ Anjek gak gat ae minjat amin gak da dam madepgwan ekwan unjun kisi wagisi tuwil panjasik akdanj. Tuwilba tip notni da kwenon dima tanj tanj akdanj. Nido Pinjkop gagon kili abik, mani butgo dima pisak."

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unjun yolgite

(Mt 21.12-17 ae Mk 11.15-19 ae Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu Telagi Yut Madep da nagalon pigi amin monej ilit pi awit unjun wasanjek yolakwan abigiwit.

⁴⁶ Anjek yan yoyigit, "Pinjkop da papiakon gen yan tosoq:

'Nak dakon yut unjun amin da abinj bisit anjamni do tosoq.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo yombem asak.'

⁴⁷ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit. Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep gat, ae gen teban yoyinjet amin gat, ae amin dakon kila amin gat da Yesu nianj anjek anjatno kimotjak yan do kosit wisiwit.

⁴⁸ Mani minjat amin morapyo da geni nandak do galagi madepsi nandawit, do anjakba kimotjak dakon kosit kindi dima kawit.

20

Yesu namin da man madep imgut

(Mt 21.23-27 ae Mk 11.27-33)

¹ Bisap kindakon Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyinjet anjek Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenagit. Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyinjet amin gat, ae kila amin gat kisi da Yesukon abinj

² yan iyiwit, "Namin da pi unjun abi do yan mudanj gamgut da yo unjun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nakyo kisi gen kindi dayiko kobogi nayini.

⁴ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, pi agit unjun Kwen Kokup dakon pi, bo amin dakon pi nanj agit?"

⁵ Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anjek yawit, "Kwen Kokup dakon pi' yan iyinej kanj, gen kobogi yan niyikdisak, 'Yanj kanj ji nido dima nandanj gadanj imgwit?'"

⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kindi yan nandanj, do 'Amin dakon pi' yan iyinej kanj, unjun kisi tagi dima asak. Yan kanj Jon dakon man bin anjupbal ano minjat amin kabi madep da tip banj nindapdanj."

7 Yanj nandanek Yesu do gen kobogi yanj iyiwit, "Nin dima nandamanj."

8 Yanjba Yesu da yoyigit, "Nakyo kisi namin da yanj mudanj namgut da pi asat unun dima dayikenj."

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen (Mt 21.33-46 ae Mk 12.1-12)

9 Yesu da sanjbejek tilak gen kinda yanj yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek amin da monej pini di anek pi ami do bami di panj imni yanj nandanek pi unun da kisiron yipmanjek miktim timi digwan bisap dubagi egip do kigit.

10 Kinj egi don wain sop pakpak bisap kwan tajakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panjopjak do kigit. Mani pi kila awit amin da oman monji obisi anjagek bami di dima iminek yolba kigit.

11 Yanj aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekgit. Mani unun pi monji kisi obisi anjagek yo yokwisi anj iminek bami di dima iminek yipba kigit.

12 Yanj aba kinda gat yabekban kwan madepsi anjagek maba wain pi da wanja pigigit.

13 "Yanj aba wain pi dakon ami da yanj yagit, 'Nak niansi abenj? Nak monjino but dasi galak tanj imisat unun nanj yabekgo kwan nandaba wukwan imni bo.'

14 "Mani pi kila amin da monji kanek notni yoyinj yoyinj anek yanj yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do amin on anjagek wain pini nin do anawatnenj.'

15 Yanj yanjek monji unun abidanj maba wanja pigakwan anakba kimakgit.

"Ji nianj nandanj? Don pi dakon ami da abinj pi kila amin niansi anyomdisak?"

16 Pi ami da abinj unun pi kila amin dapban kimotdanj. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njwaknjwari da kisiron yipdisak."

Yanjban nandanek amin da yanj yawit, "Unun dimasi agagi!"

17 Yanjba Yesu da amin pindagek yoyigit, "Yanj kanj Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nianj? Gen unun yanj:

'Yut agak amin da gwak yokwi yanj yanjek maba kigit, unun gwak yut kodigikon tip kinda nanj tidawit da akdak.'

18 Amin morap gwak kwenon da manj dapba bisal kikkdanj, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdanj."

19 Yesu da tilak gen unun yanjban gen teban yoyijdet amin gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat da nin pabinj nip do anjek yosok yanj nandawit. Yanj nandanek Yesu unudon gin abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madep unun do si pasalgwit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej im do bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Mk 12.13-17)

20 Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae gen teban yoyijdet amin gat da Yesu anjan ak do pi madep awit. Yanj anjek amin di yabekba abinj Yesu anjan awit. Unun amin topmon da Yesu dakon gen nandan galak tawit. Sunj kinda yanjban abidanj gapman dakon mibiltok amin madepmon yipno gen pikon yipjak yanj do anjekwal do awit.

21 Anjek Yesu yanj iyiwit, "Yoyijdet, gen yosol ae yoyijdet asal unun kilegisi asal yanj nandan gadamanj. Amin mani tonj ae mani mini unun kisi gen bamisikon da Pinjkop dakon anjak yoyinj dekdal.

22 Do, nianj nandisal, Sisa do takis imno tagi asak, bo dima?"

23 Yanjba Yesu da nianjon da anjekwal do awit unun pindak mudanj yanj yoyigit,

24 "Monej tabili kinda nolinjba koko. On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

Yanjban iyiwit, "Sisa dakon."

25 Yanjba Yesu da yoyigit, "Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinjkop dakon unun Pinjkop iyi do imdo."

26 Yanjban minjat amin morapyo da dabilon Yesu anjekwalno sunj kinda yanjban abidonej yanj dakon kosit kinda dima kawit. Geni kobogi yoyigit do nandaba njwaknjwari aban tayangok akgwit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Mk 12.18-27)

27 Sadyusi amin kabi di Yesukon apgwit. (Sadyusi amin unun amin kimakbi aripmi dima pidoni yanj nandanj.)

28 Unun da Yesu yanj iyiwit, "Yoyijdet, Moses da gen kinda yanj mandagit: Amin kinda monji mini da kimotjak kanj, sakwabatni padige da paban monji panjalanjil. Yanj aban peni diwatni tonj da egipni.

29 "Kalip peni padigejo 7 kabi egipgwit. Peni mibiltok amin minjat panjek monji mini da kimakgit.

30 Yanj aban unun da bujon nani da kwabatni unun panjek monji mini da kimakgit.

31 Kimagakwan ae kinda da pagit. Peni padigejo 7 kabi kisi da panjek monji mini egek kimakgwit.

32 Ae don minjat unun kisi kimakgit.

33 Wili 7 kabi kisi da pawit, do pidot pidot bisap madepmon namin dakon minjatni asak?"

34 Yanjba Yesu da kobogi yanj yoyigit, "Amin miktimon ekwan unun minjat eyo anjek ekwanj.

³⁵ Mani amin kimoron da pidañek egip egipmon tagi egipni do kokwinikbi kabi unun bisapmon miñat eyo dima akdañ.

³⁶ Uñun añelo da yañ egipdañ, do ae kinda gat aripmi dima kimotni. Uñun kimoron da pidokdañ, do Piñkop dakon miñat monjiyo egipdañ.

³⁷ “Moses da kindap wal moniñgok sogit unun do gen mandagit unun manjiñek asisi nandamañ, amin kimoron da pidokdañ. Moses da Amin Tagi do yañ yagit, ‘Unun Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Piñkop.’

³⁸ Piñkop da amin kisi morap pindakban egip egipmi toñ ekwañ, do Piñkop unun amin kimakbi dakon Piñkop dima, unun amin egip egipmi toñ dakon Piñkop.”

³⁹ Yanban gen teban yoyiñdet amin diwari da nandañek iyiwit, “Yoyiñdet, gen tagisi yosol.”

⁴⁰ Amin da Yesu gen kinda gat sañbenek iyik do pasalgwit.

*Yesu da iyi dakon mibili do pañkewalgit
(Mt 22.41-46 ae Mk 12.35-37)*

⁴¹ Mani Yesu da yañ yoyiñdet, “Amin mibili nido Kristo unun Dewit dakon monji yañ yoyiñ?”

⁴² Dewit da iyi Kap Papiakon gen yañ mandagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yañ iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi

⁴³ don uwalgo kandap mibilgogwan yopbo gengo guramitdañ.”’

⁴⁴ Dewit da Kristo unun Amin Tagino yañ iyigit. Do niañon da Kristo unun Dewit dakon monji egisak?”

Gen teban yoyiñdet amin unun anpakni yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 11.37-54)

⁴⁵ Amin kisisi mirak pañ egakwa Yesu da pañdetni yañ yoyiñdet,

⁴⁶ “Ji gen teban yoyiñdet amin do pindak kimotni. Uñun imal dubagi ban pañek agip do galak toñ. Ae yumañ gwayek tamokon amin da gildat tagi yañ yoyini do galagi nandañ. Ae muwut muwut yutnon tamo tagisikon yit do galak toñ. Ae jap noknok bisap madepmon tamo amin mani toñ do tilak abi unudon yit do galak toñ.

⁴⁷ Uñun amin sakwabat pañkewalek yutni timikgañ. Ae amin da pindatni yañ do bisit dubagisi an. Uñuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdañ.”

21

Yoni mini miñat kinda da Piñkop do paret agit

(Mk 12.41-44)

¹ Yesu pindak egakwan yoni morapmi amin Telagi Yut Madep dakon paret idapmon paretne yopgwit.

² Ae kanjakwan sakwabat kinda unun yoni mini, unun da moner gimanjok bamori paret idapmon yopgut.

³ Aban Yesu da yagit, “Asisi dayisat, sakwabat yoni mini on da amin morap da paret yopmañ unun yapmañek moner madepsi yopmañdak.

⁴ Amin morap unun moner ni morapmi tan yomañakwa diwari gin paret idapmon yopmañ. Mani on miñat wadak wadaksi anek moner ni kisi yopmañdak. Kili jap yumañ nosak moner ni di dima tan iman.”

*Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit
(Mt 24.1-2 ae Mk 13.1-2)*

⁵ Pañdetni diwari da Telagi Yut Madep kanek yawit, “Amin da tip kildani toñ tagisi gat, ae yo diwari yo kildani tagisi Piñkop do paret awit unun ban anjilim awit.”

Yanba Yesu da yagit,

⁶ “Yo on pindakgañ unun bisap kinda apdisak unun bisapmon unun dakon tip notni kwenon dima tan tan akdañ. Tuwilba kisisi mañ mudokdañ.”

*Yesu da jigi morapmi altokdañ do yagit
(Mt 24.3-14 ae Mk 13.3-13)*

⁷ Yanban yañ iyiwit, “Yoyiñdet, yo unun ni bisapmonsit altokdañ? Ni tilak da mibiltok altanakwan kanek yo kili unun altokdañ yañ nandanen?”

⁸ Yanba yañ yoyiñdet, “Amin da pañkewalni do kan kimotni. Amin morapmi da nak da manon abinjak ‘Nak unun amin’, ae ‘Bisap madep kili kwan toso’ yañ yokdañ. Mani unun amin dima yolni.

⁹ Amin morapmi amat an, bo gapman gat amat an, unun dakon geni apba nandañ kan dima pasolni. Yo unun da mibiltok altokdañ. Mani mibi bisap madep unudon gin dima altokdisak.”

¹⁰ Sigin sañbenek yañ yoyiñdet, “Miktin kinda dakon amin da pidañba miktin kinda dakon amin gat amat wamdañ. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidañba kila amin madep kinda dakon amin gat amat wamdañ.

¹¹ Wudip madepsi akdañ, ae miktin dikon amin da jap do madepsi anek amin diwari da kimotdañ, ae amin morapmisi sot akdañ. Ae kundukon tilak masi masimi mibili mibili al-tanakwa pindagek pasal nimnimikyo akdañ.

¹² “Mani unun yo morap dima noman tanakwa amin da ji timik yo yokwisi anjamdañ. Yañ anek Juda amin da muwut muwut yutnon gen yañ damiñek dam tebanon depdañ. Ae nak dakon man abin yip do anek ji timik pañki depba kila amin

madep gat ae gapman dakon mibiltok amin gat da injamon atdan.

¹³ Ujun bisapmon Gen Bin Tagisi yoyin tenjtoni dakon bikbik pisanj damdisak.

¹⁴⁻¹⁵ Nak da naga gen dulumji panjtagap anjek nandak nandak tagisi damdisak. Dabo amin gen yanj damni unjun da gen yoni unjun aripmi dima pabij depni. Do ji disisi kutnok do anjek ni gen banj panjtoobil yomnen yanj do nandaba kik dima ani.

¹⁶ Menji datji, ae padik padikji, ae yawi diwatji, ae notji unjunyo kisi da ji uwal da kisiron depba ji kabikon di si dikba kimotdan.

¹⁷ Nak dakon man jikon tosok do anjek amin kisi da nandaba yokwi tok madepsi ardamdan.

¹⁸ Mani busunj danjwanji kinda aripmi dima tasik tokdisak.

¹⁹ Ji tebai agek egip egip bamisi abidoni.”

Yesu da Jerusalem yokwi tosok do yagit
(Mt 24.15-21 ae Mk 13.14-19)

²⁰ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Ji pindakba emat amin da abij Jerusalem anjwasijek akba kanj, yanj nandani, kokup pap wagil tasik tosok dakon bisap kili unjun abisak.

²¹ Ujun bisapmon amin Judia miktimon egipni unjun pasal kabagpwan tepmisi wugini. Amin Jerusalem egipni unjun winj wanja kini. Ae amin kokup pap da wanja egipni ae tobil kokup papgwan dima pigini.

²² Ujun bisap unjun Pinjkop da amin do kobogi yokwisi yomdisak dakon bisap. Yanj aban gen mandabi unjun kisi bami tonj akdan.

²³ Ujun bisapmon jigi madepsi Juda miktimon noman tanjakwan Pinjkop dakon butjap amin da kwenon mokdisak. Do minjat monji kwapni tonj, ae minjat monji mum nonj unjun bupmisi.

²⁴ Uwal da abij amin diwari emat agak sibaban dapba kimotdan. Ae diwari miktimi miktimi panji yopba oman amini do egipdan. Anjakwa Amin Njwakjwari Kabi da Jerusalem bamanj iktagildan. Ujun amin da Jerusalem kilani anjakwa Pinjkop da bisap yipgut unjun mudosak.”

Amin Dakon Monji apdisak
(Mt 24.29-31 ae Mk 13.24-27)

²⁵ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Ujun bisapmon tilak mibili mibili gildat dabilon, ae kanegon, ae gigon noman tokdan. Anjakwa miktimon minjat amin kabi morapmi nandanjakwa tap da madepsi tamaligakwan pasol pasol madepsi anjek butni tagi dima tokdisak.

²⁶ Kwen kundukon yo tebai tonj unjun da kwakwalitdan, do amin morapmi da jigi

morap miktimon noman tokdisak do nandaba kik anjek pasol madepsi anjek injam kimot akdan.

²⁷ Ujun bisapmon kanjakwa Amin Dakon Monji gikwemon da tapmimni gat tilim madepni gat apdisak.

²⁸ Yo morap unjun wasanek altoni bisapmon Pinjkop da ji timitjak dakon bisap kili unjun kwanj tosok, do ji pidan agek busunji kwen gwanj pidan mudoni.”

Pik kindap kanjek butji pisosak
(Mt 24.32-35 ae Mk 13.28-31)

²⁹ Yesu da tilak gen kinda yoyijek yanj yagit, “Ji pik kindap ae kindap morap kisi do pindatni.

³⁰ Tami kaluk apmenon yopmanjakwa pindagek gildat bisap kili unjun abisak yanj nandan.

³¹ Unjuden gin yo morap dayit unjun da al-tanjakwa Pinjkop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili kwanj tosok yanji nandani.

³² “Nak asisi dayisat, amin unjun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unjun kisi altan mudokdan.

³³ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unjun dimasi pasildisak.”

Panjdetni kanj kimotni do yoyigit

³⁴ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Ji kanj kimotni. Bisap morapmi pakbi teban nanjek but upbal di abam. Ae on miktim dakon yo do nandaba kik di abam. Unjuden da ji pabij depjak kanj, unjun bisap madep da but piso mini paron yanj depban yopkwalidan.

³⁵ Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unjun bisap madep altanban kokdan.

³⁶ Bisapmi bisapmi kalugisi egek Pinjkop da tapmim daban yo morap unjun altokdan unjun tagi yapni, ae Amin Dakon Monji da injamon tagi atni yanj do bisit pi ani.”

³⁷ Gildari gildari Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyin dekgit. Anjek kalbi flej Olipmon yut kindakon panji pak pak agit.

³⁸ Anjakwan amin kisi da wisa dagokdosi pidan Telagi Yut Madepmon geni nandak do kinj kinj awit.

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 22-24)

22

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mt 26.1-5 ae 26.14-16 ae Mk 14.12 ae 14.10-11 ae Jn 11.45-53)

¹ Bret Yisni Mini dakon bisap madep unun kwanj tagit. Unun bisap do Yapyap Bilak yan yonj.

² Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyin det amin gat da minat amin kabi madep unun do pasalgwit, do Yesu nianjon da abidanjek anjatno kimotjak unun do nandak nandak awit.

³ Anjaka Sunduk Judas da buron pigigit. (Mani kinda Iskariot yan iyiwit. Unun pan detni 12 kabikon nani kinda.)

⁴ Judas kwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin unun dakon mibiltok amin gat gen yawit. Nianjon da Yesu kisitnikon yipjak yan do yan nandat awit.

⁵ Anek but galak nandanjek monen di tagi gamnen yan iyiwit.

⁶ Judas gen iyiwit unun nandaban tagi anjakwan Yesu abidan kisitnikon yip do kosit wusik agit. Bisap kindakon Yesu amin morapmi gat dima egakwa unudon uwal da kisiron yipben yan do jomjom agit.

*Pan detni bamori jap pan kosit agimal
(Mt 26.17-25 ae Mk 14.12-21 ae Jn 13.21-30)*

⁷ Unun bisapmon Bret Yisni Mini dakon bilak bisap madep noman tagit. Unun bisapmon Yapyap Bilak do sipsip bulagi ban dapmanjan.

⁸ Do Yesu da Pita gat Jon gat yabegek yan yoyigit, "Jil kin Yapyap Bilak unun dakon jap pan kosit abal nonen."

⁹ Yanban iyigimal, "Kin dukwan pan kosit anden do nandisal?"

¹⁰ Yanbal yan yoyigit, "Jil kin kokup papmon pigakwal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Unun amin da yut wigisagon jil unudon yol ananj wiginjil.

¹¹ Wigi yut unun dakon ami yan ijinjil, 'Yoyin det da yan yosok, "Nak gat pan detnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonen dakon yut buri dukwan tosok?"'

¹² Yan ijinbal yut buri madep kwen nani do dolikdisak. Unudon jap noknok tamo gat ae amin yityit tamo gat kisi ton. Unudon jap pan kosit anjil."

¹³ Yesu da gen yoyigit da aripmon yan gin pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap pan kosit agimal.

Yesu gat yabekbi kabini gat da mibi jap nawit

(Mt 26.26-30 ae Mk 14.22-26 ae 1Ko 11.23-25)

¹⁴ Jap noknok bisap anjakwan Yesu jap noknok tamokon yabekbi kabini gat kisi yikgwit.

¹⁵ Yigek yan yoyigit, "Nak tepmi dima panek ji gat on Yapyap Bilak dakon jap nonen unun do tagisi kili nandagim da sigin nandan egisat.

¹⁶ Nak yan dayisat, jap on ae dima noken. Yan anjabo wigi on jap dakon mibilisi Pinjap da Amin Kila Asak kagagwan bam don noman tokdisak."

¹⁷⁻¹⁸ Yan yanek wain kinam abidanjek Pinjap ya yan iyinjek yagit, "Nak yan dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjap da Amin Kila Asagon don noken. Do abidanjek disi kokwin anek noni."

¹⁹ Ae bret abidanjek Pinjap ya yan iyinjek bret unun pandagan yominjek yan yagit, "On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanjek egipni."

²⁰ Nanakwa ae wain kinam abidanjek yan yagit, "Wain kinam on nak da ji gat sanbek sanbek kalugi asat unun dakon tilak. Nak yawino nan ji do tagaldat.

²¹ Mani uwal da kisiron nepjak amin nak gat kisi tamokon oni yikgamak.

²² Amin Dakon Monji nianjon da kimotdisak do yanbi unun da tilak kimotdisak. Mani uwal da kisiron yipjak amin, awa!"

²³ Pan detni gen unun nandanjek notni yoyin yoyin anek yawit, "Nin kabikon da namin dasi akdisak?"

Mibiltok amin dakon gen

²⁴ Pan detni da namin dasi mibiltok aminin egisak yan do gen emat awit.

²⁵ Aba Yesu da yan yoyigit, "Amin Njwaknwaru Kabi dakon kila amin madepni unun man madepni ton, do iyi do nandaba wukwanek gen tebai yanek amin kabini kila an. Anek Nin amin dakon pan pulugokni ekwaman' yan topmon da yonj.

²⁶ Mani ji yan dima egipni. Amin kinda jikon man madepni ton, unun amin monji kinda bunjansi altagit unun da tilagon egipjak. Ae kila aminji da oman monji da tilak egipjak.

²⁷ Nandani. Jap nosok amin da mibiltok amin bo jap pilikdak amin da mibiltok amin? Jap nanek yikdak amin unun da mibiltok amin asak. Mani nak ji da binapmon oman monjisi egisat.

²⁸ Panjkewal altan namgwit bisapmon ji nak dima nepman dekgwit. Nak gat kisi egipgumanj.

²⁹ Datno da nak kila amin madep egipben do yan mudan namgut, yan gin nak da ji kila amin madep pi ani do yan mudan damisat.

³⁰ Do nak kila amin madep egipben bisapmon ji jap noknok tamokon yigek jap pakbiyo akdan. Yan anek kila amin

madep yiyit tamokon yigek Israel amin 12 kabi gen kokwin pi an yomdan.”

Yesu Pita da manji imjak do yagit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Jn 13.36-38)

³¹ Yesu da yan yagit, “Saimon, nandaki. Wit dakon sibat sibatni tarapmikgan unjudej Sunduk da nandan gadatgo anjekwalban moki do yagit.

³² Mani nandan gadatgo dima mosak yan do bisit kili agim. Gak tobil apbi bisapmon notgon panjeban abi.”

³³ Mani Pita da iyigit, “Amin Tagi, nak gak gat dam tebanon kinjek ae gak gat kisi kimotdej do tagap tosot.”

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Pita, nak yan gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanjakwan gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

Yesu panjetni yo ni ban timigek kini unjun do yoyigit

³⁵ Yan yanek panjet kabini yan yoyigit, “Ji nak da pino ani do yabekgim bisapmon, monej simi yik monin, ae yik madep, ae kandap gwilyo dima timikgwit. Unjun bisapmon ji yo kabi do wadak wadak awit bo dima?”

Yan yoyinban iyiwit, “Dima.”

³⁶ Yanba yoyigit, “Mani abisok monej simi simi yik moninji tan daman kan, unjun si timitni. Ae yik madeppi kisi timitni. Ae emat agak sibani mini amin unjun imal dubakni yuman nanek unjun dakon monej ban emat agak sibani yumni.

³⁷ Pinjop gen papiakon gen kinda nak do mandabi unjun bami noman tokdisak. Gen unjun yan:

‘Amin da kanba amin yokwisi kinda agit.’ Yanji dayisat, gen morap nak do mandabi unjun kisi bami noman tokdan.”

³⁸ Yan yanban iyiwit, “Amin Tagi, pindat! Nin emat agak sibaniin bamori oni.”

Yanba yoyigit, “Unjun aripimi.”

Yesu flej Olipmon bisit pi agit

(Mt 26.36-46 ae Mk 14.32-42)

³⁹ Yesu bisap morapmi agit unjudej gin kokup pap yipmanek flej Olipmon wigigit. Wigakwan panjetni kisi yolba wigiwit.

⁴⁰ Flejon wigi altanek panjetni yan yoyigit, “Panjekwalon dima moni yan do bisit ani.”

⁴¹ Yan yoyinjek dubagisok amin da tip maba kwan unjun da aripmon kigit. Kin njakben anek bisit anek yan yagit,

⁴² “Dat, gak tagi nandisal kan, tepmi dima paken. Mani nak dakon galaktok dima yolgi. Gaga dakon galaktok yolgi.”

⁴³ Yanjakwan Kwen Kokup anjelo kinda da pin Yesu anjeban agit.

⁴⁴ Yesu nandaban jigi madepsi anjakwan bisit tebai sigin agit. Yan anjakwan kinjinjini yawi da yan miktimon mawit.

⁴⁵ Bisit an mudanek pidan panjetnikon tobil kin pindakban bupmi but yokwiyo madepsi nandawit do dipmin pakgwit.

⁴⁶ Yan pindagek yoyigit, “Nido dipmin pokgon? Panjekwalon dima moni yan do pidan bisit abit.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Jn 18.3-11)

⁴⁷ Yesu gen sigin yanjakwan amin kabi madep kinda apgwit. Panjet 12 kabikon da kinda mani Judas unjun da mibiltok aban apgwit. Unjun da Yesu mandan nok do kapmatjok apgut.

⁴⁸ Mani Yesu da iyigit, “Judas, gak Amin Dakon Monji mandan nanek unjun kosiron da uwal da kisiron yipdisal, ma?”

⁴⁹ Panjet kabi yo unjun noman tok do aban kanek yan yawit, “Amin Tagi, emat agak sibaniin ban tagi dapnen?”

⁵⁰ Yan iyinjek kinda da emat agak sibanan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji anjagek mirakni amin tet nani mandaban dagan kigit.

⁵¹ Mani Yesu da yagit, “Yan dima a!” Yan iyinjek kisitni unjun amin da miragon witjinban aeni kilek tagit.

⁵² Anek Yesu da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin, ae kila amin gat Yesu abidok do apgwit unjun yan yoyigit, “Ji emat agak siba gat ae kindap kirin gat timigek kabo noknok amin kindan yan abidok do aban, ma?”

⁵³ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalon ji gat kisi egi egi agiman, mani nak dima abidawit. Mani abisok on ji dakon bisap. Abisok pilin tuk dakon tapmim da madepsi asak.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.57-58 ae 26.69-75 ae Mk 14.53-54 ae 14.66-72 ae Jn 18.12-18 ae 18.25-27)

⁵⁴ Yesu gen unjun yan mudanjakwan abidan anjan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unjun da yutnon awigiwit. Anakwa Pita kagisok da yolgit.

⁵⁵ Amin diwari unjun yut da nagalon kindap sonjek yigakwa Pita yo kisi unjun gat yikgwit.

⁵⁶ Yigakwa oman minjat kinda da Pita unjun kindap da tenjenikon yikban kagit. Pakyanji kanek yan yagit, “On amin Yesu gat kisi egipgumal.”

⁵⁷ Mani Pita da wasip yanek yagit, “Minjat, unjun amin dima nandan imisat.”

⁵⁸ Timisok di egek amin kinda da kanek yan iyigit, “Gakyo kisi unjun da kabikon nani kinda.”

Iyinban Pita da yagit, “Nak dima!”

⁵⁹ Awa kalonji da tilagon egek amin kinda da tebaisi yagit, "On Galili amin kinda! Do asisi, on amin unun gat kisi egipgumal!"

⁶⁰ Mani Pita da yagit, "Gen yosol unun dimasi nandisat." Gen unun yanakwan pup unudon gin yagit.

⁶¹ Yanban Amin Tagi da tobil Pita nomansi sinjanban kwanek kagit. Kanakwan Pita Amin Tagi da gen iyigit unun do nandagit: "Abisok kalbi pup gen dima yanakwa gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal."

⁶² Pita unun do nandanek nagalon da wanga pigi kunam madepsi takgit.

*Yesu jikgo yanjan iminek anjakgwit
(Mt 26.67-68 ae Mk 14.65)*

⁶³ Yesu abidawit amin da Yesu abin yip do jigilak yan iminek baljawit.

⁶⁴ Anek imal nan dabili waman sopmanek yan iyiwit, "Unun namin da gikdak yan do kombi gen yan ka!"

⁶⁵ Ae abin yip do anek gen yokwi morapmi di gat kisi iyiwit.

Yesu gen kokwin amin kabi da inamon gen yan imgwit

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Jn 18.19-24)

⁶⁶ Wisa daganakwan Juda amin dakon kila amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat gen kokwin ak do muwukgwit. Muwugek Yesu gen kokwin tamokon anki yan iyiwit,

⁶⁷ "Gak asi Kristo kan, niyinbi nandano."

Yanba yoyigit, "Dayiker kan, ji aripmi dima nandan gadan namni.

⁶⁸ Ae nak da dayiker kan, kobogi aripmi dima nayikdan.

⁶⁹ Mani Amin Dakon Monji Pin kop Tapmim Ami da amin tet do kili unun yitdisak."

⁷⁰ Yanban amin morap kisi da iyiwit, "Do asi gak Pin kop dakon Monji, ma?"

Iyinba yoyigit, "Ji bamisi yon. Nak unun mani."

⁷¹ Yanban yawit, "On amin gulusunni dakon mibili nandak do amin di gat yan yomno nido apni? Iyi dakon gen kaga da kili unun yanban nandaman."

23

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Yan yanek unun amin kabi muwukgwit kisi da pidan Yesu iyin ilik anan Pailaron kiwit.

² Anki wasanek gen yan iminek yawit, "On amin da Israel amin kabi nin panupbal anek nin da Sisa do takis dima innerj do yosok.

Ae iyi do nak kila amin madep kinda, nak Kristo yan yosok."

³ Yan yanba Pailat da Yesu yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Yosol unun mani."

⁴ Yan iyinban Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae minat amin morap egipgwit yan yoyigit, "Nak on amin dakon yokwini kinda dima kosot."

⁵ Yanban gen tebaisi yan yawit, "On amin Juda miktin kisisi agek amin yoyin degakwan kwen wigik an. Galili miktimon da pi wasanek anjakwan obin idon obik."

Yesu Erot ron anan kiwit

⁶ Yanba nandanek Pailat da yoyigit, "On amin Galili amin kinda bo dima?"

⁷ Erot da Galili miktin kila agit, do Yesu unun Galili amin kinda yan yanba nandanek Pailat da Yesu yipban Erot ron kigit. Unun bisapmon Erot yo kisi Jerusalem egipgwit.

⁸ Erot da Yesu kanek tagisi nandagit. Bisap dubagisok amin da gen bini yanba nandagit, do Yesu da wasok tapmimi ton kinda aban koker kan tagisi yan nandagit.

⁹ Erot da Yesu dakon mibili nandak do gen morapmi iyigit, mani gen kobogi kinda dima yagit.

¹⁰ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da kpatmatjok agek gen yan im do pi tebaisi awit.

¹¹ Anakwa Erot gat emat amin kabini gat da jigilak gen yanek abin yipgwit. Anek paba pigik dubak kildani tagisi kinda nan pan iminek yipba aeni tobil Pailat ron kigit.

¹² Kalip Erot gat Pailat gat uwal anek egipgumal, mani unun bisapmon gin not agimal.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anan do yagit

(Mt 27.15-26 ae Mk 15.6-15 ae Jn 18.38-19.16)

¹³ Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila amin gat, ae amin kisi yan yoban opba

¹⁴ yan yoyigit, "Ji da on amin nagon anabin unun da amin kwen wigik ani do yoyisak yan nayan. Mani kisin egek unun yo morap dakon mibili nandak do iyit. Ji da gen morap yan iman unun nak da koko bamu dima asak.

¹⁵ Ae Erot yo kisi yan gin nandanek aeni yipban ninon tobil abisak. Anatan kimotjak da tilak yokwi kinda dima agit kosot.

¹⁶⁻¹⁷ Yan do, nak yum baljanek yipbo kisak."

¹⁸ Mani amin kisi da yan tidanek yawit, "On amin anjaki kimagakwan Barabas nan yipbi ninon apjak!"

19 (Barabas unjun kalip amin kinda anjakban kimakgit, ae Jerusalem kokup papmon Rom gapman gat emat wamgwit, unjun do dam tebanon yipgwit.)

20 Pailat da Yesu pulugan yipban kisak dosi nandagit, do minjat amin kabi madep dakon buri moni do aeni gen yoyigut.

21 Mani aeni sigin yanj tidanjek yawit, "Tilak kindapmon anjakgit! Tilak kindapmon anjakgit!"

22 Yanj yanba aeni yoyinjakwan kosiri kapbi anjakwan yanj yagit, "Mibili nido? Ni gulusun nanj agit? Anjatno kimotjak da aripmon yokwi kinda dima agit kosot. Do yum baljanjek yipbo kisak."

23 Yanban amin da Yesu tilak kindapmon anjatni do tebaisi sigin yawit. Yanj yanjakwa Pailat dakon gen tapmimi manjakwan

24 amin dakon geni nandan yominjek Yesu kimotjak do yanj dagok agit.

25 Anej amin dakon galaktok yolek amin unjun kalip gapman gat emat wamgwit, ae amin kinda anjakban kimakban dam tebanon yipgwit, unjun yipban kigit. Ae galaktokni yolek Yesu anjakba kimotjak do emat amin da kisiron yipgut.

Yesu tilak kindapmon anjakgit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Jn 19.17-27)

26 Emat amin da Yesu abidan anjan kosiron kinakwa amin kinda kokup papmon kik do apban kawit, mani Saimon, unjun Sairini kokupmon nani kinda. Saimon gen tebai iyinjek tilak kindapni kwapmikon yipba guramigek Yesu yolban kiwit.

27 Kinakwa amin morapmisi yolba kiwit. Anjakwa minjat diwari da yolek Yesu do bupmi kap kinda yanjek kunam tagek yolgwit.

28 Mani Yesu unjun minjat kabi tobil pindagek yanj yoyigut, "Jerusalem dakon gwani, ji nak do kunam dima tatni. Disi gat ae minjat monjiyosi gat do tatni.

29 Bisap kinda apdisak unjun bisapmon amin da yanj yokdan, 'Minjat monji sunj ekwanj ae minjat monji mini ae minjat monji da mumi dima nanbi, unjun kisik kisik ekwanj.'

30 Unjun bisapmon amin da kabap yanj yoyikdan,

'Ji tuwil ki manj nin witinjan pasilne!'

31 Wasok yokwi on kindap kalugi pakbini tonjon anj kanj, ae si kibidosagon nian ani?"

32 Emat amin da unjun bisapmon yokwi pakpak bamori gat kisi Yesu gat dapba kimotni do timik panjanj kiwit.

33 Kinjek miktim tim kinda mani Busun Kidat unjudon Yesu tilak kindapmon anagek yokwi pakpak kinda amin tet do, ae kinda gwandenj tet do yanj dapgwit.

34 Anjakwa Yesu da yagit, "Dat, diwarini wiririk yobi. Yo anj unjun dima nandan pisanjek anj." Yanj yanjakwan emat amin da imalni namin da timitjak yanj do wasok kinda awit.

35 Anjakwa amin kanj agakwa kila amin da yanba yokwi tok anj iminjek yanj yawit, "Amin diwari panpulugagit, do unjun asi Kristo, Pinjkop da pini asak do manjigut amin kanj, iyi tagi anpulugosak."

36 Yanj yanjakwa emat amin unjun kisi da abinjek jigilak gen yanj iminjek wain isipmi iba nosak do

37 anjek yanj yawit, "Gak asi Juda amin dakon kila amin madep kanj gaga anpuluga!"

38 Tilak kindapmon but piso gen kinda busunni da kwen yanj mandawit: ON AMIN UNJUN JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

39 Yokwi pakpak kinda Yesu gat dapbi unjun da yanba yokwi tok anjek Yesu yanj iyigut, "Gak Kristo, ma? Gak gaga anpuluganek nityo kisi panpuluga!"

40 Yanj yanban yokwi pakpak teri kinda anjakbi unjun da gen tebai yanj iyigut, "Gak Pinjkop do dima pasoldol, ma? On amin da tepmi pasak nityo kisi yanj gin pamak.

41 Nit asi yokwi agimak, do kobogi yokwi pamak, mani on amin yokwi kinda dima agit."

42 Yanj yanjek yagit, "Yesu, gak kila amin madep man paki bisapmon nandan nabi."

43 Yanban Yesu da gen kobogi yanj iyigut, "Asisi gayisat, gak abisok nak gat Paradais kon egipdamak."

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Jn 19.28-30)

44-45 Unjun bisapmon gildat dabil pilin tuksi agit, do 12 kilok anjakwan miktim kisi pilin tuk anjakwan kinj pilindo 3 kilok agit. Anjakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unjun kwen da sulugi pinj mibilikon daganj ki timi bamori agit.

46 Anjakwan Yesu unjun gen papmon da yanj yagit, "Dat, wupno gak da kisiron yipmanjat!" Yanj yanjek kimakgit.

47 Yanj aban kanjek emat amin dakon kila amin da Pinjkop anjkinjek yanj yagit, "Asisi, on amin kilegisi egipgut."

48 Amin kabi madepsi yo noman tawit unjun pindat do apgwit unjun pindagek bupmisi nandanjek tobil yutnikon kiwit.

49 Mani minjat amin morap nandan ingwit gat, ae minjat Galili da Yesu yolek apgwit unjun gat dubagikon da agek yo noman tawit unjun pindakgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Amin kinda egipgut mani Josep. Unjun Juda dakon kokup pap kinda mani Arimatea unudon nani. Unjun amin tagisi ae anpakni kilegisi. Ae unjun Pinkep da amin kila akdisak unjun do jomjom anek egipgut. Unjun Juda amin dakon gen kokwin amin kabikon nani kinda, mani gen kokwin amin kabi notni Yesu do nandak nandak awit ae yo awit unjun do but kalon dima agit.

⁵² Josep unjun Pailat ron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyinban nandan imgut.

⁵³ Aban Yesu dakon bumjotni tilak kindapmon nanj abidan abinj imal kwakwagi kinda nanj wangut. Wamanek anki kimakbi tamo kinda kalip tipnanj pasiwit, ae bumjot kinda unudon dima yipbi, unudon yipgut.

⁵⁴ Sabat dakon yo pantagap ak bisap, Nenگونon yipgut. Sabat bisap unjun kili wasok do agit.

⁵⁵ Minjat Galili da Yesu gat apgwit unjun Josep yol ankinjek tip kinam unjun kawit. Ae Josep da Yesu dakon bumjotni nianon da yipgut unjun kisi kawit.

⁵⁶ Kanek yutnikon tobil kin bumjotnikon yop do marasin gat ae pakbi kibanj tagisi gat panjosit awit. Mani Sabat dakon gen teban yolek yik yawot awit.

24

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-10 ae Mk 16.1-8 ae Jn 20.1-10)

¹ Sonda wisa dagokdosi minjat kabi unjun yo kibanj tagisi kili panjosit awit unjun timigek tip kinamon kiwit.

² Kinj kanba tip madep tip kinam soggut unjun kili antobilba kigit kawit.

³ Mani pigi Amin Tagi Yesu dakon bumjotni dima kawit.

⁴ Bumjotni dukwan tosok yanj nandanek but morap anek egakwa unudon gin amin bamori kapmatjok altanek akbal pindakgwit. Unjun dakon imalni da mal dakon tenjenj yombem madepsi tenjenjawit.

⁵ Anakwan minjat da pasol pasol madepsi nandanek mukgwan gawagakwa amin bamot da yanj yoyigimal, "Ji nido kimakbi tamokon amin egip egipmi tonj unjun wisanj?"

⁶ Unjun idon dima egisak. Kili pidak. Galili miktimon egek gen kinda dayigit do nandan.

⁷ Yanj dayigit, 'Amin da Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron yipba tilak kindapmon anakba kimotdisak. Ae gildat kapbi egi mudanek aeni pidokdisak.'

⁸ Yanj yanbal nandanek Yesu da gen kili yoyigit unjun do buri pisawit.

⁹ Buri pisanba tip kinamon da tobil kinjek yo pindak nandanjo awit unjun yabekbi 11 kabi gat, ae amin diwari gat kisi yoyiwit.

¹⁰ Minjat gen yoyiwit dakon mani unjun yanj: Maria Makdala kokupmon nani, Joana, Maria Jems dakon menji, ae minjat notni diwari unjun kisi da yoyiwit.

¹¹ Gen unjun yoyinba yabekbi kabi da nandaba ngugigi gen aban dima nandanj yomgwit.

¹² Mani Pita pidanj timtim yanjek tip kinamon kin pagadanek pindakban imal dagin tawit. Yanj pindagek yutnon tobil kinjek unjun yo morap nianon da altawit yanj do nandak nandak agit.

Amin bamori da Yesu Emeas kosiron kagimal

(Mk 16.12-13)

¹³ Unjun gildaron gin panjetni bamori Emeas kokupmon kik do kigimal. Emeas unjun Jerusalem da dubagisi, 11 kilomita da arip tosok.

¹⁴ Unjun amin bamot kinjek yo morap altawit dakon geni yanj nandat agimal.

¹⁵ Yo morap unjun do yanj nandat anek kinakwal Yesu iyi opban kisi kiwit.

¹⁶ Dabil da kagimal, mani unjun Yesu yanj dima kanj nandanjo agimal.

¹⁷ Yesu da yanj yoyigit, "Jil ni gen ban yanj nandat anek kwamal?"

Yanj yoyinban bupmi tomno dabilyo anek akgimal.

¹⁸ Kinda, unjun mani Kliopas, unjun da kobogi yanj iyigit, "Dubagikon amin Jerusalem apgwit da ekwanj unjun da bikbigon gak kalon dagin yo on bisapmon noman tanj unjun dima nandal?"

¹⁹ Yanban Yesu da yoyigit, "Ni yo?"

Yanban yagimal, "Yesu Nasaret aminon yo altawit unjun do yomak. Unjun kombi amin kinda. Gen yagit, ae pi agit, unjun Pinkep da dabilon, ae amin kisi da dabilon, tapmimi tonji aban kawit.

²⁰ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila aminin gat da Yesu gapman da kisiron yipgwit. Yanj aba gapman da si anakba kimotjak do gen yanj anteban anek tilak kindapmon anakba kimakgit.

²¹ Mani nin unjun amin Israel amin yokwikon banj puluganj nipdisak amin yanjan da nandanj imgumanj. Unjun yo morap altanekwa Yesu anakba kimakgit dakon gildatni abisok kapbi asak.

²² Ae nin da kabikon nani minjat di da gen njaknjwarisi niyinja nandanjan. Unjun wisa dagokdosi tip kinamon kinj

²³ Yesu dakon bumjotni dima tanban kanek tobil abinj yanj niyimal, 'Nin kinj

dipmin yombem kinda kanjano anjelo da yan niyen “Unun kalugi egisak.”

²⁴ Yan niyinba notnin di da tip kinamon kin yo mijat da niyen yan gin tanba pindaŋ. Mani Yesu iyi dima kan.”

²⁵ Yan yanbal Yesu da amin bamot yan yoyigit, “Jil nandan kokwinjil tagi mini. Kombi amin da gen morap yawit unun butjilon da tepmi dima nandan gadamal.

²⁶ Kristo mibiltok tepmi madep panjek don Pinjok da man madep imjak, jil unun dima nandamal, ma?”

²⁷ Yan yanek Moses gat ae kombi amin morap dakon gen gan wasanjek Pinjok da papia morapmon gen iyi do mandabi unun dakon mibili yoyin tenjenagit.

²⁸ Kokup unun kik do agimal unun anjakmat anjakwa Yesu da sanjenek kik do yan agit.

²⁹ Mani amin bamot da kirinjik iminjek yan iyigimal, “Pilin tokdisak do gak nit gat egipneŋ.” Yan iyinbal amin bamot gat kisi yutnon wigiwit.

³⁰ Wigi jap noknok tamokon yigek bret abidan Pinjok ya yan iyinjek bret pudanjek yomgut.

³¹ Yan aban amin bamot dabilni pisanban kan nandanjo agimal. Yan anjakwal unudon gin pasilakwan ae sanjenek dima kagimal.

³² Anjakwan amin bamot yan yagimal, “Kosiron Pinjok da papiakon gen ton dakon mibili niyinjakwan butnit madepsi pidaŋ.”

³³ Amin bamot yan yanek unudon gin tobil Jerusalem kigimal. Kin panjet 11 kabi gat ae notni diwari gat muwuk egipgwit unun pindagakwal

³⁴ yan yawit, “Amin Tagi kili pidak da Saimon altan imik!”

³⁵ Yan yanba amin bamot da yo kosiron altawit unun do yoyinjek yagimal, “Bret pudanjakwan unudon kan nandanjo amak.”

Yesu panjetni kabikon altan yomgut

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Jn 20.19-23)

³⁶ Unun dakon gen yan nandanek egakwa Yesu bikbik nikon altan yominjek akgit. Agek yan yoyigit, “But yawot jikon tosak.”

³⁷ Yan yanban amin wup kinda da agek yosok yan nandanek wuripdagek pasalgwit.

³⁸ Pasalakwa yan yoyigit, “Ji nido pasalek but bamot an?”

³⁹ Kisit kandapyono do pindakgit. Nak naga akdat. Giptimno abidanek nandabit. Nak kidat sabamyono ton do nandani. Amin wup unun kidat sabamyoni mini.”

⁴⁰ Yan yoyinjek kisit kandapyoni yologit.

⁴¹ Yolinban pindagek kisik kisik madep awit, mani but morap nandanek nandaba bami dima agit. Yan nandanakwa yoyigit, “Jikon jap di ton?”

⁴² Yanban tap kilap kili panjikbit abi timisok kinda iminba

⁴³ abidanek nanban kawit.

⁴⁴ Kanakwa yan yoyigit, “Nak ji gat egipguman bisapmon yan kili dayigim: Moses da gen tebanon, ae kombi amin da genon, ae Kap Papiakon nak do gen mandabi da ton unun kisisi bami altan mudokdan.”

⁴⁵ Yan yanek Pinjok da papiakon gen ton unun dakon mibili nandaba pisoni do panpulugagit.

⁴⁶ Anjek yan yoyigit, “Pinjok da papiakon gen yan mandabi: Kristo unun tepmi panjek gildat kapbi egek kimoron da pidokdisak.

⁴⁷ Aban panjet kabini da unun da manon but tobil dakon gen gat, ae diwari wiririt dakon gen gat yoyin tenjenajba amin miktimi miktimi ekwan unun da nandakdan. Pi unun Jerusalem kokup papmon da wasanjek akdan.

⁴⁸ Ji unun yo morap altawit unun pindakgwit, do unun dakon gen bin mijat amin morapyo yoyin tenjenokni.

⁴⁹ Nandani! Dat da yo dam do yan teban tok agit unun nak da jikon yabetdisak. Ji tepmi dima kinjek kokup papmon egakwa Pinjok dakon tapmin Kwen Kokup da jikon pikdisak.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Ya 1.9-12)

⁵⁰ Yan yoyinjek panjetni mibiltan yominjek Betani kokupmon kiwit. Kin unudon kisiri panjenagek gisam yomgut.

⁵¹ Gisam yominjakwan gin panjetni yopman degek Pinjok da anjan Kwen Kokup wigigit.

⁵² Wigikwan gawak iminjek tobil kisik kisik madepsi nandanek Jerusalem kiwit.

⁵³ Kin Telagi Yut Madepmon sanjek sanjek egek Pinjok anjisiwit.

Gen Bin Tagisi Jon da Mandagit

But piso gen

Jon unun panɗet 12 kabikon nani kinda. Amin da Jon do Yesu da butdasi galak taɗ imɗut amin unun yaɗ nandanɗ. Unun Jon daɗin 1 Jon, 2 Jon ae 3 Jon gat ae Panjalon Abi gat kisi mandagit.

Jon da Yesu pi masi masimi morapmi agit unun kisi dima mandagit do yosok. Mani Yesu unun asi Mesaia, Piɗkop da miɗat aminyo yokwikon ban timiɗo manjigit amin, yaɗ nandanɗ do pi madep diwari agit unun banɗin mandagit.

Gen Bin Tagisi on mandagitɗwan Jon da Yesu do yaɗ yosok, “Piɗkop dakon Gen da amin daganɗek amin nin da binapmon egipɗut.” Jon da miɗat aminyo da Yesu Piɗkop dakon Monji yaɗsi nandanɗ gadanɗ imni do nandanɗek mandagit. Jon da Yesu nandanɗ gadanɗ iman amin unun egip egip teban abidokdanɗ yaɗsi nandanɗek mandagit (20.31 do koki).

Jon papiakon yo diwari pindakgaman unun yaɗ: Miɗat aminyokon yo morap toɗ unun ban timigek Yesu da tilak gen yaɗit unun ban mandagit. Do miɗim, ae pakbi, ae bret, ae tenɗenɗi, ae wain obi, ae sipsip kila amin unun dakon gen pindakgamanɗ.

Gen da amin daganɗek amin bikbigon egipɗut

(Kilapmi 1)

Gen egip egipmi toɗ da amin dagagit

1 Yo morap dima alɗanɗakwa wasok wasogikon Gen unun egipɗut. Gen unun Piɗkop gat egipɗumal, ae Gen iyi Piɗkop unun.

2 Unun kalipsigwan yo morap dima alɗanɗakwa Piɗkop gat egipɗumal.

3 Piɗkop da unun Gen naɗ gin yo morap kisisi wasanɗ mudagit. Kosit njakɗwari kindakon da yo kinda dima noman tagit.

4 Iyi unun egip egip dakon malunsi egipɗut. Unun egip egip da amin tenɗenɗanɗ yomɗut.

5 Anɗakwan unun tenɗenɗi da pilin tukɗwan tenɗenɗanɗan pilin tuk da dima aban kimakgit.

6 Piɗkop da amin kinda yabekban apɗut, unun mani Jon.

7 Unun da abinɗ amin kisisi geni nandanɗ imiɗek tenɗenɗi nandanɗ gadanɗ imni do tenɗenɗi dakon but piso gen yaɗit.

8 Jon iyi tenɗenɗi dima. Unun da tenɗenɗi dakon but piso gen yaɗit.

9 Tenɗenɗi bamisi unun miɗtimon piɗek miɗat amin morapɗo tenɗenɗanɗ yomisak.

10 Gen unun miɗtimon piɗ egipɗut. Miɗtim gat ae yo morap miɗtimon toɗ unun iyi wasagit, mani miɗtimon ekwan miɗtim amin da nianɗen amin kinda yaɗ dima kanɗa pisagit.

11 Iyi da kokupmon apban dabini da dima abidawit.

12 Mani amin morap not anɗ imiɗek mani nandanɗ gadanɗ imɗwit amin, unun amin Piɗkop dakon monji gwayonisi ani do yaɗit.

13 Unun meɗ datɗo da yawikon da dima altawit. Ae amin da galak togon da dima. Piɗkopmon da altawit.

14 Gen unun amin daganɗanɗ nin gat egipɗumanɗ. Egakwan Dat da monji kalonɗi yabekban pigit unun dakon tilimni kagimanɗ. Nandanɗ yawot ae anɗpak bamisi unun aminon tugagit.

15 Unun dakon mibili Jon da madepsi yaɗ tidaɗek amin yaɗ yoyigit, “Nak unun amin dakon mibilni do yaɗ kili dayigim, ‘Unun amin nak da buɗon abisak, mani nak dima alɗanɗapbo kilisi egipɗut, do nak njwapmanɗak.’”

16 Nandanɗ yawot unun aminon tugagit da tosoɗ, do nin kisisi gildari gildari panɗuluganɗakwan gisami toɗ ekwamanɗ.

17 Nido Piɗkop da Moses iyinɗan gen teban nimɗut, mani nandanɗ yawot gat ae anɗpak bamisi unun Yesu Kristokon da apɗut.

18 Piɗkop unun amin kinda da dimasi kagit. Mani Monjisi kalonɗi, Datni da kapmatjok egisak, unun da Piɗkop dakon mibili kili noligit.

Jon telagi pakbi sogok da gen yaɗit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.7-8 ae Lk 3.15-17)

19 Juda amin Jerusalem egipɗwit unun da mukwa sogok amin ae Liwai amin yabekba Jonon kinɗ yaɗ iyiwit, “Gak nianɗen amin kinda?”

20 Yaɗba Jon da iyi dakon mibilni dima anɗkisibiɗit. Yaɗ tenɗenɗanɗek yaɗ yoyigit, “Nak Kristo dima.”

21 Yaɗban iyiwit, “Yaɗ kanɗ gak namin? Gak Elaija bo?”

Yaɗba yoyigit, “Dima.”

Aeni iyiwit, “Gak kombi amin unun apɗak do jomjom amanɗ, unun bo?”

Yaɗba yoyigit, “Dima.”

22 Yaɗban iyiwit, “Gak namin? Gak da gen kobogi niyinɗi kinɗ amin yabekba abimanɗ yoyino. Gak gaga do namin yaɗ yosol?”

²³ Iyinjba Jon da kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen kind a yagit unun da aripmon yan yoyigit,

“Nak amin kind a miiktim amin da aripmi dima egipmi timon da yan tidañek yan yosot, ‘Amin Tagi dakon kosit yulba kilegisi asak.’”

²⁴ Parisi amin da unun amin yabekba apg-wit.

²⁵ Unun amin da Jon sanbeñek yan iyiwit, “Gak Kristo dima, ae Elaija dima, ae unun kombi amin dima kan, nido amin telagi pakbi son yomisal?”

²⁶ Yan yanba Jon da yan yoyigit, “Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat, mani amin kind a ji da bikbigon akdak, unun amin ji dima nandan iman.”

²⁷ Unun nak da manjikon noldak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witaldalgen.”

²⁸ Jon gat gen yan nandat awit unun Betani kokupmon Jordan Pakbi usugap tet unudon awit. Jon unudon egek amin telagi pakbi son yomgut.

Yesu unun Pinjkop dakon Sipsip Monijni

²⁹ Gildat kind a do Jon da Yesu iyikon opban kanek yan yagit, “Kabit, on Pinjkop dakon Sipsip Monijni. Unun miiktim amin dakon diwarini wiririkdak.

³⁰ On amin do nak kili dayigim, ‘Amin kind a nak da bunon abisak unun da nak si njwapmanjadak, nido nak dima altanapbo kilisi egipgut.’

³¹ Nak naga dima nandan imgun, mani Israel amin kabi da unun amin kan nandanyo ani do anek telagi pakbi son yomijek apgun.”

³² Jon yan tenñenñek aeni yagit, “Nak kanapbo Telagi Wup kinarim da miiktimon pan unun da tilak Kwen Kokup da Yesukon pigit.

³³ Nak naga unun amin dima nandan imgun. Mani Pinjkop da nak telagi pakbi son yober do yabegek yan nayigit, ‘Gak kanbi Telagi Wup amin kind a da kwenon pin yikban kan yan nandaki, unun amin da amin Telagi Wup nan telagi pakbi son yomdisak.’

³⁴ Unun amin nak naga kagim, do yan si dayisat, unun amin unun Pinjkop dakon Monji.”

Yesu wasanek panjetni timikgit

³⁵ Gildat kind a do Jon gat panjetni bamori gat unudon gin akgwit.

³⁶ Agek Yesu obinakwan kanek yan yoyigit, “Kabit, on Pinjkop dakon Sipsip Monijni!”

³⁷ Jon da gen unun yanban nandanek panjetni bamot Yesu yolgimal.

³⁸ Yolakwal Yesu da tobil pindagek yan yoyigit, “Yo ninan wisamal?”

Yanban yan iyigimal, “Rabai, gak dukon egisal?” (“Rabai” unun gen dakon mibili unun “Yoyinjet.”)

³⁹ Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Jil abin konjil.”

Yan yanban kin yutni kagimal. Kanek pilindo 4 kilok agit do Yesu gat egipgwit.

⁴⁰ Amin bamot Jon dakon gen nandanek Yesu yolgimal, kind a mani Andru unun Saimon Pita dakon padige.

⁴¹ Andru Yesu yipmanek unudon gin Saimon wisin kan yan iyigit, “Nin Mesaia kili kaman.” (“Mesaia” dakon mibili unun “Kristo”).

⁴² Yan iyinñek abidan anan Yesukon kin altanbal Yesu da Saimon kanek yan iyigit, “Gak Saimon, Jon dakon monji. Bunon amin da Sipas yan gayini.” (“Sipas” unun dakon mibili unun “Pita*”)

Yesu da Pilip gat Nataniel gat yan yomgut

⁴³ Wisa dagokdo Yesu Galili Provinskon kik do anek Pilip kan kwan yan iyigit, “Abin nak nol.”

⁴⁴ Pilip unun Betsaida kokupmon nani, Andru gat Pita gat dakon kokup isalni.

⁴⁵ Pilip unun kin Nataniel kan kwan yan iyigit, “Moses da gen teban papiakon amin kind a do gen mandagit, ae kombi amin da gen mandawit, unun amin kili kan kwaman. Unun Yesu, Nasaret kokupmon amin, Josep dakon monji.”

⁴⁶ Yanban Nataniel da iyigit, “Yo tagi kind a Nasaret kokupmon tagi dima altogi nandisat.”

Yanban Pilip da yan iyigit, “Abinñek ka.”

⁴⁷ Yesu da Nataniel apban kanek Nataniel do yan yagit, “Kabit, Israel amin bamisi kind a abisak. Unun amin topni minisi.”

⁴⁸ Yanban Nataniel da Yesu yan iyigit, “Nian anek nak dakon mibilno nandisal?”

Yan yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Pilip dima yan gaminakwan gak pik kindap mibilon yigaki kili gandat.”

⁴⁹ Nataniel unun gen nandanek yan kwok yan agit, “Yoyinjet, gak Pinjkop dakon Monji. Gak Israel amin dakon Kila Amin Madep.”

⁵⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da gak pik kindap mibilon yikbi gandat yan gayiko unun do anek nandan gadan namisal. Don unun si yapmanek wasok njwakjwarisi pindatdisal.

⁵¹ Nak asisi gayisat, don Kwen Kokup witald kinakwan kokdisal. Kanaki Pinjok dakon anjelo kabi da Amin Dakon Monjikon wikwan panjin akdanj.”

Yesu man madepni pidañbisi yanj koni do wasok tapmimi tonj agit

2

(Kilapmi 2-4)

Yesu da yanñban pakbisi da wain dagawit

¹ Pi agak bamori mudanjakwal Kana kokup, Galili miktimon minat pakpak kinda dakon soñnok madep kinda awit. Aba Yesu dakon menji da kinj pindakgit.

² Yesu gat pañdet kabini gat kisi yanj yoba opba unun minat pawiron kisi egipgwit.

³ Egek wain nanj mudanba Yesu menji da yanj iyigit, “Wain kili mudanj.”

⁴ Yanñban Yesu da iyigit, “Menj, gak da nak diwat dima nayiki. Abisok unun nak dakon bisap dima.”

⁵ Yanñban menji da oman amin yanj yoyigit, “Yo kinda do dayinñban kanj unun anl.”

⁶ Pakbi tibit madep daman 100 lita da tilak tip banj wasanñbi 6 kabi yanj tawit. Juda amin da anpakni yolek Pinjok da dabilon kilek tok do unun pakbi tibit banj kolenj soñ soñ ani do tawit.

⁷ Yesu da oman amin yanj yoyigit, “Ji pakbi kolenj tibirikon tagalba pikwan.” Yoyinñban yanj aba genikon winj tugawit.

⁸ Yanj aba yoyigit, “Ji diwari kolenj panpan jap noknok kila aminon panjit.” Yoyinñban panji imgwit.

⁹ Pakbisi da wain dagagit do jap noknok kila amin da anjilik kok do nanj nandaban galagisi agit. Oman amin pakbi kolewit unun da Yesu da yo agit unun kawit, mani kila amin dima kagit, do wili minat pagit unun yanj iban

¹⁰ opban yanj iyigit, “Mibiltok wain galagisi yomno morapmi nanjakwa, don wain isalibanj yomno noñ. Kositnin yanj toso, mani gak wain tagisi panjutnanñbi tanj banj bunjon don yomisal.”

¹¹ Unun wasok tapmimi tonj Yesu da Kana kokup Galili miktim unudon mibiltoksi wasanñek agit. Yanj anjek tilimni yolinñban pañdetni da unun kanjek nandanj gadanj imgwit.

¹² Yesu Kana kokup yipmanjek menji gat padige kabi gat ae pañdet kabini gat Kapaneam kokupmon kinj unudon gildat kabi kinda egipgwit.

*Yesu da Telagi Yut Madepmon monerj ilit
pi awit amin yolgit*

(Mt 21.12-13 ae Mk 11.15-17 ae Lk 19.45-46)

¹³ Juda amin dakon Yapyap Bilak kapmat tanjakwan Yesu Jerusalem kigit.

¹⁴ Kinj Telagi Yut Madep unun da nagalwan pigi pindakban amin monerj ilit pi awit. Amin diwari unun bulmakau, sipsip ae minam banj monerj ilit pi awit. Anjakwa amin diwari da tamonikon yigek monerj kulabik aba pindakgit.

¹⁵ Yanj pindagek nap diwat diwat timigek unun banj amin ae bulmakau ae sipsip kisi baljan yolban telagi yut yipmanjek wanja abigiwit. Yanj anjek Rom dakon monerj banj Telagi Yut Madep dakon monerj kulabik anj anj awit amin dakon monerjni wiririkban kinjakwa tamoni panjobilgit.

¹⁶ Anjek minam banj monerj ilit pi awit yanj yoyigit, “Minamji timik wanja panjabigit! Ji da kulabik aba Datno dakon yut monerj ilit tamo yombem dima asak!”

¹⁷ Yanñban pañdetni da gen kinda Pinjok da papiakon tosoq unun do nandawit. Gen unun yanj tosoq:

“Gak dakon yut do galagisi nandisat, unun do anjek unun yut da tagisi tosoq do pini asat.”

¹⁸ Juda amin da yo agit unun kanjek yanj iyiwit, “Ni wasok tapmimi tonj kinda nanj nolinñbi kanjek gak yanj mudanj gaminñbi da unun yo asal yanj gandanerj?”

¹⁹ Yanba Yesu da gen kobogi yanj yoyigit, “On telagi yut tuwilba gildat kapbi da butgwan nak da kaluk witjikdisat.”

²⁰ Yanñban Juda amin da yawit, “Nin bilak 46 kabi da butgwan telagi yut on agimanj. Gak da gildat kapbi dogin witjik do yosol, ma?”

²¹ Mani telagi yut unun iyi dakon giptim do yagit.

²² Don Pinjok da Yesu kimoron nanj aban pidagit unun bisapmon pañdetni da gen unun yagit unun do nandawit. Anjek Pinjok dakon gen gat ae Yesu da gen yagit kisi do nandaba bamisi agit.

*Yesu da amin morap kisi dakon mibilni
nandanj mudosok*

²³ Yesu Yapyap Bilagon Jerusalem kokup papmon egipgut bisapmon amin morapmi da wasokni tapmimi tonj madepsi aban pindagek nandanj gadanj imgwit.

²⁴⁻²⁵ Mani Yesu da mibilni nandanj mudagit, do but unun do dima yopgut. Amin kinda da amin dakon mibilni iyinñdetjak do dima nandagit, nido iyi amin dakon butni kili pindak mudagit.

3

Yesu Nikodemus gat gen yagimal

1 Parisi amin kinda egipgut mani Nikodemus. Unun Juda amin dakon kila amin kinda.

2 Unun amin kalbi kinda Yesukon kin altan iminek yan iyigit, “Yoyindet, amin kinda Pinjop gat gadat gadat dima asak tam, gak da wasok tapmimi ton asal unun aripmi dima aban. Do gak yoyindet kinda Pinjopmon da apgul yan nandan gamaman.”

3 Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinda aeni dima altosak kan, Pinjop dakon Amin Kila Agakni aripmi dima kosak.”

4 Iyiban Nikodemus da iyigit, “Amin pelanj kili abi kinda da nian anek aeni altosak? Meni da butgwan pikek aeni tagi altosak?”

5 Yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinda pakbi ae Telagi Wupmon dima altosak kan, Pinjop da Amin Kila Asagon aripmi dima pigisak.

6 Aminon da altanbi unun amin, ae Wupmon da altanbi unun wup.

7 Gak aego altoki dosi gayit unun do dima wiripdakgi.

8 Mirim unun galaktokni yolek dukwan dukwan tagini kisak. Wuwigi nandaman mani dukwan da abisak ae dukwan kisak unun dima kan pisoman. Amin morap Wupmon da altan unun yan gin.”

9 Yanban Nikodemus da iyigit, “Unun nianon da noman toni?”

10 Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Gak Israel amin dakon yoyindet kinda da yo morap on dima nandabi pisosok, ma?”

11 Nak asisi gayisat, nin yo si nandaman unun do yoman, ae yo si pindakgiman unun do yan tenjenok aman. Mani dayino ji gen unun timit do dima galak tonj.

12 Nak miktimon yo ton unun do dayiko nandaba bami dima asak. Yan an do Kwen Kokupmon yo ton unun do dayiko nianji anek nandaba bami asak?

13 Amin kinda da Kwen Kokup dimasi wigigit. Amin Dakon Monji Kwen Kokup da pigit unun dagin wigigit.

14 Kalip Moses da miktim kibiri timon tunon amin anenakgit, yan gin amin da Amin Dakon Monji anenotdan.

15 Anenakba nandan gadan imni amin unun kisisi egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

16 “Pinjop amin miktimi miktimi ekwan unun do but dasi galak tan yominek Monji kalonji yomgut. Unun do nandan gadan imni

amin Tipdom do amin dima ani. Egip egip dagok dagogi mini do amin ani.

17 Pinjop da Monji minjat aminyo anpakni kokwin anek gen pikon yopjak do miktimon dima yabekgit. Yokwikon ban timitjak do yabekban pigit.

18 Monji nandan gadan iman amin unun kobogi yokwi dima timitni. Mani nandan gadagi mini amin unun Pinjop dakon Monji kalonji dakon mani dima nandan gadan iman, do kobogi yokwi timitni dakon yan dagok kili anyobi.

19-20 Kobogi yokwi timitdan dakon mibili unun yan; Tenjenji da miktimon tenjenanban amin da anpakni yokwi noman toni do pasalek tenjenji manji iminek pilin tuk do galak tawit.

21 Mani gen bami panek egisak amin unun tenjenikon abisak. Abinek tenjenikon egakwan amin da kanba Pinjop da anpulanban anpak tagisi asak.”

Jon da Yesu dakon mibili yan tenjenagit

22 Unun da kwenon Yesu gat panjetni gat Judia miktimon kiwit. Panji panjetni gat egek amin telagi pakbi son yomgut.

23 Anjakwan Jonjo kisi amin telagi pakbi son yomgut. Aion kokupmon pakbi morapmi tawit do amin unudon apba telagi pakbi son yomgut. Aion unun Salim kokup da kpatmatjok tosok.

24 (Unun bisapmon Jon dam tebanon dima yipbi.)

25 Unun bisapmon Jon dakon panjetni gat ae juda amin kinda gat gen emat awit. Ni kosiron da pakbi sonjek Pinjop da dabilon tagi kilek togi yan do gen emat awit.

26 Anek Jon dakon panjetni da kin Jon yan iyiwit, “Yoyindet, amin unun Jordan Pakbi teri kinda gak gat egek mibili yanbi nandagiman, abisok amin kisisi da unun aminon kwa telagi pakbi son yomisak.”

27 Yanba Jon da yan yoyigit, “Pinjop Kwen Kokup egisak unun da amin kinda do pi kinda dima imisak kan tagi dima asak.

28 Nak kalip gen yagim unun disi nandan, unun yan: ‘Nak Kristo dima. Pinjop da nak yabekban mibiltan iminek abisat.’

29 Wili kinda da minjat kinda pasak kan, minjat unun iyi do pasak. Panjakwan wili dakon notni da agek mirak yopmanek geni nandanek kisik kisik asak. Bisok kisik kisik da nak da buron tugosok.

30 Unun dakon man da wukwisi tosak, anjakwan nak dakon man da pinji tosak.

31 “Amin kwen da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok. Miktim amin unun on miktim dakon, ae nandak nandakni unun on miktim dakon. Amin Kwen

Kokup da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok.

³² Unun da yo morap pindak nandanjo agit unun do yan tenjenok asak, mani amin da nandaba bami dima asak.

³³ Geni do nandaba bami asak amin unun Pinjok da gen bami yosok yan nandan gadan.

³⁴ Amin unun Pinjok da yabekban apgut unun Telagi Wupni tagapmisok dima, tugok tugogisi tar imisak, do Pinjok dakon gen yan tenjenosok.

³⁵ Dat da Monji but dasi galak tar iminek yo morap kilani asak do unun da kisiron yopgut.

³⁶ Amin morap Monji nandan gadan iman unun amin egip egip dagok dagogi mini abidon. Mani amin morap Monji dakon gen dima guramikgan unun amin egip egip dima abidoni. Pinjok dakon butjapni unun aminon toktogisi tosok."

4

Yesu da Samaria minjat kinda gat gen yagimal

¹⁻² Yesu da amin telagi pakbi soj yoban panjetni morapmisi awit, yan Parisi amin da gen bini nandawit. Jon da panjet timikgit dakon tilakni unun yapgut yan amin da yanba nandawit. (Yesu iyi telagi pakbi dima soj yomgut, panjetni da soj yomgwit.)

³ Yesu da Parisi amin da gen bino kili nandan namej yan nandanek Judia Provins yipmanek tobil aeni Galili Provinskon kigit.

⁴ Galili kik do Samaria Provins binap nan kigit.

⁵ Kin Samaria dakon kokup pap kinda mani Sika unudon kin altagit. Sika unun da kapmatjok miktim tim kinda tosok, unun miktim tim kalpsigwan Jekop da monji Josep do ingut.

⁶ Pakbi gapma kinda Jekop da kalip wayikgit unun miktimon tagit. Gildat binap anjakwan Yesu kosit agipgut do warari nandanek unun pakbi gapma da ilenikon yik yawokgit.

⁷ Yik yawogakwan Samaria minjat kinda pakbini kolek do apgut. Apban Yesu da yan iyigit, "Pakbi tagi kolen nabi noken?"

⁸ (Panjetni jap yum do kokup papmon kili kiwit.)

⁹ Yanban Samaria minjat da Yesu yan iyigit, "Gak Juda amin kinda, ae nak Samaria minjat kinda, do nido pakbi nabi noko yan nayisal?" (Minjat unun mibili yan do yagit, Juda amin da Samaria amin gat not dima anek egipgwit.)

¹⁰ Yanban Yesu da iyigit, "Gak Pinjok da but galak yo amin do isal yomisak unun nandisal tam, ae namn da pakbi nabi noko yan gayik unun nandisal tam, iyinbi unun amin da pakbi egip egipmi ton tagi gaban."

¹¹ Yanban minjat da yan iyigit, "Amin tagi, gak pakbi tibitgo mini, ae pakbi gapma unun dubagi. Do gak pakbi egip egipmi ton unun dukon nan anjapbi?"

¹² Babiknin Jekop da pakbi gapma on nin do nimgut. Jekop iyi gat ae monjini gat on gapmakon pakbi kolen nawit, ae bulmakau sipsipyoni gat kisi nawit. Gak da Jekop yapmanjal, ma?"

¹³ Yanban Yesu da iyigit, "Amin morap on pakbi nanek ae pakbi do akdan.

¹⁴ Mani nak da amin kinda do pakbi ibo nosak kan, ae pakbi do dima akdisak. Nak da pakbi iben unun da butnikon pakbi dabil kinda mudok mudogi mini tar imdisak. Pakbi dabil unun da egip egip dagok dagogi mini imdisak."

¹⁵ Yan yanban minjat da Yesu yan iyigit, "Amin tagi, unun pakbi nam. Nabi nanek pakbi do dima aken. Anek bujon pakbi kolek do idon sanjenek dima apben."

¹⁶ Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak kin ego iyinbi tobil apjil."

¹⁷⁻¹⁸ Yan yanban iyigit, "Nak eno mini."

Yanban Yesu da iyigit, "Gak kalip amin pan kwinit abi kosiri 5 agit, da abisok amin yikgamal unun ego dima. Gak eno mini yan bamisi yosol."

¹⁹ Yanban minjat da yan iyigit, "Amin tagi, gak kombi amin kinda yan gandsat.

²⁰ Samaria amin nin dakon babiknin on ilenon Pinjok gawak ingwit. Mani Juda amin ji da yan yon, Jerusalem gin kinjek Pinjok gawak inner kan tagisi."

²¹ Yanban Yesu da iyigit, "Minjat, nak gen gayisat unun nandabi bami asak. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Dat gawak imin unun on ilenon dima tokdisak, ae Jerusalem yo kisikon dima tokdisak.

²² Samaria amin ji Pinjok dakon mibili pakyanji dima nandanek gawak iman. Amin yokwikon bar timit timit dakon kosit unun Juda amin ninon tosak do yanbi, do nin Pinjok bamisi nandanek gawak imaman.

²³ Mani bisap kinda apjak, ae kili abik, unun bisapmon amin Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da Dat gawak imdan. Dat da unuden amin da gawak imni do galak tosok.

²⁴ Pinjok iyi unun Wup, unun do anek gawak iman amin unun Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da gawak imni kan unun kilegisi."

²⁵ Yan yanban miñat da Yesu yan iyigit, “Mesaia, mani Kristo yan iyan, unun don apjak yan nandisat. Unun da abiy yo morap niyin panñenten añ mudokdisak.”

²⁶ Yanban Yesu da iyigit, “Nak gak gat gen yomak nak unun amin nani.”

²⁷ Yesu gen yan yanjakwan unudon gin pañdetni da tobil abiy kanba Yesu miñat kinda gat gen yanbal pindagek wiripdagwit. Mani “Gak yo nido galak tosol?” bo “Nido on miñat gat gen yomal?” yan kinda da Yesu dima iyiwit.

²⁸ Anjakwa miñat unun pakbi tibitni yipmanjek tobil kokup papmon kinjek amin yan yoyigit,

²⁹ “Ji abiy amin kinda koni. Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak. Unun Kristo bo?”

³⁰ Yoyinban kokup pap yipmanjek Yesukon apgwit.

³¹ Kosiron abinjakwa pañdetni da Yesu yan iyiwit, “Yoyinñet, gak jap di na.”

³² Mani yan yoyigit, “Nak japno ton, unun jap dakon mibili ji dima nandan.”

³³ Yoyinban pañdetni da notni yoyin yoyin anjek yan yawit, “Amin kinda da jap panabin imik bo?”

³⁴ Yanjakwa Yesu da yan yoyigit, “Pinkop nak yabekban pigim unun dakon galaktokni yolek pi namgut unun añ mudoken unun da japno asak.

³⁵ Ji da yan yon, ‘Kaneke 4 kabi mudajakwan jap pakpagi.’ Mani nak da yan dayisat, ji sinñanek jap pi do pindak mudoni. Jap morap unun kili bami tan mudan.

³⁶ Jap bami pakpak amin unun tomni timikdak. Jap bami panmuwukdak unun egip egip dagok dagogi mini do panmuwukdak. Yanjo, jap kwaot kwaot amin gat ae jap bami pakpak amin gat kisi da kisik kisik tagi anjil.

³⁷ Yanjo, gen kinda yon unun bami, ‘Amin kinda da jap kwaokdak, ae kinda da bami pasak.’

³⁸ Ji pigaga kinda pi dima awiron jap bami pani do nak da yabekgim. Amin da pi madepsi awiron ji da pini dakon bami pan.”

³⁹ Miñat da, “Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak” yan yanban nandanek Samaria amin morapmi unun kokup papmon nani da Yesu nandan gadan ingwit.

⁴⁰ Yan awit do Yesukon abinjek “Gak nin gat egipnen” yan iyinba gildat bamori unun kokupmon egipgwit.

⁴¹ Egek amin morapmisi Yesu iyi dakon geni nandanek nandan gadan ingwit.

⁴² Anjek miñat yan iyiwit, “Gen yanbi nandanek nandan gadan imaman. Mani unun

dogin dima. Nin da nin iyi dakon gen nandanek yanbi nandanek, unun amin asi miñtim amin morap yokwikon ban timit timit amin yan nandanek.”

Yesu da amin madep kinda dakon kila amin dakon monji anmilib agit

⁴³ Yesu unun gat gildat bamori egi mudanek unun kokup yipmanjek Galili Proviskon kigit.

⁴⁴ Yesu iyi gen kinda yan yagit, “Kombi amin kinda iyi da miñtimon amin da dima nandaba wikwan iman.”

⁴⁵ Galili amin unun kisi Yapyap Bilak bisapmon Jerusalem kokup papmon egek Yesu da yo morap agit unun pindak nandaneko awit, do Yesu unun Galili kin al-tanajakwan but galagon da abidawit.

⁴⁶ Yesu aeni Galili miñtimon Kana kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon unun da wasok aban pakbisi unun da wain dagagit. Kana kokupmon kila amin madep dakon kila amin kinda egipgut. Monji Kapaneam kokupmon sot agit.

⁴⁷ Unun kila amin da Yesu Judia yipmanjek Galili abik unun dakon geni nandanek Yesukon kinjek monji sot añ pali kimot do agit unun anmilib asak do bisit tebai iyigit.

⁴⁸ Iyinban Yesu da yan iyigit, “Ji wasok tapmimi ton mibili mibili dima pindatni kan, nandanek gadat dima akdan.”

⁴⁹ Yanban kila amin da yan iyigit, “Amin tagi, monjino dima kimagakwan tepmi piki.”

⁵⁰ Yanban Yesu da iyigit, “Gak kiki. Monjigo egipdisak.”

Yanban kila amin Yesu da gen yagit unun do nandanek bami aban tobil kigit.

⁵¹ Tobil kinjakwan pi monjini da abba kosiron domdom anjek yan iyiwit, “Monjigo sot yipmak da tagi egisak.”

⁵² Yanba yoyigit, “Ni bisapmon sotni yipmanjek?”

Yanban iyiwit, “Apma gildat tobil do 1 kilok giptimi kindap sogit unun yawokgit.”

⁵³ Yanba datni da yan nandagit, apma unun bisapmansi Yesu da yan nayigit, “Monjigo egipdisak.” Yan nandanek iyi gat ae amin kabini yutnikon egipgwit unun gat kisi nandanek gadat awit.

⁵⁴ Yesu Judia yipmanjek Galili kin wasok tapmimi ton unun aban kosit bamot agit.

Yesu da Pinkop gawak imin bisap madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 5-10)

5

Yesu da Betesda Pakbi Idapmon amin kindanmilip agit

¹ Egi don Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda altanajakwan Yesu Jerusalem kigit.

² Jerusalem kokup papmon pakbi idap kinda toso, Ibru genon da Betesda yan yon. Unun pakbi idap tip dam madep dakon wigat kinda mani Sipsip Wigat unun da kapmatjok toso. Pakbi idap ilenjikon yik nandat yut 5 yan ton.

³⁻⁴ Unun yik nandat tamokon sot amin morapmi egipgwit: dabili mini amin, ae kandapmi yokwi amin, ae kidari alek tarbi amin kisi egipgwit.

⁵ Amin kinda egipgut unun sotni tar iminjakwan gin egakwan bilak 38 agit.

⁶ Yesu da unun amin pagakwan kanek sot kilisi agit yan nandanek iyigit, “Gak giptimgo kilek toso do nandisal?”

⁷ Yanban sot amin da kobogi yan iyigit, “Amin tagi, pakbi da wayin asak bisapmon amin kinda da nak anpulugan pakbi idapmon abigi dima nepmanjak. Nak pigik do anapbo amin diwari da nyapmanjek pigi pigi an.”

⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Gak pidan yalin potgo timigek kosit agit!”

⁹ Gen yan iyanjakwan unudon gin amin unun giptimi kilek tarban yalin potni timigek kosit agipgut.

Yo unun Sabat bisapmon altagit,

¹⁰ do Juda amin da kilek tagit amin yan iyiwit, “Abisok unun Sabat bisap. Gak gen teban yapmanek yalin potgo timigek agisal.”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Amin unun nak anmilip ak unun da yan nayik, ‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agit!’”

¹² Yanban iyiwit, “‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agit!’ yan unun namin da gayik?”

¹³ Yesu amin morapmi da bikbigon da kili kigit, do kilek tagit amin unun namin da iyigit unun dima nandagit.

¹⁴ Don Yesu da Telagi Yut Madep da naganon pigeke amin unun kanek yan iyigit, “Nandaki, gak kilek tal. Yo yokwi sanbenek dima aki. Aki kan sot agil unun yapmanek yo jigisi da altan gamdisak.”

¹⁵ Iyanban amin unun kin Juda amin yan yoyigit, “Yesu da nak anmilip agit.”

¹⁶ Yesu unun Sabat bisapmon yo yan agit, do Juda amin da wasanek yo yokwi anjingwit.

¹⁷ Mani Yesu da yan yoyigit, “Datno yik nandari mini pi agit da anan obisak, ae nakyo kisi yan gin asat.”

¹⁸ Yesu Sabat dakon gen teban yapgut, ae unun gin dima, Pinjok unun naga dakon Datno yan yanek nak Pinjok gat arip yan nandagit. Unun yagit do Juda amin da mibiltok anjakba kimotjak do nandawit unun si yapmanek waglisi anjatno kimotjak yan nandaba teban tagit.

Pinjok dakon Monji unun yan dagok anjibi

¹⁹ Juda amin da yan nandanakwa Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Monji unun iyi da nandak nandagon yo kinda aripmi dima asak. Datni da yo asak unun kanek unun nan gin asak. Dat da pi asak, Monji kisi yan gin asak.

²⁰ Dat da Monji but dasi galak tar iminek yo morap asak unun Monji yolisak. Wasok agit unun si yapmanek Dat da wasok masi masimi yolinban ji unun pindagek tamtam yokdaj.

²¹ Dat da amin kimakbi paban pidanjakwa egip egip yomisasi, unudon gin Monji da namin amin do egip egip yom do nandisak unun iyi dakon galaktok yolek yomisasi.

²²⁻²³ Dat da amin kinda dakon anpakni dima kokwinikdak. Amin da Dat do man madep iman, yan gin Monji do man madep imni do anek amin kokwin agak pi kisi morap unun Monji do imin mudagit. Amin kinda Monji man madep dima imisak kan, Dat Monji yabekban pigit ununyo kisi man madep dima imisak.

²⁴ “Nak asisi dayisat, amin kinda nak dakon gen nandanek Dat yabekban pigim unun nandan gadan imjak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. Unun amin gen pi tamokon dima atjak. Unun kimot yipmanek egip egip kili abidosok.

²⁵ Nak asisi dayisat, bisap kinda apdisak, ae kili abik, unun bisapmon amin kimakbi Pinjok Monji dakon gen nandanek egip egip abidokdan.

²⁶ Nido Dat unun iyikon egip egip toso, do Monji kisi iyikon egip egip tar imjak do yan dagok agit.

²⁷ Monji unun Amin Dakon Monji egisak, do Dat da yan mudan iban gen kokwin asak.

²⁸ Nak da gen yosot unun do but morap dima ani. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon amin morap kimakbi kokupmon pokgon unun Monji dakon gen nandanek

²⁹ wanga kin mudokdan. Anpak kilegi awit amin unun pidanek kalugi egipdan. Ae anpak yokwi awit amin unun pidanek gen kokwin tamokon kwa gen kokwin amin da pasilni do yoyikdisak.”

Amin diwari kisi da Yesu dakon mibili yawit

³⁰ Yesu da sanbejek yan yagit, “Nak naga da nandak nandagon yo kinda aripmi dima aben. Datno dakon gen nandanek gen kokwin asat. Naga dakon galaktok yolek dima asat, Dat nak yabekgit unjon dakon galaktok yoldat, do gen kokwin kilegi asat.

³¹ “Pi asat unjon jonigek naga do yan tenjenok aben kan, amin da nak dakon gen tagi dima nandan teban toni.

³² Mani amin kinda egisak unjuno kisi nak da pi asat unjon jonigek yan tenjenok asak. Nak nandisat, gen yan tenjenok asak unjon bamisi yosok.*

³³ “Ji da amin yabekba Jonon kwa Jon da nak do yan kwok bamisi agit.

³⁴ Miktim amin kinda da nak dakon gen anteban asak unjon da yo madep dima asak. Mani ji yokwikon ban pulugan kini yan do Jon da yan kwok agit unjon do dayisat.

³⁵ Jon unjon lam kinda da yan sonjek tenjenagit. Ji bisap pisipmisok unjon dakon tenjeni do galak tawit.

³⁶ “Mani pi asat unjon yo kinda da jonigek nak do yan tenjenok asak unjon da Jon da yan kwok agit unjon yapmandak. Yo unjon pi morap Datno da an mudoken do namgut unjon. Unjon anapbo asi Dat da nak yabekban pigim unjon nandaba bamisi asak.

³⁷ Datno nak yabekban pigim unjon da iyi pi asat unjon jonigek yan tenjenok asak. Ji tekni bisap kinda dima nandawit, bo tomni bisap kinda dima kawit.

³⁸ Dat dakon geni ji dima abidon, nido amin yabekban pigit unjon dima nandan gadan iman.

³⁹ Pinjokop da papiakon gen ton unjon da egip egip dagok dagogi mini niman ji yan nandan. Yando, ji pini tebaisi anek manjinek nandan kokwinik mudon. Unjon papia da nak do yan kwok asak,

⁴⁰ mani ji da egip egip dagok dagogi mini abidok do nagon ap do dimasi galak ton.

⁴¹ “Nak amin da man madep namni do gen unjon dima yosot.

⁴² Mani nandan damisat, ji Pinjokop do but dasi dima galak tan iman.

⁴³ Nak Datno da manon apbo ji da nak dima abidon. Mani amin kinda da iyi da manon apjak kan, ji tagisi abidoni.

⁴⁴ Ji notji da man madep damni do nandan, mani Pinjokop kaloni da man madep damjak do dima nandan. Ji yan anek nianjon da nandan gadat ani?

⁴⁵ “Nak Daron kinek ji gen pikon depdisat yan dima nandani. Moses da ji panpulugosak yan nandan teban ton, mani dima. Moses da iyi gen pikon depdisak.

⁴⁶ Moses da nak do gen mandagit. Geni do nandaba bami asak tam, nakyo kisi nandan gadan nabam.

⁴⁷ Mani unjon gen mandagit unjon do nandaba bami dima asak, do nikon da nak dakon gen do nandaba bami asak?”

6

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Lk 9.10-17)

¹ Don Yesu Galili Pakbi idap teri kinda do wigigit. (Unjon pakbi idap mani kinda Taiberias.)

² Yesu da wasok tapmimi ton anek sot amin panjilek aban kawit, do amin morapmisi da bunjon yolgwit.

³ Yolakwa Yesu ilenjon wikwan pandet kabini gat yikgwit.

⁴ Unjon bisapmon Juda amin dakon Yapyap Bilak Madep kwan tagit.

⁵ Yesu amin morapmisi apba pindagek Pilip yan iyigit, “On minjat amin kabi do bret dukon ban yuman yomno noni?”

⁶ (Pilip si anjekwalek kok do yan iyigit. Yesu unjon yan aken yan unjon iyi kili nandagit.)

⁷ Yanban Pilip da kobogi yan iyigit, “Nin monen 200 danari ban bret yuman yomno amin kalon kalon da bret jimjimjok kinda aripmi dima timik timik agagi.”

⁸ Yanban pandetni kinda mani Andru, unjon Saimon Pita dakon padige, unjon da Yesu yan iyigit,

⁹ “Monjisok kinda oni unjon dakon bret timi 5 bali ban wasanji unjon gat ae tap kilap bamori gat tan iman. Mani on minjat amin morapyo do yomno aripmi dima asak.”

¹⁰ Yanban Yesu da yagit, “Yoyinba minjat aminyo pabin yitni.” Unjon timon jon tim madep tagit. Wili 5 tausen yan da tilak pabin yikgwit.

¹¹ Yik mudanakwa Yesu da bret timigek Pinjokop ya yan iyinek amin yikgwit unjon do yoban galaktokni da aripmon nawit. Ae tap kilap timigek yan gin agit.

¹² Jap nanba aripmi anakwa Yesu da pandetni yan yoyigit, “Jap diwaran diwaran unjon kisi timik panmuwatni. Jimjimi kinda dima tan yokwi toni.”

¹³ Yan yoyinban bret timi 5 bali ban wasanji nan diwarikgwit unjon yik madep 12 kabi similba tugawit.

¹⁴ Yesu da unjon wasok tapmimi ton aban kanek amin da yan yawit, “Asisi, Pinjokop da kombi amin miktimon yabet do yagit oni.”

¹⁵ Amin da Yesu unjon kila amin madepnin egi nimjak do anteban anen yan nandanakwa Yesu da butni pindak mudagit, do yopmanek iyi gin tobil ilenjon wigigit.

* 5:32: Yesu da Pinjokop Datni do yosok. 5:36: Jn 3.2; 14.11

5:37: Mt 3.17; Jn 5.32; 8.18 5:39: Lk 24.27 5:46:

Yesu pakbi idap kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Mk 6.45-52)

¹⁶ Pilin pilindo pan̄detni pakbi idapmon pigiwit.

¹⁷ An̄akwa pilin tan̄akwan Yesu dima opban kan̄ iyi gin bot kindakon wigek Kapaneam kokupmon kik do pakbi idap binap nan̄ kiwit.

¹⁸ Kin̄akwa mirim madepsi an̄akwan pakbi madepsi tamalikit.

¹⁹ An̄akwan pan̄detni pakbi wayigek 5 bo 6 kilomita da tilak kin̄ek kan̄akwa Yesu pakbi idap kwenon baman baman bot da kapmatjok opban kan̄ek pasalgwit.

²⁰ Pasalba Yesu da yan̄ yoyigit, “Nak da naga obisat. Ji dima pasolni.”

²¹ Yan̄ yan̄ban Yesu boron wisak do but galaksi nandawit. Boron wikwan un̄un bisapmon gin kokup kik do nandawit bot un̄udon akgwit.

Amin da Yesu wisiwit

²² Gildat kinda do miñat amin kabi madep pakbi idap teri kinda do egipgwit un̄un sigin egipgwit. Egek yan̄ nandawit, apma bot kalon̄i kinda gin tagit, mani Yesu un̄un boron pan̄detni gat dima wigiwit. Pan̄detni dagan wigek kiwit.

²³ Yan̄ nandan̄ek egakwa bot diwari Taiberias kokup da apgwit. Abin̄ Amin Tagi da bret gisamigek yoban nawit, un̄un kokup da kapmatjok pan̄abin akgwit.

²⁴ An̄akwa amin da Yesu gat pan̄detni gat dima ekwan̄ yan̄ pindakgwit, do bot timigek Kapaneam kokupmon Yesu wisin̄ kok do kiwit.

Yesu un̄un Kwen Kokup dakon bret

²⁵ Kin̄ pakbi idap teri kinda Yesu kan̄kwan̄ yan̄ iyiwit, “Yoyin̄det, gak ni bisapmon idon abil?”

²⁶ Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Asisi dayisat, ji bret dabo nan̄ek butji tugawit un̄un do an̄ek nak wisin̄ an̄an̄ oben̄. Wasok tapmimi ton̄ doliko pindagek un̄un tilak dakon mibili nandawit, un̄un do an̄ek dima oben̄.

²⁷ Ji jap tan̄ yokwi togit pak do pi dima ani, egip egip dagok dagogi mini dakon jap un̄un pak do pi ani. Jap un̄un Amin Dakon Monji da damdisak. Yan̄ asak do Pin̄kop Dat da tilak agit.”

²⁸ Yan̄ban iyiwit, “Nin nian̄si an̄ek Pin̄kop dakon pi aneñ?”

²⁹ Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Pin̄kop dakon pi un̄un yan̄: Ji Pin̄kop da amin yabekban apgut un̄un nandan̄ gadan̄ imni.”

³⁰⁻³¹ Gen un̄un yan̄ban yan̄ iyiwit, “Babiknin da miktim kibiri timon mana

nawit. Un̄un dakon gen Pin̄kop da papiakon yan̄ mandabi da tosoke:

‘Kwen Kokup dakon bret amin do yoban nawit.’

Do gak nian̄ abi? Tilak tapmimi ton̄ nian̄ensi kinda nan̄ abi kan̄ek nandan̄ gadan̄ gamen̄?”

³² Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Asisi dayisat, Kwen Kokup dakon bret Moses da dima damgut. Datno da Kwen Kokup dakon bret bamisi ji do damisak.

³³ Amin Kwen Kokup da pin̄ miktimon miñat amin morapyo do egip egip yomisak un̄un Pin̄kop dakon breti.”

³⁴ Yan̄ban iyiwit, “Amin tagi, un̄un bret bisapmi bisapmi nin do nibi.”

³⁵ Yan̄ba Yesu da yoyigit, “Nak naga egip egip dakon bret. Amin kinda nagon apjak kan̄, jap do ae san̄benek dima akdisak, ae amin kinda nak nandan̄ gadan̄ namjak kan̄, pakbi do ae san̄benek dimasi akdisak.

³⁶ “Nak yan̄ dayit, ji nak kili nandawit mani sigin dima nandan̄ gadan̄ naman̄.

³⁷ Dat da miñat amin morapyo namisak un̄un da nagon apdan̄. Amin morap nagon aban̄ aripmi dima yolbo kini.

³⁸ Nido nak naga dakon galaktok yolek Kwen Kokup da dima pigim. Namin da nak yabekgit nak un̄un dakon galaktok yol do pigim.

³⁹ Datno nak yabekban pigim un̄un dakon galaktok un̄un yan̄: Nak Datno da amin kili namgut un̄un kinda dima yipbo pasiljak. Mibi gildaron kisisi pabo pidoni.

⁴⁰ Datno dakon galaktok un̄un yan̄: amin morap Monji kan̄ek nandan̄ gadan̄ imni, un̄un kisisi egip egip dagok dagogi mini do amin ani do nandisak. Ae mibi gildaron kisisi pabo pidoni do nandisak.”

⁴¹ Yesu da nak naga bret Kwen Kokup da pigim yan̄ yagit do Juda amin da nandaba yokwi tok an̄ imin̄ek gen morapmi yawit.

⁴² Yan̄ yawit, “On Yesu, Josep dakon monji gin, ma? Men̄i ae datni un̄un nandan̄ yomaman̄. ‘Nak Kwen Kokup da pigim’ yan̄ nian̄on da yosok?”

⁴³ Yan̄ba Yesu da yoyigit, “Ji nandaba yokwi tok an̄ek disi gen dima abit.

⁴⁴ Dat da nak yabekban pigim. Amin kinda iyi da galak togon nagon aripmi dima apjak. Dat da nandak nandakni antagap aban̄ nagon tagi opjak. Ae mibi gildaron nak da kimoron nan̄ abo pidokdisak.

⁴⁵ Kombi amin da papiakon gen yan̄ ton̄: ‘Pin̄kop da miñat amin morapyo yoyin̄detdisak.’

Amin morap Dat dakon gen do mirak pan̄ek nandak nandak pan̄ un̄un nagon aban̄.

46 Miktim amin kinda da Dat dimasi kagit. Amin unjun Pinjkop gat egipgumal da apgut unjun dagin Dat kagit.

47 Nak asisi dayisat, nandan gadat asak amin unjun egip egip dagok dagogi mini do amin asak.

48 Nak naga egip egip dakon bret.

49 Babikji miktim kibiri timon mana nawit unjun kimak mudawit.

50 Mani bret Kwen Kokup da pigit, amin da unjun nanjek aripmi dima kimotni.

51 Nak egip egip dakon bret Kwen Kokup da pigim. Amin kinda unjun bret nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Bret unjun yomdisat unjun naga dakon sabamno, miktim amin da egip egip abidoni do yomdisat."

52 Yan yanban Juda amin da iyi gin gen emat madepsi anjek yawit, "Unjun amin nianon da sabamni niban nonen do yosok?"

53 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, ji Amin Dakon Monji dakon sabam ae yawiyo dima noni kan, jikon egip egip dima tan damjak.

54-55 Sabamno unjun jap bamisi ae yawino unjun pakbi bamisi, do amin kinda nak dakon sabamno ae yawino nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Anjakwan mibi gildaron kimoron nan abo pidosak.

56 Nak dakon sabamno ae yawino nosak amin unjun nagon egakwan nak unjun aminon egipben.

57 Dat egip egipmi ton da nak yabekban pigim. Unjun egisak do anjek nak egisat. Unjun da tilak nak egisat do anjek nak nosak amin unjun kisi egipjak.

58 Bret on dasi Kwen Kokup da pigit. Kalip babikji bret unjun nan egek don kimakgwit. On bret unjuden dima. Amin kinda bret on nosak kan, unjun amin egip egip dagok dagogi mini egipjak."

59 Yesu gen on Kapaneam kokupmon Juda amin da muwut muwut yutnon egek amin yoyin degek yagit.

Egip egip dagok dagogi mini dakon gen

60 Yesu da gen unjun yanban nandan panjetni morapmi da yan yawit, "Gen on yosok unjun jigisi. Namin da aripmi abidosak?"

61 Panjetni da gen unjun do yanba yokwi tok aba buri pindagek yan yoyigit, "Gen unjun do nandan gadatji witald kisak, ma?"

62 Ji kanakwa Amin Dakon Monji kalip egipgut kokupmon aeni tobil wigisak kan, ji nian nandan?"

63 Telagi Wup da iyi amin egip egip dagok dagogi mini yomisak. Amin da iyi egip egip dagok dagogi mini aripmi dima timitni. Gen

dayisat unjun da Wup egip egip damisak unjun jikon anabisak.

64 Mani jikon da amin diwari nandan gadat dima an." (Nandan gadat dima awit amin unjun Yesu da pini wasanek agiron da kili nandan yomin mudagit. Ae namin da uwal da kisiron yipjak unjun kili nandan imgut.)

65 Yesu da sanbenek yan yagit, "Mibili yan do nak yan kili dayigim, 'Amin kinda Dat da dima antagap asak kan, nagon aripmi dima opjak.'"

66 Yesu da gen unjun yoyinban panjetni diwari tobil kinjek Yesu sanbenek dima yol-gwit.

67 Yan anakwa Yesu panjetni 12 kabi yan yoyigit, "Ae jiyi kisi nepman dek kikan?"

68 Yoyinban Saimon Pita da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, nin naminon kinen? Gak dakon gen da egip egip dagok dagogi mini nimisak.

69 Nin nandan gadat anjek yan si nandaman, gak Pinjkop dakon Telagi Amini."

70 Yanban Yesu da yoyigit, "Nak ji 12 kabi manjigim, mani ji kabikon da kinda unjun Sunduk yombem."

71 (Unjun Judas, Saimon Iskariot dakon monji do yagit. Unjun panjetni 12 kabikon nani kinda, mani unjun bin amin do Yesu uwal da kisiron yipgut.)

7

Imal Yut Kaben Bilagon Yesu Jerusalem kigit

1 Unjun da kwenon Yesu Galili Provinskon gin agipgut. Juda amin da Yesu si anjatno kimotjak yan nandawit, do Judia Provinskon agip do dima nandagit.

2 Juda amin dakon Imal Yut Kaben Bilak unjun dakon bisap kwan tanjakwan

3 Yesu dakon padik padikni da yan iyiwit, "Gak on kokup yipmanek Judia Provinskon kinjek wasok tapmimi ton anjki panjetgoni da koni.

4 Amin kinda amin morapmi da nandan imni do nandisak kan, yo pasili dima asak. Gak yan asal do amin morapmi da dabilon abi koni."

5 (Padik padikniyo kisi dima nandan gada ingwit do gen unjun yawit.)

6 Yanba Yesu da yoyigit, "Ji galak tokjikon tagi agipni, mani nak dakon bisap unjun dima kwanjak.

7 Miktim amin morap da ji nandaba yokwi tok aripmi dima an damni, mani nak anjak yokwi an unjun do yan kwok asat, do unjun do nandaba yokwi tok an naman.

⁸ Ji jap noknok bisap madep do Jerusalem kini. Nak dakon bisap dima ak, do naga dima kiken.”

⁹ Gen unun yan yanek Galili Provinskon sigen egipgut.

¹⁰ Mani padik padikni jap noknok bisap madepmon kinj mudarjakwa noman da dima, pasilikon da bunjon don kigit.

¹¹ Unun bilak bisap madepmon Juda amin dakon kila amin da Yesu wisinjek yan yawit, “Unun amin dukwan egisak?”

¹² Yan yanjakwa amin kabi madep Jerusalem egipgwit da gen pisigon da gen yawit. Diwari da “Unun amin tagisi” yan yawit. Ae diwari da “Dima, unun amin top panjekwaldak” yan yawit.

¹³ Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek mibilni noman dima yawit.

¹⁴ Jap noknok bisap madep binapgwan Yesu unun Telagi Yut Madep unun da nagalon pigeke amin yoyin dekgit.

¹⁵ Anjakwan Juda amin dakon kila amin da geni unun nandan wuripdagek yan yawit, “On amin papia yut dima wigek nandak nandak madep dukon pagit?”

¹⁶ Yan yanba yoyigit, “Gen unun dayin dekdad unun naga dakon gen dima. Pinkop yabekban pigim unun dakon gen nan dayisat.

¹⁷ Amin kinda Pinkop dakon gen guramitjak kan, unun da geno dakon mibili tagi nandisak. Pinkop dakon gen nan yosot, bo naga da nandak nandagon da yosot unun tagi kokwinitjak.

¹⁸ Amin kinda iyi dakon gen yosok, unun amin iyi man madep pak do yosok. Mani amin kinda yabet amini man madep pasak do nandisak unun amin topni mini, amin kilegisi.

¹⁹ Kalip Moses da gen teban damgut, mani jikon da amin kinda da unun gen teban dima guramikdak. Ji nak nido nikba kimokgen do nandan?”

²⁰ Yanban kobogi yan iyiwit, “Kon kinda gagon egisak. Namin da gikban kimokgi do nandisak?”

²¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak wasok tapmimi tonj kalonji kinda agim unun do wiripdakgwit.

²² Kalip Moses da monjisi dakon giptim mandak dakon anpak ani do dayigit. (Asi, Moses iyi dima wasanek agit, babikji Abraham da wasanek agit.) Ji Moses dakon gen teban yolek monjisi dakon giptim Sabat bisapmon kisi mandan.

²³ Ji Moses dakon gen teban dima yapni do anek monjisi dakon giptimni Sabat bisapmon kisi mandan gin. Ji yan an, do

nak da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agim unun do butjap nido nandan naman?”

²⁴ Ji dabil dagin pindagek nandan kokwin an. Yo morap kokwin agak bamisi ani kan unun tagisi.”

Yesu unun nianjen amin kinda?

²⁵ Jerusalem kokup papmon amin diwari da yawit, “On amin nanj kila amin da anjakba kimotjak do nandan, ma?”

²⁶ Kabit, nomansi agek gen yanjakwan gen kinda dima iyan, Kila amin da asi unun Kristo yan nandan iman?”

²⁷ Unun amin kokupni unudon yan nandan imaman. Kristo apjak bisapmon amin da dukon amin kinda yan dima nandan imdan.”

²⁸ Yan yanjakwa Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalon amin yoyin degek gen papmon da yan yagit, “Ji nak dakon mibilno ae kokupno dukwan toso unun nandan. Mani nak naga da galak togon dima pigim. Datno nak yabekban pigim unun topni minisi. Ji unun dima nandan iman,

²⁹ mani nak unun gat egipgumak, ae unun da nak yabekban pigim, do unun nandan imisat.”

³⁰ Gen unun yanban nandanek dam tebanon yip do awit, mani bisapni dima agit do amin kinda da dima abidagit.

³¹ Amin morapmi da nandan gadan iminjek yan yawit, “Amin kinda da don abinjek on amin da wasok tapmimi tonj asak unun yapmanjek morapmisi asak? Aripmi dima, do on Kristo bo?”

Yesu abidok do obip amin yabekgwit

³² Amin da Yesu do gen pisigon da yan nandat an iminjakwa Parisi amin da nandawit. Nandanek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da Yesu abidok do obip amin yabekgwit.

³³ Anjakwa Yesu da gen yan yagit, “Nak bisap pisipmisok ji gat egek yabekban pigim aminon tobil wigiker.

³⁴ Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan. Ae nak da kokup egipben unudon ji aripmi dima wigikdan.”

³⁵ Yanban Juda amin dakon kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Unun dukwan kinjakwan dima koner do yosok? Juda amin notnin Grik amin kabikon ekwan unudon kinjek Grik amin yoyin detjak do yosok?”

³⁶ Unun da yan yak, ‘Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan.’ Ae ‘Ji nak da kokup egipben unudon aripmi dima wigikdan’ yan yak. Gen unun nianjon da yak?”

Yesu da pakbi egip egipmi tonj do yagit

³⁷ Jap noknok bisap madep egipgwit unun dakon mibi gildat unun bisap madepsi. Unun bisapmon Yesu da pidan agek gen papmon da yanj yagit, "Amin kinda pakbi do asak kan, nagon abinjek nosak.

³⁸ Amin kinda nak nandan gadan namjak kan, Pinjkop gen da yosok unun da aripmon burikon da pakbi morapmi egip egipmi tonj dasi pak anaj kikkisak."

³⁹ (Yesu nandan gadan imni amin da don Telagi Wup abidoni do gen unun yagit. Unun bisapmon Yesu man madep dima pagit, do Telagi Wup dima yobi.)

Amin da wasenji ki kabi bamot awit

⁴⁰ Amin diwari da Yesu da gen yagit unun nandanek yan yawit, "Asisi, on Kombi Amin Pinjkop da yabekban miktimon pisak do yagit oni."

⁴¹ Yanjakwa diwari da yawit, "On amin unun Kristo."

Ae diwari da yawit, "Dima. Kristo unun Galili Provinskon da dima altosak.

⁴² Pinjkop da papiakon gen yan toso: Kristo unun kila amin madep Dewit dakon yawi diwat kabikon da altosak. Unun kalip Dewit da egipgut kokup Betlehem unudon altokdisak."

⁴³ Amin da Yesu do nandak nandak yan panek wasenji ki kabi bamori awit.

⁴⁴ Diwari da dam tebanon yip do nandawit, mani amin kinda da dima abidagit.

Kila amin da Yesu dima nandan gadan imgwit

⁴⁵ Obip amin unun tobil mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin garon kwa yanj yoyiwit, "Ji nido unun amin dima abidan awen?"

⁴⁶ Yanba obip amin da yoyiwit, "Amin kinda da unun amin da gen yosok unuden kinda dima yagit."

⁴⁷ Yanba Parisi amin da yoyiwit, "Ji kisi bo panjekwalak?"

⁴⁸ Kila amin kinda bo Parisi amin kinda da unun amin dimasi nandan gadan ingut.

⁴⁹ Unun amin kabi madep gen teban dima nandaba pisosok, do Pinjkop da unun amin kabi jobit timitni do yagit."

⁵⁰ Nikodemus, unun kalip Yesukon kigit, unun kila amin gat Parisi gat da kabikon nani kinda. Unun da yanj yoyigit,

⁵¹ "Gen tebanin da yanj yosok, Amin kinda iyi dakon mibilni dima yanban nandanek isal dogin yokwi al yanj aripmi dima iyigi."

⁵² Yanj yanban iyiwit, "Gak kisi Galili amin, ma? Gak Pinjkop da papiakon gen tonj unun pakyanji manjinek nandaki kan,

kombi amin kinda Galili Provinskon da aripmi dima altokdisak yanj nandakdisal."

Minjat kinda yokwi agit unun Yesukon anaj apgwit

⁵³ Yanj iyinjakwa amin kisi yutnikon kinj kinj awit.

8

¹ Mani Yesu flej Olipmon wigigit.

² Wisa dagokdosi aeni Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwan amin morapmi iyikon apgwit. Abinjakwa Yesu pabinj yigek amin yoyinj dekgit.

³ Anjakwan gen teban yoyinjdet gat Parisi amin gat da minjat kinda abidan anajapgwit. Amin da kanjakwa unun minjat da yumabi agit. Anjabin amin da dabilon yipba

⁴ agakwan Yesu yanj iyiwit, "Yoyinjdet, on minjat da yumabi si anjakwan amin da kanj.

⁵ Gen tebanon Moses da gen kinda yagit unun yanj: minjat unuden tipban anjakba kimotjak. Gak da unun do nianj nandisal?"

⁶ Yesu da gen yokwi kinda yanban gen pikon yipnejan yanj nandanek anjekwalgwit. Mani Yesu gawak pigek kisiri da miktimon kilda mandagit.

⁷ Anjakwan gen sigin iyinjakwa pidanek yanj yoyigit, "Jikon da amin kinda yokwi kinda dima agit kanj, unun amin da mibiltok minjat da kwenon tip anjatjak."

⁸ Yanj yanek aeni gawagek miktimon kilda mandagit.

⁹ Gen unun yanban nandanek amin iyi kalon kalon kinj kinj awit. Bilakni morapmi amin da mibil tanjek kinjakwa bilakni kalonisok amin da bunjon kiwit. Kinj mudanjakwa Yesu iyi gin egakwan minjat unun injamnikon akgit.

¹⁰ Agakwan Yesu pidan agek yanj iyigit, "Minjat, amin morap unun dukwan kenj? Amin kinda gen pikon gep do dima akdak on?"

¹¹ Yanban minjat da yagit, "Amin tagi, amin kinda dima akdak."

Yanban Yesu da iyigit, "Nakyo kisi gen pikon dima gepben. Gak kinj aego yo yokwi dima aki."

Yesu unun miktim dakon tentenji

¹² Yesu da minjat aminyo yanj yoyigit, "Nak naga miktim dakon tentenji. Amin kinda nak noljak kanj, unun amin pilin tukgwan dima agipjak. Egip egip dakon tentenji da unun aminon tosak."

¹³ Yanj yanban nandanek Parisi amin da Yesu yanj iyiwit, "Gak gaga nanj jonjigek gaga do yanjkwok asal, do nandano bami dima asak."

14 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Ujun asi, nak naga jonjigek yanjkwok asat. Nak dukwan da apgum ae dukwan kiker unjun nandisat, do yanjkwok asat unjun bamisi yosot. Mani nak dukwan da apgum ae dukwan kiker unjun ji dima nandan.

15 Ji amin kokwin an unjun miktim da anpagon kokwin an. Nak amin kinda dima kokwinikdat.

16 Mani nak amin kokwin abom tam bamisi kokwinikgom. Nido nak naga gin amin kokwin dima asat, Datno nak yabekban pigim unjun da nak anpulanban kokwin amak.

17 Ji da gen tebanon gen yan tosok, Amin bamori da gen kaloji nanjin yanjkwok amal kan, unjun da gen bami asak.

18 Nak naga nan jonjigek naga do yanjkwok asat, ae Dat nak yabekban pigim unjunyo kisi nak nan jonjigek yanjkwok asak.”

19 Yanban Parisi amin da yan iyiwit, “Datgo dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Ji nak dima nandan naman, ae Datno kisi dima nandan iman. Nandan naman tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam.”

20 Yesu unjun Telagi Yut Madep dakon buri kinda paret yopgwit unjudon egek amin yoyin degek gen unjun yagit. Mani bisapni dima agit, do amin kinda da dima abidagit.

Yesu da iyi kisak kokupmon aripmi dima kini do yagit

21 Yesu da sanjenek amin yan yoyigit, “Nak depman kiko ji nak wisikdan, mani yokwisi tan daminakwa kimotdan. Nak da kikeron aripmi dima apni.”

22 Gen yan yanban nandanek Juda amin da iyi gin yan yawit, “Nak kikeron aripmi dima apni” yan unjun nido yosok? Iyi nan anjagek kimot do yosok?”

23 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji migon amin. Nak kwen amin. Ji miktim amin, mani nak miktim amin dima.

24 Yan do, kili dayit, ji yokwisi tan daminakwa kimotdan. Ji nak Ujun Amin yan dima nandan gadan namni kan, yokwisi tan daminakwa kimotdan.”

25 Yanban iyiwit, “Gak namin?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak kili dayigim da dayin anan obisat.

26 Ji dakon anpak kokwinigek gen morapmisi tagi yoken. Mani Amin nak yabekban pigim unjun top dima yosok. Gen morap unjun yanban nandagim unjun ban miktim aminon yan tenjenosot.”

27 Gen unjun yoyinakan Datni do yosok yan dima nandawit,

28 do Yesu da yan yoyigit, “Ji Amin Dakon Monji anenagek nak Ujun Amin yan nandan namdan. Ujun bisapmon nak naga da nandanandagon yo dima asat yan nandakdan. Dat da nayin dekgit unjun banjin yosot yan nandakdan.

29 Nak yabekban pigim amin unjun nak gat ekwamak. Bisapmi bisapmi nak Dat dakon galaktok yoldat, do dima nepman dekdak.”

30 Gen unjun yanakan gin amin morapmi da nandanek nandan gadan ingwit.

Gen bami da amin pulugan yopdisak

31 Yesu da Juda amin nandan gadan ingwit yan yoyigit, “Nak dakon gen guramitni kan, nak dakon panjetnoni bamisi egipdan.

32 Yan egek gen bami nandan pisanba unjun da pulugan depdisak.”

33 Yanban yan iyiwit, “Nin Abraham dakon babikni kabi ekwaman. Nin bisap kindakon amin kinda dakon oman monjini dima egipguman. Do nianon da amin taginin da kisiron da pulugan kiner do yosol?”

34 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap yokwi an unjun yokwi dakon oman monjini ekwan.

35 Oman monji amin yuri kinda gat toktogisi dima ekwan. Monji dagin toktogi ekwan.

36 Yan do, Monji da pulugan depjak kan, ji wagilsi pulugan depbi.

37 “Ji Abraham dakon amin kabi yan nandan damisat. Mani nak dakon gen abidok do dima nandan, do nikba kimokger do nandan.

38 Datno da yo morap noligit unjun do dayisat. Ae datji da anpak ani do dayigit, ji unjun ban an.”

39 Yanban nandanek Juda amin da yan iyiwit, “Datnin unjun Abraham.”

Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji asi Abraham dakon monjini tam, Abraham da iyi anpak agit unjun ban abam.

40 Pin kop da gen bami morap yanban nandagim unjun ban dayisat. Anapbo ji nak nikba kimokger do nandan. Abraham yan dima agit.

41 Ji datji dakon anpak unjun banjin an.”

Yanban iyiwit, “Nin gwamda dima. Datnin unjun Pin kop kalon gin.”

42 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak Pin kop gat egipgumak da pigim. Nak naga da galak togon dima pigim. Pin kop da yabekban pigim, do Pin kop unjun asi Datji tam, ji da nak do but dasi galak tan nabam.

43 Gen yosot unjun ji da dima nandaba pisolok. Nido geno abidok do dima nandan.

44 Ji datji Sunduk unun dakon monjini egek galaktokni yol do tagisi nandan. Kalipsi wasok wasogikon amin dapdap kinda egipgut. Gen bami unun iyikon dima tosook, do gen bami unun dima yoldak. Unun top gen dakon datni egisak, do iyi dakon gen yanjek top yosok.

45 Mani nak gen bami yosot, ae ji geno do nandaba bami dima asak.

46 Nak yokwi asat yan nandan, ma? Yan nandan kan yokwi asat unun ji da tagi antetentani. Mani gen bami yosot kan, nido geno do nandaba bami dima asak?

47 Pinjkop dakon amin ekwan unun da gen morap yosok unun nandan. Mani ji Pinjkop dakon amin dima ekwan, do geni dima nandan.

Yesu gat Abraham gat dakon gen

48 Yesu da gen yan yanban Juda amin da yan iyiwit, "Gak Samaria amin kinda, kon kinda da gak da buron egisak. Unun gen bami yoman?"

49 Yanba Yesu da yoyigit, "Nak da buron kon kinda dima egisak. Nak da Datno nandabo wukwan iminjapbo, ji da nak do nandaba pisak.

50 Amin da nandaba wukwan namni do pi dima asat. Amin kinda gen kokwin amin egisak, unun da mano wukwisi tosook do pini asak.

51 Nak asisi dayisat, amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak."

52 Yanban nandanjek Juda amin da Yesu yan iyiwit, "Yan yanaki gak da buron kon kinda asisi egisak yanji nandaman. Abraham gat kombi amin gat unun kisi kili kimakgwit, mani gak da yosol 'Amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.'

53 Gak datnin Abraham unun yapmandat yan nandisal, ma? Abraham gat kombi amin gat kili kimakgwit. Gak nianjen amin kinda yan nandisal?"

54 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak amin da nandaba wukwan namni do pi aben kan, mano pinjisi asak. Mani Datno da mano madepsi tosook do pini asak. Ji da Datno do unun nin dakon Pinjkop yan yon.

55 Ji unun dima nandan iman, mani nak nandan imisat. Nak naga dima nandan imisat yan yoken kan, ji yombem gin top amin aken. Mani nak nandan iminek geni guramikdat.

56 Babikji Abraham unun nak dakon bisap kok do tagisi nandagit. Unun kanjek but kwaktok nandagit."

57 Juda amin da gen unun yanban nandanjek yan iyiwit, "Gak dakon bilakgo 50

dima anjakwan gak da nak Abraham kagim yan yosol, ma?"

58 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, Abraham dima altanjakwan nak kili egipgum da egisat."

59 Yan yanjakwan tip timigek anakba kimotjak do nandawit. Mani Yesu unun pasilek Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanjek wanja kigit.

9

Amin dabili mini kinda dakon gen

1 Yesu kosit agek amin dabili mini kinda menj da yan anjalagit kagit.

2 Kanjakwan panjetni da yan iyiwit, "Yoyindet, namin da yokwi aban on amin dabili mini da altagit. Iyi agit bo menj datniyo da agimal?"

3 Yanba Yesu da yoyigit, "On amin iyi yokwi agit bo ae menj datniyo da yokwi agimal unun do dima. Pinjkop da wasok kinda on aminon noman aban amin da koni do dabili mini altagit.

4 Pinjkop da nak yabekban apgum unun dakon pini gildat kalba anensi. Pilin tokdisak. Amin kinda da kalbi pi aripmi dima asak.

5 Nak miktimon egisaron nak naga on miktim dakon tetentani."

6 Yesu gen unun yanjek miktimon ilip sulek miktim gat dagapmikban nenjak aban dabili mini amin da dabilon wiririkgit.

7 Yan anjek iyigit, "Gak kin Silom Pakbi Idapnon pakbi soki." (Silom dakon mibili unun "Yabekbi.") Dabili mini amin unun kin pakbi son dabili sinjanjakwan yomanikon apgut.

8 Apban kokup isalni gat ae yo do bisit yanjakwan kawit amin gat da yan yawit, "On amin unun kalip yigek amin da monej imni do bisit yoyigit unun amin bo?"

9 Diwari da yawit, "Asi, on unun amin." Anakwa diwari da yawit, "Kagiman amin unun yombem, mani on unun amin dima."

Yan yanakwa amin unun iyi yan yoyigit, "Nak unun mani."

10 Yanban iyiwit, "Nianji anjek dabilgo kilek tak?"

11 Yanba gen kobogi yan yoyigit, "Amin kinda mani Yesu yan iyan unun da miktim ban nenjak wasanek dabilnokon wiririgek yan nayik, 'Gak kin Silom Pakbi Idapnon pakbi soki.' Yan nayiban kin pakbi sonjek dabilno kilek tanban yo pindat."

12 Yanban iyiwit, "Unun amin dukwan egisak?"

Yanba yoyigit, "Nak dima nandisat."

Parisi amin da dabili sintagit amin unun dakon geni yawit

¹³ Amin dabili mini egipgut da sintagit unun iyin anan Parisi aminon kiwit.

¹⁴ Yesu da miktim ban nejak wasanek dabilnokon wiririkban sintagit unun Sabat bisapmon agit.

¹⁵ Unun do anek Parisi amin da aeni iyiwit, "Dabilgo niansi anek kilek tanban sintal?"

Yanba yagit, "Unun da nejak dabilnokon wiririkban pakbikon suganek sintal da yo pindakdat."

¹⁶ Yanban Parisi amin diwari da yan yawit, "Unun amin Sabat dakon gen teban yapmandak, do Pinjop da dima yabekban apgut, yan nandaman."

Mani diwari da yawit, "Unun yokwi pakpak amin tam wasok tapmimi ton yan dima aban." Parisi amin gen bamori yan yanek wasen ki kabi bamori awit.

¹⁷ Aeni dabili sintagit amin yan iyiwit, "Unun amin wasok aban dabilgo sintak amin do nianan amin kinda yan nandisal?"

Yanba yagit, "Unun kombi amin kinda."

¹⁸ Juda amin da unun amin dabili mini egipgut da sintagit unun do nandaba bami dima agit. Yan nandawit do unun amin manni datniyo apjil do gen yipgwit.

¹⁹ Gen yipba kwan apbal yan yoyiwit, "Asi on monji jil dakon? Dabili mini altagit yan yomal amin on unun? Yan kan nian anek dabili kilektak?"

²⁰ Yoyinba manni datniyo da yan yoyigimal, "Asi, on monji nit dakon, dabili mini nan manni da yan anjalagit.

²¹ Mani nianon da dabili sintak unun nit dima nandamak. Ae namin da dabili aban pisak, ununyo kisi nit dima nandamak. Unun amin madep kili agit, do iyinan iyinba kobogi tagi dayisak."

²² Juda amin dakon kila amin da gen teban kinda yan yipgwit, Amin kinda da Yesu unun Kristo yan yosak kan, unun amin Juda amin da muwut muwut yutnon dimasi wigisak. Gen teban yan yipgwit, do manni datni da Juda amin do pasalek yan yagimal,

²³ "Unun amin madep kili agit, do iyi nan iyinba kobogi dayisak."

²⁴ Kalip dabili mini egipgut amin unun ae kosiri kinda gat iyinba opban yan iyiwit, "Pinjop man madep iminnek yan teban tok tebaisi kinda anek gen bami gin yoki. Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda yan nandaman."

²⁵ Yanba amin unun da gen kobogi yan yoyigiti, "Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda bo dima unun dima nandisat. Mani yo kalonji nandisat, unun nak dabilno mini egipgum da abisok sintosot."

²⁶ Yanban iyiwit, "Unun da nianan angamik? Nianon da dabilgo sintak?"

²⁷ Yanba yoyigiti, "Nak kili dayiko dima nandayin. Ae nido sigin nandak do yon? Ji kisi pangetni egip do anek yon, ma?"

²⁸ Yanba yokwi tok an iminnek gen yan iyiwit, "Gak unun amin dakon pangetni, mani nin Moses dakon pangetni ekwaman."

²⁹ Pinjop da Moses gen iyigiti yan nandaman, mani unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman."

³⁰ Yan yanba yoyigiti, "Ji da gen njaknjawarisi kinda yon. Unun amin da dabilno anmilip ak, mani ji da unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman' yan yon."

³¹ Pinjop da yokwi pakpak dakon geni dima nandan yomisak yan nandaman. Mani amin galaktokni yolek gawak iman amin unun geni nandan yomisak.

³² Amin kinda dabili mini manni da yan anjalagit nan amin kinda da wasok aban dabili pisagiti yan kinda dima nandaginan. Miktim wasok wasogikon da egi anan obinnek abisok ekwamanon gen bin kinda yan dima nandaman."

³³ Unun amin Pinjop da dima yabekban apgut tam, yo kinda aripimi dima aban."

³⁴ Yanban Parisi amin da unun gen nandane yan iyiwit, "Mengo da gak anjalagiron da abisok ekwamanon yokwigo madepsi tan gangwit da tan gaman, do gak nido nin niyin dekdal?" Yan yanek yolba wanja abigigiti.

Nandan gadatni mini amin unun dabili mini yombem

³⁵ Yesu da yolba abigigiti dakon gen unun nandanek wisin kan yan iyigiti, "Gak Amin Dakon Monji nandan gadan imisal bo dima?"

³⁶ Yanban yan iyigiti, "Amin tagi, Amin Dakon Monji unun namin? Nayanbi unun amin nandan gadan iben."

³⁷ Yan yanban Yesu da yan iyigiti, "Gak unun amin kili kal. Gen gayisak amin unun mani."

³⁸ Yanban amin unun da yan iyigiti, "Amin Tagi, nak nandan gadan gamisat." Yan yanek gawak imgut.

³⁹ Anakan Yesu da yan yagiti, "Nak miktimon gen kokwin ak do pigim. Yando, dabili mini amin unun sintoni, ae dabili sinton amin unun dabili mini ani."

⁴⁰ Parisi amin diwari kapmatjok akgwit unun da gen unun nandanek yan iyiwit, "Nin kisi dabilnin mini ekwaman yan yosol, ma?"

⁴¹ Yanba Yesu da yan yoyigiti, "Ji dabilji mini ekwan tam, yokwisi mini. Mani 'dabilnin ton' yan yon, do yokwisi dakon gen unun sigin tan damin anan kisak."

10

Yesu unjun sipsip kila amin tagisi

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda sipsip dam dakon wigat nan dima pikeg kosit njwaknjwarikon da dam irak pigisak kan, unjuden amin unjun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin.

² Mani wigat nan pigisak amin unjun sipsip dakon kila amin.

³ Wigat kila amin da unjun amin do yoma witdal iban pigisak. Pigi sipsipni kalonj kalonj dakon mani yanban tegi nandanakwa mibiltan yoban wanja kwanj.

⁴ Kisisi wanja kin mudanjakwa sipsip kila amin da mibiltan yoban tegi nandan iman, do bunjon yol anjan kwanj.

⁵ Sipsip da amin njwaknjwari dima yolganj. Tegi dima nandan iman do yan yoban sipsip si pasal kin mudonj.”

⁶ Yesu da tilak gen unjun yanban dima nandaba pisagit.

⁷ Dima nandaba pisagit do Yesu da aeni yoyigit, “Nak asisi dayisat, nak naga sipsip dam dakon wigat.

⁸ Amin morap mibiltok apgwit unjun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. Mani sipsip da geni dima nandan yomgwit.

⁹ Nak naga wigat. Amin kinda nagon abinek damon pigisak kan, Pinjkop da yok-wikon nan abidokdisak. Anjakwan unjun amin damon pigi ae wanja kin gin anek jap do aripmi dima akdisak.

¹⁰ Kabo noknok unjun yo kinda do dima abisak. Unjun sipsip kabo timit do, ae dapban kimotni do, ae panjupbal ak do abisak. Mani nak yan do dima abisat. Nak wadak wadagi mini tagisi egipni do abisat.

¹¹ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Sipsip dakon kila amin tagisi unjun iyi dakon egip egip paregek sipsipni panjupulosok.

¹² Sipsip dakon kila amin yokwi monen do nandanek pi asak unjun sipsip dakon ami dima, do jon pinjan abisak bisapmon si pasalek sipsip yopman kisak. Yopman kinjakwan jon pinjan da obin sipsip dapman nok do anjakwan wasen kwanj.

¹³ Unjun amin tomni timit dogin nandisak do yan asak. Sipsip tagi egipni do dima nandisak.

¹⁴⁻¹⁵ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Datno da nak nandan naminjakwan nak da Datno nandan imisat. Unjuden gin sipsipno da nak nandan naminjakwa nak da sipsipno nandan yomisat. Anek sipsipno do anek naga dakon egip egipno parekdak.

¹⁶ “Nak sipsipno diwari unjun on damon nani dima. Unjun wanja ekwanj. Unjun sipsip kabi nak da ilik panjanj yopbo naga dakon tek nandakdan. Anek sipsip kabi kalonj gin egakwa kila amin kalonj da kilani akdisak.

¹⁷ Nak egip egipno paregek aeno abidokdisat, yan do Dat da nak do but dasi galak tan namisak.

¹⁸ Amin kinda da egip egipno aripmi dima gwayesak. Naga dakon galaktok yolek egip egipno parekenj. Egip egipno parekenj ae abidokenj unjun dakon yan dagok unjun nagon tosok. Dat da yan si aben dosi yagit.”

¹⁹ Juda amin gen unjun nandanek aeni wasen ki kabi bamori awit.

²⁰ Morapmi da yan yawit, “Konj kinda burikon egakwan but upbal asak. Ji nido geni nandanj?”

²¹ Yan yanakwa diwari da yawit, “Gen yosok unjun konni ton amin dakon gen nan dima yosok. Konj da dabili mini amin aripmi dima anmilih agagi.”

Juda amin da Yesu uwal an imgwit

²² Unjun bisapmon Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda Jerusalem ais bisapmon noman tagit. Unjun kalip Telagi Yut Madepni anjaluk awit unjun do nandanek egipgwit.

²³ Yesu unjun Telagi Yut Madep da nagalgwan tamo kinda Solomon Dakon Kinj Ap Tamo yan yawit unjudon agipgut.

²⁴ Agakwan Juda amin da abin Yesu anjwasin agek yan iyiwit, “Gak gaga dakon mibilgo ni bisapmon niyin tenjtenjoki? Gak asi Kristo kan, yanjkwok nomansi a.”

²⁵ Yanja Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayigim, mani ji da nandaba bami dima agit. Nak namin aminsi kinda Datno da manon pi morap asat unjun da tagi dolisak.

²⁶ Mani ji unjun nak dakon sipsip kabi dima, do dima nandan gadan namanj.

²⁷ Nak sipsip kabino nandan yomisat. Unjun tekno nandanek nolganj.

²⁸ Nak da egip egip dagok dagogi mini yobo aripmi dimasi pasilni. Amin kinda da nak da kisiron ban aripmi dima gwayesak.

²⁹ Datno da sipsip kabino namgut, ae Datno yo morap yapmanek wukwisi egisak, do amin kinda da kisitnikon ban aripmi dima gwayesak.

³⁰ Dat gat nit kalonj ekwamak.”

³¹ Juda amin da gen unjun nandanek aeni tip timigek anjakba kimotjak do awit.

³² Anjakwa Yesu da yan yoyigit, “Nak Datno dakon pi tagisi morapmi ji dolik do anjapbo pindakgwit. Unjun pi agimgwan ni pi nan agim do nandanek tipban nit do anj?”

³³ Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak da pi tagisi kinda agil do anek tipban dima gitnɛj. Gak amin isali kinda da nak Pinƙop yan yanɛk Pinƙop kulabisal unun do anek gitdamanj.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban papi-ajikon Pinƙop dakon gen kinda yan tosok: ‘Nak yan dayisat, ji unun pinƙop.’

³⁵ Pinƙop da papiakon gen toj unun bamisi gin. Kalip Pinƙop da amin do geni yoyin tenɛnanɛk ji pinƙop yan yoyigit.

³⁶ Ae Dat da iyi nak tilak anek yabekban miƙtimon pigim. Do ‘Nak Pinƙop dakon Monji’ yan yanapbo ji nido ‘Gak Pinƙop kulabisal’ yan yonj?

³⁷ Nak Dat dakon pi dima asat kan, geno do nandaba bami dima asak.

³⁸ Mani nak asi pini asat. Yanɔdo, ji geno do nandaba bami dima asak kan, pi asat unun kanɛk nandan gadat ani. Anɛk yanɔi nandanani, Dat unun nagon egisak ae nak Daron egisat.”

³⁹ Yan yanban aeni Yesu abidok do awit, mani dima abidanɛkwa kigit.

⁴⁰ Kin Jodan Pakbi pudanɛk aeni Jon da kalip amin telagi pakbi soj ingut unun kokupmon panƙi egipgut.

⁴¹ Unudon egakwan amin morapmi Yesukon abin yan yawit, “Jon unun geni panɛteban asak do wasok tapmimi toj dima agit, mani gen morap on amin do yagit unun gen bamisi gin yagit.”

⁴² Unun kokupmon amin morapmi da Yesu nandan gadan ingwit.

Yesu unun Judia ae Jerusalem kinɛkwan kila amin da anɛkba kimotjak do nandawit (Kilapmi 11-12)

11

Lasarus kimakgit

¹ Amin kinda mani Lasarus unun sot agit. Kokupni unun Betani, unun Maria gat peni Mata gat dakon kokupni.

² Unun Maria da yesu do pakbi kibani toj tagisi Amin Tagi da kandapmon tagalek busun danɛgwi nan ikdiganɛban kibidagit. Lasarus unun Maria gat peni gat dakon olapmi.

³ Sami bamot da Yesu do gen yipbal kigit, “Amin Tagi, notgo but dasi galak tan imisal unun sot asak.”

⁴ Yesu gen unun nandanɛk yan yagit, “Unun sot asak mani wagil dima kimotjak. Pinƙop gat Monji gat da man madɛp panɛjil do sot unun asak.”

⁵ Yesu da Mata gat padige gat ae Lasarus gat do but dasi galak tan yomgut.

⁶ Yesu Lasarus da sot agit unun dakon geni nandanɛk kokup egipguron gildat bamori gat egipgut.

⁷ Egi mudanɛk panɛtnei yoyigit, “Nin aenin tobil Judia Provinskon kinɛj.”

⁸ Yanban panɛtnei da iyiwit, “Yoyinɛt, apmasok Juda amin da gak tipban gikba kimokgi do awit. Unun do dima nandanɛk aego tobil kik do yosol?”

⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gildat kinda dakon tenɛnɛj unun 12 awa toj. Amin kinda gildat kalba kosit agipjak kan, miƙtim dakon tenɛnɛj kosok, do aripmi dima man potjak.

¹⁰ Mani kalbi kosit agipjak kan, tenɛnɛj mini do anɛk kesal anɛtjak.”

¹¹ Yesu yan yanɛk ae kinda gat yan yagit, “Notnin Lasarus unun yum dipmini pokdok, do nak da kin anyolbo pidosak.”

¹² Panɛtnei gen unun nandanɛk Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, yum dipmin pokdok kan, sotni dagan kinɛkwan kilek tosak.”

¹³ Yesu da Lasarus kimakgit dakon gen yanban panɛtnei da asi dipmin pokdok yan nandawit.

¹⁴ Yan nandawit, do Yesu da nomansi yan tenɛnanɛk yan yoyigit, “Lasarus unun kili kimakgit,

¹⁵ mani nak unudon dima egapbo kimakgit do tagi nandisat. Nido nak ji dakon nandan gadat panɛteban ak do nandisat. Kili unudon kino.”

¹⁶ Yesu da gen yan mudanɛkwan Tomas, mani kinda Yayat yan iyiwit, unun da panɛt notni diwari yan yoyigit, “Ninyo kisi unun gat kinɛk kisi kimotnɛj.”

Yesu unun pidot pidot ae egip egip ami

¹⁷ Yesu Betani kokupmon altanɛk Lasarus unun kili kimakgit da gildat 4 kabi kimakbi tamogwan tosoƙ yan nandagit.

¹⁸ Betani kokup unun Jerusalem da kapmatjok 3 kilomita da tilak tosoƙ.

¹⁹ Do Juda amin morapmi da Mata ae Maria dakon but panɛteban ak do apba olapmi kimakgit dakon gwayam egipgwit.

²⁰ Mata unun Yesu obisak yan nandanɛk Maria yutnon yipmanɛk kosiron kwan Yesu gat domdom agimal.

²¹ Anɛk Mata da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak idon egipgul tam, olapno dima kimakgit.

²² Unun kili kimakgit, mani abisok gak da Pinƙop yo nianɛn kinda do bisit iyinɛbi unun da tagi gamjak yan nandisat.”

²³ Yanban Yesu da iyigit, “Olapgo unun pidokdisak.”

²⁴ Yanban Mata da iyigit, “Asi, mibi gildaron pidot pidot bisap madɛpmon don pidokdisak yan nandisat.”

²⁵ Yanban Yesu da iyigit, “Nak naga pidot pidot ae egip egip ami. Amin kinda nak nandan gadan naminek kimotjak kan, kalugi sign egipdisak.

²⁶ Ae amin morap kalugi egek nandan gadan namni unun amin wagil dima kimotdan. Gen unun yosot unun nandabi bami asak, bo dima?”

²⁷ Yan yanban Mata da iyigit, “Amin Tagi, asi gak Kristo, Pin kop dakon Monji, miktimon apjak do yanbi amin yan nandan gamisat.”

Yesu Lasarus do bupmi nandanek kunam takgit

²⁸ Mata gen unun yanek tobil kin padige Maria iyindage tayangok yan iyigit, “Yoyin det da abik da gak do yosok.”

²⁹ Maria gen unun nandanek tepmisi pidan Yesu kok do kigit.

³⁰ Yesu unun kokupmon dima obinek Mata gat domdom agimal tamokon unudon gin sign agkit.

³¹ Juda amin Maria dakon but anjeban ak do yutnon egipgwit unun da kanba Maria tepmisi pidan wanga pikwan kan, kimakbi tamokon kunam tat do kisak yan nandanek bujon yolgwit.

³² Maria Yesu akgiron kin kanek kandanmikon man pagek yan iyigit, “Amin Tagi, gak idon kisi egipguman tam olapno dima kimakgit.”

³³ Yesu da Maria gat Juda amin Maria gat apgwit unun kunam takba pindagek bupmi madepsi nandanek buri da yokwi tagit.

³⁴ Anek yoyigit, “Ji bumjotni dukwan yipgwit?”

Yanban yan iyiwit, “Amin Tagi, abinek ka.”

³⁵ Yan yanba nandanek Yesu kunam takgit.

³⁶ Yan aban kanek Juda amin da yan yawit, “Kabit. Unun da unun amin do but dasi galak tan imgut.”

³⁷ Mani amin diwar da yawit, “Unun da dabili mini amin anjmilip aban sintagit. Yan agit, do ae nido unun amin dima anjmulugan akwan kimakgit?”

Yesu da Lasarus aban pidagit

³⁸ Yesu unun aeni bupmisi nandanek kimakbi tamokon kin altagit. Kimakbi tamo unun tip kinam kinda tip madep nan sogpwit.

³⁹ Yesu yan yagit, “Ji tip madep aba kwan.”

Yan yanban Mata unun amin kimakgit dakon sami da yan iyigit, “Amin Tagi, abisok tanban gildat 4 kabi asak, do yan anen kan, kiban madepsi akdisak.”

⁴⁰ Yanban Yesu da iyigit, “Nak kili gayigim, nak nandan gadan nabi kan, gak Pin kop dakon tapmim madepni kokdisal.”

⁴¹ Yan yanakwan tip madep aba kinakwan Yesu kwen sintanban wigakwan yan yagit, “Dat, gak bisitno kili nandal, do ya yan gayisat.

⁴² Gak bisapmi bisapmi bisitno nandisal, mani abisok on amin idon akgan unun da gak da nak yabekbi pigim yan nandani unun do anek gen unun gayisat.”

⁴³ Yesu yan yanek gen papmon da yagit, “Lasarus, wanga pi!”

⁴⁴ Yan iyinban amin kimakbi imal nan kisi kandap tomni dabilyo wangwit walimbil wanga pigit. Pinban Yesu da yan yoyigit, “Imalni witdalek yipba kisak.”

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anjeban awit

(Mt 26.1-5 ae Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2)

⁴⁵ Juda amin morapmi Maria gat gwayam egip do opgwit unun da Yesu da yo agit unun kanek nandan gadan imgwit.

⁴⁶ Mani diwar da Parisi aminon kinek Yesu da yo agit unun do yoyiwit.

⁴⁷ Yan anakwa mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da gen kokwin amin kabi yoyinba abin muwukba yan yoyiwit, “Nian ano? Unun amin wasok tapmimi ton morapmi asak.

⁴⁸ Nin yum konek kan, unun da wasok morapmi yan gin anakwan amin kisi da nandan gadan imdan. Anakwa Rom gapman da abin Telagi Yut Madep gat ae Juda amin nin kisi panjupbal akdan.”

⁴⁹ Yan yanba amin kinda bikbiknikon yikgit, mani Kaiapas, unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut, unun da yan yoyigit, “Ji nandak nandakji mini.

⁵⁰ Juda amin nin morap kisi do anek amin kalonj da kimotjak kan, unun da tagisi asak. Ji unun dima nandan? Nin kisi pasil mudonek kan, unun da tagi dima asak.”

⁵¹ Kaiapas gen yagit unun iyi da nandak nandagon da dima yagit. Unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egek kombi gen yanek Yesu da Juda amin kisi do anek kimotjak do yagit.

⁵² Ae Juda amin dogin dima, Pin kop dakon minat monjiyo dukwan dukwan ekwan, unun kisi panmuwuk kabi kalonj yop do anek kimotdisak.

⁵³ Unun gildaron gin kila amin da wasanek Yesu anakba kimotjak do gen yan panjosit awit.

⁵⁴ Yan awit, do Yesu Juda amin da bikbigon noman dima agipgut. Anek unun kokup yipmanek miktin amin dima ekwanon unun da kapmatjok kokup kinda mani Epraim unudon kwan panjetni gat egipgwit.

⁵⁵ Yapyap Bilak kwan tanjakwan amin morapmi kokup dukwan dukwan da Jerusalem apgwit. Abin anpakni yolek iyi Pinjokp da dabilon kilek tanjek bisap madeprmon kilegisi egipni yan do pini awit.

⁵⁶ Anek Telagi Yut Madep da nagalon muwuk egek Yesu wisineq notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Nian nandan? Jap noknok bisap madep abin kosak bo dima?"

⁵⁷ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da amin yan kili yoyiwit, "Amin kinda da Yesu unjodon egisak yan nandisak kan, niyiban abidan dam tebanon yipnen."

12

Maria da pakbi kibani ton tagisi nan Yesu soj ingut

(Mt 26.6-13 ae Mk 14.3-9)

¹ Gildat 6 kabi tanjakwa don Yapyap Bilak altosak unjun bisapmon Yesu Betani kokupmon kigit. Betani kokup unjun Lasarus Yesu da kimoron nan aban pidagit amin dakon kokupni.

² Unjodon Yesu do nandaba wukwan imineq jap pakbiyo madep awit. Aba Mata da jap pilik yominjakwan Lasarus gat amin diwari gat kisi yigek Yesu gat jap nawit.

³ Nanjakwa Maria da pakbi kibani ton tagisi kinami kinda abidagit. Unjun pakbi dakon tilakni unjun 1 lita dakon binap, ae yumar nogi unjun wukwisi. Unjun pakbi kinam abidanek Yesu da kandapmon tagalek iyi dakon busun dangwani ban ikdigagit. Aban unjun pakbi dakon kibani da yut kisi ilimik mudagit.

⁴ Yan anjakwan panjetni kinda mani Judas Iskariot, unjun don Yesu uwal da kisiron yipgut, unjun da yan yagit,

⁵ "Unjun pakbi kibani ton tagisi aminon monen 300 danari da arip timigek yoni mini amin do yomnom tam unjun tagisi."

⁶ Judas unjun yoni mini amin do nandaba kik anek dima yagit. Iyi unjun kabo noknok amin kinda Yesu gat panjetni gat dakon monen kinam kila agit, do bisap morapmi monen yopgwit unjun Judas da kabo timikgit.

⁷ Yesu da gen unjun nandanek yan yagit, "Minjat on yum koni. Nak kimokgo soj namineq kimakbi tamokon nepni unjun bisap do pakbi on anjoman agit.

⁸ Yoni mini amin unjun bisapmi bisapmi ji gat egipdan, mani nak bisapmi bisapmi ji gat dima egipdaman."

Lasarus anjakba kimotjak do yawit

⁹ Juda amin morapmi Yesu Betani kokupmon egisak yan nandanek unjodon apgwit.

Yesu kok do gin dima, Lasarus kimoron nan aban pidagit unjunyo kisi kok do apgwit.

¹⁰⁻¹¹ Yesu da Lasarus aban pidanban kanek Juda amin morapmi da kila amini yopman degek Yesukon kinan nandan gadar imgwit. Yanjo, mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Lasarus kisi anjakba kimotjak do gen panjosit awit.

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40)

¹² Gildat kinda do amin kabi madep Yapyap Bilak kok do apgwit unjun da Yesu Jerusalem kokup papmon abisak yan nandawit.

¹³ Nandanek jopban dakon tami mandan timik Yesu kok do kokup pap da wanja pigiwit. Pigeq gen papmon da yan yawit:

"Osana! Pinjokp anjisino!

'Amin Tagi da manon abisak amin unjun gisami ton egisak.'

Israel amin dakon kila amin madep unjun gisami ton egisak."

¹⁴ Yan yanjakwa Yesu da donki kinda kan unjun da kwenon yikgit. Yan anjakwan Pinjokp da papiakon gen kinda tosoq unjun bami ton agit.

¹⁵ Gen unjun yan:

"Saion kokup pap dakon amin, ji dima pasolni. Kabit, ji dakon kila amin madep donki bilagi da kwenon yigek abisak."

¹⁶ Unjun bisapmon panjetni gen unjun dakon mibili dima nandaba pisagit. Mani bujon don man madep panjakwan gen papiakon mandabi unjun Yesu dosi yosok yan nandaba pisagit. Ae amin da yo anjingwit unjun papiakon gen ton unjunyo kisi do nandaba pisagit.

¹⁷ Yesu da Lasarus kimakbi tamokon nan yan iban pidagit bisapmon amin morapmi da kanek kin gen bini yanba iren tagit.

¹⁸ Wasok tapmimi ton agit unjun dakon gen bini kili yanba nandawit, do amin morapmi da kosiron kok do kiwit.

¹⁹ Yan anjakwa Parisi amin da pindagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Yo morap an im do nandaman unjun aripmi dima anen. Pindakgit, miktimi miktimi minjat aminyo morap kisi da yolgan."

Grik amin di da Yesu kok do yawit

²⁰ Yapyap Bilagon amin Pinjokp gawak im do Jerusalem egipgwit unjun bikbikgwan Grik amin diwari kisi egipgwit.

²¹ Unjun Grik amin da Pilip kin kawit. (Pilip unjun Galili provins Betsaida kokupmon nani.) Yan iyawit, "Amin tagi, nin Yesu kok do abaman."

²² Yanba Pilip da kin Andru iyinban kisi Yesukon kinjek gen unun iyigimal.

²³ Iyınbal yagit, "Amin Dakon Monji man madep pasak dakon bisap kili unun kwan tosok.

²⁴ Nak asisi dayisat, wit yet miktimon manjek dima kimotjak kan, isal tokdisak. Mani kimotjak kan, bami morapmi tokdan.

²⁵ Amin kinda iyi dakon egip egipni do but dasi galak tosak kan pasil imjak. Mani amin kinda miktimon egip egipni uwal anımjak kan, egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Nak do oman asak amin unun nak nol kimotjak. Anek nak da egisaron oman amino kisi egipden. Nak do oman asak amin unun Datno da man madep imdisak."

Amin dakon Monji anenotdan

²⁷ Yesu da gen sanbenek yan yagit, "Abisok butno jik tosok. Ni gen nan yoken? 'Dat yo jigi nagon apdisak gwayeki' yan yoken? Dima. Yo jigi nagon apdisak unun pak do apgum.

²⁸ Dat, mango anpap abi madepsi asak."

Yesu yan yanban Kwen Kokupmon da gen kinda yan pigit, "Nak mano anpap abo madepsi agit da aeno akdisat."

²⁹ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek diwari da yawit, "Kiririn asak" ae diwari da "Anjelo kinda da gen iyik" yan yawit.

³⁰ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Gen unun nandayin unun naga do anek dima, ji do anek altak.

³¹ Abisok Pin kop da on miktimon amin kokwin akdisak. Abisok on miktim dakon kila amin madep yolban kikkisak.

³² Nak miktimon nan anenotni bisapmon amin kisisi ilikgo nagakon apdan."

³³ (Yesu unun kosit nianon da kimotjak unun nandani do tilak gen unun yagit.)

³⁴ Yanban amin da gen kobogi yan iyiwit, "Kristo unun altanek dagok dagogi mini egipdisak, Pin kop dakon gen teban papia da yan yosok. Do gak da Amin Dakon Monji anenotdan yan nido yosol? Amin Dakon Monji unun namin amin kinda?"

³⁵ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, "Bisap pisipmisok tenjenji ji gat egipjak. Pilin tuk tepmi apban kosit dima kokdan, do abisok tenjenji tanakwan gin tenjenikon agipni. Amin pilin tukgwan akwan unun dukwan kwan unun dima nandan.

³⁶ Abisok tenjenji ji gat egakwan gin egip egipji tenjenikon tosok yan si nandanek tenjenji dakon monjini dagoni."

Juda amin morapmi Yesu dima nandan gadan imgwit

Yesu gen unun yoyin mudanek dima koni do yopman kin pasilikon egipgut.

³⁷ Wasok tapmimi ton morapmi aban kawit, mani sigin dima nandan gadan imgwit.

³⁸ Yan anakwa kombi amin Aisaia da gen yagit unun bami ton agit. Gen unun yan:

"Amin Tagi, gen yagiman unun namin da nandaban bami agit?

Ae Amin Tagi da tapmimni namin do yolınban kagit?"

³⁹⁻⁴⁰ Ae gen kinda gat yan yagit:

"Yo kinda dima koni yan do Pin kop da dabili panşopgut.

Ae but da nandan pisanek nagon apba dima panmilib aben yan do but yomani dakon kosit sopman yomgut."

Mibili yan do aripmi dima nandan gadawit.

⁴¹ Aisaia da Yesu dakon tilimni kanek gen unun Yesu dosi yagit.

⁴² Yan di anakwa kila amin morapmi Yesu nandan gadan imgwit. Mani Parisi amin do pasalek yan kwok dima awit. Parisi amin da muwut muwut yutnikon ban yolba wanga egipni unundo si pasalek yan kwok dima awit.

⁴³ Amin da mani pawigini do galagisi nandanawit. Mani Pin kop da mani pawigisak do dima nandanawit.

Yesu da gen yagit unun gen dagin amin kokwin akdisak

⁴⁴ Yesu da tabeasi yan yagit, "Amin kinda nak nandan gadan namisak, unun amin nak kalon nan gin dima nandan gadan namisak. Unun Dat yabekban pigim ununyo kisi nandan gadan imisak.

⁴⁵ Nak nandisak amin da nak yabekban pigim amin unun kosok.

⁴⁶ Nak miktimon tenjenji da yan apgum. Do nak nandan gadan namni amin unun pilin tukgwan dima egipdan.

⁴⁷ Amin kinda geno nandanek dima guramitjak kan, unun amin dima kokwinikgen. Nak on miktimon amin kokwin ak do dima pigim. Yokwikon ban timit do pigim.

⁴⁸ Mani amin kinda nak manji naminjenk geno dima abidosak kan, unun amin gen yagim unun da mibi gildaron kokwin akdisak.

⁴⁹ Nido nak naga da nandak nandagon da dima yosot. Dat yabekban pigim unun da iyi nian yoken ae nianon da yoken do nayigit unun ban yosot.

⁵⁰ Dat da gen yoken dosi nayigit unun gen da amin egip egip dagok dagogi mini panalon anyomisak yan si nandisat. Yan do anek gen nayigit unun ban gin yosot."

Yesu da panɗetni yopman degek tobil Datnikon wigik do yoyigiti

(Kilapmi 13-17)

13

Yesu da panɗetni dakon kandap pakbi ban sugagit

¹ Yapyap Bilak dakon jap noknok bisap dima altanɗakwan Yesu on miktim yipmanɗek Daron wigikdisat dakon bisap kili kwan tosoƙo yanɗ nandagit. Yesu on miktimon panɗetni egipgwit unun do but dasi galak tan yomgut. Sigin yanɗ gin nandan yominɗakwan wigi bisapni mudagit.

² Pilindo Yesu gat panɗetni gat jap nanɗek yikgwit. Sunduk da Judas, Saimon Iskariot dakon monji, unun da Yesu uwal da kisiron yipjak do nandak nandak kili imgut.

³ Yesu yanɗi nandagit, Dat da yo morap kila abenɗ do tapmim namgut yanɗ nandagit. Ae Pinƙopmon da apgum, do ae Pinƙopmon tobil kikkdisat yanɗ kisi nandagit.

⁴ Do Yesu jap noknok tamokon da pidanɗ imal dubakni kukwan yipmanɗek pakbi soɗ wiririt imal kinda abidanɗek kogikon wamgut.

⁵ Yanɗ anɗek pakbi tagalban idap madep kindakon pigakwa panɗetni dakon kandap wasanɗek sugagit. Yanɗ anɗek pakbi soɗ wiririt imal kogikon wamgut unun nanɗ wiririkgit.

⁶ Yanɗ anɗek Yesu Saimon Pitakon opban yanɗ iyigit, "Amin Tagi, gak nak dakon kandap sugokdisal, ma?"

⁷ Yanɗ yanɗban Yesu da kobogi yanɗ iyigit, "Nak da yo asat unun abisok dima nandabi pisosok, mani don nandabi pisokɗanɗ."

⁸ Yanɗban Pita da yanɗ iyigit, "Nak dakon kandap dimasi sugoki."

Yanɗban Yesu da yanɗ iyigit, "Dima sugan gabenɗ kanɗ, gak panɗetno dima egipdisal."

⁹ Yanɗban Saimon Pita da yanɗ iyigit, "Amin Tagi, yanɗ kanɗ kandapno gin dima sugoki. Kisitno ae busunɗo kisi sugoki."

¹⁰ Yanɗban Yesu da yanɗ iyigit, "Amin kinda pakbi kili sogit kanɗ, unun amin kandapni banɗin sugosak. Yanɗ aban giptimni kisi kilegisi akɗanɗ. Ji kili kilek tawit. Mani ji kisi do dima yosot."

¹¹ Yesu namin amin da uwal da kisiron yipjak unun amin kili kagit. Unun do anɗek ji kisi dima kilek tan yanɗ yoyigiti.

¹² Yesu panɗetni dakon kandap sugan mudar imal dubakni panɗek tobil panɗi tamonikon yikgit. Panɗi yigek yanɗ yoyigiti, "Nak da yo anɗ damisat unun dakon mibili di nandanɗ?"

¹³ Ji da nak Yoyinɗet ae Amin Tagi yanɗ nayanɗ. Unun tagisi yonɗ. Nak unun mani.

¹⁴ Nak Amin Tagisi ae Yoyinɗetji da kandapji sugat. Do jiyo kisi notji dakon kandap sugan sugan ani.

¹⁵ Nak da yo ani do dolisat, unun kanɗek unun nanɗ gin ani.

¹⁶ Asisi dayisat, oman monji amin tagini dima yapmanɗak. Ae gen anɗisak amin da yabet amin dima yapmanɗak.

¹⁷ Ji nak da anɗpak unun at dakon mibili kili unun nandanɗ. Ji yanɗ gin ani kanɗ, kisik kisik akɗanɗ.

¹⁸ Nak ji kisi do dima yosot. Nak naga amin kabi naga do manjigim unun nandanɗ yomisat. Mani Pinƙop da papiakon gen tosoƙo unun bami tonɗ akkisak. Gen unun yanɗ: "Nak gat bret nomak amin unun nak bamanɗ nam do kandapmi anɗenokdok."

¹⁹ Yo unun dima altanɗakwa gen unun kili dayit. Do don yo unun bami noman tanɗakwa yanɗi nandanɗ gadani, Nak Naga Unun Amin.

²⁰ Asisi dayisat, amin kinda pi monjino yabekgo kwa but dasi abidosok kanɗ, unun amin nak nanɗ but dasi abidosok. Ae nak but dasi abidosok amin Pinƙop nak yabekgit unun nanɗ but dasi abidosok."

*Judas da Yesu uwal da kisiron yipdisak
(Mt 26.20-25 ae Mk 14.17-21 ae Lk 22.21-23)*

²¹ Yesu gen unun yanɗek burigwan da jigisi nandanɗek yanɗ yagit, "Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwal da kisiron nepdisak."

²² Gen unun yanɗban panɗetni notni pindak pindak awit. Namin amin do yosok unun dima nandaba pisagit.

²³ Panɗetni kinda Yesu da but dasi galak tanɗ imgut unun Yesu da ilenɗikon yikgit.

²⁴ Saimon Pita da busunɗi da tilak anɗ iminɗek yanɗ iyigit, "Namin do yosok yanɗ do iyinɗ ka."

²⁵ Iyinɗban unun panɗetni da Yesu da kapmatsisok kinɗek yanɗ iyigit, "Amin Tagi, namin do yosol?"

²⁶ Yanɗban Yesu da iyigit, "Amin kinda bret diwat on idapɗgwan sibiɗek ibo nokdisak unun amin do yosot." Yanɗ yanɗek bret idapɗgwan sibiɗek Judas do imgut. Judas unun Saimon Iskariot dakon monji.

²⁷ Judas bret unun abidanɗakwan Sunduk da burikon pigigit. Yanɗ anɗakwan Yesu da iyigit, "Yo ak do nandal unun tepmisi abi."

²⁸ Amin morap jap noknok tamokon yikgwit unun Yesu da gen yagit unun dakon mibili dima nandaba pisagit.

²⁹ Judas unun monɗen kila agit. Do amin diwari da Judas kinɗ Pinƙop gawak iminɗ dakon bisap madep dakon yo di yumjak, bo

ae bupmi amin do monen yomjak do iyisak yan nandawit.

³⁰ Judas bret diwat unun abidanek unudon gin wanja pigigit. Wanja unun pilin tuk kili agit.

Yesu unun gen teban kalugi kinda panjetni do yomgut

³¹ Judas unun yomakon pigakwan Yesu yan yagit, "Abisok Amin Dakon Monji unun man madep pakdisak. Ae Monji do anjek Pinjop yo kisi man madep panjek

³² Monji do man madep imdisak. Yan unun tepmisi akdisak.

³³ "Gwakno kabi, nak ji gat bisap pisipmisok gin egipnen. Nak kinjapbo ji da nak wisikdan. Mani Juda amin yoyigim yan gin abisok ji ban dayisat, nak da kisaron ji aripmi dima apdan.

³⁴ "Nak gen teban kalugi kinda damisat unun yan; ji disikon notji do but dasi galak tan yomij yomij ani. Nak ji do but dasi galak tan damisat, yan gin ji disikon notji do yan gin nandani.

³⁵ Ji disikon notji do but dasi galak tan yomni kan, amin kisi da dandaba ji nak dakon panjet kabino akdan."

Pita da manji imdisak do Yesu da yagit (Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34)

³⁶ Kili Saimon Pita da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, gak dukon kikdisal?"

Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak da kokup kikdisat unudon abisok gak aripmi dima noldisal. Mani don nak noldisal."

³⁷ Yanban Pita da yan iyigit, "Amin Tagi, mibili nianon da nak abisok gak tagi dima golben? Nak gak do anjek tagi kimokgen."

³⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak nak do anjek tagisi kimokgen yan nandisal, ma? Asisi gayisat, pup gen dima yanakwa gak da 'nak do unun amin dima nandan imisat' yan kosiri kapbi yokdisal."

14

Yesu unun Daron kigik dakon kosit

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji butji dima jik toni. Egip egipji Pinjopmon tosoq yanji nandani, ae egip egipji nagon tosoq yanji nandan namni.

² Datno da yutnon yut buri morapmisi ton. Yan dima kan, gen unun aripmi dima dayikom.

³ Nak kin ji dakon tamo panjoman anjek, aeno tobil abin ji timikgo panji nak gat egipnen.

⁴ Nak da kokup kikdisat dakon kosit unun disi nandan."

⁵ Yanban Tomas da yan iyigit, "Amin Tagi, gak dukon kikdisal, nin dima nandan. Do nianon da kosit unun konej?"

⁶ Yanban Yesu da yan yoyigit, "Nak naga kosit, ae gen bami, ae egip egip. Daron kigik kosit njaknari kinda dimasi tosoq. Nak kalongin.

⁷ Nak do pakyanji nandan namej tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam. Abisok da wasanek unun nandan iminek kili unun konj."

⁸ Yan yanban Pilip da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, gak da Dat nolijbi nin dakon but mudanban."

⁹ Yanban Yesu da iyigit, "Pilip, nak bisap dubagi ji gat egipguman, mani nak dima nandan namisal, ma? Amin kinda nak nandisak unun Dat nan kosok. Gak nianon da Dat nolijbi kono yan yosol?"

¹⁰ Bo Dat nagon egakwan nak Daron egisat unun nandabi bami dima ak? Nak gen dayit unun naga da nandak nandagon da dima dayit. Dat nagon egisak unun da pini asak.

¹¹ Nak Daron egapbo Dat nagon egisak yan dayisat unun nandaba bami asak. Mani geno do nandaba bami dima asak kan, wasok tapmimi ton morap agim unun da mibilno tagi dolisak.

¹² "Asisi dayisat, nak nandan gadan namjak amin da nak da pi asat unun akdisak. Nak Daron wigikdisat, do nak da pi agim si yapmanek madepsi akdisak.

¹³ Yo morap aben do nak da manon da nayini, unun akdisat. Yan abo Dat da Monjikon man madep pakdisak.

¹⁴ Yo morap do nak da manon bisit yoni, unun nak akdisat."

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yagit

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji nak do but dasi galak tan naman kan, yo morap ani do yagim unun guramitni.

¹⁶ Nak Datno iyiko unun da Panpulugok kinda gat damdisak. Unun da ji gat bisap mudok mudogi mini egipdisak.

¹⁷ Panpulugok damdisak unun gen bami dakon Wup. Miktim amin da aripmi dima abidogi, nido dima konj, ae dima nandan iman. Mani ji da nandan iman. Ji gat egisak, ae don ji da butgwan egipdisak.

¹⁸ Nak ji depman degko menj datyoni mini da tilagon dima egipdan. Nak jikon tobil apdisat.

¹⁹ Bisap pisipmisok egek miktim amin da nak dima nandakdan. Mani ji da nak nandakdan. Nak egisat, do jiyi kisi yan gin egipdan.

²⁰ Uñun bisapmon nak Daron egisat, ae ji nagon ekwan, ae nak jikon egisat, yanji nandaba pisokdisak.

²¹ Amin kinda yo morap ani do yagim uñun nandanej guramikdak, uñun amin da nak do but dasi galak tanj namisak. Amin kinda nak do but dasi galak tanj namisak uñun amin do Datno da but dasi galak tanj imdisak. Ae nakyo kisi uñun amin do but dasi galak tanj iminej naga nan yoliko kokdisak.”

²² Yesu da yanj yanban Judas kinda, uñun Judas Iskariot dima, uñun da yanj iyigit, “Amin Tagi, gak nianon da gaga ninbanj gin nolikdisal, mani miktim amin morap dima yolikdisal?”

²³ Yanban Yesu da yanj iyigit, “Amin kinda but dasi galak tanj namjak kanj, uñun amin da nak dakon gen guramitjak. Datno da uñun amin but dasi galak tanj imjak. Anjakwan nit op do uñun amin gat egipneñ.

²⁴ Amin kinda but dasi dima galak tanj namisak, uñun amin nak dakon gen dima guramikdak. Gen on nandanj uñun nak dakon gen dima, gen on Dat yabekban pigim uñun dakon gen.

²⁵ “Nak ji gat sigin egek gen on dayisat.

²⁶ Mani Panpulugok, Telagi Wup, nak da manon Dat da yabekban pikdisak. Uñun da yo morap do dayijdetdisak. Ae ji panpuluganjan gen morap dayigim da dayisat uñun ae nandaba pisokdanj.

²⁷ “But yawot jikon yipmanjat. But yawotno ji do damisat. But yawot on miktimon minjat amin da damanj uñuden dima. Do butji jik tanjakwa pasol pasol dima ani.

²⁸ Gen kinda dayiko nandawit uñun yanj ‘Nak depmanj kikkdisat. Anjek aeno tobil jikon opdisat.’ Ji da nak but dasi galak tanj namanj kanj, nak Daron wigikdisat uñun da kisik kisik damdisak, nido Dat da nak nwapmanjak.

²⁹ Yo morap don noman tanj mudanjakwa nandanj gadat ani yanj do mibiltok gen on dayisat.

³⁰ “Bisap dubak gen dima yoneñ, nido on miktim dakon kila amin madep kili uñun apdisak. Uñun da nak aripmi dima abinj nepjak.

³¹ Mani miktim amin da nak da Dat but dasi galak tanj imisat yanj nandanj uñun do anjek yo morap abenj do Dat da nayigit uñun da aripmonsi asat. Kili pidanjanj kino.”

15

Yesu uñun wain nap obisi

¹ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Nak naga wain nap obisi. Ae Datno uñun wain pi dakon kila amin.

² Kiliñno morap bami dima tonj uñun Dat da mandanj maban kwanj. Anjek kiliñno morap bami tonj uñun Dat da bami madepsi toni do panmilip asak.

³ Gen dayigim uñun da ji kili suganj panmilip agit.

⁴ Ji nagon sanbenja nak da jikon sanbekenj. Wain kiliñj obikon dima sanbesak kanj, bami dima tosak. Yanjin jiyi nagon dima sanbeni kanj, bami dima tokdanj.

⁵ “Nak naga wain obi ae ji kiliñno morap. Amin kinda nagon sanbenjan nak uñun aminon sanbekenj kanj, bami morapmi tokdisak. Ji nak nipmanj degek yo kinda aripmi dima ani.

⁶ “Amin kinda nagon toktogi dima sanbesak kanj, uñun amin kiliñj yokwi yombem. Kiliñj uñuden amin da mandanj yopba kibidanjan panj muwuk kindapmon sosonj.

⁷ “Ji nagon toktogi sanbeni ae geno jikon tosak kanj, yo nido galak tanjek bisit ani uñun dakon bami noman tanj damdisak.

⁸ Ji bami morapmisi tanjan amin da dandaba nak dakon panjetnosi akdanj. Yanj aba Datno da man madep pakdisak.

⁹ “Dat da nak do but dasi galak tanj namisak, yanj gin nak da ji do but dasi galak tanj damisat. Nak ji do but dasi galak tanj damisat, ji toktogisi uñun kagagwan egipni.

¹⁰ Nak Datno dakon gen teban guramigeek but dasi galak tanj namisak uñun da kagagwan egisat. Ji yanj gin nak dakon gen teban guramitni kanj, but dasi galak tanj damisat uñun da kagagwan egipdanj.

¹¹ Nak dakon kisik kisik da jikon tanjakwan ji dakon kisik kisik da madepsi tugosak, mibili yanj do anjek gen on dayisat.

¹² “Gen tebano uñun yanj: nak da ji do but dasi galak tanj damisat, jiyi yanj gin disikon notji do but dasi galak tanj yominj yominj ani.

¹³ Amin kinda da notni do but dasi galak tanj iminej uñun panpulugok do anjek egip egipni paretjak kanj, amin do but dasi galak tanj yomyomni uñun da anjak bamisi ae wukwisi asak. Amin diwari morap dakon si yapmanjak.

¹⁴ Ji gen teban on dayisat uñun guramitni kanj, ji nak dakon notnoni kabi akdanj.

¹⁵ Oman monji uñun amin tagini da yo morap asak uñun dima nandanj. Uñun do oman monjino yanj aeno dima dayikenj. Gen morap Datnokon nandagim uñun kili dayigim. Yanj agim do ji notnoni yanj dayisat.

¹⁶ Nak ji gat egipneñ do ji da dima manjinj nepgwit. Nak ji gat egipneñ do manjigim.

Anej ji kin pi aba bami dima yokwi tanek toktoji toni do manjigim. Do nak da manon yo nido bisit ani unun Dat da tagi damjak.

¹⁷ Gen tebano unun yan; Ji disikon notji do but dasi galak tan yomijn yomijn ani."

Miktim amin da panjet do nandaba yokwi tok anjomdar

¹⁸ Yesu da sanberjek yagit, "Miktim amin da nandaba yokwi tok andaba kan, yanji nandani, mibiltok nak do yan gin awit.

¹⁹ Ji miktim amin da tilagon egipni kan, miktim amin da notnin di yanon da but dasi galak tan damdan. Mani ji on miktim dakon amin dima. Nak da ji on miktimon ban kili manjin degum. Unun do anek miktim amin da nandaba yokwi tok andaman.

²⁰ Gen dayigim unun do nandani, 'Oman monji amin tagini dima yapmanjan.' Nak yokwi annamgwit kan, jiyo kisi yokwi yan gin andaman. Ae nak dakon gen guramikgwit kan, ji dakon gen kisi guramidan.

²¹ Ji nak nolgan do anek yokwi andaman, nido Dat nak yabekban pigim unun dima nandan iman.

²² "Nak pinjek gen dima yoyigim tam, yokwini dakon gen kinda dima toso. Mani nak pinjek gen kili yoyigim, do amin kinda da 'nak dima nandanek sun agim' yan yogogi mini.

²³ Amin kinda nak do nandaban yokwi tok an namisak, unun amin Datno kisi do nandaban yokwi tok an imisak.

²⁴ Nak unun da binapron pi tapmimi ton amin kinda da dima agit unun ban agim. Yan dima agim tam, yokwini dakon gen kinda dima toso. Mani nak da wasok tapmimi ton agim unun pindakgwit, mani nak gat Datno gat kisi do nandaba yokwi tok an niman.

²⁵ Yan aba gen teban papianikon gen kinda toso unun bami ton agit. Gen unun yan; 'Isal dogin amin da nandaba yokwi tok an namgwit.'

²⁶ "Panpulugokji, Gen Bami Dakon Wup, Daron egisak. Nak da jikon yabekgo pikdisak. Unun da Daron da pinjek mibilno do yan tenjenok akdisak.

²⁷ Ae ji nak da pi si wasagimon da wasanek egipguman da ekwaman, do jiyo kisi nak do yan tenjenok ani."

16

¹ "Gen unun nandan gadatji dima witald kini do anek dayisat.

² Muwut muwut yutnikon ban ji dolek unun gat dima muwutni do yan sop an damdan. Bisap kinda apjak, unudon amin da dikba kimagakwa unun amin da nin da

Pinkop do yo tagisi an imaman yan nandakdan.

³ Unun Dat dima nandan iman, ae nakyo kisi dima nandan nama. Yan do, yo morap unun an damdan.

⁴ Mani abisok yo unun altokdan do kili dayin mudat, do don amin da yo unun an daba gen on dayisat unun do nandani."

Yesu da Telagi Wup dakon pi do yagit

Yesu da sanberjek yagit, "Kalip naga gat kisi egipguman do anek on gen morap dima dayigim.

⁵ Abisok nak Dat yabekban pigimon tobil wigikdisat. Mani jikon da kinda da 'Gak dukon kisal?' yan dima nayan.

⁶ Abisok gen on dayiko jigisi nandan.

⁷ Mani asisi dayisat, nak ji panpulugok do depman dek wigikdisat. Dima wigiker kan, Panpulugokji jikon dima pikdisak. Mani nak wigiker kan, nak da yabekgo jikon pikdisak.

⁸ Unun da pin pi aban miktim amin morap anpak yokwi gat, ae anpak kilegi gat, ae Pinkop da amin gen pikon yopdisak gat dakon mibili kisi pakyanji nandaba pisokdisak.

⁹ Pi aban yokwini madepsi tan niman yan pindatan. Yokwini dakon mibili unun nak dima nandan gadan nama.

¹⁰ Ae pi aban anpak kilegi dakon mibili nandaba pisokdisak, nido nak Daron wigapbo ae sanberjek dima nandakdan.

¹¹ Ae pi aban amin gen pikon yopyop dakon bisap apdisak yan nandani, nido on miktim dakon kila amin madep unun kobogi yokwi timitdisak.

¹² "Gen yogogi morapmi ton, mani abisok dayiker kan, ji aripmi dima timitdan.

¹³ Mani Gen Bami Dakon Wup unun da aban ji panpuluganban gen bami morap nandaba pisokdan. Unun iyi dakon gen ban dima dayikdisak, gen nandisak unun banjin dayikdisak. Anek yo don altokdan unun do dayikdisak.

¹⁴ Unun da nak dakon gen abidanek dayin tenjenanban unun da nak dakon tilim madepno akdisak.

¹⁵ Daron yo morap ton unun nak dakon. Unun do mani yat, Wup da nak dakon gen abidanek yan tenjenan damdisak."

Kisik kisik da but yokwi dakon kulabik akdisak

¹⁶ Yesu da sanberjek yan yagit, "Bisap pisipmisok nak sanberjek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan."

¹⁷ Panjet diwar notni yoyin yoyin anek yawit, "Gen unun niyisak dakon mibili nian? Yan yak, 'Bisap pisipmisok nak sanberjek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok

nandakdan.' Ae yan yak, 'Unjun dakon mibili unjun yan: nak Daron kikkdisat.'

¹⁸ 'Bisap pisipmisok' yan unjun mibili nido yak? Gen unjun dakon mibili dima nandamarj."

¹⁹ Yesu unjun do nayikdan yan pindagek yan yoyigit, "Gen unjun yat dakon mibili nandak do disi gin yon, ma? Yan dayit, 'Bisap pisipmisok nak sanjbejek ae dima nandakdan. Ae bisap pisipmisok egek ae donjok nandakdan.'

²⁰ Asisi dayisat, ji kunam madepsi tatdan, ae bupmi kunamyo kisi madepsi akdan, Mani miktim amin da kisik kisik akdan. Butji wagili yokwi tokdan, mani but yokwisi dakon kulabigi don kisik kisik madepsi nandakdan.

²¹ Mijat kinda monji altok do anjakwan tepmi madepsi nandisak. Mani monji al-tanjakwan tepmi unjun pasak dakon nandak nandak dima asak. Monji miktimon kili altosok unjun do kisik kisik asak.

²² Unjun da tilak ji abisok but yokwi an. Mani aeno dandakerj bisapmon kisik kisik akdan. Ae amin kinda da kisik kisikji aripmi dima gwayesak.

²³ Unjun bisapmon ji da nak yo kinda do bisit dima nayikdan. Asisi dayisat, yo kinda do nak da manon da Dat bisit iyini kan, unjun damdisak.

²⁴ Ji kalip nak da manon da yo kinda abidok do bisit kinda dima awit. Ji bisit ani. Yan anjek yo timigakwa kisik kisik da butjikon tugosak."

Yesu da miktim dakon tapmim kili abigit

²⁵ Yesu da sanjbejek yan yagit, "Nak on gen morap tilagon da dayisat. Don tilak gen ae dima dayikerj. Dat do nomansi dayij tentenokdisat.

²⁶⁻²⁷ Nak da ji do anjek Dat bisit iyikerj yan dima dayisat. Dima. Ji nak do but dasi galak tan naman, ae nak Pinjopmon da apgum yan nandaba bami asak. Yan an, do Dat da iyi but dasi galak tan damisak. Do unjun bisapmon ji nak da manon Dat bisit iyikdan.

²⁸ Nak Daron da miktimon pigim. Ae abisok miktim yipmanjek Daron wigikkdisat."

²⁹ Yan yanban panjet kabini da yan iyiwit, "Abisok nomansi niyisal. Tilak gen dima yosol.

³⁰ Nin abisok yanji nandaman, gak yo morap kili nandan mudosol, ae amin da dima gayinjakwa gaga tagi yoki. Unjun do anjek gak Pinjopmon da apgul yanji nandano bami asak."

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Abisok ji kili nandan gadat an, ma?

³² Nandani, bisap kili kwanjak. Asi bisap kili unjun, do ji biripmigi yutjikon kin kin akdan. Yan anjek nak nepba naga gin egipdisat. Mani Dat nak gat egisak do naga ginsi dima egipbenj.

³³ Ji nagon gadanek butji yaworisi tarjakwa egipni, yan do anjek gen on dayisat. Miktimon egipni bisapmon jig noman tan damdan. Mani ji pasol pasoli mini tebaisi atni. Nak da miktim dakon tapmim kili abin yipgum."

17

Yesu iyi do bisit agit

¹ Yesu panjet kabini gen unjun yoyin mudanek Kwen Kokup sintanjek bisit yan agit, "Dat, bisap kili abik. Monjigo dakon man awigiki kanjo Monjigo da gak dakon man awigisak.

² Amin morap Monjigo da kila asak do yan mudan imgul. Yanjo, amin morap imisal unjun da egip egip dagok dagogi mini tagi yomjak.

³ Egip egip dagok dagogi mini dakon mibili unjun yan: amin da gak Pinjop kalonjisi bamisi yan nandan gaman, ae Yesu Kristo gak da yabekbi pigit yan gin nandan iman.

⁴ Gak da pi morap namgul, unjun pi an mudoko miktim amin da tilimgo kili kawit.

⁵ Dat, miktim dima noman tanjakwan nak gak gat egek tilimno tan namgut. Abisok gak da inamon unjun tilim aego nabi.

Yesu panjetni do bisit agit

⁶ "Amin morap on miktimon ban namgul kabikon gak dakon mibilgo kili yoyin tentenagim. Unjun amin gak dakon ban nak do nabi gak dakon gen guramigwit.

⁷ Abisok yanji nandan, yo morap namgul unjun gak dasi namgul yan nandan.

⁸ Nido gen morap namgul unjun yoyiko abidawit. Anjek asi nak gagon da apgum ae gak da nak yabekgil, yanji nandaba bamisi asak.

⁹ Nak unjun amin kabi do bisit asat. Miktim amin kisi do dima asat. Unjun amin kabi namgul unjun gak dakon amin kabigo, do unjun do bisit asat.

¹⁰ Nak dakon amin kabi unjun gak dakon. Ae gak dakon amin kabi unjun nak dakon. Amin da nak dakon amin kabino pindagek tilimno kanjek man madep naman.

¹¹ "Nak gagon obinek miktimon sanjbejek dima egipbenj. Mani unjun amin kabi da miktimon sigin egipdan. Telagi Dat, mango tapmimi tonji namgul unjun nan panjutnoki. Yan anjaki nit da kalonjisi ekwamak, unjun amin kabi da kalonjisi yan gin egipni.

¹² Nak unjun gat egipgumanj bisapmon man namgul unjun nanj panjknunanjapbo tagisi egipgwit. Unjun amin kabikon da amin pasiljak do yanji unjun dagin pasilgit. Yanj anjakwan Pinjkop da paziakon gen unjun do mandabi unjun bami tonj agit.

¹³ “Nak abisok gagon opbenj, mani kisik kisikno da unjun amin kabikon tugosak yanj do miktimon sigin egek gen on yosot.

¹⁴ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unjun kisi on miktimon nani dima, do nak gengo amin kabino do yobo miktim amin da nandaba yokwi tok anj yomgwit.

¹⁵ Amin kabino miktimon banj timikgi do bisit dima asat. Panjknunanjaki Yokwi Ami da dima panjupbal asak yanj do bisit asat.

¹⁶ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unjun kisi on miktimon nani dima.

¹⁷ Gak dakon gen unjun gen bamisi. Amin kabinokon pi abi gengo bamisi unjun da burikon pi aban gakkosi amin ani.

¹⁸ Gak da nak yabekbi miktimon pigim. Yanjin nak da amin kabino miktimon yabekdat.

¹⁹ Unjun amin da gakkosi amin ani do anjek egip egipno kalonj gak do gamisat.

Yesu nandanj gadat amin kisi do bisit agit

²⁰ “Nak unjun amin kabi do gin bisit dima asat. Unjun amin kabi da gen yanjakwa nak nandanj gadanj namni amin unjun kisi do asat.

²¹ Dat nak gagon egapbo gak nagon egisal yanj gin unjun amin kabi da but kalonji egipni do bisit asat. Unjun amin nit gat egapno miktim amin da asi gak da nak yabekbi pigim yanj nandaba bamisi asak dosi nandisat.

²² Nit kalonji ekwamak yanj gin unjun amin kalonji egipni, yanj do tilim namgul unjun kili yomgum.

²³ Nak unjun amin kabikon egapbo gak nagon egisal. Kalonji egipni do nandisat. Yanj egakwa miktim amin da gak da nak yabekbi pigim yanj nandani dosi nandisat. Ae gak da nak do but dasi galak tanj namisal yanj gin gak da unjun amin do galak tanj yomisal yanj nandani dosi nandisat.

²⁴ “Dat, mijat amin nak do namgul unjun nak da egipbenj kokupmon nak gat kisin egipnerj do nandisat. Tilim namgul unjun koni do nandisat. Yo morap dima noman tanjakwa but dasi kilisi galak tanj namgul, unjun do anjek unjun tilim namgul.

²⁵ Dat Kilegisi, miktim amin gak dima nandanj gamanj. Mani nak nandanj gamisat. Ae amin kabino da gak da nak yabekbi pigim yanji nandaba bami asak.

²⁶ Nak da gak unjun amin kabikon yoligim. Ae gak da but dasi galak tanj namisal yanj gin unjun amin kabi da amin do but dasi galak tanj yomni, ae nak unjun amin kabikon egipbenj, yanj do sigin sanbenjek gak yolikdisat.”

Yesu tepmi panjek kimakgit da aeni pidagit

(Kilapmi 18-20)

18

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53)

¹ Yesu bisit anj mudanjan panjet kabini gat kisi Kidron Pakbi Kidat yapmanjek kiwit. Unjun pakbi da usugap da pigaga kinda tosok. Yesu gat panjet kabini gat unjun pigagwan pigiwit.

² Bisap morapmi Yesu gat panjet kabini gat unjun pigaga muwuk muwuk awit, do uwal da kisiron yipjak amin Judas kisi unjun pigaga kanj nandanjo agit.

³ Do Judas da Rom dakon emat amin di gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin diwari gat timikban unjudon kiwit. Obip amin unjun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da yabekgwit. Unjun amin kabi lam ae kalinj ae emat dakon yo kisi timikgwit.

⁴ Yesu yo morap noman tanj imdan unjun kili nandanj mudagit. Do kapmatjok da kinj unjun amin kabi yanj yoyigit, “Ji namin nanj wisanj?”

⁵ Yoyinjan yanj yawit, “Nin Yesu Nasaret amin nanj wisamanj.”

Yanjba Yesu da yoyigit, “Nak unjun mani.” Yesu uwal da kisiron yipjak amin Judas unjun amin kabi gat kisi akgwit.

⁶ Yesu da “Nak unjun mani” yanj yanjakwan amin unjun timisok di duwalik kinjek miktimon piligi pakgwit.

⁷ Yesu da aeni yoyigit, “Ji namin nanj wisanj?”

Yoyinjan yawit, “Yesu Nasaret amin.”

⁸ Yanj yanba Yesu da yanj yoyigit, “Nak kili dayit, nak unjun mani. Ji nak wisanj kanj, on amin kabi yopba kini.”

⁹ Yanj yanban gen kinda kalip yayit unjun bami tonj agit. Gen unjun yanj: “Amin kabi unjun nak do namgul unjun kinda dima yipbo pasilgit.”

¹⁰ Saimon Pita da emat agak sibani ilik mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji dakon miragi amin tet nani mandanj dagagit. Oman monji unjun dakon mani Malkus.

¹¹ Yanj aban Yesu da tebai yanj iyigit, “Emat agak siba yigikon simi! Dat da tepmi pakenj

do nandisak unun dima pakej yan nandisal, ma?"

Yesu Anaskon ankiwit

¹² Emat amin gat ae mibiltok amin madepni gat, ae Juda amin dakon obip amin gat da Yesu abidanek nap teban nan abisiwit.

¹³ Yan anek mibiltok Anaskon ankiwit. Anas unun Kaiapas dakon yopmi. Unun bilagon Kaiapas da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut.

¹⁴ Unun da kalip Juda amin yan yoyigit, "Amin kaloj kinda dagin amin morap kisi do anek kimotjak kan, unun tagi."

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-70 ae Mk 14.66-68 ae Lk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita gat ae panjet kinda gat Yesu yol anaj kigimal. Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da unun panjet nandan ingut, do Yesu yol anaj mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalon pigigit.

¹⁶ Mani Pita wanja yoma kaga da kapmatjok akgit. Do panjet unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nandan ingut unun da kin oman minat kinda yoma kila agit unun iyinek Pita abidanban nagalgwan pigigimal.

¹⁷ Oman minat unun yoma kila agit unun da Pita yan iyigit, "Gak unun amin dakon panjetni kinda bo?"

Iyiban Pita da yagit, "Nak dima."

¹⁸ Kokup mirimisi agit, do oman monji gat ae obip amin gat kindapni alik do kindap kinda sogit da patderikon anjwasinek akgwit. Anakwa Pita yo kisi agek kindapni aliwit.

Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu gen yan ingut

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Lk 22.66-71)

¹⁹ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu panjet kabini do iyigit ae yoyinjet agit kisi do iyigit.

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak gen nomansi amin kisi yoyin tenjejagam. Muwut muwut yutnikon yoyin dekgim, ae Telagi Yut Madep da nagalon Juda amin da abin muwuk muwuk an unudon bisapmi bisapmi yoyin dekgim. Gen kinda pasilikon dimasi yagam."

²¹ Do nido nak nayisal? Gen yanapbo nandawit amin ban yoyi. Gen yagam unun da nandan."

²² Yesu yan yanakwan obip amin kinda da mogim kulbak anagek yan iyigit, "Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon geni kobogi gen tagi nan iyisat yan nandisal ma?"

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, "Gulusun yat kan, unun do nayi. Ae gen kilegi yat kan, nido nikdal?"

²⁴ Nap kisirikon abisiwit dima witdalek Anas da Yesu yabekban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapaskon ankiwit.

Pita da aeni Yesu do wasip yagit

(Mt 26.71-75 ae Mk 14.69-72 ae Lk 22.58-62)

²⁵ Saimon Pita kindapni alin agakwan yan iyiwit, "Gak Yesu dakon panjetni kinda, ma?"

Yan iyinba yoyigit, "Nak panjetni kinda dima."

²⁶ Mani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman amin kinda, unun Pita da miragi mandan dagagit amin unun dakon diwatni kinda, unun da yan iyigit, "Gakyo kisi Yesu gat pigaga ekwa dandad, ma?"

²⁷ Iyiban Pita da yagit, "Dimal!" Wasip yanakwan unudon gin pup gen yagit.

Yesu Pailaron ankiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Lk 23.1-5)

²⁸ Juda amin da Yesu abidan Kaiapas dakon yut yipmanek gapman dakon amin madep da yutnon ankiwit. Unun kili wisa dagagit, do iyi gapman dakon amin madep da nagalon dima pigiwit, nido piginen kan Pinkep da dabilon kilek tanek Yapyap Bilak dakon jap noknoknin ansun akdaman yan nandawit.

²⁹ Wanja joman agakwa Pailat da pin yan yoyigit, "Ji on amin mibili nido gen yan imen?"

³⁰ Yanban yan iyiwit, "Unun yokwi pakpak kinda dima tam, gagon dima anopnom."

³¹ Yanba Pailat da yoyigit, "Disi abidan anki disi dakon gen tebanji yolek gen pikon yipni."

Yanban Juda amin da yan iyiwit, "Nin da amin kinda anjatno kimotjak dakon yan dagok ninon dimasi tosok."

³² Gen unun yanba kalip Yesu da kosit nianon da kimotjak do yagit, unun bami ton agit.

³³ Pailat da aeni gapman da yutnon wigi Yesu iyinban opban yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, "Unun gaga nandanek yosol, bo amin di da nak do yan gayiwit?"

³⁵ Yanban Pailat da yagit, "Nak Juda amin kinda dima! Gaga dakon amin kabigo gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabigo gat da gak abidan anan nagon anoben. Gak ninan agil?"

³⁶ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak da Amin Kila Asat unun on miktim dakon yo dima."

On miktım dakon tam nak dakon oman monjino gat emat wamanjakwa amin kinda da nak Juda amin da kisiron aripmi dima nepbam. Nak da Amin Kila Asat unjun kokup jwaknjwari dakon yo.”

³⁷ Yanban Pailat da iyigit, “Asi gak kila amin madep kinda, ma?”

Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Kila amin madep kinda yan nayisal unjun asi bami yosol. Nak gen bami miñat amin morap yoyiken do on miktimon pigim. Mibili yan do men da anjalagit. Gen bami yolgan amin morap unjun nak dakon gen do mirak yopmanjan.”

³⁸ Yanban Pailat da iyigit, “Gen bami unjun yo kinda ni?”

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjati do yagit

(Mt 27.15-31 ae Mk 15.6-20 ae Lk 23.13-25)

Pailat gen unjun iyinek aeni wanga Juda aminon pige yan yoyigit, “Nak da gulusun kinda agit do gen yan innerj da arip dimasi kosot.

³⁹ Mani Yapyap Bilagon anpakji yolek amin kinda dam tebanon nan witald yipbo kin kinj anj. Do Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak bo nian nandan?”

⁴⁰ Yanban yan tidanj yawit, “Barabas nan yipbi kisak.” Barabas unjun kabo noknok, ae amin dapmanjek yoni gwayan amin kinda.

19

¹ Pailat da yanban Yesu abidanek baljawit.

² Anjakwa emat amin da nap keli tonj kindananj kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanjek Yesu da busunjon yipgwit. Yan anek imal dubak gami kinda nan panj imgwit.

³ Anek kapmatjok da kinj yan iyiwit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!” Yan iyinek mogim kulbak anjakgwit.

⁴ Anjakwa Pailat wanga aeni pigi Juda amin yan yoyigit, “Nak da unjun amin jikon abiko yanji nandanj imni, nak da unjun amin gulusun kinda agit do gen yan innerj da arip dimasi kosot.”

⁵ Yesu nap keli tonj banj pelitni wamanj imgwit gat ae imal dubak gami kisi kwenikon sigin tanakwa wanga pigit. Pinjakwan Pailat da amin yan yoyigit, “Kabit, unjun amin oni.”

⁶ Yanjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae obip amin gat da Yesu kanjek tebai yan tidanj yan yawit, “Tilak kindapmon anjakba kimakban! Tilak kindapmon anjakba kimakban!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidanj anji tilak kindapmon anjakba kimotjak. Nak da

gulusun kinda agit do gen yan innerj da arip dima kat.”

⁷ Mani Juda amin da yan iyiwit, “Unjun amin da iyi do ‘Nak Pinjok dakon Monji’ yan yagit. Nin dakon gen teban da unjuden amin si kimotni do yosok.”

⁸ Pailat gen unjun nandanjek mibiltok pasalgit unjun si yapmanjek madepsi pasalgit.

⁹ Anjek aeni gapman yutnon wigi Yesu yan iyigit, “Gak dukon nani?” Mani Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit.

¹⁰ Anjakwan Pailat da iyigit, “Kobogi nayik do dima nandisal, ma? Gepbo kiki bo ae tilak kindapmon gitni dakon yan dagok nagon gin tosok. Gak unjun dima nandisal, ma?”

¹¹ Yanban Yesu da iyigit, “Pinjok kwen egisak unjun da tapmim dima gamgut tam, gak da nak abinj nepbi dakon tapmim kinda dima tanj gaban. Do amin gak da kisiron nepmak unjun dakon yokwi da gak dakon yokwi yapmanjak.”

¹² Pailat gen unjun nandanjek Yesu yipban isal kisak do kosit wisik agit. Mani Juda amin da yan tidanj yan yawit, “Gak unjun amin yipbi kisak nan, gak Sisa dakon notni dima. Amin iyi do nak kila amin madep yan yosok unjun Sisa dakon uwalni.”

¹³ Pailat gen unjun nandanjek Yesu anjan wanga abigigit. Abigek tamo kinda mani Tip Ban Yalinji Tamo yan yon unjudon gen kokwin anj yityit tamo kinda tosok unjudon yikgit. (Unjun tamo Ibru genon da Gabata yan yon.)

¹⁴ Anjwa Yapyap Bilak do nandanjek jap panjosit ak bisap, gildat binap 12 kilok agit. Pailat da Juda amin yan yoyigit, “Kabit, kila amin madepji oni.”

¹⁵ Yanban yan tidanj yawit, “Anjabigit! Anjabigit! Tilak kindapmon anjakgit!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Kila amin madepji tilak kindapmon anjakgen do nandan?”

Yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan yawit, “Ninon kila amin madep kinda dima egisak. Sisa kalonjin!”

¹⁶ Pailat da Yesu tilak kindapmon anjati do emat amin da kisiron yipban abidan anjkiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43)

¹⁷ Yesu iyi tilak kindapni guramigek kokup pap yipmanjek miktım tim kindakon kiwit, mani Busun Kidat. Ibru genon da Golgata yan yon.

¹⁸ Unjudon tilak kindapmon anjakgwit. Amin bamori kisi tilak kindap teri teri dapmanjakwa Yesu binapmon akgit.

¹⁹ Pailat da yanban but piso gen kinda mandan tilak kindapmon yipgwit. Gen unun yan, YESU NASARET AMIN, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

²⁰ Unun kosiri kapbi mandawit. Ibru gen, ae Rom gen, ae Grik genon da kisi mandawit. Yesu anakgwit miktim tim unun kokup pap da kapmatjok tagit, do Juda amin morapmi da gen unun manjiwit.

²¹ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Pailat yan iyiwit, "Juda amin dakon kila amin madepni' yan dima mandaki. Gen yan mandaki: 'On amin da yagit, Nak Juda amin dakon kila amin madepni.'"

²² Yanba Pailat da yagit, "Yum koni. Gen kili mandat unun dagin tosak."

²³ Emat amin da Yesu tilak kindapmon anagek imalni timikgwit. Timigek kokwin 4 kabi anakwa kalon kalon da imalni kalon kalon timikgwit. Ae paba pigik dubakni kisi abidawit. Paba pigikni sanbekni unun mini imal diwat kalonj nan bupbi kawit.

²⁴ Yan kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Dima pudonej. Namin da abidosak yan do satu wasok anej." Yan yanek yan gin aba Pinjok da papiakon gen kinda tosoak unun bami tonj agit. Gen unun yan:

"Imalno kokwinigek timikgwit, ae namin da paba pigikno abidosak yan do satu wasok awit."

Do emat amin da yan awit.

²⁵ Yesu dakon menji, ae menji dakon padige, ae Maria unun Klopas dakon minjati, ae Maria Makdala kokup papmon nani, unun minjat kabi da Yesu dakon tilak kindap da kapmatjok akgwit.

²⁶ Yesu da menji gat ae pandet but dasi galak tar ingut unun kapmatjok akbal pindagek menji yan iyigit, "Minjat, on gak dakon monjigo."

²⁷ Ae pandet unun yan iyigit, "On gak dakon menjo." Unun bisapmon da wasanek pandet unun da Maria anki yutnikon kila agit.

Yesu kimagit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49)

²⁸ Yesu pi morapni kili unun mudosok yan nandanek, ae Pinjok da papiakon gen kinda tosoak unun bami tonj asak dosi nandanek yan yagit, "Tekno bap tosoak." Gen unun yanjakwan

²⁹ wain kinam kinda kapmatjok tagit. Do yo kinda gugidan yombem abidan wainon sibanba tujanban, isop kindap dakon kilinjikon walik yipba Yesu da dulumon wigigit.

³⁰ Wikwan Yesu da wain nanek yan yagit, "Kili unun mudosok." Yan yanek busunji tadik pinjek wupni yipban kigit.

Emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi sugagit

³¹ Kili Sabat bisap dakon yo panjagap ak gildat agit. Unun Sabat unun bisap madepsi kinda, do Juda amin da tilak kindapmon bumjot dima toni do nandawit. Yan nandawit do amin tilak kindapmon akgwit dakon kandapni dapman jokgal do Pailat iyiwit. Yan aba tepmi kimakba bumjotni panjini yanon da yawit.

³² Yanba emat amin da kin amin bamot Yesu gat dapgwit dakon kandapni dapman jokgalgwit.

³³ Mani Yesukon abin kanba kili kimakgit kawit, do kandapni dima anak jokgalgwit.

³⁴ Mani emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi gwawia nan sugagit. Sugarban unudon gin pakbi yawiyo da pakgwit.

³⁵ Yo unun si kagit amin unun da iyi unun dakon yan tentjok asak. Ae iyi bamisi yosot yan nandisak, do jiyo kisi nandan gadat ani yan do gen unun yan tentjosoak.

³⁶ Yo unun aba Pinjok da papiakon gen kinda tosoak unun bami tonj agit. Gen unun yan:

"Kidatni kinda dima anak jokgaldan."

³⁷ Ae Pinjok dakon gen kinda gat yan tosoak: "Amin da giptimi sugawit unun kokdan."

Yesu dakon bumjotni kimakbi tamo kalugi kindakon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-56)

³⁸ Kili don Josep Arimatea kokupmon nani da kin Yesu dakon bumjotni Pailat da nandan iban anjikasak do iyigit. (Josep unun Yesu dakon pandetni kinda. Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek Yesu do nandan gadatni si anjisisbigit.) Pailat da nandan iban Josep da kin Yesu dakon bumjotni anjigit.

³⁹ Ae Nikodemus kalip Yesu kalbi kin kagit ununyo kisi unun bisapmon gin apgut. Unun yo kibani tonj tagisi di timik panjagut. Unun kindap bamori dakon gawonj ban iktagilek wasawit. Yo kibani tagisi unun dakon jigini unun 30 kilo da arip.

⁴⁰ Josep gat Nikodemus gat da Yesu dakon bumjotni abidanek yo kibani tagisi unun tagal ingumal. Yan anek imal tagisi ban gwilikingimal. Unun Juda amin da anjagon amin kimakbi do yan anj.

⁴¹ Yesu tilak kindapmon anakgwit da kapmatjok pi kinda tagit. Unun pigagagwan kimakbi tamo kalugi kinda tagit. Unun tamokon bumjot kinda dima yipbi.

42 Unjun Juda amin da Sabat bisap dakon yo panthagap ak bisap, ae kimakbi tamo unjun kapmatjok tagit, do amin bamot Yesu dakon bumjotni anki unjungwan yipgumal.

20

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Mk 16.1-8 ae Lk 24.1-12)

1 Sonda wisa dagokdo pilin tuk tanjakwan gin Maria Makdala kokupmon nani kimakbi tamokon apgut. Abin kanban kimakbi tamo dakon yoma sogwit dakon tip kili antobilba kigit kagit.

2 Yan kanjek timtim yanjek kin Saimon Pita gat ae Yesu da panjetni kinda but dasi galak tan ingut unjun bamot yan yoyigit, "Amin Tagi kimakbi tamokon nan anjabinen. Anki dukwan yipman unjun dima nandaman."

3 Yanban Pita gat ae panjet kinda unjun gat kimakbi tamokon kigimal.

4 Amin bamot kisi timtim yanjek kigimal, mani panjet kinda unjun da Pita yapmanjek unjun da kalip kimakbi tamokon kin altagit.

5 Kin pagadanej kimakbi tamogwan wusigit. Wusinjek imal tagisi Yesu dakon bumjotni wamgwit unjun tanba pindakgit. Mani dima wigigit.

6 Saimon Pita unjun da bunjon abinjen unjun kimakbi tamogwan wigigit. Wigek imal tanba pindakgit.

7 Ae imal kinda kagit unjun Yesu da busunon wabi. Imal unjun imal diwari gat dima tawit. Unjun gironjiki da iyindage tanban kagit.

8 Ae panjet unjun kinda mibiltok kimakbi tamokon kigit unjun kisi wigigit. Wigi pindagek nandan gadat agit.

9 Unjun bisapmon Pinjop da papiakon Yesu kimoron da ae pidokdisak dakon gen tosok unjun do dima nandaba pisagit.

10 Yo unjun pindagek panjet bamot tobil kokupmon kigimal.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Mk 16.9-11)

11 Maria kimakbi tamo da wanga agek kunam takgit. Kunam tagek tagek pagadanej kimakbi tamogwan wisigit.

12 Wusinjek anjelo bamori imalni kwakwagi pindakgit. Unjun anjelo bamot Yesu dakon bumjotni da tagit unjudon yikgimal. Kinda busunji da tagiron yikgit, anjakwan kinda kandanji da tagiron yikgit.

13 Maria yan iyigimal, "Minjat gak kunam nido takdal?"

Yanbal yan yoyigit, "Amin Tagino abidan anki dukwan yipman unjun dima nandisat."

14 Yan yanjek tobil Yesu akban kagit. Mani Maria da unjun Yesu yan dima kanban pisagit.

15 Kili Yesu da yan iyigit, "Minjat gak nido takdal? Gak namin nan wisisal?"

Maria da pikaga unjun dakon pi monji kinda yan nandanej yan iyigit, "Amin tagi, gak da bumjot ankil kan, dukwan yipmal nayinji kin abidan anjopben."

16 Yanban Yesu da yagit, "Maria!"

Yanban Maria da tobil Ibru genon da yan iyigit, "Rabonai." (Rabonai unjun dakon mibili unjun Yoyijdet.)

17 Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak Datnokon dima wigit, do nak dima abidoki. Kin notno kabi yan yoyiki, 'Nak Datno ae ji dakon Datji unjudon wigiken. Pinjopno ae ji dakon Pinjopji unjudon wigiken.'"

18 Iyiban Maria Makdala kokupmon nani da kin panjet kabi yan yoyigit, "Amin Tagi nak da kili kat." Yan yoyinjen Yesu da gen iyigit unjun yoyigit.

Panjetni da Yesu kawit

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49)

19 Sonda pilin kaga panjetni Juda amin dakon kila amin do pasalek yut kindakon muwugek yoma benjan anek yikgwit. Yigakwa Yesu da abin bikbik nikon agek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

20 Yan yanjek kisi bamotni ae gekgekniyo yoliban panjetni Amin Tagini kanjek but galak madepsi nandawit.

21 Aeni Yesu da yan yoyigit, "Butji yawori tosak. Dat da nak yabekgit, yan gin nak da ji yabekdat."

22 Yan yanjek migani pisonban panjetnikon kinakwan yan yagit, "Ji Telagi Wup abidoni."

23 Ji amin dakon yokwini yopman yomni kan, diwarini pasil yomdan, ae dima yopman yomni kan, diwarini tan yomdan."

Tomas da Yesu kagit

24 Panjetni diwari Yesu kawit bisapmon kinda unjun notni gat dima egipgwit, mani unjun Tomas (ae mani kinda Yayat).

25 Panjet diwari da Tomas yan iyiwit, "Nin Amin Taginin kamanj!"

Yan iyinba Tomas da yoyigit, "Kisirikon birin tamo dima pindagek witjiken, ae gekgegikon wuda gwaljik dima witjiken kan, ji da gen nayan unjun do nandabo bami dima asak."

26 Gildat 7 kabi mudanjakwa panjet kabi ae notni Tomas gat kisi yutnon muwugek yoma benjan awit. Mani Yesu abin bikbik nikon altaiban kawit. Altajen yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

27 Yan yoyinjen Tomas yan iyigit, "Gak abin kisiitno witjiken pindat. Anek kisiitgo awin"

gekgeknonon witjiki. Gak but bamot dima anjek nandan gadan nabi.”

²⁸ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagino ae Pinjkopno.”

²⁹ Yan yanban Yesu da iyigit, “Gak kili nandal, do nandan gadan namisal. Amin nak dima nandanjek nandan gadan naman, unjun amin kisik kisik tagi ani.”

On papia dakon mibilisi

³⁰ Yesu da wasok tapmimi ton diwari morapmisi anjakwan panjetni da pindakgwit, unjun on papiakon dima mandabi.

³¹ Mani papia on yan do mandabi. Ji da Yesu unjun Kristo yanji nandan gadan imni. Ae Yesu unjun Pinjkop dakon Monjisi yan nandan gadan iminjakwa, unjun da manon egip egip abidoni, mibili yan do papia on mandabi.

Yesu aeni panjet kabnikon altan yomgut

(Kilapmi 21)

21

Yesu panjetni diwari do altan yomgut

¹ Don aeni Yesu da panjetni Galili Pakbi idap ilenikon egakwa altan yomgut. Altan yomgut dakon gen unjun yan.

² Saimon Pita, ae Tomas (Yayat yan iyiwit), ae Nataniel (Galili miktin, Kana kokupmon nani kinda), ae Sebedi dakon monji bamot gat, ae Yesu dakon panjetni bamori gat kisi egipgwit.

³ Saimon Pita da notni yan yoyigit, “Nak tap kilap ilit do kisat.”

Yanban yawit, “Nin kisin kinen.” Yan yanjek boron wigek kiwit. Mani unjun kalbi tap kilap kinda dima ilikgwit.

⁴ Wisa dagokdosi gildat dima winjakwan Yesu unjun pakbi idap ilenikon akban kawit, mani unjun Yesu yan dima kanba pisagat.

⁵ Anjakwa Yesu da yan yoyigit, “Not kabi, ji tap kilap di ilan?”

Yanban yawit, “Dima.”

⁶ Yanba yan yagit, “Ji yikji bot amin tet do maba kwan tap kilap di ilitni.” Yan yanban yikni maba pikwan tap kilap morapmisi pigi tunganba yik ilik awik do antidok awit.

⁷ Yan anjakwa panjet Yesu da galak tan imgut unjun da Pita yan iyigit, “Unjun Amin Tagi mani!” Saimon Pita unjun pi do anjek ilikba pigik kadimni kili ilik yipgut. Do notni da “Unjun Amin Tagi mani!” yan yanban nandanjek ilikba pigik kadimni ae panjek pakbigwan pan magit.

⁸ Manjek ilenikon kinjakwan notni boron da bujon yolgwit. Yolek yikni tap kilap tunganbi walambil ilik anjan kiwit, nido bot unjun pakbi

dubagikan dima tagit, 100 mita unjun da tilagon gin tagit.

⁹ Kin ilenikon wigek yan pindakgwit: kindap kinda sogit da patderikon tap kilap kinda tagit, ae breyo kisi tanba pindakgwit.

¹⁰ Pindagakwa Yesu da yan yoyigit, “Ji abisok tap kilap ilan di panjagut.”

¹¹ Yanban Saimon Pita da boron wigek tap kilap yik ilikban ilenikon wigigit. Yigon tap kilap madep madep 153 yan da pigi tugawit, mani yik unjun dima dagagit.

¹² Yesu da yan yoyigit, “Ji abin jap nabit.” Unjun Amin Tagini yan kili nandan mudawit, do gen unjun yanban panjetni si pasalek kinda da “Gak namin?” yan dima iyiwit.

¹³ Anjakwa Yesu kindapmon kinjek bret ae tap kilap timigek panjetni do yomgut.

¹⁴ Yesu kimoron da pidan panjet kabnikon on altan yomgut unjun da aban kosiri kapbi agit.

Yesu da Pita yan iyigit, “Gak sipsipno kila abi”

¹⁵ Jap nan mudanek Yesu da Saimon Pita yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namin kimagek on amin kabi da but dasi galak tan naman unjun yapmandal, ma?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsip monin kabino upmokgi.”

¹⁶ Ae kosiri kinda gat yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namisal, bo dima?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsipno kila abi.”

¹⁷ Ae Yesu da iyanban kosiri kapbi anjakwan aeni yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji. Gak but dasi galak tan namisal?” Pita unjun Yesu da kosiri kapbi “Gak but dasi galak tan namisal?” yan iyigit, do buri jik tagit.

Yan nandanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, yo morap unjun nandan mudosol. Nak but dasi galak tan gamisat, gaga nandisal.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak sipsipno upmokgi.”

¹⁸ Asisi gayisat, gak monji gimoni egipgul bisapmon ilikba pigikgo panjek kokup dukwan kik do nandagil unudon kin kin agil. Mani amin pelan aki bisapmon, kisitgo anenagak amin njwakjwari da ilikba pigikgo pan gaminek gak anjan kosit dima kik do nandaki unjun nan ankikdan.”

¹⁹ Yesu gen on Pita kosit nianon da kimagek Pinjkop man madep imjak unjun do yagit. Yan yanjek iyigit, “Nak nolgi.”

*Yesu da paɗdet kindā si galak taɗ imgut,
uɗun dakon gen*

²⁰ Pita da tobil paɗdet kindā Yesu da but dasi galak taɗ imgut uɗun kagit. Uɗun buɗon yol paɗpaɗ apgut. (Uɗun amin jap nawit bisapmon Yesu dakon piɓit da kapmatjok busuɗi uɗudonjok yipmaɗek Yesu yaɗ iyigit, “Amin Tagi, namin da gak uwal da kisiron gepjak?”)

²¹ Pita da uɗun amin kaɗek Yesu yaɗ iyigit, “Amin Tagi, ae on amin iwa?”

²² Yaɗban Yesu da yaɗ iyigit, “Egakwan gin nak aeno tobil apbeɗ do nandakeɗ bo dima, uɗun nak dakon yo. Gak nak nol.”

²³ Yaɗ yaɗban binap gen kindā paɗmuwukbi kabikon kiɗ ireɗ tagit. Gen uɗun yaɗ: “Uɗun paɗdet dima kimotdisak.” Mani Yesu da paɗdet uɗun dima kimotjak yaɗ dima yagit. “Egakwan gin nak aeno tobil apbeɗ do nandakeɗ bo dima, uɗun nak dakon yo”, uɗun gin yagit.

²⁴ Uɗun paɗdet da uɗun yo morap dakon yaɗ teɗteɗok aɗek gen uɗun mandagit. Nin nandaman, gen uɗun yaɗ teɗteɗosok uɗun bamisi.

²⁵ Yesu da yo diwari morapmisi gat agit. Yo morap agit kisi morap papiakon mandaneɗ kaɗ, miktimon papia uɗun da toni dakon tamo aripmi dima bo toni.

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan koner: Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yomajakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan: Kristo dakon pi gat, ae minjat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinjkop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami tonj awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan: Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinjkop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon panjet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni panjtagap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yomajakwan wasok tapmimi tonj anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon panjet kabi da minjat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa minjat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon panjetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmuwukbi pabin yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yan iban but tobil anek pi amini bamisi kinda dagagit. Anek Amin Nwakanwari Kabikon Pinjkop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanek “nin da agiman” yan yosok. Nandak nandak amin morapmi da yan nandan: Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agiman” yan unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyin tenjenawit

(Kilapmi 1.1-8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yan teban tok agit

¹⁻² Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pinjkop dakon gen yoyin dekgiron da

kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun altan yominjek Telagi Wup da tapmim iminjakwan pi ani do yoyin mudajakwan Pinjkop da abidan anaj Kwen Kokup wigigit.

³ Mibiltok tepmi madep panek kimakgit da bunon egip egip aeni abidanek unun amin kabikon altan yomgut. Altan yominjek asi kalugi egisak yan nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit.

⁴ Bisap kinda unun gat egek yansi ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim.

⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pinjkop da Telagi Wup son damdisak.”

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganji aenin miktiminin kila anek egipneji bo dima?”

⁷ Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit ununji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak.

⁸ Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktin kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

Yesu Kwen Kokup wigigit (Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)

⁹ Yesu da gen unun yan mudajakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamajakwan aeni dima kawit.

¹⁰ Kwen tebai sintanjakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat agkwit.

¹¹ Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek akgan? Yesu unun abisok Pinjkop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiawit

¹² Yan yoyinbal ilej Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Hej Olip unun Jerusalem da kapmatjok toso.

¹³ Kin altanek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji.

14 Uñun amin kabi gat ae miñat diwari gat ae Yesu dakon meni gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanjek sanjek awit.

15 Uñun bisapmon amin 120 yarj da Yesu nandan gadanj imgwit. Pita unjun kabikon da pidanj agek yarj yagit,

16 “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Pinjok da papiakon Judas do gen kinda mandagit unjun gen bami tonj agit. Judas unjun Yesu anjnoman anjyoban obip amin da abidawit.

17 Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalonj agimanj.”

18 Judas unjun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktim tim kinda yumarj nagit. Uñun miktimon Judas da marj sulugakwan kok wamiyo kisisi miktimon marj mudawit.

19 Amin morap Jerusalem egipgwit unjun dakon gen nandanjek unjun miktim tim mani Yawi Miktim yarj yawit. Iyi da genon da Akdeldama yarj yawit.

20 Pita da sanjek gen yarj yagit, “Kap Papia madepmon gen kinda yarj mandabi: ‘Yut kokopyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unjun papiakon gen kinda yarj mandabi: ‘Kila amin pi agit unjun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

21-22 Gen yarj tosak do amin kinda kulabigi anjnoman anej. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanjek Yesu nipmarj wigigit, ae amin morap nin gat sanjek sanjek egapno Amin Tagi Yesu kinj ap agit, unjun amin kinda nan kulabik anej. Uñun amin dasi nin gat pi anjek Yesu kimoron da pidagit unjun do yarj tenjenok anej.”

23 Pita da yarj yanban amin bamori do yarj yomgwit, kinda mani Josep unjun Basabas yarj iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unjun mani Matias.

24-25 Amin bamot unjun manjinek bisit yarj awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Uñun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidanjek yabekbi pi asak unjun amin noliki. Bupmisi, Judas unjun tamoni yipmarjek kimak tamo iyi do yarj mudanjbikon kigit.”

26 Bisit yarj anjek namin da noman tosak yarj do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanjek yabekbi 11 kabikon sanjbegit.

2

Telagi Wup pigit

1 Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadanj imgwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit.

2 Uñudon gin nandanjakwa wuwik madep kinda mirim madep an unjun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pinj unjun yut yikgwiron tugagit.

3 Anjakwan yarj pindakgwit: milenj asip amin mel yombem da noman tanj wasenj ki amin kalon kalon da kwenon yikgwit.

4 Anjek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigi tugagit. Anjek Wup da panpuluganban wasanjek gen mibili mibili yawit.

5 Uñun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Uñun amin miktim morap tanj anjan kwan unjudon da apgwit. Uñun amin Pinjok gawak iminek egipgwit.

6 Wuwik unjun nandanjek unjun miñat amin kabi madepsi da muwugek amin kalon kalon mirak parj nandaba Yesu nandan gadanj imgwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanjek nandaba njwakjwarisi

7 aban yarj yawit, “On amin kabi gen yon unjun kisi morap Galili amin gin, ma?”

8 Kosit nianon da nin dakon gen kalon kalon yonj?

9 Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia,

10 Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosogon amin. Nin Rom amin diwari apgumarj da idon ekwamarj

11 (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanjenbi kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandanjapno unjun amin kabi da nin da genon da Pinjok dakon wasokni masi masimi unjun do yanba nandamarj.”

12 Amin wuripdak pasalek notni yoyinj yoyinj anjek yarj yawit, “Yo on altanban komarj unjun dakon mibili nianj?”

13 Yarj yanjakwa amin diwari da jigilak gen yanjek yarj yawit, “On amin kabi wain kalugi morapmi nanj da but upbal anj.”

Pita da Pinjok dakon gen yagit

14 Yanba nandanjek Pita notni 11 kabi gat kisi pidanj agek gen papmon da amin yarj yoyigigit, “Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan amin morap, mirak pakyanjsi yopmarjakwa yo on altosok unjun dakon mibili dayiko nandani.

15 “Ji on amin kabi but upbal anj yarj nandan, ma? Dimasi! Bisap apmenon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap unjun pilindo.

16 Abisok yo on altosok unjun kombi amin Joel da unjun do kalipsigwan yarj yagit:

- 17 'Pinjkop da yanj yosok, Mibi gildat kwan tanjawan Wupno amin morap kisi do tagal yoben.
Anjapbo monji gwayosi da kombi gen yokdan.
Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdan.
Ae amin pelanj da dipmin pindatdan.
- 18 Unjun bisapmon oman amin kabino minjat ae wili kisi do Wupno tagal yobo unjun da kombi gen yokdan.
- 19 Anjakwa kwen binap yo masi masimi unjun doliko pindatni.
Ae miktimon wasok tapmimi tonj ako bisap madep unjun dakon tilak yanj pindatni.
Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdan.
- 20 Unjun bisapmon gildat dabil pilin tuk anjakwan kanek yawi dom akdisak.
Yanj anjakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.
Unjun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni unjun altokdisak.
- 21 Unjun bisapmon minjat amin morap Amin Tagi da panpulugosak do bisit iyanj unjun amin kabi iyi do panjutnosak.'"
- 22 Pita sanjbenjek yanj yagit, "Israel amin kabi, ji mirak yopmanjek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Unjun amin Pinjkopmon da apgut yanj nandani do Pinjkop da tapmim iminjawan wasok tapmimi tonj, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit unjun disi kawit.
- 23 Pinjkop da yanj abenj yanj kili nandagit, do amin unjun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba unjun da abidanjek tilak kindapmon anjakba kimakgit.
- 24 Kimot dakon jiggi da amin unjun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abinj yipmi, do Pinjkop da kimoron nanj aban pidagit.
- 25 Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yanj yagit:
'Nak Amin Tagi koko nak gat sanjbek sanjbek egisak.
Unjun nak da kapmatjok egek tapmim naminjawan yo kinda da aripmi dima anjakwalitjak.
- 26 Yanj asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosot.
Ae giptimno Pinjkop da anpulugosak do jomjom asat.
- 27 Gak nipbi kimakbi tamokon dima tokenj.
Telagi amingo dakon giptim anjuknajak dima miktosak.
- 28 Gak egip egip dakon kosit kili nolinjbi kagim.

Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon pigi tugosak.'

29 Not kabi, babiknin Dewit unjun dakon mibili do asisi dayinj tenjenjoko. Dewit unjun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon komanj.

30 Mani Dewit unjun kombi amin kinda egipgut. Pinjkop da yanj teban tok gen kinda yanj iyigit: 'Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.'

31 Yo don altoni unjun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yanj Dewit da kili yagit.

32 Yesu unjun Pinjkop da kimoron nanj aban pidagit. Nin si kagimanj do unjun dakon yanj tenjenjok amanj.

33 Pinjkop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do ibenj yanj kili yanj teban yagit. Do Monji do iban unjun da tagalban yo abisok noman tosok unjun ji kanj nandanyo anj.

34 Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yanj yagit:

'Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yanj iyisak,

Gak nak da aminsi tet do yigaki

35 uwalgo dakon tapmim pabinj yopbo gak dakon pinjisi egipni.'

36 Yandjo, Israel amin kabi ji yanjsi nandani, Yesu unjun ji da tilak kindapmon anjakgwit, mani Pinjkop da unjun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak."

Amin morapmi da but tobil anjek telagi pakbi sowit

37 Pita da gen unjun yanjan nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi kabi diwari: gat yanj yoyiwit, "Not kabi, nin abisok nianjsi ano kilek tosak?"

38 Yanba Pita da yanj yoyigit, "Ji kalonj kalonj but tobil anjek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sonjakwa Pinjkop da yokwisi wiriritjak. Yanj anjakwa Pinjkop da but galak do Telagi Wup damjak.

39 Pinjkop da Telagi Wupni dam do kili yanj teban tok agit. Ji ae minjat monjyosi ae amin dubagikon ekwanj, ae amin kisi morap Pinjkop da yanj yomisak unjun Telagi Wupni damjak."

40 Pita da gen morapmi sanjbenjek nawa gen tebaisi yanj yoyigit, "Ji kanj kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjkop da ji timitjak."

41 Unjun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yanj anjek telagi pakbi sonjek Yesu da panjmuwukbi kabikon sanjbewit.

Amin but kalonj anjek egipgwit

⁴² Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni banjal banjal anjek, jap anja nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit.

⁴³ Yan anjakwa Pinjop da panpuluganban yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit.

⁴⁴ Yesu nandan gadan imgwit amin kabi but kalon anjek yo kabini kalonji di banjin pan egipgwit.

⁴⁵ Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yuman nanba moner unjun ban bupmi amin panpulugawit.

⁴⁶ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anjek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anjek jap nawit.

⁴⁷ Anjek Pinjop anjksinjek egipgwit ae amin kisi morap da unjun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanbenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandap yokwi kinda anmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anjawan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal.

² Kin pindakbal amin kabi kinda da kandap yokwi kinda waman anapgwit. Unjun amin menji da yan analagit. Gildari gildari amin unjun anabinj Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kinda mani Kildani Tagisi unjodon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unjun amin da moner imni do bisit yoyigit.

³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anjawal moner injil do bisit yoyigit.

⁴ Pita gat Jon gat da amin unjun tebai kanjek Pita da yan iyigit, "Gak nit ninda!" ⁵ Yan iyinban yo di namdamal yan nandanek tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, "Nak moner no mini. Mani yo tan naman unjun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unjun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agip!"

⁷ Yan iyinjek kisiri aminsi tet do abidanek anpuluganban pidagit. Pidanek unjodon gin kandapni ae banjiyo kisi teban tawit.

⁸ Kandapmi teban tanba wigi man agew wasanek pilik bamok agit. Yan anjek Pinjop anjksinjek wigi mok mok anjek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagalon pigiwit.

⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anjek Pinjop anjksinban

¹⁰ kanjek nandaba njaknwarisi aban yan nandawit, "Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unjodon yigek amin da moner imni do bisit asak amin oni. Unjun da kilek tak!"

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandanek amin morap timtim yanek abinj kanba amin unjun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo unjun akgwit dakon mani unjun Solomon dakon Yik Nandat Tamo.

¹² Apba pindagek Pita da yan yoyigit, "Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unjun damasi!"

¹³ Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unjun dakon Pinjop da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Unjun amin si anjaka kimotjak do ji da uwal da kision yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminjek si kimotjak do yawit.

¹⁴ Unjun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji imgwit. Manji iminjek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit.

¹⁵ Egip egipmon niyin panpan kigik amin unjun ji da anjaka kimakgit. Mani Pinjop da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unjun do yan tenjenok amak.

¹⁶ Nit Yesu nandan gadan imamak, do unjun da wasok aban on amin kan nandanyo an unjun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit panjeban anjawan unjun nandan gadat da on amin wagisi anmilip aban kilek tak da akban koj.

¹⁷ "Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanjek Yesu anjagwit.

¹⁸ Mani kalip Pinjop da kombi amin kisi da gen kagakan da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anjaka gen unjun bami ton agit.

¹⁹ Yando, ji but tobil anjek Pinjopmon gadanba yokwisi mudoni.

²⁰ Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anjek Kristo ji panpulugok do anjek manjikbi unjun damjak. Unjun mani Yesu.

²¹ Yesu unjun Kwen Kokup egek Pinjop da yo morap panjaluk asak unjun do jomjom asak. Yo morap panjaluk aben yan Pinjop da unjun do kili yan teban tagit. Pantagap aban telagi kombi amin kabini da unjun do kili yawit.

²² Kalip Moses da yan yagit:

'Amin Tagisi Pinjop da don ji kabikon amin kinda anjoman aban kombi amin nak yomben egipjak.

Unun amin da gen morap dayisak unun pakyansi nandani.

²³ Geni dima nandani amin unun Pinƙop da kisisi paɗupbal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.

²⁴ “Kombi amin Samuel gat ae unun da buɗon kombi amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman toɗ unun do yan tenɗenok awit.

²⁵ Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pinƙop da babikji gat sanbek sanbek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pinƙop da Abraham yan iyigit:

‘Nak da gak dakon babigo yabegek amin miƙtimi miƙtimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.’

²⁶ Pinƙop da oman monjini anɗoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanek gisami toɗ egipni yan do anek yabekgit.”

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

¹ Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinƙwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwit.

² Abiɗ nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokɗan unun do yoyin tenɗenagimal. Yan anƙawal amin bamot do nandaba yokwi tok awit.

³ Anek amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don yan nandanek dam teban yutnon yopgwit.

⁴ Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminɗek paɗmuwukbi kabikon sanbenba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyinɗet amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit.

⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit.

⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba inamnikon agakwal yan yoyiwit, “Jil ni tapmimon da yo unun agimal? Ae namin da pi unun anjil do yan mudan damgut?”

⁸ Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon piɗi tugaɗban yan yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani.

⁹ Nianon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan

¹⁰ ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anjaka kimakgit mani Pinƙop da kimoron nan aban pidagit.

¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan yanbi: ‘Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.’

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miƙtimi miƙtimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pinƙop da unun amin kalongin nin do anek yabekban pigit.”

¹³ Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi toɗ yomal. Yan pindagek but morap nandanek on amin kalip Yesu gat egipgwit yan nandan kokwinikgwit.

¹⁴ Anek amin kilek tagit unun kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit.

¹⁵ Anek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanga pigigimal. Pigakwal yanba yok anek yan yawit,

¹⁶ “Unun amin bamot niansi anyomnen? Unun da wasok tapmimi toɗ kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anen.

¹⁷ Mani gen unun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil.”

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyinɗetjil do yanɗop tebaisi an yomgwit.

¹⁹ Mani Pita gat Jon gat gen yan paɗtobil yomgumal, “Disi kokwinitni. Pinƙop dakon gen yipmanek ji dakon gen guramitɗen kan, Pinƙop da nandaban kilek tosak bo nian?”

²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopɗen. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenɗenok akdamak.”

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinɗek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pinƙop anƙisiwit. Do ni jigi nan tagi yomnen yan kinda dima nandawit.

²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pinƙop anƙisiwit.

Paɗmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da piɗi dabini kabikon kigimal. Kinɗek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila

amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyij mudagimal.

²⁴ Yoyij mudanbal but kalonon da Pinjok bisit yan iyiwit, "Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap ae yo morap unjungwan ton unun kisi gak da wasan yopgul.

²⁵ Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

'Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandanjek iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban an?

²⁶ Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabij yop do muwukgan.'

²⁷ Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwaknjwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abij yip do muwukgwit.

²⁸ Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit.

²⁹ O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi anjnim do yon, do panjapuluganaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanjek gengo yan tenjtonen.

³⁰ Gak tapmingo yolijaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki."

³¹ Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigi tujan yoban Pinjok dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panjapulugok awit

³² Yesu nandan gadar ingwit amin unun kisisi but kalonj ae nandak nandak kalonj panjek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit.

³³ Anjek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tenjtonawit. Yan anakwa Pinjok dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut.

³⁴⁻³⁵ Bisap kalon kalon amin miktimni ton ae yutni ton unun amin do yominek moner timik panji yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Unun bisapmon amin kinda egipgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas

yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: "But panjeban ak amin." Unun Liwai amin kinda, kokupni unun Saiprus.

³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek moner timik panji yabekbi kabi do yomgut.

5

Anias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut unun mani Anias. Minjatni dakon mani unun Sapaira. Anias unun miktim timni kinda amin do yominek moner timikgit.

² Timigek diwari iyi do yopmanjakan minjatni unun kan nandanjo agit. Anjek kisisi panabisat yan top yoyinek moner diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yan aban Pita da yan iyigit, "Anias gak nianon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktim dakon moner diwari gaga do yopmal?"

⁴ Gaga dakon miktim galaktokgon yuman nal. Do moner timal unun gak dakon yo. Unun ban ni yo ak do nandal unun tagi abim. Nianon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amin ban wasip dima yoyisal. Gak Pinjok nan wasip iyisal."

⁵ Yanban nandanjek Anias piligi man kimakgit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amin morap unun madepsi pasalgwit.

⁶ Anakwa monji kabi kinda da abij bumjotni imalnar waman anki gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanjakwa minjatni yo morap unun noman tan unun dima nandanjek apgut.

⁸ Apban Pita da yan iyigit, "Nayinbi nandako. Miktimjil dakon moner timamal on gin?"

Yanban iyigit, "Asi unun gin."

⁹ Yan yanban Pita da yan iyigit, "Jil nianon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalon amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipman amin unun yoma kagakon akgan. Unun amin da gakyo kisi waman anjikdan."

¹⁰ Yan yanban unudon gin minjat unun Pita da buron piligi man kimakgit. Kimakban monji kabi unun da abij kanba kimakgit kan eni yipgwiron anki yipgwit.

¹¹ Yan anakwa panmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin unun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da minjat aminyo da binapmon tilak tapmimi ton ae wasok masi

masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan imgwit amin unun Solomon dakon Yik Nandad Tamo unudon muwuk muwuk awit.

¹³ Anakwa amin diwari panmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egipdo si pasalgwit.

¹⁴ Yan nandanakwa minat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandan gadan iminjek panmuwukbi kabikon sanbewit.

¹⁵ Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi toj morapmi aba pindakgwit, do minat aminyo da sot amin morapmi panapgwit. Panabin tobaron ae yalin poron yopba kosit obakon pakgwit. Yan nandanek awit: Pita kosit obanan obin kinakwan gildat panopmon wupni da sot amin di witinban kilek toni yan do yopba pakgwit.

¹⁶ Kokup monin monin Jerusalem angwasiyek tar anjar kiwit unun dakon amin morapmi da sot amin ae amin kon da panjupbal abi aminyo kisi panjapba kilek tawit.

Anjelo da yabekbi dam tebanon ban pulu-gagit

¹⁷ Yabekbi kabi da wasok tapmimi toj anakwa amin morapmi unudon kin gadanakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok an yomgwit. Unun amin unun Sadyusi da kabikon nani.

¹⁸ Unun amin kabi da kin yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit.

¹⁹ Yopmanakwa unun kalbi Amin Tagi dakon anjelo kinda da dam teban yut dakon yoma witdalek ilikban wanja pigiwit.

²⁰ Pigakwa anjelo da yan yoyigit, "Ji kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi agek egip egip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyin mudoni."

²¹ Yan yoyinban wisa daganakwan anjelo da yoyigit unun da tilagon kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi amin wasanek yoyin dekgwit.

Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opgwit. Obinjak Israel amin dakon kila amin obin muwutni do yan yomgwit. Obin muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit.

²² Mani obip amin da dam teban yutnon kin mini pindagek obin yan yoyiwit,

²³ "Nin kin dam teban yut dakon yoma kono benjan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindaman, mani yoma witdal wigi amin kinda dima ekwan kaman."

²⁴ Yan yanba nandanek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi

kisi but morap nandanek yawit, "Unun amin dukon kej?"

²⁵ Unun do yanakwa amin kinda da abin yoyigit, "Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit unun aber da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyin dekan."

²⁶ Yan yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kin yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minat aminyo da tipban nindapni yan do pasalek yo jigi di dima an yominjek tayanbok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

²⁷ Obip amin da yabekbi kabi panobin gen kokwin amin da inamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da mibili yoyin nandak do yan yoyigit,

²⁸ "Ji unun amin dakon mibili amin dima yoyindetni do yan sop tebaisi yan damguman. Mani ji sigin yoyin degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yan yon. Kila amin nin da Yesu anjatno kimakgit, top yan yan niman."

²⁹ Yan yanban Pita gat notni kabi gat da yan iyiwit, "Nin Pinjok dakon gen unun nan si guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitnen."

³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimakgit. Mani babiknin dakon Pinjok da kimoron nar aban pidagit.

³¹ Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyin nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anapno yokwinin tagi wiririk nimjak.

³² Pinjok da yo morap agit unun nin da pindakgiman. Nin unun do yan tentenok aman. Ae Telagi Wup unun kisi unun do yan tentenok asak. Pinjok da amin morap iyi dakon gen guramikgan amin unun Telagi Wup yomisak."

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yan yanba nandanek gen kokwin amin da japmisi nandanek yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit.

³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel unun da gen kokwin amin kabikon pidan akgit. Agek yabekbi kabi da wanja pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwanimgwit.)

³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yan yoyigit, "Israel amin kabi, ji unun kabi do

yo kindā anj yom do kanj, pakyaŋsi nandan kimagek ani.

³⁶ Bilak abikisigwan amin kindā mani Tiudas unjun da noman tanj egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yanj da tilak yolgwit. Mani amin da anjakba kimagakwan unjun yolgwit amin tayinjigi kinakwa pini bami dima agit.

³⁷ Ae unjun da buŋon Galili amin kindā mani Judas unjun da noman tagit. Noman tanj gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kindā timikban gapman gat emat wamgwit. Unjun kisi anjakba kimagakwan unjun yolgwit amin tayinjigi kiwit.

³⁸ Unjun do nak yaŋsi dayisat, ji unjun amin kabi do yo yokwi kindā dima anj yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unjun anj kanj, bami dima asak.

³⁹ Mani Pinjkop da nandak nandak yoban anj kanj, ji da aripmi dima pabiŋ yopni. Yanj ani kanj, ji Pinjkop gat emat wamni.”

⁴⁰ Yanj yanban bami yosok yanj nandanej yabekbi kabi yoyinba wiŋba baljawit. Baljanek buŋon ae Yesu da manon gen dima yoni do yaŋsor anj yomiŋek yopba kiwit.

⁴¹ Yesu dakon man do tepmi paŋek mayaktok tagi pamanj yanj nandawit. Yanj nandanej gen kokwin amin kabi yopmanj degek kisik kisik madepsi nandanej kiwit.

⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Anjek Yesu unjun Kristo unjun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyiŋ tenjtanawit.

6

Yabekbi kabi paŋpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unjun bisapmon amin morapmi da paŋdet kabikon sanberba paŋdet morapmisi awit. Anjakwa unjun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unjun da Aram gen yawit amin unjun do yanba yokwi tok anjek yanj yawit, “Ji gildari gildari bupmi amin do jap yomiŋek sakwabat ninon ekwan unjun do jap dima yomanj. Unjun tagi dima.”

² Yanj yanakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandanj gadanj ingwit amin kabi yanj yoba opba yanj yoyiŋ, “Nin da Pinjkop dakon gen yanj tenjtenok pi yipmanjek jap kokwin pi anej unjun da tagi dima asak.

³ Yanj do anjek not kabi ji yanj ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjinba unjun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi unjuden amin banj pindagek timitni. Timikba unjun amin do jap kokwin pi yomiŋek

⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pinjkop gen yanj tenjtenok pi gin anej.”

⁵ Yanj yanba miŋat aminyo da gen unjun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yanj manjiwit. Kindā Stiwen, unjun nandanj gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unjun Antiok kokup pap amin kindā. Unjun Juda aminsi dima mani kulabik anjek Pinjkop gawak imiŋek Juda amin kabikon sanbegit.

⁶ Amin kabi unjun manjinj yabekbi kabi da inamon yopba akgwit. Agakwa pi unjun ani do kisitni kwenikon wutjinjek gisam yomiŋek bisit awit.

⁷ Jigi unjun anmilip awit do Pinjkop dakon gen da madepsi irentanj ananj kigit. Yanj anjakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandanj gadanj ingwit amin madepsi pap-tanj irenj tawit. Anjakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anjek nandanj gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unjun Pinjkop da anpuluganjek tapmim imiŋakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit.

⁹ Unjun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unjun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kindā mani Puluganj Yopbi unjun kabikon nani. Unjun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Asia tetgin da apgwit.

¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganjek nandak nandak tagisi imiŋakwan geni abik do anjtidok awit.

¹¹ Anjtidok awit do pasilikon da amin diwari yanj yoyiŋ, “Ji kinj amin yanj yoyini, ‘Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pinjkop gat do gen yokwi yanban nandanap’ yanj yoyini.”

¹² Top gen unjun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyiŋdet amin dakon butni madepsi pidawit. Yanj anjek kinj Stiwen abidanj ananj gen kokwin amin kabikon ankiwit.

¹³ Anki yipmanjek top amin di kokwinik yopba sitnok anj imiŋek yanj yawit, “On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak.

¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yanj yagit, ‘Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unjun tuwiljak. Ae Moses da anpak ningut unjun kulabik akdisak.’”

¹⁵ Sitnok yanj anj imiŋakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanjakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yan iyigit, "Gen on yan gaman unun asi yon bo top?"

² Yan iyinban Stiwen da oden yoyigit, "Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pinjkop tilimni unun Abrahamon altan imgut."

³ Altan iminek yan iyigit:
'Gak miktimgo ae notgo dabigoyo yopmanek miktim kinda nak da goliken unudon kiki.'

⁴ Pinjkop da yan iyinban Kaldia miktim yipmanek Aran miktimon panji egipgut. Panji egakwan datni kimagakwan Pinjkop da yabekban ji da abisok on miktim ekwanon apgut.

⁵ Apban Pinjkop da Abraham iyi do miktim timjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yan teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut.

⁶ Pinjkop da Abraham yan iyigit:
'Gak dakon yawi diwatgo da amin njwakjwari da miktimon egipni.

Egek oman amin daganakwa amin da yo yokwi an yominakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yobenj.

Yan anapbo yawi diwatgo da miktim unun yipmanek obin on miktimon nak gawak namni.'

⁸ Yan iyinek sanbek sanbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altanban gildatni 8 kabi anjakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anek amin do yominek tomini timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miktimon ankiwit. Mani Pinjkop unun Josep gat egek

¹⁰ jigi morapni altan imgwit unun anpuluganek kukwan imgut. Anjakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pinjkop da nandan kokwin tagisi iminjakwan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yan kagit do Isip miktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanjakwan Isip ae Kenan miktimon jap kalonjok tawit do babiknin jap do anek jigi madepsi pawit.

¹² Yan egek Jekop jap Isip ton yan nandek babiknin yabekban Isip miktimon kiwit.

¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyigit, 'Nak naga ji dakon notji Josep.' Yan aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandan pindakyo agit.

¹⁴ Unun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yan kisisi morap apni do gen yipban kigit.

¹⁵ Jekop gen unun nandank kin Isip miktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgwit.

¹⁶ Kimakba amin da bumjotni waman aeni tobil panji Sekem kokup papmon wayikgwit. Bumjot yopyop tamo unun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo unun dakon monjini do monen yominjek abidagit.

¹⁷ Kalip Pinjkop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miktim abidoni dakon bisap kwan tanjakwan Israel amin Isip miktimon egipgwit unun madepsi iren tawit.

¹⁸ Irenjan egakwa kila amin madep kalugi kinda noman tagit. Unun amin da Josep dima nandan imgut.

¹⁹ Unun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi panjekwalek yo jigisi an yomgut. Yan anek gen tebaisi yoyinban monji njakjakni wanga pabigi yopba tanek kimakgwit.

²⁰ Unun bisapmon Moses altagit. Moses unun monji njakjak tagisi ae Pinjkop da kan galak tagit. Datni da yutnon kilani anjakwa kanekni kapbi agit.

²¹ Kanekni kapbi anjakwan wanga abigi yipmanakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kan abidan anki iyi dakon monji nan yan upmakgit.

²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandak nandak tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonji agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anjakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit.

²⁴ Kin pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi an iban kagit. Yan kanek notni anpulugok do anek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anjakban kimakgit.

²⁵ Moses yan aŋek yan nandagit, 'Pinjop da nak anpulangan Israel amin uwal da kisiron ban timitdisat yan nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit.

²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da emat wangumal. Wabal panwasik do aŋek yan yoyigit, 'Jil not kalonji da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinjakwan yan iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?'

²⁸ Apma gak Isip amin kinda anakbi kimakgit, abisok nakyo kisi yan gin nikbi kimokgen do nandisal, ma?'

²⁹ "Gen unun iyinban nandaneŋ Moses pasal Midian miktimon panŋi egek unudon minjat kinda panek monji bamori panjalagit.

³⁰ Panjalaneŋ bilak 40 egi mudanakwan anjelo kinda da Moses altan imgut. Anjelo unun kindap moniŋ kinda soŋek milen asip baljagit unungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit unudon altan imgut.

³¹ Moses yo unun altanban kanek but morap agit. Yan nandaneŋ kapmatjok da pakyanŋi kok do anek kigit. Kinjakwan Amin Tagi da yan iyigit,

³² 'Nak babakgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pinjop.' Yan iyinban Moses ninnimigeŋ sinŋan kokdosi pasalgit.

³³ Anjakwan Amin Tagi da yan iyigit: 'Moses, kandaŋ gwilgo ilik yopman. Miktim tim unun baman akdal unun telagi miktim.

³⁴ Minjat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yomijakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.'

³⁵ "Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, 'Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manjin gepmak?' Pinjop da unun Moses nanŋin mibiltok amini ae jigikon ban timitjan amini yabek yomgut. Anjelo kindap moniŋon akgit unun da Pinjop dakon gen abidanek Moses yabekgit.

³⁶ Anek Moses da Isip miktimon ban timik panjin wasok tapmimi ton ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin agit.

³⁷ "Unun Moses dagin Israel amin yan yoyigit, 'Pinjop da nak anjalon an nepgut yan gin ji kabikon nan kombi amin kinda don anjalon an damjak.'

³⁸ Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anjelo kinda da gen iyigit. Moses da Pinjop dakon gen egip egipmi ton timigeŋ nin da nandanen do nimgut.

³⁹ "Mani babaknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinjakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit.

⁴⁰ Yan nandaneŋ Aron yan iyiwit, 'Moses Isip miktimon da nin pan pan obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandan. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasan nibi unun da mibiltan niba kosit wasaneŋ kinen.'

⁴¹⁻⁴² Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasaneŋ paret anek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yan anjakwa Pinjop da manji yomineŋ gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosoŋ unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yan tosoŋ:

'Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmanek mukwa sowit, unun nak do awit? Unun dimasi.

⁴³ Yut kaben imalnan wasanbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnan awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasaneŋ unun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yan awit do nak da ji dolbo miktimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.'

⁴⁴ Stiwen sanbeneŋ yan yagit, "Kalip babaknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Pinjop dakon imal yutni tan yomgut. Yut unun da tanjakwan Pinjop babaknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Pinjop da Moses yan ani yan iyigit unun da tilagon awit.

⁴⁵ Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidan anan Pinjop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miktimon anŋi yipgwit. Anŋi yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut.

⁴⁶ Pinjop da Dewit do yo tagisi an imgut. Anjakwan Dewit da Jekop dakon Pinjop do yut kinda awal do bisit agit.

⁴⁷ Mani Solomon da unun yut awalgit.

⁴⁸ "Mani Pinjop Wikwisi unun amin kisit da yut awalganon unudon dima egisak. Kombi amin da yan yawit:

49 'Amin Tagi da yan yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miktim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi. Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

50 Nak naga unun yo morap wasagim.'

51 Stiwen da gen kokwin amin kabi sanberjek tebaisi yan yoyigit, "Kwen wigik amin ji amin Pinjkop dima nandan iman da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Pinjkop dakon gen dima nandabi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyi kisi yan gin anj.

52 Ji dakon babikji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi anj yomgwit. Anjek kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yanjwok awit babikji da unun amin dapha kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anjakba kimakgit.

53 Ji Pinjkop dakon gen teban anjelo da gen kakagon ban timikgwit, mani dimasi guramikgwit."

Stiwen tipban anjakba kimakgit

54 Stiwen da gen unun yanban nandanek butjap madepsi nandanek mam nawit.

55 Yanji awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tujanban Kwen Kokup sijtanek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit.

56 Yan kanjek yagit, "Kabit, nak kanjapbo Kwen Kokup witald kanjawan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot."

57 Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanjek mirakni si panjopmanjek madepsi yan tidawit. Yan anjek unudon gin amin kisisi da pidan mipagek kinj Stiwen abidawit.

58 Abidan kokup pap yipmanek wanja abigi tipban anjakgwit. Amin Stiwen do wasanek sitnok anj imgwit unun da imal dubakni ilik panji monji kinda akgit mani Sol unudon yopmanjek Stiwen tipban anjakgwit.

59 Tipban anjakwa Stiwen bisit yan agit, "Amin Tagi Yesu, wupno abida."

60 Stiwen yan yanjek njwakben anjek yan tidanek yan yagit, "Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi." Stiwen yan yanjek kimakgit.

8

1-2 Anjakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda nan anj yan pindakgit.

Sol da panjmuwukbi panjasik ak do pi agit

Stiwen anjakwa Pinjkop antelak anjek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamy madepsi anjek bumjotni anji yipgwit.

Unun gildaron da wasanek Pinjkop dakon gen dakon uwalni da panjmuwukbi Jerusalem egipgwit unun panjupal ak do pi madepsi awit. Yan anjek panjmuwukbi yolba wasen ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kinj unj awit. Kinjawa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit.

3 Unudon egakwa Sol da panjmuwukbi panjasik ak do pi madepsi agit. Yan anjek yuri yuri agek amin timik panji dam teban yutnon yopman yopman agit.

Panjmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyin Tenjenawit (Kilapmi 8.4-12.25)

Samaria miktimon Pinjkop dakon gen yawit

4 Panjmuwukbi dukwan dukwan wasen kiwit unun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenawit.

5 Anjek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenawit.

6 Yanjakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi tonj aban kanjek gen yagit nandak do mirak pakyanji yopgwit.

7 Kanjakwa Pilip da konj morapmi yol yominjakwan konj da madepsi yan tidanek winj abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi unun panmilip anjo agit.

8 Yan anjakwan unun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

9 Unun kokup papmon amin kinda egipgut unun mani Saimon. Unun konj da tapmim iminjakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria minjat amin morap kisi da kanjek but morap nandan imgwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kinda yan yagit.

10 Anjakwan amin wukwi ae amin pinji unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyanji yopgwit. Pinjkop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon toso yan yawit.

11 Wasok njwakjwari morapmi aban kili kawit. Kanjek but morap nandanek yol awilgwit.

12 Mani don Pilip da Pinjkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan tenjenagit. Yan anjakwan minjat wiliyo kisi unun do nandan gadanek telagi pakbi sowit.

13 Saimon unun kisi nandan gadat anjek telagi pakbi sogit. Sonjek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anjek tilak ae wasok tapmimi tonj agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

14 Yo yanj altaŋakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Pinjkop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unjun dakon gen bini nandawit. Nandanek Pita gat Jon gat unjudon kinjil do yabekgwit.

15-16 Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kinj altaŋek Telagi Wup abidoni do bisit agimal.

17 Bisit anj mudanek kisitni kwenikon witjirakwal Telagi Wup abidawit.

18 Yanj abal pindagek Saimon da monen yom do anjek yanj yoyigit,

19 “Nak do tapmin naminbal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yanj gin abidoni.”

20 Yanban Pita da iyigit, “Gaga ae monenjo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pinjkop da but galak do yo nimisak unjun monen nanj aripmi dimasi yomyomi. Dimasi.

21 Pinjkop da dabilon gak dakon but tagi dima toso do Pinjkop dakon pi amanj unjun gak gat aripmi dimasi agagi.

22 Yokwi unjun asal unjun yopmanek but tobil a. Anjek butgokon nandak nandak yokwi tonj unjun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki.

23 Pindak galaktokgo da butgo anupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandsiat.”

24 Yanban Saimon da gen kobogi yanj yoyigit, “Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandanj yawok naminjakanj yo unjun yomal unjun nagon dima noman toni.”

25 Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyinj tenjenagimal. Ae Pinjkop da yo tagisi anyoban kagimal unjunyo kisi yoyigimal. Yoyinj mudanek Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unjudon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Pinjkop gen iyigit

26 Amin Tagi dakon anelo kinda da Pilip yanj iyigit, “Gak miktim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasa kwanj unjudon pigiki.”

27 Yanj iyinban kosiron kinj Itopia amin kinda kagit. Unjun amin gapman dakon amin madepni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon monen kila amin madepni egipgut. Unjun amin Pinjkop gawak im do Jerusalem opgut.

28 Opgut da miktimikon tobil kik do anjek bit madep os da amin ilik pawilganj tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unjun manjigit.

29 Anjakan Telagi Wup da Pilip yanj iyigit, “Gak unjun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki.”

30 Iyinban Pilip timtim yanek kapmatjok da kinj nandanjakan Aisaia dakon gen unjun manjigit. Manjinjakan Pilip da yanj iyigit, “Gak gen unjun manjikal dakon mibili nandisat bo dima?”

31 Iyinban yanj iyigit, “Amin kinda da mibili dima nayisak kanj, aripmi dima nandabo pisosak.” Yanj yanek Pilip amin pawil pawil tamokon winban yitjil do iyigit.

32 Pinjkop dakon gen unjun yanj toso nanj manjigit:

“Sipsip dap do anj ae sipsip moninj dangwi mandak do anjaka gen dima yonj, unjun da tilagon gen kinda dima yagit.

33 Anjek amin da madepsi abinj yipmanek gen pikon yipmanek yanj dagok kilegi dima anjingwit.

Miktimon egip egipni gwayenba yeri mini agit.”

34 Amin unjun da gen unjun manjinjek Pilip yanj iyigit, “Kombi amin unjun naminj do yosok, iyid do yosok bo amin njwaknjwari kinda do yosok? Nayinbi nandako.”

35 Yanj iyinban Pilip da gen unjun manjigit unjun dakon mibili iyinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

36-37 Kosiron kinjek pakbi kindakon altaŋek amin madep unjun da Pilip yanj iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima sokeŋ?”

38 Yanj yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyinban os pabidanjakanj Pilip gat amin unjun gat miktimon manj pijek pakbikon pigigimal. Pige Pilip da telagi pakbi soŋ imgut.

39 Pakbi yipmanek winjakwal unjudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip ananj kigit. Yanj anjakan amin madep unjun sanbenjek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unjun kisik kisik anjek aeni tamonikon pawinj yigek kigit.

40 Kinjakan Pilip unjun Asdot kokupmon noman tanj akgit. Anjek Pilip kokup pap morap tanj ananj kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenanek don Sisaria kokup papmon kinj altagit.

9

Sol but tobil agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

1 Unjun bisapmon gin Sol da Yesu nandanj gadanj imgwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit.

2 Kinj Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unjun do papia kinda mandanj

imjak do iyigit. Iyinjban papia kinda mandanjan ingut. Unj papiakon gen yan tagit, "Sol da obij pindakban minjat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nanj yolek akwa kan, unjun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak."

³ Sol unjun papia abidanek kinj Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anjakwan tilagi yanjsi Kwen Kokup dakon tentenji kinda Sol anjwasinjek madepsi tentenjan ingut.

⁴ Anjakwan Sol miktimon manj pakek nandanjan gen kinda altanek yanj iyigit, "Sol, Sol, nak anjupbal ak do pi nido asal?"

⁵ Yanj iyinjban Sol da yagit, "Amin Tagi gak namin?"

Yanj iyinjban yagit, "Nak Yesu, nak nanj anjupbal ak do pi asal.

⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigaki amin kinda da yo ninanjsi aki unjun da don gayisak."

⁷ Yo yanj altanjanwan amin Sol gat agipgwit gen unjun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit.

⁸ Anakwa Sol pidan sintagat mani yo dima pindakgit. Yanj aban kisirikon abidan anjan Damaskus pigiwit.

⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandanjan gadan ingut amin kinda egipgut mani Ananias. Unjun amin buri pisanjanwan dipmin yombem kinda kanjanwan Amin Tagi da yanj iyigit, "Ananias!"

Yanj iyinjban yagit, "Amin Tagi, nak oni."

¹¹ Iyinjban Amin Tagi da iyigit, "Gak kosit kinda mani Kosit Kilegi yanj yon unjodon kinj Judas da yutnon wigiki. Wigiki Tasas amin kinda mani Sol unjun do yoyiki. Unjun amin bisit pi anek egisak.

¹² Sol da buri pisanjanwan dipmin yombem kinda kanjanwan amin kinda mani Ananias unjun da abij winj dabili aeni sintosak do kisiri kwenikon witjigit."

¹³ Amin Tagi da gen unjun iyinjban Ananias da kobogi yanj iyigit, "Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unjun amin da yo yokwisi morapmi anj yomgut. Unjun dakon geni amin morapmi da kili yanjba nandagim.

¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yanj mudan ingwit da idon apgut. Abij amin mango yanjek bisit anj amin unjun timik dam tebanon yop do apgut."

¹⁵ Mani Amin Tagi da Ananias yanj iyigit, "Gak kiki! Unjun amin nak dakon man yanj tentenjosak do manjigim. Unjun da Amin Njanjanwari Kabi, ae unjun dakon kila amin

madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yanj tentenjosak do yabetdisat.

¹⁶ Nak dakon man yanj tentenjanek jigi pasak unjun yoliko pindatjak."

¹⁷ Iyinjban Ananias kinj yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinekan yanj yagit, "Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altanjan gamgut unjun da dabilgo aeni sintanjanwan Telagi Wup da butgokon tugosak do anjek yabekban abisat."

¹⁸ Yanj iyinjbanwan yo dabili soggut unjun kukwan ki manjanwan yo pindakgit. Anjek Sol pidan telagi pakbi sogit.

¹⁹ Yanj anjek unjun da kwenon jap nanjek aeni tapmin pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjkon dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandanjan gadan ingwit amin gat Damaskus egipgwit.

²⁰ Egek unjodon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjkon dakon gen yanjek yagit, "Yesu unjun Pinjkon dakon Monji."

²¹ Sol da gen yanjan nandawit amin unjun but morap anek yanj yawit, "Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unjun panjupbal agit. Ae unjun amin timik nap ban waman panjan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unjun amin da yosok, ma?"

²² Yanj yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmin sanjenek madepsi tagagit. Anjakwan Juda amin Damaskus egipgwit unjun yoyin tentenjanek asisi Yesu unjun Kristo yanj yoyigit. Yanj yanjan gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an ingwit

²³ Gildat morapmi egi mudanjanwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit.

²⁴ Mani yo ak do yawit unjun amin da Sol kili iyinjba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unjodon egek Sol anjat do kila tebaisi awit.

²⁵ Mani bujon yolgwit amin da Sol pilin kaga anjan kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinjba yigakwan nap anjawot anjakwa kosit gwagak nanj wanga mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandanjan gadan ingwit amin kabikon sanjenek do kigit. Mani nandanjan gadat amin notnin kinda yanj dima nandanjan ingwit, do kisi morap da kanj pasalgwit.

27 Yanj anjakwa Banabas da Sol anjan yabekbi kabi da egipgwiron ankgit. Ankinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjkop gen yanj tenjenagit.

28 Yanj yoyinban nandanjakwa Sol Yesu nandan gadan ingwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjkop gen yanj tenjenagit.

29 Anej Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat an an awit. Anej Sol si anjakba kimotjak do nandawit.

30 Yanj anjakwa notni da pindak nandanjo anjek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

31 Unun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima an yominjakwa panmuwukbi tapmim pawit. Anej Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni panjteban agit. Anjakwan amin morapmi panmuwukbikon sanjenba madepsi sign tagagit.

Pita da Anias anmilip agit

32 Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinjkop dakon amin kabi gat egipgwit.

33 Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kinda kagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit.

34 Kanek Pita da yanj iyigit, "Anias, abisok Yesu Kristo da gak anmilip asak. Do pidan yalin potgo panmilip a." Yanj iyinban Anias unudon gin kwen pidagit.

35 Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktim amin morap da Anias kanek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nan aban pidagit

36 Jopa kokup papmon Yesu nandan gadan ingut minat kinda egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yan iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi anpak kilegisi anek yoni mini amin panpulugagit.

37 Unun bisapmon sot anek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinan sugan awigi yut kinda kwen nani tagit unudon yipgwit.

38 Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok toso. Do Yesu nandan gadan ingwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yan nandanek amin bamori yabekba kin iyigimal, "Bisap noknok dima anek ninon tepmisi opbi!"

39 Pita gen unun nandanek pidanban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanba yut kwen

nani tagit do anjan wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abin Pita angwasinjek kunnam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

40 Yanj aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita njwakben anek bisit agit. Anek minat unun kimak tagit tetgin do tobilek yan iyigit, "Tabita gak pida." Yanj iyinban dabili sinjanek Pita kanek pidan yikgit.

41 Anjakwan Pita da kisirikon abidanek ilikban pidan akgit. Anek Pinjkop dakon minat amin kabi gat ae sakwabat gat yan yoban winba Tabita notji oni egisak yan yoyinjek yoligit.

42 Anjakwan Pita da wasok tapmimi ton agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanek amin morapmi da Amin Tagi do nandan gadawit.

43 Yanj anjakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kinda mani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda.

10

Anelo kinda da Konilias altan iminjek gen iyigit

1 Amin kinda Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yan yawit.

2 Konilias gat gwakni gat unun Pinjkop do pasal gawak iminjek egipgwit. Yanj anek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Pinjkop do bisit pi anek egipgut.

3 Bisap kindakon gildat tobil do 3 kilok buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kagit. Kanjakwan Pinjkop dakon anelo kinda yutnon wigi yan iyigit, "Konilias!"

4 Konilias unun kanek pasol pasol madep anek yan iyigit, "Amin Tagi yo kinda ni?"

Iyinban anelo da iyigit, "Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjkop da unun anpak kanban tagisi asak.

5 Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak unun abidan anop do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kinda Pita yan iyan.

6 Pita unun wawi Saimon unun da yutnon egisak. Wawi unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda. Yutni tap kidipminon toso."

7 Anelo gen unun iminjek kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yan yoban opgwit. Emat amini unun Pinjkop do pasal gawak imin amin kinda. Unun bisapmi bisapmi Konilias anpuluganban egipgumal.

⁸ Konilias da unjun amin kapbi yo morap altan imen unjun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap anjkatmat anjakwa gildat binap agit. Unjun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit.

¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenon panjosit anjakwa dipmin yombem kinda kagit.

¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witdal kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unjun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unjun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunjon aminyo ae minam kisi unjungwan tanba pindakgit.

¹³ Pindagakwan gen kinda da yan noman tanban nandagit. Gen unjun yan: "Pita, gak pidan on dapman na."

¹⁴ Mani Pita da yan yagit, "Amin Tagi, dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim."

¹⁵ Yan yanban gen aeni iyigit, "Yo Pinjkop da panmilip aban yo tagisi an unjun gak da dima noknogi yan dima yoki."

¹⁶ Yo unjun kosiri kapbi altan iminek unjudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unjun kagit dakon mibili niansi yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unjun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon dakon yut yolijnba unjun da yoma kagakon panji akgwit.

¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, "Saimon, mani kinda Pita yan yon, unjun egisak bo dima?"

¹⁹ Yan yanjakwa Pita yo kagit unjun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, "Saimon, amin kapbi gak wisarj."

²⁰ Unjun nak da naga yabekgo aben do gak unjun gat pigi kik do but bamot dima aki."

²¹ Yan iyinban Pita da pidan pigi amin unjun yan yoyigit, "Amin wisarj unjun nak mani. Ji mibili nido aben?"

²² Yanban amin unjun da yan iyiwit, "Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unjun da yabekban abaman. Unjun amin kilegisi ae Pinjkop do pasalek gawak iminek egisak. Juda amin morap da unjun amin do nandaba wukwan iman. Telagi anjelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kinjek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit."

²³ Yan iyinba Pita da amin unjun yanban yutnon winba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinjakwa Jopa amin notni di kisi bujon yolba kiwit.

²⁴ Pita gat amin kiwit unjun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Altanjakwa Konilias unjun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unjun gat kisi jomjom anek egipgwit.

²⁵ Anjakwan Pita obin yoma wilarjon wukwan Konilias unjun Pita da akgiroon kin njwakben anek gawak imgut.

²⁶ Anjakwan Pita da ilikban pidanjakwan yan iyigit, "Pidan at! Nak madepgo dima."

²⁷ Yan iyinban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit.

²⁸ Pindagek Pita da yan yoyigit, "Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Njwaknwaru Kabi gat muwuri unjun dimasi tosoek ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Pinjkop da yanji nolayinban kat, amin kisi morap unjun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini.

²⁹ Yanji nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?"

³⁰ Yanban Konilias da iyigit, "Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unjun yan noman tan nangut. Nin abisok gildat tobil do 3 kilok on ekwaman unjudon bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo unjudon gin amin kinda injamnon akban kagim. Imalni unjun tenjenjini madepsi.

³¹ Altanek yan yagit, "Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjkop da unjun anjak kanban tagisi asak.

³² Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unjun abidan anoj do Jopa kini. Pita unjun bulmakau gip panmilip ak amin kinda mani Saimon unjun da yutnon egisak. Yutni unjun tap ilenon tosoek."

³³ Yan nayinban unjudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unjun da tagisi asak. Abisok nin Pinjkop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unjun nandanek."

Pita Konilias da yutnon Pinjkop gen yagit

³⁴ Yanban Pita da yan yagit, "Nak abisok asisi nandan kimokdot, Pinjkop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak.

³⁵ Amin miktimi miktimi Pinjkop do pasalek gawak iman ae anjak kilegi an, unjun amin do Pinjkop da nandaban tagisi asak.

³⁶ Pinjkop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit unjun ji disi nandan. Geni

kinda unun yan; Yesu Kristo unun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Pinjkop gat but kalonj agimanj.

³⁷ Judia miktimon yo morap altawit unun ji disi nandan. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyij mudanjakwan Galili Provinskon yo yan altawit.

³⁸ Pinjkop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yanj daganj iminej Telagi Wupni imgut. Iban yomani yomani kinjek amin panpulugagit. Pinjkop da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin panjupbal agit unun Yesu da panmilip an mudagat.

³⁹ “Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit unun nin kan nandanjo agimanj. Ae tilak kindapmon anjakba kimakgit.

⁴⁰ Mani gildat kapbi anjakwan Pinjkop da wasok aban kimoron da pidanban anjalon an yoban amin diwari da kawit.

⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Pinjkop da man bini yanj tenjenok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanban nin unun gat jap pakbiyo agimanj.

⁴² Pinjkop da amin kimakbi ae wayinj abi unun kisi anpakni kokwin asak do unun amin manjigit. Nin da gen unun amin yoyinerj do Yesu da yanj nimgut.

⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yanjkow kalipsigwan kili awit. Yesu nandanj gadanj iman amin unun kisi morap Yesu dakon kilegi do Pinjkop da yokwini wiririk yomdisak.”

⁴⁴ Pita gen sigin yanjakwan Telagi Wup amin morap mirak panek yikgwit unun kabikon pigit.

⁴⁵⁻⁴⁶ Anjakwan gen mibili mibilikon da Pinjkop yanj anjisiwit. Anjakwa Juda amin di Yesu nandanj gadanj imgwit amin Pita gat akgwit unun da but morap anek yawit, “Mao, Pinjkop da but galak do Telagi Wup Amin Nwaktjwari Kabi kisi do yomisak!”

Yanj yanba Pita da yagit,

⁴⁷ “Telagi Wup nin da abidagimanj on amin yanj gin abidonj. Do telagi pakbi tagi soni.”

⁴⁸ Yanek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi sonj mudanjek Pita gildat kabi di gat unudon egipni do iyiwit.

11

Pita da panmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altanj imgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae panmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unun da Amin Nwaktjwari

Kabi kisi da Pinjkop gen kili abidawit unun dakon geni nandawit.

² Do Pita Jerusalem kwan nandanj gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok anj imgwit.

³ Yanj anek iyiwit, “Gak amin giptimni dima mandabi da yutnon kwi unun gat jap nido nawit?”

⁴ Yanj yanba Pita da yo morap altanj imgwit unun do yoyigit.

⁵ Yoyinej yanj yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi anek butno pisanjakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit.

⁶ Pinjakwan nak unjungan wisinej bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unjungan jon bit kilapyo, ae birombak unjon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unun kisi pindakgim.

⁷ Yanj pindagapbo gen kinda altanjek yanj nayigit, ‘Pita, gak pidan on dapmanj na.’

⁸ “Nayinban kobogi yanj yagim, ‘Amin Tagi, aripmi dimasi dapmanj nokej. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.’

⁹ “Gen unun aeni altanj naminej yanj nayigit, ‘Yo Pinjkop da panmilip aban yo tagisi anj unun gak da dima noknogi yanj dima yoki.’

¹⁰ Yo unun kosiri kapbi altanj naminej unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ “Yanj pindagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unun amin nin da yut egipgumanj yomakon unudon panabinj akgwit.

¹² Agakwa Telagi Wup da nak yanj nayigit, ‘Gak but bamot dima anek pigi unun gat kini.’ Yanj nayinban pigapbo notno 6 kabi on akgamanj unun kisi bunjon nolba kinj Konilias da yutnon wigigimanj.

¹³ Kinj yutnikon wigapno Konilias da yanj niyigit, ‘Anjelo kinda da altanj naminej yanj nayigit, ‘Jopa kokup papmon amin kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unun amin kinj iyinba opjak do amin di yabekbi kini.

¹⁴ Kinj iyinba obinj gen di gayisak. Unun gen gayinban Pinjkop da gak gat ae yutgokon amin morap ekwanj unun kisi yokwikon banj timitdisak.”

¹⁵ “Yanj nayinban nak da wasanej yanapbo Telagi Wup ninon mibiltok pigit unun amin kabikon yanj gin pigit.

¹⁶ Yanj anjakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unun do butno pisagit. Yanj yagit, ‘Jon da telagi pakbi sonj damgut. Mani Pinjkop da ji Telagi Wup sonj damjak.’

17 Nin kalip Amin Tagi Yesu Kristo nandan gadan inguman bisapmon Pinjop da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae unun amin kabi do yan gin yomgut, do nak yombem da Pinjop tagi dima kirinjik ibom?"

18 Pita yan yanban nandanej buri manakwa Pinjop dakon man awigej yan yawit, "Nin abisok asisi nandaman, Pinjop da Amin Nwakjwari Kabi kisi nandan yominjakwan but tobil anej egip egip abidonj."

Antiok amin panjmuwukbi kaluk awit

19 Stiwen anjakwit bisapmon Yesu nandan gadan ingwit amin uwalni da yo yokwi anj yominjakwa wasenji ki Polnisia tetgin, ae Sairprus ae Antiok tetgin kinj kinj awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit.

20 Mani unun amin kabikon diwari unun Sairprus ae Sairini kokupmon nani unun da Antiok kiwit. Kinj Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit.

21 Yoyinjakwa Amin Tagi da panpuluganjakwan amin morapmi da nandan gadat awit. Yanj anej but tobil anej Amin Tagikon kiwit.

22 Unun dakon gen bini Jerusalem kwan panjmuwukbi da nandanej Banabas yabekba Antiok kigit.

23 Kinj Pinjop da nandan yawotni do anej yo tagisi anjomgut unun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanej Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanej yolni do yoyinj panjeban agit.

24 Banabas unun amin tagisi, nandan gadatni tabeasi tanjakwan Telagi Wup unun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

25 Antiok pi anj mudanej Banabas unun Sol wisinj kok do Tasas kigit.

26 Kinj Sol kanj abidanban Antiok apgumal. Apbal panjmuwukbi gat Antiok bilak kinda egek amin morapmisi Pinjop dakon gen yoyinj dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan ingwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yanj wasanej yoyiwit.

27 Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanjek Antiok piwit.

28 Pinjakwa kombi amin kinda mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpuluganjakwan yanjkwok kinda yagit. "Miktimi miktimi jap minisi akdisak," yanj yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.)

29 Panjmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanej notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanjek amin kalonj kalonj monenj tanj yomgwit da tilagon panjmuwukgwit.

30 Panjmuwuk Banabas gat Sol gat do yominjek yabekba Jerusalem panjmuwukbi dakon kila amin do panjigimal.

12

Erot da Jems anjakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

1 Unun bisapmon kila amin madep Erot da panjmuwukbi diwari panjupbal agit.

2 Anjek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anjakban kimakgit.

3 Erot da yanj aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Unun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.)

4 Abidanej anjki dam teban yutnon yipmanjek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anjek don Yapyap Bilak mudanjakwan amin morap da dabilon abinj gen pikon yip do nandagit.

5 Yanj nandanej Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panjmuwukbi da Pinjop da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

6 Anjwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yanj do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori banj anteban awit. Anjakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anjek akgwit.

7 Anjakwa unjudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altanjakwan tetjenji madepsi kinda dam teban yutgan tetjenjagit. Anjakwan anjelo da Pita gekgegikon tidan anj yolek iyigit, "Gak tepmisi pidan at!" Yanj iyinjakwan kisirikon nap teban bamot witdal kinj mibilikon magimal.

8 Manjakwal anjelo da Pita yanj iyigit, "Gak imalgo panjek kandap gwilgo yopmanj." Iyinjban yanj gin anjakwan aeni iyigit, "Imal dubakgo panjek nak nol."

9 Yanj yanban Pita anjelo yol anjigit. Mani anjelo da unun asi asak yanj Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanjakwan dipmin yombem kinda kosot yanj nandagit.

10 Yanj nandanej kinj obip amin kabi kinda yapmanjek kinj aeni obip amin kabi kinda gat yapmanjek ain yoma tagit unjudon kigimal. Unjudon kinjakwal ain yoma unun iyi witdal kinjakwan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anjelo unun Pita yipmanj dek kigit.

11 Kinjakwan Pita buri pisanjakwan yagit, "O, kili nandako pisesok. Amin Tagi da anjeloni kinda yabekban pinj nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanej nepgwiron nanj anpulugosok."

¹² Yan nandanej Jon dakon menj Maria unjun da yutnon kigit. (Jon unjun mani kinda Mak yanj iyiwit.) Amin morapmi unjun yutnon muwuk egek bisit pi awit.

¹³ Yan anej egakwa Pita da abin wanja agek yoma domon tidagit. Tidanakwan oman minjat kinda mani Roda unjun da yoma witald do anej opgut.

¹⁴ Obin Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanej yoma dima witaldak timtim yanek kin notni yan yoyigit, "Pita yoma domon akdak!"

¹⁵ Yoyinban iyiwit, "Gak rugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak."

Yanj iyinba sigin teban tanek yagit, "Asisi, Pita yomakon akdak!"

Yanban iyiwit, "Aneloni da bo akdak."

¹⁶ Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanej yoma witaldak Pita kanek but morap awit.

¹⁷ Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanok yitni do kisiri da tilak anj yomgut. Anek Amin Tagi da damon nan witald ananj obik unjun do yoyigit. Yoyin mudanej yoyigit, "Ji da Jems gat not kabi gat yo on altan namik unjun do yoyini." Yan yoyinnek Pita si abigigit.

¹⁸ Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyin yoyin anek yawit, "Pita dukwan kik?"

¹⁹ Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kin wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unjun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktin yipmanek Sisaria kokupmon panji egipgut.

²⁰ Erot unjun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unjun kokup pap bamot japni unjun Erot da miktin kila agiron unjudon timikgwit. Mani Erot da japmi nandanej kosit sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kin konej yan yanek kiwit. Kin mibiltok Blastas do altan iminek unjun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kinda an yominek unjun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yikgit. Yigek gen madepsi yoyigit.

²² Yanakwan amin da yanj tidanej yawit, "Unjun amin dima, pinjop kinda da yosok."

²³ Gen unjun nandanej Erot iyi do nandaban wigakwan Pinjop dima anj kisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon anelo da unjudon gin anjakban namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Pinjop dakon gen da irenjan kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kinda Mak unjun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktin miktin agek Yesu dakon gen yanj tenjenagit
(Kilapmi 13.1-21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unjun dakon mani yanj: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unjun moninison da Erot gat kalonj egipgumal, ae Sol.

² Bisap kindakon jap kelek egek Pinjop gawak iminek egipgwit. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigit, "Ji Banabas gat Sol gat manin yopba pi anjil do nandisat unjun anjil."

³ Yan yanban nandanej Pinjop do nandanej jap kelek egek bisit pi awit. An mudanej kisitni amin bamot da kwenon witinnek yabekba kigimal.

Amin bamot Sairpus miktimon Pinjop dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigekek unjudon da tap wakgakon da Sairpus wigigimal.

⁵ Wigi Salamis kokup papmon kin altanej Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unjudon agek Pinjop dakon gen yanj tenjenagimal. (Jon mani kinda Mak unjun amin bamot gat kisi agek panpulugagit.)

⁶ Anek miktin timjok kinda tap binap tosok unjun mani Sairpus unjun kisisi agi mudanej don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altanej Juda amin kinda kagimal. Unjun amin sot wamwam amin ae kombi gen top-top yogok amin kinda. Unjun amin mani Ba-Yesu.

⁷ Ba-Yesu unjun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unjun dakon panpulugokni egipgut. Segius Paulus unjun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obin Pinjop dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut.

⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan injak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unjun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yan iyiwit.)

⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unjun Telagi Wup da burikon tujanban Elimas tebaisi kanek yan iyigit,

¹⁰ “Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap tonj unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi panj upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?”

¹¹ Yanj yanek iyigit, “Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Anjakwan gildat dimasi kanek dabilgo yanj gin tanjakwan bisap dubagisok egipbi.”

Pol da Ba-Yesu yanj iyinjakwan unudon gin pilin tuk da pinj dabili sopgut. Sopmanjakwan kosit wisik anek amin da kisirikon abidanek kosit yolini do pabadan dagok agit.

¹² Yanj anjakwan Segius unun kanek nandan gadat agit. Anjek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Psidia miktim dakon kokup kinda Antiok unudon Pinjkop gen yagimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanek tap wakga abidanek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun Pampilia miktimon toso. Jon mani kinda Mak unudon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit.

¹⁴ Pega yipmanek kinj Antiok kokup papmon kinj altawit. Antiok unun Psidia miktimon toso. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit.

¹⁵ Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinjkop da papiakon tonj unun banj diwari manjin mudanek Pol gat dabini gat do gen yanj yipba pigigit, “Not kabi, ji amin dakon but panjeban ak do gen di yok do nandan kanj tagi yoni.”

¹⁶ Geni unun nandanek Pol pidan agek tayanok yitni yanj do kisiri anenagek yanj yoyigit, “Israel amin ae Amin Nwakjwari Kabi, ji Pinjkop gawak iman amin, nak do mirak yopni!”

¹⁷ Israel amin dakon Pinjkop da babiknin iyi do manjinek Isip miktimon gisam yomanjakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pinjkop da iyi da tapmimon Isip banj timik panjopgut.

¹⁸ Yanj anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pinjkop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit.

¹⁹ Anjakwan Kenan miktimon Pinjkop da miktim 7 unun dakon amin panjupbal anek miktimoni Israel amin do wagil yomgut.

²⁰ Unun yo morap altan yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

“Anjek don Israel amin miktimni abidan egakwa Pinjkop da kila amini panalon anj yomgut. Yanj anjakwan wigi kombi amin Samuel altagit.

²¹ Samuel da bisapmon Pinjkop da kila amin madepni kinda analon anyomjak do Israel amin da yawit. Yanjba Samuel da Sol, Kis dakon monji nanj analon anj yoban unun da kilani anjakwan bilak 40 yanj agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kinda.)

²² “Don Pinjkop da Sol yanj dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinjkop da yanj anek Dewit do yanj yagit, ‘Nak Dewit Jesi dakon monji unun kanek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yanj kosot.’

²³ Kalip Pinjkop da yanj teban tok gen kinda yanj yagit, ‘Don amin kinda yabekgo unun da Israel amin timitjak.’ Yagit unun da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nanj Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit.

²⁴ Yesu pini dima wasanjakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit.

²⁵ Jon pini aban mudok do anjakwan yanj yoyigit, ‘Ji nak do namn yanj nandan? Nak ji da jomjom anj iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kinda nak da bunjon noldak. Nak unun amin dakon pinjbi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripni dima witali.’

²⁶ “Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwakjwari Kabi Pinjkop gawak iman amin, nandani. Pinjkop da amin yokwikon banj timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban apgut.

²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namn amin kinda yanj unun dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanek anakba kimakgit. Yanj aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit.

²⁸ Yo yokwi kinda yanj ak, do tagi anjater yanj kinda dima kawit. Mani Pailat da anjakban kimotjak do madepsi yawit.

²⁹ Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kilu mandawit unun da aripmon anj mudawit. Yanj anek bumjotni don tilak kindapmon nanj kukwan anjki kimakbi tamokon yipgwit.

³⁰ Mani Pinjkop da kimoron nanj aban pidagit.

³¹ Pidan gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yanj tenjtenj.

13:11: Ya 9.8   **13:13:** Ya 15.38   **13:17:** TP 1.7; 6.6; 12.51   **13:18:** IDT 14.34; GT 1.31-32   **13:19:** GT 7.1; Jos 14.1
13:20: GK 2.16; 1Sa 3.20   **13:21:** 1Sa 8.5,19; 10.20-24   **13:22:** 1Sa 13.14; 16.12; Kap 89.20   **13:23:** 2Sa 7.12-16
13:24: Mt 3.1-2   **13:25:** Jn 1.20,27   **13:28:** Mt 27.22-23   **13:29:** Mt 27.59-60   **13:31:** Ya 1.3,8   **13:32-33:**

32-33 “Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pinjkop da kalip babiknin yan teban tok kinda an yomgut unjun bami ton agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nan aban pidanban gen yagit unjun bami ton agit. Kap Papi 2 kon gen unjun yan mandabi: ‘Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.’

34 Pinjkop da asi Yesu kimoron nan aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pinjkop da unjun do yan yagit:

‘Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi an im do yan teban tok agim unjun yo ji do daben.’

Yo morap unjun yagim unjun da tilagon asi altokdan.’

35 Ae unjun do Pinjkop da papiakon gen kinda gat yan tosok:

‘Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi tanjek dima miktosak.’

36 “Nin nandaman, Dewit kalip Pinjkop dakon galaktok yolek egipgut. Anjek don kimakban bumjotni anki iyi dakon babikni da kimakbi yopyop tamokon yipba tanjek miktagit.

37 Mani amin unjun Pinjkop da kimoron nan aban pidagit unjun amin giptimni dima miktagit.

38-39 Unjun do anjek not kabi gen unjun yan tenjtenjoman unjun pakyanji nandani. Unjun amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin tanj damni. Mani unjun amin da amin morap iyi do nandan gadan iman amin unjun yokwini wiririk yominjek amin kilegisi yan yoyisak.

40 Ji kan kimotni! Dima kan, kalip kombi amin da gen yawit unjun jikon altosak. Gen unjun yan yawit:

41 ‘Manji gen yogok amin ji yo aben unjun kanjek but morap anjek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo njwakjwari kinda akdisat.

Amin kinda da yo unjun akdisat unjun do dayisak kan, ji aripmi dima nandan gadakdan.’”

42 Pol da gen unjun yoyin mudanban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yan yoyiwit, “Jil awiki Sabat bisapmon aesil obinjek gen unjun sigin niyinjil.”

43 Yan yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanjek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Nwakjwari Kabikon nani morapmi Juda aminon sanbenjek Pinjkop but dasi gawak ingwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pinjkop dakon

nandan yawotni do nandanjek tebasis agek egi anjan kini do yoyin panjeban agimal.

44 Awuki Sabat bisap unjun abinjakwan unjun kokup pap dakon amin morapmisi da Pinjkop dakon gen nandak do abin muwukgwit.

45 Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anjek Pol da gen yagit abin yipgwit.

46 Yan arjakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, “Asisi, nit pi kokwinik nimgut da tilagon Pinjkop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unjun abidok do dima galak ton. Yan anjek egip egip dagok dagogi mini dimasi abidonej yan disi yon. Do nit ji depmanjek Amin Nwakjwari Kabikon kinden.

47 Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

‘Nak da ji manjin depbo Amin Nwakjwari Kabi dakon tenjtenj madepni egipni.

Anjek miktimi miktimi ekwan amin panpuluganjakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.’”

48 Yan yanban nandanjek Amin Nwakjwari Kabikon nani da tagisi nandanjek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anjakwan minjat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unjun da nandan gadat awit.

49 Anjakwa Amin Tagi dakon gen da unjun miktim da kokup morap kisi iren tagit.

50 Mani Juda amin da minjat man madepni ton Pinjkop dosi pasalgwit, ae unjun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yan anjek Pol gat Banabas gat yokwi anyominjek unjun miktimon dima egipjil do yolgwit.

51 Yan aba yokwi iyikon gin tosok yan nandani do kandapnikon kimbaban tawit unjun tidanbal kinakwa Ikoniam kokup papmon kigimal.

52 Kinakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadan ingwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tugan yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Pinjkop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Pinjkop dakon pi agimal unjudej gin Ikoniam kokupmon yan gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinjakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit.

² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unjun da Amin Nwakjwari Kabi

dakon but sugawit. Sugaŋba nandanġa gat awit miŋat amin do nandaba yokwi tok anġyomgwit.

³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yomiŋakwan wasok tapmimi toŋ morapmi agimal. Yanj anakwal amin da Pinġkop asi amin do nandanġ yawok yomisak yanj nandanġ do Amin Tagi da wasok tapmimi toŋ unġun yoligit.

⁴ Mani unġun kokup papmon amin kabi bamori pudanġ kiwit. Kabi kinda juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit.

⁵ Anek don Amin Nwaktŋwari Kabikon nani gat ae juda amin gat ae kila amini gat kisi da yanj nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi anġ yomiŋek tipbanġ dap do awit.

⁶ Mani amin bamot unġun yo ak do awit unġun pindak nandanġo anek kokup unġun yipmanek Likonia miktimon kigimal. Kiŋ kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup moniŋ moniŋ unġudon tawit kisi agek

⁷ Gen Bin Tagisi yanj tenġenjanġ yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Pinġkop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanġi mibilikon gin yigek egipgut. Menġi da yanj anġalagit.

⁹ Unġun amin Pol da Pinġkop dakon gen yanġakwan mirak panġakwan Pol da unġun amin kilek tosak dakon nandanġ gadatni tanġban kagit.

¹⁰ Kanek madepsi yanek yanġ iyigit, “Gak pidaŋ bamanġ at!” Yanġ iyinġban amin unġun wiġi manek wasanek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unġun aban kanek miŋat amin morapyo da Likonia genon da yanġ tidaŋek yanġ yawit, “Mao, pinġkop ekwan di da amin giptim panek ninon penġ!”

¹² Banabas unġun Sus yanġ iyinġek Pol unġun gen yogok amin do Emes yanġ iyiwit.

¹³ Kokup kidat Sus unġun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanġa kapmatjok tagit. Unġun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jareŋ banġ panġtilim abi unġun panġabinġ kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae miŋat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanek mukwa soŋ yomdo awit.

¹⁴ Yanġ anakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret anġ yom do anġ dakon geni nandanġ wuripdak imalni pidaŋek miŋat amin morap kabikon pigi yanġ tidaŋek yanġ yagimal,

¹⁵ “Not kabi, ġi nidosi unġun akdanġ? Nit amin ġi yombem gin. Nit ġi do Gen Bin

Tagisi dayamak. ġi da kokup kidat unġun yopmanek Pinġkop egip egipmi toŋ egisak unġudon gin tobilni do dayamak. Unġun Pinġkop da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasanġ yopgut.

¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unġun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit.

¹⁷ Mani amin da Pinġkop asi egisak yanġ nandanġ do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manġakwan pigaga jap tagisi panġireŋ anġ daban aripmisi nanek kisik kisik anġ.”

¹⁸ Amin bamot gen unġun yanek amin dakon but pabik do pali panġtidok agimal. Mani dima, buri manġakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniam da aggwit unġun da amin dakon but sugaŋba Pol uwal anġ imġgwit. Uwal anġ imiŋek Pol tip banġ anġagek kili kunġwak yanġ nandanġek ilik anġan abigi kokup pap da wanġa yipgwit.

²⁰ Yipba tanġakwan don Yesu nandanġ gadaŋ imġgwit amin da abinġ muwuk Pol anġwasinġek akgwit. Yanġ anakwa pidaŋban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unġun kokup pap yipmanek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but panġteban agimal

²¹ Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyinġ tenġenjanġakwal amin morapmisi da Yesu nandanġ gadaŋ imġgwit. Anek unġudon da tobil Lista ae Ikoniam ae Antiok kigimal.

²² Unġun kokup pap kapbi gwasinġek Yesu nandanġ gadaŋ imġgwit amin dakon but panġteban anek yanġ yoyigimal, “Yesu dima yipmanġ degek nandanġ gadaŋ imiŋek tebaisi atni. Mibiltok ġigi morapmi panek don Pinġkop da Amin Kila Asagon kikkdamanġ.”

²³ Yanġ yoyinġek panġmuwukbi kabi morap egi anġan kiwit unġun do kila amini manġin manġin awit. Anek Pinġkop do nandanġek jap kelek egek bisit pi anek egipgwit. Anek unġun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosoġ yanġsi nandanġ amin unġun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

²⁴ Yanġ anek Pisidia miktim nanġ kinġek Pampilia miktimon kinġ altagimal.

²⁵ Altanek Pega kokupmon Pinġkop gen yoyinġek Atalia kokup papmon pigigimal.

²⁶ Pigi tap wakġa kinda abidanġek Atalia kokup pap yipmanġek Antiok kokupmon kinġ altagimal. Kalip Antiok panġmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandanġ yawok yomiŋek panġpulugaŋakwan Pinġkop dakon pi

anjil do yabekba kigimal. Kin Pinjkop dakon pi an mudanek aeni

²⁷ abin altanek panmuwukbi yan yobal apba Pinjkop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyinek yan yagimal, "Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat dakon kosit wital yoban nandan gadat awit."

²⁸ Yan yanek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pin panmuwukbi yoyin degek yan yoyiwit, "Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kan, Amin Tagi da ji dima timitjak."

² Yan yoyinjakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tanban unun amin gat gen emat madepsi awit. Yan anjakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjin yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi dakon kila amin gat gen unun anmilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim unun ban kiwit. Kinjek unun miktim bamot-gwan nandan gadat amin yan yoyigimal, "Amin Nwakjwari Kabi da but tobil anek Pinjkopmon kwan." Gen unun yoyinjal but galak madepsi nandawit.

⁴ Jerusalem kin altanba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinjkop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyigimal.

⁵ Yanjal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unun da pidan agek yan yawit, "Amin Nwakjwari Kabikon nani unun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini."

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unun nian yono kilek tosak yan do muwukgwit.

⁷ Muwugek yan nandat morapmisi anek Pita da pidan agek yan yoyigit, "Not kabi, ji kili nandan. Pinjkop da pi kokwinik niminek nak Gen Bin Tagisi Amin Nwakjwari Kabikon yanapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit.

⁸ Pinjkop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Nwakjwari Kabi amin kisi do yomgut.

Yan agit do Pinjkop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman.

⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok njwakjwari kinda asak yan yogogi mini. Nandan gadat anakwa butni sugan panmilip asak.

¹⁰ Do ji abisok nido Pinjkop anjekawek panmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmanjan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok aman.

¹¹ Do yansi nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak."

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayanok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanjakwa Pinjkop da panpuluganakwan Amin Nwakjwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal unun do yoyigimal.

¹³ Yoyin mudanakwal Jems da yan yagit, "Not kabi mirak pani.

¹⁴ Pinjkop da wasanek Amin Nwakjwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik.

¹⁵ Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan toso:

¹⁶ 'Amin Tagi da yan yosok, "Dewit dakon diwatni unun yut kinda yombem.

Unun yut da man tuwil kigit, mani nak da aeno don abin anmilip anek witjiken.

¹⁷ Yan abo Amin Nwakjwari Kabi morap naga do kili manjigim unun da Amin Tagini nak wisini."

¹⁸ Gen unun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit."

¹⁹ Jems da sanbenek yan yagit, "Do nak yan nandisat, Amin Nwakjwari Kabi but tobil anek Pinjkopmon kwan unun nin da jigi dima yomnen do nandisat.

²⁰⁻²¹ Kalipsi da win abisok on ekwamanon kokup pap morap tan anjan kwanon Moses dakon gen yan tentenjawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kinda yan mandan yomnen. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Pinjkop da pindakban dima noknogi an. Ae minat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwan gat ae yawiyo kisi dimasi noni."

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin

bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjiwit. Unjun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal.

²³ Amin bamot do papia yomgwit unjungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandaman. Amin Nwakjwari Kabi Yesu nandan gadan iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwan ji gildat tagi yan dayaman.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kinj ji dakon nandak nandak panupbal awit dakon geni kili nandagiman. Nin da yan yoyini yan dima yoyinapno kinj dayiwit.

²⁵ Nin idon muwuk but kalon anek amin bamot ji do kini do manjigiman. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandan yoman Pol ae Banabas unjun gat kini do yan yomguman.

²⁶ Amin bamot unjun egip egipni dima panjutnajak Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyin tenjenagimal.

²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandaman unjun nan gin dayinjil do yabekgaman.

²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandajak yan dayaman, jigi morapni dima damnen. Gen teban onjok banjin yolni.

²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapman paret an unjun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwoj unjuno kisi dima noni. Anek minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kanj kimagek unjun anpak morap yapni kan unjun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi panmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unjun yomgumal.

³¹ Yobal panmuwukbi da papia unjun manjinba unjun da buri panjeban aban but galaksi nandawit.

³² Anakwa Sailas gat Judas gat unjun kombi amin bamori do gen tagisi morapni panmuwukbi yoyinjak buri panjeban agimal.

³³⁻³⁴ Amin bamot unjun Antiok bisap dubakgok egipgumal. Egek don panmuwukbi da galok gen yoyinjak but yawot gat kinjil yan yoyinjak yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal.

³⁵ Kinjakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyindet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyin tenjenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon dima agimal

³⁶ Gildat di egu mudanjek Pol da Banabas yan iyigit, “Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yan tenjenan yomgumak tagi panek ekwan bo yan do agek pindatden.”

³⁷ Banabas unjun Jon mani kinda Mak unjun kisi abidanbal agipni do nandagit.

³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinjakan iyi gin pi agimal, do Pol unjun gat agip do nandaban tagi dima agit.

³⁹ Unjun do anek gen emat madepsi agimal. Yan anek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanjek Saiprus miktim timon wigigimal.

⁴⁰ Yan anjakwal Pol Sailas nan abidagit. Anjakwan panmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yan yoyinba kigimal.

⁴¹ Kinj Siria ae Silisia miktimon agek Pol da panmuwukbi morap yoyin panjeban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unjudon da Lista kokup pap kinj altagit. Unjun kokupmon Yesu dakon panjetni kinda egipgut mani Timoti. Menj unjun Juda minjat kinda. Unjun minjat Yesu nandan gadan imgut. Mani datni unjun Grik amin kinda.

² Panmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniom kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit.

³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipden yan nandagit. Mani Juda amin unjun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unjun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit.

⁴ Anek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anjeban awit unjun ban panmuwukbi yoyinjak yan yoyiwit, “Ji gen on nan guramigek egipni.”

⁵ Yan anakwa panmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da panmuwukbi kabikon sanjebenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Esia miktimon Pinjop dakon gen dima yonjil do yansop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kinj Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal.

⁷ Misia miktimon kinj altanjek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjil do kosit sogput.

⁸ Yan aban Misia miiktim yapmanek Troas kokup papmon pigigimal.

⁹ Pigi unun kalbi Pol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan Masadonia amin kinda da yan iminek yan iyigit, "Gak tap pidanek Masadonia miiktimon obin nin panpulgoki."

¹⁰ Pol da unun kanek Pinjok da iyi Gen Bin Tagisi kin yoyinen do yan nimisak yan nandanek unudon gin Masadonia kik do tagap tagiman.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kinjek miiktim timjok kinda tap binap tosoq unun mani Samares unudon wigi altagiman. Wisa dagokdo unun miiktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman.

¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kin altagiman. Pilipai unun Masadonia miiktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egiguman.

¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanja pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda konejon bisit anej yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno miijat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman.

¹⁴ Miijat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monen ilit pi anek egipgut. Unun Pinjok gawak iminek egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witdalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyanji yopgut.

¹⁵ Anek miijat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Son mudanek yan niyigit, "Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon panji egipne." Yan yanek yutnikon si kinen do teban tanban kigiman.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigiman. Kino oman miijatjok kinda kosiron apban domdom agiman. Unun miijatjok konji kinda tan iminakwan yo don altoni unun do yan kwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinakwan kila amini da monen madepsi timikgwit.

¹⁷ Nin kinapano miijatjok unun Pol gat nin gat da buron nolek yan tidanek yan yagit, "On amin unun Pinjok Wikwisi Madep

dakon oman monjini. Pinjok da ji yokwikon ban timitjak dakon gen dayan."

¹⁸ Miijatjok unun yan sigin yanakwan gildat morapmi agit. Yan anakwan Pol unun nandanek kuragisi nandan tobil kon yan iyigit, "Yesu Kristo da yan dagok annamgut do yanji gayisat, gak miijatjok on yipman degek win abigi!" Yan iyinban unudon gin kon miijatjok unun yipman dekgit.

¹⁹ Yan aban oman miijatjok unun dakon kila amini monen timit timit kositnin pasildak yan nandawit. Yan nandanek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik panpan kila amin do maket tamokon panjiwit.

²⁰ Amin bamot panpan gen kokwin amin madepmon panji yopmanek yan yoyiwit, "On juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but suganbal upbalap madepsi an.

²¹ Rom dakon anpagon yo dima anen do gen teban tosoq on amin bamot da amin unun tetgin ilik pangwamal."

²² Yan yanakwa amin muwukgwit kisi da yanba yokwi tok anyomgwit. Yan aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kaliin kirinban baljoni do yoyiwit.

²³ Yoyinba madepsi baljanek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanek dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit.

²⁴ Iyinba nandanek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut monin kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanek dima abiginjil yan do kandapni kindap kwok ban panjeban agit.

²⁵ Yan aban egek kalbi binap Pinjok do bisit anek ae kap yanakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit.

²⁶ Anakwa unudon gin wudip madepsi kinda anek dam teban yut dakon gwak pan kwakwalikgit. Yan anakwan yoma kisi witdal kin mudanakwa amin morap kisi kandapnikon yo panjeban awit unun kisi witdal ki mawit.

²⁷ Manakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yan pindak amin kisi abigi mudan yan nandanek nak kila tagi dima at yanon da emat agak sibani ilik iyi nan sugok do agit.

²⁸ Yan ak do anakwan Pol da yan tidanek yan iyigit, "Giptingo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwaman."

²⁹ Yan yanakwan dam teban yut dakon kila amin tenjenji kinda anopni do yagit. Anopba abidan pasol pasol nandanek timtim yanek kin Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut.

³⁰ Yan anek amin bamot timik yut buri moniji yikgimal unun yipmanek yut buri madep do pabigi yan yoyigit, "Amin bamot, nian anapbo Amin Tagi da nak yokwikon nan abidosak?"

³¹ Yan yanban iyigimal, "Gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminjaki Pinjok da gak gat ae yutgokon amin ekwan gat kisi yokwikon ban timitjak."

³² Yan iyinek Amin Tagi dakon gen iyinek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal.

³³ Yoyinbal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yan anek unudon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit.

³⁴ Anek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pinjok nandan gadan iyinek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

³⁵ Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yan iyiwit, "Gak amin bamot unun yopbi kinjil."

³⁶ Yan iyinba kin Pol yan iyigit, "Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil."

³⁷ Mani Pol da obip amin yan yoyigit, "Manit Rom gapmanon toso. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyanji dima kokwinige amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon da nipba kikkdamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abij pulugan nipba kinden."

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandane si pasalgwit.

³⁹ Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yokwisi andanguman, gen yan yoyinek panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit.

⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panteban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kinjek Tesalonaika kokup

papmon kin altawit. Unun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda toso.

² Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pinjok dakon gen dakon mibili yan nandat awit.

³ Anek Pol da Pinjok dakon gen dakon mibili yoyin tenjan yomgut. Gen unun asi bami noman tan mudan yan yoyinek yagit, "Kombi amin da Kristo tepmi panek kimagek don aeni pidosak do yan kwok kalipsigwan kili awit. Unun Yesu do dayin tenjenosot, unun Kristo yanji dayisat."

⁴ Yan yoyinban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandane nandan gadat anek amin bamoren sanbewit. Anakwa Grik amin morapmi Pinjok gawak ingwit amin ae kila amin minat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yan anakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok an yomgwit. Yan nandane maket tamokon pidok amin di egipgwit unun timikba unun gat amin morapmi panmuwuk buri suganba upbalap madepsi awit. Yan anek timitim yanek amin kinda mani Jeson unun da yutnon kin Pol gat Sailas gat wisin timik amin morap da inamon pabigi yopne yan yanek kiwit.

⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat panmuwukbi kabi di gat timik ilik panpan unun kokup pap dakon kila aminon pankiwit. Panjinek yan tidane sitnok anyominjek yawit, "On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi an da abisok idon aben da ekwan."

⁷ Jeson da unun amin yanban yutnikon pawigi ekwan. Unun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani unun yapmanek yan yon, "Kila amin madep njaknari kinda egisak unun mani Yesu."

⁸ Gen unun yanba nandane minat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit.

⁹ Yan anakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba monen yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kan monenmi ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pili tanakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kin altane Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal.

¹¹ Juda amin Beria egipgwit unun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandane gildari gildari Pinjok dakon gen unun pakyanji manjin nandawit.

Manjin nandahek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit.

¹² Anek Juda amin morapmisi da nanda gadat awit. Ae Grik kila amin minat morapmi da nanda gadat anakwa Grik wili morapmi unun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unun da Pol unun Beria kokupmon egek Pinjok dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandahek obin amin dakon but sugan panjupbal awit.

¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unun Beria sigin egipgumal.

¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altahek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, "Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil." Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pinjok dakon gen yagit

¹⁶ Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit.

¹⁷ Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Nwaktjwari Kabikon amin Pinjok gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pinjok dakon mibili pakyan si nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon panji egek amin kin ap awit unun gat kisi yan gin agit.

¹⁸ Anakwan Epikorion ae Stoik* amin kabi bamot unun dakon nanda nanda amin diwari da opba Pol gat gen emat anakwa di da yan yawit, "On gen pakbi amin ni gen nan yosok?" Ae di da yawit, "Miktim dubagikon nani dakon pinjok unun do bo yosok?" Pol da Gen Bin Tagisi yoyinhek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unun do anek gen unun yawit.

¹⁹ Unun amin da Pol abidan anan gen kokwin amin kabi kinda Hek Areopaguskon muwukgwit unudon ankinhek yan iyiwit, "Nin gak da gen kalugi unun amin yoyin dekdal unun niyiki do nandaman.

²⁰ Gen yosol unun nandano njwaktjwarisi asak do mibili niyinbi nandano."

²¹ (Atens minat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit ununo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nanda nanda kalugi mibili mibili unun do yan nanda an egek bisapmi madepsi nan nan awit.)

²²⁻²³ Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, "Atens amin nak kokupji

anjwasinhek agek pinjok gawak yomyom an unun dakon yo kidat pindagek. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi kagin: On Alta Unun Pinjok Kinda Mibilni Dima Nandaman Unun do Wasanbi. Nak yan kagin do anek ji do yan nandisat, ji pinjok gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unun Pinjok mibilni dima nandahek isal dogin gawak iman unun dakon mibilni dayiko nandabit.

²⁴ "Pinjok miktim ae yo morap miktim da kwenon ton wasan yopgut unun Pinjok da kundu ae miktim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yan do, amin kisi da telagi yut wutan unudon dima egisak.

²⁵ Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisi da yo unun wasanhek Pinjok anpulugogi unun dima tosok. Pinjok da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomiasak.

²⁶ Pinjok unun da amin kalonjison da amin kabi morapmi wasagit. Wasanban iren taneh kin miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miktim egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwan.

²⁷ Amin da Pinjok tebai wisin koni do anek unun agit. Mani Pinjok dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak.

²⁸ Kap wasok aminji kinda da yan yagit, 'Unun da egip egip nimisak ae tapmim niminjakwan kosit akwaman.' Ae kinda da yan yagit, 'Ninyo kisi unun dakon monjini ekwaman.'

²⁹ "Nin Pinjok dakon monjini ekwaman, do Pinjok unun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandanek. Pinjok amin da nanda nandagon da yo kisi da wasor unun yombem dima.

³⁰ Kalip nanda kokwini tagi dima amin egakwa Pinjok da yo kinda dima anyominhek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebaisi yosok.

³¹ Don minat amin morap gen pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Unun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miktim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi unun asak do Pinjok da amin kinda kili manjigit. Unun amin Pinjok da asisi kimoron nan aban pidagit, do amin morap yan si nanda imni, Pinjok da gen kokwin pi unun amindosi imgut."

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yan ingwit. Mani diwari da yan iyiwit, "Yo unun

17:17: Ya 18.19 * 17:18: Epikorion amin kabi unun on miktim dakon kisi kisi mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anakwa Stoik amin kabi unun giptim dakon galaktok dima yolnekan, nin amin tagisi yan nandawit. 17:24: 1KA 8.27; Ya 7.48 17:25: Kap 50.12 17:27: Kap 145.18; Jer 23.23 17:29: Ais 40.18-20; 44.10-17; Ya 19.26 17:31: Kap 96.13

yosol unun do di gat niyinjbi nandanen do nandaman.”

³³ Yanj yanba Pol muwut muwut tamo yipmanek kigit.

³⁴ Amin diwari Pol yolek nandan gadat awit. Kinda unun mani Dionisius. Unun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwiit unun kabikon nani kinda. Ae minjat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandan gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Don Pol Atens yipmanek Korin kokup papmon kigit.

² Kinj Juda amin kinda kagit mani Akwila. Akwila unun Pontus miktimon nani kinda. Kili yangkok minjatni Prisila gat Itali miktim yipmanek opgumal. Itali miktim mibili yanj do yipmanek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap unun yipman kinj mudoni do gen tebai yipgut. Pol unun amin wam pindat do kigit.

³ Pol da yut kaben dakon imal bupbup pi agit unun amin wamyo kisi pi yanj gin agimal, do Pol kwan egek unun pi awit.

⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin Yesu nandan gadan imni do gen emaron da nayinjbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanek pinjakwal Pol imal yut pi agit unun yipmanek Pinjkop dakon pi gin agit. Pinjkop dakon gen yoyinek Juda amin yanj yoyigit, “Yesu unun asi Kristo.”

⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abinj yipmanek jigilak gen yanj imgwit. Yanj aba imalnikon jimjim tawit tarapmikban manakwa yanj yoyigit, “Ji Tipdom do amin ani kanj, gulusuj unun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Nwaktjwari Kabikon kinj Pinjkop dakon gen unudon yokenj.”

⁷ Yanj yoyinek muwut muwut yut unun yipmanek unudonjok pigi amin kinda mani Titus Jastus unun da yutnon wigigit. Titus unun Pinjkop gawak iminek egipgut.

⁸ Unun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus unun gat gwakni gat Pol da Pinjkop dakon gen yanban Amin Tagi nandan gadan imgwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandan gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan altan iminek yanj iyigit, “Gak dima

pasalek nak dakon geno sigin yanj tenjtenjoki. Gen mapmit dima aki.

¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmi on kokup papmon ekwan, do amin kinda da dima gitjak.”

¹¹ Iyinjban Pol Korin egakwan bilak kinda mudanjakwan ae bilak kinda dakon kanek 6 kabi egek Pinjkop dakon gen yoyinj dekgit.

¹² Mani Galio da Akaiia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal anj iminek abidanj ilik ananj gen pi yutnon anki yipmanek yanj yawit,

¹³ “On amin da amin Rom dakon gen teban dima guramitni do yoyinj degek Pinjkop gawak imim dakon kosit njwaktjwari yolisak.”

¹⁴ Yanj yanba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yanj yoyigit, “Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kinda yapgut, bo ae anpak yokwi kinda agit kanj, ji dakon gen tagi nandakenj.

¹⁵ Mani ji disi dakon gen moninj moninj ae man ae gen tebanji do yonj. Nak unuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yanj panmilip abit.”

¹⁶ Yanj yoyinek yolban gen pi yut yipmanek abigitwit.

¹⁷ Abigi unudon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidanek gen pi tamo da kapmatjok anjakgit. Yanj aba Galio unun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don panmuwukbi galok gen yoyinek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altanek Pol Pinjkop do yanj teban tok kinda kili agit, do busuj dangwani mandagit. Yanj anek Siria miktimon kik do anek tap wakga kinda abidawit.

¹⁹ Abidanek Epesas kokup papmon kinj altawit. Altanek Prisila gat Akwila gat unudon yopmanek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pinjkop dakon gen dakon mibili do gen emat anek nayinjbi gayiko awit.

²⁰ Anek yanj iyiwit, “Gak nin gat timisok di gat egek don kiki.”

Yanj iyinjba yoyigit, “Aripmi dima egipnenj.”

²¹ Mani yopmanj kik do anek yanj yoyigit, “Pinjkop da ji do aeno opbenj do nandisagon don opbenj.” Yanj yoyinek tap waggakon wigek Epesas yipmanek kigit.

²² Kinj Sisaria kokup papmon altanek unudon da Jerusalem wigi panmuwukbi

gildat tagi yan yoyinək Antiok kokup papmon pigigit.

²³ Pigi Pol bisap dubakgok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap ton unjon kokup gwasik agit. Yan anek Yesu nandan gadan ingwit amin morap dakon nandan gadat panjeban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pinjkop gen yagit

²⁴ Pol kokup gwasik anakwan Juda amin kinda mani Apolos unjon Aleksandria kokup papmon amin kinda unjon panjabin Epesas egipgut. Unjon amin gen yogokni tagisi, ae Pinjkop dakon gen dakon mibili pakyanji nandagit.

²⁵ Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanek amin yoyin dekgit. Yan anek Yesu dakon mibili sunj dima yagit. Bamisi yan tenjenagit. Mani Jon da telagi pakbi sogit unjon dogin nandagit.

²⁶ Apolos unjon Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandan Apolos abidan anji yutnison egek Pinjkop dakon mibili pakyanji nandan pisolak do iyin dekgimal.

²⁷⁻²⁸ Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anakwan Epesas panmuwukbi da buri anteban awit. Yan anek papia kinda Akaia panmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anakwa Apolos kin Akaia miktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anek Pinjkop da papiakon gen ton unjon panjanten anek Yesu unjon asi Kristo yan yoyigit. Yan anek Pinjkop dakon nandan yawotni do anek nandan gadat awit amin unjon madepsi panpulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas pigi altagit. Pigi altanek Yesu dakon pandetni diwari pindakgit.

² Pindagek yan yoyigit, "Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?"

Yan yoyinban yawit, "Dima, nin Telagi Wup kinda egisak yan dima nandagiman."

³ Yanba Pol da yoyigit, "Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?"

Yoyinban yawit, "Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman."

⁴ Yanba Pol da yan yoyigit, "Jon da amin telagi pakbi son yomgut unjon but tobil anek

telagi pakbi soni do agit. Jon da yan yoyigit, 'Amin kinda nak da bunjon noldak unjon amin nan nandan gadan imni.' Jon da gen yagit unjon Yesu do yagit."

⁵ Pol da gen unjon yanban nandanek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit.

⁶ Pinjkop dakon pakbi sorakwa Pol da kisiri kwenikon witjinakwan Telagi Wup da unjon kabikon pinjakwan gen mibili mibili yanek kombi gen yawit.

⁷ Amin unjon 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigek Pinjkop gen madepsi yoyigit. Anek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanek gulusun nandak nandakni panmilip ak do aban notni pabin yopman yopman awit. Pol pi unjon anek kanek kapbi egipgut.

⁹ Mani diwari gen unjon nandanek but teban anek nandan gadat ak do dima galak tawit. Yan anek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok awit. Yan anakwa Pol gat Yesu dakon pandetni gat yopman degek si kiwit. Kin Pol gildari gildari yan nandak yut kindakon wukwan Pinjkop dakon gen dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yan nandak yut unjon Tiranus dakon.

¹⁰ Pol bilak bamori egek Pinjkop gen yanjakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit unjon kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da kon yol do awit

¹¹ Pol Pinjkop da anpuluganjakwan wasok tapmimi ton jwakjwarisi morapmi agit.

¹² Yan agit do amin da imal dakni panjabin Pol da kwenon witjinək panji sot amin do yoba timigkwit. Timigakwa sotni mudanjakwa konni win abigiwit.

¹³ Anakwa Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da kon yol do anek yan yawit, "Pol da amin kinda dakon mibili yan tenjenosok, unjon Yesu. Unjon da manon gayiko abigi!"

¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kinda mani Skewa unjon dakon monjini 7 kabi da yan gin awit.

¹⁵ Anakwa bisap kindakon kon kinda da gen kobogi yan yoyigit, "Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namini?"

¹⁶ Yan yoyinək konni ton amin da minjan kwenikon wigi obisi dapmanek imalni pan dagan yopban yut yipmanek molan abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit unjon yo altagit dakon geni nandanek madepsi pasalgwit. Yan anek Amin Tagi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit.

¹⁸ Anjakwa amin nandan gadat kili awit unun da amin morap da inamon kalip yo yokwi morap awit unun yan tenjawit.

¹⁹ Anek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit unun dakon mibili papiani panabin amin morapmi da dabilon kindapmon sonba sowit. Papua unun dakon yumar nogi manjikba 50 tausen silwa monej agit.

²⁰ Yan anjakwa Amin Tagi dakon gen tapmimi tonji iren tan anaj kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap unun altan mudanakwa Pol Jerusalem kik do anek miktim bamot Masadonia ae Akaija ban kik do nandagit. Nandanek yagit, "Nak Jerusalem kinjek don Rom kokup papmon kikdosi nandisat."

²² Pol panpulugok bamotni Timoti gat Erastas gat ban yabekban unun da kalip Masadonia kigimal. Kinjakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubagkok egipgut.

Pol uwal an imgwit

²³ Unun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok anek upbalap madepsi awit.

²⁴ Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Unun amin silwa ban kokup kidat minat Atemis unun dakon wup wasagit. Monej ilit pi anek pi monjini monej madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius unun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyigit, "Disi nandan, pi on amanon monej madepsi timikgaman."

²⁶ Disi kili kan nandanyo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili panupbal an mudagit. Anek amin kisit da kokup kidat wason unun yo bami dima yanji yosok. Pol da gen unun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktim amin da nandaba gen unun bamisi asak.

²⁷ Pol dakon gen da monej ilit kositin anupbal akdisak do nak si pasoldot. Pinjop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Anek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi unun pinjop minat nan gawak iman. Mani Pol da unun dakon man madep abin yip do pi asak."

²⁸ Yan yanban amin gen unun nandan jantan yan tidanek yawit, "Epesas nin dakon Atemis unun da wukwisi madep!"

²⁹ Yan yanek unun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tidanek upbalap madepsi awit. Anek Pol dakon notni bamori unun ilik panpan muwut muwut yut madepmon pankiwit. Unun amin bamot unun

Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus.

³⁰ Anjakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani panmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit.

³¹ Ae Esia gapman dakon amin madep di unun Pol dakon notni, ununyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

³² Amin muwukgwit unun nandan upbal madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgaman unun dima nandaba pisagit.

³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba minat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi unun da bo ak yan nandawit. Yan anjakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima aman yanon da geni kobogi yoyik do anek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an yomgut.

³⁴ Mani amin da Juda amin kinda yan kan nandanyo anek madepsi sign yan tidanek yawit, "Epesas nin dakon Atemis unun wukwisi madep!" Unun gen nanjin sign yanakwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yan anjakwa Epesas kokup pap dakon kilda mandakni da gen sopman yominek nawa gen yan yoyigit, "Epesas amin, amin morap kisi nandan, Atemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit unun kisi nin da kokup papmon tanjakwal nin da kilani aman yan nandan niman."

³⁶ Unun top dima unun asisi do upbalap dima yoni. Tayangok nandan kokwin anek yo don ani.

³⁷ On amin bamot panaben unun Telagi Yut Madepnin dakon yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon pinjop minat do yanba yokwi tok kinda dima agimal.

³⁸ Demitius gat pi monjini gat nandaba yokwi tok anek gen di yok do nandan kan, gen pi agak bisapmon tagi yoni. Yanba gen kokwin amin madep da geni nandanek tagi panmilip ani.

³⁹ Do ji genji di yan panmilip ak do nandan kan, gen kokwin muwut muwut bisapmon tagi yan panmilip ani.

⁴⁰ Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandisak kan, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin yan niyisak kan, nin da gen kobogi tagi kinda aripmi dima iyinen."

⁴¹ Kilda mandak da gen yan yoyinban kin mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon agipgut

¹ Upbalap madep awit da daganakwan Pol da panmuwukbi yan yoban abin muwukba

buri panjeban anek galok gen yoyinjek Masadonia miktimon kigit.

² Kinj unjodon agek panjmuwukbi gen morapmi yoyinjek buri panjeban anek don Grik miktimon kinj altagit.

³ Unjodon kanek kapbi egipgut. Egek don tap waggakon da Siria miktimon kiki do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol anjat do anek yanj nandat an dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobil kiki do nandagit.

⁴ Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda unjun mani Sopata unjun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aris-takus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Unjun amin kabi Pol gat kisi agipgwit.

⁵ Unjun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panji egek nin do jomjom awit.

⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanakwan Pilipai yipmanjek tap waggakon wigek kigiman. Kinj tap binap agapno gildat 5 kabi mudanakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unjodon kino notni pindak pindak agiman. Anek unjodon gildat 7 kabi egipguman.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimagit nanj aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panjmuwukbi gat jap anjwa nok do anek muwukgiman. Anjapno Pol wisa dagokdo kikenj yanj nandanjek Pinjkop gen dubagisi yanjakwan kalbi binapmi agit.

⁸ Yut nin da egipguman unjun yut kwen tosok. Unjun yutnon lam morapmi kolenj yopgwit.

⁹ Unjun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani unjun Yutikus. Pol da gen sanjbenjek yanjakwan monji unjun yik dipmin pagak uwagat anek wanja miktimon manj anjakgit. Manj anjakban kimagit nanj pigi abidawit. Unjun yut notni kwen kwen awit dakon kidinji kapbi kwen nani egipgwiron da magit.

¹⁰ Mani Pol da pigi monji unjun da kwenon pagak kisiri da kendagek yagit, "Ji nandaba kiki dima ani. Egip egipni tarj imisak."

¹¹ Pol yanj yanjek aeni kwen wiggi bret pidanjan nawit. Yanj anek gen sigin yoyinjakwan wiggi wisa daganjakwan yopmanj kigit.

¹² Yopmanj kinjakwan amin monji unjun abidanj yutnikon ankiwit. Wagil dima kimagit yanj nandanjek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanjek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanjek tap waggakon da Asos kokup papmon kinj altanek Pol do jomjom agiman. Nin da kalip kinjapno Pol iyi miktimon kosit kiki do anek unjun do niyigit.

¹⁴ Jomjom anjapno Pol Asos abinj altan ban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigiman.

¹⁵ Unjodon da wisa dagokdo Mitilini yipmanjek miktimon kinda mani Kios kapmatjok tanjan kanek yapguman. Ae gildat kinda do tap unjun pudanj yapmanjek Samos kokup papmon kinj altagiman. Ae unjodon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kinj altagiman.

¹⁶ Pol da Esia miktimon bisap noknok dima anenj yanj nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanjek Miletus kokup pap kigiman. Bisap noknok dima anek tepmi kinenj kanj, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konenj yanj nandagit.

Pol da Epesas panjmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unjodon egek Pol da Epesas panjmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit.

¹⁸ Gen yipban kwan opba yanj yoyigit, "Nak kilisi Esia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anjak agim unjun disi nandanj.

¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abinj nep do gen yawit. Yanj anakwa bisap morapmi butno madepsi jik tanjakwan kuanam morapmi takgim. Anek nak nagado nandako manjakwan Amin Tagi dakon pi agim.

²⁰ Nak ji panjmulugok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayinj dekgim unjun disi nandanj.

²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anek Pinjkopmon kinjek Amin Taginin Yesu nandanj gadanj imni do gen madepsi yanj tenjenagim.

²² Nandani. Telagi Wup da unjodon kikenj dosi nayisak, do nak Jerusalem kikedisat. Unjodon kiko yo kinda ni da altanj namjak unjun dima nandisat.

²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yanji nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdanj, ae jiggi namdanj unjun kisi nayinjakwan agisat.

²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yanj nandanjek egip egipno anjuknok do dima nandisat. Nak kosit unjun agisat nanjin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unjun an mudokenj. Pi unjun Pinjkop da nandanj yawotni do anek yo madepsi

ninin asak unjun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenjoen.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjop da Amin Kila Asak dakon gen dayin tenjenjagim. Nak abisok nandisat, ji depman kinjapbo jikon da kinda da nak ae bunjon dimasi nandakdan.

²⁶⁻²⁷ Nak Pinjop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayin tenjenjagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kan, unjun nak dakon gulusun dima.

²⁸ Ji disisi dakon kila anek panmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Panmuwukbi kabi unjun Pinjop da Monji dakon yawi nan yumanj nagit. Unjun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjinj degut.

²⁹ Nak nandisat. Depman kinjapbo jon pinjan yokwisi da jikon abinjek sipsip kabi panjupbal akdan.

³⁰ Anakwa jikon da amin diwari da pidan panmuwukbi kabikon da amin diwari bunjon yolni do top gen yoyikdan.

³¹ Yanjo, ji kan kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalonj kalonj kisi dayin dekgim. Unjun do dima in-toni.

³² “Nak abisok Pinjop da kilasi asak do unjun da kisiron depmandat. Nandanj yawotni dakon geni da ji panjeban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi unjun tagi timitni.

³³ Nak amin dakon monerj ae yo kabini do pindak galaktok dima agim.

³⁴ Nak da pi agim dakon mibili unjun disisi nandanj. Naga da kisiat da pi anek yo nido wadak wadak agim unjun timigek notno pi agimanj unjun kisi panpulugagim.

³⁵ Naga pi teban yan anek dayin doligim. Jiyo yan gin anek teban tokni mini amin unjun panpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit unjun dima in-tonen. Gen unjun yan: ‘Yo imisak amin dakon kisiat kisiatni wukwi, anakwan iban abidosok amin dakon kisiat kisiatni pinjbi.’ ”

³⁶ Pol gen unjun yoyin mudanek kila amin kabi gat njwakbenj anek bisit yagit.

³⁷ Bisit aban mudanakwan kila amin kisiat da kunam takeg Pol bedan mandan nawit.

³⁸ Pol da bunjon nak dakon in-amno ae dima kokdan yan yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yanji nandanek Pol anjan tap waggakon ankiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopmanj degek tap wakga abidanek nomansi miktim timjok kinda

tap binap tosoq unjun mani Kos unjon wigigimanj. Wigek unjon da gildat kinda do miktim timjok kinda tap binap tosoq unjun mani Rodes wigek unjon da Patara kokup papmon kigimanj.

² Kinj kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban kagimanj. Kanjek unjon wigino kigimanj.

³ Kinjek miktim tim kinda tap binap tosoq unjun mani Saiprus kanjek unjun gwanden tetgin do tanjakwan nin amin tetgin da yapgumanj. Yapmanjek Siria miktimon kinj kokup Tair unjon tap wakga panji akgit. Agakwan tap waggakon pi monji yik iligakwa

⁴ nin kinj Yesu dakon panjet kabini pindatno unjun gat gildat 7 kabi egipgumanj. Egapno Telagi Wup da pantagap aban Pol yan iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.”

⁵ Egipgumanj dakon bisap mudanakwan Yesu dakon panjetni gat ae minjat monjiyoni gat kisi kokup pap yipmanj degek tap kidipmanj pigigimanj. Pigi unjon njwakbenj anek bisit agimanj.

⁶ Bisit ano mudanakwan notni galok gen yoyin yoyin anek yutnikon kinjakwa nin tap waggakon wigigimanj.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmanjek kinj Tolemes kokup papmon altagimanj. Unjon Yesukon sanbewit amin kabi gildat tagi yan yoyino unjun gat gildat kinda egipgumanj.

⁸ Unjon pagkimanj da wisa dagokdo unjon kokup pap yipmanjek Sisaria kokup papmon kinj altanek Pilip da yutnon kino unjun gat egipgumanj. Pilip unjun yabekbi kabi panpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unjun kabikon nani kinda. Unjun amin Gen Bin Tagisi yan tenjenjok amin kinda.

⁹ Pilip unjun gwi 4 kabi. Unjun aminon dima yopbi. Minjat kabi unjun kombi gen yogok minjat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unjun Judia miktimon da pigit.

¹¹ Pinj altanj nimanjek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisiat kandapyo wamgut. Wamanjek yan yagit, “Telagi Wup da yan yosok, ‘Nak da on asat, yan gin juda amin Jerusalem ekwanj da on boban nap dakon ami wamanj Amin Njwaknwarj Kabi da kisiron yipdan.’ ”

¹² Yan yanban Pol Jerusalem dimasi kisiat do nin gat ae amin egipgumanj gat kisiat da anjutanjek tebaisi iyigimanj.

¹³ Mani Pol da gen kobogi yan yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgenj do tagi nandisat. Do ji nido nak

anjolgol anjek kunam takgan? Yanj anjakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yanban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yan nandanek yagiman, “Amin Tagi da yo altan imjak do nandisak unun tagi altan imjak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanek mibilni nandak do pi awit

(Kilapmi 21.15-26.32)

Pol Jerusalem kin altagit

¹⁵ Yanj nandanek nin yiknin panjek Jerusalem kokup papmon wigigiman.

¹⁶ Yesu dakon panjetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigek unun da nin panji Nason da yutnon nipba egipguman. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadan imgut. Miktimni unun Saiprus.

¹⁷ Nin Jerusalem kin altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit.

¹⁸ Timikba pakgiman da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigiman. Kin altanek panmuwukbi dakon kila amin kisi morap unudon gin Jems gat ekwa pindakgiman.

¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yan yoyinjek Pinkop da anjupulanban Amin Nwaktjwari Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyin mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Panmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandanek Pinkop anjisiwit. Anek iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadan imgwit. Unun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgon.

²¹ Mani amin diwari da gak do yan yoyiwit, ‘Pol da Juda amin Amin Nwaktjwari Kabi da bikbigon ekwan unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyinjek yan yoyisak, “Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon anpak dima yolni.”’

²² Nianji anen? Gak idon kili apgul yan nandan gamdan.

²³⁻²⁴ “Do nin da gen kinda gayino gak yan gin abi. Anjaki gakyo kisi gen teban guramikdal yan gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwaman. Unun amin kabi Pinkopmon yan teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinkop da dabilon gen teban yolek giptim panjkilek ak dakon anpak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yan anjaki unun amin kabi busun danjwani tagi mandani. Yan abi amin da gandanek top yan imguman yan gandani.

²⁵ Amin Nwaktjwari Kabi Yesu nandan gadan imgwit amin nin da gen anteban agiman unun kili mandan yomguman. Gen unun yan: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwon dima noni. Ae minat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani.”

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjkilek ak dakon anpak anjek egipgwit. Yan anjek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anjek, ae amin kalon kalon dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanekwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minat amin morap muwukgwit dakon but suganek Pol abidawit.

²⁸ Abidanek yan tidanek yan yawit, “Israel amin ji abin nin panjupulanba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panjupbal asak. Anek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon winjek telagi tamo on anjupbal aban yo isali asak.”

²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do anjek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anjan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek warja abigiwit. Yan anjek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sogwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol anjakba kimot do anjakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematyo madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit.

³² Yanj nandanek unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanbenjek dima anjakgwit.

³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidanek nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anek amin yan yoyigit, “On namin amin kinda? Ae ninan agit?”

³⁴ Yanban di da gen kinda yanakwa di da njakjwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anan amat amin da yomakon awigini do yoyigit.

³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon al-tanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yan aba amat amin da pasalek Pol si kendak anan wigiwit.

³⁶ Amin morapmi da bujon yolek madepsi sigin yan tidanek yawit, "Anakba kimakban!"

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol anan yutnikon awigik do anakwa amat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yan iyigit, "Gen kinda tagi gayiken?"

Yanban iyigit, "Gak Grik gen nandisal, ma?"

³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat amat wasanek amin dapdap sibani toj amin 4 tausen timikban miktim amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?"

³⁹ Yanban Pol da yagit, "Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon toso. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?"

⁴⁰ Yanban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyiban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak an yomgut. Yan aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yan anakwa Pol da Ibru genon da yan yoyigit,

22

¹ "Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusun kinda dima agim do dayikdisat."

² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanakwan upbalap dima anek tayanok egipgwit. Yan anakwa Pol da yan yoyigit,

³ "Nak Juda amin kinda. Menjo da Tasas kokup pap Silisia miktimon toso unudon anjalagit. Mani nak on kokup papmon tagagim. Yoyinjetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayin dekit. Ji Pinjop dakon pi but dasi an, nakyi kisi yan gin an kimakgim.

⁴ Nak da minat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nan agipgwit unun panupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisin panpan dam teban yutnon panjigim.

⁵ Yan anapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayin tenjeroni. Unun da Juda amin notnin

Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadan imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panobin Jerusalem dam teban yutnon yopmanek kobogi do yo yokwi anyomni do anek kigim."

Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit (Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)

⁶ Pol sanbejek yan yagit, "Nak kin gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus ankapmat anapbo tenjeni madep kinda Kwen Kokup da pin anbinap aban nak binapmon akgin.

⁷ Tenjenan naban nak miktimon man pakeg nandanapbo gen kinda altanek yan nayigit, 'Sol! Sol! Gak nido nak anupbal ak do pi asal?'

⁸ "Yanban yan iyigim, 'Amin Tagi gak namin?'

"Iyiko yagit, 'Nak Yesu Nasaret amin nan anupbal ak do pi asal.'

⁹ Amin nak gat agipguman unun tenjeni kawit. Mani gen unun nayigit unun dima nandawit.

¹⁰ "Nayinban iyigim, 'Amin Tagi, nak ninan aben?'

"Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, 'Gak pidan Damaskus kokupmon pigaki amin kinda da pi morap aki do yan mudan gangum unun do gayisak.'

¹¹ Tenjeni madep unun tenjenan naban dabilno pilin tagit do amin agipguman unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigiwit.

¹² "Abigi nepba amin kinda mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pinjop gawak iminek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kinda agit.

¹³ Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, 'Sol not, dabilgo aeni sintosak.' Yan nayinban unudon gin sintanek Ananias kagim.

¹⁴ Kanapbo nayigit, 'Babiknin dakon Pinjop da gak da niansi abi do nandisak unun golinban koki do manjin gepgut. Ae Amin Kilegi kanaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin gepgut.

¹⁵ Gak yo morap pindak nandanjo agil unun minat amin morap yoyin tenjenokdisal.

¹⁶ Do bisap noknok dima abi. Pidanek telagi pakbi sonok mani yanaki unun da diwarigo wiririk gaban.'

¹⁷ "Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anakwan dipmin yombem kinda kagim.

¹⁸ Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, 'Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak

dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.

¹⁹ “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gamgwit unun baljanek dam tebanon yopgum unun nandan naman.

²⁰ Ae gak dakon gen yan tenjenok amingo Stiwen anakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anakgwit amin dakon imal dubakni ilik yopman naba kila agim. Anek pindagapbo Stiwen anakba kimakban nandako tagisi agit.’

²¹ “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwaknari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

²² Pol da Amin Nwaknari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandanek yan tidanek yawit, “Anakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

²³ Yan tidanek imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit.

²⁴ Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwaman yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido japmi nandanek yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.”

²⁵ Yoyinban anki kisi kandapyoni paninjin anek wangwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban karjek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanyo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmangan.”

²⁶ Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak nianji akdisal?”

²⁷ Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyiban yagit, “Asi nak Rom amin kinda.”

²⁸ Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yungim.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipgum da egisat.”

²⁹ Yanakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nan yoyiko nap teban nan anteban ayin yan kan nandanyo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

³⁰ Juda amin da Pol ni gulusun nan agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun

dakon mibili pakyansi nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban wital iminek abigi yipban unun da injamon akgit.

23

¹ Pol da sintanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinkop da dabilon butnokon da tagisi egi anan wit yan nandisat.”

² Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anatri do yoyigit.

³ Yoyinban anagakwa Pol da yan iyigit, “Pinkop da gitdisak. Gak yut dakon pom-pom kilegi yombem, mani mukwan nip da nanba nitniranbi. Gak gen teban guramikdat yan nandanek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal.”

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek Pol yan iyiwit, “Gak Pinkop dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?”

⁵ Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinkop da papiakon gen yan tosok: ‘Ji kila aminji kinda do yanba yokwi tok dima ani.’

On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak.”

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban tarjek egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman.”

⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anek pudan kabi bamori awit.

⁹ Anek gen teban yoyindet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yan tidanek yan yawit, “On amin gulusunni minisi koman. Wup bo anelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandan.”

¹⁰ Yan yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yan anek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak

yanj do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nanj gwayen anjan emat amin da yutnon ankiwit.

¹¹ Anji yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yan iyigit, “Gak pasol pasol dima aki. Si teban tanjek egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yanj tenjenagil unjun Rom miktimon yanj gin yanj tenjenjoki.”

Juda amin da Pol anakba kimotjak do gen yanj anteban awit

¹² Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anakba kimotjak do wagil yanj anteban awit. Anjek yawit, “Jap pakbiyo dima anjek Pol anjatno kimagakwan don nonen. Yanj dima anen kanj, Pinjokp da nin tagi nindapjak.”

¹³ Yanj teban tok awit amin unjun 40 yapgut.

¹⁴ Amin kabi unjun kinj mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yanj yoyiwit, “Nin jap dima nanjek Pol anjatno kimagakwan don nonen do wagil yanj anteban amanj. Yanj dima anen kanj, Pinjokp da nin tagi nindapjak.

¹⁵ Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan unjun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandamanj, gen yanj yipba kisak. Anjakwan jikon dima abinj altanjakwan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap tonenj.”

¹⁶ Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjatdanj dakon geni nandanjek emat amin da yutnon wigi Pol unjun do iyigit.

¹⁷ Iyinjban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kinda yanj iban opban yanj iyigit, “Gak on monji abidanj anjan mibiltok amingokon ankiwi gen di nandak unjun iyisak.”

¹⁸ Iyinjban monjisok unjun ankinjek mibiltok amin yanj iyigit, “Dam tebanon egisak amin Pol da yanj naban opbo on monji gagon anjopbenj do nayinjban anjabisat. Gen kinda nandak unjun gayikdisak.”

¹⁹ Yanjban mibiltok amin da monjisok unjun kisirikon da abidanj anjan ilerjikon kinj iyig gin egek yanj iyigit, “Gak ni gen nanj nayik do nandal?”

²⁰ Yanjban monji unjun da yanj iyigit, “Juda amin da anjwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yanj anteban ayinj. Pol dakon mibilni di gat nandanen yanj on da top gayikdanj.

²¹ Mani amin kabi kinda 40 yapmanjak unjun da jap pakbiyo dima anjek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don nonen yanj anteban awit. Yanj dima anen kanj, Pinjokp da nin tagi nindapjak yanj yawit. Do gak dima nandanj yobi. Gak da geni nandanjek nandanj yobi do sinjanj ekwanj.”

²² Yanj yanjban mibiltok amin da monjisok unjun yabegek yanj iyigit, “Gak tayanjok kinj gen nayil unjun do amin kinda dimasi iyiki.”

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

²³ Yanj anjek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yanj yoban opbal yanj yoyigit, “Jil kinj emat amin 200 gat, ae oskon akwanj amin 70 gat, ae janjwa timit amin 200 gat yanj timitjil. Timikbal tagap tanjek kalbi 9 kilok Sisaria kini.

²⁴ Yanj anjek Pol do os kinda kisi anjnonan anjek Pol anjutanj anjan gapman dakon mibiltok amin madep Peliksokon ankinj.”

²⁵ Yanj yoyinjek Peliks do papia kinda yanj mandagit,

²⁶ “Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi.

²⁷ Juda amin da unjun amin abidanjek anakba kimotjak do awit. Mani nak da unjun Rom amin kinda yanj kanj nandanjo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kinj uwalni da kisiron nanj abidagimanj.

²⁸ Anjek ni gulusuj kinda agit nanj abidawit unjun dakon mibilni nandak do anjek gen kokwin amin kabinikon anjiginj.

²⁹ Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kinda yapmak do anjek abidamanj yanj nayiwit. Mani gen yanj imgwit unjun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anjatno kimotjak bo ae dam tebanon yipnenj da aripmon gulusuj kinda dima agit.

³⁰ Ae Juda amin da si anakba kimotjak do pasilikon da gen yanj anteban awit unjun nandanjek tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yanj iman unjun kisi gagon obinjek mibilni nido gen yanj iman unjun gak da inamon yanj tenjenoni do yoyisat.”

³¹ Kalbi emat amin gen unjun guramigek Pol abidanj anjan kokup pap Antiparis unjunon ankiwit.

³² Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unjun tobil iyi da yomakon kinakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria anjan kiwit.

³³ Oskon agipgwit amin Sisaria kinj altanjek gapman dakon mibiltok amin madep do papia unjun iminjek Pol yo kisi unjun da kisiron yipgwit.

³⁴ Gapman dakon mibiltok amin madep da papia unjun manjinjek Pol yanj iyigit, “Gak provinsgo dukon?”

Yanjban Pol da iyigit, “Nak provinsno Silisia.”

³⁵ Yanjban iyigit, “Gen yanj gamanj amin da abinj altanjakwa gengo don nandakenj.” Yanj iyinjek obip amini yoyinjban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unjunon yipmanjek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kinda mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusun nan agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit.

² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban wijakwan Tetulus da Pol gulusun agit dakon mibili yan iminek Peliks yan iyigit, "Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emari mini yaworisi ekwaman. Gak nandak nandakgo tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anjaki abisok tagisi ekwaman.

³ Unjun do anjek nin gak do but galaksi nandanek ya yanji gayaman.

⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipnen unjun tagi dima. Do nandan yawok nimejek genin pisipmisok on nandan nibi do gayaman.

⁵ "On amin yokwi morapmisi panalon aban koman. On miktimon kokup kisi morapnon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi an. Ae Juda amin nin nipman degek nandan gadat iwakjwari kinda awit. Amin da unjun kabi do Nasaret Amin yan yon. Unjun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak.

⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep anupbal aban telagi dima tosak do pini anjakwan abidagiman.

⁸ Do gak da gaga iyinaki gen morap yan imaman unjun bami yoman yan iy yanjakwan nandaki."

⁹ Yan yanjakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonjiek yan yawit, "Gen morap yosok unjun bamisi yosok."

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak an iban Pol da yan yagit, "Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yan namen dakon kobogi gayik do tagisi nandisat.

¹¹ Amin yoyiki kan yan gayikdan, nak Pinjop gawak im do anjek Jerusalem kin altanjek gildat 12 kabi egipgum.

¹² Juda amin nandanakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnikon bo kokup papmon amin panmuwugek upbalap ani do butni dima sugagin.

¹³ Abisok gen on yan naman dakon bami kinda dima golikdan. Unjun top yon.

¹⁴ Mani gen bamisi unjun yan. Nak babiknin dakon Pinjop gawak iminek Yesu Yolyol Kosit nan agisat. Juda amin da unjun kosit do nandan gadat iwakjwari kinda yan yon. Nak gen teban morap ton ae kombi amin da gen morap mandawit unjun nandan teban tosot.

¹⁵ Pinjop da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron ban paban pidokdan unjun do nandan teban tanjek egisat. On aminyo kisi yan gin nandanek ekwan.

¹⁶ Yan do anjek bisapmi bisapmi Pinjop da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusun no mini egipben do kilani tebaiasi asat.

¹⁷ "Nak bilak di kokup iwakjwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin panpulugok do monen panapgum, ae Pinjop do mukwa sok do kisi apgum.

¹⁸ Nak Telagi Yut Madepmon kik do anjek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonjisek da upbalapmi mini egipguman.

¹⁹ Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit unjun da nak abidawit. Unjun amin kabi kisi pigiman da abisok gak da inamon gen yan naman tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgaman da nak do gen di yan nam do nandan kan, abisok gak da inamon agek gen yan namni kan tagi.

²⁰ On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da inamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusun no nan kawit unjun nanji gayini do yoyi.

²¹ Nak gen kalonji kinda gin gen papmon da yan yagin, "Pinjop da amin kimakbi aeni paban pidokdan unjun nandan teban tosot. Yan nandisat do ji da nak gen pikon nepman."

²² Peliks unjun Yesu Yolyol Kosit unjun dakon mibili kili nandan mudagit. Do Pol gen unjun yan mudanakwan Juda amin jomjom ani do yoyinek yagit, "Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da pinjakwan genji dakon yan dagok don an daben."

²³ Yan yoyinek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, "Pol dam tebanon yipmanjek tebai dima wamni. Ae notni da anpulugok do apba kan, dima kirinjik yobi."

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgum

²⁴ Gildat kabi di egi mudanakwa Peliks gat minatni Drusila gat apgumal. Drusila unjun Juda minat kinda. Peliks da Pol yan iban obin Yesu Kristo nandan gadan imim dakon mibili do iyinjakwan nandagit.

²⁵ Pol unjun anpak kilegi gat, ae amin iy do kila anjek anpak kalipmi pabin yopmanjek

egip egip dakon gen gat, ae Pinjok da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinjakwan Peliks da nandan pasalek yagit, "Gak nipmanj dek kiki. Don bikbikno kinda tanban kanj opbi do gen yipbo opjak."

²⁶ Peliks unun Pol da monen di iban dam tebanon nanj puluganj yipban kisak unun do kisi nandagit. Yanj nandagit do bisap morapmi Pol yanj iban opban gen yagimal.

²⁷ Don bilak bamori egi mudanjakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anjakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yanj do Peliks da Pol dam tebanon sign yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abinj gapman dakon tamo madep abidan yigek wasanjek Judia miktim kila agit. Anej gildat kapbi egi mudanjek Sisaria kokup pap yipmanjek Jerusalem wigigit.

² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yanj imgwit unun do iyiwit.

³ Iyinjek tebaisi yanj yawit, "Gak nin panj puluganjek yanji unun amin yipba Jerusalem wisak." Amin di kosiron pasilek Pol anjakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anjek gen unun iyiwit.

⁴ Yanba Pestus da yanj yoyigit, "Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjak pigikdisat.

⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusunj kinda agit kanj, unun amin da gen yanj imni."

⁶ Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanjakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi anj yutnon yigek Pol anjopni do yoyigit.

⁷ Yoyinban anjabinj yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol anjwasinj akgwit. Anej gulusunj yokwisi morapmisi agit yanj yanjek gen yanj imgwit. Mani gen unun bami mini isalsi yanj imgwit.

⁸ Yanba Pol da yanj yoyigit, "Nak Juda amin da gen tebanon gulusunj kinda dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusunj kinda dima agim."

⁹ Yanban Pestus unun Juda amin da but galak nandanj imni do anjek Pol yanj iyigit, "Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yanj gamen unudon nandakenj do tagi nandisal?"

¹⁰ Yanban Pol da yanj iyigit, "Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. Idon gin gen yanj namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusunj kinda dima agim unun gaga pakyanji nandisal.

¹¹ Nak si kimokgenj da aripmon sunj kinda agim kanj, tagi nikba kimokgenj. Mani top yanjek gen pikon nepgwit kanj, amin kinda da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak. Rom dakon kila amin madep Sisa dagin geno nandisak do nandisat."

¹² Yanban Pestus nandanj kokwin amin kabini gat gen yanjek unun da kwenon yanj iyigit, "Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikkisal."

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanjek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opgumal. Obinjek but galak gen iyinjek pi tamo on abidagil unun do nandando tagisi asak yanj iyigimal.

¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinjek yagit, "Peliks da amin kinda dam tebanon yipgut da egisak.

¹⁵ Nak Jerusalem wigigit bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da unun amin gen yanj imgwit. Yanj iminjek sunj agit dakon kobogi nak da yanj dagok anjapbo kobogi yokwi abidosak do yawit.

¹⁶ Yanba yoyigim, "Rom amin ninon gen teban kinda yanj tosok. Amin kinda da amin kinda gen yanj imjak kanj, amin unun da geni yanj imjak amin da inamon agek gen yanj iban kobogi tagi yosak. Yanj aban asi yo yokwi tagi anj imimi. Yanj dima ani kanj, Rom nin dakon gen teban yapmanjanj."

¹⁷ "Nak idon opgum bisapmon gen yanj imgwit amin nak gat kisi opgumanj. Obinjek nak bisap noknok dima agim. Pakgimanj da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unun amin anjopni do yoyigim.

¹⁸ Anjabinjakwa gen yanj imgwit amin da pidanj agek yo yokwisi kinda agit do bo yanj imdanj yanj nandagim. Mani dima.

¹⁹ Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinda unun iyi Pinjok anjak nianji anjek gawak iman unun do yawit, ae kinda unun amin kinda kimakgit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unun pidagit da egisak yanj yosok.

²⁰ Nak gen unun dakon mibili nandako dima pisagit do nianon da gen kokwin kilegi abenj yanj do antidok agim. Do Pol yanj iyigim, "Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yanj gamen unudon nandakenj do tagi nandisal?"

²¹ "Yanj iyiko Pol yanj yagit, 'Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kikenj.' Yanj yagit do dam tebanon sign egipjak do yanj dagagim. Unudon egakwan Sisakon

kigik dakon kosit anoman anek don yipbo kisak.”

²² Agripa da gen unun nandanek Pestus yan iyigit, “Nak da naga unun amin dakon geni nandaken do nandisat.”

Yanban Pestus da kobogi yan iyigit, “Anjwa yanakwan nandakdisal.”

²³ Gildat kinda do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi panek opgumal. Opbal emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anjakwa Pestus da Pol yan iban wigit.

²⁴ Wınjakwan Pestus da yan yagit, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwaman ji on amin do koni. Juda miyat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yan imgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anjakgo kimotjak do nayiwit.

²⁵ Mani nak da gulusun kinda si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikkisak.

²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinda nan mandan yipbo amin madepninon kisak unun dima nandako pisolok. Dam tebanon amin kinda yipbo kinjakwan gen yan imgwit dakon but piso gen kinda gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibilni pakyanji nandano pisanjakwan gen bami pa-piakon tagi mandaken.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

¹ Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyınban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iyi kutnok do gen yan yagit,

²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyanji nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan namınakwa nak naga anjuknok do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tanjakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyanji nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyanji nandan naman. Nak monınjisogon miktinnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem panji egipgum bisapmon kisi nandan namgwit.

⁵ Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iyi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak monji bilagi egipgumon da

wasanek Parisi amin kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramıkgim.

⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pinjok da babıknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot.

⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pinjok gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanek egısat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit.

⁸ Amin diwari ji nido Pinjok da amin kimakbi arıpmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyı kisi Yesu Nasaret amin dakon man abın yip do pi madepsi aben yanı nandagim.

¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yanı agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan namınakwa Yesu dakon telagi miyat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan anteban awiron nakyı kisi da si dapba kimotni do yagim.

¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yomınek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol panıkgim.

Pol da iyi Yesu nandan gadan imgut do iyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim.

¹³ Kila amin madep, nak yanı gayısat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinapbo tenıtenı madep kinda Kwen Kokup da pinban kagim. Tenıtenı unun tapmimi tonı tenıtenı agıt. Gildat dakon tenıtenı yapgut. Tenıtenı unun nak ae amin agıpguman ninon yangut.

¹⁴ Anek tenıtenı nıban nin kisi miktımın manpak mudagıman. Man pagek nandanapbo lbru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anıupbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanek gaga nan tepmi imısal.’

¹⁵ “Yan nayınban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anıupbal ak do pi asal.’

¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek manın gep do altan gamısat.

Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unjun dakon yanj tenjenok abi do manjin gepmandat.

¹⁷ Nak da gak anjktunanjapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwaktjwari Kabi da gak dima anjupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwaktjwari Kabikon kinj

¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanjek pilin tuk manji iminek but tobil anjek tenjenikon apni. Abinjek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pinjkopmon apni. Anek nak nandanj gadanj naminjakwa diwarini wiririk yobo telagi minjat amin kabinokon sanjbeni.”

Pol Pinjkop dakon pi agit unjun do iyigit

¹⁹ Pol sanjenek yanj yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Sokup dakon yo unjun kanjek geni dima kirinjikgim.

²⁰ Damaskus da wasanjek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin Nwaktjwari Kabikon agek Pinjkop dakon gen yoyinj tenjenjek yanj yagim, ‘Ji but tobil anjek Pinjkop nandanj gadanj imni. Yanj anjek asi but tobil ayinj yanj aman da dandani do anjak kilegisi ani.’

²¹ Gen unjun yanjapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanjek nikba kimokgenj do pini awit.

²² Mani Pinjkop da anjputuganjawan egi ananj wigim da abisok egisat. Yanj agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yanj tenjenosot. Gen on kalipsisgwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unjun banjin yosot.

²³ Yanj yawit, ‘Kristo unjun tepmi panjek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anek Israel aminon ae Amin Nwaktjwari Kabikon kwan Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjenji do yanj tenjenosak.’”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanjakwan, Pestus da madepsi yanj tidanjek yagit, “Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unjun da nandak nandakgo anjupbal ak.”

²⁵ Yanban Pol da yagit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanjakwan gen bami yosot.

²⁶ Unjun yo morap unjun nomansi altanj mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unjun kisi nandanj mudosok. Unjun do anjek pasol pasoli mini nomansi iyisat.

²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandanj teban tosol yanj nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yanj iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yanj nandisat, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yanj iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unjun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandanj, ji kisi nak yombem gin ani do Pinjkop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon panjteban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yanj yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unjun kisi pidanj akgwit.

³¹ Pidanj agek yut unjun yipmanj degek notni yoyinj yoyinj anjek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusunj kinda dima agit.”

³² Yanj yanjakwa Agripa da Pestus yanj iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27-28)

Pol Rom kisak do tap wakgakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidanjek Itali miktimon kinej do yanj anteban awit. Anek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisoron yopgwit. Kila amin unjun mani Julius. Unjun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda.

² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigimanj. Tap wakga unjun Asia miktim dakon kokup pap diwari tonj unjodon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unjun nin gat kisi kigimanj. Provinsni unjun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgimanj. Unjodon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yanj iyigit, “Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unjun tagi anjputugoni.”

⁴ Unjun kokup yipmanj dek kinjapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktim tim tap binap tosok unjun da yongam anjakwan nin unjun tetgin da kigimanj.

⁵ Kinjek Silisia ae Pampilia Provins bamot yapmanjek tap binap mandanjek kokup pap Maira unjodon kinj altagimanj. Maira unjun Lisia Provinskon tosok.

⁶ Unjun kokup papmon Julius da tap wakga njwaktjwari kinda anjalon agit. Tap wakga unjun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kinda. Unjun tap wakga Itali kik do agit do nin unjodon wigigimanj.

⁷ Wigino mirim unjun dambi da apgut do tap wakga unjun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anjek don kokup pap Nidas anjkwaj agimanj. Mirim dambi da sigin abinjawan tap wakga

anjobilno miktim timjok kinda tap binap tosook unjun mani Krit unjun da anjonygam anjakwan mirim dima agit tetgin da kigiman. Kinjek Krit dakon miktim tomni diwat kinda yipban tap kaga kigit mani Salmone unjun da kapmatjok da yapmanjek kigiman.

⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anjakwa Krit dakon tap kidipmin nan yolek kigiman. Kin don kokup kinda mani Tap Waga Tamo Tagisi unjun kin altagiman. Kokup unjun kokup pap Lasia da kapmatjok tosook.

⁹ Nin yaworisi agek bisap madepsi nagiman. Anjek Juda amin da Pinjok do nandanek jap kelek ekwan bisap madepni unjun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anupbal akdisak yan nandanek Pol da yan yagit,

¹⁰ "Amin morap, gen dayisat unjun pakyañsi nandani. Nin kinapno bisap yokwisi kinda noman tan nimdisak. Anjakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdaman."

¹¹ Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unjun yagit do nandanab yo isali anjakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit.

¹² Ais bisapmon tap wakga unjun tamokon tagi dima panji akgan. Do amin morapmi da but kalon anjek yum Piniks kokup papmon panji egip do anjilik konej yan nandawit. Unjun ais bisapmon tagi egipner yan nandawit. Piniks unjun Krit miktimon saut tet do tosook, ae unjun da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unjun Krit dakon tap wakga panji akgan tamo kinda. Unjun mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori anjakwan Piniks tagi kinej yan nandawit. Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unjun ilikba winban Krit da tap kidipmin nan yolek kigiman.

¹⁴ Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi ton kinda apgut. Mani unjun Nod Tet Mirim yan yon. Unjun mirim da Krit miktim timon da apgut.

¹⁵ Abin tap wakga tebaisi tidanjanwan nin sigin kik do antidok agiman, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit.

¹⁶ Anjakwan nin kin miktim timjok kinda tap binap tosook mani Kauda unjun da manjikon da kigiman. Unjun da yongam timi di agit do nin pi madepsi anjek bot monin abisino bujon nolgit unjun ilitno apgut.

¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap waggakon winban tebaisi anteban awit. Yan anjek nap teban yopba tap wakga da mibilgan pukwa tap wakga dima tuwil

kisak do waman panjeban awit. Ae Aprika miktim unjun da kapmatjok niman tim yokwi kinda tosook mani Sitis unjun tap wakga da kin teban tosook yan do pasol pasol awit. Yan awit do tap wakga dakon imal ilikba pinba yum kanakwa mirim da tap wakga awilgit.

¹⁸ Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit.

¹⁹ Anjek gildat kinda do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit.

²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anjakwan gildat morapmi agipgumanon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgiman. Ae nin pulugan kinej yan kinda dima nandagiman. Nin kisisi pasildaman yan nandagiman.

²¹ Gildat morapmi jap dima nanjek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yan yoyigit, "Amin kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipguman tam, tap wakga dima yokwi tanban, ae yo morap dima pasilbam.

²² Mani abisok yan dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagin wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani.

²³ Nak Pinjok gawak imisat. Nak unjun dakon amin. Unjun dakon anelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek

²⁴ yanñsi nayik, 'Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da injamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pinjok da kili nandak, do amin morap gak gat tap waggakon ekwan unjun dima pasildan.'

²⁵ Pinjok dakon anjeloni da yan nayik, do ji dima pasolni. Pinjok top dima yosok. Gen nayik unjun yanñsi altanban kokdaman.

²⁶ Yum kanapno mirim da tap wagganin awil anji miktim tim kinda tap binap tosook unjun yipban tegar atdisak."

²⁷ Nin gildat 14 non Tap Adia unjun agek unjun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin ankapmat aman yan nandawit.

²⁸ Yan nandanek tap pakbi ilari bo ae kwen yan kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan kanek ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit.

²⁹ Yan kanek tap wakga kin tipmon tidanban wagil tuwil kisak yan do si pasalgwit, do tap wakga da bujikon kirat madep tap wakga abidanban akgan 4 kabi yopba pigiwit. Yan anjek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit.

³⁰ Tap wakga dakon pi monji unjun nian anjek tap wakga tayanjok yipman degek giptimnin panjutnoner yan do kosit wusik

awit. Do bot moniņi witdalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgaņ unun tomnikon da yopno pigini yaņ top yoyiwit.

³¹ Anjakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yaņ yoyigit, "On amin kabi tap wakgakon dima egipni kaņ, ji kisi pasildan."

³² Yaņban emat amin da bot moniņi aņteban awit nap unun mandan daganban tap da anan kigit.

³³ Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yaņ yoyigit, "Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak.

³⁴ Yaņdo, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji paņteban asak. Ji dimasi pasildan. Ae busuņ daganwanisok kinda dimasi pasildisak."

³⁵ Gen unun yaņ mudanek bret abidan amin morap da dabilon Pinkop ya yaņ iyinek bret pudanek nagit.

³⁶ Yaņ aban amin morap kisi dakon but tagisi anjakwa kisi da jap nawit.

³⁷ Nin morap kisi 276 yaņ da tap wakgakon agipguman.

³⁸ Jap aripninon nanek tap wakga tagap tosak yaņ do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

³⁹ Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da paņki atjak samo nimani toņ tagisi kinda kawit. Yaņ kanek nin unudon paņki atneņ kaņ tagisi yaņ nandawit.

⁴⁰ Yaņ nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgaņ unun dakon napni mandan daganba tap kagagwan tawit. Yaņ anek unudon gin tap wakga aņtebilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witdalgwit. Anek mirim da tap wakga pisonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yaņ anjakwa tap wakga unun tap kidipmin tetgin kigit.

⁴¹ Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tommo nimanon tebaisi tegeņek tagit. Yaņ anjakwan tap da tap wakga dakon buņi tidan tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanek wagil kikan yaņ nandanek si dapa kimotni do nandawit.

⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol ankutnanek dima dapa kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yaņsop anyongut. Anek tap pudan nandan amin tap pakbigwan manek unun da kalip ilenon wigini do yoyigit.

⁴⁴ Anjakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilenikon wigini do yoyigit. Yoyinban yaņ gin anek nin kisin ilenikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilenikon tagisi wigigiman. Wigek miktim timjok kinda tap binap tosoke unun mani Malta unudon obiman yaņ kokup amin da niyinba nandagiman.

² Unun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anningwit. Sikak manek kokup mirimisi agit do kindap paņ soņek unudon kindap alineņ do niyiwit.

³ Pol kilan kilan di paņmuwuk kindapmon soņakwan tuņon amin emari toņ kinda kindap tedep da yolban wigit. Wiņ Pol da kisiron ininek geni duban pigakwan tegeņ tagit.

⁴ Unun kokupmon amin da kanba Pol da kisiron tuņon amin unun telin telin aban kawit. Yaņ kanek iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, "Koni, on amin unun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kurwak, mani abisok kobogi yomyom pinkop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak."

⁵ Mani Pol da tuņon amin unun pam-balikban kindapmon manakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman tan ingut.

⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae unudon gin man pagek kimotjak yaņ nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altan ingut yaņ kanek nandak nandakni kulabak anek yawit, "On amin unun pinkop kinda."

⁷ Kindap soņ aligiman da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unudon tosoke. Kila amin unun mani Publius. Unun amin da nin timik yutnikon paņki gildat kapbi kilanin tagisi agit.

⁸ Publius dakon datni unun sot anek giptimi kindapni soņakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unun kok do wigek bisit an imin mudanek kisitni kwenikon wutjinek anmilip agit.

⁹ Yaņ aban unun miktim timon sot amin diwari kisisi apba paņmilip agit.

¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimeņek but galak do yo morapni ningwit. Ae tap wakga abidok do agiman bisapmon kosit agek nan panyo aneņ do yo unun tap wakgakon yopgwit.

Pol Rom kin altagit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipguman. Egek don tap wakga kinda abidanek kosit wasagiman. Unun tap wakga

ais bisapmon unjodon panjabin akgit. Tap wakga unjun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon monji bamotni unjun yayat dakon wupmi pasin yopbi.

¹² Nin tap wakga abidanek kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unjodon egipguman.

¹³ Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unjodon pakgiman da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman.

¹⁴ Unjun kokupmon Yesu nandan gadan ingwit amin di pindakgiman. Pindatno unjun da Sonda kinda nin gat egipnenj do niyiwit. Do unjun gat egek don miktim kosit Rom kokup papmon kigiman.

¹⁵ Kinapno Rom amin diwari Yesu nandan gadan ingwit amin da nin abaman yan nandanek nin timit do kision apgwit. Apba kokup kinda mani Apus Maket unjodon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanjek Pokgonj Yut Kapbi unjodon pindakgiman. Pindagek Pol tapmim panek Pinjok ya yan iyigit.

¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abin muwugakwa yan yoyigit, "Not kabi, nak nin dakon amin kabi ho ae babiknin dakon anjak pabin yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kision nepgwit.

¹⁸ Nepba Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokgen da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kikenj do nandawit.

¹⁹ Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim.

²⁰ Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unjun dayik do anek yan dabo aben. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban tonj. Unjun Mesaia kili apgut yanji nandisat. Yan do anek dam tebanon egisat."

²¹ Yan yanban iyiwit, "Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagiman. Ae Juda amin kinda da Judia miktim da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyiban nandagiman.

²² Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat njaknjari kinda awit unjun do gen yokwi yan yoba nandaman, do gaga dakon nandak nandak niyinbi nandanenj do nandaman."

²³ Yan yanek bisap kinda yipmanek don unjun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron amin morapmi unjodon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anjakwan Pol da Pinjok da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenan yomgut. Yan anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen tonj unjun ban yoyinek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit.

²⁴ Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit.

²⁵ Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yan yoyigit, "Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babikji do gen bamisi kinda yan yoyigit:

²⁶ 'Gak kin on amin kabi yan yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi sinjanek kokdan, mani dima kan nandanyo akdan.

²⁷ Unjun do anek on amin nandak nandak kositni kili soggwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan soggwit ae dabilni waman soggwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanyo aba pisanban nagon tobilba nak da panmilip abom."

²⁸⁻²⁹ Pol sanbenek yan yagit, "Unjun do ji nandani, Pinjok da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin Njwanjari Kabikon kwan unjun da mirak yopmanek nandakdan."

³⁰ Pol da yut unjun egipgut unjun si yuman nan nan anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abin abin anjakwa nandaban tagisi agit.

³¹ Anek Pinjok da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenanek Amin Tagi Yesu Kristo do yoyin dekgit. Gen yan tenjenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yan sop dima an ingut.

Pol da Rom Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol da papia on mandagit, nido Pol kin kokup pap Rom unjodon panmuwukbi egipgwit unjun pindat do nandagit. Unjodon bisap pisipmisok egek don Spen miktimon kin Gen Bin Tagisi yanj tenjenok do nandagit. Do mibiltok on papia nanj kalip yipban kigit. On papiagwan Pol da Kristo dakon Gen Bin Tagisi do pakyansu yanj tenjenosok, ae Yesu yolyol amin da ni anpak banj ani unjun do yosok.

Mibiltok Pol da gildat tagi yanj yoyinek ae Pinjkop da Rom panmuwukbi panpulugosak do bisit pi asak unjun do yoyigit. Anjek papia on mandagit dakon mibili yanj yagit, "Nandan gadat agak kosiron dagin Pinjkop da dabilon minjat aminyo kilegi dagoman" (1.17). Pol da yanj yosok, Juda amin bo ae Amin Nwaktjwari Kabi kisi yokwi pakpak gin. Do Pinjkop da nandanj yawok yominek yokwikon banj timitjak kosit unjun kalonjisi kinda gin. Amin kinda Yesu Kristo nandanj gadaj imjak amin Pinjkop da yokwikon nanj abidokdisak, anjakwan unjun amin Pinjkop dakon notnisi dagokdisak, ae Yesu Kristo dakon sami ae padik padikyo dagokdisak.

Pinjkop da amin kinda yokwikon nanj abidosak kanj, egip egipni kalugisak. Pinjkop unjun gat egakwan Wupni unjun aminon tugosok. Do yokwi ae kimot da unjun amin abinj yipjak dakon tapminni minisi. Kilapmi 5 mon da 8 ron Pol da gen teban dakon mibili yosok, ae Telagi Wup dakon tapminni Yesu nandanj gadaj iman aminon pi asak unjun do yosok.

Kilapmi 9 non da 11 non Pol da jigini madep kinda do yosok. Pol iyi Juda amin kabikon nani kinda. Juda amin unjun kalip Pinjkop da iyi do manjigit. Mani Juda minjat aminyo morapmi da Yesu manji ingwit. Amin Nwaktjwari Kabi morapmi da Yesu dakon panjetni dagawit, mani Juda amin dima. Pol da yanj yosok, Gulusun unjun Juda amin iyi dakon. Pinjkop da yo madep unjun iyikon ak do nandagit unjun dima kanba pisagit. Mani Pol da Juda minjat amin kabi Yesu dakon minjat amin kabikon don abinj sanbekdan yanj nandagit.

Gen mibi do Pol da panmuwukbi ni anpak banj ani unjun do yosok. Pol da amin do but dasi galak tanj yomyom anpak ani unjun do morapmisi yosok. Ae Pinjkop dakon pi agak dakon anpak do yosok, ae gapman da yongamgwan egip egip, ae amin panpulugok anpak gat do yosok.

*Nandan gadat kosiron dagin Pinjkop da dabilon amin kilegisi aman
(Kilapmi 1-4)*

Pol da yabekbi pini do yosok

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon oman monji da papia on mandisat. Unjun da nak yabekbi pi aben do yanj namgut, ae Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok aben do manjin nepput.

² Kalip Pinjkop da Gen Bin Tagisi unjun do yanj teban tok aban kombi amin da gen unjun Pinjkop da telagi papiakon mandawit.

³ Gen Bin Tagisi unjun da Monji do yosok. Unjun amin daganek Kila Amin Madep Dewit da kabikon da altagit.

⁴ Ae Pinjkop da kimoron nanj aban pidagit bisapmon Telagi Wup da Amin Taginin Yesu Kristo unjun Pinjkop dakon Monji tapmin madepni tanj imisak yanji noligit.

⁵ Yesu da pi agit do anjek Pinjkop da nin do yo tagisi anj niminek yabekbi pi anej do yanj mudanj nimgut. Nin da yanj yomno Amin Nwaktjwari Kabikon amin morap Yesu nandanj gadaj iminek geni guramigakwa man madep pasak do anjek nin manjin nipgut.

⁶ Jiyo kisi yanj ilit nandanek Yesu Kristo da kabikon sanbewit.

⁷ Rom amin, Pinjkop da ji do but dasi galak tanj daminek iyi dakon amin kabi ani do yanj damgut. Nak on papia ji do mandanj damisat.

Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandanj yawotni gat ae but yawotni gat jikon tosak do bisit asat.

Pol Rom amin pindat do nandagit

⁸ Nak mibiltok yanj dayisat. Miktimi miktimi amin morap da ji dakon nandanj gadat do madepsi yonj, do ji do nandanek Yesu Kristo da manon Pinjkop ya yanji iyisat.

⁹ Pinjkop iyi nandisak, bisapmi bisapmi ji do nandanek bisit asat. Nak Pinjkop Monji dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok asat unjun but dasi nandanj kimagek asat.

¹⁰ Nak bisit yanj iyisat, jikon apbenj do nandisak kanj, kosit kinda yipmanj naban jikon tagi apbenj.

¹¹ Nak ji dandak do galagisi nandisat, nido wupji dakon yo tagisi di dabo panjek tebaisi atni do nandisat.

¹² Nandak nandakno yanj tosak, ji dakon nandanj gadat da nak anteban anjakwan nak dakon nandanj gadat da ji panjeban asak.

¹³ Not kabi yanji nandanj, nak bisap morapmi jikon ap do nandagim. Nido Amin Nwaktjwari Kabikon pi abo nandanj gadat awit unjudej gin jikon ak do nandisat. Mani bisap morapmi yo diwari da kosit sopman namanj.

¹⁴ Pinjkop da pi namgut unjun Grik amin, ae Grik amin dima, ae nandan kokwini kilegi amin, gat ae nandan kokwini tagi dima amin, unjun kisi panpulugokej do pi namgut. Unjun aminon pi dima aben kan, gomano ton yan asak.

¹⁵ Yan do anek Rom amin jiyo kisikon Gen Bin Tagisi yan tenjenokej do galagi madepsi nandisat.

Gen Bin Tagisi unjun Pinjkop dakon tapmimni

¹⁶ Nak Gen Bin Tagisi unjun do dima mayak tosot. Nido, unjun gen kagagwan Pinjkop dakon tapmimni tosok, do unjun gen da amin morap nandan gadat an unjun yokwikon ban timikdak. Mibiltok Juda amin timikdak, ae Amin Nwakjwari Kabiyo kisi timikdak.

¹⁷ Pinjkop nianjon da amin kilegi yan niyisak unjun do Gen Bin Tagisi da nolisak. Nin nandan gadat anjapno unjun do anek Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Wasok wasok unjun nandan gadat, ae wasipyo kisi unjun nandan gadat kalongin. Gen kinda Pinjkop da papiakon tosok unjun do yosok.

"Amin kilegi unjun nandan gadat anek egipdan."

Amin kisi morap da Pinjkop manji imgwit

¹⁸ Pinjkop Kwen Kokup da anpaknin kokwin anek butjapni nolisak. Unjun da amin morap manji iminek anpak yokwi an amin unjun do butjap madepsi nandan yomisak. Unjun amin da anpak yokwi anek gen bami witjinba ton.

¹⁹ Unjun amin Pinjkop dakon mibili kili nandawit, nido Pinjkop da iyi kili yoligit.

²⁰ Pinjkop da yo morap wasagiron da win abisok ekwamanjon unjun yo morap pindagek Pinjkop dakon mibilni pasili ton unjun nomansi pindakgan. Pinjkop dakon egip egip nianjensi, ae tapmimni toktogisi tosok unjun pindakgan, do amin kinda da nak Pinjkop dima nandan imisat yan yogogi minisi.

²¹ Asi, Pinjkop nandan imgwit, mani unjun Pinjropsi yan nandanek mani anjksinjek ya yan iyik do dima nandawit. Nandak nandakni upbal tawit, ae nandan kokwini tagi dima anakwa butni pilin tuk awit.

²² Nin nandan kokwinin tagisi yan yawit, mani nandan kokwini tagi dima amin dagawit.

²³ Unjun da Pinjkop tilimni ton egip egip teban egisak unjun manji iminek dima gawak imgwit. Yum kanek amin egi kimak kimak amaj unjun dakon wupmi gat, ae minam, ae bit kilapyo gat, ae birombak mibili mibili dakon wupmi wasanek gawak yomgwit.

Minjat aminyo da anpak yokwi mibili mibili awit

²⁴ Yan awit do Pinjkop da yum pindagakwan yokwi dakon galaktok yolek notni da giptimon yumabi anpak injanisi an an awit.

²⁵ Unjun amin da Pinjkop dakon gen bami yipmanjek top gen ban yolgwit. Anek Pinjkop yo morap wasagit unjun manji iminek yo morap wasagit unjun ban gawak yominek omani anjomgwit. Mani Pinjkop yo morap wasagit unjun nanjin toktogisi anjksin kimori. Unjun asi.

²⁶ Unjun Pinjkop manji imgwit, do Pinjkop da yum pindagakwan anpak mayak mayagi ak do but kindap pawit. Anek minjat da minjat eyo dakon anpak yipmanjek minjat notni gat anpak yokwisi awit.

²⁷ Ae wiliyo kisi minjat eyo anpak yipmanjek wili notni gat anpak dima agagi ak do but kindap madepsi pawit. Anek anpak yokwisi awit unjun da aripmon kobogi do yo yokwisi timikgwit.

²⁸ Pinjkop egisak yan nandawit, mani manji iminakwa Pinjkop da yum pindagakwan iyi dakon nandak nandak yokwini yolgwit. Anek anpak yokwi dima agagi awit.

²⁹ Unjun anpak yokwi mibili mibili anek, wagat wagat, ae nandaba yokwi tok, ae pindak galaktok, ae amin dapba kimot dakon anpak, ae emat, ae top gen, ae gwayen yok unjun aminon tugosok.

³⁰ Ae amin panjupal ak do gen yokwi yon, ae Pinjkop do nandaba yokwi tok an, ae butjapmon da gen pap yon, ae pibit tidok an. Ae anpak yokwi kalugi panalon an, ae menj datyo dakon gen dima guramikgan.

³¹ Unjun nandak nandakni tagi mini, ae iyi dakon yan teban tok geni yapmangan, ae bupmini mini, ae diwari yopyop anpak dima an nandan.

³² Pinjkop dakon gen teban kilegi da anpak yokwi unjuden an amin si kimotni do yosok unjun nandan, mani yum kanek unjun anpak yokwi morap sign an. Ae unjun gin dima, amin diwari da unjun anpak yokwi anakwa si jonjigan.

2

Pinjkop da amin dakon anpakni kokwin kilegisi asak

¹ Ji amin suganek anpakni kokwin an amin yan dayisat, ji disi do sun kinda dima agiman yan yogogi mini. Ji amin suganek anpakni kokwin an bisapmon, unjun disiyoy kisi do yon. Nido, anpak yokwi an unjun disiyoy kisi yan gin an.

² Nin nandaman, Pinjkop da unjoden amin kokwinigek kobogi yokwisi yomisak, unjod kokwin kilegikon da asak.

³ Gak amin suganjek anpakni kokwin asal, mani gagayo kisi anpak yokwi yan gin asal. Gak Pinjkop da gen yan gaban tagi pulugan kiker yan nandisal, ma?

⁴ Pinjkop da anpak yaworisi anjaminek kobogi tepmi dima gaminek gak do jomjom anejisak unjod do nandabi yo isali asak, ma? Gak da but tobil abi do anjek anpak yaworisi anjamisak. Gak unjod dima nandisal, ma?

⁵ Mani, gak but teban anjek but tobil ak do dima nandisal. Yan anjek Pinjkop da kobogi yo yokwisi anjamdisak dakon yo gaga madepsi panmuwuk kakwasal. Ae Pinjkop da minjat aminyo gen kokwini kilegisi anyomdisak bisap madepmon butjap madepni anjalon anakwan gak kobogi yokwisi timitdisal.

⁶ Pinjkop da
“amin kalon kalon anpak awit da aripmon kobogi yomin yomin akdisak.”

⁷ Amin diwari anpak kilegisi ak do pi madepsi an kimagek Pinjkop gat Kwen Kokupmon tagisi egek man madep gat tilimni gat ae egip egip teban timit do wusik wusik an. Pinjkop da unjod amin do egip egip dagok dagogi mini yomdisak.

⁸ Mani, amin diwari iyi dogin nandan gen bami manji iminek anpak yokwisi an amin unjod Pinjkop dakon butjapni abidokdan.

⁹ Amin morap anpak yokwi an unjod jigi tepmiyo madepsi pakdan. Mibiltok Juda amin da paba Amin Nwakjwari Kabi kisi da pakdan.

¹⁰ Mani, amin morap anpak kilegi an unjod tilim gat ae man madep gat ae but yawot gat timitdan. Mibiltok Juda amin da timikba Amin Nwakjwari Kabi kisi da timitdan.

¹¹ Nido Pinjkop da minjat amin morap tilak kalonikon gin kokwin asak.

¹² Amin Nwakjwari Kabi Pinjkop dakon gen teban dima abidawit, mani yokwi aba Pinjkop da kobogi do yo yokwisi an yomdisak. Ae Juda amin da gen tebani abidawit, do yokwi aba gen tebani unjod yolek gen yan yomdisak.

¹³ Nido, gen teban isal dogin nandan amin unjod Pinjkop da dabilon amin kilegi dima. Gen tebani guramikan amin banjin Pinjkop da amin kilegi yan yooyisak.

¹⁴ Amin Nwakjwari Kabi unjod Pinjkop dakon gen tebani dima abidawit, mani diwari iyi da nandak nandagon da gen teban guramikan. Pinjkop dakon gen teban dima abidawit, mani butnikon da anpak yokwi tagiyo iyi kokwinikan.

¹⁵ Unjod da yan nolisak, Pinjkop dakon gen teban butnikon kili mandabi. Ae

Pinjkop dakon galak tok nandan, do bisap diwarikon butnikon da suj aman yan nandan, ae bisap diwarikon tagi aman yan nandan.

¹⁶ Bisap kinda apdisak, unjod bisapmon Pinjkop da Yesu Kristo obakon da amin morap kisi dakon anpak pasilikon da awit unjod kokwin akdisak. Gen Bin Tagisi yan tenjentosot unjod da unjod do yosok.

Juda amin gen teban da panpulusak yan nandan

¹⁷ Juda amin ji yan nandan, Pinjkop da gen tebani nin do nimgut, do nin do tagisi nandisak. Ae ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinjkop dakon notnisi ekwaman” yan yon.

¹⁸ Ji Pinjkop dakon galaktok nandan. Ji gen teban dakon nandak nandak morapmi kili pawit, do anpak kilegi unjod tagisi yan yon.

¹⁹⁻²⁰ Ji yanji nandan teban ton, “Gen tebanon nandak nandak tagisi morap gat ae gen bami gat timikgaman, do nin amin dabili mini dakon kosit yolik amin, ae pilin tukgwan ekwan amin dakon tenjentini. Nin nandan kokwini tagi dima amin gat ae minjat monjiyo kisi dakon yoyindetni” yan nandan teban ton.

²¹ Asi, ji amin morapmi yoyin dekan, mani mibili nido ji disi ban yoyindet dima an? Amin kabo dima noni do yoyan, mani ji disi kabo dima bo non?

²² Ji “Yumabi anpak dima ani” yan yon. Mani disi yumabi anpak dima bo an? Ae ji kokup kidat gawak yomyom do dimasi agagi yan yon, mani Amin Nwakjwari Kabi dakon kokup kidat gawak yomyom yutnon yoni kabo dima bo timikgan?

²³ Ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinjkop dakon gen teban pakyansi nandaman” yan yon. Mani ji disi gen teban kirinjigek Pinjkop dakon man abin yipmanjan.

²⁴ Pinjkop dakon papia da unjod anpak do yan yosok:

“Juda amin ji da anpak yokwi an do anjek Amin Nwakjwari Kabi da Pinjkop dakon man abin yipmanjek jigilak gen yan iman.”

Giptim mandak dakon anpak bamisi

²⁵ Asi, gak gen teban guramiki kan, giptim mandak anpak unjod da anpak tagisi asak. Mani gen teban kirinjital kan, gak giptimo dima mandabi Amin Nwakjwari Kabi yombem dagosol.

²⁶ Ae amin kinda giptimi dima mandabi da gen teban guramikidak kan, unjod amin giptimi mandabi yombem.

²⁷ Asi, Juda amin ji Pinjkop dakon gen teban abidawit, ae amin da giptimji mandawit. Mani ji gen teban kirinjikanj kanj, Amin Nwakjwari Kabi dakon anjak tagi da Juda amin ji amin yokwi yanj dolikdisak, nido iyi giptim mandak dima anj mani gen teban guramikganj.

²⁸ Juda aminon da altanji da Juda amin bamisi dima asak. Ae giptim mandak anjak unjun kwen giptim dakon yogin dima.

²⁹ Amin kinda Pinjkop da butni kanjan tagisi asak unjun amin Juda amin bamisi. Giptim mandak dakon anjak bamisi unjun Pinjkop dakon gen teban guramit anjak da dima anjalon asak, Pinjkop dakon Wup da amin buron anjalon asak. Unjun amin amin da mani dima awikwanj, Pinjkop da mani awigisak.

3

Anjak yokwi da anjak tagi aripmi dima abinjijjak

¹ Do gak Juda amin kinda kanj, unjun da nianon da gak anpulugosak? Ae giptim mandak dakon anjak unjun da Juda amin tagi panpulugosok, bo dima?

² Unjun da madepsi panpulugosok. Pinjkop da Juda amin do yo tagi mibili mibili yomgut. Mibiltok unjun da geni kila ani do yomgut.

³ Asi, diwari da geni dima guramikgwit. Yanj awit do Pinjkop da yanj teban tok agit unjun tagi kirinjijjak?

⁴ Unjun dimasi! Asi, amin morap top amin gin, mani Pinjkop kalon gin bami yogok amin. Unjun do Pinjkop gen papia da yanj yosok: "Pinjkop gak anjak kilegikon da gen yanj namisal.

Ae gen pikon gepni kanj teban tokdisal."

⁵⁻⁶ Nin dakon anjak yokwinin da Pinjkop dakon anjak kilegisi nomansi antentent asak kanj nianj yonenj? Pinjkop da yokwinin dakon kobogi niban suj asal yanj tagi iyinenj? Unjun dimasi! Unjun amin dakon nandak nandak gin. Pinjkop bisapmi bisapmi anjak kilegikon da pi dima asak kanj, nianon da minjat amin morapyo kokwin akdisak?

⁷ Amin diwari da yanj yonj, "Nak dakon top geno da Pinjkop dakon geni bamisi antentent anjek man madepni awigisak kanj, nianon da amin yokwi yanj nayinjek kobogi yokwi namisak?"

⁸ Ae amin diwari da gen yokwi yanj yonj, "Kili anjak yokwi anjapno unjudon da anjak tagi noman tanban." Amin diwari da yanjba yokwi tok anj naminjek gen yokwi unjuden nak da yosot yanj yonj. Pinjkop da kokwin

agakni kilegikon da unjun amin kobogi yokwisi yomdisak.

Amin kinda da anjak kilegi kinda dima asak

⁹ Do nianj? Juda amin nin da amin diwari yapmanjamanj? Unjun dimasi! Nak kili dolit, Juda amin gat ae Amin Nwakjwari Kabi gat nin kisi yokwi dakon tapmim da nin tebai wamanjak.

¹⁰ Unjun do Pinjkop gen papia da yanj yosok: "Amin kilegi kinda dima egisak. Minisi.

¹¹ Nandak nandakni tagisi amin mini.

Kinda da Pinjkop wisinj kok do pi dima asak.

¹² Amin kisi morap Pinjkop manji iminjek yokwi tawit.

Kinda da anjak tagi kinda dimasi asak."

¹³ "Gen kagani unjun kimakbi tamo yombem.

Top gen morapmi yonj."

"Unjun amin dakon pakbi emari tonj gen dulumnikon da mojn."

¹⁴ "Bisapmi bisapmi amin jobit yominjek panjasak ak do gen yonj."

¹⁵ "Unjun tepmisi amin dapba kimotni do kwanj.

¹⁶ Unjun dukwan dukwan amin panjupbal anjek jigi yom do akwanj.

¹⁷ Amin gat but kalonj egip dakon mibili dimasi nandanj."

¹⁸ "Unjun Pinjkop do dimasi pasolgonj."

¹⁹ Nin nandamanj, gen morap gen tebanon tonj unjun amin morap gen teban da yongangwan ekwanj unjun da guramitni do tonj. Do amin kinda da "nak amin kilegi" yanj aripmi dimasi yosak. Nin kisi morap miktimon ekwamanj Pinjkop da dabilon diwarinin tonj.

²⁰ Do gen teban guramit kosiron da amin kinda Pinjkop da dabilon kilegisi dima egisak. Dimasi! Gen teban da nin diwarinin tonj yanj nolisak, unjun gin.

Kristo nandanj gadanj iman amin unjun amin kilegi

²¹ Mani abisok Pinjkop da ni kosiron da amin kilegi yanj niyisak unjun nolisak. Unjun gen teban guramit kosiron da dima. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon papia gat da nianon da kilek tonen unjun do yanjkwok kili awit.

²² Minjat amin morapyo Yesu Kristo nandanj gadanj iman unjun Pinjkop da amin kilegisi yanj yoyisak. Kosit njwakjwari kinda dima tosok. Amin morap Pinjkop da dabilon arip gin.

²³ Nido nin kisi morap yokwi agimanj, ae Pinjkop gat Kwen Kokup aripmi dima egipmi.

²⁴ Mani Pinjkop da nin do nandan yawok nimanek minat aminyo kilegi yan niyisak. Unjun Yesu Kristo da nin yuman nan nipgut do anek yan niyisak.

²⁵ Pinjkop da Yesu kimagek yawini da minat amin morapyo nandan gadan imni unjun dakon yokwini wiriritjak do manjigit. Unjun agit da gen kokwin agakni unjun kilegisi yan nolisak. Nido kalip minat aminyo yokwi aba yo yawori an yominjek kobogi tepmi dima yomgut.

²⁶ Ae abisok bisapmon iyi kokwin agakni unjun kilegisi yan nolik do amin morap Yesu nandan gadan iman unjun amin kilegi yan yoyisak.

²⁷ Do gen teban yolek unjun kosiron da nin amin kilegi dima aman. Pi kinda anek dima, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman, do amin kinda da iyi do dima nandaban wigisak.

²⁸ Nido nin nandan, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman. Gen teban yolyol kosiron da dima.

²⁹ Pinjkop unjun Juda amin dakon Pinjkop gin? Unjun dimasi. Unjun Amin Nwakhwari Kabi kisi dakon Pinjkopni.

³⁰ Nido Pinjkop unjun kalonji kindagin egisak, ae nandan gadat kosiron da Juda amin giptimi mandabi ae Amin Nwakhwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi nandan gadan iminjakwa timikdak.

³¹ Do nandan gadat anek gen teban yum konej? Unjun dimasi. Nin nandan gadat bamisi anek gen teban jonjigaman.

4

Abraham da nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit

¹ Yan do nin babiknri Abraham do nian yonen?

² Abraham anpak kilegi gin anek unjun kosiron da kilegi man pagit tam iyi mani tagi awikwan. Mani Pinjkop da dabilon unjun kosiron da kilegi man dima pagit.

³ Pinjkop gen papia da unjun do nian yosok? Yan yosok:

“Abraham Pinjkop dakon gen do nandan gadat aban amin kilegi yan iyigit.”

⁴ Amin pi anek tomni timikgan unjun do but galak dakon yo yan dima yoman. Unjun tomni timikgan yan yoman.

⁵ Mani amin kinda pi dima anek nandan gadat asak unjun amin Pinjkop yokwi pakpak kokwin anek kilegi man yomisak unjun da dabilon kilek toso.

⁶ Dewit kisi da unjun do yagit. Amin anpak tagi ak do pi madep dima an unjun Pinjkop da

dabilon amin kilegi dagon, ae unjun da kisi kisi tagi ani unjun do yagit.

⁷ Dewit da yan yagit:

“Amin Pinjkop dakon gen tebani yapba gulusunni unjun yopman yominjek diwarini wiririkdak unjun amin kisi kisi ekwan.”

⁸ Amin kinda yokwi aban Amin Tagi da kobogi im do sanbenek dima nandisak unjun amin kisi kisi ekwan.”

⁹ Ji nian nandan? Juda amin giptimi mandabi unjun dagin gisami ton ekwan? Bo Amin Nwakhwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi da gisami ton ekwan? Kisi bamot gisami ton ekwan. Nin yan yoman, Abraham nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

¹⁰ Abraham nian aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit? Giptimi mandagit bo don mandagi? Unjun giptimi dima mandanjan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

¹¹ Giptimi dima mandanek nandan gadat anjan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit. Anek don Abraham unjun amin kilegi kinda yan dakon tilak do giptim mandak dakon anpak imgut. Yanjo, Abraham unjun amin morap giptim dima mandanek Pinjkop nandan gadan iba amin kilegi yan yoyisak dakon datnisi egisak.

¹² Ae Abraham unjun giptimi mandabi amin kabi dakon dat yo kisi egisak. Mani amin giptimi mandanek nandan gadat dima an amin unjun dakon datni dima egisak. Amin morap giptimi mandanek Abraham da giptimi dima mandanek nandan gadat agit yan gin nandan gadat an amin dakon datni egisak.

Pinjkop dakon yan teban tokni unjun nandan gadat amin morap kisi do tonj

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham gat babikni gat do miktin morap kisi yom do yan teban tok agit. Abraham gen teban yolakwan unjun do anek yan teban tok dima an imgut. Nandan gadat gin anjan amin kilegi yan iyinjek yan teban tok an imgut.

¹⁴ Gen teban yolgan amin dagin Pinjkop dakon yan teban tokni timitni kan, nandan gadat unjun yo isali asak, anjan yan teban tokni unjun bami mini an mudokdan.

¹⁵ Amin da gen teban yapmanakwa Pinjkop da butjan nandan yomisak. (Mani gen teban mini kan, gen kirinjit dakon diwarini mini.)

¹⁶ Pinjkop da Abraham gat babikni don altanek egipdan unjun do nandan yawok yominjek yan teban tok an yomgut. Do Pinjkop da yo unjun manjin yomgut unjun timit do nandan gadat anek tagi timitni. Unjun

yo gen teban yolgan amin dogin dima ton, amin morap Abraham da nandan gadat agit yan gin an amin kisi da yo unun timitdan, Abraham unun nin morap kisi dakon datnin.

¹⁷ Unun do Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Nak da gak gepbo miktimi miktimi amin egi an an kwan unun dakon datni egipdisal.”

Pinjkop unun nandan gadan imgut da dabilon Abraham unun datnin egisak. Unun Pinjkop dagin amin kimakbi egip egip yomisak, ae yo dima tawit unun gen yanjakwan noman ton.

¹⁸ Abraham unun Pinjkop da yan teban tok an imgut unun aripmi dimasi noman tokdan yan nandagit, mani miktimi miktimi amin egi an an kwan unun dakon datni egipdisat unun do nandan gadat tebaisi agit. Pinjkop da kili iyigit:

“Babikgo da madepsi iren tokdan.”

¹⁹ Abraham unun bilakni 100 do monji aripmi dima panjalagi, ae minatni Sara unun yo kisi monji aripmi dima panjalagi agit, mani nandan gadatni dima yawogek tebaisi tagit.

²⁰ Pinjkop da yan teban tok an iban but bamot anek nandan gadatni dima yipman dekgit. Nandan gadatni sigin teban tanjakwan Pinjkop do man madep imgut.

²¹ Ae Pinjkop da yo ak do yan teban tok agit unun aripmi tagi akdisak yansi nandan teban tagit.

²² Yan do anek Pinjkop da Abraham dakon nandan gadatni kanjek “amin kilegi yan iyigit.”

²³ Gen unun mandabi unun yan: “Pinjkop da amin kilegi yan iyigit” gen unun Abraham dogin dima mandabi.

²⁴ Gen unun nin kisi do yosok. Nin Pinjkop Amin Taginin Yesu kimoron nan aban pidagit unun nandan gadan imaman amin Pinjkop da amin kilegi yan niyisak.

²⁵ Pinjkop da Yesu nin dakon diwarinin wiriritjak do yum kanjakwan amin da anjakba kimakgit. Ae nin da kilegi man panen do anek kimoron nan aban pidagit.

Nin Kristo gat kisi kimakgiman ae unun gat kisi egip egip abidagiman

(Kilapmi 5-8)

5

Pinjkop da nin minat aminyo kilegi yan niyisak

¹ Yan do anek nin nandan gadat ano Pinjkop da minat aminyo kilegi yan

niyisak. Do Amin Taginin Yesu Kristo da panpuluganban nin Pinjkop gat but kalon ekwaman.

² Yesu da minat aminyo nandan gadat aman unun Pinjkop dakon nandan yawot kagawan piginej do yoma witdal nimgut da nin abisok unudon tebaisi akgaman. Anek nin Pinjkop da abin timikban Kwen Kokupmon iyi da tilim madepgwan egipner do nandan teban tanek jomjom aman, ae nin unun do nandanek kisik kisik aman.

³ Nin unun dogin kisik kisik dima aman. Jigi noman tan niman ununyo kisi do kisik kisik anen, nido jigi da nin dakon but panjeban anakwa jigikon tebaisi akgaman.

⁴ Ae jigikon tebai agek egip egipninon anpak kilegisi noman ton, ae unun anpak da nin jonjkan but galagon da nandan teban tanek jomjom anek ekwaman.

⁵ Ae jomjom aman unun isal dogin dima aman, nido Pinjkop da Telagi Wupni butninon tagal niban unun da Pinjkop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolinban koman.

⁶ Nin tapminnin mini da egapno Pinjkop bisap yipguron Kristo da abin yokwi pakpak amin nin do kimakgit.

⁷ Miktim amin ninon kinda da amin kilegi anpulugok do kimot ak do dima nandisak, mani amin tagisi kinda amin diwari da unuden amin anpulugok do tagi kimotni.

⁸ Mani nin yokwi pakpak sigin egapno Kristo da nin do kimakgit. Unun da Pinjkop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolinban koman.

⁹ Kristo dakon yawi da nin panjkilek aban nin amin kilegi agiman, do unun da nin madepsi panpuluganek panjutnanban Pinjkop da japmisi nandanek yokwi pakpak amin do kobogi yokwisi yomjak bisapmon tagisi egipdaman.

¹⁰ Nin Pinjkop gat uwal sigin egipguman bisapmon Pinjkop dakon Monji da kimagek uwal uwal tagit unun mosak dakon pi anek panmuwukban Pinjkop gat but kalon agiman. Yan agit do yansi nandaman, abisok Monji kalugi egisak do anek Pinjkop da nin yokwikon ban timitdisak.

¹¹ Ae unun gin dima, Amin Taginin Yesu Kristo da nin panpuluganban nin Pinjkop gat but kalon agiman, do nin unun do kisik kisik madepsi aman.

Adam da kimot anjalon agit, mani Yesu da egip egip anjalon agit

¹² Adam amin kalonj kinda dagin yokwi aban yokwi da miktimi miktimi amin nin kisi timikgit. Ae yokwi da kimot anjalon agit.

Aban miñat amin morapyo kisi kimot da timikgit, nido amin morap kisi yokwi awit.

¹³ Piñkop da Moses do gen teban dima iminjakwan yokwi miktimon kili tagit. Mani gen teban dima tagit do Piñkop da amin dakon yokwini dima manjigit.

¹⁴ Mani Adamon da wiñ Moses da bisapmon amin yokwi awit do kimot da miñat amin morapyo timikgit. Diwari Adam da Piñkop dakon gen irakgit unjudeñ dima awit, mani kimot da unjunyo kisi timikgit.

Adam unjun Yesu don altosak dakon tilak agit, nido Adam da yo agit unjun dakon bami miñat amin morapyo kisikon ireñ tagit.

¹⁵ Mani Adam dakon yokwi gat Piñkop dakon nandan yawotni gat unjun arip dima, unjun iyi iyi. Amin kinda, Adam, unjun da yokwi aban amin morapmi da kimakgwit. Mani Piñkop dakon nandan yawotni da kimot dakon tapmim abin yipmanjek miñat aminyo morapmikon madepsi tugan yomgut. Amin kalonji Yesu Kristo dakon nandan yawotni do anjek Piñkop da nin panpuluganban amin kilegi agiman. Yo unjun but galak do nimgut.

¹⁶ Piñkop da but galak do kilegi man nimgut unjun da yo madepsi asak, unjun da Adam da yokwi aban jigi pagiman unjun madepsi yapmanjak. Adam dakon yokwini do anjek Piñkop da miñat aminyo gen pikon yopmanjek kisi morap tasik toni do yagit. Mani Piñkop da but galak do yan agit: miñat aminyo yokwi morapmi aba nandan yawok yomiñek amin kilegi yan yoyigit.

¹⁷ Amin kalonj kinda da gen kirinjit aban unjun dakon yokwini da kimot anjalon aban kimot da kila amin madep kinda da yan amin morap pabin yopgut. Mani Piñkop dakon nandan yawok gat ae but galak yoni gat dakon tapmim da kimot dakon tapmim yapmanjek madepsi daman. Do nin yanjsi nandaman, miñat amin morap Piñkop dakon nandan yawot unjun abidonj Piñkop da amin kilegi yan yoyinjakwan amin kalonji Yesu Kristo da pi agit do anjek miktimon egipjak bisapmon tebaisi atdan.

¹⁸ Yanjo, amin kalonji da gen teban kirinjikban unjun yokwi do anjek Piñkop da amin morap kobogi yokwi timitni do gen pikon yopgut. Yan gin, amin kalonj kinda da anjak kilegi aban Piñkop da unjun agit do anjek nin amin kilegi yan niyinjakwan kalugi ekwaman.

¹⁹ Amin kalonji da gen kirinjit aban unjun do anjek amin morap kisi yokwi pakpak amin dagawit. Yan gin amin kalonji da gen guramit aban miñat amin morap kisi amin kilegi dagokdan.

²⁰ Amin da anjakni unjun yokwisi yan kan nandanyo ani do anjek Piñkop da gen tebani yoban abidawit. Mani amin da yokwi morapmisi aba yokwi awit da aripmon Piñkop da nandan yawot madepsi an yomgut.

²¹ Do yokwi da kila amin madep da yan yigek amin morap kimot anjalon an yomgut. Mani abisok Piñkop dakon nandan yawotni kila amin madep da yan yikdak. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anjek Piñkop da nandan yawok niminjek amin kilegi yan niyinjakwan egip egip dagok dagogi mini abidoman.

6

Nin Kristo gat kisi kalonji kimakgiman

¹ Do nin nian yoneñ? “Piñkop dakon nandan yawotni da madepsi ireñtosak do anjek nin yokwi sigin aneñ” yan tagi yoneñ, ma?

² Unjun dimasi! Nin kimakbi yombem do yokwi dakon yan ilit aripmi dima nandanjek yolyoli. Do nianon da yokwi sigin aneñ?

³ Nin Yesu Kristo gat gadanjek telagi pakbi sogiman bisapmon nin morap kisi Yesu gat kimot kalonji agiman. Ji unjun dima nandan, ma?

⁴ Telagi pakbikon nin Kristokon gadano kimot kalonji ano Piñkop da nin Kristo gat kisi wayikgit. Ae Dat da tapmim madepnikon da Kristo kimoron nan aban pidagit, do unjun da aripmon nin egip egip kalugikon egipneñ.

Nin Kristo gat kisi kalonji egipdaman

⁵ Nin Kristokon gadano unjun da kimot agit nin yo kisi yan gin kimakgiman, do unjun da kimoron da pidagit unjudeñ gin nin kimoron da pidokdaman.

⁶ Nin nandaman, but kalip dakon tapmim wagil minisi asak do anjek Yesu gat ae nin dakon but kalipnin gat kisi tilak kindapmon dapgwit. Do nin yokwi dakon oman amin sanbenek dima ekwaman,

⁷ nido amin kili kimakgit unjun yokwi dakon oman amini dima egisak.

⁸ Nin Kristo gat kisi kimakgiman, do nin unjun gat kisi egipdaman yanjsi nandan teban toman.

⁹ Nido nin yanjsi nandaman, Kristo kimoron da kili pidagit, do ae kimot kinda gat aripmi dima asak. Kimot tapmimi mini do sanbenek aripmi dima abin yipjak.

¹⁰ Kimot agit unjun yokwi dakon tapmim abik do anjek bisap kalonj kinda kimakban dagagit, mani abisok Piñkop man madep im do egisak.

¹¹ Do yan gin ji yan nandani, “Nin kimakbi yombem da yokwi da kisiron dima ekwaman. Nin Yesu Kristokon gadagiman, do Pinƙop man madep im do ekwaman.”

¹² Ji yokwi yipba unun da giptimji si kimori unun kilani dima asak. Yokwi da ilik pangwan giptim dakon galaktok yokwi di abam.

¹³ Ae ji yokwi yipba giptim diwatji kisi kila anƙawan anƙap yokwi dima ani. Ji kimakbi tamokon da pidawit da kalugi ekwan, do ji disi ban Pinƙop do paret ani. Anƙe Pinƙop yipba giptimji kalon kila anƙawan anƙap kilegi ani.

¹⁴ Yokwi da sanbeƙe kilasi dima akdisak, nido ji gen teban da kisiron dima ekwan. Ji Pinƙop dakon nandan yawot da kagagwan ekwan.

Nin anƙap kilegi dakon oman amin ekwaman

¹⁵ Nin gen teban da kisiron dima ekwaman, do nian anen? Nin Pinƙop dakon nandan yawot da kagagwan ekwaman do yokwi tagi anen? Unun dimasi!

¹⁶ Ji yan si nandani. Amin kinda dakon geni guramigeƙe oman an im do kini kan, unun amin dakon oman amin egipdan. Do unun da tilak ji yokwi do kinƙe geni guramitni kan kimot akdan. Mani Pinƙopmon kinƙe geni guramitni kan, amin kilegi akdan.

¹⁷ Kalip ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani abisok Pinƙop da geni daban but dasi nandanƙe guramigan, do ya yan iyinen.

¹⁸ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani Pinƙop da yokwikon ban timigeƙe anƙap kilegi dakon oman amin deƙgut da ekwan.

¹⁹ Nandan kokwinji aripmi dima, do mibili nandaba pisolak do anƙe tilak genon yosot. Kalip giptimji kalon yipba anƙap inani gat ae anƙap yokwisi mibili mibili gat dakon oman amin egipgut. Mani abisok giptimji kalon yipba anƙap kilegi dakon oman amin egipƙap dakon pi an kimotni. Yan anƙe ji telagisi egipdan.

²⁰ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit bisapmon anƙap kilegi dakon oman amin dima egipgwit.

²¹ Mani anƙap yokwi kalip awit unun dakon bami tagi kinda dima abidawit. Abisok unun anƙap do mayagi nandan. Unun anƙap da amin kimot yomisak.

²² Mani Pinƙop da ji yokwi da kisiron ban timik iy dakon oman amin deƙgut da ekwan. Do iy panpuluganban telagisi egeƙe egip egip dagok dagogi mini egipdan.

²³ Yokwi dakon tomni unun kimot, mani Pinƙop da but galak do egip egip dagok dagogi mini yumsi nimisak. Unun egip egip Amin Taginin Yesu Kristokon tosoƙ.

7

Kristokon gadagiman dakon tilak gen

¹ Not kabi, gen teban pakyansu nandan amin ji do gen on dayisat. Ji disi nandan, amin kinda si egisak bisapmon gen teban da yongamgwan egisak. Mani kimokdok bisapmon gen teban da yongamgwan sanbeƙe dima egisak.

² Nak tilak gen kinda yoko. Gen teban da yosok unun da aripmon miƙat kinda amin paban eni gat giptim kalonji amal. Mani eni kimokdok bisapmon gen teban da sanbeƙe dima wamanƙad.

³ Do miƙat unun eni egakwan amin kinda pasak kan, miƙat unun yumabi asak. Mani eni kimokdok kan, gen teban da dima abidosok, do amin kinda pasak kan, unun yumabi dima asak.

⁴ Yan do, not kabi, ji Kristokon gadanba unun gat kili kimakgwit, do ji Moses dakon gen teban da kisiron dima ekwan. Ji da Pinƙop do bami tagisi panalon an imni do anƙe abisok kimoron da pidagit amin dakon amin kabini ekwan.

⁵ Nin but kalipmi dakon galaktok yol-guman bisapmon gen teban da giptimnin dakon galaktok yokwi yolnen do yabet aban yokwi agiman. Yan anƙe kimot analon agiman.

⁶ Mani nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban da nin dima timikƙad, nin puluganbi da ekwaman. Do abisok Pinƙop do oman aman unun Telagi Wup da kosit kalugi nolihakwan oman aman. Gen teban papiakon mandabi unun yolek oman dima aman.

Yokwi da nin panƙupbal agit

⁷ Gen teban da galaktok yokwi ninon panalon aban yokwi aman kan, gen teban unun yo yokwi yan tagi yonen? Unun dimasi! Gen teban da tanƙe yokwino nolihaban nomansi pindakƙat. Gen teban da yan yosok: “Ji amin dakon yo do pindak galaktok dima ani.”

Yan dima yosok tam, pindak galaktok unun anƙap yokwi yan dima nandakom.

⁸ Mani yokwi gen tebanon tapmim panƙe butnokon pindak galaktok mibili mibili panalon agit. Gen teban mini kan, yokwi unun tapmimni mini amin kimakbi yombem.

⁹ Gen teban dima nandagim bisapmon nak kalugi egipgum. Mani gen teban nagon

agput bisapmon yokwi da pidañakwan nak kimot agim.

¹⁰ Gen teban unun amin egip egip yom do noman tagit. Mani unun da egip egip dima namgut, kimot namgut.

¹¹ Nido yokwi da gen tebanon tapmim panjek nak anjilikeg nikban kimakgim.

¹² Do gen teban unun telagisi. Gen teban morap Pinjkop da yipgut unun telagisi, ae tagisi, ae tagisi.

¹³ Gen teban tagisi da asi nak nikban kimakgim? Unun dimasi! But kalipno da yo tagisi unun nanj abidanjek nak nikban kimakgim. Yokwi pini anjek nomansi tenjeranjakwan yokwi unun inan inanisani yanj konen do anjek Pinjkop da yum kanjakwan pini agit.

Yokwi da kilanin ak do pi asak

¹⁴ Nin nandaman, gen teban unun Pinjkop dakon Wupmon da abisak. Mani nak but kalip nanj yoldat, nido nak yokwi dakon oman amin egisat.

¹⁵ Nak anjak asat unun mibili dima nandanjek asat. Anjak si ak do nandisat unun dima asat. Mani anjak dimasi ak do nandisat unun banj asat.

¹⁶ Nak naga anjak dima galak tosot unun banj asat kan, Moses dakon gen teban unun yo tagisi kinda yanj yosot.

¹⁷ Yanjo, nak naga anjak yokwi unun dima asat. Yokwi nak da buron egisak unun da asak.

¹⁸ Nak nandisat, nak da buron yo tagi kinda dima tosok. Unun but kalipno do yosot. Asi, nak anjak kilegi ak do nandisat, mani aripmi dima aben.

¹⁹ Anjak tagi ak do nandisat unun dima asat. Ae anjak yokwi dima ak do nandisat unun banj asat.

²⁰ Nak anjak dima galak tosot unun banj asat kan, nak naga dima asat. Yokwi but-nokon egisak unun da asak.

²¹ Yanjo, anjak kinda da egip egipnokon pi tebaisi asak unun yanj. Anjak tagi ak do nandisat bisapmon yokwi da kosit sopsop anj namisak.

²² Asi, nak butnogwan da Pinjkop dakon gen teban do nandako yo madepsi asak.

²³ Mani butno dakon galaktok madep kinda da butnogwan pi aban nandisat. Unun galaktok da nandak nandaknokon nak abinj nep do emat anjek yokwi da dam tebanon nepmanjek giptimno kila asak.

²⁴ Awa, nak bupmisi egisat! Giptimno da kimoron nepmandak, do namin da nak puluganj nepjak?

²⁵ Nak Pinjkop ya yanj iyisat! Amin Taginin Yesu Kristo dasi puluganj nepdisak.

Yanjdo, nak nandak nandaknokon Pinjkop dakon gen teban yol do nandisat, mani but kalip egip egipmon nak yokwi dakon oman amin egisat.

8

Kristo da yokwinin wiririk nimanjek Telagi Wup nimgut

¹ Yanjo, minjat aminyo Yesu Kristokon gadawit unun yokwi dakon kobogi dimasi timitdan.

² Nido ji Yesu Kristo dakon minjat amin kabini ekwan, ae Wup egip egip nimisak unun dakon tapmim da ji puluganj depmandak. Anjakwan ji yokwi gat ae kimot gat da kisiron sanjenek dima ekwan.

³ Pinjkop da Moses do gen teban imgut unun da nin dakon diwarinin aripmi dima wiriritjak, nido but kalipnin da gen teban aripmi dima guramitjak. Mani Pinjkop da iyi dakon Monji yabekban pinj yokwi pakpak amin nin dakon giptim yombem abidanjek yokwinin wiririkgit. Pinjkop da Monji nanj paregek yokwi dakon tapmim abigit.

⁴ Gen teban dakon anjak kilegi nin da egip egipmon tugok tugogisi noman tosok do anjek Pinjkop da yanj agit. Nin abisok but kalipmon dima ekwaman, nin Telagi Wupmon ekwaman.

⁵ Amin but kalip anjagon ekwan unun but kalip dakon galaktok banjin yolgan, mani amin Telagi Wupmon ekwan unun Telagi Wup dakon galaktok yolgan.

⁶ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun amin kimotjak. Mani nandak nandakni Telagi Wupmon yipmandak kan, unun amin egip egip abidanjek but yawot egipjak.

⁷ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun Pinjkop dakon uwalni, nido gen tebani dima guramikdam, ae unuden amin da aripmi dima guramiri.

⁸ Amin morap but kalipmon ekwan unun anjak Pinjkop da galak tosok unun aripmi dima ani.

⁹ Mani ji but kalip anjagon dima ekwan, Pinjkop dakon Wupni asi jikon egisak kan, Telagi Wup da ji dayinj pawilakwan ekwan. Kristo dakon Wupni mini amin unun Kristo dakon amin dima.

¹⁰ Yokwi da giptimjikon kimot panalon andaban kimot akdan. Mani Kristo butjikon egisak kan, ji amin kilegi dagawit, ae wupji kalugi ekwan.

¹¹ Pinjkop Yesu Kristo kimoron nanj aban pidagit unun dakon Wupni jikon egisak kan, Pinjkop da Wupni da tapmimon giptimji kimot akdan unun egip egip yomdisak.

Nin Telagi Wupmon Pinjkop dakon gwakni agimanj

¹² Yanjo, not kabino, Pinjkop da nin Wup dakon galaktok yolneŋ do nandisak. But kalip da ji timisok di dima panpulugagit, do unun dakon galaktok dimasi yolni.

¹³ Ji but kalip anpagon egipni kan, si kimotdan. Mani Telagi Wup da tapmimon giptim dakon anpak yokwi pabin yopni kan, kalugi egipdan.

¹⁴ Nido miŋat amin morapyo Pinjkop dakon Wup da yoyin pawildak unun Pinjkop dakon gwakni ekwan.

¹⁵ Pinjkop da Wup damgut unun da ji oman amin egek pasol pasol aesi ani do dimasi nandisak. Wupni da ji panpuluganban Pinjkop dakon gwakni daganek Pinjkop do "Aba, Dat" yan iyaman.

¹⁶ Telagi Wup gat ae nin dakon wup gat da "nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman" unun do yan kwok amal.

¹⁷ Nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman, do Pinjkop Dat da Kristo do yo tagisi morap im do yan teban tok agit unun nin kisi da timitdaman. Nin abisok unun da tepmi pagit unudeŋ gin panen kan, nin unun da tilimnikon unun gat kisi egipdaman.

Don Kwen Kokupmon tilimnikon tagisi egipdamanj

¹⁸ Tilimni wagil tagisisi unun don nimdisak, do abisok tepmi paman unun yo moniŋisikot yan si nandisat.

¹⁹ Nido yo morap Pinjkop da wasagit unun da Pinjkop da gwakni nomansi panterter akdisak dakon bisap tepmi noman tanban yan do antep an.

²⁰ Yo morap wasagit unun Pinjkop da jobit yomgut. Jobit unun dima timit do nandawit, mani Pinjkop da iyi don panjaluk akdisak unun nandan teban tanek jomjom ani do anek jobit yomgut.

²¹ Don, Pinjkop da bisap yipguron yo morap tasik tanek kimot an unun puluganban ae dima kimagek mik tokdan. Aban Pinjkop dakon gwakni nin gat tilimnikon puluganbi da egipdaman.

²² Nin nandaman, miŋat da monji panjalak do tepmi pan unun da tilak yo morap Pinjkop da wasagit tepmi pan. Anek kisi morap da iyon iyon yawit da yanakwa wik da abisok bisapmon wisak.

²³ Ae yo unun dagin iyon iyon dima yon. Ninyo kisi iyon iyon yoman. Nin Telagi Wup kili abidagiman, ae yo diwari tagisi don timitdaman yan si nandaman. Mani nin abisok tepmi sigin panek iyon iyon yanek Pinjkop da monji gwayono yan niyinek

giptim kalugi nimdisak bisap unun do nandan teban tanek jomjom aman.

²⁴ Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit, ae yo morap tagisi an nim do nandisak unun do jomjom aman. Yo kinda abidok do jomjom aman kan, nin nandaman unun yo dima abidaman. Amin kinda yo kinda kili abidagit kan jomjom dima asak.

²⁵ Mani nin yo unun dima abidagiman, do jomjom aman kan, nin butnin yawori tanakwa jomjom aman.

²⁶ Ae Telagi Wup da tapmimni mini amin nin panpulugosok. Nin yo nido bisit aneŋ unun dima nandaman, ae gen kaga da ni gen nan yoneŋ unun dima nandaman. Mani Telagi Wup da iyon iyon yanek nin panpulugok do iyi bisit asak.

²⁷ Unun da Pinjkop dakon galaktok yolek telagi amin kabini nin panpulugok do bisit asak. Do Pinjkop amin but pindat pindat amin da Wup dakon nandak nandakni kosok.

²⁸ Nin nandaman, Pinjkop da yo morap kisikon pi aban unun yo morap da amin morap iyi do but dasi galak tan iman amin unun da panpulugok madepsi timikgan. Unun amin Pinjkop da galaktokni yolni do anek yan yomgut.

²⁹ Nido miŋat aminyo Pinjkop da kalipsigwan "don timitdisat" yan nandan yomgut unun Monji Yesu yombem dagoni do tilak agit. Monji da peni mibiltogi egakwan padik padikni ae saminiyo morapmi da egipni do nandagit.

³⁰ Ae amin unun tilak agit ununyo kisi yan yomgut. Ae amin unun yan yomgut unun miŋat aminyo kilegi yan yoyigit. Ae amin unun kilegi yan yoyigit unun tilimni yomgut.

Pinjkop nin do toktogisi but dasi galak tan nimisak

³¹ Yan agit do nian yoneŋ? Pinjkop da nin panpulugosok, do namin da uwal anek nin pabin nipjak?

³² Pinjkop iyi dakon Monji dima anjutnanek nin morap panpulugosok do yabekgit. Yan agit do yo morap kisi but galagon da nimdisak.

³³ Pinjkop da nin iyi do kili manjigit, do namin da gen pikon nipjak? Pinjkop da iyi miŋat aminyo kilegi yan niyisak.

³⁴ Namin da nin yokwi dakon kobogi timitneŋ do yosak? Unun aripmi dima, nido Yesu Kristo nin do anek kimakgit, ae unun gin dima, nin do anek kimoron da pidagit. Ae abisok Pinjkop da amin tet do yigek nin panpulugosok do iyisak.

³⁵ Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do yo kinda da nin unun kagawan

nanj aripmi dima panwasiasak. Jigi tepmiyo panen, bo amin da yo yokwi anj nimni, bo jap do anen, bo imal do wadak wadak anen, bo yo yokwisi kinda da nin panupbal ak do asak, bo emat ninon noman tosak kan, unun yo morap da tagi panwasini? Unun aripmi dimasi!

³⁶ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok: “Nin gak dakon miñat aminyo ekwaman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimokgoman.

Unun da nindaba nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.”

³⁷ Mani Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do unun yo morap noman tan niminjakwa panpuluganjawan pabin yopmanjgaman.

³⁸ Nak asisi nandan teban tosot, Pinjkop da nin do but dasi galaktan nimisak, ae yo kinda da nin unun kagagwan nanj aripmi dima panwasiasak. Kimot, bo egip egip, bo anjelo, bo konj, bo yo abisok tonj, bo yo don noman tokdan, bo yo tapmimi tonj mibili mibili,

³⁹ bo yo kwen tonj, bo yo mikgwan tonj, bo yo diwari tan ananj kwan unun yo morap da nin do but dasi galak tan nimisak unun kagagwan banj aripmi dima panwasiasak. Pinjkop da nin do but dasi galaktan nimisak unun Amin Taginin Yesu Kristo obakon nolinban koman.

Pol Pinjkop da Israel aminon pi agit unun do yagit

(Kilapmi 9–11)

9

Pol da Israel amin do bupmi nandan yomgut

¹ Nak Kristo dakon amin, do bamisi yosot. Top dima yosot. Nak gen on yosot unun Telagi Wup da nandak nandakno si jonjigakwan gen unun bami yosot yanji nandanjek yosot.

² Nak bisapmi bisapmi bupmi but yokwiyo anek butno madepsi jik tosok.

³ Nak Pinjkop da yawi diwat kabino Israel amin yokwikon banj timitjaksi do nandisat. Do nak dakon galaktok unun yan: Kosit di yan tonj tam nak da naga jobit timigek Kristo yipman degapbo Israel amin da nak dakon tamo abidanbam.

⁴ Israel amin kabi unun Pinjkop da gwaknoni yan kili yoyigit. Tilimni kili yolinban bisap morapmi kawit, ae Pinjkop da sanbek sanbek unun gat anek gen tebani yomgut. Ae gwak imni dakon mibili yoyinjek yan teban tokni yomgut.

⁵ Unun dakon babikni mibiltogi unun man madepni tonj da egipgwit. Ae unun kabikon da Kristo amin dagagit. Kristo unun Pinjropsi, yo morap dakon busunji egisak, do bisapmi bisapmi mani anjksin kimotnen. Unun asi.

Pinjkop da Israel aminon pi agit Pol da unun do yagit

⁶ Do Pinjkop da Israel amin do yan teban tok agit unun jonjigakwan bami tonj dima agit yan tagi yonen? Unun dima, nido Israel aminon da altanji unun kisi morap Israel amin bamisi dima.

⁷ Ae Abrahamon da altanji amin morap kisi da Abraham dakon gwaknisi yan tagi dima yonen. Pinjkop da kalip yan yagit: “Aisak kalonjon dagin babikgo noman tokdan.”

⁸ Unun gen dakon mibili unun yan. Amin da monji panalan unuden altonj amin morap kisi da Pinjkop dakon gwakni dima. Monji morap yan teban tok kosiron da altanji unun dagin Abraham dakon babikni.

⁹ Nido Pinjkop da yan teban tok yan agit: “Bisap yipgumon tobil abinapbo Sara da monji wili anjalakdisak.”

¹⁰ Ae unun gin dima, babiknin Aisak da Rebeka panek monji yayat panalagit.

¹¹ Mani Pinjkop anpakni yolek galaktoknikon amin manjisak. Yayat bamot dima altanek anpak tagi bo ae yokwi dima anjakwal

¹² Pinjkop da Rebeka yan iyigit: “Monji mibiltok altosak unun da padige dakon oman amini egipdisak.”

¹³ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok: “Padige Jekop do but dasi galaktan imgum, mani peni Iso do dima galak tan imgum.”

¹⁴ Do nian yonen? Pinjkop kokwin kilegi dima asak? Dimasi!

¹⁵ Nido Pinjkop da Moses yan iyigit:

“Nak amin kinda do bupmi nandan im do nandaker kan, bupmi nandan imdisat.

Ae amin kinda anpulugok do nandaker kan anpulugokdisat.”

¹⁶ Yanjo, Pinjkop amin manjit do nandisak kan, amin dakon galaktok bo amin dakon teban tebanon da dima manjisak, unun bupmini do anek manjisak.

¹⁷ Telagi papiakon Isip dakon kila amin madep Pero Pinjkop da yan iyigit:

“Nak da jigi madepsi gabo miktimi miktimi miñat aminyo da tapmimno kanek man madep namni yan do anek nak da kila amin madep man gamgum.”

¹⁸ Yanjo, nin nandanaman, Pinjkop da amin kinda do bupmi nandan im do nandisak

kan, bupmi nandan imdisak. Ae amin kinda aban but teban asak do nandisak kan, galaktokni yolek aban but teban asak.

¹⁹ Mani jikon da kinda da yan nayikdisak, “Pinjkop da yan asak kan, nido nin gulusunin ton yan niyisak? Namin da Pinjkop da yo ak do nandisak unjun yapmanek iyi da galaktogon yo kinda asak?”

²⁰ Gak yan dimasi yoki. Gak amin gin, do Pinjkop da yo asak unjun do “Dima agagi asal” yan nido yosol?

“Amin iyi wasagit da wasagit amin ‘Nido nak yan wasagil?’ yan tagi dima iyigi.”

²¹ Miktim kwoba wasok amin da mikgagak timi kinda abidanek kwoba tagisi kinda pi tagisi do wasanek, kwoba kinda pi isali di ak do wasok kan, unjun dima agagi asak yan tagi nandanen?

²² Pinjkop da yan gin asak. Unjun butjapni ae tapmimni amin kisi da koni do nandisak, mani japmi nandan yomisak amin tasik toni do parekbi unjun jomjom anek tepmi dima panjasik asak.

²³ Yan asak, nido amin bupmi nandan yomisak unjun da tilimni dakon yo tagisi morap unjun dakon mibili nandani do nandisak. Unjun amin tilimnikon egipni do kili manjigit.

²⁴ Unjun nin mani. Unjun da nin Juda amin ae Amin Nwakjwari Kabi da kabikon ban manjin nipgut.

²⁵ Kombi amin Osea da papia mandagiron Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi do yan yagit:

“Minjat aminyo unjun kalip nak dakon amin kabi dima egipgwit, unjun abisok nak dakon amin kabino yan yoyiken.

Ae but dasi dima galaktan yomgum amin, unjun abisok but dasi galaktan yoben.”

²⁶ Ae kinda yan yagit:

“Ji nak dakon amin kabi dima yan yoyigim tamokon unjudon gin ‘Ji Pinjkop egip egip teban egisak unjun dakon monji gwayoni’ yan yoyikdisat.”

²⁷ Aisaia Israel amin do nandanek yan tidanek gen yan yagit:

“Israel minjat aminyo tap kidipminon niman ton yombem morapmisi irej tokdan, mani Amin Tagi da kalonjok di banjin yokwikon ban timitdisak.

²⁸ Nido Amin Tagi da minjat amin morap gen pikon yopmanek kobogi yokwisi tepmisi yomdisak.”

²⁹ On yo noman tokdan unjun do Aisaia da kalip yan yagit:

“Amin Tagi Tapmim Ami da nin dakon amin kabi kalonjok di dima yopban egipgwit tam, nin Sodom ae Gomora

kokup da tasik tagimal yan gin tasik tagiman.”

Israel amin nandan gadat bami dima awit

³⁰ Do nian yonen? Yan yonen: Amin Nwakjwari Kabi Pinjkop da dabilon kilegi egip do pi teban dima awit. Unjun nandan gadat anek kilek tawit.

³¹ Mani Israel amin Moses dakon gen teban yolek minjat amin kilegi egip do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit,

³² nido nandan gadat kosiron da amin kilegi egip do dima nandawit. Unjun iyi da teban tebanon da kilegi man pak do nandawit. Unjun Yesu dima nandan gadan imgwit, do tip kinda da yan kosiron tanakwan kandapni tidanek man pakgwit.

³³ Pinjkop gen papia da unjun do yan yosok: “Nandani. Nak da tip kinda Saion kokup papmon amin kesal dapni do yipmanjat.

Mani nandan gadan imni amin mayaktok dima pakdan.”

10

Israel amin Pinjkop dakon anpak dima nandan

¹ Not kabi, Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandanek bisit iyisat.

² Nak Israel amin dakon mibilni nandisat, unjun Pinjkop dakon galaktok yol do pi tebaisi an, mani Pinjkop dakon galaktok pakyanji dima nandanek an.

³ Unjun nian anapno Pinjkop da kilegi man minjak unjun dima nandanek iyi da teban tebanon da amin kilegi dagok do pi tebaisi an. Yan anek Pinjkop yipba unjun da panjkilek aban amin kilegi dima dagon.

⁴ Nin nandaman, Kristo da pi aban gen teban yo isali agit, do minjat amin morap Kristo nandan gadan iman unjun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagon.

⁵ Moses da minjat aminyo gen teban yolek ni anpak ban anakwa Pinjkop da amin kilegi yan yoyisak unjun do yan mandagit:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unjun kalugi egipjak.”

⁶ Mani amin kinda nandan gadat anakwan Pinjkop da unjun do amin kilegi yan iyisak unjun amin da yan yosok, “Ji disa butjikon da ‘Namin da Kwen Kokup wigisak?’ yan dima yoni. Gen unjun yoni unjun da Kristo miktimon abik do nandan yan asak.

⁷ Ae ji

‘Namin da kimakbi tamokon pigisak’

yanj dima yoni. Gen unjun yoni unjun da Kristo kimakbi tamokon nanj awik do nandanj yanj asak.”

⁸ Mani nianj yonej? Nin Pinjkop dakon gen yolek yanj yonej:

“Pinjkop dakon gen unjun ji da kapmatjok toso.”

Unjun gen kagasikon ae butjikon toso.”

Gen unjun nandanj gadat dakon gen nin da yanj tenjenok amanj unjun.

⁹ Nin yanj yomanj. Gak yanjkwok anek gen kagagokon da “Yesu unjun Amin Tagi” yanj yoki, ae butgokon da “Pinjkop da Yesu kimoron nanj aban pidagit” yanj nandanj gadasal kanj, Pinjkop da gak yokwikon nanj abidokdisak.

¹⁰ Nin butninon da nandanj gadat ano Pinjkop da nin minjat aminyo kilegi yanj niyisak, ae nandanj gadatnin gen kagakon da yanjkwok ano Pinjkop da nin yokwikon banj timikkad.

¹¹ Pinjkop dakon gen da unjun do yanj yosok: “Amin morap Pinjkop nandanj gadanj iman unjun mayaktok dima pakdanj.”

¹² Juda amin gat ae Amin Nwaktjwari Kabi gat unjun kisi Pinjkop da dabilon arip gin. Amin Tagi unjun amin morap kisi dakon Amin Tagini. Unjun da amin morap panj pulugosak do bisit iyanj unjun madepsi gisamikdak.

¹³ Do

“minjat amin morap Amin Tagi dakon man yanjek panj pulugosak do bisit iyanj unjun yokwikon banj timiddisak.”

¹⁴ Mani minjat aminyo dima nandanj gadanj imni kanj, nianjon da bisit ijinba panj pulugosak? Ae gen bini do dima nandani kanj, nianjon da nandanj gadanj imni? Ae amin kinda da Pinjkop gen dima yoyisak kanj, nianjon da gen bini nandani? Unjun aripmi dima nandani.

¹⁵ Ae amin dima yabetni kanj, Pinjkop gen aripmi dima yanj tenjenokdanj. Pinjkop gen da yanj yosok:

“Gen bin tagisi panjabanj amin dakon abapni unjun yo madepsi!”

Israel amin Gen Bin Tagisi dima abidawit

¹⁶ Mani Israel amin kisi da Gen Bin Tagisi dima abidawit. Aisaia da yanj yagit:

“Amin Tagi, gen yanj tenjenomanj namin da nandanj gadasak?”

¹⁷ Yanjdo, nin nandanmanj, amin da Kristo dakon gen yanj tenjenanjanba nandano unjun da nandanj gadat panjalon asak.

¹⁸ Mani nak gen kinda dayikdisat unjun yanj. Israel amin Gen Bin Tagisi unjun nandawit bo dima? Unjun nandawit. Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwanj da tekni kili nandawit.

Geni miktim diwarikon da diwarikon kili kigit.”

¹⁹ Ae gen kinda gat dayikdisat unjun yanj. Israel amin da gen unjun dakon mibili nandaba pisagit bo dima? Unjun nandaba pisagit. Mibiltok Pinjkop da Moses dakon gen kagakon da Israel amin gen yoyigit unjun do nandanenj. Gen yanj yagit:

“Nak da amin kabi kinda man bini mini ae nandak nandakniyo tagi dima unjun timikgo nak nandanj gadanj naba ji da unjun do nandaba yokwi tok anek butjap nandakdanj.”

²⁰ Ae Aisaia da gen tebaisi yanj yagit:

“Amin kabi kinda nak wisik do pi dima awit unjun da nak kili anjalon awit.

Ae nak do dima yanjek egipgwit amin nak da naga nanj yoliko kili nandawit.”

²¹ Mani Aisaia da Israel amin do nandanek yanj yagit:

“Nak gildat kinda kalonj gen kirinj anek but tobil ak do dima nandanj amin unjun nagon opni do kisitno dedanj egisat.”

11

Pinjkop da Israel amin diwari do nandanj yawot agit

¹ Do nak yanj dayikdisat, Pinjkop da minjat amin kabini manji yomgut? Unjun dimasi! Nak naga Israel amin kinda. Nak Abraham dakon babi, ae Benjamin da kabikon nani kinda.

² Pinjkop da minjat aminyo kalip iyi do manjigit unjun manji dima yomgut. Ji Pinjkop da papiakon Elaija do gen mandabi unjun dima nandanj bo? Elaija Israel amin do gen yanj yominjek Pinjkop yanj iyigit:

³ “Amin Tagi, gak dakon kombi amingo kili dapba kimakgwit, ae gak dakon altago tuwilgwit.

Abisok nak kalonj dagin egapbo nakyo kisi nikba kimotdisat.”

⁴ Mani Pinjkop da kobogi ni gen nanj iyigit? Yanj iyigit:

“Nak dakon amin kabino 7 tausend da ekwanj, unjun amin kokup kidat Bal unjun do gawat gawat dima awit.”

⁵ Unjuden gin abisokyo kisi Pinjkop da Juda amin kabisok kinda nandanj yawot anj yominjek iyi do kili manjigit.

⁶ Unjun pi kinda awit do anek dima manjigit, unjun nandanj yawok yominjek isalsi manjigit. Unjun pi kinda anakwa manjigit tam, unjun da nandanj yawotsi dima asak.

⁷ Yanjdo, nianj yonej? Israel amin Pinjkop da dabilon kilek tok do pi tebaisi awit, mani

dima kilek tawit. Pinjop da amin diwari bangan manjiban unjun dagin kilek tawit. Anjakwan diwari Pinjop da but yomani sopmanj yomgut.

⁸ Pinjop gen papia da unjun do yanj yosok: “Pinjop da nandak nandakni panjupbal aban upbal tawit,
ae dabili sopban yo dima pindari awit,
ae mirakni sopban yo dima nandawit.
Pinjop da yanj agit da abisok yanj gin egi anjap obanj.”

⁹ Kalip Dewit da unjun do yanj yagit:

“Unjun jap noknok anek kisik kisik anj, mani gak da yokwi awit dakon kobogi do paron yopbi yokwalni, ae gapmakon moni, ae kosiron tipmon kandapni tidoni dosi nandisat.

¹⁰ Ae dabilni abi pilin tanakwa yo dima pindatni, ae jigi morapmi imek yomijaki manji girojitni, anek yanj gin egi wigini dosi nandisat.”

Pinjop da Amin Njwakjwari Kabi yokwikon banj timikgit

¹¹ Yanjo, nak yanj dayikdisat. Israel amin yokwikon manjek wagil tasik tanj yanj nandan? Unjun dimasi! Unjun Pinjop manji ingwit, anakwa Pinjop da Amin Njwakjwari Kabi yokwikon banj timikgit. Israel amin da unjun kanek ninon yanji asak tam tagisi yanj nandanj yomni do anek Pinjop da unjun agit.

¹² Israel amin da Pinjop manji ingwit bisapmon Pinjop da miktim amin morap kisi panjapuluganek yo tagisi morapmi anyomgut. Ae Israel amin Pinjop dakon anjak yipmanj dekgwit bisapmon Pinjop Amin Njwakjwari Kabi do yo tagisi anyomgut. Yanj agit do yanji nandanenj, Israel amin Pinjopmon ae tobil apni bisapmon, mibiltok agit unjun si yapmanek miktim amin morap kisi do yo wagil tagisisi morapmi anyomdisak.

¹³ Amin Njwakjwari Kabi, nak abisok ji do gen on dayikdisat. Pinjop da nak jikon yabekbi pi abej do yanj namgut. Nak pi unjun asat unjun do tagisi nandisat,

¹⁴ nido nak unjun pi anjapbo, Pinjop da jikon yo tagisi anj daminjakwan, Israel amin dabononi da unjun kanek, ninon yanj gin asak tam tagisi yanj nandani do nandisat. Yanj nandanakwa Pinjop da diwari yokwikon banj timitjak kanj tagisi yanj nandisat.

¹⁵ Pinjop da Israel amin yopmanj dekgit bisapmon minjat aminyo miktimi miktimi ekwanj unjun timikban iyi gat but kalonj awit. Yanj agit do Israel amin yokwikon banj timitjak kanj, nin nandamanj, unjun kili kimakgwit banj egip egip ae yomisak yanj asak.

¹⁶ Amin da wit mibiltok panj unjun banj diwari timigek bret wasanek Pinjop do paret anj. Yanj aba bret diwari kisi telagi gin anj mudonj. Ae kindap dakon geli unjun telagi kanj, kilinj yo kisi telagi gin.

¹⁷ Nak tilak gen kinda dayikdisat. Olip kindap amin da kwaokbi dakon kilinj unjun Israel amin dakon tilak asak. Unjun kilinj diwari Pinjop da panjanik maban kiwit. Ae Amin Njwakjwari Kabi ji olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem, ji panjanj olip kindap tagisi amin da kwaokbikon sanjbegit da gelikon pakbi iligek kilinj diwari gat tagisi tonj.

¹⁸ Mani ji disisi do nin kilinj diwari yapmanek kilinj tagisi yanj dima nandani. Ji da geli do pakbi dima imanj, geli da pakbi damisak, do ji disisi do dima nandaba wigisak.

¹⁹ Mani ji da yanj yokdanj, “Nin da kindap obikon sanjbenenj do anek kilinj unjun Pinjop da panjanikgit.”

²⁰ Unjun asi, Pinjop da yanj agit. Mani Israel amin Kristo dima nandanj gadanj ingwit, unjun do anek panjanikgit. Ae ji nandanj gadanj imanj do kindapmon sanjbewit da ekwanj. Do ji disisi do nandaba dima wigisak. Ji si pasolni.

²¹ Nido Pinjop da kindap unjun iyi dakon kilinj unjun panjanikgit, do ji disisi do nandaba wigisak kanj, jijo kisi panjanitdisak.

²² Ji pakyanji nandani. Pinjop da amin do anjak yawori anyomisak, mani yokwi aba japmi nandanj yomisak. Amin morap anjakni yopmanj dekgwit unjun yo yokwisi anyomgut, mani ji anjakni tagisi unjun do nandanj teban tanjek sigin atni kanj, anjak yawori andamdisak. Mani ji yanjon dima atni kanj, jijo kisi panjanitdisak.

²³ Ae Israel amin kalip panjanikgit unjun nandanj gadat ani kanj, kindap obikon aeni sanjbekdisak. Nido Pinjop iyi aeni sanjbesak dakon tapmim tanj imisak.

²⁴ Disisi nandanj, Amin Njwakjwari Kabi ji kalip olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem da yanj egipgwit. Unjon banj Pinjop da ji panjanik olip kindap amin da kwaokbikon sanjbegit. Kindap iyi yanj dima kwonj, mani Pinjop da yanj agit. Do kilinj unjun panjanikgit unjun iyi da obikonsi tagapmisi sanjbekdisak.

Pinjop amin morap do bupmini yolik do nandisak

²⁵ Not kabi, nak ji da gen pasili kinda tosok unjun dakon mibili nandaba pisosak do nandisat. Yanj kanj disisi do dima nandaba wigisak. Gen pasili unjun yanj: Israel amin diwari Pinjop da but yomani soggut unjun yanj egi wigakwa Amin Njwakjwari Kabi

12

nianj da iyikon apni do tilak yipgut unun da aripmon iyikon apdanj.

²⁶ Ae don Pinjkop da Israel amin morap kisi yokwikon banj timitdisak. Unun do Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Yokwikon Banj Timit Amin unun Saion kokup papmon da apdisak.

Abinej Jekop dakon amin kabikon al-tanej Pinjkop gen pabij yop anpakni wiririkban kinj mudokdanj.

²⁷ Anej yokwini wiririk yom do nak unun gat sanjbek sanjbek kinda abenj.”

²⁸ Israel amin Yesu dakon Gen Bin Tagisi unun do manji imgwit, do Pinjkop dakon uwalni dagawit. Yanj anej ji Amin Nwakjwari Kabi panjplugawit. Mani Pinjkop da kalipsigwan Israel amin iyi dakon minjat amin kabi egipni do kili manjigit, ae babikni do sigin nandan yominej but dasi galaktan yomisak.

²⁹ Nido Pinjkop da amin yanj yomisak unun nandak nandakni kulabik dima asak, ae but galak do yo yomisak unun aripmi dima gwayesak.

³⁰ Amin Nwakjwari Kabi ji kalip Pinjkop dakon gen pabij yopgwit. Mani abisok Israel amin Pinjkop dakon gen dima guramikganj. Yanj do anej ji bupmini abidawit.

³¹ Ujudej gin abisok Israel amin da Pinjkop gen dima guramikganj. Mani ji da bupmini abidawit, do Israel amin yo kisi tagi abidoni.

³² Pinjkop da minjat amin morap kisi bupmini yolik do nandagit, do yum pindagakwan amin kisi geni kirinjigej dam tebanon egipgwit.

Pinjkop man madep iminj kimotnej

³³ Mao! Pinjkop dakon anpakni tagisi, ae nandanj kokwini, ae nandak nandakni unun wagil ilarisi. Gen kokwin pi agakni amin da mibili aripmi dima wisinj kokogi, ae amin da pi agakni aripmi dima nandanj pisogi.

³⁴ Unun do Pinjkop gen papiakon gen yanj tosoj:

“Namin da Amin Tagi dakon butni kagit?

Ae namin da anjpluganej nandak nandak imgut?”

³⁵ “Namin da mibiltok Pinjkop do yo imgut do kobogi do Pinjkop da yoni tamoni panjtobil imjak?”

³⁶ Pinjkop da iyi yo morap wasagit, ae unun da yanjakwan tamonikon tonj. Ae yo morap da mani anenokgonj. Dagok dagogi mini tilimni tanj ananj kikdisak teban. Unun asi.

Kristo nandanj gadanj iman amin da ni anjak banj ani unun do Pol da yagit

(Kilapmi 12.1-15.13)

Nin giptimnin nanj Pinjkop do paret anj imnej

¹ Yanjo, not kabino, nak Pinjkop dakon bupmini madepsi unun do nandanj gen tebai yanj dayisat. Ji kalugi sigin egej giptimni nanj Pinjkop do paret anj imni. Yanj anej telagi egej anjak Pinjkop da galak tosoj unun banj anej egipni. Ji yanj ani kanj, Pinjkop bamisi gawak imdanj.

² Ji miktim amin da tilagon dima egipni. Ji yum kanjka Pinjkop da nandak nandakji panjaluk aban anpakji kisi kalugisak. Yanj ani kanj, Pinjkop dakon galaktokni tagi nandaba pisokdisak. Anej anjak tagisi gat, ae anjak Pinjkop da si galak tosoj gat, ae anjak gwaljigi minisi unun tagi nandaba pisokdisak.

Pinjkop da pi kokwinik nimisak unun tagisi anej

³ Pinjkop da nak do anjak tagisi anj naminej pi namgut, do ji kalonj kalonj yanj dayisat. Ji disa do dima nandaba wigisak. Pinjkop da nandanj gadat damisak unun da aripmon anpakji kokwingek disa do “nin nianjen amin?” yanj do nandani.

⁴ Nin nandamanj, giptimnin kalonji mani diwatni morapmi, ae pini kalonji dima anj.

⁵ Yangin, nin minjat aminyo morapmi mani nin Kristokon giptim kalonji agimanj. Ae nin kisi giptim kalonji dakon diwatni da ekwamanj.

⁶ Pinjkop da nandanj yawotni do anej but galak do pi njwakjwat njwakjwat nimgut. Do amin kinda kombi gen yosak do pi imgut kanj, nandanj gadatni tanj imisak unun da aripmon kombi gen yosak.

⁷ Amin kinda panjmuwukbi panjplugosak do pi imgut kanj, tagisi panjplugosak. Ae amin kinda yoyinjdet pi imgut kanj, yoyinjdet pi anj kimotjak.

⁸ Ae amin kinda amin but panjteban ak pi imgut kanj, amin but panjteban ak pi unun anj kimotjak. Ae amin kinda wadak wadak amin panjplugosak do pi imgut kanj, yo morapmi yomjak. Ae amin kinda kila amin pi imgut kanj, kila amin pi unun do tapmimni kisi paregej asak. Ae amin kinda amin do bupmi nandanj panjplugok pi imgut kanj, kisik kisigon da panjplugosak.

Nin amin do but dasi galak tanj yomnej

⁹ Ji amin do but dasi galak tanj yominj kimotni, topmon da dima ani. Ji anjak yokwi do nandaba yokwisi asak. Anej anjak tagi banj pabidanj kimotni.

¹⁰ Ji disa dakon notji do but dasi galak-tanj yomanj unjudej gin Pinjkop dakon minjat

aminyo do but dasi galak tarj yomni. Anek disi do nandaba nian wigisak unjun si yapmanjek notji do madepsi nandaba wukwan yomij yomij ani.

¹¹ Ji kurak togj mini pisi anj kimotni. Butjikon Telagi Wup da kindap da yan sonjek panthagap aban Amin Tagi dakon pi anj kimotni.

¹² Ji nandanj teban tarjek Amin Tagi da yo tagisi anj damjak do jomjom anj, do kisikkisik anjek egipni. Ae jigj noman tarj daba kanj, butji yawori tanakwa tebaisi atni. Bisapmi bisapmi bisit anj kimotni.

¹³ Pinjkop dakon minjat aminyo yo do wadak wadak aba kanj panpulugoni. Ae amin kokup njaknjwarikon da apba kilani anjek panpulugoni.

¹⁴ Amin da yokwi andamni kanj, Pinjkop da yo tagisi anjomjak do bisit iyini. Panupbal asak do bisit dima iyini.

¹⁵ Ji kisik kisik anj amin gat kisik kisik ani, ae kunam takganj amin gat kunam tatni.

¹⁶ Ji kalonj kalonj but kalonon da egipni. Disi do nandaba dima wigisak. Anek amin pinji ekwanj gat egip do dima kurak toni. Ji man pawigik dima ani.

¹⁷ Amin da yokwi anj daba kanj, kobogi do yokwi dima anj yomni. Minjat aminyo da dabilon ji anjak tagisi banjin anakwa dandani.

¹⁸ Ji gat but kalonj egip do nandanj kanj, amin morap kisi gat but kalonon da egip do pi madepsi ani.

¹⁹ Not kabino, amin da yokwi anj damni kanj, yokwi kobogi dima anj yomni. Pinjkop da butjap nandanj yomjak do bikbik imni. Nido Pinjkop gen papiakon Amin Tagi da yanj yosok:

“Kobogi yomyom unjun nak dakon pi.

Yo yokwi awit dakon kobogi nak da naga yomdisat.”

²⁰ Do ji kobogi dimasi yomni. Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Uwalgo jap do aban kanj, jap ibi.

Ae pakbi do aban kanj, pakbi ibi.

Yanj abi kanj, anjak yokwini do nandanjek mayagi pakdisak.”

²¹ Ji yum kanakwa yokwi da dima pabinj dejak. Anjak tagisi banj anjek yokwi pabinj yopni.

13

Nin gapman da yongamgwan egipnej

¹ Amin morap nin gapman dakon pi amin da yongamgwan egipnej, nido gapman kinda iyj dima noman tagit. Kisi morap Pinjkop da panjalon agit.

² Yanjo, amin kinda gapman dakon pi amin dakon gen pabinj yopmandak kanj, unjun amin Pinjkop da amin manjijek pikon yopgut unjun banj kwen wigik anj yomisak. Yanj ani amin kwen wigik awit dakon kobogi do yo yokwisi timitdanj.

³ Nandani, gapman dakon pi amin unjun amin kilegi ekwanj unjun panpasol ak do dima ekwanj. Unjun amin anjak yokwi anj unjun panpasol ak do ekwanj. Do ji gapman do pasol pasol dima ak do nandanj kanj, anjak tagisi banjin anakwa gapman da manji pawigisak.

⁴ Gapman unjun Pinjkop dakon oman amin. Unjun ji panpuluganba tagisi egipni do ekwanj. Mani ji yokwi ani kanj, sisi pasolni, nido emat agak siba isal dima abidonj. Unjun da amin yokwi aba Pinjkop da japmi nandanjek kobogi yom do nandisak amin unjun kobogi yom do ekwanj.

⁵ Yanjo, nin gapman da kobogi yokwi anjnimdisak unjun do pasalek geni guramitnej. Ae unjun gin dima, butningwan da sunj kinda dima anjek kilegisi ekwamanj yanjsi nandanen do anjek geni guramitnej.

⁶ Mibili yanj do ji gapman do takis yomanj, nido gapman dakon pi amin unjun Pinjkop dakon oman amini ekwanj, ae unjun toktogisi pini anj kimokgonj.

⁷ Aminon goman morap agil unjun sopbi. Takis mibili mibili popyopmi unjun yopni. Ae kila amin mibili mibili morap do gawak yomijek man madep yomni.

Nin amin morap do but dasi galak tarj yomnej

⁸ Jikon gomanji kinda di tarj daban. Gomanji kalonj kindagin tagit da tosok unjun ji da aripmi dima sopsopmi. Goman unjun amin do but dasi galak tarj yomni. Nido amin kinda amin do but dasi galak tarj yomisak unjun gen teban yol kimokdok.

⁹ Gen teban da yanj yosok:

“Yumabi dima ani.

Amin dima dapba kimotni.

Kabo dima noni.

Ae pindak galaktok dima ani.”

On gen teban gat ae gen teban diwari tonj unjun gen teban kalonj kinda dagin kisi timokdok. Gen teban unjun yanj:

“Gaga do but dasi nianj galak tosok, unjudegin amin do but dasi galak tarj yobi.”

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tarj yomisak unjun amin amin do anjak yokwi dima anjomisak. Yanjo, amin kinda amin do but dasi galak tarj yomisak unjun gen teban yol kimokdok.

Nin anjak kilegisi banj anenj

¹¹ Ji yanj anek egipni, nido on bisap ekwamanj unjun disi nandanj. Abisok unjun dipminon da pidot pidot bisap, nido Pinjkop da nin abinj timitdisak dakon bisap kili unjun kwanj toso. Kalip Yesu nandanj gadanj imgunanj bisapmon unjun bisap dubagikon tagit, mani abisok kili kapmat toso.

¹² Pilin kili unjunjok mudokdisak, anjakwan wisa yo kisi kili unjunjok dagokdisak. Yanjo, nin pilin tuk dakon anjak yokwi morap yopmanek tenjenj dakon yo banj pasik yan panen.

¹³ Nin amin da gildaron akwanj unjudenjanjak kilegisi banj anek egipnenj. Nin jap pakbiyo madep anek pakbi teban nanek but upbal anek dima egipnenj. Ae yumabi anjak mibili mibili gat, ae anjak injani mibili mibili gat dima anen. Ae gen emat gat, ae pindah galaktok gat dima anen.

¹⁴ Ji Amin Tagi Yesu Kristo imal nan yanj pani. Ae but kalip dakon galaktok yol do nandak nandak dima ani.

14

Nin amin dakon anjak kokwin dima anen

¹ Amin kinda nandanj gadat asak, mani nandanj gadatni dima teban tagit kanj, unjuden amin kokwin dima anek but dasi abidoni. Mani unjun gat anjak diwari agagi bo dima agagi unjun do ji gen emat dima ani.

² Amin kinda unjun nandanj gadatni tebai, do jap morap kisi tagi nosok. Mani amin kinda unjun nandanj gadatni tebai dima, do bit kilapyo dima nosok.

³ Do jap morap kisi tagi nosok amin unjun bit kilapyo dima nosok amin do nandaba yokwi tok dima asak. Ae bit kilapyo dima nosok amin da jap morap kisi nosok amin do yokwi asak yanj dima nandisak. Nido Pinjkop da unjun aminyo kisi kili abidagit.

⁴ Gak namin da amin kinda dakon oman amini dakon anpakni kokwin asal? Pi tagi asak bo ae yokwi asak, unjun amin tagini dagin yogogi. Mani unjun tebai tagi atjak, nido Amin Tagini da iyi anteban anjakwan tebaiis atjak.

⁵ Amin kinda gildat kinda do unjun gildat telagisi yan nandanjek unjun gildat da gildat diwari yapmandak yan nandisak. Ae amin kinda da gildat morap kisi arip gin yan nandisak. Amin kalonj kalonj unjun butnikon da ni nandak nandak nanj abidosok unjun tebai abidanjek atjak.

⁶ Amin kinda gildat kinda nanj tilak anek unjun gildaron Pinjkop gawak imisak kanj, unjun Amin Tagi do nandanjek asak. Ae jap morap kisi nosok amin, unjun Amin Tagi do nandanjek nosok, nido Pinjkop ya yan iyinej

nosok. Ae bit kilapyo dima nosok amin, unjun Amin Tagi do nandanjek Pinjkop ya yan iyinej nosok.

⁷ Nandani. Ninon amin kinda iyi dogin dima egisak, ae kimot ak do iyi dogin dima kimokdok.

⁸ Nin kalugi ekwamanj kanj, Amin Tagi man madep im do ekwamanj. Ae nin kimotnenj kanj, Amin Tagi man madep im do kimotdamanj. Do kalugi egipnenj bo kimotnenj, nin Amin Tagi dakon gin.

⁹ Kristo unjun amin kimakbi ae kalugi ekwanj unjun kisi dakon Amin Tagini egip do anek kimakgit da ae pidagit.

¹⁰ Do gak nido notgo dakon anjak kokwin asal? Ae nido nandaba yokwi tok anj imisal? Nandani. Nin kisi morap Pinjkop da gen pikon atdamanj.

¹¹ Unjun do Pinjkop gen papia da yanj yosok: "Nak Amin Tagi da bamisisi yosot, amin kisi morap da njwakbej anjamdanj.

Anek kisi morap da nak do Pinjkop bamisi yanj yokdan."

¹² Do nin kisi kalonj kalonj anjak morap agimanj dakon mibili Pinjkop iyikdamanj.

Nin notnin yokwikon moni do pi dima anen

¹³ Yanjo, nin notnin dakon anjak kokwin dima anj anj anen. Nin nandak nandak tagisi banj panek notnin kinda yokwikon mosak dakon pi dimasi anen.

¹⁴ Amin Tagi Yesu da nandak nandakno aban pisanjakwan yanji nandako pisosok, jap kinda nono Pinjkop da nandaban yokwi toso unjun dima toso. Mani amin kinda jap kinda dima noknogi yanj nandisak kanj, dimasi nosak, nido jap unjun do iyi dima noknogi yanj nandisak.

¹⁵ Notgo da jap kinda dima noknogi yanj nandisak, unjun gak da nanjek butni anupbal asal kanj, gak notgo do but dasi dima galak tanj imisal. Kristo unjun notgo do kimakgit, do japmon da butni dima anupbal abi.

¹⁶ Gak anjak kinda do tagisi agagi yanj nandisak kanj, kanj kimokgi. Unjun anjak do anek notgo anupbal abi amin da anjak unjun do anjak yokwi yanj di yanbam.

¹⁷ Nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun jap pakbiyokon dima toso. Amin Kila Agakni unjun anjak kilegi, ae but yawot, ae Tagi Wup da kisik kisik panalon anjnimisak unjudon toso.

¹⁸ Amin kinda unjun anjak yolek Kristo dakon pi asak, unjun Pinjkop da kanban tagisi anjakwan amin da nandaba wukwan imdanj.

¹⁹ Yanjo, nin anpak but kalon panalon asak, ae anpak notnin tagi panjeban agagi unun ban yolek an kimotnej.

²⁰ Jap dogin anek Pinjkop da aminon pi tagisi asak unun dima anjupbal ani. Jap morap kisi noknogi gin, mani gak da jap kinda nanjaki unun do anek notgo dakon nandan gadatni witdal kisak kan, gak yokwi asal.

²¹ Gak bit kilapyo bo wain noki, bo ae yo diwari gat anjapbo notno mosak yan nandisal kan, unun anpak dima abi.

²² Nandan gadat anek unun yo morap do nian nandisal unun Pinjkop gat jil dakon yo. Amin kinda yo kinda do tagisi nandanek burikon da nak yokwi dima asat yan nandisal amin kisik kisik tagi asak.

²³ Mani amin kinda but bamot anek jap kinda nosak kan, unun gulusun asak, nido nandan gadaron da dima nosok. Nandan gadatninon da anpak morap amin da dima agagi yan nandanek aman, unun yokwi aman.

15

Nin Kristo yol kimotnej

¹ Nandan gadatnin tebai amin nin da nandan gadatni dima teban tanbi amin panpulugonej. Nin nin do gin nandanek kisik kisik pak do dima nandanek.

² Nin notnin panpulugono kisik kisik panek nandan gadatni teban toni do pi anej.

³ Nido Kristo yo kisi iyi kisik kisik pak do dima nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Pinjkop, gak do yanba yokwi tok awit unun gen da nak yo kisi abidosok.”

⁴ Gen morap kalip Pinjkop gen papiakon mandabi unun da nin niyindetjak do mandawit. Gen unun da butnin panjeban anjawan tebaisi agek Pinjkop da abin timitjak unun do jomjom anek egipnej.

⁵ Pinjkop da nin dima alek tonej do tapmin niminek butnin panjeban asak. Unun da ji panpuluganban Yesu Kristo yol kimagek but kalonji egipni dosi nandisat.

⁶ Anek ji Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni unun but kalon ae gen kalonjon da mani anjksini do nandanek bisit asat.

Kristo da Juda amin gat ae Amin Njwakjwari Kabi gat kisi panpulugagit

⁷ Kristo da but dasi nandanek ji timikgit, do jiyo yan gin notji but dasi timik timik ani. Yan anek Pinjkop man madep imni.

⁸ Ji yan ani, nido nak yan dayisat, Kristo unun Juda amin dakon oman amini dagagit. Anek Pinjkop unun gen bami yogok amin yan

yolik do anek babikni do yan teban tok an yomgut unun aripmisi agit.

⁹ Yan anek Amin Njwakjwari Kabi da Pinjkop dakon bupmini do nandanek mani anjksini do nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Yanjo, nak Amin Njwakjwari Kabikon mango yan anjksikej.

Anek gak dakon man awigik do kap yokenj.”

¹⁰ Ae Pinjkop gen kinda da yan yosok:

“Amin Njwakjwari Kabi ji Pinjkop dakon amin kabi gat but galaksi nandanek kisik kisik ani.”

¹¹ Ae timi kindakon yan yosok:

“Amin Njwakjwari Kabi ji Amin Tagi anjksini. Minat amin morapyo miktimi miktimi ekwan ji mani anjksini.”

¹² Ae Aisaia yo kisi da yan yagit:

“Jesi da kabikon da gugi kinda wikdisak.

Unun da minat aminyo miktimi miktimi ekwan kilani akdisak.

Amin Njwakjwari Kabi da unun amin da panpulugosak do nandan teban tajej jomjom anek egipdanj.”

¹³ Yo tagisi timitnej do jomjom aman unun Pinjkop da unun nim do yan teban tok agit. Egip egipji unudon tosok yanji nandan iminjakwa unun da kisik kisik ae but yawot daban butjikon tugosak, ae Telagi Wup da tapmimon yo tagisi dam do yan teban tok agit unun timitdaman yanji nandani dosi nandisat.

Pol da iyi pi agit unun do yagit, ae Rom amin do gildatni tagi yomgut

(Kilapmi 15.14-16.27)

Pol da iyi pi agit do but galaksi nandagit

¹⁴ Not kabino, ji bisapmi bisapmi anpak tagisi banjin an yanji nandan damisat. Ae nandak nandak aripmi timikgwit, do notji yoyindet tagi an an ani.

¹⁵ Mani nak butji pabo pisanjakwa gen diwari aesi nandani do gen diwari tebaisi ban mandan damisat. Nido Pinjkop da nandan yawok naminek

¹⁶ nak Yesu Kristo dakon pi amini egek Amin Njwakjwari Kabikon pi abej do nak manjigit. Nak unun pi anek Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yan tentenok anek mukwa sogok amin kinda da yan egisat. Egek nak Amin Njwakjwari Kabi ban Pinjkop da paret si galak tosok yombem kinda nan Pinjkop do imisat. Iminjapbo Telagi Wup da panjelak asak.

¹⁷ Yanjo, nak Yesu Kristokon gadako Pinjkop dakon pi agimak unun do butgalaksi nandisat.

¹⁸ Nak yo kinda do dima yokdisat. Kristo da tapmim naminjakwan Amin Nwakjwari Kabikon pi anjapbo but tobil anek Pinjop gen guramikgwit unjun dogin yoken. Nak gen yagim ae pi agim,

¹⁹ ae Telagi Wup da tapmimon wasok tapmimi tonj mibili mibili agim. Yanj anjapbo pindagek but tobil awit. Nak Jerusalem da wasanek Kristo dakon Gen Bin Tagisi dakon gen morap yanj tenjenanjapbo Ilirikum Provinskon kigit.

²⁰ Nak Kristo dakon man dima nandan amin kabikon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok aben dosi nandagim da nandan egisat. Nak amin da gwak kili mawiron yut ak do dima galak tosot.

²¹ Pinjop gen papia da yosok unjudej ak-dosi nandisat. Unjun yanj yosok:

“Amin gen bini dima yoyiwit amin da unjun kokdan, ae gen bini dima nandawit amin da nandan pisokdan.”

²² Pi unjun da bisap morapmi nak abisinjakwan ji abinj dandaken dakon bisap mini.

Pol da Rom amin pindagek Spen kik do nandagit

²³ Mani idon amin da Kristo dakon gen bin kili nandawit, do nak idon pino mini, ae bilak morapmi nak ji dandak do si nandagim da nandisat.

²⁴ Yanjo, nak Spen miktimon kikenj bisapmon obinj ji dandajek don kikenj dosi nandisat. Nak ji gat bisap pisipmisok egipnenj unjun da kisik kisik naminjakwan unjun da kwenon anjapulganba Spen kikenj do galak tosot.

²⁵ Mani abisok nak Jerusalem kinek telagi panjmuwukbi kabi panjapulugokenj.

²⁶ Panjmuwukbi Masadonia ae Akaia provins bamoron ekwan unjun da Jerusalem telagi panjmuwukbi kabikon wadak wadak amin ekwan unjun panjapulugok do tagisi nandanek monenj panjmuwukgwit.

²⁷ Unjun ak do tagisi nandawit, nido gomani Juda aminon tosok unjun sopsopmi. Juda amin da Amin Nwakjwari Kabikon Pinjop dakon yo tagisi anabinj yomgwit, do Amin Nwakjwari Kabi da Juda amin do giptim dakon yo tagisi di panjapulugoni kanj tagisi.

²⁸ Nak Jerusalem amin do monenj yomyom pi abo daganakwan Spen kik do obinj ji dandakenj.

²⁹ Ae nak nandisat, jikon opbenj bisapmon Kristo dakon gisamni nagon madepsi tuganj naban unjun da ji tagisi panjapulugokdisak.

³⁰ Not kabi, Amin Tagi Yesu Kristo do nandanek, ae Telagi Wup da amin do but dasi

galak tanj yomyom anjapak panalon asak, unjun do kisi nandanek nagon sanjenba Pinjop do bisit anj kimotnenjsi.

³¹ Bisit aba Judia miktimon nandan gadat dima anj amin da nak dima abidoni. Ae bisit aba telagi panjmuwukbi Jerusalem ekwan unjun da nak da panjapulugok do pi asat unjun do galagisi nandani.

³² Yanj kanj Pinjop da galak tosagon nak kisik kisigon da jikon opbo kisin da tapmim panenj.

³³ Pinjop dakon but yawotni ji kisikon tosak do bisit asat. Unjun asi.

16

Pol da minjat amin morapmi do gildatni tagi yomgut

¹ Nak nandan gadat minjat saminin Pibi dakon mibili do dayikdisat. Unjun minjat tagisi kinda, panjmuwukbi Senkria kokupmon ekwan unjun dakon oman minjatni egisak.

² Unjun da minjat aminyo morapmi gat ae nak gat kisi panjapulugagit, ae unjun Amin Tagi dakon minjat kinda, do but dasi abidoni. Unjun anjapak da telagi panjmuwukbi dakon anjaksi asak. Ae yo nido wadak wadak asak unjun anjapulugoni.

³ Gildatno tagi Prisila gat Akwila gat do yomni. Unjun pi isalno Yesu Kristo dakon pi kalonj amanj.

⁴ Unjun nak kutnok do anek pali kimakgimal. Do nak gin dima, Amin Nwakjwari Kabi dakon panjmuwukbi morap kisi da unjun bamot do but galak nandanek ya yanj yomanj.

⁵ Gildatno tagi panjmuwukbi unjun bamot da yutnon muwukganj unjun do yomni.

Gildatno tagi notnosi Epenetus do imni. Unjun da mibiltok Esia Provinskon Kristo do nandan gadanj ingut.

⁶ Gildatno tagi Maria do imni. Unjun da ji panjapulugok do pi madepsi morapmi agit.

⁷ Gildatno tagi Andronikus gat ae Junias gat do yomni. Unjun bamot nak dakon diwatno, nak gat kisi dam tebanon egipgumanj. Unjun yabekbi kabikon man madepni tonj. Unjun da mibiltok Kristo nandan gadanj ingumal, anjakwal nak don nandan gadat agim.

⁸ Gildatno tagi Ampliatu do imni. Unjun Amin Tagi dakon amin kinda, do nak but dasi galak tanj imisat.

⁹ Gildatno tagi Ubanus do imni. Unjun pi isalno Kristo dakon pi kalonj amak. Ae notnosi Stakis kisi do gildatno tagi imni.

¹⁰ Gildatno tagi Apeles do imni. Unjun Kristo yolyol aminsi kinda yanj kawit.

Gildatno tagi Aristobulus da yutnon ekwan amin do yomni.

¹¹ Gildatno tagi Erodion do imni. Ujrun nak dakon diwatno kinda.

Gildatno tagi Nasisus dakon diwatni Amin Tagi da kabikon ekwan ujrun do yomni.

¹² Gildatno tagi Tipina gat ae Tiposa gat do yomni. Ujrun minjat bamot Amin Tagi dakon pi madepsi amal.

Gildatno tagi notnosi Pesis do imni. Ujrun minjato kisi da Amin Tagi dakon pi madepsi agit.

¹³ Gildatno tagi Rupas do imni. Ujrun Amin Tagi yol kimokdok. Ae gildatno tagi menj do kisi imni. Ujrun nak dakon menjno kisi egipgut.

¹⁴ Gildatno tagi Asinkritus, ae Pegon, ae Emes, ae Patobas, ae Emas gat, ae nandan gadat amin diwari ujrun gat ekwan ujrun do yomni.

¹⁵ Gildatno tagi Pilologus gat, Julia gat, ae Nerus gat sami gat, ae Olimpas gat ae telagi panmuwukbi morap ujrun gat ekwan ujrun do yomni.

¹⁶ Ji panmuwukbi diwari do but dasi galak tar yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristo dakon panmuwukbi morap da gildatni tagi yipba jikon obisak.

Amin diwari da panmuwukbi tuwil do pi anj

¹⁷ Not kabi, amin diwari da ji da gen abidawit ujrun abin yipmanjek jikon pidok pidok ae jigiyono panalon anj. Ujrun amin do kan kimotni do tebaisi dayisat. Ji ujrun da dubagikon egipni.

¹⁸ Ujrun amin Amin Taginin Kristo dakon pi ban dima anj. Ujrun giptim dakon galaktok banjin yolganj. Ujrun nandan kokwini mini amin pangalak aba gen toptopmi do nandan gadat anj.

¹⁹ Ji Pinjok dakon gen guramik kimokgon dakon geni amin kisi da kili nandawit, do nak ji do but galaksi nandisat. Mani nandan kokwin tagisi anjek anjak tagisi banjin timigek anjak yokwi dakon nandak nandak jikon kinda dima tosak do nandisat.

²⁰ Kili ununjok Pinjok but yawot nimisak ujrun da Sunduk kandap gibaninon yipban bamono suligikdisak.

Amin Taginin Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

Amin diwari da gildatni tagi Rom amin do yopgwit

²¹ Pi isalno Timoti da gildatni tagi damisak. Ae nak dakon diwatno Lusias, ae Jeson, ae Sosipata ununyo kisi da gildatni tagi daman.

²² Nak Tetius, Pol dakon gen abidanek papia on mandisat. Amin Tagi da manon gildat tagi yan dayisat.

²³⁻²⁴ Gaius da gildatni tagi damisak. Ujrun da nak gat ae panmuwukbi morap gat kisi yutnikon kilanin tagisi asak.

Erastas unun kokup pap dakon moner kila amini, ae notnin Kwatas da gildatni tagi ji do damamal.

Nin Pinjok dakon man anjisinj kimotnenj

²⁵ Pinjok da nak da Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi dayisat unun gen nanj ji dakon nandan gadatji tagi panjeban asak. Gen Bin Tagisi unun kalipsigwan pasili tar anj anj opgut.

²⁶ Mani abisok Pinjok da nomansi panjentej asak. Kalipsigwan Pinjok egip egip teban egisak unun da kombi amin yoyinban geni mandawit. Nin minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun da nandan gadan iminek geni guramitni do anjek unun gen ban dayamanj.

²⁷ Ujrun Pinjok kalon gin nandan kokwini tagisi. Yesu Kristo obakon da nin do yo tagisi agit, unun do nandanek nin Pinjok dakon man toktogisi anjisinj kimotnenj! Ujrun asi.

Pol da Korin Amin do Papi 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin unjun kokup pap madep kinda Akai provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin unjudon yanj tenjenagit. Anek panmuwukbi wasok wasoksi panalon agit. (Yabekbi 19.1-17 unjudon do koki.) Mani yopman degek kokup njaknjwarikon kin pi agit bisapmon panmuwukbi Korin egipgwit unjudon jigi noman tan yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jigi unjun panmilip ani yan do papi diwari Pol do mandan imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jigini unjun panmilip ani do nandak nandak kilegi yominek papi mandagit.

Pol da Korin panmuwukbi dakon nandan gadatni yawotni yan do nandaba kik madepsi agit. Ae anpakni tagisi unjun tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da minjat eyo kili abi da anpak kilegi ani unjun do yagit, ae minjat aminyo Telagi Wup yipman degek jigi pawit unjun do yosok. Ae Pinjkop gawakimim dakon silip anpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili panmuwukbi do yomisak unjun do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdan unjun do kisi yosok.

Unjun yo morap da Korin amin jigi yomgut, do Pol da Pinjkop dakon galaktok kan nandanjo ani do panpuluganek gen tagisi ban mandan yomgut. Gen kinda mandagit unjun kilapmi 13, panmuwukbi da unjun do tagisi nandan. Unjudon Pol da amin do but dasi galaktan yomyom anpak unjun do yosok. Ae yo madepsi kinda Pinjkop da minjat aminyo do but galak do yomisak unjun butdasi galak tan yomyom anpak unjun do yosok.

Yesu yolyol amin gen emat anek iyi dakon man dima pawigini
(Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat

² nit da papi on panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji panjelak anek iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man anenagek bisit an iman amin kisi manjigit. Unjun nin ae unjunyo kisi dakon Amin Taginin.

³ Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Pinjkop ya yan iyigit

⁴ Pinjkop da Yesu Kristo obakon da nandan yawok daminek yo tagisi anj damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinjkopno ya yanji iyisat.

⁵ Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Panpuluganban gen yogokji unjun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut.

⁶ Unjun da nak da Kristo dakon mibili dayigim unjun ji da nandanek yol kimakgwit yan nolisak.

⁷ Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altan tenjenokdisak unjun do jomjom anek Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima anj.

⁸ Amin Taginin Yesu Kristo da ji panjeban anjakwan wigi mibi gildaron wigisak, anjakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji sun kinda awit yan aripmi dima yoni.

⁹ Pinjkop da yo morap ak do yagit unjun aripmisi akdisak. Pinjkop da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kalonji egipni do yan damgut.

Panmuwukbi wasej kiwit

¹⁰ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinek yan yosot, ji pidok pidok yipmanek but kalon ani. But ae nandak nandakyo kalonji gin tanakwa kabi kalonji egipni.

¹¹ Not kabi, Kloj da kabikon amin di da ji da binapmon pidok pidok tanjakwan ekwan yan nayiwit.

¹² Nak mibili yanon da yosot, jikon da di da yan yon, “Nak Pol yoldat”, ae diwari da “Nak Apolos yoldat”, ae diwari da “Nak Pita yoldat”, ae diwari da “Nak Kristo yoldat” yan yon.

¹³ Unjun Kristo da wasenki morapmi agit? Bo nak Pol ji do anek tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit?

¹⁴ Nak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat banjin telagi pakbi son yomgum. Amin di gat dima son yomgum. Unjun do nak Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁵ Do amin kinda da “Nak Pol da manon telagi pakbi sogim” yan aripmi dima yogogi.

¹⁶ (Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi son yomgum. Unjun Stephan da yutnon egipgwit amin ban son yomgum. Ae amin diwari gat son yomgum bo dima, unjun nak dima nandisat.)

¹⁷ Kristo da nak amin telagi pakbi son yoben do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do yabekgit. Ae amin da miktim dakon nandan kokwin tagisikon da gen yon unjuden dima yosot. Yan asat yan Kristo

dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

Kristo unjun Pinjkop dakon tapmim

¹⁸ Amin pasildan unjun da tilak kindap dakon gen unjun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan yon. Mani minjat aminyo nin Pinjkop da yokwikon ban timikgit amin nin da tilak kindap unjun Pinjkop dakon tapmim yan si nandaman.

¹⁹ Pinjkop da papiakon yan mandabi: “Nak da nandan kokwini kilegisi tan yoman amin dakon nandan kokwini kilegi pantasik akdisat.

Ae nandak nandakni ton amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokdan.”

²⁰ Do nin abisok on miktim dakon nandan kokwini tagisi amin dakon nandan kokwini tagisi do nian si yonen? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do nian si yonen? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do nian si yonen? Pinjkop da on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap panjupbal aban nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gin an mudawit.

²¹ Nido Pinjkop nandan kokwini tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Pinjkop nandan imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yan tenjenanapno amin da unjun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan yon, mani amin da unjun gen nandanek nandan gadan iminjakwa Pinjkop da unjun kosiron da yokwikon ban timit do nandagit.

²² Juda amin wasok tapmimi ton pindagek gen unjun bami yan nandan. Anjakwa Amin Nwakjwari Kabi da nandan kokwin tagisi pindat do nandan.

²³ Mani nin Kristo tilak kindapmon anjakba kimakgit dakon geni dayin tenjenoman. Anapno Juda amin da gen unjun do nin da dima galak tanek abidogi gen kinda nan yon yan nandan. Ae Amin Nwakjwari Kabi da gen unjun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan nandan.

²⁴ Mani Pinjkop da yan ilikgit minjat aminyo Amin Nwakjwari Kabi bo ae Juda amin nin, nin nandaman, Kristo unjun Pinjkop dakon tapmim ae nandan kokwini tagisi.

²⁵ Miktim amin da Pinjkop dakon nandak nandakni diwari unjun tagi dima yan nandan. Mani unjun nandak nandak da amin dakon nandan kokwini tagisi yapman mudosok. Ae Pinjkop dakon anpak diwari da Pinjkop unjun tapmimni mini yan nolisak yan nandan. Mani unjun anpakni unjun tapmimni madepsi, amin dakon tapmim yapman mudosok.

²⁶ Not kabi, Pinjkop da yan daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapni miktim amin da dabilon nandan kokwini tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapni tapmimji mini da egipgwit. Ae jikon da morapni amin man bini ton da kabikon nani dima.

²⁷ Mani Pinjkop da amin manjigit unjun miktim amin da dabilon nandan kokwini tagi dima amin yan pindakgit amin ban manjigit. Yan anek miktim dakon nandan kokwini tagi amin panmayak agit. Ae Pinjkop da amin manjigit unjun miktim amin da dabilon tapmimni mini yan pindakgit unjun ban manjigit. Yan anek miktim dakon amin tapmimni ton panmayak agit.

²⁸ Pinjkop amin timit do on miktimon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi an unjun ban timikgit. Nido amin man madepni ton gat ae tapmimni ton gat pabin yopban yo isali ani do nandagit.

²⁹ Pinjkop da dabilon amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak yan do yan agit.

³⁰ Pinjkop da iyi ji Yesu Kristo gat depgut da ekwan. Anek Kristo yipgut da nin dakon nandan kokwin tagisi dakon mibilibi egi nimisak. Ae Kristo obakon Pinjkop da nin panmilip aban minjat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin anek Pinjkop da nin yuman nagit, do yokwi da sanbejek kilanin dima asak.

³¹ Pinjkop da nin do yan si agit, do Pinjkop gen papia da yosok unjun da aripmon anej. Yan yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

2

Pol da Korin amin dakon nandan gadat do yagit

¹ Not kabi, nak jikon obijek Pinjkop dakon geni pasili dayin tenjenagim bisapmon, nandan kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yon unjudej dima yagim.

² Nido ji gat egipguman bisapmon yo njwakjwari di do nandak nandak dimasi agim. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit unjun dogin nandagin.

³ Nak ji gat egipguman bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi nimmikgim.

⁴ Nak gen yagim gat ae Gen Bin Tagisi yan tenjenagim unjun nandan kokwini tagisi amin da yon unjudej nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabik tagi asak yanon da dima yagim.

Uñun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim nan ji doligim.

⁵ Yan agim nido ji da amin dakon nandan kokwini tagisi do nandan gadani do dima galak tagim. Pinjop dakon tapmim do nandan gadan imni do nandagim.

Telagi Wup da nandan kokwin tagisi nimisak

⁶ Mani Pinjop dakon anjapagon kili tagan teban tawit aminon nandan kokwin tagisi unjodon yan tenjenoman. Uñun nandan kokwin tagisi unjun miktim amin dakon nandan kokwin tagisi yombem dima. Ae on miktim dakon kila amin si pasildan unjun dakon nandan kokwin tagisi yombem dima.

⁷ Nin Pinjop dakon nandan kokwini tagisi ban yan tenjenok aman. Pinjop yo morap dima wasagit bisapmon nandan kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon egipnen do kosit kili yipgut. Mani unjun kosit dakon geni pasili tagit.

⁸ Anjakwan on miktim dakon kila amin kinda da dima nandan pisagit. Nandan pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginin tilimni tagisi unjun tilak kindapmon aripmi dima anjakbam.

⁹ Mani, Pinjop da papiakon gen unjun do yan yosok:

“Yo kalip dabil da dima pindakgwit,
ae miragon da dima nandawit,
ae nandak nandagon dima noman
tanbi,
unjun Pinjop but dasi galak tan iman
amin do panjroman agit.”

¹⁰ Uñun dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do panjalon an nimgut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyansi pindak mudosok, ae Pinjop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak.

¹¹ Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin unjun dakon wupni butnigwan yikdak unjun dagin pindakdak. Yanjin, amin kinda da Pinjop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Pinjop iyi dakon Wupni da iyi gin kan nandanjo asak.

¹² Nin on miktim dakon nandak nandak ban dima timigiman. Nin Pinjop da butgalak do yo morap nimisak unjun nandan pisonen do Wup Pinjopmon da apgut unjun nan abidagiman.

¹³ Nin unjun but galak dakon yo do yan tenjenok aman. Mani genin amin nandan kokwini tagisikon da dima yoman, Telagi Wup da iyi niyin dekbam unjun ban yoman. Telagi Wupni ton amin do Telagi Wup dakon gen yoyin tenjenoman.

¹⁴ Mani Telagi Wupni mini amin Pinjop dakon Wupni da yo nimisak unjun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan nandan, ae aripmi dima nandan pisoni, nido Telagi Wupni ton amin dagin unjun yo kokwinigek pakyansi pindak nandanjo an.

¹⁵ Telagi Wupni ton amin da yo morap kisi kokwinik pindakgan. Mani amin diwar: da Telagi Wupni ton amin dakon anjak kokwin aripmi dima ani.

¹⁶ Pinjop da papiakon gen yan tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandanjo asak do Amin Tagi tagi iyindetjak?”

Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosok.

3

Panjmukbi dakon pi amin unjun Pinjop dakon pi amini

¹ Not kabi, nak kalip ji gat egipguman bisapmon gen dayigim unjun Telagi Wup yolgan amin yoyisat unjun da aripmon dima dayigim. Amin but kalip anjak anakwa yoyisat unjun da tilagon dayigim. Uñun bisapmon ji Kristo da anjapagon amin monin da tilagon egipgwit.

² Nak mum dabo nawit. Jap tebai ban dima damgun, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap ton,

³ nido ji but kalip dakon anjak sigin yolgan. Asi, notji do nandaba yokwi tok anjek gen emat agak unjun jikon sigin tosok. Ji unjun anjak an unjun but kalip dakon anjak ban an. Ji on miktim dakon anjak gin an.

⁴ Kinda da yan yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yan yosok. Uñun anjak anjek miktim amin da yan ekwan.

⁵ Ji pakyansi nandani. Apolos unjun namin? Ae nak Pol unjun namin? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi njwakjwat njwakjwat nimgut. Aban nit pi unjun ando ji Kristo nandan gadan nimgut.

⁶ Nak jap yet kwaokgim. Anjapbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Pinjop da jap bami panjalon agit.

⁷ Do jap yet kwaokgit amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Pinjop da iyi jap bami panjalon asak, do unjun kalongin mani ton.

⁸ Jap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat unjun kisi bamot Pinjop dakon pi nanjin amal. Do kisi bamot pi agimal da aripmon tomni timik timik akdamal.

⁹ Nit Pinjkop gat pi kalonj aman. Ae ji Pinjkop dakon pigagani. Ji Pinjkop dakon yutni.

Parjmuwukbi dakon pi amin unjun kisit kilda yombem

¹⁰ Pinjkop da nandan yawotni do anjek nak kisit kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda nan manjigit. Aban yut ak do gwak magim. Anjapbo amin diwari da yut unjun gwak magimon witjar. Mani minjat aminyo morap kalonj kalonj yut unjun an unjun pakyanji kanj kimagek witjini.

¹¹ Amin kinda da gwak njwaknjwari kinda dimasi mosak. Yesu Kristo kalonj nanj gin Pinjkop da gwak teban kili magit.

¹² Amin da unjun gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol ban akdan, ae diwari da silwa ban, ae diwari da tip tomni wukwisi ban, ae diwari da kindap ban, ae diwari da gurik ban, ae diwari da wit dakon obi ban akdan.

¹³ Don Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili tenjenjokdisak. Unjun bisap kindap da yanj noman tanjek amin morap kalonj kalonj pi tagi awit bo dima yanj do anjilik kokdisak.

¹⁴ Amin kinda unjun gwak kwenon yut agit, unjun dima sosak kanj, pi amin unjun tomni tagisi timitdisak.

¹⁵ Mani pi amin kinda dakon yut wagil sonj mudosak kanj, unjun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyi yokwi da kisiron da puluganj kikdisak, mani unjun amin kindapmon nanj abidomanj yombem da egipjak.

Ji Pinjkop dakon yut

¹⁶ Ji Pinjkop dakon telagi yutni, ae Pinjkop dakon Wupni jikon egisak. Unjun dima nandan, ma?

¹⁷ Amin kinda Pinjkop dakon telagi yut antasik asak kanj, Pinjkop da unjun amin antasik akdisak. Nido, Pinjkop dakon telagi yut unjun telagisi. Telagi yut unjun ji.

Nin amin dakon man dima pawiginerj

¹⁸ Ji disi banj di panjwalbam. Amin kinda ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandan mudosot yanj nandanjek "Nak nandan kokwino tagisi" yanj yosak kanj, unjun amin on miktim dakon nandan kokwini tagisi unjun si yopmanjek nandan kokwini tagisi amin tagi dagosak.

¹⁹ Nido, on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap unjun Pinjkop da pindakban nandan kokwin tagi dima anj. Pinjkop da papiakon unjun do yanj yosok:

"Amin iyi do nak nandan kokwino tagisi yanj nandan amin unjun Pinjkop da iyi

pat yopmanjanon yopban yokwalba timikdak."

²⁰ Ae Pinjkop dakon papia da yanj yo kisi yosok:

"Pinjkop da nandan kokwini tagisi amin dakon nandak nandakni kisi pindak mudosok.

Ae yo morap ak do nandan unjun aripmi dima aba noman tokdan yanj nandisak."

²¹ Do ji amin dakon man paukwan unjun yipmanj mudoni. Yo morap ji dakon.

²² Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miktim, bo egip egip, bo kimot, bo yo morap abisok tonj, bo yo don noman tokdan, unjun yo morap ji dakon.

²³ Ae ji Kristo dakon, ae Kristo unjun Pinjkop dakon.

4

Amin Tagi da iyi pi amin kokwin asak

¹ Ji da nin do Kristo dakon pi amini yanj nandanj nimni, ae Pinjkop dakon geni pasili kilani tagisi anjek yanj tenjenjok dakon pi nion tosok yanj nandanj nimni.

² Ae yanji nandani, amin kinda madepni dakon pi asak, unjun amin madepni dakon gen kagimansi guramitjak.

³ Do ji nak dakon anjak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon anjak kokwin ak do nandanj kanj, nak unjun do nandaba kikjok kinda dima asat. Nak nagayo kisi anjakno kokwin dima asat.

⁴ Asi, nak naga butnokon yo kinda dima tosok yanj nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yanj aripmi dima yokenj. Nak dakon anjak kokwin ak do Amin Tagi dagin asak.

⁵ Gen pi bisap dima abik, do amin diwari dakon anjak kokwin dima ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Unjun da yo morap pilin tukgwan pasili tonj unjun timik tentenjikon yopdisak. Anjek amin morap dakon nandak nandak pasili tonj unjun noman panalon akdisak. Unjun bisapmon Pinjkop da amin morap kalonj kalonj pi tagi awit unjun do mani pawigikdisak.

Korin amin da iyi dakon mani pawigiwit

⁶ Not kabi, nak ji dakon nandak nandak panpulugok do anjek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandanjek anjak kilegi Pinjkop gen papia da yosok unjun gin yolni. Yanj anjek pibit tidok anjek amin kinda awigek ae kinda dima abinj yipni.

⁷ Not, gak amin diwari yapmandal yanj nandisat, ma? Gak Pinjkopmon yo tagisi kinda dima abidagil, ma? Asi, gak Pinjkopmon yo morap timikgil, mani yo morap unjun gaga panalon agil da yanj gaga dakon man nido awigisat?

⁸Yo si galak toj unun aripninin tugan yan nandan, ma? Ji yo iren amin kili dagan mudan da tagisi ekwaman yan nandan, ma? Ae nin jawpmanek kila amin madep dagaman yan nandan, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandaman.

⁹Mani Pinjop da yabekbi nin ban mibi amin nipgut yan nandisat. Nin gen pikon nipmanek minat amin morap da dabilon ae anjelo da dabilon kimotner do yan dagok an nibi yombem da ekwaman.

¹⁰Nin Kristo man madep im do nandan kokwini tagi dima amin yombem da ekwaman, mani ji Kristokon gadawit do nandan kokwini tagisi amin ekwan, ma? Nin tapmimnin mini anjakwa ji da unun tapmimji toj, ma? Nin manin mini anjakwa ji da unun man madepji toj, ma?

¹¹Kalip da wij abisok ekwamanon nin jap do aman, ae pakbi do aman, ae imal garanisi ban paman, ae amin da nindapmanjan, ae nin da tagi egipner kokup mini.

¹²Nin kisitnin da pi madepsi aman. Nin da jobit paner do yon, mani Pinjop da yo tagi anyomjak do bisit iyaman. Nin do yo yokwisi an nimanakwa yaworisi egek jigi unun guramikgaman.

¹³Gen giren niyinja gen tagisi ban yoyaman. Minat aminyo da dabilon nin sibat sibat inanis amin da maba kwan unun yombem. Yan dagin egapno wik da wisak.

Pol da Korin amin iyi dakon anpak yolni do nandisak

¹⁴Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak tan damisat, do nawa gen on dayisat.

¹⁵Jikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman an damañek kilasi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayin tenjenjagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim.

¹⁶Yarndo, nak dakon anpak pakyanji yolni.

¹⁷Unun dogin anek Timoti yabekgo jikon opgut. Unun nak dakon monjino but dasi galaktan imisat. Unun Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Unun da ji pantagap aban nak da Kristo gat gadan kimagek kokupmi kokupmi panmuwukbi morap anpak yolni do yoyin dekgim unun do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸Jikon amin diwari nak dima opdisat yan nandanek kwen wigik an.

¹⁹Mani nak Amin Tagi da galak tosagon jikon tepmisi opdisat. Opben bisapmon kwen wigik an amin dakon gen nandak do anek dima opdisat. Ni tapmim da

tan yomisak unun pindak nandanjo ak do opdisat.

²⁰Nido, Pinjop dakon Amin Kila Agakni unun gen gin yogok dakon yo dima. Unun tapmim dakon yo.

²¹Do niban aben do nandan? Si baljanek panjilek ak do opben do nandan? Bo but dasi galaktan daminej anpak yaworisi anjaben do nandan?

Yesu yolyol amin anpak yokwi bikbiknikon toj unun panmilip an mudoni
(Kalapmi 5-6)

5

Korin panmuwukbikon yumabi anpak tosok

¹Jikon yumabi anpak jawakwari kinda tosok dakon geni nandagim. Unun anpak Pinjop dima nandan iman amin da dima an. Unun amin kinda da menji kimagakwan datni da minat kalik pagit unun gat pokgomal.

²Anjakwan ji disi do yo madep yan nandanek amin diwari yapman mudoman yan nandan, ma? Ji bupmi nandanek kunam tatni. Yokwi agit amin unun yolba kinakwan ji da bikbigon sanberjek dima egipjak.

³Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Anek nak naga unun dakon anpak kili kokwinikgim.

⁴Yan do anek yan yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Anjakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosok, ae nak butnokon da ji gat egipben.

⁵Anek unun amin Sunduk da kisiron yipba giptimni antasik asak. Yan aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Pinjop da unun amin dakon wupni yokwikon nan tagi abidosak.

Anpak yokwi an amin yol mudoni

⁶Ji disi dakon man paukwan, unun anpak tagi dima. Yis kalonjok di da bret kisi panpap an, ji unun dima nandan, ma?

⁷Do ji yis kalipmi wiririkba kin mudoni, anjakwa bret kalugi yisni mini da yan egipni. Nak nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwan, nido Kristo nan Yapyap Bilak do Sipsip mukwa soson unuden nin dakon diwarinin mudoni do kili sonbi.

⁸Do kisik kisik anek bisap madep dakon jap noknok anen. Mani bret kalipmi yisni toj ban dima nonen, nin bret kalugi ban nonen. Bret kalipmi unun anpak yokwi morap dakon tilak asak, anjakwan bret kalugi unun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandan damgum bisapmon yan yagim, "Ji yumabi anpak an amin gat kisi dima egipni."

¹⁰ Miktim amin morap yumabi an, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok anek kabo non, bo ae kokup kidat gawak yoman amin si yopman dek mudoni yanon da dima yagim. Ji unuden amin yopmandet do nandan kan, on miktim wagil yipmandetni.

¹¹ Mani gen mandagim dakon mibili unun yan: Amin kinda Kristo dakon man panek yumabi anpak asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yanba yokwi tok asak, bo pakbi teban nanek but upbal asak, bo amin dakon yo kabo timikdak kan, ji unun amin gat kalonji dima egipni. Ae unun gat jap pakbiyo kalonji dima ani.

¹² Nak panmuwukbi da wanja ekwan amin dakon anpakni kokwin ak do pi dima asat. Mani panmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi.

¹³ Panmuwukbi da wanja akgan amin Pinjkop da iyi kokwin akdisak. Mani Pinjkop gen papia da yan yosok:

"Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egipjak."

6

Panmuwukbi notji gen pikon dima yopni

¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen ton bisapmon nido panmuwukbi dakon pi amin si yapmanek Pinjkop dima nandan iman kabi dakon pi aminon kwan? Unuden ak do pasol pasolji mini, ma?

² Pinjkop dakon minjat aminyo nin da miktimon minjat amin morapyo dakon anpakni kokwin akdaman, ji unun dima nandan, ma? Ae nin da kokwin yan akdaman kan, ji gen moninisok binapjikon noman ton disi kokwin aripmi dima ani, ma?

³ Nin aneloyo kisi dakon anpak kokwin akdaman, ji unun dima nandan, ma? Nin da kokwin yan akdaman, do on miktim dakon yo morap kokwin aripmi tagi anej.

⁴ Yanjo, jikon jigis noman ton bisapmon panmuwukbikon dima sanbenji ae panmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi unuden nido panjkan?

⁵ Gen on ji panmayak ak do dayisat. Panmuwukbi jikon amin bamorikon geni ton bisapmon amin kinda nandan kokwini tagisi anek panmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma?

⁶ Mani ji da notji nandan gadat dima an amin da dabilon panji gen yan yoman. Unun tagi dima!

⁷ Ji gen pikon kwan unun da ji Kristo tagi dima yolgan yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi andamni kan tagi. Ae yum pindagakwa yo kabisi timitni kan tagi.

⁸ Mani yan dima an. Ji disi panmuwukbi notji ban panjkwalek yokwi anjoman.

⁹ Yokwi an amin unun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan, unun dima nandan, ma? Ji disi ban di panjkwalebam. Amin yumabi anpak mibili mibili an, ae kokup kidat do gawat gawat an, ae wili da wili notni gat yumabi anpak mibili mibili an,

¹⁰ ae kabo non amin, ae yo morapmi timit do but kindap pan amin, ae pakbi teban nanek but upbal an amin, ae amin do yanba yokwi tok an amin, ae topmon da amin dakon yo timikgan amin, unuden amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan.

¹¹ Ji kabikon diwari kalip unuden amin egipgwit. Mani Pinjkop da sugan panmilip aban iyi dakon minjat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop da ji panmilip aban iyi da dabilon minjat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin unun Telagi Wup dakon yutni

¹² Amin diwari da yan yon, "Yo morap tagi agagi." Gen unun bami, mani yo diwari da amin tagi dima panpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egipben.

¹³ Ae amin diwari da yan yon, "Jap unun kwasop dakon, ae kwasop unun jap dakon tamo." Gen unun bami, mani Pinjkop da kisi bamot yanban pasildamal. Giptimnin unun yumabi anej do dima tosoak, unun Pinjkop dakon pi anej do tosoak. Anjakwan Pinjkop unun giptimnin kila asak.

¹⁴ Pinjkop da Amin Tagi kimoron nan aban pidagit, ae iyi da tapmimon nin dakon giptimnin paban pidokdan.

¹⁵ Giptimji unun Kristo dakon giptim diwatni unun dima nandan, ma? Do nak Kristo dakon giptim diwatni kosit minjon sanbekekan unun tagi, ma? Unun dimasi!

¹⁶ Amin kinda kosit minjon sanbesak unun gat giptim kalon amal, ji unun dima nandan, ma? Pinjkop gen papia da unun do yan yosok: "Bamori da giptim kalon anjil."

¹⁷ Mani amin kinda Amin Tagikon sanbesak kan, wupmon bamori da kalonji amal.

¹⁸ Ji yumabi anpak yipmanek pasal kin mudoni. Yokwi diwari amin da an unun giptim da wanga an, mani yumabi anpak asak amin iyi dakon giptim nan anupbal asak.

5:11: 2Tes 3.6; Tit 3.10   5:13: GT 13.5; 17.7   6:2: PA 20.4   6:9: Gal 5.19-21; Ep 5.5; PA 22.15   6:11: Tit 3.3-7
6:12: 1Ko 10.23   6:13: 1Tes 4.3-5   6:14: Ro 8.11; 1Ko 15.20; 2Ko 4.14   6:15: Ep 5.30   6:16: Mt 19.5   6:17:

¹⁹ Giptimji unun Telagi Wup dakon telagi yut madepni, ji unun dima nandan, ma? Pinjkop Wupni kili damgut, unun ji da butgwan egisak. Gak gaga dogin dima egisak.

²⁰ Pinjkop da ji yuman nagit, do yo morap giptim da ani unun Pinjkop man madep im do ani.

Pol da miñat eyo do yağit

(Kilapmi 7)

7

¹ Ji da papiakon gen mandan namgwit unun dakon kobogi abisok mandan daben. Amin kinda miñat dima pasak kan unun tagi.

² Mani yumabi anjak madepsi toso, do wili ji kalon kalon miñatni ton da egipni, ae miñat kalon kalon ji esi ton da egipni kan tagisi.

³ Wili giptimni dima kutnosak, ae yan gin miñat giptimni dima kutnosak.

⁴ Miñat dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun eni dakon. Ae wili dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun miñatni dakon.

⁵ Do kinda da giptim timni dima anjuknosak. Jil bisap pisipmi dima pagek bisit pi ak do but kalon amal kan unun tagi. Mani don giptimjil ae panmuwutjil. Giptimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di panjewalban.

⁶ Nak gen on ji panpulugok dogin yosot. Unun da gen teban kinda dima asak.

⁷ Amin morap da nak yombem miñat eyo dima anjek egipni kan tagi. Mani Pinjkop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda miñat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

⁸ Miñat eyoni mini amin gat, ae sakwabat gat do yan yosot. Ji nak yombem isal egipni kan unun tagi.

⁹ Mani giptim dakon galaktok kilani aripmi dima ani kan, miñat eyo agagisi. Miñat eyo dima anjek yumabi di abam.

¹⁰ Miñat eyo kili abi do gen teban on damisat. Unun nak dakon gen teban dima, unun Amin Tagi dakon gen teban. Unun yan miñat da eni dima yipmanjetjak.

¹¹ Mani eni yipmanjetjak kan isal egipjak, bo tobil kwan eni gat but kalon anjil. Ae eni miñatni dima kwinitjak.

¹² Ae amin diwari do yan yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yan yosot. Kristo yolyol amin not kinda miñatni nandan gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kan, miñatni dima kwinitjak.

¹³ Ae Kristo yolyol miñat kinda eni nandan gadat dima asak, mani miñatni gat egip do nandisak kan, eni dima yipmanjetjak.

¹⁴ Nido eni nandan gadat dima asak mani miñatni do anjek eni unun telagi. Ae miñatni nandan gadat dima asak mani eni do anjek miñatni unun telagi. Yan dima tam miñat monjiyos unun telagi dima. Mani abisok unun telagi.

¹⁵ Mani miñat bo wili kinda nandan gadat dima anjek wasen kik do nandisak kan, yan tagi anjil. Nandan gadat asak amin nandan gadat dima asak amin gat sgin egipjil dakon gen teban kinda dima toso. Nido Pinjkop da nin notnin gat but yaworon da egipnen do nandisak.

¹⁶ Miñat ji esi yokwikon ban timitdan bo dima, ji unun dima nandan. Ae wili ji miñatji yokwikon ban timitdan bo dima, jiyo kisi unun dima nandan.

Pinjkop da nian egipnen do tilak agit unun da aripmon gin egipnen

¹⁷ Nin kalon kalon Pinjkop da nian egipnen do tilak agit unun da aripmon egipnen. Pinjkop da wasok wasok yan nimgut bisapmon nian egipgumar unun da aripmon gin egipnen. Nak panmuwukbi morap do gen teban on yipmandat.

¹⁸ Wili kinda giptimni mandabi da don Pinjkop da yan ilikgit kan, dima mandabi yan koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Pinjkop da yan ilikgit kan, giptimni dima mandisak.

¹⁹ Nido giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Yo madep unun Pinjkop dakon gen teban guramitnen.

²⁰ Pinjkop da yan nimgut bisapmon nian egipgumar unun da aripmon gin egipnen.

²¹ Oman amin egaki yan gamgut kan, nandaba kik dima aki. Mani pulugan kiki dakon kosit pisan gaban kan, unun nan yolgi.

²² Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun amin Amin Tagi da dabilon puluganbi da egisak. Ae yan gin amin kinda puluganbi da egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun abisok Kristo dakon oman amini egisak.

²³ Pinjkop da ji yuman nan depgut, do ji Pinjkop dakon galaktok yipmanjek amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani.

²⁴ Not kabi, Pinjkop da yan ilikgit bisapmon nian egipgwit unun da aripmon Pinjkop gat egipni.

Pol da miñat eyo dima awit amin do gen yipgut

²⁵ Nak miñat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda toso do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak ban yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi

nandan naminjek antagap aban gen bami yogok amin dagam.

²⁶ On bisapmon jigi morapmi noman tonj, do ji nianj ekwan yanj gin egipni kanj tagi.

²⁷ Gak minjat pagil kanj, unjun kwinit do kosit wisik dima aki. Ae minjat dima pagil kanj, minjat pak do dima nandaki.

²⁸ Mani minjat kinda paki kanj, unjun yokwi dima asal. Ae minjatjok kinda amin kinda pasak kanj, unjun yokwi dima asak. Mani minjat aminyo minjat eyo anj unjun egip egipnikon jigi morapmi pakdan. Jigi unjun pani do dima galak tosot.

²⁹ Not kabi, yanj do nandanjek yosot. Bisap kili kwanj tosok, do minjatni tonj amin unjun minjatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni.

³⁰ Ae kunam yanj tidanjek takganj amin unjun kunam dima takganj yombem da egipni. Ae kisik kisik anj amin kisik kisik dima anj yombem da egipni. Ae yo yumanj nok anj amin yoni mini yombem da egipni.

³¹ Ae on miktim dakon yo timigek pi anj amin unjun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildanj.

³² Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat. Minjat dima pagit amin unjun Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Pinjok dakon galaktok yol do nandisak.

³³ Mani minjat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae minjatni dakon galaktok yol do nandisak,

³⁴ do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae minjatjok ae sakwabat ae minjat eni da kwinihki unjun Amin Tagi dakon pi do nandanj. Unjun wupni ae giptimni Pinjok do paregek telagi egip do nandanj. Mani minjat amin pagit on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak.

³⁵ Ji panjapulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yanj sop andam do dima yosot. Ji da anjak kilegi anjek yo diwari yopmanjek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandani do nandisat.

³⁶ Amin kinda minjatjok kinda pasak do manjij ingwit unjun dima panjek bisap dubak egek unjun do anjak tagi dima asat yanj nandisak, bo ae unjun minjatjok pakdosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yanj nandisak kanj, iyi dakon galaktok yolek minjat unjun tagi pasak. Unjun da yokwi dima asak.

³⁷ Mani amin kinda minjatjok kinda pasak do manjij ingwit unjun butnikon da dima pakenj yanjsi nandisak, ae amin da pasak

dosi dima iyanj, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi abanj yanj nandisak kanj, minjat unjun dima pasak. Unjun da tagi asak.

³⁸ Do amin unjun minjatjok unjun pasak kanj, unjun anjak tagi asak. Mani dima pasak kanj, unjun da wagil tagisi asak.

³⁹ Minjat kinda eni sigin egakwan minjat unjun eni tagi dima yipmanj deri. Mani eni kimotjak kanj, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandanj gadanj injak amin kinda nanj pasak.

⁴⁰ Mani naga yanj nandisat, amin dima pasak kanj, kisik kisik egipdisak. Pinjok dakon Wup da nakyon kisi antagap aban gen on yosot yanjsi nandisat.

8

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi dakon gen

¹ Nak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi unjun dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknin tonj, yanj nandanj. Nandak nandak unjun da kwen wigik anjak panalon asak, mani but dasi galak tanj yomyom anjak da panjmuwukbi panjeban asak.

² Amin kinda yo kinda do nak pakyanjsi nandanj mudosot yanj nandisak kanj, nandak nandakni aripmi dima.

³ Mani amin kinda Pinjok do but dasi galak tanj imisak kanj, Pinjok da unjun amin pakyanjsi nandanj imisak.

⁴ Yanj do, bit kilapyo kokup kidat do parekbi unjun tagi nonen bo dima? Nin nandanjanj, kokup kidat dakon wupmi unjun yo bami kinda dima, ae Pinjok morapmi dima ekwan, kalonj kinda dagin egisak.

⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miktimon pinjok morapmi ae amin tagi morapmi ekwan yanj nandanj.

⁶ Mani nin nandanjanj, Pinjok kalonj kinda dagin egisak, unjun Datnin. Unjun da yo morap wasagit, ae unjun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonj kinda gin egisak unjun Yesu Kristo. Pinjok da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae unjun obakon da gin nin morap kisi egip egip ningut.

⁷ Mani Yesu yolyol amin diwari unjun dima kanja pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat unjun yo bamisi kinda yanj nandanjek jap kokup kidat do parekbi unjun nonj bisapmon burikon da gulusunj amanj yanj nandanj.

⁸ Mani jap nianjen di banj nomanj unjun da nin Pinjok da kapmatjok aripmi dima panjisak. Jap unjun dima nonen kanj, Pinjok da dabilon unjun gulusunj kinda dima asak.

Ae jap unun nonen kan, Pinjop da dabilon dima kilek tonej.

⁹ Disi nandan, jap kisi tagi noknogi, mani nandan gadatni dima teban tanjbi amin da jap kokup kidat do parekbi nanba dandanek yokwikon di manbam. Do ji kan kimotni.

¹⁰ Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dima yan nandanek kokup kidat gawak yomyom yutnon wigi jap unun nanaki notgo dima noknogi yan nandisak amin kinda da gandsak kan, unun yo kisi buri pidanban jap unun kokup kidat do parekbi unun nokdisak.

¹¹ Gak dakon nandak nandakgo da notgo nandan gadatni dima teban tanjbi antasik akdisak. Kristo unun amin do anek kimakgit.

¹² Gak notgo dima noknogi yan nandisak amin unun yokwi an imisal bisapmon Kristo yo kisi yokwi an imisal.

¹³ Yanjo, japmon notno yokwikon yipben kan, nak bujon bit kilapyo dimasi noken. Yan anek notno yokwikon di yipbom.

9

Pol yabekbi pi anek tomni timit do dima nandagit

¹ Nak yo kinda da dam anjakwan dima egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagim. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabi ji mani.

² Amin diwari da nak do yabekbi kinda yan dima bo nandan naman, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yan nandan naman, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit unun da tilak kinda da yan tanjakwan unun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yan yolanjakwan koj.

³ Amin diwari da anpakno kokwinigeek abin nepmanba kobogi do gen unuden ban yoyisat.

⁴ Banabas gat nit pi anjapdo pi amak dakon yuman nogi amin da nit do jap pakbiyo tagi panjapulugogi.

⁵ Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da an unuden Yesu yolyol minjat panek kisin agek pi agagi.

⁶ Banabas gat nit dagin nit dakon yiyit dakon pi ando tagi asak yan nandan, ma?

⁷ Emat amin da pini anek tomni timikgan, do yiyitni do iyi dakon monen dima nonj. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi iyi panj nonj. Ae sipsip kila an amin iyi sipsip dakon mumni nonj.

⁸ Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yan gin yosok.

⁹ Moses da gen tebanon gen yanj tosok:

“Ji bulmakau wit gip golek do baman misinjkan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Pinjop da bulmakau dogin nandanek gen unun yagit yan nandan, ma? Dima.

¹⁰ Unun nin dakon tagi timin do anek gen unun yagit. Miktim pidosok amin gat ae wit gip misinjkdak amin bamot bami nokdamak yan nandanek pini amal.

¹¹ Nin da wupji panjapulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo panjapulugoni unun da jigi damjak, ma?

¹² Pinjop dakon pi amin diwari panjapulugon, do unun yapmanek nit madepsi panjapulugoni kan, unun da tagisi asak.

Mani nit jigi morapmi panek jikon yo timirisi unun dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak.

¹³ Pinjop da Telagi Yutnon telagi pi an amin unun Telagi Yut dakon jap ban timikgan. Ae alta dakon pi an amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa soson unun dakon diwari nonj. Ji unun dima nandan, ma?

¹⁴ Unuden gin, Amin Tagi da yanji anej do gen yanj yagit. Gen Bin Tagisi yan tentenok amin unun gen yanakwa si nandan minjat aminyo da giptim dakon yo panjapulugok ani.

¹⁵ Mani nak giptim dakon panjapulugok minjat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmandat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo unun dima timigeek kimokgen kan unun da tagi. Nido pi anjapbo amin da tomni dima naman unun da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo naminek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot.

¹⁶ Mani Gen Bin Tagisi yan tentenok asat bisapmon mano aripmi dima awigiken. Amin Tagi da unun pi naminek pi unun abendosi nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yan tentenoken kan, awa yo jigisi noman tanj namdisak.

¹⁷ Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Pinjop da namgut banj asat.

¹⁸ Yanjo, ni tomni nan abidoken? Gen Bin Tagisi yan tentenaneek yo timirisi unun dima timikdat. Minjat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanek tomni dima timigeek tagisi nandisat, unun da tomnino asak.

Pol minjat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹ Nak puluganbi da egisat. Nak amin kinda dakon oman monji dima egisat. Mani

minjat amin morapmi Kristokon panjap do anjek oman amini dagagim.

²⁰ Juda amin kabikon egek unjun timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yongamgwan dima egisat, mani gen teban da yongamgwan ekwan amin unjun timit do anjek unjun amin gat egisat bisapmon gen teban da yongamgwan yombem egisat.

²¹ Ae amin Nwakjwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin gat egisat bisapmon, gen teban da yongamgwan dima egisat yombem da egisat, nido unjun amin timit do nandisat. Mani Pinjok dakon gen teban dima yipmanj dekdak, nak Kristo dakon gen teban yoldat.

²² Ae amin nandanj gadatni dima teban tanjbi gat egisat bisapmon, nandanj gadatno dima teban tanjbi da tilak unjun gat egisat, nido unjun amin yokwikon banj timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon anjak timikgim, nido kosit morap kisi anjaligek amin diwari yokwikon banj timit do nandisat.

²³ Pi morap unjun asat unjun Gen Bin Tagisi da irenj tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik anenj do nandisat.

Nin si teban tanjek timtim yanjek kinj tomni tagisi abidonen

²⁴ Napbi gwapbokon kwanj amin unjun kisi da timtim yanjek kwanj, mani kalonj kinda dagin tomni abidosok. Unjun ji dima nandanj, ma? Do ji tomni abidok do si teban tanjek timtim yanjek kini.

²⁵ Amin morap aktidok ak do nandanj amin unjun iyi dakon kila tebaisi anjek giptim dakon tagaptok anj. Tomni unjun timikganj unjun tasik togi, mani nin tomni aripmi dima tasik togi unjun timit do aktidogon kwamanj.

²⁶ Yanjo, tomni abidokenji yanj nandanjek timtim yanjek dukwan dukwan dima wisinjek tilagonsi kisasat. Amin da kisit emat dakon aktidok tagisi anj unjun da tilak kisitno isal timon dima dapmanjat.

²⁷ Giptimno da oman amino egipjak do anjtagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyinjek naga aktidok dima anjek tomni dima di timikgom.

10

Nin panjekwalon monerj do kanj kimotnerj

¹ Not kabi, nak Moses da bisapmon babikninon yo noman tawit unjun do pakyanji nandani do nandisat. Pinjok da kisi morap kosit yolok do gikwem kinda

yipmanj yomgut, ae Tap Gami wasen kinjakwan kisi morap teri kinda wigiwit.

² Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit unjun da telagi pakbi sowit yombem asak. Unjun awit da Moses dakon amin kabi egipgwit dakon tilak.

³ Ae kisi morap da Pinjok dakon Wup da jap yomgut unjun nawit.

⁴ Ae kisi morap Pinjok dakon Wup da pakbi yomgut unjun nawit. Asi, Wup dakon tip unjun gat kisi agipgwit unjun dakon pakbi nawit. Tip unjun Kristo.

⁵ Pinjok da pi madepsi aban kawit, mani unjun amin kabikon morapmi da anjak yokwi aba tagi dima nandanj yomgut. Do miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon panjupal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di tanj anj.

⁶ Unjun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Do unjun da yo yokwi ak do but kindap awit unjudej dima anenj.

⁷ Unjun da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yanj dima anenj. Pinjok gen da yanj yosok:

“Jap pakbiyo madepsi anjek unjun da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit.”

⁸ Unjun da yumabi anjak awit unjudej dima anenj. Unjun da yanj aba gildat kalonj dogin amin 23 tausen da kimakgwit.

⁹ Unjun amin da awit unjudej Kristo dima anjekwalnerj. Unjun da yanj aba tunjon amin emari tonj da injinj yoba kimakgwit.

¹⁰ Ae ji unjun da Pinjok do yanja yokwi tok awit unjudej dima ani. Yanj aba kimot yomyom anjelo da abinj dapban kimakgwit.

¹¹ Unjun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Pinjok da papiakon gen unjun mandawit unjun da mibi bisapmon ekwamanj amin nin do mama gen niyisak.

¹² Yanjo, amin kinda nak tebaisi akdat yanj nandisak amin unjun kanj kimotjak. Yokwikon di manjan.

¹³ Panjekwal jikon noman tonj unjun njwakjwari dima, unjun amin morap kisikon yanj gin noman tonj. Ae Pinjok toktok teban ji gat egek panjulusok, do ji panjeban anjakwan panjekwalon dima manjek tebaisi atdanj. Panjekwal noman tanj damni bisapmon Pinjok da puluganj kini dakon kosit kinda yipdisak, anjakwan yokwikon dima mokdanj.

Nin Pinjok gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima anenj

¹⁴ Yanjo, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom anjak yipmanj degek pasal kini.

¹⁵ Ji nandanj kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwinitni.

¹⁶ Telagi jap nomanj bisapmon kap abidanek Pinjkop ya yanj iyinjek nomanj unjun da yawini do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj. Ae bret pudanek nomanj bisapmon unjun da giptimni do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj.

¹⁷ Bret kalonj kinda dagin tosok, nin amin morapmi da unjun nanjin nomanj, do nin morapmi da giptim kalonj amanj.

¹⁸ Ji Israel amin dakon anjak do nandani. Bit kilapyo altakon sosonj bisapmon unjun nanjek Pinjkop gat kabi kalonj anj.

¹⁹ Mani ji da kokup kidat do mukwa sosonj unjun do nak da yo bamisi anj yanj yosot yanj di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yanj dima yosot.

²⁰ Unjun dimasi. Nak yanj yosot. Pinjkop dima nandanj iman amin da mukwa sosonj unjun konj do anj, unjun Pinjkop do dima anj. Ae ji konj gat kabi kalonj ani do dima galak tosot.

²¹ Amin Tagi da kapmon ae konj da kapmon kisi noni kanj, unjun ma abisi anj. Ae Amin Tagi da tamokon ae konj da tamokon kisi jap noni kanj, unjun yo kisi ma abisi anj.

²² Amin Tagi yipmanj degapno nin do nandaban yokwi tok anj nimjak do nandamanj, ma? Nin dakon tapmin da unjun dakon tapmin yapmanjamañ, ma?

Bisapmi bisapmi Pinjkop dakon man awigineñ

²³ Amin diwari da yanj yonj, “Yo morap tagi agagi.” Gen unjun bami, mani yo diwari da nin tagi dima panpulugogi. “Yo morap tagi agagi”, mani yo diwari da butnin tagi dima panjeban asak.

²⁴ Nin nin banjin panpulugok ak do dima nandanen. Nin amin diwari panpulugok do nandak nandak anej.

²⁵ Bit kilapyo morap yumanj gwayek tamokon yopmanjanj unjun tagi noni. Nandaba kik anek kokup kidat do parekbi bo dima, unjun do dima yoyini.

²⁶ Nido nin nandamanj,
“On miktin gat yo morapni gat tonj unjun kisi morap unjun Amin Tagi dakon gin.”

²⁷ Yesu dima nandanj gadanj imisak amin kinda da yutnikon kinj jap noni do dayinban yutnikon kik do nandanj kanj tagi kini. Ae jap morap daban nandaba kigi mini tagi noni. Noknogi bo dima noknogi unjun do but morap dima ani.

²⁸ Mani amin kinda da nandaba kik anek, “Bit on kokup kidat do parekbi” yanj dayinban kanj, unjun dima noni. Noni kanj unjun amin da sunj anj yanj nandanj damdisak.

²⁹ Disi jap morap kisi tagi noknogi yanj nandanj, mani unjun amin yanj dima nandisak.

Nak jap morap kisi tagi noknogi yanj nandisat. Do nido amin kinda da jap unjun nonen kanj unjun sunj amanj yanj nandanjanj yanj unjun yopbenj?

³⁰ Pinjkop ya yanj iyinjek jap noken kanj, mibili nido amin kinda da gak sunj asal yanj nayisak?

³¹ Yanjo, jap pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Pinjkop man madep im do nandanjanj ani.

³² Juda amin, bo Grik amin, bo Pinjkop dakon panmuwukbi da yokwikon moni dakon anjak kinda dima ani.

³³ Nakyo kisi minjat amin morapyo da anjak si galaktonj unjun banj asat. Naga anjak pulugok do anek dima asat. Minjat amin morapyo panpulugoko Pinjkop da yokwikon banj timitjak do nandanjanj asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Pinjkop gawak imim dakon anjak do yagit

(Kilapmi 11-14)

11

¹ Nak da Kristo dakon anjak yoldat, yanj gin jiyo kisi nak dakon anjak yolni.

Amin da busunji witjan unjun do Pol da yagit

² Ji bisapmi bisapmi nak do nandanjanj ekwanj, ae gen timikgin banj damgum unjun banj yolek ekwanj, do ji anjak tagisi anj.

³ Mani gen kinda gat nandani do nandisat unjun yanj. Wili dakon busunji unjun Kristo, ae minjat dakon busunji unjun wili, ae Kristo dakon busunji unjun Pinjkop.

⁴ Wili kinda busunji witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosak kanj, unjun da busunji Kristo abinj yipmanjak.

⁵ Mani minjat kinda busunji dima witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosak kanj, unjun da busunji eni abinj yipmanjak. Unjun busunj dangwani kisi mandanj mudosok yanj asak.

⁶ Minjat kinda busunji dima witjisak kanj, busunj dangwani kisi mandanj mudosak. Ae busunj dangwani pispimi bo ae warot pak do mayagi nandisak kanj, busunji si witjisak.

⁷ Wili unjun busunji dima witjisak, nido wili Pinjkop iyi yombem wasanji, unjun da Pinjkop dakon tilimni nolisak. Mani minjat unjun wili dakon tilimni nolisak.

10:17: Ro 12.5   10:18: MS 7.6   10:19: 1Ko 8.4   10:20: GT 32.17; PA 9.20   10:21: 2Ko 6.15-16   10:22: GT 32.21   10:23: 1Ko 6.12   10:24: Ro 15.1-2   10:26: Kap 24.1   10:28: 1Ko 8.7   10:30: 1Ti 4.4   10:31: Kol 3.17   10:32: Ro 14.13   10:33: 1Ko 9.20-22   11:1: 1Ko 4.16   11:3: WW 3.16; Ep 5.23   11:7: WW 1.26-27

11:8: WW 2.18-23

⁸ Nido Pinjkop da miñat dakon giptim nanj wili dima wasagit, wili dakon giptim nanj miñat wasagit.

⁹ Ae Pinjkop da miñat do nandanek wili dima wasagit. Wili do nandanek miñat wasagit.

¹⁰ Yanj do anjek, ae anjelo da nindanj do anjek, miñat unjun busunji witijsaksi. Yanj asak unjun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

¹¹ Mani Amin Tagi da kabikon miñat wiliyo iyi dage dima ekwanj. Miñat unjun wili dakon panpulugokni, ae wili unjun miñat dakon panpulugokni.

¹² Nido kalip Pinjkop da wili dakon giptim nanj miñat wasagit, mani wili miñaron da altonj. Ae Pinjkop unjun yo morap dakon mibili.

¹³ Ji disi gen on kokwin ani. Miñat kinda busunji dima witiñjek bisit asak kanj, unjun anjak tagi nanj asak?

¹⁴ Pinjkop da miñat aminyo nianjon da wasanji nipgut unjun pindagek yanji nandamanj, wili busunji dangwani dubagi amin unjun mayagi.

¹⁵ Mani miñat busunji dangwani dubagi kanj, unjun miñat dakon tilimni tagisi, nido Pinjkop da busunji witijsak do imgut.

¹⁶ Amin kinda da nak dakon gen unjun do gen emat asak kanj, yanji nandisak, nin gat ae Pinjkop dakon panmuwukbi diwari gat anjak njaknjawari kinda dima yolgamanj.

Korin amin telagi jap kosit kilegikon da dima nawit

¹⁷ Kili nak anjak diwari anj unjun do tagisi dima nandisat. Unjun do anjek anjak diwari ji da agagisi unjun do dayikdisat. Ji Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon notji dima panpulugonj, notji panjupbal anj.

¹⁸ Do mibiltok unjun do dayikdisat. Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon pidok pidok anjek ekwanj yanj amin da yanba nandagim. Gen unjun nandako bamisok agit,

¹⁹ nido panmuwukbi timisok di wasenjinjakwa unjudon da Pinjkop dakon anjak namin da bamisi yolganj unjun da dolisak.

²⁰ Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap banj nomanj yanji nandanek dima nonj.

²¹ Ji kalonj kalonj notji do jomjom dima anjek jap tepmi timigek nanj nanj anjek wain morapmi nanjek but upbal anj. Anjakwa diwari jap do anj.

²² Yutji mini do jap pakbiyo aripmi dima ani, ma? Pinjkop dakon panmuwukbi do yo isali yanj nandanek japni mini amin panmayak ak do nandan, ma? Ni gen banj dayikenj? Ji anjak tagisi anj yanj dayikenj, ma? Unjun dimasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

²³ Nido nak Amin Tagikon gen timikgim unjun kili dayigim unjun disi nandanj. Gen unjun yanj. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yipgut bisapmon unjun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidanek

²⁴ Pinjkop ya yanj iyinek pudanek yanj yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanjek nak do nandanek egipni.”

²⁵ Ae jap nanj mudanek wain kap abidanek yanj gin anjek yanj yagit, “On wain kap unjun sanjek sanjek kalugi naga dakon yawi nanj asat. Ji bisap morap on wain nanjek nandan namni.”

²⁶ Yesu da gen yagit unjun da yanj nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kimot do yanj tentenjanakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Anjak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap nonenj

²⁷ Yanjo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni anjak kilegikon da dima nosak kanj, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi anjimisak dakon gulusunji tanj imisak.

²⁸ Do butjikon da kokwin tagisi anjek bret gat wain kapmon noni.

²⁹ Nido Amin Tagi dakon giptim tim do dima nandaba wigakwan bret wainyo noni kanj, gulusunj anj do Pinjkop da kobogi damdisak.

³⁰ Mibili yanj do anjek jikon amin diwari tapmimni mini, ae diwari sot anj, ae diwari kili kimakgwit.

³¹ Mani butnin dakon kokwin tagisi anjek nonenj kanj, kobogi dima timitnenj.

³² Mani Amin Tagi da anjaknin dakon kobogi niminek nin panmilip asak. Unjun miktimon miñat aminyo gat dima pasilnenj do yanj asak.

³³ Yanjo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom anjek don noni.

³⁴ Amin kinda jap do tepmi nandisak kanj yutnikon nosak. Yanj anjek muwutni bisapmon gulusunj dima anjek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi unjun opbenj bisapmon don dayikenj.

12

Telagi Wup da but galak do pi anenj do tapmim nimisak

¹ Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmim niminj niminj asak unjun pakyanji nandani do dayikdisat.

² Disi nandanj, Pinjkop dima nandanj imgwit bisapmon kokup kidat dakon

wupni gen dima yoŋ uŋudon kini do amin da dayiŋba kokwin dima anek kiŋ kiŋ awit.

³ Yarŋdo, pakyarŋsi nandani, Piŋkop dakon Telagi Wup da amin kinda antagap aban “Yesu jobit tagi pasak!” yarŋ aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da “Yesu uŋun Amin Tagi” yarŋ aripmi dima yosak.

⁴ Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kalonji kinda dagin egisak.

⁵ Paŋmuwukbikon pi mibili mibili aman, mani Amin Tagi kalonji kinda gin.

⁶ Ae pi agak dakon kosit mibili mibili tonj, mani Piŋkop kalonj dagin miŋat aminyo do tapmim yomiŋakwan pi uŋun anj.

⁷ Paŋmuwukbi kisi paŋpulugoneŋ do Telagi Wup da amin kalonj kalonjon pi asak.

⁸ Amin kinda Telagi Wup da antagap aban nandanj kokwin tagisi anek miŋat aminyo paŋpulugosok. Ae uŋun Wup kalonj dagin kinda antagap aban nandak nandak tagisi miŋat aminyo yoyisak.

⁹ Ae uŋun Wup kalonj dagin nandanj gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae uŋun Wup kalonj dagin amin kinda tapmim iban sot amin paŋmilip asak.

¹⁰ Ae amin kinda do wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen uŋun paŋtobiljak dakon tapmim imisak.

¹¹ Uŋun Wup kalonj dagin uŋun yo morap paŋalon asak. Iyi da galaktogon but galak dakon yo kokwinigeŋ amin kalonj kalonj do yomiŋ yomiŋ asak.

Nin giptim kalonji kinda dakon diwatni kabi da ekwamanj

¹² Amin dakon giptim uŋun kalonji gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae uŋun giptim dakon diwat morap uŋun giptim kalonji kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yarŋ gin.

¹³ Wup kalonji kinda dagin nin morap telagi pakbi soŋ niban giptim kalonj agimanj. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwanj amin nin kisi Wup kalonji butnionon abidagimanj.

¹⁴ Giptimnin uŋun kalonji kinda gin dima, diwatni morapmi.

¹⁵ Kandap da “Nak kisit dima, do giptim dakon diwatni dima” yarŋ tagi yosak, mani uŋun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁶ Ae mirak da “Nak dabil dima, do giptim dakon diwatni dima” yarŋ tagi yosak, mani uŋun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁷ Giptimon dabil dagin tosok tam, nianj anek gen nandisak? Ae giptimon mirak dagin tosok tam, nianj anek yo dakon kibanj nandisak?

¹⁸ Mani giptim uŋun yarŋ dima. Piŋkop da iyi dakon galaktok yolek giptim dakon diwatni kalonj kalonj yopgut da tamonikon taŋ taŋ anj.

¹⁹ Giptim dakon diwatni kalonji kinda dagin tosok tam uŋun giptim dima.

²⁰ Mani giptim dakon diwatni morapmi da giptimon sanbenba giptim kalonji kinda gin asak.

²¹ Dabil da kisit “Gak mini tam naga tagi egipbom” yarŋ aripmi dima iyigi. Ae busuŋ da kandap “Gak mini tam naga tagi egipbom” yarŋ aripmi dima iyigi.

²² Dimasi. Giptim dakon diwatni tapmimi madep dima yarŋ pindakgamanj uŋun dima ekwanj tam giptim tagi dima taŋban.

²³ Ae giptim dakon diwatni mani mini yarŋ pindakgamanj uŋun barj kila tagisi amanj. Ae giptim dakon diwatni mayagi yarŋ nandamanj uŋun barj tagisi witjamanj.

²⁴ Mani giptim dakon diwatni diwari mayagini mini uŋun yum pindagapno isal tonj. Piŋkop da giptim dakon diwatni kisi wasarŋ yopmanjek diwatni nin da yo madep dima yarŋ pindakgamanj uŋun do man madep yomgut.

²⁵ Yarŋ aban giptim dima waserŋ kisak, ae giptim dakon diwatni da notni aripsi kila anj anj anj.

²⁶ Giptim diwat kinda tepmi pasak kanj, giptim diwat kisi morap tepmi paŋ. Ae giptim diwat kinda man madep pasak kanj, giptim diwat kisi morap kisik kisik paŋ.

²⁷ Ji kisi morap Kristo dakon giptim tim ekwanj, ae ji kalonj kalonj giptim diwatni ekwanj.

²⁸ Ae Piŋkop da paŋmuwukbikon pi ani do amin manjigit. Mibiltok yabekbi, ae uŋun da buŋon kombi amin, ae uŋun da buŋon yoyiŋdet, ae wasok tapmimi tonj agak amin, ae sot amin paŋmilip ak amin, ae amin paŋpulugok amin, ae pi mibili mibili kila agak amin, ae gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin kisi manjigit.

²⁹ Kisi morap yabekbi dagin dima ekwanj, ae kisi morap kombi amin dagin dima ekwanj, ae kisi morap yoyiŋdet dagin dima ekwanj, ae kisi morap wasok tapmimi tonj agak amin dagin dima ekwanj,

³⁰ ae kisi morap sot amin paŋmilip ak amin dagin dima ekwanj, ae kisi morap gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin dagin dima ekwanj, ae kisi morap gen paŋtobil amin dagin dima ekwanj.

³¹ Mani ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo wukwisi unjun timit do tek kindap pani.

Abisok anpak wagil tagisisi kinda do dayikdisat.

13

Nin amin do but dasi galaktan yomneŋ

¹ Nak amin dakon gen mibili mibili ae anjelo dakon gen kisi yoken, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak gonjon bo ae duban mibili mini tidon unjun yombem.

² Ae kombi gen yogok dakon tapmim nagon tosak, ae nandak nandak pasili ton unjun nandan mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandan mudosot, ae nandan gadatno tebaisi do kabap kinda iyiko diwalik tagi kisak, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak yo isalisi.

³ Nak yo morapno yoni mini amin do yoben, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidan kindapmon sonba sonjek kimokgen, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, unjun da nak kindasok aripmi dima anpulgoni.

⁴ Amin kinda amin do but dasi galaktan yomisak, unjun amin da yokwi an iba butni yawori tanakwan kobogi anyom do dima nandisak, ae amin morap do anpak yaworisi gin anjyomisak. Ae amin tagisi ekwan amin do pindak galaktok anjek nandaba yokwi tok dima anjyomisak, ae pibit tidok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak.

⁵ Ae anpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi an iba yokwini do dima nandan egisak.

⁶ Unjun anpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak.

⁷ Amin do but dasi galaktan yomyom anpak asak amin jigi da aripmi dima abin yipmandak. Bisapmi bisapmi Pinjkop do nandan gadat anjek anpulgosak do jomjom asak, ae jigi bisapmon tebaisi akdak.

⁸ But dasi galaktan yomyom anpak unjun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap unjun pasildan.

⁹ Nin yo morap dakon nandak nandak diwari banjin nandaman, ae kombi genyo kisi diwari banjin yoman.

¹⁰ Mani don yo wagol gwaljigi minisi noman tanakwan abisok yo morap diwat diwat nandaman unjun pasildan.

¹¹ Unjun dakon tilak unjun yan. Nak monisok egipgum bisapmon gen amin monin da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin monin da tilak egipgum. Mani amin madep anjek amin monin anpak yipman mudagim.

¹² Abisok nin Pinjkop dakon mibili diwari gin nandaman. Unjun pakbi idapmon wupnin pindak upbal aman unjun yombem. Mani Pinjkop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdaman. Pinjkop da abisok nin bamisi nandan nimisak, unjuden don nandan imdaman.

¹³ Nandan gadat gat, ae Pinjkop da panpulgosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktan yomyom anpak, unjun anpak kapbi da toktok teban tan anjan kikan. Mani but dasi galaktan yomyom anpak da anpak diwari yapman mudosok.

14

Kombi gen yok do galagi madep nandaney

¹ Ji amin do but dasi galaktan yomyom anpak toktogisi an kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak unjun timit do galak tanjek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni.

² Nido amin kinda gen njwakjwarikon* da gen yosak kan, unjun amin da nandani do dima yoyisak, unjun Pinjkop nanjin iyisak, nido amin da ni gen nan yosok unjun dima nandan, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok.

³ Mani, amin kinda kombi gen yanek minat aminyo dakon nandan gadatni panjaban asak, ae tebai atni do butni panjaban asak, ae jigikon ekwan amin butni panjaban asak.

⁴ Amin kinda gen njwakjwarikon da gen yosok unjun iyi dakon but panjaban asak, mani kombi gen yosok amin panmuwukbi morap dakon but panjaban asak.

⁵ Ji kisi da gen njwakjwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen njwakjwari yosok amin yapmandak, mani gen njwakjwari yanakwan amin kinda da panjobiljak kan unjun tagi, unjun da panmuwukbi dakon but panjaban asak.

⁶ Not kabi, nak jikon obineŋ gen njwakjwarikon da gen dayiken kan, nianjon da gen unjun da ji panpulgosak? Mani Pinjkop da gen pasili noligit unjun dayiken, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayiken, bo dayindet aben unjun da ji tagisi panpulgosak.

⁷ Yo egip epimi mini unjudon abidanek tilak aben. Kasisin ae gitayo geni kilegi dima

yoni kan, nikon da amin kap dakon tek nandanek kap yoni?

⁸ Ae kwen kilegi dima yosak kan, amin nianon da emat do tagap toni?

⁹ Jiyo kisi yan gin. Ji gen njwakjwari yanakwa nianon da amin da gen unjon dakon mibili nandaba pisoni? Gen yanba isali akdan.

¹⁰ Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi ton, ae kisi morap mibili ton gin.

¹¹ Mani amin kinda da gen yanban dima nandabo pisosak kan, unjon amin da nak do kokup njwakjwarikon amin yan nandan nanjawan nak da unjon amin do kokup njwakjwarikon amin yan nandan iben.

¹² Gen njwakjwarikon da gen yoni kan, amin da ji do yan gin nandan damdan. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandan, do but galak dakon yo panjmuwukbi tagisi panjteban agagi unjon timit do pi tebaisi an kimotni.

Gen njwakjwari yogok dakon gen

¹³ Yanjo, amin kinda gen njwakjwarikon da gen yosak kan, Pinjkop da gen unjon tagi panjtobiljak dakon tapmim imjak do bisit asak.

¹⁴ Nido, gen njwakjwarikon da bisit aben kan, wupnokon da bisit asat, mani nandak nandaknokon da yo bami kinda dima nandisat.

¹⁵ Yanjo, nian aben? Wup ae nandak nandakno kisi da kap yoken.

¹⁶ Yan dima anek wupmon dagin Pinjkop anjksinjek ya yan iyinjaki mirak yopmandak amin unjon gen yosol dakon mibili dima nandisak, do nianon da “Unjon asi” yan yosak?

¹⁷ Pinjkop ya yan iyinjek yo tagisi asal, mani mirak yopmandak amin dakon buri dima anjteban asal.

¹⁸ Nak bisap morapmi gen njwakjwarikon da gen yanek ji gwapman mudosot do Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁹ Mani, panjmuwukbi Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gen njwakjwarikon da gen sop 10 tausen yoken kan, unjon da panjpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi unjon ban yoyinjdet aben kan, unjon da panjpulugok madepsi akdisak.

²⁰ Not kabi, nandak nandakjikon da amin moninj da tilak dima egipni. Amin moninj da anpak yokwi dakon mibili dima nandanek ekwan ji unjon da aripmon egipni. Mani nandak nandakji unjon amin madep da tilagon egipni.

²¹ Pinjkop da gen tebanon gen yan mandabi:

“Amin Tagi da yan yosok, ‘Geno kokup njwakjwarikon amin do yobo unjon da gen njwakjwarikon da unjon minjat aminyo do yoyikdan.

Mani geno nandak do mirak dima yopdan.’”

²² Yanjo, gen njwakjwarikon da gen yogok unjon da Pinjkop dakon tilak madepni kinda asak. Unjon nandan gadat kili awit amin do dima yolisak, nandan gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok unjon tilak kinda nandan gadat kili awit amin panjpulugok do yomisak, unjon nandan gadat dima awit amin do dima yomisak.

²³ Do panjmuwukbi morap Pinjkop gawak im do muwugek ji kisi gen njwakjwarikon da gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da win dandanek ji do si njugigan yan yokdan.

²⁴ Mani, ji kisi kombi gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da abinj gen unjon nandan unjon da buri suganba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakdaman yan nandakdan.

²⁵ Nandak nandakni burigwan pasili ton unjon tetjtojokdan. Ae man pak gawagek Pinjkop gawak iminjek “Pinjkop bamisi ji gat egisak” yan yokdan.

Kosit kilegikon da Pinjkop gawak imnerj

²⁶ Yanjo, not kabi, Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon niban ani? Kinda da kap yosak, ae kinda da yoyinjdet asak, ae kinda da Pinjkop dakon nandak nandak pasili ton unjon yosak, ae kinda da gen njwakjwarikon da gen yosak, ae kinda da unjon gen yosak unjon panjtobiljak. Yo morap ani unjon panjmuwukbi panjteban ak do ani.

²⁷ Amin diwari gen njwakjwarikon da gen yoni kan, amin bamori bo kapbi dagin yoni. Ae kisi bisap kalon dima yoni, notji do bikbik yomin yomin anek yoni. Ae amin kinda da gen unjon si panjtobiljak.

²⁸ Mani gen panjtobil amin mini kan, gen njwakjwarikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Pinjkop gat dogin yosak.

²⁹ Amin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, anakwa diwari da geni kokwinitni.

³⁰ Ae kinda yigakwan Pinjkop da gen kinda anjon anjban kan, gen yosok amin gen sanjenek dima yosak.

³¹ Yan anek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikbik pisan damdan. Anakwa panjmuwukbi kombi gen yoyinjakwa nandak nandak timigek unjon da butni panjteban asak.

³² Kombi gen yogok amin unun wupni dakon kila iyi tagi an, do iyi da bisapmon gen tagi yoni.

³³ Nido Pinjkop unun yo morap upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalonon da egipneñ do nandisak.

Telagi panmuwukbi morap nin da aman unuden jiyoy kisi muwut muwutjikon

³⁴ Minat gen dima yoni. Gen yanba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok unun da aripmon gawat gawaron da yitni.

³⁵ Panmuwukbi da muwut muwuron minat gen yoni kan unun mayagi, do gen kinda dakon mibili nandak do kan, yutnikon eni ban yoyinba tagi yoyini.

³⁶ Korin amin, Pinjkop dakon gen jikon da noman tagit yan nandan, ma? Ae geni ji dagin abidawit, anjakwa amin diwari dima abidawit yan nandan, ma?

³⁷ Jikon da amin kinda iyi do nak kombi amin kinda yan nandisak, bo Wup dakon nandak nandak tan namisak yan nandisak amin yanji nandisak, gen on mandisat unun Amin Tagi dakon gen teban yanji nandisak.

³⁸ Amin kinda yan dima nandisak kan, unun amin do kombi amin kinda dima yan nandan imni.

³⁹ Yanjo, not kabi, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen nwaknjwari yogok dakon kosit sopsop dima ani.

⁴⁰ Mani Pinjkop gawak imim dakon silipmon yo morap ani unun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kimakbi aeni kimoron da pidokdan

(Kilapmi 15)

15

Kristo kimagek kimoron da pidagit

¹ Not kabi, Gen Bin Tagisi dayigim unun do butji pabo pisanban nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da unudon tebai akgan.

² Ae gen dayigim unun tebaisi abidoni kan, Pinjkop da unun Gen Bin Tagisikon da ji yok-wikon ban timitdisak. Yan dima ani kan, nandan gadatji unun yo isali.

³ Gen kinda abidagim unun da gen wagol madepsi asak. Gen unun kili damgum. Gen unun yan. Pinjkop gen tosok unun da aripmon Kristo nin dakon yokwi wiririt do kimagit.

⁴ Ae Pinjkop gen tosok unun da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgwit, ae gildat kapbi anjakwan kimoron da pidagit.

⁵ Ae Pita kon altanek don yabekbi 12 kabikon kisi altan yomgut.

⁶ Ae don nandan gadat amin 500 yapmandak unun kabikon altan yomgut. Unun kabikon morapmi abisok ekwan, mani diwari kili kimagwit.

⁷ Ae don Jems altan imgut. Ae don yabekbi kisikon altan yomgut.

⁸ Unun kabikon altan yominek don mibi do nagon altan namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsidi dima altanbi yombem.

⁹ Nido nak yabekbi kabi dakon pinbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yan tagi dima nayigi, nido kalip Pinjkop dakon panmuwukbi panjupbal ak do pi madepsi agim.

¹⁰ Mani Pinjkop da nandan yawok naminek anpuluganban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandan yawot agit unun dima suñ tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmanek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Pinjkop da nandan yawok naminek tapmim naminakwan pi unun asat.

¹¹ Do nak bo ae yabekbi diwari da pi unun an unun da yo madep dima asak. Yo madep unun Yesu kimot anek aeni pidagit unun dakon geni yan tenjenanapno ji da nandanek nandan gadat awit.

Don amin kisi morap kimagwit unun kimoron da pidokdan

¹² Kristo kimoron da pidagit unun dakon geni yan tenjenoman, do jikon amin diwari da mibili nido "Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdan" yan yon?

¹³ Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kan, Pinjkop da Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁴ Asi, Kristo kimoron nan dima aban pidagit tam, gen yan tenjenok aman unun yo isali asak, ae nandan gadat an ununyo kisi yo isali.

¹⁵ Ae yan tam nin Pinjkop da yo agit unun do top amin dagagiman. Nido nin Pinjkop da Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon geni yan tenjenoman. Mani Pinjkop da amin kimakbi kimoron ban dima paban pidon tam, Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁶ Asi, amin kimoron da dima pidon tam, Kristo kimoron da dima pidagit.

¹⁷ Ae Kristo dima pidagit tam, nandan gadatji da ji aripmi dima panpulugokdisak. Yokwi morapji sigin tan daminakwa ekwan.

¹⁸ Ae Kristo nandan gadan iminek kimagwit amin unun pasilgwit.

¹⁹ Nin Kristo nandan gadan iminek unun da panpulugosak do jomjom anek ekwaman. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom aman tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwaman.

²⁰ Mani yanj dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Uñun pigaga jap bami mibiltoksi tosoƙ uñun da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit.

²¹ Amin kalonji kinda da kimot aňalon agit, ae yanj gin amin kalonji kinda da kimoron da pidot pidot aňalon agit.

²² Adam dakon amin kabi morap si kimokgoñ, ae yanj gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdañ.

²³ Mani nin morap Piñkop da silip yipgut uñun da aripmon pidokdamañ. Mibiltok Kristo, ae don tobił apjak bisapmon miñat amin kabi morapni nin kimoron da pidokdamañ.

²⁴ Uñun da kwenon mibi bisap abinjakwan Kristo da koñ mibił mibiłi tapmimi toñ dakon kila amini uñun pañupbal aban pasil mudanƙwa kila agak pi morap Piñkop Dat da kisiron yipdisak.

²⁵ Nido Kristo dasi kila amin madep egakwan wiği uwal morapni pabiñ yopmarjakwan piñbini egipdañ.

²⁶ Ae uwalni mibiłi abin yipdisak uñun kimot.

²⁷ Piñkop gen papiakon gen yanj tosoƙ: “Uñun da yo morap piñbini egipni do yopgut.”

Yo morap piñbini egipni do yopgut yanj yo soƙ, mani nin nandaman, Piñkop iyi Yesu dakon piñbini dima egisak.

²⁸ Ae don, yo morap Kristo dakon piñbini tañakwa Monji da iyi nañ Piñkop dakon piñbini yipdisak. Mibiltok Piñkop da yo morap Monji dakon piñbini yopgut, mani Monji da iyi nañ Piñkop dakon piñbini yipjak bisapmon Piñkop da yo morap dakon wukwisini yitdisak.

²⁹ Amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibiłi nido amin diwari da amin kimakbi pañpulugok do telagi pakbi soson? Aripmi dima pidoni tam, nido uñun anpak añ?

³⁰ Amin morapmi da pi amañ uñun do toktoğisi uwal añ niñiñek nindapba kimotner do añ. Do amin kimoron da dima pidoni tam, nin mibiłi nido uñun pi amañ?

³¹ Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak uñun do butnokon da nandako yo madepsi asak. Disi nandañ, uñun bamisi. Ae yanjo kisi nandani, nak gildari gildari kimoronsi kiñ kiñ asat. Gen on bamisi yosot.

³² Epeas kokupmon amin diwari joñ bit kilapyo yokwisi da yanj emat anek nak nit do awit. Kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibiłi mini emat agim. Ae amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, “añwa wagil kimotdamañ,

do jap pakbiyo madepsi aneñ.”

³³ Ji amin diwari da top pañkewaldañ do pindañni. Gen on disi nandañ, “Ji amin yokwi gat muwutni kañ, anpakji tagi uñun pañupbal akdañ.”

³⁴ Ji aesi nandañ nandañ kilegi timigeƙ yokwi ae sañberjek dima ani. Asi jikon da diwari Piñkop dima nandañ iman. Ji da mayaktok pani do anek gen on dayisat.

Giptimnin kimoron da pidokdisak uñun ñwakiñwari

³⁵ Amin kinda yanj yokdisak, “Amin kimakbi kosit niañon da pidokdañ? Ae pidoni bisapmon niañen giptim da pidokdañ?”

³⁶ Uñun nandañ kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap yet kwaokdal uñun mibiltok kimot anek don kwosok.

³⁷ Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal uñun jap bami don kwokdisak uñun yombem dima.

³⁸ Mani Piñkop da iyi nandañ kokwinigeƙ yeri kalon kalon do obi tamiyo iyikon iyikon wasosok.

³⁹ Giptim morap uñun arip gin dima. Amin uñun giptimni ñwakiñwat, ae bit kilapyo giptimni ñwakiñwat, ae minam gat ae tap kilapyo kisi yanj gin.

⁴⁰ Kundukon yo toñ uñun giptimni iyi, ae miłtimon yo toñ uñun yo kisi giptimni iyi. Mani kundukon yo toñ dakon tilimni uñun ñwakiñwat, ae miłtimon yo toñ dakon tilimni uñun yo kisi ñwakiñwat.

⁴¹ Gildat kanek ae gikyo tilimni ñwakiñwat ñwakiñwat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon tañ yomañ.

⁴² Amin kimakbi kimoron da pidokdañ uñun yanj gin. Giptim wayikgamañ uñun miłtogi, mani giptim pidosak uñun aripmi dima miłtogi.

⁴³ Giptim wayikgamañ uñun tilimni mini, mani giptim pidokdisak uñun tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgamañ uñun tapmimni mini, mani giptim pidokdisak uñun tapmimi toñ.

⁴⁴ Giptim wayikgamañ uñun on miłtim dakon, mani giptim pidokdisak uñun Wup da egip egip imisak.

Miłtim dakon giptim tosoƙ, do giptim Wup da egip egip imisak uñun yo kisi tosoƙ gin.

⁴⁵ Piñkop dakon papia da yanj yo soƙ:

“Amin mibiltogi, Adam, uñun amin egip egipmi toñ dagagit.”

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit.

⁴⁶ Wup dakon egip egip da mibiltok dima altağit. On miłtimon egip egip da mibiltok

altagit, anjakwan wup dakon egip egip da don altagit.

⁴⁷ Amin mibiltogi Adam unjun on miktim dakon, ae miktim nanj wasanji. Ae Adam unjun da bujon nani unjun Kwen Kokupmon da pigit.

⁴⁸ Miktimon minjat amin morap unjun giptimni unjun Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin unjun Kristo dakon yombem akdisak.

⁴⁹ Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwaman. Unjudej gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdaman.

⁵⁰ Not kabi yanji dayisat, miktim giptim gat kisi Pinjop da Amin Kila Asak da kagawan aripmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi aripmi dima timiri.

⁵¹ Nandani. Gen pasali kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdaman. Nin kisi morap kulabik an mudokdaman.

⁵² Kwenj mibisi yosak bisapmon nin mal wambilgaman unjun da tilak tepmisi kulabik akdaman. Kwenj yanban amin kili kimakgwit unjun kimoron da pidokdan, ae bujon aripmi dima mik tokdan. Ae nin kalugi sigin ekwaman amin kulabik akdaman.

⁵³ Nido, giptimnin miktogi unjun kulabik anek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori unjun kulabik anek toktogisi kalugi egipdisak.

⁵⁴ Giptimnin si kimori ae miktogi unjun kulabik anek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Pinjop dakon gen kinda tosos unjun bami ton akdisak. Gen unjun yanj:

“Pinjop da emaron teban tanjek kimot obisi anjakban pasilgit.

⁵⁵ Kimot, gak amin pabinj popyop dakon tapmingo jiri?”

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmingo jiri?”

⁵⁶ Yokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi unjun gen tebanon tapmim pasak.

⁵⁷ Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Pinjop da tapmim nimanjakwan emaron teban toman, do Pinjop ya yanji iyaman.

⁵⁸ Yanjo, not kabino, ji tebaisi agek wayinj wayinj dima ani. Disi nandan, Amin Tagi dakon pi madepsi an unjun bami mini dima akdan, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi an kimotni.

Pol yo ak do nandagit unjun do yagit

(Kilapmi 16)

15:51: Mt 24.31; 1Tes 4.15-17   15:53: 2Ko 5.4   15:54: Ais 25.8   15:55: Os 13.14   15:56: Ro 7.13   16:1: Ro 15.25-26; 2Ko 8.1-9   16:5: Ya 19.21   16:6: Ro 15.24   16:9: Ya 19.8-10; 2Ko 2.12   16:10: 1Ko 4.17   16:11: 1Ti 4.12   16:12: 1Ko 3.6   16:15: 1Ko 1.16

16

Pol da Jerusalem do monej panjmuwutdan unjun do yagit

¹ Kili Pinjop dakon minjat aminyo Jerusalem ekwan unjun do monej panjmuwutdan unjun do dayikdisat. Galesia panjmuwukbi da ani do kosit yoligim, ji yanjin ani.

² Sonda morapmon ji morap kisi kalon kalon pi agak da butgwan monej timikgan unjun kokwinigek kabi kinda yopman yopman ani. Anjakwa nak opbenj bisapmon monej panjmuwut dakon pi dima ani.

³ Nak da obinj altoken bisapmon paretji Jerusalem panjini do disi amin kabi di manjini. Anjakwa nak da but piso papia kinda mandan yobo abidanjek kini.

⁴ Ae nakyu kisi kigisi yanj nandaker kanj, kisin tagi kinenj.

Pol Korin amin kinj pindat do nandagit

⁵ Nak Masadonia miktim nanj kik do nandisat. Unjanj kinjek don jikon abinj altoken.

⁶ Nak ji gat timisok di gat egipbenj bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak unjun dima nandisat. Ae kokup njwaknjwarikon kikenj bisapmon ji da anpuluganjakwa kikenj.

⁷ Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak tosos. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubakgok egipnenj.

⁸ Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak.

⁹ Nido, Pinjop da nak do yoma kinda witdal namik da minjat amin morapmi panpulugoko Yesu yolyol amin dagon. Mani amin morapmi da uwal anjanaan.

¹⁰ Timoti jikon apban kanj anpuluganjba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, unjunyo kisi yanjin asak.

¹¹ Jikon da di da kanjba amin isali kinda yanjin aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

¹² Notnin Apolos dakon gen unjun yanj. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon unjun gat kini kanj tagisi yanjin iyigim. Mani unjun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwa-gak kanjek don obinj dandisak.

Gen diwari

¹³ Disi do kila tebai anek nandan gadaron tebai atrni. Tebaisi agek yo kinda do pasol pasol dima ani.

¹⁴ Yo morap ani unjun but dasi galak tan yomyom anpagon dagin ani.

¹⁵ Not kabi, Stepanas gat yutnikon ekwan amin gat da Akaia provinskon mibiltoksi but tobil anek Yesu nandan gadan imgwit

uñun disi nandan. Ae Piñkop dakon miñat aminyo pañpulugok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yan dayisat,

¹⁶ ji uñuden amin gat ae uñun amin pañpuluganba pi kalonji an amin gat dakon piñbini egipni.

¹⁷ Stepanas gat Potunatus gat Akaikus gat nagon opba but galaksi nandagin, nido ji kisi da abin nak aripmi dima nandani,

¹⁸ ae uñun da nak kisik kisik namgwit ae jiyo kisi kisik kisik damgwit. Uñuden amin da pi madep an uñun do but galaksi nandanjek man madep yomni.

¹⁹ Pañmuwukbi morap Esia provinskon ekwan uñun da gildatni tagi dayan. Akwila gat Prisila gat ae pañmuwukbi uñun bamot da yutnon muwukan uñun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayan.

²⁰ Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayan. Pañmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²¹ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

²² Amin kindi da Amin Tagi but dasi dima galaktan imisak kan uñun jobit timitjak.

Amin Tagi gak apbi!

²³ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

²⁴ Nin Yesu Kristokon kabi kalon agiman, do ji but dasi timikdat. Uñun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin panmuwukbi diwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi diwari da yoyin det gulusu anek Pol abin yipgwit. Pol da Korin amin gat gen unun anmilip ak do nandagit, ae iyi do Pin kop dakon yabekbi bamisi kind a yan nandan imni do papia on mandagit. Yan anek ae kosiri kind a gat tagisi nandan yom do anek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasanek mandagit unjungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut unun do yosok. Gen unun dima yip do nandagit, mani kwen wigik anek yanba yokwi tok an ingwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen unun nandanek anpakni panmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Unun bisapmon panmuwukbi Judia miktimon egipgwit unun yokwisi egipgwit, do Pol unun do monej panji yom do monej panmuwukgit. Do kilapmi 8 ae 9 non Pol da Korin mizat aminyo da pi unun do monej panmuwatni do buri pantagap ak do gen yipgut.

Pol da Pin kop da yabekbi kabi do pi yomgut unun do yagit (Kilapmi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Pin kop da iyi da galaktogon pi unun namgut. Nak gat ae notnin Timoti gat da papia on Pin kop dakon panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan gat, ae telagi panmuwukbi morap Akaia provinskon ekwan, ji kisi do mandan damamak.

² Pin kop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot abal yawori tosak do bisit amak.

Pin kop da jigi bisapmon butnin pan teban asak

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pin kopni ae Datni unun ankisiner. Unun Datnin bupmi ami, ae amin morap jigi pan unun butni pan teban asak dakon Pin kop.

⁴ Jigi bisap morapmon butnin pan teban asak. Pin kop da butnin pan teban asak, unuden gin nin da jigi mibili mibili pan amin morap buri pan teban aman.

⁵ Tepmi madep Kristo da pagit unuden gin ninyo kisi paman. Ae Kristo da butnin pan teban aban butnin yaworisi tosak.

⁶ Nin jigi paman bisapmon ji da but yawot pani ae Pin kop da ji yokwikon ban

timitjak unun do anek paman. Ae Pin kop da butnin pan teban aban butni yawori tosak bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do anek Pin kop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmi paman unuden gin tepmi pani kan, Pin kop da butji pan teban akdisak.

⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdan yan si nandan damaman, nido ji nin gat kisi jigi kaloni paman, ae nin gat kisi but yawot kaloni timitdaman yan si nandaman.

⁸ Not kabi, nin Esia provinskon jigi pagiman unun ji da nandan do nandaman. Jigi madepsi da nin pabin nipmanek unun da tapmimnin pabigit. Aban nin kimotdaman yan si nandagiman.

⁹ Asisi, kimot akdaman yan si nandagiman. Nin tapmimnin madep dima yan si nandan do jigi unun noman tan ningut. Pin kop amin kimakbi kimoron ban paban pidot pidot amin unun dagin nin aripmi tagi panpulugosak yan si nandan do jigi unun pagiman.

¹⁰ Unun jigi panek kimoronsi kigiman, mani Pin kop da kimoron ban panpulugagit, ae don yo kisi nin jigikon ban timitdisak. Jigi morap noman tan nimni bisapmon Pin kop da nin jigikon ban panpulugokdisak yan si nandan teban toman.

¹¹ Mani ji nin panpuluganek bisit aba Pin kop da amin morapmi dakon bisitni nandanek nin panpulugosak. Anakwan amin morapmi da Pin kop da ninon panpulugok asak unun kanek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigit

¹² Nin yan si nandaman, on miktimon Pin kop da nin panpuluganekwan nin anpak telagisi aman ae gen bamisi ban yoman. Ae jikon yan ginsi agiman. Nin on miktim dakon nandan kokwin tagisi dima yolugman. Pin kop da nin nandan yawok niminek panpulugagit, do nin anpak agiman unun do nandano wigisak.

¹³⁻¹⁴ Nin papia mandan yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjinek mibili tagi nandan pisogi unun ban gin mandaman. Asi, bisap diwarikon gen mandaman ji da mibili dima nandan. Mani nin gen morap mandaman unun ji da pakyan si nandan do nandaman. Ae Amin Tagi Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandan yan gin ji da nin do tagisi nandan do nandaman.

¹⁵ Nak yan si nandagim, do abin dandanek panpulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim.

¹⁶ Nak Masadonia provins kik do obin ji dandanek don Masadonia kiken yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obinek ji dandan apbo ji da kosit agipben

dakon yo di anpulanganba Judia miiktimon kikenj yan nandagim.

¹⁷ Obinj dandak do nandak nandak agim unjun kalkali agim yan nandan, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat unjun miiktim amin da gen kaga da “Akenj” yan yanjek dima anj, nak yan asat yan nandan, ma?

¹⁸ Pinjkop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da “Anej” yan yonej kan unjun anenji.

¹⁹ Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Pinjkop dakon Monji dakon geni jikon yan tenjenok agiman. Ae disi nandan, Kristo “Unjun akenj” yan yanjek dima kirinjkdak. Bisapni bisapni Kristo “Abenj” yan yanjek geni yol kimagek asak.

²⁰ Pinjkop dakon yan teban tok geni morapni tonj, ae unjun yan teban tok morap da bami tonj ani do Kristo da “Nak da akenj” yan yosok. Mibili yan do nin Yesu da manon da Pinjkop dakon man awigek “Unjun asi” yan yomanj.

²¹ Pinjkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadanek panjteban aban tebaisi akgamanj. Ae unjun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigiti.

²² Unjun iyi dakon amin ekwamanj dakon tilak yipmanj ningut. Ae Wupni nin da buron yipgut, do Pinjkop da nin do yo tagisi morap diwar: nim do yan teban tok agit unjun gat kisi don timidamanj yanji nandamanj.

Pol Korin tepmi dima kigit

²³ Nak gen bamisi yosot unjun Pinjkop da nandisat. Do unjun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima ogum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim.

²⁴ Ji nandan gadat anek anpak yanji anek egipni dakon kila aminji egip do dima galak tomanj. Ji nandan gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da amanj.

2

¹ Yando, nak kalip obinej jigi damgum unjudej ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim.

²⁻³ Jigi dabo but yokwi nandani kanj, naminon kisik kisik pakenj? Ji dagin kisik kisik namdanj, do jikon obinej butjik pak do dima galak tosot. Mibili yan do anek papia mandanj damgum. Ji nandanj, nak yo kinda do kisik kisik abenj kanj, jiyo kisi kisik kisik akdanj gin.

⁴ Nak papia unjun mandagim bisapmon but yokwi anek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia unjun butjik dam do anek dima mandagim. Nak da ji do but

dasi galaktanj damisat yanji nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipmanj imni

⁵ Jikon yokwi agit amin unjun da nak nanj jigi dima namgut, unjun da ji banj jigi damgut. Nak unjun do gen tebai dima yok do nandisat.

⁶ Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapni da yawit unjun aripni. Jigi di gat timitjak do dima yoni.

⁷ Diwarini yipmanj iminej butni anjeban ani. Butjik madepsi nandaban unjun da obisi di abinj yipban.

⁸ Yando, ji da but dasi sigin galaktanj imanj yan yolini do nak da unjun ani dosi dayisat.

⁹ Papia unjun mandanj damgum unjun ji panjikil dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikganj bo dima, unjun kok do anek mandagim.

¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipmanj imni kanj, nakyo kisi yokwini yipmanj ibenj. Ae yokwi kinda nak da yiyipni tosok kanj, nak ji panjlugok do Kristo da dabilon yokwi unjun yipmanj dat.

¹¹ Yanj asat nido Sunduk da nin panjikilikej dima pabinj nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabinj nip do pi nianj asak unjun nandamanj.

Pol Taitus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok ak do abinj altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyikej do kosit tagisi yipmanj namgut.

¹³ Mani butno yawori dima tagit, nido notno Taitus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok gen yoyinej Masadonia provinskon kigim.

Pinjkop da tapmimon yabekbi emaron teban tonj

¹⁴ Mani nin Pinjkop ya yanji iyamanj, nido Kristo da uwalni pabinj yopgut. Ae Pinjkop da mibil tanj niminjakwan nin iyi dakon amin kabini bujon da yolgamanj. Unjun da nin pantagap aban Kristo dakon mibili yono unjun da yo kibanj tagisi da yan dukwan dukwan kisak.

¹⁵ Asi, nin yo kibanj tagisi panjalon anj unjun yombem banj Kristo da timik Pinjkop do paret asak. Unjun kibanj Pinjkop da yokwikon banj timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdanj amin kisi da nandanj.

¹⁶ Amin Tipdomon kwanj unjun kibanj unjun da kimot dakon kibanjni asak, mani amin Pinjkop da yokwikon banj timikdak unjun kibanj unjun da egip egip dakon kibanjni asak. Namin dasi yabekbi pi aripni tagi asak? Nin da aripni dima.

¹⁷ Amin morapmi da Pinjkop dakon gen yan tenjenanek monej ilikgan nin unuden dima aman. Pinjkop da iyi pi unun nimgut, ae nin top dima yoman. Nin egip egipnin Kristokon toso, ae Pinjkop da dabilon gen nimgut unun but dasi nandanek yan tenjenoman.

3

Yabekbi unun sanbek sanbek kalugi dakon pi amin

¹ Nin aenin ji da nin do nandaba wikwan nimni yanon da gen on yoman yan nandan, ma? Bo ae amin diwari da an unuden nin da amin diwari yoyino unun da nin amin tagisi yan ji da nandani do papia mandan niba damnen yan nandan, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia unuden kinda mandan nimni yan nandan, ma? Unun dimasi.

² Disi unun nin dakon papia yombem da egakwa amin da anpaknin pindakgan. Unun papia dakon gen butninon mandabi do amin morap da tagi manjinek nandani.

³ Ji papia kinda Kristo da mandan yipban apgut da yan ekwan. Pi anapno Kristo da papia unun mandagit. Unun kilda mandan nan dima mandagit, unun Pinjkop dagok dagogi mini egisak dakon Wup nan mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

⁴ Nin Kristokon gadagiman, do Pinjkop da dabilon gen unun asi yan si nandaman.

⁵ Nin da nin unun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agiman yan dima yonen. Pinjkop kalonji dagin tapmim niban pi unun aman.

⁶ Ae unun da nin panpulangan sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagiman. Sanbek sanbek unun gen teban papiakon mandawit unun yombem dima, unun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgon, mani Wup da egip egip yomisak.

⁷ Pinjkop dakon gen teban da kimot anjalon agit. Pinjkop da unun gen teban tipmon mandagit bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabilni madepsi tenjenagit, aban Israel amin da aripmi dima kokogi agit, ae don tenjeni unun yawokgit.

⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak unun da gen teban dakon tilimni yapmanek unun da wagil madepsi tenjenosok.

⁹ Gen teban dakon pi unun nin gen pikon nipmanek pasilnen do yosok. Mani unun tenjeni madepni gat apgut, do nin nandan, Pinjkop da dabilon kilek tok dakon pi unun dakon tilimni unun wagil madepsi daman.

¹⁰ Yo kalugi Pinjkop da asak dakon tilimni unun madepsi daman, anjakwan yo kalipmi dakon tenjen ni unun monijisok, do yo kalipmi dakon tenjen ni si pasil mudok do yan asak.

¹¹ Yo kalipmi unun toktogisi dima tagit, mani unun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak unun dakon tilimni da madepsi daman tenjenosok.

¹² Unun tenjeni da ninon madepsi tenjenanjakwan nandan teban tanek jomjom aman, do nin pasol pasoli mini unun do yan tenjenoman.

¹³ Moses da agit nin yan dima aman. Unun tomno dabilikon tenjeni madep unun kin yawogakwan Israel amin da dima koni yan do imal nan tomno dabilni witjigit.

¹⁴ Mani Pinjkop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni waman soggut, ae abisok yo kisi yan gin toso. Sanbek sanbek kalipmi dakon gen manjan bisapmon imal da yan nandak nandak kositni waman sopmanjakwan gen dakon mibili dima nandan pison. Nido Kristo nandan gadan imjanapno unun kosiron dagin Pinjkop da imal tim unun kwinikdak.

¹⁵ Asi, kalip da wij ae abisok ekwamanon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tim da nandak nandak kositni sopman yomisak.

¹⁶ Mani but tobil anek Amin Tagikon kisak amin Pinjkop da imal tim unun kukwan imisak.

¹⁷ Nak Amin Tagi do yosot unun Wup do yosot. Ae Amin Tagi dakon Wup amin kindakon egisak kan, unun amin puluganbi da egisak.

¹⁸ Nin kisi morap yo kinda da tomno dabilnin dima witjisak. Do Amin Tagi dakon tilim madepni da ninon yamanjakwan nin da pakbi idap yombem da yan unun tenjeni panbobilapno aminon kisak. Tenjeni unun Amin Tagikon da abijek nin kulabik aban iyi yombem dagoman. Ae Amin Tagi dakon Wupni ninon pi aban tenjen ni ninon madepsi paptosok.

4

Yabekbi unun miktin kwoba yombem

¹ Pinjkop da bumpi nandan niminek pi on nimgut, do jigi noman tan niman bisapmon pi dima yipmanjamaan.

² Dimasi. Nin anpak mayagi ae top anpak morap manji kili yongman. Nin amin dima panjkwalgaman, ae Pinjkop dakon gen kulabik dima aman. Nin gen bam ni nomansi yan tenjenjanapno amin da nin dakon anpak

kokwinigek Piŋkop da dabilon pi kilegisi aman yan kan nandanyo an.

³ Ae amin diwari imal tim da tomno dabilni witjinakwan Gen Bin Tagisi nin da yan tenŋetoman unun dima nandan pison kan, unun amin Tipdom dakon kosit nan agek dima nandan pison.

⁴ On miktim dakon piŋkop toptopmi Sunduk unun da amin nandan gadat dima an dakon nandak nandak kositni sopgut. Aban Kristo Piŋkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon tenŋeni da unun amin da but-gwan aripmi dima pigisak.

⁵ Nin yan tenŋetok anek nin do dima yoman, nin yan tenŋetok anek yan yoman, “Yesu Kristo unun Amin Taginin, ae unun dakon man pidosak do anek ji dakon oman monji ekwaman.”

⁶ Nak unun yosot nido kalipsigwan Piŋkop da yan yagit:

“Pilin tukgwan tenŋeni tagi tenŋetosak.”

Iyi dakon tenŋeni da abin nin da buron madepsi tenŋejagit. Nin Kristo dakon tomno dabilni kanek Piŋkop dakon tilim madepsi kan nandanyo aman.

⁷ Mani yo tagisisi unun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togi yombem da kagagwan ninon ton. Amin da unun tapmim madepsi daman unun nin dakon dima, unun Piŋkop dakon tapmimni yan kan nandanyo ani do anek nin da giptimon ton.

⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tan niman, mani unun da tapmimnin dima paban. Nandaba kik anek niansi anen yan morapmi nandaman, mani nandak nandakin yipno dima witdal kigit.

⁹ Amin da yo yokwisi an niman, mani Piŋkop da nin dima nipman dekdak. Amin da nindapba migon man pokgoman, mani nin dima tasik toman.

¹⁰ Amin da nin da giptimon Yesu dakon kimot unudon kon. Do amin da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon kon.

¹¹ Nin Yesu dakon pi aman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimotner do pi an. Yanjo, si kimori giptim timnion Yesu dakon egip egipni unudon noman kon.

¹² Yanjo, kimot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

¹³ Piŋkop gen papiakon gen yan toso:

“Nak Piŋkop nandan gadan ingum, do yan tenŋetok agim.”

Ae yan gin ninyo kisi nandan gadat aman, do yan tenŋetok aman.

¹⁴ Nido nin yansi nandaman, Piŋkop da Amin Tagi Yesu kimoron nan aban pidagit, ae unun da nin Yesu gat kisi kimoron ban paban pidokdaman, ae unun da nin gat ae ji

gat kisi timik panji nipban iyi da kapmatjok egipdaman.

¹⁵ Unun yo morap ninon noman ton unun ji panpulugok do noman ton. Ae Piŋkop dakon nandan yawotni da minat aminyo morapmikon iren tan yomin an an kinakwan unun da Piŋkop do ya yan madepsi iyinakwa Piŋkop dakon tilimni madepsi tenŋetosak.

¹⁶ Yanjo, nin pi dima yipmanaman. Giptimnin unun tasik tok do asak, mani gildari gildari butnin kalugi an an asak.

¹⁷ nido nin nandaman, jigi tepmiyo paman unun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdan. Ae unun da nin panŋagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdaman. Unun tilim da madepsi anakwan abisok jigi paman unun yapman mudosok.

¹⁸ Yanjo, yo dabil da si pindari unun do dabilnin unudon dima yipman gaman. Nin yo dima pindari unun do dabilnin kak gimansi unudon gin yipman gaman. Nido yo dabil da pindari unun bisap pisipmisok gin tokdan, mani yo dima pindari unun toktogisi tokdan.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin unun imal yut kaben yombem. Nin nandaman, unun miktim dakon imal yut kaben unun tasik tosak kan, Piŋkop da nin do yut njwakjwari kinda nimdisak. Unun yut amin kisi da dima awalbi, Kwen Kokupmon abidanapno toktogisi tokdisak.

² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyon iyon yan ekwaman. Nin Kwen Kokup dakon giptim unun abidono unun da imal da yan waban egipnen dosi nandaman.

³ Nido imal unun wamnen bisapmon nin molar dima egipdaman.

⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi panek iyon iyon yoman. Mani on miktim giptim wagil yipmandet do dima nandaman. Nin giptim kalugi unun abidono unun da giptimnin kimot asak unun imal nan yan waban egip egip teban egipnen dosi nandaman.

⁵ Piŋkop da iyi unun egip egip abidonen do anoman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yan nandaman, yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit unun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin unun do nandane unun da butnin panŋeban asak. Nin nandaman, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwaman.

⁷ Mibili yan do nin yo dabil da si pindagek dima ekwaman, nin nandan gadaron dagin ekwaman.

⁸ Asi, nin nandan teban taje akgaman. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kino yomaninsikon unun gat kisi egip do nandaman.

⁹ Yan do, on miktim giptimon ekwaman, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikon kwaman, nin bisapmi bisapmi iyi anpak galak toso unun yol do madepsi galak toman,

¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da inamon gen pikon atdaman. Agek miktim giptimon egipguman bisapmon anpak tagi bo yokwi agiman unun da aripmon tomni timitdaman.

Nin miñat aminyo pañpulugono Piñkop gat but kalon aj

¹¹ Yan do, nin Amin Tagi do pasolgoman, do miñat aminyo nandak nandak kulabik anek Piñkop nandan gadan imni do pi tebai aman. Piñkop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da nin pi kiligisi aman yan nandani do nandisat.

¹² Gen on ji da man madep nimni yan on da dima yoman. Ji da nin dakon anpak do tagisi nandani yan on da yoman. Amin diwari da man madep dogin kisik kisik anek amin butgwan yo bamisi toñ unun do dima nandan. Nin ji da unun amin dakon geni kobogi pañtobil yomni do nandaman.

¹³ Amin da nin do ngugigi yan yon kan, nin da Piñkop dakon pi aman do anek unun do yon. Ae nin nandak nandak kiligisi timigek pi aman kan, nin ji pañpulugok do anek pi unun aman.

¹⁴ Kristo da nin do but dasi galaktan niminek nin pañtagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yanñ nandaman, amin kalonjisi kind da nin kisi morap dakon tamo abidanek kimakgit, do nin kisi morap kimakgiman.

¹⁵ Unun da amin kisi morap iyi dogin nandanek dima egipni do anek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidanek kimakgit da ae Piñkop da aban pidagit unun do nandanek egipnen.

¹⁶ Yan do, abisok da wasanek nin on miktim dakon nandak nandagon da amin kokwin dima aman. Asi, kalip nin on miktim dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agiman, mani abisok yan dima aman.

¹⁷ Yan do, amin kind Kristokon gadasak kan, Piñkop da ankaluk aban amin kalugi kind dagosok. Mao! Anpak kalipmi pasilikwan anpak kalugi kili noman tak.

¹⁸ Piñkop da iyi egip egip kalugi unun nimisak. Kalip nin unun dakon uwal egapno Kristo da nin pañpuluganban Piñkop gat but kalon agiman. Ae miñat aminyo timik pañapno Piñkop gat but kalon ani do nin do pi unun ningut.

¹⁹ Nido Piñkop Kristokon pi anjakwan miñat amin morap miktimi miktimi ekwan unun timik iyikon pañapban but kalon awit. Unun yokwi morapni awit unun do sanbejek dima nandan yomgut. Ae Piñkop da miñat aminyo timik iyikon pañapban but kalon ani dakon gen bin miñat aminyokon yoyinen unun dakon pi ningut.

²⁰ Yan do, nin Kristo dakon inam abidanek geni yan tenjenok aman. Piñkop da nin dakon gen kagakon da miñat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yanñi dayaman, “Ji Piñkop gat uwal toso unun yipmanek Piñkop gat but kalon ani.”

²¹ Kristo yokwi kind dima agit, mani Piñkop da nin pañpulugok do anek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kind dagagit. Nin Kristokon gadanek Piñkop dakon miñat aminyo kiligisi anen do yan agit.

6

Yabekbi pi anek jigì morapmi pawit

¹ Nin Piñkop gat kisi pi kalon anek tebaisi yan dayaman, “Ji Piñkop dakon nandan yawotni yipba bami mini di tanban.”

² Piñkop da yan yosok:

“Nak ji pañpulugoken bisap yipgumon bisitji nandagim.

Ae yokwikon ban timit timit gildaron ji pañpulugagim.”

Nandani. Abisok Piñkop da nin pañpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon ban timitjak dakon gildat.

³ Nin amin da pi aman unun do yanba yokwi tok anek dima moni yan on da pi amanon gulusun kind dima aman.

⁴ Nin Piñkop dakon oman moni egek bisapmi bisapmi miñat amin morapmon anpak tagisi ban yolaman. Jigi mibili mibili noman tan niba nin tebaisi akgaman.

⁵ Obisi baljon, ae dam tebanon nipmanjan, ae uwal da pañdagat anek japmi nandanek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgoman, ae jap do aman.

⁶ Anpak gwaljigi minisi ban aman, ae nandak nandak tagisi ban timikgaman. Jigi noman tan niba but yaworon da ekwaman, ae miñat aminyo do anpak tagisi anyomaman. Telagi Wupmon tapmin

ujudon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktan yomaman.

⁷ Gen bamisi ban yan tenjenoman, ae Pinjkop da tapmimon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgan unun da tilak anpak kilegi timigek Pinjkop dakon pi aman.

⁸ Amin diwari da manin pawikwan, ae diwari da manin paban. Amin diwari da manji gen yan niman, ae diwari da anpak tagi aman yan yon. Amin diwari da nin do top amin yan yon, mani gen bamisi ban yoman.

⁹ Amin da dima nandan niman da tilak ekwaman, mani nandan niman. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljon, mani dima nindapba kimogoman.

¹⁰ Butjik panjek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mini amin da ekwaman, mani aman panpulugono yo morapmisi timikgan. Yonin mini, mani yo morap kisi nin dakon gin.

¹¹ Korin amin, gen dayaman unun nomansi dayaman. Nin but dasi galaktan damaman.

¹² But dasi ji timit do dima kurak toman, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandan.

¹³ Nak dat kinda da monji yoyisak unun da tilak yan dayisat, ji nin do but dasi galaktan nimni.

Nin Pinjkop dakon yutni

¹⁴ Nandan gadat dima ani amin gat gadat gadaron da pi dima ani. Anpak tagi gat anpak yokwi gat tagi panmuwutnen? Bo tenjenji gat pilin tuk gat tagi panmuwutnen?

¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kalon amal, ma? Kristo nandan gadan imisak amin gat nandan gadat dima asak amin gat nandak nandakni iyi iyi.

¹⁶ Pinjkop dakon telagi yut gat ae kokup kidat gat tagi panmuwutnen? Pinjkop dagok dagok mini egisak unun dakon telagi yutni ekwaman. Kalip Pinjkop da yan yagit:

“Nak unun amin kabi gat egipben, ae unun da binapmon agipben.

Anjek Pinjkopni egapbo unun da nak dakon minat amin kabi egipdan.”

¹⁷ Yan do, Amin Tagi da sigin yan yagit:

“Ji unun yopman degek disi dage egipni.

Unun amin dakon yoni Pinjkop da pindakban injani an unun dima igayini.

Yan anakwa nak da ji but dasi timigek

¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono egipni.

Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Pinjkop da unun yan teban tok morap nin do ningut, do giptimnionon ae wupnionon yokwi morap ton unun kisisi suganjek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi anen. Anjek Pinjkop do pasalek gawak iminek bisapmi bisapmi telagisi egipnen.

Korin amin but tobil aba Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan nimni. Nin amin kinda do yokwi kinda dima agiman. Nin amin kinda yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin kinda ankiligek yoni di dima timikgiman.

³ Anpakji kokwinigek gen pikon dep do dima yosot. Nak yan kili dayigim, nin tok-togisi ji do but dasi galaktan damaman. Kimotnen bo egipnen nin sigin but dasi galaktan damaman.

⁴ Ji tebaisi akgan yanji nandan teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno anteban an. Jigi morapmi noman tan niman, mani ji do nandanek unun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin altagiman bisapmon yik yawotjok kinda dima agiman. Ujudon jigi mibili mibili teri teri da abin noman tan ningwit. Amin da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagiman.

⁶ Mani Pinjkop but panjeban agak amin da Taitus yabekban abin nin dakon but panjeban agit.

⁷ Ae unun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but anjeban aba unun da ninon abin ji da anpak tagisi awit unun do niyiban unun kisi da butnin panjeban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak ton, ae yokwi awit do bupmisi nandan, ae nak anpulugok do madepsi galak ton, ununyo kisi do Taitus da niyigit. Niyiban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia unun da butjik damgut, mani unun do bisap pisipmisok gin nandawit.

⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unun pawit da jikon but tobil panalon agit unun do anjek kisik kisik asat. Pinjkop da iyi butjik unun damgut, do nin da gen yipguman unun da ji dima panupbal agit.

¹⁰ Butjik Pinjkop da panalon asak unun da ninon but tobil panalon asak. Ae but tobil

ano Pinjop da nin yokwikon banj timikdak, do butjik paman da jigi dima nimisak. Mani on miiktim dakon butjik da kimot panjalon asak.

¹¹ Ji pakyansu nandani. Butjik Pinjop da dangut unun da jikon anpak tagi mibili mibili panjalon agit. Unun da ji panthagap aban jigisi tepmisi panmilip ak do pi awit, ae japmi nandanek sunj agit amin unun tebaisi iyiwit, ae Pinjop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae sunj agit amin unun anpakni anmilip ak do pi tebai awit. Ji unun anpak morap awit unun da jikon gulusunj kindu dima tosoy yan nolisak.

¹² Nak papia unun sunj agit amin gat ae yokwi anj imgut amin unun bamot do nandanek dima mandagim. Pinjop da dabilon ji nin do but dasi galaktan niman unun ji da pakyansu nandani do nandagim. Mibili yan do anek papia unun mandagim.

¹³ Unun anpakji da nin dakon but panjeban asak.

Asi, ji da butnin panjeban awit, mani unun gin dima, nin kisik kisik madepsi agiman, nido ji da Taitus dakon nandaba kikni anmilip aba butni yaworis tagit.

¹⁴ Kalip nak ji dakon anpak tagisi do Taitus iyiney manji pawigigim. Ae geno unun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon anpak do gen morap yagim unun bamisi gin. Gen morap dayigiman unun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen unun yagim unun kisi bamisi gin.

¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikwan iminey pasal nimnikyoy anek abidanek geni guramikgwit. Unun da unun anpak awit unun do sigin nandan egek ji do nandaban yo madepsi asak.

¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da anpak kilegisi gin akdan yanji nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Panjmuwukbi da Judia amin panpulugok do paret awit

¹ Not kabi, Pinjop da Masadonia panjmuwukbi do nandan yanwok yominey panpulugagit unun do dayikdisat.

² Jigi madepsi noman tanek unun da nandan gadatni panjkwalgit. Unun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi anek amin diwari panpulugok do money morapmi panjmuwukgwit.

³ Nomansi yanji dayisat, unun da iyidakon galaktok yolek paret awit. Money yomyomi dakon tilak yapmanek madepsi yomgwit.

⁴ Unun da nin kisi da telagi panjmuwukbi Judia ekwan unun panpulugoney do tebaisi niyiwit.

⁵ Ae paret awit unun money bangin dima awit. Mibiltok iyid banj Pinjop do paret awit. Ae Pinjop dakon galaktok yolek iyid banj nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianon da paret wasanek ani unun do dayigit, do jikon tobil kinjek paret dakon pi an mudoni yan dayisak do nin da tebai iyigimanj.

⁷ Ji yo morapmon anpak tagisi anj. Ji Pinjop tebaisi nandan gadan iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Pinjop dakon pi ak do galagi madepsi nandan. Ae nin do but dasi galaktan niman. Yanjo, nandan yaworon da paret ak do nandan unun but dasi nandanek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dima yipmanjat. Masadonia panjmuwukbi da paret ak do buri pidonj, jiyo yan gin paret ak do butji pidoni kan, nak da ji asisi amin do but dasi galaktan yoman yan nandan dabenj.

⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun nandan. Unun yoni morapmi tanj imgut, mani nin panpuluganban yo morapmisi timitneyn do anek bupmi aminsi dagagit.

¹⁰ Kili paret panjmuwudan unun do nandak nandak dabenj. Apma bilak do ji pi unun wasanek paret ak do galagisi nandawit.

¹¹ Do pi unun an mudoni kan tagisi. Kalip butji pidanba pi unun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo tanj daman unun da aripmon tepmi an mudoni kan tagisi.

¹² Amin kindu paret akdosi nandanek yo tanj iman da aripmon paret asak kan, Pinjop da unun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mini kan, unun kisi tagi yan nandisak.

¹³ Ji da jigi madepsi panakwa amin diwari tagisi egipni yanon da dima yosot. Nin kisi tilak kalonjikon gin egipneyn do nandisat.

¹⁴ Abisok yosi morapmi tanj daman, do wadak wadak anj amin tagi panpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kan, unun yoni morapmi tanj yomnikon ji tagi panpulugoni. Yanj ani kan, ji kisi morap tilak kalonjikon gin tagi egipni.

¹⁵ Pinjop gen papia da unun do yanj yosok: "Amin jap morapmi similgwit unun tilakni yapmanek dima similgwit, ae amin kalonjison similgwit jap do wadak wadak dima awit."

Pol da amin yabekban Korin kiwit

¹⁶ Nak Pinjop ya yanj iyisat. Unun da Taitus dakon but anjtagap aban nin da ji

panjapulugok do nandaman unjun yo kisi yan gin nandisak.

¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yan yagit. Mani iyi jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak.

¹⁸ Ae notnin kinda gat yabetno unjun gat kisi obamal. Unjun amin panjmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yan tentenok dakon man bini torj amin kinda.

¹⁹ Ae unjun gin dima. Nin gat kisi agek nin panjmuluganban nin kisi da paret unjun timik panjkiner do panjmuwukbi da manjiwit. Nin Amin Tagi man madep im do nandaman, ae mijat aminyo panjapulugok ak do galagisi nandaman unjun amin da kan nandanyo ani do pi unjun aman.

²⁰ Nin paret madepsi unjun panjmuwan unjun nin da kilani aman unjun do amin kinda da yanba yokwi tok kinda dimasi asak do nandaman. Yanjo, notnin unjun abidono kisi akwaman.

²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandaman, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, mijat aminyo da dabilon kisi ak do nandaman.

²² Ae nin notnin kinda gat yabetno amin bamot gat kisi kwan. Bisap morapmi pi mibili mibilikon anjilik kono pi but dasi aban kagiman. Unjun ji da pi tagisi akdan yanji nandisak, do pi unjun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kili nandan imgwit. Taitus unjun nak gat gadat gadaron da ji panjapulugok do pi kalonji amak. Ae amin bamot do yanji nandani, unjun panjmuwukbi dakon injam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal.

²⁴ Ji unjun amin anpak tagisi anyomni, anakwa panjmuwukbi morap da ji da amin do but dasi galaktan yoman yan nandan damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwaman yan dima nandani.

9

Jerusalem panjmuwukbi do paret panjmuwutni

¹ Ji nin da telagi panjmuwukbi Jerusalem ekwan unjun do paret panjmuwukgaman unjun dakon geni kili nandawit, do gen dubagi dima mandaken.

² Nak nandisat, ji amin panjapulugok do galagi madepsi nandan, do Masadonia mijat aminyokon manji pawigisat. Nak yan yoyisat, "Apma bilagon da win abisok Akaia panjmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwan." Gen unjun nandawit bisapmon buri pidanba iyiyi kisi paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man pawigisat unjun gen isali dima asak do nandisat. Ae

nak ji da paret yop do kili tagap tawit yan kili yoyigim, do amin kapbi unjun yabekgo obin ji panjtagap aba paret yop do wagil tagap tanjek egipni yan do yabekdat.

⁴ Ji paret ak do wagisi tagap tan yanji nandaman. Mani nak gat Masadonia amin di gat da obin dandano ji dima tagap toni kan, nak gat ji gat kisi mayagi pakdaman.

⁵ Yanjo, nak amin kapbi unjun yabekgo mibiltan jikon obin panjmuluganba paret unjun yop do yawit unjun panjmuwutni do nandisat. Do nin da opner bisapmon amin da ji but galagon da paret an yan dandani. Nin da teban teban yanapno an yan dima nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap kalonjok kwaokdak amin unjun bami kalonjok pasak. Ae jap morapmi kwaokdak amin unjun bami morapmi pasak.

⁷ Do ji morap kalonj kalonj nandan kokwin anek paret nian da yop do nandan unjun da aripmon yopni. Amin kinda butjigon da bo ae amin da teban tebanon da di yopban. Pinjok da amin but galagon da paret asak unjun do galak toso.

⁸ Ae Pinjok da yo tagisi morapmi aripmi tagi daminjakwan yo kabisi morapmi akdan. Anakwa yosi aripmisi tan daminjakwa amin diwari tagi panjmulugoni.

⁹ Pinjok da papiakon gen yan toso: "Amin kilegi amin da jap yet tintinon unjun da tilak bupmi amin do yo morapmi yomisak.

Anpakni kilegi unjun toktogisi tan anjan kisak."

¹⁰ Pinjok da jap kwaokdak amin do jap yet imisak, ae jap iban nosok. Unjuner gin Pinjok da yo morapmi daban aripmisi akdan. Ae amin da pigaga jap yet kwaogek don bami morapmisi torj unjun da tilak anpakji kilegi da morapmisi tokdan.

¹¹ Pinjok da yo morapmi daminjakwan ji da amin diwari tagi panjmulugoni. Ae ji da paret panjmuwutni unjun nin da wadak wadak amin do yominapno unjun do Pinjok ya yan iyikdan.

¹² Do ji da paret ani unjun da Pinjok dakon mijat aminyo panjmuluganban wadak wadak sanbenek dima ani, ae unjun do anek Pinjok do ya yan madepsi iyikdan.

¹³ Ji da paret ani unjun da anpakji tagisi noman panalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi abidawit da tagisi guramikgan yan amin da dandani. Ae ji da unjun gat ae amin diwari gat kisi do yo morapmi yominakwa unjun do Pinjok anjisini.

¹⁴ Ae Pinjok dakon nandan yawotni jikon tugosok yan dandani, do ji do but dasi galak tan daminek ji do bisit ani.

¹⁵ Pinjkop da but galak do yo ninggut unjun madepsi daman, gen kaga da aripmi dima yogogi. Do nin Pinjkop ya yanji iyinen!

Amin diwari Pol do yanba yokwi tok aba geni panmilip agit

(Kilapmi 10-13)

10

Pol da amin abinj yip do awit dakon geni panmilip agit

¹ Amin diwari da yanba yokwi tok an naminej yanj yonj, “Pol nin gat kalonj ekwamanj bisapmon pinji egisak, mani dubagikon kisak bisapmon tebai niyisak.” Mani nak Pol da ji Kristo da pinji egek amin do anjak yaworisi anj yomgut unjun do nandanej gen dayikdisat unjun do pakyanji nandani do nandisat.

² Yanj dayisat, ji kanj kimotni. Nak jikon opbo egipnejj bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin diwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon anjak yolek pi amanj yanj nandanj. Nak unjuden amin gen tebai aripmi tagi yoyinej.

³ Nin miktimon ekwamanj, mani miktimon amin da emat anj unjuden dima amanj.

⁴ Emat dakon yo timikgamanj unjun on miktimon dakon dima. Unjun Pinjkop dakon tapmimni unjudon tosok, do uwal dakon tapmim aripmi tagi abisak.

⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Pinjkop nandanj im do anjakwa kosit sopmanjanj unjun pabinj yopmanjanj. Anjek amin dakon nandak nandak do dam tebai anjek Kristo nanjin yolni do yoyinj dekgamanj.

⁶ Ae nin ji do jomjom amanj. Ji diwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabinj yopmanjanj amin tepmi pi yom do tagap tomanj.

⁷ Ji kwen nani bangin pindakganj. Amin kinda iyi do nak Kristo dakon amin egisat yanji nandanj teban tosok kanj, unjun amin pakyanji yanji nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin.

⁸ Amin Tagi da on pi nin da anej do yanj dagok anj ninggut. Nin da ji dakon nandanj gadat panjteban anej do nandisak. Nandanj gadatji panjupbal anej do dima nandisak. Yanjo, nin manin timisok di awiginejj kanj, nin unjun do mayagi dima panenjj.

⁹ Nak papiakon da ji panjasol ak do dima nandisat.

¹⁰ Amin diwari da yanj yonj, “Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iyi abinj nindasak bisapmon tapmimni mini komanj, ae gen yogokni unjun tagi dima.”

¹¹ Gen unjuden yonj amin da pakyanji yanj nandani. Nin opno ji gat egipnejj bisapmon papia damgumanon gen tonj unjun da aripmon anjak unjun banj anjek egipdamanj.

¹² Nin amin diwari da iyi dakon man pawikwanj nin yanj dima anenjj. Ae nin dakon anjak unjun gat arip yanj dima yonejj. Unjun amin da iyi gat tilak anjek anjakni kokwinikganj. Ae notni dakon anjak iyi dakon gat tilak anjek kokwinikganj. Yanj anj amin unjun nandanj kokwini tagi dima.

¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmanjek manin dima pawiginejj. Nin Pinjkop da pi ninggut unjun anjek iyi tilak yipgut unjun yolek anjakni kokwin anenjj. Ae Pinjkop da pi unjun anej dakon tilak yipban Korin amin ji kisi da aripmon kigit.

¹⁴ Nin manin madepsi dima pawikwamanj. Nin jikon pi agimanj, do unjun da tilagon gin manin pawikwamanj. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi dima yagimanj tam manin aripmi dima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abinejj Gen Bin Tagisi yanj tejtenejj damgamanj.

¹⁵ Nin pi gakkinj yapmanjek amin diwari da pi awit unjun do top yanjek nin da agimanj yanj yanjek manin dima pawikwamanj. Nin ji dakon nandanj gadatji teban tosok, ae jikon pi amanj unjun madepsi paptosak dosi nandamanj.

¹⁶ Ae ji da ekwanj da manjigwan miktimon tonj nin unjudon Gen Bin Tagisi yanj tejtenejj do nandamanj. Nin amin da pi kili awit tamokon kinj pi anjek manin dima pawiginejj.

¹⁷ Pinjkop gen da yanj yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yanj nandak do kanj, Amin Tagi dogin yo madepsi yanj nandanj imdo.”

¹⁸ Do amin kinda iyi dakon man awigisak unjun Amin Tagi da dabilon mani mini. Mani amin kinda Amin Tagi da mani awigisak unjun amin mani tonj.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

¹ Nak do bikbik naba nandanj kokwini tagi dima amin da yanj gen di dayikenj. Mani bikbik kili namgwit.

² Pinjkop da ji iyikon gin gadanejj egipni do nandisak, ae nakyo kisi yanj gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, minjatjok gimonjisi amin gat dima pakbi amin kinda pasak do manjikbi unjun da tilak ji Kristo do manjigim.

³ Mani tunjon amin da Ip anjekwalgit unjuden jikon yanj gin noman tosok do pasoldot. Nandak nandakji upbal tanba anjak gwaljigit

minisi gat ae Kristo dogin nandanek egip egip unjun di yipman dekbam.

⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abin jikon Yesu njwakjwari kinda nin da kalip dima dayin tenjtagiman unjun do dayan, bo ji da wup njwakjwari kinda kalip dima abidawit unjun abidoni, bo gen bin tagisi njwakjwari kinda kalip nin da dima dayigiman unjun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanjek ekwan.

⁵ Nandani. Unjun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unjun dakon pinbini dima egisat yansi nandisat.

⁶ Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno unjun tagisi. Unjun nandak nandakno anpak morap agimanon kili doligiman.

⁷ Nak jikon Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yanjek unjun dakon tomni dima timikgim. Yanj anjek nak ji dakon man pawigik do anjek naga do nandako pigit. Yanj agim unjun yokwi agim yanj nandan, ma?

⁸ Panjmuwukbi diwari da monen naba unjun da nak jorjkbani ji panjulugok do pi agim. Yanj agim unjun da kabo nagim yombem asak.

⁹ Nak ji gat egipgum bisapmon nak anjulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit unjun da nak dakon wadak wadak anjulugawit. Nak jigi dima dam do nandagim, ae unjun nandak nandak sigin nandan egisat.

¹⁰ Kristo dakon gen bami nagon tosok, do nak asisi dayisat, amin kinda da anpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akaia provins amin kinda da aripmi dima sopman namjak.

¹¹ Nak mibili nido yanj agim? Nak ji but dasi dima galaktan damisat mibili yanj do agim, ma? Unjun dimasi. Pinjkop da nandisak, nak ji do but dasi galaktan damisat.

¹² Mani amin diwari minjat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anjakwa nak da unjun kosit sopman yom do pini asat, ae yanj sigin akdisat.

¹³ Unjun amin unjun yabekbi toptopmi, minjat aminyo panjekwal do pi anj. Unjun amin kulabik anjek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yanj pindatni do topmon da pi anj.

¹⁴ Ji unjun do dima wuripdatni. Sunduk da iyi kulabik anjek amin da tenjenj dakon anjelo kinda yanj koni do topmon da agisak.

¹⁵ Do unjun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik anjek amin da anpak kilegi dakon pi amin yanj pindatni do topmon da pi ani kanj, ji unjun do dima wuripdatni. Don pi awit unjun da aripmonsi tomni yokwisi timidjan.

Pol yabekbi pi anjek jigi mibili mibili pagit

¹⁶ Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandan kokwino tagi dima yanj dima nandan namni. Mani ji da nak nandan kokwini tagi dima amin kinda yanj nandan kanj, unjun kisi tagi gin. Mani bibik namajakwa mano timisok di awigiken.

¹⁷ Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandan kokwini tagi dima amin daganek naga dakon man awigisat.

¹⁸ Amin morapmi miktim dakon anjagon da mani pawikwan, do nakyo kisi yanj gin aben.

¹⁹ Ji disisi do nin nandan kokwinin tagisi yanj nandan, do nandan kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kisik kisik anj.

²⁰ Asi, amin da ji panjekwalek oman amini dep do anj, bo yosi kabokon da timik mudonj, bo galaktokni yolni do panjekwalgan, bo iyi dakon man pawikwan, bo ae mogim kulbak dikgan bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabinj depmanjan.

²¹ Nak mayagi nandanek yanj dayisat, nin jikon anpak unjuden anen dakon tapminnin mini.

Mani amin kinda iyi dakon man awigisak kanj, nagayo kisi mano awigiken gin. (Nak nandan kokwini tagi dima amin da yanj yosot.)

²² Unjun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Unjun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Unjun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni.

²³ Unjun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandan kokwini tagi dima aminsi da yanj yosot.) Nak da unjun amin yapmanjek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae unjun amin yapmanjek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap unjun pagim do nak da unjun amin yapmandat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim.

²⁴ Juda amin da nak amin baljok nap banj kosiri 39 yanj baljawit. Yanj unjun bisap 5 kabi awit.

²⁵ Bisap kapbi nak kindap kirinj banj baljawit. Bisap kindakon tip banj nikgwit. Bisap kapbi tap wakangakon agapbo tuwil kiwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit.

²⁶ Bisap morapmi nak kosit dubagikan kinapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin juda amin da jigi namgwit, ae Amin Njwakjwari Kabi da jigi namgwit. Ae kokup

papmon, ae miiktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae panmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit.

²⁷ Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anek dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandanek mirim imalno mini da egipgum.

²⁸ Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari panmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat.

²⁹ Panmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak unjun do japmisi nandisat.

³⁰ Nak mano awigikenji kanj, yo ni da tapmimno madep dima yanj nolijnban kosot, nak unjun ban awigikenj.

³¹ Pinjkop, Amin Tagi Yesu dakon Pinjkopni ae Datni nak top dima yosot yanji nandisak. Nin toktogisi mani anjksinej.

³² Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidanj dam tebanon nep do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma kagakon nak abidok do kila anek akgwit.

³³ Mani not diwari da nak gok kindakon nepmanjek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anyawot anjakwa miiktimon pigigim. Yanj anjakwa kila amin da kision da puluganj kinjek kigim.

12

Pinjkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon yolinban pindakgit

¹ Nak naga dakon man awigikenji. Asi, unjun da nin tagi dima panpulugosak, mani Amin Tagi da dipmin yombem ae yo pasili di panalon anj namgut unjun do dayikdisat.

² Nak Kristo yolyol amin kinda nandanj imisat, unjun bilak 14 mudanjakwa Pinjkop da abidanj ananj Kwen Kokup 3 kon unjudon awigi yipgut. Unjun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanjek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak.

³⁻⁴ Nak nandisat, Pinjkop da unjun amin ananj Paradais kon awigigit. Unjun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanjek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanjakwan gen njwaknjwarisi, amin da tagi dima yogogi nandagit.

⁵ Nak unjun amin dakon mani tagi awigikenj, mani naga dakon man dima

awigikenj. Nak naga tapmimno mini yanji nandisat, do mano awigikenj kanj, tapmimno mini do anjek mano tagi awigikenj.

⁶ Nak naga dakon man awigikenj kanj, nak nandanj kokwini tagi dima amin da yanj dima yokenj, nido nak gen bamisi yokenj. Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amin da mano awigini do dima galak tosot. Unjun da anjakno gat ae gen yogokno gat pindagek unjun da tilagonjok mano awigini kanj unjun tagi.

Yo kisigi tonj yombem kinda da Pol sugagit

⁷ Pinjkop da unjun yo pasili tagisi morap noligit, mani unjun yo morap do nandanjek naga do kisik kisik dima abenj do Pinjkop da nandagit. Yanjo, yum kanjakwan yo kisigi tonj yombem kinda da giptim timno sugagit. Unjun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi anj namisak.

⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da unjun yo abidanj maban kisak do bisit tebai agim.

⁹ Mani yanj nayigit, "Nak dakon tapmim amin tapmimni minikon pi tagisi asak, do nak nandanj yawok gaminej tagi anj pulugokdisat." Unjun da yanj nayigit, do nak abisok tapmimno mini da egisat unjun do kisik kisik asat, nido Kristo dakon tapmimni nagon tosok do nandisat.

¹⁰ Yanjo, Kristo dakon pi anek tapmimno mini asak bisapmon, bo amin da yanjba yokwi tok anj namanj, bo jigi mibili mibili da nak altanj namanj, bo amin da nak anjupbal ak do pi anj bisapmon butno tagisi tanjakwan egisat. Nido tapmimno mini bisapmon Pinjkop da tapmim madep namisak.

Pol Korin amin dakon nandanj gadat parteban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot unjun nandanj kokwini tagi dima amin dakon gen, mani disi anjak anj unjun pindagek yanj yosot. Asi, nak amin isali kinda, mani ji da nak do amin tagisi yanj yawit tam tagisi, nido unjun yabekbi ji da nandaba wukwan yomanj nak unjun dakon pinjini dima egisat.

¹² Nak ji gat egipgumanj bisapmon pi morapmi agim unjun da nak yabekbi bamisi yanj dolijnban disi kawit. Nak tebaisi agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi tonj, ae pi tapmimi tonj morapmi agim unjun da nak Pinjkop dakon pi nanj agim yanj doligit.

¹³ Jikon anjak agim unjudenjin panmuwukbi diwarikon yanj gin agim. Yo kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak panpulugok ani do jigi dima dangum. Unjun sunj agim yanj nandanj? Yanj kanj diwarino yipmanj namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae unjun bisapmon kisi jigi dima

dabeŋ. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi banj timit do nandisat. Disi nandan, miŋat monjiyo da meŋ datyo paŋpulugok do yo dima paŋmuwukgaŋ, meŋ datyo da miŋat monjiyoni paŋpulugok do yo paŋmuwukgaŋ.

¹⁵ Nak but galak nandaneŋ ji paŋpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi dabeŋ. Nak ji do but dasi madepsi galak taŋ damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak ton? Uŋun tagi dima!

¹⁶ Asisi, nak jigi dima damgum, mani amin diwari da yaŋ yon, “Pol uŋun nin da galaktokni yolneŋ do pasilikon da nin paŋkewalgit.”

¹⁷ Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, uŋun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji paŋkiligek yo kabisi timikgwit, ma?

¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae uŋun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji paŋkiligek yo kabisi timikgit? Uŋun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae anpaknit kalonji gin.

¹⁹ Ji da papia on manjineŋ nin da genin paŋteban ak do mandamaŋ yaŋ nandan? Uŋun dimasi. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Piŋkop da dabilon gen bamisi dayamaŋ. Notnonisi, yo morap amaŋ uŋun ji dakon nandan gadat paŋteban ak do amaŋ.

²⁰ Nido nak abin dandako anpak nak da si galak tosot unudeŋ an amin di dima ekwa pindakgeŋ yaŋ do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba anpak ji da si galakton unudeŋ agak amin kinda da yaŋ dima di egipbom. Nak obin dandako gen emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae disi dogin nandaneŋ egip egip, ae amin do yanba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok anpak, ae pi paŋupbal ak anpak, uŋun anpak morap jikon tanba pindakgeŋ yaŋ do pasoldot.

²¹ Nak ae opbeŋ bisapmon Piŋkop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak inani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandakeŋ bisapmon ji but tobiŋ dima anek uŋun anpak yokwi morap sigin aba dandakeŋ kan, nak bupmisi nandakeŋ.

13

Korin amin nandan gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Piŋkop gen papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin bamori bo kapbi da amin kinda da suŋ aban kaneŋ asi suŋ agit yaŋ yoni kan, uŋun bami yaŋ nandani.”

² Nak mibiltok opgum da ae uŋun da manjikon opbo egipgumaŋ bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwari kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yaŋ yoyisat, aeno jikon tobiŋ opbeŋ kan, yokwi awit amin kobogi yomdisat.

³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji uŋun kok do yon, do uŋun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidaneŋ yosot yaŋsi nandakdan. Kristo ji paŋmilip ak do tapmim wisik dima asak, jikon tapmimni madepsi.

⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni mini naŋ tilak kindapmon anjakgwit, mani abisok Piŋkop da tapmimon kalugi egisak. Nin uŋun gat gadagimaŋ ae tapmimninyo kisi mini, mani nin Piŋkop da tapmimon uŋun gat kalugi egek ji paŋpulugok do pi akdamaŋ.

⁵ Ji nandan gadat bamisi anj bo dima, yaŋ do disi banj paŋkiligek pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji uŋun dima nandan? Uŋun jikon dima egisak kan, nandan gadatji bami dima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yaŋ disi kokwinigek nindani do nandisat.

⁷ Nin Piŋkop da ji paŋpuluganajakwan yokwi kinda dima ani do bisit amaŋ. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yaŋ nindani yaŋon da gen on dima yomaŋ. Ji da nin do pi amin toptopmi yaŋ tagi nandani, mani yo madep uŋun ji da anpak tagisi banjin ani do nandamaŋ.

⁸ Nido nin gen bami abin yip do yo kinda aripmi dima aneŋ. Nin gen bami jonit dogin pi amaŋ.

⁹ Ji tebai agakwa nin dakon tapmim mini an bisapmon nin uŋun do kisik kisik amaŋ. Ae ji nandan gadat kalip tebai awit uŋun anjaluk anek aesi tebai atni do bisit amaŋ.

¹⁰ Amin Tagi da pini kila abeŋ do nak tilak anek yaŋdagok an namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin ji dakon anpak paŋmilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan gadat paŋteban abeŋ do pi on namgut. Nandan gadatji paŋupbal akeŋ do dima namgut.

Pol da galok gen yaŋgit

¹¹ Not kabi, nak gen wasip anek galok gen dayisat. Ji anpakji paŋmilip anek kilegisi egipni. Geno nandaneŋ guraŋmitni. But kalonon da yaworisi egipni. Yaŋ anjakwa Piŋkop but dasi galaktaŋ damineŋ but yawot damisak uŋun da ji gat egipjak.

¹² Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Piŋkop dakon telagi panmuwukbi idon ekwan unun da ji do gildat tagi yan dayan.

¹³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni, ae Piŋkop dakon amin do but dasi galak tan yomyom anpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji panpuluganban but kalonji egipni dosi nandisat.

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Nwaktjwari Kabi dukwan dukwan egipgwit unudon agek Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Anakwan minat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abin sanbewit. Anakwa jigi kinda noman tagit. Unun minat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unudej dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadan iminek unun kosit kalonon dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidoman.

Juda amin unuden di Galesia Provinskon kiwit unun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinjkop da iyi yabekbi pi imgut unun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unun dima asak. Pinjkop da Amin Nwaktjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak do yan imgut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi." Papia on dakon mibi gen unun yan; Kristo da pulugan nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yomaman.

Pinjkop da iyi Pol yabekbi pi asak do manjigit

(Kilapmi 1.1-2.14)

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjin nepgwit. Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datni kimoron nan aban pidagit unun da nak yabekgimal.

² Nak gat ae panmuwukbi notno nak gat ekwaman nin da Yesu nandan gadan iman amin morap Galesia provinskon ekwan ji do gildat tagi yan dayaman.

³ Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot gat ae but yawotni gat jikon tosok.

⁴ Kristo da Pinjkop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekgit. Abisok anpak yokwisi on miktimon tosok nin unun kagagwan ban timit do anek yan agit.

⁵ Pinjkop dakon man madepni dagok dagogi mini tar anjan kisak teban. Unun asi.

Gen Bin Tagisi unun kalonji kindagin

⁶ Ji da anpak an unun do butnokon da nrip sojek nwaktjwari nandisat. Pinjkop da Kristo dakon nandan yawotni do anek ji yan damgut, mani ji tepmisi yipman degek gen bin nwaktjwari kinda yolgan.

⁷ Gen bin tagisi nwaktjwari kinda dimasi tosok. Amin diwari da ji dakon nandak nandak pandungam anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anek antasik an.

⁸ Mani nin nin, bo ae anelo kinda Kwen Kokupsi da pinj, Gen Bin Tagisi kinda nin da yan tenjenan danguman unudenji dima yan tenjenosak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

⁹ Kalip kili dayigiman gen unun bangin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unudensi dima yan tenjenosak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji nian nandan? Amin da nak tagisi yan nandan namni yanon da gen on yosot? Unun dima. Pinjkop da nak amin tagisi yan nandan namjak yanon da yosot. Amin da kisik kisik ani yanon da yoken kan, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

¹¹ Not kabi, yansi nandani. Gen Bin Tagisi kalip yan tenjenan dangum unun aminon da dima noman tagit.

¹² Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayin dekgwit. Yesu Kristo da iyi nolinban kagim.

¹³ Nak da kalip Juda amin da anpak an ae nandan gadat an unun yol kimagek egipgum dakon geni ji kili nandawit. Nak Pinjkop dakon panmuwukbi morap panjupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim.

¹⁴ Nak Juda amin dakon anpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon anpak yol kimot do pi tebaisi agim.

¹⁵ Mani nak menj da dima analanakwan Pinjkop da nak kili manjigit. Anek nandan yawotni do anek iyi dakon amin egipben do yan namgut.

¹⁶ Ae bisap si yipguron nak da Amin Nwaktjwari Kabikon Monji do yan tenjenok aben do Monji noligit. Unun bisapmon nak unun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim.

¹⁷ Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit unun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak unudon gin Arebia miiktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

¹⁸ Unudon egek bilak kapbi mudanakwan Pita kan nandanjo ak do Jerusalem kiko unun gat gildat 15 yan egipgumak.

¹⁹ Unudon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, unun kalon nanngin kagim.

²⁰ Pinjkop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat unun top dima.

²¹ Ae don Siria ae Silisia provinskon agipgumak.

²² Unun bisapmon Kristo dakon panmuwukbi morap Judia miiktimon egipgwit unun da nak dima nandan nanngwit.

²³ Isal gen binogin nandawit: "Kalip nin yo yokwisi annim do agit amin abisok nandan gadat anupbal ak do agit unun dakon yan tenjenok asak."

²⁴ Pinjkop da nagon pi agit unun dakon geni nandanek mani anjisiwit.

2

Yabekbi diwari Pol gat but kalon awit

¹ Bilak 14 mudanakwa aeno Jerusalem wigigim. Unun bisapmon Banabas gat kisi wigigim. Ae Taitus kisi abidoko wigigiman.

² Pinjkop da iyi nak unudon kikenjosi noligit. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwakjwari Kabikon yan tenjenok asat unun dakon mibili do panmuwukbi dakon kila amin iyi banngin yoyigim. Nido, pi agim da asat unun amin da kanba bami mini asak yan do pasol pasol agim.

³ Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus unun Grik amin kinda, mani giptimni mandanek do dima yawit.

⁴ Panmuwukbi toptopmi di muwut muwut-ninon panabij kabokon da pindak nandanjo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugan nipgut, mani unun amin da nin gen teban dakon oman monji ae egipner do nandanek yikgwit.

⁵ Mani geni dimasi nandan yonguman. Gen Bin Tagisi unun kulabik dima anek jikon toktogisi tosak do nandagiman.

⁶ Panmuwukbi dakon kila amin egipgwit unun asi mani torj bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Pinjkop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yagim unun kulabik ak do dima nandawit.

⁷ Dimasi. Pinjkop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi Pita do imgut, yan gin

nak da Amin Nwakjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi namgut yan nandan nanngwit.

⁸ Asi, Pinjkop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yan gin nak do tapmim naban Amin Nwakjwari Kabikon yabekbi pi asat.

⁹ Amin da Jems, Pita ae Jon unun panmuwukbi dakon kila amin yan pindakgwit. Unun kila amin da Pinjkop da nandan yawotni do anek pi unun namgut unun nandanek Banabas gat nit dakon kisi iligek notninsi yanon da nit timikgwit. Anek nit Amin Nwakjwari Kabikon pi anjapdo unun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kalon agiman.

¹⁰ Yo kalonj kindagin anden do niyiwit. Nit yoni mini amin unun do nandan yominek panpulugonden do niyiwit. Unun dakon pi ak do tagisi nandagim.

Pol da Pita gulusun agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da panmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusun madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unun gat jap kalonj nan nan awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Unun amin yan nandawit, nin Yesu nandan iminek giptimninyo kisi mandanek kan, Pinjkop da kanban kilek tosak. Do abij altawit bisapmon Pita unun Juda amin da yokwi nandan namni yan do pasalek Amin Nwakjwari Kabi yopman degek unun gat gadat gadat dima awit.

¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anpak agit unun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusun agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek unun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, "Gak Juda amin kinda, mani Juda amin dakon anpak yopmanek Amin Nwakjwari Kabi dakon anpak asal. Mibili nido Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unun da Juda amin dakon anpak yol kimotnidosi nandisal?"

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi

(Kilapmi 2.15-4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin unun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwakjwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman.

¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Pinjkop da unun do anek amin kilegi yan dima yoyisak.

Amin Yesu Kristo nandan gadaj iminek kilek tonj. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan gadaj imguman, nido nin nandaman unun kosiron dagin Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

¹⁷ Nin Kristo nandan gadaj iminek Pinjkop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgaman, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwakjwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anek Kristo da yokwi anej do nandisak yan nandan, Mani unun dimasisi!

¹⁸ Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Pinjkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminek unun nandak nandak wagil yipgum. Do unun nandak nandak aeno abidoken kan, nak yokwi pakpak amin kinda.

¹⁹ Mani gen teban da nak kimoron nepgut, do abisok egip egipno Pinjkopmon toso. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kimakgimak.

²⁰ Nak naga egip egipmi tonj dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat unun Pinjkop dakon Monji nandan gadaj iminek egisat. Unun da nak do but dasi galak tan naminek egip egipni nak anpulugok do parekgit.

²¹ Nak Pinjkop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi anej kan, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

¹ Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligiman. Unun disi dabil da yan karakwa tilak kindapmon akgit. Namn da nandak nandakji panjupbal ak?

² Nak yo kalonji kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandane nandan gadat anej unudon da abidawit?

³ Ji wagilsi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma?

⁴ Ji kalip Yesu yolek jigi noman tan daba jigi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yan dima nandisat.

⁵ Pinjkop da Telagi Wup daminek wasok tapmimi tonj ji da bikbigon asak, mibili nido yan asak? Ji da gen teban yolakwa, unun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandane nandan gadat anekwa, unun do asak?

⁶ Pinjkop da papiakon gen yan toso:

“Abraham Pinjkop nandan gadaj imgut, do Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.”

⁷ Do ji yan si nandani, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadaj unun Abraham dakon gwaknisi.

⁸ Kalipsigwan Pinjkop da yan si nandagit, don Amin Nwakjwari Kabi da nandan gadat anekwa amin kilegi yan yoyiken. Pinjkop yan si nandane unun yo dima noman tanekwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yan tenjenok an imgut. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Gak obakon gin Pinjkop da minat amin morap miktimi miktimi ekwan yo tagisi an yomdisak.”

⁹ Abraham nandan gadat aban Pinjkop da yo tagisi an imgut. Yanjin Pinjkop da minat amin morap nandan gadat ani unun yo tagisi an yomdisak.

¹⁰ Mani Pinjkop da minat amin morap gen teban yolek Pinjkop da dabilon nin amin kilegi tagi anej yan nandan unun jobit yomdisak. Nido, Pinjkop gen papiakon gen yan toso:

“Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap tonj unun dima guramitjak kan, Pinjkop da unun amin jobit imdisak.”

¹¹ Pinjkop da papiakon gen yan toso:

“Amin nandan gadat ani, unun Pinjkop da amin kilegi yan yoyinjakwan egipdan.” Gen unun da yan si nolisak, gen teban yolapno Pinjkop da amin kilegi yan niyisak dakon kosit kinda dima toso.

¹² Gen teban yolyol unun nandan gadat dakon yo dima. Unun iyi kinda. Nido Pinjkop gen papiakon gen yan toso:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun egip egip abidosak.”

¹³ Gen teban da yan yosok, amin morap nin kisi gen teban gen morap tonj unun tagi dima guramigaman, do jobit paner. Mani nin panpulugok do Kristo da iyi jobit panek nin yokwikon ban timikgit. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Amin morap tilak kindapmon wukwan unun jobiri tonj amin.”

¹⁴ Kalip Pinjkop da Abraham do gisam imgut unun Amin Nwakjwari Kabi da Yesu Kristo da pi unun agit do anek unun gisam kili abidan. Do nin kisi morap Yesu do nandan gadat anek kalip Pinjkop da yan teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidonen.

Pinjkop dakon gen teban da Pinjkop dakon yan teban tokni kulabik aripmi dima asak

¹⁵ Not kabi, nak abisok amin nin da anjagon da tilak kinda aben. Amin kinda da yan dagok gen kinda mandisak kan, amin

di da gen di aripmi dima sanbegi. Bo amin kinda da yan dagok gen unun dima yolyoli yan aripmi dima yosak.

¹⁶ Kalipsigwan Pinjkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yan teban tok unun Pinjkop da Abraham gat monji gat do an yomgut. Pinjkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yan dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kalonji kinda dogin yanek yan yosok: “Gak dakon monji do.”

Unun Monji unun Kristo.

¹⁷ Nakyanon da yosot. Mibiltok Pinjkop Abraham gat sanbek sanbek agimal. Anjakwan bilak 430 yan mudanjakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Pinjkop da sanbek sanbek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Pinjkop da yan teban tok agit aripmi dima aban pasiljak.

¹⁸ Pinjkop da yo nim do manjigit unun abidok do gen teban yol kimotnej kan, yan teban tok agit do anek dima abidomanj. Mani nin nandamanj, Pinjkop da unun yo morap Abraham do im do kili yan teban tagit.

¹⁹ Yan kan, gen teban nido tosoke? Unun yan: Pinjkop da yokwi dakon mibili altanjenjosak do nandagit. Do yan teban tok da kwenon gen tebanyo kisi ningut. Gen teban sigin tanjakwan wigi monji unun altagit. Unun kalip Pinjkop da yo im do yan teban tok agit. Pinjkop da gen teban unun anelo do yoban unun da binap amin Moses do yan tenjan ingwit. Yan aba binap amin unun da nin do ningut.

²⁰ Mani amin kinda da iyi pi kinda ak do nandisak kan, pi unun binap amin kinda do aripmi dima iban. Pinjkop unun kalonji gin, ae unun kalonj dagin Abraham do yan teban tok an ingut.

Gen teban da kilanin anek Kristokon panjkisak

²¹ Gen teban unun yan teban tok gen Pinjkop da kalip yagit dakon uwalni? Unun dimasi. Pinjkop da gen teban nimanjek unun da egip egip damjak yan yagit tam, gen teban yolyol kosiron da nin minjat aminyo kilegi anom.

²² Mani Pinjkop gen papia da yosok, “Yokwi da minjat amin morap kisi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandanj gadanj imni amin unun Pinjkop da kalip yan teban tok agit yo unun tagi abidoni.

²³ Nandanj gadat dakon bisap dima altanjanwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipgumanj. Dam tebanon sigin egapno wigi nandanj gadat dakon bisap unun altan kili noman tagit.

²⁴ Gen teban unun kila aminin da yan egek nin Kristokon panjkisak. Panjwan nandanj gadat anjapno Pinjkop da minjat aminyo kilegi yan niyisak.

²⁵ Abisok nandanj gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwamanj.

Nandanj gadat anek Pinjkop dakon gwaknisi ekwamanj

²⁶ Ji kisisi Yesu Kristo nandanj gadanj imanjek Pinjkop dakon gwakni dagawit.

²⁷ Minjat amin morap telagi pakbi sonjek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nan yan pawit.

²⁸ Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwanj amin mini, ae minjat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjigin.

²⁹ Ji Kristo dakon amin kabi ekwanj kan, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Pinjkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yan teban tok agit unun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Pinjkop dakon gwakni agimanj

¹ Nak dakon gen unun yan: monji kinda egisak kan, don unun monji da datni dakon yo morap timitjak. Unun yo morap monji dakon da tonj yan asak, mani monjisok egisak bisapmon unun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

² Unun kila amin ae mibiltok amin da yongamwan egakwan wigi dat da bisap yipguron wigisak.

³ Ninyo kisi yan gin, gen bami dima nandanjek egipgumanj bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unun dakon oman monji egipgumanj.

⁴ Mani Pinjkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da anjalanban gen teban da yongamwan egipgut.

⁵ Nin gen teban da yongamwan egapno yokwikon ban yumanj nippgut. Anek yan aban Pinjkop dakon gwakni agimanj.

⁶ Ji abisok Pinjkop dakon gwakni ekwanj, do Pinjkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anjakwan Wup da panjtagap aban Pinjkop do “Aba, Dat” yan yan tidomanj.

⁷ Yan do anek gak oman monji dima egisal. Gak Pinjkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

8 Ji kalip Pinjok dima nandan ingwit bisapmon yo pinjok dima unjun dakon oman monji egipgwit.

9 Mani abisok Pinjok kili nandan imen, Bo yanji yoken kan tagi, Pinjok da ji kili nandan damgut. Do ji nido ae tobil kinjek wup yokwi tapmimi minisi yo isali unjuden unjun dakon oman monji egip do nandan?

10 Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unjun yol kimotdosi nandan.

11 Pi jikon agim unjun isali asak yan do ji dakon anpak do nandanek si pasoldot.

12 Not kabi, ji Juda amin dakon gen teban yipmanek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmanek ji yombemsi agim. Yan anapbo ji da gulusun kinda dima an namgwit.

13 Disi nandan, sot kinda da abidanban nak wasok wasoksi abin jikon Gen Bin Tagisi yan tenjenagim.

14 Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Pinjok dakon anelo kinda nan yan abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi nan yan abidawit.

15 Unjun bisapmon ji nak do kisik kisik anek tagisi nandan namgwit. Mani abisok unjun kisik kisikji dukan toso? Nak asisi yosot, unjun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabilji tagi pilikbam tam, pilik nak do nabam.

16 Nianji? Nak gen bami dayinjek uwalji dagagim, ma?

17 Nandani, amin ji pangalak ak do pi an, unjun ji panpulugoni dakon nandak nandakni mini. Unjun ji da nin nipman degek unjun yolni yan do pi an.

18 Nin amin do anpak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai anen kan, unjun tagisi. Bisapmi bisapmi unjun anpak ani, ae nak da egipben bisapmon gin dima ani.

19 Gwaknoni, minjat da monji altok do anakwa tepmi pan, unjuden tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat.

20 Nak abisok ji gat dima ekwaman. Nak ji gat kisi ekwaman tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianan da ji panpulugoker unjun dima nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

21 Gen teban da yongamgan egip do nandan amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nian yosok?

22 Pinjok gen papia da yan yosok, Abraham unjun monji bamori. Omani do egipgut minjat Aga da kinda anjalagit. Ae minjatsini isal egipgut da kinda anjalagit.

23 Unjun oman minjat dakon monji unjun amin da monji panalan kosiron da altagit. Mani minjatsini isal egipgut dakon monji unjun, Pinjok da yan teban tok anakwan altagit.

24 Unjun gengwan tilak gen kinda toso. Minjat bamot unjun sanbek sanbek bamori dakon tilak asak. Aga unjun Sinai Kabapmon sanbek sanbek dakon tilak asak. Anakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagon.

25 Aga unjun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unjun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok toso unjun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unjun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwan.

26 Mani Jerusalem kinda Kwen Kokup toso unjudon oman amin mini. Unjun kokup unjun nin dakon menjin.

27 Pinjok gen papia da yan yosok: "Minjat gak bupmikem egek monji dima panjalasal, gak kisik kisik aki.

Minjat gak monji panjalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek yan tidoki.

Nido, minjat eni ton dakon gwakni yapmanek gwakgo morapmisi akdan."

28 Not kabi, ji Aisak yombem. Pinjok dakon yan tebantogon ji gwaknisi awit.

29 Monji unjun amin da monji panalan kosiron da altagit, unjun da Telagi Wup da tapmimon da altagit unjun da yo yokwisi an yomgwit. Abisok kisi anpak yan gin toso.

30 Mani Pinjok genon ni gen toso? Gen yan toso:

"Oman minjat unjun gat monji gat yolni.

Nido oman minjat dakon monji unjun da dat gat ae minjatsini dakon monji gat dakon yo diwat dima timitjak."

Unjun Pinjok gen da yosok.

31 Not kabi, nin nandan, nin oman minjat dakon gwakni dima. Nin minjatsini isal egipgut dakon gwakni.

Kristo da nin pulugan nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilban amin do anpak tagisi anyomaman
(Kilapmi 5-6)

5

Nin puluganji da aripmonsni egipnen

1 Nin yokwi da napmon dima egipnen do anek, Kristo da nin pulugan nigput. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayinba kan, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat unun pakyanjsi nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kan, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima panpulugokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandan amin aeno yanjsi dayin tenjenokdisat. Anpak unun ani kan, gen teban morap kisi yol kimotdo.

⁴ Gen teban yolek unun kosiron da Pinjok da amin kilegi yan niyisak yan nandan amin, ji Kristo kili yipman dekgwit. Ji Pinjok dakon nandan yawotni kili yipman dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pinjok nandan gadan iminek unun da amin kilegi yan niyisak do jomjom aman.

⁶ Amin kinda Yesu Kristokon egisak kan, giptimni mandisak bo dima mandisak unun kisi yo isali. Mani amin kinda nandan gadat anek unun da antagap aban amin do but dasi galak tan yomisak unun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nan tagisi agipgwit. Mani namin da kosit sopman damik da gen bamikon sanjenek dima akwan?

⁸ Nandak nandak abisok yolgan, unun Pinjokmon da dima abisak. Pinjok da ji iyikon kini do yan ilikdak.

⁹ Nandani, yis kalonjsok di da aba bret morap kisi tagi paptoni.

¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganban nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak njakjwari di dima timitdan yanjsi nandan gadasat. Namin da ji dakon nandak nandak panjupbal asak, unun dima nandisat. Mani amin unun iyi dakon gulusunni dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak ankimotni do yan tenjenok sigin asat kan, nido nak yokwi sigin an nam do pi an? Amin da giptim mandak ankimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanjenek nandak nandakni aripmi dima anjupbal abam.

¹² Amin unun nandak nandakji panjupbal an, unun giptimni mandanek ae yabi yo kisi wagil pan mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinjok da ji puluganbi da egipni do yan damgut. Mani, "nin puluganbi da ekwaman, do but kalip dakon anpak tagi anej" yan dima nandani. Ji kalon kalon Pinjok dakon minjat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tan yomin kimotni.

¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalonjwan gin tosok:

"Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi."

¹⁵ Mani, ji butjap nandanek bikbikjikon emat tosok kan, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yan dayisat: Ji yum kanjakwa Telagi Wup da dayin pawilakwan egipni. Yan ani kan, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldan.

¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abin yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abin yip do pi asak. Unun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandan unun aripmi dima ani.

¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayin pawiljak kan, gen teban da dam tebanon dima ekwan.

¹⁹ But kalip dakon anpak unun disi nandan. Anpak unun yan: yumabi anpak mibili mibili,

²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok,

²¹ ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanek but upbal anpak, ae kwen wigik anek gen papmon da yan tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili oden. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unun gen kalon bangin yosot: minjat amin morap anpak unuden an, unun Pinjok da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdan.

²² Mani Telagi Wup da panjagap aban anpak tagisi aman unun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jigi pakpak, ae amin panpuluganek anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip,

²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip. Anpak unun dima ani dakon gen teban kinda dima tosok.

²⁴ Yesu Kristo dakon minjat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyij pawiljak.

²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonej. Ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anej.

6

Nianjen jap yet kinda nan kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kinda yokwi agit yan nandan iman kan, Telagi Wup yolgan amin

ji da unun amin anpak yawori an iminek anpakni anmilip ak do anpulugoni. Mani disi do kan kimotni. Sunduk da panjwalban ji yo kisi yokwi di abam.

² Ji amin diwari panpuluganek jigini guramitni. Yan anek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni.

³ Amin kinda mani ton yan nandisak, mani unun mani mini kan, unun amin iyi nanj top anjkwaldak.

⁴ Amin kalonj kalonj anpakni tagi bo yokwi yanj do kokwinik kimotni. Yanj asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anek iyi dakon anpak do nandanek amin diwari dakon anpak dima kokwintjak.

⁵ Nido, amin morap kisi kalonj kalonj iyi anpak awit dakon jigij panpanj akdan.

⁶ Pinjkon gen nandak nandak timikganj amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyindetji do diwari imni.

⁷ Ji disi banj panjiligek Pinjkon anjkwalnerj yanj di nandabam. Ji da aripmi dimasi. Ni jap yet nanj kwaokgi unun nanjin pakdisal.

⁸ Amin kinda iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tanek wagilsi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun amin do iban dagok dagogi mini tagisi egi wigikdisak.

⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonen. Pi anek dima alek tonen kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi paktaman.

¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulugoki dakon bikbik pisanj gaban kan panpulugoki. Ae nandanj gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat unun do koni.

¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban anj amin unun amin diwarikon man madep pak do anek anj. Unun pasalek yanj nandanj, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandanj gadamanj yanj nandanj nimni kan, yo yokwi anj nindanj."

¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolganj. Mani unun amin man madep timit do anek giptimji mandak do dayanj.

¹⁴ Nak yo kinda bo amin kinda dakon man dima awigikenj. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nanjin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun intanj mudagim, ae nak

naga tilak kindapmon kili kimakgim da on miktim dakon anpak yokwi morap sanjbenek dima yoldat yanj asak.

¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pinjkon da nin aban minjat aminyo kalugi agimanj, unun da yo bamisi asak.

¹⁶ Pinjkon da minjat amin morap nandak nandak on abidanek yolganj unun bupmi nandanj yominek butni panj yawot aban yawori toni. Unun minjat aminyo unun Pinjkon dakon Israel amin kabisini.

¹⁷ Gen mibi dayikenj unun yanj: amin kinda da jigij ae sanjbenek dimasi namjak. Nak amin da nikgwit unun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tanakwa unun da aban nak Yesu dakon pi aminsi yanj asak.

¹⁸ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandanj yawotni unun ji kalonj kalonj dakon wup kisikon tosak. Unun asi.

Pol da Epesas Amin do Papi Mandagit

But piso gen

On papi dakon mibilisi unun yan: Pin kop da yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Unun Kwen Kokup ae miktim dakon yo morap kisi panmuwuk iban Kristo da yo morap dakon busunji yitdisak (1.10). Ae Pin kop da iyi dakon minjat aminyo pan tagap aban Kristokon gadanj kimagek but kalonji egipni do nandisak.

Pol da on papiakon mibiltok Pin kop dakon nandan yawot da Kristo nandan gadanj iman minjat aminyo panpulugan ban minjat amin kabi kalonji awit do yosok. Yesu da pi agit unun do anek Pin kop da minjat aminyo yokwikon ban timikgit. Ae Telagi Wup yomgut unun da yo tagisi morap an yom do yan teban tok agit unun akdisak yan nolisak (1.14). Ae gen unun da bunon mandagit unun Pol da Yesu yolyol amin Kristo gat gadawit, do but kalonji egek Pin kop dakon anpak ani do yosok.

On papiagwan minjat aminyo Kristokon gadawit anek kabi kalonji awit unun do Pol da minjat aminyo da nandaba pisoni do tilak genon da yosok. Yan yosok, Pin kop dakon minjat aminyo unun giptim kalonji yombem anakwa Kristo unun giptim unun dakon busunji (4.1 16). Ae Pin kop dakon minjat aminyo unun yut kinda yombem anakwa Kristo unun yut unun dakon gwak teban akdak (2.19 22). Ae Pin kop dakon minjat aminyo unun minjat kinda yombem anakwa Kristo unun minjat unun dakon eni yombem (5.22 32). On papi da Pin kop da minjat amin kabinikon yo tagisi an yom do nandisak unun do yosok.

Kristo do anek Pin kop da nin pan kaluk agit (Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pin kop da yabekbi pi namgut. Papi on telagi panmuwukbi kokup pap Epesas egek Yesu Kristo yol kimokgon amin ji do mandisat.

² Pin kop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat unun da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak.

Kristo do anek Pin kop da Kwen Kokup dakon yo tagisi nimisak

³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon Pin kopni ae Datni anksinej. Nin Kristo dakon amin kabi agiman unun do anek nin gisamigeek wupnin panpulugok do Kwen Kokup dakon yo tagisi morap ningut.

⁴ Nin telagi egipnenjo, kalipsigwan miktim Pin kop da dima wasan ban noman tanakwan Yesu gat gadat gadat anej do kilisi manjigit. Telagisi egek Pin kop da dabilon minjat aminyo gulusunni mini da egipnenjo do agit.

⁵ Kalipsigwan nin do but dasi galak tan niminek Yesu Kristo do anek iyi dakon monji egipnenjo do manjij niggut. Unun iyi dakon galaktok yolek yan agit.

⁶ Monji unun but dasi galak tan imisak unun da manon, Pin kop da nin do nandan yawot madepsi yumsi agit. Do nandan yawotni madepsi unun do nandanek Pin kop dakon man anksisij kimotnenj.

⁷ Nandan yawotni unun wagil tugok tugogisi. Kristo nin ae yuman nip do kili kimakgit, ae yawini ban Pin kop da yokwinin kisisi wiririk ningut.

⁸ Pin kop da nandan yawotni ninon madepsi tagalgit. Ae nandak nandak tagisi mibili mibili morapmi gat, ae nandan kokwin kilegisi gat ningut.

⁹ Kalip Pin kop da Kristo da pi asak unun do anek yo unun yan aben yan kili nandagit. Mani nandak nandakni unun pasili tagit, abisok ninon kili panalon agit.

¹⁰ Yo unun akdisak unun yan: iyi bisap yipguron yo morap Kwen Kokup tonj ae miktimon tonj unun yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Anakwa Kristo da yo morap kisi dakon busunji yitdisak.

¹¹ Pin kop da iyi dakon galaktok ae nandak nandak yolek yo morap anakwan noman tonj. Ae iyi da galak togon kalipsigwan Juda amin nin Kristokon gadanj Pin kop dakon minjat amin kabisi anej do kili manjigit.

¹² Juda amin nin da mibiltok butnin Kristokon yipmanek yolgiman. Ae nin da bisapmi bisapmi Pin kop dakon tilim madepni do nandanek mani anksinej do nin manjigit.

¹³ Ae Amin Nwaknjwari Kabi jiyo kisi gen bami kili abidawit. Unun Pin kop dakon Gen Bin Tagisi ji yokwikon ban timikgit unun. Ji Kristo kili nandan gadanj imgwit, anakwa Pin kop da yan teban tok kalip agit unun yolek ji do Telagi Wup damgut. Unun da iyi dakon minjat amin bamisi awit dakon tilak asak.

¹⁴ Nin Telagi Wup kili abidagiman, do nandan, Pin kop da minjat amin kabini do yo tagisi morap diwari yom do yan teban tok agit unun gat kisi yomdisak. Nin Pin kop da timikban iyi gat kisi egipnenj bisapmon yo unun timitdaman. Anek nin Pin kop dakon tilim madepni do nandanek mani anksikdamanj.

Pol da Epesas amin Pinjkop da nandak nandakyomjak do bisit agit

¹⁵ Ji Amin Tagi Yesu nandan gadanj iminej Pinjkop dakon minat aminyo morap but dasi galak tanj yomanj dakon geni nandagam.

¹⁶ Do bisit asat bisapmon, yipmanj deri mini ji do nandanej Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁷ Anej Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkop da ji panpulugosak do bisit asat. Unjun Datnin tilimni madepsi. Unjun da nandak nandak kilegi daminej panjtagap aban pakyanjsi nandanj imni.

¹⁸ Nak but dabiljikon tenjenj yipjak do bisit asat. Aban yo unjun ji da abidoni do yanj damgut unjun tagisi nandaba piosak. Yo unjun ji da jomjom anekwanj unjun. Yanj aban Pinjkop da yo wagil tilimi tonjsi unjun iyi dakon minat aminyo nin do manjigit unjun nandano piosak.

¹⁹ Ae yanj nandakdan. Pinjkop dakon tapmim unjun bisapmi bisapmi minat aminyo nandanj gadanj imamanj unjun panpulugosak dakon tapmim unjun wagil madepsi. Nin da tapmimni aripmi dima kokwinitnenj. Pinjkop dakon tapmim madepni ninon pi asak.

²⁰ unjun dagin kalip Kristokon pi agit. Kristo kimakban Pinjkop dakon tapmim madepnikon da Pinjkop da aban pidanban awigi Kwen Kokup iyi da amin tet do yipban yikgit.

²¹ Yigek yo morap kwen tonj unjun dakon wukwisi egisak. Wup tapmimi tonj mibili mibili, ae kila amin morap, ae yo morap tapmimi tonj dakon wukwisi egisak. Kila amin morap abisok ekwanj ae don egipdanj kisi dakon wukwisi egisak.

²² Pinjkop da yo morap Kristo da kandap mibilgwan yopmanjek yipban yo morap dakon busunji yikgit. Yanj agit do panjmuwukbi dakon busunji yikdak.

²³ Panjmuwukbi unjun Kristo dakon giptimni. Kristo unjun yo morap kisikon egek tujan yomisak. Ae panjmuwukbini kisikon wagilsi tujan yomisak.

2

Kristo da pi agit do anek nin egip egip abidagimanj

¹ Kalip ji gulusunj mibili mibili gat ae yokwi mibili mibili gat aba unjun da dikba wupji kimak mudawit.

² Unjun bisapmon ji on miktimon dakon anjak yokwikon agipgwit. Ji kundukon wup yokwi ekwanj dakon kila amini dakon anjakni yolgwit. Unjun kila amin Pinjkop

dakon gen pabinj yopmanjanj amin da but kagagwan egek pi asak.

³ Kalip nin morap kisi unjun amin kabi gat egipgumanj. Nin but kalipnin dakon galaktok yokwi ae nandak nandak yokwi yolgumanj. Yanjsi egipgumanj bisapmon Pinjkop da tomni yokwisi minat amin morap anjak unjudej anj da abidoni do anjnoman agit unjun abidogi.

⁴⁻⁵ Asi, yokwinin da nindapba kimak mudagimanj. Nin amin wagil kimakbi da tilak egipgumanj, mani Pinjkop dakon bupmini unjun tugok tugogisi, ae nin do but dasi galak tanj ningut. Aban Kristo gat kisi egip egip abidagimanj. Asi, Pinjkop dakon nandanj yawotni do anek ji yokwikon banj timikgit.

⁶ Pinjkop da nin Yesu Kristo gat kisi kimoron banj paban pidagimanj. Yanj anek nin Kristo gat kisi Kwen Kokupmon kila amin madep yityit tamokon kili nipban yikgimanj.

⁷ Yesu Kristo da pi agit do anek ninon yo tagisi unjun agit. Nido, minat aminyo don egi ananj kikkand unjun da nandanj yawot madepni unjun yolik do nandagit.

⁸ Ji Yesu Kristo nandanj gadanj imgwit, anakwa Pinjkop dakon nandanj yawotni dogin anek Pinjkop da ji yokwikon banj timikgit. Unjun ji da disa dima awit. Pinjkop isalsi but galak do ji do agit.

⁹ Unjun pi kinda awit dakon yumanj nogi dima. Do amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak.

¹⁰ Yesu Kristo do anek Pinjkop da aban nin minat aminyo kalugi agimanj. Nin da yo tagisi anenj dakon kosit Pinjkop da kili anjnoman agit unjun nanj agipnenj do yanj agit.

Kristo da kabi bamori uwal uwalon egipgumanj unjun panjmuwukban kabi kalonj agimanj

¹¹ Ji disa nandanj, Juda amin wili dakon giptim mandanej ji do "Giptimni dima mandan amin" yanj yonj. Unjun amin dagin giptimnikon wasok anj unjun do yosok. Pakyanjsi nandani, kalip ji Amin Nwaktjwari Kabikon da altawit.

¹² Unjun bisapmon ji Kristo gat dima gadanji. Ji Israel amin kabi da wanja egipgwit. Pinjkop da yanj teban tok anek sanjek sanjek Israel amin gat anjakwan ji unjun amin kabi da wanja egipgwit. On miktimon egek yo tagi kinda tosok do don noman tokdisak yanj nandanej jomjom dima awit. Ji Pinjkop dima nandanj imgwit.

¹³ Kalip ji dubagisikon egipgwit, mani abisok Kristo dakon yawi do anek ji Yesu

Kristo gat gadawit da Pinjkop da kapmat-sisok ekwanj.

¹⁴ Kristo da iyi aban nin but yawot egek kalonji ekwamanj. Kalip Juda amin ae Amin Nwakjwari Kabi uwal uwal anjek egipgwit. Unjun uwal uwal anpakni da Juda amin ae Amin Nwakjwari Kabi da binapmon dam da yan tagit. Mani Kristo giptimni paregek dam unjun wagil tuwilek uwal uwal anpak unjun anmilip agit.

¹⁵ Unjun da Juda amin dakon gen teban gat ae gen tebani moninj moninj diwari morap gat kisi wiririk mudagit. Unjun da amin kabi bamori panmuwukban amin kalonji kinda kalugi asak unjun do anjek yan agit. Yan aban but kalonj agimanj.

¹⁶ Kabi bamot unjun giptim kalonjikon panmuwugek Pinjkopmon panjop do anjek tilak kindapmon kimakgit. Ae tilak kindapmon uwal uwal unjun kalip tagit unjun anjakban kimakgit.

¹⁷ Unjun abinej but yawot dakon gen yan tenjenagit. Gen unjun Amin Nwakjwari Kabi ji Pinjkop da dubagikon egipgwit gat ae Juda amin nin kapmatjok egipgumanj amin gat kisi do yan tenjenagit.

¹⁸ Nin but kalonj ekwamanj, nido Kristo obakon da nin kabi bamori kisi Wup kalonji da Daron tagi kinej dakon kosit yipmanj nimisak.

Panmuwukbi morap nin Pinjkop dakon yutni

¹⁹ Telagi Wup da kosit yan yipmanj nimisak, do ji abisok binap amin miktimni mini da tilak dima ekwanj. Ji Pinjkop dakon minjat aminyo gat kabi kalonji ekwanj. Ji Pinjkop dakon minjat amin kabi ekwanj.

²⁰ Ji yut kinda yombem, Pinjkop da witjigit. Unjun da yabekbi nin gat ae kombi amin gat ban yut unjun dakon gwak yan magit. Ae yut kodigikon gwak teban tip kindananj tidawit unjun Yesu Kristo.

²¹ Yut unjun dakon kidari Kristokon gadawit do anjek kisi morap tagisi gadañek tonj. Pinjkop da yut unjun sigin witjijakwan yut unjun Amin Tagi dakon telagi yut asak.

²² Jiyo kisi Kristokon gadañba Pinjkop da minjat amini gat panmuwukban Pinjkop dakon yutni awit. Pinjkop Telagi Wupmon da unjun yutnon egisak.

3

Pol Amin Nwakjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak dakon pi tanj imisak

¹ Nak Pol dam tebanon yikdat, nido Amin Nwakjwari Kabi ji panpulugok do anjek Yesu Kristo dakon pi asat.

² Nak gen on kili nandawit yan nandisat, unjun yan; Pinjkop da ji do anjek nak do nandan yan yawok naminej pi unjun aben do nak manjigit.

³ Pinjkop da yo agit dakon geni kalip pasili tagit, mani nagon panjalon agit. Unjun dakon geni disok kili mandat.

⁴ Ae gen on manjini bisapmon Kristo da pi unjun agit dakon gen pasili Pinjkop da noligit unjun dakon mibili nandan.

⁵ Kalip bisap morapmi, Pinjkop da gen pasili on nomansi dima yan tenjenagit. Mani abisok Wupmon da Pinjkop da telagi yabekbini gat ae kombi amini garon yoyinj tenjenosok.

⁶ Gen pasili unjun yan; Gen Bin Tagisikon da nin giptim kalonji anjek Amin Nwakjwari Kabi gat Israel amin kabi gat kisi da Pinjkop da yo nim do yagit unjun timidamanj. Ae Pinjkop da Yesu Kristo do anjek yan teban tok agit dakon bami kisin da timitdamanj.

⁷ Pinjkop da nak antagap aban Gen Bin Tagisi dakon oman amin dagagim. Nandan yan yawok naminej anteban aban pi unjun aben dakon tapmimni namgut.

⁸ Nak Pinjkop dakon minjat amin morapyo dakon pinjibini egisat, mani nandan yan yawok naminej pi unjun namgut. Pi unjun Amin Nwakjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenokenj. Gen Bin Tagisi unjun Kristo da nin do yo tagisi morap agit da asak, amin nin da aripmi dimasi kokwinengek manjinenj unjun do yosok.

⁹ Pinjkop da yo morap wasagit, mibiltok yo morap ak do nandagit dakon nandak nandakni si anjksibigit. Yan aban kalip bisap morapmi nandak nandak unjun pasili tagit. Mani, abisok nandak nandakni unjun nomansi yan tenjenokenj do pi namgut.

¹⁰ Kalip si anjksibigit, mani abisok panmuwukbini aban noman tanjakwan nandan kokwin tagisi gat nandak nandakni gat aban tenjenosok. Aban anjelo tapmimi tonj gat ae Kwen Kokup dakon wup gat da Pinjkop dakon nandak nandak nandaba pisosok.

¹¹ Kalip Pinjkop da iyi yo unjun ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron unjudon kili agit.

¹² Nin Kristo nandan gadañ iminej iyikon gadañek dima pasolnen. Kristo unjun Pinjkopmon kin altonen dakon kositnin, yan si nandanen.

¹³ Yan do, nak abisok yan dayisat, nak ji panpulugok do anjek tepmi pasat unjun do butjik dima pani. Yo unjun noman tak unjun do kisik kisik ani. Nido, unjun da ji panpuluganban Pinjkop gat tagisi egipdanj.

Pol da Epesas amin tebaisi atni do bisit agit

¹⁴ Nak Dat da yo agit unjun do nandanek njwakben an imisat.

¹⁵ Unjun da minjat amin kabi morap Kwen Kokup ae miktimon ekwan unjun wasagit.

¹⁶ Nak njwakben anek bisit yan asat, Dat da yoni wagil tagisisi ban ji panteban anek Telagi Wupmon da tapmim daminjakan tebaisi atni.

¹⁷ Anjakan nandan gadatji do anek Kristo butjikon egipjak. Anjakan amin do but dasi galak tan yomyom anpagon gelji tebai yipba pigakwan atni.

¹⁸⁻¹⁹ Anek ji Pinjkop dakon minjat amin morap gat kisi tapmim panek Kristo da amin do but dasi galak tan yomisak unjun do pakyanji nandaba pisosak. Unjun madep daman. Halogini unjun madepsi, ae dubagisisi kisak, ae kwensi wigisak, ae mibilisigwan pigisak. Asi, Kristo da amin do but dasi galak tan yomisak, unjun da nandak nandak morap kisi yapmanjak, mani ji da tagi nandaba pisosak. Yo tagisi morap Pinjkop iyikon tujan ton, unjun jiyo kisikon tujan toni.

²⁰ Pinjkop iyi dakon tapmim nin da buron pi asak, ae unjun tapmim da nin dakon nandak nandak yapman mudosok. Yo morap Pinjkop da asak do bisit iyaman, unjun tapmimni da arip dimasi.

²¹ Do dagok dagogi mini panjmuwukbi minjat aminyo Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man anjisin kimotni. Don babikon da babikon yan gin tan anjan kisak teban. Unjun asi.

Nin Kristo dakon giptimni ekwaman do Pinjkop dakon anjak anej

(Kilapmi 4-6)

4

Nin Kristo dakon giptimni ekwaman

¹ Nak Pol dam tebanon egisat, nido Amin Tagi dakon pi asat. Pinjkop yol kimotni do yan damgut, do butji pabo pisanjakan anjak iyi nandisak unjun an kimotnidosi dayisat.

² Ji panjmuwukbi diwari dakon pinbini egek anjak yaworisi an yomni. Yokwi andamni bisapmon butji yawori tanakwa but dasi galak tan yominek butjap tepmi dima nandan yomni.

³ Telagi Wup da but kalon egipnen dakon anjak nimanakan but yawot da nap da yan waban kabi kalonjisi ekwaman. Ji unjun anjak abidok do tapmimji kisi unjun do paretni.

⁴ Nin kisi Wup kalonj gin abidagiman, ae nin giptim kalonj. Pinjkop da ji yo kalonj kinda dogin jomjom ani do yan damgut.

⁵ Amin Tagi unjun kalonj gin, ae nandan gadat unjun kalonj, ae telagi pakbi sogok unjun kalonj gin.

⁶ Pinjkop kalonj gin unjun nin morap kisi dakon Datnin. Unjun minjat amin morap dakon wukwini, ae minjat amin morap da binapmon pi asak, ae minjat amin morap da butgwan egisak.

⁷ Mani Kristo da but galak do yo madepsi ningut unjuden gin Pinjkop da nin morap kalonj gin do nandan yawotni ninin ninin agit.

⁸ Mibili yan do Pinjkop dakon gen da yan yosok:

“Unjun kwensi wigek amin morapmi iyi teban tanek timikgit unjun timikban kisi wigiwit.

Wigek amin do but galak do yo yomgut.”

⁹ “Unjun kwensi wigigit” yan gen tim tosok, unjun da yan nolisak, Kristo unjun kwen gin dima wigigit. Unjun mibiltok miktim dakon diwari mibilisigwan kisi pigigit.

¹⁰ Unjun amin mibiltok mibilikon pigigit, unjun kwen yo kisi wigigit. Unjun yo morap kila ani ak do anek Kwen Kokup morap da kwensi wigigit.

¹¹ Unjun da but galak do yo yan ban yomgut: Amin diwari yabekbi pi ani do yomgut, ae amin diwari kombi amin pi yomgut, ae amin diwari aminon Gen Bin Tagisi yan tentenok ani do pi yomgut, ae amin diwari pasto pi yomgut, ae diwari yoyindet pi yomgut.

¹² Yoban unjun da panjmuwukbi panjtagap aba Pinjkop dakon pi anakwa Kristo dakon giptim teban tanek tagisi tosok.

¹³ Pi unjun sigin tan anjan kinakan wigi nin morap kisi but kalonjisi egek nandan gadat bamisi anek Pinjkop dakon Monji pakyanji nandan imnen. Yan anapan panjmuwukbi egip egipnin teban tanakan Kristo iyi dakon anjak tagisi, unjun dakon tilak abidonen.

¹⁴ Anek nin amin monen da aripmon sanbenek dima egipnen. Anek amin panjalak an amin, ae amin panjwal, ae top dakon mibili pakyan nandan amin unjun dakon geni da ji dakon nandak nandak panji panabin panabin dima ani.

¹⁵ Nin gen unjuden do mirak dima yopen. Anek amin do but dasi galak tan yomyom anjak anek gen bami gin yonen. Yan anek nin minjat aminyo tebaisi agek Kristokon tagok tagok anej. Kristo unjun panjmuwukbi dakon busunji.

16 Unun da busunjin yigakwan giptim dakon sanbek morapni unjudon sanbenjakwa giptim tebaisi tosok. Anjakwan giptim diwat morap kalon kalon pini anakwa amin do but dasi galak tan yomyom anpak anakwa giptim tebaisi tagosok.

Panmwukbi anpak kalugi ban ani

17 Do nak gen kinda dayik do nandisat. Amin Tagi da manon da gen tebaisi yan yosot: Ji Amin Nwakjwari Kabi da anpak yokwi an unuden sanbenjek dima ani. Nandak nandakni wagisi upbal tan,

18 ae nandak nandakni unun pilin tuk yombem. Butni unun sopbi, do nandak nandakni unun wagil minisi, ae Pinjok dakon egip egip da wanga ekwan.

19 Anpak an unun do mayagi dima nandan. Yokwi ak do mobilisigwan pikeg an, ae anpak injani mibili mibili ak do buri pidon.

20-21 Ji Yesu Kristo dakon gen kili nandawit yan nandisat. Ae gen bami Yesukon tosok yan kili dayin dekgwit. Nak nandisat, ji Amin Nwakjwari Kabi dakon anpak unun dima ani do dayin dekgwit.

22 Jiyo kisi kalip but kalipmi dakon anpak ban awit. But kindap toptopmi da but kalipmi jonikban wagil yokwisi asak. Do ji anpak kalipmi unun wiririk mudanek but nandak nandakji kulabik aba kalugisak.

23 Nandak nandakji unun si kalugisak.

24 Ji minjat aminyo kalugi dagoni. Unun Pinjok da iyi aban minjat aminyo kalugi daganek Pinjok iyi yombem an. Pinjok unun kilegisi ae tagisi.

25 Do top anpak unun yipni. Ji morap kisi panmwukbi diwari do gen bami gin yoyini. Nido, nin morap kisi giptim kalonji dakon diwatni.

26 "Ji butjap nandan kan, kan kimotni. Yokwi di abam." Ji butjap sigin nandan egakwa gildat dima pigisak.

27 Sunduk do yoma dima witdal imni.

28 Kabo noknok kabo sanbenjek dima nani. Kisitji da pi bamisi an kimagek yo morapmi timigek wadad wadad amin panpulugoni.

29 Gen yokwi mibili mibili dima yoni. Amin alegi tagi panjeban ani dakon gen banjin yoni. Gen unuden nandan amin unun dakon butni panjeban asak.

30 Ji anpak yokwi anek Pinjok dakon Telagi Wupni bupmi dima imni. Pinjok da Telagi Wup damgut unun iyi dakon minjat aminyosi ekwan dakon tilak. Ae bisap madepmon yokwikon ban timigek pulugan depjak yan unun da nolisak.

31 Butjikon da nandaba yokwi tok, ae butjapmon da gen pap yogok, ae butjap, ae but sigok, ae yanba yokwi tok, ae anpak yokwi mibili mibili unun wagisi yopman mudoni.

32 Panmwukbi diwari do anpak tagisi an yominek but dasi galak tan yomni. Pinjok da Kristo da manon diwarisi yopman damisak, yan gin ji diwarini yopman yomni.

5

Ji tenjenikon egipni

1 Pinjok da ji but dasi galak tan damisak. Anjakwan monji gwayonisi ekwan, do anpak iyi asak unun ban ani.

2 Kristo da but dasi galak tan nimek nin panpulugok do anek iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin jiyo kisi amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban yolek ani. Egip egipni unun paret kibari tagisi nan yan Pinjok do parekgit.

3 Ji yumabi anpak gat, ae anpak injani morap dimasi ani, ae amin dakon yo do pindak galaktok dimasi ani. Pinjok dakon minjat aminyo nin, unuden anpak dakon gen dimasi yonen.

4 Gen injani dima yoni, ae nandan kokwini tagi dima amin da gen yon unuden dima yoni, ae jigilagon da gen yokwi dima yoni. Anpak unuden nin da dimasi agagi. Pinjok ya yan iyinen unun da tagisi asak.

5 Yanji nandani, yumabi anpak an amin gat, ae anpak injani an amin gat, ae pindak galaktok anpak an amin, unuden amin kabi Kristo gat Pinjok gat da kila amal da kagawan aripmi dima pigini. Pindak galaktok anpak unun da kokup kidat gawak yoman yan asak.

6 Amin da anpak yokwi unun ani do nandanek top gen unun dayikdan. Mani geni dima nandani. Anpak unuden dogin Pinjok da amin geni dima guramikan unun do butjap madepsi nandan yomisak.

7 Do unuden amin gat not dima anek egipni.

8 Nido kalip ji pilin tukgwan egipgwit, mani abisok Amin Tagi da tenjenikon depgut, do ji tenjeni dakon minjat aminyo da yan agipni.

9 Tenjeni da anpak tagisi mibili mibili morap gat, anpak kilegi gat, ae gen bami gat panjalon asak.

10 Amin Tagi da anpak si galak tosok unun wisin pindat do pi ani.

11 Ji pilin tuk dakon anpak an amin gat gadat gadat dima ani. Anpak unuden da bami tagi dima ton. Ji da minjat aminyo anpak unun yokwi yan yolinba pindatni.

¹² Anpak yokwi pasilikon da an unun mayagisi, unun do dima yogogi.

¹³ Mani tenjenji da anpak morap dakon mibili panalon aban nomansi tenjenan ton.

¹⁴ Ae tenjenji da yo kinda analon asak bisapmon, unun yo kisi amin da tagi pindari asak. Yan do anek gen on tosok:

“Dipmin pokdol amin gak pidoki.

Kimoron da pidanaki Kristo da tenjenan gamjak.”

¹⁵ Ji pilik bamokji dakon kila tebaisi an kimotni. Amin nandan kokwini mini da aripmon dima agipni, amin nandan kokwini tagisi da aripmon agipni.

¹⁶ Abisok ji Pinjkop dakon pi ani dakon bisap. Mani abisok bisap ekwaman unun bisap yokwi, do kan kimotni. Bisap unun isal dogin di mudanban.

¹⁷ Nandan kokwini tagi dima amin da aripmon dima agipni. Amin Tagi dakon galaktok unun pakyansi nandani.

¹⁸ Wain morapni nanek but upbal dima ani. Anpak unuden da ji panupbal an. Pinjkop dakon Wupni yipba jikon tugosak.

¹⁹ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari gat gen yoni bisapmon, kap papiakon kap ton gat, ae Pinjkop gawak imim dakon kap diwari gat, ae Telagi Wup da kap butjikon panalon asak, genji unun gat kisi timigek yoni. Anek Amin Tagi do gen kagasi ae butjiyo kisi da kap yan imni.

²⁰ Ae Amin Taginin Yesu Kristo da manon da bisapmi bisapmi yo morap do Pinjkop Dat ya yan iyin kimotni.

Pol da minjat eyo kili abi do yagit

²¹ Ji Kristo do nandaba wukwan iminjen notji gawak yomin yomin anek egipni.

²² Minjat, ji Amin Tagi do gawat gawat anek nandaba wukwan iman, yan gin esi do yan ginsi anek egipni.

²³ Nido, Kristo da panmuwukbi dakon busunji yikdak, unun da tilak wili unun minjatni dakon busunji egisak. Panmuwukbi unun Kristo dakon giptimi, ae Kristo da yokwikon ban timikgit.

²⁴ Panmuwukbi unun Kristo do gawat gawat anek nandaba wukwan iminjen ekwan, yan gin minjat ji yo morapmon esi do yan ginsi anjomni.

²⁵ Kristo da panmuwukbi do but dasi galak tan yominjen panpulugok do iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin wili ji minjatni but dasi galak tan yomin kimotni.

²⁶ Pakbi gat ae geni gat ban Kristo da panmuwukbini suganban telagisi awit.

²⁷ Panmuwukbi suganban iyi da dabilon wagil tagisisi asak do anek yan agit. Aban

jinjimi mini ae garak bo ae yo unuden minisi anek telagi ae gulusunni mini egipni yan do agit.

²⁸ Wili ji disi dakon giptim do galak ton, yan gin minjatni but dasi galak tan yomni. Amin kinda minjatni do but dasi galak tan imisak, unun amin da iyi do yan gin nandisak.

²⁹ Nin nandaman, amin kinda iyi dakon giptim tim do uwal dima an imgut. Giptimni jap iminjen kilani tagisi asak. Kristo da panmuwukbi do yan gin asak,

³⁰ nido nin Kristo dakon giptim dakon kandap ae kisit dabilyoni.

³¹ Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yan do anek amin kinda menj datyoni yopman degek minjatni gat gadanbal bamori da giptim kalonji gin asak.”

³² Gen pasili on dakon mibili unun madepsi, mani nak unun yan yosot, gen on Kristo gat panmuwukbini gat do yosok.

³³ Mani wili kalon kalon ji da disi do but dasi galak ton, yan gin minjatni do yan gin nandani. Ae minjat ji esi do nandaba wukwan yomni.

6

Pol da minjat monjiyo gat ae menj datyio gat do yagit

¹ Minjat monjiyo, ji menj datyosi dakon gen guramik kimotni. Nido ji Amin Tagikon kili gadawit, ae anpak unun ji da ani do nandisak.

² Pinjkop gen papiakon gen yan tosok, “Gak menj datgo dakon pinbinisi egi kimagek geni guramiki.” Gen teban yan teban tokni ton kabikon da on da mibiltok asak.

³ Yan teban tok gen yan tosok:

“Gak yan abi kan, pi morap akdisal unun abi bami tagisi tokdan.

Ae on miktimon bisap dubak egipdisal.”

⁴ Dat, ji minjat monjiyosi dakon buri dima sugoni. Minjat monjiyosi panmilip anek Amin Tagi dakon gen yoyindetni.

Pol da oman monji gat mibiltok amin gat do yagit

⁵ Oman monji, ji mibiltok aminji do pasalek pinbini egek geni guramitni. Kristo dakon gen but dasi nandanek guramikgan, unun da tilak geni guramitni.

⁶ Unun da amin tagisi yan dandani yan do kapmatjok egipni bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Nin Kristo iyi dakon oman monji gin ekwaman yan nandanek butjikon da Pinjkop dakon galaktok yol do but galaksi nandani.

5:14: Ais 26.19; Ro 13.11   5:15: Kol 4.5   5:18: Lk 21.34   5:19: Kol 3.16   5:20: Kol 3.17   5:21: 1Pi 5.5

5:22: Kol 3.18; 1Pi 3.1   5:23: 1Ko 11.3; Ep 1.22   5:25: Kol 3.19; 1Pi 3.7   5:26: Tit 3.5   5:27: 2Ko 11.2; Kol 1.22

5:31: WW 2.24; Mt 19.5   5:32: PA 19.7   6:1: Kol 3.20   6:2: GT 5.16   6:4: Kap 78.4; YT 22.6; Kol 3.21   6:5:

⁷ Ji but dasi nandaŋek pi ani. Ji amin dakon pi ani bisapmon nin Amin Tagi dakon pi ban amañ yanjon da nandaŋek ani.

⁸ Nandani, oman monji bo oman monji dima mani amin kinda pi tagisi asak kan, Amin Tagi da yumaŋ nogi tagisi imdisak.

⁹ Ae mibiltok amin jiyoo kisi oman monjisi do anpak tagisi an yomni. Pasol pasol yomyom anpak unun yipni. Amin Tagi Kwen Kokup egisak unun ji ae ununyo kisi dakon Amin Tagi. Unun da miŋat amin morapyo kisi dakon anpak tilak kalonjikon gin kokwinikdak.

Paŋmuwukbi unun emat amin yombem

¹⁰ Nak geno wasip ak do yan yosot. Ji Amin Tagikon gadawit, do tapmim madep morapni do nandaŋek tebaisi atni.

¹¹ Piŋkop da emat dakon yo kabi nimisak unun pani. Paŋek tebaisi agek Sunduk dakon paŋkewal mibili mibili unun tagi pabiŋ yopni.

¹² Pakyaŋsi nandani, nin amin gat emat dima wamaŋgamaŋ. Nin wup yokwisi tapmimi tonj gat, ae koŋ miŋtim kila an gat, ae yo tapmimi tonj mibili mibili on pilin tuk tosoŋ bisapmon miŋtim kila an, ae koŋ kwen ekwan gat emat amaŋ.

¹³ Do ji Piŋkop da emat dakon yo damisak unun kisi morap timigek bisap yokwikon emaron tebai tagi atni. Ae emat dagoŋak bisapmon ji tebai sigin atni.

¹⁴ Ji tebai atni. Anjek gen bami naŋ boban napmi do wamni. Anjek anpak kilegi ban pibit kutnok yan pani.

¹⁵ Ae Piŋkop da but yawot nimisak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenŋenoni. Ununaŋ kandap gwil yan pani.

¹⁶ Ji emat dakon yo morap unun timigek, nandaŋ gadatyo kisi abidaŋba unun da pasikiji asak. Anjek Yokwi Ami unun dakon dikdik morapni milenj asipmi tonj ji yamaŋ damisak unun tagi pabiŋ yopni.

¹⁷ Piŋkop da yokwikon ban kili timigkit yan nandani. Unun nandak nandak da busuŋ kutnokji asak. Yan anjek Telagi Wup dakon emat agak siba abidoni, unun Piŋkop dakon gen.

¹⁸ Telagi Wup da tapmimon bisapmi bisapmi bisit an kimotni. Bisit mibili mibili ak do pi tebaisi anjek Piŋkop da ji paŋpulugosak do bisit iyini. Kila tebai anjek unun anpak dima yipmaŋ detni. Bisapmi bisapmi Piŋkop dakon miŋat amin morapyoni do bisit ani.

¹⁹ Ae Piŋkop bisit iyinba nakyoo kisi anpulugosak. Anjakwan geni nak da gen kagakon yipmaŋakwan pasol pasol abin

yipmaŋek Gen Bin Tagisi dakon gen pasili yan tenŋenokeŋ.

²⁰ Piŋkop da iyi Gen Bin Tagisi on yan tenŋenokeŋ do yabekban kigim. Ae unun dogin anjek nak dam tebanon yigek nap tebanban nak anŋteban awit. Nak Gen Bin Tagisi yokenj dakon pi tosoŋ, do Piŋkop bisit iyinba nak anŋteban aban pasol pasol abin yipmaŋek miŋat aminyokon madepsi yan tenŋenokeŋ. Piŋkop da yanŋi abeŋ do nandisak.

Piŋkop da paŋpulugosak do Pol da bisit agit

²¹ Tikikus da pi niaŋ agim ae niaŋ egisat dakon but piso gen dayisak. Tikikus unun notninsi, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi kinda.

²² Unun yabekgo jikon obinjakwan nin niaŋ ekwamaŋ unun dakon geni dayisak, ae butji paŋteban asak, mibili yan do yabekdat.

²³ Piŋkop Dat gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da paŋmuwukbi morap ji dakon butji paŋyawot aban yawori tosoŋ. Anjek unun da paŋtagap aban nandaŋ gadat tebai anjek amin do but dasi galak taŋ yomni.

²⁴ Piŋkop da miŋat amin morapyo Amin Tagi Yesu Kristo but dasi galak taŋ imin kimagek dima yipmaŋ dekaŋ unun do nandaŋ yawotni yomjak.

Pol da Pilipai Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol tap pakbi idap pudanjek wasok wasoksi Yurop miktim kin altagit bisapmon, Pol kin Masadonia Provinskon kokup pap Pilipai unjon Gen Bin Tagisi yan tenjenagit (Yabekbi 16.8 40 unjon koki). Don ae kokup kindakon panji egakwan dam tebanon yipgwit. Amin da dam tebanon Rom bo egipgut yan nandan. Dam tebanon egipgut bisapmon amin di da Pilipai panmuwukbi dakon nandan gadat panjupbal ak do nandan dakon geni nandagit. Nandanek unjon gen do butjik nandagit, mani iyi dam tebanon egipgut unjon do butjik dima nandagit. Pol unjon Yesu do nandan gadat anek but galaksi nandagit.

Kalip Pol monej ae yo kabi do wadak wadak aban Pilipai amin da anpulanjek monej yopba kiwit. Do Pol da on papiakon but galak gen mandagit. Ae dam tebanon egakwan nandaba kik anek but yokwi nandani yan do nandan gadatni panjeban agit.

Pol da Pinjop da but galak do yo madep yomgut unjon do yoyisak. Unjon egip egip kalugi Yesu Kristokon nan abidawit unjon do yoyisak. Yan yoyisak, unjon Juda amin dakon gen teban yolek unjon kosiron da but galak dakon yo unjon dima abidawit. Yesu kalon nanjin nandan gadat iminek abidawit. Pol unjon Pilipai amin da Kristo dakon anpak abidan kimagek yoyindet toptopmi do kan kimotni do nandisak. Kristo unjon iyi do amin madep yan nandanek iyi dakon galaktok dima yolgit. Unjon iyi pinjisi egek Pinjop da pi ingut unjon bangin agit. Pol da yan yosok, minat aminyo Kristo gat gadat kimagek ekwan unjon da Pinjop dakon but yawot abidanek kisik kisik ekwan.

On papi manjiki bisapmon Pol Pilipai panmuwukbi do but dasi galaktan yomisak yanji kokdisal.

Pilipai amin da Pol gat gadat gadat awit do Pol but galaksi nandagit (Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol gat ae Timoti gat nit Yesu Kristo dakon pi monjini. Nit papi on Yesu Kristo dakon minat aminyo morap kisi kokup pap Pilipai ekwan ji do mandamak. Ji gat ae panmuwukbi unjon dakon kila amin gat ae pi amini ji do mandamak.

² Pinjop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da ji do nandan yawok daminek panpuluganbal butji yawori tosak.

Pol da Pinjop ya yan iyigit

³ Ji do nandisat bisap morapmon Pinjopno ya yan iyisat.

⁴ Ji do bisit asat bisap morapmon nak kisik kisigon da asat.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi wasanjek nandawit gildaron da winj abisok ekwamanon ji da nak anpulanjanba Gen Bin Tagisi unjon dakon yan tenjenok pi aman.

⁶ Nak yanji nandisat, Pinjop da jikon pi tagisi wasagit unjon sanbejek anan kinakwan Yesu Kristo da tobil apjak bisap madepmon wasip akdisak.

⁷ Ji unjon nak da but kagagwan ekwan, do asi nak but dasi galak tan damisat. Pinjop da nandan yawotni do anek nak gat ae ji gat kisi yo tagisi nimir nimir asak. Dam tebanon egisaron, bo wanga egek Gen Bin Tagisi anjutanjek anjeban asaron, nandan yawotni do anek panpulugok madepsi asak.

⁸ Pinjop da nandisak, Yesu Kristo da amin do but dasi galak tan yomyomni unjon nak da buron yipgut da tanjakan nak ji kisi morap dandak do tagisi nandisat.

⁹ Nak ji do bisit yan asat: Jikon amin do but dasi galak tan yomyom anpak unjon sigin madepsi anakwa pap tosak, ae nandak nandakji gat ae nandan kokwinji gat tagisi tan damjak.

¹⁰ Anjakwan anpak morap nandan kokwin anek anpak tagisi bangin pan egipni. Anek Kristo da tobil apjak bisapmon ji wagil gwaljigi mini ae diwarisi mini egipni.

¹¹ Ae anpak kilegi dakon bami Yesu Kristokon da abisak unjon da jikon tugosak. Anjakwan amin da kanjek Pinjop man madep iminek anjisin.

Pol dam tebanon egipgut, unjon da Gen Bin Tagisi anjeban agit

¹² Not kabino, yanji nandani. Dam tebanon nepman unjon da Gen Bin Tagisi dakon kosit sopsop dima asak. Unjon da Gen Bin Tagisi anjeren asak.

¹³ Emat amin morap gapman dakon kila amin madep dakon yut on kila anek ekwan gat, ae minat aminyo diwari gat da nak Kristo yoldat unjon do anek dam tebanon nepman yan kili nandawit.

¹⁴ Panmuwukbi not morapmi unjon da nak dam tebanon egisat yan nandawit, do Amin Tagi da butni panjeban aban pasol pasol yipmanjek Pinjop gen yan tenjenok do pi tebaisi an.

¹⁵ Asi, Kristo dakon gen yan tenjenok an amin diwari da nak do nandaba yokwi tok anek abin nepmanjan, nido nak Kristo do yan tenjenok tagisi asat dakon man tan namisak. Mani diwari nak da pi asat unjon do but galaksi nandanek unjonyo kisi da Gen Bin Tagisi yan tenjenok.

¹⁶ Unjun amin nak but dasi galak tar naminek yan tenjenok pi an, nido Pinjkop da nak Gen Bin Tagisi anteban aben do dam tebanon nepgut yan nandan naman.

¹⁷ Mani amin diwari man madep timit do pi anek Kristo dakon gen yan tenjenon. Nandak nandakni tagi dima. Nak dam tebanon egapbo jigi di gat sanjenek nam do anek an.

¹⁸ Butni tagisi tanakwan yon bo butni tagi dima tanakwan yon nak unjun do nandaba kik dima asat. Yo madep unjun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenon. Nak unjun do but galaksi nandisat, ae don but galak madep sigin nandaken.

Pol dima kimagek sigin egek Pilipai amin panpulugok do nandagit

¹⁹ Asi nak but galaksi nandaken egipben. Nido, ji da nak Pinjkop da anpuluganawan Telagi Wup Yesu Kristo da yabekgit unjun da nandan gadatno anteban asak do bisit an yan kili nandagim. Yan an do nak nandisat, abisok yo noman tar naman unjun da nak anpuluganban tagisi egipdisat.

²⁰ Nak but galaksi nandaken yan si nandisat: Nak mayaktok aripmi dima paken. Nikba kimokgen do yoni kan, nak teban tanek naga anpak asat unjun anpak nanjin yolek Kristo anjisiken. Bo egipben do yoni kan, anpak morap asat unjun da Kristo man madep imjak yan si nandisat.

²¹ Nak yan si nandisat: Egipben bisapmon yo morap aben unjun da Kristo man madep imdisak. Ae kimokgen kan, abisok egip egip asat unjun si yapmanek yo wukwisi abidokdisat.

²² Nak dima kimagek sigin egipben kan, Kristo dakon pi abo bami tagisi tokdan. Egipben bo kimokgen? Ni kosit da tagi asak unjun dima nandisat.

²³ Jigisi nandisat, nido nandak nandak bamori asat. Kinda unjun yan: Nak kimagek egip egipno yipmanek kiko Kristo gat egip do nandisat. Unjun da miktimon egip egip yapmanek wukwisi asak.

²⁴ Mani miktimon egek ji panpulugoken kan, unjun da tagisi asak.

²⁵ Asi, Pinjkop da miktimon egipben do nandisak unjun nandan gadan kimokdot. Miktimon ji gat egek panpuluganapbo nandan gadatji teban tanakwa but galaksi nandan yan si nandisat.

²⁶ Do nak don jikon aeno abin altan damdisat. Anapbo ji nak do but galak nandaken Yesu Kristo anjisini.

Pinjkop da Pilipai amin jigiyu kisi pani do nandisak

²⁷ Yo nianjen di noman tar namni unjun do dima nandani. Yo madep unjun ji disi anpak kilegi anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi guramik kimotni. Yan anakwa nak abin ji dandaken, bo dubagikon egek genji gin nandaken kan yan si nandaken: Ji but kalonon da tebai agek Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandan gadani do amin panthagap ak do pi an yan nandan dabeng.

²⁸ Ji uwalji do dima pasolni. Uwalji do dima pasolni kan unjun da yan yolisak: Pinjkop da ji yokwikon ban pulugan depdisak, mani uwalji si pasildan.

²⁹ Pinjkop da ji do tagisi nandaken Kristo nandan gadan imni do bikbik damgut. Ae unjun gin dima, Kristo dakon man do jigiyu kisi pani do nandaban tagisi asak.

³⁰ Nak gat ji gat kisi Kristo dakon man do anek jigi paman. Kalip nandanakwa jigi pagim da ae sigin pasat dakon geni disi nandan.

2

Nin but kalon si egek amin do anpak tagisi anjomner

¹ Ji Kristo da butji panteban anakwan bo akgan? Ji but dasi galak tar damisak do butji yawori bo toso? Ji Telagi Wup da egip egipmon but kalon anek bo ekwan? Ji not do but dasi galak tar yominek bupmi nandan yoman, ma?

² Yan kan ji nandak nandak kalon si banjin pan egipni, ae not do but dasi galak tar yominek but kalon si egipni. Yan ani kan, nak dakon kisik kisik madepi pap tosak.

³ Ji disi dogin nandaba kik anek yo dima ani, bo man madep pak do anek yo dima ani. Amin diwari do gawak yominek man madep yomni.

⁴ Disi dogin dima nandani. Amin diwariyo kisi tagisi egipni do nandani.

Kristo pinji ekwan Pinjkop da anenakgit

⁵ Ji Yesu Kristo da nandak nandak pagit yan gin pani.

⁶ Yesu unjun iyi Pinjkop egipgut, mani Pinjkopmon egip egipni unjun tebai dima abidagit.

⁷ Unjun yipmanek oman monji kinda dakon anpak yolek amin daganek altagit.

⁸ Amin da kanba aminsi egipgut. Aminsi egek don gawat gawat anek Datni dakon galaktok yolek kimakgit. Asi, gen guramigek tilak kindapmon si kimakgit bisapmon mayaktok madepsi pagit.

⁹ Yo yan agit do Pinjkop da Yesu dakon man madepi anenakek kwensi yipgut. Man madep imgut unjun man morap diwari yapman mudanek man wukwisi kinda ingut.

¹⁰ Piŋkop da yaŋ agit nido amin morap Kwen Kokupmon ae miktimon ae amin kili kimakbi ae wup miktim kagagwan ekwan unun kisi da Yesu dakon man madep do anek nŋwakbeŋ an imni yaŋ do agit.

¹¹ Nwakbeŋ an imiŋek amin kisisi da yaŋ yokdan, "Yesu Kristo unun Amin Tagi." Yaŋ yanjakwa Piŋkop Dat da man madep pasak.

Nin miŋat aminyo da binapmon teŋteŋjini toŋ da ekwamaŋ

¹² Not kabinosi, kalip nak ji gat egapbo geno nandanek guramigwit. Abisok nak ji gat dima ekwamaŋ, mani yaŋ dayisat, ji nak da abisok gen on mandan damisat unun guramik kimotni. Piŋkop da ji yokwikon baŋ timikgit, do pasal nimnimikyo anek pi madepsi anek Piŋkop da ji do but galak do wup dakon yo tagisi timitni do manjigit unun timitni.

¹³ Yanŋi ani, nido Piŋkop da iyŋ jikon pi asak. Unun da geni guramitni do ji dakon but panŋtagap asak, ae galaktokni yolni do tapmim damisak.

¹⁴ Yo morap anikon, nandaba yokwi tok anek gen emaron da dima ani.

¹⁵ Yaŋ ani kan, miŋat amin morap da dandaba gulusunji mini ae yokwisi mini da egipni. Miktimon yokwi pakpak amin unun da binapmon egek Piŋkop dakon monjini gwaljigi mini egipni, ae gik da yaŋ tagisi teŋteŋjoni.

¹⁶ Miŋat aminyo paŋpuluganeŋ egip egip bamisi egipni do Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi yoyini. Yaŋ ani kan, don Kristo da tobil miktimon apjak bisapmon nak but galaksi nandakdisat. Nido pi madepsi jikon agim unun pi isali dima asak.

¹⁷ Nandan gadatji unun paret yombem kinda naŋ Piŋkop do iman. Ae naga jigi pasat unun da Piŋkop do paret anek wain tagalgaŋ unun yombem asak. Yaŋ do anek but galaksi nandisat.

¹⁸ Do jiyi kisi nak gat but galak nandanek egipneŋ.

Pol da Timoti Pilipai yabekban kisak do yagit

¹⁹ Amin Tagi Yesu da kosit aban pisosak kan, kili ununjak Timoti yabekgo jikon opdisak. Don ae tobil apjak bisapmon ji nian ekwan dakon gen bin nandanek unun gen da kisik kisik namjak.

²⁰ Timoti yombem amin di nak gat dima ekwamaŋ. Unun ji nian ekwan ae ji paŋpulugok do nandak nandak madepsi asak.

²¹ Amin diwari iyŋ dogin nandan. Yesu Kristo dakon yo do dima nandan.

²² Mani ji Timoti unun amin kilegisi unun pakyanŋi nandan iman. Monji da

dat paŋpulugaŋ unun da tilak Timoti da nak anpulugaŋban Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋjomak.

²³ Mibiltok yo noman taŋ namdan unun pindagek don Timoti tepmisi yabekgo opjak.

²⁴ Ae Amin Tagi da anpulugaŋban nakyio kisi donjok obiŋ dandaken yanŋi nandisat.

Pol da Epaprodaitas yabekban Pilipai kisak do yagit

²⁵ Mani abisok Epaprodaitas naŋ yabekgo jikon tobil opjak do nandisat. Unun notno ae pi isalno. Nit Amin Tagi dakon emat amin ekwamak. Ji da yabekba nagon obiŋ nak anpulugagit.

²⁶ Epaprodaitas ji dandak do tepmisi nandisak, ae but yokwi yo kisi asak, nido sot madepsi da abidagit dakon geni ji kili nandanek bupmi madepsi nandawit, mibili yaŋ do bupmi nandisak.

²⁷ Unun bamisi. Sot obisi anek palisi kimakgit, mani Piŋkop da bupmi nandan imiŋek anmilip agit. Ae nakyio kisi bupmi nandan namgut. Nido kimakgit tam nak but yokwi madepsi nandakom.

²⁸ Do jikon yipbo opjak do tagisi nandisat, nido ji unun aesi kaneŋ but galaksi nandanek egipdan, ae nak dakon but kisi yawori tokdisak.

²⁹ Jikon abiŋ altosak bisapmon kisik kisik anek Amin Tagi da manon da abidoni. Asi, unuden amin do man madep yomni.

³⁰ Nido unun Kristo dakon pi anek palisi kimakgit. Ji nak anpulugok do nandawit, mani Epaprodaitas da ji da tamokon obiŋ nak anpuluganeŋ pali kimakgit.

3

Amin kinda Kristo nandan gadan imisak unun amin kilegisi

¹ Not kabino, wasip do yaŋ dayisat, ji Amin Tagi dakon miŋat amin kabini do kisik kisik ani. Kalip papia diwari ji do mandan damgum unuden ae mandak do dima kurak tosot, nido gen unun da ji paŋpulugokdisak. Gen unun yaŋ:

² Amin diwari yaŋ yon, gak Piŋkop da amin kilegi yaŋ gayisak do nandisak kan, giptim mandak dakon anpak yolek abi. Yaŋ yon amin jon piŋan yokwi yombem. Nandak nandakni yokwi ae anpakni yokwi, do unuden amin do kan kimotni.

³ Nido nin dagin Piŋkop dakon amin kabi bamisi ekwamaŋ. Nin Piŋkop dakon Wup da tapmimon Piŋkop gawak imaman, ae Yesu Kristo da nin do yo madepsi agit unun do nandanek man madep imaman, do Piŋkop da nin dogin nandaban kilek tosok. Nin da pi kinda ano Piŋkop da nindaban nin

amin kilegisi aman unun dakon kosit kinda dimasi tosok yanji nandaman.

⁴ Nak naga kalip Pinjkop da inamon amin kilegisi egipben do amin diwari yapmanjek pi madepsi agim. Do man madep pak do nandisat kan tagi pakenj.

⁵ Nido, menj da anjalanban gildat 8 yan mudanakwan mukwa sogok amin da giptimno mandawit. Nak Israel amin kinda, Benjamin da kabikon nani. Nak Ibru aminsi kinda, nak Ibru amin dakon yawi diwatsi. Nak Parisi kabikon nani kinda, nak gen teban morap guramik kimokdot.

⁶ Nak Pinjkop dakon pi madepsi anjek minjat aminyo Kristo nandan gadanj ingwit obisi panupbal agim. Ae Juda amin dakon gen teban yolapbo gulusunjo kinda dima kawit.

⁷ Kalip unun yo morap anjapbo mano tonj ae unun da anpulanganban Pinjkop da nandaban kilek tosok yan nandagim, mani abisok koko yo isali asak. Abisok nak Kristo dogin nandisat.

⁸ Asi, yo morap ak do nandagim bo ae yolapbo Pinjkop da kanban kilek tosok yan nandagim, unun wagil yo isalisi. Nido, Amin Tagino Yesu Kristo nandan imisat unun do nandako yo bamisi asak. Do nak anpulgok do yo agit, nak unun do nandanek Kristo dakon anjak abidagim. Ae nandak nandaknokon da kalip yo diwari yolek agim unun yo isalisi yan nandisat. Yesu Kristo nanjin tebai abidanek

⁹ iyikonsi egipben do nandisat. Nak gen teban tagisi guramikdat do Pinjkop da inamon nak amin kilegisi yan dakon nandak nandak dimasi pasat. Nak Kristo nandan gadanj imisat, anjapbo Pinjkop da amin kilegi yan nayisak.

¹⁰ Kristo pakyanji nandan im do nandisat. Unun kimagek aeni pidagit, do tapmimni nagon tosok do nandisat. Ae tepmi pagit unuden gin pakenj do nandisat. Ae kimot do anjek nandak nandak pagit unuden gin pakenj do nandisat.

¹¹ Nido, Pinjkop da nakyu kisi kimoron nan aban pidokenj do nandisat.

Pol si teban tanjek timtim yanjek tilagonsi kisak

¹² Nak Kristo dakon anjak unun kili abidanek aripnosi anjapbo Pinjkop da gulusunjo kinda dima kosok yan dima nandisat. Mani Yesu Kristo pakyanji nandan imim anjak unun nan yoldat. Nido, nak iyi do manjigit bisapmon anjak unuden aben do manjigit.

¹³ Not kabino, nak Kristo pakyanji nandan imim anjak unun kili abidagim yan dima nandisat. Mani nabpi gwapbo kindakon

agisat yan nandisat. Yo kalip agim unun do nandak nandak dima asat, nak yo morap don noman tokdan unun do nandak nandak ban asat.

¹⁴ Nak tapmimno kisi paregek timtim yanek tilagon kinj altanek tomnino unun abidokenj do pini asat. Tomni unun yan; Nak Yesu Kristo pakyanji nandan iminjek Pinjkop dakon yan ilit yolek Kwen Kokupmon wigikenj.

¹⁵ Pinjkop dakon yo do nandak nandakji amin bami dakon tilak yombem kan, nandak nandakji nak dakon gat arip. Ae jikon da diwari nandak nandakni njaknjawari tanj yomanj kan, Pinjkop da nandak nandak unun panmilip anjakwan galaktokni yolni.

¹⁶ Yo madepsi unun yan; Pinjkop da ni anjak yolnenj do kili niyigit unun tebaisi timigek yolnenj.

¹⁷ Not kabino, ji nak dakon anjak ban yolek ani. Nin ji gat egipgumanj bisapmon anjak tagisi anjapno amin diwari da pindagek yolgwit. Ji unun minjat aminyo banji pindak kimagek anjakni unun si yolni.

¹⁸ Nido, minjat aminyo morapmi da Kristo dakon tilak kindap do uwal anjek anjak yokwisi anj. Bisap morapmi minjat aminyo unuden do kili dayigim, ae abisok dabil pakbino si manjakwa anjak yokwi anj unun do aeno dayisat.

¹⁹ Giptim dakon galaktok da pinjkopni asak. Ae anjak diwari amin da mayaktok pakpaji unun ban anjek iyi do nandaba tagisi asak. Unuden amin miktim dakon yo morap dogin nandan, do Pinjkop da panupbal aban Tipdomon pigikdanj.

²⁰ Mani nin Kwen Kokup dakon minjat aminyo ekwamanj. Nin Amin Tagi Yesu Kristo yokwikon banj timit timit aminin da Kwen Kokupmon da pisak unun do nandan teban tanjek jomjom amanj.

²¹ Unun da iyi dakon tapmimon da yo morap kila asak, ae on miktim dakon giptimmin kulabik aban iyi dakon giptim yombem wagil tagisi akdisak.

4

Nin but kalonj anjek, kisik kisik anjek, nandak nandak kilegi timigek egipnenj

¹ Not kabino, nak ji do but dasi galak tanj daminjek ji abinj dandak do tagisi nandisat. Anjek but galak madepsi nandisat, nido ji Kristo nandan gadanj ingwit. Pi madep agim dakon tomnino unun ji mani. Notnoni, ji gen abisok dayisat unun da aripmon tebaisi atni.

² Yuodia gat ae Sintiki gat yanşi dayisat, jil Amin Tagi nandan gadanj imamal do jil pidok pidok yipmanjek but kalonj anjil.

³ Ae pi isalno tagisi, gak minjat bamot unjun panjmuluganji but kalonj anjil do gayisat. Nido nak gadanj nabal Gen Bin Tagisi yanj tenjerok do pi madepsi agimanj. Ae Klemen gat ae nak dakon pi isalno diwari gat kisi da pi agimanj. Unjun amin kabi dakon mani unjun egip egip teban papiakon tanj yomanj.

⁴ Bisapmi bisapmi Amin Tagikon gadanjek kisik kisik ani. Aeno dayisat, kisik kisik anjek egipni.

⁵ Anpak yaworisi anjek egakwa amin kisi da anpakji tagisi pindatni. Nandani, Amin Tagi kilisok unjun apdisak.

⁶ Ji yo kinda do nandaba kik dimasi ani. Bisapmi bisapmi jigisi do nandanjek Pinjkop iyini. Bisit iyinjek, ya yanj iyinjek, panjmulugosak do iyini.

⁷ Yanj ani kanj, Pinjkop dakon but yawotni jikon tosak. Unjun but yawot amin nin da mibili aripmi dima nandanj pisonenj. But yawotni da butji ae nandak nandakji panjknutanjan Yesu Kristokon gadanjek tagisi egipni.

⁸ Not kabino, nak mibi gen kinda gat dayisat, unjun yanj. Bisapmi bisapmi ji unjun dogin nandani: anpak bamisi, ae tagisi ae kilegisi, ae anpak wagil jimjimi minisi, ae yo gwaljigi minisi, ae yo tagisi morap, ae anpak nomanisi, ae anpak tagisi morap amin da aba pindatnenj do tagisi nandamanj, ji yo unjuden dogin nandanjek egipni.

⁹ Nak anpak morap ani do dayinj dekho nandawit, ae anpak morap abo nandawit, unjun anpak morap ji bisapmi bisapmi anj kimotni. Anjakwa Pinjkop but yawot ami da ji gat egipjak.

Pol da Pilipai amin da but galak do yo yopmanj imgwit unjun do but galak nandagit

¹⁰ Ji da nak anjmulugok do yo ayinj unjun do tagisi nandanjek Amin Tagi anjksisat. Asi, ji kalip nak do nandawit, mani nak anjmulugoni dakon kosit kinda dima tanj damgut.

¹¹ Nak da yo do wadanjek gen on dima dayisat. Nak nandak nandak yanj nanj kili nandako pisagit: Nak yo kabino morapmi bo morapmi dima, unjun do nandaba kik dima asat, kisi tagi gin yanj nandisat.

¹² Bupmi aminsi egipbenj bo ae yo kabino morapmi panjek egipbenj, unjun kisi tagigin. Jap do anjek egisat, bo butno tugonj unjun yo isali.

¹³ Nido, Kristo da tapnim naminjakwan yo morap tagi abenj.

¹⁴ Asi, ji da nak anjmulugok do yo yopba opni do dima nandagim. Mani, ji anpak

tagisi anjek nagon gadanjba jigis kalonj panjek nak do yo yopba apgwit.

¹⁵ Nak kalip Masadonia miktimon agek Gen Bin Tagisi dayiko ji nandan gadanjek panjmulukbi kaluksi awit. Pilipai minjat aminyo disi nandan, Masadonia miktim yipmanj dekgim bisapmon panjmulukbi minjat aminyo kokup njwaknjwarikon nani di da monen di nak anjmulugok do dima yopmanj namgwit. Ji dagin nak do yanj awit.

¹⁶ Kokup pap Tesalonaika egapbo ji da monenj ae yo di nak anjmulugok do bisap morapmi yopmanj namgwit.

¹⁷ Yanj yanjapbo but galak do ji da ae anjmulugoni do yosok yanj di nandabam. Dima. Ji anpak tagisi sigin anjakwa Pinjkop da unjun do tagisi nandisak do nandisat.

¹⁸ Ji da yo morap Eprodaitas da kisiron da yopba apgwit unjun kili timikgim. Abisok yono tugok tugogisi. Unjun but galak dakon yo yopmanj namgwit unjun paret kibanj tagisi yombem nanj ji da Pinjkop do imgwit. Pinjkop da paret unjuden do galagisi nandisak.

¹⁹ Ae Pinjkop da yo morap nido wadak wadak anj unjun aripjikon damjak, nido Pinjkop dakon yo tagisi morap unjun Yesu Kristokon tonj, do asi damdisak.

²⁰ Pinjkop Datnin mani dagok dagogi mini anjksinj kimotnenj. Unjun asi.

Pol da Pilipai amin do gildat tagi yanj yoyigit

²¹ Yesu Kristo dakon minjat amin morap do gildat tagi yanj yoyini. Panjmulukbi notnin nak gat idon ekwamanj unjun kisi da ji do gildat tagi yanj dayanj.

²² Ae Pinjkop dakon minjat amin morap da gildat tagi yanj dayanj. Diwari kila amin madep Sisa da yut papnon pi anj, unjun da nak da gildat tagi yanj dayikenj do gwayan gwayan tebai nayanj.

²³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji da wupmon tosak.

Pol da Kolosi Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Kolosi unun kokup pap kinda Esia Provin-skon tosoK. Unun Epesas kokup pap da kap-matjok tosoK. Pol da iyi unun panmuwukbi dima panalon agit, amin di da panalon awit.

Pol unun amin di da Kolosi amin dakon nandan gadatni panpbal ak do an unun dakon geni nandagit. Do nandan ga-datni panjeban ak do papia on mandagit. Yan yoyisak, Kristo unun yo morap dakon busunji. (Gagi 1.15-20 ae 2.9-15 unudon koki.) Kristo kalon dagan nin yokwikon ban tagi timitjak, ae kosit njwaknjwari kindakon da nin aripmi dima panpulugogi. Unun Kristo da dubagikon panjikdan. Kristo obakon da Pinjkop da yo morap wasagit, ae Kristo da pi agit do anjek Pinjkop da yo morap yokwikon ban timitdisak. Kristo ninon egakwan nin minjat aminyo kalugi daganjek Kristo dakon anpak yolek aman.

Pol da papia on mandan amin bamot do yoban papia anjan Kolosi kigimal. Unun Tikikus gat ae Onesimus gat. (Gagi 4.7,9 unudon koki.) Pol da Pilimon do papia mandagit unjungwan Onesimus do morapmi yosok.

Kristo unun yo morap dakon busunji. Ae Pinjkop dakon egip egip ae anpak morap kisi unudon tuganji da tonj
(Kilapmi 1.1-3.4)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi aben do nak manjigit. Nak gat ae notnin Timoti gat nit da

² Pinjkop dakon telagi minjat aminyo kokup pap Kolosi ekwanji do papia on mandamak. Ji Kristo yol kimagek nit dakon padik padik ae saminit kab ekwan. Nin Pinjkop Datnin da nandan yawok damanjek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit aman.

Kolosi amin da Yesu nandan gadan iminj kimakgwit

³ Nit ji do bisit amak bisap morapmon Pinjkop, Amin Taginin Yesu Kristo dakon Datni, ya yan iyamak.

⁴ Nido, nit da ji dakon gen nandagimak, unun yan: ji Yesu Kristo nandan gadan iminj kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yoman.

⁵ Ji yan an nido Pinjkop da ji do yo tagisi Kwen Kokupmon panjoman agit da tonj unun timitdaman yanji nandan, do nandan gadat anjek amin do but dasi galak tan

yoman. Gen Bin Tagisi dakon gen bami nandawit bisapmon yo Kwen Kokupmon tonj yan ji kili nandawit.

⁶ On Gen Bin Tagisi jikon obinjek miktimi miktimi kisi kigit. Yan anjek madepsi pap-tan irenj tanjek minjat amin morapmon anpak tagisi panalon an yomisak. Ae Gen Bin Tagisi si abidawit gildaron da wasanjek yan gin agit. Unun gildaron Pinjkop da asi amin do nandan yawot an yomisak unun nandaba pisagit.

⁷ Asi Epapras da Gen Bin Tagisi on dayinj dekgit. Epapras unun Kristo dakon oman amin tagisi kinda, ae unun nin dakon pi isalnin, nin but dasi galak tan imaman. Unun da nit panpuluganjek Kristo dakon pi jikon tosoK unun kilani tagisi asak.

⁸ Unun da Telagi Wup da ji panjagap aban amin do but dasi galak tan yoman unun do niyigit.

Pinjkop da Kolosi amin panjeban asak do Pol da bisit agit

⁹ Yando, nit ji dakon gen nandagiman bisapmon unun gildaron gin wasanjek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini amak. Bisit amak unun Telagi Wup da nandak nandak kilegi gat ae nandan kokwin mibili mibili tagi gat daminjakwan ni anpak ani do Pinjkop iyi nandisak unun nandaba pisosak.

¹⁰ Ji da Amin Tagi dakon minjat aminyo da anpak ani do nandisak unun ani do bisit amak. Ae pi tagisi morap ani unun bami tagisi tokdan. Anjek Pinjkop do morapmi sigin pakyanji nandaba pisokdan.

¹¹ Ae bisit yanyo kisi amak: Ji Pinjkop da tapmim mibili mibili damjak, anjakwan unun dakon tapmimni tagisikon ji tebai agek but yaworon da jigi tagi guramitni. Ae kisik kisik

¹² anjek Pinjkop Dat ya yan iyini. Unun da ji panpuluganban yo ji do Kwen Kokup manjikbi da tonj unun kisin da timik timik akdaman. Asi Pinjkop dakon minjat aminyo nin Pinjkop da tenjenikon ekwaman unun yo abidokdaman.

¹³ Pinjkop da nin pilin tuk da kisiron ban pulugan nipmanjek monji Yesu unun but dasi galak tan imisak unun da kila asak da kagagwan nipgut.

¹⁴ Pinjkop dakon Monji da nin yuman nanj nipmanjek diwarinin wiririk ningut.

Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak

¹⁵ Kristo amin da kawit, unun Pinjkop, dabil da aripmi dima kokogi unun dakon wupmisi. Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak.

¹⁶ Kristo da iyi yo morap wasagit. Miktimon yo pindakgamanj unjun gat ae Kwen Kokup yo dima pindakgamanj unjun gat kisi wasagit. Ae kila amin madep gat ae anjelo madep gat ae wup tapmimi tonj gat ae yo kila ani do yandagok anyobi mibili mibili gat kisi wasagit. Asi, Pinjkop da yo morap Yesu da kisiron da wasagit, ae yo morap unjun iyi dakon.

¹⁷ Yo morap dima noman tanjakwa Kristo kili egipgut. Ae yo morap iyi da kisiron da kila anakwan kosirikon tonj.

¹⁸ Kristo unjun panjmuwukbi minjat aminyo dakon busunji egakwan panjmuwukbi unjun giptimni. Iyi panjmuwukbi dakon egip egip dakon mibili. Unjun amin kili kimakgwit da binapmon da mibiltan pidagit do iyi yo morap dakon busunji aripimi tagi egipjak.

¹⁹ Nido, Pinjkop da iyi dakon egip egip morap kisi ae tapmim morapni kisi Monji unjudon tosak do tagisi nandagit.

²⁰ Pinjkop da miktim gat ae Kwen Kokup gat dakon yo morap kisi unjun gat but kalonj ani do nandagit. Kristo dakon yawi tilak kindapmon tagalgit unjun kosiron da but kalonj noman tosak do nandagit.

²¹ Ji kalip Pinjkop da dubagikon egek uwalsi anj imgwit. Nido, nandak nandakji da uwal anj iminjek ji anjak yokwisi awit.

²² Mani, Kristo unjun tilak kindapmon kili kimakgit, yanj aban Pinjkop da ji panjpuluganjan iyi gat but kalonj awit. Unjun iyikon panjan do anjek yanj agit. Ae iyi da dabilon gulusunji mini telagi ae gwaljigi mini egipni do yanj agit.

²³ Ji nandanj gadatji tebaisi abidanjek tebai atni kanj, yanj gin noman tanj damdanj. Ji yum pindakakwa yo kinda da nandak nandakji ilikba, Gen Bin Tagisi nandanjek nandanj gadat tebaisi anjek jomjom agak dakon anjak abidawit unjun di yipmanj dekbam. Nak Pol, Gen Bin Tagisi unjun yanj tenjenok abenj dakon oman amin dagoko minjat aminyo morap mibili mibili miktimon ekwan unjun yanj tenjenok anj yomgumanj.

Pol da Kolosi amin panjpulugagit

²⁴ Abisok nak ji panjpulugok do giptimnokon tepmi pak do tagisi nandisat. Nak panjmuwukbi panjpulugok do nandisat, unjun Kristo dakon giptimni. Kristo panjmuwukbi panjpulugok do tepmi pagit unjun aban dima dagagit. Giptimnokon tepmi pasat unjun Kristo da tepmi pagit unjun aripimi ak do nandak nandak asat.

²⁵ Nak panjmuwukbi morap ji dakon oman amin daganjek egisat, nido Pinjkop da iyi nak ji Israel amin kabikon nani dima unjudon gen morapni yanj tenjenokenj do nak manjigiti.

²⁶ Kalipsigwan bisapmi bisapmi Pinjkop da minjat amin morap kabi kisikon gen on si anjksibigit. Mani abisok Pinjkop da gen unjun anjalon aban iyi dakon minjat aminyo nin da kili nandamanj.

²⁷ Asi, Pinjkop da minjat amin kabini nin nolinjan yanji nandamanj, gen pasili unjun wagil tagisisi, ae unjun da Israel amin kabi gat ae Amin Nwakjwari Kabikon nani nin kisi tagisi panjpulugosak yanji nandamanj. Gen pasili unjun yanj: Kristo unjun ji gat egisak. Ae unjun da ji timik pangwan unjun gat Kwen Kokup egipni do ji unjun do jomjom anjek ekwan.

²⁸ Yabekbi nin Kristo dakon Gen Bin Tagisi minjat amin morap kabi kisikon yanj tenjenomanj. Nin nandak nandak tagisisi unjun ban minjat amin morap yoyinj dekgamanj, ae Pinjkop dakon gen morap pakyanji kanj kimagek yolni do yoyamanj. Nido nin Yesu yolyol amin tebaisi daganba Pinjkopmon panjkinenj do nandamanj.

²⁹ Yanji noman toni do nandanjek nak tapmim morapno tanj naminjakwa pi tebaisi asat. Kristo da iyi unjun tapmim panjalon naminjakwan pi unjun asat.

2

Nandanj gadat tebai anjek top gen pabinj yopnenj

¹ Nak Pol da on nandani do nandisat: Nak ji gat ae Laodisia minjat aminyo gat ae minjat amin morap diwari gat kisi da nak dakon injam dima kawit amin nak ji kisi panjpulugok do pi madepsi asat.

² Pi madepsi asat, nido ji dakon but panteban abo tebai tosak do nandisat, anjek but dasi galak tanj yomyom anjak tagisi tanjakwan kabi kalonj ani. Pi madepsi anjapbo unjun da ji dakon nandanj gadat panteban anakwan Pinjkop dakon gen pasili unjun dakon mibili tagi nandaba pisolak. Kristo unjun gen pasili unjun dakon mibili.

³ Nandanj kokwin tagisi morap gat ae nandak nandak tagisi morap gat unjun yo tagisi yumanj nogi wukwisi yombem da Kristokon pasili tonj.

⁴ Nak gen on yosot, nido amin di da top dayinjek pangalak ani yanj do dima galak tosot.

⁵ Asi, nak ji gat kisi dima ekwamanj, mani nandak nandaknokon da ji gat egisat. Ji da but kalonj anjek Kristo tebai nandanj gadanjan, unjun do anjek but galaksi nandisat.

⁶ Ji Yesu Kristokon gadanjek yipba Amin Tagisi egipgut, do unjun da anjagon sigin egipni.

⁷ Ji kindap geli yopba pigakwa miktimon tebai akgañ, ae yut da gwak tebai da kwenon tebai akgañ unun da aripmon tebai atni. Añek Gen Bin Tagisi amin da dayiñ dekgwit unun tebaresi nandañ gadañ kimotni. Añek bisapmi bisapmi Piñkop ya yañ iyin kimotni.

⁸ Ji kañ kimotni. Amin kinda da top gen kinda dayiñban nandak nandakni di yolbam. Unuden amin babikni gat ae wup yokwi kundu ae miktimyo kila añ dakon nandak nandak bañ timikgañ. Unun Kristo dakon nandak nandak dima yolgañ.

⁹ Ji disi nandañ, Kristo amin nin yombem dagañek Piñkop dakon egip egipni tugañ ingut.

¹⁰ Ae Kristo kalonon gin egip egip bami jikon tugagit. Unun kila amin mibili mibili miktimon ae kwen binap ekwañ kisi dakon Amin Tagini egisak.

¹¹ Ji Kristo gat gadawit añek Kristo da pi agit do añek but kalip kili yopmañ mudawit. But kalip yopyop dakon anpak unun giptim mandak dakon anpak yombem, mani unun giptim dakon dima. Kristo da yo unun butjikon agit.

¹² Ji telagi pakbi sowit bisapmon, Piñkop da ji gat ae Kristo gat kisi kimakbi tamogwan wayikgit. Ae Piñkop Kristo kimoron nañ aban pidagit unun dakon tapmim madepni do nandañ gadañ, do telagi pakbi sowit unun kimoron bañ paban pidawit yañ asak.

¹³ Kalip ji yokwi mibili mibili awit, añek but kalip dakon anpak yolba unun da dikban kimakgwit. Mani abisok Piñkop da panpulugañban Kristo gat kisi egip egip ekwañ. Añakwa Piñkop da diwarinin kisisi wiririk ningut.

¹⁴ Nin gulusuñ morapmi agimañ, do Piñkop dakon gen teban mandabi da ton unun da gen yañ niminek obisi pabiñ nigut. Mani, Piñkop da Yesu tilak kindapmon kimakgit bisapmon papia tam unun abidañ tilak kindapmon anpakgit. Yañ añek gen teban mandabi unun kisi morap aban pasilikwan gen wagil kimakgit.

¹⁵ Yañ añek koñ tapmimi ton dakon busuñi morap gat, ae koñ tapmimi ton diwari gat dakon tapmim pabiñ yopgut. Añek Kristo da tilak kindapmon pi agit do añek, Piñkop da pabiñ yopban mijat aminyo da dabilon yo isali awit.

Nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban morap da nin aripmi dima panpulugogi

¹⁶ Yañdo, amin kinda da gen yañ daminek jap pakbiyo dakon gen teban dima yolgañ,

bo telagi bisap madep do bilagi bilagi dima yolgañ, bo ae kanek kalugi dakon bisap dima yolgañ, bo ae Sabat bisap yo kisi dima yolgañ, unun morap do yum pindagakwa amin da gen di yañ dabam.

¹⁷ Unun yo bami noman tokdisak dakon wupmi gin. Yo bamisi unun Kristo.

¹⁸ Yañ do añek amin kinda yo dipminon pindakgit unun do dayiñek ji anelo gawak yomni do dayiñban kañ yum kanakwa dima pabiñ depjak. Unuden amin but kalip dakon anpak yolek iyid do nandak nandak amin yañ nandañ.

¹⁹ Unun amin Kristo busuñnin yipmañek unun da kagikon ekwañ. Busuñnin unun da giptimni kisi upmokdok, añek giptim dakon sanbek morap sanbenakwan gadañek tagi ton. Anpakwan giptim unun Piñkop da tapmimon tagañ madep toso.

²⁰ Ji Kristo gat kili kimakgwit, yañ añek on miktim dakon nandak nandak yokwi kili yipmañ dekgwit. Do ji nido abisok miktim amin da aripmon akwañ? Ji nido on miktim dakon gen teban unuden yolgañ?

²¹ "Ji yo dima timitni, ji yo dima noni, kisitgokon yo dima pankutnoki. Ji yañ ani kañ, Piñkop da dabilon jmjimji ton."

²² Gen teban unun jap isali amin da don nañ mudon unun do yon. Amin dagin gen teban unun yopmañek unun bañ dayiñ dekgan.

²³ Asi, amin diwari gen teban unuden yolek nin Piñkop bamisi gawak imamañ yañ nandañ, mani dimasi. Ae iyid do nandaba piñakwa giptimni panupbal añek Piñkop da unun do tagisi nandañ nimisak yañ nandañ. Unun gen teban yolek nandak nandak tagisi bañ yolgamañ yañ nandañ, mani dimasi. Unun gen teban morap da nin panpulugañba but kalip dakon anpak aripmi dima pabiñ yopneñ.

3

Nin Kristo gat kisi kimoron da kili pidagiman

¹ Ji Piñkop da egip egip kalugi damgut añek Kristo gat kisi kimoron bañ paban pidawit. Unun do añek ji Kwen Kokup dakon yo timit do nandak nandak ani. Unun kokupmon Kristo unun Piñkop da amin tet do kila amin madep yityit tamonikon yikdak.

² Ji Kwen Kokup dakon yo dogin nandañek miktim dakon yo do dima nandani.

³ Nido ji amin kili kimakgwit yombem. Ji Piñkopmon gadañek egip egipji bamisi unun Kristokon pasili toso.

⁴ Kristo egip egipnin dakon mibili don altañ noman tosak bisapmon jiyo kisi unun

gat Pinjkop da tenjenji madepmon altan noman tokdan.

Kristo unjun nin da butgwan egek unjun da aban nin minjat aminyo kalugi dagagiman
(Kilapmi 3.5-4.18)

Nin minjat aminyo kalugi agiman

⁵ Yanjo, ji miiktim dakon anpak morap butjikon ton unjun dapba kimak mudoni. Nak anpak oden do yosot: yumabi anpak mibili mibili, ae yo yokwi ak do but kindap, ae yo morapmi timit do nandaba kik. Unjun yo morapmi timit do nandak nandak unjun da ji kokup kidat gawak yoman yan asak.

⁶ Pinjkop da minjat aminyo anpak unjuden anek geni dima guramikgan unjun tomni yokwisi yomdisak.

⁷ Jiyo kisi kalip Pinjkop dakon gen dima guramikgwit bisapmon anpak unjuden awit.

⁸ Mani abisok anpak unjuden wiririk mudoni. Ji butjap dima nandani, ae amin do nandaba yokwi tok dima ani, ae amin do yanba yokwi tok dima ani, anek gen dima yogogi dima yoni.

⁹ Panmuwukbi notji top gen dima yoyini. Nido, but kalip gat anpakni gat kili yopgwit.

¹⁰ Anek ji kili amin kalugi dagawit. Asi, Pinjkop da iyi ji panjaluk anek nandak nandak tagisi daminjakwan amin kalugi daganek iyi yombemsi ekwan.

¹¹ Do egip egip kalugi unjudon, ji kisi arip gin. Amin Nwakjwari Kabi bo Juda amin, unjun yo isali. Bo ae giptim mandabi bo dima mandabi, unjun yo isali. Bo ae dubagikon amin geni njwakjwari yon ae anpakni njwakjwari an unjun yo kisi yo isali. Bo ae oman amin bo oman amin dima, unjun yo isali. Yo madep unjun Kristo nin kisin dakon wukwinin egisak, ae nin kisi morapgan egisak.

Nin amin do but dasi galak tan yomyom anpak abidan kimotne

¹² Pinjkop da ji kili manjigit da iyi dakon telagi minjat aminyo egakwa but dasi galak tan damisak. Do ji anpak oden ban yolek ani: Ji minjat aminyo kisi morap do bupmisi nandan yominjek yo tagisi anyomni. Ji disi do nandaba pinjakwa minjat aminyo anpak yaworisi anyominjek but yaworon da jigi pani.

¹³ Ae jikon amin di gat gen di ton kan, but tobil ani do bikbik yomni. Anek yum pindagek diwarini yopman yomni. Amin Tagi da diwarisi kili yopgut, do jiyo kisi notji dakon diwarini yopman yomni.

¹⁴ Ji amin do but dasi galak tan yomni, nido unjun anpak da anpak morap yapman

mudosok. Ae unjun da anpak tagisi morap kisi jonjkan pi kalonji an.

¹⁵ Yum kanjakwa Kristo da but yawot damisak unjun da nandak nandakji kila asak. Nido, Pinjkop da ji iyi do manjinek butji yawori tanakwan giptim kalonji egipni do nandisak. Ae ji yo morap do Pinjkop ya yan iyini.

¹⁶ Kristo dakon gen yipba butjikon tebai tosak. Ji kalon kalon notji yoyindet aba nandak nandak kilegi timigek anpak tagisi bangin ani. Butjikon da Pinjkop ya yan iyini, ae kap papiakon kap yoni, ae Pinjkop gawak imin dakon kap yoni, ae Telagi Wup da kap panalon an damisak unjun yo kisi yoni.

¹⁷ Ae gen morap yoni, ae pi morap anikon nin Amin Tagi Yesu dakon minjat aminyo yan nandaneke ani. Anek Yesu da manon yo morap do Pinjkop ya yan iyini.

Pol da Yesu yolyol amin yuri kind nian egipni do yagit

¹⁸ Minjat ji esi dakon gen nandaneke guramitni. Nido, ji Amin Tagi dakon, ae anpak unjun Pinjkop da dabilon kilegisi.

¹⁹ Ae wili ji minjatji but dasi galak tan yomin kimotni, anek buri si yokwi toni da aripmon anpak yokwi dima anyomni.

²⁰ Ae minjat monjiyo, ji men datji dakon gen nandaneke yo morapmon geni guramitni. Amin Tagi da unjuden anpak yolni do galak tosak.

²¹ Ae dat, ji monji gwayosi tebaisi yoyinba ji do nandaba yokwi tok di an dabam. Yan aba yo tagi di nin da aripmi dima anen yan di nandabam.

Pol oman amin gat kila amin gat do yagit

²² Oman monji, ji kila aminji dakon gen morap guramik kimotni. Nindaba tagisi asak yan do anek kapmat egek dandisak bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Ji Amin Tagi do pasal iminek pi ani unjun but dasi nandaneke ani.

²³ Yo morap ani unjun si teban tanek ani. Amin dogin dima, Amin Tagi do pi aman yan nandaneke ani.

²⁴ Disi nandan, don Amin Tagi da tomni damdisak. Tomni unjun yo tagisi minjat amini do manjigit unjun. Ji Kristo dakon pi monji ekwan, ae unjun kila aminji egisak.

²⁵ Amin morap gulusun an, unjun gulusunni dakon tomni timitdan. Pinjkop da minjat amin morap dakon anpak kokwin ak do arip gin asak.

4

¹ Kila amin, ji oman monjisi anpak tagisi ae kilegisi ban anyomni. Disi nandan, jiyo

kisi oman monji egakwa Kila Aminji Kwen Kokup egisak.

Bisit tebai anek anpak kilegi aney

² Bisit agak unun tebaisi abidan kimotni. Anek bisit ani bisapmon si nandan kimagek Pinjkop ya yan iyini.

³ Pinjkop da ninyo kisi panpulugosak do bisit ani. Bisit iynba Kristo dakon gen kalip pasili tagit unun yan tenjtonen do Pinjkop da kosit yipman nimjak. Nin geni antjten ano minjat aminyo da dima galak tanjek dam tebanon neppwit.

⁴ Bisit aba geni unun nomansi yan tenjtonen. Pinjkop da yanji abendosi nandisak.

⁵ Ji panmuwukbi dima abi minjat aminyo gat egipni bisapmon nandak nandak tagisi ban yolek anpak kilegi an kimotni. Bisapmi bisapmi Kristo da miktimon anpak agit, unudej ak do tagap toni.

⁶ Bisapmi bisapmi gen tagisi minjat aminyo panpulugogi unun bangin yoni. Do gen di mibili nandak do dayini bisapmon geni kobogi gen tagisi ban yoyini.

Pol da Tikikus gat Onesimus gat yabekban Kolosi kigimal

⁷ Tikikus da nak da egip egip morap asat unun dayikdisak. Tikikus unun notninsi, ae pi isalnin, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi.

⁸ Nin nian ekwaman dakon geni dayinban nandani, ae ji dakon but panjeban asak, mibili yan do anek jikon yabekgo kigit.

⁹ Nak Onesimus yabekgo Tikikus gat kigimal. Onesimus unun notnin tagisi. Unun pi do but dasi nandanek an kimokdok. Unun ji da kabikon amin kinda. Unun bamot da yo morap idon noman tawit unun do dayikdamal.

Pol da gildatni tagi Kolosi amin do yipban kigit

¹⁰ Aristakus, unun nak gat kisi dam tebanon ekwamak. Unun da gildat tagi yan dayisak. Ae Mak, Banabas dakon nug, ununyo kisi gildatni tagi yan dayisak. (Nak Mak do gen kili yipbo nandawit. Gen unun yan; jikon apban kan, but galagon da abidoni.)

¹¹ Ae amin kinda Yesu, amin da Jastus yan iyan, ununyo kisi gildat tagi yan dayisak. Israel amin kabikon unun amin kabi dagin nak gat pi anek Pinjkop dakon amin kila agakni teban tosak do pi aman. Unun amin da butno tagisi antjeban an.

¹² Epapras da gildat tagi yan dayisak. Unun ji da kabikon amin kinda, ae Yesu Kristo dakon oman amin. Ji da Pinjkop dakon

galaktok morap nandaba pisanek tebai atrni do bisapmi bisapmi bisit tebai asak.

¹³ Yanji dayisat, unun da ji gat ae panmuwukbi morap kokup pap Laodisia ekwan gat ae Irapolis kokup papmon ekwan unun panpulugok do pi madepsi asak.

¹⁴ Luk, wuda wamaknin unun but dasi galak tan imaman, unun gat ae Demas gat da gildat tagi yan dayamal.

¹⁵ Laodisia kokup papmon panmuwukbi ekwan unun gildatno tagi yoyini. Ae Nimpa gat ae panmuwukbi morap unun minjat da yutnon muwukgan ununyo kisi gildatno tagi yoyini.

¹⁶ Ji papia on manjinek Laodisia panmuwukbi do yipba kwan ununyo kisi da manjini. Ae papia Laodisia do yipbo kigit, ununyo kisi ji da tagi manjini.

¹⁷ Anek Akipus yan iyini, "Gak Amin Tagikon pi abidagil unun kilani tagisi anek pi unun tagisi abi."

¹⁸ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat. Dam tebanon sigin egisat, do dima injan namni. Pinjkop dakon nandan yawotni jikon tosak.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika unun Masadonia Provins dakon kokup madepni. Pol Pilipai yipman dekgit bisapmon Tesalonaika kokup madepmon kin panmuwukbi unun iyi panjalon agit (Yabekbi 17.1-9 unudon koki). Mani Juda amin da kanba minjat aminyo morapmi da Pol dakon gen nandanek Yesu yolyol amin dagawit, do nandaba yokwi tok an iminek Pol yolba Tesalonaika yipman kigit. Don pi isalni Timoti yabekban kin Yesu yolyol amin Tesalonaika egipgwit unun nian ekwan unun pindak nandanyo anek abin Pol iyigit.

Pol, Timoti da yo unun noman tawit dakon geni iyigit bisapmon, Pol ae Sailas ae Timoti da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadatni panjeban ak do anek papia on mandawit. Nandak nandak amin morapmi da on papia do Pol da papia morap dima mandanek on papia nan mibiltoksi mandagit yan nandan. On papiakon Pol da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadat gat ae anpakni tagisi do but galaksi nandisak.

Tesalonaika panmuwukbi unun Yesu kosit nianon da apjak unun dima nandaba pisagit. Kristo dima tobil abinjakwan kili kimakgwit amin unun egip egip teban abidokdan, ho dima? Ae Kristo ni bisapmonsni apjak? Yanjo, mibili nandak do nandan. Pol da geni unun dakon kobogi mandan yominek anpak tagisi ankimagek Amin Tagi da apjak bisap do jomjom ani do yoyigit.

Pol gat pi isalni gat Tesalonaika amin do nandaba kik awit (Kilapmi 1-3)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjkop Dat ae Amin Tagi Yesu Kristokon kili gadawit.

Pinjkop da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak.

Pol da Tesalonaika amin dakon nandan gadat do but galaksi nandagit

² Bisapmi bisapmi nin ji do nandanek Pinjkop ya yan iyaman. Bisit amanon ji kisi do nandanek aman.

³ Nin ji dakon anpak do nandanek Pinjkop Dat ya yan iyaman. Nido nandan gadatji do anek anpak tagisi an, ae amin do but dasi galak tan yominek pi tebaisi an, ae tebaisi agek Amin Taginin Yesu Kristo ae

tobil apdisak unun do nandan teban tanjek jomjom an.

⁴ Not kabi, Pinjkop da ji do but dasi galak tan damisak, ae ji iyi do manjigit yansi nandan.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi jikon ankgiman unun gen nan gin dima ankgiman. Unun tapmim gat ae Telagi Wup gat kisi da altan damgut. Ae nandan gadatnin unun tebaisi yan disi pindakgwit. Nin ji da binapmon egek ji panpulugok do pi agiman unun disi nandan.

⁶ Pinjkop dakon gen abidanjakwa jigi morapmisi noman tan damgwit, mani nin gat ae Amin Tagi gat da jigi panek kisik kisik pagiman jiyoy kisi unun anpak yolakwa Telagi Wup da kisik kisik damgut.

⁷ Anpakji tagisi unun nandan gadat minjat aminyo morap Masadonia ae Akaia provin-skon ekwan do yolnba pindakgwit.

⁸ Amin Tagi dakon gen yan tentenjawit unun Masadonia ae Akaia provin-skon ekwan unun masin dima nandawit, kokup dukwan dukwan kisi da ji da Pinjkop do nandan gadawit unun dakon geni nandawit, do nin da sanbejek gen di yogogi mini.

⁹ Jikon opno nin tagisi timikgwit unun dakon geni unun minjat aminyo da iyi yon. Ji kokup kidat yopmanek but tobil anek Pinjkop banisi egip egip teban egisak unudon kinjek oman amini dagawit dakon geni yon.

¹⁰ Ae ji Monji Kwen Kokup da tobil pikdisak unun do jomjom anek ekwan unun dakon geni kisi yon. Monji unun kimakgit nan Pinjkop da aeni aban pidagit. Unun Yesu da nin panjutnanban Pinjkop dakon butjap madep noman tokdisak bisapmon dima yokwi tonen.

2

Pol iyi Tesalonaika kokup papmon pi agit do yosok

¹ Not kabi, nin ji gat egipguman bisapmon pi agiman unun dima suj tagit, unun disi nandan.

² Nin jikon dima kinjek Pilipai kokup-mon egipguman bisapmon anpak yokwi mayak mayagi an ningwit, ae nindapba tepmi pagiman, unun disi nandan. Mani jikon opguman bisapmon Pinjkopnin da nin panjeban anjakwan uwalnin yum pindagek jikon Gen Bini Tagisi yan tentenjawiman.

³ Nin Yesu nandan gadan imni do yan damguman bisapmon, gen gulusun kinda dima daysiman, ae nandak nandak yokwi di gat nandanek pi dima agiman, ae ji dima panjekwalgiman. Unun dimasi.

⁴ Pinjkop da butnin panjiklik nandanek iyi dakon galaktok yolek Gen Bin Tagisi yan

tenjeronerj dakon pi nimgut. Yanjo, minjat aminyo da nindaba pi tagisi an yanj nindani do dima aman. Pinjkop nin dakon but pindat pindat amin unjun da nindaban tagisi aman unjun dogin nandanjek aman.

⁵ Ji nandan, ae Pinjkop kisi nandisak, nin da ji dima pangalak agiman, ae ji dakon yo kabi do pindak galaktok anjek gen tagi unjun dima dayigiman.

⁶ Ji bo ae amin di da man madep nimni yanjon da pi dima agiman.

⁷ Asi, nin Kristo dakon yabekbini, do panpulugonisi do tagi dayinom. Mani, nin ji da bikbigon egipguman bisapmon mej kinda da monjini upmokdok unjun da tilak yaworisi egipguman.

⁸ Nin ji do but dasi galak tarj danguman, do Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi danguman. Ae unjun gin dima, notsi agiman do anjek ji panpulugok do egip egipnin kisi parekgiman.

⁹ Not kabi, nin ji gat egek Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yagiman bisapmon nin yo nibar narj panjo anej yanj do pi tebaisi agiman unjun disi nandan. Nin dakon yiyit do jigi dima pani yanj do gildari ae kalbi pi madepsi agiman.

¹⁰ Kristo nandan gadarj iman anjek jikon anjak agiman unjun disi nandan, ae Pinjkop yo kisi nandisak. Nin telagisi egek, anjak kilegisi anjek, gwaljigi mini egipguman.

¹¹ Dat kinda da minjat monjyonikon anjak asak, unjun da aripmon nin da jikon anjak yanj gin agiman, unjun disi nandan.

¹² Nin ji dakon but panjeban anjek but yokwi dima ani yanj do dayinj panjeban agiman. Ae anjak Pinjkop da pindakban tagisi an unjun ban ani do morapmi dayigiman. Pinjkop da iyi dakon amin kila agak ae tilim kaganigwan egipni do yanj damisak.

Panmwukbi da nandan gadat bamisi anjek jigikon tebai akgwit

¹³ Ae yo kinda gat kisi do nandanjek bisapmi bisapmi Pinjkop ya yanj iyanan. Yo unjun yanj: Pinjkop gen yanapno timikgwit bisapmon, amin dakon gen ban timikgaman yanj dima nandawit. Pinjkop iyi dakon gen ban timikgaman yanjsi nandawit. Gen danguman unjun asi Pinjkop dakon gen. Unjun gen da nandan gadat amin jikon pi tebaisi asak.

¹⁴ Not kabi, Judia miktimon Pinjkop dakon panmwukbi morap Yesu Kristokon gadanbi da egi ananj kwanjon, yo noman tarj yomgwit, jikon yanj gin noman tarj dangwit. Judia miktimon nandan gadat amin juda amin da jigi morapmi anyomgwit, yanj gin kokup isalji da jiyo jigi morapmi andangwit.

¹⁵ Juda amin da Amin Tagi Yesu anjakba kimakgit, ae kombi amin kisi dapba kimakgwit, ae nin nolba kigiman. Pinjkop da anjak pindakban inani an unjun anjek amin morap kisi uwal an yoman.

¹⁶ Amin Nwakjwari Kabikon Pinjkop gen dima yoyinerj yanj do kosit sopsop ak do pi an, nido Pinjkop da yokwikon ban dima timitjak do nandan. Yanj anjek kalipgwan da yokwi sigin anjek yokwini panmwuk kakwanba madepsi anjakwan apmenjon Pinjkop dakon butjapni pabin unjun aminon tagit.

Pol da Tesalonaika amin aeni pindat do tagisi nandagit

¹⁷ Not kabi, nin bisap pisipmi ji depman degek dat kinda da minjat monjyoni yopmanjek dubagikon egisak unjun dakon tilak egipguman. Nin ji dima dandagiman, mani butninin da ji gat egipguman. Do aenin tobil kin ji dandak do pi madepsi agiman. Nin ji dandakdosi nandaman.

¹⁸ Nin jikon kik do nandagiman. Nak Pol da jikon kosiri morapmi kik do pini agim, mani Sunduk da kosit sopman nimgut.

¹⁹ Amin Taginin Yesu aeni apjak bisapmon yo nido nandanjek inamnikon tebai agek kisik kisik anej? Ae pi tagisi dakon bami yo ninan yolino pi agisi awit yanj nindasak? Nin ji do kisik kisik anej.

²⁰ Asi, nin ji do nandanjek butnin tagisi asak, ae kisik kisik aman.

3

Pol da Timoti Tesalonaika amin panjeban asak do yabekgit

¹ Nin ji dandak do tepmisi nandagiman, do gen yanj anjeban anjek nit Athens kokupmon egek

² Timoti yabetdo jikon opgut. Timoti notnin unjun Pinjkop dakon oman amin, unjun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenosok. Ji panjeban anjek nandan gadatji panpulugosak do yabekgimak.

³ Jigi tepmiyo unjun da noman tarj daba di da nandan gadatji dima yipman detni yanj do yabekgimak. Disi nandan, jigi ae tepmiyo unjuden panen do Pinjkop da kili nandagit.

⁴ Nin ji gat sigin egipguman bisapmon jigi morapmi paktaman yanj dayigiman. Disi pakyanjsi nandan, yo dayigiman unjun kili noman tawit.

⁵ Mibili yanj do nak ji do nandaba kik anjek Timoti yabekgo ji dakon nandan gadat pindat do opgut. Panjekwal Amin da ji panjekwalban manjakwa pi agiman unjun isali asak yanj do pasalgim.

Timoti gen tagisi kinda anapban Pol kisik kisik agit

⁶ Timoti jikon da ninon tobil abinɛk gen tagisi kili niyik. Ji da nandanɛ gadat tebai anɛk amin do but dasi galak taɲ yomaɲ unun do niyik. Ae bisapmi bisapmi nin do nandanɛk tagisi nandanɛ yaɲ yosok. Nin ji dandakdosi nandamaɲ, yaɲ gin jiyi kisi nin nindakdosi nandanɛ yaɲyo kisi niyik.

⁷ Not kabi, nin jigi ae tepmiyo paɲek ji da nandanɛ gadat tebai aɲ unun dakon geni nandanɛk unun da butnin paɲteban asak.

⁸ Amin Tagikon gadanɛk tebai akgaɲ yaɲ nandamaɲ, do nin egip egip bamisi ekwamaɲ.

⁹ Nin ji do nandanɛk Piɲkopnin da inɛamon kisik kisik madepsi anɛk Piɲkop ya yaɲ iyino ariɲmi dima asak.

¹⁰ Gildari ae kalbi Piɲkop da nipban abinɛ ji dandanɛk nandanɛ gadatji da tetgin yo nido wadaɲ unun damneɲ do bisit madepsi anɛk ekwamaɲ.

Pol Tesalonaika amin kinɛ pindat do bisit agit

¹¹ Piɲkop Datnin gat ae Amin Taginin Yesu gat da kosit yipmaɲ nimaɲkwan jikon opneɲ kaɲ tagisi yaɲ nandamaɲ.

¹² Amin Tagi da ji paɲtagap aban ji kabikon ae amin morap kisikon but dasi galak taɲ yomyom anɲak unun madepsi paptan ireɲ tosak do nandamaɲ. Nin da ji do madepsi but dasi galak taɲ damamaɲ unun da tilagon ani dosi nandamaɲ.

¹³ Yaɲ anɲakwa Amin Taginin Yesu Kristo da butji paɲteban anɲakwan iyɛ dakon miɲat amin kabini morap gat apɲak bisapmon ji telagisi ae gwaljigi minisi Piɲkop Datnin da inɛamon atni dosi nandisat.

Tesalonaika amin anɲak tagisi aɲ kimotni

(Kilapmi 4-5)

4

Yumabi dima ani

¹ Not kabi, mibi do yaɲ dayisat. Anɲak morap Piɲkop da pindakban tagisi aɲ unun anidosi nin da kili doligimaɲ, ji unun ban yolek aɲ. Mani abisok Amin Tagi Yesu da manon unun anɲak sigin saɲbenɛk madepsi aɲ kimotnisi do dayin paɲteban amaɲ.

² Amin Tagi Yesu da yaɲ mudan niban nawa gen dayigimaɲ unun disi nandanɛ.

³ Piɲkop da ji telagisi egek yumabi anɲak mibili mibili dima ani do nandisak.

⁴ Giɲtimji dakon galaktok yokwi dima yolni do kila tagisi anɛk telagisi egek amin bamisi da tilagon egipni.

⁵ Galak tok yokwisi gat, ae nandak nandak yokwisi gat da ilik paɲkwa Piɲkop dima

nandanɛ iman amin da yumabi aɲ unudenɛ di abam.

⁶ Ji paɲmuwukbi wili notji paɲkewalek yumabi anɲak unuden miɲatni gat dima ani. Amin Tagi da anɲak unuden aɲ amin yo yokwisi anyomdisak. Nin unun dakon nawa gen tebaishi kili dayigimaɲ.

⁷ Piɲkop da yumabi anɲak mibili mibili aneɲ do dima yaɲ nimgut. Telagisi egipneɲ do yaɲ nimgut.

⁸ Yaɲdo, gen on abinɛ yipmanɲak amin unun amin dakon gen naɲ dima abinɛ yipmanɲak. Unun Piɲkop, Telagi Wupni damisak, unun dakon gen naɲ abinɛ yipmanɲak.

Anɲak tagisi aɲ kimagapno teban tosak

⁹ Paɲmuwukbi notji do but dasi galak taɲ yomiɲ yomiɲ ani unun do gen di dima mandagji nandisat, nido Piɲkop da iyɛ unun do kili dayinɛ dekgit.

¹⁰ Ji asi paɲmuwukbi notji Masadonia provinskon dukwan dukwan ekwan unun do but dasi galak taɲ yomaɲ. Mani, unun anɲak sigin saɲbenɛk madepsi anɲakwa pap tosak dosi dayamaɲ.

¹¹ Ji yawori egek disi da egip egipmon yo morap agagi unun dogin nandanɛk amin diwari da egip egip niaɲ aɲ unun dakon geni ban yanɛk dima egipni. Kalip dayigimaɲ unun da ariɲmon ji kisitji da pi anɛk unun ban egip egipji dakon kila ani.

¹² Yaɲ anɛk kaɲdo amin da kisiron dima egipni. Anɲakwa paɲmuwukbikon dima saɲbenɛbi amin da anɲakji pindagek nandaba wukwan damni.

Amin Tagi da abinɛ nin paɲmuwutdisak

¹³ Not kabi, amin kili kimakgwit kabikon yo ni da noman tokdan unun ji da pakyarisi nandani do nandamaɲ. Piɲkop dima nandanɛ gadanɛ iman amin da kimakbi ariɲmi dima piɲdoni yaɲ nandanɛk bupmi madepsi nandanɛ unudenɛ di abam.

¹⁴ Yesu kimakgit da aeni pidagit yaɲsi nandanɛ gadamaɲ. Yaɲ agit do nin yaɲsi nandamaɲ, Piɲkop da amin Yesu nandanɛ gadanɛ iminɛk kili kimakgwit amin unun Yesu gat timikban apdanɛ.

¹⁵ Amin Tagi iyɛ dakon gen dayamaɲ unun yaɲ: Amin Tagi tobil apɲak bisapmon nin kalugi ekwamaɲ amin da amin kimakbi mibil taɲ yomiɲek dima kikkdamaɲ.

¹⁶ Amin Tagi iyɛ Kwen Kokup da piɲek yaɲ tidanɛk gen teban kindi yosak. Anɲakwan anjelo mibiltogi da gen yaɲakwan Piɲkop dakon kwen yosak. Anɲakwan Kristo nandanɛ gadanɛ iminɛk kimakgwit amin da kalip pidokdanɛ.

¹⁷ Unun bisapmon miɲat aminyo kalugi sigin egipneɲ amin nin wigino unun amin

gat gikwemon muwugek kwen binap Amin Tagi gat domdom akdaman. Anjek Amin Tagi gat bisap dagok dagogi mini egi wigikdaman.

¹⁸ Ji notji panjeban ak do gen on notji yoyin yoyin ani.

5

Nin si tagap tanek egapno Amin Tagi apjak

¹ Not kabi, unjun yo morap ni bisapmon, bo ae ni gildaron noman tokdan unjun do dima mandagi nandisak.

² Nido disi nandan, Amin Tagi apjak dakon gildat unjun kabo noknok da kalbi but pisoni mini aban unjun da tilak but pisoni mini apdisak.

³ Amin da yan yokdan, "Yaworisi ekwaman, ae yo di da nin aripmi dima panjupbal ani." Yan yanakwa unjudon gin mijat da monji panjalak do but pisoni mini monji suganjakwa tepmi pan unjun da tilak tepmisi tasik tokdan, ae aripmi dimasi pulugan kikkdan.

⁴ Mani not kabi, ji pilin tukgwan dima ekwan, do unjun gildat kabo noknok da yan noman tan daban dima wiripdatdan.

⁵ Ji kisisi tenjeteri ae gildat dakon amin. Nin kalbi ae pilin tuk dakon amin dima.

⁶ Yardo, amin diwari da dipmin pak ekwan unjun da tilak dima egipnen. Kalugi egek nin do kila tagisi anjek egipnen.

⁷ Dipmin pokgon amin unjun kalbi pokgon, ae pakbi teban nanek but upbal an amin unjun kalbi an.

⁸ Mani nin gildat dakon amin, do nin nin do kila tagisi anjek egipnen. Nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban pibit kutnoknin do panen. Ae Pinjop da yokwikon ban wagil timitdisak yan nandan teban tanek jomjom aman unjun da busuj kutnoknin asak.

⁹ Pinjop da butjapni panen do dima manjigit. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anjek nin yokwikon ban timitjak do manjigit.

¹⁰ Yesu nin do anjek kimakgit. Sigin egapno apjak bo kimagapno apjak unjun iyi gat egipdaman gin, mibili yan do anjek kimakgit.

¹¹ Yardo, ji abisok an, yan gin notji panpuluganek butni panjeban an an ani.

Pinjop da panmuwukbi panpuluganban anpak tagisi ban timitni

¹² Not kabi, ji kila aminji gawak yomni. Unjun amin ji dakon wukwisi egek ji da binapmon pi tebai anjek nawa gen dayan.

Amin Tagi da unjun amin kila aminji egipni do panalon an yopgut.

¹³ Pi madepsi an unjun do nandanek nandaba wukwan yominek but dasi galak tan yomni. Ae not kabisi gat but kalon anjek yawori egipni.

¹⁴ Not kabi, anpak ani dosi nandaman unjun yan; kurak tok amin pi ani do tebai yoyini, ae yo tagi dima anen yan nandan amin butni panjeban ani, ae tapmimni mini amin panpulugoni. Amin kisi do but yaworon da kulabik ani do bikbik yomni.

¹⁵ Amin da yokwi anjaba kan, tamoni do kobogi yokwi dima anjomni. Bisapmi bisapmi disikon ae amin kisikon anpak tagisi anjom do pi tebaishi ani.

¹⁶ Bisapmi bisapmi kisik kisik anjek egipni.

¹⁷ Bisit yipman deri mini anjek egipni.

¹⁸ Yo nianjen di noman tan daba kan, ji Pinjop ya yan iyini, nido Pinjop da Yesu Kristokon gadawit amin ji anpak yan ani do nandisak.

¹⁹ Telagi Wup da butjikon yo kinda ani do kindap da yan sonban kan dima abi kimotjak.

²⁰ Ae amin kinda da kombi gen dayik do aban kan dima kurak tan imni.

²¹ Mani gen morap gat ae anpak morap gat kokwin tagisi ani. Anjek yo tagisi ban timigek

²² yo yokwi morap panjekwolni.

²³ Pinjop but yawot nimisak unjun da ji panjagap aban egip egipji kisi parek iminek telagisi egipni dosi nandaman. Yan anjek wupji ae butji ae giptimji dakon kila anakwan diwarisi mini egakwa Amin Taginin Yesu Kristo tobil apjak.

²⁴ Pinjop ji yan damgut unjun da jikon pi aban unjun yo morap noman tokdan, nido Pinjop gen yosok unjun dimasi yapmandak.

²⁵ Not kabi, Pinjop da nin panpulugosak do bisit ani.

²⁶ Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²⁷ Amin Tagi da manon da tebai yan dayisat, on papia panmuwukbi kabi kisikon manjin yomni.

²⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit aman.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika panmuwukbi unun Kristo ae tobil apjak bisapmon yo ni da noman tokdan yan do nandak nandak morapmi awit. Panmuwukbi diwari da Amin Tagi dakon Gildat kili noman tak yan yawit. Anjakwa diwari da unun nandanek pi dima anek jomjom gin anek egipnei yan nandawit. Do Pol ae Sailas ae Timoti gat da nandak nandakni panmilip ak do anek papia on mandawit.

Pol da unun bisap dima noman tak yan yosok. Mibiltok minat aminyo kwen wigik anjakwa yokwi morapmi noman tokdan. Anjakwa gen teban pabin yop amin kinda noman tanek Kristo do uwal madepsi akdisak.

Pol da minat aminyo nandan gadaron tebai agek jigi pani do yoyigit. Pol iyi gat ae pi isalni gat da iyi dakon nan potni do pi tebai an, yan gin ani do yoyigit. Pi ak do dima kurak toni, ae amin panpulugok do dima kurak toni do yoyigit.

Amin Tagi don apdisak (Kilapmi 1-2)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjok Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo gat kili gadawit.

² Pinjok Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ae but yawotni jikon tosak do bisit aman.

Tesalonaika amin jigi bisapmon tebai ak-gan

³ Not kabi, nin bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinjok ya yan iyaman. Yan aman unun da tagisi, nido nandan gadatji unun pap tanek teban tosak, ae ji morap kalon kalon notji do but dasi galak tan yomyom anjak unun sigin pap tan anjak kisak.

⁴ Mibili yan do nin Pinjok dakon panmuwukbi morapmon agek ji dakon man pawikwaman. Anek uwal da yokwi andaman ae jigi morap pan unun do yoyinek yan yoman, "Tesalonaika amin unun tebai agek nandan gadatni tebai abidanek jigi ae tepmiyo morapmi pan."

Pinjok anjak kilegikon da nin kokwinikdak

⁵ Unun yo morap noman tan daman unun da nin yan nolisak: Pinjok kokwin kilegi gin asak. Ji Pinjok da Aminon Kila Asak unun aba pidok do anek tepmi unun do pan.

Ae Pinjok da ji panpuluganban kilek tanek aminon kila asak da kagagwan tagi egipni.

⁶ Pinjok da gen kokwin kilegisi asak, do jigi daman amin unun kobogi do jigi iyi yomdisak.

⁷ Ae jigi abisok pan unun panyawot anjakwan yawori egipdan, ae ninyo kisi yan gin. Amin Tagi Yesu aneloni tapmimi ton gat ae kindap teban gat Kwen Kokup yipman degek noman tosak bisapmon Pinjok da yo yan akdisak.

⁸ Yesu pinek Pinjok dima nandan iman amin gat ae Amin Taginin Yesu dakon Gen Bin Tagisi dima yolgan amin gat kisi yo yokwisi anyomdisak.

⁹ Unun amin kobogi yokwisi yan ban pakdan: Amin Tagi gat ae tilimni tapmimi ton unun da dubagisikon egek bisap dagok dagogi mini wagil yokwisi egipdan.

¹⁰ Amin Tagi si apjak gildaron amin kabini nandan gadar imgwit unun da man madep iminek madepsi anksini do anek apdisak. Jiyo kisi unun gat egipdan, nido nin da Pinjok dakon gen dayino nandaba bamisi agit.

Pinjok da Tesalonaika amin panjeban asak do bisit an

¹¹ Jigi tepmiyo noman tan damdan nin unun do nandanek Pinjok da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini aman. Nin Pinjok da panpuluganban anjak ani do yan damgut unun aripmi tagi ani do nandaman. Nandan gadaron da pi morap ak do nandan, ae anjak tagisi morap ak do nandan unun Pinjok da tapmim daban ani do bisit aman.

¹² Yan anek Amin Taginin Yesu dakon man awigini, ae unun da ji dakon man kisi awigisak. Pinjoknin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminjakwan yo morap unun jikon tagi noman toni.

2

Gen teban yapyap amin noman tokdisak

¹ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo aeni tobil apban unun gat muwutdaman unun do dayikdaman. Ji mirak pakyansi yopni do tebai dayaman.

² Amin Tagi dakon gildat kili abik dakon gen di nandani kan, dima wiripdagek patsolni. Amin kinda da kombi gen yanek, bo ae Pinjok gen yan tenjtanek, bo ae nin da papia kinda mandanek Amin Tagi kili abik yan yipguman yan amin da dayinba kan, geni dima nandan yomni.

³ Yum pindagakwa amin di da kosit mibili mibilikon da ji dima panjkewalni. Nandani, unun gildat tepmi dima noman tokdisak. Mibiltok amin morapmi da kwen wigik

anej Pinjkop manji imdan, ae gen teban yapyap amin noman tokdisak. Unjun amin Tipdomon pigisak do parekbi.

⁴ Amin da yo morap gawak yominej pinjkopnin yanj yonj unjun do uwal akdisak. Unjun yo morap pabij yopmanek iyi dakon man awigikdisak. Anej Pinjkop da Telagi Yut Madepmon pawigi yigek "Nak naga Pinjkop" yanj yokdisak.

⁵ Nak ji gat egipgumanj bisapmon unjun do kili dayigim. Ji unjun kili intawit, ma?

⁶ Yo ni da gen teban yapyap amin kosit sopmanj iminjakwan tepmi dima noman tosok unjun disi nandan. Ni bisapmon noman togi unjun bisapmonsini noman tokdisak.

⁷ Abisok gen teban yapyap anpak unjun pasilikon da asak. Pasilikon tarjakwan don Pinjkop da bikbik iminjakwan noman tokdisak.

⁸ Unjun bisapmon gen teban yapyap amin da noman tokdisak. Noman tarjban Amin Tagi Yesu da iyi dakon gen migan narj anjakban kimotdisak. Amin Tagi tilim gulgwani gat abij noman tanjek unjun dakon tentenji da gen teban yapyap amin obisi anjupbal akdisak.

⁹ Gen teban yapyap amin unjun noman tanjek Sunduk da tapmimon da amin panjekwal do wasok tapmimi tonj mibili mibili gat ae yo masi masimi mibili mibili akdisak.

¹⁰ Panjekwal yokwisi mibili mibilikon da wagil tasik tokdan amin banj panjekwaldisak. Unjun wagil tasik tokdan, nido gen bami but dasi abidanjek yokwikon da puluganj kik do dimasi galak tawit.

¹¹ Do top gen do nandan gadani do anej Pinjkop da nandak nandakni madepsi panjupbal akdisak.

¹² Anjakwan amin morap gen bami dima nandan gadanjek anpak yokwi ak do madepsi galak tawit amin unjun gen pikon atni bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

Pinjkop da ji yokwikon banj timit do kili manjigit

¹³ Mani not kabi, Amin Tagi da ji do but dasi galak tarj damisak. Nin toktogisi ji do nandanjek Pinjkop ya yanj iyinej yanjsi nandaman. Nido Pinjkop da yo morap dima wasarjban noman tarjakwa ji yokwikon banj timit do kili manjigit. Telagi Wup da ji pantelak aban gen bami nandan gadanjba unjun kosiron da ji yokwikon banj timikgit.

¹⁴ Unjun Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilim madepni da kagagwan egipni do nandisak. Yanj do anej Gen Bin Tagisi nin da yanj tentenjaminj unjun da ji kili yanj damgut.

¹⁵ Do not kabi, ji tebai atni. Pinjkop dakon gen nin da dayinj tentenjaminj bo ae pa-piakon da mandanjek dayinj dekgimanj unjun guramik kimotnisi.

¹⁶ Amin Taginin Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datnin gat da nin do but dasi galak tarj nimamal. Anej nandanj yawok nimisak do anej toktogisi butnin panjeban aban tagisi tosok, ae nin panjapuluganjban nandanj gadat anej Pinjkop da yo tagisi anj nimjak do jomjom amanj.

¹⁷ Unjun da butji panjeban anej panjapuluganjban anpak tagisi morap anej gen tagisi banj yoni dosi nandamanj.

Tesalonaika amin pi akdo kuragi nandanj unjun panmilip ani

(Kilapmi 3)

3

Pinjkop da nin panjapulugosak do bisit ani

¹ Not kabi, nin mibi genin unjun yanj: Ji Pinjkop da nin panjapulugosak do bisit ani. Anjakwa Amin Tagi dakon gen da tepmisi kinj irenj tarjakwan ji da geni do nandaba wigigit unjudenjin amin da yanj gin nandani.

² Ae Pinjkop do bisit aba nin amin yokwi da kisiron banj timitjak. Ji disi nandan, amin morapmi Kristo dima nandan gadanj iman.

³ Mani Amin Tagi gen yosok unjun dimasi yapmanjak. Unjun da ji panjeban anej kilasi tagisi anjakwan Yokwi Ami da jikon yo kinda aripmi dima asak.

⁴ Ae Amin Tagi da panjtagap aban anpak morap ani dosi dayigimanj unjun anj yanjsi nandaman. Ae don kisi yanj gin akdan yanjsi nandaman.

⁵ Amin Tagi da nandak nandakji panjtagap aban Pinjkop da amin do but dasi galak tosok anpak gat, ae Kristo da tebaisi agek jigipagit unjun pakyanjsi nandaba piosak dosi nandaman.

Amin kisi morap pi anisi

⁶ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi yanj dayaman. Panjmuwukbi not diwarj jap pi ak do pi do kurak tanjek isalsi egek nin da gen damgumanj dima guramikganj kan, ji unjun amin da dubagikon egipni.

⁷ Ji disi nandan, nin dakon anpak yol kimotni kanj tagisi. Ji gat egipgumanj bisapmon, isalsi dima egipgumanj.

⁸ Amin da kisiron jap di isalsi dima timikgimanj. Nin si yungumanj. Jigi dima damnenj yanj do gildari ae kalbi pi tebaisi agimanj.

⁹ Jikon jap dima timitneŋ yaŋon da dima. Jap nimnisi do tagi dayinom, mani yaŋ dima agimaŋ. Nido, aŋpak tagisi disi yolek ani, nin uŋun dolik do aŋek uŋun do yaŋ agimaŋ.

¹⁰ Disi nandaŋ, ji gat sigin egipgumaŋ bisapmon yaŋ dayigimaŋ, pi dima ak do nandisak amin, uŋun jap dima nosak.

¹¹ Mani, abisok jikon amin diwari isalsi ekwaŋ dakon geni nandamaŋ. Pi kinda dima aŋ. Uŋun amin diwari da egip egip niaŋ aŋ uŋun dakon geni baŋgin yaŋek ekwaŋ.

¹² Amin Tagi Yesu Kristo da manon da uŋun amin do gen tebaisi yaŋ yomamaŋ, uŋun egip egipni paŋkilek aŋek iyi dakon kila ak do pi aŋ kimotni.

¹³ Not kabi, aŋpak tagisi ak do dima kurak toni.

¹⁴ Amin kinda gen morap on papiakon mandamaŋ uŋun dima guramitjak kaŋ, uŋun amin yaŋ amin kinda yaŋ kokwinikba agakwan, ji uŋun da dubagikon egipni. Yaŋ aŋakwa mayagi pasak.

¹⁵ Uŋun uwalnin yaŋ nandaŋ imni yaŋon da dima yomaŋ. Uŋun notnin yaŋ nandaŋ iminek, nawa gen iyini.

Pol dakon gildatni tagi

¹⁶ Amin Tagi but yawot ami, toktogisi yo morapmon butji paŋyawot aban butji yawori tosak, ae ji morap gat kisi egipjak do bisit amaŋ.

¹⁷ Nak Pol, nak da naga ji do gildat tagi mandisat. Papia morap mandisaron gen oden baŋ mandisat. Uŋun nak dakon papia dakon tilak asak.

¹⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandaŋ yawotni ji morap kisikon tosak do bisit amaŋ.

Pol da Timoti do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Yesu yolyol amin bulagi kinda. Unun Lista kokup pap Galesia Provinskon amin kinda. Merji unun Juda miñat kinda, anjakwan datni unun Griik amin kinda. Pol da Timoti abidanban kisi agek Pinjkop gen yan tenjenok do pi agimal (Yabekbi kilapmi 16-20 unudon koki). Timoti Epesas kokup pagpwan panmuwukbi egipgwit dakon kila amin daganjakwan Pol da papia on mandan ingut.

Papia on da mibiltok yosok unun yan; Amin diwari da miñat aminyo dakon nandan gadatni panupbal ani yan do Timoti kan kimotjak do iyigit. Unun amin dakon nandan dakakni njaknjari tawit unun yan; On miktim dakon yo morap unun tagi dima, do miñat aminyo egip abidok do nandan unun jap diwari dima nok do gen teban yopgwit, ae miñat yo kisi dima pani do yan sop an yomgwit.

Gen madepsi kinda gat mandagit. Pinjkop gawak imin silip unun kila tagisi ani, ae panmuwukbikon pi tagisi ani do mandagit. Ae nianen amin da panmuwukbi dakon kila amini egipni ae pi amini egipni unun do mandagit.

Mibi do Pol da Timoti Yesu Kristo dakon pi amin tagisi egipjak, anjek Yesu yolyol amin kalon kalon do ni anjak tagisi ban anyomjak unun do mandagit.

Timoti iyi gat ae panmuwukbi gat kisi dakon anjak kilani tagisi asak (Kilapmi 1-6)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda da on papia mandisat. Pinjkopnin yokwikon ban timit timit aminin gat ae Yesu Kristo unun nandan teban tanjek jomjom anjek ekwaman unun bamot da nak yabekbi pi aben dosi nayigimal.

² Timoti, gak nandan gadat asal do nak da gandabo gak monjinosi asal. On papia gak do mandan gamisat. Pinjkop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon bupmini gat ae but yawotni gat gagon tosak.

Top gen morap do kan kimotnej

³ Nak Masadonia miktimon kinjek gen gayigim unuden aeno sigin gayisat. Gak Epesas kokupmon sigin egek miñat aminyo Pinjkop gen yoyin dekan amin di yoyindet ani bisapmon top gen dima yoni do gen tebaisi yoyiki.

⁴ Ae babikni dakon binap gen gat ae babikni dakon mibili gat do dima yoni do tebaisi yoyiki. Gen unuden da gen emat panalon asak. Unun da Pinjkop dakon pi dima jonjkdak. Nandan gadat anjek Pinjkop dakon pi aripmi tagi anej.

⁵ Amin da notni do but dasi galak tan yominek egipni, mibili yan do gen teban on yipmandat. Amin nandan gadat bamisi anjek, ae burikon gwaljigi mini egek, ae butnikon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi asak kan, amin do but dasi galak tan yomyom anjak tagisi tosak.

⁶ Amin diwari da unun anjak yopmanjek gen isali banjin yanjek ekwan.

⁷ Unun amin Pinjkop dakon gen teban yoyindet ak do tagisi nandan. Anjek nin da bamisi yoman yan nandan, mani gen yon dakon mibili dima nandan pisanjek yon.

⁸ Nin nandan, gen teban Pinjkop da ni pi nan asak do nandagit unun asak kan, gen teban unun yo tagisi kinda.

⁹ Gen teban unun amin kilegi do dima tosok. Unun gen teban pabin yopmanjan amin, ae kwen wigik an amin unun do tosok. Unun Pinjkop manji iminek yokwi an amin, ae Pinjkop gawak im do dima galak tanjek Pinjkop dakon yo do yanba yokwi tok an amin do tosok. Gen teban unun amin merj datni gat ae amin diwari gat dapba kimokgon amin do tosok.

¹⁰ Gen teban unun amin yumabi mibili mibili an, ae wili da wili notni gat wam ton amin do tosok, ae amin kabo panjisibin panji oman monji egipni do monej pan amin gat, ae top yon amin gat, ae topmon da geni panjeban an amin gat unuden amin do tosok, ae Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yapmanjek anjak yokwi diwari an amin unun kisi do tosok.

¹¹ Gen bamisi unun Pinjkop da Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben do namgut unun. Pinjkop unun tilim madepnikon egisak. Unun anjksin kimotnejsi.

Pinjkop dakon bupmini do Pol da ya yan iyigit

¹² Amin Taginin Yesu Kristo da tapmim naminek nak pini unun aripmi tagi aben yan nandanjek nak manjigit, do ya yan iyisat.

¹³ Asi, nak kalip uwalon da jigilak an iminek manji gen yan ingum. Mani Pinjkop da bupmi nandan namgut, nido yo niban agim unun dima nandanjek Monji do dima nandan gadan ingum.

¹⁴ Amin Taginin da nak do nandan yawot wagil madepsi an namgut. Anjek Yesu Kriston sanbegim do anjek nandan gadat anjak gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anjak aben do nak antagap agit.

¹⁵ Yesu Kristo yokwi pakpak amin timit do miktimon pigit. Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani. Nak naga yokwi pakpak dakon mibiltok amin egipgum.

¹⁶ Mibili yan do anek nak do bupmi nandagit. Minjat aminyo nagon yo agit unun kanjek yansi nandani: Yesu Kristo da yokwi pakpak amin do nandan yawok yominek but tobil ani do bikbik madepsi yomisak. Yan nandanek nandan gadan iminek egip egip teban abidoni, mibili yan do yokwi pakpak dakon mibiltok amin nak do bupmi nandagit.

¹⁷ Pinjkop unun Kila Amin Madep toktok teban egisak. Unun aripmi dima kimori, ae amin da aripmi dima kokogi. Unun kalongin Pinjkop, do dagok dagogi mini man madepni gat ae tilim gulgwani gat tan anan kikdisak. Unun asi.

Timoti, gak anpak yokwi pabin yop do pi tebaisi abi

¹⁸ Timoti, monjino, gak do kombi gen yawit, nak unun do nandanek gak da yo abi unun do gayikdisak. Kombi gen unun da gak anjeban anjakwan anpak yokwi pabin yop do emat abi.

¹⁹ Emat unudon Yesu nandan gadan imin kimagek butgokon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi anek egipbi. Amin diwari yokwi aman yan nandan mani yan kwok aba Pinjkop da panjkilek asak do dima nandan. Do nandan gadatni tap wakga da yan tipmon tidanek tuwil kwan.

²⁰ Imenius gat Aleksanda gat da yan abal nak da Sunduk da kisiron yopgum. Unun nandak nandak kilegi timigek bujon Pinjkop do gen yokwi dima yonjil do anek unun agim.

2

Pinjkop da amin morap kisi panjpulugosak do bisit iyiner

¹ Yo madepsi abi do nandisat unun yan: gak da minjat amin morap yoyinbi bisit mibili mibili anek Pinjkop ya yan iyinek amin morap kisi panjpulugosak do bisit iyini.

² Kila amin madep gat ae kila amin morap diwari kisi panjpulugosak do bisit ani. Yan anek kando tayanpok egek butnin yawori tanakwa Pinjkop dakon galaktok morap yolek telagisi egipner.

³ Bisit yan anej kan unun tagisi. Pinjkop Yokwikon Ban Timit Timit Aminin unun da yan anej do tagisi nandisak.

⁴ Unun amin morap kisi yokwikon ban timikban gen bami nandaba pisoni do nandisak.

⁵ Nin nandaman, Pinjkop kalonji dagin egisak, ae Pinjkop ae minjat aminyo dakon binap amin kalonji dagin egisak, unun amin Yesu Kristo.

⁶ Kristo minjat amin morap yuman nok do egip egipni parekgit. Yan anjakwan Pinjkop da bisap yipguronsi minjat amin morap yokwikon ban timit do si nandisak yansi noligit.

⁷ Pinjkop da nak iyi dakon geni yan tenjenok aben do yabekbi pi namgut. Top dima yosot, bamisi yosot. Amin Nwakiwari Kabikon kin yoyin det abo Kristo nandan gadan iminek gen bami nandani do anek pi unun namgut.

⁸ Nak wili kokupmi kokupmi ekwan unun telagi kisitni panjenagak bisit ani do nandisat. Butjap ae gen emari mini egek bisit ani do nandisat.

Pi tagisi da minjat dakon tilimni asak

⁹ Ae gen kinda unun yan: Minjat imal pak do kan, giptimni tagi witjini unun da aripmon gin pani, wili da pindak galaktok ani yanon da imal yuman nogi wukwi ban dima pani. Busuj dangwani dima panjtilim ani, ae gol kindirinyo ban giptimni dima panjtilim ani.

¹⁰ Pinjkop yolek gawak imisat yan yon minjat pi tagisi mibili mibili ani. Unun da tilimni bamisi asak.

¹¹ Minjat iyi do nandaba pinakwa gen dima yanek tayanpok egek Pinjkop dakon gen timit do pi ani.

¹² Nak minjat yopbo wili dakon mibiltok amin egek Pinjkop dakon gen do yoyin det ani do dimasi nandisat. Mirak gin yopmanek egipni.

¹³ Nido, Pinjkop Adam nan mibiltok wasanek bujon Ip wasagit.

¹⁴ Ae Adam top gen do dima nandan gadagit. Minjat da top gen nandan gadanek yokwi agit.

¹⁵ Mani minjat unun monji tagi panjalani. Yan anek nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yominek ae telagi egek anpak tagisi anek egipni. Unun anpak morap yipman deri mini ani kan, Pinjkop da yokwikon ban timitdisak.

3

Panmwukbi dakon kila amin anpak tagisi ban ani

¹ Gen on bamisi: amin kinda panmwukbi dakon kila amin kinda egipdosi nandisak kan, unun pi tagisi kinda nan abidok do nandisak.

² Kila amin unun anpak kilegisi gin anjakwan amin da gulusunni kinda dima koni, ae minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon

kila tagisi asak, ae nandan kokwin tagisi anjek anpak tagisi banjin asak, ae amin yut-nikon kwa kilani tagi asak, ae yoyindet agakni unun tagisi.

³ Unun pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, yawori egisak, ae gen emat dima asak, ae monen timit do tek kindap dima asak.

⁴ Unun iyi dakon gwakni kila tagisi anjakan monji gwayoni da gawat gawaron da geni tagisi guramikgan.

⁵ Amin kinda iyi dakon gwakni kila tagi dima asak kan, Pinjop dakon panmuwukbi kabi dakon kila aripmi dima asak.

⁶ Amin kinda Yesukon kaluk sanbesak unun da kila amin pi dima asak. Unun iyi do nak amin madep kinda yan nandanek kwen wigik aban Pinjop da Sunduk gen pikon yipgut, yan gin gen pikon di yipban.

⁷ Amin unun panmuwukbikon dima sanbewit amin da kanba amin tagisi asak unuden da kila amin man tagi abidosak. Kanba yokwi asak kan, man yokwi panjek Sunduk da paron yokwaldisak.

Panmuwukbi dakon pi amin anpak tagisi ban yolek ani

⁸ Panmuwukbi dakon pi amin ununo kisi amin da kanba amin tagisi asak, ae gen bami gin yosok, ae pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae amin dakon yo morapni timit do but kindap dima pasak.

⁹ Unun butnogwan yo mini yan nandanek nandan gadat aman dakon gen bami morap Pinjop da noligit unun tebaisi timikdak.

¹⁰ Mibaltok pini do panjiklik pindatni. Pindakba pi tagi ani kan, yopba panmuwukbi dakon pi amin tagi egipni.

¹¹ Minjatniyo kisi amin da kanba minjat tagisi asak, ae amin do yanba yokwi tok dima asak. Unun iyi dakon kila tagisi anjek yo morap asak unun kilegisi gin asak.

¹² Panmuwukbi dakon pi amin unun minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon gwakni kila tagisi asak.

¹³ Pi amin unun pi tagisi asak unun amin diwari da nandaba wukwan imdan, ae Yesu Kristo nandan gadan ingwit unun do pasoli mini yan tenjenok akdan.

Pinjop da gen bami nomansi noligit

¹⁴ Nak tepmisi abinj dandak do nandisat, mani papiakon gen on ji do mandaken kan tagisi yan nandisat.

¹⁵ Tepmi dima apben kan, ji gen on kanjek Pinjop dakon amin kabi nin anpak nian ban anjek egipnen unun nandani. Pinjop dakon amin kabi nin Pinjop egip egipmi ton dakon panmuwukbi kabini ekwaman. Panmuwukbi unun gen bami jonjikban tebai tosak dakon gwak teban egisak.

¹⁶ Nin pakyanji nandaman, nandan gadatnin dakon mibili unun yo madepsi kinda. Unun kalip pasili tagit mani Pinjop da anjoman agit. Gen bami noligit unun yan: Unun amin giptimi paban amin da kawit, ae Telagi Wup da unun amin kilegisi yan noligit, ae anjelo da kawit, ae amin da miktimi miktimi kin geni yan tenjenok awit, ae miktim amin da nandan gadan ingwit, ae unun Pinjop da abidan Kwen Kokup awigigit.

4

Top gen da minjat amin dakon nandak nandakni panupbal akdisak

¹ Telagi Wup da yanji yosok, bisap kinda don apdisak, unun bisapmon amin diwari nandan gadatni witald kikdan, nido unun wup yokwi amin panjekwalgan unun dakon geni guramitdan, ae kon dakon geni yoldan.

² Jamba but amin da top gen ban minjat aminyo yoyindetdan. Unun amin anpak yokwi anjek mayagi dimasi nandan.

³ Unun amin da minjat aminyo minjat eyo dima ani, ae jap diwari dima noni do gen teban yopman yomdan. Mani Pinjop nandan gadan iminek geni bami nandan amin da unun jap morap timigek ya yan iyinek tagi noni do wasagit.

⁴ Yo morap Pinjop da wasagit unun tagisi gin, do Pinjop do ya yan iyinek timitnen kan, pindatno yokwi dima ani.

⁵ Pinjop dakon gen gat ae bisitnin gat da unun jap morap panjelak asak.

Timoti unun Kristo dakon oman amin tagisi egipjak

⁶ Gak gen on Yesu yolyol amin notgoni do yobi kan, gak Yesu Kristo dakon oman amin tagisi egipdisal. Ae gen bami nandan gadaman ae nandak nandak tagisi timigek yolgaman unun da gak tapmim madepsi gamdisak.

⁷ Mani babak dakon morap gen Pinjopmon da dima noman tawit, do unun gat ae gen morap amin da isal yon unun gat manji yobi. Anjek Pinjop dakon anpak tagisi yolek egip do tagap tok madepsi abi.

⁸ Giptim antagap ak aman unun da panpulugok madep dima asak, mani wupnin antagap aman unun da panpulugok madepsi kinda asak, nido abisok ekwaman ae don egip egip teban abidokdaman unun kisi do panpulugok akdisak.

⁹ Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani.

¹⁰ Nin pi madepsi aman nido Pinjop egip egipmi ton da nin panpulugokdisak yan nandan teban tanjek jomjom anjek ekwaman. Pinjop unun amin kisi yokwikon timit timit

amini, ae nandan gadan iman amin unun banji timitdisak.

¹¹ Gak gen on minjat aminyo yoyin degek guramitni dosi yoyiki.

¹² Yum pindagaki amin da gak monji bilagi yan gandanek dima nandaba pinban gamni. Anpak tagisi anaki nandan gadat amin da anpakgo ban pindagek yan gin ani. Gen tagisi ban yoki, ae kilegisi egipbi, ae amin do but dasi galak tan yobi, ae nandan gadat bamisi abi, ae Pinjokop da dabilon gwalgigi minisi egipbi.

¹³ Egi wigi si apben bisapmon gak pi madepsi anek Pinjokop gen minjat aminyo morapmi muwutnikon manjin yobi, ae mibili yan tenjenan yobi, ae Pinjokop dakon anpak do yoyin dekgi.

¹⁴ Panmuwukbi dakon kila amin da kisitni kwengokon witjinakwa amin kinda da gak do kombi gen yagit bisapmon Telagi Wup da but galak do tapmim gangut unun yipbi dima yawotjak.

¹⁵ Bisapmi bisapmi pi morapgo do kila tagisi abi. Pi madepsi anaki minjat amin morap da pi agakgo si madep tosok yan koni.

¹⁶ Gaga dakon anpak ae yoyindet agakgo do kila tagisi abi. Si teban tanek sigin abi kan, Pinjokop da gaga gat ae gengo nandan amin gat kisi yokwikon ban timitdisak.

5

Timoti minjat aminyo naga dakon yawi diwat yanji pindatjak

¹ Gak amin pelan gen tebai dima yoyiki. Datgo yan yaworikon da yoyin panmilip asal, yan gin gen yaworikon da yoyin panmilip abi. Ae gaga dakon padik padikgo do anpak nian asal, monji bulagi do yan gin abi.

² Ae menjo do anpak nian an yomisal, minjat pelan do yan gin abi. Ae samingoni do anpak yokwi dima an yomisal, minjatjok bulagi do yan gin anpak yokwi dima anyobi.

Namin da sakwabat kilani asak?

³ Sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun ban panpulugoni.

⁴ Mani sakwabat unun monjini di ton ho ae uwani di ton kan, panpuluganbi Pinjokop da dabilon anpak madepsi kinda unun nandan pisoni. Unun menji kilani tagisi anek menj datyo da kalip pi madep awit unun dakon gomani tagi sopni. Pinjokop da anpak unuden do tagisi nandisak.

⁵ Minjat kinda sakwabat egek panpulugokni minisi egisak kan, unun minjat Pinjokop nandan gadan imin kimagek Pinjokop da yo tagisi an imjak do nandanek jomjom asak. Anek

gildari ae kalbi Pinjokop da anpulugosak do bisit asak.

⁶ Mani sakwabat kinda unun giptim dakon galaktok yoldak kan, minjat unun amin kimakbi yombem.

⁷ Do minjat unun yoyinbi anpak tagisi banjin anakwa amin da yanba yokwi tok dima anyomni.

⁸ Amin kinda iyi dakon yawi diwatni dima panpulugosak kan, unun amin tagi dima. Mani amin kinda iyi dakon gwakni kisi kilani tagi dima asak kan, unun amin nandan gadatni kili yipman dekgi, do amin yokwisi. Pinjokop dima nandan iman amin yapmanek unun wagil yokwisi.

⁹ Sakwabat dakon man silipmon, minjat oden dakon man banjin mandaki: Minjat bilak 60 yapmandak, ae eni kalone dakon minjatni egipgut unun dakon man banjin mandaki.

¹⁰ Ae pi tagisi mibili mibili agit dakon man bini tan yoman unun dakon man banjin mandaki. Nak pi tagisi oden do yosot: Gwakni kila tagisi agit, ae amin kokup nwakjwarikon da apba kilani anek panpulugagit, ae panmuwukbi dakon kandap pakbi ban sugagit, ae jigikon ekwan amin panpulugagit, ae pi tagisi diwari agit. Gak minjat unuden dakon man banjin mandaki.

¹¹ Mani minjatjok sakwabat dakon man dima mandaki. Nido giptimni dakon galaktok yolek burikon da minjat eyo kaluk aeni ak do nandan bisapmon Kristo manji iman.

¹² Anek yan teban tok awit unun yapmanjan, do gulusunni tan yomisak.

¹³ Ae unun gin dima, kuraktok anpak timigek yut diwarikon agi agi an. Ae kuraktok anpak gin dima, amin diwari da yo an unun dakon geni nandak do galagi nandan. Anek gen morapmi dima yogogi yon.

¹⁴ Do minjatjok sakwabat egipni unun amin panek monji panalanek yutni kila ani do nandisat. Yan ani kan, uwal da anpakni tagisi unun kanek gen yokwi aripmi dima yan imni.

¹⁵ Disi nandan, minjatjok sakwabat diwari kosit kilegi kili yipman dekgwit da Sunduk yolgan.

¹⁶ Kristo nandan gadan imisak minjat kinda da yutgwan minjat diwari sakwabat ekwan kan, minjat unun da iyi kilani asak. Yan anakwan panmuwukbi minjat aminyo diwari da kilani ak do jigi dima pani, ae sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun ban kilani tagi ani.

Kila amin pi tagi an unun kilani tagisi ani

¹⁷ Ji kila amin pi tagisi an amin man madep yominek tagisi yuman noni. Mibiltoksi yomni amin unun: Pinjokop gen

yanj tenjenok anj amin gat, ae Pinjkop gen yoyijdet anj amin.

¹⁸ Yanjsi ani, nido Pinjkop gen papia da yanj yosok.

“Ji bulmakau wit gip golek do baman misinjikanj bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Ae kinda yanj yosok:

“Pi amin yumanj nogini aripmi tagi timitjak.”

¹⁹ Amin kinda da kila amin kinda do sunj kinda ak yanj yosak kanj, geni do mirak dima yopbi. Mani bamori bo kapbi da gen unjuden yanba kanj, geni tagi nandaki.

²⁰ Ae kila amin kinda yokwi asak kanj, panjmuwukbi morap da dabilon anjmilip abi, anjaki diwari pasol pasol timitni.

Timoti iyi dakon anjapak kanj kimotjak

²¹ Pinjkop ae Yesu Kristo ae Pinjkop dakon anjelo kabi da dabilon noman yanjsi gayisat, gen morap on gayisat unjun yol kimagek pi abi. Anjek amin kisikon anjapak tilak kalonjikon da pi abi.

²² Pinjkop dakon pi asak do gak amin kinda da kwenon kisitgo tepmisi wutjik do dima nandaki. Amin diwari dakon yokwi da gagon di teganbam. Gak gaga do kila tagisi anjek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

²³ Gak pakbisigin dima noki. Butgo anjapulugosak ae sot unjun toktogij noman tanj gamisak unjun mudosak do wain disok kisi noki.

²⁴ Amin diwari dakon yokwini unjun nomansi tonj. Ae amin da nandanj, Pinjkop da unjun amin gen pikon yopmanjek kobogi yokwi yomdisak. Mani amin diwari yokwini pasili tonj, ae don noman tokdanj.

²⁵ Unjuden gin, amin diwari anjapakni tagisi noman gin tonj. Mani, amin diwari anjapakni tagisi unjun noman dima tonj, unjun don noman tokdanj.

6

Oman monji anjapak tagisi banjin ani

¹ Yesu yolyol amin morap amin diwari dakon oman amini ekwanj, madepni man madep yominjek pinjbini egipni. Yanj aba amin da Pinjkop dakon man ae panjmuwukbi nin dakon nandanj gadat do yanba yokwi tok dima ani.

² Ae oman amin kinda dakon madepni unjun nandanj gadat amin kinda kanj, oman amin unjun “notno gin do geni tagi abinj yipbenj” yanj di nandaban. Dima, unjun yanjsi nandisak, “Amin unjun Yesu yolyol amin kinda, do pini anj iminek but dasi galak tanj ibenj” yanj nandisak. Anjakwan nandak

nandak unjuden da anjtagap aban pi tagisi akdisak.

Monej dakon galagi unjun yokwi dakon mibili

Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo anjapak kilegi banj ani do yoyij dekgi, anjek anjapak gayigim unjun ani dosi yoyiki.

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon gen da Pinjkop dakon anjapak do niyij dekdak. Amin kinda gen unjun yipmanjek minjat aminyo gen njwakjwari Yesu dakon geni kilegi yombem kinda nanj dima yoyijdetjak kanj,

⁴ yanj nandanenj, unjun amin kwen wigik asak, ae nandak nandakni minisi. Unjun gen emat anjek gen dakon mibili do notni pabinj yop do pi asak. Yanj anjek yo yanj panjalon asak: tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok, ae emat, ae yanba yokwi tok, ae amin diwari do but giman nandanjek nandaba yokwi tok.

⁵ Ae bisapmi bisapmi gen emat anjekwanj. Amin anjapak unjuden anj unjun nandak nandakni wagisi upbal tawit, ae gen bamisok kinda dima nandanj. Unjun Pinjkop dakon anjapak do yo morap timit timit kosit kinda yanj nandanj.

⁶ Mani, amin kinda Pinjkop yolek yo kabini do nandaban aripmi tanj namanj yanj nandisak kanj, unjun amin yo bamisi timikdak.

⁷ Nin nandamanj, menj da panjalanban miktimon altagimanj bisapmon yo kinda dima abidanjek apgumanj. Ae miktim yipmanj detnejen bisapmon yo di dima timigek kikdamanj.

⁸ Yanjdo, jap imalyonin di tanj nimni kanj, “unjun aripninon” yanj yonejen.

⁹ Mani, monej morapmi timit do nandanj amin, kilap da paron yokwalgan da arip, panjkewal da altanj yominjek timitdisak. Unjun nandanj kokwini tagi dima amin da but sulugik morapmi anjek unjun da obisi panjntok akdisak. Yanj anjek wagisi tasik tanj mudokdanj.

¹⁰ Monej do galagi nandak nandak unjun yokwi morap dakon mibili. Amin diwari monej do galak tawit, unjun da ilikban nandanj gadatni yipmanj dekgwit anjek jigij morapmi panjek bupmisi nandanj.

Gak tebaisi kinjek egip egip teban abidoki

¹¹ Mani, gak Pinjkop dakon amin egisal, do anjapak yokwi unjuden morap yopmanj degek pasal kiki. Pi tebaisi anjek yo oden banj timikgi: anjapak kilegi, ae Pinjkop dakon anjapak, ae nandanj gadat, ae amin do but dasi galak tanj yomyom anjapak, ae tebaisi agek jigij imet imet anjapak, ae amin do yo yawori anj yomyom anjapak.

¹² Kristo nandan gadan imisak amin unun napbi gwapbokon kisak. Do gak napbi gwapbo tagisi unudon tebaisi kinjek egip egip teban abidoki. Tebai agek nandan gadatgo amin morapmi da dabilon yan tenjenagil bisapmon, Pinjkop da egip egip abidoki do kili yan gamgut.

¹³ Pinjkop yo morap kisi do egip egip yomisak unun da dabilon, ae Yesu Kristo Pontias Pailat da inamon tebaisi agek gen bami yagit unun da dabilon nak tebaisi yan gayisat,

¹⁴ gak gen abidagil unun guramik kimagek amin da yanba yokwi tok an gamni da aripmon yo kinda dima abi. Tebaisi guramik kimagaki wigi Amin Taginin Yesu Kristo da noman altosak bisapmon wugisak.

¹⁵ Unun Pinjkop da bisap yipgut unudon altokdisak. Pinjkop unun anjksin kimotnejsi. Unun kalon dagin yo morap kila asak. Unun kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni, ae amin tagi morap dakon Amin Tagini.

¹⁶ Unun kalon dagin dima kimokdok, unun tenjenji madepmon egisak, ae nin unun da kapmatjok aripmi dima kikigi. Amin kinda da dima kagit, ae kinda da dima kokogi. Man madepni ae tapmin madepni unun bisap dagok dagogi mini tan imdisak teban. Unun asi.

Yoni morapmi amin Pinjkop nandan gadan iminek mihat aminyo diwari panpulugoni

¹⁷ Yoni morapmi amin on miktimon ekwan yoyinbi iyi dakon man dima pawigini. Ae yo morapni tepmi bisal kigi do nandan gadat dima ani. Unun Pinjkop dosi nandan gadan imni. Unun Pinjkop da nin da kisik kisik anej do yo tagisi morapmi nimisak.

¹⁸ Yoyinbi anpak tagisi morapmi anek yo do wadak wadak an amin do yo morapmi yomni. Yonin bami unun amin do yo tagisi an yomyom anpak unun yan nandani.

¹⁹ Yan ani kan, iyi don panpulugoni dakon yoni morapmi panmuwutdan, ae unun yoni morapmi tebai tokdan. Anek egip egip bamisi abidokdan.

Timoti pini do kila tagisi asak

²⁰ Timoti, Pinjkop da pi unun gamgut unun kila tagisi an kimokgi. Gen mibili mibili Pinjkop dakon galaktok dima yolyoli yon amin, unun amin gat dima egipbi. Ae amin nandak nandaknin ton yan nandane Pinjkop dakon gen bami anupbal anek gen yon amin, unun da dubagikon egipbi.

²¹ Amin diwari unuden nandak nandak yolek nandan gadatni kili yipman dekgwit.

Pinjkop dakon nandan yawot jikon tosak do bisit asat.

Pol da Timoti do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Pol dakon pi isalni, do Pol da papia on anpak tagisi yolek asak unun do mandagit. Pol dam tebanon egek kili nikba kimotdisat yan nandanek Timoti nandan gadatni dima yawotjak, ae Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do yan tenjenok pi dima yipmanjetjak do mandagit. Ae Pinkep dakon gen morap tagisi guramik kimotjak do iyigit. Amin da tepmi jigiy madepsi imdan, mani tebaisi agek Pinkep da pi imgut unun an kimotjak do mandan imgut.

Timoti amin nandak nandakni gulusun ton amin dakon gen do mirak dima yopjak do iyigit. Unuden gen da amin mirak pan yoman amin dakon egip egip panjupbal an. Do Timoti Pol dakon anpak tagisi timigek unun ban yol kimotjak. Unun nandan gadaron tebaisi agek buri yaworisi tanakwa ae amin do but dasi galak tan yominjek jigi mibili mibili unun guramitjak do iyigit.

Timoti Pinkep dakon amin dagok do pi tebaisi asak

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinkep da nak yabekbi pi aben, ae Yesu Kristo nandan gadan iman amin egip egip unun yom do yan teban tok an yomgut unun do yoyiken do nak tilak agit.

² Timoti monji gimano nak on papia gak do mandan gamisat. Pinkep Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat, ae bupmini gat, ae but yawotni gat gagon tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi do mayaktok dima paney

³ Babikno Pinkep da dabilon gulusunin mini yanji nandanek Pinkep dakon pi awit, nakyo kisi yan gin pini asat. Kalbi ae gildari yipman deri mini bisit anek gak do nandanek Pinkep ya yan iyisat.

⁴ Dabilgo dakon pakbi mawit, nak unun do nandanek abin aeno gandakdosi nandisat, anek but galaksi nandaken.

⁵ Nak nandisat, kalip uwago Lois ae menjo Yunis da nandan gadat agimal, gakyo kisi yan gin Kristo nandan gadan iman kimokdol yanji nandisat. Anek gak dakon nandan gadakgo tebai unun do nandanek,

⁶ nandak nandakgo abo pisanban Pinkep da but galak do wup dakon yo unun gamgut abi egip egipgokon aeni teban tosak do nandisat. Unun amin da kindap pisonakwa madepsi soson unun da tilak. Kisitno

busungokon wutjigim bisapmon Pinkep da but galak do tapmim gamgut unun do yosot.

⁷ Abi madepsi sosak, nido Telagi Wup nimgut unun pasol pasol anen do dima nandisak. Unun da tapmim nimisak, ae nin panpulanganban amin do but dasi galak tan yomaman, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanjaman.

⁸ Do gak Amin Taginin dakon gen yan tenjenok do mayaktok dima pabi. Ae nak Yesu dakon dam tebanon amini nak do mayaktok dima pabi. Pinkep dakon tapmim abidanbi Gen Bin Tagisi yan tenjenok pikon nak gat kisi jigi panden.

⁹ Pinkep da nin yokwikon ban timigek telagisi egipnenj do yan nimgut. Nin da anpak tagi kinda agiman do anek dima, nandan yawotni do anek yan nimgut. Kalipsigwan yo kinda dima wasanban noman tanakwan, Yesu Kristo do anek nandan yawotni nim do kili nandaban teban tagit.

¹⁰ Ae abisok Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin noman kili altan tenjenanban Pinkep dakon nandan yawotni kisi noman altan tenjenagit. Yesu Kristo da kimot dakon tapmim aban pasigit, anek Gen Bin Tagisi da panjagap aban minat amin morap kisi egip egip teban do nandaba pisagit.

¹¹ Pinkep da nak unun Gen Bin Tagisi dakon yan tenjenok anek yabekbi pi anek yoyindet pi aben do manjigit.

¹² Mibili yan do jigi unun guramikdat. Mani unun do mayagi dima pasat, nido amin unun nandan gadan imisat unun kili nandan imgun. Ae nak da kisitnikon yo yipgun unun kilani tagisi anakwan wigi Kristo apjak Gildaron wugisak yanji nandan kimokdot.

¹³ Gen tagisi gangum unun tebaisi abidanek minat aminyo yoyin dekgi. Anek Yesu Kristokon gadanek nandan gadat bamisi anek amin do but dasi galak tan yobi.

¹⁴ Pinkep da Gen Bin Tagisi kilani abi do gamgut, unun kilani tagisi an kimokgi. Telagi Wup nin da butgwan yikdak unun da gak pi unun do tagi anpulgusak.

¹⁵ Gak nandisat, Esia provinskon amin morap nak kili nepman dekgwit. Ae Pigelus gat ae Emogenes kisi nak kili nepman dekgimal.

¹⁶ Nak Onesiporus dakon gwakni Amin Tagi da bupmi nandan yomjak dosi nandisat. Bisap morapmi Onesiporus da nak dakon but anteban aban butno tagisisi agit. Ae dam tebanon yikgim unun do mayagi dima pagit.

17 Uñun Rom abinej nak nandak do pi madepsi anej wisigit anej don nak nandagit.

18 Ae kokup pap Epesaskon uñun da nak madepsi anpulugagit uñun gaga pakyanji nandisal. Gen kokwin bisap madepmon Amin Tagi da bupmi nandan injak dosi nandisat.

2

Timoti Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egipjak

1 Monjino, Yesu Kristo dakon nandan yan watni da gak anteban anjakwan tebaisi akgi.

2 Anej gen morap amin morapmi da dabilon yan tentenanjapbo nandagit, uñun Pinjkop gen tebai abidon amin do yobi. Anjaki uñun da amin diwari kisi tagi yoyindetni.

3 Gak Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egek pi uñun dakon jigi pabi, amin diwari nin gat kisi da panerj.

4 Emat amin pi anj bisapmon, pi di gat kisi dima anj. Uñun mibiltok amin madepni da pi agakni pindakban kilegisi asak do nandisak.

5 Napbi gwapbokon kisak amin napbi gwapbo dakon gen teban kisi yoldak. Yan dima asak kanj, napbi gwapbokon teban tanek tomni abidon, uñun dima abidosak.

6 Amin kinda jap do pi madep anej kilani tebai asak amin, uñun da amin diwari mibiltanj yominej pigaga jap pasak.

7 Geno on yosot uñun do nandaki, anjaki Amin Tagi da nandak nandakgo aban pisanban gen morap uñun dakon mibili nandabi pisokdisak.

8 Gak toktogisi Yesu Kristo do nandaki. Uñun Kila Amin Madep Dewit da kabikon nani, uñun kimagek aeni pidagit. Nak Gen Bin Tagisi on nanj yan tentenjosot.

9 Gen Bin Tagisi uñun yan tentenanjapbo mibili uñun do nak jigi mibili mibili panek yokwi pakpak kinda nanj yan kisit kandapyono nap teban banj panjeban abi. Mani Pinjkop dakon geni uñun nap teban nanj aripmi dima anteban agagi.

10 Yanjo, nak Pinjkop dakon minjat aminyo iyi do manjigit panpulugokej do butno anteban anej uñun jigi morap pasat. Nak Yesu Kristo da yokwikon banj timitjak do nandisat, ae uñun gat kisi toktogisi tilimnikon egi wigini do nandisat.

11 Gen on uñun bamisi:
Nin uñun gat kisi kalonj kimakgimanj kanj,
nin uñun gat kalonj egipdamanj.
12 Nin tebai agek jigi morap uñun guramitnenj kanj,
nin uñun gat kisi kila amin madep egipdamanj.

Nin manji imnenj kanj,
uñun yo kisi manji nindisak.

13 Nin yan teban tok genin yapnenj kanj,
uñun geni guramitdisak gin,
nido iyi dakon geni kulabik aripmi dima asak.

Timoti Pinjkop dakon pi aminsi dagok do pi tebaisi asak

14 Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo panpuluganji gen uñun do nandani. Uñun gen emat anej gen dakon mibili do notni pabinj yop do pi dima ani do Amin Tagi da manon gen tebaisi yoyiki. Gen uñuden da amin kinda aripmi dima anpulugogi. Uñun da amin mirak panek nandanj uñun dakon butni panjupal asak.

15 Gak pi aminsi dagok do pi tebaisi abi, anjaki Pinjkop da pigo do nandaban tagisi asak. Yan anek mayaktok dima pakdisal, ae Pinjkop dakon gen bami kilegisi yoyindetdisal.

16 Pinjkop dakon galak tok dima yolyoli dakon gen morap manji yobi. Gen uñuden da amin ilik panpanj Pinjkop dakon kosit da dubagikonsi sigin panjikkanj.

17 Gen uñuden uñun wuda yokwisi amin panjupal anj uñun yombem, madepsi akdisak. Gen uñuden yonj amin bamot uñun Imenius gat ae Piletus gat.

18 Amin bamot gen bami dakon kosit kili yipmanj dekgimal. Uñun yan yomal, "Minjat amin morapyo kimoron da pidokkanj dakon bisap madep kili noman tagit." Gen on nanj minjat aminyo diwari dakon nandanj gadat panjupal amal.

19 Mani Pinjkop da panjmuwukbi madepni wasok do anej gwak teban kili magit da gwak uñun tebaisi akdak. Ae uñun gwagon gen yan mandagit:

"Amin Tagi da iyi dakon minjat amini nandanj yomisak,"

ae
"Amin morap nin Amin Tagi dakon amin yan yonj amin uñun anjak yokwi uñun manji yomij kimotni."

20 Yoni morapmi amin da yutnon kwoba idapyo mibili mibili tonj. Diwari gol ae silwa banj wasanji, ae diwari kindap banj wasanji, ae diwari miktim banj wasanji. Uñun kabikon diwari pi tagisi ak do tonj, ae diwari pi isali mibili mibili ak do tonj.

21 Amin kinda egip egipnikon anjak yokwi wiririk mudanek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini asak kanj, uñun amin idap kinda pi tagisi ak do tosok uñun yombem. Uñun Pinjkop dakon aminsi egek Amin Tagini tagi anpulugosak. Uñun da pi tagisi morap ak do tagap tokdisak.

²² Gak yawi kaluk da butgwan but suligik morap noman ton unun yopmanjek pasal kini. Anej anpak kilegi gat, ae nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom gat, ae but yawot anpak gat unun timit do pi tebaisi abi. Anej amin Pinjok da dabilon gwaljigi mini egek Amin Tagi da manon bisit an amin gat on anpak tagisi morap anej egipni.

²³ Gak nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gulusunni do mirak dima yopbi. Gaga nandisal, gen unuden da butjap ukwayityo panalon asak.

²⁴ Amin Tagi dakon oman amin unun butjap ukwayityo dimasi asak. Amin morap kisi do anpak tagi ban anjomisak, ae yoyindet agakni unun tagisi. Amin da kwen wigik an iba kan, anpak yaworisi anjomisak.

²⁵ Unun pi yaworisi anej geni pabin yopmanjan amin dakon nandak nandakni panmilip asak. Yan asak kan, Pinjok da panpulangan but tobil anej gen bami do nandan pisoni.

²⁶ Sunduk da galaktokni yolni do iyi da paron depban yokwalgwit. Mani gen bami nandan kan, nandak nandakni ae pisanakwa Sunduk da paron da kukwan kikan.

3

Mibi bisapmon amin da anpak yokwisi akdan

¹ Mani yansi nandaki, mibi bisapmon jigi morapmi yokwisi da noman tokdan.

² Amin da iyi dogin galak tanjek monen timit do galagi madepsi nandakdan. Iyi do nandaba yo madep anakwa kwen wigik akdan. Ae butjap ukwayityo anej amin diwari yobipdan. Men datyo dakon gen pabin yopdan, ae minjat aminyo da anpak tagi anyoba ya yan dima yoyikdan. Pinjok dakon anpak manji yomdan.

³ Amin do but dasi galak tan yomyom anpak dima akdan, ae amin da yokwi anyoba diwari yopyop anpak dima akdan. Amin diwari do yanba yokwi tok anej giptim dakon galaktok kila tagi dima akdan, anej amin dapman panupbal akdan. Anpak tagi morap uwal an yomdan.

⁴ Iyi dakon notni yokwi an yomdan, anej nandak nandak gulusun morapni tepmisi yoldan. Unun iyi do amin madep yan nandakdan. On miktim dakon anpak kisik kisigi ton mibili mibili unun do galagisi nandanek Pinjok do but dasi dima galaktokdan.

⁵ Pinjok dakon anpak ak do gip dagin akdan. Anej Pinjok da egip egipnikon pi asak dakon bibik dima imdan. Gak unuden amin da dubagikon egipbi.

⁶ Unuden amin amin pankiligek yutnikon wigek minjat pangalak anej unun dakon galak tok yolni do pi an. Minjat unun yokwi morapmi awit dakon jigi madepsi panek ekwan. Ae but sulugik anej yokwi mibili mibili an.

⁷ Minjat unun nandak nandak pak do tagisi nandan, mani gen bami aripmi dima nandan pisoni.

⁸ Kalip Janes gat Jambres gat da Moses uwal an ingumal, yan gin, amin anpak unun an unun gen bami nan uwal an iman. Unun nandak nandakni wagisi upbal tawit, ae Pinjok dimasi nandan gadan iman.

⁹ Mani pini unun madepsi dima iren tokdisak. Unun kalip amin da Janes gat ae Jambres gat dakon nugigi anpakni pindakgwit yan gin amin morap da anpakni pindakba nugigisi akdan.

Timoti Pinjok gen tebaisi abidosak

¹⁰ Mani gak ni gen ban yoyindetdat, ae anpakno do nandisal. Mibili nido pi asat unun nandisal. Nak Pinjok do tebaisi nandan gadanek bisapmi bisapmi butno tebaisi anteban anej pi asat, ae amin do but dasi galak tan yominek tebaisi agek but yaworon da jigi guramikdat.

¹¹ Anpak yokwi morap amin da nak do aba jigi pagim, ae tepmi morap Antiok ae Ikoniom ae Lista kokup papmon naba guramikgim unun gak nandisal. Mani Amin Tagi da unun jigi morapmon nak anpulanganakwan tagisi egipgum.

¹² Asisi, amin morap Yesu Kristo gat gadanek Pinjok dakon anpak ak do nandan, unun aba amin da yo yokwi an yomdan.

¹³ Mani amin yokwi gat ae top amin gat da anpak yokwi sigin anakwa wagil yokwisi akdisak. Unun minjat aminyo panjekwaldan, anakwa unun yo kisi da tamoni do panjekwaldan.

¹⁴ Mani gak gen unun abidagil da tebaisi nandan gadasal, unun gen tebaisi abidoki, nido gayin dekgimar amin gaga nandan nimisal.

¹⁵ Gak moninisok egipgul bisapmon Pinjok dakon gen telagi papianikon ton nandak nandak unuden wasanek pagil. Papi unun da nandak nandak kilegi tagi gamjak. Nandak nandak kilegi unun yan; Yesu Kristo nandan gadan iminjaki Pinjok da gak yokwikon nan abidosak.

¹⁶ Pinjok da papiakon gen morap ton unun Telagi Wup da iyi amin panthagap aban mandawit. Gen unun da gen bami do niyindetdak, ae minjat aminyo nandak nandak yokwini panmilip asak, ae kosit agip agipni panmilip asak, ae anpak kilegi do niyindetdak.

¹⁷ Gen unjon da panpuluganban Pinjkop dakon minjat aminyo nin anpak tagisi morap timikgiman, ae unjon da panthagap aban pi tagisi morap mibili mibili ak do tagap toman.

4

Timoti unjon Pinjkop gen yanj tenjenok pi ankimotjak

¹ Yesu Kristo da don altanek kila amin madep egek minjat aminyo morap kalugi ekwanj gat ae amin kili kimakgwit gat kisi dakon anpakni kokwin akdisak. Yanji akdisak, do nak Pinjkop ae Yesu Kristo da dabilon gak do gen tebaisi yanj gayisat:

² Gak geni yanj tenjenok do pi tebaisi abi. Amin gen nandak do tagap tok anj bo ae tagap tonj dima anj, gak bisapmi bisapmi Kristo dakon yanj tenjenok dakon pi anj kimokgi. Gak buri pidoni dakon gen banj madepsi yoyiki, ae but tobil anek Pinjkop dakon anpak yolni do panthagap abi. Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo dakon but panjeban anek yaworikon da Pinjkop da anpak si galak tosok unjon do tagisi yoyinj dekki.

³ Nido, don amin gen kilegi sanjenek nandak do dima galak tokdan. Unjon da iyi ni gen banj nandak do galaktonj unjon dakon yoyinjdetni iyi timidnan.

⁴ Unjon gen bami manji iminek babikni dakon binap gen do mirak yopdan.

⁵ Mani gak gaga bisapmi bisapmi nandak nandakgo si pisanakwan egipbi. Jigi ae tepmiyo guramikgi. Ae Gen Bin Tagisi minjat aminyokon yanj tenjenok dakon pi abi. Minjat aminyo panpulugoki dakon pi Pinjkop da gamgut, pi unjon anj kimokgi.

Pol kilisok unjon kimotdisak

⁶ Gak yanji abi, nido nak kilisok unjon kimotdisak. Anjapbo yawino da Pinjkop do wain paret anj iman unjuder tagaldisak. Kikerj dakon bisap kili kwanj tosok.

⁷ Nak egip egip dakon nappi gwapbo tagisikon timtim yanek kigim, anek abisok tilagon kili abinj altat. Nak Pinjkop do nandan gadatno tebaisi abidagim.

⁸ Amin da nappi gwapbokon teban tanek tomni timikgan unjon kili tagap tak da nak do jomanek tosok. Tomni unjon yanj: Amin Tagi da amin kilegi yanj nayikdisak. Amin Tagi da anpak kilegi yolek amin dakon anpakni kokwin anek minjat aminyo gen pikon yopjak bisap madepmon tomni unjon namdisak. Ae nak kalonj dogin dima namdisak, amin morap Yesu noman altanban kok do but kindap anj unjon do kisi yomdisak.

Timoti unjon Pol do tepmisi opjak

⁹ Gak kosit nianjon da nagon tepmisi opbi dakon pi madepsi abi.

¹⁰ Nido, Demas kili nepmanj dekgit. Unjon on miktim dakon yo morap do galagi nandanej Tesalonaika kokupmon kigit. Krensens unjon Galesia provinskon kinakwan Taitus unjon Dalmesia miktimon kigit.

¹¹ Luk kalonj dagin nak gat ekwamak. Mak abidanji gak gat kisi opjil, nido unjon da nak pikon anpulugosak amin tagisi.

¹² Tikikus unjon nak da yabekgo Epesas kili kigit.

¹³ Gak apbi bisapmon paba pigik dubakno kokup pap Troas unjonon Kapus da yutnon yipgum unjon si abidanek opbi. Ae papia kisi timikgi. Papia sipsip gip banj wasanji unjon banji timikgi.

¹⁴ Aleksanda, unjon ain banj yo wasok amin, unjon da nak do yo yokwisi agit. Unjon anpak agit dakon kobogi do Amin Tagi da yo yokwisi don anj imdisak.

¹⁵ Gakyo kisi unjon amin do kanj kimokgi. Unjon nin dakon gen do uwal madepsi agit.

¹⁶ Mibiltok gen pikon nepgwit dakon kobogi yagim bisapmon, amin kinda da nak gat agek anpuluganban gen dima yagimak. Amin morap kisi nak nepmanj dekgwit. Pinjkop da unjon gulusunni dakon kobogi yokwi dima yomjak dosi nandisat.

¹⁷ Mani, Amin Tagi da nak da ilenjonjok agek nak anteban agit. Do nak Gen Bin Tagisi aripmisi yanjapbo Amin Nwakjwari Kabi morap kisi da nandawit. Anjapbo Pinjkop da nak laion da gen kagakon nanj abidagit.

¹⁸ Amin Tagi da nak anpak yokwi morap anj namdan unjonon nanj abidokdisak. Anek anpuluganban tagisi egapbo anjan Pinjkop dakon amin kila agakni Kwen Kokup tosok unjonon anjikdisak. Amin Tagi dagok dagogi mini tilim gulgwani tan anjan kikdisak. Unjon asi.

¹⁹ Gildatno tagi Prisila gat ae Akwila gat ae Onesiporus dakon gwakni kisi do yoyiki.

²⁰ Erastas unjon kokup pap KorinonIGIN egisak. Anjakwan Tropimus unjon sot agit, do kokup pap Miletus unjonon yipmanj dekgim da egisak.

²¹ Gak kosit nianjon da tepmisi opbi dakon pini ankimokgi. Jomjom anegaki ais bisap di apban. Yubulus da gildatni tagi gayisak. Ae Pudens, ae Linus ae Klodia gat ae panmuwukbi diwari morap gat kisi da gildatni tagi gayan.

²² Amin Tagi da wupgo gat egipjak, ae nandanj yawotni da gagon tosok do bisit asat.

Pol da Taitus do Papia Mandagit

But piso gen

Taitus unun Juda amin kabikon nani kinda dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpulanganban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosok unudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unun tagi dima. Mani amin kinda panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyindet asak unun do iyigit. Minat amin pelan, ae yawi kaluk, ae oman monji unun yoyindet niansi asak unun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minat aminyo yoyin degek but kalonsi egek notni do anpak tagisi an yomij yomij anek gen emat dima anek egipni do yoyigit.

Taitus unun nandan gadatni panteban anek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosogon ekwan unun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Pinkep dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minat aminyo Pinkep da iyi do manjigit unun dakon nandan gadatni panteban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanek Pinkep dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit.

² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anek, Pinkep da egip egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinkep da yo kinda dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unun nim do kili yan teban tagit. Unun top dima yosok.

³ Ae don, iyi bisap unun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panroman agit. Yan aban geni noman altan tenjenagit. Pinkep, yokwikon ban timit timit aminin, unun da nak Pinkep gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

⁴ Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinkep Dat gat ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminek anpulanganbal butgo yawori tosok do bisit asat.

Taitus unun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵ Gak pi morap andiwarikgiman unun panwasip abi yan do anek Krit miktimon

gepgum. Do gayigim unun da aripmon kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki.

⁶ Gak minat aminyo da dabilon gulusunji mini amin ban manjiki. Unun minat kalonji dakon eni egipjak. Ae unun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinkep da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anek mej datyo dakon gen pabin yop anpak yolek dima ani.

⁷ Panmuwukbi dakon kila amin unun Pinkep dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anjakan amin da gulusunji kinda dima koni. Unun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae monej morapmi timit do nandak nandak dima asak.

⁸ Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmandak.

⁹ Unun gen bamisi iyin dekgwit unun tebaisi abidosak. Anek minat aminyo gen bami yoyin degek butni panteban asak. Ae gen bami pabin yopmanjan amin gen tebaisi yoyinakan gulusunji pindatni.

Miktim tim Krit unudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panupbal an

¹⁰ Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanek amin dakon nandak nandak pankewalgan. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an.

¹¹ Unun amin minat aminyo dakon monejni timit do nandanek yoyindet gulusun anek minat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat panupbal an. Do gen unuden dima yoni do yan sop an yobi.

¹² Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kinda da yan yagit, "Krit amin morap unun top yogok amin. Unun amin yokwisi jon kilap yombem. Unun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan."

¹³ Gen unun bami. Do gak anpakni panmilip anek Pinkep nandan gadan imin kimotni do gen tebaisi yoyiki.

¹⁴ Yan anaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanbenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

¹⁵ Minat aminyo burikon yoni mini unun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Pinkep da dabilon garagi tagi ban yolek Kristo dima nandan gadan iman amin unun nandak nandakni kilegi minisi. Nido,

nandak nandakni gat butni gat Pinjkop da dabilon garagi tagi.

¹⁶ Gen kaganikon da yan yon, "Pinjkop nandan imisat", mani anpakni da yan nolinban koman, Pinjkop manji iminek ekwan. Pinjkop da dimasi galak tan yomisak. Unjun gen pabin yop aminsi, ae anpak tagisi kinda aripmi dima ani.

2

Amin pelan anpak Pinjkop da si galak tosak ban ani

¹ Mani, gak minjat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unjun yol kimotni do yoyin dekki.

² Amin pelan pakbi teban nanjek but upbal dima ani do yoyiki. Unjun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandan kokwin tagisi anjek anpak tagisi banjin ani. Unjun nandan gadat tebaisi anjek, amin do but dasi galak tan yominek, tebai agek jigi morapmi guramitni do yoyin dekki.

³ Ae minjat pelan yo kisi yoyinbi Pinjkop da anpak galak tosak unjun ban yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon oman monjini dima egipni. Ae yoyinbi amin diwari anpak tagisi do yoyin detni.

⁴ Minjat pelan da minjat gimoni da eni gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tan yomni do yoyin detni.

⁵ Ae yoyin dekba minjat gimoni nandan kokwin tagisi anjek anpak tagisi banjin anjek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anjek yutni kila tagisi ani, ae amin do anpak tagisi anyomni, ae eni dakon pinjini egipni. Anpak unjun ani kan, amin da Pinjkop gen do yanba yokwi tok dima akdan.

Taitus anpak tagisi wili gimoni da yolek ani unjun ban asak

⁶ Unjuden gin, gak wili gimoni panjeban abi unjunyo kisi nandan kokwin tagisi anjek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani.

⁷ Yo morap aki bisapmon, gak gaga anpak tagisi banjin abi, anjaki amin da anpakgo kanjek yolni. Minjat aminyokon yoyin det pi aki bisapmon gen kilegisi yanjaki amin da gandaba pi amin bamisi kinda yan gandani.

⁸ Gen kilegisi banjin yoki kan, amin da gulusun kinda dima kokdan. Ae uwal da gen yokwi kinda aripmi dima niyikdan, nandak nandak yokwini do mayagi pakdan.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹ Gak oman amin yoyinbi madepni dakon pinjini egek pi tagisi madepni da galak tosak unjun ban ani. Anjek madepni da gen yoyinba kobogi do gen yokwi dima yoyini,

¹⁰ ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anpak ani do but galaksi nandisak unjun anjaka pindakban gwaljigi minisi ani. Yan aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen on yan tenjeman unjun do galak toni. Unjun gen unjun Pinjkop yokwikon ban timit timit aminin dakon gen bamisi.

Pinjkop dakon anpak yolek Kristo do jomjom anej

¹¹ Nin nandaman, Pinjkop dakon nandan yawotni unjun kili noman tagit, do amin morap yokwikon ban tagi timitjak.

¹² Nandan yawotni unjun da anpak yan anej do nolisak. Pinjkop da pindakban anpak inani an unjun dima anej do nolisak. Ae on miktim dakon anpak yokwi morap yopner do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anjek kilegisi egek Pinjkop yolner do nandan yawotni da nolisak.

¹³ Unjun anpak tagisi yolek nandan tanjek kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Unjun bisapmon Yesu Kristo Pinjkopnin Wikwisi ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak.

¹⁴ Kristo unjun mibili yan do egip egipni parekgit. Nin yokwi morap da kisiron ban pulugan nipmanjek sugan panjilip aban gwaljigi minisi anej do parekgit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anjek anpak tagisi but dasi anej do parekgit.

¹⁵ Gak gen on minjat aminyo yoyindekki. Gak yan mudan gabi, do gen on guramitni do panjagap abi, ae gen pabin yopmanjan amin unjun anpakni panjilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yan dima yoni.

3

Pinjkop da nin do yo tagisi agit, do nin anpak tagisisi anej

¹ Gak minjat aminyo aego butni pabi pisanjba kila amin madep gat ae gapman dakon pinjini egek geni guramik kimotni. Anjek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni.

² Yoyinbi amin kinda do gen giren kinda dima yoni, anjek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworisi egek minjat amin morap kabikon iyi do nandaba pinjaka anpak tagisi ban anyomni.

³ Ninyo kisi kalip nandan kokwinin tagi dima, ae gen pabin yop agiman. Sunduk da nin panjikilban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili mibili dakon oman monji egipguman. Nin anpak yokwi mibili mibili anjek tagisi ekwan amin do nandaba

yokwi tok agiman. Amin da uwal anningwit, ae ninyo amin do uwal agiman.

⁴ Mani Pinjkop Yokwikon Banj Timit Timit Aminin unjun da nin do but dasi galak tanj nimgut, anjek golgoli nandanjek nin do anjak tagisi agit. Ae unjun anjakni noman altan tenjtagit bisapmon,

⁵ nin yokwikon banj timikgit. Nin da nin anjak kilegi kinda agiman do anjek nin yokwikon banj dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anjek yokwikon banj timikgit. Nin suganban monji njakjak kalugi yombem anjapno Telagi Wup da egip egip kalugi nimgut.

⁶ Yesu Kristo Yokwikon Banj Timit Timit Aminin pi agit unjun do anjek Pinjkop da Telagi Wupni madepsi ninon tagalgit.

⁷ Kristo da nin do nandan yawok niminek panpuluganban Pinjkop da dabilon amin kilegisi agiman. Anjak unjun anjek egip egip teban abidonej do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandan teban tanjek jomjom anjek ekwaman.

⁸ Gen morap gayisat unjun bamisi.

Nak gen unjun do madepsi yanj tenjteni do nandisat, anjaki minjat aminyo Pinjkop nandan gadanj iman unjun da anjak tagisi ak do pi madepsi ani. Anjak unjuden unjun yo bamisi, ae unjun da amin morapmi tagi panpulugogi.

⁹ Mani pidok pidok ak do nandan kokwini tagi dimakon da yon, ae gen emat anj amin, ae babikni dakon man dogin yanjekwan, ae Moses dakon gen tebanon gen tonj unjun dakon mibili do gen emat anj amin dakon geni gulusun do mirak dima yopbi. Gen unjuden da nin aripmi dimasi panpulugoni.

¹⁰ Amin kinda panmuwukbi tuwil do anjak di aban kanj, nandak nandakni anjmilip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalonj bo kosit bamot gengo dima nandaban kanj, manji iminek wagil yipmanj dekgi.

¹¹ Gaga nandisal, unjuden amin kosit kilegi kili yipmanj dekgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da kobogi yokwi timitjak do kili yanj mudanj ibi.

Taitus kin Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat.

¹³ Gak Senas unjun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do panpulugoki. Anjaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil.

¹⁴ Minjat aminin da pi tagisi anjek yo do wadak wadak anj amin panpulugoni dakon

nandak nandak timitni. Panmuwukbi isal egek Pinjkop dakon anjak dima yolni kanj, unjun tagi dima.

¹⁵ Minjat amin morap nak gat ekwaman unjun da gak do gildat tagi yanj yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi minjat aminyo Yesu Kristo nandan gadanj iminek nin do but dasi galak tanj niman unjun yoyiki.

Pinjkop dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

Pol da Pilimon do Papia Mandagit

But piso gen

Pilimon unun man bini tonj amin kinda. Unun Kolosi kokup pap dakon Yesu yolyol amin kinda. Oman monjini kinda mani Onesimus unun amin madepni yipman degek pasal kij kokup kindakon egipgut. Unun kokup papmon Onesimus Pol anjalon anjek Yesu yolyol amin dagagit.

Unun bisapmon Pol dam tebanon egipgut, do Pilimon aripmi dima kij kosak. Mani on papia mandan Onesimus do iban madepnikon anjigit. Rom dakon gen teban da oman monji kinda pasal kisak kan, madepni da tagi anjakban kimotjak do yosok. Mani unun papiagwan Pol da Pilimon oman monjini tebai dima iyisak do mandagit. Oman monjini unun Yesu yolyol amin kili dagak, do notnosi yanon da abidosak.

Pilimon dakon oman monji pasal kigit da don Yesu yolyol amin daganban, Pol da yabekban tobil ae Pilimon do kigit

¹ Nak Pol, Yesu Kristo yoldat do anjek dam tebanon egisat. Nak gat ae notnin Timoti, nit da papia on Pilimon gak do mandamak. Gak notnin tagisi ae pi isalnin.

² Nit papia on saminin Apia kisi do mandamak. Ae Akipus Yesu do anjek yokwi pabij yop do nin gat kalonj emat aman ununyo kisi do mandamak. Ae panmuwukbi Pilimon gak da yutnon muwuk muwuk an unun kisi do mandamak.

³ Nit Pinjop Datnin, ae Amin Tagi Yesu Kristo, unun da nandan yawot an daminjak butji panjawot aban yawori tosak do bisit amak.

Pilimon dakon anpakni tagisi do Pol but galaksi nandagit

⁴ Bisapmi bisapmi bisit asaron, nak gak do nandanek Pinjopno ya yan iyisat.

⁵ Nido, toktogisi amin da yan nayan, gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminj kimokdol, ae Pinjop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yominj kimokdol.

⁶ Pinjop da gak anpulguban yipman deri mini minjat aminyokon Yesu do nandan gadat asal unun yan tetjenok abi do Pinjop bisit iyisat. Yan anjaki Kristo da yo morap tagisi nimisak unun do pakyanji nandaki.

⁷ Not, gak Pinjop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tan yominj kimagek butni panjeban asal. Yan anjaki unun da kisik kisik madepsi namijakwan butno yaworisi tosak.

Pilimon da Onesimus notnosi yanon da abidosak

⁸ Yo kalonjisi kinda abi do nandisat. Kristo da manon unun si abi do nak da tebai tagi gayiken. Mani, anjak tagisi asal unun nandisat,

⁹ do gen tebai dima gayiken. Amin do but dasi galak tan yomyom anjak da nit kisi timikdak, do nak gen yaworisok gayiken. Nak Pol, Yesu Kristo dakon gen yan tetjenok asat, ae Kristo dakon pi unun do anjek dam tebanon egisat.

¹⁰ Monjino Onesimus do anjak tagisi an ibi do gayisat. Dam tebanon egapbo Onesimus nagon apgut bisapmon, nak da Kristo bamisi nandan gadan injak do anpulgagam. Do unun monjinosi yombem agit.

¹¹ Kalip gak anpulgok do pi tagi dima agit. Mani abisok pi tagisi anjek gak gat ae nak gat kisi tagisi panpulgokdisak.

¹² Abisok yabekgo nak dakon but gat kisi gagon tobil obisak.

¹³ Abisok Gen Bin Tagisi yan tetjenok dakon pi do anjek dam teban amin egisat bisapmon abidoko gak da tamokon pi asak kan, nak unun do tagisi nandaken.

¹⁴ Mani gak dakon yan dagok dima kanek yo kinda dima aben. Gak da idon egek nak anpulgusak do nandisak kan unun gak dakon galak tok. Nak tebai dima gayiken.

¹⁵ Asi, Onesimus bisap pispimisok gepmanj dekgit. Mani yo unun noman tan imgut, unun gak da yokwikon nanj ae abidanbi gak gat toktogisi egipjil do bo noman tagit.

¹⁶ Abisok unun gak dakon oman monjigin dima. Asi unun gak dakon oman monjigo egisak, mani abisok gak dakon notgosi dagak do but dasi galak tan ibi. Naga koko notnosi aban but dasi abidosot. Mani nandisat, gak da but dasi galak tan iminj kimotdisal. Oman monji pini aban kan galaktokdisal, ae Kristo do anjek gak da kanbi notgosi anjakwan but dasi galak tan iminj kimotdisal.

¹⁷ Do Kristo da pikon nit kalonjisi ekwamak yan kosol kan, nak opbo but dasi nian abidanbim, Onesimus do yan gin abi.

¹⁸ Gagon gulusun di agit, bo ae gagon goman di agit kan, mani kulabik anjek unun gomanon nak dakon man mandaki.

¹⁹ Nak Pol da naga dakon kisit da papia on mandisat. Nak da naga goman unun sopben. Mani nandaki! Nak da gen bami gayiko nandan gadat agil, do gak nagon gomango ton. Goman unun gaga dakon egip egipgo. Mani unun do dima yoken.

²⁰ Not, nandaki. Amin Tagi da manon gak anjak tagi on nak do abi do nandisat. Nit Yesu Kristo dakon amin ekwamak do unun anjak anjek nak dakon but anjeban abi.

²¹ Papia on mandanjek yanjsi nandisat, gak da nak dakon gen on guramitdisal. Nak nandisat, Onesimus do anjak akdisal, unjun da anjak abi do gayisat unjun yapdisak.

²² Ae nak gen kinda gat tosok. Nak Pinjokop da ji dakon bisit nandakdisak, anjek nak nepban jikon tobil apdisat yanjsi nandan gadasat. Do yutgokon yut buri kinda nak da pokgen do anjroman abi.

Pol dakon pi isalni da Pilimon do gildatni tagi yipman iman

²³ Epapras da gildat tagi yan gayisak. Unjun kisi Yesu Kristo do anjek dam tebanon ekwamak.

²⁴ Nak dakon pi isalno, unjun Mak, ae Aris-takus, ae Demas ae Luk unjunyo kisi da gildat tagi yan gayan.

²⁵ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot da ji dakon wup gat egipjak do bisit asat.

Papia Ibru Amin do Mandabi

But piso gen

Papia on namin da mandagit unun dima nandaman. Mani on papia mandagit amin unun Juda amin dakon Pinjkop gawak imim silip morap ae telagi papianikon gen morap ton unun pakyanji nandisak amin kinda da mandagit yan nandaman.

Papia on Juda amin kabi kinda Yesu yolyol amin dagawit unun do mandagit, nido Yesu yipmanek tobil sanbek sanbek kalipmikon ae kik do nandawit. Do panpuluganek Yesu dima yipman detni do mandagit. Papia on da nandan gadatni panjeban anek Pinjkop da Yesu Kristo obakon da pi madep agit unun do yosok. Kristo kalon dagin Pinjkop dakon anpak bamisi unun nolisak.

On papia da yo madep kapbi do yosok. 1) Yesu unun Pinjkop dakon Monjisi. Yesu miktimon egipgut bisapmon jigi ae tepmiyo madepsi pagit, yan anek unun kosiron da minat aminyo dakon panpulugok amini dagagit (2.10). Do Yesu da kombi amin morap kalip egipgwit unun yapman mudosok, ae anjelo ae Moses yo kisi yapmandak. 2) Pinjkop da iyi Yesu mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipjak do manjigit, ae Yesu da Juda amin dakon mukwa sogok amini yapman mudosok. 3) Yesu unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kwen Kokup egisak, anek nandan gadan imni amin yokwikon ban tagi timitjak. Pinjkop gawak imim dakon silip do Moses dakon gen teban da yagit, unun Yesu da yo bami don asak unun dakon tilak ban awit.

On papia da minat aminyo dakon nandan gadat panjeban ak do yosok. Do Israel aminon nandan gadatni tebaisi amin kalip egipgwit dakon gen morapmi ton (kilapmi 11). Yan yosok, jigi morapmi noman tan damdan, mani nandan gadatni tebaisi abidan wigek kimot ani. Yesu pakyanji sinjan kanek anpakni yolek jigi tepmiyo pabij yopni do yosok.

Pinjkop dakon Monji da gen niyisak (Kilapmi 1-2)

Yesu Kristo unun Pinjkop dakon Monji

1 Kalipsigwan Pinjkop da kombi amini panjagap aban bisap morapmi ae kosit mibili mibilikon da geni yoyinban babiknin da nandawit.

2 Mani abisok mibi bisap ekwamanjon Pinjkop da geni Monjikon da niyigit. Monji unun da yo morap timitjak do manjigit, ae unun da kisiron da miktim gat ae kundukon yo morap ton gat wasan yopgut.

3 Monji da Pinjkop dakon tilim gilgwani gat tenjenosok. Iyi unun Pinjkop yombemsi asak. Geni tapmimi ton unun da miktim gat ae kundu gat jonjiban tebaisi tomal. Unun da amin dakon yokwini sugan panjilip aban kilegisi awit, anjakwa Kwen Kokupmon Pinjkop Kila Amin Madep Wikwisi da aminsi tet do yikgit.

Pinjkop Monji da anjelo yapmandak

4 Dat da Monji do man imgut unun wukwisi, unun da anjelo dakon mani yapman mudosok, do Monji unun da anjelo dakon wukwisini egisak.

5 Unun yanji nandaman, nido Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

Ae kinda gat yan iyigit:

“Nak da Datni egapbo unun da Monjino egipjak.”

Pinjkop da anjelo kinda do gen yan dimasi iyigit.

6 Ae Pinjkop da Monji mibiltogi miktimon yabegek yan yagit:

“Pinjkop dakon anjelo kisi morap da gawak imij kimotni.”

7 Pinjkop da anjelo do gen kinda yan yagit:

“Unun da anjeloni aban mirim dagon.”

Unun da oman amini aban milenjasip dagon.”

8 Mani Monji do yan yagit:

“Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egi anjan kikkidial.

Gak da anpak kilegikon da amin kabigo kilani akidial.

9 Gak anpak kilegi do galak tanjek anpak yokwi do dima galak tosol.

Yan asal do nak Pinjkopgo da man madep gaminek bit nelak son gabo kisik kisikgo da madepsi asak.

Asi, man madepgo da notgo dakon man yapman mudosok.”

10 Pinjkop da Monji aeni yan iyigit:

“Amin Tagi, kalipsigwan yo morap dima altanakwa gak da on miktim dakon jonjiti wasagil da tebaisi toso.

Ae kundukon yo morap ton unun kisitgo da wasagit.

11 Kundu gat miktim gat wagil tasik tokdamal, mani gak toktok teban egipidial.

Unun imal giranj da yan pasildamal.

12 Unun gak da yalin yitnan yan gironitdisal.

Gak da amin da imal kulabik an, unjuden kulabik akdisal.

Mani gak kulabik dima asal, ae gak dakon bisap mudok mudogi mini.”

¹³ Kalip Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak nak da amin tet do yigaki wigi uwalgo yopbo pinjbigi egipni.”

Mani ni bisapmon anelo kinda do Pinjkop da gen unjuden kinda yagit? Dimasi!

¹⁴ Anelo unjun oman amin gin. Unjun wup, Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timitdisak unjun panpulugoni do yabekdak.

2

Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit unjun yo madepsi

¹ Pinjkop dakon Monji man madep pagit, do gen nandagiman unjun nandak nandakninon da tebai abidanek guramik kimotner. Gen unjun guramit do alek tanjek di diwalik pikwam.

² Kalip babiknin Pinjkop da gen yoyik do anelo da gen kagakon da gen bamisi yoyigit, do amin morap gen unjun iragek abin yipgwit, unjun anpak yokwi awit unjun da aripmon tomni yokwisi timikgwit.

³ Pinjkop da nin yokwikon ban timit do pi agit unjun yo madepsi, do nin Pinjkop da pi agit unjun do nandano yo isali asak kan, kosit nianon da yokwi dakon kobogi yapner? Nin da aripmi dima.

Mibiltok Amin Taginin Yesu da iyi nin yokwikon ban timit do yan tentenagit. Anjakan geni nandawit amin da yan niyiwit, “Gen unjun bamisi gin.”

⁴ Ae Pinjkop da tilak mibili mibili, ae yo masi masimi, wasok tapmimi ton mibili mibili gat agit. Ae iyi da galaktogon Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili kokwinik yomgut. Yo morap unjun agit da Monji dakon gen unjun bamisi yan nolinban koman.

Yokwikon Ban Timit Timit Aminin dakon gen

⁵ Ae egip egip kalugi egipdaman do yoman unjun anelo da kila ani do Pinjkop da dima yan mudan yomgut.

⁶ Pinjkop da papiakon timi kindakon amin kinda da yan yagit:

“Pinjkop, amin unjun nianen ban unjun do nandak nandak anegisal?

Amin unjun yo isali.

Gak nido kilani anegisal?

⁷ Gak da amin yopbi bisap pisipmisok anelo dakon pinjmini egipgwit.

Gak da amin panjenagak tilim gat ae man madep gat yomgul.

⁸ Gak da yo morap nin dakon pinji egipni do yan mudan nimgul.”

Unjun da yo morap kilani ani do yan yosok, do yo kinda isal dima tosak, yo kisisi kilani ani. Mani abisok yo morap pindatno kilani dima an, yo diwari dakon kilani ban gin an.

⁹ Mani nin Yesu koman. Pinjkop da bisap pisipmisok yipban anelo dakon pinjmini egipgut. Mani Pinjkop da nandan yawotni do anek Yesu yabekban minjat amin morap dakon tamo abidanek tepmi madepsi panjek kimakgit, do Pinjkop da anenagak tilim gilgwani tagisi gat ae man madep gat imgut.

¹⁰ Pinjkop unjun yo morap dakon ami, ae unjun da yo morap wasagit. Unjun monji gwayoni morapmi timik panji yopban Kwen Kokup tagisi egipni do nandagit. Yan nandagit do Yesu yipban tepmi pagit, anek tepmi unjun pagit do anek unjun da minjat aminyo dakon yokwikon ban timit amin amini tagisi ae mibiltok amini dagagit. Pinjkop da yan aban kilek tagit.

¹¹ Yesu gat, ae minjat aminyo panmilip aban telagi awit amin kabi gat unjun Datni kalonji kinda gin. Yan do anek “not” yan yoyik do mayagi dima nandisak.

¹² Unjun yan yagit:

“Nak da gak dakon man madep notnokon yan tentenoker.

Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gak dakon man unjun da binapmon yan anjksiken.”

¹³ Ae yan yagit:

“Egip egipno Pinjkopmon tosok yansi nandakej.”

Ae kinda gat yan yagit:

“Koki, nak Pinjkop da monji

gwayoni namgut nak unjun gat oni ekwamanj.”

Yesu nin panpulugok do amin dagagit

¹⁴ Pinjkop dakon monji gwayoni unjun giptim ae yawiniyo ton, unjun aminsi gin, do Yesu unjun kisi amin dagagit. Anek minjat aminyo kimot yomisak dakon tapmim tan imisak amin Sunduk, unjun anjupbal ak do anek kimakgit.

¹⁵ Minjat aminyo kimot do pasolgon, anek miktimon ekwan bisap morap kimot da pasol yoban dam bebangwan yan ekwan. Mani Yesu unjun dam teban yipman detni do anek kimakgit.

¹⁶ Asisi, Yesu anelo panpulugok do anek pi unjun dima agit. Unjun Abraham dakon babikni panpulugok do anek pi unjun agit.

¹⁷ Do yo morapmon iyi dakon notni yombemsi daganek bupmikon da, ae pi agak tagisikon da mukwa sogok amin dakon mibiltok amini dagagit. Do Pinjkop dakon

gen guramigek yokwi wiririt pi tagisi an kimokdok, ae bupmini madepsi.

¹⁸ Panjkilit noman tanj iba iyi tepmi pagit, do minjat aminyo panjkilit noman tanj yoba tagi panjapulugosak.

Yesu dakon man madep da Moses dakon man madep yapmanjak

(Kilapmi 3.1-4.13)

3

¹ Yanjo, telagi not kabi, Pinjkop Kwen Kokup egisak unjun da jiyo kisi yanj damisak. Ji Yesu do pakyanji nandani. Unjun Yabekbi ae Mukwa Sogok Mibiltok Amin, nin da nandanj gadanj iminek mani do yanj tenjenok amanj amin unjun.

² Pinjkop da pi unjun iban kalip Moses da minjat aminyo Pinjkop dakon yut madep da yanj agakwa pini tagisi anek minjat aminyoni panjapulugagit, unjudej gin Yesu yo kisi Pinjkop dakon pi tagisi agit.

³ Mani, nandamanj, yut awaldak amin dakon man da yut dakon man yapmanjak. Do Pinjkop da Yesu do man madep imgut unjun da Moses dakon man madep yapmanjak.

⁴ Yut morap kalonj kalonj amin da awalgwit, mani Pinjkop da yo morap wasagit.

⁵ Moses unjun Pinjkop dakon oman amini egipgut, egek Pinjkop dakon gen guramik kimagek Pinjkop da yutnon pi agit. Unjun Pinjkop da yo don yanj tenjenosak unjun dakon yanj tenjenok amin egipgut.

⁶ Mani Kristo Pinjkop dakon Monji da minjat aminyo Pinjkop dakon yut ekwanj unjun kilani asak dakon pi tanj imisak. Anek Pinjkop dakon gen guramik kimagek pi unjun asak. Bisapmi bisapmi nin pasol pasoli mini nandanj gadat tebaisi anek Amin Tagi da yo tagisi anj nimdisak unjun do jomjom anenj kanj, ninyo kisi Pinjkop dakon yutni ekwamanj.

Gen pabij yopmanjanj amin yik yawot dima akdanj

⁷ Yanj do anek Telagi Wup da yanj yosok: "Ji abisok Pinjkop dakon gen nandani kanj,

⁸ kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abinj yipgwit, unjudej ji but teban dima ani.

⁹ Unjun miktim amin dima ekwanj timon nak anjekwalgwit.

Anek bilak 40 da aripmon pi tapmimi tonj agim unjun kawit.

¹⁰ Yanj aba unjun minjat aminyo do butjapsi nandanjek yanj yagim,

'Butnikon da nak dima nolganj,

Bisapmi bisapmi kosit yipmanj yomgum unjun si yapmanjanj.'

¹¹ Do butjap nandanjek yanj teban tok anek yanj yoyigim,
'Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgan dimasi pigini.'

¹² Not kabi, ji kanj kimotni. Not kinda ji da binapmon nandak nandak yokwi di nandanjek nandanj gadatni yipmanj degek Pinjkop egip egipmi tonj manji di iban.

¹³ Bisap mini abisok gin ekwamanj, do gildari gildari ji kalonj kalonj panjumulukbi diwari do gen tagisi banj yoyini, anek buri panjeban ani. Anjak yokwi da jikon kinda anjekwalban but teban di aban.

¹⁴ Nin Pinjkop wasanek nandanj gadanj imgumanj bisapmon, nandanj gadat tebaisi agimanj. Nandanj gadatnin anjeban anapno teban tanjakwan wigik kimotnejen dakon bisapmon wigisak kanj, nin Kristo dakon notnisi egipdamanj.

¹⁵ Ji mama gen do dima injtoni. Gen unjun yanj:

"Ji abisok Pinjkop dakon gen nandani kanj, kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abinj yipgwit, unjudej but teban dima ani."

¹⁶ Namin amin da kalip Pinjkop dakon gen nandanjek kwen wigik anek geni abinj yipgwit? Minjat aminyo Moses da timikban Isip yipmanj opgwit unjun dagin anjak unjun awit.

¹⁷ Ae Pinjkop da namin do bilak 40 da arip butjap nandanj yomgut? Minjat aminyo yokwi anek kimagwit anakwa giptimni miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi miktimon tawit amin unjun do butjap nandagit.

¹⁸ Pinjkop da namin amin kabi da yik yawot kokupmon aripmi dima kini do gen tebaisi yanj anjeban agit? Minjat aminyo geni abinj yipgwit unjun dogin agit.

¹⁹ Do nandamanj, minjat aminyo unjun Pinjkop dima nandanj gadanj imgwit, mibili yanj do anek yik yawot kokupnikon dima kini do yagit.

4

Pinjkop dakon minjat aminyo da yik yawot kokup abidokdanj

¹ Pinjkop da nin timik yik yawot kokupmon panjik do yanj teban tok agit. Do nin si pasalek kanj kimotnejen, Pinjkop da jikon amin kinda unjun kokupmon aripmi dima kikkisak yanj kinda di kanban.

² Kalip Israel amin da nandawit, unjudej gin ninyo Gen Bin Tagisi nandagimanj. Mani isal nandawit, anek Pinjkop gen do dima nandanj gadawit. Do Gen Bin Tagisi unjun nandawit da dima panjapulugagit.

³ Mani miñat aminyo nin Piñkop nandan gadan imamanj nin nipban yik yawot kokupnigwan pikwamanj. Kalip Piñkop da kokup unjun do nandanek gen yan jagit:

“Do nak butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,

‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

Mani kalipsigwan Piñkop da yo morap wasagit bisapmon pi morapni kisi an mudanek yik yawot kokupni kisi anjnoman agit.

⁴ Piñkop da papiakon timi kindakon gildat 7 do yan jagit:

“Piñkop da gildat 7 non pi morap an mudagit pindakgit, anek unjun gildaron yik yawot agit.”

⁵ Ae gen unjun mibiltok kamanj unjun da yan yosok, “Unjun nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigikdanj.”

⁶ Unjun da yan nolisak, Piñkop dakon yik yawot kokup unjun tosook, mani amin diwari unjungwan dima pigiwit, nido unjun amin kabi kalip Gen Bin Tagisi nandawit, mani geni abinj yipgwit.

⁷ Yanj do anek Piñkop da yik yawot kokupnikon pigik dakon gildat kinda yipmanjek unjun gildat do “Abisok” yan jagit. Kalipsigwan babiknin gen kirinj anek kimakgwit da donsi Dewit dakon gen dulumon da jagit. Gen on do kili yamanj, unjun yanj:

“Abisok ji nak Piñkop dakon gen nandani kanj, but teban dima ani.”

⁸ Kalip Josua da yik yawot kokup yomgut tam, Piñkop da bisap kindakon don yom do dima yanban.

⁹ Do nin nandamanj, Piñkop dakon miñat aminyo yik yawot tanj yomisak. Unjun Sabat yik yawot bisap yombem.

¹⁰ Do yik yawot kokupgwan pigisak amin unjun kalip Piñkop da pi wasip anek yik yawot agit, unjudej gin pini yipmanjek yik yawot asak.

¹¹ Do nin yik yawot kokupgwan pigik do pi tebaisi anej. Kalip gen pabinj yop anpak awit unjudej amin kinda gen pabinj yop anek yik yawot dima di abidanban.

¹² Nido Piñkop gen unjun egip egipmi tonj, ae tapmimni madep. Geni unjun tepmisi, ae emat agak siba geni teri teri tonj unjun yapmanjadak. Gen unjun da amin yaban mikgwansi pigisak. Pigeok amin gat ae wup gat yamanj pidosok, ae kidat dakon sanbek gat ae wuk gat kisi yamanj pidosok, do nin dakon nandak nandak gat ae butnin dakon galaktok morap gat unjun pakyanji nandan mudosok.

¹³ Piñkop da yo morap wasagit, unjun kindasok Piñkop da dabilon aripmi dima pasili. Yo morap kisi pisanjbisi ae nomansi Piñkop da dabilon tonj. Ae Piñkop da yanban nin anpak morap agimanj gat pi morap agimanj unjun dakon mibili iyinj mudokdamanj.

Yesu unjun mukwa sogok dakon mibiltok aminin

(Kilapmi 4.14-10.39)

Yesu Kwen Kokupmon egek sanbek sanbek kalugi dakon Mukwa Sogok dakon Mibiltok Amin egisak

¹⁴ Nin anpak morap agimanj unjun Piñkop iyinj mudokdamanj, do nin Yesu nandan gadan iminj kimotnej. Yesu unjun Mukwa Sogok Mibiltok Aminin egisak, unjun Kwen Kokupgwansi wigigit. Unjun Yesu unjun Piñkop dakon Monji. Do nin nandan gadatin unjun yanj tenjenok amanj unjun tebaisi abidonej.

¹⁵ Mukwa Sogok Mibiltok Aminin unjun da nin do bupmi nandanek nin tapmimnin madep dima unjun nandisak. Nido panjekwal morap ninon noman tonj unjun Yesu yo kisi noman tanj ingwit, mani yokwi dima agit.

¹⁶ Do nin jiginin tonj bisapmon bisit anek pasol pasoli mini Piñkop da kila amin madep yityit tamonikon kinej. Unjun nandan yawot aminsi, unjun da bupmi ae nandanj yawok niminek nin tagi panj pulugosak.

5

¹ Mukwa sogok dakon mibiltok amin dakon mibili unjun yanj. Piñkop da amin kinda abidanj miñat aminyo dakon binap amini egipjak do manjisak. Unjun Piñkop do but galak dakon yo mibili mibili iminj gat ae yokwi wiririt dakon paret mibili mibili agak dakon pi banj asak.

² Iyi miktin amin nin yombem tapmimni madep dima, do amin nandak nandakni mini ae Piñkop dakon kosit yipmanj deganj amin anpak yawori anj yomisak.

³ Unjun tapmimni madep dima do miñat aminyo gat ae iyi dakon yokwini kisi mudoni do paret asak.

⁴ Amin kinda da galak toknikon “Nak man madep panjek mukwa sogok dakon mibiltok amin egipbenj” yanj aripmi dima yosak. Kalip Piñkop da Aron yanj inggut unjudej Piñkop da amin kinda yanj iminjakan pi unjun abidosok.

⁵ Ae Kristo kisi, iyi dakon man awigek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dima dagagit. Piñkop da iyi unjun pi asak do manjigit. Piñkop da yanj iyigit:

"Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot."

⁶ Ae timi kindakon Pinjkop da yan yosok:

"Gak mukwa sogok amin toktoği egipbi.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem."

⁷ Yesu miktimon egipgut bisapmon, Pinjkop do bisit agit. Unjun nandagit, Pinjkop da kimoron nan aripmi tagi abidosak yan nandagit, do bisit tebaisi agit, ae madepsi yan tidanek kunam morapmi takgit. Unjun iyi do nandaban pinjakwan Pinjkop gawak iminek egipgut, do Pinjkop da bisitni nandan imgut.

⁸ Yesu unjun Pinjkop dakon Monji egipgut, mani tepmi pagit unjun da Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon anpak iyin dekgit.

⁹ Tepmi panek Pinjkop da pi imgut unjun an mudanek amin morap geni guramikgan unjun yokwini wiririk yominék egip egip teban yomyom amini dagagit.

¹⁰ Ae Pinjkop da Yesu manjinék yan yagit, "Gak mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kinda Melkisedek yombem egipbi."

Nin amin monij da tilagon dima egipner

¹¹ Yesu mukwa sogok amin dakon mibiltok aminin dakon geni morapmi tonj. Nin unjun do dayik do nandaman. Mani nandak nandakji yo tepmi timit dima da arip dima, do nin gen unjun dakon mibili ji dolik do antidok aman.

¹² Ji panmuwukbi bisap dubak kilisi awit. Ji da amin diwari Pinjkop gen do yoyindet pi tagi agagi, mani dima. Ji nandak nandak do wadak wadak an, do amin di da aeni Pinjkop gen dakon gen madep madep unjun dayindetni kan tagi. Ji jap tebai noknok da arip dima. Ji mum noknok da tilak sigin ekwan.

¹³ Nin nandaman, mun banjin nonj amin unjun amin monij. Anpak kilegi unjun nian unjun dima nandan.

¹⁴ Mani jap tebai unjun amin madep kili abi dakon. Unjuden amin bisap morapmi anpak jit da tagi ae jit da yokwi unjun pankiligek kili kokwinikgwit, do abisok tagisi nandan pisanj mudan.

6

Nin si teban tanj egek Pinjkop da yo tagi anjimjak do jomjom anej

¹⁻² Do nin kalip Kristo dakon gen niyindet abi unjun dogin dima yonen. Nin yan gin sigin anej kan, nin yut dakon gwak bisap morapmi manek yut dima witjaman da yan asak. Do nin sanbenek gen yan ban gin dima yonen: but tobil anek anpak morap kimot panalon an unjun manji yomyom dakon gen, ae Pinjkop nandan gadan imin dakon gen,

ae telagi pakbi sogok dakon gen mibili mibili, ae kisit amin da kwenon wutjik dakon gen, ae amin kimakbi kimoron da pidokdan dakon gen, ae nin morap kisi Pinjkop da kokwin anek kobogi dagok dagogi mini abidokdaman, unjun dakon gen. Unjuden gen banjin dima timik egipner. Nin amin madep kili abi dakon yoyindet ban anej.

³ Pinjkop da yan tagi anej do nandisak kan, tagi anej.

⁴⁻⁶ Amin diwari Pinjkop da tenjenini yoban gen bami kili abidawit, ae Kwen Kokup dakon but galak yo unjun kili ankiligek nandawit, ae Telagi Wup unjun kili abidawit. Unjun Pinjkop gen ankiligek unjun yo tagisi yan kili nandawit, ae Pinjkop da wasanek Amin Kila Asak dakon tapmim kanek unjun yo tagisi yan kili nandawit. Unjuden amin yokwikon manek Pinjkop manji imni kan, tobil abinek but tobil asak dakon kosit mini. Anpak unjun asak da, iyi Pinjkop dakon Monji tilak kindapmon aeni anajdak. Unjun amin da jigilak yan imni yan do tilak kindapmon aeni awigi anajdak.

⁷ Nandani, nak tilak kinda aben. Bisap morapmi sikak mosok, anjakwan miktim da sikak abidanek pi awit amin panpuluganek jap tagisi panalon an yomjak kan, Pinjkop da on miktim do yo tagisi asak.

⁸ Mani miktim da nap keli tonj ae jonj yokwi ban gin panalon asak kan, miktim unjun yokwi. Do bisap dubak dima Pinjkop da yokwi tosak dosi yokdisak. Anjakwan kindap da sonban pasildisak.

⁹ Notnonisi, nin minjat aminyo Pinjkop manji iman amin do yoman, mani nandaman, ji jigi unjuden dima timitdan. Pinjkop da ji panpuluganek yokwikon ban timikgit.

¹⁰ Pinjkop unjun kokwin agakni unjun kilegisi, do ji da pi tagisi awit unjun do dima intokdisak. Ji Pinjkop but dasi galak tan iminek unjun da panjtagan aban minjat amini panpulugawit. Ae yan gin sigin an.

¹¹ Ji morap da pi tebaisi yan gin sigin anjakmagkwa wigi mibi bisapmon wigisak dosi nandaman. Yan ani kan, nandan gadatji abidan kimagek Pinjkop da yo tagisi anjim do yagit ae unjun do nandan teban tanek jomjom an unjun abidokdansi.

¹² Dima kurak toni do nandaman. Nandan gadat an kimagek Pinjkop da yo nim do yan teban tok agit unjun timit do but yaworon da jomjom an amin dakon anpak ban yol do nandaman.

Pinjkop dakon yan teban tokni do tebaisi nandan gadan

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham yan teban tok anjimgut bisapmon, amin kinda da Pinjkop

yapmanjek unun da wukwisi do unun da manon da geni aripmi dima anteban asak. Yanj do anjek Pinjkop da iyi da manon da gen yan anteban anjek yan yagiti:

¹⁴ “Asisi yosot, gak do yo tagisi anj gaminjek babikgo dakon gwakni panpulugoko morapmisi akdanj.”

¹⁵ Iyinjban Abraham butni yawori tanjakwan jomjom anjek don Pinjkop da yo morap im do yan teban tok agit unun timikgit.

¹⁶ Gen panjteban agak dakon anjak unun yanj. Amin kinda da manon gen yanj anteban anj kanj, unun amin wukwisi ae iyi yapmandak yanj yolisak. Amin kinda gen yanj anteban ak asak kanj, unun da geni anteban anjakwan amin geni abinj yip do nandayinj amin dakon gen kositni sopmanj yomisak.

¹⁷ Kosit yanj toso do kalip Pinjkop da Abraham dakon minjat amin kabini nin do yo tagisi anj nim do yanj teban tok anj nimgut. Ae nandak nandakni kulabik dima asak yanj nomansi nolik do anjek iyi dakon gen anteban ak do gen yanj anteban agit.

¹⁸ Do gen bamori tomal, unun Pinjkop dakon yanj teban tokni gat, ae gen yanj anteban agit on gat. Unun bamot kulabik aripmi dima anjil, nido Pinjkop da top dimasi yosak. Do minjat aminyo pasal kinj Pinjkop da kapmatjok pasilgimanj nin Pinjkop dakon yanj teban tokni unun do nandanjek butnin panjteban anj kimagjek Pinjkop da yo unun nim do yanj teban tok agit unun do jomjom anej.

¹⁹ Unun jomjom da egip egipnin dakon teban tok tagisi ae tebaisi, kirat madep tap wakga tebai abidosok unun yombem. Kirat unun imal madep telagi yut dakon buri telagisisi sopmandak unun yapmanjek yutgan wigisak.

²⁰ Yesu da mibiltanj nimanjek nin panpulugok do unungwan kili wigigit. Unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin daganjek dagok dagogi mini egi wigikdisak. Unun Melkisedek yombem.

7

Melkisedek unun man madepni tonj

¹ Melkisedek unun Salem kokup pap dakon kila amin madepni, ae Pinjkop Wukwisi dakon mukwa sogok amini egipgut. Abraham da emat anjek kila amin madep dapmanjek kokupmon apgut bisapmon, Melkisedek da kosiron domdom anjek gisam imgut.

² Iminjawan Abraham da emaron yo morap timikgit unun kokwin aban kabi 10 anjakwan unudon banj kabi kinda Melkisedek do imgut. Melkisedek dakon man dakon mibili unun yanj: “anjpak kilegi dakon kila amin madep.” Ae unun Salem kokup pap

dakon kila amin madep kisi, unun dakon mibili unun yanj: “but yawot anjak dakon kila amin madep.”

³ Melkisedek menji ae datniyo dakon but pisoni dima mandabi, ae babikni kabi yo kisi dakon but pisoni mini. Menji da anjalagit bisap mini ae ni gildaron kimakgit dakon bisapni mini. Unun Pinjkop dakon Monji da yanj egipgut. Unun mukwa sogok toktogisi egisak.

⁴ Babiknin mibiltogi Abraham da yo tagi tagi morap emaron timikgit unun kokwin aban kabi 10 anjakwan unudon banj kabi kinda Melkisedek do imgut. Do yanj nandamanj, Melkisedek unun man madepni tonj!

⁵ Moses dakon gen teban da yanj yosok, Israel amin yo kabini kokwinikba kabi 10 anjakwa unudon banj kabi kinda Liwai amin kabikon mukwa sogok pi timikganj amin do yomni. Israel amin unun Liwai dakon notni, ae unun Abraham dakon monjini kisi, mani Israel amin da yo kabini tanj yomanj unun dakon kabi kinda notni unun do yomanj.

⁶ Melkisedek Liwai da kabikon da dima altagit. Mani Abraham dakon yo kabini dakon kabi kinda timigek Pinjkop dakon yanj teban tok timikgit amin Abraham do gisam imgut.

⁷ Ae nin pakyansu nandamanj, gisam yomisak amin unun amin madep anjakwan gisam timikdak amin unun pinjini egisak.

⁸ Mukwa sogok amin da Israel amin dakon yoni kabi kinda timik timik anj, unun amin kimot do gin ekwanj. Mani Melkisedek, Abraham dakon yoni kabi kinda timikgit amin, unun Pinjkop dakon papia da sigin egisak yanj yosok.

⁹⁻¹⁰ Melkisedek Abraham gat domdom agimal bisapmon Liwai Israel amin dakon yo timit timit amin unun babikni Abraham da yawikon egipgut, do nin yanj tagi yonerj, Abraham da Melkisedek do yo imgut bisapmon Liwai da imgut yanj asak.

Mukwa sogok amin mibiltogi kalugi da mukwa sogok kalipmi yapmanj mudosok

¹¹ Kalip Israel minjat aminyo gen teban abidawit, ae unun gen teban da yanj yosok, Liwai amin kabi unun mukwa sogok pi ani. Mani, Liwai dakon mukwa sogok pini da minjat aminyo aripmi tagi panmilip agagi kanj, mibili nido Pinjkop da mukwa sogok amin kinda don yabekgit, unun Melkisedek yombem, ae unun Aron yombem dima?

¹² Ae mukwa sogok amin kulabik ani kanj, gen teban yo kisi kulabik agagi.

¹³ Pinjkop da mukwa sogok amin don yabekgit amin, unun Israel amin kabi njwaknjwari kindakon altagit. Ae unun da

kabikon amin kinda kalip altakon mukwa sogok pi kinda dima agit.

¹⁴ Nin nandamar, Amin Taginin Juda da kabikon da altagit, ae Moses da unun amin kabi dakon amin da mukwa sogok amin egipni do gen kinda dima yagit.

¹⁵ Do mukwa sogok kalugi unun altak unun Melkisedek yombem, ae yanji nandano pisosak, unun da Liwai kabikon mukwa sogok amin yapmar mudosok.

¹⁶ Amin diwari unun mukwa sogok amin dagawit, nido unun Liwai kabikon nani. Mani unun mukwa sogok amin dagagit, nido egip egipni unun tapmimi tonji, ae yo kinda da aripmi dima antasik agagi.

¹⁷ Pinjop gen da unun do yanj yosok:

“Gak da mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipdisal.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

¹⁸ Gen teban kalipmi unun Liwai amin dagin mukwa sogok amin dagoni unun Pinjop da kili wiririk mudagit, nido gen teban unun tapmimi mini ae unun da nin aripmi dima panpulugogi.

¹⁹ Gen teban da yo kinda anmilip aban tagisisi dima agit. Yando, Pinjop da kosit njwakjwari kinda waidalban pisagit unun tagisisi ae gen teban yapmandak, ae unun kosiron da Pinjop da kapmatjok tagi kiner yanji nandan teban tanjek jomjom aman.

²⁰ Ae Pinjop da unun mukwa sogok amin manjigit bisapmon, unun gen yanj anteban anjek manjigit. Mukwa sogok kalipmi do yanj dima agit.

²¹ Mani, Pinjop da gen yanj anteban anjakwan Yesu mukwa sogok amin dagagit. Pinjop dakon papia da yanj yosok:

“Amin Tagi da gen kili yanj anteban agit,

‘Gak mukwa sogok dagok dagogi mini egipbi.’

Ae geni unun kulabik dimasi asak.”

²² Pinjop yanj yagit, do nin nandamar, Yesu da sanbek sanbek kalugi unun anteban asak, ae sanbek sanbek kalugi unun wagil tagisisi ae sanbek sanbek kalipmi yapmandak.

²³ Kalip amin morapmi da mukwa sogok amin dagawit, nido unun kimakgwit, anjek mukwa sogok amin toktogi aripmi dima egipmi.

²⁴ Mani Yesu da dagok dagogi mini egisak. Unun mukwa sogok pi dagok dagogi mini do abidagit.

²⁵ Do minjat aminyo unun da manon Pinjop da kapmatjok kini unun bisapmi bisapmi yokwikon ban tagi timitjak, nido unun dagok dagogi mini egisak, anjek Pinjop da panpulugosak do bisit anjegisak.

²⁶ Mukwa sogok mibiltok amin unuden da nin tagisi panpulugosak. Unun telagi egisak, ae gulusunni kinda dima tanj imisak, ae Pinjop da dabilon gwaljigi minisi. Unun Pinjop da yokwi pakpak da dubagikon kwensi ason Kwen Kokup yipgut da egisak.

²⁷ Mukwa sogok dakon mibiltok amin kalipmi unun gildari gildari mukwa son son awit. Mibiltok iyi dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit, anjek don minjat aminyo dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit. Mani Yesu pi yanj dima asak. Unun bisap kalongin iyi dakon egip egipni wagil parekgit.

²⁸ Gen teban da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin miktim amin tapmimni madep dima amin ban manjigit. Mani gen teban da manjikon Pinjop da gen yanj anteban anjek Monji manjigit. Unun Monji unun wagil tagisisi, ae unun dagok dagogi mini egipdisak.

8

Yesu Kwen Kokup mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egisak

¹ Gen unun yoman dakon mibili unun yanj: Nin mukwa sogok amin dakon mibiltok amin tagisi unuden aminin egisak. Unun Kwen Kokupmon Kila Amin Madep Wikwisi egisak unun dakon kila amin madep yityit tamokon kisiri aminsi tet do kili yikgit.

² Unun Pinjop dakon pi Kwen Kokup telagi yutnon asak. Yut unun Amin Tagi dakon yut bamisi, unun da iyi agit, amin da dima awit.

³ Mukwa sogok dakon mibiltok amin morap Pinjop do but galak yo panji panji an, ae mukwa sogok dakon pi unun tanj yomisak. Do Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin ununyo kisi mukwa sosaksi.

⁴ Unun miktimon egisak tam, mukwa sogok amin aripmi dima ekwan. Nido, miktimon mukwa sogok amin kili ekwan. Unun gen teban yolek Pinjop do but galak dakon yo mibili mibili iman.

⁵ Unun mukwa sogok pi unun telagi yut miktimon tosoq unuden an. Telagi yut unun telagi yut bamisi Kwen Kokup tosoq unun dakon tilakni ae wupmigin. Moses da imal nanj telagi yut awal do agit bisapmon Pinjop da yanj iyigit:

“Gak imal yut dakon yo morap aki bisapmon, pakyanji kanj kimagek wupmi kabapmon gologim unun nanjsi yolek abi.”

⁶ Mani abisok Kristo mukwa sogok pi abidagit unun da mukwa sogok amin diwari dakon pi yapmar mudosok. Nido, unun binap amin egek sanbek sanbek kalugi anteban asak, ae sanbek sanbek unun da

sanjkek sanjkek kalipmi yapmandak. Ae sanjkek sanjkek kalugi da yo nim do yan teban tok asak unjun da sanjkek sanjkek kalipmi da yo nim do yan teban tok agit unjun yapmandak.

Sanjkek sanjkek kalugi da sanjkek sanjkek kalipmi yapmandak

⁷ Nandani. Sanjkek sanjkek kalipmi unjun wagil tagisi tam, Pinjkop da sanjkek sanjkek kalugi aripmi dima aban.

⁸ Mani, Pinjkop da minjat aminyo dakon gulusunni pindagek yan yagit:

“Amin Tagi da yan yosok,

‘Nandani, bisap kinda apdisak, nak unjun bisapmon Israel amin kabi gat ae Juda amin kabi gat sanjkek sanjkek kalugi aben.

⁹ Sanjkek sanjkek unjun kalip Isip miktimon babikni kisitnikon da timik panjapgun bisapmon sanjkek sanjkek agim unjudej dima aben.

Nido nak da sanjkek sanjkek agim dakon gen dima guramikgwit, do nak da manji yomgum.

¹⁰ Mani sanjkek sanjkek kalugi nak da Israel minjat aminyo gat akdisat, unjun yan:

Nak da gen teban morapno nandak nandaknikon yopdisat, anjek geno butnikon mandakdisat.

Anjek nak da Pinjkopni egapbo, unjun nak dakon minjat amin kabi egipdanj.

¹¹ Ae unjun bisapmon amin da notni gat ae peni padik padikni yo yoyinj degek “Ji Amin Tagi nandanj imni” yan dima yokdanj.

Nido kisi morap nak nandanj namdanj gin.

Unjun amin isali bo ae man madepni tonj unjun nandanj namdanj gin.

¹² Nak da yokwini wiririk yominej, ae sanjbenjek dima nandakenj.”

¹³ Pinjkop da sanjkek sanjkek kalugi do yanek, unjun da yan nolisak, sanjkek sanjkek mibiltogi unjun kalipmi dagak. Ae yo kalipmi daganek si pasil do anj, unjun bisap pisipmisok gin tokdanj, anjek wagil pasildan.

9

Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen teban kalipmi

¹ Sanjkek sanjkek mibiltogi unjun Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen teban tanj imgwit, ae on miktimon Telagi Yut kinda tagit.

² Unjun Telagi Yut unjun imal banj yut kabenj kinda yut buri bamori yan witiwiti. Yut buri mibiltogikon tenjenj yopyop tamo gat, ae

bret yopyop tamo gat, ae telagi bret gat unjun da tawit. Unjun yut buri do Yut Buri Telagi yan yawit.

³ Anjek Yut Buri Telagi da pomon imal madepsi kinda abisinja magit. Anjek imal unjun da manjigwan yut buri kinda tagit unjun Yut Buri Telagisi yan yawit.

⁴ Yo sonja kibanj tagisi anj dakon alta wasawit unjun gol banj kwenikon witiwiti unjun yutgwan tagit. Ae Sanjkek Sanjkek Kinam wasanjek gol banj kwenikon witiwiti unjunyo kisi tagit. Ae unjun tamo tingwan yo yan tawit: kwoba moninj gol banj wasanji unjungwan tagit, unjun kwobagwan mana* tawit, ae unjun tamogwan Aron dakon win kirinjni kalip gugit wugit, ae tip bamot Pinjkop da sanjkek sanjkek dakon gen mandagit unjungwan tawit.

⁵ Ae anjelo serabim bamori dakon wupmi amin da wasawit da unjun Sanjkek Sanjkek Kinam unjun da kwenon yikgimal. Unjun bamot dakon piri da kinam dakon gapmi anyonjam anjil do wasawit. Anjelo bamot unjun Pinjkop unjodon egisak dakon tilak. Mani, abisok unjun yo morap dakon mibili do aripmi dima yokenj.

⁶ Yo morap yan da aripmon wasanjek mukwa sogok amin gildari gildari telagi yut dakon yut buri mibiltogi do wigek pini awit.

⁷ Anjakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unjun kalonj dagin Yut Buri Telagisi do wigigit. Bilagi bilagi kosit kalonj wigi wigi agit. Ae isal dima wigigit. Unjun yawi timik pawigigit. Anjek unjun yawi banj iyi dakon yokwini gat ae minjat aminyo da dima nandanjek gulusunj awit dakon yokwini wiririt do paret agit.

⁸ Unjun anjapagon Telagi Wup da yan nolisak, telagi yut unjun sigin tagit bisapmon, Yut Buri Telagisigwan wiginej dakon kosit dima pisagit.

⁹ Unjun yo morap da abisok yan nolisak, mukwa sogok amin da Pinjkop do but galak dakon jap imanj ae bit kilapyo banj mukwa sonj imanj, mani unjun da Pinjkop gawak imanj amin dakon but aripmi dima panmilip asak, ae nin amin kilegisi yan aripmi dima nandakdanj.

¹⁰ Gen teban unjun da jap ae pakbi, ae pakbi sonja Pinjkop da dabilon kilek toni dakon silip mibili mibili do yosok. Unjun giptim dakon yo dogin yosok, do yo unjun da Pinjkop da dabilon nin aripmi dima panmilip aban kilek tonej. Pinjkop da gen teban on minjat aminyo da yolakwa wigi sanjkek sanjkek kalugi noman tokdisak dakon bisapmon wigisak do gen teban on yomgut.

8:8: Jer 31.31-34 9:1: TP 25.23-26.30 9:3: TP 26.31-33 9:4: TP 16.33; 25.10-16; 30.1-6; IDT 17.8-11; GT 10.3-5

* 9:4: Mana unjun jap kinda Moses da bisapmon Pinjkop da yopban pinja Israel amin da nawit. 9:5: TP 25.18-22

9:6: IDT 18.2-6 9:7: MS 16.2-34 9:9: Ibr 10.1-2

Yesu iyi dakon yawini nanj paret agit

¹¹ Mani abisok Kristo kili apgut da yo tagisi noman tawit da tonj unjun dakon Mukwa Sogok Mibiltok Amini egisak. Unjun telagi imal yut wagil tagisi ae telagi imal yut kalipmi yapmandak unjungwan kili wigigit. Amin da yut unjun dima awalgwit. Unjun on miktim dakon yo dima.

¹² Ae Kristo meme bo ae bulmakau monij dakon yawi banj timigek unjun Yut Buri Telagisigwan dima wigigit. Unjun iyi dakon yawi nanj timigek telagi yutgwan bisap kalonj kinda gin wigigit. Anej nin yokwikon banj yuman nanjan egip egip dagok dagogi mini do amin agiman.

¹³ Sanjek sanjek kalipmikon minjat aminyo Pinjkop da dabilon garak aba mukwa sogok amin da meme gat ae bulmakau wili dakon yawi, ae bulmakau minjat sonja sonj pasilganj dakon abilakni unjun banj timigek unjun minjat aminyokon tagal yomgwit. Unjun Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni do anej yanj awit.

¹⁴ Mani Kristo dakon yawi da unjun yapmandak. Kristo unjun gulusunj kinda agit dakon diwarini kinda dimasi tanj imgut. Ae Wup egip egip teban egisak unjun da tapmimon iyi dakon egip egipni nanj paret agit, do yawini giptimnin bangin panmilip aban gwaljigi mini dima aman. Mani unjun anpaknin yokwi morap nin kimoron panjwanj unjun dakon diwari wiririkban pasilakwa nin Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi ekwamanj yanji nandamanj. Do nin Pinjkop egip egipmi tonj dakon pi tagi anenj.

Kristo dakon yawi da sanjek sanjek kalugi anteban asak

¹⁵ Mibili yanj do anej Yesu unjun sanjek sanjek kalugi dakon binap amin egisak. Unjun minjat aminyo sanjek sanjek mibiltogi sigin tagit bisapmon yokwi awit dakon diwari wiririt do anej kimagek minjat aminyo dakon egip egipni yumanj nagit. Do minjat amin morap Pinjkop da yanj yomisak, unjun da Pinjkop da kalip monji gwayoni do gisamni dagok dagogi mini yom do yagit unjun timitdanj.

¹⁶ Amin kinda don kimot do anej, yo kabini namin da timitjak yanj dakon but piso papia kinda mandisak. Anej kimotjak bisapmon monji unjun papia yolek dat da yo kabi manjanj imgut unjun timit do nandisak kanj, mibiltok datni asi kimakgit amin da yanj nandanakwa yo kabini tagi timitjak.

¹⁷ Amin unjun kimokdok kanj, but piso gen unjun pini tonj asak. Mani but piso mandagit amin egisak kanj, but piso mandagit unjun isal tosok.

¹⁸ Unjun da tilak Pinjkop da sanjek sanjek mibiltogi agit unjun anteban ak do yawi tagal-gwit.

¹⁹ Moses da gen teban morap minjat aminyo do yoyinj mudanek bulmakau monij gat ae meme gat dakon yawini timik pakbi gat iktagilgit. Anej isop kindap dakon kilinj nap gami banj wabi unjun sipsip dangwan banj wasanji unjun yawikon sibigit. Anej abidanj awalakwan yawi dakon mumumi da Pinjkop dakon gen teban papia ae minjat amin morap da kwenon mawit.

²⁰ Anej yanj yagit:

“Yawi on Pinjkop da sanjek sanjek unjun yol-nisi do yagit unjun anteban asak.”

²¹ Ae unjudenjin gin Moses da telagi imal yut gat ae Pinjkop gawak imim dakon yo morap tonj unjudon yawi pawilakwan mawit.

²² Asi, gen tebanon yawi kalonj dagin yo morapmi aban gwaljigi mini anj. Ae yo kinda anjaka kimagakwan yawini dima mosak kanj, Pinjkop da minjat amin dakon yokwini dima yopmanj yomisak.

Kristo da yokwi wiririt do iyi nanj paret agit

²³ Telagi imal yut gat yo morapni gat unjun yo Kwen Kokup tonj dakon wupmi gin. Unjun yo dangwi tonj dakon yawini timigek unjudon tagalba Pinjkop da dabilon gwaljigi mini awit. Mani, yo Kwen Kokup nani pantelak ak do paret wagil tagisi yo dangwi tonj yapmandak unjun banj awit. Yanj dima awit tam dima telak tanbam. Do unjun agagisi awit.

²⁴ Nin nandamanj, Kristo unjun telagi yut amin kisis da awalbi ae Pinjkop dakon telagi yut bamisi dakon wupmi gin asak unjungwan dima wigigit. Unjun Pinjkop da kapmatsisok altan noman tanjek nin panpulugok do anej Kwen Kokupsi wigigit.

²⁵ Bilagi bilagi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin mukwa sok do yawi timigek Yut Buri Telagisi unjungwan wigigit. Ae yawi unjun timikgit unjun iyi dakon yawi dima. Mani Yesu unjun Kwen Kokup iyi nanj paret do wigigit, ae unjun bisap morapmi dima agit.

²⁶ Yanj bisap morapmi asak tam, unjun tepmi morapmi sigin panj ananj kisak, unjun Pinjkop da yo morap wasanjan noman tawiron da winj abisok bisapmon wisagon tepmi sigin paban. Mani dima. Abisok mibi bisapmon Kristo bisap kalonji kinda miktimon pinjek yokwi wiririt do iyi nanj paregek kimakgit.

²⁷ Amin morap kisi bisap kalonjin kimagek don gen pikon atdanj.

²⁸ Unjudenjin gin, Kristo minjat aminyo morapmi dakon yokwini dakon jigini timit do anej bisap kalonj kindagin iyanj

paregek kimakgit. Ae bisap kinda gat don apdisak, mani unjun bisapmon yokwi wiririt do dima apdisak. Miñat aminyo unjun do jomjom an amin yokwikon ban timit do apdisak.

10

Mukwa sogok kalipmi da yokwi aripmi dima wiriritjak

¹ Moses dakon gen teban unjun yo tagisi don noman tokdan dakon wupmi gin, unjun bami dima. Do gen teban yolek bilagi bilagi mukwa sonj sonj awit, mani gen teban da miñat aminyo telagi yutnon aban unjun panmilip aban tagisisi aripmi dima ani.

² Mukwa sogok unjuden da miñat aminyo panmilip aban tagisisi an tam, mukwa sogok di gat sanbejek dima abam. Mukwa sogok da miñat aminyo telagi yutnon apgwit unjun wagil panmilip aban gwaljigi mini kili awit tam, butnikon da sunj agiman dakon gulusunin unjun sigin tan nimanj yanj dima nandabam.

³ Mani dima. Bilagi bilagi mukwa unjun sonjek yokwini do sigin nandanj,

⁴ nido bulmakau wili gat ae meme gat dakon yawini da yokwi aripmi dimasi wiririri.

⁵ Yanj do anjek Kristo miktimon apgut bisapmon yanj yagit:

“Gak amin da yo dangwi tonj ban dapmanj mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil.

Mani gak da giptimno nanj anjnoman agil.

⁶ Mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unjun kisi do gak dima galak tagil.

⁷ Do nak yanj yagim, ‘Pinjkop, nak gak dakon galaktok yol do kili abit.

Unjun nak do papiakon kili mandabi.’”

⁸ Mibiltok Kristo da gen teban da paret ani do yosok unjun do yanj yagit, “Gak amin da yo dangwi tonj ban dapmanj mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil, ae mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unjun kisi do gak dima galak tagil.” (Mani Moses dakon gen teban da anisi do yosok.)

⁹ Ae sanbejek yanj yagit, “Nak gak dakon galaktok yol do kili abit.” Unjun do anjek sanbek sanbek kalugi anteban ak do anjek sanbek sanbek kalipmi wiririkdak.

¹⁰ Yesu Kristo Pinjkop dakon galaktok yolek giptimni nanj paregek bisap kalonj kimakgit. Yanj anjek panpulugagit da nin iyi dakon telagi miñat amin kabi ekwamanj.

Yesu da paret agit unjun da yokwi tagi wiriritjak

¹¹ Sanbek sanbek kalipmi da bisapmon mukwa sogok amin morap gildari gildari agek pini anj anj awit. Unjun mukwa kalonj nanj gin bisap morapmi sonj sonj awit, ae unjun da yokwi aripmi dima wiririri.

¹² Mani, Kristo da paret kalonjisi kinda gin agit, ae unjun paret bisap dagok dagogi mini tanj ananj kikkisak. Yanj anj mudanek Pinjkop da amin tet do yigkit.

¹³ Yigek Pinjkop da uwalni kandap mibilnikon yopban geni guramitni do jomjom anjegisak.

¹⁴ Nido unjun iyinanj bisap kalonj paregek panpuluganban miñat aminyo iyi dakon telagi miñat amin kabi dagon. Ae unjun da aban gwaljigi minisi awit, ae yanj gin toktogisi egi ananj kikkdanj.

¹⁵ Unjun dakon mibili Telagi Wup kisi da nin do yanj tenjenok asak. Mibiltok yanj yosok:

¹⁶ “Amin Tagi da yanj yosok,

‘Sanbek sanbek kalugi nak da don unjun gat aben unjun yanj. Nak da gen teban butnikon yopdisat, anek gen teban dakon geni nandak nandaknikon mandakdisat.’”

¹⁷ Ae don gen unjun sanbejek yanj yosok:

“Nak da yokwini gat ae gen teban iragek yo yokwi anj do wagil injtokenj.”

¹⁸ Ae Pinjkop da yokwi kili wiririkgit, do yokwi wiririt dakon mukwa soni dakon pi mini.

Nin nandanj gadat anj kimagek Pinjkop da kapmatjok kinenj

¹⁹ Yanjo, not kabi, Yesu dakon yawini da yokwinin kili wiririk mudagit, do nin pasol pasoli mini Yut Buri Telagisi unjungwan tagi wiginenj.

²⁰ Nin unjun yutgwan kosit kalugi egip egipmi tonj unjudon da tagi wiginenj. Kosit unjun Yesu da iyi dakon giptim paregek witalgait, unjun Telagi Yut Dakon Buri Telagisi dakon yoma kaga do imal madep abisinjba magit unjun witaldak wigigit.

²¹ Nin Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin egisak. Unjun wukwisi ae Pinjkop dakon miñat amin kabi morap kilani asak.

²² Unjun da anpak yokwi agimanj dakon gulusunin wiririkgit, do Pinjkop da dabilon gwaljigi mini da ekwamanj, yanjsi nandanen do yawini nin dakon buron tagalgit. Anek giptimnin pakbi jimjimi minisi nanj sugagit. Yanjsi agit do butninon anpak toptopmi morap tonj unjun wiririk mudonenj, anjek Pinjkop do nandanj gadanjin iminj kimagek unjun da kapmatsisok kinenj.

²³ Nin nandan gadatnin gat ae yo tagisi do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun do yan tenjenok aman do nandan gadatnin tebaisi abidanek but bamot dimasi anen. Nido, yo morap Pinjok da ak do yan teban tok agit, unun asisi akdisaksi.

²⁴ Nin kalon kalon Pinjok dakon minjat aminyo diwari do nandanek panjtagap ano amin do but dasi galak tan yomni, anek anpak tagisi an yomni. Nin unun do nandak nandak anen.

²⁵ Ae Pinjok dakon minjat aminyo nin amin diwari da an unuden muwut muwutnin dima yipman detnej. Ji nandan, Kristo dakon abap bisapni kili abinjak kapmat toso, do nin kalon kalon amin diwari dakon but panjteban ak do pi madepsi anen.

Nin Pinjok dakon Monji manji dima imnen

²⁶ Nandani, nin gen bami kili nandan pisagiman, anek don si nandan mudanek yokwi da anpagon agipnej kan, yokwi unun wiririt dakon mukwa sogok kinda gat dimasi toso.

²⁷ Nin yanon da egipnej kan, pasol pasol madepsi anek gen pi madep dakon gildat gat ae kindap tedepmi madepsi Pinjok dakon uwalni wagil son yomdisak unun do jomjom akdaman.

²⁸ Kalip, amin kinda Moses dakon gen teban irakgit, anakwan amin bamori bo kapbi da kanek sun ak dakon yanjkwok awit kan, unun amin do bupmi dima nandan imgwit. Kila amin da minjat aminyo yoyinba si anjakba kimakgit.

²⁹ Do ji Pinjok dakon Monji do nandaba yo isali asak amin do nianji nandan? Unun amin jigi madepsi pakdan. Kristo dakon yawi da sanjek sanjek kalugi anteban asak, unun da panmilip aban unun amin Pinjok dakon aminsi dagawit anek telagisi egipgwit. Mani, abisok unun amin da aba yawi yo isalisi asak. Anek nandan yawot dakon Wup do anpak yokwisi an iman.

³⁰ Nin nandaman, Pinjok da yan yagit: "Yokwi dakon kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Nak da kobogi anyomdisat."

Ae sanjenek yan yagit:

"Amin Tagi da minjat amini dakon anpakni gen pikon kokwin anek kobogi yokwi yomdisak."

³¹ Asi, nin Pinjok egip egipmi ton dakon Monji manji imnen kan, Pinjok da kobogi yokwisi nimdisak do pasol pasol madepsi anen.

Nin nandan gadaron tebaisi atnej

³² Ji aesi kalip Pinjok dakon tenjen abidawit bisap unun do nandani. Unun bisapmon jigi tepmiyo madepsi pawit, mani ji tebaisi akgwit.

³³ Bisap diwari minjat aminyo da dabilon depba agakwa jigilak yan daminek yo yokwi an damgwit. Ae ji bisap diwari jigi unuden pawit amin gat gadanek panpulugawit.

³⁴ Ae dam tebanon yopba egipgwit amin unun do bupmi nandan yomgwit. Ae amin da yo kabisi gwayewit bisapmon, ji kisik kisik anek yum pindakgwit, nido yan nandawit, yo bamisi tan nimisak gin, unun dagok dagogi mini tan anjan kikkisak.

³⁵ Ji jigi kalip pawit unun do nandanek nandan gadatji tebai unun dima yipman detni. Nandan gadat tebai an dakon tomni madepsi Pinjok da damdisak.

³⁶ Tebaisi ak kimotni, yan anek Pinjok dakon galaktok tagi yolni. Anek kalip Pinjok da yo tagisi dam do yan teban tok agit unun tagi timitni.

³⁷ Tebaisi atni, nido Pinjok gen papia da yan yosok:

"Asi, bisap dubak dima, amin unun apdisak kili ununjok apdisak.

Ae tepmisi apdisak.

³⁸ Nak dakon amino kilegisi unun nandan gadaron egipdisak.

Mani duwalik pigisak kan, tagi dima nandan iben."

³⁹ Mani nin duwalik pipeg pasilnej dakon amin dima. Nin nandan gadat anek egip egip teban abidonej dakon minjat aminyo da ekwaman.

Nandan gadat dakon mibilisi

(Kilapmi 11-13)

11

Pinjok do nandan gadan iminek tebaisi atnej

¹ Nandan gadat dakon mibili unun yan. Nin pakyanji yanji nandaman, yo tagi morap Pinjok da nim do yan teban tok agit unun timit do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun asi timitdaman yanji nandaman. Ae dabil da yo unun dima pindakgaman, unun yo morap unun ton yanji nandaman.

² Kalip amin nandan gadat awit, aba Pinjok da anpakni do but galaksi nandagit.

³ Nin nandan gadat aman do yanji nandaman, Pinjok miktin gat ae kundukon yo morap ton unun yanban genikon da noman tawit. Do yo morap abisok dabil da pindakgaman, unun yo amin da dima pindari ban wasagit.

10:25: Ibr 3.13 **10:26:** Ibr 6.4-8 **10:27:** Ais 26.11 **10:28:** GT 17.6; 19.15 **10:29:** Mt 12.30-32; 1Ko 11.27-29

10:30: GT 32.35-36; Kap 135.14 **10:34:** Mt 5.11-12; 6.20 Ab 2.3-4 **10:37:** Ab 2.3-4 **11:1:** 2Ko 5.7 **11:3:** WW

1.1; Kap 33.6; Jn 1.3

Abel, Enok, ae Noa yo da Pinjkop do nandan gadat awit

⁴ Abel Pinjkop do nandan gadat anek mukwa soj imgut. Aban Pinjkop da Abel dakon mukwa do galak tagit. Mani Ken dakon mukwa do dima galak tagit. Abel unjun nandan gadat agit, mibili yanj do anek Pinjkop da but galak dakon yo Abel da imgut unjun do galak tanek amin kilegi yanj iyigit. Abel kilisi kimaggit, mani nandan gadatni unjun da nin sigin yanj tenjtenj nimisak.

⁵ Enok Pinjkop do nandan gadat agit. Aban anpakni do tagisi nandagit, do dima kimagakwan Pinjkop da abidan ananj Kwen Kokup wigigit. Amin da wisinjek dima kawit, nido Pinjkop da kili abidagit.

⁶ Mani, nandan gadatni mini amin, Pinjkop da unjun amin do nandaban tagi dima asak. Nido, Pinjkop da kapmatjok kik do nandisak amin, unjun Pinjkop egisak yansi nandan gadanj kimokdok, ae amin Pinjkop wusik do pi anj amin unjun Pinjkop da yo tagisi anj yomisak yanj nandan gadanj kimokdok.

⁷ Pinjkop da Noa yo don noman tokdan unjun dakon but piso gen iyigit. Iyinjban yo unjun Noa da dima pindakgit, mani Pinjkop dakon gen nandan gadanjek tap wakga kinda wasagit. Anek iyi gat ae gwakni gat unjun tap waggakon wigek dima tasik tawit. Unjun nandan gadatnikon da, Noa da miktim amin morap diwari gulusun awit unjun panjtenj agit.

Abraham gat Sara gat nandan gadat agimal

⁸ Abraham Pinjkop do nandan gadat agit, do Pinjkop da yanj imgut bisapmon Abraham Pinjkop dakon gen guramikgit. Unjun kokupni yipmanj degek Pinjkop da miktim kinda iban iyi dakon miktim dagosak do nandagit unjudon kigit. Abraham dukwan kikenj unjun dima nandagit, mani nandan gadat anek kigit.

⁹ Unjun nandan gadat anek kinj Pinjkop da miktim im do yagit unjudon yikgit. Anek unjun miktimon wanga amin da yanj imal yutnon yikgit. Ae Aisak gat Jekop gat kisi imal yutnon yikgimal, unjun amin do Pinjkop da miktim unjun yom do yanj teban tok agit.

¹⁰ Abraham yanj agit nido nandan gadat anek kokup pap toktogisi unjudon don egipbenj yanj nandagit. Pinjkop da kokup pap unjun nianj wasogi unjun iyi nandan mudanjek wasagit.

¹¹ Abraham gat Sara gat monji panjalak bisap kili yapgumal, mani nandan gadat anek monji panjalanjil dakon tapmin pagimal. Sara nandan gadat anek yanj

nandagit, "Pinjkop da yanj teban tok agit, ae unjun da gen bami gin yosok."

¹² Do amin kalon unjun amin pelanji anek si kimot do agit bisapmon monji morapmisi dakon datni dagagit. Babikni unjun irenj tanek kundukon gik tonj ae tap kidipminon niman tonj morapmisi, amin da aripmi dima manjiri awit.

¹³ Unjun minjat amin morap unjun nandan gadat anek egi wigi kimot awit. On miktimon egipgwit bisapmon yo tagisi Pinjkop da yom do yanj teban tok agit unjun dima timikgwit, isal nandan gadaron da dubagikon pindagek but galak nandawit. Unjun iyi do nin miktim njwaknjwarikon amin yombem da amin da miktimon bisap pisipmisok ekwamanj yanj yawit.

¹⁴ Yanj yonj amin unjun iyi dakon miktim wisanj yanj nandamanj.

¹⁵ Miktim yipmanjek apgwit unjun dogin nandanjek egipgwit tam tobil kokup egipgwiron tagi kwam.

¹⁶ Mani miktimni kalipmi unjun yapmanjek miktim wagil tagisisi unjudon egip do galak tawit, miktim unjun Kwen Kokup. Unjun amin da Pinjkop do, "Gak nin dakon Pinjkop," yanj iyinjakwa Pinjkop mayagi dima pasak, nido unjun amin do kokup pap kinda kili anjnoman agit da tosok.

¹⁷⁻¹⁸ Pinjkop da Abraham do yanj teban tok anek yanj iyigit:

"Aisagon da babikgo altokdanj."

Mani Pinjkop da Abraham anjekwalek monji anjak mukwa sosak do iyinjban monji kalonj Pinjkop do imgut.

¹⁹ Abraham yanj nandagit, "Aisak kimotjak kanj, Pinjkop da tagi aban pidosak." Yanj nandagit, do monji kimoron nanj abidagit yanj asak.

Aisak, Jekop, ae Josep yo da Pinjkop nandan gadanj imgwit

²⁰ Aisak nandan gadat anek Jekop gat Iso gat do gisam yomgut. Anek yo don noman tanj yomdan unjun do yoyigit.

²¹ Jekop nandan gadat anek si kimot do anek Josep dakon monji bamot do gisam yomgut. Anek busunni win kirinjni da diwarikon witjinjek Pinjkop gawak imgut.

²² Josep nandan gadat anek si kimot do anek yagit "Israel amin don Isip miktim yipmanjek kikkdanj." Yanj yanjek don kimakban iyi dakon kidari timigek nianj ani unjun do yoyigit.

Moses nandan gadat agit

²³ Moses dakon merji datniyo nandan gadat agimal. Do Moses altanjan kanek

kapbi anksibigimal, nido monji unjun wagil tagisisi kinda kagimal, ae kila amin madep dakon gen teban kirinjit do pasol pasol dima agimal.

²⁴ Moses nandan gadat anek taganek amin madep agit bisapmon amin da kila amin madep Pero dakon gwi dakon monji yan iyini do dimasi galak tagit.

²⁵ Unjun Pinjkop dakon minjat amin kabigat jigikalonj panen yan nandagit. Yokwi dakon anpak anek bisap pisipmisok kisik kisik ak do dima nandagit.

²⁶ Yan nandagit, Kristo dakon man do mayaktok pakenj kanj, unjun da Isip dakon yoni tagisi morap unjun yapmandak. Yan nandagit nido Pinjkop da tomni do yo tagisi imdisak unjun do nandanek egipgut.

²⁷ Moses nandan gadat anek Isip miktim yipmanek kigit. Kila amin madep da japmi nandan ingut, mani Moses unjun do dima pasalgit. Pinjkop pasili egisak unjun Moses da dabil da yan kagit do tebaisi akgit.

²⁸ Unjun nandan gadat anek Yapyap Bilak madepmon Israel amin yoyinban sipsip dapgwit. Anek anelo da Israel amin dakon monji mibiltogikon igayikjok kinda dima ani yan do sipsip dakon yawi ban yoma domon sowit.

Israel amin morapmi nandan gadat tebaisi awit

²⁹ Israel amin nandan gadat anek Tap Gami pudanek miktim kibiri timon yan kiwit. Mani Isip amin kinj tap pudok do anek pakbi nanj kimakgwit.

³⁰ Israel amin nandan gadat anek Jeriko kokup pap angwasinakwa gildat 7 kabi agit. Anjakwa tap dam madep tuwil kigit.

³¹ Kosit oba minjat Reap nandan gadat anek amin panman ak amin bamot panpuluganek pabidanban yutnikon wigiwit. Do Pinjkop dakon gen dima guramikgwit amin gat kisi dima kimakgwit.

³² Bisap pisipmi do ni gen ban sanbenek dayikenj? Gideon, ae Barak, ae Samson, ae Jepta, ae Dewit, ae Samuel, ae kombi amin morap do dayikenj kanj bisap aripmi dima.

³³ Unjun amin nandan gadat anek diwari da kila amin madep morapmi dakon emat amini pabinj yopgwit. Unjun amin anpak kilegikon da amin kila anek Pinjkop da yo yom do yan teban tok agit unjun timikgwit. Ae laion dakon gen kagani soggwit.

³⁴ Unjun amin da milenj asip madepsi sogit unjun aba kimakgit. Ae emat agak siba panpekwolakwa dima dapgwit. Unjun amin tapmimi mini, mani don tapmim pawit. Unjun emat amin tebaisi daganek miktim

njwaknari dakon emat amin kabini yolba pasal kiwit.

³⁵ Amin kimakbi aeni pidanba menji da timikgwit.

Mani nandan gadat amin diwari uwal da dam tebanon yopmanek giptimi obisi panjupal awit. Mani Pinjkop manji iminek pulugan kik do dima nandawit, nido yan nandawit, kimotnejan kanj kimoron da pidanek egip egip wagil tagisi abidokdaman yan nandawit.

³⁶ Ae uwal da diwari jigilak gen yoyinnek baljawit, ae diwari nap teban ban panjeban anek dam tebanon yopgwit.

³⁷ Diwari tipban dapgwit, ae diwari ilik dagok ban giptimi ilik daganba tim bamot awit, ae diwari emat agak siba ban dapba kimakgwit. Unjun amin diwari sipsip ae meme gipban panek agipgwit. Unjun giptim dakon yo do wadanakwa amin da jigik yominek anpak yokwi anyomgwit.

³⁸ Yan aba miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi ae kabapgwian binap agek gobat ae gapmagwan egi egi awit. Unjun nandan gadat amin da miktim amin diwari yapmanj mudanek amin wukwisi ae tagisi awit.

³⁹ Unjun minjat amin morapyo nandan gadat awit do anek Pinjkop da minjat aminyo tagisi yan nandan yomgut. Mani miktimon egek Pinjkop da yo yom do yan teban tok agit unjun dima timikgwit,

⁴⁰ nido kalip Pinjkop da yo wagil tagisi nin kisi da timitnejan do nandan kokwin kili agit. Kalip egipgwit amin gat ae nin gat kisi bisap kalon gwaljigi minisi egipnenj do nandagit.

12

Nin Yesu pakyanjsi kanek nandan gadan imnenj

¹ Unjun nandan gadat minjat aminyo kalip egipgwit unjun gikwem da yan nin pangwasinnek nandan. Yanjo, nin yo morap pabinj nip do an unjun yopman mudanek yokwi nin bangaldak unjun panj dagonejan. Anek timtim yanek dima yawogek Pinjkop da napbi gwapbo anenj do yagit unjon agipnenj.

² Yesu unjun nandan gadatnin dakon wasok ae wasip, do dabilnin Yesukon gin tanakwan kanek egipnenj. Unjun don kisik kisik madepsi egipdisat yan nandanek tilak kindap dakon mayagi do nandaba kik dima anek tepmi panek kimakgit, da abisok Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamo da amin tet do yikdak.

Pinjkop da nin panjkilek ak do jigik nimisak

³ Ji pakyanji nandani. Yokwi pakpak amin da Yesu anpak yokwisi an iminjakwa tebaisi akgit. Ji unun do nandanek tapmim yawot dima ani, ae butji dima yawotjak.

⁴ Asi, ji yokwi unun pabik do emat madepsi awit, mani emat anakwa yawisi kinda dima mawit, don mokdan.

⁵ Ae Pin kop da ji dakon but pan teban asak do gen yagit unun kili intawit, ma? Ji monjino ni yan dayinek yan yagit:

“Monjino, Amin Tagi da gak an kilek ak do jigi gaban kan, unun do yo isali yan dima nandaki, ae gen tebai gayinban unun do tapmingo dima mosak.

⁶ Nido, Amin Tagi da amin morap but dasi galak tan yomisak unun pan kilek ak do jigi yomisak, ae amin morap monjino ni yan yoyinek timikdak unun si baljosok.”

⁷ Ji tebaisi agakwa Pin kop da ji pan kilek ak do jigi damjak. Dat kinda da monji an kilek ak do asak unuden gin Pin kop da jikon yan gin asak. Namin monji kinda datni da dima an kilek asak?

⁸ Pin kop da monjini kisi morap pan kilek asak. Ae dima pan kilek asak kan, monjinisi dima ekwan. Kan ji gwamda yombem da ekwan.

⁹ Ae mi ktimon datnin do nandani. Unun da nin pan kilek ak do jigi niminjakwa nandano wukwan yomguman. Yan agiman do wupnin dakon Datni da nin pan kilek asak bisapmon unun do madepsi gawak iminek egip egip abidonejsi.

¹⁰ Mi ktimon datnin da bisap pisipmisok iyi da nandak nandak da aripmon nin pan kilek awit. Mani Pin kop da iyi telagi egisak do ninyo kisi yan gin telagi egipnenj do anek nin pan puluganej pan kilek asak.

¹¹ Dat da nin pan kilek ak do jigi nimisak bisapmon nin kisik kisik dima aman, nin butjik paman. Mani don pan kilek agit dakon bami koman, unun anpak kilegisi gat ae but yawot gat nimisak.

Nin tapmim panek tebaisi atnej

¹² Yan do, kisitji alek tanbi unun pan enagek pi ani, ae njakji tapmimi mini pan teban anek

¹³ “kosit kilegikon agipni.” Yan ani kan, kandapji wagil dima yokwi tokdan, aeni kilek tokdan.

¹⁴ Amin morap gat yawori egip do pi tebaisi ani. Ae telagisi egipni. Telagi dima egipni amin unun Amin Tagi dima kokdan.

¹⁵ Pakyanji kan kimotni. Jikon da kinda manek Pin kop dakon nandan yawotni di yipman dekan. Ae jikon da kinda kindap isipmi da yan kwanjek yokwi panalon

anjaban amin morapmi di panjupal aban Pin kop manji di ibam.

¹⁶ Amin kinda yumabi anpak asak do kan kimotni. Bo amin kinda Iso da Pin kop manji ingut unudenj asak do kan kimotni. Unun jap bisap kaloj noknogi unun timit dogin anek yo kabini monji mibiltogi amin da timiri unun kisi ingut.

¹⁷ Disi nandan, don yo kabini unun timit do nandagit, mani dima timikgit. Gisamni ae timit do kunam takgit, mani but tobil anek gisamni timitjak dakon kositni dima tan ingut.

Nin Jerusalem Kwen Kokup tosok unuden kili obiman

¹⁸ Israel amin da Sinai Kabap kiwit ji unudenj dima an. Unun kabapmon kinjek yo dabil da pindakgwit, ae mirak panek nandawit. Unuden kindap madep sogit, ae pilin tuk masi masimi agit, ae mirim tebaisi agit unun pindakgwit.

¹⁹ Anek kwen kinda madepsi yanakwan amin kinda da gen yagit. Yanakwan minat aminyo pasol pasol madepsi nandanek bisit tebaisi yan yawit, “Gen di gat nandak do pasalgoman!”

²⁰ Pin kop da gen yoyigit unun do pasalgwit. Gen unun yan:

“Amin bo bit kilap yo kinda kabapmon wigisak kan tipnanj anakba kimotjak.”

²¹ Yo unun pindakgwit unun do madepsi pasal nimnimigek Moses yan yagit: “Nak nimnimigek madepsi pasoldot.”

²² Mani ji yo unudenon dima abinj altawit. Saion Kabapmon kili apgwit. Jerusalem Pin kop egip egipmi ton dakon kokup pap Kwen Kokup tosok unuden kili apgwit. Unuden anjelo tausen morapmisi da muwugek kisik kisik an.

²³ Ji Pin kop dakon monji gwayoni mibiltogi man morapni Kwen Kokupmon mandabi unun dakon muwut muwut madepmon apgwit. Pin kop, amin morap dakon gen kokwin aminon apgwit. Amin kilegi dakon wup kabikon apgwit. Unun amin Pin kop da pan kilek aban gwaljigi minisi awit.

²⁴ Yesu sanbek sanbek kalugi dakon binap aminon apgwit. Ae Yesu dakon yawi mumunni mawiron apgwit. Unun yawi da yokwinin wiririkdak, do unun Abel dakon yawi yapmandak. Abel dakon yawi da kobogi timit do yosok.

Kan kimotni

²⁵ Kan kimotni. Pin kop da gen yosok unun nandak do dima kurak toni. Kalip Moses da on mi ktimon Pin kop dakon mama

gen yoyinban geni nandak do kurak tawit bisapmon, iyi kutnañek kigik dakon kosit dima tan yomgut. Do yanñi nandani, abisok Piñkop da Kwen Kokupmon da mama gen niyisak, unun manji imneñ kan, nin panjkutnañek kigik dakon kosit minisi.

²⁶ Kalip Piñkop da gen yanban miktim wudip agit. Mani abisok yan teban tok anek yan niyisak:

“Bisap kinda gat miktim ankwakwalitdisat.

Ae miktim gin dima, kundu yo kisi panjkwakwalitdisat.”

²⁷ Ae “bisap kinda gat” do yosok, do yan nandaman, Piñkop da miktim kunduyo kisi panjkwakwalitjak bisapmon yo morap iyi wasagit unun wiririkban pasildan. Anakwan yo aripmi dima panjkwakwaliri unun dagin tokdan.

²⁸ Piñkop da kila asak kokup unun abidagiman unun aripmi dima kwakwaliri, yan do anek ya yan iyineñ. Nin anpak iyi galak tosoq unun anek iyi nanñin gawak imineñ pasol pasol anek mani anenotneñ.

²⁹ Yanñi aneñ, nido

“Piñkopnin unun kindap tebaisi,
do yo yokwi morap soñ pilik mudokdisak.”

13

Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomneñ

¹ Ji panmuwukbi notji do but dasi galak tan yomyom anpak dima yipman detni.

² Jikon amin kinda dima nandan iman amin kinda apban kan, unun abidok do dima inñoni. Kalip amin diwari da aminsi ban timikgaman yan nandawit, mani anelo ban timikgwit.

³ Amin dam tebanon ekwan amin do dima inñan yomni. Nin unun gat kisi dam tebanon ekwaman yan nandani. Ae uwal da jigi yoman amin unun do dima inñan yomni. Ninyo kisi da jigi unun paman yan nandaneñ egipni.

⁴ Minjat eyo anpak unun yo madepsi kinda, do amin morap kisi da unun do nandaba wigakwan kilani anakwa gwaljigi minisi tosak. Nido Piñkop da yumabi anpak mibili mibili an amin unun kobogi yo yokwisi an yomdisak.

⁵ Monen dakon galaktok jikon dima tosak. Yo tan niman unun aripninon ton yan nandani. Nido Piñkop da yan kili niyigit:

“Gepman dekgo gaga dage aripmi dima egipdisal.”

⁶ Yanño, nin nandan teban tanek yan yoman; “Amin Tagi panpulugokno egisak,

do yo kinda do dima pasolben.
Amin da aripmi dima abin nepni.”

Nin Yesu yol do dima mayak toneñ

⁷ Kila aminji kalip Piñkop dakon gen dayiwit unun dima inñan yomni. Anpak awit dakon bami unun do nandaneñ nandan gadat awit unun yolek yan gin egipni.

⁸ Yesu Kristo unun kulabigi mini apma, ae abisok, ae don egi anan kikdisak teban.

⁹ Yanño, amin da gen njwakñwari di dayin dekba nandan gadatji di witdal kwam. Nin Piñkop dakon nandan yawotni yipno unun da butnin panjteban aban aneñ. Jap noknok dakon gen teban yolyol anpak da amin dakon but aripmi dima panjteban asak. Unun anpak da amin kinda aripmi dimasi anpulugokdisak.

¹⁰ Mukwa sogok amin da yo danñwi ton altakon dapi unun ban non. Mani nin altanin njwakñwari kinda tosoq. Unun altakon mukwa sogok amin da jap aripmi dima noknogi.

¹¹ Mukwa sogok amin dakon mibitok amin da sipsip ae bulmakau dakon yawini yokwi wiririt do Yut Buri Telagisi unungwan pawigisak, mani bami yut yomayo da wanga soson.

¹² Yanñin Yesu dakon yawini da minjat aminyo panjelak aban telagisi ani do kokup pap dakon yoma kaga da wanga tepmi pagit.

¹³ Yanño, nin kisi yut yomayo da wanga kineñ unun da mayagi pagit ninyo unuden gin panen.

¹⁴ Nido on miktimon nin dakon kokup pap toktogi kinda dima tosoq. Mani kokup pap kinda don noman tokdisak nin unuden kineñ dosi nandaman.

¹⁵ Yanño, nin yipman deri mini Yesu da manon Piñkop anksis in kimotneñ. Yan aneñ unun da gen dulumnin dakon paret asak.

¹⁶ Minjat aminyo do anpak tagisi anyomni, ae notji panpulugok do yo kabisi ban notji do yomin yomin ani. Unun anpak do dima inñoni, nido unun paret kinda, Piñkop da unun do galak tosoq.

Piñkop da nin panpuluganban tagisi egipneñ

¹⁷ Kila aminji kilasi an unun don pi awit dakon mibili Piñkop iyikdan, do gawak yomineñ geni guramitni. Yan ani kan, kisik kisigon da pini akdan. Mani butjik pani kan, unun da ji dima panpulugokdisak.

¹⁸ Ji nin do bisit ani. Piñkop da dabilon butningwan gwaljigi mini yanñi nandaman, ae yo morapmon anpak kilegisi banñin ak do nandaman.

¹⁹ Nak jikon tepmisi tobił opbenj do bisit anj kimotni.

²⁰ Amin Taginin Yesu, sipsip dakon Kila Amin madep, unjun da sanbek sanbek dagok dagogi mini unjun anjeban ak do yawini parekgit. Unjun Pinjkop da kimoron nan aban pidagit. Abisok Pinjkop but yawot ami da

²¹ Ji panjtagap aban egip egipjikon yo tagisi morap da tujanj daba iyi dakon galaktok yol kimotni dosi nandisat. Yesu Kristo da pi agit do anjek unjun da ninon pi aban anjak morap iyi galak tosok unjun anj mudonej. Tilimni dagok dagogi mini tanj anjanj kikdisak, do mani anjisinj kimotnejan. Unjun asi.

Mibi gen

²² Not kabi, nak ji dakon but panjeban ak do gen on mandanjan damisat unjun do mirak pakyanjsi yopni, nido gen on mandisat unjun dubagisi dima.

²³ Ji yanj nandani, notnin Timoti unjun dam tebanon nanj yipba kili kigit. Nagon tepmi apjak kanj, nit ji dandak do apdenj.

²⁴ Nin dakon gildat tagi yipno kila aminji gat ae Pinjkop dakon minjat amin kabini kisikon abisak. Ae amin kabi Itali miktim yipmanj apgwit unjunyo kisi gildatni tagi yipba jikon abisak.

²⁵ Pinjkop dakon nandanjan yawotni ji kisikon tosak do bisit asat.

Papia Jems da Mandagit

But piso gen

Papia on Yesu dakon padige Jems da mandagit. Jems unun Yesu yolyol amin Jerusalem egipgwit dakon kila amini egipgut. (Yabekbi 15.13 unudon koki.)

Jems da on papia mandagit unungwan Pinjkop dakon minjat aminyo da ni anpak tagisi ban yolek ani dakon gen tagisi morapmi mandagit. Minjat aminyo da nandak nandak tagisi ban timigek ae Pinjkop dakon gen pakyanji abidan kimotni do tilak gen morapmi mandagit.

Jems da gen tebai yan yosok: Yesu nandan gadan imjak amin isal egipmi mini. Amin do anpak tagisi ban an yomin kimotjak, unun da gak nandan gadat tebaisi asal yan minjat aminyo yoliban kokdan.

Nin panjkwalon tebaisi atnej, yan anek Pinjkop gat tagisi egipnej (Kilapmi 1.1-18)

¹ Nak Jems, Pinjkop ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon oman amini. Papia on Israel amin 12 kabi ji kokupji yipmanek miktim njakjwarikon kiwit da ekwan ji do mandan yipbo obisak. Gildat tagisi.

Panjkit da nin panjeban asak

² Not kabi, panjkilit mibili mibili altan damni bisapmon butjik kinda jikon dima tosak, kisik kisik dagin jikon tosak.

³ Nido ji nandan, yo noman tanek nandan gadatji panjkilikdak, unun da tebai agek jigi guramitnej dakon anpak panalon asak.

⁴ Toktogisi tebaisi agek jigi guramitni, yan anakwa unun anpak da jikon teban tosak. Yan anek Pinjkop dakon anpak kinda do wadak wadak dima ani. Anpakji da tagisi ae kilegisi akdisak.

Nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak amin unun bisit asak

⁵ Ji da binapmon amin kinda nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak kan, Pinjkop da nandak nandak imjak do bisit asak, anjakwan Pinjkop da imdisak. Pinjkop da amin morap do yo morapmi yomisak, ae bisit iyan amin do yanba yokwi tok dima an yomisak.

⁶ Mani unun amin nandan gadatsi anek Pinjkop do bisit asak. Nandan gadatni timisok di yipman degek "Pinjkop da unun namdisak bo dima" yan dima nandisak. Nido amin but bamot an unun tap pakbi mirim da pisonakwan tamalikgan unun yombem.

⁷ Unuden amin Pinjkop da yo kinda namdisak yan dimasi nandisak.

⁸ Unun amin dakon nandak nandakni yo dikon di yopman yopman asak, anek anpak morap asak unun kosit nan gin kanjek dima agisak.

Yoni mini amin gat ae yoni morapmi amin gat dakon gen

⁹ Not kinda yoni mini kan, kisik kisik tagi asak, nido Pinjkop da dabilon man madepni ton da egisak.

¹⁰ Ae yoni morapmi amin Pinjkop da mani abin yipmandak, do kisik kisik tagi asak, nido jarej da biripmikwan unun da tilak kimotdan.

¹¹ Gildat da wisak bisapmon gildat tepmisi wusijek jon pindakban kibidan mudon. Jon dakon jareji man mudanakwa, tilimni tagisi unun wagil pasilgan. Unuden gin yoni morapmi amin pini mibili mibili sigin anek kimot akdan.

Pinjkop yo tagisi an nimijek yokwikon dima panjkisak

¹² Panjkewal morap noman tonjon jigi guramijek tebai akdak amin unun kisik kisik tagi asak. Nido panjkilit morapmon tebai atjak kan, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tan imjan unun do egip egip dakon pelit tim tilimi ton yom do yan teban tok agit, unun imdisak.

¹³ Yokwi ak do panjkilit noman tan iba "Pinjkop da anjkilikban asat" yan amin kinda da dima yogogi. Nido, yokwi da Pinjkop aripmi dima anjkilitjak, ae Pinjkop da amin kinda yokwi asak do dima anjkilikdak.

¹⁴ Mani, nin kalon kalon dakon but dakon galaktok yokwi da panjkilikban yokwi agak dakon galaktok noman tosak.

¹⁵ Unun but dakon galaktok yokwi unun minjat kinda da monji kwapmi awildak yombem da don yokwi analon aban noman tosak. Ae yokwi da si tagosok bisapmon kimot analon asak.

¹⁶ Notnonisi, ji bikbik iba yokwi ami da ji di panjkilikban.

¹⁷ But galak dakon yo morap tagisisi unun Dat da yopban kwen da pan. Dat, kundukon tenjenj morap wasagit amin, unun anpakni kulabik dimasi asak. Unun gildat panjopmon yo dakon wupni dubak ton da ae don pisip ton unun yombem dima.

¹⁸ Unun yo morap wasagitwan amin nin da wukwini egipnej do anek iyi dakon galaktok yolek gen bami niban minjat monjini dagagiman.

Nin Pinjkop do bamisi nandan gadan imaman kan, anpak tagisi kisi anen

*(Kilapmi 1.19-5.6)**Nin geni nandanjek guramitneŋ*

¹⁹ Not kabino, pakyarŋsi nandani. Ji morap gen nandak do mirak pakyarŋsi yopni, mani gen tepmi dima yoni, ae butjap tepmi dima nandani.

²⁰ Nido, amin dakon butjap da Piŋkop dakon anpak kilegi dima anjalon asak.

²¹ Yan do anek anpak inani mibili mibili gat ae anpak yokwi morap jikon madepsi ireŋ tosok, unun wiriritni. Anek disi do nandaba piŋakwa egek Piŋkop da gen unun butjikon kwaokgit unun nan abidoni. Gen unun da ji yokwikon ban tagi timitjak.

²² Mani gen unun isal dogin dima nandani, si guramitni. Isal dogin nandan kan, disi ban panjkewalgaŋ.

²³ Amin kinda Piŋkop gen isal dogin nandanek dima guramikdak kan, unun amin kinda da wupni pakbi idapmon kosok unun yombem.

²⁴ Unun iyi dakon tomno dabilni kosok, mani kinjek tomno dabilni unun nianen unun tepmisi intosok.

²⁵ Mani gen teban gwaljigi minisi unun da yokwi dakon tapmim tuwilek nin pulugaŋ nipmandak, do amin kinda da unun gen teban pakyarŋsi kanban pisanjakwan geni dima inŋanek guramitjak kan, Piŋkop da unun amin anpulgatjanwan pi morap asak unun tagisisi noman tokdan.

²⁶ Amin kinda “nak Piŋkop gawak imim silip an kimokdot” yan nandisak, mani gen kagani dakon kila tagi dima anek gen yokwi morapmi yosok kan, unun amin iyi nan top anjekwaldak, ae Piŋkop gawak imim dakon silip asak unun yo isalisi.

²⁷ Piŋkop gawak imim dakon silip Piŋkop Dat da kanban gwaljigi minisi ae gulusuŋni mini asak unun yan: Nin minjat monjiyo meŋ datyoni kimakbi gat, ae sakwabat gat do nandak nandak anek panpulganeŋ jigini guramitneŋ, ae nin dakon anpak kila tagisi aneŋ, anapno miktim on dakon anpak yokwi da panupbal aban Piŋkop da dabilon inani dima egipneŋ.

2*Nin amin morap kisi do anpak aripsi gin aneŋ*

¹ Not kabino, Amin Taginin Yesu Kristo tilimni madepsi, unun nandan gadar iman, do amin kinda do anpak tagi anek ae kinda do manji imni kan unun tagi dima.

² Amin kinda yik imalyo tagisi ban panjek ae kisit tamikon sip gol nan wasanbi kinda yipmanek ji dakon muwut muwut yutjikon

wigakwan yoni mini amin kinda imalni daganbi ae yokwisi kinda ununyo kisi wugisak,

³ anjakwal ji da anpak tagi amin yik imalyo tagisi ban pak unun do an imineŋ yan iyan, “Gak obin on tamo tagisikon yikgi”, ae yoni mini amin yan iyan, “Gak amodon akgi” bo ae “Nak da kandap da kapmatjok mibilikon yikgi” yan iyan kan,

⁴ amin diwari tagi ae diwari yokwi yan nandan yan asak. Yan anek ji kokwin amin daganek nandak nandak yokwikon da kokwin an.

⁵ Not kabino nandani. Miktim amin da dabilon yoni mini ekwan amin, unun banŋin Piŋkop da nandan gadat madepsi tugan yomijakwan egipni do kili manjigit. Kalip yan teban tok yan agit, amin but dasi galak tan iman unun yopban iyi amin kila asak da kagagwan egipdan, do yoni mini amin iyi amin kila asak da kagagwan egipni do kili manjigit.

⁶ Mani ji da yoni mini amin unun nandaba piŋban yoman. Namin da pabin depmanek jigi damineŋ ji timik gen pikon depmanan? Unun yoni morapmi amin dagan anpak unun an.

⁷ Piŋkop da Kristo dakon mani tagisi jikon yipgut, nan namin da unun do nandaban piŋakwan jigilak gen yon? Unun yoni morapmi amin dagan yon.

⁸ Piŋkop unun kila amin madepnin, unun da papianikon gen teban kinda ningut da yan yosok:

“Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

Ji gen teban unun but dasi guramitni kan, ji anpak tagisi an.

⁹ Mani amin kinda do anpak tagi anek kinda yum koni kan, unun yokwi an. Anjakwa gen teban unun da yan nolidak, ji gen teban tuwil tuwil amin.

¹⁰ Amin kinda Piŋkop dakon gen teban morap kisi guramigek kalonji kinda nanŋin kirinikdak kan, unun amin gen teban morap kisi kirinikdak da arip gulusuŋni ton.

¹¹ Nido, Piŋkop da yan yagit:

“Minat eyo kili abi, ji yumabi anpak dima ani.”

Ae yan kisi yagit:

“Ji amin dima dapba kimotni.”

Do yumabi anpak dima agil, mani amin kinda anjakbi kimakgit kan, gak gen teban morap tuwil tuwil amin kinda dagagil.

¹² Piŋkop da anpakji kokwin asak bisapmon unun ji pulugaŋ depmandak dakon gen teban unun do nandanek kokwin akdisak. Do ji unun do nandanek amin do

bupmi nandanek toktogisi gen yogokji gat ae anpakji gat dakon kila tagisi ani.

¹³ Nido amin kinda amin do bupmi dima nandagit kan, Pinjkop da gen pikon kokwin asak bisapmon bupmisok kinda dima nandan imdisak. Mani amin do bupmi nandagit amin unjun gen pikon teban tokdisak.

Nandan gadat anpak tagi dima panalon asak, unjun nandan gadat yo isali

¹⁴ Not kabino, amin kinda da “Nak Kristo nandan gadan imisat” yan yosok, mani anpak tagi dima asak kan, nandan gadat unjuden da yokwikon ban tagi abidosak? Unjun dimasi.

¹⁵ Panmuwukbi notnin kinda bo ae saminin kinda imalni yokwi gin, anjakwan japni mini kan,

¹⁶ jikon da kinda da yan iyisak, “Butgo yawori tanakwan panji njanali egipbi, ae kin jap nanej butgo tugosak”, mani imal bo jap dima imisak. Isal gen gin iyik unjun da nian anpulugosak?

¹⁷ Nandan gadat dakon anpak kisi yan gin. Nandan gadat isal tanek anpak tagi kinda dima noman tosak kan, unjun yo isali.

¹⁸ Mani amin kinda da yan yosak, “Amin diwari nandan gadat anakwa amin diwari anpak tagi an.”

Yan yanban kobogi yan yokdisak, “Gak nandan gadat anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nak nianon da gak dakon nandan gadat koken? Mani, nak dakon anpak tagi da nandan gadatno golikdisak.”

¹⁹ Gak “Pinjkop kalonj dagin egisak” yan nandan gadasal. Unjun tagi. Mani korj yo kisi yan gin nandan gadanek madepsi nimnimikgan.

²⁰ Nandan kokwingo tagi dima amin, gak nandan gadat gin anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nandan gadatgo unjun yo isali. Gak gen on dakon mibili nandak do nandisal? Kan, nandaki,

²¹ kalip babiknin Abraham da monji Aisak altakon yipmanek Pinjkop do paret aban Pinjkop da yo agit unjun kanek amin kilegi yan iyigit.

²² Pakyanji nandaki. Abraham dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi unjun kalonj gadagimal, anjakwan unjun anpak tagi da nandan gadatni aripmisi agit.

²³ Do Pinjkop gen papiakon gen kinda tosoq unjun bami noman tagit. Gen unjun yan:

“Abraham unjun Pinjkop do nandan gadat aban, Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.”

Ae amin da Abraham do Pinjkop dakon notnisi yan iyiwit.

²⁴ Do yanji nandani, amin kinda isal nandan gadat dogin Pinjkop da amin kilegi yan dima iyisak. Amin kinda anpak kilegi asak unjun do nandanek amin kilegi yan iyisak.

²⁵ Yanjin kosit oba minat Reap da amin panman ak amin bamot unjun uwal da dapni yan do panjisibinej yabekban kosit njaknjwat nanj tobil kigimal, do Pinjkop da minat kilegi yan iyigit.

²⁶ Nin nandaman, amin kinda wupni kili yipman dekgit kan, unjun amin kili kimakgit. Yanjin, amin kinda nandan gadat anek anjagon dima yipmandak unjun amin nandan gadatni kili kimakgit.

3

Nin gen yogoknin dakon kila tagisi aney

¹ Not kabino, jikon da amin morapmi da Pinjkop gen yoyindet pi ak do nandak nandak dima ani. Nido ji nandan, Pinjkop da minat aminyo dakon anpak kokwin asak bisapmon minat aminyokon yoyindet pi an amin unjun pakyanji kokwin akdisak.

² Nin kisi morap gulusuj morapmi aman. Mani amin kinda gen kagani dakon kila anek gen yokwi kinda dima yosok kan, unjun amin gwaljigi minisi, ae unjun da giptim diwat morapni kisi kila tagi asak.

³ Os da nin dakon galaktok yolek kosit agipni do gen kaganikon ain tim yopmangaman. Yan anek giptimni kisi iligapno nin dakon galaktok yolek akwan.

⁴ Ae tap wakga yo kisi do nandanej. Tap wakga unjun yo madepsi daman, ae mirim madepsi da pisonjakwan tap idapmon agisak. Ae tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik unjun monijisikok. Mani tap wakga awildak amin timi kindakon kik do asak kan, unjun tap wakga dakon yo unjun antobil tobil anjakwan dukwan kik do nandisak unjudon kisak.

⁵ Unjuden gin, gen kaga unjun giptim dakon diwari moningok kinda, mani iyi dakon man awigek yo madepsi do yosok.

Kindap moningok kinda da sonjek madepsi anek koron sonjek kindap morap tagini sosak.

⁶ Gen kaga unjun kindap kinda, yokwini unjun madepsi daman. Unjun da kindap tepmisi kwanj sosok unjun da tilak anpak yokwi mibili mibili panalon anek egipn gin madepsi panupbal asak. Ae Sunduk Tipdomon egisak unjun da amin da gen kagakon kindap unjun yipban sosok.

⁷ Amin da jon kilap mibili mibili gat, ae minam, ae tunjon amin, ae tap idapmon yo morap ekwan unjun timigek yo unjun kilani anakwa unjun da kisiron ekwan.

⁸ Mani gen kaga unjun tapmimni madep do amin kinda da iyi dakon gen kaga kila aripmi dima asak. Bisap morapmi gen kaga gen yokwi morapmi yosok. Unjudon amin dadpad marasin yokwi madepsi tugawit da tonj.

⁹ Gen kagakon da Amin Tagi Datnin anjisamanj, Mani bisap diwari nin da minjat aminyo Pinjkop da iyi yombem wasagit unjun jobit yomamanj.

¹⁰ Gisam yomyom gat ae jobit gat kisi unjun gen kaga kalonjon dagin noman tomal. Not kabi, unjun tagi dima.

¹¹ Pakbi dabil kalonikon da pakbi si noknogi ae amin da dima noknogi yo kisi aripmi tagi potpori?

¹² Not kabi, pik kindap da olip sop tagi potni? Ae wain nap da pik kindap dakon sopmi tagi potni? Yangin pakbi isipmi da pakbisi aripmi dima dagoni.

Nandak kokwini tagisi amin da anpak tagisi akdisak

¹³ Ji da binapmon nandanj kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi amin kinda egisak kanj, unjun amin bisapmi bisapmi anpak tagisi asak, ae nandanj kokwini tagisi do iyi dakon man dima awigisak. Yanj anjawan amin da kanjba amin nandanj kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi asak.

¹⁴ Mani ji tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok anj kanj, ae bisapmi bisapmi ji disi dakon man pawigik do kosit wusik anj kanj, nandanj kokwin tagisi gat ae nandak nandakji tagisi gat do kisik kisik dima ani. Top anjakwa anpakji da gen bam di abinj yipban.

¹⁵ Nandanj kokwin yokwi unjudon Kwen Kokup da dima pisak. Unjun on miktim dakon yo gin. Unjun Pinjkopmon da dima abisak, Sunduk da anjalon asak.

¹⁶ Nandani, tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok anj bisapmi bisapmi iyi dakon man pawigik do kosit wusik anj amin da binapmon pidok pidok madepsi noman tosok, ae anpak yokwi morap unjudon da noman tonj.

¹⁷ Mani amin nandanj kokwin tagisi Kwen Kokupmon nani banj timikganj unjun da anpak yanj anj: Mibilok nandak nandak gwaljigi mini unjun yolgan, ae unjun da burjon amin gat but kalonji ekwanj, ae anpak yawori anj yomanj, anj kanj bisi egek amin diwari dakon gen nandanj ekwanj, ae amin do bupmisi nandanj yominjek anpak tagisi anjomanj. Unjun amin morap kisi do anpak tilak kalonikon gin anjomanj. Ae jamba but anpak dima anj, unjun anpak tagi yol kimokgonj.

¹⁸ Nin but kalonj ekwamanj kanj, unjun jap yet kwaokgamanj yombem. Do unjun but

kalonj anpagon jap da pigaga kwonj unjun da tilak anpak tagisi da egip egipninon noman tokdanj.

4

Miktim dakon anpak do galak tonj amin unjun Pinjkop dakon uwalni

¹ Gen emat gat ae butjap ukwayityo binapjikon noman tonj unjun mibili nido noman tonj? Unjun yokwi dakon but suligik dakon anpak mibili mibili butjikon emat anj, unjun da gen emat ae butjap ukwayityo panjalon anj.

² Ji yo timit do nandanj, mani dima timikganj, do ji amin dapba kimokgonj. Ji yo do pindak galaktok anj, anj unjun aripmi dima timitni, do butjap ukwayityo anj gen emat anj. Pinjkop da yo damjak do bisit dima anj, mibili yanj do anj yo dima timikganj.

³ Ae yo timit do bisit anj bisapmon yo dima timikganj, nido nandak nandakji kilegi dima tarjakwan Pinjkop bisit anj iman. Ji but dakon galaktok yokwi yolek giptimji da kisik kisik asak unjun dogin nandanj.

⁴ Minjat da eni yipmanjek kinj yumabi anpak asak unjun da tilak ji Pinjkop kili yipmanj dek mudanj. Nandani, miktim dakon yo do galagi nandisak amin unjun Pinjkop do kuragisi nandanj imisak. Unjun dima nandanj, ma? Nandani, on miktim not anjimisak amin, unjun Pinjkop dakon uwalni dagosok.

⁵ Pinjkop dakon papia da yanj yosok, "Wup unjun Pinjkop da nin da butgwan yipgut unjun yo morap yopmanj mudanjek iyi dogin galaktan kimotnej do nandisak." Gen unjun gen isali yanj nandanj, ma?

⁶ Mani Pinjkop da nin do nandanj yawot madepsi anj nimisak. Mibili yanj do anj Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

"Pinjkop da amin iyi dakon man pawikwanj amin yo ak do nandanj unjun dima ani do kosit sopmanj yomisak, mani amin iyi do nandaba panj unjun nandanj yawok yominjek yo tagi anj yomisak."

⁷ Do ji disi do nandaba pinjakwan Pinjkop da yongangwan egipni. Sunduk kosit sopmanj iminjakwa depmanj dek pasal kikdisak.

⁸ Pinjkop da kapmatjok kini, anj anj Pinjkop ji da kapmatjok apjak. Yokwi pakpak, amin da kisitni pakbikon suganjba kilegisi anj, unjun da tilak butjikon yo yokwi tonj unjun suganjba kilek tanj mudoni. Jamba but amin, butjikon nandak nandak yokwi tonj unjun wiririk mudoni.

⁹ But yokwi anj kunam morapmi tatni. Abisok jikgo yanjanj amin, kulabik anj kunam tatni. Abisok jikgo yanjanj amin, kulabik anj butji jik tarjakwa egipni.

¹⁰ Amin Tagi da dabilon disi do nandaba pini. Yan ani kan, Amin Tagi da ji pawigikdisak.

Nin amin do yanba yokwi tok dima anej

¹¹ Not kabi, panmuwukbi notji diwari do yanba yokwi tok dima ani. Amin diwari do yanba yokwi tok asak bo ae notni dakon anpak kokwin asak, unun gen teban do yanba yokwi tok anek gen teban kokwin asak. Ae gen teban kokwin asal kan, gak gen teban dima guramikdal, unun gen teban dakon kokwin agak amin dagal yan asak.

¹² Pinjop kalon dagin gen teban panjalon agit, unun kalon dagin Gen Kokwin Amin egisak. Ae unun kalon dagin minjat aminyo yokwikon ban tagi timitjak, ae tagi panupbal asak. Do gak namin da amin dakon anpakni kokwin asal?

Nin kwen wigik dima anej

¹³ Jikon amin diwari da yan yon: "Abisok bo anwa kokup pap kindakon kin monej ilit pi anek bilak kinda egipner. Yan anek monej morapmi timitnen." Yan yon amin ji do gen yipmanjat.

¹⁴ Ji gen unuden ban yon, mani anwa yo ni da noman toni unun dima nandan. Egip egipji mukwa da yan noman tanek bisap pisipmisok gin tanek wagil pasilgan unun yomben.

¹⁵ Ji yan gin yoni kan tagi, "Amin Tagi da galak tosagon nin sigin egek yo unun ak do nandaman unun anej."

¹⁶ Mani disi dakon man pawigek disi pi madep akdan unun do yon. Unun yokwisi.

¹⁷ Pakyanji nandani, amin kinda anpak tagisi kinda ak do nandanek dima asak kan, unun amin diwarini ton.

5

Yoni morapmi amin kobogi yokwisi timitdan

¹ Nandani! Yoni morapmi amin ji do gen yipmanjat. Kunam tagek yan tidoni! Nido jigi madepsi da jikon noman tan damdisak.

² Yo morapji gat ae tilimji gat kili miktan mudan. Ae imal morapji yo monin da kili nan mudan.

³ Golji gat ae silwasi gat unun manut an mudan. Unun manut da ji dakon yokwisi panjoman aban nomansi tenjokdan, anek manut da giptimji kindap da yan sonba sokdan. Mibi bisap kili ununjok noman tokdisak, anakwan ji isal dogin yo morap gat monej gat panmuwukgan.

⁴ Nandani. Pi monji da pigagasi jap pawit. Anakwa ji da yuman nogini diwari panjutnanek diwari gin yomgwit. Monej

diwat unun da Pinjop da anpakji yokwi unun dakon kobogi damjak do madepsi yan tidon. Ae pi monji unun dakon bupmi kunamyo da Amin Tagi Tapmin Ami da miragon kili pigigit.

⁵ Miktimon egipgwit bisap morapmon ji yo tagi tagi morapmi timigek disi dogin nandanek kisik kisik anek egipgwit. Jap morapmi nanek madepsi tagawit, do dikba kimotni dakon bisap kili noman tak.

⁶ Amin kilegi gen yan yominek kili dapba kimakgwit. Unun iyi kutnok do yo kinda dima awit.

Nin tebai agek bisit anek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

(Kilapmi 5.7-20)

Nin jigi guramigek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

⁷ Do not kabi, butji yawori tanakwa jigi guramigek Amin Tagi da ae apjak unun do jomjom ani. Disi nandan, pigagani ton amin unun jap tagisi kwokdan unun do jomjom anegisak. Unun butni anteban anek yawori egek jomjom anakwan sikak gildatyo da pini anakwal don bani pasak.

⁸ Jiyo kisi butji yawori tanakwa jigi noman tan daman unun guramini, nido Amin Tagi da apjak bisap unun kwan tosok.

⁹ Not kabi, notji do yanba yokwi tok dima an an ani. Pinjop da gen pikon di depban. Nandani, Gen Kokwin Amin Madep yoma kakagon akdak.

¹⁰ Not kabi, kombi amin kalip Amin Tagi da manon yan tenjok awit unun do nandani. Uwal da yo yokwisi anyomgwit, mani butni yawori tanakwa jigi unun guramikgwit. Ji unun dakon anpak timigek yolni.

¹¹ Nandani, nin yan yoman, "Amin butni panteban anek yawori egek jigi guramikgan unun Pinjop da gisamikban kisik kisiksi ekwan." Jop dakon geni kili nandawit. Unun butni anteban anek yawori egek jigi morap noman tan imgwit unun guramikgit. Disi nandan, don Amin Tagi da anpak tagisi an imgut. Asi nandaman, Amin Tagi da amin nin do but dasi galak tan nimisak, ae bupmi madepsi nandisak.

Gen yan panteban ak dima ani

¹² Not kabi, gen madepsi kinda unun yan: Ji Kwen Kokup bo miktim bo ae yo di da manon genji dima yan panteban ani. Yo kinda ak do nandan kan "Asi" yan gin yoni. Mani dima ak do nandan kan "Dima" yan gin yoni. Genji yo di da manon yan panteban aba Pinjop da kobogi yokwi di daban.

Amin kilegi dakon bisit unun tapmimi ton

¹³ Jikon da kinda jigi pasak kan, Pinjkop do bisit asak. Ae kinda dakon but kisik kisik nandisak kan, unun Pinjkop dakon man anjksik do kap yosak.

¹⁴ Jikon da kinda sot asak kan, panmwukbi dakon kila amin yan yoba opni. Abijek Amin Tagi da manon bit nelak giptimikon son imijek Pinjkop da anjmuluganban kilek tosak do bisit ani.

¹⁵ Pinjkop do nandan gadanjek bisit ani kan, Amin Tagi da sot amin unun anjmulip anjek aban pidokdisak. Ae yokwi agit kan, Amin Tagi da diwarini wiririk injak.

¹⁶ Yando, ji kalon kalon diwarisi Pinjkop dakon minjat aminyokon yanjkwok ani. Anjek ji kalon kalon Pinjkop da amin diwari panpulugosak do bisit ani, anjkwaw Pinjkop da ji panmulip asak. Amin kilegi kinda da bisit asak kan, bisitni unun tapmimi ton, ae amin diwari tagisi panpulugogi.

¹⁷ Elaija miktin amin nin yombem. Mani sikak dima mosak do bisit tebai anjakwan, sikak dima manjakwan bilak 3 ae kanek 6 agit.

¹⁸ Don bisit aeni anjakwan kundu da sikak yipban manjakwan pigaga jap aeni kwawit.

Kosit yipman dekgit amin abidan anopner

¹⁹ Not kabino, jikon da kinda Pinjkop dakon gen bami yolyol kosit yipman degakwan amin kinda da abidan aeni anopjak kan,

²⁰ unun amin anjak tagisisi nan asak. Gen on do pakyanji nandani. Amin kinda yokwi pakpak amin kinda anjmuluganjek kosit yokwikon nan abidan Pinjkopmon ae anopjak kan, unun amin yokwi pakpak amin kimoron nan abidanjakwan kimot dima asak. Ae Pinjkop da yokwi pakpak amin dakon yokwini morapni yopman yomgut.

Papia 1 Pita da Mandagit

But piso gen

Pita unun Yesu dakon panjet 12 kabikon nani kinda da on papia unun Yesu yolyol amin jigi morapmi paba unun dakon nandan gadatni panjetaban ak do mandagit. Yan yosok, Yesu yolyol minjat amin Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do aeni nandani dosi yosok. Yesu kimagek kimoron da pidagit, anek aeni tobil ap do yan teban tok agit. Yan teban tok unun agit unun do nandanek apjak do jomjom ani.

Asi, Yesu yolyol amin jigi pan, mani jigi unun nandan gadatni panjilit do noman tonj. Do nandan gadat tebaisi abidan kimagek wigi Kristo da aeni tobil apjak bisapmon wigakwan unun bisapmon tomni tagisi timitdanj.

No Rule Pinjok dakon minjat amin kabisi agimanj, do anpak tagisi ban anek, yo tagisi abidok do nandanek jomjom aman unun abidonej

(Kilapmi 1.1-2.10)

¹ Nak Pita, Yesu Kristo dakon yabekbini. Papia on mandisat unun Pinjok dakon minjat aminyo ji uwal da jigi daba wasenji ki provins Pontus, ae Galesia, ae Kapadosia, ae Asia, ae Bitinia unudon kin kin awit da ekwan ji do mandisat.

² Kalipsigwan Pinjok Dat da ji kili nandan daminek iyi dakon minjat aminyo dagoni do kili manjigit. Unun Telagi Wup da panpuluganban egip egipji kisi Pinjok do parek iminek telak tanek Yesu Kristo dakon gen yol kimotni, anakwa Yesu dakon yawini da ji sugan depban Pinjok da dabilon gwaljigi mini ani, yan do anek ji kili manjigit.

Pinjok da nandan yawot madepsi an daminek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit asat.

Egip egip tagisi da nin do Kwen Kokupmon jomajek tosak

³ Nin Pinjok dakon man anksinenej, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjokni ae Datni. Nin do bupmi madepsi nandan nimgut, do Yesu Kristo kimakbi tamokon nan aban pidagit, anek unun kosiron da Pinjok da egip egip kalugi ningut. Ae egip egip kalugi wagil tagisi nin do anjoman agit unun abidonejsi yan nandanek jomjom anek ekwamanj.

⁴ Nin Kwen Kokup dakon egip egip abidonej do kili manjigit. Egip egip unun

aripmi dima tasik togi, ae Pinjok da dabilon gwaljigi minisi, ae mudok mudogi minisi. Egip egip unun Pinjok gat kisi Kwen Kokup egipnejen bisapmon abidonejen do Pinjok da kili manjigit.

⁵ Kristo nandan gadan iminjakwa Pinjok da tapmim madepnikon da ji panjutnosok. Unun da ji yokwikon ban timigeek panpuluganban tagisi egipni do nandisak, ae yo unun ak do nandisak unun mibi bisapmon nomansi aban tenjenokdisak.

⁶ Pinjok da yo unun akdisak, ji unun do nandanek kisik kisik an. Mani abisok bisap pispimisok dogin panjilit mibili mibili da noman tanj daminjakwa tepmi panj.

⁷ Pinjok da ji dakon nandan gadat anjilik kok do anek panjilit yum pindagakwan aban. Nin nandaman, gol unun yo tagisi, mani gol unun yo tasik togi, do ji dakon nandan gadat da gol yapmanjak ae wagil tagisisi. Amin da gol unun asi gol bo yan do kindapmon sojek anjilik konj. Do nandani, panjilit mibili mibili altan daba nandan gadatji tebaisi sigin tosak kan, mibi gildaron Yesu Kristo noman altosak bisapmon ji do kisik kisik nandan daminek man madep damdisak.

⁸ Ji Yesu dima kawit, mani but dasi galak tanj iman. Abisok dima konj, mani nandan gadan iminek but galaksi nandan. But galak unun da miktim dakon kisik kisik morap yapman mudosok. Unun gen kaginin da aripmi dima yan tenjenan mudogi. Dimasi.

⁹ Kristo nandan gadan iman do anek Pinjok da ji yokwikon ban timikdak.

¹⁰ Kalip kombi amin da Pinjok da abisok nandan yawok daminek jikon yo tagisi akdisak unun do yan tenjenok awit. Pinjok da nin yokwikon ban timitdisak unun dakon mibili nandak do pi madepsi awit.

¹¹ Kristo dakon Wup da kombi amin da butgwan yigek gen kagakon da Kristo da tepmi mibili mibili pakdisak anek don man madep pakdisak unun do yanjkwok agit. Anjakwan kombi amin da nandawit, "Ni bisapmon nin yokwikon ban timitjak amin apjak?" ae "Unun bisapmon ni yo da noman tokdisak?"

¹² Mani, Pinjok da yan yoligit, yo morap noman tokdanj do kombi gen yawit, unun da bisapmon dima noman toni. Abisok ekwan amin ji da bisapmon noman toni do yawit. Telagi Wup Pinjok da Kwen Kokup nan yabekban pigit unun da amin tapmim yoban Gen Bin Tagisi yan tenjenok anek Pinjok da yo asak do kili dayiwit. Anelo kisi Pinjok da ji do yo tagisi agit unun pindak nandanjo akdo tagisi nandanj.

Pinjop da telagi egipneŋ do yosok

¹³ Do bisapmi bisapmi nandak nandakji si panŋtagap anek egipni, anek disi do kila tagisi anek egipni. Yesu Kristo da noman altosak bisapmon Pinjop da nandan yawok damanek jikon yo tagisi unun akdisak unun do nandan gadat tebaisi anek jomjom ani.

¹⁴ Minjat monjiyo da gen guramit an unuder ani. Kalip nandak nandakji mini, do galaktok yokwi mibili mibili yolgwit, mani abisok anpak unun dima yolni.

¹⁵ Pinjop da ji kili yan dangut, unun telagi, do yo morap anikon jiyo kisi telagi egipni.

¹⁶ Nido Pinjop dakon papia da yan yosok: “Ji telagi egipni, nido nak telagi egisat.”

Tomni madep nan nin yuman nagit

¹⁷ Pinjop bisit iyineŋ “Dat” yan iyan. Dat unun da man timikgaman unun do nandanek kokwin dima asak. Nin kalon kalon da anpak aman unun pindagek nin kokwin asak. Do on miktimon egipni bisap morapmon, on miktim unun nin dakon kokupsinin yan dima nandani, ae Pinjop do pasalek unun da yongamwan gin egipni.

¹⁸ Nido disi nandan, kalip babikji da mibili mini dima nandan pisanek egipgwit jiyo kisi yanŋin egipgwit, mani Pinjop da ji yuman nanek unun anpagon ban pulugan deggut. Ae ji yum do miktim dakon yo si tasik togi silwa bo gol ban dima yuman nagit.

¹⁹ Kristo dakon yawi, tomni wukwisi nan yuman nagit. Kristo unun sipsip monŋ gwaljiŋi minisi.

²⁰ Pinjop miktim dima wasagit bisapmon, Kristo da ji yuman nosak do kili manjigit, ae abisok mibi bisap on ekwamanon, Pinjop da nin panpulugosak do Kristo yipban kili altan tenŋenagit.

²¹ Unun da ji panpuluganban Pinjop nandan gadan imgwit. Unun Pinjop da Kristo kimakbi tamokon nan aban pidanban man madep ingut. Do ji Pinjop do nandan gadat anek yo ak do yan teban tok agit unun do jomjom an.

Nin amin do but dasi galak tan yomneŋ

²² Ji gen bami yolgwit, yan anek disi Pinjop da dabilon gwaljiŋi mini awit. Anek Pinjop dakon minjat aminyo diwari but dasi galak tan yoman. Do abisok pi madepsi an kimagek but dasi galak tan yomin kimotni.

²³ Ji yan ani, nido egip egip kalugi Pinjopmon abidawit unun kimot kimori mini. Pinjop dakon gen dagok dagogi mini unun da egip egip kalugi unun analon asak.

²⁴ Pinjop da papiakon gen yan tosoŋ: “Minjat amin morap jon da yan bisap dubak dima ekwan,

ae man madepni da jareŋ da yan tepmi biripmigi monj.

²⁵ Mani Pinjop dakon gen toktogisi tan anan kisak.”

Gen unun jikon Gen Bin Tagisi yan tenŋenawit unun.

2

¹ Ji altok altok kalugi kili awit, do anpak yokwi morap yipman mudoni. Top yogok anpak gat, ae jamba but anpak morap gat, ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok gat, ae yanba yokwi tok morap gat unun kisi yipman mudoni.

² Monji njakjak kalugi mum do galagi madepsi nandan, unun da tilak mum tagisi, ae unudon yo yokwi kinda dima tosoŋ, unun Pinjopmon da abisak unun timit do galagi madepsi nandani. Mum unun da wupji anpuluganban Pinjop da egip egip kalugi unun danguron tagan madep ani ae tapmim pani, anek Pinjop gat tagisi egipni.

³ Yan ani, nido Pinjop da anpak ninon asak unun kili ankilik kawit, anek Amin Tagi unun tagisi yan kili nandawit.

Amin Tagi unun gwak egip egipmi tonj

⁴ Ji Amin Tagikon apni. Unun gwak egip egipmi tonj yombem kinda. Minjat aminyo da kanba yokwi aban maba kigit, mani Pinjop da kili manjigit, anek kanban tagisisi agit.

⁵ Jiyo kisi gwak egip egipmi tonj yombem, ae Telagi Wup da tapmimon Pinjop da panpuluganban iy i dakon yutni dagon. Yan aban ji Pinjop dakon telagi mukwa sogok amin kabini egek Yesu Kristo da manon paret ani. Unun paret Telagi Wup da ji panŋtagap aban Pinjop da paret si galak tosoŋ asak.

⁶ Unun do Pinjop da papiakon gen kinda yan tosoŋ:

“Nandani, yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidosot unun nak da kili manjigim.

Unun gwak tagisi ae tebaisi.

Unun abisok yipbo Saion kokup papmon tosoŋ.

Unun do nandan gadan imni amin mayaktok aripmi dima pakdan.”

⁷ Ji nandan gadat an minjat aminyo yanŋi nandan, Kristo unun gwak wagil tagisisi. Mani nandan gadat dima an amin, unun do Pinjop da papiakon gen yan tosoŋ:

“Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.”

⁸ Ae gen kinda yan tosoŋ:

“Ujun da tip da yan kosit obanikon tosoƙ, do amin morapmi kandapmi tidanƙe piligi pageƙ tasik tokdaƙ.”

Ujun Piƙkop dakon gen abin yipmanƙaƙ, do kandapmi tidanƙe piligi pokƙon. Kalip Piƙkop da yan ani do kili manjigit.

⁹ Mani, Piƙkop da ji kili manjigit. Ji Kila Amin Madep dakon telagi mukwa sogok amin kabini ekwan. Ji Piƙkop iyi dakon minat amin kabini ekwan. Egeƙ jikon yo tagisi morap agit unun dakon yan tenƙenok ani do yan damgut. Piliƙ tuk yipman degeƙ tenƙenok apni do yan damgut.

¹⁰ Kalip Piƙkop dakon minat aminyo dima egipgwit, mani abisok minat amin kabini ekwan. Kalip Piƙkop dakon bupmini dima abidawit, mani abisok kili abidan.

No Rule Minat amin diwari da binapmon pilik bamok kilegisi aneƙ

(Kilapmi 2.11-3.22)

Nin Piƙkop dakon oman monjisi egipnneƙ

¹¹ Notnonisi, ji on miktimon kokup nƙaƙwarikon amin da yan ekwan, ae binap amin yombem. Do yanƙi dayisat, ji but kalip dakon galaktok yokwi manji yomni. Ujun da wupji abin yip do emat asak.

¹² Ji Piƙkop dima nandaƙ iman amin da binapmon pilik bamok kilegisi ani. Asi, gulusuƙ aƙ do gen yan damdaƙ, mani anƙaƙji kilegi koni do don Piƙkop da minat aminyo gen pikon yop do apƙaƙ bisapmon Piƙkop dakon man anƙisikdaƙ.

¹³ Gapman mibili mibili dakon geni guramitni, nido Amin Tagi da yan ani do nandisak. Kila amin madep da ji dakon wukwisi egisak do geni guramitni,

¹⁴ ae provins dakon gapman dakon mibiltok amini kisi dakon geni guramitni. Kila amin madep da unun amin yabegok anƙaƙ yokwi aƙ amin do kobogi yokwi anyomni, ae anƙaƙ kilegi aƙ amin dakon man pawigini do yopgut da ekwan.

¹⁵ Piƙkop da anƙaƙ tagisi banƙin ani do nandisak. Yan aƙeƙ kaƙdo nandaƙ kokwini tagi dima amin da gen kagani sopmaneƙ gen dima yan damni.

¹⁶ Ji minat aminyo pulugaƙkwi da yan egipni. Mani “nin pulugaƙbi” yan nandaƙeƙ kin anƙaƙ yokwi mibili mibili di abam. Piƙkop dakon oman monji da yan egipni.

¹⁷ Amin morap kisi do nandaba wukwan yomni, aƙeƙ Piƙkop dakon minat aminyo diwari do but dasi galak taƙ yomni. Piƙkop do si pasaleƙ egipni. Aƙeƙ kila amin madep do man madep imni.

Nin Yesu Kristo dakon anƙaƙ yoleƙ tepmi paneƙ

¹⁸ Oman monji ji kila aminji dakon piƙbini egeƙ nandaba wukwan yomni. Nak kila amin tagisi ji do yo yawori anɗaman unun dogin dima yosot. Kila amin yo yokwi anɗaman unun kisi dakon piƙbini egipni.

¹⁹ Piƙkop dakon galaktok yolakwa isal dogin tepmi daba tepmi unun tagi pamanƙ yan nandani kaƙ, Piƙkop da unun do tagisi nandakdisak.

²⁰ Mani anƙaƙ yokwi anƙaƙwa dikba tepmi pani kaƙ, Piƙkop da ji do nandaban tagi asak? Ujun dima. Mani anƙaƙ tagi banƙ anƙaƙwa dikba unun do tepmi pani kaƙ, Piƙkop da yan do galak tosoƙ.

²¹ Piƙkop da anƙaƙ unuden yolni do yan damgut, nido Kristo ji panpulugok do tepmi pagit. Ji da yolni do anƙaƙ unun kili doligit.

²² “Unun yokwi kinda dima agit, ae top genyo kisi kinda dima yagit.”

²³ Amin da ibipgwit, mani kobogi dima yobipgut. Tepmi pagit, mani panɗubal ak do dima yagit. Ujun iyi nan Piƙkop yo morap kokwin kilegisi agak amin da kisiron yipgut.

²⁴ Kristo tilak kindapmon agkit aƙeƙ giptimni nan nin dakon yokwinin imegkit. Yokwi morap yipman mudanƙeƙ anƙaƙ kilegi yol kimotnneƙ mibili yan do aƙeƙ agit. Giptimni obisi anagakwa tepmi pagit unun da ji panmilip agit.

²⁵ Ji kisi morap sipsip kinda pasilgit da dima nandaƙ pisanƙeƙ agisak unun da tilak agipgwit. Mani abisok Sipsip Kila Amin Tagisikon tobil apgwit. Unun wupji dakon Kila Amin Tagisi.

3

Minat eyo dakon gen

¹ Unuden gin, minat eni toƙ unun esi dakon piƙbi egipni. Ae unun kabikon wili diwari Piƙkop dakon gen dima guramikƙaƙ kaƙ, minatni ji but tobil ani do gen dima yanakwa anƙaƙji tagisi banƙin pindageƙ but tobil tagi ani.

² Nido, minat ji dandaba pilik bamok kilegisi aƙeƙ piƙbisi ekwan.

³ Minat ji amin da dandaba tagisi ani yan do busunji dima panɗilim ani, ae giptimji gol ban dima panɗilim ani, ae imal tagisi ban dima pani.

⁴ Tilim dima tasik togi ban but kagasi panɗilim ani. Tilim unun anƙaƙ yaworisi ae tayanƙok egip egip. Anƙaƙ unuden Piƙkop da dabilon tagisisi.

⁵ Anƙaƙ unuden do galak toni. Nido kalip bisapmon minat telagi egeƙ Piƙkop da yo

2:9: GT 7.6; 14.2; Ais 9.2; Ya 26.18; Ep 5.8   2:10: Os 2.23   2:11: Gal 5.17,24   2:12: Mt 5.16   2:13: Tit 3.1
2:15: 1Pi 3.16   2:17: Ro 12.10   2:18: Ep 6.5   2:20: 1Pi 3.14,17   2:21: Mt 16.24; Jn 13.15   2:22: Ais 53.9
2:23: Ais 53.7; 1Pi 3.9   2:24: Ais 53.5-6; Ro 6.11   2:25: Esi 34.5-6; Mt 9.36; Jn 10.14; Ibr 13.20-21   3:1: Ep 5.22
3:3: 1Ti 2.9

tagisi yom do yan teban tok anyomgut unun do jomjom anek unun tilim pawit. Anek eni dakon pinjini egipgwit.

⁶ Sara unun anpak yolek Abraham dakon gen guramigek amin madepno yan iyigit. Ae ji anpak kilegisi yolek yo kinda do dima pasolni kan, ji unun Sara dakon gwakni.

⁷ Unuden gin, wili minjatni ton, ji nandak nandak tagisi ban yolek minjatji gat tagisi yitni. Minjat dakon tapmim unun wili dakon tapmim yombem dima, unun madep dima, mani minjatyo kisi egip egip kalugi Pinjop da butgalak do nimisak unun kili abidawit, do ji minjatji do nandaba wikwan yominek panpuluganek anpak tagisi ban anyomin kimotni. Anpak unun yolek ani kan, yo kinda da ji dakon bisit do kosit sopsop dima akdisak.

Bisapmi bisapmi amin do anpak tagisi an yomnen

⁸ Gen on pandagok do yan yosot. Ji morap kisi but kalon egek amin morap kisi do bupmi nandan yomni. Pinjop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yominek nandan yawok yominek disi do nandaba pisak.

⁹ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Ae yanba yokwi tok an daba kan, kobogi do yanba yokwi tok dima an yomni. Kobogi do Pinjop da yo tagisi anyomjak do bisit ani. Pinjop da ji yan anek disi gisam timitni do yan damgut.

¹⁰ Pinjop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda egip egipni tagisi noman tanjakwan bisap tagisi kok do nandisak kan, unun amin gen yokwi dima yosak, ae top dima yosak.

¹¹ Unun anpak yokwi morap manji yominek, anpak tagisi banjin asak.

Unun amin gat but kalon ak do dakon pi an kimotjak.

¹² Nido, Amin Tagi da amin kilegi kilani anek bisitni do mirak yopmandak, mani yokwi pakpak do nandaban yokwi tan yomisak.”

Anpak tagi anen dakon tepmi tagi panen

¹³ Ji anpak tagisi tebai yol kimagek ani kan, namin da yo yokwi an damjak?

¹⁴ Mani anpak tagisi anek unun do tepmi pani kan, Pinjop da yo tagisi an damdisak, do pasal pasal dima ani, ae nandaba kik dima ani.

¹⁵ Butjikon da Kristo kalon nanjin yipba Amin Tagisi egipjak. Ae yo tagisi do jomjom an unun dakon mibili do dayinba kan, bisapmi bisapmi kobogi yoyik do tagap tok an kimotni.

¹⁶ Mani geni kobogi yawori ae anpak tagisikon da pantobil yomni. Ae Pinjop da dabilon kilegisi egipni. Yan aba Kristo yol do anek anpak tagisi anakwa gen yokwi dayan amin unun mayagi pakdan.

¹⁷ Anpak tagisi anakwa unun do amin da jigaba daba tepmi pani kan, Pinjop da ji do tagisi nandakdisak. Mani anpak yokwi anek unun dakon tepmi timitnen kan, unun da yo yokwisi asak.

Kristo da nin yokwikon ban timit do kimot anek ae pidagit

¹⁸ Kristo unun amin kilegisi, mani yokwi pakpak minjat aminyo dakon tamo abidanek yokwini wiririgek Pinjopmon timik panjik do anek kimakgit. Unun bisap kalon kinda kimakgit, ae kinda gat dima kimotjak. Unun miktim aminsi da ekwan amin da anakba kimakgit, mani Telagi Wup da tapmimon da pidagit da egisak.

¹⁹ Unun kin wup dam tebanon egipgwit unun do Pinjop gen yan tenjenan yomgut.

²⁰ Wup unun da kalip Noa da bisapmon Pinjop gen abin yipgwit. Noa da bisapmon anpak yokwi madepsi awit, mani Pinjop da kobogi tepmi dima yomgut. Unun butni yawori tanjakwan jomjom anegakwan wigi Noa da tap wakgani wasan mudagit. Anek minjat aminyo kalonj sok 8 kabi dagin tap wakgaton wigakwa pakbi madep da timik panjinakwa Pinjop da yokwikon ban timikban tagisi egipgwit.

²¹ Pakbi unun da telagi pakbi sogok dakon tilak asak. Pinjop da ji yokwikon ban timit do telagi pakbikon ban timikdak. Telagi pakbi unun giptim garak wiriritjak do dima, unun Pinjop da dabilon gwaljigi mini egip do dakon tilak asak. Ji yokwikon ban timit do Pinjop da Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit.

²² Ae Kristo Kwen Kokup kili wigigit da abisok Pinjop da amin tet do yikdak. Yigakwan anelo ae kila amin madep, ae yo morap tapmimi ton unun da pinjini ekwan.

No Rule Panjilit madepsi da panmuwukbikon noman tan yoba tepmi pan

(Kilapmi 4-5)

4

But kalip dakon anpak yipman mudonen

¹ Kristo giptim timnikon da tepmi pagit, do nandak nandak unun abidagit jiyo yan gin abidan kimotni. Nido, amin kinda giptim timnikon da tepmi pagit kan, unun amin yokwi dakon anpak kili yipman dekgit.

² Ae miktimon egisak bisapmon but kalip dakon anpak dima yoldak, Pinjkop dakon galaktok banjin yoldisak.

³ Ji but kalip dakon anpagon aripmisi agipgwit, anjek Pinjkop dima nandan iman amin da anpak an unjun ak do galagisi nandawit. Anpak unjun, yumabi anpak mibili mibili, ae pakbi teban nanjek but upbal agak, ae jap pakbiyo madepsi anjek pakbi teban morapmi nanjek anpak yokwi agak, ae anpak wagil yokwisi kinda unjun kokup kidat do gawak yomyom anpak, unjun anpak morap awit.

⁴ Abisok Pinjkop dima nandan iman amin gat anpak yokwi mibili mibili unjun sanberj yoba dima an, anakwa unjun do wiripdagek pidan gen yokwi dayan.

⁵ Mani don gen pikon iyi agek mibili nido anpak unjun awit unjun do yokdan. Pinjkop da amin si ekwan gat, ae amin kili kimakgwit gat kisi anpakni kokwin ak do kili tagap tak.

⁶ Mibili yan do anjek minjat aminyo unjun kili kimakgwit unjun dima kimagek Gen Bin Tagisi nandawit. Asi, yokwi pakpak da kimokgon unjudej yokwi awit dakon kobogi do kimot awit, mani Pinjkop da iyi yombem wup egipni do nandagit do Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandawit.

Pinjkop da but galak do yo nimisak unjun pi tagisi yomneñ

⁷ Yo morap pasildan dakon bisap kili kapmat toso. Do bisit ak do diso do kila anjek dipmin dima pagek kalugi egipni.

⁸ Ae yo madepsi kinda, ji Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yomyom anpak tebaisi abidoni. Yan ani kan, amin da yokwi an daba diwarini tagi yopni.

⁹ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari apba ji gat egipni kan, but galagon da kilani ankimotni.

¹⁰ Pinjkop da ji kalon kalon do but galak dakon yo dangut, do ji kalon kalon Pinjkop dakon oman monji tagisi da egek, ni pi ani do tapmin dangut unjun anjek amin diwari panpulugoni.

¹¹ Amin kinda Pinjkop gen yan tenjenok pi abidagit kan, Pinjkop da iyi yosok yan nandanek gen yosak. Ae amin kinda amin panpulugok pi asak kan, unjun amin Pinjkop da tapmin imisak unjun da aripmon pi unjun an kimotjak. Yan anakwa minjat aminyo da yo morap ani unjun pindatni, anjek Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man anjksini. Unjun man madepni ae tapminni dagok dagogi mini tan anan kisak. Unjun asi.

Kristo da tepmi pagit unjudeñ, tepmi pak do but galaksi nandanen

¹² Notnonisi, panjilit kinda kindap da yan jikon noman toso. Mani ji wiripdagek yo njwaknwarisi kinda da noman tan nimisak yan dima nandani.

¹³ Unjun panjiliron ji Kristo da tepmi pagit unjudeñ pan, do kisik kisik ani. Ae Kristo dakon tilimni altan tenjenosak bisapmon ji kisik kisik madepsi anjek butji tagisi tokdisak.

¹⁴ Ji Kristo dakon man abidon, anakwa unjun do amin da gen yokwi dayinba kan, ji unjun do kisik kisik ani. Nido, Pinjkop dakon Wup tilimni wagil tagisisi jikon toso.

¹⁵ Kan kimotni. Amin dapba kimotni, bo yo kabo noni, bo anpak yokwi di ani, bo amin diwari dakon pi panupbal ani, anakwa tepmi pani kan, unjun tagi dima.

¹⁶ Mani ji Kristo Dakon Amin ekwan do anjek tepmi pani kan, mayagi dima nandani. Kristo dakon man unjun do but galaksi nandanek Pinjkop anjksini.

¹⁷ Pinjkop da minjat amin kabini nin gen pikon nipjak dakon bisap kili noman tak. Mibiltok ninon asak, do minjat aminyo Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi manji iman amin kabikon asak bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

¹⁸ Pinjkop dakon papia da yan yosok: "Yokwikon ban amin kilegi timit timit unjun jigisi, do Pinjkop manji iman amin gat yokwi pakpak gat nian agagi?"

¹⁹ Do Pinjkop da galak togon amin diwari tepmi pani do nandisak kan, unjun amin egip egipni Pinjkop nin wasagit da kisiron yipmanek anpak tagisi banjin ak do. Unjun da bisapmi bisapmi kilanin tagisi ankimokdok.

5

Kila amin ji Pinjkop dakon minjat aminyo kilani tagisi ani

¹ Abisok nak panmuwukbi dakon kila amin gat gen yogogi. Nakyo kisi kila amin kinda. Naga da dabilon Kristo kanapbo tepmi pagit. Ae nak gat ji gat Kristo dakon tapmin ae man madep noman altosak bisapmon Pinjkop da yo tagisi nin morap kisi do nim do yagit unjun timitdaman. Kila amin ji pi yan ban ani do dayisat.

² Ji Pinjkop dakon minjat aminyo kila tagisi ani. Unjun sipsip da yan ji da kisiron ekwan. Pinjkop da kisik kisigon da pi unjun ani do nandisak. Do pi yanon da ani. Amin da tebai dayinba unjun do anjek pi di abam. Ae tomni timit dogin pi unjun dima ani. Pi unjun ak do galagi nandani.

³ Amin madep daganek Pinjkop da minjat aminyo unjun kisitjikon yopgut unjun di

pabin yopbam. Ji anpak tagisi ban anakwa pindagek yolni.

⁴ Yan ani kan, Sipsip Kila Amin Mibiltogi da altan tenjenosak bisapmon tomni wagil tagisi unun abidokdan. Tomni toktok teban tosak ae dima tasik togi unun nan abidokdan.

Nin egip egipnin Pinjkop da kisiron yipner

⁵ Yawi kaluk ji kila amin da yongamgwan egipni. Ji morap pinji egip egip yol kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo da yongamgwan egipni. Nin nandaman:

“Pinjkop da minjat aminyo iyi dakon man pawikwan unun pabin yopmandak.

Mani amin pinji ekwan unun nandan yawok yominjek yo tagisi an yomisak.”

⁶ Do disi dakon galaktok pabin yopmanek Pinjkop tapmimi ton da yongamgwan egipni. Yan ani kan, iyi nandisak bisap unudon ji panenotjak.

⁷ Pinjkop da kilasi tagisi asak, do yo morap do nandaba kik an unun kisitnikon yopni.

⁸ Ji kalugi egek disi do kila tagisi anek egipni. Sunduk uwalji unun laion yombem, unun da madepsi yan tidanek minjat aminyo nok do wusisak.

⁹ Ji nandan gadaron tebaisi agek panjiklikban kan geni dimasi nandani. Ji nandan, Pinjkop dakon minjat aminyo diwari miktimi miktimi ekwan, unun ji da tepmi pan yan gin pan.

¹⁰ Pinjkop, nandan yawot dakon mibili, unun da ji tilim gulgwani tagisi toktok teban tosok unudon iyi gat kisi egipni do anek Yesu Kristo obakon da ji yan damgut. Bisap pisipmisok gin tepmi pakdan, mani don iyi nandan gadatji pan teban aban toktogisi tebaisi atdan.

¹¹ Unun kalongin dagok dagogi mini tapmim morap kisi tan imisak. Unun asi.

Gen diwari

¹² Sailas, nak da koko unun Yesu yolyol notnosi, ae pi bamisi gin asak, unun da nak anpuluganban gen pisipmi on ji do mandisat. Nak ji dakon but pan teban akdo, ae Pinjkop dakon nandan yawotni bisapmi bisapmi jikon tosok unun dolik do anek papia on mandisat. Ji unun do nandanek tebaisi atni.

¹³ Panmuwukbi minjat aminyo Babilon* ekwan, unun minjat aminyo Pinjkop da ji gat kisi kili manjigit, unun da gildat tagi yan dayan. Monjino Mak yo kisi da gildat tagi yan dayisak.

¹⁴ Panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristokon gadanji amin morap butji yawori tosak do bisit asat.

Papia 2 Pita da Mandagit

But piso gen

On papia gen madep toj unun yan. Yesu yolyol minat aminyo unun yoyin det top-topmi diwari agek minat aminyo dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi gat panjupbal an amin do mirak dimasi yopni do papia on da yosok. Unun yabekbi da gen yomgwit unun tebaisi abidoni, anek Pinjkop gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat do pakyan tagi nandaba pisosak do yosok. Yabekbi da iyi Yesu dabil da kawit, anek kanakwa Yesu da iyi yoyin det agit.

Amin diwari da Yesu ae dima tobil apdisak, do anpak yokwi morap aman unun da yo madep dima asak yan yawit. Mani on papia da apjak dosi yosok. Asi, unun tepmi dima abisak, mani tepmi dima abisak unun dakon mibili unun yan; Pinjkop unun aminjok kinda dimasi pasiljak do nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do minat aminyo do yawot yawot an yominek jomjom anegisak (3.9).

Nin egip egipninon anpak tagisi ano teban tanjakwan amin yokwi dakon gen pabin yopnen

¹ Nak Saimon Pita, Yesu Kristo dakon oman monjini ae yabekbini. Nak minat aminyo nandan gadat tagisisi nin abidagiman unjudensi abidawit amin ji do gen on mandisat. Yesu Kristo unun Pinjkopnin ae yokwikon banj timit timit aminin, ae iyi dakon anpakni kilegi do anek ji da unun nandan gadat tagisisi abidawit.

² Ji abisok Pinjkop ae Amin Taginin Yesu tagisi nandan yoman. Unun anpagon nandan yawot ae but yawot da ji da egip egipmon sigin madep tosak do bisit asat.

Pinjkop da nin iyi do manjigit

³ Nin Yesu Kristo nandan imaman, ae iyi unun Pinjkop do tapmim madepnikon da egip egipnin panjeban asak dakon yo morap gat ae Pinjkop dakon anpak anej dakon yo morap aripmisi ningut. Nin da man madepni gat, ae tapmimni gat, ae anpakni tagisi gat timitnen do anek, nin yan ningut.

⁴ Yan anek yo wagil tagisisi ae yo madepsi nim do yan teban tok agit. But sulugik anpak da miktim amin ninon tanek nin madepsi panjupbal asak, mani Kristo da nin panpuluganban anpak unun tasik togi unun yapmanek Pinjkop iyi dakon egip egip ae anpak abidonej do anek yo tagisi morap unun ningut.

⁵ Ji unun dosi nandanek, pi tebaisi anek nandan gadatji da tebaisi tosoj unuden anpak tagisi aba teban tosak. Ae nandak nandak

tagisi timit do dakon pi ani, yan aba unun da anpakji tagisi da yan jikon teban tosak.

⁶ Ae disi do kila anek anpak kalipmi pabin yopni. Anek unun anpak aba nandak nandakji tagisi da yan jikon teban tosak. Ae ji tebaisi agek jigi guramitni dakon anpak tebaisi abidoni. Unun anpak aba giptimji kila an unuden teban tosak. Ae Pinjkop dakon anpagon agipni, yan aba tebaisi agek jigi guramit dakon anpak jikon teban tosak.

⁷ Ae Pinjkop dakon minat aminyo diwari gat not anek egipni. Anpak unun aba Pinjkop dakon anpagon egip egip da teban tosak. Ae amin do but dasi galak tanj yomyom anpak abidoni. Unun anpak abidanba notsi anek egip egip anpak da jikon teban tosak.

⁸ Anpak unuden timikba egip egipjikon teban toni kan, Amin Taginin Yesu Kristo isal dogin dima nandan gadan imni. Bami morapmi tokdan.

⁹ Mani, amin anpakni unuden mini, unun amin yo dubagikon toj unun aripmi dima pindakganj ae unun amin dabil mini yombem. Pinjkop da yokwi morap kalip awit unun wiririk yoban amin kilegisi awit, mani unun amin Pinjkop da yo tagisi agit unun kili injawit.

¹⁰ Not kabi, Pinjkop da ji kili yan damgut, anek iyi dakon amin kabi egipni do ji manjin degut. Do iyi dakon amin kabini bamisi egek geni guramit dakon pini tebaisi ani. Yan ani kan, aripmi dima manj potdan.

¹¹ Anakwa kositji wagil witald daminjawan Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Banj Timit Timit Aminin iyi kila asak da kagagwan tagi pigini, ae unuden bisap dagok dagogi mini egipdan.

¹² Asi unun yo morap kili nandan mudawit, anek gen bamikon tebaisi akgan. Mani ji da injtoni do dima nandisat, do bisapmi bisapmi sigin dayik do nandisat.

¹³ Nak kalugi sigin egipbenj bisapmon butji sigin pabo pisanakwa unun do sigin nandani kan, tagisi yan nandisat.

¹⁴ Nak nandisat, bisap pisipmisok giptimno yipmanj degek kimotdisat. Amin Taginin Yesu Kristo da yan kili noligit.

¹⁵ Yan do anek kimagapbo yo morap do dayigim unun do bisapmi bisapmi tagi nandan do anek pi tebaisi aben.

Yabekbi kabi da Pinjkop dakon tenjenj Yesukon tanjan kawit

¹⁶ Nin da Amin Taginin Yesu Kristo dakon tapmim madep gat ae tobil apdisak unun do dayigimanj bisapmon nin amin da nandak nandagon morap gen isali noman tawit unun banj dima dayigimanj. Dabilnin da Yesu dakon tenjenj ae tapmimni noman tanj iban kagimanj.

¹⁷ Piñkop Dat da man madep imiñek, tenjenji tagisi unun iban noman tanj imgut. Anjek Piñkop iyi Kwen Kokup tenjenji madepsi tosok unudon da Yesu do yan jagit, "On Monjino, but dasi galak tanj imisat ae but galaksi nandanj imisat."

¹⁸ Nin unun gat kisi unun telagi ilenjon egek gen unun Kwen Kokupgwan da apban nandagimanj.

¹⁹ Unun yo dabilnin da pindakgimanj, do nin kombi amin kalip egipgwit dakon gen do tebaisi nandanj gadamanj. Ae jiyu kisi geni tebaisi abidoni kanj tagisi. Kombi amin dakon gen unun kalinj da yan pilin tukgwan sonjegakwan wigi Piñkop da abinej wisawisa dakon gik pap da yan Kristo dakon tenjenji da butjikon tenjenjokdisak.

²⁰ Mani, yo madep kinda ji da nandanj kimotni unun yan. Kombi amin dakon gen Piñkop gen papiakon tonj unun kombi amin iyi dakon nandak nandak yolek dima mandawit.

²¹ Nido, kombi amin dakon gen kinda kombi amin da galaktoknikon da yoni do dima noman tagit. Telagi Wup da amin panjtagap aban Piñkop gen yomgut unun ban yan tenjenjok awit.

2

Amin yokwi da panjmuwukbi dakon nandak nandak panjupbal awit

¹ Asi kombi amin toptopmi di Israel amin da binapmon noman tawit. Unjudej gin ji da binapmon amin diwari di kisi noman tanjek topmon da minjat aminyo Piñkop dakon gen yoyinjdet akdanj. Anjek pasilikon da top gen mibili mibili ji dakon nandanj gadat panjupbal agagi ji da binapmon pajalon akdanj. Ae unun gin dima, Amin Tagi da yumanj nagit, mani unun amin da Amin Tagi manji imdanj. Anjek iyi dakon egip egip panjupbal anjakwa tepmisi tasik tokdanj.

² Amin morapmi da unun amin dakon yumabi anpakni mibili mibili unun yoldanj. Yanj aba amin da anpak bami dakon kosit do yanba yokwi tok akdanj.

³ Unun amin pindak galaktok aminsi, do ji dakon monerj gwayek do top gen morapmi dayikdanj. Mani Piñkop da unun amin pasilni do kili jagit. Piñkop dipmin dima pokdok, amin unun panjtasik akdisak.

⁴ Kalip anjelo di yokwi aba Piñkop da yum dima pindakgit. Tipdomon gapma pilin tugisi ungunwan dam tebanon yopgut da ekwanj. Egek Piñkop da kokwin akdisak dakon gildat do jomjom anjek ekwanj.

⁵ Kalip minjat aminyo egipgwit unun Piñkop manji iba yum dima pindakgit. Kulup madep yipban abinjakwan pasilgwit.

Mani Noa unun anpak kilegi do yan tenjenjok amin, do Piñkop da Noa gat ae minjat aminyo 7 kabi gat kisi kila anjakwan tagisi egipgwit.

⁶ Piñkop da Sodom gat Gomora gat tasik tonjil do yanjek unun kokup bamot sonjbal abilakni dagin tanjek wagisi tasik tagimal. Piñkop da yan aban minjat aminyo Piñkop manji imni amin da unun do nandanjek yo yokwisi ninon kisi yan gin noman tanj nindanj yanji nandani.

⁷ Mani amin kilegi Lot unun Sodom kokupmon egek unun gen teban pabinj yop amin dakon yumabi anpakni mibili mibili awit unun pindagek butjik nandagit, do Piñkop da Lot abidanjakwan dima tasik tagit.

⁸ Asi, amin kilegi Lot unun Sodom amin da binapmon egek gildari gildari anpakni yokwi unun pindakgit, ae gen yokwini yanjakwa nandanj yomgut. Unun buri kilegisi tanjakwan, gen teban pabinj yopyop anpak awit unun do nandaban yokwi tanban burikon da jigisi nandagit.

⁹ Nin Amin Tagi da yo unun agit unun do nandanen, anjek nin nandamanj, Piñkop yolganj amin panjekwal noman tanj yomni kanj, Amin Tagi da unun panjekwalon banj timitjak dakon kosit nandisak, ae amin yokwi kobogi do yo yokwisi yomdisak, anjakwan wigi Piñkop da amin kokwin akdisak da gildaron wigikdisak.

¹⁰ Amin diwari kobogi yokwi madepsi timitdanj. Unun amin giptimni dakon galaktok yokwi yolganj, ae kila amin dakon gen do nandaba yo isalisi anj.

Unun Piñkop gen yoyinjdet amin toptopmi unun kwen wigik aminsi, ae iyi dakon galaktok banjin yolganj, do Kwen Kokup anjelo mibiltogi tapmimi tonjsi unun ibip do timisok di dima pasolgonj.

¹¹ Anjelo morap yoyinjdet amin toptopmi unun yapmanjanj, mani Amin Tagi da dabilon yanba yokwi tok anj yominej anjelo mibiltogi gen dima yanj yomanj.

¹² Unun amin jonj bit kilapyo yombem buri mini, do giptim dakon galaktok banjin yolganj. Unun amin jonj kilap amin da timigek dapba kimotni dogin miktimon altawit unun yombem. Yo mibili dima nandanj pisonj, unun do gen yokwi yonj. Unun jonj bit kilapyo da tasik tonj unjudej tasik tokdanj.

¹³ Anpak yokwi mibili mibili anjek amin diwari panjupbal awit, do yokwi awit dakon kobogi yokwisi timitdanj. Gildaron jap morapmisi ae pakbi teban noknok do kisik kisik hamisi dakon anpak unun yanjsi nandanj. Ji gat kisi jap nonj, anjek yanj aba ji garakji tonj daganjakwa man binji tagi unun panjupbal anj. Mani anpak toptopmi unun anj unun do kisik kisik anj.

3

¹⁴ Bisapmi bisapmi miñat pindak galak tanek yumabi anpak ak do nandan. Yokwi agak dakon galagi aripmi dima aba mudogi. Nandan gadatni dima teban tanpi amin unun pangalak anek ilik pangwa yokwi an. Ae pindak galaktok dakon anpak do pakyanji nandan. Pinjkop da unun amin obisi pantasik akdisak.

¹⁵ Unun anpak kilegi do manji yominek Balam, Beo dakon monji, dakon kosit nan yolgwit. Balam unun anpak yokwi anek unun anpak yokwi agit dakon tomni timit do galagisi nandagit.

¹⁶ Mani donki kinda da amin da yan gen yanek Balam dakon anpak yokwini do tebai iyigit. Donki gen dima yon, mani unun donki da unun aban kombi amin unun ngigigi anpak ak do nandagit unun yipgut.

¹⁷ Unun yoyijdet toptopmi pakbi dabil da yan wagil kibidan mudan, ae gikwem madepsi ban mirim da pisonban dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun Pinjkop da kokup pilin tuk pilisi unun kili anroman agit, do unudon panji egipdan.

¹⁸ Unun amin gen pap yanek geni isali do giptim pangwik an. Unun da amin yumabi anpak gat ae giptim dakon anpak yokwi mibili mibili ani do pangalak aba unun ak do but sulugik an. Unun anpak anek abisok anpak yokwi yipman amin, unun ilikba kin unun amin yokwi yolgan.

¹⁹ Unun amin yokwi da yan yoyan: "Ji nin nolni kan, napmi mini tagisi egipdan." Mani iyi anpak si tasik toni dakon oman monji ekwan. Nido, amin kinda yo kinda yipban unun da kilani asak kan, unun amin unun yo dakon oman monji egisak.

²⁰ Asi, unun Yesu Kristo unun Amin Tagin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin yan dakon nandak nandak kili timikgwit. Yan aba unun nandak nandak da panpuluganban on miktim dakon anpak injani unun yapgwit. Mani anpak yokwi unudenon aeni kin gadanba unun da dam tebanon egipni kan, unun yokwisi egipdan. Mibiltok yokwi egipgwit, mani anpak injani unun da damon aeni yopjak kan, yokwi dakon yokwisi egipdan.

²¹ Mibiltok kosit kilegi do dima nandawit tam, unun da jigi. Mani Pinjkop dakon gen telagisi abidanek manji imgwit do wagol jigisi ekwan.

²² Yo unun noman tan yomisak unun gen bamisi kinda da unun do yan yosok: "Pinan wanditdit anek tobil kin wanditditni nosok."

Ae gen kinda yan yosok, "Bit pakbikon pakbi kili sosok, mani kin nenagon ae sosok."

Asisi Amin Tagi apdisak

¹ Notnonisi, on papia ji do mandisat. On papia bamotgan gen damisat unun ji dakon nandak nandak pabo pisanban on yo morap do nandanek nandak nandakji kilegisi tosak do anek mandisat.

² Kombi amini telagi da yo don altokdan dakon geni yan tenjenok awit, ae Amin Tagi yokwikon ban timit timit Aminin dakon gen tebani disi dakon yabekbi da damgwit unun kisi aesi nandani do nandisat.

³ Yo madep ji da si nandan pison unun yan: Mibi gildaron yanjul amin noman tokdan, anek butni dakon galaktok yokwi unun yoldan.

⁴ Jigalak gen yansi yokdan, "Unun ae tobil apdisat yan teban tok anek dayigit, ma? Unun dukwan egisak? Babiknin kimakgwiron da win abisok ekwamanon yo morap kalipsigwan miktim noman tanakwan tawit yan gin ton."

⁵ Unun pakyanji nandanek unun yo do nandak do dima galak ton. Kalip Pinjkop da yanban kundu noman tagit. Anek miktim pakbi binap nan abidan awin yipban noman tagit.

⁶ Ae don Pinjkop da yanban pakbi da kulup madep anek on miktim witjiban miktim obisi yokwi tagit.

⁷ Ae abisok Pinjkop da yanban kundu gat miktim gat kindap da noman tanek panjupbal ani do jomjom an. Unun bisapmon gen kokwin bisap madep noman tosak, ae amin Pinjkop do manji imgwit unun wagilsi tasik tokdan.

⁸ Notnoni, ji yo kalon on do dima injtoni: Amin Tagi da nandak nandagon gildat kalonji unun bilak 1 tausen da arip asak, ae bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalonji yombem gin yan kosok.

⁹ Amin diwari da yon unun da tilak Amin Tagi yo aban noman toni do yan teban tagit unun ak do yawot yawot dima asak. Unun amin kinda pasiljak do dima nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do but yaworon da ji do jomjom anegisak.

Miktim on gat kundu gat pasildamal

¹⁰ Mani, Amin Tagi Dakon Gildat unun kabo noknok da but pisoni mini aban unun da tilak noman tokdisak. Unun gildaron kundukon wuwik madepsi noman tanek yo morap kundukon ton unun kindap da sonban wagil son mudokdan. Ae miktim gat ae yo morap miktimon ton unun kisi kindap da sonban sanbenek dima tokdan.

¹¹ Nandani, yo morap kosit yañon dasi pasildan, do ji nianjen anjak ban yolekani? Ji telagisi egek Pinjkop dakon anjak ban yolek ani.

¹² Anjak unjun anjek Pinjkop da apjak gildat do jomjom ani, anjek unjun gildat tepmisi noman tosak do antep an kimotni. Unjun gildaron gin kundu soñ pasildisak, anjakwan kindap tedepmini madepsi unjun da yo moniñ moniñ morap Pinjkop da unjun ban miktim wasagit unjun soñban pakbi dagokdan.

¹³ Mani, Pinjkop da miktim kunduyo kalugi wasok do yan teban tok kili agit, ae amin anjak kilegisi an unjun dagin unjudon egipdan. Nin yo unjun da noman tosak do jomjom aman.

Nin kan kimagek Amin Tagi do jomjom aneñ

¹⁴ Notnoni, ji yo unjun noman tosak do jomjom an, do Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipneñ yan dakon pi tebaisi an kimotni. Yan anjek yo kindakon gulusunji kinda dima tosak. Ae Pinjkop gat but kalonji egipni. Yan anakwa Amin Tagi da gildaron Pinjkop da ji dakon anpakji tagisi unjun pindatjak.

¹⁵ Ji nandanisi, Amin Tagi sigin jomjom anjek nin do yawori an nimisak. Unjun yan asak, nido nin yokwikon ban timit do nandisak. Pinjkop da notninsi Pol do nandak nandak tagisi iban unjunyo kisi da gen oden ban mandan damgut.

¹⁶ Papia morap mandagitwan on yo noman tokdan do yagit. Asi, unjun papiagwan gen di toñ unjun tagi dima nandan pisogi, do nin mibili nandak do pi tebaisi aman. Do amin nandak nandakni mini ae amin nandan gadatni dima teban tanbi da gen unjun mandagit panupbal anjek gen njawakjwari yon. Ae Pinjkop da papiakon gen diwari toñ kisi yan gin an. Yan an do anjek unjun wagil tasik tokdan.

¹⁷ Notnoni, yo unjun altokdan unjun ji kili nandawit. Do ji disi do kila tebaisi an kimotni. Gen teban pabiñ yop amin dakon topni da ji ilik pangwa nandan gadatjikon sanbejek tebai dima di akbam.

¹⁸ Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin, unjun da ji do nandan yawok daminjakwan pakyanji nandan iman. Yum kanakwa Kristo dakon nandan yawotni da jikon paptan madep tosak. Anjakwan unjun dakon nandak nandak morap sanbejek timitni. Yesu unjun abisok ae bisap dagok dagogi mini man madepni tan anjan kikdisak, do anksin kimotneñ. Unjun asi.

Papia 1 Jon da Mandagit

But piso gen

Jon, Yesu dakon panjetni kinda da papia on mandagit.

Papia on dakon mibili bamori kisi. Jon unun Yesu yolyol amin panpuluganban Pinjkop Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalonji egipneñ do yosok. Ae pilin tuk dakon miñat aminyo da panjikilba Pinjkop dima yipmanjetni do yosok.

“Pilin tuk dakon amin kabi” unun da gen bamori yan yon: Kinda unun on miñtimon yo ton unun tagi dima, do Yesu unun Pinjkop dakon Monji tam, amin daganek miñat aminyo nin da ekwamañ unun da aripmon miñtimon yo morap gat aripmi dima gadanom. Ae kinda yon unun Yesu unun asi Pinjkop dakon Monjisi tam aminsi aripmi dima daganban.

Yan yon, amin kinda Pinjkop gat tagisi egip do nandisak kan, miñtim dakon yo morap do nandak nandak dima asak. Anpak kilegi gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun kisi on miñtim dakon anpak, do unun do but dima yopni yan yawit.

Jon da Yesu yolyol amin gen unun do mirak dimasi yopni do yosok. Yan yosok, Yesu Pinjkop dakon Monjisi da aminsi dagagit, do miñat aminyo Yesu nandan gadan iminek Pinjkop but dasi galak tan iminek ae amin do but dasi galak tan yomiñ kimotni do yosok.

Nin tenjenikon egek pilin tuk dakon amin dakon top geni dima nandan yomneñ (Kilapmi 1.1-3.10)

Gen egip egipmi ton unun nomansi altagit

¹ Nin Gen egip egipmi ton unun do yan tenjenok aman. Unun Gen abikisigwan wasok wasogikon kili egipgut da egisak. Nin mirak yopmanapno gen yagit, ae dabil da kagiman, ae kisi da kwenikon igayigiman.

² Unun egip egip nomansi altanban kagiman. Nin unun egip egip dagok dagogi mini do yan tenjenok an damaman. Unun Dat gat egipgut da nomansi altanban kagiman.

³ Ji nin gat but kalon anek egipneñ do anek yo kan nandanyo agiman unun do dayaman. Nin Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalon anek ekwamañ.

⁴ Kisik kisiknin da madepsi tugañ tosak, yan do gen on mandan damaman.

Tenjenikon gin egipneñ

⁵ Yesu Kristo da gen yanban nandagiman unun nan gin dayaman. Gen unun yan: Pinjkop unun tenjenji. Unudon pilin tukjok kinda dimasi tosak.

⁶ Nin unun gat but kalon ekwamañ yan yanek kosit pilin tukgwan agipneñ kan, nin top yanek anpak bamisi dima aman.

⁷ Mani iyi tenjenikon egisak unun da tilagon tenjenikon agipneñ kan, nin Pinjkop dakon amin kabini gat but kalon aman. Anek Monji Yesu dakon yawi da diwarinin kisisi suganban jimjimi minisi aman.

⁸ Nin diwarinin mini yan yoman kan, nin ninban pankekalgaman. Anek gen bami non dima tosak.

⁹ Mani diwarinin yan kwok anek kan, Pinjkop da yo ak do yagit unun akdisak, unun anpak kilegikon da diwarinin yopman niñjak, anek anpak yokwi morap ninon ton unun wiririkban gwaljigi mini an mudoneñ.

¹⁰ Pinjkop da nin do yokwi pakpak amin yan yanakwan nin diwarinin mini yan yoman kan, unun gen yoman unun da Pinjkop unun top amin yan iyaman. Anek Pinjkop dakon gen butninon dima tosak.

2

Kristo unun panpulugoknin

¹ Miñat monjiyono, yokwi dima ani do anek papia on mandan damisat. Mani amin kinda yokwi asak kan, amin kilegisi Yesu Kristo da nin panjolgol anek Dat gen iyisak.

² Yesu iyi diwarinin wiririt dakon paret dagagit. Ae nin do gin dima, amin morap miñtimi miñtimi ekwan unun dakon diwarini kisi do agit.

Amin kinda Pinjkop pakyanji nandan imisak unun da anpakni yoldak

³ Nin Pinjkop dakon gen teban guramikgaman kan yanji nandaman, nin Pinjkop pakyanji nandan imaman.

⁴ Amin kinda “Nak Pinjkop pakyanji nandan imisat” yan yosok, mani gen tebani dima guramikdak kan, unun amin top amin kinda. Gen bami butnikon dima tosak.

⁵ Mani amin kinda gen tebani guramikdak kan, unun amin da Pinjkop pakyanji but dasi galak tan imisak. Yan anek egip egipni Pinjkopmonsi tanakwan egisak.

⁶ Nin egip egipnin Pinjkopmonsi tanakwan ekwamañ yan yoneñ kan, Kristo da anpak agit unun an kimotneñsi.

⁷ Not kabi, on gen teban mandan damisat unun kalugi dima, unun kalipmi. Ji unun gen teban nandan gadat si wasanek awit bisapmon kili abidawit. Gen kili nandawit unun gen teban kalipmi on unun gin.

⁸ Mani on gen teban mandan damisat unjun da kalugi yan kinda asak. Pilin tuk unjun pasil do anjakwan tenjenji bamisi unjun kili yamandak, do unjun gen teban dakon bami Kristokon tanjan koman, ae jikon yo kisi tanjan koman.

⁹ Amin kinda nak tenjenjikon egisat yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak kan, unjun amin pilin tukgwan sigin egisak.

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak kan, unjun tenjenjikon egisak. Tenjenjikon agakwan yo kinda da aripmi dima kesalban anajak.

¹¹ Mani amin kinda panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak, unjun amin pilin tukgwan egisak. Pilin tuk da dabili sopmak, do unjungwan agek dukwan agisak unjun buri dima pisolok.

¹² Minjat monjiyono, Kristo dakon man do anek Pinjop da yokwisi yopman damgut. Unjun do anek on papia mandan damisat.

¹³ Dat kabi, amin unjun wasok wasogikon egipgut da egisak unjun nandan iman. Unjun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unjun do anek on papia mandan damisat.

¹⁴ Minjat monjiyo, ji Dat pakyanji nandan iman. Unjun do anek on papia mandan damisat. Dat kabi, amin unjun wasok wasogikon egipgut da egisak unjun nandan iman. Unjun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji amin tebaisi, ae Pinjop dakon gen ji da buron tebaisi tosok, ae Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unjun do anek on papia mandan damisat.

On miktim dakon yo morap do but dasi dima galak tonej

¹⁵ On miktim gat ae yo morap miktimon ton unjun do but dasi dima galak toni. Amin kinda on miktim do but dasi galak tan imisak amin Dat but dasi dima galak tan imisak.

¹⁶ On miktim dakon anpak yokwi morap unjun Daron da dima aban. Anpak unjun yan: yokwi ak do but kindap agak, ae pindak galaktok, ae yo kabini morapmi tan yoman unjun do pibit tidok anpak. Unjun kisi on miktim dakon anpak.

¹⁷ On miktim gat ae galaktok yokwini gat pasuldamal, mani amin kinda Pinjop dakon galaktok yoljak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak.

Kristo dakon uwalni kili noman tak

2:9: 1Jn 4.20   2:10: Ro 14.13   2:11: Jn 12.35   2:15: Ro 8.7   2:16: Ro 13.14   2:17: Mt 7.21   2:18: Mt 24.5,24; 2Jn 7
2:19: Ya 20.30   2:20: 1Ko 2.15; 2Ko 1.21; 2Jn 2   2:22: 1Jn 4.3; 2Jn 7   2:23: Jn 5.23; 1Jn 4.15; 5.1
2:27: Jn 16.13   2:29: 1Jn 3.10

¹⁸ Minjat monjiyono, abisok mibi bisapmon ekwaman. Kristo dakon uwal unjun apdisak dakon geni kili nandawit. Abisok uwalni morapmi kili noman tan, do nin mibi bisapmon ekwaman yan nandaman.

¹⁹ Unjun amin kabi kalip nin gat egipguman da nipman kiwit. Mani unjun nin da kabikon nani dima. Nin da kabikon nani tam nin gat sigin egipnom. Mani kilini kiwit unjun da nolisak, unjun nin da kabikon nanisi dima.

²⁰ Mani Telagi Wup kili abidawit, do ji kisisi gen bami nandan.

²¹ Gen bami dima nandan yan on da on gen dima mandan damisat. Ji gen bami nandan, ae gen bami da top gen dima panalon asak yan nandan do anek papia on mandan damisat.

²² Top amin unjun namin? Yesu unjun Kristo, Pinjop da minjat amin kabiyoni yokwikon ban timitjak do manjikbi amin dima yan yosok amin unjun top amin. Unjun amin unjun Kristo dakon uwalni. Unjun Dat gat ae Monji gat kisi do wasip yosok.

²³ Amin kinda Monji do wasip yosok unjun Dat do kisi yosok. Mani amin kinda Monji nandan gadan imisat yan yosok unjun Datyo kisi nandan gadan imisak.

Telagi Wup da gen bami niyin dekdak

²⁴ Ji nandan gadat wasanek awit bisapmon gen nandawit unjun tebaisi abidoni. Yan ani kan, egip egipji Monji gat Dat garon tanjakwan egipdan.

²⁵ Kristo da egip egip dagok dagogi mini nim do yan teban tok agit.

²⁶ Top gen dayinba kosit kilegi yipman detdan amin dakon mibilni nandani do on papia mandan damisat.

²⁷ Mani Kristo da Telagi Wup kili daban abidawit. Unjun ji gat sigin egisak, do namin amin da dayin det asak yan do wisik wisik agagi mini. Telagi Wup da iyi yo morap do dayin dekdak. Ae gen morap dayisak unjun top dima, bamisi ban dayisak, do Telagi Wup da dayin dekdak unjun da aripmon Kristokon gadanek egipni.

Nin abisok Pinjop dakon gwakni kabi ekwaman

²⁸ Minjat monji kabino, ji Kristokon gadani. Yan anakwa abin noman tosok bisapmon nin tebaisi agek inamnikon mayaktok dima panen.

²⁹ Kristo unjun amin kilegisi yanji nandan, do unjunyo kisi nandaman, amin morap anpak kilegi an unjun Pinjop dakon gwakni kabi ekwan.

3

¹ Mao, Dat da nin do but dasi galak tañ nimisak unjun madepsi daman. Pinjkop dakon gwakni kabi yanjsi niyisak. Asi, nin Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman. Miktim amin da Pinjkop dima nandan imgwit, unjun do anjek ninyo kisi dima nandan niman.

² Not kabi, nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman, ae don egip egip nian egipdaman unjun dima nandano pisosok. Mani yan nandaman, Kristo da abin noman tosak bisapmon Kristo bamisi kokdaman, do nin iyi yombemi da egipdaman.

³ Amin morap unjun do nandan teban tanek ekwan amin unjun Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egip do pini an. Yan anjek Kristo gwaljigi minisi egisak unjun yombem gin ekwan.

⁴ Yokwi an amin unjun Pinjkop dakon gen teban yapmanjan. Yokwi agak unjun gen teban yapyan anjak.

⁵ Ji nandan, Kristo unjun diwari wiririt do abin noman tagit, ae iyikon diwarini minisi.

⁶ Amin kinda Kristokon egisak kan yokwi dima asak. Amin kinda yokwi sigin asak kan, unjun Kristo bamisi dima nandan imisak.

⁷ Minjat monji kabino, amin da kosit kilegi yipman detni do top dayikdan do kan kimotni. Amin kinda anjak kilegi asak unjun amin kilegi, Kristo yombem egisak.

⁸ Amin kinda yokwi asak unjun Sunduk dakon amin, nido wasok wasogikon da Sunduk unjun yokwi sanjek sanjek agit da asak. Pinjkop dakon Monji unjun Sunduk dakon pi tuwil panjasik ak do abin noman tagit.

⁹ Amin kinda Pinjkopmon da altosok unjun Pinjkop dakon egip egipni unjun aminon toso, do yokwi dima an anjak. Pinjkopmon da altanbi, do yokwi aripmi dima an anjak.

¹⁰ Pinjkop dakon gwakni kabi yanjon da kokwinigek nandaman. Amin kinda anjak kilegi dima asak, unjun Pinjkop dakon monji dima. Ae amin kinda panmwukbi notni do but dasi dima galak tañ yomisak, unjun Pinjkop dakon monji dima.

Yesu da amin do but dasi galak tañ yomyom dakon anjak noligit

(*Kilapmi 3.11-5.21*)

Nin kalon kalon amin do but dasi galak tañ yomnej

¹¹ Nin Kristo wasanek nandan gadan imguman bisapmon gen kili nandagiman

unjun yan: Nin kalon kalon panmwukbi notni do but dasi galak tañ yomin yomin anen.

¹² Ken da agit unjuden dima anen. Unjun Yokwi Ami dakon amin egek padige anjakban kimakgit. Mibili nido anjakban kimakgit? Iyi dakon anjak unjun yokwi, ae padige dakon anjak unjun kilegi, mibili yan do agit.

¹³ Not kabi, miktim amin da nandaba yokwi tok anjamni kan, dima wuripdatni.

¹⁴ Nin panmwukbi notni diwari do but dasi galak tañ yomaman. Yan aman do anjek yan nandaman, nin kimot dakon kosit kili yipguman da egip egip dakon kosit nan yolgaman. Amin kinda amin do but dasi dima galak tañ yomisak unjun amin kimot da kosiron sigin agisak.

¹⁵ Amin kinda notni do nandaba yokwi tok an imisak kan, unjun amin unjun amin dapdap amin kinda. Disi nandan, amin dapdap amin unjun egip egip dagok dagogi mini dima timikgan.

¹⁶ Nin amin do but dasi galak tañ yomyom dakon anjak bamisi unjun nandaman, nido Yesu unjun nin panpulugok do egip egipni paregek kimakgit. Ae ninyo kisi panmwukbi notni panpulugok do egip egipni paregek kimotnensi.

¹⁷ Mani amin kinda miktim dakon yoni tañ iminjakwa notni kinda wadak wadak anjek egakwan kanjek bupmi nandan iminjak dima anpulugosak kan, Pinjkop da amin do but dasi galak tañ yomisak unjun dakon anjak unjun aminon dima toso.

¹⁸ Minjat monjiyono, amin do but dasi galak tañ yomnej unjun genon dagin dima yonen, anjagon da bamisi anen.

Panmwukbi Pinjkop da dabilon tebaisi atrni

¹⁹⁻²⁰ Nin amin do but dasi galak tañ yomanan kan yanjsi nandaman, gen bami yolgaman. Ae butni da nin pankiligek gen yan nimisak kan, Pinjkop da dabilon butni yawori tosak, nido Pinjkop da yo morap kisi nandan mudosok, ae nandak nandakni da butninan nandak nandak tonj morap unjun yapman mudosok.

²¹ Not kabi, butningwan da nin gwaljigi mini yanjsi nandaman kan, Pinjkop da dabilon pasol pasoli mini atnej.

²² Nin gen tebani yolgaman ae anjak anen do galak toso unjun aman, do bisiron da yo nido iyaman unjun nimisak.

²³ Gen tebani unjun yan: Monji Yesu Kristo nandan gadan imnensi, ae iyi niyigit unjuden gin amin do but dasi galak tañ yomnej.

²⁴ Amin kinda gen tebani guramikdak unjun amin Pinjkopmon egisak, ae Pinjkop unjun aminon egisak. Pinjkop da Telagi Wupni

3:1: Jn 1.12-13; 16.3

3:2: 2Ko 3.18

3:5: Jn 1.29; 1Pi 2.22-24; 1Jn 2.2

3:8: Jn 8.44

3:9: 1Jn 5.18

3:11: Jn

13.34 3:12: WW 4.8

3:13: Jn 5.18-19

3:14: Jn 5.24

3:15: PA 21.8

3:16: Jn 13.1; Gal 1.4

3:17: GT 15.7

3:18: Jem 2.15-16

3:21: Ibr 4.16

3:23: Jn 6.29; 13.34

3:24: 1Jn 4.13

nimgut, do nin yanjsi nandaman, Pinjkop ni-non egisak.

4

Ji wup mibili mibili kokwin ani

¹ Not kabi, on miktimon kombi amin top-topmi morapmi ekwan, do amin da abiñek Pinjkop dakon Wup da gen on nimik yan dayinba kan, tepmi dima nandan gadani. Asi, Pinjkop dakon Wup da gen yomik bo dima, yan do panjiligek pindatni.

² Pinjkop dakon Wup da pi asak bo dima yanjon da kan nandanjo ani: Amin kinda da Yesu Kristo unun aminsi dagagit yan yosak kan, unun Pinjkop da yabekdak yan nandan imni.

³ Mani amin kinda Yesu do yan dima yosak kan, unun Pinjkop da dima yabekdak, unun Kristo dakon uwalni dakon wup da yabekdak. Unun don apdisak yan kili nandawit. Unun kili abik da miktimon egisak.

⁴ Minjat monjyono, ji Pinjkop dakon amin kabi ekwan. Wup jikon egisak unun da wup yokwi miktim aminon pi asak unun yapmanak, do ji kombi amin toptopmi unun kili pabij yopgwit.

⁵ Unun amin kabi unun miktimon nani, do gen yon unun miktimon nani ban yanjakwa miktim amin da geni nandan yoman.

⁶ Nin Pinjkopmon nani. Pinjkop nandan iman amin unun da genin nandan niman. Mani amin Pinjkopmon nani dima unun da genin dima nandan niman. Yanjon da Wup bami ae wup toptopmi kokwin aman.

Pinjkop do but dasi galak tan imnen kan, amin do yan gin aney

⁷ Not kabi, amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun Pinjkopmon da abisak, do amin do but dasi galak tan yomnen. Amin morap amin do but dasi galak tan yoman unun Pinjkopmon da altanji, ae Pinjkop nandan iman.

⁸ Pinjkop unun but dasi galak tan yomyom dakon ami, do amin kinda amin do but dasi dima galak tan yomisak unun Pinjkop dima nandan imisak.

⁹ Pinjkop da iyi dakon Monji kalonj nan nin da egip egip unun obakon da abidonen do yabekban miktimon pigit. Pinjkop yan anek nin do but dasi galak tan nimisak unun noligit.

¹⁰ Amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun yan: Nin da Pinjkop do galak tan inguman unun da yo bami dima agit, mani Pinjkop da nin do but dasi galak tan niminek Monji yabekban nin dakon diwari wiririt do kimakgit.

¹¹ Not kabi, nin do but dasi galak tan niminek yanjsi agit, do nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomniñ kimotnenjsi.

¹² Amin kinda da Pinjkop dimasi kagit, mani nin amin do but dasi galak tan yomnen kan, Pinjkop ninon egisak, ae but dasi galak tan yomyom anpakni unun ninon bamisi toso.

¹³ Pinjkop da Wupni nimgut, do nin Pinjkopmon ekwaman ae Pinjkop ninon egisak yanjsi nandaman.

¹⁴ Ae Dat da yo agit unun kili kagiman, unun Monji yabekban miktim amin kisisi yokwikon ban timit do pigit. Nin unun dakon yan tetjenok aman.

¹⁵ Amin kinda da Yesu do asi Pinjkop dakon Monji yan yosok amin Pinjkop unun aminon egisak, ae unun amin Pinjkopmon egisak.

¹⁶ Nin nandaman, Pinjkop da nin do but dasi galak tan nimisak, ae nin unun dogin nandan gadaman.

Pinjkop unun but dasi galak tan yomyom anpak dakon ami. Amin kinda but dasi galak tan yomyom anpak anek egisak unun amin Pinjkop gat ekwamal, ae Pinjkop unun amin gat egisak.

¹⁷ Nin yanjsi egipnen kan, but dasi galak tan yomyom dakon anpak ninon bamisi tosak. Nin on miktimon Kristo yombem da ekwaman, do Pinjkop da amin kokwin asak bisapmon pasol pasol dima aney.

¹⁸ Amin kinda amin do pakyanjsi but dasi galak tan yomisak unun pasol pasol dima nandisak. Butdasi galak tan yomyom dakon anpak egip egipninon bamisi tosak kan, pasol pasol yolban kin mudosak. Kobogi yokwi timitdaman yan do anek pasol pasol nandaman. Amin kinda pasol pasol nandisak unun amin but dasi galak tan yomyom dakon anpak egip egipnikon bamisi dima toso.

¹⁹ Pinjkop da mibiltok nin do but dasi galak tan nimgut, do nin amin do but dasi galak tan yomaman.

²⁰ Amin kinda "Nak Pinjkop but dasi galak tan imisat" yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok anjimisak kan, unun top amin kinda. Amin kinda notni noman pindakdak unun but dasi dima galak tan yomisak, unun amin Pinjkop dima kokogi unun but dasi aripmi dima galak tan imisak.

²¹ Kristo da gen teban kinda nimgut unun yan: Amin kinda Pinjkop do but dasi galak tan injak kan, panmuwukbi notni do yan ginsi asak.

4:1: Mt 7.15; 1Tes 5.21; 1Jn 2.18; 2Jn 7

4:2: 1Ko 12.3

4:3: 1Jn 2.18

4:4: Mt 12.29; 1Jn 5.4-5

4:5: Jn 8.47;

15.19

4:9: Jn 3.16

4:10: Ro 5.8-10; 1Jn 2.2

4:12: Jn 1.18

4:13: 2Ko 1.22; 1Jn 3.24

4:21: Mk 12.29-31

5:1: 1Jn 4.15

5

Miktım dakon tapmım abıñ yıpmanğaman

¹ Amin morap Yesu uñun Kristo, Piñkop da miñat amin kabini yokwikon bañ timitjak do manjikbi amin yañ nandan gadaj uñun amin Piñkopmon da altanbi. Amin morap dat kindo do but dasi galak tañ imañ uñun miñat monjiyoni kisi do yañ gin nandan.

² Nin Piñkop but dasi galak tañ imaman ae gen tebani guramikgaman kañ nin yañsi nandaney, nin Piñkop dakon miñat monjiyoni but dasi galak tañ yomaman.

³ Piñkop but dasi galak tañ imaman kañ, nin gen tebani guramitney. Ae gen tebani uñun guramit do jigi dima paman,

⁴ nido amin morap Piñkopmon da altanbi uñun da miktım dakon tapmım abıñ yıpmanğañ. Nin nandan gadatnin do añek emaron teban tarjek miktım dakon tapmım abıñ yıpmanğaman.

⁵ Namin dasi on miktım dakon tapmım abıñ yıpmanğak? Amin Yesu do Piñkop dakon Monji yañsi nandan gadaj uñun da.

Piñkop Monji dakon gen

⁶ Yesu Kristo uñun abıñek telagi pakbi sogit, ae yawini tilak kindapmon tagalgit. Pakbi gin dima sogit, yawini yo kisi tagalgit. Telagi Wup, gen bami dakon amisi, uñun da Yesu Kristo dakon mibili yañ tenñek asak.

⁷⁻⁸ Telagi Wup gat ae pakbi gat ae yawi gat uñun kapbi da Yesu Kristo do yañ tenñeñba gen kalonji asak.

⁹ Amin da gen yon uñun nandan gadaman, mani Piñkop da Monji do gen yagit uñun da amin dakon gen yapmandak.

¹⁰ Amin kindo Piñkop dakon Monji do nandan gadasak uñun Piñkop da gen yagit uñun abidanek burikon yıpmandak. Mani amin kindo Piñkop da Monji do gen yagit uñun nandaban bami dima asak kañ, uñun amin Piñkop do top amin kindo yañ yosok.

¹¹ Piñkop da Monji do yañ yagit: Uñun da egip egip dagok dagogi mini nimdosi yagit. Uñun egip egip dagok dagogi mini Monjikon toso.

¹² Amin kindo egip egipnikon Piñkop dakon Monji gat kalonji ekwamal uñun amin egip egip dagok dagogi mini kili abidagit. Anjakwan amin kindo Monji gat kalonji dima ekwamal uñun amin egip egip dagok dagogi mini dima abidosok.

Egip egip dagok dagogi mini kili abidagıman yañsi nandaney

¹³ Piñkop Monji dakon man do nandan gadaj imañ amin, ji da egip egip dagok dagogi mini kili abidawit yañ nandan do añek gen on mandañ damisat.

¹⁴ Do but bamori mini inamikon agek yañsi nandaney, nin Piñkop dakon galaktok yolek bisit iyıney kañ, bisitnin nandan nimdisak.

¹⁵ Bisitnin kisi nandan nimisak yañ nandanaman kañ, yo nido bisit yıman uñun abidokdaman yañsi nandaney.

¹⁶ Amin kindo da panmuwukbi notni kindo kanjakwan wupni arıpmi dima kimotjak da arıpmon yokwi kindo asak kañ, bisit añ iban Piñkop da egip egip imjak. Nak wupji dima kimotni da arıpmon yokwi añ uñun do yosot. Yokwi kindo toso uñun añek wupji wagil kimotdan. Nak uñun do bisit ani do dima yosot.

¹⁷ Anpak morap kilegi dima aman uñun kisi yokwi. Mani yokwi diwari uñun da kimot dima anjalon añ.

¹⁸ Nin nandanaman, Piñkopmon da altanbi miñat amin morap uñun yokwi dima añ añ añ. Piñkop dakon Monji da pankutnosok, do Yokwi Ami da arıpmi dima igayisak.

¹⁹ Nin nandanaman, nin Piñkop dakon miñat monjiyoni ekwaman, mani amin diwari morap Yokwi Ami da kilani asak.

²⁰ Nin nandanaman, Piñkop dakon Monji da abıñ Piñkop bamisi nandan inney do butnin paban pisagıman. Nin Piñkop bamisi gat ae Monji Yesu Kristo gat gadat gadat agıman. Yesu Kristo uñun Piñkop bamisi, ae egip egip dagok dagogi mini dakon mibilisi.

²¹ Miñat monjiyono, ji kokup kidat* da kagikon egipni.

5:3: Jn 14.15,23-24

5:6: Jn 1.29-34

5:7-8: Jn 15.26

5:9: Jn 5.32-37

5:10: Jn 5.36-40

5:12: Jn 3.36

5:13: Jn 20.31

5:14: Jn 14.13-14; 1Jn 3.21-22

5:16: Mt 12.31

5:18: 1Jn 3.9

*

5:21: Kokup kidat uñun Piñkop

yipmanek yo ninan egip egipgokon yo madep yañ nandisal uñun da kokup kidatgo asak.

Papia 2 Jon da Mandagit

But piso gen

Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjetni unun da mani anksibinek iyi do 'kila amin kinda' yan yanek papia on mandagit yan nandan. Papia on kokup kinda dakon panmuwukbi do mandagit. Unun panmuwukbi do tilak anek 'minjat kinda gat gwakni gat' yan yosok. (Gagi 4-5 do koki.) Unun minjat dakon peni dakon gwakni unun panmuwukbi ae kabi kinda do yosok. Unun da gagi 13 non gildatni tagi yipmanjan.

On papia dakon gen madep ton unun Pinjkop dakon gen panupbal anek top yon amin pindak kimagek amin do but dasi galak tan yomyom anpak an kimotni do yosok.

Nin Pinjkop gen tebaisi abidanek gen njawakjwari do pindak kimotnej

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da minjat gak gat ae gwakgo* gat do papia on mandan damisat. Pinjkop da gak iyi do manjigit. Nak asisi ji do but dasi galak tan damisat, ae nak gin dima, minjat amin morap gen bami nandan unun kisi da ji do but dasi galak tan daman.

² Gen bami ninon tosok, ae dagok dagogi mini tokdisak. Unun do anek but dasi galak tan damaman.

³ Gen bamikon ae but dasi galak tan yomyom anpagon Pinjkop Dat ae Monji Yesu Kristo unun da gisam dabal nandan yawotni gat ae bupmini gat ae but yawotni gat da ji da egip egipmon tosak do bisit asat.

Butdasi galak tan yomyom dakon anpak anej

⁴ Dat da aneksi do yagit unun da aripmon minjat gak dakon minjat monjiyo diwari da gen bami yolgan. Nak unun dakon gen nandanek but galak madepsi nandagim.

⁵ Ae minjat, gen kinda yolni do nandisat unun yan: Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomin yomin anej. Gen teban unun kalugi dima. Ji nandan gadat si wasanek awit bisapmon da unun gen teban kili abidawit da abidan anan oban.

⁶ Butdasi galak tan yomyom dakon mibilisi unun yan: Nin Pinjkop dakon gen tebani guramigek agipner. Ji wasanek nandan gadat si awit bisapmon da gen teban kinda nandawit unun yan: but dasi galak tan yomyom dakon anpak anek agipni.

Kristo dakon gen tebaisi abidonej

⁷ Kosit kilegi yipman detni do pankewalgan amin morapmi miktimi miktimi akwan.

Unun da Yesu Kristo aminsi dagagit yan dima nandan teban ton. Amin unuden unun top amin ae Kristo dakon uwalni.

⁸ Do pakyanji kan kimotni. Pi teban anek yo abidawit unun di yipman dekbam. Pakyanji kan kimotni kan, unun dakon tomni tagi timitdan.

⁹ Amin kinda Kristo dakon gen yipmanek gen njawakjwarikon kisak kan, Pinjkop unun amin gat dima egisak. Mani amin kinda Kristo dakon gen tebai abidosok amin unun Dat gat ae Monji gat unun aminon ekwamal.

¹⁰ Amin kinda da abin Kristo dakon gen bami dima dayin detjak kan, unun amin gildat tagi yan dima iyini, ae yutjikon dima anjini.

¹¹ Amin kinda unuden amin gildat tagi yan iyisak kan, anpulanban pi yokwini kisi da amal.

Kila amin da kin pindat do nandagit

¹² Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat. Abin dandabo gen yan nandat anej kan tagisi yan nandisat. Yan anej kan, nin dakon kisik kisik da madepsi tugosak.

¹³ Pego dakon gwakni Pinjkop da iyi do manjigit, unun da gildat tagi yan gayan.

* 1:1: Unuden 'minjat gak gat ae gwakgo gat' unun panmuwukbi kinda dakon tilak asak.

1:4: 3Jn 3

1:5: 1Jn 2.7

Papia 3 Jon da Mandagit

But piso gen

2 Jonon mandagit unuden gin on papia mandagit amin da iyi do 'kila amin' kinda yan yosok. Amin morapmi da Jon Yesu dakon pandet kinda da mandagit yan nandan.

Jon da papia on kila amin kinda mani Gaius unun do mandagit. Gaius dakon man awigigit, nido Yesu yolyol amin diwari panpulugagit. Ae amin kinda mani Diotrepes unun kan kimotjak do iyigit, nido Diotrepes da Yesu dakon gen bin tagisi yogok amin yolban kiwit. (Gagi 9-10 do koki.)

Piŋkop dakon pi amin panpulugoneŋ

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da notnosi Gaius gak do papia on mandan gamisat. Nak asisi gak do but dasi galak tan gamisat.

² Not giman, wupgo tagisi tosok, unuden gin yo morap asal unun abi tagisi noman toni, ae giptingo yo kisi tagisi tosak yan do bisit asat.

³ Panmuwukbi notnini di da abin gak da gen bami abidan kimagek egisal unun dakon geni nayinba but galak madepsi nandagim.

⁴ Nak dakon minjat monjyono gen bami yolgan dakon geni nandisat bisapmon kisik kisik diwari nandisat unun yapmanjek kisik kisik madepsi nandisat.

Gaius pi tagisi agit

⁵ Not giman, gak but dasi nandanjek panmuwukbi not panpulugosol. Ae dima nandan yomisal, mani yum pindagek panpulugosol, do gak pi tagisi kinda nan asal.

⁶ Diwari da on panmuwukbi kabikon abin gak da amin do but dasi galak tan yomisal unun dakon geni yanba nandagiman. Gepman degek kik do ani bisapmon Piŋkop da nandisak unun da aripmon panpulugok abi.

⁷ Yesu dakon pi ak do nandanjek kin pi unun anek Piŋkop dima nandan iman amin kabikon panpulugok di dima timikgan.

⁸ Nin Piŋkop dakon pi amin unuden panpulugoneŋ kan tagisi. Yan anek kando nin unun gat pi kalonj anek Piŋkop dakon gen bami jonitneŋ.

Diotrepes anpak yokwi agit

⁹ Nak gen diwari panmuwukbi do kili mandagim, mani Diotrepes unun mibiltok amini egip do nandisak, do nin dakon gen dima nandisak.

¹⁰ Yanjo, opben kan anpak asak unun do yankwok aben. Unun nin do yanba yok anek gen yokwi mibili mibili yosok. Ae Yesu

dakon pi amin yutnikon dima pankisak. Ae unun gin dima, panmuwukbi da pi amin iyi da yutnon panjik do aba yansoŋ anjomisak. Ae panmuwukbi kabi da wanja egipni do yoldak.

Demitius anpak tagisi agit

¹¹ Not gimano Gaius, anpak yokwi dima yolek abi, anpak tagisi ban yolek abi. Amin kinda anpak tagi asak unun Piŋkop dakon amin. Mani amin kinda anpak yokwi asak unun Piŋkop dima kanbi.

¹² Amin kisi da Demitius dakon anpak tagisi unun do yon. Ae Piŋkop dakon gen bami ununyo kisi anpakni tagisi unun da antenjen asak. Ninyo kisi anpakni tagisi unun do yoman. Disi nandan, gen unun bamisi yoman.

Kila amin da Gaius kok do nandagit

¹³ Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat.

¹⁴ Abin gandabo gen yan nandat anden kan, tagisi yan nandisat.

¹⁵ But yawot gagon tosak. Notgoni idon ekwaman unun da gildat tagi yan gayan. Notnani unuden ekwan amin kalon kalon manikon da gildat tagi yan yoyin yoyin aki.

Papia Jut da Mandagit

But piso gen

Gen on papiaḡwan toḡ uḡun 2 Pita kon gen toḡ uḡun yombem pali. Uḡun Piḡkop dakon miḡat amiḡyo Gen Bin Tagisi dakon uwalni da gen yoḡ uḡun do mirak dimasi yopni do yosok. Papia da yaḡ yosok, “Piḡkop da miḡat amin kabini nin nandanḡ gadat kalonḡ kongin atneḡ do yosok. Ae amin kinda da nin da nandanḡ gadat amanḡ uḡun kulabik ariḡpmi dima asak.” (Gagi 3 kon koki).

Jut da yoyiḡdet toptopmi do pindak kimotni do yosok. Uḡun da yaḡ yoḡ, Piḡkop dakon nandanḡ yawotni uḡun madepsi do yokwi morap galak tokjikon tagi ani yaḡ yoḡ. Uḡun topsi yoḡ do kaḡ kimotni do yosok. (Gagi 4 kon do koki.)

Ji nandanḡ gadatji do kila anek Gen Bin Tagisi dakon uwalni pabiḡyopni

¹ Nak Jut, nak Yesu Kristo dakon oman monjini, ae Jems dakon padige.

On papia uḡun Piḡkop da miḡat amiḡyo yaḡ damgut ji do mandisat. Piḡkop Dat da but dasi galak taḡ damisak, anḡkwan Yesu Kristo da iyi kilasi tagisi asak.

² Piḡkop da paḡpulugaḡban buḡpmi anḡpak gat, ae but yawot anḡpak gat, ae amin do but dasi galak taḡ yomyom anḡpak da egipjijikon madepsi tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi dakon uwal dakon gen

³ Notnonisi, mibiltok nak Piḡkop da nin morap yokwikon baḡ timit do anek pi madepsi agit uḡun do papia mandanḡ dam do galagi madepsi nandat, mani abisok gen kinda mandakeḡ yaḡ nandisat uḡun yaḡ; ji nandanḡ gadatji kilani tebaisi anek uwalji dakon gen pabiḡyopni. Piḡkop da nandanḡ gadat kalonḡ on miḡat amini nin do nimgut, do amin kinda da yo nin da nandanḡ gadamanḡ uḡun kulabik ariḡpmi dimasi asak.

⁴ Nak gen uḡun dayisat, nido Piḡkop manji iman amin di paḡmuwukbigwan pasilikon da kili abiḡ piḡen. Uḡun amin gen yokwisi yaḡ yoḡ, “Piḡkop dakon nandanḡ yawotni madepsi, do yumabi anḡpak mibili mibili tagi aneḡ.” Uḡun amin da Amin Tagi Yesu Kristo Kila Amin Madepnin kalonḡ manji iman, do kalipsigwan Piḡkop gen papia da yagit uḡun da ariḡpmon uḡuden amin pasildanḡ.

⁵ Ji Amin Tagi da kalip yo agit uḡun kili nandawit, mani butji pabo pisanḡban uḡun do sigin nandani do dayisat. Amin Tagi da kalip Israel amin uwal da kisiron baḡ

timikban Isip yipmanḡ kiwit. Anek don nandanḡ gadat dima awit amin uḡun paḡtasik agit.

⁶ Ae anelo do nandani. Diwari uḡun Piḡkop da pi yomgut uḡun ak do dima galak tawit, anek kokupni yipmanḡ dekgwit. Yaḡ awit do Amin Tagi da nap teban tebaisi uḡun baḡ paḡteban agit, ae dam teban pilin tuksigwan yopgut da ekwanḡ. Uḡun Piḡkop da kobogi do yo yokwisi yomdisak dakon bisap madep do jomjom anek ekwanḡ.

⁷ Ae Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat ae kokup uḡun da kapmatjok tawit uḡun do nandani. Uḡunyo kisi anḡpak yokwisi awit. Wili miḡatyo kisi da yumabi anḡpak mibili mibili awit, do Piḡkop da kindapmon soḡban pasilgwit. Uḡun da mama gen niyineḡ yaḡ nolisak, yokwi pakpak amin morap kindap kimot kimori mini uḡungwan kobogi timitdanḡ.

⁸ Ji dakon nandak nandak paḡrupbal ak do pi anḡ amin uḡunyo kisi yaḡ gin anḡpak yokwi anḡ. Diḡpmin mibili mibili pindagek uḡun da paḡtagap aban yumabi anḡpak anek giḡtim timni paḡrupbal aba inanis anḡ, ae Piḡkop kwen wigik anḡ imineḡ anelo tapmimi toḡ uḡun do yaḡba yokwi tok anḡ.

⁹ Maikel uḡun anelo morap dakon mibiltok amini, mani uḡun yaḡ dima agit. Maikel gat Sunduk gat namin da Moses dakon giḡtim abidosak yaḡ do gen emat agimal bisapmon, Maikel Sunduk do yaḡba yokwi tok anḡ imineḡ gen yaḡ imdo si pasalgit. Yaḡ gin yagit, “Amin Tagi da iyi gen tebaisi gayisak dosi nandisat.”

¹⁰ Mani uḡun amin yo morap mibili dima nandanḡ pisonḡ uḡun do yaḡba yokwi tok anḡ. Uḡun bit kilapyo buri mini yombem da giḡtim dakon galaktok yolganḡ. Uḡun anḡpakni da obisi paḡrupbal anḡ.

¹¹ Awa, kaḡ kimotni. Uḡun Ken dakon anḡpak anḡ. Uḡun Balam da agit uḡudenḡ monenḡ timit do tek kindap anḡ. Uḡun Kora da agit uḡudenḡ Piḡkop kwen wigik anḡ imanḡ, do wagil pasildanḡ.

¹² Ji but kalonḡ anek jap noknok bisap madepmon yikganḡ bisapmon uḡun amin ji da binapmon yikganḡ uḡun imal kwakwagikon garak anḡ uḡun yombem. Mani uḡun ji gat yigeḡ jap nok do mayagi dima nandanḡ. Uḡun amin iyi baḡgin paḡpulugok dogin nandanḡ. Uḡun gikwem sikak dima yopba maḡakwa mirim da pisonḡba dukwan dukwan kwanḡ uḡun yombem. Uḡun kindap bami toktok bisapmon bami dima pokgon, ae geli walimbil pilikbi, do kosit bamot kimakgit.

¹³ Uñun amin tap madepsi tamalikgan uñun yombem. Yokwini dakon mayagi tarak ae sibat sibat da yanj ileñikon noman toñ. Uñun kundukon gik kositni banj dima yolek akwan uñun yombem. Do Pinjkop da kokup pilin tuk dakon pilin tugisi kili anñoman an yomgut, uñudon kin toktok teban egi wigikdan.

¹⁴ Enok uñun Adam dakon babiknikon da altanban kosiri 7 agit. Uñun da uñun amin yokwi do kombi gen yanek yan jagit, "Koni, Amin Tagi telagi aneloni tausen morapmi gat apdisak.

¹⁵ Abinek miñat amin morap gen pikon yopdisak. Anek anpak yokwi awit ae gen yokwisi yan ingwit dakon kobogi yomdisak."

¹⁶ Uñun amin yo morap noman tanj yoman uñun do nandaba yokwi tok anek gen morapmi yon. Uñun iyi dakon butni dakon galaktok yokwi uñun yol do galak toñ. Uñun gen pap yanek giptim pawigik anek iyi dakon man pawikwan. Anek miñat aminyo uñun panpulugoni do panjalak an.

Nandan gadatji yipba uñun da butji panjeban asak

¹⁷ Mani notnonisi, yo don altokdan uñun do aesi nandan, uñun Amin Taginin Yesu Kristo dakon yabekbini da kili yan tentenan dangwit.

¹⁸ Uñun da yan dayiwit, "Mibi gildaron jigilak gen yogok amin noman tokdan. Anek Pinjkop manji iminek iyi dakon galaktok yokwi yoldan."

¹⁹ Uñun amin da panmuwukbi panwasan. Uñun miktim dakon galaktok banjin yolgan. Telagi Wup uñun aminon dima egisak.

²⁰ Mani notnonisi, ji bisapmi bisapmi nandan gadatji Pinjkop da iyi ji do dangut uñun yipba uñun da butji panjeban asak. Ae Telagi Wup da tapmimon bisit ani.

²¹ Pinjkop da ji do but dasi galak tanj damisak, do uñun da kapmatjok egek bisapmi bisapmi Amin Taginin Yesu Kristo do jomjom anakwa bupmini nomansi anjalon anakwan egip egip teban abidoni.

²² Nandan gadatni dima teban tanji amin do bupmi nandan yomni.

²³ Ae amin diwari kindapmon ekwan, do ji tepmisi yokwikon banj timitni. Ae diwari do bupmi anpak an yomni bisapmon, yokwikon gepni yan do kan kimagek pasol pasol gat kisi ani. Uñun but kalip dakon anpak yolek garak gin awit. Ji yo morap Pinjkop da dabilon garagi tagi uñun da dubagikon egipni.

Nin Pinjkop dakon man awiginer

²⁴ Kili nak Pinjkop anjisisat. Tapmimni madepsi, do kilasi anakwan aripmi dima

mokdan. Uñun da timik panji depban iyi gat tilimnikon egek gulusunji mini ae kisik kisik madepsi tanj damdisak.

²⁵ Uñun kalon dagin Pinjkop egisak. Anek Yesu Kristo Amin Taginin da pi agit uñun do anek nin yokwikon banj timikgit. Do mani awiginer. Uñun Kila Amin Madep egisak, ae tapmim madepni tanj imisak, ae yo morap dakon busunji egisak. Wasok wasogikon yan egipgut, ae abisok kisi yan gin egisak, ae don bisap morap kisi yan gin egipdisak teban. Uñun asi.

Kristo da Gen Pasili Jon do Panjalon Anj Imgut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Unjun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia yo don noman tokdan unjun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin unjun bisapmon egipgwit unjun da tilak gen nandan pisawit, mani nandan gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen unjun dakon mibili unjun yan; Yesu Kristo unjun Amin Tagi, ae unjun da kisiron da Pinjkop da uwalni kisi morap pabij yopdisak, anjek Sunduk yo kisi abij yipdisak. Anjek Yesu pini anj mudosak bisapmon Pinjkop da miñat aminyo tebaisi agek nandan gadatni dima yipman dekgwit amin do tomni yomdisak. Anjakwan Pinjkop gat egek ae sanjenek jigi dima pakdan, nido Pinjkop da yo morap aeni panjaluk anj mudokdisak.

Yesu Kristo da panmuwukbi 7 kabi do gen yipgut

(Kilapmi 1-3)

¹ Gen on pasili tawit, ban Yesu Kristo da panjalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Pinjkop da imgut. Yo unjun tepmisi al-tokdan. Yesu da anjeloni yabekban abij pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanjon da nayigit.

² Yo morap noligit unjun bamisi pindakgim. Pinjkop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen unjun bamisi.

³ Pinjkop yo morap noman toni do yagit unjun dakon bisap kwan tosok, do amin kinda da on kombi gen panmuwukbi do manjin yomjak kan, unjun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi unjun nandanjek guramitni amin, unjunyo kisi kisik kisik ani.

Jon da panmuwukbi 7 kabi do gen mandagit

⁴ Nak Jon da panmuwukbi 7 kabi Esia Provinskon ekwan ji do gen on mandisat. Pinjkop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak unjun da nandan yawok damanjakan butji yawori tosak. Ae

wup 7 kabi Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamo da inamon ekwan unjunyo kisi da nandan yawok damanjakan butji yawori tosak.

⁵ Yesu Kristo, Pinjkop dakon gen bamisi yan tenjenok amin, unjun kimoron da mibiltan pidagit. Ae unjun kila amin madep morap miktimon ekwan unjun dakon Amin Tagini. Unjun kisi da but yawot nandan damanjakan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tanj nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit.

⁶ Yan anjek nin unjun gat amin kila anej do manjin nipgut, ae iyi dakon Pinjkop ae Datni unjun dakon oman anej do mukwa sogok amini egipneñ do manjin nipgut. Bisap mudok mudogi mini Yesu Kristo dakon tilimni ae tapmim madepni tanj imdisak. Unjun asi.

⁷ Koni. Unjun gikwem gat kisi apdisak. Abijakan amin morap kisi da dabil da kokdan. Amin morap Yesu sugawit unjun kisi da kokdan. Anjakwa amin morap miktimon ekwan kisi da unjun do nandanek kunam bupmiyo madepsi akdan. Asi, yo morap unjun altan mudokdan, Unjun asi.

⁸ Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, unjun da yan yosok, "Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat."

Jon da Kristo kagit

⁹ Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amin kabi, ae Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan kalonj ekwan, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kalonj paman. Panjek kisin da dima alek tanjek tebai akgan. Nak Pinjkop dakon gen yan tenjenanek, "Nak Yesu nandan gadan imisat" yan yagim, do anjek nak abidan tap binap miktim tim Patmos unjun neppgwit da egisat.

¹⁰ Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anjakan manjinokon nandanapbo amin kinda gen madepsi yan tidanjek kwen da yan yagit.

¹¹ Unjun amin da yan yagit, "Yo morap pindakdal unjun papiakon mandan yopbi panmuwukbi 7 kabi do kini. Mandan yopbi panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan, ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini."

¹² Yanban nak gen nayigit amin unjun kok do tobilgim. Tobilek tenjen tamo gol ban wasanji 7 kabi pindakgim.

¹³ Unjun da binapmon "amin dakon monji yombem kinda" akban kagim. Unjun imal dubakni paban pigi kandapni kisi witjigit. Anjek nap kinda

gol ban wasanbi nan pibirikon anjwasinek wangut.

¹⁴ Busunji ae busunj dangwani unun kwakwagisi, sipsip dakon dangwan ae gik sitnanj yombem. Ae dabilni kindap tebaisi soson unun yombem.

¹⁵ Kandapni unun tenjenisi ain kinda mani bras kindapmon soson unun yombem. Ae tekni nandagim unun pakbi madepsi pokgonj unun dakon wiwik yombem.

¹⁶ Kisiri amin tet da gik 7 kabi timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun gen kaganigwan da pawin tagit. Gildat da tebaisi wisisak unudenj tomno dabilni madepsi tenjenagit.

¹⁷ Nak unun kanek kandapnikon manj pagek amin kimakbi da yanj pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon witjinek yanj yagit, "Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.

¹⁸ Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimakgim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi ananj kisat. Kimot dakon yoma wital, ae amin kili kimakgwit unun dakon kokup dakon yoma wital kisitnokon tonj.

¹⁹ Do gak yo pindakdal unun dakon geni mandaki. Yo abisok tonj, ae yo don noman tokdan, unun do mandaki.

²⁰ Gik 7 kabi kisitno amin tet do tanja pindal, ae tenjenji tamo gol ban wasanbi 7 kabi yanj pindal, unun dakon mibili pasili tosok. Mibili unun yanj; gik 7 kabi unun panjmuwukbi 7 kabi dakon anjeloni. Anjakwa tenjenji tamo 7 kabi unun panjmuwukbi 7 kabi."

2

Epesas panjmuwukbi do gen yipgut

¹ Unun da sanjenek yanj yagit, "Gak panjmuwukbi Epesas kokup papmon ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak gik 7 kabi kisitno amin tet da timigek tenjenji tamo gol ban wasanbi 7 kabi da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak.

² Anjak asal ae pi teban asal unun kili nandanj mudagim. Gak tebaisi agek amin anjakni yokwi do dima galak tanj yomisal. Diwari da yanj gayiwit, 'Ninyo kisi yabekbi', mani unun yabekbi dima yanj unun gaga kili geni kokwinigek top amin yanj pindakgil.

³ Amin da gandaba mano abidosol do yo yokwisi angamanj. Mani tebaisi agek jigi unun imegek karaktok dima asal.

⁴ Mani nak gak gat gen tonj. Nandanj gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi

galak tanj namgul, mani abisok yanj dima asal.

⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anjak kalip agil unun do aego nandanek but tobi anjek anjak kalip agil unudenj abi. Yanj dima abi kanj, abinj lamgo unun si gwayekenj.

⁶ Mani anjakgo tagisi kinda unun yanj; Nikolas dakon amin kabi dakon anjak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi unun amin dakon anjak do nandako yokwi tosok.

⁷ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosak kanj, nak da yanj daganj iminjapbo egip egip kindap walon jap panj nosak. Kindap unun Paradais kon Pinjop da pigaga tosok."

Smena panjmuwukbi do gen yipgut

⁸ Unun da sanjenek yanj yagit, "Gak panjmuwukbi Smena ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kimakgim da aeno kalugi egisat. Gen on yipbo gagon obisak.

⁹ Gagon jigi ae tepmiyo morapmi noman tanj gamanj, ae yogo minisi da egisal, unun nandanj gamisat. Mani yogo morapmisi. Amin diwari da gen yokwi yanj gamanj unun nandisat. Unun amin da iyi do nin Juda amin yanj yonj, mani unun Juda amin dima, unun Sunduk dakon amin kabi.

¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani unun do pasol pasol dima abi. Ji panjekwal do Sunduk da ji da binapmon amin diwari banj dam tebanon yopdisak. Yanj aban jigi ae tepmiyo gildat 10 da aripmon pakdanj. Dikba kimotni do yoni kanj, tebaisi agek nandanj gadatji dima wital kisak. Anjakwa egip egip dakon pelit tilimi tonj dabenj.

¹¹ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosak kanj, unun amin kimot da ae kinda gat aripmi dima anjupbal asak."

Pegamum panjmuwukbi do gen yipgut

¹² Unun da gen sanjenek yagit, "Gak panjmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun abidosot. Gen on yipbo gagon obisak.

¹³ Kokup egisal unudon Sunduk dakon kila amin madep yityit tamoni unudon tosok unun nandisat. Mani nak dakon man abidanj kimokdol. Antipas, nak dakon

gen dakon yanj tenjenok amin tagisi kinda, unjun Sunduk da egisak kokupmon anakba kimakgit. Yanj anjakwa gak unjun bisapmon nak do wasip dima yagil.

¹⁴ Mani nak gak gat gen tonj. Gagon amin di da Balam dakon anjak abidan kimokgonj. Balam dakon anjak unjun yanj. Kalip Balam da Balak Israel amin panjkewal dakon mibili iyinj dekgit. Iyinj dekban Balak da Israel amin panjkewalban yokwi anjek kokup kidat do bit kilapyo mukwa sowit unjun nawit. Ae yumabi kisi awit.

¹⁵ Unjudej gin amin di gagon ekwan unjun Nikolas dakon amin kabi dakon geni guramikganj.

¹⁶ Gak but tobil abi. Yanj dima abi kanj, nak kili unjunjok gagon obinjek gen kaganokon emat agak siba tosos unjun nanj unjun aminon emat akdisat.

¹⁷ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyanjsi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kanj, nak da mana di abisok pasili tonj unjun ibenj. Ae tip kwakwagi kinda ibenj. Unjun tipmon man kalugi kinda mandabi da tosak. Unjun man amin kinda da dima nandisak. Amin tip abidosak unjun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira panjmuwukbi do gen yipgut

¹⁸ Unjun da gen sanjenek yagit, “Gak panjmuwukbi Taitaira kokup papmon ekwan unjun dakon anjelo do gen yanj mandaki:

Nak Pinjok dakon Monji. Dabilno unjun kindap tepmisi sosok unjun yombem, ae kandapno tenjenjosok unjun ain kinda mani bras suganba kwakwagisi anj unjun yombem. Gen on yipbo gagon obisak.

¹⁹ Anjak morap asal unjun nandanj mudosot. Gak amin do but dasi galak tanj yomisal, ae nak nandanj gadanj namisal, ae amin diwari panjpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil unjun yapmanjek abisok pi madepsi asal.

²⁰ Mani nak gak gat gen tonj. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Minjat unjun da nak kombi amin kinda yanj yosok, mani pi monjino top panjkewalek yumabi anjak, ae jap kokup kidat do paret abi unjun noni do yoyinj dekdak.

²¹ But tobil asak do nandanjek bikbik imisat. Mani but tobil anjek yumabi anjakni yipmanj det do dima nandisak.

²² Do unjun minjat sot kinda ibo tepmi madepsi pakdisak. Ae amin morap unjun minjat gat yumabi awit but tobil anjek unjun minjat dakon anjakni dima yipmanj mudoni

kanj, unjunyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat.

²³ Ae monji gwayoni kisi dapbo kimotni. Yanj anjabo panjmuwukbi kisi morap da nak da amin but ae nandak nandakyo pindagek ji kalonj kalonj anjak ani da aripmon tomni damdisat yanj nandanj namdanj.

²⁴ Mani panjmuwukbi diwari Taitaira ekwanj ji minjat unjun dakon gen dima yolganj, ae ‘Sunduk dakon geni pasili’ yanj yonj, unjun dakon mibili nandak do pini dima awit. Yanj dayisat, jigi kinda gat dima dabenj.

²⁵ Mani yo morap timikganj unjun tebaisi timigakwa wigi nak da opbenj dakon bisap asak.

²⁶ Emaron teban tanjek geno guramigakwan wigi bisap madep apjak amin unjun yanj mudanj ibo miktim morap kila akdisak.

²⁷ ‘Kila amin pini tapmimi tonjsi anjek ain win kirinj nanj uwalni pudanj moninj moninj akdisak, amin da miktim kwoba pudanj moninj anj unjun da tilagon akdisak.’

Datno da yanj mudanj namgut, unjun da tilak unjun amin do yanj mudanj ibenj.

²⁸ Ae wisawisa do gik wisak unjun kisi ibenj.

²⁹ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyanjsi nandani.”

3

Sadis panjmuwukbi do gen yipgut

¹ Unjun da sanjenek yanj yagit, “Gak panjmuwukbi Sadis kokup papmon ekwan unjun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak Pinjok dakon wup 7 kabi timikdat, ae gik 7 kabi kisi timikdat. Gen on yipbo gagon obisak. Anjak morap asal unjun kisi nandanj mudosot. Amin da gak do yanj yonj, ‘Sadis panjmuwukbi kabi unjun egip egipmi tonjsi.’ Mani kili kimakgil.

² Dipmingo yopbi kit! Anjakgo diwari dima kimakgit unjun panteban abi. Nido anjakgo kinda Pinjokpo da dabilon kilegisi yanj kinda dimasi kat.

³ Gen bami kalip nandanjek abidagil, unjun do aego nandabi. Nandanjek guramigek but tobil abi. Dipmin dima yipbi kisas kanj, kabo noknok da tilagon apdisat. Abinjabo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

⁴ Mani amin kabisok kinda Sadis ekwanj unjun imalni dakon kila anjek garak dima awit. Unjun amin kabi dakon anjakni kilegisi, do imal kwakwagi paba nak gat tagi agipnenj.

⁵ Amin kinda emaron teban tosak kan, unjun do kisi imal kwakwagi pan iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da injamon ae anjeloni da injamon mani yanj tenjentoken.

⁶ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyansin nandani.”

Piladelpia panjmuwukbi do gen yipgut

⁷ Unjun da sanjenek yanj yagit, “Gak panjmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwanj dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak telagisi, ae anpak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma witald abidosot. Nak da yoma witaldat, amin kinda da aripmi dima sop sopmi. Ae nak da yoma sopmandat, amin kinda da aripmi dima witaldi. Gen on yipbo gagon obisak.

⁸ Anpak morap asal unjun kili nandan mudagam. Koki! Injamgokon yoma kinda witaldo pisosok. Ae amin kinda da aripmi dima sopjak. Nak nandisat, tapmingo madep dima, mani nak dakon gen guramigek nak dakon man do wasip dima yagil.

⁹ Sunduk dakon amin kabi unjun da iyi do nin juda amin yanj yonj, mani unjun Pinjkop dakon amin dima, unjun top amin. Nak da unjun amin yabekgo abinj gak da kandap mibilon njakbenj anek nak da ji but dasi galak tanj damisat yansin nandani.

¹⁰ Nak dakon gen guramigek jigi altanj gangwit bisapmon butgo yawori tanjakwan tebaisi akgil. Yanj agil do jigi madep miktimi miktimi amin panjkewal do noman tokdisak bisapmon kilago anapbo jigi unjun dima altanj gamjak.

¹¹ Gagon tepmisi apdisat. Yo abidosol unjun tebaisi abidoki. Amin kinda da tomnigo unjun di gwayenban.

¹² Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da gwak yanj moko agek Pinjkopno dakon telagi yut anteban asak. Anek Pinjkop dakon yut yipmanjek aeni wanja dima pigisak. Unjun aminon Pinjkopno dakon man, ae Pinjkopno dakon kokup pap dakon man mandakenj. Kokup pap unjun Jerusalem kalugi, unjun Kwen Kokup yipmanjek Pinjkopnokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi unjun aminon mandakdisat.

¹³ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyansin nandani.”

Laodisia panjmuwukbi do gen yipgut

¹⁴ Unjun da sanjenek yanj yagit, “Gak panjmuwukbi Laodisia kokup papmon ekwanj unjun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak Pinjkop dakon geni gat ae yanj teban tok geni gat do gen unjun asisi yanj yogok amin. Nak Pinjkop dakon gen bamisi yanj tenjentok amin. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yanj tenjentosot. Pinjkop da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yipbo gagon obisak.

¹⁵ Anpak morap asal unjun kisi nandan mudosot. Nak nandisat, gak mirimi dima, ae tedepmi dima. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat.

¹⁶ Mani dima. Gak tedepmi yangok egisal. Gak tedepmisi dima ae mirimisi yo dima. Yanj do anek gen kaganokon da gak wanditdisat.

¹⁷ Gak Monenjo morapmi ae yo kabino morapmi tonj. Yo kinda do wadak wadak dima asat' yanj yosol. Mani dima. Amin da bupmisi nandanjam gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo mini, ae molanj molanj agisal. Anek gaga dima nandabi pisosok.

¹⁸ Yanj do anek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno kindapmon sonja gwaljigi minisi anj unjun gol ban yubi kan, monengo morapmisi tanj gamdanj. Ae giptimo wam do imal kwakwagi ban yubi kan, amin da gandaba molanj dima agipbi, ae mayagigo mini. Ae dabil marasin di yumanjek dabilgokon yopbi kan, tagisi sintokdisal.

¹⁹ But dasi galak tanj yomisat amin unjun tebai yoyineg anpakni panjkilek ani do jigi yomisat. Do anpakgo panjkilek ak do pi tebai anek but tobil abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidanjek yanj yosot: Nak yutnon tagi wiken? Amin kinda tekno nandanek yoma witaldajak kan, nak wigiko unjun gat egek jap nondenj.

²¹ Amin kinda emaron teban tosak kan, unjun unjun do yanj daganj ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yitdenj. Kalip nak da emaron teban tanjek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yikgim unjuden yitdenj.

²² Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyansin nandani.”

**Sipsip Moninj da Kwen
Kokupmon Papia Kinda
Witaldakwan Miktim Aminon
Yo Yokwisi Noman Tokdanj**

(Kilapmi 4-11)

4

Kwen Kokupmon Pinjkop gawak iman

1 Ujun da kwenon aeno kanjapbo Kwen Kokupmon yoma kinda witdal kigit da tanban kagim. Kanjapbo amin unjun kalip nak do kwenj da yanj tebaisi yanj tidanjek yanj namgut unjun da yanj yagit, “Idon winjaki yo morap don altokdan goliko.”

2 Nayinban unjudon gin Telagi Wup da but-nokon pigi madepsi tugagit. Anjakwan Kwen Kokup kila amin madep yityit tamo kinda tanban kagim. Ujun tamokon amin kinda yikban kagim.

3 Ujun amin tip jasper ae tip gami konilian da yanj tenjenagit. Kilap ban kinda da kila amin madep yityit tamo unjun anjwasigit. Kilap ban kildani unjun tip kalikaligi emeral yanj.

4 Kila amin madep yityit tamo 24 kabi da kila amin madep yityit tamo unjun anjwasijek tanba pindakgim. Ujun tamokon kila amin 24 kabi da yikgwit.* Ujun kila amin imalni kwakwagi ban pawit, ae busunikon pelit kildani tonj gol ban wasanbi ban pawit.

5 Kila amin madep yityit tamokon da mal dakon tenjenj da yangwit. Anjakwa nandanjapbo wuwik madepsi noman tanjakwa kiririnj agit. Kila amin madep yityit tamo noman da kalinj 7 kabi sowit. Kalinj unjun Pinjkop dakon wupni 7 kabi.

6 Kila amin madep yityit tamo noman da yo kinda tagit, unjun tap idap daman glas ban wasanbi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabi egip egipmi tonj unjun kila amin madep yityit tamo dakon ilerj 4 kabikon akgwit. Yo 4 kabi unjun burikon ae manjikon kisi dabil morapmi da giptimi kisi ilimikgwit.

7 Yo egip egipmi tonj kinda unjun laion yombem. Ae kinda unjun bulmakau wili yombem. Ae kinda unjun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda unjun sinjin madep kwen agegisak yombem.

8 Yo 4 kabi egip egipmi tonj kalon kalon unjun kisi piri 6 kabi tanj yominj yominj awit. Anjakwa giptimi kalonj dabil morapmi da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari mini yanj yonj,

“Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami kalipsi egipgut,

ae abisok egisak,

ae don apdisak,

unjun telagisi” yanj yonj.

9 Yo egip egipmi tonj kabi unjun da Amin unjun kila amin madep yityit tamonikon

yikdak ae egip egip dagok dagogi mini egisak unjun do kisik kisik madepsi anek mani awigek ya yanj iyanj. Bisapmi bisapmi yo 4 kabi egip egipmi tonj unjun yanj anjakwa

10 Kila amin 24 kabi da Amin unjun kila amin madep yityit tamokon yikdak unjun da buron manj pokgonj. Manj pagek egip egip dagok dagogi mini egisak Amin unjun gawak iman. Ae pelitni kildani tonj gol ban wasanbi unjun kila amin madep yityit tamo tosok unjudon noman ilik yopmanjek kap yanj yonj,

11 “Amin Tagi Pinjkopnin,

gak da yo morap galaktokgokon wasagil da abisok tonj.

Yanj agil do minjat amin morap kisi da gak do kisik kisik madepsi anek mango awigini,

ae tapmimgo madepsi da yonjgamgwan pinji egipni kanj tagisi.”

5

Jon da papia kinda kili sogwit kagit

1 Amin unjun kila amin madep yityit tamokon yikgit unjun kisitni amin tet do papia gironjikbi kinda tanban kagim. Papia unjun teri teri kildani tonj, ae kendol pakbi ban kosiri 7 kabi anteban abi.

2 Ae anjelo tapmimi tonjsi kinda kanjapbo gen papmon da yanj tidanjek yanj yagit, “Namin amin kilegisi kinda dasi kendol pakbi ban panjeban abi pakdegek papia tagi witdaljak?”

3 Mani amin Kwen Kokup ekwanj, bo ae miktimon ekwanj, bo ae miktim da mibiligwan ekwanj kinda da papia unjun aripmi dima witdaljak bo ae aripmi dima kosak.

4 Nak papia unjun amin kinda da aripmi dimasi witdaljak bo ae kosak yanj kanjek kunam madepsi sanjek sanjek morapmi takgim.

5 Yanj anjapbo kila amin kabikon da kila amin kinda da yanj nayigit, “Gak kunam dima takgi. Koki! On Laion Juda amin kabikon altagit, unjun Dewit dakon babinikon gugij unjun da don noman tanj wigit. On Laion emaron teban tagit. Yanj agit do unjun da papia kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unjun pakdegek tagi witdaljak.”

Jon da Sipsip Moninj kagit

6 Yanj nayinjakwan Sipsip Moninj kinda akban kagim. Ujun paret ak do si anjakba kimakgit yombem. Ujun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi tonj gat ae kila amin gat da

4:1: PA 1.1,10   4:2: Ais 6.1   4:3: Esi 1.28   4:4: PA 3.18   * 4:4: Ujun kila amin unjun anjelo man madepni tonj kabi kinda do yosok.   4:5: Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   4:6: Esi 1.5-10,22; 10.14   4:8: Ais 6.2-3; Esi 1.18; 10.12   4:10: PA 19.4   5:1: Ais 29.11; Esi 2.9-10   5:5: WW 49.9; Ais 11.1,10; PA 22.16   5:6: Sek 4.10; Jn 1.36; PA 13.8

anjwasiwit. Sipsip Moniņ unun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni unun Pinjop dakon wupni 7 kabi. Unun Pinjop da yabekban miktimi miktimi kiņ mudawit.

⁷ Kili Sipsip Moniņ da kila amin madep yityit tamokon kiņ Amin yikgit da kisiri amin tet do papia tagit unun abidagit.

⁸ Papia unun abidanakwan yo 4 kabi egip egipmi tonj, ae kila amin 24 kabi gat da Sipsip Moniņ da kapmatjok manj pakgwit. Kisisi kalonj kalonj gita moniņni gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kibari tagisi tugawit, unun Pinjop dakon miņat amin kabijo dakon bisitni.

⁹ Yanj anek kap kalugisi kinda yanj yawit, “Gak da papia gironjki bi abidanek kendol pakbi banj panjteban abi unun aripmi tagi pakdegit.

Nido gikba kimagek yawigo nanj miņat aminyo Pinjop do im do anek yuman nagil.

Asi, amin mibili mibili ekwan,
ae geni mibili mibili,
ae giptimni mibili mibili,
ae miktimi miktimi ekwanj kisi yuman nagil.

¹⁰ Yuman nanjek amin kila ani do manjinj yopgul,
ae nin dakon Pinjop dakon oman ani do mukwa sogok amini manjinj yopgul.
Unun da kila amin madep egek miktimon amin kilani akdanj.”

Sipsip Moniņ dakon man anjisiwit

¹¹ Kili aeno kanj egapbo anjelo morapmisi dakon geni nandagim. Unun anjelo dakon tilakni milion morapmisi ae tausen morapmisi da arip. Unun anjelo kila amin madep yityit tamo ae yo egip egipmi tonj ae kila amin kabi banj pangwasinjek akgwit.

¹² Yanj tidanjek kap kinda yanj yawit,
“Sipsip Moniņ on kalip anjaka kimakgit.

Unun da man madep gat,
ae yo tagisisi morap gat,
ae nandak nandak tagisi gat,
ae tapmimi wukwisi unun kisi tagi timitjak.

Amin morap kisi da mani anjenagek kisik kisik anj iminjek ya yanj iyini kanj unun kilegisi.”

¹³ Ae yo morap Pinjop da wasagit unun dakon geni kisi nandagim. Yo morap Kwen Kokup ekwanj, ae miktimon ekwanj, ae miktim kagagwan ekwanj, ae tap kaga ekwanj kisi dakon geni nandagim. Unun da yanj yawit,

“Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak,
ae Sipsip Moniņ gat kisi,

nin jil dakon tilim gat ae tapmim gat pindagek kisik kisik anek dagok dagogi mini man madep damamanj.”

¹⁴ Anjakwa yo 4 kabi egip egipmi tonj unun da yanj yawit, “Unun asi.” Yanj yanjakwa kila amin kabi da manj pagek gawak yomgwit.

6

Sipsip Moniņ da kendol banj papia sonj anteban awit unun pakdegit

¹ Nak kanjapbo Sipsip Moniņ da papia gironjki bi abidanek kendol pakbi banj kosiri 7 kabi panjteban abi unun mibiltok nani pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 4 kabikon da kinda gen yagit. Geni unun kiririnj da yanj yagit, “Gak op.”

² Aeno kanjek os kwakwagi kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda obipni abidanek yikgit. Unun amin do kila amin madep dakon pelit kinda imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon kigit. Kinjek emat morapmi sigin anek teban tokenj yanjon da nandanjek kigit.

³ Sipsip Moniņ da kendol pakbi banj papia anteban abi 2 unun pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 2 unun da yagit, “Gak op.”

⁴ Yanjakwan os gami kinda apban kagim. Unun da kwenon amin yikgit unun do tapmim ibi. Unun tapmim unun on miktimon yawori tosok unun pandagosak dakon tapmim. Pandaganban amin da notni dapmanj dapmanj anek kimotdanj. Unun pi asak do emat agak siba madepsi kinda imgwit.

⁵ Kili ae Sipsip Moniņ da kendol pakbi banj papia anteban abi 3 unun pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 3 unun da yagit, “Gak op.” Yanjakwan os pilisi kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit, unun jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit.

⁶ Anjakwan amin dakon tek yombem kinda nandanjapbo yo egip egipmi tonj 4 kabikon da yanj yagit, “Amin kinda gildat daman kinda dakon pi asak dakon tomni timitjak unun wit yigi moninjosok kinda gin abidosak, bo bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip nelak gat ae wain gat dima panjasik abi.”

⁷ Sipsip Moniņ da kendol pakbi banj papia anteban abi 4 unun pakdegit. Pakdegakwan nandanjapbo yo egip egipmi tonj 4 da yanj yagit, “Gak op.”

⁸ Yanjakwan os kilonjilonj kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit unun mani Kimot. Amin Kili Kimakgwit Dakon Kokupni unun kapmatjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ekwanj kokwin 4 kabi anek kabi kinda dapbal kimotni do tapmim yobi. Diwari emat agak siba banj dapbal kimotni,

ae diwari jap do madepsi anek kimotni, ae diwari sot yokwisi da timitjak, ae diwari jon bit kilapyo da dapman noni.

⁹ Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ban papia anteban abi 5 unun pakdekgit. Pakdegakwan amin kimakgwit dakon wupni alta da mibilgwan pindakgim. Kalip unun amin da Pinjkop dakon gen tebaisi abidanek unun dakon yan tenjenok anakwa uwal da dapba kimakgwit.

¹⁰ Amin wup unun da tebaisi yan tidanek yan yawit, "Amin Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae anpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap nianjasi gak do jomjom anapno miktim amin gen pikon yopmanek yawinin dakon kobogi yobi?"

¹¹ Yanba unun amin do paba pigik dubagi kwakwagisi kalon kalon yominek yan yoyiwit, "Ji jomjom pisipmisok ani. Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji gat dapdan. Ji dikba kimakgwit, yan gin dapba kimotdan. Amin nian da dapdan unun Pinjkop da kili manjigit. Uwal da unun kisisi dapman mudanjakwa don Pinjkop da yawisi dakon kobogi yomdisak."

¹² Sipsip Moniŋ da kendol pakbi 6 papia anteban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan miktim wudip madepsi agit. Anjakwan gildat dabil yik garan yombem pilisi agit, ae kanek gimanisi yawi yombem agit.

¹³ Anjakwan gik kundukon ton miktimon mawit. Gik mawit unun pik kindap dakon sopmi dima pek tanjakwa mirim da pisonjakwa mon unun da tilak mawit.

¹⁴ Anjakwa papia giroŋik yopmanjaman, unun da tilagon kundu si kin pasilgit. Anjakwan kabap gat ae tap binap miktim tim ton unun tamoni yopman degek duwalik kiwit.

¹⁵ Anjakwa miktim dakon kila amin madep gat, ae amin man madepni ton gat, ae emat amin dakon mibiltok amini gat, ae yoni morapmi amin gat, ae amin tapmimi ton gat, ae oman amin, ae amin morap isal ekwan, unun kisisi pasal kin tip gopbatgan ae kabapgan tip madep ton unun da mibilgwan pasal do kiwit.

¹⁶ Anek kabap gat ae tip gat do yan tidanek yawit, "Ji nin da kwenon man witjin nimanjakwa pasili egipnen. Pasili egapno Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak unun dima nindasak, ae Sipsip Moniŋ butjap damani nandanek kobogi yokwi dima nimjak.

¹⁷ Amin do butjap madepsi nandanek kobogi yokwisi yomdamal dakon gildat madep kili unun abik. Namin amin

dasi tapmimni unun abin yipmanek tagi egipjak?"

7

Israel amin 144 tausen da Pinjkop dakon tilak abidawit

¹ Unun da kwenon anelo 4 kabi miktim dakon kodigi 4 kabikon akba pindakgim. Mirim da miktim gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabi unun tebaisi timikgwit.

² Yan anjakwa anelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Unun da Pinjkop egip egipmi ton dakon tilak aminon yop do yo kinda abidanek apgut. Abinek anelo 4 kabi Pinjkop da miktim gat tap gat panjasik ani do tapmim yomgut unun do madepsi yan tidagit.

³ Yan tidanek yan yagit, "Ji miktim ae tap ae kindap tepmisi panjasik ak do dima nandani. Mibiltok Pinjkopnin dakon tilak pi monjini da inamon yopdaman. Yan anapno don yo morap tagi panjasik ani."

⁴ Ae nandanapbo amin tilak timikgwit dakon tilak yanba nandagim. Israel amin kabi morap da binapmon amin 144 tausen da tilak unun timikgwit.

⁵ Juda amin kabikon amin 12 tausen da timikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen
ae Gat da kabikon 12 tausen

⁶ ae Ase da kabikon 12 tausen
ae Naptali da kabikon 12 tausen
ae Manase da kabikon 12 tausen

⁷ ae Simeon da kabikon 12 tausen
ae Liwai da kabikon 12 tausen
ae Isaka da kabikon 12 tausen

⁸ ae Sebulan da kabikon 12 tausen
ae Josep da kabikon 12 tausen
ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Unun amin da Pinjkop dakon tilak timikgwit.

Mijat amin morapmi da Pinjkop gawakimgwit

⁹ Ae unun da kwenon amin morapmisi pindakgim, unun manjiri mini. Amin unun amin kabi kabi egi egi an unun morap kisi dakon. Ae miktim morap kisi, ae giptim mibili mibili, ae gen mibili mibili unun kisi kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Moniŋ da inamon akgwit. Unun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi ban pawit. Ae kisirikon jopban tam ban timikgwit.

¹⁰ Unun amin kabi madep tebaisi yan tidanek yan yawit,

"Pinjkopnin kila amin madep yityit tamonikon yikdak, ae Sipsip Moniŋ

kisi unun dagin nin yokwikon banj timikbal tagisi ekwamanj.”

¹¹ Anjakwa anjelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabi egip egipmi tonj unun panjwasinejek akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kanjek manj pagek tomno dabilni mihtimngwan yopmanjek Pinjkop gawak imgwit.

¹² Anjek yanj yawit,
“Unun asi! Nin dagok dagogi mini Pinjkopnin do ya yanj iyinejek kisik kisik madepsi anjek man madepni do yanj tenjtenjonej.

Dagok dagogi mini nandanj kokwini tagisi, ae tapmim madepni tanj imdisak. Unun asi!”

Unun amin kabi dakon tepmi kili unun mudosok

¹³ Kila amin kabikon da kinda da yanj nayigit, “On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payinj unun namin? Ae dukwan da abenj?”

¹⁴ Yanban iyigim, “Amin tagi, gaga nandisal.”

Yanapbo yanj nayigit, “On amin uwal da kisiron jigi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwanj. Imalni Sipsip Moninj dakon yawi banj suganba kwakwagisi awit.

¹⁵ Yanj awit do anjek Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman akganj. Gildari ae kalbiyo Telagi Yut Madepnikon egek omani anj imanj. Pinjkop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iyi unun gat egek panjknutnosak.

¹⁶ Jap do ae dima akdanj, ae pakbi do dima akdanj. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdanj.

¹⁷ Nido, Sipsip Moninj kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, unun da kila amini egipdisak. Anjek pakbi egip egipmi tonj da dabilikon unudon panjikidiskak. Anjakwan Pinjkop da dabil pakbini kisisi wiririkban kuanam sanjbenjek dima tatdanj.”

8

Sipsip Moninj da kendol pakbi banj panjteban abi 7 unun pakdekgit

¹ Sipsip Moninj da kendol pakbi 7 papia anjteban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokupnon wayinj minisi tagit. Yanj tanjakwan wigi 30 minit da tilak agit.

² Ae koko anjelo 7 kabi Pinjkop da injamon akganj unun do kwenj 7 yanj yoba timikgwit.

³ Anjakwa ae anjelo kinda alta da kapmatjok panjki akgit. Unun anjelo gol idap kinda yo kibanj tagisi unudon idawik mukwa kibanj

tagisi sok do abidagit. Anjakwan yo kibanj tagisi morapmisi imgwit. Iba Pinjkop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanjek alta gol banj wasanji Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, unudon mukwa soj imgut.

⁴ Yanj anjakwan mukwa kibanj tagisi gat, ae Pinjkop dakon amin dakon bisitni gat, anjelo da kisiron da Pinjkop da injamon wigiwit.

⁵ Anjakwa anjelo da kindap soksok idapggwan yopban tujanba kindap maban mihtimon mawit. Mihtimon manjakwa mal dakon tenjtenj da yamgwit. Anjakwa nandanjapbo wuwik madepsi noman tanjakwa kiririnj agit, ae mihtim wudip agit.

Anjelo 4 kabi da kwenj pisowit

⁶ Anjakwan anjelo 7 kabi unun kwenj 7 kabi timikgwit unun pisok do tagap tawit.

⁷ Anjelo mibiltok akgit unun da kwenj pisonjakwan ais ae kindap ae yawi gat panjkolop abi gat kisi mihtimon mawit. On mihtim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi anjakwa mihtim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae jonj kaluk kalugi kisisi soj mudawit.

⁸ Ae anjelo unun da bujon nani kwenj pisogit. Anjakwan yo kinda kabap madepsi yombem si sojakwan, maba tap kaga pigi magit. Unun tap kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda yawi dagagit.

⁹ Ae yo egip egipmi tonj tap kagagwan ekwan unun kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin anjakwa tap wakga kabi kinda wagili tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae anjelo 3 kwenj pisogit. Anjakwan gik madepsi kinda kalinj da yanj sojek kundu yipmanj abinj magit. Unun pakbi madep madep pokgonj unun kabi kapbi yanj kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit.

¹¹ Gik unun dakon mani unun Yo Isipmi ae Emari Tonj. Unun abinj pakbi kabi kindakon manjakwan pakbi unun isipmisi agit, do amin morapmisi pakbi unun nanjek kimakgwit.

¹² Ae anjelo 4 kwenj pisogit. Anjakwan gildat ae kanek ae gikyo unun kokwin aba kabi kapbi anjakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda panjupbal anjakwan pilin tuk awit. Yanj awit do gildari dakon ae kalbi dakon tenjtenj tagi dima tenjtenjawit.

¹³ Unun da kwenon singinj madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Singinj unun madepsi yanj tidanjek yanj yagit, “Bupmisi, bupmisi, bupmi madepsi mihtimon ekwanj

amin. Anjelo kapbi kwenjri pisokdan, anjakwa miktimon amin jigi madepsi pakdan.”

9

Anjelo 5 kwenjri pisogit

¹ Anjelo 5 unjun kwenjri pisonjakwan gik kinda kundukon da abinj miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kidagi mini unjun dakon yoma witdal unjun gik do imgwit.

² Anjakwa gik da gapma unjun witdalakwan unjun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigit. Mukwa gapmagwan da wigit unjun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosit sopmanjakwan pilin tuk agit.

³ Anjakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miktimon mawit. Unjun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwit.

⁴ Pilak pilak unjun yanj yoyiwit, “Ji jon gat, ae yo mibili mibili miktimon kwoj gat, ae kindap gat unjun dima panjupbal ani. Ji amin Pinjop dakon tilakni injamikon mini unjun banj gin panjupbal ani.

⁵ Ji unjun amin tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani dima dapba kimotni.” Tepmi pi yomni unjun skopion da amin injinj yoba tepmi madepsi panj unjun da tilagon yomdan.

⁶ Unjun bisapmon amin kimot do kosit wisik akdan, mani kimot dima kokdan. Kimot do tagisi nandakdan, mani sigin egipdan.

⁷ Pilak pilak unjun os amin da emat do panjtagap anj yombem pindakgim. Busunjikon pelit gol banj wasanji yombem da tanj yomgwit. Tomno dabilni unjun amin dakon yombem.

⁸ Busunj dangwani unjun dubagisi minjat dakon yombem, ae geni unjun laion dakon yombem.

⁹ Paba pigik ain yombem banj pibiri witjiwit. Piri unjun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman tonj unjuden awit.

¹⁰ Paljigi skopion dakon yombem, pakbi emari tonj aminon yopban pigini dakon kisikni paljigikon tanj yoman. Kanek 5 yanj amin tepmi madepsi yomyom dakon tapmim tanj yoman.

¹¹ Gapma dubagisi kidagi mini dakon anjeloni da kila amin madepni egi yomgut. Ibru genon da unjun anjelo do Abadon yanj yawit. Ae Grik genon da Apolyon yanj yawit. Unjun gen dakon mibili: Yo Morap Panjasik Ak Amin.

¹² Jigi mibiltok altogi, kili unjun altanj mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kwenjri pisogit

¹³ Anjelo 6 kwenjri pisonjakwan gen kinda noman tanjan nandagim. Alta gol banj wasanji, Pinjop da injamon tosok, unjun dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit unjudon da yagit.

¹⁴ Gen unjun altagit da anjelo kwenjri abidagit unjun yanj iyigit, “Anjelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon panjeban awit da ekwan unjun witdal yopbi kini.”

¹⁵ Yanjan anjelo 4 kabi unjun kinj amin morap miktimon ekwan unjun kabi kapbi kokwinigek, kabi kinda si dapba kimotni do witdal yopgut. Anjelo kabi unjun kili noman tawit da pi unjun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awit.

¹⁶ Ae nandanapbo emat amin oskon yikgwit dakon tilakni yawit, unjun 200 milion yanj. Tilakni nandanapbo yawit.

¹⁷ Unjun dipmin yombem kanjek os gat ae amin os kwenon yikgwit, unjun yanj pindakgim: amin unjun emat dakon yik imalyo pawit. Paba pigik unjun gami, ae pili, ae kilonkiloni banj pawit. Os dakon busunji unjun laion dakon busunji yombem. Anjakwa os da gen kagagwan da milenj asip ae mukwa ae salfa tip si sojek wiwit.

¹⁸ Unjun amin kokwin kabi kapbi anjek, yo yokwi kapbi unjun os da gen kagagwan da altawit da minjat aminyo kabi kinda dapba kimakgwit.

¹⁹ Os unjun dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi unjun tunjon amin emari tonj yombem. Paljigi diwarikon tunjon amin dakon busunji tonj, do unjun banj amin panjupbal awit.

²⁰ Amin diwari unjun yo yokwisi kapbi da dima dapba kimakgwit amin but tobil dima awit. Konj gat ae kokup kidat iyi kisit da wasawit gat sigin gawak yomgwit. Kokup kidat unjun gol ae silwa ae ain kinda mani bras ae tip ae kindap banj wasawit, unjun dima sinjtonj ae gen dima nandanj ae kosit dima akwanj.

²¹ Unjun amin da amin diwari dapba kimakgwit, ae sot mawomyo anjek yo tapmimi tonj diwari pawilgwit, ae yumabi awit, ae amin diwari dakon yo kabi panjisibiwit. Mani but tobil anjek yo unjun yop do dima nandawit.

10

Anjelo da papia Jon do iban nagit

¹ Ae kanapbo anjelo tapmimi tonj kinda Kwen Kokup da pigit. Unjun giptimi gikwem nanj wangut, ae busunji da kwenon kilap banj kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yanj tenjtenjagit. Anjakwan kandap bamotni milenj asip yombem.

² Unjon anjelo papia gironjikbi monin kinda kisirikon abidagit, ae papia unjon witdal kwi da tagit. Unjon kandapmi amin tetgin do tap kwenon yipgut, anek kandapmi teri kinda miktimon bamagit.

³ Anek laion da madepsi yan tidon, unjudej madepsi yan tidanjawan kiririn 7 kabi da madepsi yawit.

⁴ Kiririn 7 kabi yanakwa gen yawit unjon mandak do agim, mani Kwen Kokupgwan da tek kinda yan noman tagit, "Kiririn 7 kabi dakon gen unjon nandak nandakgokon gin toni. Dima mandabi."

⁵ Kanapbo anjelo tap idapmon ae miktimon bamanj akgit, unjon kisiri amin tetni Kwen Kokup gin do anenakgit.

⁶ Anenagek gen yan anteban agit. Pinjkop egip egip dagok dagogi mini egisak, kundu gat ae yo morap kundukon tonj, ae miktim gat ae yo morap miktimon tonj, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan tonj unjon wasagit Amin da manon gen yan anteban anek yan yagit, "Bisap kili unjon mudokdisak. Pinjkop ae sanjenek jomjom dima akdisak.

⁷ Anjelo 7 kwejni pisonakwan Pinjkop da yo ak do yagit da pasili tonj, unjon panalon aban bami tonj akdisak. Unjon gen kalipsigwan kombi amin pi monjini do yomgut."

⁸ Anjelo yan yanakwan tek unjon Kwen Kokup da aeni noman tanek nayigit, "Gak kin anjelo unjon tap idapmon ae miktimon bamanj akdak da kisiron papia tosok unjon abida."

⁹ Nayinban kin anjelo yan iyigim, "Papia monin unjon nak do nam." Iyiko yan nayigit, "Abidanek na. Gen kagagokon kaban dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagogwan emat akdisak."

¹⁰ Yanakwan papia unjon kisirikon nan abidanek nagim. Nanek gen kaganokon kaban pakbi yombem galagini tagisi nandagim, mani si nan mudanek butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yan nayigit, "Gak aego minjat amin morapmikon, ae miktim morapmikon, ae amin geni mibili mibili yonon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdan, unjon do kombi gen yoki."

11

Amin bamori da Pinjkop gen yan tenjenagimal

¹ Amin kinda da tilak yopyop kindap kirin kinda naminek yan nayigit, "Gak pidanek Pinjkop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopman. Yan anek amin unjon yutgwan Pinjkop gawak iman unjon manjiki.

² Mani tamo wanga da tosok unjon Amin Nwakjwari Kabi da egipni do parekbi, do unjon tilak dima yipbi. Unjon amin kabi da abin Pinjkop dakon telagi kokup pap pabin yopmanek kila tebaisi anek bamanakwa kanek 42 yan akdisak.

³ Anakwa nak da amin bamori unjon geno yan tenjenonjil do tapmim yobej. Amin bamot unjon bupmi dakon yik imalyo ban pakdamal. Anek nak dakon gen yan tenjenanjakwal gildat 1,260 yan akdisak."

⁴ Amin bamot unjon miktim daman dakon Amin Tagini da inamon olip kindap bamot ae lam bamot akgamal unjon mani.

⁵ Uwalni da yo yokwi an yomni kan, kindap gen kaganikon da noman tanek sonba mini an. Asi, amin di unjon amin bamot yo yokwi an yomni kan, kosit yanon da si kimotdan.

⁶ Unjon amin bamot kundu kosit sopman ibal kombi gen yonjil bisapmon sikk dima moni dakon tapmim tanj yoman. Ae pakbi kulabik abal yawi dagoni dakon tapmim kisi tanj yoman. Ae miktim aminon wasok mibili mibili abal amin yokwi toni dakon tapmim kisi tanj yoman. Yo unjudej galaktoknikon tagi anjil.

⁷ Pinjkop dakon gen yan tenjenan anki wasip anjakwal, jon kilap yokwisi kinda unjon gapma kidagi mini yipman degek kwen wikdisak. Win amin bamot gat emat wamanek amin bamot pabin yopmanek dapban kimotdamal.

⁸ Anjakwan bumjotni unjon kokup pap da kosit oba madepmon tokdamal. Kokup pap unjon tilak anek mani Sodom ae Isip yan yon. Unjon kokup pap unjudej gin kalip Amin Tagini tilak kindapmon anakba kimakgit.

⁹ Amin mibili mibili geni mibili mibili yon, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanon da amin morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kinda amin bamot dakon bumjot pindatdan. Ae yum pindagakwa amin da bumjotni dimasi wayitni do yokdan.

¹⁰ Miktim amin da amin bamot unjon kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanek notni do but galak yo yomdan, nido kombi amin bamot unjon miktim amin tepmi madepsi yomgumal.

¹¹ Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kinda kin mudanakwa, Pinjkop da egip egip mirim yipban amin bamot da butgwan pukwa pidan akgimal. Agakwal amin bamot pindakgwit amin unjon madepsi pasalgwit.

¹² Anakwa amin bamot unjon nandanakwal amin kinda da Kwen Kokupgwan da tebai yan tidanek yan yoyigit, "Jil idon winjil."

Yanjakwan uwalni pindagakwa amin bamot gikwem kagagwan wigek Kwen Kokup wigigimal.

¹³ Wugakwal unjudon gin wudip madepsi kinda anjakwan kokup pap dakon timi kinda tasik tagit. Anjakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Unjun wudip da amin 7 tausen yanj dapban kimagwit. Anakwa si egipgwit amin madepsi pasalek Kwen Kokup Pinjkop dakon man yanj anjksiwit.

¹⁴ Kili jigi madepsi kosiri 2 kili unjun mudak. Mani nandani, bisap pispimisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Anjelo 7 kwenj pisogit

¹⁵ Kili anjelo 7 kwenjni pisogit. Anjakwan nandanapbo Kwen Kokupgan da madepsi yanj tidanjek yawit, "Pinjkop Amin Taginin gat ae Kristoni gat, unjun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak."

¹⁶ Anjakwan kila amin 24 kabi iyi da kila amin madep yityit tamokon Pinjkop da injamon yikgan, unjun njwakben anjek tomni dabilni miktimon yopmanjek Pinjkop gawak imgwit.

¹⁷ Anjek yanj yawit,

"Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami,
gag abisok egisal,
ae kalipsigwan egipgul.
Tapmim madepgo abidanjek kila amin
madep pigo wasanjek asal,
do nin ya yanj gayamanj.

¹⁸ Pinjkop do kuraktok anj amin unjun Pinjkop do butjap madepsi nandawit,
mani gag da butjap madepsi pakdisal
bisap kili unjun noman tosok.
Abisok amin kimagwit gen pigokon
opni dakon bisap.

Abisok pi monjigo do tomni tagisi
yomdisal dakon bisap.

Unjun kombi amin, ae gaga dakon minjat
amin kabi, ae gag dakon man do
pasalek ekwanj amin, unjun amin
mani tonj ae mani mini kisi do tomni
tagisi yomdisal.

Abisok minjat aminyo panjupbal awit
amin, unjun panjasik aki dakon bisap."

¹⁹ Kila amin da yanj mudanjakwa, anjelo da Pinjkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unjun witaldalgwit. Anjakwa Pinjkop dakon Sanjek Sanjek Kinam Telagi Yut Madepmon tanjan kawit. Mal da dukwan dukwan yamanjakwan kiririnj unjun wuwik madepsi yagit. Anjakwan miktim wudip anjakwan ais morapmi sikak da yanj mawit.

Sunduk gat amin kabini gat waglisi tasik tawit

(Kilapmi 12-20)

12

*Jon da minjat gat ae nugim yokwisi madep
gat pindakgit*

¹ Kili kundukon tilak njwaknjwarisi kinda noman tagit. Tilak unjun yanj: Minjat kinda gildat dabil nanj imali do wamgut. Anjakwan kanek kandapni da mukgwan tagit, ae gik 12 kabi da busunjikon peliri do tanj imgwit.

² Minjat unjun monji kwapni tonj. Monji altok do anjakwan tepmi nandanjek madepsi yanj tidagit.

³ Ae kundukon tilak kinda gat noman tagit. Tilak unjun yanj: nugim yokwisi giptimi gami madepsi kinda noman tagit. Unjun nugim yokwisi unjun busunji 7 kabi. Anjakwan jomi 10 yanj busunjikon kwawit. Anjakwan kila amin madep pelit 7 kabi da busunjikon tawit.

⁴ Unjun dakon paljigi da kundukon gik morapmi wiririkban miktimon mawit. Unjun gik kokwin kabi kapbi anjek, unjun dakon kabi kinda kisisi miktimon mawit.

Nugim yokwisi unjun minjat unjun da monji anjalak do agit unjun da injamon akgit. Minjat unjun da monji anjalanban monji unjun si nok do jomjom anjek akgit.

⁵ Anjakwan minjat unjun monji wili anjalagit. Unjun wili da kila agak dakon ain teban abidanjek minjat amin morap miktimon ekwanj unjun kila tebaisi akdisak. Minjat monji altanban unjudon gin anjan kwen Pinjkop ae Pinjkop da kila amin madep yityit tamo unjudon awigiwit.

⁶ Anjakwa minjat unjun pasal kinj miktim amini minikon kigit. Unjudon Pinjkop da tamoni kili anjnoman agit. Unjudon kilani anjek jap iminjakwa wigi gildat 1,260 yanj asak.

⁷ Kili Kwen Kokup emat madepsi kinda noman tagit. Maikel gat anjelo kabini gat nugim yokwisi madep unjun gat emat wamgwit. Ae nugim yokwisi madep gat ae anjelo kabini kisi emat kobogi awit.

⁸ Mani emaron teban toni dakon tapmim dima tanj yomgut, do Kwen Kokup ae sanjek dima egipgwit.

⁹ Pinjkop dakon anjelo da nugim yokwisi madep maba pigigit. Nugim yokwisi madep unjun kalipsigwan egipgul, miktimon amin morap yokwi ani do panjekwaldak. Mani kinda Konj, ae mani kinda Sunduk yanj yonj. Unjun maba miktimon pigit, ae anjloni kisi unjun gat maba piwit.

¹⁰ Kili unun da kwenon nandanapbo Kwen Kokupgwan da amin kinda da madepsi yan tidanjek yan yagit,

“Abisok Pinjopnin da minat amin kabini yokwikon ban timikdak. Tapmimni altan tenjenanjawan kila amin madep yikdak. Anjakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yan yomisak amin abisok anjelo da kili maba pigik. Unun gildat kalba ae kalbiyo Pinjopnin da injamon gen yan yomgut.

¹¹ Notnin egip egipni panjutnok do dima nandawit. Sipsip Monin da yawikon, ae Pinjop dakon gen yan tenjenawiron da tapmim panjek emaron teban tanjek uwal abin yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit.

¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwan amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yan nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi unun nak maba miktimon pigim yan kanjek, minat unun monji wili anjalagit unun ansopgut.

¹⁴ Mani nugim yipmanek dubagikon miktim amini minikon tagi pidan kisak do singin madepsi dakon piri bamori unun minat do imgwit. Unudon kin bilak kapbi ae bilak diwari kinda egakwan kilani anjakwa nugim yokwisi madep da aripmi dima anjupal asak.

¹⁵ Kili nugim yokwisi madep unun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi unun pakbi madepsi da yan pak abigek minat unun yolgit. Nugim yokwisi unun pakbi pak abigek minat unun anjan abigakwan pasiljak yanon da agit.

¹⁶ Mani miktim da minat anpuluganjek gen kagani antan kinjakwan nugim yokwisi madep da pakbi unun wandikgit unun miktim da si nan mudagit.

¹⁷ Anjakwan nugim yokwisi madep unun minat do butjap madepsi nandagit, do minat unun dakon monji diwari gat emat wam do kigit. Minat dakon monji unun Pinjop dakon gen teban morap guramik kimokgon, ae Yesu dakon gen yan tenjenanjek Yesu yolgan amin unun.

¹⁸ Nugim yokwisi unun tap idap da ilejikon akgit.

13

Jon kilap yokwisi bamori noman tagimal

¹ Ae kanjapbo jon kilap yokwisi kinda tap kagagwan da noman tan wigit. Unun busunji 7 kabi. Anjakwan jomi 10 kabi da busunjon

kwawit. Anjakwa kila amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunjon man tan tan awit. Man unun Pinjop jigilak mibili mibili yan imim dakon man da tawit.

² Jon kilap yokwisi unun kagim unun jon pusiket madep lepat yan yon, unun yombem. Mani kandapmi unun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep unun da iyi dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yan dagok madepni, unun jon kilap yokwisi do imgut.

³ Unun jon kilap yokwisi dakon busunji kinda si kimori da tilak wudani tan imgut, mani aeni kibidagit. Anjakwan miktimon minat amin morap kisi unun kan nimmimigek yolgwit.

⁴ Nugim yokwisi madep unun da jon kilap yokwisi do kila amin pi asak do yan mudan imik, do nugim yokwisi madep unun gawak imgwit. Ae jon kilap yokwiyi kisi gawak iminek yan yawit, “Namin amin jon kilap yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?”

⁵ Pinjop da yum kanjakwan jon kilap yokwisi unun iyi do nandaban wigakwan Pinjop do jigilak yan imgut, ae kanek 42 da aripmon pi unun asak dakon yan dagok Pinjop da imgut.

⁶ Unun gen kagani witdalek Pinjop jigilak yan imgut. Yan iminek Pinjop dakon man, ae Pinjop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwan kisi do manji gen yagit.

⁷ Pinjop da yum kanjakwan Pinjop iyi dakon minat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmanek pabin yopgut. Unun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yon kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yan dagok an ibi.

⁸ Pinjop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, unun amin da jon kilap yokwisi gawak imdan. Papia unun Sipsip Monin kalip anjakba kimakgit, unun dakon.

⁹ Amin mirakni tonj da gen on pakyansi nandani!

¹⁰ Amin kinda dam tebanon pigisak do manjikbi kan, unun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kinda emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kan, emat agak sibakon kimotdisak. Yo unuden noman tanba, Pinjop dakon minat amin kabi butni yawori tanjakwa tebai agek nandan gadatni tebaasi abidoni.

Jon kilap yokwisi 2 unun da miktim amin panjkewalgit

¹¹ Aeno jon kilap yokwisi kinda gat kanapbo miktim kagagwan da wigit. Unun jomi bamori sipsip monij dakon jom yombem. Ae gen yogokni unun nugim yokwisi madep kinda egisak dakon yombem.

¹² Jon kilap yokwisi 2 unun da jon kilap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisisi yan dagok an imgut. Unun tapmim nan jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon pi agit. Unun tebaisi yoyinjakan miktim gat ae minat aminyoni gat da jon kilap yokwisi mibiltok nani gawak imgwit. Jon kilap yokwisi si kimori da tilak wudani tan imgut mani wudani aeni kibidagit.

¹³ Jon kilap yokwisi 2 unun da wasok tapmimi tonj madep madep banj agit. Wasok tapmimi tonj kinda agit unun yan: Amin da dabilon wasok aban kindap si sonjek Kwen Kokup yipmanjek miktimon piwit.

¹⁴ Pinjkop da tapmim iminjakan wasok tapmimi tonj morap jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon anjek miktim amin panjkewalgit. Anjek jon kilap yokwisi unun kalip emat agak siba da anjakgit, mani abisok egisak gin, unun dakon man yan anjksik do kindap banj wupni pasini do tebaisi yoyigit.

¹⁵ Pinjkop da tapmim iminjakan egip egip dakon mirim jon kilap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagit. Ae amin morap jon kilap yokwisi dakon wupmi wasarbi do dima gawak imni unun da si dappan kimotdan.

¹⁶ Jon kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisit amin tetnikon, ae inamnikon tilak kinda yipgwit. Amin isali, ae mani tonj, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwan amin, ae oman amin ekwan amin kisi tilak yopman yomgwit.

¹⁷ Do amin kinda unun jon kilap yokwisi dakon tilakni mini kanj, aminon yumanj nok dima asak, ae urjudon yumanj nok dima ani. Jon kilap yokwisi dakon tilakni unun iyi dakon mani, ae mani dakon namba.

¹⁸ Amin nandak nandakni tagisi da jon kilap yokwisi dakon namba pakyans manjin nandisak. On unun amin dakon namba. Nambani unun 666.

14

Sipsip Monij dakon minat amini kap kalugi yawit

¹ Nak aeno kanapbo, Sipsip Monij Saion Kabap urjudon akban kagim. Agakwan amin

144 tausen unun gat kisi akgwit. Sipsip Monij dakon man gat ae Datni dakon man gat inamnikon mandabi.

² Ae nandanapbo wuwik tagisi kinda Kwen Kokupgan da apgut. Unun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiririj madep da yan agit. Wuwik nandagim unun amin da gita tidanjakwa gen yon unun dakon wuwik yombem.

³ Kap kalugi kinda Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon yawit. Ae yo 4 kabi egip egipmi tonj da inamon ae kila amin da inamon yawit. Amin 144 tausen yan Pinjkop da miktimon minat aminyo da binapmon yokwikon banj yumanj nan yopgut, unun kabi dagin kap unun tagi nandaba pisolak.

⁴ Unun amin kabi minat gat yumabi dima anjek gwaljigi minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Monij da kik do agit, unun yol awilgan gin. Unun Pinjkop da miktimon amin da binapmon banj yokwikon banj yumanj nan yopgut, do unun Pinjkop da minat amin kabini mibiltoksi timikgit da yanji egipdan. Yan agit, do iyi gat ae Sipsip Monij gat dakon minat amin kabi egipni.

⁵ Top gen kinda dimasi yawit. Gulusunni mini egipgwit.

Anjelo kapbi da yanj tenjenok awit

⁶ Nak aeno kanapbo ae anjelo kinda kwen binap kwan kagim. Unun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktimon ekwan yoyinj tenjenosak do yabekbi. Miktimi miktimi minat amin kabi morap, ae geni mibili mibili yon, ae giptim kildani mibili mibili unun kisi do yabekbi.

⁷ Unun da abin gen papmon da yan yagit, "Pinjkop do pasal iminjak man madepni yan anjenotni, nido Pinjkop da amin gen pikon yopjak dakon bisap madep kili abik. Pinjkop kundu ae miktim ae tap ae pakbi dabil morap wasan yopgut unun gawak imni."

⁸ Ae anjelo kinda bujon yolgit unun da yan yagit, "Kokup madep Babilon unun kili tuwil kigit. Asi, unun kili tuwil kigit. Kokup madep Babilon amin da yumabi anpakni tebaisi tan yomgut. Ae minat amin kabi morap miktimon ekwan unun kisi da yumabi anpak ani do tebaisi yoyinj dekgwit. Unun awit unun wain morapmi yoba nawit yan yombem agit."

⁹ Unun anjelo bamot da bujon ae kinda da abin gen papmon da yan yagit, "Amin kinda jon kilap yokwisi ae wupni gawak iminjak tilakni inamikon ae kisirikon abidosak kanj

¹⁰ wain kinda nokdisak. Wain unun Pinjkop dakon butjap nan nokdisak. Wain unun pakbisi nan dima anyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyi dakon

butjapni tagalban nokdisak. Unjun amin Pinjkop dakon telagi anjelo kabi da injamon, ae Sipsip Moninj da injamon tepmi madepsi pakdisak. Tip salfa tepmisi sosok unjudon tepmi madepsi pakdisak.

¹¹ Kindap unjun sojakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mini pidokdisak. Amin kinda jon kilap yokwisi ae wupni gawak iminek mani dakon tilak abidosok unjun amin yik nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mini pakdisak.”

¹² Unjun bisapmon Pinjkop dakon minjat amin kabi butni yawori tanakwa geni guramikgan, ae Yesu tebaisi nandan gadanj iman amin unjun tebaisi atdo.

¹³ Kili nandanapbo Kwen Kokupmon da amin kinda da yan jagit, “Gen yan mandaki, ‘Abisok minjat amin kabi Amin Tagi nandan gadanj iminek kimokgon ae don kimotni unjun kisik kisik tagi ani.’” Ae Telagi Wup da yanji yosok, “Asisi, amin unjun oman pi madepsi awit unjun yipmanek yik yawot pani. Yan anakwa anpak kilegisi awit unjun mandabi da ton unjun da yolba kisi kini.”

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, unjun pakpak dakon bisap noman tak

¹⁴ Unjun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Unjun gikwemon “amin dakon monji yombem kinda” yikban kagim. Busunikon kila amin madep dakon pelit gol ban wasanji kinda tagit, ae kisitnikon jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁵ Ae anjelo kinda Pinjkop da Telagi Yut Madepmon da abigi amin unjun gikwemon yikgit unjun tebaisi yan tidanek yan iyigit, “Sibago abidanek jap bami tan balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tan, do abisok jap unjun baljoki dakon bisap.”

¹⁶ Yanjakwan amin unjun gikwemon yikgit unjun sibani abidanek miktimon jap pik tawit unjun baljagit.

¹⁷ Ae anjelo kinda gat Pinjkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosoq unjun yipmanek wanga pigit. Unjunyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁸ Ae anjelo kinda alta yipmanek apgut. Anjelo unjun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tan ingut. Unjun da anjelo jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amin gen tebaisi yanek yan iyigit, “Miktimon wain sop kili pik tan mudanj, do gak sibago geni tepmisi unjun abidanek miktimon dakon wain sop unjun mandanek timi kindakon gin panjmuwukgi.”

¹⁹ Yanjakwan anjelo sibani abidanek miktimon dakon wain sop mandanek panjmuwuk

yopgut. Yopmanek wain sop unjun bamanj til do bamanj til tamo madep kindagwan similgit. Bamanj til tamo madep unjun Pinjkop dakon butjap dakon tilak asak.

²⁰ Unjun wain sop bamanj til tamo madep kokup pap da wanga tagit, wain sop unjudon bamanj tilgwit. Anjaka unjungwan da yawi madepsi pak abigek miktimon kisi witjinban 300 kilomita da arip agit. Anjakwan yawi winanj winj os da gen kagakon ain tim tosoq unjun da aripmon wigigit.

15

Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi timikgwit

¹ Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi tonji kinda noman tanban kagim. Anjelo 7 kabi pindakgim. Unjun da amin panjpal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit. Yo yokwisi unjun da mudanakwa ae yo kinda dima noman tosak, Pinjkop dakon butjapni wagi mudokdisak.

² Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Unjun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem unjun da kidipminjon amin morapmi akgwit. Unjun amin kabi emaron teban tanek jon kilap yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abinj yipgwit amin. Unjun gita Pinjkop da yomgut unjun timikgwit.

³ Anjek Pinjkop dakon oman amini Moses gat, ae Sipsip Moninj gat dakon kap yawit. Kap unjun yar:

“Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, pi masi masimi tapmimi tonji asal.

Amin kabi morap dakon Kila Amin Madepni, anpakgo unjun kilegisi ae bamsi.

⁴ Amin Tagi, gak kalon dagin telagisi egisal, do namin da gak do pasalek mango dima yan anjaksisak?

Anpakgo kilegisi unjun kili altan noman tawit, do miktimon morap dakon amin da abinek gawak gamdan.”

⁵ Unjun da kwenon aeno sijtoko Pinjkop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosoq unjun witaldalgwit.

⁶ Anjelo 7 kabi unjun amin panjpal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit, unjun Pinjkop dakon yut yipmanek wanga piwit. Unjun imal gwaljigi minisi tenjenini ton ban pawit. Ae pibirikon imal dak gol ban wasanji ban pangwasinjek wangwit.

⁷ Yo 4 kabi egip egipmi ton da kabikon kinda da idap madep gol ban wasanji 7 kabi anjelo 7 kabi do yomgut. Pinjkop, dagok dagogi mini egi ananj kisak teban, unjun dakon butjapni unjun idap madepmon tujan tawit.

⁸ Ae Pinjkop dakon tilimni gat ae tapmimni gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tugan tawit. Amin kinda da unjungwan aripmi dima wigisak. Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi ban pini aba daganakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabi Pinjkop dakon butjapni toj unun tagalgwit

¹ Nandanapbo Pinjkop da Telagi Yut Madepgan tek madepsi kinda nandagim. Unun anjelo 7 kabi tebai yan tidanj yan yoyigiti, “Ji Pinjkop dakon butjap unun idap madep 7 kabikon toj unun pabidan panji miktimon tagalni.”

² Yoyinban anjelo mibiltogi da idap madepni miktimon tagalgiti. Yan anakwan wuda teban yokwisi tepmini madepsi mibili mibili amin jon kilap yokwisi dakon tilakni tanj yomgwit, ae wupni wasanji do gawak imgwit, unun da giptim timon yikgwit.

³ Ae anjelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgiti. Tagalban tap idap amin kili kimakbi dakon yawi yombem agiti. Anakwan tap kagagwan yo morap egip egipmi toj unun kimakgwit.

⁴ Ae anjelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabil da kwenon tagalgiti. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit.

⁵ Anakwan nandanapbo anjelo pakbi kila agiti unun da yan yagiti, “Pinjkop, Telagi Amin, gak abisok egisal, ae kalipsigwan egipgul. Anjakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi anek yo yokwisi altan yomni do yagil.

⁶ Unun amin kabi da kombi amingwa gat, ae minjat amin kabigo gat dapnajakwa yawini tayinigiwit. Yokwi unun awit do gak da yawi kolej yobi noj. Yokwi awit dakon kobogi tagi timikgan.”

⁷ Ae nandanapbo altakon da amin kinda da yan tidanj yan yagiti, “Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, gak da amin gen pikon anjakni kokwin an yomisal. Asisi, gen pikon yopyopgo unun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili anjelo 4 da idap madepni gildaron tagalgiti. Tagalakwan Pinjkop da gildat do tapmim iminjakwan gildat da madep tanjek amin sonj yomgut.

⁹ Gildat tepmisi sonjek, amin unun obisi sonj yomgut. Anakwan Pinjkop ibipgwit. Pinjkop da nandanakwan yo yokwisi unun altan yomgwit, mani but tobil anek mani dima yan anjisiwit.

¹⁰ Kili anjelo 5 da jon kilap yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgiti. Tagalakwan amin morap jon kilap yokwisi da kila agiti, unun pilin

tuk madepsi altan yomgut. Tepmi madepsi nandanjek meli injiwit.

¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, unun do nandanjek Kwen Kokup dakon Pinjkop ibipgwit. Mani anjak yokwisi awit unun but tobil anek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae anjelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgiti. Tagalban pakbi wagisi kibidanakwan amin tagi madep gildat da si wisak tetgin da opni do kosit anjoman agiti.

¹³ Ae konj kapbi mengak yombem pindakgim. Kinda unun nugim yokwisi da gen kagakan da wigiti, ae kinda unun jon kilap yokwisi da gen kagakan da wigiti, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakan da wigiti.

¹⁴ Unun konj yokwisi kabi wasok tapmimi toj mibili mibili awit. Unun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Unun kinj kila amin madep timikba amat amini gat abin muwukba, Pinjkop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Pinjkop gat amat wam do muwutdan.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabo noknok da tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pakeg yik imalni iyi da kapmatjok toni kanj, unun amin kisik kisik asak. Nido, unun amin molan molan dima agipjak, anakwan amin da mayagini aripmi dima kokdan.”

¹⁶ Kili konj da kila amin madep gat amat amini gat timik panjabin miktim tim kinda Ibru genon da Amegedon yan yon unudon panmuwukgwit.

¹⁷ Kili anjelo 7 da idap madepni kundukon tagalgiti. Anakwan Pinjkop da Telagi Yut Madepgan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yan tidanj yan yagiti, “Kili unun mudosok.”

¹⁸ Yanjakwan mal da dukwan dukwan kisi yamgwit. Anakwa wuwik madepsi noman tanjakwan kiririn anakwa wudip madepsi agiti. Wudip unun madepsi daman agiti. Miktimon amin egi anjan oban bisapmon wudip madep unudon kinda kalip dima noman tagiti.

¹⁹ Kili kokup pap Babilon pudan ki timi kapbi awit. Anakwa minjat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik tanj mudawit. Pinjkop da kokup pap Babilon dakon anjak yokwisi do nandanjek, wain kapmon iban nagiti. Wain unun Pinjkop dakon butjap damani.

²⁰ Wudip daman anakwan miktim tim morap tap binap tawit unun kisisi tap kagag-

wan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit.

²¹ Anjakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalonj kalonj mawit dakon jigini unjun 50 kilo da arip. Unjun ais sikak kundukon da amin da kwenon manjek, amin wagilsi dapmanj panjasik awit. Pinjkop da ais sikak unjun yipban manj obisi panjupbal aban unjun do Pinjkop ibipgwit.

17

Yumabi minjat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Unjun anjelo 7 kabi idap madep 7 kabi timikgwit kabikon da kinda da abinj yanj nayigit, “Gak apbi yumabi minjat pakbi madep madep da kapmatjok yikdak, ni tomni yokwi banj timitdisak unjun goliko.

² Miktim dakon kila amin madepni unjun minjat gat yumabi morapmi awit. Ae miktim amin morapmi kisi minjat unjun gat yumabi awit unjun but upbal anjek pakbi teban noknok amin yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anjelo unjun da nak anjan miktim amin dima ekwanj timon anji nepgut. Unjudon minjat kinda jonj kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Unjun jonj kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Unjun man morap unjun Pinjkop do manji gen mibibili mibibili tawit. Jonj kilap yokwisi unjun busunjni 7 kabi, ae jomi 10 kabi yanj busunjikon kwawit.

⁴ Minjat unjun imal pagit unjun gami ae pili yombem banj pagit. Tilimni gol banj wasanji mibibili mibibili, ae tilim tip kildani tagisi banj wasanji, ae kindirinj yomanj nogi wukwisi banj wasanji banj pagit. Kisirikon kap gol banj wasanji kinda narj abidagit. Pinjkop da dabilon anjak injan injani agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, unjun kisisi unjun kapmon tujan tawit.

⁵ Minjat unjun injamnikon mani mandawit. Mani unjun tilak gen yombem kinda. Mani unjun yanj: “Kokup Pap Madep Babilon, unjun Yumabi Minjat Morap gat, ae Anjak Yokwisi Miktimon Tosok unjun dakon Meji.”

⁶ Unjun minjat da Pinjkop dakon telagi amin kabi, Yesu nandanj gadanj iminjek mani yanj tenjenawit amin dapban kimakgwit. Unjun minjat kanjapbo amin unjun dakon yawini nanjek but upbal amin yombem agit. Unjun kanj wiripdagek but morap nandagim.

⁷ Kili anjelo da yanj nayigit, “Gak nido wuripdakdal? Minjat jonj kilap yokwisi busunjni 7 kabi ae jomi 10 kabi unjun da kwenon yikban kwamal, unjun bamot dakon

mibili pasili tosok, mani nak unjun do golikdisak.

⁸ Jonj kilap yokwisi kagil, unjun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kidagi mini yipmanjek kwen wikdisak. Wijek Pinjkop da anjakban wagil pasildisak. Miktim amin, Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, unjun da jonj kilap yokwisi kanjek wuripdatdanj. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

⁹ “Amin nandak nandakni tagisi da yo unjun do tagi nandaba pisokdisak. Busunj 7 kabi unjun ilenj 7 kabi dakon tilak asak. Ilenj 7 kabikon minjat unjudon yikdak.

¹⁰ Ae busunj 7 kabi unjun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kisi asak. Kila amin madep 5 unjun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosok bisapmon bisap pisipmisok egipdisak.

¹¹ Jonj kilap yokwisi unjun kalip egipgut da abisok dima egisak, unjun kila amin madep unjun 8. Mani kila amin madep 8 unjun 7 kabi da kabikon nani. Unjun wagil pasildisak.

¹² “Ae jom 10 kabi unjun jonj kilap yokwisi da kwenon kwawit, unjun kila amin madep 10 kabi dakon tilak asak. Unjun kila amin madep dima noman tanj. Mani jonj kilap yokwisi unjun gat yanj dagok kalonj panjek kila amin madep pini unjun 1 awa da tilak gin akdanj.

¹³ Kila amin madep unjun nandak nandakni kalonj dagin tokdisak. Anjek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yanj dagokni gat unjun jonj kilap yokwisi dogin imdanj.

¹⁴ Yanj aba Sipsip Moninj gat emat wamdanj. Wamanjek Sipsip Moninj da wagilsi pabinj yopdisak, nido, unjun amin tagi morap dakon Amin Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni. Unjun dakon amin kabini unjun iyi yanj yomgut anjek iyi do manjinj yopgut da geni tagisi guramikganj. Unjun amin kabi gat Sipsip Moninj gat da emaron teban tokdanj.”

¹⁵ Anjelo da sanjenek yanj nayigit, “Pakbi madep unjun kanjaki yumabi minjat unjun da kapmatjok yikban kal, unjun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi anjan kwanj unjun dakon tilak asak.

¹⁶ Jom 10 kabi unjun pindal, unjun jom gat ae jonj kilap yokwisi gat da unjun yumabi minjat do nandaba yokwi tok anjmdanj. Unjun obisi antasik anjek imalni kisisi wiririkba molanj atdisak. Yanj anjek

giptimni dakon sabamni nanjek kindapmon wagil sokdan.

¹⁷ Pinjkop da iyi kila amin madep 10 kabi unjun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, unjun noman tokdan. Unjun but kalonj anjek kila amin madep tapmim pawit unjun tapmim kisi jon kilap yokwisi dogin imdan. Yan anjakwa wigi Pinjkop da yo morap altan mudoni do yagit unjun altan mudokdan.

¹⁸ Minjat unjun kal, kokup pap madep unjun kila amin madep morap miktimi miktimi egi ananj kwanj unjun da kilani asak dakon tilak asak."

18

Babilon kili tasik tagit

¹ Unjun da kwenon kanjapbo anjelo kinda gat Kwen Kokup yipman pigit. Unjun man bini tonj, ae tilimni tagisi do anjek miktim madepsi tenjenagit.

²⁻³ Tebaisi yanj tidanjek yanj yagit, "Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Unjun dakon waini tebaisi banj yan nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi unjun gat awit. Babilon amin unjun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi monerj ilit pi anj amin unjun yoni morapmi amin dagawit. Anjak yokwisi unjun agit do kokup pap madep Babilon unjun kili tasik tak! Unjun kili tasik tak! Unjun abisok konj da egipni dakon tamo dagak. Konj yokwisi gat, ae minam injani yokwisi mibili mibili gat kisi unjudon ekwanj."

⁴ Ae Kwen Kokupgan da amin kinda da yanj yagit, "Minjat amin kabino, ji kokup pap unjun yipmanjek abigini. Anjak yokwi asak, do unjun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jiyo kisi di timikbam.

⁵ Yokwini panjabinj kakwanjakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Pinjkop da yokwi morapni agit unjun pakyanji nandanj kimokdok.

⁶ Ji unjun yumabi minjat da amin do anjak yokwisi nianj anyomgut, unjun anjak yanj gin anj imni. Unjun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit.

⁷ Unjun iyi dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi unjun agit, unjun da aripmonsni tepmi madepsi iminjakwa kunam morapmisi tatjak. Unjun iyi dakon man awigek yanj yosok, 'Nak minjat madep egisat, do minjat madep da yityit tamo madepmon nak unjudon yikdat. Nak minjat sakwabat da yanj isal dima egisat. Jigi

abisok dima altan namni anjakwa kunam aripmi dima takgenj. Aripmi dimasi.'

⁸ "Yanj yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalongin altan imdan. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdan, ae jap do madepsi akdan. Anjakwa kindap da Babilon sorjban pasildisak. Pinjkop Amin Tagi, unjun tapmimni madepsi, unjun da Babilon dakon anjak kili kokwinikgit, do si tasik tosak do yagit.

⁹ "Miktimi miktimi dakon kila amin madep unjun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap unjun sosak dakon mukwani pidanjan koni bisapmon bupmi kunam yo anjek but yokwisi anjek egipdanj.

¹⁰ Kanja tepmi yokwisi unjun paban kanek, madepsi pasoldan. Anjek dubagikon da agek yanj yokdan, 'Bupmi, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa kalonj dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tanj gamiki!'

¹¹ "Amin da sanjenek yo kabini dima yumdanj, do monerj ilit ilit amin miktimi miktimi ekwanj unjun da Babilon do nandanjek bupmi kunam yo anjek but yokwisi anjek egipdanj.

¹² Yumanj nok dakon yoni unjun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindirinj tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kibanj tagisi morap kisi, ae elepan jom banj yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi banj wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yanj.

¹³ Ae yomanj nok dakon yoni diwari kisi tanj yomgwit, unjun sinamon, ae jap panjalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kibanj tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kibanj tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae wit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amin pawil tamo, ae oman monji kisi. Unjun yo morap amin di da sanjenek yumyumi mini.

¹⁴ Monerj ilit ilit amin unjun da yanj yokdanj, 'Yo tagisi morap unjun butgo dasi timikgen yanj nandagit, unjun yo morap gak da dubagisikon tonj. Yo tagisi morapgo yumanj nogi wukwisi gat, ae tilingo tagi tagi morapgo unjun kisisi pasil mudanj. Ae sanjenek dima pindatdisal.'

¹⁵ "Ae amin monerj ilit pi unjun yo morap banj awit, anjek unjun kokup papmon monerj morapmisi timikgwit, unjun amin da kokup pap unjun da tepmi yokwisi pakdisak unjun kanjek madepsi pasoldan. Anjek dubagisikon

da agek kunam bupmiyo anjek but yokwisi egipdan.

¹⁶ Anjek yan yokdan, 'Kokup pap madep, wagil bupmisi! Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anjek giptingo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yuman nogi wukwisi ban panjtilim agil.

¹⁷ Bisap awa kalonj dogin monerj morap unun gat ae tilim gat unun wagil tasik tan mudan.'

"Tap wakga pawilgan amin morap gat, ae tap waggakon da miktim njwakjwarikon kwaj amin morap gat, ae tap waggakon pi an amin morap gat, ae amin morap tap idapmon monerj ilit pi an amin, unun kisi Babilon da dubagikon agek

¹⁸ kindap son imjak dakon mukwa kanek, yanji yan tidokdan, 'Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.'

¹⁹ Yan yanek miktimon kimbaban timik busunikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anjek but yokwisi anek egipdan. Yan anjek yan tidanek yan yokdan, 'Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap tap idapmon akwan unun kokup pap dakon monerj morapni ban timigek yoni morapmi amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kalonj dogin unun kokup pap wagili tasik tosok!'

²⁰ "Kwen Kokup gat, ae Pinjok dakon minjat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi unun kokup papmon abisok yo noman tosok unun do kisik kisik ani. Pinjok da unun kokup pap da jikon anpak yokwi andangut unun kokwinigek unun dakon kobogi imisak."

²¹ Gen unun yan mudanawan anjel tapmimi tonj kinda da tip madep kinda abidagit. Tip unun wit misinjkanj dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip unun anjenak maban tap kaga pigigit. Maban pigakwan yan yagit, "On asat yan gin unun kokup pap madep Babilon abidanj tebaisi maba pigikdisak. Maba pigakwan amin da ae sanjbenek dima kokdan.

²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kinam kirin dakon gen, bo kwen, ae sanjbenek gak da nagalgwan dimasi yokdan. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili an unun sanjbenek gagon dima egipdan. Ae tip madep da wit misinjkanj dakon wuwigi gagon sanjbenek dima tosak.

²³ Ae lam dakon tentenji ae sanjbenek dima tentenanj gamjak. Ae minjat eyo anjek sonnok an dakon wuwigi gagkwan ae sanjbenek dima noman tokdan. Kalip monerj ilit amingo miktim amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjkilit

wasok mibili mibili anjek miktimi miktimi dakon amin top panjkewalgit."

²⁴ Pinjok da kanjan unun kokup pap da kombi amini dagut ae minjat amin kabini dagut dakon gulusunni madepsi tan imisak. Ae miktimon minjat aminyo uwal da dapba kimakgwit, unun dakon gulusunni kisi Babilon dogin tosok.

19

Amin da Babilon tasik tagit unun do kisik kisik awit

¹ Ae unun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidonj dakon wuwik yombem nandagim. Yan tidanek yan yagit, "Pinjok anjksino! Nin dakon Pinjok unun dagin nin yokwikon ban timikgit. Unun man madepni tonj ae tapmimi tonj.

² Asisi, Pinjok gen kokwini unun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi minjat madep unun da miktim amin morap gat yumabi anpak anjek panjupal agit. Yan agit do Pinjok da kobogi yokwisi imisak. Minjat unun Pinjok dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak."

³ Ae yan tidanek yagit, "Pinjok anjksino! Kindap da unun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi mini wigisak!"

⁴ Kila amin 24 kabi gat, ae yo 4 kabi egip egipmi tonj njwakbenj anek Pinjok kila amin madep yityit tamonikon yigakwan gawak imgwit. Anek yan yagit, "Unun asi. Pinjok anjksino!"

⁵ Ae Pinjok dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kinda da yan tidanek yan yagit, "Pinjok dakon pi monji, Pinjok do pasalek ekwan amin, ji amin mani mini ae mani tonj, ji Pinjok anjksino!"

Sipsip Monij minjat panakwan jap noknok madep awit

⁶ Ae amin morapmisi da yan, gen yanba nandagim. Wuwikni unun pakbi madepsi pokdok unun dakon wuwik yombem. Ae unun kiririnj da yan madepsi yagit. Unun da yan tidanek yan yagit, "Pinjok anjksino! Amin Taginin Pinjok Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak.

⁷ Kili Sipsip Monij da minjat pakdisak dakon bisap kili noman tosok, ae minjat iyi kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anakwa kisik kisik madepsi anek mani yan anjksinenj.

⁸ Pinjok da imal kwakwagisi tagisi, tentenini madepsi, ae gwaljigi mini unun minjat do imgut." (Unun imal kwakwagisi ae tagisi unun Pinjok dakon amin da anpak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anjelo da yan nayigit, “Gen yan mandaki: ‘Amin unun Pinjop da Sipsip Monin da minjat pakdisak da sonok madepmon kini do yan yomisak unun amin kisik kisik tagi ani.’” Ae sanjenek yan nayigit, “Gen on Pinjop dakon gen bamisi.”

¹⁰ Kili nak anjelo dakon kandap da kapmatjok njakben anek gawak im do agim. Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yan tenjenagit unun nandan gadan amin kabi, ji da Pinjop oman anjiman, unuden gin nak kisi oman amini gin, do Pinjop nan gawak ibi. Nin nandaman, Yesu Kristo da gen yan tenjenagit, unun dagin amin panthagap aban kombi gen yon.”

Jon da amin kinda os kwakwagikon yikban kagit

¹¹ Nak kanjapbo Kwen Kokup witdal kigit. Anjakwan os kwakwagi kinda akban kagim. Unun oskon amin kinda yikgit, mani unun yan: Pini Do Butdasi Nandanek Anjesisak Amin, ae Anjak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, unun anjakni kilegisi nan yolek asak.

¹² Dabilni unun kindap dakon milen asip yombem, ae busujikon kila amin madep dakon pelit morapmi tan imgwit. Giptimikon man kinda mandawit. Iyi gin kalon da man unun nandisak, amin diwari dima nandan.

¹³ Imal dubak pagit unun yawi madep-sikon anjiman abi nan pagit. Mani unun Pinjop Dakon Gen.

¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin unun osni kwakwagi unuden yigek yol anjan kiwit. Imal kwakwagisi gwaljigi minisi ban pawit.

¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Unun emat agak siba nan amin kabi morap miktimi miktimi egi anjan kwan unun pabin yopdisak.

“Ain kirin nan abidanek amin kabi morap kilani tebaisi akdisak.”

Yan anek wain sop pinjil tip gapmakon wain sop baman tildisak. Unun Pinjop Tapmin Ami dakon butjapni dakon tilak asak.

¹⁶ Imal dubaknikon, ae sunjilikon man yan mandabi: “Kila Amin Madep Dakon Kila Amin Madepni, ae Amin Tagi Dakon Amin Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron anjelo kindap akban kagim. Unun da minam kwen binap akwan do yan tidanek yan yoyigit, “Ji Pinjop dakon jap noknok madep do abin muwutni.

¹⁸ Anjek kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin

tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikgan amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwan amin, ae oman amin, ae amin mani mini, ae amin mani ton kisi dakon giptim tim noni.”

¹⁹ Ae jon kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat da abin muwukgwit. Unun amin unun oskon yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anek muwukgwit.

²⁰ Mani jon kilap yokwisi unun gat ae kombi amin toptopmi gat timikgwit. Kombi amin toptopmi unun jon kilap yokwisi da dabilon wasok tapmimi ton morapmi anek amin panjewalban tilakni abidawit, ae wupni wasanji do gawak imgwit. Jon kilap yokwisi gat kombi amin toptopmi gat dima kimagek egakwal gapma madep tip salfa unjungwan tugawit da sosok unjungwan maba pigigimal.

²¹ Anakwa amin unun oskon yikgit, unun da emat agak siba gen kaganikon tagit unun nan jon kilap yokwisi dakon emat amini kisi morap dapban kimakgwit. Anjakwan minam morap da unun emat amin dakon giptimni nanek buri tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yan dam tebanon egipgut

¹ Kili kanjapbo anjelo kinda Kwen Kokup yipman pigit. Kisirikon gapma kidagi mini dakon yoma witdal abidagit, ae nap teban madepsi kinda kisi abidagit.

² Unun da nugim yokwisi madep kalipsigwan egipgut unun abidagit. Mani kinda Kon, ae mani kinda Sunduk yan yon. Anjelo da nap teban nan waman anteban aban bilak 1 tausen egipgut.

³ Kili anjelo da maban gapma kidagi minikon pigigit. Pigakwan gapma unun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi dima panjewaljak, yan do agit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don yipman dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yityit tamo pindakgim. Unun tamokon amin unuden yikgwit. Pinjop da gen kokwin ani do yan mudan yomgut. Ae amin uwal da tegi mandan daganek dapba kimakgwit, unun dakon wupni pindakgim. Kalip unun amin da Pinjop dakon gen tebaisi abidanek, Yesu do yan tenjenok anakwa uwal da dapba kimakgwit. Unun amin jon kilap yokwisi gat ae wupni wasanji gat do dima gawak

ingwit, ae unun dakon tilakni injamnikon ae kisitnikon dima timikgwit. Unun amin egip egip aeni abidanek Kristo gat kila amin madep egakwa bilak 1 tausen agit.

⁵ Unun wasok wasok amin kimoron da pidon amin. (Amin diwari kimakgwit unun bisapmon egip egip dima abidawit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don egip egip abidokdan.)

⁶ Amin unun wasok wasoksi aeni pidoni amin unun kisik kisik tagi ani. Pinjop da unun amin iyi do manjigit, do kosiri kinda gat aripmi dima kimotdan. Unun Pinjop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdan.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilak 1 tausen unun mudanakwan, gapma kidagi mini dakon yoma witdalakwa Sunduk dam tebani yipman abigikdisak.

⁸ Unun wanja abigek minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun panjkwaldisak. Unun amin kabi mani Gok ae Megok yanj yonj. Sunduk da emat ani do panmuwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni unun tap kidipminon niman tonj yombem morapmisi.

⁹ Unun miktimi miktimi da apgwit. Abinj Pinjop dakon minat amin kabi gat ae kokup pap Pinjop da si galak tanj imisak unun gat anjwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da pinj emat amin unun sonj yoban mini awit.

¹⁰ Sunduk da amin panjkwalgit, do Pinjop da Sunduk maban gapma madep tip salfa tepmisi sosonj unudon pigigit. Jonj kilap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat unun bamot unun gapmakon kili egipgumal. Unun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini panjegipdan teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Unun da kwenon kila amin madep yityit tamo madep kwakwagi kinda tanjban kagim. Ae unun tamokon amin kinda yikban kagim. Anjakwan miktim gat ae kundu gat yipman dek kigimal. Ae sanjbejek dima tagimal.

¹² Amin kimakbi pindakgim. Unun amin mani tonj, ae mani mini, unun kila amin madep yityit tamokon noman akgwit. Kili anjelo da papia di kwinikgwit. Ae papia kinda kisi kwinikgwit, unun egip egip dakon papia. Anjakwan Pinjop da unun papiakon gen tawit unun pindagek amin kimakgwit unun dakon anjak kalip awit unun kokwin agit.

¹³ Ae amin kalip tap idapgan kimakgwit unun kisi Pinjopmon kwa anjak morap kalip awit unun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun bamot yum pindakakwal amin kimakgwit unun Pinjopmon kwa amin kalonj kalonj da anjak kalip awit unun pindagek kokwin agit.

¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun maban pakbi idap kindap sosok unudon pigigimal. Pakbi idap unun kindap sosok unun amin kosiri kinda gat kimokgonj dakon tamoni.

¹⁵ Amin morap mani egip egip papiakon dima tonj unun kisi maba pakbi idap kindap sosok unudon pigiwit.

Pinjop da yo morap panjaluk akdisak

(Kilapmi 21-22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Unun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat unun kili wagil kinj pasigimal. Ae tap idap sanjbejek dima tagit.

² Ae Pinjop dakon telagi kokup pap unun kagim. Unun Jerusalem kalugi. Unun koko Pinjop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pigit. Unun tilimni tagisi, minjat da amin pak do tagap tanjek tilimni tagisi pasak unuden.

³ Ae kila amin madep yityit tamokon da amin tek kinda madepsi yanj tidanban nandagim, "Nandani. Abisok Pinjop dakon yut amin da binapmon tanjakwan iyi dakon minjat amin kabini egipni. Asi, Pinjop iyi unun gat egipdan. Anjek unun dakon Pinjopni egipdisak.

⁴ Unun kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni unun kisisi wiririkban kunam sanjbejek dima tatdan. Ae amin sanjbejek dima kimotdan, ae but yokwi anjek sanjbejek kunam dima tatdan, ae tepmi sanjbejek dima pakdan. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat unun kisisi pasil mudokdan."

⁵ Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit, unun da yanj yagit, "Nandani, yo morap abo kalugi anj mudon." Aeni sanjbejek yanj yagit, "Gen on mandaki. Nido gen gayisat unun bamisi. Amin morap kisi da unun do tagi nandanj gadagi."

⁶ Yanjek yanj nayigit, "Pi unun mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat unun wasip anjan asat. Amin

kinda tegi bap tosak kan, nak da yipbo pakbi dabil egip egipti tonj ae yuman nogi mini unun nosak.

⁷ Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da unun yo morap iben. Anek nak da Pinjopni egapbo unun da monjino egipjak.

⁸ Mani amin pasalek duwalik pukwan, ae nandan gadat dima an, ae anpak yok-wisi morapmi an, ae amin dapba kimokgonj amin, ae amin yumabi an, ae sot mawomyo anek yo tapmimi tonj pawilganj amin, ae kokup kidat do gawak yomanj amin, ae amin morap top yonj, unun iyi da kokupmon pigikdan. Unun pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da sosonj unun. Unun amin kimot kosiri kinda gat an unun dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

⁹ Kili anelo kinda nagon apgut. Anelo unun anelo 7 kabi idap madepmon Pinjop dakon butjap mudosak do amin panupbal ak dakon yo yokwisi 7 kabi timikgwit unun kabikon nani kinda. Anelo yan nayigit, “Gak apbi Sipsip Monij dakon minjatri abisok pakdisak unun goliko.”

¹⁰ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anelo unun da nak bedanj anki ilen madepsi ae kwensi kinda unudon nepgut. Anki nepmanjek Pinjop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Unun koko Pinjop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pinban kagim.

¹¹ Pinjop dakon tilimi madepni unun kokup papmon tenjenjagit. Tenjenjini unun njwaknjwarisi, tip yumanj nogi wukwisi dakon tenjenjini yombem. Unun tip jaspas yombem da yan tenjenjagit. Unun glas yombem gwaljigi minisi.

¹² Kokup pap yoma nagalni unun kwensi. Unun yoma kagani 12 kabi, ae anelo 12 kabi unun yoma kagakon akganj. Anjakwa Israel amin kabi 12 dakon man yoma domon tawit.

¹³ Nagal unun dakon diwari gildat da wisak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal unun dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi.

¹⁴ Kokup pap unun dakon nagal tebaisi tosak do kwinjiri tip daman 12 kabi mibilikon tawit. Sipsip Monij dakon yabekbi 12 kabi dakon mani unun tipmon tawit.

¹⁵ Anelo gen nayigit unun da kalinj kirinj gol banj wasanbi kinda abidagat. Unun nanj kokup pap gat, ae nagal madepni unun gat,

ae nagal unun dakon yoma kagani tilak yop do abidagat.

¹⁶ Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni unun kalonji gin. Dubagini ae madepni unun kisi aripginsi. Anelo da kokup pap kalinj kirinj nani tilak yipban 2,200 kilomita da arip agit. Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon tilakni unun aripginsi.

¹⁷ Ae kokup pap dakon nagal kisi tilak yipgut. Yan aban nagal kwen wigigit dakon tilakni 65 mita da arip agit. Tilak yopyop unun amin da tilak yopmanjanj unun nanjinj anelo da nagal dakon tilak yopgut.

¹⁸ Kokup pap dakon nagal unun tip jaspas banj wasanbi. Anek kokup pap unun gol jimjimi minisi banj wasanbi. Kokup pap unun dakon gol unun glas yombem gwaljigi minisi.

¹⁹ Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni unun Pinjop da tip yumanj nogi wukwisi mibili mibili unun banj panjilim agit. Tip 1 tagisi nagal mibilon tagit unun tip jaspas. Ae tip 2 unun tip pili unun tip sapaia. Ae tip 3 unun tip aget. Ae tip 4 unun kalikaligi, unun tip emeral.

²⁰ Ae tip 5 unun tip sadonikis, unun gami kwakwagi kisi. Tip 6 unun tip giman konilian. Ae tip 7 unun kilonkilonj, unun krisolait. Ae tip 8 unun tip kalikaligi njwaknjwari kinda unun beril. Ae tip 9 unun tip kilonkilonj njwaknjwari kinda unun topas. Ae tip 10 unun tip krisopres. Tip 11 unun tip aiasin. Ae tip 12 unun tip gami njwaknjwari kinda tip ametis.

²¹ Yoma kaga 12 kabi unun pel 12 kabi, unun kindirinj yumanj nogi wukwisi. Yoma kalonj kalonj pel madep kalonj kalonj banj wasanbi. Kokup dakon kosit pap unun gol banjinj wasanbi. Gol unun gwaljigi minisi glas yombem.

²² Unun kokup papmon Telagi Yut Madep kinda dima tanban kagim. Nido, Amin Tagi Pinjop Tapmim Ami gat ae Sipsip Monij gat da iyi Telagi Yut Madep da yan egipgumal.

²³ Unun kokup papmon gildat gat kanek gat pini mini. Nido, Pinjop dakon tilimni da kokup pap tenjenjanj imisak. Anjakwan Sipsip Monij unun kokup pap dakon lamni da yan egisak.

²⁴ Amin miktimi miktimi egi ananj kwanj da unun kokup pap dakon tenjenjikon agipdan. Anjakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi unun yumanj nogi wukwisi unudon panjopdan.

²⁵ Unun kokup papmon pilin kinda dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi mini pisokdanj.

²⁶ Amin miiktimi miiktimi egi anaj kwan unun yoni tilimi tagisi tonj gat ae man madep imim anpakni kisi timigek unudon panjopdan.

²⁷ Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anpak yokwi mibili mibili anj gat, ae top yonj amin unun kokup papmon dima pigini. Minjat aminyo Sipsip Moninj dakon egip egip papiakon mani tonj, unun dagin unun kokup papmon pigikdan.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

¹ Kili anjelo unun da pakbi madep kinda noligit. Unun egip egip yomyom pakbi. Unun glas yombem gwaljigi minisi agit. Pakbi unun Pinjop gat ae Sipsip Moninj gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak.

² Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi nanj pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap unun bilak kinda da butgwan bami pot do kosiri 12 yan anj asak. Kanek morap kisi bami tanj asak. Ae kindap unun dakon tami unun amin miiktimi miiktimi egi anaj kwan unun sotni panmilip ak do tonj.

³ Yo morap jobit pabi unun yo morap sanjbejek ae dima tokdan. Pinjop gat ae Sipsip Moninj gat dakon kila amin madep yityit tamo unun kokup papmon tosak. Ae Pinjop dakon oman amin da gawak imdanj.

⁴ Gawak iminek tomno dabilni kokdan, ae Pinjop dakon mani oman amini da inamnikon tokdisak.

⁵ Pilin ae sanjbejek dima tokdisak. Anjakwan lam gat ae gildat gat pini mini, nido Amin Tagi Pinjop da yit minjat amin tenjenanj yomdisak. Anjakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mini egi wigikdan.

⁶ Anjelo unun da yan nayigit, “Gen unun bamisi. Amin morap kisi da unun do tagi nandan gadagi. Pinjop Amin Tagi da kombi amin dakon wup pantagap aban geni yan tenjenanj. Unun anjloni yabekban abinj yo tepmisi noman togi unun oman monjini nin noligit.”

Yesu apdisak

⁷ Yesu da yosok, “Nandani! Nak kili ununjok apdisat. Minjat aminyo kombi gen on papiakon tonj unun guramikgan, unun kisik kisik ani.”

⁸ Nak Jon da gen on nandanek yo unun pindakgim. Yo unun nandanj pindakyo anj mudanek anjelo unun yo morap noligit unun

da kandap mibilon njwakben anjek gawak im do agim.

⁹ Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabi notgoni unun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen tonj unun guramikgan amin unun dakon pi isalni. Pinjop kalon nanjin gawak ibi.”

¹⁰ Yan nayinek sigin yan yagit, “Kombi gen on papiakon tonj unun dima sopman anteban abi. Nido, Pinjop da yo morap unun akdisak dakon bisap kili kwan tak.

¹¹ Amin anpak yokwi anj, unun yum pindagakwa sanjbejek ani. Ae amin anpak inani anj, unun yum pindagakwa sanjbejek ani. Ae amin anpak kilegisi anj, unun yum pindagakwa sanjbejek ani. Ae amin telagi ekwanj, unun yum pindagakwa telagi sigin egipni.”

¹² Yesu da yan yagit, “Nandani, nak tepmisi apdisat. Minjat amin morap tomni yom do apdisat. Anpak awit dakon kobogi do tomni anpak awit da aripmon yomdisat.

¹³ Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae bunjonsi egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat unun wasip anj an asat.”

¹⁴ Amin pabi pigik dubakni sugonj unun kisik kisik tagi ani. Unun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi panj noni, ae unun da kokup pap da yoma kaga nanj tagi pigini.

¹⁵ Anjakwa amin anpak yokwisi anj amin gat, ae amin sot wamwam anek yo tapmimi tonj pawiljan amin gat, ae yumabi anj amin gat, ae amin dapba kimokgonj amin gat, ae kokup kidat gawak iman amin gat, ae amin anpak toptopmi do galak tanjek yolgan, unun amin morap Pinjop dakon kokup pap da wanga egipdanj.

¹⁶ “Nak Yesu, nak da anjloni yabekgo jikon obik da panmuwukbi jikon gen on yan tenjenosok. Nak kila amin madep Dewit da babi kabikon da gugui wugit unun nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji, ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsi Tenjenosok unun.”

¹⁷ Telagi Wup gat ae minjat unun Sipsip Moninj pakdisak gat da yan yomal, “Gak apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji kisi yan yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosak kanj tagi apjak. Amin kinda pakbi nok do nandisak kanj, unun amin abinek egip egip yomyom pakbi tagi nosak. Unun Pinjop da but galak do yumsi nimisak.

*Jon da gen on papiakon ton unun nandani
amin do gen tebaisi yipgut*

¹⁸ Nak da on papiakon kombi gen ton unun nandani amin morap do gen tebai yipmandat. On gen tosogon amin kinda gen kinda gat sanbesak kan, amin panupbal ak yo yokwisi on papiakon ton, unun Pinjkop da sanbenban unun aminon noman tar imdan.

¹⁹ Ae amin kinda da kombi gen on papiakon ton di wiriritjak kan, Pinjkop da yo tagisi on papiakon ton unun wiririk imjak. Anjakwan unun amin egip egip yomyom kindapmon jap dima pan nosak, ae Pinjkop da telagi kokup papmon unudon dima egipjak. On papiakon unun dakon geni ton.

²⁰ On yo morap do yan tenjenok asak amin da abisok yan yosok, "Asisi, nak kilisok unun apdisat."

Asi, Amin Tagi Yesu gak apbi.

²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni unun Pinjkop dakon minjat amin kabikon tosak.

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Nwakjwari Kabi – Amin Juda amin kabikon da dima altanji unun amin do Juda amin da Amin Nwakjwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Nwakjwari Kabi yan nandan niman. Unun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Pinjop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Nwakjwari Kabi do si nandaba pinban yoman. Mani, Kristo da nin kisi panmuwukkan kabi kalon agiman da Pinjop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Anjelo – Anjelo unun wup Pinjop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tanja pindakgaman. Pinjop da anjeleri yabekban geni guramigek pini an. Pini madep unun Pinjop dakon minjat aminyo panpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Pinjop da yabekban aminon geni yanjwok akdo pan. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Anjelo morap dakon madepni unun Maikel (Jut 9), ae anjelo madep kinda unun Gebriel (Lk 1.19,26).

Belsebul – Unun konj ae menjiyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda unun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil – On kosit kalonon da Pinjop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandanej but kalipni unun yopmanek Pinjop gen yol do nandisak kan, Amin Tagi Yesu Kristo unun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadanej Pinjop da egip egip kalugi imjak do bisit asak kan, unun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari – Danari unun Rom amin dakon monej tabil kinda. Unun silwa ban wasanbi. Unun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kalonji yomin yomin awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi – Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi minjat aminyo yoyin tenjenawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi unun yan. Pinjop da Monji Yesu Kristo miktim amin morap yokwini wiririk yomjak do yabekban pinj tilak kindapmon kimakgit. Do amin morap Yesu nandan gadan iminej but tobil an unun egip egip teban abidonj (Jn 3.16).

Giptim mandak – (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da anpagon monji wili altanej gildatni 8 anjakwan giptimi mandan mandan awit. Unun da Juda aminsi ekwan dakon tilak asak. Pinjop da Abraham yan asak do iyigit unun da aripmon an (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut – Juda amin dakon muwut muwut yutni unun

telagi tagit. Unudon muwugek Pinjop gawak imin silip awit, ae Pinjop gen manjinej yan nandawit. Yesu bisap morapni unudon wigej minjat aminyo yoyindekgit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep

– Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Pinjop anjisiwit, ae kalip yo tagisi morapni anjomgut unun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari unun yan:

1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19) On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Unun bisapmon Pinjop da Isip miktimon ban pulugan yopban abigiwit unun do nandanej egipgwit. Unun bisapmon anjeleri yabekban pinj Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapman yawini yoma domon sowit unun anjelo da yawi kanek yutni yapmanek dima dagwit (TP 12). Unun do nandanej Juda amin da Yapyap Bilak bisap unun noman tanjakwan sipsip monji kinda dapman dapman an. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin unun Yesu Kristo unun yansi nandan gadaman, nido nandan gadan iman amin morap Pinjop dakon butjap dima abidonj.

2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasanj yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do unun do nandanej Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini non. Unun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosok. (TP 12.14-20).

3 - Imal Yut Kabenj Bilak (Jn 7.2-52) – On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandan, nido jap kili panmuwuk yopmanjan. Yut kabenej anek Sonda pi agak kinda unudon ekwan. Egek babikni da kalip miktim kibiri timon bilak 40 agipgwit unun do nandan. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).

4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili unun 50. Yapyap bilak egi mudanej ae gildat 50 egakwa Pentikos Bisap Madep noman tosok. Unun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit unun panmuwukgan. Ae kalip Pinjop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut unun do nandan. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit unun do nandanej kisik kisik aman. (Ya 2.1-4).

Kristo – Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo unun Grik gen, ae Mesaia unun Ibru gen. Unun man bamot unun mibili kalonji gin. Unun yan: amin kinda bit nelak busunikon tagalbi. Israel amin

da anpagon Pinjkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kan, kombi amini kinda iyinban unjun amin tilak ak do busunjon bit nelak tagalgit. Pinjkop da yanj tebantokni yolek minjat aminyoni kila asak do Yok-wikon Ban Timit Timit Amni yabekgit. Unjun amin Kristo yanj iyiwit, nido unjun Pinjkop da manjigit. Juda amin morap da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonj sok di dagin unjun asi Kristo yanj nandan gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin - Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, unjun do mukwa sogok amin yanj yoyiwit. Unjun amin kisi unjun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit unjun Pinjkop do paret mibili mibili anek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Unjun kalonj dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalonj wigek mukwa sonj sonj agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalonj iyi nanj paret agit. Aban yawini da nandan gadat amin dakon yokwini wagolsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin - Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani tonj da amin di tebai timikba oman amini ekwanj. Pi madepsi anj, mani tomni dima timikganj. Amin tagini yopmanj dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kan, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi panjek yanji egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da unjun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! - Osana dakon mibili lbru genon da "Nin yokwikon banj timikgi!" Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo "Osana!" yanj yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yanj tidanjek unjun yawit. (Mt 21.9)

Parisi - Juda amin kabikon amin diwari Pinjkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Unjun amin do Parisi amin yanj yawit. Unjun gen teban guramik kimagek amin diwari yangin ani do yoyindet awit. Pibit tidok anek Pinjkop da dabilon iyi do amin diwari yapmanjek nin amin kilegisi yanj nandawit. Mani unjun amin jamba but amin, nido amin yoyinj degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyi kisi kalip Parisi amin kinda egipgut, mani don Yesu nandan gadanj imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap - Pinjkop gildat 6 da butgwan miktim gat yo morap gat wasagit. Anjek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anjek don Israel amin kisi gildat 6 pi anjek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut.

Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanjenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi tonj aban Parisi amin da gen teban yapmanjak yanj nandawit. Unjun sunj nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unjun do yo madepsi nandanjanj do nin Sondakon unjun do nandanjek unjudon yik yawot amanj. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi - Juda amin kabi kinda egipgwit, mani Sadyusi yanj yoyiwit. Unjun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unjun Parisi amin yombem, mani amin kimokgonj do njwaknjwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidonj yanj nandawit. Ae anjeloyo kisi do dima ekwanj yanj nandawit. Mani sunj nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion - (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilerj kinda mani Saion. Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni unjun ilerjon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yanj yonj. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yanj yonj. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria - Samaria miktim unjun Israel miktim da kapmatjok tosok. Kalipsigwan Samaria amin unjun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjkop dima nandanjanj imgwit amin gat minjat eyo awit, do Amin Njwaknjwari Kabi dagawit. Juda amin da Samaria amin do tagi dima nandanjanj yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanjek sanjek - Amin bamori da yo kinda ak do but kalonj anek yanj teban tok madepsi kinda amal unjun do sanjek sanjek yanj yomanj. Pinjkop da sanjek sanjek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yolinek Israel amin gen teban unjun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabanji egipni do yanj tebantok anj imgut. Mani, amin kinda da gen teban unjun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yanj do anek Pinjkop da dabilon amin kilegi kinda dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yanj do anek Pinjkop da don sanjek sanjek kalugi kinda agit. Unjun yanj. Amin morap Yesu Kristo nandanjanj gadanj imni unjun Pinjkop da dabilon amin kilegisi ani do yanj tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Sanjek Sanjek Kinam - Pinjkop da Israel amin yoyinban kindap banj kinam kirinj kinda wasawit. Anjek gol banj kwenikon witjiwit. Unjun kinamgwan Pinjkop da sanjek sanjek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Pinjkop da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana

similbi gat unjungwan tawit. Unjun kinam da kwenon anjelo bamori serabim yan yon unjun dakon wupmi wasawit. Israel amin dukwan dukwan kik do awit unjun kinam kirin simon da guramigek kin kin awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa - (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unjun do Sisa yan yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da amat anjek miktim morapmi dakon amin pabin yopmanjek miktimni timigek kila awit.

Sunduk - Sunduk unjun kon mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Pinjkop dakon anjeloni kinda egipgut. Mani unjun Pinjkop abin yip do aban Pinjkop da yolban miktimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do panjkwaldak. Ae nandan gadat amin da yokwi kalip awit unjun do sigin nandan egek nandan gadatni yipni do pini sigin asak. Yesu da Sunduk kili abin yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup - Unjun Pinjkop iyi dakon wupni, do Telagi Wup yan yoman. Unjun nandan gadat minat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unjun nandan gadat amin panpuluganban gen bami do nandan gadat an (Jn 16.13); ae nin panpulugok do Pinjkop bisit iyisak (Ro 8.26); ae Pinjkop dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimanjakwan geni yan tenjoman, ae panmuwukbi notnin panpulugoman (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban anjak tagisi ban aman (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep - Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unjun Pinjkop dakon Telagi Yut Madep. Unjun yutnon Pinjkop gawak imgwit, ae telagi bisap madep morapnikon unjun yutnon kin kin awit. Mukwa sogok amin da unjungwan

pini awit. Ae unjun yut da binapmonsni yut buri kinda tagit unjun do Yut Buri Telagisi yan yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandanek unjungwan wigek paref an an agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda nan abisinba magit. Yesu kimagkit bisapmon Pinjkop da imal unjun kwen da pidanban miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Unjun da nandan gadat amin nin Pinjkop da inamon aripmi tagi wiginej yan nolisak. Abisok nandan gadat amin nin Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni ekwaman, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom - Amin diwari Yesu Kristo dima nandan gadan iman, do yokwini sigin tan yoman. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdan. Unjun gapma dubagisi, kindap toktok teban sojegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Unjudon amin tepmi madepsi pakdan, amin kinda da aripmi dima panpulugogi. (Lk 16.19-31)

Wup - Amin kalonikon yo kapbi da torj giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwaman bisapmon, wupnin gat kisi ekwaman. Mani nandan gadat amin nin kimokgoman bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak unjun kwan Pinjkop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe - Kalipsi, Pinjkop da Moses altan imgut bisapmon, Pinjkop da iyi dakon man yanjek "Yawe" yan yagit. Ibru genon mani dakon mibili unjun "Naga Egisat". Juda amin da mani do telagisi yan nandawit. Yesu da iyi do "Naga Egisat" yan yagit, do unjun da nolisak, Yesu unjun Pinjkop dakon arip. (Jn 8.58)